

ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ

19

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΥΠΟ ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ

**Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Α
Ε Υ Χ Α Ρ Ι Σ Τ Ι Α Ι**

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ — ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ — ΣΧΟΛΙΑ**

**Ὑπό
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου**

ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΗΤΙΚΩΝ

Έπόπται

ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου

Επιμελητής έκδοσεως

ΕΛΕΥΘ. Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, π. Θεολογίας

Ε Π Ε

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1983

ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἐκδόσεις.

Ὁ Βίος τοῦ Συμεὼν ἐβράδυνε πολὺ νὰ ἐκδοθῆ στὸν τύπο, πρωτύτερα μάλιστα ἐκδόθηκε ἡ μετὰφρασις μιᾶς ἐπιτομῆς τοῦ ἀπὸ τὸν Διονύσιον Ζαγοραῖο στὴν νεοελληνικὴ γλῶσσα¹ καὶ ἔπειτα στὴν ρωσικῆ, τὴν ρομανικὴ κ.ἄ. Τὸν 16ο αἰῶνα οἱ Βολλανδισταὶ ἐσκέφθησαν νὰ συμπεριλάβουν τὸν Βίον αὐτὸν στὰ Acta Sanctorum ἀλλὰ τοὺς ἀπέτρεψε ὁ Fr. Combefic καὶ αὐτοὶ ἐδέχθησαν τὴν σύστασίν του νὰ παραμερίσουν τὴν βιογραφία ἐνὸς συγγραφέως πὺν τόσο ἐπηρέασε τοὺς μισητοὺς σ' ὄλην τὴν Δύσι ἡσυχαστᾶς τοῦ 14ου αἰῶνος.

Ἔτσι αὐτὸ τὸ θαυμάσιον κείμενον παρέμεινε ἄγνωστο γιὰ τὴν θεολογικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα ἕως τὸ 1928, ὅταν τὸ ἐξέδωσε ὁ Εἰρηναῖος Hausherr στὴν σειρὰ τῶν Orientalia Christiana². Αὐτὴ ἡ ἐκδοσις ὄχι μόνον κατέστησε γνωστὴ τὴν ἐν γένει δραστηριότητα τοῦ Συμεὼν, ἀλλὰ συνετέλεσε καὶ στὴν προετοιμασίαν μιᾶς γενικῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων του, ἐνῶ παραλλήλως διεφώτισε καὶ ὠρισμένους πτυχὰς τῆς ἱστορίας τῶν χρόνων του.

Ἐν τούτοις ὁμως ἡ ἐκδοσις καθ' ἑαυτὴν εἶναι πολὺ πρόχειρη καὶ ἀτελής, ἡ δὲ γαλλικὴ μετὰφρασις πὺν τὴν συνοδεύει εἶναι ἀκόμη χειρότερη. Ὁ Hausherr δὲν θέλησε νὰ κοπιᾷσῃ πολὺ γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐκδόσεως του καὶ ἡ ἀμέλειά του ἄφησε τὰ ἴχνη τῆς στὴν μορ-

1. Τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ εὗρισκόμενα, Βενετία 1790.

2. Vie de Symeon le Nouveau Théologien, Orientalia Christiana XII, 45, Roma 1928.

φή της. Ἡ ἀμέλεια φαίνεται καὶ μόνο ἀπὸ τοὺς ἰσχυρισμούς του στὶς σελίδες XII - XIII. «Μόνο δυὸ χειρόγραφα ὑφίστανται στὴν Δύσι, καὶ τὰ δυὸ στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη Παρισίων: ὁ Parisimus 1610(=F) καὶ ὁ Coislinus 292(=L). Οὔτε ὁ Karl Holl οὔτε οἱ Βολλανδισταὶ δὲν ἔχουν εὔρει ἄλλο. Φαίνεται ἐπίσης ὅτι ἡ Ἀνατολὴ δὲν κατέχει σχεδὸν κανένα γιὰ τὸ πρωτότυπο κείμενο. Ὁ Λάμπρος δὲν ἀναφέρει παρὰ μόνο ἓνα ὑπὸ τὸν ἀριθμὸ 6193, κι' αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀντίγραφο καμωμένο τὸ 1894, χωρὶς νὰ λέγεται αὐτὸ ποτὲ πρότυπο. Ὁ Σπυρίδων (Καμπανάος) καὶ ὁ (Σωφρόνιος) Εὐστρατιάδης δὲν μνημονεύουν κανένα». Γιὰ τὴν ἀξιολόγησι αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμε ὅτι οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἐρευνηταὶ μνημονεύουν στοὺς καταλόγους 10 κώδικες πὺν περιέχουν τὸν Βίο αὐτὸν³.

Περιεχόμενον τοῦ Βίου

Στὸ βιβλίον διακρίνομε τὶς παρακάτω ἐνότητες!

- 1 Πρόλογος.
- 2-9 Νεανικὰ χρόνια. Καταγωγὴ, μετάβασις στὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ ἐκπαίδευσιν, ὑπηρεσία στὰ ἀνάκτορα.
- 10-21 Εἰσαγωγὴ στὴν Μονὴ Στουδίου ἐπὶ ἡγουμενίας Πέτρου, μαθήτευσις πλησίον τοῦ Συμεὼν Εὐλαβοῦς.
- 22-28 Μεταγωγὴ στὴν Μονὴ Ἀγίου Μάμαντος, λόγῳ διαφωνίας τοῦ ἡγουμένου πρὸς τὸν γεροντικὸν τρόπον ἀγωγῆς.
- 29-33 Ἀνοδος στὴν ἡγουμενίαν μετὰ ψῆφον τῶν μοναχῶν καὶ ἀπόφασιν τοῦ πατριάρχου Νικολάου Χρυσοβέργου.

3. Βλ. κριτικὴ τῆς ἐκδόσεως ἀπὸ τὸν V. Laurent, *Echos d'Orient* 28 (1929), 434.

- 34-37 Ἀναμόρφωσις τῆς Μονῆς καὶ αὐξήσεις τοῦ ποιμνίου.
- 38-44 Ἀνταρσία τριάντα μοναχῶν τῆς Μονῆς Μάμαντος ἐπὶ πατριάρχῃ Σισιννίου (996-999) καὶ ἀνασυγκρότησις τῆς ποιμνῆς.
- 45-51 Ἔκθεσις περὶ Ἀρσενίου Παφλαγόνοσ.
- 52-58 Ἔκθεσις περὶ τοῦ δυτικοῦ ἐπισκόπου Ἱεροθέου.
- 59-67 Παράδοσις τῆς ἡγουμενίας στὸν Ἀρσένιο.
- 68-71 Ἐπίδοσις στὴν ἡσυχαστικὴν ἄσκησιν, ὀπτασίαι καὶ ἀποκαλύψεις.
- 72-73 Ἐορτασμὸς μνήμης Συμεῶν Εὐλαβοῦσ, ἔγκρισις ὑπὸ τοῦ πατριάρχῃ Σεργίου (1000-1020).
- 74-79 Φθόνος Στεφάνου Νικομηδείας καὶ ἀντιδρασίαι του στὸν εορτασμὸν ἐπὶ διετία χωρὶς ἀποτέλεσμα.
- 80-94 Καταταλαιπώρησις τοῦ Συμεῶν ἐπὶ ἕξαετία μὲ διώξεις καὶ καταδίκη του.
- 95-100 Ἐξορία στὴν περιοχὴ τῆς Χρυσοπόλεωσ καὶ ἐγκατάστασις στὸ παρεκκλήσι τῆς Ἀγίας Μαρίας, γράμματα πρὸς τὸν Στέφανο μὲ εἰρωνικὸν περιεχόμενον.
- 101-108 Ὑποβολὴ ἀπολογητικοῦ τεύχουσ, μεσολάβησις διακεκριμένων πολιτῶν μαθητῶν του, νέα δίκη καὶ ἀθώωσις.
- 109-112 Ἐκουσία ἐπιστροφὴ στὴν Ἀγία Μαρίνα καὶ συγκρότησις νέας ποιμνῆς.
- 113 Χαρακτηρισμὸς τοῦ Συμεῶν.
- 114-115 Μερικὰ θαύματα ἀνεύρεσις ὕδατοσ, θεραπεία ἡγουμένησ Ἄννας.
- 116-127 Ἔκθεσις τοῦ Νικηφόρου περὶ ἐμπειριῶν του ἀπὸ θαυμαστῶν ἐνέργειωσ τοῦ Συμεῶν.
- 128-129 Τὸ τέλος τοῦ ἁγίου Συμεῶν τὴν τετάρτην ἡμέραν.

φή της. Ἡ ἀμέλεια φαίνεται καὶ μόνο ἀπὸ τοὺς ἰσχυρισμούς του στὶς σελίδες XII - XIII. «Μόνο δυὸ χειρόγραφα ὑφίστανται στὴν Δύσι, καὶ τὰ δυὸ στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη Παρισίων: ὁ Parisimus 1610(=F) καὶ ὁ Coislinus 292(=L). Οὐτε ὁ Karl Holl οὐτε οἱ Βολλανδισταὶ δὲν ἔχουν εὔρει ἄλλο. Φαίνεται ἐπίσης ὅτι ἡ Ἀνατολὴ δὲν κατέχει σχεδὸν κανένα γιὰ τὸ πρωτότυπο κείμενο. Ὁ Λάμπρος δὲν ἀναφέρει παρὰ μόνο ἓνα ὑπὸ τὸν ἀριθμὸ 6193, κι' αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀντίγραφο καμωμένο τὸ 1894, χωρὶς νὰ λέγεται αὐτὸ ποτὲ πρότυπο. Ὁ Σπυρίδων (Καμπανάος) καὶ ὁ (Σωφρόνιος) Εὐστρατιάδης δὲν μνημονεύουν κανένα». Γιὰ τὴν ἀξιολόγησι αὐτοῦ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμε ὅτι οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἐρευνηταὶ μνημονεύουν στοὺς καταλόγους 10 κώδικες πὺν περιέχουν τὸν Βίο αὐτόν³.

Περιεχόμενον τοῦ Βίου

Στὸ βιβλίον διακρίνομε τὶς παρακάτω ἐνότητες!

1 Πρόλογος.

2-9 Νεανικὰ χρόνια. Καταγωγὴ, μετάβασις στὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ ἐκπαίδευσιν, ὑπηρεσία στὰ ἀνάκτορα.

10-21 Εἰσαγωγὴ στὴν Μονὴ Στουδίου ἐπὶ ἡγουμενίας Πέτρου, μαθήτευσις πλησίον τοῦ Συμεὼν Εὐλαβοῦς.

22-28 Μεταγωγὴ στὴν Μονὴ Ἀγίου Μάμαντος, λόγῳ διαφωνίας τοῦ ἡγουμένου πρὸς τὸν γεροντικὸν τρόπο ἀγωγῆς.

29-33 Ἀνοδος στὴν ἡγουμενία μὲ ψῆφο τῶν μοναχῶν καὶ ἀπόφασιν τοῦ πατριάρχου Νικολάου Χρυσοβέργου.

3. Βλ. κριτικὴ τῆς ἐκδόσεως ἀπὸ τὸν V. Laurent, *Echos d'Orient* 28 (1929), 434.

- 34-37 Ἀναμόρφωσις τῆς Μονῆς καὶ αὐξήσις τοῦ ποιμνίου.
- 38-44 Ἀνταρσία τριάντα μοναχῶν τῆς Μονῆς Μάμαντος ἐπὶ πατριάρχῃ Σισιννίου (996-999) καὶ ἀνασυγκρότησις τῆς ποιμνῆς.
- 45-51 Ἔκθεσις περὶ Ἀρσενίου Παφλαγόνοσ.
- 52-58 Ἔκθεσις περὶ τοῦ δυτικοῦ ἐπισκόπου Ἱεροθέου.
- 59-67 Παράδοσις τῆς ἡγουμενίας στὸν Ἀρσένιο.
- 68-71 Ἐπίδοσις στὴν ἡσυχαστικὴν ἄσκησι, ὄπτασιές καὶ ἀποκαλύψεις.
- 72-73 Ἐορτασμὸς μνήμης Συμεῶν Εὐλαβοῦσ, ἔγκρισις ὑπὸ τοῦ πατριάρχῃ Σεργίου (1000-1020).
- 74-79 Φθόνος Στεφάνου Νικομηδείας καὶ ἀντιδρασίς του στὸν ἑορτασμὸ ἐπὶ διετία χωρὶς ἀποτέλεσμα.
- 80-94 Καταταλαιπώρησις τοῦ Συμεῶν ἐπὶ ἑξαετία μὲ διώξεις καὶ καταδίκη του.
- 95-100 Ἐξορία στὴν περιοχὴ τῆς Χρυσοπόλεωσ καὶ ἐγκατάστασις στὸ παρεκκλήσι τῆς Ἀγίας Μαρίας, γράμματα πρὸς τὸν Στέφανο μὲ εἰρωνικὸ περιεχόμενο.
- 101-108 Ὑποβολὴ ἀπολογητικοῦ τεύχουσ, μεσολάβησις διακεκριμένων πολιτῶν μαθητῶν του, νέα δίκη καὶ ἀθώωσις.
- 109-112 Ἐκουσία ἐπιστροφὴ στὴν Ἀγία Μαρίνα καὶ συγκρότησις νέας ποιμνῆς.
- 113 Χαρακτηρισμὸς τοῦ Συμεῶν.
- 114-115 Μερικὰ θαύματα: ἀνεύρεσις ὕδατοσ, θεραπεία ἡγουμένησ Ἄννας.
- 116-127 Ἔκθεσις τοῦ Νικηφόρου περὶ ἐμπειριῶν του ἀπὸ θαυμαστῆσ ἐνέργειεσ τοῦ Συμεῶν.
- 128-129 Τὸ τέλος τοῦ ἀγίου Συμεῶν τὴν τετάρτη ἰν.

δικτιῶνα καὶ ἀνακομιδῇ τῶν λειψάντων του μετὰ τριακονταετία.

130 Χαρακτηρισμὸς τοῦ Συμεῶν ὁμοίος μὲ τὸν προηγούμενο.

131-140 Ὑποδείξεις τοῦ Συμεῶν πρὸς τὸν συγγραφέα νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν διάδοσι τῶν συγγραμμάτων του, σύνταξις ἐπιταφίου καὶ ὕμνων πρὸς τιμὴ του.

141-152 Θαύματα τοῦ Συμεῶν μετὰ θάνατο.

Ἡ Χρονολογία τοῦ Συμεῶν

Ἡ χρονολογία τοῦ Συμεῶν, πού πάντοτε ἦταν ἀβεβαία, δὲν διαφωτίσθηκε ἀποτελεσματικῶς διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βίου του καὶ παραμένουν ἀκόμη ὠρισμένα σημεῖα ἀσαφῆ καὶ ἀκατοχύρωτα. Ὁ Hausherr μὲ βάσι τὰ στοιχεῖα πού παρατήρησε στὸν Βίο, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ γνωστά, δὲν εἶχαν ἀξιοποιηθῆ παλαιότερα, διεμόρφωσε ἓνα χρονολογικὸ πλαίσιο, τὸ ὁποῖο ἔγινε δεκτὸ ἀπὸ ὄλους ὅσοι ἀσχολήθηκαν ἔκτοτε μὲ τὸν Συμεῶν, πλὴν τοῦ συγγραφέως τοῦ παρόντος κειμένου. Ἀπὸ γενικώτερη σκοπιὰ τὸ ἀπέκρουσαν ἐπίσης οἱ H. Grègoire καὶ P. Orgels. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐξετάσωμε ἐκ νέου ὅλα τὰ δεδομένα, πρὶν προχωρήσωμε στὴν ἐξέτασι περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ κειμένου. Μερικὰ δευτερεύοντα στοιχεῖα ἔχουν ἤδη ἀξιοποιηθῆ στὴν γενικὴ εἰσαγωγή περὶ τοῦ Συμεῶν καὶ εἶναι περιττὸ νὰ ἐξετασθοῦν πάλι ἐδῶ.

Ὁ Βίος ἐνασμενίζεται στὴν πυκνὴ παράθεσι χρονολογικῶν ἐνδείξεων γιὰ τὰ σπουδαῖα γεγονότα τῆς σταδιοδρομίας τοῦ Συμεῶν καὶ στὴν ἀναφορὰ πολλῶν γνωστῶν ἀπὸ τὴν ἱστορία προσώπων πού ἔπαιξαν κάποιον ρόλο στὴν ζωὴ του. Μνημονεύει ἐπίσης καὶ πλῆθος μαθητῶν τοῦ Συμεῶν, τῶν ὁποίων ὁμῶς ἐλάχιστοι εἶναι

κατ' ἄλλον τρόπο γνωστοί. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν δίνει γενικώτερα χρονολογικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ ἐνταχθῆ ἀνέτως σὲ ἀκριβῆ ἱστορικὰ πλαίσια ἢ δραστηριότητα τοῦ ἠρώος. Ὑπάρχει βέβαια ἡ ἔνδειξις περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ Συμεών. Λέγεται πραγματικὰ ἐκεῖ ὅτι κατὰ τὶς τελευταῖες του ὥρες ἐστήριξε τοὺς μαθητὰς του καὶ τοὺς ἐζήτησε νὰ μὴ θρηνοῦν, βεβαιώνοντάς τους ὅτι γρήγορα θὰ τὸν ἔχουν πάλι κοντὰ τους⁴. Σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο τοῦ Hausherr, πὸν ὅπως θὰ ἰδοῦμε σὲ λίγο εἶναι ἐσφαλμένο, λέγει: «Τί με λείποντα ὀδύρεσθε; Πέμπτην⁵ ἰνδικτιῶνα τάφω με καλύπτετε θνήσκοντα, εἰς πέμπτην με πάλιν ὄψεσθε ἰνδικτιῶνα καὶ ἐξιόντα τοῦ τάφου καὶ ὑμῖν συνεσόμενον τοῖς ποθοῦσιν». Ἡ ὠρισμένη ἡμέρα τοῦ θανάτου, ἡ 12η Μαρτίου (κ. 128), δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ. Στὴν ἐπομένη παράγραφο τὸ κείμενο ἔχει ὡς ἐξῆς: «ἀλλὰ γὰρ τριάκοντα χρόνων μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀοιδήμου τούτου πατρὸς διεληλυθότων κατὰ τὴν προφητείαν αὐτοῦ προμηνύεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἱερῶν τούτου λειψάνων διὰ σημείου, τυπωθέντος ἀρρήτω λόγῳ τοῦ πέμπτου στοιχείου ἐν μαρμάρῳ τῆς κέλλης τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Νικήτα τοῦ Στηθάτου τελείαν ὑποστιγμὴν ἔχοντος, ὥσπερ γέγραπται, καὶ παρὰ πολλῶν ἐθεάθη. Τοίνυν καὶ τῆς πέμπτης τελειωθείσης ἰνδικτου κατὰ τὸ Δφξ' ἔτος ἀνακομίζονται τὰ πάσης χάριτος καὶ εὐωδίας αὐτοῦ λείψανα καὶ ὑπὲρ γῆν λάμποντα, συγκαλοῦντα πολλοὺς καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ μαθητὰς τῆ παρουσίᾳ καὶ τῷ ἀσπασμῷ ἀγιάζοντα» (κ. 129).

Βάσει αὐτῆς τῆς μαρτυρίας, ἡ ὁποία ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸν Paris. 1910 καὶ ἐπομένως ὁ Hausherr τὴν εὑρισκί σ' ἓνα μόνο κώδικα, συνήγαγε αὐτὸς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἀφοῦ ἡ ἀνακομιδὴ ἔγινε τριάντα ἔτη μετὰ τὸν θάνα-

4. Κεφ. 128 - 129.

5. Ἡ σωστὴ γραφὴ εἶναι «Τετάρτην».

τό του καὶ συνέπεσε μὲ τὸ ἔτος 6560 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἢ 1052 ἀπὸ Χριστοῦ, ἄρα ὁ θάνατος πρέπει νὰ συνέβηκε τὸ 1022'. Μὲ βάσι δὲ αὐτὸ τὸ ἔτος ξανατοποθετεῖ ὅλα τὰ χρονολογικὰ δεδομένα τοῦ βίου τοῦ Συμεῶν καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι οὔτε ἐχειροτονήθηκε πρεσβύτερος τὸ 980 ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Νικολάου Β' Χρυσοβέργη (κεφ. 30), κί' ἐπειδὴ τότε ἦταν ἡλικίας 31 ἐτῶν, πρέπει νὰ ἐγεννήθηκε τὸ 949.

Ἡ χρονολόγησις ὅμως αὐτὴ ἔχει σοβαρὰς δυσκολίας, τῶν ὁποίων δύο διαπιστώνει ὁ ἴδιος ὁ Hausherr καὶ προσπαθεῖ νὰ παρακάμψη. Πρώτη δυσκολία, ἀνυπέρβλητη αὐτὴ, εἶναι ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν Βίο (κεφ. 30) κατὰ τὴν χειροτονία του ὁ Συμεῶν εἶδε τὸ ἅγιο Πνεῦμα νὰ κατέρχεται σὰν ἄπλετο φῶς καὶ νὰ καλύπτῃ τὴν κεφαλὴ του καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ ἔβλεπε νὰ κατέρχεται στὴν θυσία κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλων τῶν 48 ἐτῶν τῆς ἱερωρίας του. Ἐπομένως, ἂν ὁ Συμεῶν ἐχειροτονήθηκε τὸ 980, πρέπει νὰ ἐπέθανε τὸ 1028 καὶ ὄχι τὸ 1022· καὶ ἂν ἐπέθανε τὸ 1022 πρέπει νὰ χειροτονήθηκε τὸ 974, ὅποτε ὁ πατριάρχης ἦταν ἄλλος, ὁ Βασίλειος Σκαμανδρηνὸς ἢ Ἀντώνιος Στουδίτης. Ὁ Hausherr ὑπερπηδᾷ τὸ ἐμπόδιο αὐτὸ ἀπορρίπτοντας αὐθαιρέτως τὴν μαρτυρία ὅτι ἔζησε 48 ἔτη μετὰ τὴν χειροτονία του.

Ἡ ἄλλη δυσκολία, ἐξ ἴσου σοβαρὴ, σχετίζεται μὲ τὸν χρόνον ἀνόδου τοῦ Νικολάου Χρυσοβέργη στὸν πατριαρχικὸ θρόνον. Σύμφωνα μὲ τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους ἀνέβηκε σ' αὐτὸν τὸ 983 καὶ ἐπομένως, ἀφοῦ ὁπωσδήποτε αὐτὸς ἐχειροτόνησε τὸν Συμεῶν, αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ συνέβηκε τὸ 980, ὅποτε ἔχομε νέο ἀνατρεπτικὸ γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς γεννήσεως στὸ 949 στοιχεῖο· ἡ χειροτονία πρέπει νὰ ἐγινε ἀργότερα. Αὐτὴν τὴν δυσκολία τὴν παρακάπτει ὁ Hausherr ἀποδεχόμε-

μενος τὴν μαρτυρία τοῦ σύρου χρονογράφου Yahya πού τοποθετεῖ τὴν ἀνάρρησι τοῦ Νικολάου Β' στὸ 979.

Πρὶν ἀπὸ τὸν Νικόλαο Πατριάρχης ἦταν ὁ Ἀντώνιος Στουδίτης, ὁ ὁποῖος παραιτήθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 979 καὶ ἀποτραβηγμένος στὸ μοναστήρι του ἐπέθανε μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη. Ὁ Γεώργιος Κεδρηνὸς μαρτυρεῖ ὅτι ὁ θρόνος ἔμεινε τεσσεράμισυ ἔτη κενὸς καὶ ἔπειτα, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀντωνίου περιῆλθε στὸν Νικόλαο. «Τότε δὴ καὶ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης κατὰ τὴν τοῦ Σκληροῦ ἀποταξάμενος ἀποστασίαν τῇ ἱερατείᾳ ἀπεβίω. Καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Νικόλαος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Χρυσοβέργιος, τῆς Ἐκκλησίας ἀποιμάντου διατελεσάσης ἐπὶ ἔτη τεσσαρα πρὸς τῷ ἡμίσει. Ἐγένετο δὲ καὶ ἔκλειψις ἡλίου περὶ μέσην ἡμέραν ὡς καὶ ἀστέρας φανῆναι»⁷. Ἐσκέφθηκα ὅτι ἴσως θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς βοηθήσῃ στὴν ἔνταξι τῶν γεγονότων ἢ τελευταία αὐτὴ εἶδησις περὶ ἐκλείψεως καὶ ἐπισημαίνεται μία ἔκλειψις αἰσθητὴ στὴν Κωνσταντινούπολι, ἂν καὶ κάπως στὰ ἀκραιῶ ὄρια, τὴν 28 Μαΐου 979 κατὰ τὸ ἡμερολόγιο τῆς ἐποχῆς»⁸. Ἀλλὰ δὲν διευκρινίζεται ἂν ἡ ἔκλειψις ἔγινε κατὰ τὴν παραίτησι τοῦ Ἀντωνίου, κατὰ τὸν θάνατό του, κατὰ τὴν Ἀνάρρησι τοῦ Νικολάου, ἢ εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπὸ αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶδησις. Σύμφωνα πάντως μὲ αὐτὴν τὴν μαρτυρία τοῦ Κεδρηνοῦ, καθὼς καὶ τοῦ Ζωναρά, ὁ Νικόλαος πρέπει νὰ ἀνῆλθε στὸν θρόνο τὸ φθινόπωρο τοῦ 983 καὶ ἐπομένως ὁ Συμεὼν θὰ ἐχειροτονήθηκε μετὰ τὸν χρόνον αὐτό.

Ὁ σύρος χρονογράφος ὅμως Yahya μεταθέτει τὴν χηρεία τοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Νικολάου, στὰ ἔτη 991-996, ὅποτε ὁ Βασίλειος Β' ἦταν ἀπησχολημένος στὸ βουλγαρικὸ μέτωπο καὶ δὲν εἶχε εὐκαιρία νὰ

7. Ἱστορίαι II, 434 Bonn. Βλ. καὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς, III, 547 Bonn.

8. Κατὰ προσωπικὴ ἀνακοίνωσι τοῦ καθηγητοῦ τῆς γεωδαιτικῆς ἀστρονομίας καὶ πρυτάνεως Λυσιμάχου Μαυρίδη.

ασχοληθῆ με τὸ θέμα αὐτό'. Ἡ τελευταία εἶδησις δὲν εἶναι βέβαια ἀπολύτως ἀκριβής. Ἄν αὐτὸ εἶναι σωστό, τότε ὁ Νικόλαος θὰ ἀνέβηκε στὸν θρόνο τὸ 979 καὶ ὁ Συμεὼν μπορεῖ νὰ χειροτονήθηκε ὁποιαδήποτε ἡμερομηνία ἀπὸ τὸ χρονικὸ αὐτὸ σημεῖο καὶ ἔπειτα. Τὴν ἀποψη αὐτὴ ἐδέχθηκε ὁ ρῶσος ἱστορικὸς V. R. Rosen⁹ καὶ υἱοθέτησε ἔπειτα ὁ G. Schlumberger¹⁰, δὲν ἔγινε ὅμως εὐρύτερα ἀποδεκτὴ παρὰ μόνον ὅταν τὴν ἐχρησιμοποίησε ὁ Hausherr στηρίζοντας τὴν μία μὲ τὴν ἄλλη δυὸ ἀμφίβολες χρονολογίες.

Ὁ Yahya πὺν ἔγραψε τὸ πρῶτο ἡμισυ τοῦ 11ου αἰῶνος ἦταν καλὰ πληροφορημένος γιὰ τὰ πράγματα τῆς Ἀσίας, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ τὰ πράγματα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Γιὰ θέματα πὺν σχετίζονται μὲ τὴν ἱστορία μᾶς ἀκριβολογεῖ πολὺ συχνά, ἰσχυριζόμενος παραδείγματος χάρι ὅτι ὁ Βασίλειος Σκαμανδρηνὸς ἀνῆλθε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο τὸ δεύτερο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννη Τσιμισκῆ καὶ ὄχι τὸ πρῶτο, καὶ ἄρα ὅτι ἐπατριαρχευσε τρία μόλις ἔτη ἀντὶ τεσσάρων, καὶ δίδοντας δύο ἀντιφατικὲς ἐνδείξεις περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ Βασιλείου Β' ὅταν ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία, ἄλλοῦ μὲν ὅτι ἦταν 18 ἐτῶν, ἄλλοῦ δὲ ὅτι ἦταν 20 ἐτῶν.

Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸ θέμα μας μάλιστα οἱ H. Grègoire καὶ P. Orgels¹¹ ὑποστηρίζουν μὲ ἀποφασιστικὴ ἐπιχειρηματολογία τὴν χρονολογία τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν, ἀποδεικνύοντας ὅτι ὁ Κεδρηνὸς (Σκυλίτσης) καὶ ὁ Ζωναρᾶς χρησιμοποιοῦν μιὰ χαμένη κοινὴ σύγχρονη στὰ γεγονότα πηγὴ, τὸ ἔργο τοῦ Θεοδώρου Σεβαστεί-

9. Ἐκδοσις ἱστορίας τοῦ I. Kratchkovsky καὶ Vasiliev, Patr. Or. 23 (1932), σ. 402 καὶ 444.

10. Imperator Vasilij Bolgarobojca, Izvlecenija iz Ietopisi Jahij Antiohisgago, ὅπως τὸ βλέπω στοῦ Schlumberger.

11. L'Épopée Byzantine à la fin du dixième siècle, II, 116.

12. «La chronologie des Patriarches de Constantinople et la question romaine à la fin du Xe siècle», Byzantion (1954), 157-178.

ας *Περὶ μεταθέσεων*, καὶ ἄρα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σφάλλωνται. Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν ἄποψι ὁ Νικόλαος Β΄ Χρυσοβέργης ἀνέβηκε στὸν θρόνον τὸ φθινόπωρον τοῦ 983, ἔπειτα ἀπὸ χηρεία τοῦ θρόνου ἐπὶ τεσσαεράμισυ ἔτη, ἐπατριάρχευσε ἐπὶ 12 ἔτη καὶ 8 μῆνες, δηλαδή ἕως τὴν ἀνοιξι τοῦ 996, ὁπότε ἀνέλαβε ὁ Σισίννιος Β΄, τὴν 12 Ἀπριλίου. Ἐνα σοβαρὸ ἐπιχείρημα πὸν στηρίζει αὐτὴν τὴν ἄποψι εἶναι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ τόμου τῆς ἐνώσεως τοῦ 920 ἀπὸ τοὺς αὐστηροὺς τῶν δύο μεριδῶν. Ὅπως φανερῶνει ὁ πολυχρονισμὸς πὸν ἔχει ἐνταχθῆ στὸ ἴδιο τὸ κείμενο τοῦ τόμου¹³, ἡ ὑπογραφή ἔγινε ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Νικολάου, σημειῶνεται δὲ στὴν προσθήκη ὅτι ὁ συμβιβασμὸς ἐπιτεύχθηκε 90 ἔτη μετὰ τὴν διάσπασι. Τὰ 90 ἔτη πρέπει βέβαια νὰ ὑπολογισθοῦν ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 907, ὅταν ὁ νεοεκλεγμένος τότε πατριάρχης Εὐθύμιος ἀναγνώρισε τὸν τέταρτον γάμον τοῦ Λέοντος Σοφοῦ καὶ ἔγινε σχίσμα στὸν κλῆρον, ἄρα συμπληρῶνεται στίς ἀρχὰς τοῦ 997. Ὁ Grumel¹⁴, πὸν ἀκολουθεῖ τὸν Hausherr γιὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πράγματα, ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἐνωσις ἐπραγματοποιήθηκε τὸ 991, ἀλλὰ τότε οὔτε 12 ἔτη καὶ 8 μῆνες τῆς πατριαρχείας τοῦ Νικολάου συμπληρῶνεται ἀπὸ τὸ 979 οὔτε πολὺ περισσότερο τὰ 90 ἔτη ἀπὸ τὸ σχίσμα· συμπληρῶνεται μόνον 84 ἔτη, πράγμα πὸν δὲν ἐπιτρέπει κἂν νὰ ὑποθέσωμε ὅτι οἱ συντάκτες τῆς προσθήκης στὸν τόμον τῆς ἐνώσεως ἀναφέρων χονδρικῶς τὸν ἀριθμὸ τοῦ διαστήματος πὸν διέρρευσε ἀπὸ τὸ σχίσμα, ὅπως φαντάζεται ὁ Grumel. Τὸ χρονικὸ τοῦ 84 εἶναι 80 ἢ 85, ποτὲ δὲ 90, ἐνῶ ἐξ ἄλλου σὲ ἐπίσημα ἔγγραφα χρησιμοποιοῦνται πάντοτε σχεδὸν ἀκριβεῖς ἀριθμοί. Ὁ Κεδρηνός¹⁵ λέγει ὅτι ὁ Σισίννιος

13. Πάλλη, Ποτλῆ 5, 9·11.

14. Regestes II, ἀρ. 803 καὶ 669, Critique 1.

15. II, 449 Bonn.

«τοὺς διακρινομένους ἤνωσε διὰ τὴν τετραγαμίαν», πρᾶγμα πού ἀποτελεῖ ἔνδειξι ὅτι ἡ νέα μορφή τοῦ Τόμου εἶχε ἐκδοθεῖ λίγον καιρὸ πρὶν ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν πατριαρχία, ὥστε νὰ μὴ ἔχει προλάβει νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν συμφωνία ὃ προκάτοχος· ἄρα τὸ 996.

Σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιχειρηματολογία τῶν Grègoire καὶ Orgels ἡ τοποθέτησις τοῦ Θεοφυλάκτου στὴν μητρόπολι Κιῆβου κατὰ μετὰθεσι ἀπὸ τὴν Σεβάστεια ἀποτελεῖ ἄλλο ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς παρατάσεως τῆς πατριαρχίας τοῦ Νικολάου καὶ πέρα τοῦ 991. Τὴν εἶδησι ἀνέφερε τὸ χαμένο σύγγραμμα τοῦ Θεοδώρου Περι μετὰθέσεων, ὃ ὁποῖος κατέλαβε τὴν ἔδρα τῆς Σεβαστείας τὸ 997 καὶ ἄρα ἡ μετὰθεσις πρέπει νὰ ἔγινε πρωτύτερα· πρέπει δὲ νὰ ἔγινε ἡ μετὰθεσις καὶ μετὰ τὸ 989, ὅποτε ἐβαπτίσθηκε ὃ ρῶσος ἡγεμὼν Βλαδίμηρος. Πρὶν ὁμως ἀπὸ τὸν Θεοφύλακτο εἶχαν διατελέσει μητροπολίτες στὸ Κίεβο ὃ Λέων καὶ ὃ Μιχαήλ, εἶναι δὲ ἀδύνατο νὰ χωρέσῃ ἡ διαδικασία γιὰ τὴν ἐκλογή καὶ ἐγκατάστασι τριῶν μητροπολιτῶν στὴν ρωσικὴ πρωτεύουσα μέσα στὸ περιορισμένο χρονικὸ διάστημα τῶν δύο ἐτῶν, ἀπὸ τὸ 989 ἕως τὸ 991, ἂν ὃ Νικόλαος εἶχε ἐκλεγῆ τὸ 979. Δὲν εἶναι δὲ ἐπίσης δυνατὸ νὰ ἔγινε ἡ ἐκλογή κατὰ τὴν διάρκεια χηρείας τοῦ θρόνου, πού κατὰ τὴν εἶδησι τοῦ Yahya τοποθετεῖται στὰ ἔτη 991-996.

Ἡ ἀνατροπὴ τῆς χρονολογίας τοῦ Yahya γιὰ τὴν ἀνάρρησι τοῦ Νικολάου (979) ἀνατρέπει ὅλο τὸ χρονολογικὸ οἰκοδόμημα τοῦ Hausherr, ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀντιθέτως δὲν ἐπιβάλλει τὴν χρονολόγησι τῆς χειροτονίας τοῦ Συμεὼν στὸ 980.

Ἐνα ἄλλο ἐνδεικτικὸ στοιχεῖο ἐναντίον τῆς τοποθετήσεως τοῦ θανάτου τοῦ Συμεὼν στὸ 1022 εἶναι ἡ εἶδησις τῆς προρρήσεως τούτου περὶ μελλοντικῆς πε-

ριπετείας τοῦ πρωτονοταρίου τοῦ δρόμου Ἰωάννη. Ὁ βιογράφος στὸ κεφ. 113, θέλοντας νὰ παραστήσῃ τὸ προορατικὸ τοῦ ἥρωός του ἐπικαλεῖται ὅτι προεῖπε στὸν ἀξιωματοῦχο αὐτὸν τοῦ Βασιλείου Β' γιὰ τὸν μεγάλο πειρασμὸ πὺ θὰ τὸν εὔρισκε, καὶ πραγματικὰ τὸν εὔρηκε μετὰ δέκα ἔτη κατόπιν φοβερῆς ἀποφάσεως βασιλέως. «Μετὰ παρέλευσιν χρόνων δέκα φοβερὰ τις κατὰ τοῦ ἀνδρός ἐκ βασιλέως ἐξέβη ἀπόφασις καὶ δριμυτάτη ποινὴ αὐτὸν διεδέξατο». Τὸ ἐπεισόδιο χρησιμοποιεῖται κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ δειχθῇ ἡ προορατικὴ καὶ θαυματοποιὸς δύναμις τοῦ ἀγίου κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπίγειας ζωῆς του καὶ ἡ ἐκβασίς τῆς προρρήσεως ἔχει νόημα ἂν ἔγινε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς του· ἄλλοιῶς θὰ εἶχε ἐνταχθῇ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ στὰ μετὰ θάνατο θαύματα, ὅπως ἔχει γίνει μὲ ἄλλα παρῶμοια. Πρόκειται ἀσφαλῶς περὶ τοῦ πρωτονοταρίου Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος λόγῳ συμμετοχῆς σὲ συνωμοσία κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ Ἀργυροῦ καταδικάσθηκε σὲ τύφλωσι τὸ 1030¹⁶. Ἐπομένως ὁ Συμεὼν ἐξοῦσε αὐτὸν τὸν χρόνο ἀκόμη.

Μία ἀπὸ τὶς ἀτυχεστερες ἐπιπτώσεις τῆς ἀναδομῆσεως τῆς χρονολογίας τοῦ Συμεὼν ἀπὸ τὸν Hausherr εἶναι ὅτι εἶναι ἀνοικονόμητες οἱ σχέσεις του μὲ τοὺς βασιλεῖς κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν. Πραγματικὰ ὁ Βίος μᾶς πληροφορεῖ στὸ κεφ. 3, ὅτι ὁ θεῖος του, πὺ εἶχε πολλὴν παρρησία στοὺς βασιλεῖς, ἤθελε νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀνεψιὸν του στὰ ἀνάκτορα. «Ὁ τοίνυν πρὸς πατρὸς αὐτοῦ θεῖος... ἐπεὶ πολλὴ παρρησία εἰς τοὺς τότε τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας διακατέχοντας ἦν αὐτῷ (Βασίλειος δ' ἦσαν καὶ Κωνσταντῖνος οἱ ἐκ τῆς πορφύρας ὁμόστεφοι καὶ αὐτάδελφοι) τὰ τῶν κοιτωνιτῶν διαπρέποντι, σκέπτεται τῷ αὐτοκράτορι αὐτὸν δοῦναι, καὶ οἱ

16. Κεδρηνός II, 488 Bonn.

κειώσασθαι». Ὁ Συμεὼν ἀπέκρουσε τὴν πρότασι τοῦ θείου του μὲ θρήνους, ἀλλὰ τελικῶς ὑπεχώρησε καὶ ἐδέχθηκε νὰ γίνῃ σπαθαροκουβικουλάριος, ἓνα εἶδος ἀκολούθου τῶν ἀνακτόρων, ὄχι ὅμως ἐσωτερικοῦ. Ἦταν δὲ τότε μόλις 14 ἐτῶν, ὅπως λέγεται στὸ κεφ. 4. Ἡ ἔκθεσις συνεχίζει στὸ προηγούμενο κεφάλαιο μὲ τὴν εἶδησι ὅτι, ἐνῶ «ὁ μὲν (θεῖος) ἔσπευδε λαμπρὸν ἀποδεῖξαι τῷ βίῳ τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ρεοῦσης δόξης, ὁ δὲ (Συμεὼν) τὸ μὲν σοφῶς ἀπεκρούσατο τὸ δὲ πρὸς καιρὸν οἰκονομικῶς κατεδέξατο καὶ τὸ μέλλον ἔκαραδόκει, αἰφνης ὁ περιφανῆς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐξαισίῳ θανάτῳ τῆς παρούσης ζωῆς ἐκβάλλεται».

Ὁ Hausheer δὲν μπόρεσε νὰ ἀξιολογήσῃ στίς πραγματικὲς του διαστάσεις τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χωρίου αὐτοῦ. Ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Συμεὼν ἐγεννήθηκε τὸ 949 καὶ ὅτι ὁ Βίος μᾶς λέγει ὅτι τότε ὁ Συμεὼν ἦταν μόλις 14 ἐτῶν· ἐπομένως τὸ ἐπεισόδιο συνέβηκε τὸ 963. Ἄλλ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν οἱ δύο βασιλεῖς ἦσαν νήπια, ὁ μὲν Βασίλειος 5 ἐτῶν ὁ δὲ Κωνσταντῖνος 3 ἐτῶν. Εἶναι δὲ εὐλόγη ἢ ἀπορία· τί εἶδους «παρρησία» ἦταν αὐτῇ πού εἶχε ὁ θεῖος σὲ τέτοια νήπια καὶ ποιοῦ εἶδους σκῆπτρα διακατεῖχαν αὐτὰ; Εἶναι φυσικὰ ἀδύνατο νὰ συνέβηκε αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο τὸ 963.

Ἐπειτα ὁ ἐκδότης τοῦ Βίου δὲν διερωτήθηκε, ποιὸς ἦταν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ γιατί ἀντιθέτως ἀπὸ τοὺς δυὸ βασιλεῖς ἀναφέρεται ἀνωνύμως. Εἶναι προφανὲς ὅτι αὐτὸς ἀποτελεῖ ἓνα τρίτο πρόσωπο πού ἀσκεῖ πραγματικὴ ἐξουσία, ἐνῶ οἱ βασιλεῖς ὡς «οἱ ἐκ τῆς πορφύρας ὁμόστεφοι καὶ αὐτάδελφοι» ἀπλῶς «διακατέχουν» τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας, δηλαδὴ τὰ διατηροῦν στὴν κατοχὴ τους κατὰ κάποιον τρόπο ἀνενεργά. Οἱ βασιλεῖς ἔχουν τὰ σκῆπτρα ὡς υἱοὶ βασιλέως πορφυρογέννητοι· ὁ αὐτοκράτωρ ἔχει τὴν ἐξουσία ὡς στρατη-

γός αὐτοκράτωρ», ἐπευφημημένος ἀπὸ τὸν στρατό.

Μεγαλύτερη σημασία γιὰ τὴν χρονολόγησι ἔχει τὸ δεύτερο μέρος τοῦ χωρίου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ἔννοια δὲν κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ ὁ Hausheer, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προβῇ σὲ ἀβάσιμες ὑποθέσεις, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ὅτι αὐτὸς ποὺ ἀπέθανε ἦταν ὁ θεῖος τοῦ Συμεῶν καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ θεῖος ἦταν πιθανῶς ὁ Ἰωσήφ Βρίγκας, ὁ περίφημος παρακοιμῶμενος ἐπὶ Ρωμανοῦ Β'. Κατ' ἀρχὴν βέβαια αὐτὸς ὁ διαπρέπων μεταξὺ τῶν κοιτωνιτῶν θεῖος, ἔστω ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος τῶν νεαρῶν βασιλέων, δὲν μπορεῖ νὰ χαρακτηρίζεται ὡς «ὁ περιφανῆς ἐκεῖνος ἀνὴρ». Καὶ ἔπειτα τὸ κείμενο ξεχωρίζει σαφῶς τὰ πρόσωπα τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός. Ἐνῶ δηλαδὴ παρουσιάζει τὸν θεῖο καὶ τὸν ἀνεπιὸ ν' ἀκολουθοῦν διαφορετικῆς γραμμῆς προγραμματισμοῦ γιὰ τὸ μέλλον τοῦ δευτέρου, εἰσάγει ἔπειτα ὡς τρίτο πρόσωπο τὸν «περιφανῆ ἐκεῖνον ἄνδρα» ὁ ὁποῖος «ἐκβάλλεται» ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωὴ μ' ἐξαίσιον θάνατο, δηλαδὴ μὲ ἄδικο, βίαιον καὶ ἀπαισίον θάνατο. Προφανέστατα λοιπὸν πρόκειται περὶ τοῦ Νικηφόρου Φωκά, ὁ ὁποῖος ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρωμανοῦ Β', πατρὸς τῶν δύο βασιλικῶν νηπίων (963) ἀνέλαβε ἐξουσία ὡς «στρατηγὸς αὐτοκράτωρ» καὶ ἔπειτα ὡς «αὐτοκράτωρ», χωρὶς νὰ θίξῃ τυπικῶς τὰ δικαιώματα τῶν δύο πορφυρογεννήτων ἀνηλίκων βασιλέων. Ὁ Νικηφόρος ὑπέστη «ἐξαίσιον» θάνατον, δολοφονημένος τὸν Δεκέμβριον τοῦ 969.

Νομίζω ὅτι αὐτὴ ἡ ἐρμηνεῖα δίνει τὴν σταθερὴν βάση ἀπὸ τὴν ὁποία πρέπει νὰ ξεκινήσῃ ἡ χρονολογία τοῦ Συμεῶν. Ἄν αὐτὸς λίγο μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, στίς ἀρχῆς τοῦ 970, ἦταν μόλις 14 ἐτῶν¹⁷, πρέπει νὰ γεννηθῆκε τὸ 956 καὶ νὰ ἦταν σχεδὸν συνομήλικος τοῦ

17. Κεφ. 4.

Βασιλέως Βασιλείου ἢ ἀκριβέστερα ἓνα δύο ἔτη μεγαλύτερός του. Οἱ βασιλεῖς σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία μπορούσαν νὰ ἔχουν ἓνα εἶδος ἰδικῆς των αὐλῆς καὶ ἔτσι δικαιολογεῖται ἡ ὑπηρεσία καὶ ἡ «παρρησία» τοῦ θεοῦ ἐνώπιόν τους. Βέβαια ὁ θεῖος πρέπει νὰ ἐπέζησε αὐτοῦ τοῦ ἐπεισοδίου. Ὁ Συμεὼν ἀνέλαβε τὴν ἡγουμενία τοῦ Ἀγίου Μάμαντος σὲ ἡλικία 31 ἢ 32 ἐτῶν, δηλαδή τὸ 988, ὅποτε πατριάρχης ἦταν ὁ Νικόλαος Χρυσοβέργης, ἀσχέτως τοῦ πότε αὐτὸς ἀνέβηκε στὸ θρόνο. Σύμφωνα μὲ τὴν μαρτυρία τοῦ Βίου πὺν εἶδαμε παραπάνω ὑπηρέτησε τὸ θυσιαστήριο ὡς ἱεροουργὸς ἐπὶ 48 ἔτη, ἐπομένως ἐπέθανε τὸ 1036, τὴν τετάρτη ἰνδικτιῶνα. Τριάντα ἔτη ἀργότερα ἐγράφηκε τὸ σημεῖο ε' (πέμπτη) στὸ κελλὶ τοῦ Νικήτα Στηθάτου καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος ἐφανίστηκαν τὰ λείψανά του, δηλαδή τὸ ἔτος 1067 ἢ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ΣΦΟΕ'.

Τὰ ἄλλα γεγονότα τοῦ βίου τοῦ Συμεὼν τοποθετοῦνται ὁμαλὰ καὶ εὐκόλα σ' αὐτὸ τὸ γενικὸ πλαίσιο, ὅπως φαίνεται στὴν βιογραφίησὶ του, πλὴν μιᾶς περιπτώσεως, πὺν ἐξηγεῖται καταλλήλως ἐκεῖ.

Μένει ὅμως ἡ δυσκολία τῶν χρονολογικῶν ἐνδείξεων τῶν κεφαλαίων 128-129, κατὰ τὸ ὅποιο, ὅπως εἶδαμε, πρέπει νὰ ἐπέθανε τὸ 1022, ἐφ' ὅσον ἐκεῖ λέγεται, σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο τοῦ Hausherr ὅτι ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων ἔγινε τὸ 1052, τριάντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατό του. Κατ' ἀρχὴν ὁ χρόνος τοῦ Hausherr εἶναι τουλάχιστο κατὰ ἓνα ἔτος ἐσφαλμένος, ὥστε ἀκόμη καὶ ὅσοι δέχονται τὴν ἀποψὶ του πρέπει νὰ μετακινήσουν τὸ ἔτος θανάτου στὸ 1021 καὶ τὸ ἔτος γεννήσεως στὸ 1948. Ὁ Hausherr ἔχοντας μόνο ἓνα χειρόγραφο στὴ διάθεσί του γι' αὐτὸ τὸ τμῆμα, ἐδιάβασε «πέμπτην ἰνδικτιῶνα τάφω με καλύπτετε» (128) κι' ἔτοποθέτησε τὴν πέμπτην ἰνδικτιῶνα στὸ 1022. Ὅλα

τὰ χειρόγραφα πὺν εἶδα ἐγὼ προσωπικά, τόσο τοῦ πρωτοτύπου ὅσο καὶ τῆς δημῶδους μεταφράσεως, ἔχουν «τετάρτην ἰνδικτιῶνα», τὸ δὲ Βατοπεδίου 667 ἔχει σβήσει τὴν σχετικὴν λέξι καὶ παρατηρεῖται στὴν θέσι της κενό. Ὁ ἀρχικὸς ἀριθμὸς εἶναι προφανῶς «τετάρτην», ἀλλὰ διωρθώθηκε κάποτε ἀπὸ ἓνα ἀναγνώστη ἢ ἀντιγραφέα καὶ ἡ διόρθωσις ἐπέρασε σ' ἓνα μικρὸ μέρος τῆς χειρόγραφης παραδόσεως. Εἶναι προφανῆς ὁ λόγος τῆς διορθώσεως· ὁ ἀναγνώστης, ὅπως καὶ οἱ νεώτεροι ἐρευνηταὶ ἄλλωστε, ἐνόμισαν ὅτι τὰ τριάντα ἔτη ὑπολογίζονται ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου ἕως τὴν ἡμέρα τῆς ἀνακομιδῆς ἀκριβῶς. Τὸ πρᾶγμα ὅμως εἶναι διαφορετικόν. Ὁ Συμεὼν ἐπέθανε τὴν τετάρτην ἰνδικτιῶνα, δηλαδὴ ἂν δεχθοῦμε τὴν βᾶσι τοῦ Hausherr τὴν 12 Μαρτίου 1021. Μετὰ τριάντα ἔτη, δηλαδὴ τὴν 12 Μαρτίου 1051 ἐμφανίσθηκε στὸ μάρμαρο τοῦ κελλιῶ τοῦ Νικήτα Στηθάτου ὁ ἀριθμὸς ε' κ' ἔμεινε ἐκεῖ ἕως ὅτου συμπληρώθηκε ἡ πέμπτη ἰνδικτος¹⁸, πὺν ἄρχισε τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1051 καὶ ἔληξε τὴν 31 Αὐγούστου 1052. Δὲν εἶναι βέβαια σαφές, ἂν ὡς τελείωσις τῆς ἰνδικτου ἐννοεῖται ἐδῶ ἡ εἴσοδος σ' αὐτὴν ἢ ἡ κατάληξις της, ἂν καὶ τὸ δεύτερο εἶναι πιθανώτερο. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἔχει ἰδιαίτερη σημασία.

Ἀκόμη σπουδαιοτέρας σημασίας εἶναι ἡ κατάστασις τῆς χειρόγραφης παραδόσεως τοῦ τμήματος αὐτοῦ. Τὸ κείμενο στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ταραγμένον, πρᾶγμα πὺν εἶχαν ἀντιληφθῆ οἱ παλαιοὶ ἀναγνώστες καὶ ἀντιγραφεῖς. Ὅπως εἶδαμε, τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τοῦ Hausherr τὸ Paris. 1610, παραλείπει τελείως τὰ δύο αὐτὰ κεφάλαια, καθὼς πράττει καὶ ὁ κώδ. Ξηροποτάμου 141, ἐνῶ σὲ ἄλλα χειρόγραφα γίνονται στὸ σημεῖο

18. Εἶναι ἀξίωσημείωτο ὅτι ἐνῶ στὸ κεφ. 128 δύο φορές χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις ἰνδικτιῶν, στὸ 129 χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις ἰνδικτος.

αὐτὸ διαγραφῆς καὶ διορθώσεις¹⁹. Τοῦτο εἶναι συνηρη-
τημένο μὲ τὴν ὅλη διάρθρωσι τοῦ Βίου.

Συγγραφεὺς καὶ Σύνθεσις τῆς Ὑλης

Ἄν καὶ ὁ συγγραφεὺς κάνει πολὺν λόγον γιὰ τὸν ἑ-
αυτό του μέσα στὸν Βίον αὐτό, δὲν ἀναφέρει ὁ ἴδιος τὸ
ὄνομά του στὸν τίτλο τοῦ ἔργου, ὥστε νὰ διατηρηθῆ
στὴν χειρόγραφη παράδοσι. Στὴν τελευταία ὁμῶς φάσι
τῆς συνθέσεως τοῦ Βίου κάποιος συντάκτης ἐσημείω-
σε ἐμμέσως τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχικοῦ βιογράφου. «Ἐξ ἀ-
ποκαλύψεως προτραπείς ποτε παρὰ τοῦ ἁγίου ὁ εἰρη-
μένος Νικήτας οὗτος ὁ καὶ Στηθαῖτος, καθὼς ἐν τῷ
διὰ πλάτους ἀναγέγραπται τοῦ ἁγίου βίῳ, τὰς θεο-
πνεύστους διδασκαλίας καὶ τὰς ἐπωφελεῖς αὐτοῦ συγ-
γραφᾶς μεταγράψας, εἶχετο σπουδαίως τῆς τούτων ἐν
μεμβράναις γραφῆς ὁ ἀνὴρ»²⁰. Ἡ δήλωσις αὕτη συν-
δέεται μὲ τὰ λεγόμενα στὰ κεφ. 131-140, ὅπου ὁ ἀν-
τιγραφεὺς τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν ταυτίζεται μὲ τὸν
συγγραφέα τοῦ ἐπιταφίου σ' αὐτὸν λόγον καὶ κατὰ
συνέπεια μὲ τὸν συγγραφέα τοῦ Βίου Συμεῶν καὶ εἶναι
φυσικὰ ὁ Νικήτας Στηθαῖτος, πρᾶγμα πού εἰσήγαγον
στὸν τίτλο καὶ μερικοὶ μεταγενέστεροι μάρτυρες τῆς
χειρόγραφης παραδόσεως²¹.

Στὴν ἔκθεσι ἐκείνη (πὺν ἀποτελεῖ καὶ τὴν μόνη πη-
γὴ γνώσεως τῆς νεανικῆς δραστηριότητος τοῦ Νική-
τα) περιγράφεται κατὰ ποιὸν θαυμαστὸ τρόπο ἐδόθηκε
σ' αὐτὸν ἡ παραγγελία νὰ διαδώσῃ τὰ συγγράμματα τοῦ
Συμεῶν καὶ ἔγινε ἡ ὑπόδειξις νὰ συνθέσῃ τὸν Βίον καὶ
τὴν Ἀκολουθία τούτου. Ὁ Συμεῶν ἔγραφε νύκτα καὶ
ἡμέρα τὰ ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα χορηγούμενα στὸν νοῦ του

19. Βλ. φωτογραφίες. Κάποιος θὰ συνεχίσῃ τὴν ἔρευνα στὴν χει-
ρόγραφη παράδοσι γιὰ τὸ θέμα τοῦτο.

20. Κεφ. 150.

21. Ἐπὶ παραδείγματι κῶδ. Παντελεήμονος 680 τοῦ 19ου αἰῶνος,

μυστήρια κι' ἔδινε στὸν Νικήτα τὰ σχέδια γιὰ νὰ τὰ ἀντιγράφη σὲ τετράδια. Κάποτε ὁ νεαρὸς Νικήτας κατακράτησε ἓνα τετράδιο καὶ ὁ Συμεὼν, ἀγνοώντας τὸν λόγο τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ τοῦ τετραδίου, ἐπέπληξε τὸν ὑπηρέτη πὺν μετέφερε τὰ κείμενα ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλο. Ὅταν τὸ ἔμαθε ὁ Νικήτας, ἐνόμισε ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶναι θυμωμένος ἐναντίον του καὶ τοῦ ἔγραψε ἓνα γράμμα μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα. Ὁ Συμεὼν τοῦ ἀπήντησε δι' ἐπιστολῆς μὲ τὴν παρατήρησι ὅτι δὲν ἐπερίμενε ἀπὸ αὐτὸν τέτοια ὑποψία· διότι τοῦ ἔχει τόσην ἐμπιστοσύνη, ὥστε τοῦ ἀναθέτει τὴν ἀντιγραφή, ὥστε μέσον αὐτοῦ τὰ κείμενά του νὰ διαδοθοῦν καὶ σ' ὅλους τοὺς ἄλλους²².

Ὅπως σημειώνει ὁ συγγραφεὺς, ἦταν πολὺ νέος ἀκόμη, μόλις ἄρχιζε νὰ θγαίνει τὸ χνούδι στὸ πρόσωπό του, δηλαδὴ 18 ἢ 19 ἐτῶν, κι' ἔτσι δὲν κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ Συμεὼν. Ὁ τελευταῖος μετὰ τρία ἔτη ἐπέθανε καὶ ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς, παλαίοντας πρὸς πολλοὺς πειρασμοὺς, ἐλησμόνησε τὴν ἐπιστολὴ αὐτῆ καὶ τὰ συγγράμματά του²³. Δὲν ξέρομε ποιᾶς φύσεως εἶναι οἱ πειρασμοὶ γιὰ τοὺς ὁποίους γίνεται ἔδῳ λόγος. Ὀφείλονται ἴσως σὲ πολλοὺς λόγους· πρῶτα στὸ ὅτι ἀκολουθοῦσε τὸ γεροντικὸ σύστημα ἀσκήσεως, ἀφοῦ εἶχε πνευματικὸ πατέρα τὸν Συμεὼν πὺν εὗρισκόταν σὲ μία μακρινὴ μονή, καὶ πὺν εἶναι ἀταίριαστο πρὸς τὸ κοινοβιακὸ σύστημα πὺν ἐπικρατοῦσε στὴν μονή του, τὴν μονὴ Στουδίου. Τὴν ἴδια τακτικὴ εἶχε ἐφαρμόσει ὁ Συμεὼν στὴν νεανικὴ του ἡλικία καὶ γι' αὐτὴν εἶχε ἀποπεμφθῆ ἀπὸ τὴν ἴδια αὐτῆ μονή. Ὁ δεῦτερος λόγος ἦταν ἴσως ὅτι ἐπεδίωξε νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸν πνευματικὸ του πατέρα εὐθύς μετὰ τὸν θάνατό του, ὅπως εἶχε κάμει ἐκεῖνος γιὰ τὸν Συμεὼν

22. Κεφ. 131 - 132.

23. Κεφ. 133.

Εὐλαβῆ· καὶ γι' αὐτὸ ἐκδιώχθηκε ἀπὸ τὴν μονή. Φαίνεται ὅτι δὲν τοῦ ἐπιτράπηκε νὰ ἐγκατασταθῆ οὔτε σὲ ἄλλη μονή καὶ ὁ κλονισμὸς πὺν ὑπέστη ἦταν τέτοιος, ὥστε ἐλησμόνησε τελείως τὸν διδάσκαλο. Μετὰ πολλὰ ἔτη ὅμως, δεκατρία ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Συμεῶν καὶ δεκαἕξι ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολή του, ἔγινε πάλι δεκτὸς στὴ Μονὴ Στουδίου, ἀφοῦ οἱ πολέμοί του «ἀποσοβήθηκαν» ἀπὸ τὴν θεία ἀγαθότητα καὶ ἐξασθένησαν. Καὶ τότε τὸν κατέλαβε ἔκστασις κατὰ τὴν ὁποία διὰ γλυκυτάτης κατανύξεως ἐκινήθηκε ἡ ἐγάπη του πάλι πρὸς τὸν μακάριο ἄνδρα. Τὸ Πνεῦμα τὸν ἐκέντριζε ἀπὸ μέσα νὰ ἐγκωμιάσῃ τὴν ἐνάρετη διαγωγή του καὶ νὰ συντάξῃ ὕμνους πρὸς ἐξύμνησί του. Ἦταν ἱκανὸς γι' αὐτό, διότι εἶχε ἐγκαταλείψει τὶς σπουδὲς σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸν «ἐμπύριζε»²⁴.

Πιεζόμενος λοιπὸν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, συνέθεσε πρῶτα τροπάρια κανόνος στὸν Θεόδωρο Στουδίτη, τόσο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ πόθο του πρὸς αὐτὸν ὅσο καὶ γιὰ νὰ ἀσκηθῆ στὸν λόγο. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἡ διάνοιά του ἐγλυκάνθηκε ἀπὸ ἄρρητη ἡδονή, συνέταξε στὸν μακάριο Συμεῶν ἐπιτάφιο λόγο καὶ ὕμνους καὶ ἐγκώμια, τὰ ἐπέδειξε σὲ κάποιον λόγιον, ὁ ὁποῖος τὰ ἔκρινε ἐπιτυχημένα, καὶ παίρνοντας μαζί ἄλλους εὐλαβεῖς ἄνδρες ἦλθε στὸν τάφο τοῦ μακαρίου, ὅπου τὸν ὕμνησε καὶ ἀνέγνωσε τὸν λόγο²⁵. Αὐτὴ ἡ στιγμή συμπίπτει μὲ τὴν ἀγιοποίηση τοῦ Συμεῶν. Ὁ Ἐπιτάφιος λόγος εἶναι τὸ πρῶτο ἔργο τοῦ Νικήτα γιὰ τὸν διδάσκαλό του πὺν μαρτυρεῖται. Ἐγράφηκε μὲ μεγάλη ταχύτητα εὐθύς ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκστασι πὺν τὸν κατέλαβε δέκα τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατο τοῦ διδασκάλου, δηλαδὴ τὸ 1050. Ὁ συγγραφεὺς ὁμιλῶντας περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Συμεῶν στὸ

24. Κεφ. 133 - 135.

25. Κεφ. 136. Περὶ τοῦ Νικήτα Στηθάτου βλ. Π. Χρήστου, Νικήτα Στηθάτου, Μυστικὰ Συγγράμματα, Θεσσαλονίκη 1957, εἰσαγωγή.

κεφ. 129 λέγει, «καθὼς ἐν τῷ ἐπιταφίῳ αὐτοῦ τὸν τρόπον ἀνεγραψάμεθα». Ἀπὸ τὸ χωρίο αὐτὸ συναγομε ὅτι τὸ ἴδιο πρόσωπο ἔχει συγγράψει τὸν ἐπιτάφιο καὶ τὸ παρὸν κείμενον («ἀνεγραψάμεθα»), ὅτι στὸν ἐπιτάφιο ἢ περιγραφή τοῦ θανάτου ἦταν ἐκτενέστερη καὶ ἐδῶ δίνεται σὲ σύντομη μορφή. Ὁ ἐπιτάφιος δὲν σώζεται.

Στὸ κείμενό μας γίνεται λόγος καὶ περὶ Βίου κατὰ πλάτος. Στὸ κεφ. 113, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς προφητικῆς ἰκανότητος τοῦ ἁγίου, λέγεται γιὰ τὶς προρρήσεις, «ἄς ἐν τῷ κατὰ πλάτος Βίῳ αὐτοῦ πλατύτερον ὡς κατὰ μέρος ἐξέβησαν ἐξεθέμεθα», ἀπὸ τὸ ὁποῖο συνάγεται ὅτι ὁ Βίος ἐκεῖνος εἶχε συνταχθῆ ἀπὸ τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος κειμένου («ἐξεθέμεθα») καὶ ὅτι τὰ λεπτομερῶς ἐκτιθέμενα ἐκεῖ, ἐδῶ παρατίθενται ἐπιτόμως.

Τὸ παρὸν λοιπὸν κείμενον εἶναι τὸ τρίτο ἔργο τοῦ ἰδίου συγγραφέως γιὰ τὸν Συμεών, δηλαδὴ τοῦ Νικῆτα τοῦ Στηθάτου, μετὰ τὸν ἐπιτάφιο καὶ τὸν Βίο κατὰ πλάτος. Περιλαμβάνει ὑλικὸ ἀπὸ τὰ δύο προηγούμενα, ἄλλοτε περιληπτικῶς καὶ ἄλλοτε αὐτούσιο, ὅπως δειχνεται μὲ τὴν μαρτυρία τοῦ κεφ. 150, «καθὼς ἐν τῷ διὰ πλάτους ἀναγέγραπται τοῦ ἁγίου βίῳ». Τὸ κείμενο στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται ἡ μαρτυρία φαίνεται ὅτι περιελήφθηκε αὐτούσιο στὸ ἔργο αὐτὸ²⁶. Ἄν ὁ ἐπιτάφιος ἐγράφηκε τὸ 1050, ὁ Βίος κατὰ πλάτος πρέπει νὰ συμπληρώθηκε μερικὰ ἔτη ἀργότερα, ἀφοῦ συγκεντρώθηκε ἀκριβὲς ὑλικὸ ἀπὸ παλαιότερους μαθητάς. Ἡ νέα μορφή, πὸν σὲ σύγκρισι μὲ τὸν Βίο κατὰ πλάτος ἦταν ἓνα εἶδος Βίος κατ' ἐπιτομὴν μπορεῖ νὰ ἐτοιμάσθηκε γύρω στὸ 1060.

Τὸ κείμενο ὅμως πὸν ἔχομε στὰ χέρια μας ἀποτελεῖ

26. Εἶναι τὰ κεφ. 131 - 140.

μία τετάρτη μορφή τοῦ ἔργου πού ἔχει φιλοτεχνηθῆ ἀπὸ ἄλλο πρόσωπο. Ἐνῶ ὁ ἀρχικὸς συγγραφεὺς, πού εἶναι ὅπως εἶδαμε ὁ Στηθαῖος, ὁμιλεῖ πάντοτε σὲ πρῶτο ἐνικὸ ἢ πληθυντικὸ καὶ δὲν αὐτοονομάζεται ποτέ, ὁ νέος συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Στηθαίου σὲ τρίτο πρόσωπο. Ἐκτὸς τούτου ὅταν ἀναφέρεται σὲ κείμενα τοῦ ἐπιταφίου ἢ τοῦ Βίου κατὰ πλάτος χρησιμοποιοῖ ἀπρόσωπη ἔκφρασι. Ἀντίθετα ἀπὸ τὸν συγγραφέα τῆς τρίτης μορφῆς πού λέγει «καθὼς ἐξεθέμεθα», «καθὼς ἀνεγραψάμεθα», αὐτὸς λέγει «καθὼς ἀναγέγραπται»²⁷, «ὥσπερ γέγραπται»²⁸. Δὲν εἶναι ἴσως δύσκολο νὰ ἀνεύρωμε τὸν συγγραφέα εἶναι ὁ μαθητὴς τοῦ Νικήτα Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος φέρεται ἀναμεμιγμένος στὸ ἔργο τῆς ἀντιγραφῆς τῶν συγγραμμάτων τοῦ Συμεῶν καὶ σὲ ὀπτασία διατάσσεται νὰ μεταφέρῃ σ' αὐτὸν σχετικὴ παραγγελία²⁹. Ἐπεξεργάσθηκε τὸν Βίον αὐτὸν πιθανῶς μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Νικήτα πρὸς τὸ τέλος τοῦ 11ου αἰῶνος.

Οἱ προσθήκες τοῦ Ἰωάννη, πού εἶναι ἐκεῖνος πού ἔδωσε στὸ κείμενο χαρακτῆρα ἀναγνώσματος στὴν μοναστηριακὴ τράπεζα³⁰, δὲν μπορεῖ νὰ ἐντοπισθοῦν σ' ὅλητους τὴν ἔκτασι. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς πιθανῶς περιλαμβάνεται ἡ ἔκθεσις τοῦ Νικηφόρου (116-127), πού καταλήγει μὲ τὴν δήλωσι «ἕως ὧδε τὰ τοῦ Νικηφόρου τοῦ καὶ Συμεῶν πρὸς ἡμᾶς διηγήματα» (127), ἂν καὶ μπορεῖ ἡ ἔκθεσις αὐτὴ νὰ εἶχε δοθῆ ἤδη στὸν Στηθαῖο. Ὅπωςδήποτε προσθήκη εἶναι τὸ τελευταῖο τμῆμα 141-152 πού περιλαμβάνει τὰ μετὰ θάνατο θαύματα τοῦ ἁγίου.

Τὸ τμῆμα 128-129 ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη κατηγορία

27. Κεφ. 150.

28. Κεφ. 129.

29. Κεφ. 150.

30. Κεφ. 1, «φέρε διηγητέον πᾶσι τοῖς παροῦσιν». Κεφ. 74 «ἐστῶσιν ἀκούσατε τοῖς ὠσίν». Κεφ. 93 «τὸ τολμηθὲν τότε τοῖς ἀκούουσι διηγήσομαι».

ένότητος, διότι σ' αὐτὴν διακρίνομε τουλάχιστο τρεῖς φράσεις ἐπεξεργασίας τοῦ ἔργου. Πρῶτα ἐμφανίζεται σ' αὐτὴν, ὅπως εἶδαμε, ὁ ἐπιτάφιος· ἔπειτα ἡ ἐπιτίμησις τοῦ ἐπιταφίου ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο· «καθῶς ἐν τῷ ἐπιταφίῳ αὐτοῦ τὸν τρόπον ἀνεγραψάμεθα» (129). Τέλος συναντοῦμε τὸν τελευταῖο συντάκτη, πὺν ὁμιλεῖ γιὰ τὸν Στηθάτο σὲ τρίτο πρόσωπο καὶ γιὰ τὰ παλαιότερα κείμενα χρησιμοποιεῖ τὴν ἔκφρασι «ὡσπερ γέγραπται». Τὸ πρόσθετο τεμάχιο, πὺν ἀρχίζει ἀπὸ τὴν φράσι «ἀλλὰ γάρ τριάκοντα χρόνων μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἀοιδίμου τοῦτου πατρὸς διεληλυθότων» καὶ ἐκτείνεται ἕως τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου, διαφέρει καὶ στὸ λεξιλόγιο καὶ στὴν φρασεολογία ἀπὸ τὸ προηγούμενο κείμενο. Σ' αὐτὸ συμπεριλαμβάνεται βέβαια καὶ ἡ εἰδησις ὅτι τριάκοντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατο ἐμφανίσθηκε στὸ κελλί τοῦ Στηθάτου ὁ ἀριθμὸς ε' (πέντε) καὶ ἔπειτα παρουσιάσθησαν κατὰ ἄρρητο τρόπο τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου. Βέβαια ἡ ἔκθεσις εἰφὴνει πολλὰ κενὰ πὺν ἦσαν τὰ λείψανα ἕως τότε πὺν ἀνακομίζονται ἀπροσδοκῆτως; Τίποτε δὲν ἔχει λεχθῆ γι' αὐτὸ προηγουμένως. Ὅπως εἶδαμε ἤδη, ἡ χρονολογία ἀνακομιδῆς τὸ 1052 δὲν εἶναι ὀρθή, ἐφ' ὅσον ἔγινε 31 ἔτη μετὰ τὸν θάνατο, αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ὁ συντάκτης ἔγραψε τὸν ἀριθμὸ ἀπὸ λάθος ἢ γιὰ παραπλάνησι. Μπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ ἔγραψε τὸ ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου SΦOE' (6575) καὶ αὐτό, ἔπειτα ἀπὸ κάποια φθορὰ τῆς γραφῆς, νὰ ἐξεληφθηκε ὡς SΦΞ' ἀπὸ ἕνα βασικὸ ἀντιγραφέα, δηλαδὴ τὸ ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ 1067 νὰ ἐξεληφθηκε ὡς 1052.

Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι στὴν χειρόγραφη παράδοσι παρατηρεῖται διαταραχὴ καὶ πρὸς τὸ τμήμα αὐτὸ τῶν κεφαλαίων 128-129, πὺν ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἦταν γνωστὴ μία ἄλλη παραλλαγή τοῦ Βίου πὺν παρέδιδε διαφορετικὰ τὸ τέλος τοῦ Συμεῶν καὶ δὲν περιεῖ-

χε τὴν εἶδησι περὶ τῆς ἀνακομιδῆς. Ἰν' αὐτὸ μέρος τῆς παραδόσεως ἀπέρριψε τελείως τὰ δύο κεφάλαια καὶ ἄλλο μέρος ἐπέφερε παραλείψεις καὶ μεταποιήσεις.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἔργου

Τὸ οὐσιῶδες περιεχόμενο τοῦ Βίου αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ στοιχεῖα πὺν ἀποσκοποῦν στὸ

α) νὰ ἀναδείξουν τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς τοῦ Συμεῶν,

β) νὰ τονίσουν τὴν δυνατότητα ἀναδείξεως ἀγίου σὲ κάθε ἐποχὴ καὶ ὄχι μόνο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

γ) Νὰ ἐπιβάλουν τὴν μέθοδο πνευματικῆς διαπαιδαγωγήσεως διὰ τῆς σχέσεως γέροντος μὲ ὑποτακτικό, διδασκάλου μὲ μαθητή.

Ἐπὶ τριακόσια πενήντα ἔτη, ἀφ' ὅτου τὰ μεγάλα μοναστικά κέντρα τῆς Αἰγύπτου, τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας διαλύθησαν ἀπὸ τὴν ἀραβικὴν κατάκτησιν, πλὴν ἐλαχίστων, τὸ πρακτικὸ πνεῦμα καὶ ἡ κοσμικὴ παιδεία εἶχαν παραμερίσει ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τὴν θεωρητικὴν ἐμπειρία τοῦ θείου, ἡ ὁποία ἀναφαίνεται τῶρα πάλιν στὸ κορύφωμά της. Στὸ ἔργο περιγράφεται τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς τοῦ Συμεῶν πὺν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ φθάνη σὲ ἀξιόλογες ὀπτασίες καὶ ἀποκαλύψεις, πὺν τὸν γεμίζουν φῶς καὶ τοῦ γλυκαίνουν μὲ μία θεία γεῦσιν τὴν ψυχὴν. Οἱ ὀπτασίες, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ λαϊκὸν τοῦ στάδιον ἀκόμη καὶ τελειώνοντας στὶς τελευταῖες στιγμὲς του, κλιμακώνονται κατὰ τρόπο ὥστε στὸ τέλος νὰ φθάνουν στὶς ἀκραῖες στιγμὲς πνευματικῆς ἐμπειρίας.

Ὁ Συμεῶν ὁ Νέος Θεολόγος εἶχε γνωρίσει τέτοιον εἶδος ὑψηλῆς ἀρετῆς στὸν διδάσκαλό του Συμεῶν Εὐλαβῆ, τὸν Στουδίτην, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἔμαθε τὴν «τέχνην»

τῆς ἀγιότητος· καὶ γι' αὐτὸ συνέστησε λατρεία πρὸς τιμὴν του. Αὐτὴ ἢ ἐνέργεια τοῦ προκάλεσε περιπέτειες καὶ πειρασμούς. Ἐμπρὸς του ὑψώνεται τὸ ἐκκλησιαστικὸ κατεστημένον πὺν δὲν ἐπιτρέπει εὐκόλα τέτοιες πρωτοβουλίες σὲ ἄτομα, ὅσο ἐνάρετα καὶ ἂν εἶναι. Ἡ γέτης τῆς ἀντιδράσεως εἶναι ἕνας σοφὸς ἱεράρχης, πὺν συνδυάζει στίς ἐνεργειές του παράδοσι καὶ φιλελευθερισμὸ. Εἶναι ὁ Στέφανος Νικομηδείας, πὺν γιὰ κάποιον λόγο εἶχε ἀφήσει τὴν μητροπολιτικὴν του ἔδρα καὶ εἶχε ἐγκατασταθεῖ στὸ πατριαρχεῖο ὡς σύγκελλος. Ὁ πατριάρχης Σέργιος Β' καὶ ἡ σύνοδος του εὐρίσκονται στὸ μέσο. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ σύνοδος σ' αὐτὸ τὸ κείμενον φέρεται ὡς ἕνα ὄργανον πὺν εὐρίσκεται σὲ διαρκῆ λειτουργία, κάτι πολὺ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ³¹. Ὁ Στέφανος, ἔπειτα ἀπὸ πολυετεῖς προσπάθειες, ἐπέτυχεν νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸ μέρος του τὸν πατριάρχη καὶ τὴν σύνοδον, ἂν καὶ τελικῶς δὲν ἀπαγορεύθηκε τελείως ὁ ἑορτασμὸς τῆς μνήμης τοῦ Εὐλαβοῦς.

Αὐτὸ πὺν ἔπραξε γιὰ τὸν Εὐλαβῆ ὁ Συμεὼν ὁ Νέος, ἔπραξε ἀργότερα γι' αὐτὸν ὁ μαθητὴς του Νικήτας Στηθάτος. Κατέβαλε προσπάθειες, γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀγιοποίησίν του. Ἐδοκίμασε καὶ αὐτὸς πειρασμούς, γιὰ τοὺς ὁποίους δὲν μᾶς λέγει σαφῶς τὴν αἰτία, ἀλλὰ μποροῦμε νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ἦσαν τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τοὺς πειρασμούς τοῦ Συμεῶν. Τελικῶς ἐπέβαλε καὶ αὐτὸς τὸν ἑορτασμὸ τῆς μνήμης τοῦ διδασκάλου του.

Στίς γραμμὲς τοῦ κειμένου αὐτοῦ βλέπουμε νὰ συνδέωνται μὲ τὴν ἀγιοποίησιν δύο ἐνεργειες, μετὰ τὴν ἀπαραίτητη θαυμαστὴ δύναμι τοῦ ὑπὸ ἀγιοποίησιν προσώπου, προορατικὴ ἢ θαυματουργικὴ· πρώτη εἶναι ἡ σύνταξις ἐνὸς βίου καὶ μιᾶς ἀκολουθίας ὕμνων, δεῦτερον ἡ κα-

31. Βλ. κεφ. 79 - 83, 87 ἐ., 91, 94, 102, 104.

τασκευή μιᾶς εἰκόνας τοῦ ἁγίου. Ὅπως παρατηροῦμε στὴν ἔκθεσι γιὰ τὶς περιπέτειες τοῦ Συμεῶν ἐξ αἰτίας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ διδασκάλου του, ἡ εἰκὼν τοῦ τελευταίου μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «ὁ ἅγιος» ἀποτελοῦσε πέτρα σκανδάλου γιὰ τοὺς ἀντιπάλους· ἡ μορφή του ἦταν ζωγραφισμένη σὲ φορητὲς εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ σὲ τοιχογραφίες³², καὶ τοῦτο εἶναι κατὰ τὸν Συμεῶν σύμφωνο μὲ τὴν παράδοσι πὺν παρέλαβε ἀπὸ τοὺς πατέρες.

Τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ στὴν διήγησι περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Συμεῶν πὺν φαίνεται νὰ συντάξε ὁ Ἰωάννης³³. Ὅλα αὐτὰ σχετίζονται μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου. Εἶναι δὲ καὶ γενικώτερα ἀξιοσημεῖωτο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κειμένου γιὰ θέματα τέχνης. Σ' ἓνα σημεῖο δίνει προσεγμένη περιγραφὴ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος³⁴ καὶ σ' ἓνα ἄλλο σημεῖο³⁵ ὁμιλεῖ περὶ μεγάλης εἰκόνας τῆς Δεήσεως πὺν ἦταν κρεμασμένη ἀπὸ τὴν στέγη τοῦ κελλιοῦ τοῦ Συμεῶν, ἐνῶ ἔμπρός της ἔκαιε λύχνος.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου Νικήτας Στηθαῖος θέλει νὰ τονίσῃ ὅτι ὄχι μόνο οἱ παλαιοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ σημερινοὶ ἀσκηταὶ μποροῦν νὰ φθάσουν στὰ ὕψη τῆς τελειότητος καὶ νὰ ἐγγίσουν τὸν Θεό· ἔτσι ὄχι μόνο οἱ παλαιοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ σημερινοὶ μποροῦν νὰ γίνουν ἅγιοι. Στὴν ἀπόδοσι τιμῆς ἁγίου τὴν πρωτοβουλία ἔχει πάντοτε ἡ κοινότης ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχεται, καὶ αὐτὸ τὸ παρατηροῦμε καὶ στὸ κείμενο τοῦτο· ἔπειτα ἔρχεται τὸ πατριαρχεῖο γιὰ νὰ δώσῃ τὴν σφραγίδα του, ὥστε ἡ τιμὴ νὰ γενικευθῇ. Αὐτοὶ πὺν εἶχαν τὴν πρωτοβουλία στὶς δύο περιπτώσεις

32. Κεφ. 72, 87, 88, 89.

33. Κεφ. 141 - 152.

34. Κεφ. 34.

35. Κεφ. 117.

πὸ ἀναφέρονται στὸν Βίο δὲν ἀπευθύνθησαν ἐνωρὶς στὸ πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο πληροφορήθηκε κατ' ἄλλον τρόπο γι' αὐτὸ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθοῦν τὰ προβλήματα· ἀλλὰ προφανῶς εἶχαν λόγους νὰ μὴ ἀπευθυνθοῦν. Ὑπῆρχε μιὰ σιωπὴ ἀπέναντι στοὺς συγχρόνους ἀγίους, τὴν ὁποία ἤθελαν νὰ σπάσουν. Δὲν τὸ ἐπέτυχαν πλήρως, διότι ὁ 11ος αἰὼν ἦταν ἐποχὴ κοσμικοῦ «διαφωτισμοῦ». Ἐκεῖνο ὅμως πὸν ἐπέτυχαν ἦταν ὅτι ἐπέβαλαν τὸν θεσμὸ τοῦ «γέροντος», τοῦ «πνευματικοῦ».

Τὸ κείμενο.

Γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ κειμένου τῆς παρούσης ἐκδόσεως ἐχρησιμοποιήσαμε πρῶτα τὸν κώδικα Βατοπεδίου 667, πὸν εἶναι τοῦ 14ου αἰῶνος κατὰ τὸν κατάλογο, καὶ τὸν Κώδικα Διονυσίου 220, τοῦ 17ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὴν ἴδια ομάδα μὲ τὸν προηγούμενο χωρὶς νὰ εἶναι ἀντίγραφό του· ἔπειτα τὸν κώδικα Ξηροποτάμου 141 τοῦ 15ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος ἀνήκει σὲ ἄλλη ομάδα καὶ παραλείπει τὰ κεφ. 128-129, καθὼς καὶ ὁ Paris Gr. 1610. Τὸ κείμενο πὸν ἀπέρρευσε ἀπὸ αὐτὴν τὴν παραβολή, στρωτὸ καὶ κατανοητὸ ἀπολύτως, παραβλήθηκε μὲ τὸ κείμενο τοῦ Hausherr. Δὲν σημειώνονται στὸ ὑπόμνημα παρὰ μόνο οἱ διαφορῆς τοῦ Hausherr ἀπὸ τὸ δικό μας κείμενο. Πρόχειρη ματιὰ σὲ μερικὰ ἄλλα χειρόγραφα ἔδειξε ὅτι τὸ κείμενο αὐτὸ μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἀσφαλές, ἀλλὰ γιὰ μία πλήρη αὐτοτελεῆ κριτικὴ ἔκδοσι πρέπει νὰ μελετηθοῦν ὅλα λεπτομερῶς.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1 Χρῆμα θερμὸν ἀρετῆ, καὶ δεινὸν μὲν ἐμφυσησαὶ τοῦ
πόθου τοὺς ἄνθρακας καὶ πῦρ αὐτόχρομα τὴν ψυχὴν ἀ-
περγάσασθαι, δεινὸν δὲ πτερῶσαι νοῦν ἀπὸ γῆς καὶ
πρὸς οὐρανοὺς ἐπάραι τῷ πνεύματι καὶ Θεὸν ὅλον ἀπο-
5 δεῖξαι τὸν ἄνθρωπον. Ἐπεὶ οὖν καὶ Συμεὼν οὗτος ὁ
μέγας ὁ νῦν εἰς ὑπόθεσιν ἡμῖν προτεθείς, ταύτης ἐρα-
στῆς θερμότατος γεγονώς, εἰς περιφανὲς ὕψος τῆς
κατ' αὐτὴν δόξης εἶπερ τις ἄλλος ἀνέδραμε, φέρε διη-
γητέον πᾶσι τοῖς παροῦσι τὰ ἐκείνου καλὰ, ὅσα τε αὐ-
10 τῷ ἐκ γένους καὶ πατρίδος καὶ ἀγωγῆς ὑπῆρχε πλεο-
νεκτῆματα, καὶ ὅσα ἐκεῖνος ἰδρῶσι καὶ πόνοις ἀσκητι-
κοῖς καὶ τοῖς ὑπὲρ ἀρετῆς ἄθλοις καὶ ἀγωνίσμασιν ἐ-
κτίσατο κατορθώματα.

ΝΕΑΝΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

2 Οὗτος Συμεὼν ὁ τὴν ἀρετὴν περιβόητος ἔφυ μὲν
ἐκ χώρας Παφλαγόνων ὡς εὐθαλὲς τι καὶ καρποφόρον
φυτόν, βρῖθον τοῖς καρποῖς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τοῦ
Πνεύματος. Ἔσχε δὲ πατρίδα κώμην τὴν οὕτω κατ'
5 ἐγγωρίους καλουμένην Γαλάτην, τοὺς δὲ γε φύντας ἐξ
εὐγενῶν καὶ πλουσίων Βασίλειος δ' ἦσαν καὶ Θεοφα-

1,6 - 7 ἐργαστῆς Η.

1,10 καὶ ἀγωγῆς, παρ α λ. Η. Ξ.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- 1 Είναι θερμό πρᾶγμα ἡ ἀρετὴ καὶ ἰκανὸν νὰ ἐμφυσηθῇ στὴν ψυχὴ τοὺς ἄνθρακες τοῦ πόθου καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ πραγματικὸ πῦρ, ἰκανὸν νὰ δώσῃ στὸν νοῦ πτερά, νὰ τὸν ἀνεβάσῃ ἀπὸ τὴν γῆ στὸν οὐρανὸ διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ ν' ἀναδείξῃ τὸν ἄνθρωπο ὁλόκληρο Θεό. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸς ὁ μεγάλος Συμεών, ποὺ εἶναι ἀντικείμενο τῆς παρουσίας ἐκθέσεώς μας, ἔγινε θερμότερος ἐραστής αὐτῆς τῆς ἀρετῆς καὶ ἀνέβηκε ὅσο κανεὶς ἄλλος στὰ ὕψη τῆς δόξας τῆς, ἃς διηγηθοῦμε σὲ ὅλους τοὺς παρόντας τὰ καλά του ὅσα πλεονεκτήματα εἶχε ἀπὸ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα του καὶ ὅσα κατορθώματα ἀπέκτησε ὁ ἴδιος μὲ ἰδρωτὲς καὶ κόπους ἀσκητικούς, μὲ ἄθλους καὶ ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς.

ΝΕΑΝΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

- 2 Ὁ περιβόητος αὐτὸς γιὰ τὴν ἀρετὴ του Συμεών ἐφύτρωσε στὴν χώρα τῶν Παφλαγόνων¹ ὡς εὐθαλὲς καὶ καρποφόρο φυτὸ, γεμᾶτο πνευματικούς καρπούς ἀπὸ τὴν τρυφερὴ του ἡλικία. Εἶχε πατρίδα τὴν κώμη ποὺ ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους ὀνομάζεται Γαλάτη, γονεῖς δὲ εὐγενεῖς

1. Χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μεταξὺ Βιθυνίας, Πόντου καὶ Γαλατίας.

νῶ, οἱ παρωνύμως καὶ Γαλάτωνες ὠνομάζοντο. Ἐπει-
 δὴ δὲ ἀπαλὸς ὢν ἔτι τὴν ἡλικίαν τῆ Κωνσταντίνου πα-
 ρὰ τῶν γεννητόρων ὡς χρῆμά τι διακομίζεται πολλοῦ
 10 ἄξιον καὶ αὐτοῖς ἀνασώζεται τοῖς προγόνοις, ἐνδόξοις
 οὔσι τηνικαῦτα ἐν βασιλείοις, γραμματιστῆ παραδίδο-
 ται καὶ τὴν προπαιδείαν ἐκδιδάσκεται. Συνετὸς δὲ ὢν
 καὶ γέμων φρονήσεως ἐκ νεότητος, εἶχε μὲν σπουδαί-
 ως πρὸς τὰ μαθήματα, τάχει δὲ φύσεως τὴν ἐκεῖθεν
 15 ὠφέλειαν εὐφυῶς τε καὶ λογικῶς ἀνελέγετο, εἴ τι δὲ
 παιδαριῶδες καὶ ἄσεμνον ἐν τοῖς παισὶν ἐῶρα πραττό-
 μενον, συστέλλων ἑαυτὸν ἄτε δὴ τὴν φρόνησιν πολιός,
 καὶ τὸν νοῦν ὅλον ἐπιστρέφων πρὸς τὰ μαθήματα μα-
 κρὰν τῶν ἀφρονούντων ἐγίνετο. Ἦδη δὲ τῆς τελεω-
 20 τέρας ἀπτόμενος ἡλικίας καὶ τῶν τελεωτέρων ἤπτετο
 θερμότερον μαθημάτων, ὅθεν καὶ κάλλιστα τὰ τῶν τα-
 χυγράφων ἐν βραχεῖ τῷ χρόνῳ κατωρθῶς ὠραῖα
 γράφειν λίαν μεμάθηκεν, ὡς τὰ ὑπ' ἐκείνου γραφέντα
 βιβλία πιστοῦται σαφῶς τὸ λεγόμενον. Ἐλείπετο δὲ αὐ-
 25 τῷ ἐξελληνισθῆναι τὴν γλῶτταν τῆ ἀναλήψει παιδείας
 τῆς θύραθεν καὶ λόγου εὐμοιρῆσαι ρητορικοῦ. Ἄλλὰ
 τοῦτο μὲν ἐκ παιδὸς ὁ ἀνὴρ πολὺς τὴν σύνεσιν ὢν καὶ
 τὸν μῶμον ἐκφεύγων, εἴ καὶ μὴ καθόλου, ὅμως εἴλετο,
 ἄκροισ δὲ ψαύσας δακτύλοις τῆς ἐκεῖθεν ὠφελείας καὶ
 μόνην τὴν οὕτω λεγομένην γραμματικὴν, τὸ λοιπὸν ἢ
 30 καὶ τὸ πᾶν ὡς εἰπεῖν τῆς ἔξωθεν ἀπεσεῖσατο παιδείας,
 καὶ τὴν ἐκ τῶν συμφοιτητῶν βλάβην ἐξέφυγεν.

3 Ὁ τοίνυν πρὸς πατρός αὐτοῦ θεῖος ὡς ἐῶρα κάλ-
 λει σώματος καὶ ὠραιότητι τῶν πολλῶν αὐτὸν διαφέ-
 ροντα, ἐπεὶ πολλὴ παρρησία εἰς τοὺς τότε τὰ σκῆπτρα
 τῆς βασιλείας διακατέχοντας ἦν αὐτῷ (Βασίλειος δ'

2,1 Οὔτος παρ α λ. Η.

2,2 Τῆς Παφλαγόνων Η.

2,21 θερμότερως Η.

3,4 κατέχοντας Η.

καὶ πλουσίους, τὸν Βασίλειο καὶ τὴν Θεοφανώ, ποὺ ἦσαν γνωστοὶ μὲ τὸ παρωνύμιο Γαλάτωνες. Ἐνῶ δὲ ἦταν ἀκόμη ἀπαλὸς στὴν ἡλικία, ὠδηγήθηκε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του στὴν Κωνσταντινούπολι ὡς πολῦτιμο ἀγαθό. Γίνεται ἐκεῖ δεκτὸς ἀπὸ τοὺς παπποῦδες του, ποὺ ἦσαν τότε ἔνδοξοι στ' ἀνάκτορα, παραδίδεται σὲ γραματοδιδάσκαλο καὶ διδάσκεται τὰ προπαιδευτικὰ μαθήματα. Ἐπειδὴ δὲ ἦταν συνετὸς καὶ σώφρων ἀπὸ τὴν νεότητά του, εἶχε σπουδαία ἐπίδοσι στὰ μαθήματα καὶ χάρις στὰ φυσικὰ του προσόντα ἀπεκόμιζε ἀπὸ ἐκεῖ ὠφέλιμη διδαχὴ εὐφυῶς καὶ λογικῶς· ὅταν δὲ παρατηροῦσε κάτι παιδαριῶδες καὶ ἄσεμνο στὰ παιδιὰ, ὡς ὠριμος στὴν φρόνηση ἐπιφυλασσόμενος καὶ στρέφοντας ὅλη τὴν σκέψι του στὰ μαθήματα, συγκρατῶνταν μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄφρονες. Καθὼς ὁμως ἐπλησίασε τὴν τελειότερη ἡλικία, ἀκολούθησε καὶ τελειότερα μαθήματα μὲ περισσότερο ζῆλο. Ἔτσι σὲ σύντομο χρόνο καταρτίσθηκε στὴν ταχυγραφία καὶ ἔμαθε νὰ καλλιγραφῆ ἐπιτυχῶς, ὅπως πιστοποιοῦν σαφῶς τὰ βιβλία ποὺ ἐγράφηκαν ἀπὸ ἐκείνον. Τοῦ ἔμενε νὰ τελειοποιήσῃ τὰ ἑλληνικὰ του μὲ τὴν ἐπίδοσι στὴν θύραθεν παιδεία καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ στὸν ρητορικὸ λόγο. Ἀλλὰ ὁ ἄνδρας αὐτός, ἀπὸ τὴν παιδικὴ του ἡλικία συνετὸς καὶ ἀποφεύγοντας τὸν ψόγο, δὲν τὸ ἐπιδίωξε, ἂν καὶ ὄχι ἐντελῶς· ἔψαυσε τὴν ἀπὸ ἐκεῖ ὠφέλεια μὲ τὴν ἄκρη τῶν δακτύλων του καὶ ἔμαθε μόνο τὴν λεγομένη γραμματικὴ, ἐνῶ ἀπέσεισε τὸ ὑπόλοιπο, ἢ σχεδὸν τὸ σύνολο, τῆς ἔξω παιδείας καὶ ἐξέφυγε τὴν βλάβη ἀπὸ τοὺς συμφοιτητάς.

3 Ὁ ἀπὸ τὸν πατέρα του λοιπὸν θεῖος, καθὼς ἔβλεπε ὅτι διαφέρει ἀπὸ τοὺς πολλοὺς στὴν σωματικὴ ὀμορφιά καὶ ὠριμότητα, ἐπειδὴ εἶχε μεγάλη παρρησία σ' αὐτοὺς ποὺ κατεῖχαν τότε τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας (κι' ἦσαν

- 5 ἦσαν καὶ Κωνσταντῖνος οἱ ἐκ τῆς πορφύρας ὁμόστεφοι καὶ αὐτάδελφοι) τὰ τῶν κοιτωνιτῶν διαπρέποντι, σκέπτεται τῷ αὐτοκράτορι αὐτὸν δοῦναι καὶ οἰκειώσασθαι. Ἄλλ' ἐπεὶ θρήνοις ἐκεῖνος τὸ τοῦ θεοῦ ἀπεκρούσατο βούλημα, τοῖς κρατοῦσι μὴ βουληθεὶς γνώριμος κατα-
- 10 στῆναι, ἵνα μὴ ζημιωθῇ Θεὸν ἐν τῷ κερδαίνειν τὰ μηδενὸς ἄξια, μόλις πείθεται παρ' αὐτοῦ τῇ τοῦ σπαθαροκουβικουλαρίου τιμῇ διαπρέψαι καὶ εἰς τῆς συγκλήτου γενέσθαι βουλῆς. Ἄλλ' ὄρα μοι τὴν ἀληθινὴν εὐγένειαν, πῶς οὐ κρατεῖται δεσμοῖς καὶ δουλείᾳ πραγμάτων
- 15 βιωτικῶν ἢ τοῖς λαμπροῖς ἠττηται τοῦ βίου τούτου καὶ ἐπιζήλοις· ὥς γὰρ ὁ μὲν ἔσπευδε λαμπρὸν ἀποδείξαι τῷ βίῳ τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ρεούσης δόξης, ὁ δὲ τὸ μὲν σοφῶς ἀπεκρούσατο τὸ δὲ πρὸς καιρὸν οἰκονομικῶς κατεδέξατο καὶ τὸ μέλλον ἐκαραδόκει, αἴφνης ὁ περιφανῆς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐξαισίῳ θανάτῳ τῆς παρουσίας ζωῆς ἐκβάλλεται. Ἀρπάζει οὖν ὁ Συμεὼν τὸν καιρὸν καὶ πάντα καταλιπὼν φεύγει κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ εὐθὺς καὶ προστρέχει Θεῷ· οὕτως πᾶσα ψυχὴ τρωθεῖσα τῶν οὐρανίων τοῖς κάλλεσι καὶ τῆς ἐκεῖθεν δόξης ἐν
- 25 ἐπιθυμίᾳ γενομένη καὶ τῆς λαμπρότητος, τῆς τῶν ὄρων ἄπατης εὐκόλως καταφρονεῖ, καὶ ὅλη τῶν ἐκεῖθεν ἐλπίδων καὶ ἀπολαύσεων γίνεται, τὰς νοερὰς ἐαυτῆς αἰσθήσεις τῷ ἡδεῖ τῶν νοουμένων καθ' ἑκάστην γλυκαινομένη καὶ ζητοῦσα τελεώτερος τοῦ ποθουμένου
- 30 τυχεῖν.
- 4 Γίνεται τοιγαροῦν ἐπὶ τὴν περιώνυμον τοῦ στου-

3,19 αἴφνης Η.

3,29 τελεωτέρως Η.

αὐτοὶ ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος² οἱ πορφυρογέννητοι ὁμόστεφοι καὶ αὐτάδελφοι), ἀφοῦ ἦταν προϊστάμενος τῶν βασιλικῶν κοιτῶνων, ἐσκέφθηκε νὰ τὸν δώσῃ στὸν αὐτοκράτορα³ καὶ νὰ τὸν εἰσαγάγῃ στὸν οἶκο του. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνος ἀπέκρουσε τὴν πρότασι τοῦ θείου μὲ θρήνους, μὴ θέλοντας νὰ γίνῃ τότε γνώριμος τῶν ἐξουσιαστῶν, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸν Θεὸ κερδίζοντας τὰ ἀνάξια λόγου πράγματα, μὲ δυσκολία ἐπείσθηκε ἀπὸ αὐτὸν νὰ ἀποδειχθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ σπαθαροκουβικουλαρίου καὶ νὰ γίνῃ μέλος τῆς συγκλήτου βουλῆς³. Πρόσεξε ὅμως τὴν ἀληθινὴ εὐγένεια· πῶς δὲν κυριαρχεῖται ἀπὸ δεσμούς καὶ ἀπὸ τὴν δουλεία σὲ βιωτικὰς ὑποθέσεις, πῶς δὲν ἠτᾶται ἀπὸ τοὺς λαμπροὺς καὶ ζηλευτοὺς ἀνθρώπους τοῦ βίου τούτου. Πραγματικά, καθὼς ὁ θεῖος μὲν ἐπιχειροῦσε νὰ καταστήσῃ τὸν νέο λαμπρὸν μὲ τὴν παροδικὴ δόξα, αὐτὸς δὲ τὸ μὲν ἕνα ἀπέκρουσε σοφῶς, τὸ δὲ ἄλλο καταδέχθηκε κατ' οἰκονομίαν προσκαίρως καὶ ἐκαταδοκοῦσε τὸ μέλλον, ξαφνικὰ ὁ περικφανὴς ἐκεῖνος ἄνδρας ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωὴ μὲ ἀπαίσιο θάνατο^{3α}. Ἀρπάζει λοιπὸν ὁ Συμεὼν αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἐγκαταλείποντας τὰ πάντα φεύγει εὐθύς ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ προστρέχει στὸν Θεόν. Τόσο εὐκόλα κάθε ψυχὴ, ἂν πληγωθῇ ἀπὸ τίς καλλονὰς τῶν οὐρανίων καὶ ποθήσῃ τὴν ἀπὸ ἐκεῖ δόξαν καὶ λαμπρότητα, καταφρονεῖ τὴν ἀπατηλότητα τῶν βλεπομένων καὶ παραδίδεται ὀλόκληρη στίς ἀπὸ ἐκεῖ ἐλπίδες καὶ ἀπολαύσεις, γεύοντας καθημερινῶς τίς νοερὰς αἰσθήσεις τῆς μὲ τὴν γλυκύτητα τῶν νοουμένων καὶ ζητώντας νὰ ἐπιτύχῃ τελειότερα τὸ ζητούμενον.

4 "Ἐρχεται λοιπὸν στὴν περιώνυμη Μονὴ τοῦ Στουδίτου,

2. Οἱ ἀργότερα Βασίλειος Β' Βουλγαροκτόνος καὶ Κωνσταντῖνος Η'. Αὐτοκράτωρ εἶναι ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς.

3. Ἦταν ἕνα εἶδος τιμητικοῦ ὑπάσπιστου.

3α. Πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅχι τοῦ θείου. Ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς ἐδόλοφονήθηκε τὸν Δεκέμβρη τοῦ 969.

δίου μονὴν ζητεῖ τὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ χρηματίσαντα πατέρα πνευματικὸν ὁμοῦ καὶ διδάσκαλον· ὁ δὲ ἦν Συμεῶν, ὁ μέγας τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἄκραν ἀπάθειαν εἰ-
 5 περ τις ἄλλος κατωρθωκῶς, ᾧ καὶ τὴν εὐλάβειαν ἢ πρὸς Θεὸν εὐσέβεια καὶ σεμνοτάτη καταστολὴ τῶν ἡθῶν παρωνύμως προσέθετο. Ὑπαντᾶται αὐτῷ, γνωρίζει τὰ τοῦ σκοποῦ, ἀξιοῖ δεχθῆναι παρ' αὐτοῦ καὶ τὸν βίον ἐξ αὐτῆς ἀλλάξασθαι καὶ συγκαταγαῆναι τοῖς μο-
 10 ναχοῖς. Ὁ δέ, οἷα δὴ ἔμπειρος τοῦ μοναδικοῦ βίου καὶ τῶν τοῦ πονηροῦ ἐπιθέσεων, τό γε νῦν ἔχον οὐ κατανεύει, ἀναχαιτίζει δὲ τοῦτον ἔτι νέον ὄντα καὶ τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον ἄρτι χρόνον τῆς ἡλικίας ἀνύοντα τῆς τοιαύτης ὁρμῆς, καὶ τὸν τῆς τελεωτέρας ἀξήσεως ἐκ-
 15 δέξασθαι ὑποτίθεται χρόνον.

Ἐπεὶ δὲ διάγων ἦν ἐκεῖνος ἐκ νέου τῷ τοῦ θείου οἴκῳ τὴν φλόγα ὑποτυφομένην ἔχων τοῦ θείου πόθου, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπεμέλετο προσευχῆς σπουδαίως ἄγαν καὶ ἀναγνώσεως. Ὅθεν καὶ ποτε βίβλον λαβὼν
 20 ἐκ τῶν τοῦ διδασκάλου χειρῶν Μάρκου καὶ Διαδόχου τῶν θεσπεσίων ἀνδρῶν καὶ ἀναπτύξας αὐτήν, εὗρεν εὐθύς λέγουσαν διὰ τῶν γεγραμμένων ἐν αὐτῇ· «ζητῶν ὠφέλειαν ἐπιμέλῃσαι τῆς συνειδήσεως καὶ ὅσα λέγει ποίησον καὶ εὗρήσεις ὠφέλειαν». Τοῦτο τοίνυν οἷα δὴ
 25 ἐκ στόματος ἀκούσας Θεοῦ, ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως ἤρξατο· ἡ δὲ θεϊὸν τι ἐν ἀνθρώποις πρᾶγμα ὑπάρχουσα καθ' ἐκάστην αὐτῷ ἐν θέρμῃ τοῦ πνεύματος ὑπετίθει τὰ κρείττονα καὶ τὴν ἐπίδοσιν ἠῦξανε τοῦ καλοῦ, ὡς ἐντεῦθεν ἐπαυξήθη αὐτῷ τὰ τῆς

4,3 ὁμοῦ παρὰ λ. Η.

4,6 σεμνότης τῆ καταβολῆ Η.

4,13 ἄρτι: ἔτι Η.

4,17 θεϊκοῦ Η.

4,22 ἐν αὐτῇ δὶ ὠρθ. αὐτῷ, κὼδ. Η

ὄπου ἀναζητεῖ τὸν ἀπὸ τὴν νεότητά του πνευματικὸ πατέρα καὶ διδάσκαλο. Αὐτὸς δὲ ἦταν ὁ Συμεὼν, ὁ μέγας στήν ἀρετὴ πού εἶχε φθάσει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον στήν κορυφὴ τῆς ἀπαθείας, στὸν ὁποῖον ἡ εὐσέβεια πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἡ σεμνοτάτη διάθεσις τῶν ἡθῶν προσέθεσε ὡς παρώνυμο τὴν εὐλάβεια⁴. Παρουσιάζεται σ' αὐτόν, τοῦ γνωστοποιεῖ τὸν σκοπὸ, ζητεῖ νὰ γίνῃ δεκτὸς ἀπὸ αὐτόν, ν' ἀλλάξῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὥρα τὸν τρόπο ζωῆς καὶ νὰ συγκαταταγῇ μὲ τοὺς μοναχοὺς. Ἐκεῖνος δέ, ὅπως ἦταν ἔμπειρος τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ πονηροῦ, δὲν συγκατανεῦει πρὸς τὸ παρὸν, τὸν ἀναχαιτίζει ἀπὸ αὐτὴν γὴν ὀρμῇ, διότι ἦταν ἀκόμη νέος καὶ διῆνε μόλις τὸ δέκατο τέταρτο ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ συνιστᾷ νὰ ἀναμείνῃ τὸν καιρὸ τελειότερας ἀναπτύξεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος, διαμένοντας στὸν οἶκο τοῦ θείου ἀπὸ νεαρὴ ἡλικία, εἶχε τὴν φλόγα τοῦ θείου πόθου νὰ κρυφοκαίῃ μέσα του, ἐπιδιδόταν μὲ ζῆλο πλὴν τῶν ἄλλων καὶ στήν προσευχὴ καὶ τὴν ἀνάγνωσι. Ἔτσι κάποτε, πού ἐπῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ διδασκάλου βιβλίον τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Διαδόχου, τῶν θεσπεσίων ἀνδρῶν, καὶ τό ἄνοιξε, εὗρηκε ἀμέσως νὰ λέγῃ σέ ἓνα χωρίον τοῦ τοῦτο· «ἂν ζητῆς ὠφέλεια, φρόντισε τὴν συνείδησι καὶ ὅσα λέγῃ αὐτῇ, πρᾶξε τα καὶ θὰ εὖρης ὠφέλεια⁵. Καθὼς λοιπὸν ἄκουσε τοῦτο, σὰν ἀπὸ στόμα Θεοῦ, ἄρχισε νὰ φροντίζῃ γιὰ τὴν συνείδησί του· αὐτὴ δέ, σὰν θεῖο στοιχεῖον μέσα στοὺς ἀνθρώπους ὑπεδείκνυε σ' αὐτόν καθημερινῶς μὲ πνευματικὴ θερμὴ τὰ ἀνώτερα καὶ ἠῤῥανε τὴν προκοπὴν τοῦ καλοῦ, σὲ σημεῖον ὥστε ἀπὸ τότε νὰ παραταθῇ ἡ ἐπίδοσις του στήν προσευχὴ καὶ τὴν μελέτη μέχρι τῆς ἀλεκτορο-

4. Συμεὼν ὁ Εὐλαβῆς, Στουδίτης.

5. Μάρκου Ἐρημίτη, Περὶ νόμου πνευματικοῦ 69. Τὸ κείμενον ἐδῶ ἀναφέρει βιβλίον τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Διαδόχου Φωτικῆς, ἐνῶ τὸ χωρίον εἶναι μόνον τοῦ Μάρκου.

30 προσευχῆς καὶ μελέτης μέχρις ἀλεκτρονίων ὠδῆς. Ἐί-
 χε καὶ γὰρ τὴν δίαιταν συνεργουσαν αὐτῷ ἐκ μόνων
 τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν τῆς προσευχῆς καὶ ἀναγνώσε-
 ως παράτασιν, καὶ πρὸ τῆς ἀποταγῆς τὸν τῶν ἀσωμά-
 των ἐν σώματι, καὶ ταῦτα ἐν σώματι τρυφερῶ καὶ νεά-
 35 ζοντι, βίον ἠσπάζετο. Ἐνθεν τοι οὐδὲ περιόδων πολλῶν
 ἐτῶν ἐδεήθη εἰς τὸ παντελῶς ἐκδημησαι τῶν ὀρωμέ-
 νων καὶ ἐν τοῖς ἀοράτοις Θεοῦ γενέσθαι θεᾶμασι μετὰ
 γὰρ ὀλίγου χρόνου παρέλευσιν ἢ χάρις τοῦ Πνεύμα-
 τος, εὐροῦσα τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἐλευθέραν τῆς ὕλης
 40 καὶ τῷ πόθῳ πυρπολουμένην τοῦ κτίσαντος, ἤρπασεν
 αὐτὴν ἀπὸ γῆς πτερώσασα τῇ τῶν νοητῶν ἐπιθυμίᾳ καὶ
 πρὸς ὀπτασίαν καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου ἀνύψωσε.

5 Τοῖνυν καὶ ὡς ἰστάμενος ἦν εἰς προσευχὴν ἐν μιᾷ
 τῶν νυκτῶν καὶ νοῖ καθαρῶ τῷ πρώτῳ συναπτόμενος
 νῶ, φῶς ἄνωθεν εἶδε λάμπαν ἐξαίφνης ἐξ οὐρανῶν
 ἐπ' αὐτὸν εἰλικρινές τε καὶ ἄπλετον τὸ πᾶν τε καταφω-
 5 τίσαν καὶ καθαρὰν ὥσπερ ἡμέραν ἀπεργασάμενον, ὑφ'
 οὗ δηλαδὴ καὶ αὐτὸς φωτιζόμενος ἐδόκει τὸν οἶκον ἅ-
 παντα σὺν τῇ κέλλῃ ἐν ἣ ἰστάμενος ἔτυχεν ἀφανισθέν-
 τα καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν εὐθέως χωρήσαντα, ἑαυτὸν δὲ ἀρ-
 παγέντα ἐν τῷ ἀέρι καὶ τοῦ σώματος ὅλως ἐπιλαθόμε-
 15 νον. Οὕτως οὖν ἔχων χαρᾶς, ὡς ἔλεγεν οἷς τὰ τοιαῦτα
 ἐθάρρει καὶ ἔγραφε, τηνικαῦτα πολλῆς ἐπληρώθη τῆς
 κατανύξεως καὶ δακρῶν θερμῶν καὶ τὸ ξένον τοῦ τε-
 ραστίου ἅτε τῶν τοιούτων ἀποκαλύψεων ἔτι ἀμύητος
 καταπλαγεῖς φωναῖς ἀπαῦστοις τὸ Κύριε ἐλέησον με-
 10 γάλως ἐβόα, ὧς ἐν ἑαυτῷ γενόμενος ὕστερον ἔγνω· τό-
 τε γὰρ οὐκ ἤδει ὅλως ὅτι φωνῆ φθέγγεται ἢ ἔξωθεν
 ἢ λαλιὰ αὐτοῦ ἀκούεται. Ἐν γοῦν τῷ τοιούτῳ φωτὶ

4,30 ὠδῶν Η.

4,34 ἐν σώματι παραλ. Η.

5,17 ἐξακούεται Η.

φωνίας. "Αλλωστε ἡ δίαιτά του, συνισταμένη μόνο σὰ ἀναγκαῖα, συνεργοῦσε στήν ἐπέκτασι τῆς προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως, ἀσπαζόταν τὸν βίον τῶν ἀσωμάτων μέσα σὲ σῶμα, καὶ μάλιστα τρυφερὸ καὶ νεανικὸ, πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἀπάρνησι τοῦ κόσμου. "Ἐτσι δὲν ἐχρειάσθηκε νὰ περάσῃ πολὺς χρόνος γιὰ ν' ἀπομακρυνθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὰ βλεπόμενα καὶ νὰ μεταφερθῇ σὰ ἀόρατα θεάματα τοῦ Θεοῦ· διότι μετὰ παρέλευσι λίγου χρόνου ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, εὐρίσκοντας τὴν ψυχὴν τοῦ ἐλεύθερη ἀπὸ τὴν ὕλην καὶ πυρπολουμένη ἀπὸ τὸν πόθο τοῦ δημιουργοῦ, τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὴν γῆ δίνοντάς της τὰ πτερὰ τῆς ἐπιθυμίας τῶν νοητῶν καὶ τὴν ἀνύψωσε πρὸς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.

- 5 Πραγματικά, καθὼς κάποια νύκτα ἐστεκόταν σὲ προσευχὴ καὶ μὲ καθαρὸ νοῦ ἐνωνόταν μὲ τὸν πρῶτον καθαρὸτατο νοῦ, εἶδε ξαφνικὰ νὰ λάμπῃ σ' αὐτὸν φῶς ἐπάνω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, λαμπερὸ καὶ ἄφθονο, ποὺ κατεφώτισε τὸ πᾶν καὶ τὸ κατέστησε καθαρὸ σὰν ἡμέρα. Ἀπὸ αὐτὸ δὲ φωτιζόμενος καὶ ὁ ἴδιος ἐνόμιζε ὅτι ὅλος ὁ οἶκος μαζί μὲ τὸ δωμάτιο ὅπου ἐστεκόταν εἶχε ἀφανισθῇ καὶ εἶχε περάσει ἀμέσως σὸ μὴ ὄν κί ὁ ἴδιος αἰσθανόταν ὅτι εἶχε ἄρπαγῇ στὸν ἀέρα καὶ εἶχε ξεχάσει τελείως τὸ σῶμα. Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι, ὅπως ἔλεγε καὶ ἔγραφε στοὺς ἐμπίστευτους του, ἐγέμισε ἀπὸ μεγάλη χαρὰ καὶ θερμὰ δάκρυα καὶ κατάπληκτος ἀπὸ τὴν παραξενιὰ τοῦ θαύματος, ἀφοῦ ἦταν ἀμύητος ἀκόμη τῶν ἀποκαλύψεων αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ἐφῶναζε δυνατὰ ἀκαταπαύστως τὸ «Κύριε, ἐλέησον», καθὼς ἀντιλήφθηκε ὕστερα, ὅταν ἦλθε στὸν ἑαυτό του· διότι ἐκείνη τὴν ὥρα δὲν ἐγνώριζε καθόλου ὅτι ὀμιλεῖ μὲ φωνὴν ἢ ὅτι ἀκούεται πρὸς τὰ ἔξω ἢ λαλιά του. Ἐνεργούμενος λοιπὸν σ' αὐτὸ τὸ φῶς εἶδε ἓνα εἶδος

ἐνεργούμενος εἶδε, καὶ ἰδοὺ εἶδος φωτεινοτάτης νεφέ-
 λης ἀμόρφου τε καὶ ἀσχηματίστου καὶ πλήρους ἄρρη-
 20 του δόξης Θεοῦ εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ δεξιῶν
 δὲ τῆς τοιαύτης νεφέλης ἰστάμενον ἑώρα τὸν ἑαυτοῦ
 πατέρα Συμεώνην τὸν εὐλαβῆ, ὃ τοῦ φρικτοῦ δράμα-
 τος, ἐν τῇ συνήθει ταύτῃ στολῇ ἦν περιέκειτο ζῶν,
 ἐνατενίζοντά τε ἀκλινῶς τῷ θείῳ ἐκείνῳ φωτὶ
 25 καὶ αὐτοῦ ἀπερισπάστως δεόμενον. Ἐπὶ πολὺ δὲ
 οὕτως ἐν ἑκστάσει ὦν καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐκ
 δεξιῶν παρεστῶτα τῆς δόξης ὄρων τοῦ Θεοῦ, οὐκ αἰ-
 σθάνετο κἄν τε ἐν σώματι τὸ τηνικαῦτα ἦν κἄν τε ἐ-
 κτός τοῦ σώματος, ὡς διεβεβαιούτο καὶ ἔλεγεν ὕστε-
 30 ρον. Ὅψὲ δέ ποτε τοῦ φωτὸς ἐκείνου καταβραχὺ συ-
 σταλέντος πρὸς ἑαυτό, πάλιν ἐν τῷ σώματι καὶ τῆς κέλ-
 λης ἐντὸς ἑαυτὸν κατενόησε, καὶ οὕτω τὴν μὲν καρδί-
 αν ἑαυτοῦ πεπληρωμένην εὖρεν ἀφάτου χαρᾶς, τὸ δὲ
 στόμα μεγάλα κραῖζον ὡς εἴρηται τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ
 35 ὄλον κατάβροχον ἑαυτὸν τοῖς ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυ-
 κυτέροις δάκρυσιν. Ἐκ δὴ τούτου λεπτὸν καὶ κοῦφον
 οἰάπερ πνευματικὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ γενόμενον ἤσθετο,
 καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον οὕτω διετέλεσεν ἄν. Τοιοῦτον ἦ
 καθαρότης καὶ τοσοῦτον ὁ θεῖος ἔρωσ ἐν τοῖς σπουδαί-
 40 οῖς τὸ ἔργον ἐργάζεται.

6 Ταύτην οὖν ὡς ἑώρακε τὴν θεωρίαν ὁ θαυμάσιος
 Συμεών, ἐπυρπολεῖτο τὰ ἔνδον ἔτι πλέον ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 πυρὸς καὶ τοῦ ἀποκεῖραι αὐτὸν παρακαλῶν τὸν πατέρα
 προσέκειτο. Ἐκεῖνος δὲ προβλεπτικῶς τῷ ὄμματι ἀνε-
 5 πιτήδειον τὸν καιρὸν προορῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαλὸν
 τῆς νεότητος ἀβέβαιον εἶναι πρὸς τὸ τραχὺ τῆς ἀσκήσε-
 ως, τοῦτο ποιεῖν τηνικαῦτα οὐκ ἔκρινεν. Ἐπεὶ οὖν με-
 τὰ περίοδον ἕξ ἐτῶν τῆς φοβερᾶς θεωρίας ἐκείνης πρὸς

5,40 τὸ παραλ. Η.
 5,10 τὸ παραλ. Η.

5,31 ἑαυτὸν Η.
 6,4·5 ἀνεπιτήδειον τόν: ἐπιτήδειον Η.

φωτεινοτάτης νεφέλης, ἄμορφης καὶ ἀσχημάτιστης καὶ γεμάτης ἄρρητη δόξα Θεοῦ στοῦ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τὰ δεξιὰ δὲ αὐτῆς τῆς νεφέλης ἔβλεπε νὰ στέκεται ὁ πνευματικὸς πατήρ τοῦ Συμεῶν ὁ Εὐλαθῆς - τί φρικτὸ ὄραμα! - μὲ τὴν στολή πού συνήθιζε νὰ φορῆ στὴν ζωὴ του, νὰ παρατηρῆ σταθερὰ τὸ θεῖο ἐκεῖνο φῶς καὶ νὰ τὸ παρακαλῆ ἀπερίσπαστα. Εὐρισκόμενος λοιπὸν πολλὴ ὥρα σ' αὐτὴν τὴν ἔκστασι καὶ βλέποντας τὸν πατέρα του νὰ παρίσταται δεξιὰ τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ, δὲν αἰσθανόταν ἂν εὐρισκόταν τότε μέσα στοῦ σῶμα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα⁶, ὅπως διεβεβαίωνε κί' ἔλεγε ὕστερα. "Ὅταν δὲ ἐπὶ τέλους κάποτε τὸ φῶς ἐκεῖνο συστάθηκε γιὰ λίγο πρὸς ἑαυτό, τότε αὐτὸς ἀντιλήφθηκε πάλι ὅτι εὐρίσκεται στοῦ σῶμα καὶ μέσα στοῦ δωμάτιο, καὶ ἔτσι τὴν μὲν καρδιὰ εὐρῆκε γεμάτη ἄφατη χαρά, τὸ δὲ στόμα νὰ φωνάζη δυνατὰ τὸ «Κύριε, ἐλέησον», καὶ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὀλόκληρον καταβρεγμένο μὲ δάκρυα γλυκύτερα ἀπὸ μέλι καὶ κερί. Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη αἰσθάνθηκε ὅτι τὸ σῶμα του ἔγινε λεπτὸ καὶ ἐλαφρὸ, σὰν πνευματικὸ, καὶ παρέμεινε πολὺν χρόνον σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι. Τέτοιο καὶ τόσο σπουδαῖο εἶναι τὸ ἔργο πού ἐνεργεῖ στοὺς Ζηλωτὰς ἢ καθαρότης καὶ ὁ θεῖος ἔρως.

6 Καθὼς λοιπὸν εἶδε αὐτὴν τὴν θεωρία ὁ θαυμάσιος Συμεῶν, ἄρχισε νὰ πυρπολῆται μέσα του ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ θεῖο πῦρ καὶ ἐπέμενε νὰ παρακαλῆ τὸν πατέρα νὰ τὸν ἀποκεῖρη. Ἐκεῖνος δὲ, προβλέποντας ὅτι ὁ καιρὸς εἶναι ἀκατάλληλος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ νεανικὴ ἀπαλότης εἶναι ἀβεβαία γιὰ τὴν τραχεῖα ἄσκησι, ἔκρινε ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πράξῃ τοῦτο τότε. "Ὅταν λοιπὸν, ἀφοῦ ἐπέρασαν ἕξι ἔτη ἀπὸ τὴν φοβερὴ ἐκείνη θεωρία, ὁ Συμεῶν ἔσπευσε νὰ μεταβῆ στὴν γενέτειρά του μὲ κάποια ἀπο-

6. Β' Κορ. 12, 2-3.

τὴν ἰδίαν πατρίδα ὁ Συμεὼν δι' αἰτίαν τινὰ ἔσπευδεν
 10 ἀπελθεῖν, συντάξασθαι παραγίνεται τῷ θεῷ τούτῳ πα-
 τρι ἐν τῇ περιωνύμῳ τοῦ στουδίου μονῆ. Ὁ δὲ θαυμά-
 σιος ἐκεῖνος ὡς εἶδεν αὐτόν, «καιρὸς ἰδοῦ τέκνον», ἔφη,
 «καθ' ὄν, εἰ βούλει, τὸ σχῆμα καὶ τὸν βίον ἀλλάξασθαι
 δεῖ». Ἀνθραξ πυρὸς ὁ λόγος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου
 15 ἐγένετο, καί, «ἵνα τί μὴ τάχιον», ἔφη, «τοῦτο πρὸς ἐμὲ
 τὸ τέκνον σου εἴρηκας, πάτερ; ἀλλὰ γε καὶ νῦν ἤδη
 κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ πᾶσιν ἀποτάσσομαι, καὶ ἐπεὶ
 τῇ προφάσει τῆς ἐγχειρισθείσης μοι βασιλικῆς δουλεί-
 ας ἀπαίρειν ἤδη πρὸς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐπείγομαι, ἰ-
 20 δού πάντα τὰ ἐκεῖσε προσόντα μοι ἀναλαβόμενος ὑπο-
 στρέφω καὶ εἰς χειρὰς πάντα καὶ ὄλον ἐμαυτὸν παρα-
 θήσομαι τῆς σῆς ἀγιότητος». Εἶπε καὶ τῆς ἐκεῖσε φε-
 ρούσης ἀψάμενος πρὸς τὰ οἰκεῖα διὰ τᾶχους ἐγίνετο.

Ἐπεὶ δὲ τὸ τηνικαῦτα ὁ καιρὸς ἐπέστη τῶν νηστει-
 25 ῶν, ὄλον ἐξέδοτο ἑαυτὸν πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶ-
 νας. Ἐνθεν τοι καὶ τὴν ἐκ προγόνων ἐρευνήσας βιβλιο-
 θήκην λαμβάνει τὴν Κλίμακα τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου
 ἐκεῖθεν, ἣ προσομιλῶν ὡς γῆ τις ἀγαθὴ τὸν σπόρον
 τοῦ λόγου ἐν τῇ καρδίᾳ ἐδέχετο καὶ αὐξάνειν ὁσημέραι
 30 καὶ καρποφορεῖν ἑαυτὸν παρεσκεύαζε. Τοίνυν καὶ ἐπεὶ
 σμικρότατον ἦν κελλίον πρὸς τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἐκεῖσε εὐ-
 κτηρίου, μονώτατος εἰσελθὼν ἔμενεν ἐν αὐτῷ· ὄθεν καὶ
 νυκτὸς μὲν τὰς θύρας ἑαυτῷ κλείων τοῦ εὐκτηρίου ἐπὶ
 τρισὶν ὥραις προσήνχετο, ἡμέρας δὲ ποτὲ μὲν ἠὔχετο
 15 ἐν τῷ κρυπτῷ τῷ οὐρανίῳ Πατρὶ, ποτὲ δὲ προσωμίλει
 τῇ θεῖᾳ Γραφῇ. Τὰς γοῦν ὑπερφυεῖς ἀνδραγαθίας τῶν
 ἐν ὑπακοῇ διαπρεψάντων ἀγίων ἀκούων καὶ τὴν ἐγγι-
 νομένην προκοπὴν τοῖς θερμῶς μετερχομένοις αὐτὴν ἐ-
 πεπόθει καὶ αὐτὸς τὸν ἴσον ἐκείνοις θέσθαι ἀγῶνα. Διὸ

6,10 τούτου Η.

6,25 ὑπέρ: ὑπ' Η.

στολή, προσέρχεται στήν περιώνυμη μονή τοῦ Στουδίου γιά ν' ἀποχαιρετήσῃ τόν θεῖο αὐτόν πατέρα. Ἐκεῖνος δέ ὁ θαυμάσιος, μόλις τόν εἶδε, εἶπε· «τώρα, τέκνο μου, εἶναι καιρός πού πρέπει νά ἀλλάξῃς τὸ ἔνδυμα καί τόν βίο, ἂν θέλῃς». Ὁ λόγος ἔγινε ἀναμμένος ἄνθραξ στήν καρδιά τοῦ νέου, ὁ ὁποῖος εἶπε· «γιατί δέν τὸ εἶπες αὐτὸ ἐνωρίτερα πρὸς ἐμένα τὸ τέκνο σου, πάτερ; Ἄλλὰ καί τώρα ἀπαρνοῦμαι τόν κόσμο καί ὅλα τὰ ἐγκόσμια· ἀφοῦ δέ, μέ πρόφασι τὴν βασιλικὴ ὑπηρεσία πού μοῦ ἀνατέθηκε, ἐπιέγομαι ἤδη ν' ἀναχωρήσω στήν ἰδιαίτερη πατρίδα μου, θὰ παραλάβω ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου ἀπὸ ἐκεῖ, θὰ ἐπιστρέψω καί θὰ τὰ παραθέσω ὅλα στὰ χέρια τῆς ἀγιότητός σου, καθὼς καί ὅλον τόν ἑαυτὸ μου». Εἶπε, καί ἀφοῦ ἐπῆρε τὸν δρόμο πρὸς τὸν προορισμὸ του ἔφθασε γρήγορα σὸ μέρος του.

Ὅταν δέ ἦλθε τότε ὁ καιρός τῶν νηστειῶν, παραδόθηκε ὀλόκληρος στοὺς ἀγῶνες γιά τὴν ἀρετὴ. Τότε ἐρευνώντας τὴν προγονικὴ του βιβλιοθήκη παίρνει ἀπὸ ἐκεῖ τὴν Κλίμακα τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννη, καί διαβάζοντάς την, ἐδεχόταν τὸν σπόρο τοῦ λόγου στήν καρδιά του ὡς γῆ ἀγαθὴ καί προετοίμαζε τὸν ἑαυτὸ του ν' αὐξάνῃ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα καί νὰ καρποφορῇ. Ἐπειδὴ δέ ὑπῆρχε ἓνα μικρὸ κελλί κοντὰ στήν εἴσοδο τοῦ ἐκεῖ παρεκκλησίου, εἰσῆλθε καί διέμενε σ' αὐτὸ μόνος του. Κλείνοντας δέ τὴν θύρα τοῦ παρεκκλησίου τὴν νύκτα γιά τὸν ἑαυτὸ του, προσευχόταν σὲ τρεῖς περιόδους, ἐνῶ κατὰ τὴν ἡμέρα ἄλλοτε μὲν προσευχόταν κρυφὰ στὸν οὐράνιο Πατέρα, ἄλλοτε δέ ἀφωσιωνόταν στήν θεία Γραφή. Ἀκούοντας λοιπὸν τίς ὑπερφυεῖς ἀνδραγαθίες τῶν ἀγίων πού διέπρεψαν σὲ ὑπακοή, καθὼς καί τὴν προκοπὴ πού πραγματοποιοῦν οἱ θερμῶς ἐπιδιδόμενοι σ' αὐτὴν, ἐποθοῦσε κι' αὐτός νὰ κατέλθῃ σὲ παρόμοιο μ' ἐκείνους ἀγῶνα. Γι' αὐτὸ, διαβά-

40 καὶ τῇ εἰρημένῃ Βίβλῳ προσομιλῶν εὗρεν ἐπὶ λέξεως οὕτως ἔχουσαν· «ἀναισθησία ἐστὶ νέκρωσις ψυχῆς καὶ θάνατος νοῦς πρὸ θανάτου σώματος». Τοῦτο ὡς ἀνέγνω τὸ ρῆμα ὁ Συμεὼν τὴν θεραπείαν ἐν τῇ τοιαύτῃ Βίβλῳ ζητήσας καὶ εὗρών, προσηύχετο ἐν σοροῖς ἀ-
 45 γρυπνῶν, εἰκόνα νεκρῶν ζωγραφῶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ὄλον τὸν κατ' αὐτῆς ἤρετο πόλεμον, νηστεία μὲν εὐτονωτέρῃ χρησάμενος καὶ ἀγρυπνία, μνήμη δὲ θανάτου καὶ κρίσεως ἀδολεσχῶν.

7 Οὕτω τοιγαροῦν ποιῶντος αὐτοῦ, ἐν μιᾷ προσευχομένου νυκτὸς ἔνδον τοῦ εὐκτηρίου ἐν ᾧ καὶ σορὸς ἦν σωμάτων νεκρῶν, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων οὐσῶν κατὰ τὸ σύνηθες, συρρεύσαντα μετὰ ἀπειλῆς πλήθη δαι-
 5 μόνων ὥρμησαν κατὰ τοῦ εὐκτηρίου, καὶ ἀθρόον τὰς θύρας ὠθήσαντες, ἤνοιξαν τοῦ ἀρπάσαι αὐτὸν, τοιοῦτον ψόφον ἀπεργασάμενοι ὡς νομίσει αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐξ ἑκατέρου τοίχους προσαραχθείσας συντριβῆναι τὰς θύρας. Ὁ δὲ φόβῳ μεγάλῳ ληφθεὶς διαπετάσας τὰς
 10 χεῖρας εἰς οὐρανὸν τὴν θείαν ἐκεῖθεν ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν. Ὡς οὖν εἶδον αὐτὸν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα οὕτως ἀμετακίνητον ἐπὶ ἱκανὰς ὥρας ἰστάμενον, ἡττηθέντα ὑπανεχώρησαν. Ἀλλὰ τῷ πολλῷ τανυσμῷ αἱ χεῖρες ἐκείνου ἀποξηρανθεῖσαι οὐκ ἐκᾶμπτοντο, μόλις δὲ
 15 μετ' ὀδύνης πολλῆς συστειλάς αὐτὰς καὶ κεκλεισμένας τὰς θύρας ἰδὼν ἐθαύμασεν. Ἐκτοτε τοίνυν πλείονα προσλαβόμενος ἀνδρείαν κατὰ δαιμόνων εἰς οὐδὲν τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἔθετο, πληροφορίαν λαβὼν ὡς οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχὺν καθ' ἡμῶν, εἰ μὴ ἐγκαταλειφθῶμεν ὑπὸ
 20 Θεοῦ. Οὕτως οὖν ἔχων καὶ οὕτω ποιῶν πάσης ἀπείχετο μερίμνης βιωτικῆς, μόνης δὲ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπεμέλετο, εἴ που δὲ ὑπὸ ἀκηδίας ἦνω-

ζοντας τὸ παραπάνω βιβλίο εὐρῆκε τὸ ἐξῆς χωρίο κατὰ λέξι· «άναισθησία εἶναι νέκρωσις ζωῆς καὶ θάνατος τοῦ νοῦ πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ σώματος»⁷. Μόλις ἀνέγνωσε ὁ Συμεὼν αὐτὸν τὸν λόγο, ἐζήτησε καὶ εὐρῆκε σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο τὴν θεραπεία· προσευχόταν ἀνάμεσα σὲ λείψανα ἀγρυπνῶντας, ζωγραφίζοντας στὴν καρδιά του εἰκόνα νεκροῦ, καὶ ἀνέλαβε ὅλον τὸν ἐναντίον της πόλεμο, χρησιμοποιώντας ἐντονώτερη νηστεία καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἀφοσιούμενος στὴν μνήμη θανάτου καὶ κρίσεως.

7 Ἔτσι ἔπραττε. Καθὼς δὲ προσευχόταν κάποτε τὴν νύκτα μέσα στὸ παρεκκλήσι, ὅπου ἦταν καὶ σορός σωμάτων, ἐνῶ κατὰ τὴν συνήθεια εἶχε τὶς θύρες κλεισμένες, πλήθη ἀπειλητικῶν δαιμόνων συρρέοντας ὥρμησαν κατὰ τοῦ παρεκκλησίου, καὶ ὠθῶντας ἀπότομα τὶς θύρες, τὶς ἀνοιξαν γιὰ νὰ τὸν ἄρπάσουν, δημιουργώντας τόσον κρότον, ὥστε νὰ νομίση αὐτὸς ὅτι οἱ θύρες συνετρίβηκαν ἀπὸ πρόσκρουσι πρὸς τοὺς τοίχους ἀπὸ τὴν καθεμία πλευρά. Αὐτὸς δέ, κατειλημμένος ἀπὸ μεγάλο φόβο, ἐσήκωσε τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν ἀπὸ ἐκεῖ βοήθεια. Καθὼς λοιπὸν τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας τὸν εἶδαν νὰ στέκεται πολλές ὥρες ἔτσι ἀμετακίνητος, ὑπαναχώρησαν νικημένα. Ἄλλὰ ἀπὸ τὸ πολὺ τάνυσμα τὰ χέρια του εἶχαν ξηραθῆ καὶ δὲν ἐκάμπτονταν, μόλις δὲ τὰ συνέστειλε μὲ πολὺν πόνο καὶ εἶδε τὶς θύρες κλειστές, ἐθαύμασε. Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἀποκτώντας περισσότερην ἀνδρεία κατὰ τῶν δαιμόνων δὲν ἐλογάριαζε καθόλου τὴν ἐφοδοτούς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθηκε ὅτι δὲν ἔχουν καμμία ἰσχὺ ἐναντίον μας, ἂν δὲν ἐγκαταλειφθοῦμε ἀπὸ τὸν Θεό. Σὲ τέτοια λοιπὸν κατάστασι καὶ διαγωγή εὐρισκόμενος, ἀπείχε ἀπὸ κάθε εἶδους βιωτικῆς μέριμνα, ἐπιτιδοῦσαν δὲ μόνο στὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἀνάγνωσι· ὁσάκις δὲ ἐνωχλῶνταν

7. Κλίμαξ 13. PG 88, 932 B.

χλήθη, πρὸς τοὺς ἐν οἷς ὑπῆρχον μνήματα τόπους ἀπήρ-
 χετο, καὶ καθήμενος ἐπάνω αὐτῶν τοὺς ὑπὸ γῆν νε-
 25 κρούς νοερῶς ἀνιστόρει, καὶ ποτὲ μὲν ἐπένθει, ποτὲ
 δὲ θρηνώδεις ἐν δάκρυσιν ἠφίει φωνάς, διὰ πάντων
 τούτων καὶ τῶν τοιούτων τὸ κάλυμμα τῆς ἀναισθησίας
 μηχανώμενος περιᾶραι τῆς καρδίας αὐτοῦ.

Τοιοῦτος ἦν ἐκ προοιμίων ὁ ἀγὼν τοῦ θαυμαστοῦ
 30 Συμεῶν καὶ τοιαύτη ἡ ἐκείνου ἐργασία ἔτι τελοῦντος
 ἐν λαϊκοῖς. Ἀμέλει καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἡ τοῦ Θεοῦ χά-
 ρις ἐνήργησεν εἰς αὐτόν, ὅτι καθάπερ ἐγγεγραμμένη
 τις εἰκὼν ἐν τοίχῳ οὕτως ἡ θεὰ τῶν νεκρῶν ἐκείνων
 σωμάτων ἐν τῷ νοῖ ἐνετυπώθη αὐτοῦ. Οὐ μὴν ἀλλὰ γὰρ
 35 καὶ πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις αὐτοῦ ἠλλοιώθησαν, ὡς ἐντεῦ-
 θεν βλέπειν αὐτὸν παντὸς ἀνθρώπου πρόσωπον καὶ πᾶν
 κάλλος ὠραῖον καὶ πᾶν κινούμενον ζῶον ἐν ἀληθείᾳ
 νεκρόν.

8 Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ καιρὸς τῆς πρὸς τὴν μεγαλόπολιν
 αὐτοῦ ἀποδημίας ἐνειστήκει καὶ σπεύδοντα τοῦτον ὁ
 γεγεννηκῶς ἑώρα καὶ τὰ πρὸς τὴν ὁδὸν παρασκευαζόμε-
 νον, ὡς οὐκ ἴσχυσε τοῦτον τοῦ κατὰ Θεὸν ἀνακόψαι
 5 σκοποῦ, πάντα λίθον ἐπὶ τούτῳ κινήσας, λαμβάνει κατ'
 ἰδίαν αὐτὸν καὶ οὕτω μετὰ δακρῦων παρακαλεῖν ἤρ-
 ξατο· «μὴ εἰσῆς με τέκνον παρακαλῶ ἐν τῷ γήρει μου·
 ἰδοὺ γὰρ ὡς ὄρα τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου ἐγγύς, καὶ
 ὁ καιρὸς οὐ μακρὰν τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως· ὅτε οὖν ἐν
 10 τῷ τάφῳ καλύψεις τὸ σῶμά μου, τότε βιάδιζε ἔνθα ἂν
 βούλη καὶ πορεύου ὁδὸν ἣν ἂν ἐθέλης· τὰ νῦν δὲ μὴ
 ἐπιπολὺ τῷ χωρισμῷ σου λυπησαί με θελήσης· οἶδας
 γὰρ ὅτι σὲ μόνον βακτηρίαν τοῦ γήρους μου καὶ τῆς ἐ-
 μῆς ψυχῆς παραμύθιον κέκτημαι· ὅθεν καὶ τὴν σὴν στέ-
 15 ρησιν θάνατον οἰκεῖον λογίζομαι».

Ταῦτα καὶ τούτων πλείονα ἔλεγεν ὁ πατὴρ λιβάδας

ἀπὸ ἀκηδία⁸, ἀπέρχονταν στοὺς τόπους ποὺ ὑπῆρχαν μνήματα καὶ καθήμενος ἐπάνω ἀπὸ αὐτὰ ἀνιστοροῦσε νοερῶς τοὺς κάτω ἀπὸ τὴν γῆ νεκρούς, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπενθούσε, ἄλλοτε δὲ ἄφηνε θρηνώδεις φωνές μὲ δάκρυα, ἐπιχειρώντας μὲ ὅλα αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια νὰ περιμαζεύση ἀπὸ τὴν καρδιά του τὸ κάλυμμα τῆς ἀναισθησίας.

Τέτοιος ἦταν ἀπὸ τὴν πρώτη ἀρχὴ ὁ ἀγὼν τοῦ θαυμαστοῦ Συμεῶν καὶ τέτοια ἦταν ἡ ἐργασία του ἀφ' ὅτου ἀκόμη ἦταν λαϊκός. Ἐξ ἄλλου ἡ θεία χάρις ἐνήργησε σ' αὐτὸν τόσο πολὺ, ὥστε ἡ θεὰ τῶν νεκρῶν ἐκείνων σωμάτων ἐντυπώθηκε στὸν νοῦ του σὰν εἰκόνα ἐγγεραμμένη στὸν τοῖχο. Καὶ ὅλες οἱ αἰσθήσεις του μάλιστα ἀλλοιώθηκαν μέχρι σημείου ὥστε ἀπὸ τότε νὰ βλέπη πραγματικὰ ὡς νεκρὸ τὸ πρόσωπο κάθε ἀνθρώπου, κάθε ὠραία ὁμορφιά, κάθε κινούμενο ζῶο.

- 8 Ὅταν δὲ ἔφθασε ὁ καιρὸς τῆς ἀναχωρήσεώς του γιὰ τὴν μεγαλόπολι καὶ ὁ πατέρας του τὸν ἔβλεπε νὰ βιάζεται καὶ νὰ προετοιμάζη τὸ ταξίδι του, ἐπειδὴ δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν ἀνακόψη ἀπὸ τὸν κατὰ Θεὸ σκοπὸ του, ἂν καὶ ἐκίνησε γι' αὐτὸ κάθε λίθο, τὸν παίρνει ἰδιαιτέρως καὶ ἄρχισε νὰ λέγη μὲ δάκρυα τὰ ἐξῆς· «Μὴ μὲ ἀφήσης, τέκνο, στὰ γηρατειά μου, παρακαλῶ⁹. Ὅπως βλέπεις ἄλλωστε, τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου πλησιάζει καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀποχωρήσεώς μου δὲν εἶναι μακριά. Ὅταν λοιπὸν καλύψης τὸ σῶμα μου στὸν τάφο, τότε πήγαινε ὅπου θέλεις καὶ πάρε ὅποιον δρόμο θέλεις. Τώρα ὅμως μὴ θελήσης νὰ μὲ λυπήσης τόσο πολὺ μὲ τὸν χωρισμὸ σου· γι' αὐτό καὶ τὴν στέρησί σου τὴν θεωρῶ θάνατό μου».

Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγε ὁ πατέρας, χύνον-

8. Ἄκηδία εἶναι ἡ ἀμέλεια, ἡ ἀδιαφορία, ἡ ἔλλειψις ἐγρηγόρσεως. Ἐνα ἀπὸ τὰ 8 κύρια πάθη.

9. Ἡ διήγησις εἶναι ἐπηρεασμένη ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς Ἀνθούσας πρὸς τὸν υἱὸ τῆς Ἰωάννη (τὸν Χρυσόστομο). Βλ. Χρυσόστομου, Περὶ Ἱερωσύνης 1, 6.

καταφέρων δακρῦων. Ὁ δέ γε υἱὸς ὡς ὑπερβὰς ἤδη τῆς φύσεως τοὺς θεσμοὺς καὶ τὸν οὐράνιον Πατέρα ἀντὶ τοῦ ἐπιγείου προτιμησάμενος, «ἀδύνατόν μοι», ἔφη, 20 «τὸ προσμεῖναι τοῦ λοιποῦ ὑπάρχει τῷ βίῳ, πάτερ, κἂν πρὸς βραχὺν χρόνον, οὐ γὰρ οἶδαμεν τί τῆς ἐπι- οὔσα, καὶ τὸ προτιμήσασθαι ἄλλο τι τῆς τοῦ Χριστοῦ δουλείας σφαλερόν γοῦν ἔμὸν καὶ ἐπικίνδυνον».

9 Ταῦτα ἔφη, καὶ ἅμα πάση τῇ ἐπιβαλλούσῃ αὐτῷ ἐκ γονέων περιουσία ἐγγράφως εὐθύς ἀπετάξατο. Τοί- νυν καὶ μόνα τὰ ἑαυτοῦ πράγματα, οἰκογενεῖς τε καὶ ὅ- σα ἐξ ἐτέρων πόρων αὐτῷ προσεγένοντο ἀναλαβόμενος 5 καὶ ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ἔφευγεν ἀκρατῶς ἐλαύνων ὥσπερ ὁ Λώτ, μὴ ἐπιστραφεῖς ὅλως εἰς τὰ ὀπίσω πρὸς τοὺς θρήνους τῶν συγγενῶν ἢ τῆς καταπιστευθείσης αὐτῷ φροντίσας τοῦ δημοσίου δουλείας· οὕτω δριμύτερός ἐ- στι παντὸς ἄλλου πράγματος καὶ αὐτῆς ἅμα τῆς φυσι- 10 κῆς πρὸς τοὺς τεκόντας στοργῆς ὁ διακαῆς ἔρωσ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς· οὐδὲ γὰρ οἶδεν ἀνάγκης τινὸς φυσι- κῆς σχέσεως ἢ ἀνθρώπων ἠττᾶσθαι ποτε ἀπειλῆς, τὸ χειρόν τοῦ κρείττονος ἐκνικήσαντος καὶ τῆς παγκοσμί- ου αἰσθήσεως τὸν αὐτοκράτορα λογισμὸν ἀπορρήξαντος. 15 Ἐνθεν τοι καὶ οὕτως ἔχων ὁ θαυμαστός Συμεῶν τοὺς μὲν παῖδας προάγειν ἐκέλευσεν, ἐκεῖνος δὲ ποτὲ μὲν ὑπομένων ὀπισθεν εἶπετο πενθῶν, ποτὲ δὲ τοσοῦτον προῆγεν αὐτοὺς ὅσον μὴ ἔξακούεσθαι τοὺς θρήνους αὐ- τοῦ. Διὸ καὶ ὄδυρμῶν μὲν τὰ ὄρη γοερῶν τε φωνῶν 25 τὰς νάπας πληρῶν τὸν εἰς Θεὸν ἔρωτα παρεμυθεῖτο πο- σῶς. Ἄλλᾳ γὰρ οὕτως ἐν μιᾷ προάγοντα καὶ κατὰ μέ- σον ὄρους γενόμενον περιαστράπτει αὐτὸν δίκην πυρὸς

8,19 παραμεῖναι Η.

8,22 Χριστοῦ: Κυρίου Η.

8,23 ἐμοίγε οὔν Η.

9, 3 τε παραλ. Η.

τας πηγές δακρύων. Ὁ δὲ υἱός, ἀφοῦ εἶχε ξεπεράσει ἤδη τοὺς θεσμούς τῆς φύσεως καὶ εἶχε προτιμήσει τὸν οὐράνιο Πατέρα ἀντὶ τοῦ ἐπιγείου, εἶπε, «μοῦ εἶναι ἀδύνατο πλέον, πατέρα, νὰ παραμείνω τοῦ λοιποῦ στὸν ἐγκόσμιο βίος, ἔστω καὶ γιὰ λίγο χρόνο, διότι δὲν γνωρίζομε τί μπορεῖ νὰ γεννήσῃ ἡ αὔριο, καὶ τὸ νὰ προτιμήσω κάτι ἄλλο ἀπὸ τὴν δουλεία στὸν Κύριος εἶναι γιὰ μένα τουλάχιστο σφαλερὸ καὶ ἐπικίνδυνον».

- 9 Αὐτὰ εἶπε· καὶ ἔπειτα εὐθύς ἀμέσως παραιτήθηκε ἐγγράφως ὅλης τῆς πατρογονικῆς περιουσίας ποῦ τοῦ ἀνήκε. Παίρνοντας λοιπὸν μαζί του μόνο τὰ ἀτομικὰ του πράγματα, καὶ ὑπηρέτες καὶ ὅσα εἶχε ἀποκτήσει ἀπὸ ἄλλες πηγές, ἀνέβηκε σὲ ἵππο καὶ ἔφυγε καλπάζοντας, ὅπως ὁ Λώτ¹⁰, χωρὶς νὰ γυρίσῃ καθόλου πίσω ἀπὸ τοὺς θρήνους τῶν συγγενῶν οὔτε νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν δημοσίᾳ ὑπηρεσία ποῦ τοῦ εἶχε ἀνατεθῆ· τόσο δριμύτερος ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φυσικὴ στοργὴ πρὸς τοὺς γονεῖς ὁ διακαῆς ἔρωσ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς· διότι αὐτὸς δὲν γνωρίζει νὰ νικᾶται ποτέ οὔτε ἀπὸ κάποια ἀνάγκη φυσικῆς σχέσεως οὔτε ἀπὸ ἀπειλὴ ἀνθρωπίνῃ, ἀφοῦ τὸ ἀνώτερο στοιχεῖο κατανίκησε τὸ κατώτερο καὶ ἀπέσπασε τὸν κυρίαρχο λογισμό ἀπὸ τὴν ἐγκόσμια αἴσθησι. Μὲ αὐτὲς τὶς διαθέσεις ὁ θαυμαστός Συμεὼν στοὺς ὑπηρέτες μὲν παρήγγειλε νὰ προπορεύωνται, ἐκεῖνος δὲ ἄλλοτε μένοντας πίσω ἀκολουθοῦσε πενθώντας, καὶ ἄλλοτε προπορευόταν σὲ τὸση ἀπόστασι, ὥστε νὰ μὴ ἀκούωνται οἱ θρήνοι του. Γι' αὐτὸ καὶ γεμίζοντας τὰ ὄρη μὲ ὄδυρμούς καὶ τὶς κοιλάδες μὲ τὶς νοερὲς φωνές του ἱκανοποιοῦσε κατὰ κάποιον τρόπο τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Θεό. Μία ἡμέρα, καθὼς προπορευόταν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ εὐρέθηκε στὸ μέσο τοῦ ὄρους, τὸν περιάστρα-

10. Γεν. 19, 17 - 26.

αἴφνης ἢ χάρις τοῦ Πνεύματος ἄνωθεν, καθὰ δὴ καὶ Παῦλόν ποτε, καὶ ὅλον ἄρρητου χαρᾶς καὶ γλυκύτητος
 25 ἔπλησεν, ἐπαυξήσασα τὴν ἀγάπην αὐτῷ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα αὐτοῦ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΤΩΝ ΣΤΟΥΔΙΟΥ

10 Οὕτω τοίνυν δι' ἡμερῶν ὀκτὼ τὴν προκαθεζομένην τῶν ἄλλων καταλαβὼν πόλεων, ὥσπερ διψῶσά τις ἔλαφος ἐπὶ τὰς τῶν ὑδάτων τρέχει πηγὰς, οὕτω πρὸς τὸν θεῖον ἐκεῖνον γέροντα καὶ οὗτος σπεύσας ἀπέδρα-
 5 με, καὶ ὡς αὐτῷ προσέπεσε τῷ δεσπότῃ Χριστῷ, πάντα προθεῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὁ δὲ φιλοστοργότατος ἐκεῖνος τῷ ὄντι πατήρ τὴν εἰς βάθος ταπείνωσιν καὶ πίστιν αὐτοῦ θεασάμενος, ἐλεύθερον μὲν τὸν μαθητὴν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνων μερίμνης
 10 πάντα διασκορπίσας τοῖς πένησι, μεθ' ἑαυτοῦ δὲ τοῦτον λαβὼν εἰς τὸ μοναστήριον ἀπεδύσατο πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πειρασμούς. Προήδει γὰρ τῷ προβλεπτικῷ ὄμματι τὰ μέλλοντα συμβῆσθαι αὐτῷ ὑπὲρ τούτου κακά.

11 Τῇ οὖν ἐπαύριον λαβὼν τὸν γενναῖον προσφέρει τῷ προεστῶτι, Πέτρος δὲ ἦν ὁ τὸ μέγα τοῦτο ποιμνιον τῶν Στουδίου τότε ἰθύνων, καὶ δύο καταβαλόμενος τῇ μονῇ λίτρας χρυσίου ἐνδύει τὸν σάκκον αὐτῷ τῆς γυ-
 5 μνασίας τῶν ἀρετῶν. Ἐπεὶ δὲ κελλίον οὐκ ἦν σχολάζον εἰς ξενίαν τότε τοῦ νέου, παρατίθεται αὐτὸν ὁ καθηγούμενος τῷ μεγάλῳ τούτῳ πατρί, οὕτω δεῖν κεκρικότων ἀμφοτέρων διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας τοῦ Συμεῶν. Ὁ δὲ λαβὼν ὄν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τῇ διδασκαλίᾳ

11,7 στουδίων Η.

11, 8 στουδίων Η.

ψε ξαφνικά σάν πῦρ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος ἀπὸ ἐπάνω ὅπως κάποτε τὸν Παῦλο¹¹, καὶ τὸν ἐγέμισε ἄρρητη χαρὰ καὶ γλυκύτητα ὀλόκληρον, ἐπαυξάνοντάς του τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὴν πίστι πρὸς τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα.

ΣΤΗΝ ΜΟΝΗ ΣΤΟΥΔΙΟΥ

- 10** Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπο σὲ ὀκτῶ ἡμέρες ἔφθασε στὴν προκαθημένη τῶν ἄλλων πόλεων, τὴν Κωνσταντινούπολι. Ἐκεῖ, ὅπως τρέχει στίς πηγές τῶν ὑδάτων ἐνδιψασμένο ἐλάφι¹, ἔτσι καὶ αὐτὸς ἔτρεξε γρήγορα πρὸς τὸν θεῖο ἐκείνον γέροντα, ἐρρίφθηκε ἐμπρὸς τοῦ σαῖς στὸν ἴδιον τὸν δεσπότη Χριστό, καὶ ἔβαλε ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του δίπλα στὰ πόδια του. Ὁ δὲ φιλόστοργος ἐκεῖνος πραγματικὰ πατέρας, βλέποντας τὴν βαθειὰ ταπείνωσιν καὶ πίστιν του, ἐλευθέρωσε τὸν μαθητὴ ἀπὸ τὴν φροντίδα γιὰ ἐκεῖνα, διασκορπίζοντάς τα στοὺς πτωχοὺς, παίρνοντας δὲ τὸν ἴδιο μαζί του στὸ μοναστήρι ἐτοιμάσθηκα γιὰ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πειρασμοὺς. Διότι μὲ τὸ προορατικὸ μάτι του προέβλεψε τὰ κακὰ ποὺ ἔμελλε νὰ ὑποστῇ γιὰ χάρι αὐτοῦ τοῦ νέου.
- 11** Τὴν ἐπομένη ἡμέρα παρέλαβε τὸν γενναῖο καὶ τὸν παρουσίασε στὸν προϊστάμενο, ἦταν δὲ ἡγέτης τοῦ μεγάλου τούτου ποιμνίου τῶν Στουδίων τότε ὁ Πέτρος Ἄφου ἔδωσε στὴν μονὴ δύο χρυσὲς λίτρες τὸν ἔνδυσε μὲ τὸν σάκκο ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχε τότε ἀδειανὸ κελλί γιὰ τὴν φιλοξενία τοῦ νέου τὸν ἀναθέτει ὁ καθηγούμενος στὸν μεγάλο τοῦτον πατέρα, ὅπως ἔκριναν καὶ οἱ δύο λόγῳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ Συμεών. Ἐκεῖνος δέ, παραλαμβάνοντας αὐτὸν ποι

11. Πράξ. 9, 3. 22, 6.

1. Ψαλμ. 41, 1.

10 τοῦ λόγου ἐξέθρεψεν, ὑπὸ τὴν κλίμακα τῆς κέλλης αὐ-
 τοῦ δέδωκε καταμένειν αὐτὸν καὶ φιλοσοφεῖν ἐκεῖσε
 τὰ τῆς στενοτάτης ὁδοῦ· ὑπῆρχε γὰρ ταφοειδές τι κελ-
 λιον ἐν αὐτῇ, εἰς ὃ μετὰ στενοχωρίας πολλῆς εἰσδύνων
 ἐκάθευδεν. Ἄπτεται τοιγαροῦν ὁ μὲν τῶν ὑπὲρ ἀρε-
 15 τῆς τελεωτέρων πόνων, ὁ δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐντέχνου
 διδασκαλίας. Καὶ φησι πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ· «βλέπε,
 τέκνον, εἰ σωθῆναι βούλει καὶ τὰς ἐνέδρας διαδραῖναι
 τοῦ πονηροῦ, σεαυτῷ μόνῳ πρόσεχε καὶ μὴ προσομιλεῖν
 ἀκαίρως οὔτω τινὶ τῶν ἐνταῦθα ἐν ταῖς θείαις συνάξε-
 20 σιν ἀνάσχη, μηδὲ ἀπὸ κέλλης εἰς κέλλαν εἰσέρχεσθαι,
 ἀλλὰ ξένος καὶ ἀπαρρησίαστος ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου
 γενοῦ, τὰς ἁμαρτίας σου ἐννοῶν καὶ τὰς αἰωνίους ἀνα-
 λογιζόμενος τιμωρίας, ἀμετεῶριστον αἰεὶ τὸν νοῦν δια-
 τήρει ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, καὶ μεγάλην ταῦτα φυλάξας εὐ-
 25 ρήσεις ὠφέλειαν».

12 Ταῦτα ὡς ἐκ στόματος Θεοῦ ἀκούων ὁ Συμεὼν ἀ-
 παράτρωτα πάντα ἐφύλαττε. Πλέον δὲ τοὺς στεφάνους
 αὐτῷ βουλόμενος προξενεῖν ὁ γυμνάζων πατήρ, τὰς ἐν
 τῷ κελλίῳ αὐτοῦ εὐτελεστάτας διακονίας προσέταττε
 5 τούτῳ ποιεῖν, ὁ δὲ ἄπαξ ἑαυτὸν δουλῶσας τῷ γέροντι
 πάντα προθύμως ἐποίει δοῦλον ἑαυτὸν καὶ ξένον ἡγού-
 μενος· προπαρασκευασμένος γὰρ ἦν ὡς, κἂν ἐν καμίνῳ
 πύρρος κἂν ἐν θαλάσσης βυθῷ ἑαυτὸν ἐμβαλεῖν προστάξη,
 μετὰ χαρᾶς τοῦτο καὶ προθυμίας ποιήσει. Ποιῶν οὖν
 10 πάσας τὰς ἀτιμοτέρας διακονίας καὶ σφόδρα κοπιῶν
 οὐδὲ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ἡμέλει, ἀλλ' ὡς εἰδὼς τὸ
 ἐκ τούτων ὠφέλιμον ἀκρατῶς ἐβάδιζεν ἐν αὐταῖς. Ὁ
 δὲ γέρον ἐκκόπτειν θέλων τὸ ἐκείνου θέλημα τὰ ἐναν-
 τία πολλᾶκις τούτῳ ποιεῖν προσέταττε καὶ τραπέζῃ χρῆ-
 15 σθαι καὶ ὑπνῷ ἠνάγκαζεν· ὅπερ εἰ καὶ σφόδρα ἐλύπει

ἀπὸ τρυφερῆ ἡλικία ἐξέθρεψε μὲ τὴν διδασκαλία τοῦ λόγου, τοῦ ὤρισε νὰ μένη κάτω ἀπὸ τὴν σκάλα τοῦ κελλιοῦ του κι' ἐκεῖ νὰ φιλοσοφῇ γιὰ τὴν στενὴ ὁδὸ τῆς σωτηρίας². Διότι ὑπῆρχε σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἓνα ταφοειδὲς κελλάκι, στὸ ὁποῖο εἰσερχόταν μὲ πολλὴ στενοχώρια κι' ἐκοιμώταν. Τότε λοιπὸν ἐπιδίδονται ὁ μὲν ἓνας στοὺς τελειότερους κόπους ὑπὲρ ἀρετῆς, ὁ δὲ ἄλλος στὴν ἔντεχνη διδασκαλία πρὸς αὐτόν. Καὶ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ πατήρ. «Κύτταξε, τέκνο μου, ἂν θέλῃς νὰ σωθῆς καὶ νὰ ξεφύγῃς τίς ἐνέδρες τοῦ πονηροῦ· νὰ προσέχῃς μόνο στὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ μὴ δέχεσαι νὰ συνομιλῆς ἀκαίρως μὲ ὁποιονδήποτε ἀπὸ τοὺς ἐδῶ κατὰ τίς θείας συνάξεις οὔτε νὰ εἰσέρχῃς ἀπὸ κελλί σὲ κελλί, ἀλλὰ νὰ μένης ξένος καὶ ἀπομονωμένος ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο, σκεπτόμενος τίς ἀμαρτίες σου καὶ ἀναλογιζόμενος τίς αἰώνιες τιμωρίες, νὰ διατηρῆς τὸν νοῦ ἀμετεώριστο ἀπὸ τὰ ἔξω· ἂν φυλάξῃς αὐτά, θὰ εὖρης μεγάλη ὠφέλεια».

12 Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐφύλαξε ἀκέραια ὁ Συμεών, σὰν νὰ τὰ ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ. Θέλοντας δὲ νὰ τοῦ προκαλέσῃ περισσοτέρους στεφάνους ὁ γυμναστής πατήρας, τοῦ παρήγγειλλε νὰ ἐκτελῇ τίς εὐτελέστατες ὑπηρεσίες στὸ κελλί του· ἐκείνος δέ, ἀφοῦ εἶχε τεθῆ στὴν ὑπηρεσία τοῦ γέροντος ἅπαξ διαπαντός, προθύμως ἔπραττε τὰ πάντα, θεωρώντας ἑαυτόν δοῦλο καὶ ξένον· διότι ἦταν ἔτοιμος, ἂν τὸν προστάξῃ ἀκόμη καὶ σὲ κάμινο ἀναμμένα ἢ σὲ βυθὸ θαλάσσης νὰ ριφθῇ, νὰ κάμῃ τοῦτο μὲ χαρὰ καὶ προθυμία. Ἐνῶ δὲ ἐκτελοῦσε ὅλες τίς χαμηλότερες ὑπηρεσίες καὶ ἐκοπίαζε πολὺ, δὲν ἀμελοῦσε οὔτε τὴν νηστεία καὶ τὴν ἀγρυπνία, ἀλλ' ἐβάδιζε πρὸς αὐτὲς ἀσυγκράτητος, διότι ἐγνώριζε τὴν ὠφέλειά τους. Ὁ δὲ γέρων, θέλοντας νὰ τοῦ ἐκκόψῃ τὸ θέλημά του, τοῦ παρήγγειλε πολλὰς φορές νὰ κάμῃ τὰ ἀντίθετα, καὶ τὸν ἀνάγκα-

2. Ματθ. 7, 14.

τὸν Συμεώνην, ἀλλ' ὁμως ἔφερε πολυτρόπως ἐγγυμα-
 ζόμενος· σοφὸς γὰρ ὢν ὁ γέρον ἐκεῖνος ὁ θεῖος ποτὲ
 μὲν τὰ τῆς ἀτιμίας καὶ τοῦ κόπου μεταχειρίζεσθαι τοῦ-
 τον ἐποίει, ποτὲ δὲ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἄνεσιν οὗτος ἐ-
 20 κείνω προσέφερε, καὶ ἀμφοτέρωθεν μισθοὺς αὐτῷ προ-
 ξενεῖ τῷ θελήματι αὐτοῦ ἀντιπίπτων. Οὕτως οὖν ἐγγυ-
 μαζόμενος παρὰ τοῦ πατρὸς ὁ ἀνὴρ καὶ οὕτω τὴν ἀρί-
 στην πλάσιν μεταπλαττόμενος εἰς τοσοῦτον ηὔξησε τὴν
 πρὸς τὸν πατέρα πίστιν αὐτοῦ καὶ εὐλάβειαν, ὡς εὐλα-
 25 βεῖσθαι πατεῖν καὶ τὴν γῆν ἐν ἣ τοῦ πατρὸς οἱ πόδες ἐβά-
 διζον ὅθεν πάντα τόπον ἔνθα ἂν ἰστάμενον καὶ προσευχό-
 μενον αὐτὸν ἐθεώρει ὡς ἅγιον ἁγίων ὑπερετίμα, καὶ πρὸς
 αὐτὸν πίπτων ἐκυλινδεῖτο καὶ κατεφίλει αὐτόν, καὶ
 ταῖς χερσὶ τὰ τοῦ διδασκάλου δάκρυα ἐξ αὐτοῦ ἀνεμάσ-
 30 σετο καὶ ὡς ἴαμα παθῶν τῆ ἑαυτοῦ κεφαλῇ καὶ τῆ καρ-
 δία προσέφερε, προσπαῦσαι δέ τινος τῶν αὐτοῦ ἐνδυ-
 μάτων ἀνάξιον ὅλως ἑαυτὸν ἐλογίζετο.

13 Ἐν τούτῳ οὖν ὁρῶν ὁ ἐχθρὸς τῷ ὕψει ἀναδεδρα-
 μηκότα τὸν Συμεώνην, ἔβρυχε τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ κατ'
 αὐτοῦ καὶ καθελεῖν αὐτὸν πολυτρόπως ἐπέειρα. Ἄλλ' ὁ
 πύρινος τῆς προσευχῆς στῦλος τοῦ γέροντος σκέπη
 5 ἦν τῷ Συμεὼν κραταιά. Ἴνα δὲ ἡ δύναμις ἐλεγχθῆ τῆς
 κακίας αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἰσχύουσα, συγχωρεῖται μικρὸν
 προσβαλεῖν τῆ ἀσθενείᾳ τῷ Συμεὼν.

Ἐνθεν τοι καὶ πρῶτα διὰ τοῦ ὕπνου τούτῳ προσ-
 ἔρχεται, καὶ δὴ ραθυμίαν ἐμβάλλει σκότῳσιν τε τῆ κε-
 10 φαλῇ καὶ βάρος ὅλω τούτου τῷ σώματι, ὡς δόξαι τὸν
 Συμεώνην ἀπὸ κεφαλῆς καὶ μέχρι ποδῶν σάκκον βα-
 ρὸν ἐνδεδύσθαι καὶ μήτε ἴστασθαι μήτε ἀνανεῦσαι
 μήτε μὴν τὸ στόμα δύνασθαι διανοῖξαι αὐτοῦ ἢ ἀκούειν
 ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν ψαλλομένων. Γνοὺς οὖν ὁ γενναῖος τὴν

ζε νὰ τρώγη καὶ νὰ κοιμᾶται. Ὁ Συμεών, ἄν καὶ τὸν ἔλυ-
 ποῦσε αὐτὸ ὑπερβολικά, ἀλλ' ὅμως τὸ ἐβάσταζε ἀσκού-
 μενος πολυτρόπως. Διότι ὁ θεῖος ἐκεῖνος γέρων μὲ τὴν
 σοφία του, ἄλλοτε μὲν τοῦ ἐπέβαλλε νὰ ἐπιδίδεται σὲ
 ἔργα ταπεινωτικὰ καὶ κοπιαστικά, ἄλλοτε δὲ τοῦ προσέ-
 φερε ὁ ἴδιος τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἄνεσι, καὶ κτυπώντας τὸ
 θέλημά του προξενοῦσε σ' αὐτὸν ἀμοιβὲς καὶ γιὰ τὰ δύο.
 Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπο γυμναζόμενος ἀπὸ τὸν πα-
 τέρα του ὁ δόκιμος καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον μεταπλασσο-
 μενος ἄριστα, ἠϋξῆσε σὲ τόσο σημεῖο τὴν πρὸς τὸν πατέ-
 ρα του πίστι καὶ εὐλάβεια, ὥστε νὰ φυλάγεται νὰ πατῆ
 καὶ τὴν γῆ στὴν ὁποία ἐβάδιζαν τὰ πόδια τοῦ πατρός.
 Ἔτσι ὑπερτιμοῦσε κάθε τόπο ὅπου ἔβλεπε αὐτὸν νὰ
 στέκεται καὶ νὰ προσεύχεται σὰν ἅγιο ἀγίων, καὶ πέ-
 φτοντας σ' αὐτὸν ἐκυλιόταν καὶ τὸν καταφιλοῦσε, καὶ μὲ
 τὰ χέρια ἐσφουγγίζε ἀπὸ αὐτὸν τὰ δάκρυα τοῦ διδασκά-
 λου καὶ τὰ πρόσφερε σὰν ἴαμα τῶν παθῶν στὴν κεφαλὴ
 καὶ τὴν καρδιά του, ἐθεωροῦσε δὲ ἐντελῶς ἀνάξιο τὸν
 ἑαυτὸν του νὰ ἐγγίση κάποιο ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

13 Βλέποντας λοιπὸν ὁ ἐχθρὸς ἀνεβασμένον σ' αὐτὸ
 τὸ ὕψος τὸν Συμεών, ἔτριζε τὰ δόντια του κι' ἐπιχειροῦ-
 σε πολυτρόπως νὰ τὸν κατεβάσῃ. Ἄλλ' ὁ πύρινος στῦ-
 λος τῆς προσευχῆς τοῦ γέροντος ἦταν γιὰ τὸν Συμεών
 κραταιὰ σκέπη. Γιὰ νὰ δειχθῆ δὲ ὅτι ἡ δύναμις τῆς κα-
 κίας τοῦ ἐχθροῦ δὲν εἶχε καμμιά ἰσχύ, τοῦ ἐπιτράπηκε
 νὰ προσβάλῃ λίγο τὴν ἀσθένεια τοῦ Συμεών.

Καὶ γιὰ πρώτη φορά προσέρχεται σ' αὐτὸν διὰ τοῦ ὕ-
 πνου, τοῦ ἐμβάλλει ραθυμία, σκοτισμὸ στὴν κεφαλὴ καὶ
 βᾶρος σ' ὅλο του τὸ σῶμα, ὥστε νὰ νομίζῃ ὁ Συμεών
 ὅτι ἔχει ἐνδυθῆ βαρὺν σάκκο ἀπὸ τὴν κεφαλὴ ἕως τὰ
 πόδια, νὰ μὴ μπορῆ νὰ στέκεται οὔτε νὰ ἀνασηκῶνῃ τὸ
 κεφάλι οὔτε τὸ στόμα του νὰ ἀνοίξῃ ἢ ν' ἀκούῃ στὴν
 ἐκκλησία τὰ ψαλλόμενα. Καθὼς λοιπὸν ὁ γενναῖος ἀντι-

15 τοῦ ἐχθροῦ προσβολὴν ἀντιπαρατάσσεται αὐτῷ διὰ καρ-
 τερίας καὶ τῶν ὄπλων τοῦ πνεύματος, μὴ ἐνδοῦς ὄλως ἢ
 τοῦ τόπου οὐ ἴστατο μεταστάς. Τὴν καρτερίαν τοίνυν
 καὶ τὴν πολλὴν ἐνστασιν τοῦ Συμεῶν φέρειν μὴ δυνη-
 θεῖς ὁ ἐχθρὸς ἠττηθεῖς φεύγει τὴν πάλιν τρόπῳ τοιῶ-
 20 δεῖ ἴσταμένου του Συμεῶν ἐν μιᾷ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἑωθι-
 νῶν ὕμνων, ἔδοξεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν αὐτοῦ
 οἰονεῖ τοῦ σάκκου τὸ βάρος συστέλλεσθαι καὶ ἐπὶ τὰ ἄ-
 νω προσαποδύεσθαι τὰ μὲν οὖν ὄθεν ἀφίστατο μέρη τοῦ
 σώματος ἐλεύθερα κατελίμπανεν, ἐφ' ἃ δὲ συνωθεῖτο
 25 μεῖζον· τὸ βάρος ἐποίει τοῦτον αἰσθάνεσθαι· εἶτα ὡσεὶ
 νέφος παχὺ ἐν πνεύματι βιαίῳ ἀπέστη πρὸς ἄερα, καὶ
 τηνικαῦτα ὡσπερ κοῦφον καὶ λεπτότατον γενόμενον ἐ-
 αὐτὸν ἤσθητο ὁ γενναῖος καὶ ὄλον οἶα πνευματικόν. Χα-
 ρᾶς οὖν ἀφάτου πλησθεῖς ἐβόησε καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ
 30 Δαβὶδ· «διέρρηξας τὸν σάκκον μου, Κύριε, καὶ περιέ-
 ζωσάς με εὐφροσύνην». Ἐνωθεν οὖν ἔκτοτε δύναμιν
 λαβὼν ἐν ταῖς συνάξεσι πάσαις οὐδόλως ἐκάθητο, ἀλλὰ
 τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον ἐκμιμούμενος διήνυε πάσας ἰ-
 στάμενος.

14 Οὕτω τοίνυν τοῦ πονηροῦ τῆς ἀκηδίας πνεύματος
 ἠττηθέντος, οἱ τῆς δειλίας δαίμονες νυκτὸς αὐτῷ ἐ-
 πανέστησαν, καὶ ὅτε μὲν ἠύχετο, τὴν κέλλαν ἐκεῖνοι
 κατέσειον, ψόφους ἀποτελοῦντες καὶ φοβεράς φαντα-
 5 σίας, ὅτε δὲ πρὸς ὕπνον ἐτρέπετο, ὡς αἰθίοπες αὐτῷ
 ἐπεφαίνοντο πῦρ ἀπὸ τὸν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν στομάτων
 αὐτῶν ἐκπέμποντες καὶ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀνθρα-
 κώδη ἐμπνέοντες καὶ ὄλην ὁμοῦ τὴν κέλλαν πληροῦντες,
 ποτὲ δὲ καὶ μετὰ φλογερῶν ὄπλων ἐφαίνοντο ἀλαλάζον-
 10 τες καὶ πύρινον τὸ ἔδαφος ἔνθα ἔκειτο καὶ τοὺς τοίχους
 ἀποτελοῦντες. Καὶ οἱ μὲν οὕτω τὰ συνήθη ἐποίουν, ὁ δὲ

λήφθηκε τὴν προσβολὴ τοῦ ἐχθροῦ ἀντιτάσσεται σ' αὐτὸν μὲ τὴν καρτερία καὶ τὰ ὄπλα τοῦ Πνεύματος, χωρὶς καθόλου νὰ ὑποχωρήσῃ ἢ νὰ μετακινηθῇ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Μὴ μπορῶντας λοιπὸν ὁ ἐχθρὸς νὰ ὑποφέρῃ τὴν καρτερία καὶ τὴν πολλὴ ἀντίστασιν τοῦ Συμεῶν, νικημένος ἀπέφυγε τὴν πάλη μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο. Ἐνῶ ὁ Συμεῶν κάποτε ἐστεκόταν ὄρθιος κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ὄρθρου, ἐνόμισε σὰν νὰ ὑποχωρῇ τὸ βάρος τοῦ σάκκου ἀπὸ τὰ πόδια του καὶ νὰ σύρεται πρὸς τὰ ἄνω. Ἄφηνε λοιπὸν ἐλεύθερα τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπομακρυνόταν, ἐνῶ σ' ἐκεῖνα ὅπου ἀνέβαινε τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται μεγαλύτερο τὸ βάρος, ἔπειτα ἐπέταξε στὸν ἀέρα σὰν παχὺ νέφος σὲ βίαιον ἄνεμο, καὶ τότε ὁ γενναῖος αἰσθάνθηκε ὅτι ἔγινε ἐλαφρὸς καὶ λεπτότατος καὶ ἐντελῶς σὰν πνευματικὸς. Γεμᾶτος λοιπὸν ἄφατη ἀγάπη ἐβόησε καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ τὸν Δαβὶδ «ἔσχισες τὸν σάκκο μου, Κύριε, καὶ μὲ ἔνδυσες μὲ εὐφροσύνη»³. Ἄφου δὲ ἀπὸ τότε ἔλαβε δύναμι ἀπὸ ἄνω, δὲν ἔκαθόταν καθόλου στὶς συνάξεις, ἀλλὰ μιμούμενος τὸν διδάσκαλό του τίς παρακολουθοῦσε ὀλόκληρες ὄρθιες.

- 14** Ἄφου λοιπὸν ἔτσι ἐνικήθηκε τὸ πονηρὸ πνεῦμα τῆς ἀκηδίας, τοῦ ἐπετέθησαν γὴν νύκτα οἱ δαίμονες τῆς δειλίας· ὅταν προσευχόταν, αὐτοὶ ἔσειαν τὸ κελλί, προκαλοῦντες κρότους καὶ φοβερὰς φαντασίαις, ὅταν δὲ ἐτοιμαζόταν γιὰ ὕπνον, τοῦ ἐμφανίζονταν σὰν Αἰθίοπες ποὺ ἐξέβαλαν πῦρ ἀπὸ τὰ μάτια καὶ τὰ στόματά τους, ποὺ ἐφυσούσαν στὸ πρόσωπό του ἀναμμένα κάρβουνα, καὶ ἐγέμιζαν ὅλο τὸ κελλί, καὶ ἄλλοτε τέλος ἐφαίνονταν ν' ἀλαλάζουν μὲ φλογερὰ ὄπλα καὶ νὰ καθιστοῦν πύρινον τὸ ἔδαφος ὅπου ἦταν ξαπλωμένος. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἔτσι ἐνεργοῦσαν τὰ συνήθη ἔργα τους, αὐτὸς δὲ ἐσηκωνόταν σὲ

3. Ψαλμ. 29, 11.

ἔφ' ἐκρίστη προσβολῇ ἀνιστάμενος ἠΰχετο, καὶ εὐθύς εἰς φυγὴν ἐκεῖνοι ἐτρέποντο.

15 **Εἶτα τί;** Ἐφ' ἑτέραν ἔρχονται πάλιν οἱ μὴ ἡρεμεῖν εἰδότες ποτέ, καὶ τῶν ἄλλων ὡς κραταιότεροι οἱ τῆς πορνείας αὐτῷ ὑπείσέρχονται. Ἐνθεν τοι καὶ καθ' ἐκάστην νύκτα δεύτερον ἢ καὶ τρίτον αὐτῷ ταῖς φαντασίαις
5 προσέβαλλον, ὥστε κὰν ἡδονῇ μίξεως τρωῶσαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ τοσαύτην κατὰ δαιμόνων ἔλαβε τὴν χάριν ἀπὸ Θεοῦ, ὥστε καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις αὐτοῖς ὡς ἐγρηγορῶς ὄλος διέκειτο καὶ πλεῖον μᾶλλον αὐτοῖς ἀντεμάχετο ἢ ὅτε ἐξυπνος ἦν.

16 Ὡς οὖν πάλιν καὶ ἐνταῦθα ἠττήθησαν, οὐκέτι μὲν αὐτῷ προσβαλεῖν τοιούτῳ τρόπῳ ἐτόλμησαν, ἐκμαίνονται δὲ ἰταμῶς, καὶ τῷ ὄπλῳ τοῦ φθόνου τοὺς τε ἀμελεστέρους τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτὸν ὡς οὐκ ὄφελεν Πέτρον τὸν καθηγούμενον ὀπλίζουσι καὶ διεγείρουσι κατ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ γενναῖος πύκτης Χριστοῦ τὸν θώρακα καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Πνεύματος περικείμενος, οὐδέ πρὸς θεῆαν τινὸς ἢ ὁμιλίαν τῶν βασκαιόντων ἐπιστραφῆναι ἠνείχετο, ἔφευγε δὲ πάντας ἄλλους ἀνθρώ-
5 πους ἀμίσως, καὶ ὡς νήπιον Χριστοῦ ἐν τελείῳ φρονήματι ἐν μόναϊς ταῖς πνευματικαῖς ἀγκάλαις τοῦ θείου πατρὸς ἐκείνου προστρέχων ἐπαναπαύετο, ᾧ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἀνεκάλυπτε πάντα, καθοπλιζόμενος δὲ πρὸς μάχην ἐξήρχετο τῶν δαιμόνων. Διὸ καὶ ἐν ταῖς θείαις
10 συνάξεσιν οὕτως ἴστατο ὡς στήλη τις ἢ ἀνδριάς ἄψυχος, ἀμετεωρίστους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ὅθεν καὶ δακρύων ἐξέφερε πηγὰς ἐξ αὐτῶν ὁσημέραι μηδενὸς τῶν ὀρώντων λόγον ποιούμενος.

Οὕτω τοιγαροῦν ὀρώντες αὐτὸν οἱ μοναχοὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διάγοντα, οἱ μὲν ἔχαιρον δοξάζοντες
20

κάθε επίθεσι καί προσευχόταν' καί ἐκεῖνοι εὐθύς ἀμέσως ἐτρέπονταν σέ φυγή.

15 "Ἐπειτα τί; Ἐγκαινιάζουν ἄλλον ἀγῶνα αὐτοὶ ποῦ δέν γνωρίζουν ποτέ νά ἡρεμοῦν, καί μάλιστα ὑπείσέρχονται ὡς ἰσχυρότεροι τῶν ἄλλων οἱ δαίμονες τῆς πορνείας. Ἀπό τότε κάθε νύκτα τὸν προσέβαλλαν μὲ τίς φαντασίες δύο ἢ τρεῖς φορές, ὥστε νά τραυματίσουν τὴν καρδιά του τουλάχιστο μὲ τὴν ἐπιθυμία ἡδονικῆς μίξεως. Αὐτὸς ὅμως ἔλαβε τόσο δυνατὴ χάρι ἀπὸ τὸν Θεὸ κατὰ δαιμόνων, ὥστε καί στὸν ὕπνο ἀκόμη ἐφερόταν ὡς ἐντελῶς ξύπνιος καί ἀντιμαχόταν πρὸς αὐτοὺς περισσότερο ἀπὸ ὅσο ὅταν ἦταν ξύπνιος.

16 "Ὅταν λοιπὸν ἐνικήθησαν καί ἐδῶ πάλι, δέν ἐτόλμησαν πλέον στὸ ἐξῆς νά τὸν προσβάλουν μὲ τέτοιο τρόπο ἐξάπτονται ὅμως αὐθαδῶς, καί ὀπλίζουν καί διεγείρουν κατ' αὐτοῦ μὲ τὸ ὄπλο τοῦ φθόνου τόσο τοὺς ἀμελεστέρους ἀδελφοὺς ὅσο καί, ἀτυχῶς, τὸν καθηγούμενο Πέτρο. Ὁ γενναῖος ὅμως πυγμάχος τοῦ Χριστοῦ ζωσμένος μὲ τὸν θώρακα καί τὴν περικεφαλαία τοῦ πνεύματος, δέν ἀνεχόταν νά στραφῆ οὔτε κἄν σέ ἀντίκρουσμα ἢ ὀμιλία πρὸς κάποιον ἀπὸ τοὺς φθονερούς, ἀλλ' ἀπέφευγε ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους χωρὶς μῖσος καί σάν νήπιο τοῦ Χριστοῦ μὲ τέλειο φρόνημα προστρέχοντας ἐπαναπαυόταν μόνο στίς πνευματικὲς ἀγκάλες ἐκείνου τοῦ θεοῦ πατρός, στὸν ὁποῖο ἀπεκάλυπτε καί ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς ψυχῆς του, καί ὀπλιζόμενος ἔτσι ἐξερχόταν γιὰ μάχη μὲ τοὺς δαίμονες. Γι' αὐτὸ καί στίς θεῖες συνάξεις ἐστεκόταν σάν στήλη ἢ ἄψυχος ἀνδριάς, ἔχοντας ἀμετεωρίστους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἐξέφερε κάθε μέρα πηγὲς δακρύων, χωρὶς καθόλου ν' ἀσχολῆται μὲ τοὺς παρόντες.

"Ἐτσι λοιπὸν βλέποντάς τον οἱ μοναχοὶ νά διάγη σέ τέτοια κατάστασι, ἄλλοι ἐχαίρονταν δοξάζοντας τὸν

τὸν Θεόν, ὅσοι εὐλαβείας ἀντεποιούντο, οἱ δὲ οὐκ ἔφερον ὄραν αὐτόν, ἔλεγχον γὰρ τῆς ἑαυτῶν ραθυμίας τὸν ἐκείνου βίον ἠγοῦντο, ὅσοι πονηρία προσέκειντο. Ἐνθεν τοι καὶ μέγας πόλεμος ἐκ τούτων ἐπεγείρεται τῷ
 25 γενναίῳ, καὶ δὴ ἀγῶνα καὶ σπουδὴν τίθενται αὐτοῖ τε οἱ μὴ φέροντες ὄραν τοὺς ὑπερφυεῖς ἀγῶνας αὐτοῦ καὶ ὁ προϊστάμενος αὐτῶν, ἢ τῆς προθέσεως αὐτὸν μεταστῆσαι καὶ τῆς πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα πίστεως ἀποσπᾶσαι καὶ πείσαι τῷ ἐκείνων φρονήματι
 30 ἐξακολουθεῖν, ἢ τέλεον ἐξῶσαι αὐτὸν τῆς μονῆς τοῖς λόγοις αὐτῶν μὴ πειθόμενον πειθαρχῆσαι.

17 Μόνους δὲ ἄρα τούτους ἐξεπολέμωσαν τῷ Συμεώνῃ ὡσπερ τῷ Ἰωσήφ τοὺς ὀμαίμονας οἱ ἐχθροί; Οὐμένουν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω τινὰς καὶ αὐτὸν τὸν γεγεννηκότα πατέρα, καὶ ἦν ἰδεῖν ξένην συμπλοκὴν καὶ μάχην ἐν
 5 ἀμφοτέροις τῶν μὲν ἔξωθεν σπουδαζόντων πρὸς τὰ οἰκεῖα πάλιν μεταστρέψαι τὸν Συμεὼν καὶ τὸν κόσμον ὃν ἔφυγε, τῶν δὲ ἔσωθεν τῆς πνευματικῆς καταστάσεως μετακινήσαι καὶ ὠφελείας καὶ ἢ σύμφρονα αὐτὸν ἑαυτοῖς ἀπεργάσασθαι ἢ μὴ πειθόμενον ἀπορρηῆξαι παντά
 10 πασι καὶ τῆς ξυναυλίας αὐτῶν. Ἄλλὰ τίς ἢ σοφία τῶν σοφῶν καὶ τὰ τούτων κατ' ἐκείνου ἐπιχειρήματα; θωπεῖαι καὶ ἐπειλαί, ψόγοι καὶ εὐφημίαι, διαβολαὶ καὶ ὑποσχέσεις, ὡς ἐνί γε τούτων κατασείσωσι τὸν κατὰ τῶν δαιμόνων ἰστάμενον τοῖς μὲν γὰρ ἔλκοντες αὐτὸν ἦσαν
 15 εἰς δεῖπνον καὶ πότους καὶ ὀμιλίας καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς σεμνὰ ὑπισχνούμενοι. Τίνα δὴ ταῦτα; διακονίας καὶ κέλλας λαμπρᾶς καὶ γειροτονίας τοῖς δὲ ἀπωθούμενοι

16,24 μέγας πόλεμος ἐκ τούτων Δ: μέγας ἐκ τούτων πειρασμός Η.

17,8 ἀποκινήσαι Η.

17,14 καὶ 17 τοῖς: ταῖς Η.

Θεό, ὅσοι ἦσαν εὐλαβεῖς, ἄλλοι δὲν ὑπέμεναν νὰ τὸν βλέπουν, διότι ἐθεωροῦσαν ὡς ἔλεγχον τῆς ραθυμίας των τὸν βίον ἐκείνου, ὅσοι ἦσαν πονηροί. Αὐτὴ ἡ κατάστασις προεκάλεσε μεγάλο πόλεμον στὸν γενναῖο· οἱ μὴ ὑποφέροντες νὰ βλέπουν τοὺς ὑπερφυεῖς ἀγῶνες του καὶ ὁ προϊστάμενός των θέτουν ἀγῶνα καὶ φροντίδα τοὺς ἢ νὰ τὸν μετακινήσουν ἀπὸ τὴν πρόθεσί του καὶ νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσιν στὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ νὰ τὸν πείσουν νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ δικόν τους φρόνημα, ἢ νὰ τὸν ἀπομακρύνουν τελείως ἀπὸ τὴν μονή, ἂν δὲν δέχεται νὰ πειθαρχήσῃ στοὺς λόγους των.

- 17 Μόνο αὐτοὺς ὁμως ἐξεσήκωσαν οἱ ἐχθροὶ σὲ πόλεμον κατὰ τοῦ Συμεῶν, ὅπως τοὺς αὐταδέλφους κατὰ τοῦ Ἰωσήφ; Ὁχι βέβαια, ἀλλ' ἐξεσήκωσαν ἐπίσης καὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἔξω καὶ τὸν ἴδιον τὸν γεννήτορα πατέρα του. Καὶ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἰδῇ παράξενον συμπλοκὴν καὶ μάχην ἀπὸ δύο πλευρὰς· οἱ ἐξωτερικοὶ προσπαθοῦσαν νὰ μεταστρέψουν τὸν Συμεῶν πάλιν πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ πρὸς τὸν κόσμον ποὺ ἐγκατέλειπε, οἱ δὲ ἐσωτερικοὶ ἐπιχειροῦσαν νὰ τὸν μετακινήσουν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ προκοπὴν καὶ ἢ νὰ τὸν κάμουν ὁμόφρονον μὲ τοὺς ἰδίους, ἢ, ἂν δὲν ἐπειθόταν, νὰ τὸν διώξουν τελείως ἀπὸ τὴν κοινότητά του. Ἀλλὰ ποιά εἶναι ἡ σοφία τῶν σοφῶν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τούτων ἐναντίον ἐκείνου; Ὡπείεις καὶ ἀπειλές, ψόγοι καὶ εὐφημίες, διαβολές καὶ ὑποσχέσεις, ὥστε μὲ κάποιο ἀπὸ αὐτὰ νὰ καταρρίψουν τὸν ἀγωνιζόμενον κατὰ τῶν δαιμόνων. Μὲ τὰ πρῶτα προσπαθοῦσαν τὸν ἐλκύσουν σὲ δεῖπνον καὶ συμπόσιον καὶ συζητήσεις, καὶ ὑπόσχονταν ὅσα θεωροῦσαν αὐτοὶ σπουδαῖα· ποιά δηλαδὴ; διακονήματα καὶ λαμπρὰ κελλιὰ καὶ χειροτονίες. Μὲ τὰ ἄλλα τὸν ἀπωθοῦσαν καὶ τὸν ἀπειλοῦσαν μὲ ἔξο-

καὶ τὴν ξένην αὐτῷ ἐπισείοντες. Τίνος ἔνεκεν; Ἴνα Θεὸν ἀθετήσῃ καὶ ἀρετὴν καὶ πατέρα ἀρνήσῃται.

8 Τί οὖν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος καὶ ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνιών, καὶ εἰδῶς διακρίνειν καλῶς τὸ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος; Ἐμαλακίσθη ταῖς θωπείαις; Ὑφῆκε ποσῶς τῆς συντόνου ἀσκήσεως; Ἀντηλλάξατο τῆς στενῆς
5 τὴν εὐρύχωρον; Οὐδαμῶς, ἀλλ' ὡσπερ τις ἀήττητος ἀθλητῆς ἀρπάζει τῇ καλῇ ἀπειθείᾳ τὰ δοκιμον αὐτὸν ἀπεργαζόμενα, τὰς διαβολάς, τὸν διωγμὸν, τὰς θλίψεις, τὰς συκοφαντίας, καὶ παρατρέχει τὰ πολλοῖς ἀσπαζόμενα. Τίνα ταῦτα; Τοὺς ἐπαίνους, τὰς εὐφημίας,
10 τὴν τιμὴν, τὰς προεδρίας καὶ διακονίας καὶ εἴ τι ἄλλο τοῖς περὶ ταῦτα σπουδαίοις ἀσπάζεται. Ἄλλὰ τί τὸ ἐν τεῦθεν; Ἦλειφε τὸν ἀθλητὴν ὁ γέρων ταῖς νουθεσίαις εἰς ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν τῶν πειρασμῶν καὶ λόγοις ἐχρῆτο τοιούτοις πρὸς αὐτόν· «φέρε, τέκνον, γενναίως
15 τοὺς ἐκ τῶν δαιμόνων ἐπεγειρομένους σοι πειρασμούς, ὅτι τὸ δοκίμιον ἡμῶν ἐν τούτοις ἐστίν. Ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς ὅτι ὅσα ἂν καὶ κοπιᾷσαι εἰς ἀγῶνας γενναίως προθυμηθῶμεν, νηστεῦσαι τε καὶ ἀγρυπνήσαι ἢ ἄλλο τι ἀσκήσεως εἶδος ἐνδείξασθαι εἰς κενὸν ἡμῖν γίνονται, ἐ-
20 ἂν μὴ ἄκακον, ἀπλήν, ἀπερίεργον, ταπεινὴν καὶ πραεῖαν ψυχὴν ἀγωνισώμεθα κτήσασθαι. Ἐν γὰρ τῇ τοιαύτῃ ἐπισπένδει καὶ ἐμπνεῖ καὶ ὡς εἰς οἶκον τερπνότατον ἢ χάρις τοῦ θείου Πνεύματος ἐγκατοικεῖ, ἄλλως δὲ οὐκ ἐνι ταύτην ἢ ἰδεῖν ἢ λαβεῖν τινα».

Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ σοφώτατος Συμεὼν τὴν χάριν ἐπιποθῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος λήψεσθαι, πίπτει προη-
νῆς καὶ τῶν ποδῶν ἐκείνου ἄπτεται τῶν ἁγίων, ἐκ-
δυσωπῶν θερμῶς εὐχαῖς αὐτοῦ μᾶλλον τὴν χάριν λα-
5 βεῖν καὶ μὴ ἐξ ἔργων οἰκείων ἢ πόνων ἀξιωθῆναι ταύ-

18,6 ἀπαθεία Η.

18,14 τέκνον ἐμὸν Η.

ρία. Για ποιό λόγο; Για να άθετήση τόν Θεό και να άρνηθῆ τήν άρετή και τόν πατέρα.

18 Τί έκανε λοιπόν εκείνος ό γενναίος, ό συνετώτερος άπό τούς πρεσβυτέρους και ικανός να διακρίνη καλά τó άνώτερο άπό τó χειρότερο; Έκολακεύθηκε άπό τις θωπεΐες; Έμείωσε τήν έντατική άσκησι; Άντήλλαξε τήν στενή με τήν εύρύχωρη; Καθόλου· αλλά σαν άήττητος άθλητής άρπάζει με τήν καλή άπείθεια όσα τόν καθιστοῦν δόκιμο, δηλαδή τις διαβολές, τόν διωγμό, τις θλίψεις, τις συκοφαντίες, και παρατρέχει τά άρεστά στους πολλούς. Ποιά είναι αυτά; Τούς έπαίνους, τις εύφημίες, τήν τιμή, τις προεδρίες και διακονίες και ό,τι άλλο είναι άρεστό στους σπουδαίους γι' αυτά. Και τί συνέβηκε έπειτα; Ό γέρων έγύμναζε τόν άθλητή με τις νουθεσίες σε άνδρεία και καρτερία τών πειρασμῶν κι' έχρησιμοποιοῦσε προς αυτόν τέτοιους λόγους· «να βαστάζης γενναίως, τέκνο μου, τούς πειρασμούς που σοῦ προξενοῦνται άπό τούς δαίμονες, διότι με αυτούς δοκιμάζεται ή άρετή μας. Γνώριζε ακριβῶς ότι όσους κόπους και άν προθυμηθοῦμε να αναλάβουμε γενναίως σε άγῶνες, όσο και άν νηστεύσωμε και άγρυπνήσωμε ή έπιδείξωμε άλλο είδος άσκήσεως, γίνονται στο κενό, άν δέν άγωνισθοῦμε να άποκτήσωμε ψυχή άκακη, άπερίεργη, τ'απεινή, πραεία. Διότι σε τέτοια ψυχή ένσταλάζει και έμπνέει και έγκατοικεί ή χάρις του θείου Πνεύματος σαν σε τερπνότατο οίκο, ένῶ άλλοιῶς δέν είναι δυνατό να τήν ιδῆ ή να τήν λάβη κανείς»⁴.

19 Καθώς άκουσε αυτά ό σοφώτατος Συμεών, ποθώντας να λάβη τήν χάρι του άγίου Πνεύματος, πέφτει πρηνης και πιάνει τά άγια πόδια εκείνου, ίκετεύοντας θερμῶς να λάβη τήν χάρι μάλλον με εύχές αυτού παρά ν' άξιωθῆ να τήν έπιζητῆ με δικά του έργα και κοπιάσματα. Ό ευ-

4. Οι λόγοι αυτοί, καθώς και οι τῆς παραγράφου 19 είναι παρμένοι από τήν Κατήχησι 16, 3.

την ἐπιζητεῖν. Κάμπτεται πρὸς οἶκτον ὁ συμπαθῆς πα-
 τῆρ καὶ κειμένῳ τῷ μαθητῇ λέγει· «ἀνάστα, τέκνον, κά-
 γὰ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι, πλὴν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ θαρ-
 ρῶν φιλανθρωπίαν σοι λέγω, ὅτι διπλῆν τὴν χάριν αὐ-
 10 τοῦ δωρησεταιί σοι ὑπὲρ ἐμέ». Τοῦτο τὸ ρῆμα ὑπερθαυ-
 μάσας ὁ Συμεὼν καὶ μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου δεξάμε-
 νος ἀνέστη, δακρῦων πλήρεις ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς,
 ὃν ἀσπασάμενος ὁ γέρον ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, ὥρας
 ὡσεὶ τρίτης οὔσης τῆς νυκτός. Τῷ δὲ κατερχομένῳ πρὸς
 15 τὴν ἰδίαν κέλλαν - ὡ τῆς ταχείας Θεοῦ ἀντιλήψεως -
 πρῶμιον ἀνατέλλει τὸ φῶς καὶ δὴ αἰφνης φῶς ἄνω-
 θεν αὐτὸν περιέλαμψεν ἀστραπῇ ὅμοιον, ὃ καὶ περιδρα-
 ξάμενον τοῦ νοῶς αὐτοῦ καὶ ὄλον συναρπάσαν αὐτὸν ἡ-
 δυτάτης εὐφροσύνης πεπλήρωκεν· ἡ δὲ πτεροῖ πρὸς
 20 ἔρωτα Θεοῦ πλείονα τὴν ἐκείνου ψυχῆν. Καὶ τῇ ζέ-
 σει τοῦ πνεύματος ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ προσπί-
 πτει Θεῷ καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἐξομολογούμενος ἀνα-
 πέμπει. Καὶ δὴ γίνεται θαῦμα φρικτὸν ἐπ' αὐτῷ κάτω
 κειμένῳ καὶ κλαίοντι· ἅμα γὰρ τῷ προσπεσεῖν αὐτὸν
 25 τῷ Θεῷ καὶ ἰδοὺ φωτοειδῆ νεφέλην ὄλον ἐπιπεσοῦσαν
 αὐτὸν ἐθεάσατο νοερῶς, πᾶσάν τε ἡδονὴν καὶ γλυκύ-
 τητα ἐμποιήσασαν αὐτοῦ τῇ ψυχῇ καὶ ἐμπλήσασαν θεί-
 ας χάριτος, τοῦ δὲ σαρκικοῦ φρονήματος τὸ γεῶδες
 πάχος εἰς τέλος ἀπολεπτύνασαν.

20 Ἐντεῦθεν οὖν ἐπὶ πλείον τῇ πρὸς τὸν Πατέρα πίστει
 προέκοπτε καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνετο· πρὸς γὰρ
 τὸν πόθον τῆς φανείσης αὐτῷ ὄψεως ὅλως ἐκκρεμα-
 σθεῖς ἀέναον ἐκτήσατο τὴν κατάνυξιν. Ἐδόθη δὲ αὐ-
 5 τῷ καὶ λόγος ἐκεῖθεν σοφίας καὶ γνώσεως, ὡς πάντα
 θαυμάζειν ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ οὔ-

19,8 θάρρων Η.

19,11 ἀδιστάκτου Η.

19,22 - 23 ἀναπέμπει: ἀπονέμει Η.

19,26 αὐτῷ Η.

αίσθητος πατήρ κάμπτεται ἀπὸ οἴκτο καὶ λέγει πρὸς τὸν ξαπλωμένο μαθητὴν «σὴκω, τέκνο, κί' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος εἶμαι, ἀλλὰ θαρρώντας στήν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ σου λέγω, ὅτι θά σοῦ δωρίση διπλῆ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν χάρι του». Ὑπερθαυμάζοντας τοῦτον τὸν λόγο ὁ Συμεὼν καὶ δεχόμενός τον μὲ πίστι ἀδίστακτη, ἐσηκώθηκε μὲ γεμάτους τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ δάκρυα. Ὁ δὲ γέρων τὸν ἀσπάσθηκε καὶ τὸν ἀπέλυσε σὲ εἰρήνη, ἐνῶ ἦταν τρίτη ὥρα τῆς νυκτός. Καθὼς δὲ αὐτὸς κατερχόταν στὸ κελλί του — πόσο γρήγορη εἶναι ἡ θεία βοήθεια! — ἀνατέλλει τὸ φῶς προώρως· ἀκριβῶς μάλιστα ξαφνικὰ τὸν περιέλαμψε φῶς ἀπὸ ἐπάνω ὁμοιο μὲ ἀστραπή, τὸ ὁποῖο, ἀγκαλιάζοντας τὸν νοῦ του καὶ συναρπάζοντάς τον, τὸν ἐγέμισε γλυκυτάτη εὐφροσύνη, καὶ αὐτὴ ἐπτέρωσε τὴν ψυχὴ ἐκείνου πρὸς δυνατώτερο ἔρωτα Θεοῦ. Καὶ αὐτὸς στήν θέρμη τοῦ Πνεύματος μὲ συντετριμμένη καρδιὰ προσπίπτει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξομολογούμενος σ' αὐτὸν ἀναπέμπει εὐχαριστία. Καὶ τότε τοῦ γίνεται φρικτὸ θαῦμα, καθὼς ἦταν ξαπλωμένος καὶ ἔκλαιε· πραγματικά, μόλις προσέπεσε στὸν Θεὸ, ἀμέσως ἀντιλήφθηκε φωτειδῆ νεφέλη νὰ πέφτη σ' ὄλο του τὸ σῶμα, νὰ τοῦ προκαλῆ στήν ψυχὴ κάθε ἡδονὴ καὶ γλυκύτητα, νὰ τὸν γεμίζη χάρι, καὶ νὰ λεπτύνη τελείως τὸ γεῶδες πάχος τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος.

20 Ἀπὸ τὴν ὥρα αὐτὴ ἐπρόκοπτε περισσότερο στήν ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐβάδιζε πρὸς τὰ ἐμπρός· διότι, προσδεδεμένος πλήρως στὸν πόθο τῆς ὀράσεως πού τοῦ παρουσιάσθηκε ἀπέκτησε ἀέναη κατάνυξι. Τοῦ ἐδόθηκε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ λόγος σοφίας καὶ γνώσεως, ὥστε ὅλοι νὰ θαυμάζουν γιὰ τὴν σύνεσι καὶ τοὺς λόγους του

τω λέγειν ἐκπληττομένους· «πόθεν ἢ τοιαύτη τούτῳ σοφία καὶ γνῶσις παιδείαν μὴ μεμαθηκότι τὴν θύραθεν;». Ἄλλ' ἔλαθεν αὐτοὺς ὅτι σοφία ὦν ὁ Θεὸς καὶ γνῶσις
 10 τελεία, ἐν οἷς ἂν ἐμπεριπατήσῃ καὶ μονὴν ποιήσῃ, σοφίας καὶ γνώσεως ἀπορρήτου πληροῖ τοὺς μετόχους αὐτοῦ καὶ πάντων σοφῶν καὶ ρητόρων σοφωτέρους ὡς τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους ἐργάζεται. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ταπεινώσει καὶ τῇ διηνεκεῖ κα-
 15 τανύξει αὐτοῦ ἐξεπλήττοντο ἅπαντες· εἰς τοσοῦτον γὰρ ὕψος αὐτὸν ἢ σύντονος ἄσκησις δι' ὀλίγου ἀναδραμεῖν ἀπειργάσατο, ὡς ὑπερελάσαι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐγχρονίσαντας ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς ἀρετῆς καὶ γενέσθαι τούτων ἐκεῖνον διδάσκαλον κατὰ τὸν μέγαν Δανιὴλ τὸν προφή-
 20 την, καὶ τοῦτο γινώσκεται πᾶς ὁ βουλόμενος ἐξ ὧν παρ' ἐκείνων ἐρωτώμενος ἀντέγραφεν αὐτοῖς καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς κατέπληττεν ὑπερβαλλόντως αὐτούς.

21 Ἄλλὰ γὰρ οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ οὕτω βλέποντες αὐτὸν τῇ προκοπῇ τῶν ἀρετῶν καὶ τῇ πρὸς τὸν πατέρα πίστει ἔτι μᾶλλον ἐπεκτεινόμενον οἱ βασκαίνοντες, προσελθόντες τῷ ἡγουμένῳ ἐμφυσῶσι δεινότερον κατὰ
 5 τοῦ ἀνδρὸς τοὺς ἀνθρακας τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐπεὶ προσκαλεσάμενος τὸν γενναῖον εἰς λόγους συνῆλθεν αὐτῷ, καὶ τοῦτο μὲν ὑποσχέσεσι, τοῦτο δὲ καὶ ἀπειλαῖς ἔσπευδεν ἀποσπάσαι αὐτὸν τοῦ διδασκάλου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσασθαι· ἦν γὰρ φθόνον ἔχων ὡς οὐκ
 10 ὠφελε κατ' ἐκείνου τοῦ μεγάλου γέροντος ὁ προεστώς. Ὡς δὲ εἶδε τὸ φρόνημα τοῦ Συμεῶν ἀταπείνωτον καὶ τῆς πρὸς τὸν γέροντα πίστεως ἀμετακίνητον, ἠττηθεὶς τῇ πυκνότητι καὶ σοφίᾳ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐκέλευσεν εὐθύς καὶ ἐξωθοῦσι τὸν μακάριον τῆς μονῆς.

20,10 περιπατήση Η.

21,4 δεινότερως Η.

καὶ ἔκπληκτοι νὰ λέγουν τὰ ἐξῆς: «ἀπό ποῦ τοῦ ἦλθε τέτοια σοφία καὶ γνῶσις, ἐνῶ δὲν ἐδιδάχθηκε τὴν θύραθεν παιδεία;». Ἄλλ' ἐλησμόνησαν ὅτι ὁ Θεός, ὡς σοφία καὶ τελεία γνῶσις πού εἶναι, σὲ ὅσους ἐπισκεφθῆ καὶ ἐγκαταστήσῃ μονή, γεμίζει ἀπόρρητη σοφία καὶ γνῶσι τοὺς μετόχους καὶ τοὺς καθιστᾶ, σὰν τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους του, σοφωτέρους ἀπὸ ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ ρήτορες. Ὅχι δὲ μόνο αὐτό, ἀλλὰ ἐκπλήσσονταν ὅλοι γιὰ τὴν ταπείνωσι καὶ διαρκῆ κατάνυξί του· διότι σὲ τόσο ὕψος τὸν ἔκανε ν' ἀνεβῆ ἢ ἐντατικῆ ἄσκηση ἐντὸς ὀλίγου, ὥστε νὰ ξεπεράσῃ καὶ αὐτοὺς πού εἶχαν πολυχρονίσει στοὺς ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ διδάσκαλος ἐκείνων, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Δανιὴλ τοῦ προφήτη⁵. Καὶ τοῦτο θὰ τὸ μάθῃ ὅποιος θέλει ἂν διαβάσῃ τίς ἀπαντήσεις πού ἔδινε στίς ἐρωτήσεις ἐκείνων καὶ στίς ἐπιστολὰς μὲ τίς ὁποῖες τοὺς κατέπλησσε ὑπερβολικά.

21 Ἄλλὰ, πρὶν περάσῃ πολὺς καιρὸς, οἱ Ζηλόφθονοι, βλέποντάς τον νὰ προχωρῆ ἀκόμη περισσότερο στὴν προκοπή του καὶ στὴν πρὸς τὸν πατέρα ἀφοσίωσι προσῆλθαν στὸν ἡγούμενο καὶ τοῦ ἐμφύσησαν δυνατώτερα τοὺς ἄνθρακες τοῦ θυμοῦ του. Ἐκεῖνος δὲ, προσκαλώντας τὸν γενναῖο ἦλθε σὲ συζήτησι μὲ αὐτόν, καὶ ἄλλοτε μὲν μὲ ὑποσχέσεις, ἄλλοτε δὲ μὲ ἀπειλὰς ἐπιχειροῦσε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν διδάσκαλο καὶ νὰ τὸν προσκολλήσῃ στὸν ἑαυτοῦ διότι ὁ προεστὼς εἶχε φθόνο ἐναντίον ἐκείνου τοῦ μεγάλου γέροντος, πράγμα ἀπαράδεκτο. Ὅταν ὅμως εἶδε τὸ φρόνημα τοῦ Συμεῶν ἀταπείνωτο καὶ ἀμετακίνητο ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσι στὸν γέροντά του, νικημένος ἀπὸ τὴν στοχαστικότητα καὶ σοφία τῶν λόγων του, παρήγγειλε ἀμέσως νὰ διώξουν τὸν μακάριο ἀπὸ τὴν μονή.

5. Δαν. 1, 45.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ

22 Ἰδὼν οὖν τὸν φθόνον ὁ μέγας ἐκεῖνος Πατὴρ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν λοιπῶν, λαβὼν τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν φοιτᾷ πρὸς Ἀντώνιον ἐκεῖνον τὸν τηνικαῦτα τῆ ἄρετῇ περιβόητον ἡγούμενον ὄντα τῆς ἀγχοῦ παρακει-
 5 μένης μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος, καὶ τούτῳ ὡς θησαυρὸν τῶν καλῶν παρατίθεται τὸν Συμεῶν. Τί δαί; Ἡρέμησε ποσῶς ἐπὶ τούτοις ὁ πονηρὸς καὶ ὑφῆκε τοῦ φθόνου καὶ τῶν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς πολέμων; Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐγείρει πάλιν τὸν κατὰ σάρκα τούτου πατέρα καὶ
 10 τῶν τῆς συγκλήτου τινὰς καὶ σπουδὴν τίθενται κωλύσαι τοῦ μὴ ἀποτάξασθαι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ τὸν Συμεῶνην. Ἄλλ' ὁ γενναῖος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ ἀκατάσειστος καὶ ἀταπείνωτος ἔμενε πυρπολούμενος τῷ ἔρωτι τοῦ Θεοῦ.

23 Διὸ καὶ τῷ κατὰ σάρκα ἐπιστέλλει πατρὶ λόγους οὓς ἐκεῖνον ἔδει πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιστέλλειν καὶ νουθετεῖν μηδὲν τῆς ἀγάπης προτιμᾶν τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ἐνταῦθα γενομένῳ πάλιν ἄλλη τις θεοσημεία γράφοντι αὐτῷ
 5 ἐπιφαίνεται ὡς γὰρ ἔγραψε τῷ πατρὶ τὰ τῆς παραινέσεως θέλων διδάξαι αὐτὸν πῶς δεῖ γράφειν πρὸς ἄνδρας ἁγίους συνεῖρε καὶ τοῦτο· «τὴν δὲ πρὸς τὸν ἁγιόν μου πατέρα ἐπιστολὴν οὕτως ἐπιγράψεις»· καὶ σὺν τῷ λόγῳ - ὃ τῶν καινῶν σου μυστηρίων Χριστὲ Βασιλεῦ -
 10 αἴφνης οὐρανόθεν ἐπέλαμψεν αὐτῷ φῶς ἄπειρον οἶονεὶ τὴν στέγην τοῦ δώματος διασχὸν καὶ χαρᾶς ἀφάτου καὶ ἡδονῆς πάλιν ἐπλήρωσεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς τῷ ἀπλέτῳ τοῦ φωτὸς ἐκείνου καὶ τὸν φαίνοντα λύ-

ΣΤΗΝ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ

22 Ὄταν λοιπόν ὁ μέγας ἐκεῖνος πατήρ εἶδε τὸν φθόνο τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων, ἔλαβε τὸν μαθητὴ τοῦ καὶ ἐπισκέπτεται ἐκεῖνον τὸν Ἀντώνιο, τὸν περιβόητο γιὰ τὴν ἀρετὴ του τότε, ἡγούμενο τῆς γειτονικῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος καὶ σ' αὐτὸν ὡς θησαυροφυλάκιο τῶν καλῶν ἀναθέτει τὸν Συμεών. Καὶ τί συνέβηκε ἔπειτα; Ἡρέμησε μὲ αὐτὰ ἐντελῶς ὁ Πονηρὸς καὶ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν φθόνο καὶ τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ ἀνδρός; Καθόλου, ἀλλὰ ξεσηκώνει πάλι τὸν κατὰ σάρκα πατέρα τούτου καὶ μερικοὺς τῆς συγκλήτου, καὶ μηχανεύονται νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ἀποταχθῇ ὁ Συμεών ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐγκόσμια. Ἄλλ' ὁ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἔμενε ἀκλόνητος καὶ ἀκατάβλητος, πυρπολούμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Θεοῦ.

23 Γι' αὐτὸ γράφει πρὸς τὸν κατὰ σάρκα πατέρα του λόγους τοὺς ὁποίους ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ γράψῃ πρὸς τὸν υἱό, γιὰ νὰ τὸν νουθετήσῃ νὰ μὴ προτιμᾷ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅταν ἔγραφε, τοῦ ἐμφανίσθηκε πάλι ἄλλη θεοσημεία. Καθὼς δηλαδὴ ἔγραψε στὸν πατέρα τὴν παραίνεσί του, θέλοντας νὰ τὸν διδάξῃ πῶς πρέπει νὰ γράφῃ σὲ ἁγίους ἄνδρες, πρόσθεσε καὶ τοῦτο· «τὴν δὲ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἅγιό μου πατέρα θὰ ἐπιγράψῃς ἔτσι»· καὶ συγχρόνως μὲ τὸν λόγο —ὅποια καινὰ μυστήρια, Χριστὲ βασιλεῦ— ξαφανικὰ ἔλαμψε ἐπάνω του ἀπὸ τὸν οὐρανὸ φῶς ἄπειρο, σὰν νὰ διέσχισε τὴν στέγη τοῦ δώματος, καὶ ἐγέμισε πάλι τὴν ψυχὴ του ἄφατη χαρὰ καὶ ἡδονή, ὥστε ἀπὸ τὴν ἀφθονία τοῦ φωτὸς ἐκείνου τόσο αὐτὸς ὅσο καὶ τὸ ἀναμμένο λυχνάρι (διότι

χρον (νὺξ γὰρ ἦν) εἰς ἅπαν ἀμαυρωθῆναι. Καὶ ἰδοὺ
 15 ἐκ τοῦ θείου φωτὸς ἐκείνου φωνὴ ταῦτα λέγουσα, «τῷ
 ἀποστόλῳ καὶ μαθητῇ τοῦ Χριστοῦ καὶ μεσίτῃ καὶ πρέ-
 σβει ἡμῶν τὰ πρὸς τὸν Θεόν». Ταῦτα ὡς ἤκουσε παρ'
 ἐλπίδα πᾶσαν ὁ Συμεὼν ἐξέστη τῇ διανοίᾳ καὶ τὰ αἰσθη-
 τήρια ἔφριξεν. Ἐξώμνυτο γὰρ τὸν ἐπιφανέντα αὐτῷ Θε-
 20 ὄν, ὅτι τῷ θείῳ φωτὶ ὅλος, φησί, καταυγαζόμενος καὶ
 λιβάδας καταχέων δακρύων ὥσπερ τινὸς ἡσθόμην ἐτέ-
 ρου κουφίζοντός μου τὴν χεῖρα καὶ πρὸς τὸ γράφειν
 συνωθεῦντος καὶ καθοδηγοῦντος αὐτήν· οὐ γὰρ συνεχω-
 ρούμην αἰσθητῶς ὁρᾶν ὅτε τὴν ἄνωθεν ρηθεῖσαν ἐπι-
 25 γραφὴν ἔγραφον».

24 Ἐπεὶ δὲ τὸν μαθητὴν ὁ καλὸς ποιμὴν συνεχέστερον
 ἐπεσκέπτετο καὶ ὅλον αὐτὸν τῷ θείῳ πυρπολούμενον
 ἔρωτι καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ ἁγίου σχήματος φλεγόμενον
 κατεμάνθανεν, ἀποκείρει καὶ τὸν χιτῶνα τῆς εὐφροσύ-
 5 νης αὐτῷ περιτίθεισι. Ἐντεῦθεν εἰς ἀγῶνας μείζονας
 τῶν προλαβόντων ὁ θερμὸς εἰς ἀρετὴν Συμεὼν ὑπείσ-
 ἔρχεται καὶ ζῶννυται μὲν ἐν φρονήσει νοὸς τὴν ὀσφὺν
 τῇ τῆς εὐφροσύνης ζώνῃ καὶ τῆς ἀνδρείας, αἷς ἐξ ἁ-
 παλῶν ὀνύχων συνηυξήθη τε καὶ συνέζησεν. Ἄπτε-
 10 ται δὲ τῶν τελειοτέρων ἔργων τῆς δικαιοσύνης, καὶ
 τῶν ἄλλων πάντων σχολάσας, μόνῃ προσευχῇ καὶ ἡσυ-
 χίᾳ, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν ἑαυτὸν δίδωσι
 καὶ συνάπτεται Θεῷ τελεώτερον ἐν φωτὶ θεωρίας, ᾧ
 καὶ πρὸ τῆς κρίσεως ἔζη καὶ ὑφ' οὗ δαψιλῶς ἀπὸ
 15 σπαργάνων ἐλάμπετο.

25 Τοῖνον καὶ δίαίτα μὲν ἦν αὐτῷ ἡμερήσιος εἰς ἄκρον
 ἐκκαθαρθέντι ὁ ζωοποιὸς ἄρτος καὶ τὸ αἷμα τὸ τίμιον
 τοῦ Χριστοῦ καὶ βοτάναι τῶν ἐδωδύμων καὶ σπέρματα.
 Τούτοις γὰρ συνεῖχε τὴν ζωὴν τοῦ σώματος ἑαυτοῦ,

ἦταν νύκτα) - νὰ ἀμαυρωθοῦν τελείως. Καὶ ἰδοὺ ἀπὸ τὸ θεῖο ἐκεῖνο φῶς ἐξέρχεται φωνὴ ποὺ λέγει αὐτά, «στὸν ἀπόστολο καὶ μαθητὴ τοῦ Χριστοῦ, στὸν μεσίτη καὶ πρεσβευτὴ μας πρὸς τὸν Θεὸ». Σὰν ἄκουσε αὐτὰ ὁ Συμεών, ἤλθε κατὰ τρόπο παράδοξο σὲ ἔκστασι τῆς διανοίας καὶ ἔφριξε κατὰ τὰ αἰσθητήρια. Πραγματικὰ ἐπικαλῶνταν τὸν Θεὸ ποὺ τοῦ εἶχε ἐμφανισθῆ λέγοντας ὅτι, «αὐγαζόμενος ὄλος ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς καὶ χύνοντας πηγὲς δακρῦων, αἰσθάνθηκα σὰν νὰ μοῦ ἐσήκωνε κάποιος ἄλλος τὸ χέρι καὶ νὰ μοῦ τὸ ὠθοῦσε καὶ νὰ τὸ καθωδηγοῦσε· δὲν μοῦ ἐπιτρεπόταν πραγματικὰ νὰ βλέπω αἰσθητῶς, ὅταν ἔγραφα τὴν ἐπιγραφὴν ποὺ ἀνέφερα προηγουμένως».

24 Ἐπειδὴ δὲ ὁ καλὸς ποιμὴν ἐπισκεπτόταν συχνὰ τὸν μαθητὴ καὶ τὸν ἀντιλαμβάνόταν νὰ πυρπολῆται ὀλόκληρος ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα καὶ νὰ φλέγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἁγίου σχήματος τὸν ἀποκείρει καὶ τὸν ἐνδύει τὸν χιτῶνα τῆς εὐφροσύνης. Ἀπὸ τότε ὁ θερμὸς στὴν ἀρετῇ, Συμεών εἰσέρχεται σὲ μεγαλύτερους ἀγῶνες ἀπὸ τοὺς προηγουμένους καὶ γεμᾶτος φρόνησι ζώνεται στὴν μέση μὲ τὴν ζώνη τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς ἀνδρείας, μὲ τίς ὁποῖες ἀπὸ βρέφος συναυξήθηκε καὶ συνέζησε. Ἀφιερώνεται δὲ στὰ τελειότερα ἔργα τῆς δικαιοσύνης ἐγκαταλείποντας ὅλα τὰ ἄλλα, ἐπιδίδεται μόνον στὴν προσευχὴ καὶ ἡσυχία καὶ μελέτη τῶν θείων Γραφῶν καὶ συνάπτεται μὲ τὸν Θεὸ τελειότερα στὸ φῶς τῆς θεωρίας, στὸ ὁποῖο ἐζοῦσε καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν χρῆσι καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐλλάμπονταν πλουσίως ἀπὸ τὰ σπάργανα.

25 Ἡ καθημερινὴ του δὲ δίαιτα, ἀφοῦ εἶχε καθαρῆ ὀλοσχερῶς, ἦταν ὁ ζωοποιὸς ἄρτος καὶ τὸ τίμιο αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ φαγώσιμα λάχανα καὶ σπόρια. Μὲ αὐτὰ συντηροῦσε τὴν ζωὴν τοῦ σώματός του, χωρὶς νὰ

5 μηδενὸς ἑτέρου πλὴν τῶν Κυριακῶν κατὰ γε τὰς ἐξῆς
 τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας μεταλαμβάνων, ἐν δὲ ταῖς τῶν
 ἑορτῶν ἡμέραις τοῖς ἀδελφοῖς συνεκοινῶνει τραπέζης
 ἐν κατηφείᾳ προσώπου καὶ διηνεκεῖ κατανύξει, εἶτα
 εὐχαριστῶν συνανίστατο καὶ φεύγων εἰς τὴν κέλλαν
 10 ἔκλειεν ἑαυτῷ τὰς θύρας καὶ ἴστατο εἰς προσευχὴν.
 Εἶτα μικρὸν ἀναγνοὺς μετελάμβανε μικρᾶς ἀναπαύσε-
 ως κατακλινόμενος εἰς τὴν γῆν· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ κλί-
 νη καὶ στρώματα καὶ ἄλλη τις ὑπηρεσία σωματικὴ, ἀλ-
 λά κλίνη μὲν αὐτῷ ἐστρωμένη ψιᾶθω καὶ κωδίῳ φιλο-
 15 τίμως τὸ ἔδαφος ἦν, ὅπερ οὐδὲ κατ' ἐκάστην εἶχεν αὐ-
 τὸν ἐπ' αὐτῷ κείμενον, ἐν γὰρ Κυριακῇ καὶ ἑορτῇ ἐπι-
 σήμῳ ἄϋπνον εἶχεν αὐτὸν ἢ κέλλα ἀπὸ ἑσπέρας μέχρι
 πρωΐας καὶ οὐδ' οὕτως ὡς ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἀρσένιος
 μετελάμβανεν ὕπνου, ἀλλ' εὐθύς ἀυγάζοντος τοῦ ἡλίου
 20 εἰς εὐχὴν ἴστατο δάκρυσι θερμοτάτοις ὑπεραντλούμε-
 νος· οὐδὲν γὰρ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ ὁμιλίας ἐτίθετο
 προτιμότερον. Καὶ τοῦ μὴ ρίψαι ρῆμα ἀργὸν διὰ πολ-
 λῆς εἶχε σπουδῆς· ἦδει γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι καὶ τῆς δο-
 κούσης ἐλαχίστης ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ ἢ παράβασις
 25 οὐ μικρὸν τῇ ψυχῇ τὸν κίνδυνον ἐν τῷ μέλλοντι προ-
 ξενεῖ.

26 Ἦν εὖν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς ἐν σταδίῳ καθ' ἐκάστην ἡ-
 μέραν εὐψύχως καὶ ἐν ζέοντι πνεύματι τρέχοντα τὸν
 δρόμον τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ πρὸς μηδένα τῶν ἀν-
 θρώπων ἐπιστρεφόμενον, ὅλον προσοχῆς, ὅλον θέρμης
 5 πεπληρωμένον τοῦ πνεύματος καὶ ὅλον θείων ἀποκα-
 λύψεων καὶ ἐλλάμψεων. Ἐνθεν τοι καὶ πᾶσαν μὲν τὴν
 ἡμέραν ἐγκεκλεισμένον ὁ καρτερικώτατος εἶχεν ἑαυτὸν
 ἐν τῇ κέλλῃ καὶ τὸ παράπαν ἀπρόϊτον. Εἰργάζετο δὲ κα-
 θήμενος ἔνδον τὸ μέλι τῆς ἀρετῆς, καὶ τὰ κηρία ὡς μέ-
 10 λιτα φίλεργος συνετίθει καλῶς ἐκάστης τῶν ἀρετῶν,

γεύεται τίποτε ἄλλο κατὰ τις ἡμέρες τῆς ἑβδομάδος, πλήν τῶν Κυριακῶν· κατὰ τις ἡμέρες τῶν ἑορτῶν συμμετείχε τῆς κοινῆς μὲ τοὺς ἀδελφούς τραπέζης, μὲ κατηφές πρόσωπο καὶ διαρκῆ κατάνυξι, ἔπειτα δὲ εὐχαριστοῦσε, ἐσηκωνόταν μαζί μὲ τοὺς ἄλλους καὶ φεύγοντας στὸ κελλί του ἔκλειε τις θύρες καὶ ἐστεκόταν σὲ προσευχή. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὴν, ἀφοῦ ἐδιάβαζε λίγο, ἔπαιρνε μικρὴ ἀνάπαυσι κατακλινόμενος στὴν γῆ· διότι δὲν εἶχε αὐτὸς κλίνη καὶ στρώματα καὶ ἄλλη ἄνεσι γιὰ τὴν σωματικὴ ἀνάπαυσι, ἀλλὰ ἄνετη κλίνη γι' αὐτὸν στρωμένη μὲ ψάθα καὶ προβειὰ ἦταν τὸ ἔδαφος. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸν εἶχε οὔτε κἂν καθημερινῶς ξαπλωμένον ἐπάνω του, διότι τὸ κελλί του Κυριακὴ καὶ ἐπίσημη ἑορτὴ τὸν εἶχε ἄϋπνο ἀπὸ τὸ βράδυ ἕως τὸ πρωῖ καὶ οὔτε τότε πάλι, ὅπως ὁ μέγας Ἀρσένιος¹, δὲν ἐλάμβανε ὕπνο, ἀλλὰ εὐθύς μόλις ἀνέτελλε ὁ ἥλιος, ἐστεκόταν σὲ προσευχή ποτιζόμενος μὲ θερμότατα δάκρυα· πραγματικὰ δὲν ἐθεωροῦσε τίποτε προτιμότερο ἀπὸ τὴν συνομιλία μὲ τὸν Θεό. Ἐφρόντιζε ἐπίσης πολὺ νὰ μὴ πετᾶ ἀνωφελῆ λόγια· διότι ἐγνώριζε ἀκριβῶς ὅτι καὶ τῆς φαινομενικὰ ἐλαχίστης ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ ἢ παράβασις δὲν προξενεῖ μικρὸν κίνδυνο στὴν ψυχὴ γιὰ τὸ μέλλον.

26 Μποροῦσες νὰ ἰδῆς αὐτὸν τὸν ἀσκητὴ νὰ τρέχη καθημερινῶς μὲ εὐψυχία καὶ πνευματικὴ θέρμη σὰν σὲ στάδιο τὸν δρόμο τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, μὴ ὑπολογίζοντας κανένα ἄνθρωπο, ὅλος προσοχή, ὅλος γεμᾶτος θέρμη τοῦ πνεύματος, ὅλος θεῖς ἀποκαλύψεις καὶ ἐλλάμψεις. Ἀπὸ τότε ὁ καρτερικώτατος ἄνθρωπος ἔμενε ὅλην τὴν ἡμέρα κλεισμένος στὸ κελλί καὶ δὲν ἐξερχόταν καθόλου. Καθήμενος μέσα ἐργαζόταν τὸ μέλι τῆς ἀρετῆς καὶ παρεσκεύαζε καλῶς τις κηρῆθρες κάθε ἀρετῆς σὰν φίλεργη μέλισσα, γιὰ νὰ ἔχη στὸ μέλλον ἀδάπανη τροφή καὶ ἀπο-

¹ Ἀποφθέγματα Πατέρων, Ἀρσένιος 30.

ἴν' ἔχη τροφήν ἀδάπανον εἰς τὸ μέλλον καὶ προσφόρως
 τὸν ἑαυτοῦ καρπὸν ἀποδώσει τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ αὐ-
 τοῦ τῆς ἐπουρανίου τραπέζης ἐπάξιον. Διὸ καὶ πρῶτα
 15 μὲν ὅλον ἑαυτὸν συνάγων καὶ τῶν ἔξω εἰς προσευχὴν
 ἵστατο κατ' ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, ὡς εἴρηται, ἄνω τὸν
 νοῦν ἀρπάζων καὶ αὐτῶς τῷ αὐτῷ Θεῷ συγγινόμενος
 ὑπ' οὐδεμιᾶς φροντίδος τὴν διάνοιαν ἔχων περισπωμέ-
 νην ἢ μεριζομένην ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον
 τῶν ἐκείνου εὐθύς ἀντελαμβάνετο δεήσεων καὶ τῷ ἐμ-
 20 φύτῳ φωτὶ περιλαμβάνον τὸ νοερὸν αὐτοῦ τῆς ψυχῆς
 καὶ ἀναχωνεῦον εἴ τι χοϊκὸν ἑαυτῷ, ἐπλήρου θερμοῦ
 πνεύματος καὶ πάσης εὐφροσύνης τὴν καρδίαν αὐτοῦ.
 Ὅθεν καὶ ὡς ἀπὸ βαλανείου λελουμένος τοῖς δάκρυσιν
 καὶ ὅλος ὡς φλόξ ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐπὶ τὸ κάθισμα
 25 τοῦ κελλίου ἐξήρχετο, εἶτα ταῖς θείαις ὠμίλει Γραφαῖς
 καὶ τοὺς τῶν προασκησάντων βίους ἀναγινώσκων τὰ
 ἐκείνων εἰς ἑαυτὸν συνελέγετο κατορθώματα.

27 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἤπτετο τοῦ ἐργοχείρου γρά-
 φων τὰς δέλτους τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν ἦν γὰρ ἄ-
 γαν εὐφυῶς γράφων, ὡς ἠδονῆς πληροῦσθαι πάντα τὸν
 τὰ ἐκείνου βλέποντα γράμματα. Τοῦ ξύλου δὲ κρούοντος
 5 εὐθύς ἀνίστατο εἰς ὑμνωδίαν Θεοῦ, καὶ τελουμένης τῆς
 θείας ἀναφορᾶς αὐτὸς ἐν ἐνὶ τῶν τοῦ ναοῦ εὐκτηρίων
 μετὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀκρόασιν ἑαυτὸν ἀποκλείων
 ἵστατο εἰς προσευχὴν καὶ ὠμίλει μετὰ δακρύων Θεῷ
 ἕως οὗ τὸν ἄρτον ὁ ἱερεὺς ὕψωσεν. Εἶτα ὅλος θείου
 10 πυρὸς ἐξερχόμενος τῶν ἀχράντων μετελάμβανε μυστη-
 ρίων καὶ ἅμα σιωπῶν ἀπέτρεχε πρὸς τὴν κέλλαν αὐ-
 τοῦ, τῆς μετρίας ἐκείνης δὲ καὶ ἀπραγματεύτου μετα-
 λαμβάνων τραπέζης, εἶχετο συνήθως τῆς ἰδίας ἐργα-
 σίας, ὡς εἴρηται. Ἀλλὰ γὰρ τῆς ἐσπέρας καταλαβού-

26,13 ἐπάξιον: ἄξιον Η.

26,24 τῆς παραλ. Η.

δώση ὡς προσφορὰ τὸν καρπὸ τοῦ στὸν βασιλέα καὶ Θεὸ τὸν ἐπάξιον τῆς ἐπουρανίας τραπέζης. Γι' αὐτὸ πρῶτα στίς ἀρχές τῆς ἡμέρας συνάζοντας ὅλον τὸν ἑαυτὸ τοῦ ἀπ' ἔξω ἐστεκόταν σὲ προσευχῇ, ὅπως ἔχει ἀναφερθῆ, σύροντας τὸν νοῦ πρὸς τὰ ἄνω καὶ συναπτόμενος ἀϋλως μὲ τὸν ἄυλο Θεό, χωρὶς νὰ ἔχη τὴν διάνοια περισπασμένη ἀπὸ καμμιά φροντίδα ἢ μεριζομένη στίς αἰσθήσεις, ἐνῶ τὸ ἴδιο τὸ θεῖο εἰσάκουε ἀμέσως τίς δεήσεις τοῦ. Καὶ περιλαμβάνοντας μὲ τὸ ἔμφυτο φῶς τὸ νοερὸ τῆς ψυχῆς τοῦ καὶ ἀναχωνεύοντας κάθε χοϊκὸ μὲ τὸν ἑαυτὸ τοῦ, ἐγέμιζε τὴν καρδιά τοῦ θερμὸ πνεῦμα καὶ κάθε εὐφροσύνη. "Ἐτσι, λουσμένος μὲ τὰ δάκρυα, σὰν ἀπὸ λουτρὸ, καὶ φλογισμένος ὅλος ἀπὸ τὴν προσευχῇ ἐξερχόταν ἀπὸ τὸ κελλί γιὰ τὸ κάθισμα², ἔπειτα ἐμελετοῦσε τίς θεῖες Γραφές καὶ ἀνεγίνωσκε τοὺς βίους τῶν παλαιότερων ἀσκητῶν, οἰκειώνοντας τὰ κατορθώματα ἐκείνων.

27 Μετὰ τὴν ἀνάγνωσι ἀσχολεῖτο μὲ τὸ ἐργόχειρο, γράφοντας τοὺς κώδικες τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν. Πραγματικὰ ἔγραφε μ' ἐξαιρετικὴ κομψότητα, ὥστε ὅποιος ἔβλεπε τὰ γράμματά τοῦ νὰ αἰσθάνεται εὐχαρίστησι. Μόλις δὲ ἐκτυποῦσε τὸ ξύλο³ ἐσηκωνόταν σὲ ὑμνωδία Θεοῦ, ὅταν δὲ ἐτελεῖτο ἡ θεία λειτουργία, αὐτὸς μετὰ τὴν ἀκρόασι τοῦ εὐαγγελίου ἀποκλειόμενος σ' ἓνα ἀπὸ τὰ παρεκκλήσια τοῦ ναοῦ ἐστεκόταν σὲ προσευχῇ καὶ συνωμιλοῦσε δακρυσμένος μὲ τὸν Θεό, ἕως ὅτου ὁ ἱερεὺς ὕψωνε τὸν ἄρτο. "Ἐπειτα ἐξερχόμενος ὅλος θεῖο πῦρ μετελάμβανε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἀμέσως ἔσπευδε σιωπηλὸς πρὸς τὸ κελλί τοῦ, ἀφοῦ δὲ μετεῖχε τῆς μετρίας ἐκείνης καὶ λιτῆς τραπέζης, ἀσχολεῖτο μὲ τὴν συνηθισμένη ἐργασία τοῦ, ὅπως ἔχει λεχθῆ. "Ὅταν δὲ ἔπεφτε ἡ ἑσπέρα καὶ

2. Ἐννοεῖται τὸ «κάθισμα» τοῦ Ψαλτηρίου πού, ὅταν ἐδιαβαζόταν, οἱ μοναχοὶ ἦσαν καθιστοί.

3. Εἶναι τὸ ξύλινο σήμαντρο πού ἐπεκράτησε νὰ λέγεται τάλαγτα.

15 σης καὶ τῆς νυκτὸς ἀρχομένης ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς ἀκοίμητον ἄλλον ἀστέρα δαδουχοῦντα τὸ νύχος αὐτῆς καὶ μέχρι μεσονυκτίου εἰς προσευχὴν ἰστάμενον καὶ ὁμιλίαν τῶν θείων Γραφῶν, ἔσθ' ὅτε καὶ ταῖς ἱεραῖς ἐξιστάμενον θεωρίαις καὶ μυστικῶς τῷ Θεῷ συναπτόμενον.

28 Τοῦ ξύλου τοίνυν κατὰ ἐβδόμην κρουομένου τῆς νυκτὸς ὥραν ἀνίστατο τῆς γῆς ἐν ἣ κατακλινόμενος ὀλίγης κοιμηθῆ μετελάμβανεν ἀναπαύσεως καὶ τοὺς ἑωθινούς ὕμνους συνάμα τοῖς ἀδελφοῖς ἀπονέμων Θεῷ ὄρθιος διατελῶν ἦν καθόλον τὸν ὄρθρον μέχρι τῆς αὐτοῦ ἀπολύσεως, οὐδὲ γὰρ ἐκάθητο τῶν θείων ἀναγινωσκομένων Γραφῶν, ἀλλ' εἰς ἐν τῶν τοῦ ναοῦ εἰσερχόμενος εὐκτηρίων ἴστατο ἀσάλευτος τῆς ἀναγνώσεως ἀκροώμενος καὶ τοῖς δάκρυσι καταρραίνων τὸ ἔδαφος.

10 Ἄλλὰ τῆς εἰωθυίας τελεσθείσης ἐκολουθίας μόνος πάντων ὀπισθεν ἐν σιωπῇ τοῦ ναοῦ ἐξερχόμενος ἀνέτρεχεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ εἶχετο τῶν ἱερῶν ἀγώνων αὐτοῦ. Οὗτος ὁ δρόμος τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων τῆς ὅλης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τοῦ θαυμαστοῦ Συμεῶν. Τὰς 15 δέ γε τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἄσιτος μικροῦ διετέλει τὰς ὅλας ἐκάστης ἐβδομάδος ἡμέρας πλὴν Σαββάτου καὶ Κυριακῆς· ἐν ταύταις γὰρ ταῖς δυσὶν κοινῆς τραπέζης δι' ὀσπρίων καὶ λαχάνων ἐφθῶν μετελάμβανεν. Ἐπὶ πλευροῦ δὲ οὐδαμῶς ἔπιπτεν, ἀλλ' εἶ 20 που καὶ τὴν φύσιν ὀκλάσασαν ἔγνω, κλίνων τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν ὡς ἐκάθητο εἰς ἀγκῶνα περικεκομμένην τινὰ καὶ ὀδύνης μεστήν παρεῖχεν αὐτῇ ἀνάπαυσιν καὶ φευδόμενον ὕπνον ἕως ὥρας μιᾶς. Τοιαύτη ἦν ἡ ἐργασία τῶν εἰσαγωγικῶν καὶ μέσων πόνων τῆς νομίμου τούτου 25 ἀθλήσεως.

27,18 - 19 ἐξιστάμενος Η.

28,4 σύναμα Η.

28,5 καθόλου Η.

έρχόταν ἡ νύκτα μποροῦσες νά τόν ἰδῆς σάν ἄλλον ἀκοίμητο ἀστέρα νά δαδουχῆ στοῦ σκοτάδι της καί νά στέκεται σέ προσευχή καί σέ ἀνάγνωσι θείων Γραφῶν ἕως τὸ μεσονύκτιο, μερικῆς φορές δοκιμάζοντας ἕκστασι στίς ἱερῆς θεωρίες καί συναπτόμενος μυστικῶς μέ τόν Θεό.

28 "Όταν δέ ἐκτυποῦσαν τὸ ξύλο τήν ἐβδόμη ὥρα⁴, ἐσηκωνόταν ἀπό τήν γῆ ὅπου κατακλινόμενος ἔπαιρνε λίγη ἀνάπαυσι καί ἀπηύθυνε στόν Θεό τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους μαζί μέ τοὺς ἀδελφούς. "Ἐμενε ὄρθιος ὅλον τόν ὄρθρο ἕως τήν ἀπόλυσί του· δέν ἐκαθόταν οὔτε ὅταν ἀναγινώσκονταν οἱ θεῖες Γραφές, ἀλλά εἰσερχόμενος σ' ἓνα ἀπό τὰ παρεκκλήσια ἐστεκόταν ἀσάλευτος, ἀκροώμενος τήν ἀνάγνωσι καί ραίνοντας τὸ ἔδαφος μέ τὰ δάκρυα. 'Ἄλλ' ὅταν ἐτελείωνε ἡ ἐωθινή ἀκολουθία ἐξερχόταν τελευταῖος ὅλων ἀπό τόν ναό καί ἔτρεχε πρὸς τὸ κελλί του καί ἄρχιζε τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνες του. Αὐτὸς ἦταν ὁ δρόμος τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων τοῦ θαυμαστοῦ Συμεῶν ὅλην τήν ἡμέρα καί τήν νύκτα. Κατὰ δέ τόν χρόνο τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς ἔμενε σχεδὸν ἄσιτος ὅλες τίς ἡμέρες κάθε ἐβδομάδος ἐκτός τοῦ Σαββάτου καί τῆς Κυριακῆς· διότι αὐτὲς τίς δύο ἡμέρες μετελάμβανε ὄσπρια καί λάχανα μαγειρευτὰ στήν κοινή τράπεζα. Δέν ἔπεφτε δέ καθόλου στοῦ πλευροῦ γιὰ ὕπνο, ἀλλ' ὡσάκις ἀντιλαμβανόταν τήν φύσι του νά κάμπτεται, κλίνοντας τήν κεφαλή του, ὅπως ἐκαθόταν, στόν ἀγκῶνα, τῆς πρόσφερε κάποια σύντομη καί γεμάτη πόνο ἀνάπαυσι καί ἓνα ψευδοῦπνο ἕως μία ὥρα⁵. Τέτοια ἦταν ἡ ἐργασία τῶν εἰσαγωγικῶν καί μέσων κόπων τῆς σύμφωνης μέ τοὺς κανονισμοὺς ἀθλήσεώς του⁶.

4. Δηλαδή κανονικὰ στήν μία μετὰ τὰ μεσάνυκτα.

5. Βλ. 'Αποφθέγματα Πατέρων, 'Αρσένιος 14 - 15.

6. Τὸ εἰσαγωγικὸ στάδιο εἶναι ἡ πρακτικὴ, τὸ μέσο ἡ γνῶσις, τὸ τρίτο ἡ θεωρία ἢ θεολογία.

ΑΝΑΔΕΙΞΙΣ ΕΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ

29 Ἐπεὶ δὲ οὕτως ἔχων ἐπὶ δυοῖς χρόνοις τὸ μέσον κα-
 λῶς ὑπερκύψας ἐπὶ τὸ τέλειον διὰ σοφίας ἀνέδραμε,
 καὶ τὰς φύσεις τῶν ὄντων ὄμματι θεωρίας κατασκο-
 πήσας τοὺς λόγους ἔγνω τούτων δι' οὓς ἄνωθεν ἔσχον
 5 τὴν κίνησιν, τρανοῦται τὴν γλῶτταν ὑπὸ τοῦ πνεύμα-
 τος καὶ λόγους ἀγαθοὺς ἐπιστέλλων ἐρεύγεται μέσον
 τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ. Ἀλλὰ γὰρ οὕτω τὸν μαθητὴν
 ὁ ποιμὴν καὶ διδάσκαλος ὡς ἔγνω συντόμως τῇ θέρμῃ
 τοῦ πνεύματος εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας
 10 ἀναδραμόντα Χριστοῦ, σκέπτεται καλῶς ὡς λύχνον ἤ-
 δη καιόμενον ἐπὶ τὴν λυχνίαν θεῖναι τῆς τῶν πιστῶν
 ἐκκλησίας, ἵνα φαίνη πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ ὁ ἑαυτὸν ἐφώ-
 τισε φῶς γνώσεως.

30 Τοιαῦτα δὴ οὖν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀνδρὸς περὶ τοῦ
 Συμεῶν σκεπτομένου, βραχὺς ὁ μεταξὺ χρόνος καὶ ὁ
 προεστῶς τῆς ἐκείνου μονῆς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε
 τὰ κάτω λιπῶν. Ψήφω τοίνυν Νικολάου τοῦ Χρυσο-
 5 βέργη τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Μά-
 μαντος εἰς τὸν θρόνον ἀνάγεται διδασκαλικὸν καὶ ἱε-
 ρεὺς χειροτονεῖται ὁ συλλειτουργὸς τῶν ἄνω δυνάμε-
 ων, οὐκ ἀμογητὶ μὲν καὶ δίχα τῆς ἐπαινετῆς ἐνστάσε-
 ως, ἣν ἐν ταπεινώσει καρδίας σφοδρῶς ἐνίστατο εὐλα-
 10 βούμενος τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα καὶ τὸ βᾶρος τῆς
 ἀρχῆς ἀπωθούμενος διὰ δειλίαν ἐπαινουμένην καὶ κρείτ-
 тона. Χρίεται οὖν τὸ τῆς ἀγαλλιᾶσεως ἔλαιον καὶ τὴν
 εἰρήνην ἐπιφωνεῖ τοῖς λαοῖς ὁ μεγαλοφώνως ἀξίος
 μαρτυρηθεὶς ὑπὸ πάντων ἱερεῦς καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ μυ-
 15 στηρίων ὑφηγητῆς, ὁ θεατῆς τῶν φρικτῶν ὀπτασιῶν,
 ἅς χερουβικοῖς οὗτος ὀφθαλμοῖς ἐθεώρει. Ἐπειδὴ γὰρ

ΑΝΑΔΕΙΞΙΣ ΣΕ ΗΓΟΥΜΕΝΟ

- 29** Ἐποὺ δὲ μὲ αὐτὴν τὴν ἄσκησι ἐπὶ δύο ἔτη ἔξεπέρασε ἐπιτυχῶς τὸ μέσο στάδιο καὶ ἀνέβηκε διὰ τῆς σοφίας πρὸς τὸ τέλειο στάδιο, παρατήρησε μὲ τὸ βλέμμα τῆς θεωρίας τίς φύσεις τῶν ὄντων καὶ ἐνόησε τοὺς λόγους των, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἔλαβαν τὰ ὄντα τὴν κίνησι ἀπὸ ἐπάνω. Τότε βλέπει νὰ δυναμώνεται ἡ γλῶσσα του ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ ἐκφέρει ἐπιστολικῶς λόγους ἀγαθοὺς σὺν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καθὼς ἔτσι ὁ ποιμὴν καὶ διδάσκαλος ἀντιλήφθηκε ὅτι ὁ μαθητὴς ἔφθασε σύντομα μὲ τὴν θέρμη τοῦ πνεύματος σὲ τέλειον ἄνδρα, σὺν τῆς ἡλικίας τοῦ Χριστοῦ, σκέπτεται καλὰ νὰ τὸν θέσῃ ἤδη σὰν λύχνο καιόμενον ἐπάνω στὴν λυχνία τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ φέγγῃ τὸ φῶς τῆς γνώσεως ποὺ ἐφώτισε αὐτὸν σὲ ὅλους ὅσοι εἶναι μέσα σ' αὐτὴν.
- 30** Ἐνῶ δὲ αὐτὰ ἐσκεπτόταν ὁ ἱερός ἐκεῖνος ἄνδρας γιὰ τὸν Συμεών, σὲ λίγον καιρὸ ὁ προεστὼς τῆς μονῆς τούτου ἐπεδήμησε πρὸς τὸν Κύριον, ἐγκαταλείποντας τὰ κάτω. Μὲ ψῆφο λοιπὸν τοῦ πατριάρχου Νικολάου Χρυσοβέργη καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀνεβάζεται στὸν διδασκαλικὸ θρόνον καὶ χειροτονεῖται ἱερεὺς ὁ σὺλλειτουργὸς τῶν ἄνω δυνάμεων. Αὐτὸ ἐγένεε ὄχι ἄκοντα καὶ χωρὶς τὴν ἐπαινετὴ ἔνστασι, τὴν ὁποία προέβαλε σφοδρῶς ἀπὸ ταπείνωσι καρδιᾶς εὐλαβούμενος τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀποκρούοντας τὸ βάρος τῆς ἀρχῆς λόγῳ δειλίας ἐπαινετῆς καὶ ὑψηλῆς. Χρίεται λοιπὸν τὸ ἔλαιον ἀγαλλιάσεως καὶ ἐκφωνεῖ τὴν εἰρήνην στὰ πλήθη αὐτὸς ποὺ ἐμαρτυρήθηκε ἀπὸ ὅλους μεγαλοφώνως «ἄξιός» ἱερεὺς καὶ ἐξηγητὴς τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὁ θεατὴς τῶν φρικτῶν ὀπτασιῶν, τίς ὁποῖες ἔβλεπε μὲ χερουβικούς

ἔτελειτο παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱερέα ὁ σοφώτατος
 Συμεών, καὶ ὁ μὲν τὴν εὐχὴν ἐποίει ἐπ' αὐτῷ, ὁ δὲ
 τὸ γόνυ καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποκλινόμενα εἶχε τῷ μυστη-
 20 ρίῳ, εἶδε καὶ ἰδοὺ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δίκην ἀπείρου
 φωτὸς ἀπλοῦν καὶ ἀνείδεον κατελθὼν ἐκάλυψε τὴν παν-
 ἱερὸν αὐτοῦ κεφαλὴν, ὃ καὶ λειτουργῶν ἔβλεπε τοῖς
 τεσσαράκοντα ὀκτὼ χρόνοις τῆς αὐτοῦ ἱερουργίας κα-
 τερχόμενον ἐν τῇ ἀναφερομένῃ παρ' αὐτοῦ θυσίᾳ τῷ
 25 Θεῷ, καθὼς αὐτὸς πρὸς τινα ὡς περὶ ἄλλου τινὸς ἔλε-
 γεν ἑαυτὸν ὑποκρύβων καὶ γέγραπται ἐν τοῖς αὐτοῦ ἀ-
 ποφθέγμασι.

31 Τίς οὖν ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ εἰς τοσοῦτον ἀνῆλθε πε-
 ριωπῆς ὡς ὄραν αἰεὶ καθαρῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ
 ἀκούειν λαλοῦντος αὐτοῦ καὶ ἐνεργοῦντος καὶ κινουμέ-
 νου αἰσθάνεσθαι; ἐντεῦθεν εἰς βάθῃ ταπεινοφροσύνης
 5 ἔληλακῶς ἔσπευδεν ἑαυτὸν ἀποκρύβειν καὶ λανθάνειν
 εἰ οἷόν τε καὶ αὐτοὺς τοὺς συνόντας αὐτῷ, τὴν ἀνθρω-
 πίνην δόξαν ἀποστρεφόμενος. Διὰ δὴ τοῦτο πολλάκις
 παρὰ τινῶν ἐρωτώμενος ὁποῖος εἶναι ὀφείλει ὁ ἱερεὺς,
 μόλις μετὰ κατανύξεως ἀπεκρίνατο στένων.

10 «Οἶμοι, ἀδελφοί, τί με περὶ τοιούτων ἐρωτᾶτε; Καὶ
 τὸ πρᾶγμα ἔστι φρικτὸν καὶ νοούμενον. Ἐγὼ μὲν ἱε-
 ρεὺς εἶναι οὐδαμῶς εἶμι ἄξιος, τὸ φρικτὸν τῆς ἱεραῆς
 ἐνοοῶν ἀξίας· πλὴν ὅμως ἀσφαλῶς ὁ ταπεινὸς οἶδα πο-
 ταπὸς ὀφείλει εἶναι ὁ ἱερεὺς· πρῶτον μὲν ἀγνὸς οὐ τῷ
 15 σώματι μόνον ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ·
 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ πάσης ἁμαρτίας ἀμέτοχος, καὶ τῷ
 μὲν ἔξωθεν ἦθει ταπεινός, τῷ δὲ ἐνδοθεν καταστήμα-
 τι συντετριμμένος. Ὅτε δὲ τῇ ἱεραῇ τραπέζῃ παρίστα-
 ται, νοερῶς μὲν τὴν θεότητα, αἰσθητῶς δὲ τὰ προκεί-
 20 μενα δῶρα ὀφείλει ὄραν καὶ αὐτὸν τὸν ἐν τοῖς δώροις
 ἀοράτως παρόντα γνωστῶς κεκτῆσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 τοῦ, ἵνα μετὰ παρησιας δύνῃται τὰς ἱκετηρίας προσφέ-

ὄφθαλμούς. Διότι, ὅταν ἐχειροτονῶνταν ἱερεὺς ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ὁ σοφώτατος Συμεών, καὶ ἐκεῖνος μὲν ἀνέπεμπε τὴν εὐχὴ ἐπάνω σ' αὐτόν, αὐτὸς δὲ εἶχε ὑποκλείνει στὸ μυστήριον τὸ γόνατον καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶδε ὄραμα· τὸ ἅγιον Πνεῦμα σὰν ἄπειρο φῶς ἀπλό καὶ ἀνείδωτο κατερχόμενον ἐκάλυψε τὴν πανίερη κεφαλὴν του, καὶ αὐτὸ ἐβλεπε λειτουργῶντας κατὰ τὰ σαράντα ὀκτὼ ἔτη τῆς ἱερατείας του στὴν ἀπὸ αὐτὸν ἀναφερομένη θυσία στὸν Θεό, καθὼς ἔλεγε αὐτὸς πρὸς κάποιον, σὰν γιὰ κάποιον ἄλλον, ὑποκρύβοντας τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὅπως εἶναι γραμμένο στὰ ἀποφθέγματα του.

31 Ποιὸς λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴν τὴν γενεὰ ἀνέβηκε σὲ τέτοιο σημεῖο περιωπῆς ὥστε νὰ βλέπη πάντοτε καθαρὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, νὰ τὸ ἀκούη νὰ ὁμιλῇ, καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται νὰ ἐνεργῇ καὶ κινῆται; Ἀπὸ τότε, ἀφοῦ ἔφθασε σὲ βάθη ταπεινοφροσύνης, ἔσπευσε νὰ κρύβεται καί, ἂν εἶναι δυνατό, ν' ἀποφεύγῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς συντρόφους του, ἀποστρεφόμενος τὴν ἀνθρωπίνην δόξα. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πολλές φορές, ἐρωτώμενος ἀπὸ κάποιους πῶς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἱερεὺς, μόλις ἀποκρινόταν μὲ κατάνυξι ἀναστενάζοντας.

«Ἀλλοίμονο, ἀδελφοί, τί μ' ἐρωτᾶτε γι' αὐτό; Τὸ πρᾶγμα εἶναι φρικτὸ καὶ νὰ τὸ σκεφθῆς ἀκόμη. Ἐγὼ βέβαια δὲν εἶμαι καθόλου ἄξιος νὰ εἶμαι ἱερεὺς, ἀντιλαμβανόμενος τὸ φρικτὸ τοῦ ἱεροῦ ἀξιώματος. Πρῶτα πρέπει νὰ εἶναι ἀγνός ὄχι στὸ σῶμα μόνον ἀλλὰ πολὺ περισσότερο στὴν ἴδια τὴν ψυχὴ· ὄχι δὲ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἀμέτοχος κάθε ἀμαρτίας, ταπεινός κατὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἦθος καὶ συντετριμμένος κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν. Ὄταν παρίσταται στὴν ἱερὰ τράπεζα, ὀφείλει νὰ βλέπη νοερῶς μὲν τὴν θεότητα, αἰσθητῶς δὲ τὰ προκείμενα δῶρα καὶ νὰ κατέχη ἐνσυνειδήτως στὴν καρδιά του αὐτὸν ποῦ εἶναι ἀοράτως παρὼν στὰ δῶρα, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ προσφέρῃ μὲ παρρησία τίς εὐχὰς καὶ νὰ διαλέγεται μὲ τὸν Θεὸ καὶ Πα-

ρειν καὶ ὡς φίλος φίλῳ διαλέγεσθαι τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἀκατακρίτως λέγειν, 'Πᾶτερ ἡμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς',
 25 ὡς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ φύσει ὄντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχων οἰκοῦντα ἐν ἑαυτῷ διὰ τοῦ οἰκοῦντος ἁγίου Πνεύματος ἐν αὐτῷ».

32

Ταῦτα λέγων ἠφίει δακρῦων λιβάδας καὶ ἕκαστον τῶν συνόντων ἠξίου μὴ ἐφίεσθαι μηδὲ ἀναξίως ἐπιτρέχειν πρὸ τοῦ διὰ πόνων ἐλάσαι πολλῶν εἰς τοιαύτην κατὰστασιν τῷ ὑψηλῷ καὶ ἁγγέλοις φοβερῷ μυστηρίῳ, ἀλλὰ
 5 πονεῖν μὲν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἐργασίαν σπουδαίως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, μετανοεῖν δὲ καθ' ὥραν ὡς εἰπεῖν ὑπὲρ ὧν πλημμελοῦμεν ἄνθρωποι ὄντες ἡμεῖς οὐ μόνον διὰ σαρκὸς ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου νοῦς καὶ τῶν ἀφανῶν τῆς ψυχῆς λογισμῶν, καὶ οὕτω μᾶλλον ἐν συντε-
 10 τριμμένῳ τῷ πνεύματι καθ' ἑκάστην θυσίαν ἀναφέρειν Θεῷ ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ τῶν πλησίον εὐχὰς καὶ δεήσεις μετὰ δακρῦων τὴν μυστικὴν ἱερουργίαν ἡμῶν, ἣ καὶ Θεὸς ἤδεται καὶ ἦν προσδεχόμενος εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον ἀντιδίδω-
 15 σιν ἡμῖν τὴν τοῦ παναγίου Πνεύματος δωρεάν.

33

Οὕτω τοίνυν τοῖς πυθομένοις ἀποκρινόμενος καὶ οὕτως ἐν καταστάσει τοιαύτῃ ὃ τῶν ἄνω τάξεων συλλειτουργὸς καθεσθεις ἐν καθέδρᾳ τῶν πρεσβυτέρων τὴν ἀναίμακτον ἀεὶ τῷ Θεῷ θυσίαν προσέφερεν ἐν ὀπτασίᾳ
 5 τοῦ πνεύματος καὶ ἁγγελομόρφῳ τοῦ προσώπου μορφῇ. Οὐδὲ γὰρ εἰ καὶ σταθερὸς τις ἦν τὴν ψυχὴν ὃ πρὸς αὐτὸν ἀτενίζων ἐν τῷ καιρῷ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἠδύνατο ἀτενῶς ὄρᾶν εἰς τὴν λαμπρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ ὀπηνίκα τῷ λαῷ τὴν εἰρήνην ἐδίδου, ὑπὸ τῶν
 10 ἔκπεμπομένων ἐκεῖθεν ἀκτίνων τοὺς ὀφθαλμοὺς σκοτιζόμενος, ἀλλὰ καθάπερ ὃ πρὸς τὸν δίσκον αἴφνης ἰδῶν τοῦ ἡλίου καὶ τὸ προσὸν αὐτῷ φῶς ἀμαυροῖ οὕτω πά-

τέρα ὡς φίλος μὲ φίλο καὶ νὰ λέγη ἀκατακρίτως, ἸΠάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὡς ἔχοντας τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ φύσει Υἱὸ τοῦ Θεοῦ νὰ κατοικῆ μέσα του διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ποῦ εἶναι σ' αὐτόν».

32 Λέγοντας αὐτὰ ἄφηνε ρυάκια δακρύων καὶ ἀπαιτοῦσε ἀπὸ κάθε παρευρισκόμενο νὰ μὴ ἐπιθυμῆ καὶ νὰ μὴ τρέχη ἀναξίως πρὸς τὸ ὑψηλὸ καὶ γιὰ τοὺς ἀγγέλους ἀκόμη φοβερὸ μυστήριον, προτοῦ διὰ μέσου πολλῶν κόπων φθάσῃ σὲ τέτοια κατάστασι· ἀλλὰ νὰ κοπιᾶζωμε κάθε ἡμέρα μὲ ζῆλον στὴν ἐκτέλεσι τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, νὰ μετανοοῦμε κάθε ὥρα, θὰ ἐλέγαμε, γιὰ ὅσα σὰν ἄνθρωποι πλημμελοῦμε, ὄχι μόνο διὰ τῆς σαρκὸς ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου τοῦ νοῦ καὶ τῶν ἀφανῶν λογισμῶν τῆς ψυχῆς· κατὰ τὸν τρόπο αὐτόν μὲ συντετριμμένο πνεῦμα πρέπει καθημερινῶς νὰ προσφέρωμε ὡς θυσία στὸν Θεὸ καὶ ὡς προσεὺχὴ καὶ δέησι ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν μας καὶ τῶν πλησίον τὴν μυστικὴν μας ἱεουργίαν, μὲ τὴν ὁποία εὐαρεστεῖται καὶ ὁ Θεὸς καὶ τὴν ὁποία προσδεχόμενος στὸ ἅγιον, τὸ ὑπερουράνιον, τὸ νοερὸ θυσιαστήριον τοῦ, ἀντιδίδει σ' ἐμᾶς τὴν δωρεὰ τοῦ παναγίου Πνεύματος.

33 Μὲ αὐτόν λοιπὸν τὸν τρόπο ἀποκρινόμενος στοὺς ἐρωτῶντας καὶ μὲ τέτοια κατάστασι καθισμένος στὴν καθέδρα τῶν πρεσβυτέρων ὁ συλλειτουργὸς τῶν ἐπουρανίων τάξεων προσέφερε πάντοτε τὴν ἀναίμακτη θυσία στὸν Θεό, θεωρώντας τὸ Πνεῦμα καὶ λαμβάνοντας ἀγγελουειδῆ μορφήν στὸ πρόσωπον. Πραγματικά, ὅσο σταθερὸς κι' ἂν ἦταν στὴν ψυχὴ ὁποῖος τὸν ἀτένιζε στὴν ὥρα τῆς λειτουργίας του δὲν μπορούσε νὰ προβλέπῃ ἀτενῶς τὴν λαμπρότητα τοῦ προσώπου του, ὅταν ἔδινε στὸν λαὸ τὴν εἰρήνην, σκοτιζόμενος στὰ μάτια ἀπὸ τὶς ἐκπεμπόμενες ἀπ' ἐκεῖ ἀκτίνες· ὅπως δηλαδὴ ὁποῖος κυττάζει ξαφνικὰ πρὸς τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου παθαίνει ἀμαῦρωσι τοῦ φωτὸς ποῦ ἔχει,

σχων πρὸς ἑαυτὸν συνεστέλλετο· ἡ γὰρ χάρις τοῦ Πνεύματος ὅλη ἐν ὅλῳ διαδοθεῖσα τούτου τῷ σώματι ὅλον ὡς
 15 πῦρ αὐτὸν ἀπειργάσατο καὶ σχεδὸν ἀπρόσιτος ἦν ἀνθρώπινους ὀφθαλμοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἔλεγε δὲ καὶ Συμεὼν ὁ Ἐφέσιος μαθητῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτὸς γεγονῶς καὶ τὰ ἐκείνου τισὶ διηγούμενος, ὅτι τέ φησι, «συλλειτουργῶν τῷ ἁγίῳ, τοὺς νο-
 20 εροὺς ὀφθαλμοὺς ἀποκαλυφθεῖς εἶδον αὐτὸν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ ὠμοφορίου πατριαρχικὴν στολὴν περικείμενον καὶ τοῖς θείοις ἐνασχολούμενον μυστηρίοις». Ἐ-
 25 καρεῖς ἐβεβαίωσεν, ὅτι «νεφέλην φωτεινὴν πολλάκις» φησὶν «ἔωρῶμεν καλύπτουσιν ὅλον αὐτὸν ἰστάμενον ἐν τῷ βήματι τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς». Καὶ εἰκότως· οἱ γὰρ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν διαπρέποντες καὶ τῆς ἐνθέου δόξης καταξιοῦνται.

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

34 Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ ποιμνίου φροντίδα τῶν λογικῶν προβάτων Χριστοῦ ἀνεδέξατο, τῷ χρόνῳ δὲ κατεσαθρόθη τὸ μοναστήριον, καὶ οὐχὶ μοναστῶν καταγώγιον ἢ ποιμνιον ἦν, ἀλλὰ κατὰλυμα κοσμικῶν καὶ νεκρῶν σω-
 5 μάτων πολυάνδριον ἐχρημάτιζεν, ἐν ὀλίγοις τοῖς καταμένουσι καὶ αὐτοῖς ἀγεωργήτοις λιμώττουσι τὸν λιμὸν τοῦ λόγου ἐξ ἀκαρπίας, πρῶτα μὲν τὰς ὀλίγας ἐκείνας καὶ πιστευθείσας αὐτῷ τρέφει ψυχὰς τροφῇ ἀθανάτῳ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ λιμοῦ ἀνακτᾶται καὶ ζωῆς ἀπογεῦει
 10 τῆς κρείττονος. Εἶτα συνάγει μετὰ Ἰησοῦ καὶ προστίθῃσι τὸν ἀριθμὸν τῶν προβάτων καὶ αὐξάνει τοῦτον εἰς

ἔτσι συστέλλοταν πρὸς τὸν ἑαυτό του ὁποῖος ἐκύτταζε τὸ πρόσωπό του. Διότι ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, διαδομένη ὅλη σ' ὅλο τὸ σῶμα του τὸν κατέστησε ὀλόκληρον πῦρ κί' ἦταν σχεδὸν ἀπρόσιτος στοὺς ἀνθρώπινους ὀφθαλμοὺς κατὰ τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας του. Ἔλεγε δέ και Συμεὼν ὁ Ἐφέσιος, πού ἦταν και αὐτὸς μαθητῆς τοῦ ἀνδρός, διηγούμενος σ' ἄλλους τις ἐντυπώσεις του, ὅτι «συλλειτουργώντας με τὸν ἅγιο, ἀνοίχθηκαν οἱ νοεροὶ ὀφθαλμοί μου και τὸν εἶδα ἐκείνη τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας του μέσα στοῦ θυσιαστήριου ἐνδυμένο πατριαρχικὴ στολή με ὠμοφόριου και ἀσχολούμενο με τὰ θεῖα μυστήρια». Ὁ δὲ Μελέτιος, πού εἶχε καρῆ μοναχὸς με τὰ χέρια του, μ' ἐβεβαίωσε ὅτι «πολλές φορές ἐβλέπαμε φωτεινὴ νεφέλη νὰ τὸν καλύπτει ὀλόκληρον, καθὼς ἐστεκόταν στοῦ βῆμα τὴν ὥρα τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς». Καί εὐλόγως· διότι ὅσοι διαπρέπουν με τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν καταξιώνονται και τῆς ἐνθέου δόξης.

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- 34 Ὄταν ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τοῦ ποιμνίου τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, τὸ μοναστήρι ἦταν σαθρωμένο ἀπὸ τὸν χρόνο· δὲν ἦταν καθίδρυμα ἢ μάνδρα μοναχῶν, ἀλλὰ κατάλυμα κοσμικῶν και κοιμητήριου σωμάτων νεκρῶν, ἐνῶ οἱ ὀλίγοι ἀσκηταὶ πού διέμεναν σ' αὐτὸ ἦσαν ἀκαλλιέργητοι και ἀπὸ τὴν ἀκαρπία ἐστεροῦνταν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Κατὰ πρῶτο ὁ Συμεὼν τρέφει με τὴν ἀθάνατη τροφή τοῦ λόγου τις ὀλίγες ἐκείνες ψυχές πού τοῦ ἐμπιστεύθηκαν, και τις ἀνακτᾶ ἀπὸ τὸν λιμὸ και τις ἀπογεύει με τὴν ἀνώτερη ζωή. Ἐπειτα μαζί με τὸν Ἰησοῦ συνάξει¹ και με τὴν προσθήκη προβάτων αὐξάνει τὸ πλη-

1. Ματθ. 12, 30.

πλήθος καὶ μαθητῶν λογάδα συνίστησι καὶ ἐκ μιᾶς ρα-
 γὸς ἢ ἀτελοῦς καὶ ἀόρου τοῦ βότρουοι πολλοὺς τῇ δε-
 σποτικῇ ληνῶ πλήρεις βότρουας ἐναποτίθεται ἄνδρας
 15 ἐπιθυμιῶν τῶν τοῦ Πνεύματος. Ἄλλα γὰρ ἐπεὶ πολλῆς
 ἔδειτο βοήθειας εἰς ἀνάκτησιν ἢ μονή, τὰ μὲν συμπε-
 πτωκότα καὶ κάτω κείμενα ἐκφορεῖ τοῦ μέσου ὡς ἄ-
 χρηστα καὶ ὄλον τὸ μοναστήριον πλήν τοῦ ναοῦ ἐκ βά-
 θρων φιλοτιμῶς ἀνοικοδομεῖ. Τὸν δέ γε ναόν, ὃν Μαυ-
 20 ρίκιον λέγεται κτίσαι τὸν αὐτοκράτορα, τῶν νεκρῶν
 σωμάτων ἀποκαθαίρει πάλαι πολυάνδριον γεγονότα, καὶ
 τὸ ἔδαφος αὐτοῦ μαρμάρους καταστρωννύει καὶ καλλω-
 πίζει τοῦτον τοῖς ἀναθήμασιν, εἰκόσιν ἱεραῖς ἀγίαις κα-
 ταλαμπρύνας. Πρὸς τούτοις καὶ βίβλων ἐν αὐτῷ ποι-
 25 εῖται ἀπόθεσιν καὶ ἱερῶν ἐνδυτῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων,
 συνάμα τοῖς φωταγωγοῖς ἐξ ὑέλου τετορνευμένοις καὶ
 θαυμασίους τὸ κάλλος πολυκανδήλοις.

35 Οὕτω δὲ τὸ ὄλον ὃ Συμεῶν ἀνοικοδομήσας φροντι-
 στήριον ἄπτεται λοιπὸν καὶ τῆς τῶν μαθητῶν ἀνακτή-
 σεως, κατηχῶν καὶ διδάσκων αὐτοὺς τὴν τέχνην τῶν
 τεχνῶν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐπιστημῶν, τὴν πολι-
 5 τείαν τῶν μοναχῶν, λόγῳ μὲν ὀλίγα, ἔργῳ δὲ διεγεί-
 ρων τὰ πλείω πρὸς τὴν τῶν ἐντολῶν ἐργασίαν, ἑαυτὸν
 αὐτοῖς ὑπογραμμὸν προτιθεὶς καὶ λέγων· «ἅπ' ἐμοῦ ὄ-
 ψεσθε καὶ οὕτω ποιήσετε». Ἐνθεν οὖν καὶ τράπεζαν
 κοινήν ἑαυτῷ καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐτίθει τὰ ἐφθὰ λάχα-
 10 να καὶ τὰ σπέρματα, ὧν οἱ μὲν ἀρκούντως μεταλαμβάνοντες μετ' εὐχαριστίας ἀνίσταντο, ὃ δὲ πολλάκις καὶ
 αὐτῶν ἀπεχόμενος μόνοις ἤρκειτο λαχάνοις ὠμοῖς καὶ
 ὕδατι μεμετρημένῳ, ὁμοῦ τε ὑποπιᾶζων καὶ δουλαγω-
 γῶν ἑαυτὸν καὶ τοῖς φοιτηταῖς ὑπόδειγμα παρέχων τῆς

34,25 καὶ ἱερῶν: ἱερῶν H.

35,9 τοῖς παραλ. H.

θος τοῦ ποιμνίου, συγκροτεῖ ὄμιλο μαθητῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἀπὸ μία ἀτελῆ καὶ ἄγουρη ρᾶγα σταφυλιοῦ ἐναποθέτει στὸ δεσποτικὸ ληνὸ πολλὰ ὄριμα σταφύλια, ἄνδρες ἐπιθυμιῶν τοῦ πνεύματος². Ἡ μονὴ ὅμως ἐχρειαζόταν πολλὴν βοήθεια γι' ἀποκατάστασι· γι' αὐτὸ μετέφερε ἀπὸ τὴν μέση τὰ πεσμένα καὶ εὕρισκόμενα στὸ ἔδαφος μέρη ὡς ἄχρηστα καὶ ἀνοικοδόμησε φιλοτίμως ἀπὸ τὰ θεμέλια ὀλοκληρο τὸ μοναστήρι πλὴν τοῦ ναοῦ. Τὸν δὲ ναό, ποὺ ἔλεγαν ὅτι ἔκτισε ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος, ἐκαθάρισε ἀπὸ τὰ νεκρὰ σώματα, ἀφοῦ ἀπὸ παλαιὰ εἶχε γίνει κοιμητήριον, ἔστρωσε τὸ ἔδαφός του μὲ μάρμαρα καὶ ἐκαλλώπισε τοῦτον, λαμπρύνοντάς τον μὲ ἀναθήματα καὶ ἱερὲς εἰκόνες. Ἐπιπλέον συγκρότησε θήκη βιβλίων, ἱερῶν ἀμφίων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ἐνῶ συγχρόνως ἐτοποθέτησε φωταγωγούς ὑαλίνους καὶ πολυκάνδηλα τορνευτὰ καὶ θαυμάσια στὸ κάλλος.

- 35** Ἄφοῦ οἰκοδόμησε ἔτσι τὸ σύνολο τοῦ φροντιστηρίου ὁ Συμεών, ἐπιδόθηκε τότε καὶ στὴν ἀναμόρφωσι τῶν μαθητῶν, κατηχώντας καὶ διδάσκοντας αὐτοὺς τὴν τέχνη τῶν τεχνῶν καὶ τὴν ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν, τὴν πολιτεία τῶν μοναχῶν, ὀλίγο μὲ τὸν λόγο, περισσότερο δὲ μὲ τὸ ἔργο παρακινώντας στὴν ἐργασία τῶν ἐντολῶν, προβάλλοντάς σ' αὐτοὺς ὑπογραμμὸ τὸν ἑαυτοῦ καὶ λέγοντάς «ὅπως βλέπετε ἐμένα, νὰ πράττετε». Ὄρισε λοιπὸν κοινὴ τράπεζα γιὰ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τοὺς μαθητάς, παραθέτοντάς μαγειρευτὰ λάχανα καὶ σπόρια. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν τρώγοντας ἐπαρκῶς ἐσηκῶνονταν μ' εὐχαριστία, αὐτὸς δὲ ἀπέχοντας πολλὰς φορές καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀρκῶνταν μόνον στὰ ὦμα λάχανα καὶ τὸ λιγοστὸ κρασί, τόσο γιὰ νὰ σκληραγωγῆσθαι καὶ δημαγωγῆσθαι τὸν ἑαυτοῦ ὅσο καὶ γιὰ νὰ προσφέρῃ στοὺς φοιτητάς τὸν ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα

2. Δαν. 9, 23. 10, 11.

15 στενότητος καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ ἐν ἑαυτῷ. Οὕτω τοί-
 νυν ποιοῦντι καὶ οὕτω διδάσκοντι ἐπηυξάνετο αὐτῷ τὸ
 τῆς κατανύξεως ἄνωθεν χάρισμα διὰ ταπεινοφροσύνης
 ὑπερβολήν, ὃ καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ τοῦ βίου ἄρτος καὶ
 πόμα ἦν, ὡς λέγειν μετὰ Δαυὶδ καὶ αὐτόν, «ἐψώμισας
 20 ἄρτον δακρῶν καὶ ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως».
 Ἀμέλει καὶ τρεῖς ἑαυτῷ καιροὺς τῆς ἡμέρας εἰς τοῦτο
 τὸ ἔργον ἐτάξατο καθάπερ εἴρηται τὸν τῆς πρωΐας με-
 τὰ τοὺς ὕμνους τοὺς ἑωθινούς, τὸν τῆς ἀγίας ἀναφο-
 ρᾶς καθ' ὃν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ σφαγιάζεται καὶ τὸν τῆς
 25 ἑσπέρας μετὰ πᾶσαν ἄλλην ὑμνολογίαν. Ἐν γὰρ τοῖς
 τρισὶ τούτοις καταμόνας ἰστάμενος εἰς εὐχὴν μόνος μό-
 νω μετὰ δακρῶν προσωμίλει Θεῷ.

36 Τοιαύτην οὖν ἐν τῷ λεληθότι καθ' ἑκάστην ἔχων
 ὁ γενναῖος τὴν ἐργασίαν, ἐν μιᾷ ὡς ἴστατο ἐν νυκτὶ
 καὶ ἀπεδίδου τὰς εὐχὰς αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ, εἶδε καὶ ἰδοῦ
 νεφέλη φωτὸς ἐξ οὐρανοῦ κατελθοῦσα τῆς στέγης ἀρ-
 5 θείσης τοῦ οἴκου ἐκάθισεν ἐπάνω τῆς αὐτοῦ τιμίας κε-
 φαλῆς, καὶ καλύψασα ὅλον ἔφ' ἱκανὰς ὥρας θερμοτά-
 τής αὐτόν καὶ ἀρρήτου τινὸς πεπλήρωκεν ἡδονῆς ἀν-
 εκφράστου τε εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας, ὡς καὶ μυστι-
 κῆς ἐκεῖθεν ἀκοῦσαι φωνῆς ξένα τινὰ καὶ κεκρυμμένα
 10 μυστήρια διδαξάσης αὐτόν. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἀπανα-
 στάσης αὐτῆς εὔρε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ Θεοῦ
 τᾶ τῆς θείας χάριτος βρῆνουςαν νάματα, καὶ τοῦ λοιποῦ
 οὐκ εἶχεν αὐτὸς ἑαυτόν, ἀλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ χάρις ὅλον
 αὐτόν πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασα τὴν μὲν γλῶτταν αὐτοῦ
 15 κάλαμον ὀξυγράφου, τὴν δὲ διάνοιαν πηγὴν σοφίας Θε-
 οῦ ἀπειργάσατο. Διὰ τοῦτο καὶ ἀμαθῆς ὢν πάντα τῶν

τῆς στενωποῦ καὶ τῆς τεθλιμμένης ὁδοῦ³. Καθὼς λοιπὸν ἔτσι ἔπραττε κι' ἐδίδασκε τοῦ αὐξανόταν τὸ χάρισμα τῆς κατανύξεως ἀπὸ ἄνω λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς ταπεινοφροσύνης· αὐτὸ ἄλλωστε ἦταν γι' αὐτὸν σ' ὅλη του τὴν ζωὴ ἄρτος καὶ ποτὸ, ὥστε νὰ λέγη καὶ αὐτὸς μαζί μὲ τὸν Δαβὶδ, «μᾶς ἔθρεψες ἄρτο δακρύων καὶ μᾶς ἐπότισες κρασί κατανύξεως»⁴. Ὅπως ἔχει λεχθῆ μάλιστ⁵, εἶχε ὀρίσει τρεῖς καιροὺς τῆς ἡμέρας γιὰ τὸ ἰδιαίτερο ἔργο τῆς κατανύξεώς του· τὸ πρῶι μετὰ τοὺς ἑωθινοὺς ὕμνους, τὸν τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς κατὰ τὸν ὁποῖο σφαγιάζεται ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν τῆς ἑσπέρας ἔπειτα ἀπὸ κάθε ἄλλη ὕμνολογία.

36 Τέτοια λοιπὸν ἐργασία ἔχοντας στὰ κρυφὰ ὁ γενναῖος, κάποια νύκτα, καθὼς ἐστεκόταν ἀναπέμποντας τίς εὐχές του στὸν Κύριο, εἶδε ὄραμα. Νεφέλη φωτεινὴ ποὺ κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἐνῶ ἡ στέγη τοῦ οἴκου εἶχε σηκωθῆ, ἐκάθισε ἐπάνω στὴν τιμία κεφαλὴ του καὶ καλύπτοντάς τον ὀλόκληρον ἐπὶ ἀρκετὲς ὥρες, τὸν ἐγέμισε θερμότητ⁶ καὶ ἄρρητη ἡδονή, ἀνέκφραστη εὐφροσύνη καὶ θυμηδία, ὥστε ν' ἀκούσῃ ἀπ' ἐκεῖ καὶ μυστικὴ φωνὴ ποὺ τὸν ἐδίδαξε κάποια παράξενα ἀπόκρυφα μυστήρια. Γι' αὐτό, ὅταν αὐτὴ ἡ νεφέλη ἀπομακρύνθηκε, αὐτὸς εὐρῆκε τὴν καρδιά του νὰ ἀναβλύζῃ τὰ νάματα τῆς θείας χάριτος στὴν σοφία τοῦ Θεοῦ, καὶ στὸ ἐξῆς δὲν κατεῖχε αὐτὸς ἑαυτόν, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ τὸν εἴλκυσε ὀλόκληρον πρὸς τὸν ἑαυτό της, κατέστησε τὴν μὲν γλῶσσα του κάλαμο ταχυγράφου⁶, τὴν δὲ διάνοια πηγὴ σοφίας Θεοῦ. Γι' αὐτό, μολονότι ἦταν ἐντελῶς ἀμαθὴς τῶν ἐξω-

3. Ματθ. 7, 14.

4. Ψαλμ. 59, 3.

5. Βλ. ἀνωτέρω παράγρ. 26 - 28.

6. Ψαλμ. 44, 1.

θύραθεν μαθημάτων, ὡς ὁ ἠγαπημένος ἐθεολόγει καὶ τὰ τῆς θεολογίας ὄλαις νυξὶν ἀνετάττετο.

- 37 Πᾶσαν μὲν δὴ φύσιν τὴν τῆς παρούσης ζωῆς μετέχουσαν δαμάζειν τὸν ὕπνον ἀκούομεν, ἐκείνου δὲ ἡ ψυχὴ τῶν ἀναγκῶν ἐκδῦσα τοῦ σώματος οὔτε τῷ ὕπνῳ μὴ βουλομένη εἶα τὸ σῶμα κάμπτεσθαι, οὔτε κόπου αἰ-
5 σθάνεσθαι τῆς ὀλονύκτου ἀγρυπνίας καὶ στάσεως, οὔτε πείνης ἢ δίψης ἀνάγκαις ταπεινοῦσθαι καὶ καταπίπτειν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀβροδίαιτον ἔχοντες βίον ἀνθηρὸν τὸ χρῶμα καὶ ἐρυθρὸν περιφέρουσιν ἐν εὐεξίᾳ, οὔτως ἐν κακοπαθείᾳ πάση ὁ Συμεὼν ἑαυτὸν ἐδείκνυ φαιδρό-
10 τατόν τε καὶ ἀγγελόμορφον. Ἄλλὰ τοιοῦτος ἀποτελεσθεὶς παρὰ τῆς ἀνωθεν χάριτος καὶ ἀποστολικῆς ἀξιωθεὶς δωρεᾶς, τοῦ λόγου τῆς διδασκαλίας φημί, ὄργανον ἦν καὶ ὠρᾶτο τοῦ πνεύματος μυστικῶς κρουόμενον ἀνωθεν, καὶ πῆ μὲν τῶν θείων ὕμνων τοὺς ἔρωτας ἐν
15 ἀμέτρῳ μέτρῳ συνέταττε, πῆ δὲ τοὺς λόγους τῶν ἐξηγήσεων ἐν πυκνότητι ἔγραφε νοημάτων, καὶ ποτὲ μὲν τοὺς κατηχητικούς συνεγράφετο λόγους, ποτὲ δὲ τισὶν ἐπιστέλλων ἐξάκουστος πᾶσιν ἐγίνετο.

ΣΤΑΣΙΣ ΜΟΝΑΧΩΝ

- 38 Ἄλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; ἤρδευε μὲν οὖν ὡς ἔφην ἀενάως τοῖς λόγοις τὸ ποίμνιον, καὶ κεῖνο καθ' ἐκάστην ἠϋξάνετο, οὐκ ἀπονητὶ δέ, οὐδὲ δυσχερείας πάσης ἐκτός, ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ πόνου καὶ τῶν πειρασμῶν τῶν
5 παρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ἵνα ἐξ ἑνὸς καὶ τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐπενεχθέντας αὐτῷ πειρασμοὺς καταδήλους ἐργάσω-

τερικῶν μαθημάτων⁷, ἐθεολογοῦσε σάν τὸν ἀγαπημένο⁸ καὶ ὀλόκληρες νύκτες διαλογίζόταν τὰ θεολογικά.

37 Ἄκουσμε βέβαια ὅτι ὁ ὕπνος δαμάζει κάθε φύσι πού μετέχει τῆς παρούσης ζωῆς· ἐκείνου ὅμως ἡ ψυχὴ, ἐκδυμένη τὶς ἀνάγκες τοῦ σώματος, δὲν ἄφηνε τὸ σῶμα νὰ καμφθῆ ἀπὸ τὸν ὕπνο, ἂν δὲν τὸ ἤθελε, οὔτε κόπο νὰ αισθάνεται ἀπὸ τὴν ὀλονύκτια ἀγρυπνία καὶ στάσι οὔτε ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τῆς πείνας καὶ δίψας νὰ ταπεινώνεται καὶ νὰ καταπίπτει, ἀλλὰ, ὅπως οἱ ἀκολουθοῦντες ἀβροδίατο βίο περιφέρουν ἀνθηρὸ καὶ ἐρυθρὸ χρῶμα μὲ εὐεξία, ἔτσι ὁ Συμεὼν μὲ ὅλη τὴν κακοπάθεια ἐδείκνυε τὸν ἐαυτό του φαιδρότατο καὶ ἀγγελόμορφο. Καθὼς μάλιστα ἀναδείχθηκε τόσο δυνατὸς ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάρι καὶ ἀξιώθηκε ἀποστολικὴ δωρεά, δηλαδὴ τὸν λόγο τῆς διδασκαλίας, ἦταν καὶ ἐφαινόταν ὄργανο τοῦ Πνεύματος, μυστικῶς κρουόμενο ἄνωθεν, καὶ κάποτε μὲν συνέτασσε τοὺς Ἑρωτας Θείων Ὑμνων σὲ ἄμετρο μέτρο, κάποτε δὲ ἔγραφε τοὺς Λόγους τῶν Ἐξηγήσεων μὲ πυκνότητα νοημάτων, ἄλλοτε μὲν συνέγραφε τοὺς Κατηχητικούς Λόγους, ἄλλοτε δὲ ἔστελλεν Ἐπιστολές, γινόμενος ἑξακουστός σὲ ὅλους.

ΣΤΑΣΙΣ ΜΟΝΑΧΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

38 Ἄλλὰ τί συνέβηκε στὴν συνέχεια; Ὅπως εἶπα, ἐπότιζε διαρκῶς τὸ ποίμνιο μὲ τοὺς λόγους, κι' ἐκείνο αὐξανόταν καθημερινῶς, ὄχι βέβαια ἄκοπα καὶ χωρὶς δυσχέρειες, ἀλλὰ μὲ πολλὴν κόπο καὶ πολλοὺς πειρασμοὺς ἀπὸ τὸν ἐχθρό. Καὶ γιὰ νὰ καταστήσω μ' ἓνα παράδειγμα φανεροὺς καὶ τοὺς ἄλλους πειρασμοὺς πού τοῦ δημιουργή-

7. Ὁ βιογράφος ἐννοεῖ τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα, διότι, ὅπως ἐσημείωσε προηγουμένως, εἶχε ἐκπαιδευθῆ στὰ γραμματικά.

8. Ἐννοεῖται ἐδῶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος.

μαι, τὸ γεγονός εἰς αὐτὸν παρὰ τῶν μοναχῶν τῆς ἐκείνου
 μονῆς ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνάξεως διηγήσομαι. Τῆς
 ἑωθινῆς ἐν μιᾷ τελεσθείσης δοξολογίας καθὼς ἔθος ἦν
 10 τῷ μακαρίῳ τοὺς μαθητὰς κατηχεῖν, ὡς τῆς κατηχή-
 σεως ἤρξατο νουθετῶν, ἐλέγχων, παρακαλῶν κατὰ τὴν
 τοῦ ἀποστόλου παραίνεσιν, αἴφνης ὡσεὶ τριάκοντα ἄν-
 δρες τῶν μοναχῶν τὰ ἑαυτῶν διαρρήξαντες πάλλια, ὡς
 οἱ περὶ Ἄνναν ποτὲ καὶ Καϊάφαν, κραυγαῖς ἀσήμοις
 15 καὶ ὀρμήματι φονικῷ κινήθεντες καὶ τὴν ἐκκλησίαν
 πᾶσαν διαταράξαντες χεῖρας ἀνόμους τολμηρῶς. ἦραν
 κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὥστε συλλαβεῖν καὶ ὡσεὶ θῆ-
 ρες διασπαράξαι αὐτόν. Ὁ δὲ τὴν ἐξαίφνης ὡς εἶδε
 τούτων ἀλλοίωσιν καὶ ὅπως ἀπηλλοτριώθησαν τοῦ οἰ-
 20 κείου διδασκάλου τε καὶ πατρὸς, τὰς χεῖρας δεσμεύσας
 πρὸς ἑαυτὸν καὶ εἰς οὐρανὸν ἄρας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν,
 ἐπὶ χώρας ἄσειστος ἔστη ὑπομειδιῶν καὶ φαιδρὸν ἀτε-
 νίζων πρὸς τοὺς ἀλάστορας.

39 Ὡς δ' ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀσήμοις κραυ-
 γαῖς τε καὶ βλασφημίαις κυνῶν ὑλακτούντων μανίαν
 καὶ ἀναίδειαν ἐπεδείξαντο, ἐκωλύοντο μὲν ἄνωθεν τὰς
 ἀνόμους χεῖρας ἐπιβαλεῖν αὐτῷ· πόρρωθεν γὰρ αὐτοῦς
 5 ἢ τῷ Συμεῶν ἐνοικοῦσα χάρις ἐποίει καὶ ἀπεπέμπετο.
 Ἀποροῦντες δὲ τί διαπράξονται, τῆς ἐκκλησίας δρο-
 μαίως ἐξέρχονται, καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς πύλης τοῦ μονα-
 στηρίου συντρίψαντες τὴν φέρουσαν εἰς τὸ πατριαρχεῖ-
 ον ὡσπερ ἐξεστηκότες καὶ μαινόμενοι ἔθεον, μόνον τὸν
 10 μακάριον μετὰ τῶν ἐν εὐλαβείᾳ ζώντων ἐγκαταλείψαν-
 τες. Ὡς δὲ τὴν πρώτην πύλην εἰσῆλθον τῆς μεγάλης
 τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἄοπλοι, καὶ ταῖς κραυγαῖς τὸν ἀρ-
 χιερέα - Συσσίνιος δὲ ἦν - κάτωθεν ὄχλουν, μεταστέλ-
 λεται τούτους ὁ πατριάρχης, καὶ μαθὼν τῆς ταραχῆς
 15 τὴν αἰτίαν καὶ τὸ καττυθὲν ὑπ' αὐτῶν κατὰ τοῦ ἁγίου,

θηκαν, θὰ διηγηθῶ τὸ γεγονός που τοῦ συνέβηκε ἀπὸ τὴν στάσι τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς του τὴν ὥρα τῆς συνάξεως. "Ὅταν κάποτε ἐτελείωσε ἡ πρωϊνὴ δοξολογία καθὼς ἄρχισε κατὰ τὴν συνήθειά του ὁ μακάριος νὰ κατηγῆ τοὺς μαθητὰς καὶ σύμφωνα μὲ τὴν παραίνεσι τοῦ ἀποστόλου¹ νὰ νουθετῆ, νὰ ἐλέγχη, νὰ παρηγορῆ, ἔσφραξεν ἅπαντα ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς διαρρηγνύοντας τὰ ἱμάτιά τους, ὅπως παλαιὰ οἱ γύρω ἀπὸ τὸν "Αννα καὶ Καϊάφα², ἐκινήθησαν μὲ ἄναρθρες κραυγές καὶ φονικὲς διαθέσεις, διετάραξαν ὅλη τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐσήκωσαν αὐθοδῶς τὰ ἄνομα χέρια τους κατὰ τοῦ πατρός των, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τὸν διασπαράξουν ὡς θηρία. Αὐτὸς δέ, μόλις εἶδε τὴν ἀλλαγὴν των καὶ τὴν ἀποξένωσίν τους ἀπὸ τὸν διδάσκαλο καὶ πατέρα τους, ἔδεσε τὰ χέρια του καὶ ἐσήκωσε τὴν σκέψιν του πρὸς τὸν οὐρανόν· μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἔμεινε ἐπὶ τόπου ἀκίνητος χαμογελῶντας καὶ ἀτενίζοντας χαρούμενα πρὸς τοὺς μιαρούς.

39 Καθὼς δὲ ὤρμησαν ἐναντίον του καὶ μὲ τίς ἄναρθρες κραυγές καὶ βλασφημίας ἐπέδειξαν μανία καὶ ἀναίδεια σκύλων που ὑλακτοῦσαν, ἐμποδίσθησαν ἄνωθεν νὰ ἐπιβάλουν ἐπάνω του τὰ ἄνομα χέρια· διότι ἡ χάρις που ἐνοικοῦσε στὸν Συμεὼν τοὺς ἐκρατοῦσε μακριὰ καὶ τοὺς ἀπέπεμπε. Ἀπορώντας δὲ τί νὰ πράξουν, ἐξέρχονται τρέχοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καί, ἀφοῦ ἔσπασαν τὰ κλειθρα τῆς πύλης τοῦ μοναστηριοῦ, ἐγκαταλείποντας μόνον τὸν μακάριο μαζί μ' ἐκείνους που ἐζοῦσαν μ' εὐλαβικὴ διαγωγὴν. Καθὼς δὲ ἐπέρασαν ἄοπλοι τὴν πρώτην πύλην τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἄρχισαν νὰ ἐνοχλοῦν μὲ τίς κραυγές τὸν ἀρχιερέα — που ἦταν ὁ Σισίνιος — ἀπὸ κάτω, τοὺς ἐκάλεσε ὁ πατριάρχης καί, ἀφοῦ ἔμαθε τὴν αἰτία τῆς ταραχῆς καὶ τὴν ἐκ μέρους των ραδιουργίαν κατὰ

1. Β' Τιμ. 4, 2.

2. Ματθ. 26, 65.

δεινήν μανίαν αὐτῶν καταγνούς, τῇ ἐπαύριον μεταστέλλεται καὶ τὸν ἅγιον. Εἰσελθὼν οὖν ὁ μακάριος σεμνῶ τῷ ἤθει καὶ ἰλαρῶ καταστήματι πρὸς αὐτόν, τὴν αἰτίαν πρὸς αὐτοῦ τῆς τῶν μοναχῶν μανίας διερωτᾶται. Ὡς
 20 δ' ἐκεῖνος ἅπαντα διηγήσατο ἐν τῷ νοστίμῳ λόγῳ τῆς χάριτος τὰ τῆς συνήθους ὁμιλίας καὶ κατηχήσεως, εἶθ' οὕτω τὰ τῆς ἀναιδεΐας αὐτῶν καὶ τοῦ φονικοῦ ἐκείνου ὀρμήματος, καὶ ὅπως τὰ κλειῖθρα καὶ τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν συντρίψαντες ἔφυγον, ἐξεπλάγη πρὸς ταῦτα ὁ
 25 πατριάρχης καὶ γνοὺς τὸν φθόνον αὐτῶν καὶ τὴν μανίαν τῶν ἀσυνέτων, θυμοῦ δικαίου πλησθεὶς ἐξορίαν πάντων καταψηφίζεται.

40 Εἶπερ οὖν ἄλλος τις ἦν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ὑπ' ἐκείνων, οὐκ ἂν ἦσθη ἐπὶ τῇ ψῆφῳ; Οὐκ εὐφράνθη κατὰ τὸν εἰρηκότα, ὅταν τοιαύτην εἶδεν ἐκδίκησιν; Ἄλλ' οὐχ οὕτως ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ τοῦ πρώτου ποιμένος
 5 μιμητῆς ἀκριβέστατος. Ἐπειδὴ γὰρ τοὺς ἐπάξοντας ἐτοίμους εἶδεν ἐπὶ τὸ τοὺς ἀποστατήσαντας συλλαβέσθαι, πίπτει πρηγῆς καὶ τῶν πατριαρχικῶν ἐκείνων ἅπτεται ποδῶν ὁ τὴν ψυχὴν συμπαθέστατος καὶ τιθεὶς αὐτὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτοῦ, καὶ θρήνοις τὴν συγγνώ-
 10 μην αἰτεῖται. Κάμπτεται μόλις ὁ πατριάρχης καὶ τὴν μὲν ὑπερορίαν ταῖς παρακλήσεσιν ἀναβάλλεται, οὐ συγχωρεῖ δὲ τούτοις ἔτι τὴν εἴσοδον τῆς μονῆς. Αὐτίκα γοῦν ἀπελαύνονται πάντες τῆς ἐκκλησίας καὶ μανίας πλησθέντες σκορπίζονται τῷ οἰκείῳ θελήματι ἕκαστος αὐ-
 15 τῶν ἐξακολουθῶν ὧν οἱ μὲν ἐν κατηχουμενείοις ἐκκλησιῶν, οἱ δὲ πρὸς ἑτέρας μονὰς ἀπερρίφησαν, ὅσοι δὲ τῆς κάτω μοίρας καὶ τῶν εὐτελεστέρων ἦσαν ὧδε κακεῖσε ὅπη ἕκαστος ἔτυχεν ἐσκεδάσθησαν.

τοῦ ἁγίου, τοὺς ἀπέδωσε δεινὴ μανία, καὶ ἐκάλεσε τὴν ἐπομένη ἡμέρα τὸν ἅγιο. "Ὅταν λοιπὸν ὁ μακάριος εἰσηλθε μὲ σεμνὸ ἦθος καὶ ἰλαρὸ παρουσιαστικὸ πρὸς αὐτόν, ὁ πατριάρχης ἐρωτᾷ γιὰ τὴν αἰτία τῆς ἐναντίον του μανίας τῶν μοναχῶν. "Ὅταν δὲ ἐκεῖνος διηγήθηκε μὲ τὸν νόστιμο χαριτωμένο λόγο ὅλα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν συνηθισμένη ὁμιλία καὶ κατήχησι καὶ ἔπειτα τὰ τῆς ἀναιδεΐας καὶ τῆς φονικῆς ἐξορμήσεώς των, καὶ πῶς ἔφυγαν συντρίβοντας τὰ κλειῖθρα καὶ τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν, ὁ πατριάρχης ἐξεπλάγη καὶ ἀντιλαμβανόμενος τὸν φθόνο καὶ τὴν μανία τῶν ἀσυνέτων, καταλήφθηκε ἀπὸ δίκαιο θυμὸ καὶ τοὺς κατεδίκασε ὅλους σὲ ἐξορία.

40 Ἐὰν βέβαια ἦταν κάποιος ἄλλος αὐτὸς ποὺ ἔπαθε αὐτὰ ἀπὸ ἐκείνους, δὲν θὰ ἰκανοποιώταν ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν; Δὲν θὰ εὐφραίνόταν κατὰ τὸν βιβλικὸ λόγ³, ὅταν εἶδε τέτοια καταδίκη; Δὲν συνέβηκε ὅμως αὐτὸ στὸν καλὸ ποιμένα καὶ ἀκριβέστατο μιμητὴ τοῦ πρώτου ποιμένος. "Ὅταν δηλαδὴ εἶδε τοὺς φύλακες ἔτοιμους νὰ συλλάβουν τοὺς ἀποστάτες, πίπτει πρηνῆς κί' ἐγγίζει τὰ πατριαρχικὰ ἐκεῖνα πόδια ὁ ἡγούμενος μὲ τὴν εὐαίσθητη ψυχὴ, τὴν ὁποία προσφέρει ὑπὲρ τῶν προβάτων του⁴, καὶ μὲ θρήνους ζητεῖ συγγνώμην. Ὁ πατριάρχης κάμπτεται μὲ δυσκολία καὶ λόγῳ τῶν παρακλήσεων ἀνακαλεῖ τὴν ἀπόφασιν περὶ ἐξορίας, δὲν τοὺς ἐπιτρέπει ὅμως νὰ εἰσέλθουν πάλιν εἰς τὴν μονήν. Ἀμέσως λοιπὸν ἀπελαύνονται ὅλοι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία καὶ γεμᾶτοι μανία σκορπίζονται ἀκολουθώντας ὁ καθένας τὸ θέλημά του. "Ἄλλοι κατατάχθηκαν ἀνάμεσα εἰς τὰ κατηχομενεῖα τῶν ἐκκλησιῶν, ἄλλοι ἐρρίφθησαν εἰς ἄλλες μονές, ὅσοι δὲ ἀνῆκαν εἰς τὴν κατώτερη καὶ εὐτελέστερη μοῖρα διασκορπίσθησαν ὅπου ἔτυχε ὁ καθένας, ἐδῶ κί' ἐκεῖ.

3. Ψαλμ. 57, 10.

4. Ἰω. 10, 11.

41 *Τί οὖν ὁ ποιμὴν ὁ καλός; Μόνος εἰς τὸ μοναστήριον ὑποστρέφει τὰ σπλάγχνα ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν προβάτων Χριστοῦ σπαρασσόμενος καὶ τοῖς δάκρυσι κατατλούμενος. Καὶ βλέπε μοι ψυχῆς ἁγίας ἀκεραιότητα*
 5 *καὶ ἀνεξικακίαν δικαίου ἀνδρός· ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ φορητὸν κενὴν καθορᾶν τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, τί ποιεῖ ὁ πάντα σοφὸς καὶ γενναῖος, ἵνα τὸ ποιμνιον ἐαυτῷ καὶ Θεῷ καταλλάξῃ καὶ πρὸς ἑαυτὸν συναγάγῃται; Διερευνᾶται τοὺς τόπους τῆς πόλεως ἔνθα ἕκα-*
 10 *στος αὐτῶν ἦν τῷ οἰκείῳ διάγων θελήματι, καὶ μαθῶν, ἑκάστῳ τὰ πρὸς χρεῖαν αὐτοῦ διαπέμπεται, λόγοις παρακλητικοῖς τὸ σκληρὸν μαλάσσει τῆς καρδίας αὐτῶν. Ὡς δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπράττετο, καὶ ὁ καλὸς τῷ ὄντι πατήρ ἐν ταπεινῷ τῷ σχήματι παραγινόμε-*
 15 *νος ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν συνεκαθέζετο, καὶ τὰ πρὸς ἀγάπην ὠμίλει καὶ τὴν ὑποστροφὴν ἤτειτο μετὰ συγγνώμης, ὡς εἴ τις ἀδικήσας μᾶλλον ἢ ἀδικηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, λόγοις διδασκαλίας κατεμάλαξεν αὐτῶν τὸ ἀντίτυπον καὶ σκληρὸν τῆς καρδίας, καὶ ἐν ὀλίγῳ πάντας*
 20 *συνήγαγεν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ διὰ τῆς θύρας τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν εἰσελθὼν τῶν προβάτων καὶ οὐχ ὡς κλέπτῃς ἄλλοθεν ἀναβάς, καὶ τὴν ἰδίαν αὐθις αὐλὴν τοῖς ἡμέροις καὶ πρὸ βραχέος ἀγριωθεῖσι προβάτοις ἐγέμισεν.*

42 *Ἀκουέτωσαν οἱ τοῦ νῦν αἰῶνος ποιμένες καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκείνου μιμείσθωσαν, ἵνα καὶ τῆς χάριτος ἧς ἀπήλαυσεν ἄνωθεν, εἴ γε βούλοιντο, κοινωνοὶ καὶ συμμέτοχοι γένωνται. Οὐ γὰρ ἡ σπουδὴ πᾶσα τῷ μακαρίῳ ἐκείνῳ κατὰ τοὺς ἄρτι ποιμένας καὶ διδασκάλους ὑπῆρ-*
 5 *χεν, ὥστε πᾶσαν αὐτοῦ πληρῶσαι θέλησιν εἰς ἀπολαύ-*

40,12 κατηχουμένας.

41,14 πατήρ: ποιμὴν Η.

41 Τί ἔπραξε λοιπὸν ὁ ποιμὴν ὁ καλός; Ἐπιστρέφει μόνος του στὸ μοναστήρι, σπαρασσόμενος ἐσωτερικὰ γιὰ τὴν στέρησι τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ χύνοντας ἄφθονα δάκρυα. Καί, παρακαλῶ, παρατηρήσατε ἀκεραιότητα ἀγίας ψυχῆς καὶ ἀνεξικακία δικαίου ἀνδρός. Ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπη ἀδειανὴ τὴν αὐλή τῶν προβάτων, τί κάμνει ὁ καθ' ὅλα σοφός καὶ γενναῖος, γιὰ νὰ συμφιλιώσῃ τὸ ποῖμνιο πρὸς τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὸν Θεὸ καὶ νὰ τὸ συναθροίσῃ κοντά του; Ἐρευνᾷ γιὰ τοὺς τόπους τῆς πόλεως ὅπου ἐζοῦσε ὁ καθένας τους κατὰ τὴν θέλησί του. Ὅταν τοὺς ἔμαθε, στέλλει στὸν καθένα τὰ ἀπαιτούμενα γιὰ τὴν συντήρησί του, συνοδεύοντας τὴν προσφορὰ μὲ παρηγορητικούς λόγους ποὺ ἐμάλασαν τὴν καρδιά τους. Καθὼς αὐτὸ ἐγινόταν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ὁ πραγματικὰ καλὸς ποιμὴν ἐρχόμενος μὲ ταπεινὴ ἐμφάνισι ἐκαθόταν μαζί μὲ τὸν καθένα τους, τοὺς ἀπηύθυνε λόγια ἀγάπης καὶ ἐζητοῦσε τὴν ἐπιστροφή τους μαζί μὲ τὴν συγγνώμη, σὰν νὰ τοὺς εἶχε ἀδικήσῃ μᾶλλον παρὰ νὰ εἶχε ἀδικηθῇ ἀπὸ αὐτοὺς, μὲ διδακτικούς λόγους ἐμαλάκωσε τὴν στυγνότητα καὶ σκληρότητα τῆς καρδιᾶς τους. Ἔτσι σὲ σύντομο χρόνο τοὺς συνάθροισε ὅλους ὁ καλὸς ποιμὴν, ποὺ εἰσῆλθε στὴν αὐλή τῶν προβάτων διὰ τῆς θύρας τοῦ Ἰησοῦ καὶ δὲν ἀνέβηκε σ' αὐτὴν ἀπὸ ἄλλο σημεῖο⁵, καὶ ἐγένετο πάλι τὴν αὐλή του μὲ τὰ ἡμερὰ πρόβατα ποὺ πρὸ ὀλίγου εἶχαν ἀγριεῦσει.

42 Ἄς ἀκούσουν οἱ ποιμένες τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἄς μιμηθοῦν τὴν ἀρετὴ ἐκείνου, ἔτσι ὥστε, ἂν θέλουν, νὰ γίνουν κοινωνοὶ καὶ συμμετοχοὶ καὶ τῆς χάριτος ποὺ αὐτὸς ἀπέλαυσε ἄνωθεν. Διότι ὁ μακάριος ἐκεῖνος δὲν κατέβαλε ὅλον του τὸν ζῆλο, ὅπως οἱ σημερινοὶ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι, στὸ νὰ ἱκανοποιήσῃ κάθε θέλησί του στίς ἀ-

5. Ἰω. 10, 1 - 2.

σεις τοῦ σώματος ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ τὰ τῆς ἐπιθυμίας
 μᾶλλον ἐκκαύματα ἀναστέλλειν καὶ μὴ διδόναι τῷ χείρο-
 νι τὴν ροπὴν τῆς ψυχῆς, μόνῳ δὲ τῷ κρείττονι στοιχεῖν
 10 καὶ τῷ θείῳ θελήματι ἔπεσθαι. Διὰ ταῦτα τὴν μὲν δό-
 ξαν τῶν ἀνθρώπων ὡς αἰωνίου κολάσεως πρόξενον ἔ-
 φευγεν. Οὐδὲ γὰρ ἔπασχε τὸ τῶν πολλῶν, οἳ μὴ ἔχον-
 τες ὅπως ἐξ ἄκρας ἀρετῆς τοῖς ἄλλοις αἰδέσιμοι φαίνε-
 σθαι τῷ αὐχένι καὶ τῇ ὀφρῦϊ τὸ φοβερόν κατὰ τῶν ὑπὸ
 15 χεῖρα ἐπιμορφάζονται· ἀλλ' ἐμιμεῖτο τὸν αὐτοῦ Θεὸν καὶ
 δεσπότην συμμετριάζων ἐν πᾶσι τοῖς μαθηταῖς, ὅθεν ἡ
 μακαριζομένη πενία ὡς πλοῦτος ἄσυλος αὐτῷ καὶ ἡ ἀ-
 κτημοσύνη ἠσπάζετο, δι' ἧς καὶ τὸ ταπεινὰ φρονεῖν καὶ
 αἰεὶ συντετριμμένον εἶναι τῷ πνεύματι ἐκείνῳ καλῶς ἐ-
 20 πεγίνετο.

43 Ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ ρεύματα τῶν δακρῶν ἐπήγα-
 ζεν, ἡ πραότης ἐπήνθει, ὁ ἔρωσ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης
 καὶ δικαιοσύνης, ἡ πρὸς τὸν πλησίον συμπάθεια, ἡ κα-
 θαρότης τῆς καρδίας, ἡ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πάντα εἰρη-
 5 νη, ἡ ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν καὶ τὸ ἔνεκεν δικαιοσύ-
 νης διωγμὸν ὑπομεῖναι ὡς μέγα τι κέρδος αἰεὶ αὐτῷ ἐ-
 σπουδάζετο. Διὸ καὶ τῆς ἐφέσεως οὐ διήμαρτεν, ἀλλ'
 εἰς ἔργον ἐξέβη αὐτῷ τὰ τῆς προθέσεως ἔσχατον, καὶ
 τὰ τῆς ὑπομονῆς ἐδείχθη ἐν τοῖς πράγμασιν, ὡς προῖων
 10 ὁ λόγος δηλώσει. Ἐκεῖνος οὖν καὶ γεγανθυμένον ὥσπερ
 εἶχεν αἰεὶ διὰ ταῦτα τὸ πρόσωπον, ὑπὸ τῆς ἐνδοθεν χα-
 ρᾶς τοῦ πνεύματος εὐφραινόμενος κατὰ τὸν εἰρηκότα
 σοφόν, «καρδίας εὐφραινόμενης θάλλει πρόσωπον».

44 Τοιοῦτος ἦν ὁ Συμεὼν καὶ τοιοῦτον εἶλκε τὸν βίον
 καὶ τοιαύτην αἰεὶ μετήρχετο τὴν ἐργασίαν τὴν ἔμπρα-

πολαύσεις τοῦ βίου, ἀλλὰ σὸ νὰ καταστείλῃ τὰ καύματα τῆς ἐπιθυμίας μᾶλλον καὶ σὸ νὰ μὴ ὀδηγήσῃ τὴν ροπὴ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ χειρότερο, μόνο δὲ νὰ συστοιχῇ πρὸς τὸ ἀνώτερο καὶ νὰ ἀκολουθῇ τὸ θεῖο θέλημα. Γι' αὐτὸ τὴν μὲν δόξα τῶν ἀνθρώπων ἀπέφευγε ὡς πρόξενο αἰωνίας κολάσεως. Διότι ἄλλωστε δὲν ἔπασχε ὅ,τι οἱ πολλοί, οἱ ὁποῖοι μὴ μπορῶντας, νὰ φαίνωνται σεβαστοὶ στοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ ἀρετὴ τους ἐπιβάλλουν μὲ τὸν λαιμὸ καὶ τὰ φρύδια τὸν φόβο στοὺς ὑφισταμένους. Αὐτὸς ἐμιμῶνταν τὸν Θεὸ του καὶ δεσπότη, κατεβαίνοντας καθ' ὅλα σὰ μέτρα τῶν μαθητῶν του. Γι' αὐτὸ ἀγκάλιαζε ὡς ἀσύλητον πλοῦτο τὴν μακαρία πτωχεία καὶ τὴν ἀκτημοσύνη, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκτοῦσε καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν σὲ ὅλα πνευματικὴ συντριβή.

43 Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἔχυνε ρεύματα δακρύων, ἐξέπεμπε πραότητα κι' ἐπέδιδε πάντοτε σὰν μεγάλο κέρδος τὸν πόθο τῆς ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, τὴν συμπάθεια πρὸς τὸν πλησίον, τὴν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς, τὴν εἰρήνη πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ὅλους, τὴν ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν καὶ τὴν δοκιμασίαν διωγμῶν γιὰ τὴν δικαιοσύνη⁶. Γι' αὐτὸ δὲν ἀστόχησε στὸν σκοπὸ του, ἀλλὰ κάθε πρόθεσίς του ἐπραγματοποιήθηκε μέχρι τέλους καὶ ἡ ὑπομονὴ του ἀποδείχθηκε σὰ πράγματα, ὅπως θὰ φανερώσῃ στὴν συνέχεια ὁ λόγος. Ἐκεῖνος λοιπὸν γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν εἶχε πάντοτε τὸ πρόσωπό του σὰν στυλβωμένο, εὐφραϊνόμενος ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ χαρὰ τοῦ πνεύματος κατὰ τὸν λόγο τοῦ σοφοῦ, «ὅταν ἡ καρδιά εὐφραίνεται τὸ πρόσωπο λάμπει»⁷.

44 Τέτοιος ἦταν ὁ Συμεών, τέτοιο βίον διῆγε καὶ τέτοια ἀρετὴ ἀκολουθοῦσε στὴν πράξι. Πρῶτα ἀπαρνήθηκε τὸν

6. Ματθ. 5, 5 - 10.

7. Παροιμ. 15, 13.

κτον. Ὅς πρῶτα μὲν τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ κα-
 λῶς ἀπετάξατο, γυμνωθεὶς πάσης προσπαθείας τῶν ὀ-
 5 ρωμένων· εἶτα γυμνὸς τῶν ἰδίων θελημάτων εἰς τὸ στά-
 διον εἰσελθὼν τῆς ἀσκήσεως γενναίως τὸν πολέμιον ἐ-
 τροπώσατο. Εἶθ' οὕτως προκόμενος ἐπὶ τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
 ἡσυχίας ἐν καθέδρᾳ τῶν πρεσβυτέρων ἐκάθισε καὶ τῷ
 10 λόγῳ τῆς διδασκαλίας τὸν καταπιστευθέντα λαὸν αὐτῷ
 κατεφώτισε, καὶ πολλοὺς ἀξίους ἐξ ἀναξίων προσήγαγε
 τῷ Θεῷ αὐτοῦ, καὶ τέλος πολλοῖς πειρασμοῖς ἐπάλαισεν
 ἕνεκεν δικαιοσύνης, καὶ μέχρι τέλους τὸ μαρτύριον τῆς
 αὐτοῦ συνειδήσεως ἀήττητον διεφύλαξε.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὡς εἴρηται ὁ ἐκείνου βίος, ὡς εἰ-
 15 πεῖν συντετμημένῳ τῷ λόγῳ, ὁ ἔμπρακτος θεωρητικώ-
 τατός τε καὶ ὑψηλότατος, τελειωθείς ἐν λόγῳ θεολογί-
 ας καὶ μεγάλη σοφία Θεοῦ. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ ποίμνιον
 αὐτοῦ, ὡς εἶναι ἄλλην ἐκκλησίαν τῶν ἱερῶν Στουδιτῶν
 ἐν τύποις καὶ πράγμασι καὶ αὐτῇ τῇ καταστολῇ καὶ τοῖς
 20 ἔθεσιν, ἢ μᾶλλον ἀγγέλων εἰπεῖν ἀσωμάτων ψάλλουσαν
 συνετῶς καὶ λειτουργοῦσαν θερμῶς τῷ Θεῷ.

Οὕτως οὖν ἔχων καὶ οὕτω τὸ σῶμα τῆς ταπεινώ-
 σεως ὑπεραναβάς ὁ μακάριος ἠῤῥξανέ τε καθ' ἐκάστην
 ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπεκτεινόμενος καὶ ἠῤῥξάνετο πρὸς αὐ-
 25 τοῦ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἀποκειρομένων αὐ-
 τοῦ μαθητῶν.

ΑΡΣΕΝΙΟΣ

45 Ἄλλὰ γὰρ ἀξίον ἐνός ἢ δύο τῶν ἐκείνου μαθητῶν
 ἐπιμνησθῆναι τῆς ἀρετῆς καὶ ὡς ἐν παρόδῳ περὶ αὐτῶν
 διηγήσασθαι, ὡς ἂν καὶ ἐντεῦθεν ἐκδηλοτέρη γένηται
 πᾶσιν ἢ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν ἀρετῆ. Ἄνῆρ τις καὶ αὐ-
 5 τὸς ἐκ Παφλαγόνων ὀρμώμενος, τὸ σῶμα εὐνοῦχος, τα-

κόσμο καὶ τὰ ἐγκόσμια καλῶς, ἀπαλλασσόμενος ἀπὸ κάθε συμπάθεια πρὸς τὰ βλεπόμενα· ἀργότερα, ἀφοῦ εἰσηλθε στὸ στάδιο τῆς ἀσκήσεως γυμνὸς ἀπὸ τὰ θελήματά του, κατετρόπωσε γενναίως τὸν ἀντίπαλο. Ἔπειτα, ἀφοῦ ἐπρόκοψε ἔτσι στὸν λόγο τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴν ἡσυχία στὴν καθέδρα τῶν πρεσβυτέρων κί' ἐφώτισε τὸ πλῆθος ποῦ τοῦ ἀνέθεσαν μὲ τὸν λόγο τῆς διδασκαλίας, πολλοὺς ἀναξίους ὠδήγησε στὸν Θεὸ του ἀξίους, ἐπάλαισε μὲ πολλοὺς πειρασμοὺς γιὰ τὴν δικαιοσύνη καὶ διεφύλαξε ἕως τὸ τέλος ἀήττητο τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεώς του.

Τέτοιος ἦταν, ὅπως ἐλέχθηκε, ὁ βίος ἐκείνου, μὲ λίγα λόγια, ὁ ἔμπρακτος, θεωρητικώτατος καὶ ὑψηλότατος, τελειωμένος σὲ λόγο θεολογίας καὶ σὲ μεγάλη σοφία Θεοῦ. Τέτοιο δὲ ἦταν καὶ τὸ ποίμνιό του, ὡσὰν νὰ ἔγινε ἄλλη ἐκκλησία τῶν ἱερῶν Στουδιτῶν στὸ τυπικὸ καὶ στίς πράξεις, στὸν τρόπο καὶ στὰ ἔθιμα ἢ μᾶλλον ὡσὰν νὰ ἔγινε, θὰ μπορούσαμε νὰ εἰποῦμε, ἐκκλησία ἀσωμάτων ἀγγέλων ποῦ ψάλλει συνετῶς καὶ λειτουργεῖ θερμῶς στὸν Θεό.

Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι, ἔχοντας ξεπεράσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως, ὁ μακάριος ἐπρόκοπτε καθημερινῶς προχωρώντας πρὸς τὸ ἀνώτερο καὶ χάρι σ' αὐτὸν αὐξανόταν τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν νέων ἀποκειρομένων μαθητῶν του.

Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ

- 45 Ἄλλὰ βέβαια ἀξίζει νὰ θυμηθοῦμε τὴν ἀρετὴ ἐνὸς ἢ δύο ἀπὸ τοὺς μαθητὰς ἐκείνου καὶ νὰ διηγηθοῦμε παρεκβατικῶς τὰ σχετικὰ μὲ αὐτούς, ἔτσι ὥστε νὰ γίνῃ καὶ ἀπὸ αὐτὸ φανερώτερη σὲ ὅλους ἡ ἀρετὴ τοῦ διδασκάλου των. Ἐνας ἄνδρας, ποῦ καταγόταν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Παφλα-

- χυγράφος τὴν ἐπιστήμην, ἄρτι τῆς ματαιότητος κατολι-
 γωρήσας τοῦ βίου, ἐπεὶ φήμη τις εἶχεν αὐτὸν τοῦ μα-
 καρίου πατρός, φοιτᾷ πρὸς αὐτὸν τῷ κόσμῳ πάντῃ ἀπο-
 ταξάμενος. Ὡς οὖν εἶδε καὶ ἐξήτασεν αὐτὸν ὁ μακάριος
 10 **Συμεὼν**, καὶ πανταχόθεν αὐτὸν εὗρε μεμισηκότα τὸν κό-
 σμον καὶ θερμῶς προσπεφευγότα Θεῷ, ἔνδον τῆς ἑαυτοῦ
 μάνδρας αὐτὸν ὑποδέχεται, καὶ τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα
 τούτου περιελόμενος ἀμφιέννυσι τό γε νῦν ἔχον τὸν τῆς
 15 δουλείας σάκκον, μὴ δοῦς αὐτῷ τὸν ἄρραβῶνα τοῦ σχή-
 ματος, ὡς ἂν εἰ καλῶς μετέρχοιτο τὰς ἐπιτασσομένας
 αὐτῷ δουλείας καὶ τὸν κόπον πάσης ὑπομένοι προθύμως
 κακοπαθείας, εὐκαιρῶς αὐτῷ δοθείῃ τότε καὶ ἡ κατα-
 στολὴ τοῦ ἁγίου σχήματος, καὶ τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς
 τῆς αὐτῆς κοινωνήσει στάσεώς τε καὶ τάξεως. Δοῦς
 20 οὖν ἐν ὀλίγῳ τῆς ὑποταγῆς αὐτοῦ ἀρίστην δοκιμὴν ὁ
 ἀνὴρ, καὶ ὃν εἶχεν ἔρωτα εἰς τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶ-
 νας ἔργοις ὑποδείξας διὰ πασῶν τῶν ἀτιμοτέρων διακο-
 νιῶν διελθῶν, ἀποκείρεται πρὸς αὐτοῦ σὺν τῷ φαινο-
 μένῳ καὶ τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον Ἄρσένιος ὀνομασθεῖς.
 25 **Εἰσέρχεται** τοίνυν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐσκήσεως, καὶ
 γυμνὸς τῶν τῆς ψυχῆς θελημάτων τῷ ἀνταγωνιστῇ
 συμπλέκεται.
- 46 **Καὶ ὄρα** τὴν μέθοδον αὐτὴν τε τοῦ ἐχθροῦ καὶ τοῦ
 Ἄρσενίου τὸ πυκνὸν τε καὶ φρόνιμον· ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῶν
 γονέων στοργὴ δεσμὸς τίς ἐστὶ δυσδιάλυτος ὑπὸ τῆς
 φύσεως συσφιγγόμενος, καὶ ὀλίγοις ἢ ταύτης ἐφιλο-
 5 σοφήθη ἀποφυγῇ, διὰ ταύτης πειρᾶται τὸν Ἄρσένιον
 καθελεῖν ὁ ἐχθρός. Ἄλλὰ τὴν πίστιν ἔχων ἐκεῖνος πολ-
 λὴν εἰς τὸν μακάριον Συμεὼν ὡς ἰστὸν ἀράχνης ἐκ
 προοιμίῳν ταύτην διέρρηξεν, ὡς ἐξῆς δηλώσει τὸ ὑπ'
 ἐκείνου πραχθέν. **Μήτηρ** ἦν ἔτι ζῶσα τῷ Ἄρσενίῳ

γονία, σωματικῶς εὐνουῆχος, ταχυγράφος στὸ ἐπάγγελμα, ἀφοῦ κατεφρόνησε προσφάτως τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, ἀπαρνούμενος τελείως τὸν κόσμον, ἐφοίτησε στὸν μακάριο πατέρα, τοῦ ὁποῦ τὴν φήμη εἶχε ἀκούσει. Καθὼς λοιπὸν τὸν εἶδε καὶ τὸν ἐξήτασε ὁ μακάριος Συμεὼν, καὶ εὐρῆκε ἀπὸ κάθε πλευρὰ ὅτι εἶχε μισήσει τὸν κόσμον καὶ εἶχε προσφύγει στὸν Θεὸ μὲ θέρμη, τὸν ὑποδέχεται μέσα στὸ μοναστήρι του καὶ ἀφαιρώντας τὸ κοσμικὸ του ἔνδυμα τὸν ἐνδύει προσωρινῶς τὸν σάκκο τῆς δουλείας, χωρὶς ἀκόμη νὰ τοῦ δώσῃ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ σχήματος, μὲ τὴν σκέψι, ἂν ἐπιτελέσῃ καλῶς τίς παραγγελλόμενες σ' αὐτὸν ὑπηρεσίαις καὶ ὑπομείνῃ προθύμως τὸν κόπο καθὲς κακοπαθείας, νὰ δοθῇ σ' αὐτὸν τότε εὐκαίρως ἡ στολὴ τοῦ ἁγίου σχήματος καὶ μετάσχη τῆς ἰδίας μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς διαβιώσεως καὶ τάξεως. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἀνὴρ ἔδωσε ἀρίστη δοκιμασία τῆς ὑποταγῆς του καὶ ἀφοῦ διὰ μέσου τῶν ἀτιμοτέρων ὑπηρεσιῶν ποὺ ἐξετέλεσε ἀπέδειξε μὲ ἔργα τὸν ζῆλον του στοὺς ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀποκείρεται ἀπὸ αὐτὸν ὄχι μόνον τὸν ἐξωτερικὸ ἀλλὰ καὶ τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπον, καὶ ὠνομάσθηκε Ἀρσένιος. Εἰσέρχεται λοιπὸν στὸ στάδιο τῆς ἀσκήσεως καὶ συμπλέκεται μὲ τὸν ἀντίπαλον ἀπογυμνωμένον ἀπὸ τὰ θελήματα τῆς ψυχῆς.

46 Καὶ πρόσεξε ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος αὐτὴν τὴν μέθοδον τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν σταθερότητα καὶ φρόνησιν τοῦ Ἀρσενίου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ στοργὴ τῶν γονέων εἶναι δεσμὸς δυσκολοδιάλυτος, συσφιγγόμενος ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ ὀλίγοι ἀπεφάσισαν τὴν ἐγκατάλειψίν της, δι' αὐτῆς ἐπεχείρησε ὁ ἐχθρὸς νὰ καθαιρέσῃ τὸν Ἀρσένιον. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἔχοντας δυνατὴ πίστιν στὸν μακάριον Συμεὼν διέσπασε αὐτὸν τὸν δεσμὸν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς ἰστόν ἀράχνης, ὅπως θὰ φανερώσῃ στὴν συνέχεια ἡ πράξις ἐκείνων. Ἡ μητέρα

10 καὶ αὕτη κατὰ τὸν Εὐξείνου Πόντον τὴν οἴκησιν ἔχου-
σα. Ταύτην ὁ παμμήχανος κινήσας παρεσκεύασε διὰ
τὸν τοῦ υἱοῦ πόθον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων
εἰσελθεῖν. Τοῖνυν καὶ εἰσελθοῦσα ἐπεὶ μάθοι τὴν τοῦ
υἱοῦ ἀποταγὴν καὶ καταμονήν, φοιτᾷ σπουδαιῶς ἐκεῖσε,
15 καὶ πρὸς τὴν πύλην πεσοῦσα θρήνοις αἰτεῖται κατιδεῖν
τὸν υἱόν. Ὁ οὖν πυλωρὸς τὴν βίαν μὴ φέρων τῆς γυναι-
κὸς μηνύει ταύτην τῷ Ἀρσενίῳ, καὶ ὡς «οὐκ ἀναστή-
σομαί» φησι «τῶν ἐντεῦθεν, ἐὰν μὴ τὸν υἱόν μου ὄψο-
μαι τὸν ποθούμενον». Τί οὖν ὁ ἀληθινὸς μαθητῆς τοῦ ἀ-
20 ληθινοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου; «Ἐγὼ» φησὶ «νεκρω-
θεῖς ἤδη τῷ κόσμῳ πῶς ἐπιστραφήσομαι, ἀδελφέ, εἰς
τὰ ὀπίσω καὶ ὄψομαι ὥσπερ σὺ φῆς τὴν σαρκί με γεν-
νήσασαν; Ἐχω τὸν ἐμὲ κατὰ πνεῦμα γεννήσαντα, ἀφ'
οὗ τὸ ἄδολον θηλάζω καθ' ἑκάστην τῆς τοῦ Θεοῦ χά-
25 ριτος γάλα, τὸν ἐμὸν λέγω κατὰ Θεὸν πατέρα, ὃς καὶ
μήτηρ μου χρηματίζει τῷ πνεύματι με γεννήσας, ὡς εἴ-
ρηται, καὶ κόλποις τῶν σπλάγχχνων αὐτοῦ ὡς ἀρτιγενές
με νήπιον περιθάλλει. Οὐκ ἀνέξομαι ποτε τοῦτον κατα-
λιπεῖν καὶ πρὸς ἐκείνην αὐτομολῆσαι, εἰ καὶ ἀποψύξα-
30 σαν ἐν τῷ πυλῶνι ἀκούσομαι». Ἦκουσεν ὁ πυλωρὸς,
καὶ τῇ μητρὶ τοῦ Ἀρσενίου τὰ λαληθέντα καταμηνύει.
Ἐν τῷ πυλῶνι οὖν μετὰ δακρῦων ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐ-
κείνη προσκαρτερήσασα, ἐπὶ τὴν ἐνεγκαμένην ὑπέστρε-
ψεν μὴ ἡττηθέντα τὸν ἴδιον υἱὸν τῇ φυσικῇ στοργῇ κἄν
35 ὄλως θρασυμένη.

17 Εἰ τοῖνυν τοιοῦτος ἐκ πρώτης βαλβίδος ὁ γεννη-
θεὶς κατὰ Πνεῦμα υἱός, ποταπὸς ἦν καὶ ὁποῖος ἄρα ὁ
γεννήσας αὐτὸν τῷ ὕψει τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως;
«Ἐκ γὰρ τῶν υἱῶν» φησὶν ὁ σοφὸς «ἐπιγινώσκεται ὁ
5 Πατήρ». Ἐπεὶ δὲ πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶνας ἀρ-

46,11 παρεσκεύαζε Η.

46,31 μηνύει Η.

τοῦ Ἄρσενίου ἐζοῦσε ἀκόμη, κατοικώντας καὶ αὐτὴ στίς ἀκτές τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Αὐτὴν ἐκίνησε ὁ πολυμήχανος ἐχθρὸς νὰ μεταβῇ στὴν βασιλεύουσα τῶν πόλεων ἀπὸ τὸν πόθο τοῦ υἱοῦ. Ἄφου λοιπὸν εἰσηλθε σ' αὐτὴν, μόλις ἔμαθε τὴν μοναχικὴ διαμονὴ τοῦ υἱοῦ, πηγαίνει ἐκεῖ ἐπειγόντως καὶ πίπτοντας κάτω κοντὰ στὴν πύλη ζητεῖ μὲ θρήνους νὰ ἰδῇ τὸν υἱό. Ὁ πυλωρὸς λοιπὸν μὴ ὑποφέροντας τὴν ζωηρότητα τῆς γυναικὸς τὴν ἀναγγέλει στὸν Ἄρσενιο, προσθέτοντας ὅτι δηλώνει, «δὲν θὰ σηκωθῶ ἀπὸ ἐδῶ, ἐὰν δὲν ἰδῶ τὸν ποθητὸ υἱό μου». Τί πράττει λοιπὸν ὁ ἀληθινὸς μαθητὴς τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου; «Ἐγώ», λέγει, «ἀφου ἐνεκρώθηκα ἤδη γιὰ τὸν κόσμος, πῶς θὰ ἐπιστρέψω, ἀδελφέ, ὀπίσω καὶ θὰ ἰδῶ, ὅπως λέγεις ἐσύ, ἐκείνην ποὺ μὲ ἐγέννησε σαρκικῶς; Ἐχω αὐτὸν ποὺ μ' ἐγέννησε κατὰ πνεῦμα, ἀπὸ τὸν ὁποῖο θηλάζω τὸ ἄδηλο γάλα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὸν κατὰ Θεὸ πατέρα μου, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ μητέρα μου ποὺ μ' ἐγέννησε πνευματικῶς, ὅπως εἶπα, καὶ μὲ περιθάλλει στὴν ἀγκαλιὰ του ὡς νεογέννητο νήπιο. Δὲν θὰ δεχθῶ ποτὲ νὰ τὸν ἐγκαταλείψω καὶ ν' αὐτομολήσω πρὸς ἐκείνην, ἀκόμη καὶ ἂν ἀκούσω ὅτι ἀπέθανε στὸν πυλῶνα». Ἄκουσε ὁ θυρωρὸς καὶ ἐμήνυσε τὰ λεχθέντα στὴν μητέρα τοῦ Ἄρσενίου. Ἄφου λοιπὸν ἐκείνη παρέμεινε στὸν πυλῶνα μὲ δάκρυα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες, ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα της, χωρὶς κἂν νὰ ἰδῇ τὸν υἱό της ποὺ δὲν ἐνικήθηκε ἀπὸ τὴν φυσικὴ στοργή.

47 Ἄν λοιπὸν ὁ κατὰ πνεῦμα γεννημένος υἱὸς ἦταν τέτοιος ἀπὸ τὴν ἀφειτηρία ἤδη, ποιοῦ εἶδους καὶ ποιοῦ μεγέθους ἦταν τάχα κατὰ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως αὐτὸς ποὺ τὸν ἐγέννησε; Διότι ὁ σοφὸς λέγει ὅτι «ὁ πατὴρ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς υἱοὺς του»¹. Ὄταν δέ

1. Ἐκκλ. 11, 30.

τι τὸν Ἀρσένιον ὁ μακάριος ἐγύμναζε Συμεών, καὶ σπουδαῖον εὗρεν αὐτὸν εἰς πᾶσαν ὑπακοήν, οὐκ ἐνέλειπε παρέχων αὐτῷ διψῶντι ἄφορμὰς εἰς ὠφέλειαν. Διὸ καὶ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῇ δουλείᾳ τῶν ἡμιόνων, ποτὲ
 10 δὲ ἐπὶ τῇ τοῦ μαγειρείου ὑπηρεσίᾳ, ἄλλοτε ἐπὶ τῇ τοῦ ὕδατος καὶ ἐπὶ πάσῃ ἀτιμοτέρᾳ δουλείᾳ ὑπηρετεῖν αὐτὸν προετρέπετο. Ἐκεῖνος δὲ οὐ μόνον εἰς ταῦτα πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἄλλως κακοπαθεῖν, νηστεύειν τε καὶ ἀγρυπνεῖν καὶ προσεύχεσθαι, ὑπερενίκα πάν-
 15 τας τοὺς συνασκουμένους αὐτῷ μοναχοῦς. Ὅθεν καὶ ἐνστάσης κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ ἀποταγῆς τῆς ἀγίας τῶν νηστειῶν τεσσαρακοστῆς, πρεσβείαν πρὸς τὸν μακάριον ποιεῖται Συμεών ἀπειρος ἔτι τῆς ἀσκῆσεως ὄν, τοῦ τὴν πρώτην ἑβδομάδα δι' ὅλου ἄσιτον διελθεῖν. Ὁ
 20 δὲ ἅγιος τὸ μὲν ζέον ὄρων τῆς αὐτοῦ προθυμίας ἔχαιρέτε ὡς εἰκὸς καὶ πρὸς ἀσκητικούς ἀγῶνας τοῦτον διηγείρεν, οὐκ ἐβούλετο δὲ στοιχεῖν τὸν Ἀρσένιον τῷ ἰδίῳ θελήματι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐκκοπῆς μᾶλλον τοῦ θελήματος κερδαίνειν τὰ μείζω καὶ τελεώτερα. Διὸ καὶ οὐ κατα-
 25 νεύει τῷ τούτου θελήματι. Ὁ δὲ θερμὸς ἦν ἐπὶ τοῦτο καὶ ζητῶν ἐπέκειτο πληρωθῆναι τὴν αἴτησιν αὐτοῦ καὶ μὴ κωλυθῆναι τοῦ ἐγχειρήματος.

48 Ὡς δὲ πολλάκις μὲν ἀνέκοπτε τοῦτον τῆς ὁρμῆς ὁ μακάριος πολλάκις δὲ ζητῶν ἐκεῖνος ἐπέκειτο γενέσθαι τὸ αὐτοῦ θέλημα, φησὶ πρὸς αὐτόν· «Ἀρσένιε, καλὸν μὲν ἦν καὶ λίαν ἐπωφελές μὴ στοιχεῖν τῷ ἰδίῳ θελήματι,
 5 γήσεις». Εἶπε, καὶ τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἐνστάσης ὡς ἐπεὶ δὲ τὸ ἐκτελέσαι τὸ ἴδιον θέλημα λυσιτελές σοι ἔδοξεν ἐν οἷς κέκρικας, παρ' ἐμοῦ μὲν εἰ καὶ ἀβουλήτως ὁμως ἐφεῖται σοι πράξαι τὸ καταθύμιον. Ὅρα δὲ οἶον μέλ-
 10 πειθαρχεῖν δὲ μᾶλλον τοῖς ὑπ' ἐμοῦ σοι ἐντελλομένοις· εἶχε θέρμης ὁ Ἀρσένιος ἄπτεται τῶν τελειοτέρων ἀγῶ-

ὁ μακάριος Συμεὼν ἐγύμναζε τὸν Ἀρσένιο στοὺς ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν εὐρῆκε σπουδαῖον σὲ κάθε ἀρετῇ, δὲν παρέλειπε νὰ τοῦ παρέχη ἀφορμὰς σὲ ὠφέλεια. Γι' αὐτὸ τὸν προέτρεπε νὰ ὑπηρετῇ ἄλλοτε στὴν δουλειὰ τῶν ἡμιόνων, ἄλλοτε στὴν ὑπηρεσία τοῦ μαγειρείου, ἄλλοτε στὴν ἐργασία τοῦ ὕδατος καὶ σὲ κάθε ἄλλη εὐτελῆ ἐργασία. Ἐκεῖνος δὲ ὄχι μόνον σ' αὐτὰ ἦταν πρόθυμος, ἀλλὰ καὶ στὴν ἄλλου εἴδους κακοπάθεια, τὴν νηστεία καὶ τὴν ἀγρυπνία καὶ τὴν προσευχή, ὑπερνικοῦσε ὅλους τοὺς συνασκουμένους μὲ αὐτὸν μοναχοὺς. Γι' αὐτὸ ὅταν στίς ἀρχὰς τῆς μοναχικῆς του ζωῆς ἔφθασε ἡ ἀγία τεσσαρακοστή τῶν νηστειῶν, ἐνῶ ἦταν ἀκόμη ἄπειρος τῆς ἀσκήσεως, παρεκάλεσε τὸν Συμεὼν νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ περάσῃ ὀλοκληρῆ τὴν πρώτη ἐβδομάδα ἐντελῶς ἄσιτος. Ὁ δὲ ἅγιος ἦταν μὲν φυσικὰ χαρούμενος βλέποντας τὴν θέρμη τῆς προθυμίας του καὶ τὸν παρακινουῦσε πρὸς ἀσκητικούς ἀγῶνες, δὲν ἤθελε ὅμως ν' ἀκολουθῇ ὁ Ἀρσένιος τὸ ἀτομικὸ του θέλημα, ἀλλὰ μᾶλλον μὲ τὴν ἐκκοπή τοῦ θελήματος νὰ κερδίσῃ τὰ μεγαλύτερα καὶ τελειότερα. Γι' αὐτὸ δὲν συγκατένευσε σὸ θέλημά του. Ἐκεῖνος ὅμως ἦταν ἐνθερμος σ' αὐτὸ καὶ ἐπέμενε ζητώντας νὰ πληρωθῇ ἡ αἴτησή του καὶ νὰ μὴ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸ ἐγχείρημα.

48 Ἐπειδὴ δὲ πολλὰς φορές τοῦ ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν ὁ μακάριος, αὐτὸς δὲ ἄλλες φορές ἐπέμενε νὰ ζητῇ νὰ γίνῃ τὸ θέλημά του, λέγει πρὸς αὐτόν· «Ἀρσένιε, καλὸ καὶ πολὺ ἐπωφελὲς θὰ ἦταν νὰ μὴ ἀκολουθῆς τὸ ἀτομικὸ σου θέλημα, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ πειθαρχῆς στίς ἐντολὰς μου· ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν κρίσιν σου ἐθεώρησες ὅτι σοῦ εἶναι ὠφέλιμο νὰ ἐκτελέσῃς τὸ δικό σου θέλημα, ἐγώ, ἂν καὶ ἀθέλητα, σοῦ ἐπιτρέπω νὰ ἐκτελέσῃς τὴν ἐπιθυμία σου. Κύτταξε ὅμως τί πρόκειται νὰ πάθῃς καὶ ποῖο καρπὸ θὰ τρυγήσῃς ἀπὸ τὴν ἀπειθείά σου». Εἶπε, καὶ ὅταν ἦλθε ἡ πρώτη ἐβδομάς ὁ Ἀρσένιος ἐπιδόθηκε ἀκρίτως στοὺς τε-

νων ἀκρίτως εἰσαγωγικός ὢν ἔτι, καὶ μετὰ θερμῆς προ-
 15 θέσεως. Ὡς δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων μετὰ τὴν ἐνάτην
 ἐπὶ τὸ δεῖπνον εἰσερχομένων αὐτὸς μόνος ἔμενε προσ-
 καρτερῶν ἄσιτος πρὸς τὸν ἅγιον ἀφορῶν Συμεῶν καὶ
 τοῦτον μιμῆσθαι βουλόμενος. Κατὰ τὴν ἀγρυπνίαν τῆς
 τετράδος μέσον τῶν συμπαλλόντων ἰστάμενος ἐν νυκτὶ
 20 αἴφνης ὀλιγωρήσας ὑπτίως ἐπὶ τὴν γῆν ρίπτεται, πτώ-
 μα παρακοῆς καὶ φόβου τοῖς λοιποῖς ὑπόδειγμα φοβε-
 ρώτατον. Ὡς δὲ προγνοὺς ἦν τοῦτο ὁ ἅγιος καὶ ἐνὶ
 τῶν μαθητῶν ἐπισκῆψας προχείρως ἔχειν καυκάλιον
 οἴνου εἰς κρᾶσιν καὶ ἄρτον ὀλίγον, νεύει τοῦ ἀγαγεῖν
 25 ἐπὶ μέσον τῆς συνάξεως ταῦτα τοῦ ὄρθρου, καὶ τούτου
 γεγονότος ἐν τάχει, ἀναστῆσαι τὸν Ἀρσένιον προστάτ-
 τει καὶ τούτοις θρέψαι αὐτὸν. Τραφεῖς οὖν ἐκεῖνος ἀ-
 γέστη μεθ' ὄσης ἂν εἴποις τῆς αἰσχύνης, ἀκούει δὲ πα-
 ρὰ τοῦ μακαρίου· «εἰ ὅμοιος κατὰ πάντα ἦσθα τοῖς ἀδελ-
 30 φοῖς, ἀνόμοιόν τι μέσον τούτων ἐν ἀγρυπνίᾳ οὐκ ἂν ἔ-
 παθες, Ἀρσένιε· ἐπεὶ δὲ τοῦ πλείονος ἐν οἰήσει καὶ ἀ-
 πειθείᾳ ψυχῆς πρὸ καιροῦ τυχεῖν ἔσπευσας καὶ τὸ πρω-
 τεῖον ἐλέσθαι κατὰ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦ ἥττονος ἐνδί-
 κως ἠστόχησας».

49 Ἐντεῦθεν οὐχ ἧ τυχοῦσα λαμβᾶνει μεταμέλεια τὸν
 Ἀρσένιον, ὡς ὑπὸ τῆς αἰσχύνης τοῦ συνειδότης εἰς βά-
 θος ἐλάσαι αὐτὸν ταπεινώσεως. Καὶ ἵνα τῆς αὐτοῦ τα-
 πεινώσεως προκοπὴν ὁ λόγος δηλώσῃ, ἐνδὸς ἧ καὶ δύο
 5 ὡς ἠδυσμά τι τῷ λόγῳ ἐκ τῶν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ μα-
 καρίου χάριν ταπεινώσεως γεγονότων διαμνημονεύσω-
 μεν. Τὴν τοῦ κελλαρίτου διακονίαν μετερχόμενος ὁ Ἀρ-
 σένιος, σῖτον ἐν μιᾷ ὕδατι πλύνας ἠπλωσεν αὐτὸν ἐν
 τῷ προνάῳ μίαν τῶν θυρῶν ἀνεωγμένην καταλιπὼν
 10 τοῦ καταπνέεσθαι. Κορῶναι δὲ ποθεν κατασπᾶσαι καὶ
 εἰσω χωρήσασαι κατατρύφων ὡς εἶχον τοῦ σίτου καὶ
 σκιρτῶσαι ἐφώναζον. Τῶν φωνῶν οὖν ἐνωτισθεῖς ὁ

λειοτέρους ἀγῶνες μὲ θερμὴ διάθεσι, ἐνῶ ἦταν ἀκόμη εἰσαγωγικός. "Ὅταν δὲ μετὰ τὴν ἐνάτη ὥρα² ὅλοι οἱ ἄλλοι εἰσέρχονταν στὴν τράπεζα γιὰ τὸ δεῖπνο, αὐτὸς ἔμενε ἄσιτος βλέποντας τὸ παράδειγμα τοῦ Συμεῶν καὶ θέλοντας νὰ μιμηθῇ τοῦτον. Κατὰ τὴν ἀγρυπνία τῆς Τετάρτης, στεκόμενος ἀνάμεσα στὸν χορὸ πού ἔψαλλε πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς ὑπτίος, σὰν πτῶμα παρακοῆς καὶ ὑπόδειγμα στοὺς ἄλλους φοβερῶτατο. "Ὅπως δὲ τὸ εἶχε προβλέψει ὁ ἅγιος καὶ εἶχε παραγγείλει σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς μαθητὰς νὰ ἔχη πρόχειρο δοχεῖο μὲ οἶνον καὶ λίγον ἄρτο, ἔνευσε νὰ τὰ φέρῃ στὸ μέσο τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου καὶ ὅταν ἔγινε αὐτὸ, ἐπρόσταξε νὰ σηκώσουν τὸν Ἀρσένιο καὶ νὰ τὸν θρέψουν μὲ αὐτὰ. Ἐκεῖνος δὲ ἀφοῦ ἐγεύθηκε ἐσηκώθηκε γεμᾶτος αἰσχύνῃ, ἄκουσε δὲ ἀπὸ τὸν μακάριο τοὺς λόγους: «ἐὰν ἦσουν σὲ ὅλα ὅμοιος μὲ τοὺς ἀδελφούς, Ἀρσένιε, δὲν θὰ ἐπάθαινες τίποτε ἀνόμοιο ἀπὸ αὐτοὺς στὴν ἀγρυπνία ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ οἴησι καὶ ἀπειθία ἔσπευσες νὰ ἐπιτύχῃς προῶρως τὸ περισσότερο καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃς τὸ πρωτεῖο κατὰ τῶν ἄλλων, δικαίως ἀστόχησες καὶ στὸ μικρότερο».

49 Ἀπὸ τότε καταλαμβάνει τὸν Ἀρσένιο ὄχι τυχαία μεταμέλεια, ὥστε ἀπὸ συνείδησι τῆς ἐντροπῆς νὰ φθάσῃ στὸ βάθος τῆς ταπεινώσεως. Καὶ γιὰ νὰ δείξῃ ὁ λόγος τὴν προκοπὴν τοῦ στὴν ταπεινώσει, θὰ μνημονεύσωμε σὰν γλύκισμα τοῦ λόγου ἓνα ἢ δύο γεγονότα πού τοῦ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸν μακάριο χάριν ταπεινώσεως. Ἀσχολούμενος μὲ τὸ διακόνημα τοῦ κελλαρίτη ὁ Ἀρσένιος, μία ἡμέρα ἔπλυνε σιτάρη μὲ νερὸ καὶ τὸ ἄπλωσε στὸν πρόναο, ἀφοῦ ἄφησε ἀνοικτὴ μία ἀπὸ τὶς θύρες γιὰ ν' ἀερίζεται. Κουροῦνες πού ἐπέταξαν μέσα, κατέφαγαν, ὅσο μπορούσαν, τὸ σιτάρη κι' ἐφώναζαν ἀπὸ χαρὰ. "Ὅταν λοιπὸν ἄ-

2. Ἐνάτη κατὰ τὸ νεώτερο ὠρολόγιο στὴν ἰσημερία εἶναι ἡ τρίτη μετὰ μεσημβρία.

Ἄρσένιος καὶ ἅμα εἰσπεπηδηκῶς αὐτάς τε χανδὸν ἐμφορουμένας εὔρε τοῦ σίτου καὶ τὸν σῖτον διασκεδασμένον ὧδε κἀκεῖσε. Τοῦτο τοίνυν ἰδὼν καὶ θυμοῦ κατὰ τῶν ὄρνιθων πλησθεὶς κλείει τὴν θύραν, καὶ πᾶσας κοντῶ συντρίψας ἐπ' ἐδάφους κατέρραξεν. Ὡς οὖν μέγα τι κατόρθωμα πεπραχὼς ἀπαγγέλλει ταῦτα τῷ μακαρίῳ. Ὁ δὲ ὡς τοῦτο δῆθεν ἀποδεξάμενος «ἄγωμέν» φησι 20 «καὶ ἴδω κἀγῶ, ὅπως ταῦτα καλῶς ποιήσας ἀπέκτεινας». Ἐλθὼν οὖν ὁ ἅγιος καὶ τὰς ὄρνεις ἰδὼν ὅπως τῷ ἐδάφει νενεκρωμένοι κατέστρωντο, ἐστύγνασε λυπηθεὶς ἐπὶ τῷ ἀλόγῳ τούτου θυμῷ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν ὑπ' αὐτὸν σπαρτίον ἐνεχθῆναι κελεύει, δεθῆναί τε 25 πᾶσας καὶ ἐπὶ τὸν τράχηλον κρεμασθῆναι τοῦ Ἄρσενίου. Ὡς δ' ἐγένετο θᾶττον λόγου τὸ προσταχθέν, σύρεσθαι προστάττει τοῦτον καὶ τὸ μοναστήριον περιάγεσθαι καὶ μέσον τῶν συνόντων θεατρίζεσθαι μοναχῶν. Ὁ δὲ οὕτως τὴν αἰσχύνην τοῦ δράματος καθυπέμεινε 30 καταβεβλημένῳ φρονήματι, ὡς ποταμοὺς καταφέρειν δακρῦων καὶ φονέα ἐπὶ τούτοις ἀποκαλεῖν ἑαυτόν. Ἰκανὰ τοίνυν τὰ εἰρημένα δεῖξαι ἀμφοτέρων τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἐμφιλόσοφον ἔργον τῆς εὐσεβείας αὐτῶν.

50 Ἄλλ' ἔτι προσθεῖναι καὶ ὁ μικροῦ διέδραμεν ἡμᾶς τοῖς εἰρημένοις χρεῶν. Φίλων ποτὲ τοῦ μακαρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν παρουσία. Ἐπεὶ δὲ τούτων εἰς διὰ σωματικὴν τινα νόσον ἐδέετο κρέατος μετασχεῖν καὶ τούτου περιστερῶν ἄρτι ἀνιπταμένων ἐκ νεοσσῶν, κελεύει ὁ συμπαθῆς Συμεὼν καὶ μακάριος ἐξοπτηθῆναι τὰ πετεινὰ καὶ τῷ χρεῖαν ἔχοντι προτεθῆναι. Ὡς δ' ὁ νοσσῶν ἦσθιε, στυγνῶς αὐτὸν ὁ Ἄρσένιος κατενόει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τραπέζης καθήμενος. Ἔγνω οὖν αὐτὸν ὁ

49,20 ταῦτα Η.

49,21 ἀπελθῶν Η.

50,7 προστεθῆναι Η.

κουσε τις φωνές ὁ Ἄρσένιος, ἔτρεξε ἀμέσως καὶ εὐρῆκε αὐτὲς μὲν μὲ τὰ στόματα γεμᾶτα σιτᾶρι, τὸ δὲ σιτᾶρι σκορπισμένο ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Καθὼς λοιπὸν εἶδε τοῦτο, ἔκλεισε τὴν θύρα γεμᾶτος θυμὸ ἐναντίον τῶν πτηνῶν καὶ τις ἔρριψε ὅλες στὸ ἔδαφος συντρίβοντάς τις μὲ κοντᾶρι. Σὰν νὰ εἶχε κάμει μάλιστα μεγάλο κατόρθωμα ἀνήγγειλε τὸ γεγονός στὸν μακάριο Συμεών. Αὐτὸς δὲ, προφασιζόμενος ὅτι ἐνέκρινε τὴν πράξι, λέγει «ἄς πᾶμε, νὰ ἰδῶ καὶ ἐγὼ πόσο καλὰ ἔκανες ποὺ τις ἐσκότωσης». Καθὼς λοιπὸν ἐπῆγε ὁ ἅγιος καὶ εἶδε τὰ πτηνὰ νὰ εἶναι στρωμένα στὸ ἔδαφος νεκρὰ, ἐσκυθρῶπασε ἀπὸ λύπη γιὰ τὸν παράλογο θυμὸ τούτου καὶ προσκαλῶντας ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑφισταμένους του πρόσταξε νὰ φέρη σχοινί, νὰ δεθοῦν ὅλες οἱ κουροῦνες καὶ νὰ κρεμασθοῦν στὸν τράχηλο τοῦ Ἄρσενίου. Καθὼς δὲ τὸ πρόσταγμα ἐκτελέσθηκε γρηγορῶτερα ἀπὸ λόγῳ, διατάσσει νὰ σύρουν τοῦτον καὶ νὰ τὸν περικφέρουν στὸ μοναστήρι, γιὰ νὰ θεατρίζεται στὸ μέσο τῶν μοναχῶν. Αὐτὸς δὲ ὑπέμεινε τὴν αἰσχύνη τῆς πράξεως μὲ τόσο καταβεβλημένο φρόνημα, ὥστε νὰ χύνη ποταμοὺς δακρύων καὶ ν' ἀποκαλῆ τὸν ἑαυτοῦ του φονέα. Ἄρκετὰ λοιπὸν εἶναι ὅσα ἐλέγχθησαν, γιὰ νὰ δείξουν τὴν ἀρετὴ καὶ τῶν δύο καὶ τὸ φιλοσοφημένο ἔργο τῆς εὐσεβείας των.

50 Πρέπει ἀκόμα νὰ προσθέσωμε σ' αὐτὰ κάτι ποὺ μᾶς διέφυγε πρὸ ὀλίγου. Κάποτε παρουσιάσθηκαν στὸν μακαρίτη φίλοι του. Ἐπειδὴ δὲ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐχρειαζόταν νὰ φάγη κρέας λόγῳ σωματικῆς νόσου, καὶ μάλιστα κρέας ἀπὸ περιστερὰκια, παρήγγειλε ὁ συμπονετικὸς καὶ μακάριος Συμεών νὰ ψηθοῦν τὰ πτηνὰ καὶ νὰ προσφερθοῦν στὸν ἔχοντα ἀνάγκη. Καθὼς δὲ ἔτρωγε ὁ ἀσθενής, ὁ Ἄρσένιος ποὺ ἐκαθόταν κι' αὐτὸς στὴν τράπεζα τὸν ἐκύτταζε σκυθρῶπός. Ἀντιλήφθηκε λοιπὸν ὁ μακάριος τὴν διά-

10 μακάριος Συμεὼν οὕτως ἔχοντα, καὶ θέλων αὐτὸν δι-
 δάξαι μόνῳ ἑαυτῷ προσέχειν καὶ μηδὲν ἠγεῖσθαι τῆ
 μεταλήψει κοινοῦν («πάντα γάρ φησι καθαρὰ τοῖς κα-
 θαροῖς» καὶ «οὐκ ἔστιν ὃ δύναται κοινῶσαι ψυχὴν ἐκ
 τῶν ἔξωθεν εἰσρεόντων») ἅμα δὲ καὶ τὸ ὕψος τῆς ἐκεί-
 15 νου ταπεινώσεως βουλόμενος δεῖξαι τοῖς δαιτυμόσιν εἰς
 τὸ γνῶναι αὐτοὺς ὅτι καὶ ἔτι τέκνα τῷ Θεῷ ὑπακοῆς
 εἶσι καὶ ἐργάται τῆς ἀρετῆς ἀληθεῖς, λέγει πρὸς αὐτόν·
 «τίνος χάριν, Ἀρσένιε, οὐ σεαυτῷ μόνῳ προσέχεις, καὶ
 ἐν ταπεινώσει τὸν ἄρτον σου κάτω νεύων ἐσθίεις, ἀλλὰ
 20 τῷ τῷ κρέας ἐσθίοντι δι' ἀσθένειαν προσέχων κάμνεις
 τοῖς λογισμοῖς καὶ πλέον οἶει κατ' εὐσέβειαν ἔχειν ἐ-
 κείνου, ἐπεὶ λάχανα ἐσθίεις καὶ σπέρματα γῆς καὶ οὐχ
 ὡσπερ οἱ ἀετοὶ τὰς περιστεράς καὶ τοὺς πέρδικας; Οὐκ
 ἤκουσας Χριστοῦ λέγοντος, ὅτι 'οὐ τὰ εἰσερχόμενα διὰ
 25 τοῦ στόματος κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμε-
 να ἐξ αὐτοῦ, ἅτιν' ἔστι πορνεῖαι, μοιχεῖαι, φόνοι, φθό-
 νοι, πλεονεξία καὶ τὰ ἐξῆς; Τί μὴ συνετὸς εἶ καὶ ἐν
 γνώσει ὀρθῆς καὶ λογίξῃ, ἀλλ' οὕτως ἀσυνέτως κατὰ σε-
 αὐτὸν κατέκρινας τὸν ἐσθίοντα, κατελεῶν δῆθεν τὴν
 30 σφαγὴν τῶν ὀρνίθων, καὶ ἐπελάθου τοῦ εἰπόντος, 'ὄ μὴ
 ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω;'. Ἀλλὰ φάγε καὶ αὐτὸς
 ἐξ αὐτῶν, καὶ ἴσθι ὅτι πλέον ἔσχες τὴν κοίνωσιν ἐκ τοῦ
 λογισμοῦ ἢ ἐκ τῆς βρώσεως τῶν πετεινῶν».

51

Καὶ λαβὼν μίαν ἐκ τῶν ὀρνίθων ὁ ἅγιος ἔρριψε
 κατ' αὐτοῦ ἐπιτιμήσας αὐτῷ τοῦ φαγεῖν. Ὁ δὲ ὡς ἤ-
 κουσε τούτων, τὸ ἀθρόον καταπτῆξας τοῦ ἐπιτιμίου, καὶ
 εἰδὼς ὡς κρεοφαγίας παρακοὴ χαλεπώτερον, μετάνοιαν

θεσί του αὐτῆ καὶ θέλοντας νὰ τὸν διδάξῃ νὰ προσέχῃ μόνο τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ μὴ νομίζῃ ὅτι ὑπάρχουν φαγώσιμα ποὺ μὲ τὴν μετάληψί τους μαιίνουν (διότι, λέγει, «ὄλα εἶναι καθαρὰ γιὰ τοὺς καθαρούς»³ καὶ «δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀπὸ τὰ εἰσερχόμενα ποὺ μπορεῖ νὰ μιάνη τὴν ψυχὴ»⁵), συγχρόνως δὲ νὰ δείξῃ στοὺς συνδαιτημόνες καὶ τὸ ὕψος τῆς ταπεινώσεώς του, ὥστε νὰ μάθουν ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη τέκνα ὑπακοῆς στὸν Θεὸ καὶ ἀληθινοὶ ἔργατες τῆς ἀρετῆς, λέγει πρὸς αὐτόν· «γιὰ ποιὸν λόγο, Ἄρσένιε, δὲν προσέχεις μόνο στὸν ἑαυτό σου καὶ δὲν τρώγεις σκυμμένος κάτω ἀπὸ τὸν ἄρτο σου, ἀλλὰ προσέχεις αὐτόν ποὺ λόγῳ ἀσθενείας τρώγει κρέας; Κοπιάζεις μὲ τοὺς λογισμοὺς καὶ νομίζεις ὅτι ὑπερβάλλεις ἐκείνον σ' εὐσέβεια, ἐπειδὴ τρώγεις λάχανα καὶ σπέρματα τῆς γῆς καὶ ὄχι σὰν τοὺς ἀετοὺς περιστέρια καὶ πέρδικες; Δὲν ἄκουσες τὸν Χριστὸ νὰ λέγῃ ὅτι ἔδεν εἶναι τὰ εἰσερχόμενα διὰ τοῦ στόματος ποὺ μαιίνουν τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα ἀπὸ αὐτόν, δηλαδὴ οἱ πορνεῖες, οἱ μοιχεῖες, οἱ φόνοι, οἱ φθόνοι, οἱ πλεονεξίαι καὶ τὰ λοιπὰ⁴; Γιατί δὲν εἶσαι συνετός; γιατί δὲν βλέπεις καὶ δὲν σκέπτεσαι μὲ γνῶσι, ἀλλὰ κατέκρινες κατὰ διάνοια τόσο ἀσύνητα τὸν ἐσθίοντα, λυπούμενος τάχα τὴν σφαγὴ τῶν ὀρνίθων, καὶ ἐλησμόνησες αὐτόν ποὺ εἶπε, ὁ μὴ ἐσθίων νὰ μὴ κρίνῃ τὸν ἐσθίοντα;⁵. Ἄλλὰ φάγε καὶ σὺ ἀπὸ αὐτὰ καὶ μάθε ὅτι περισσότερη μίανσι ὑπέστης ἀπὸ τὸν λογισμὸν παρὰ ἀπὸ τὴν βρῶσι τῶν πτηνῶν».

51 Καὶ παίρνοντας ἓνα ἀπὸ τὰ κτηνὰ τὸ ἔρριψε πρὸς αὐτόν ὁ ἅγιος παραγγέλλοντας νὰ φάγῃ. Αὐτὸς δέ, καθὼς ἤκουσε τοῦτο, φοβούμενος τὸ βάρος τοῦ ἐπιτιμίου καὶ γνωρίζοντας ὅτι ἡ παρακοὴ τῆς κρεοφαγίας εἶναι χειρότερη,

3. Ρωμ. 14, 20.

4. Μάρκ. 7, 15.

5. Ματθ. 15, 11. 19.

6. Ρωμ. 14, 3.

5 βαλὼν καὶ τὸ «εὐλόγησον» αἰτησάμενος, λαβὼν ἤρξατο καταμασᾶσθαι καὶ μετὰ δακρῦν ἐσθίειν τὸ πετεινόν. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ ἅγιος ἱκανῶς ἐκλεπτύναντα τοῖς ὁδοῦσι τὸ βρωῶμα καὶ ἤδη μέλλοντα τοῦτο παραπέμψαι πρὸς τὴν γαστέρα, «ἄρκεῖ σοί», φησι, «ἀπόπτυσον τὸ λοιπόν»
 10 ὡς γὰρ ἀπήρξω σὺ τοῦ ἐσθίειν γαστρίμαργος ὢν, οὐδὲ ὄλος ὁ περιστερῶν δύναται σε κορέσαι καὶ τὴν ἐπὶ τοῦτό σου στῆσαι ὁρμήν». Οὕτω μὴ διακριθεὶς ὁ ἀοίδιμος μαθητῆς τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς πεπλήρωκε τὴν ὑπακοήν, ἣν μέχρι θανάτου φυλάξει ἐνώπιον Θεοῦ ἐ-
 15 πηγγείλατο.

Ταῦτα τοιγαροῦν οὐχ οὕτως ἀπλῶς καὶ παρέργως μοι εἴρηται, ἀλλ' ὥστε δεῖξαι τὴν ἐνάρετον ἐπιστήμην τοῦ διδασκάλου καὶ τὴν ἐκ προκοπῆς ταπείνωσιν τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, καὶ οἶον ἦν τηνικαῦτα τῶν ἀμφοτέρων
 20 τὸ ἔργον τῆς εὐσεβείας ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ, ἐν ἣ τῶν πατέρων ἢ ἔνθεος ἠμελήθη ἐργασία τῆς ἀρετῆς καὶ ἀκρίβεια.

Ο ΔΥΤΙΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

52 Ἄλλ' εἰ δοκεῖ καὶ ἐφ' ἕτερον τῶν αὐτοῦ μαθητῶν τὸν λόγον τρέψωμεν. Οὐκ ἄχαρι γὰρ ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ ἠδέος φανήσεται ὑμῖν τὸ διήγημα.

Ἐπίσκοπός τις ἀπὸ τῶν δυτικῶν πάνυ θεοφιλῆς
 5 τὸν τρόπον καὶ τὸν βίον, μετὰ τοῦ λόγου καθαρὸς καὶ ἐνάρετος, πτώματι δεινῶ τῷ τοῦ φόνου ἐκ φθόνου τοῦ διαβόλου περιέπεσε. Τὸ δὲ ὅπως ἐντεῦθεν ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐκδιηγῆσομαι. Ποτὲ ὁ ἐπίσκοπος καθεζόμενος περὶ τὴν στοὰν τῆς κέλλης αὐτοῦ καὶ βίβλον ἔχων

51,5 θάλλων Η.

51,17 δεῖξαι: διδάξαι Η.

βάλλοντας μετάνοια καὶ ζητώντας τὸ «εὐλόγησε», ἐπῆρε τὸ πτηνὸ καὶ ἄρχισε νὰ τὸ καταμασᾶ καὶ νὰ τὸ τρώγῃ μὲ δάκρυα. Ὅταν δὲ ὁ ἅγιος εἶδε ὅτι εἶχε ἄρκετὰ ἐκλεπτύνει μὲ τὰ δόντια τὴν τροφή καὶ τώρα ἐπρόκειτο νὰ τὴν καταπιῇ, λέγει, «ἄρκει, πύσε το τώρα· διότι τώρα πού ἄρχισες νὰ τρώγῃς καὶ σὺ, ὅπως εἶσαι γαστρίμαργος, οὔτε ὀλόκληρος ὁ περιστερώνας δὲν μπορεῖ νὰ σὲ χορτάσῃ καὶ νὰ σοῦ σταματήσῃ τὴν ὁρμὴ πρὸς αὐτό». Ἔτσι μὲ τὸ νὰ μὴ ἀρνηθῇ τὴν δοκιμὴ ὁ ἀοίδιμος μαθητὴς τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς ἐτήρησε τὴν ὑπακοή, τὴν ὁποία ὑποσχέθηκε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ φυλάξῃ μέχρι θανάτου.

Αὐτὰ τὰ πράγματα βέβαια δὲν τὰ ἀνέφερα ἔτσι ἀπλῶς καὶ παρέργως, ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξω τὴν γνῶσι τοῦ διδασκάλου στὰ θέματα ἀρετῆς καὶ τὴν προκοπὴ τῶν μαθητῶν του στὴν ταπείνωσι· γιὰ νὰ δείξω σ' αὐτὴν τὴν τωρινὴ γενεά, κατὰ τὴν ὁποία παραμελήθηκε ἡ ἔνθεος ἄσκησις καὶ ἀκρίβεια τῆς ἀρετῆς πού ἐφήρμοζαν οἱ πατέρες, ποιά ἦταν τότε ἡ ἄσκησις τῆς εὐσεβείας καὶ ἀπὸ τοὺς δύο.

Ο ΔΥΤΙΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

52 Ἄλλ' ἂν ἐπιθυμῆτε, θὰ στρέψωμε τὸν λόγο καὶ πρὸς ἄλλον μαθητὴ του. Ἄλλωστε ἡ διήγησις δὲν θὰ σᾶς φανῇ μόνο δυσάρεστη ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμη μὲ τὴν γλυκύτητά της.

Ἕνας ἐπίσκοπος ἀπὸ τοὺς δυτικούς, πολὺ θεοφιλὴς στὸν τρόπο καὶ τὸν βίο, σοφός, καθαρὸς καὶ ἐνάρετος, περιέπεσε στὸ δεινὸ παράπτωμα τοῦ φόνου ἀπὸ φθόνου τοῦ Διαβόλου. Πῶς δὲ συνέβηκε τοῦτο θὰ τὸ διηγηθῶ στὴν συνέχεια. Κάποτε ὁ ἐπίσκοπος, καθισμένος στὴν στοὰ τῆς κατοικίας του καὶ ἔχοντας στὰ χέρια του βιβλίον, ἐδίψασε

ἐπὶ χειρας ἔκδιψος ὥσπερ ἐγένετο· ἑσπέρα δὴ ἦν. Ἐ-
 πεί οὖν ἀνεψιὸς ὑπῆρχεν αὐτῷ φιλούμενος ἄγαν, φω-
 νεῖ τὸν παῖδα κρᾶσιν αὐτῷ ποιήσασθαι εἰς ποτήριον οἴ-
 10 νου. Ὁ δὲ τοῦτο σὺν τῷ λόγῳ ποιήσας ἄγει τὸ ποτήρι-
 ον τῷ ἐπισκόπῳ καὶ θείῳ αὐτοῦ. Λαβῶν οὖν ὁ ἐπίσκο-
 πος τοῦτο καὶ γευσάμενος ἀηδίας ἐπλήσθη διὰ τὸ εἶναι
 χλιαρὰν τὴν κρᾶσιν τοῦ οἴνου, καὶ κουφίσας ἦν ἐπὶ χει-
 ρας ἐπεφέρετο βακτηρίαν ἐκ μέσου ταύτην λαβὼν τοῖς
 15 δακτύλοις αὐτοῦ ἴθυνεν αὐτὴν ὡς ἐπὶ τὸν παῖδα ἐκδειμα-
 τῶσαι τοῦτον βουλόμενος· ἡ δὲ - ὡ τῶν ἀφύκτων κριμά-
 των σου, Χριστέ - ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐκδρα-
 μοῦσα τῶν δακτύλων τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὸν παῖδα κα-
 τὰ τοῦ μῆνιγγος πλήξασα εὐθὺς ἀνάρπαστον τῆς πα-
 ρούσης ζωῆς τοῦτον πεποίηκε, καὶ νεκρὸς ὁ παῖς ἐπ’
 20 ἐδάφους καταβληθεὶς ἔκειτο. Ὁ οὖν ἐπίσκοπος ὡς εἶ-
 δε παρ’ ἐλπίδα πᾶσαν τὸν ἀνεψιὸν τεθνηκότα καὶ νε-
 κρὸν ὡς ἐξ αἰτίας αὐτοῦ κείμενον ἐπὶ γῆς, ρίπτει πρη-
 νῆ ἑαυτὸν ἐλεεινολογούμενος καὶ ζητῶν θρηνοῖς καὶ αὐ-
 τὸς παραδοῦναι τὴν ἰδίαν ψυχὴν.

53 Ἐπεὶ δὲ δῆλον ὁ θρηῆνος τὸ πτώμα πᾶσι πεποίηκε,
 συνάγεται ὁ κληρὸς τῆς τούτου ἐπισκοπῆς, θρηνεῖ καὶ
 κόπτεται οὖ τὸν παῖδα, ἀλλὰ τὸν ποιμένα τὸν ἴδιον· καὶ
 γὰρ ἦν τῷ κλήρῳ παντὶ ὁ ἀνὴρ ἀγαθὸς πρᾶος γαλη-
 5 νὸς δίκαιος συμπαθὴς ἐλεήμων, πάσης ἀρετῆς καὶ δι-
 καιοσύνης ἐργάτης. Ὅθεν καὶ τῆς σφοδρᾶς ἀθυμίας
 ἀνακτῆσασθαι τοῦτον βουλόμενοι ἠντιβόλουν, προσέπι-
 πτον, πάντα ὑποίσειν ὑπὲρ τούτου ἐβόων αὐτοί, ὅσα
 10 βᾶθος δεξάμενος τὴν πληγὴν μηδὲ τὴν ἀκοὴν προσέ-
 χουσαν ἔχων τοῖς ὑπ’ αὐτῶν λεγομένοις, ἔωθεν ἀνα-
 στάς καὶ τάφῳ τοῦ τεθνηκότος τὸ λείψανον παραδούς,
 ἀλύσει τὸν τράχηλον δεσμήσας αὐτοῦ καὶ ἐνὶ τῶν οἴ.

κάπως ἦταν βράδυ. Ἐπειδὴ εἶχε ἓνα ἀνεπιὸ τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσε ὑπερβολικά, τὸν ἐφώναξε νὰ τοῦ φέρῃ ἓνα ποτήρι μὲ μίγμα κρασιοῦ. Τὸ παιδί ἐτοίμασε ἀμέσως τὸ κρασί κι' ἔφερε τὸ ποτήρι στὸν ἐπίσκοπο καὶ θεῖο του. Ὁ ἐπίσκοπος λοιπὸν, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρε καὶ ἐγεύθηκε, ἐγέμισε ἀηδία, διότι τὸ κρασί ἦταν χλιαρό· ἐσήκωσε τότε τὸ ραβδί πού εἶχε στὰ χέρια του καὶ κρατώντας το στὰ δάκτυλα ἀπὸ τῆ μέση τὸ κατεύθυνε πρὸς τὸ παιδί, θέλοντας νὰ τὸ φοβέριση. Τὸ ραβδί (ποιὰ ἀκατάλυτα κρίματα, Χριστέ) ξεφεύγοντας ἀπὸ τὰ δάκτυλα τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου καὶ κτυπώντας τὸ παιδί στὸ μηνίγγι, τὸ ἀνῆρπασε εὐθύς ἀμέσως ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ· τὸ παιδί ἔπεσε νεκρὸ στὸ ἔδαφος. Ὁ ἐπίσκοπος λοιπὸν, μόλις εἶδε νὰ ἔχη ἀποθάνῃ ἀναπάντεχα ὁ ἀνεπιὸς καὶ νὰ κοιτῆται νεκρὸς στὸ ἔδαφος ἐξ αἰτίας του, ρίπτεται πρηνῆς ἐλεεινολογώντας τὸν ἑαυτὸ του καὶ μὲ θρήνους ζητώντας νὰ παραδώσῃ καὶ τὴν δική του ζωὴ.

- 53 Ἐπειδὴ δὲ ὁ θρῆνος ἔκαμε φανερὸ σὲ ὅλους τὸ παράπτωμα, συνάγεται ὁ κληρὸς τῆς ἐπισκοπῆς του, θρηνεῖ καὶ κόπτεται ὄχι γιὰ τὸ παιδί, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ποιμένα. Διότι ὁ ἄνθρωπος ἦταν γιὰ ὅλο τὸν κληρὸ ἀγαθός, πρᾶος, γαλήνιος, δίκαιος, συμπαθής, ἐλεήμων, ἐργάτης κάθε ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης. Γι' αὐτό, θέλοντας νὰ τὸν ἐπαναφέρουν ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀθυμία, παρακαλοῦσαν, προσκυνοῦσαν, ἐφώναζαν ὅτι θὰ ὑποφέρουν γι' αὐτὸν ὅλα τὰ ἐπιτίμια γιὰ δουλεία καὶ κακοπάθεια. Αὐτὸς ὅμως, ἐπειδὴ εἶχε δεχθῆ βαθειὰ τὴν πληγὴ δὲν ἤθελε οὔτε ν' ἀκούσῃ σὲ ὅσα ἔλεγαν αὐτοί. Ἐσηκώθη λοιπὸν πρῶι καὶ παρέδωσε τὸ λείψανο τοῦ νεκροῦ παιδιοῦ στὸν τάφο. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἔδεσε ἄλυσι στὸν τράχηλό του καὶ παρέδωσε τὴν ἄκρη τῆς

κετῶν τὸ ἄκρον αὐτῆς παραδοῦς ἐπὶ τὴν Ρώμην ἔλ-
 15 κειν αὐτὸν βία προσέταξεν. Ὡς οὖν εἶδον οἱ περὶ τὴν
 ἐπισκοπὴν μηδὲν ἄνύοντας ἑαυτούς, μηδὲ δυναμένους
 τὸν εἰς βάθος τρωθέντα τοῦ λοιποῦ κρατῆσαι ἐπίσκο-
 πον, συγχωροῦσι μετὰ πολλῶν κοπετῶν τούτῳ τὴν ἀνα-
 χώρησιν. Διαδραμῶν οὖν τὸν τοσοῦτον δρόμον πεζῆ τῆς
 20 μακρᾶς ἐκείνης ὁδοῦ ὁ ἐπίσκοπος μετὰ κοπετῶν καὶ
 δακρῶν καὶ τὴν Ρώμην καταλαβὼν ὑπὸ τοῦ δούλου
 ἐν ἀλύσει ἐλκόμενος, ἔξομολογεῖται τῷ πτώμα τῷ πά-
 πα καὶ τοῖς ἐν Ρώμῃ ἀρχιερεῦσι θρήνοις καὶ οἰμωγαῖς
 τὴν φωνὴν τῆς ἔξομολογήσεως ἐγκοπτόμενος. Τὴν ἄ-
 25 πειρον οὖν συντριβὴν εἰδότες τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὴν
 ἐν πένθει τούτου μετάνοιαν, οὐ μόνον συγγνώμην τα-
 χεῖαν τῷ πάθει διδοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μυρίαὶς παρακλή-
 σεσι τὸ κατώδυνον παρακαλοῦσιν αὐτοῦ τῆς ψυχῆς,
 ἀλλὰ τῷ περικαρδίῳ κρατούμενος ὁ ἐπίσκοπος πόνῳ ἄ-
 30 παράκλητος ἔμενεν.

54 Ἐκεῖθεν οὖν πρὸς τὴν Κωνσταντίνου μεγαλόπολιν
 τὸν ἔλκοντα ἀποστρέφει. Πεζῆ τοίνυν καὶ ταύτην ποι-
 ησάμενος τὴν πορείαν, καταλαμβάνει τὴν βασιλεύουσαν
 καὶ εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ εἰσελθὼν ἐκκλησίαν ἐξ-
 5 ομολογεῖται μετὰ δακρῶν τῷ τε πατριάρχῃ καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσι τὸ πτώμα καὶ σὺν τῷ λόγῳ τὸ τῆς ἐπισκο-
 πῆς ἀξίωμα μετὰ τῆς ἀλύσεως ἀποτίθεται. Ἐπεὶ δὲ τῷ
 πατρικίῳ Γενεσίῳ κατὰ ψυχὴν ὑπῆρχε φιλούμενος ὁ
 ἐπίσκοπος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνον ἐπίσης ἐφίλει, ὡς τὰ
 10 κατ' αὐτὸν ὁ πατρικίος μεμαθήκει, μεταστέλλεται τοῦ-
 τον ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐπίσκοπον ἀσπασάμε-
 νος καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παραμυθούμενος αὐτοῦ
 τὴν ψυχὴν, κοινολογεῖται αὐτῷ τὰ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ
 βίου, καὶ μαθεῖν ἔρωτᾷ περὶ τούτου τὸν ἐκείνου σκοπὸν
 15 καὶ ὁποῖον αἰρεῖται τοῦ λοιποῦ ζῆσαι βίον κατὰ τὴν

σ' ἓνα ὑπηρέτη του, τὸν διέταξε νὰ τὸν σύρη βιαίως γιὰ τὴν Ρώμη. Ὅταν λοιπὸν τὰ πρόσωπα τῆς ἐπισκοπῆς εἶδαν ὅτι δὲν κατάφεραν τίποτε καὶ δὲν μπορούσαν νὰ κρατήσουν στὸ ἐξῆς τὸν βαθύτατα πληγωμένον ἐπίσκοπο, τοῦ ἐπιτρέπουν μὲ πολλοὺς θρήνους τὴν ἀναχώρησι. Ἄφοῦ δὲ ὁ ἐπίσκοπος διέτρεξε μὲ θρήνους καὶ δάκρυα πρὸς τὸν τόσο μακρὸ ἐκεῖνο δρόμο καὶ ἔφθασε στὴν Ρώμη συρόμενος ἄλυσόδετος ἀπὸ τὸν δοῦλο, ἐξομολογεῖται τὸ παράπτωμα στὸν πάπα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ποὺ εὐρίσκονταν στὴν Ρώμη διακόποντας τὴν ἐξομολόγησι μὲ θρήνους καὶ κλαυθμούς. Βλέποντας λοιπὸν τὴν ἄπειρη συντριβὴ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὴν μετάνοιά του μέσα στὸ πένθος, ὄχι μόνο τοῦ ἔδωσαν γρήγορα συγγνώμη γιὰ τὸ πάθημα, ἀλλὰ καὶ παρηγοροῦν τὸν ψυχικὸ του πόνο μὲ πολλὰς παρηγορίες. Ἄλλ' ὁ ἐπίσκοπος, κυριαρχούμενος ἀπὸ τὸν περικάρδιο πόνο, ἔμενε ἀπαρηγόρητος.

54 Ἄπὸ ἐκεῖ λοιπὸν στρέφει τὸν ὁδηγὸ του πρὸς τὴν μεγάλη Κωνσταντινούπολι. Ἄφοῦ δὲ ἐξετέλεσε καὶ αὐτὴν τὴν πορεία πεζός, ἔφθασε στὴν βασιλεύουσα, εἰσῆλθε στὴν μεγάλη τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία καὶ ἐξομολογεῖται μὲ δάκρυα στὸν πατριάρχη καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τὸ παράπτωμα καὶ τελιώνοντας ἀπέθεσε μαζί μὲ τὴν ἄλυσιν καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐπίσκοπος ἦταν ἀγαπητὸς στὸν πατρικίον Γενέσιον καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἀγαποῦσε ἐκεῖνον, μόλις ὁ πατρικίος ἔμαθε τὸ πάθημά του τὸν καλεῖ στὸν οἶκόν του. Ἐκεῖ, ἄφοῦ τὸν ἀσπάσθηκε καὶ τοῦ ἀπηύθυνε παρηγορητικούς λόγους, συζήτησε μαζί του τὰ σχετικὰ μὲ τὴν μεταβολὴ τοῦ βίου καὶ τὸν ἐρώτησε γιὰ νὰ μάθῃ τὸν σκοπὸν του, καὶ κυρίως ποιὸ εἶδος βίου προτιμᾷ νὰ ἀκολουθήσῃ στὸ ἐξῆς κατὰ τὴν παρούσα ζωὴ. Αὐτὸς δὲ ἀπαντᾷ ὅτι ἐ-

παρουῶσαν ζωήν. Ὁ δὲ τὸν μονήρη φησί, καὶ τοῦτον ἐν ὄρεσιν ἢ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Ὁ οὖν πατρίκιος συνετὸς ὢν ἐς τὰ μάλιστα «οὐκ οἶμαι τοῦτο λυσιτελοῦν σοί» φησι «πάτερ' ἄλλ' εἴ τι μᾶλλον ἐμοὶ
 20 πείθῃ ὑποτιθεμένῳ σοι ἀγαθὰ, ἐν κοινοβίῳ τὸν μονήρη βίον ἀγάπησον διελθεῖν, καὶ οὐ μικρὰν εὐρήσεις ὠφέλειαν διὰ τῆς ἐκκοπῆς τοῦ οἰκείου θελήματος». Ὁ δὲ «καὶ ποῦ ἂν εὐροίμι τοιοῦτόν» φησι «κύριέ μου κοινόβιον ὑπὸ ποιμένος ποιμαινόμενον ἐπιστήμονος, ἵνα καὶ ἐ-
 25 μαυτὸν ὅλον ἐκδώσω εἰς ἐκούσιον θάνατον ὃ τῷ τοῦ ἀκουσίου ἐγκλήματος δυστυχῶς βαρυνόμενος;».

55 Ὁ οὖν Γενέσιος τὸν μακάριον Συμεώνην πατέρα κεκτημένος πνευματικὸν καὶ εἰδῶς οἷος ἐκεῖνος εἰς τὸ ποιμαίνειν καὶ θεραπεύειν ψυχᾶς καὶ οἶον τὸ αὐτοῦ ποιμνιον, γνωρίζει τοῦτον αὐτῷ καί, «εἴ γέ» φησιν «ἀ-
 5 ληθινῆς ὠφελείας ἐρᾶς καὶ ἰδεῖν ἄλλον βούλει μέγαν Ἀρσένιον καὶ πάσης ἀντεχόμενον ἀκριβείας κοινόβιον, ἔργου καὶ ἰδὲ καὶ ἰδῶν πιστώθητι». Εὐθύς οὖν ὁ ἐπίσκοπος εἶπετο, ὃ δὲ προῆγε, καὶ καταλαβόντες ὁμοῦ τὸ τοῦ μακαρίου κοινόβιον μηνύονται αὐτῷ καὶ ὑπ' αὐτοῦ
 10 κατασπάζονται. Ἐπεὶ δὲ τὰ συμβεβηκότα τῷ ἐπισκόπῳ μάθοι ὁ ἅγιος, πανθᾶνει τὴν ψυχὴν καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀκοῆς τοῦ συμβάντος, καὶ δακρῦων καταφέρει πηγᾶς. Ὡς δὲ τὸ συμπαθὲς ἐθεάσατο τοῦ ἀγίου ὁ ἐπίσκοπος καὶ τὴν σύνεσιν τῶν χειλέων τούτου ἀκήκοεν, πίπτει πρη-
 15 νῆς ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αἰτεῖται τὴν ὑποδοχὴν, τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἐκτὸς καὶ τὴν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κατασκήνωσιν. Ὁ δὲ μακάριος τὴν θέρμην τούτου καταμαθὼν ἐξ ὀλίγου καὶ γνοὺς τῷ πνεύματι οἶον ἔμελλε σκεῦος Θεοῦ ἐκλεκτὸν χρηματίσειν, ὑποδέχεται
 20 αὐτὸν καὶ πάντα τελέσας ἐπ' αὐτῷ τὰ τοῦ σχήματος Ἱερόθεον τὸν ἱερέα ἐπονομάζει Θεοῦ. Ὁ δὲ Ἱερόθεος

πιθυμεί νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν μοναχικὸ βίον, καὶ μάλιστα σὲ ὄρη ἢ σπήλαια καὶ στὶς ὀπές τῆς γῆς. Ὁ πατρίκιος λοιπὸν μὲ τὴν μεγάλη σύνεσί του λέγει· «δὲν νομίζω ὅτι θὰ σὲ ὠφελήσῃ τοῦτο, πάτερ· ἀλλὰ ἂν θέλῃς νὰ πεισθῆς στὶς ἀγαθὲς συμβουλές μου, προτίμησε νὰ διέλθῃς τὸν μοναχικὸ βίον σὲ κοινόβιον καὶ δὲν θὰ εὔρης μικρὴ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἐκκοπή τοῦ ἀτομικοῦ σου θελήματος». Αὐτὸς δὲ ἀπαντᾷ· «καὶ ποῦ θὰ μπορούσα νὰ εὔρω, κύριέ μου, τέτοιο κοινόβιον, ποιμαίνομενο ἀπὸ ἐπιστήμονα ποιμένα, ὥστε νὰ παραδώσω τὸν ἑαυτὸ μου ὀλόκληρον σ' ἐκούσιο θάνατον ἐγὼ ποῦ βαρύνομαι δυστυχῶς μὲ τὸ ἀκούσιο ἔγκλημα;».

55 Ὁ Γενέσιος λοιπὸν, ποῦ εἶχε τὸν μακάριον Συμεὼν πνευματικὸν πατέρα κι' ἐγνώριζε πόσο ἰκανὸς ἦταν ἐκεῖνος νὰ ποιμαίνῃ καὶ θεραπεύῃ ψυχὰς καὶ πόσο ἄξιο ἦταν τὸ ποιμνιὸν του, τοῦ τὸν γνωρίζει καὶ λέγει· «ἂν ἐπιθυμῆς ἀληθινὴ ὠφέλεια καὶ θέλῃς νὰ ἰδῆς ἄλλον μεγάλο Ἄρσένιον καὶ κοινόβιον ποῦ ἐφαρμόζει ὅλους τοὺς κανονισμοὺς, ἐλθέ καὶ ἰδέ, καὶ ἀφοῦ ἰδῆς, πίστευσέ με». Εὐθύς λοιπὸν ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀκολούθησε, ἐνῶ αὐτὸς προηγεῖτο· ὅταν ἔφθασαν στὸ κοινόβιον τοῦ μακαρίου, εἰσάγονται σ' αὐτὸν καὶ αὐτὸς τοὺς κατασπάζεται. Ἀφοῦ δὲ ἔμαθε τὰ συμβάντα γιὰ τὸν ἐπίσκοπον ὁ ἅγιος, συγκινεῖται καὶ ἀπὸ μόνον τὸ ἄκουσμα τοῦ συμβάντος καὶ χύνει πηγὰς δακρύων. Καθὼς δὲ εἶδε τὴν συμπάθειαν τοῦ ἁγίου ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἄκουσε τὰ συνετά του λόγια, πίπτει πρηνὴς ἐμπρὸς στὰ πόδια του καὶ ζητεῖ τὴν εἰσδοχὴν του, τὴν ἀλλαγὴν ἐνδύματος καὶ τὴν κατασκήνωσιν μαζί μὲ τοὺς μαθητὰς του. Ὁ δὲ μακάριος, ἀντιλαμβάνομενος τὴν θέρμην του ἀμέσως καὶ βλέποντας τὸ πνεῦμα του ποιὸ ἐκλεκτὸ σκεῦος Θεοῦ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ, τὸν ὑποδέχεται καὶ τελώνοντας ὅλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ σχῆμα ἔδωσε στὸν ἱερέα Θεοῦ τὸ ὄνομα Ἱερόθεος. Ὁ δὲ Ἱερόθεος, ἀφοῦ ἐπέτυχεν τὰ ἐπιθυμητά, ἀπὸ αὐτὴν τὴν

τῶν ἐπιθυμουμένων αὐτῷ τυχῶν ὡς ἐβούλετο παγκρά-
 τιον ἐξαυτῆς κατὰ τοῦ τρώσαντος συγκροτεῖ, νηστεί-
 αῖς μὲν καὶ κακουχίαις μακραῖς τὸ σαρκίον ἐκτῆκων
 25 αὐτοῦ, ἀγρυπνίαις δὲ καὶ στάσεσιν ὀλονύκτοις ἐν προσ-
 ευχαῖς καταδαμάζων ἑαυτὸν καὶ τῇ δουλείᾳ τῶν ἀδελ-
 φῶν τὸ πνεῦμα συντρίβων ἑαυτοῦ. Διὸ καὶ τῇ ἐπιθυ-
 μίᾳ τῶν θλίψεων παράφορά τινα ὑπεκρίνετο, σκεύη
 πολλάκις ἐξεπίτηδες διαστρέφων ἢ καὶ συντρίβων, ἵ-
 30 να ὑβρεῖς ἀκούσῃ, εἰ δέει δὲ καὶ κατὰ κόρρης ραπί-
 σματα δέξῃται. Διὰ δὴ τοῦτο ὑβριζόμενος ἔχαιρεν ὡς
 τοῦ ποθουμένου τυχῶν, καὶ μαστίγων ἐδίψα πείραν λα-
 βεῖν, ἵνα τὸν ἔξω τυπτόμενος θύλακα τὸν ἐντὸς ἀνθρω-
 πον ἐλευθερώσῃ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι θλίψεως. Τοίνυν
 35 καὶ τοσαύτη κατάνυξις ἐντεῦθεν ἐδόθη αὐτῷ μετὰ πλῆ-
 θους δακρύων, ὡς μὴ δύνασθαι ταῦτα ἐπισχεθῆναι παρ'
 αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ἢ ἐν νυκτί.

56

Καὶ ἵνα ἐξ ἑνὸς δείξω τοῖς πᾶσι τὴν ἐκ μελέτης
 αὐτοῦ διὰ τὰς θλίψεις γενομένην καὶ τοὺς πειρασμοὺς
 ἐπιτήδευσιν, τοῦτο μόνον εἰπὼν ἐπὶ τὸν μακάριον αὐθις
 ἐλεύσομαι Συμεών. Τὴν τῆς ἀποθήκης ὁ Ἱερόθεος ἐπι-
 5 τελῶν διακονίαν ἐπιτρέπεται ποτε παρὰ τοῦ ἁγίου ἐν
 τῶν κούφων ἀγγελίων ἀπὸ τοῦ πίθου γεμίσει. Ὁ δὲ ὑπα-
 κούει ταχέως καὶ πρὸς τὸν πιθῶνα γίνεται. Ἄλλ' ἐπεὶ
 τούτῳ ἔθος ἦν τοῦ ἀεὶ ψάλλειν καὶ πενθεῖν κἂν διακο-
 νῶν ἐβάδιζε, καὶ ἅμα ἔνθα ἂν ἐτυποῦντο μορφαὶ ἁγίων
 10 ἢ τύπος σταυροῦ κατασπάζεσθαι ταῦτα κἂν μυριάδες
 ὑπῆρχον, ἔτυχεν εἶναι σταυρὸν καὶ περὶ τὴν καλύπτραν
 τοῦ πίθου, ὃν ἀνοίγων τὸν πίθον ἤσπάζετο καὶ σκέπων
 αὐθις ἐφίλει. Τοῦτον ἀσπασάμενος καὶ τὸν πίθον ἀνοί-
 ξας ἐγέμισε τὸ κοῦφον ἀγγεῖον καὶ ἐπὶ τὸν πίθον ἐπα-
 15 κουμβήσας εἶασεν ἄρας οὖν τὴν καλύπτραν καταφι-
 λεῖν ἤρξατο τὸν σταυρὸν, καὶ στραφὲν εὐθὺς τὸ ἄγγος
 ἐκενοῦτο τῇ γῆ, αὐτὸς δὲ ὡς εἶδε τοῦτο κενούμενον

στιγμή συγκροτεῖ ἀγῶνα παγκρατίου ἐναντίον τοῦ πολεμί-
ου, λειώνοντας τὸ σαρκίον του μὲ μακρὰς νηστεῖες καὶ κα-
κουχίες, καταδαμάζοντας τὸν ἑαυτό του μὲ ἀγρυπνίες καὶ
ὄλονύκτιες στάσεις προσευχῶν καὶ συντρίβοντας τὸ φρό-
νημά του μὲ τὴν ἐξυπηρέτησι τῶν ἀδελφῶν. Γι' αὐτὸ καὶ
ἀπὸ ἐπιθυμία θλίψεων ὑποκρινόταν κάπου κάπου ὅτι παρα-
φέρεται, διαστρέφοντας πολλές φορές σκευὴ ἐξεπίτηδες ἢ
καὶ συντρίβοντάς τα, γιὰ ν' ἀκούσῃ ὕβρεις ἢ, ἂν χρειασθῇ,
νὰ δεχθῇ καὶ ραπίσματα στὸ πρόσωπο. Γι' αὐτὸ αἰσθανό-
ταν χαρὰ, ὅταν ὕβριζόταν, ἀφοῦ ἐπετύχαινε τὸ ποθοῦμε-
νο, καὶ ἐδιψοῦσε νὰ δεχθῇ μαστίγῳσι, ὥστε, κτυπώμενος
στὸ ἐξωτερικὸ περίβλημα, νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρω-
πο ἀπὸ τὴν θλίψι τοῦ μέλλοντος. Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρό-
πο ἐκέρδισε τὸση κατάνυξι μὲ ἄφθονα δάκρυα, ὥστε νὰ μὴ
μπορῇ νὰ τὰ συγκρατήσῃ ἡμέρα καὶ νύκτα.

56 Καὶ γιὰ νὰ δείξω σὲ ὅλους μὲ ἓνα παράδειγμα τὴν τε-
λειότητα ποὺ ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν ἐπιδίωξι τῶν θλίψεων καὶ
τῶν πειρασμῶν, θὰ εἶπω μόνο αὐτὸ, γιὰ νὰ ἐπιστρέψω πάλι
στὸν Συμεών. Ἐπιτελώνοντας ὁ Ἱερὸθεὸς τὴν διακονία τῆς
ἀποθήκης διατάσσεται κάποτε ἀπὸ τὸν ἅγιον νὰ γεμίσῃ ἀπὸ
τὸ πιθάρι ἓνα ἀγγεῖο. Ὑπακούει γρήγορα καὶ πηγαίνει στὸν
πιθῶνα. Συνήθιζε νὰ ψάλλῃ πάντοτε καὶ νὰ πενθῇ, ἀκόμη
καὶ ὅταν ἐβάδιζε γιὰ ὑπηρεσία, καὶ συγχρόνως, ὅπου ἦσαν
ἀποτυπωμένες μορφές ἀγίων ἢ σχῆμα σταυροῦ, νὰ τὰ κα-
τασπάζεται, ἀκόμη καὶ ἂν ἦσαν μυριάδες· ἔτυχε λοιπὸν
νὰ εἶναι σταυρὸς γύρω στὴν καλύπτρα τοῦ πίθου· τοῦτον
ἀσπαζόταν ὅταν ἄνοιγε τὸν πίθον καὶ ὅταν τὸν ἐσκέπαζε.
Ἄφοῦ ἀσπάσθηκε τὸν σταυρὸν καὶ ἀνοίγοντας τὸν πίθον ἐ-
γέμισε τὸ ἀγγεῖο, τὸ ἄφησε ἀκουμβημένο ἐπάνω στὸ χεῖ-
λος τοῦ πίθου. Ἄφοῦ λοιπὸν ἐσήκωσε τὴν καλύπτρα, ἄρ-
χισε νὰ καταφιλῇ τὸν σταυρὸν, ἀλλὰ τότε τὸ ἀγγεῖο ἐγέ-
μισε καὶ ἄδειασε πρὸς τὸ ἔδαφος. Αὐτὸς, ὅταν τὸ εἶδε ν'

γελάσας ἔφη· «μὰ τὸν σαλὸν Ἱεροθέον, πονηρὸν δαῖμον,
 ἕως οὗ τὸν σταυρὸν μου φιλήσω, οὗ κρατήσω αὐτό, οἶ-
 20 δα γὰρ ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸ δράμα πεποίηκας». Ὡς δ' ἔκενώθη ὄλον, κενὸν τοῦτο ἀνελόμενος ἔδραμε,
 καὶ πάντα ὡς ἐγένετο τῷ μακαρίῳ πατρὶ διηγήσατο. Ὁ
 δὲ ἅγιος τὴν ἐργασίαν τοῦ Ἱεροθέου εἰδὼς, ὅτι πάντα
 εἰς τὸ προξενῆσαι ἀτιμίαν ἑαυτῷ ἐποίει, θέλων δὲ καὶ
 25 στεφάνους αὐτῷ διψῶντι παρέχειν, ἐντέλλεται τι τοιοῦ-
 τον περὶ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔτυχε κατ' ἐκείνην τὴν ἡ-
 μέραν τὸν ἡμίονον τῆς μονῆς κούφων πλῆθος ἐπιφορτί-
 ζεσθαι παρὰ τῶν ἐκεῖσε, τεθῆναι προστάττει ἐπάνω τού-
 των τὸν Ἱεροθέον, καὶ παρ' ἄλλου σύρεσθαι μέχρι τοῦ
 30 Ξηρολόφου, καὶ οὕτω λέγειν τὸν ἔλκοντα· «εἴ τις βε-
 βλαμμένος ἐνὶ τὰς φρένας, τοιοῦτον καὶ τὸν θρίαμβον
 ὑπομένει». Τούτου οὖν γεγονότος καὶ τοῦ Ἱεροθέου ἐ-
 πιφορτισθέντος τοῖς κούφοις, ὡς δὲ τὸν ἡμίονον ἔλκων
 ἂ προσετάγη μεγάλη τῇ φωνῇ ἔλεγε, συνεφώνει αὐτῷ
 35 ταῦτα καὶ ὁ θαυμαστὸς Ἱεροθεὸς προσαφιεῖς τοῖς λόγοις
 καὶ δακρύων πηγᾶς.

57 Ἴνα δὲ μή τις ὑπολάβοι οὕτω κακουμένου αὐτοῦ
 παρ' ἐκείνου εἰς μῖσός τινος κατ' αὐτοῦ τῶν μαθητῶν
 ἐμπεσεῖν, ἕτερόν τι γεγονὸς πρὸς τοῦ Ἱεροθέου εἰς βε-
 βαιώσιν τῆς πίστεως ἧς εἶχε πρὸς τὸν μακάριον διὰ
 5 βραχέων διηγήσομαι. Ἀπεστάλη ποτὲ πρὸς τὸν ρηθέν-
 τα πατρίκιον παρὰ τοῦ μακαρίου ὁ Ἱεροθεὸς χάριν ἐπι-
 σκέψεως. Ὡς δ' ἐπιθυμῶν αὐτὸν εἶδε καὶ κατησπάσα-
 το ὁ πατρίκιος, συνεστιαθεὶς δεξιούται τὸν φίλον ἀπο-
 δέσμῳ χρυσοῦ· ὁ δὲ πρῶτα μὲν λαβεῖν τὸν ἀπόδεσμον
 10 οὐκ ἐπέιθετο, χρεῖαν μὴ ἔχων αὐτοῦ ὁ μηδὲν πλὴν τοῦ

56,23 καὶ ὅτι Η.

56,27 τῶν ἡμίονων Η.

56,32 ὑπομενεῖ Η.

ἀδειάζη, εἶπε γελώντας· «μὰ τὸν τρελλὸ Ἱερόθεο, πονηρὲ δαῖμον, ἕως ὅτου φιλήσω τὸν σταυρὸ μου, δὲν θὰ τὸ συγκρατήσω, διότι γνωρίζω ὅτι ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἔκαμες αὐτὴν τὴν σκηνή». Ὅταν δὲ ἀδειάσθηκε ὀλόκληρο, τὸ ἐσήκωσε ἀδειανό, ἔτρεξε καὶ τὰ διηγήθηκε ὅλα ὅπως ἔγιναν στὸν μακάριο πατέρα. Ὁ δὲ ἅγιος, γνωρίζοντας τὴν διαγωγή τοῦ Ἱεροθέου, ὅτι ἔπραττε τὰ πάντα γιὰ νὰ προξενήσῃ στὸν ἑαυτὸ του ἀτιμία, καὶ θέλοντας νὰ τοῦ παράσχη καὶ στεφάνους πού ἐδιψοῦσε, ἔδωσε ἐντολή σὰν αὐτὴν γι' αὐτόν. Δηλαδή, ἐπειδὴ ἔτυχε ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ ἡμίονος τῆς μονῆς νὰ φορτωθῇ μὲ πλῆθος ἀγγείων ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους, προστάσσει νὰ τοποθετηθῇ ἐπάνω σ' αὐτὰ ὁ Ἱερόθεος καὶ νὰ σύρεται ἀπὸ ἄλλον ἕως τὸν Ξηρόλοφο καὶ αὐτὸς πού θὰ ἔσυρε τὸν ἡμίονο νὰ λέγῃ τοῦτο· «ὅποιος εἶναι βλαμμένος στὸ νοῦ, τέτοιοι θρίαμβο θὰ πραγματοποιήσῃ». Ὅταν ἔγινε αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερόθεος ἐφορτώθηκε ἐπάνω στὰ ἀγγεῖα, καθὼς αὐτὸς πού ἔσυρε τὸν ἡμίονο ἔλεγε μεγαλοφώνως ὅσα διδάχθηκε, συμφωνοῦσε σ' αὐτὰ μὲ αὐτόν καὶ ὁ θαυμαστὸς Ἱερόθεος, πού μαζὶ μὲ τοὺς λόγους ἄφηνε καὶ πηγὲς δακρῦων.

57 Γιὰ νὰ μὴ νομίση δὲ κανεὶς ὅτι, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκακοπαθοῦσε τόσο ἀπὸ ἐκεῖνον, μερικοὶ μαθηταὶ θὰ ἔπιπταν μὲ μῖσος ἐναντίον του, θὰ διηγηθῶ σύντομα ἓνα ἄλλο ἐπεισόδιο πού ἀναφέρεται στὸν Ἱερόθεο πρὸς βεβαίωση τῆς πίστεως πού εἶχε πρὸς τὸν μακάριο. Κάποτε ὁ Ἱερόθεος ἐστάλθηκε γιὰ ἐπίσκεψι πρὸς τὸν ἀναφερθέντα πατρίκιον ἀπὸ τὸν μακάριο. Μόλις δὲ ὁ πατρίκιος τὸν εἶδε, ὅπως ἐπιθύμοῦσε, καὶ τὸν κατασπάσθηκε, μετὰ τὸ γεῦμα, προσέφερε στὸν φίλο ἓνα βαλάντιο χρυσό. Αὐτὸς ἀρχικὰ δὲν ἤθελε νὰ δεχθῇ τὸ βαλάντιο, διότι δὲν τὸ ἐχρειαζόταν, αὐτὸς πού δὲν εἶχε ποτὲ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ τρίχινο ἔνδυ-

τριχίνου ἑσθήματος ἑσχηκῶς πώποτε. Ἄλλ' ὁ διδούς
 ἐπεὶ μεθ' ὄρκων ἀνάγκην ἐπῆγεν, ἔλαβεν ὁμῶς αὐτὸν
 καὶ τὴν σκέπην ἄρας τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς θέμενος αὐ-
 τῇ τὸν χρυσὸν ἐπὶ τῆς χειρὸς ἔφερε, καὶ τὸν βραχίονα
 15 ἐκτεταμένον ἔχων ἔτρεχεν ἐκείθεν ἐπὶ τούτου τοῦ σχή-
 ματος, ἕως οὗ τό τε μοναστήριον κατέλαβε, καὶ τὸν μα-
 κάριον ἐθεάσατο, καὶ τὸν ἀπόδεσμον τοῦ χρυσοῦ ἔβα-
 λεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Τοιαύτην οὗτός τε ὁ αἰοίδιμος
 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν μαθητῶν τοῦ ἁγίου, ὅσοις ἐγένετο ἰ-
 20 ψευδῆς ἢ τοῦ κόσμου φυγῆ, εἶχον τὴν πίστιν εἰς αὐ-
 τὸν καὶ τὴν ἀγάπην βεβαίαν, εἰ καὶ πολυτρόπως παρ'
 αὐτοῦ ἐδοκιμάζοντο διὰ τῶν φαινομένων λυπηρῶν καὶ
 πειρασμῶν, εἰ μὴ τις ἄρα τέκνον μωμητὸν καὶ διεστραμ-
 μένον ἐκ δυστροπίας ἐφάνη, καὶ διὰ τὴν ἐνοῦσαν κα-
 25 κίαν τῷ πατρὶ ἀπηχθάνετο. Εἰς γὰρ τοιαύτην ἀγάπην
 προέκοψε Θεοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκείνου μαθητῶν καὶ
 ὁ Ἱερόθεος οὗτος, ὥστε εἰ καὶ ποτε βιβλίον ἀναγινώ-
 σκων ἦν, ὅπου δ' ἂν καὶ ἐν οἷς χωρίοις εὐρέθη γεγραμ-
 μένον Θεὸς ἢ Χριστὸς ἢ Ἰησοῦς, ἐν αὐτῷ τῷ θείῳ ὀνό-
 30 ματι τὸν δεξιὸν ἐτίθει ἑαυτοῦ ὀφθαλμὸν, εἶτα τὸν ἕτε-
 ρον, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔκλαιεν, ἕως οὗ καὶ τὴν βίβλον
 καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ δακρῦων ἐγέμισε.

58 Τοιούτων ἦν γεωργὸς χωρίον ὁ τρισόλβιος καὶ μέ-
 γας πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν καὶ τοιούτους ἐκτήσατο τοὺς
 αὐτοῦ μαθητάς. Εἰ γὰρ καὶ καθ' ἓνα τῶν ἐκλεκτῶν αὐ-
 τοῦ μαθητῶν διαμνημονεῦσαι πειράσομαι περὶ τε Λέοντος
 5 ἐκείνου τοῦ σοφωτάτου, ᾧ ἐπώνυμον ἦν ὁ Ξυλοκώδων,
 Ἄντωνίου τε καὶ Ἰωαννικίου, Σωτηρίχου, Βασιλείου
 καὶ Συμεὼν καὶ τινων ἄλλων ἀνδρῶν ἐπιθυμιῶν τῶν
 τοῦ πνεύματος, ἐπιλείπει με διηγούμενον, ἀποστολικῶς
 εἰπεῖν, ὁ χρόνος καὶ ὁ χάρις αὐτὸς εἰς τὴν ἐκείνων
 10 διήγησιν. Ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλις.

57,21 παρ': ὑπ' Η.

57,28 εὐρεθῆ Η.

58, 1 τρισόσιος Η.

μα. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ δωρητὴς ἐπέμενε μὲ ὄρκους, τὸ ἐπῆρε, ἐσήκωσε τὸν σκοῦφο του, τὸ ἐτοποθέτησε σ' αὐτὸν καὶ τὸν ἐκράτησε στὸ χέρι. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, ἔχοντας ἀπλωμένον τὸν βραχίονα ἔτρεχε ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου ἔφθασε στὸ μοναστήρι, εἶδε τὸν μακάριο καὶ ἔβαλε στὰ χέρια του τὸ βαλάντιο. Τέτοια πίστι καὶ τόσο βεβαία ἀγάπη εἶχαν στὸν ἅγιο ὁ ἀοίδιμος καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ του, ἔστω καὶ ἂν ἐδοκιμάζονταν ἀπὸ αὐτὸν πολυτρόπως διὰ τῶν φαινομένων λυπηρῶν καὶ πειρασμῶν, ἐκτὸς ἂν παρουσιάζονταν κανεὶς σὰν τέκνο μεμπτὸ καὶ διεστραμμένο ἀπὸ δυστροπία, καὶ ἀπεχθανόταν τὸν πατέρα ἀπὸ ἐσωτερικὴ κακία. Σέ τέτοια ἀγάπη Θεοῦ ἐπρόκοψε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους μαθητὰς ἐκείνου καὶ αὐτὸς ὁ Ἱερόθεος, ὥστε, ὅταν ἐδιάβαζε καμμιά φορὰ βιβλίον, σ' ὁποῖο χωρίον εὕρισκόταν γραμμένο τὸ ὄνομα Θεὸς ἢ Χριστὸς ἢ Ἰησοῦς, ἐτοποθετοῦσε ἐπάνω στὸ θεῖον ὄνομα τὸ δεξί του μάτι, ἔπειτα τὸ ἄλλο, καὶ ἔκλαιε τόσο, ἕως ὅτου ἐγέμιζε δάκρυα καὶ τὸ βιβλίον καὶ τὸν κόλλο του.

58

Τέτοιων ἀγρῶν γεωργὸς ἦταν ὁ τρισμακάριστος καὶ μέγας πατήρ μου Συμεὼν καὶ τέτοιους μαθητὰς ἀπέκτησε. Ἄν ἐπιχειρήσω νὰ μνημονεύσω καθένα ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς μαθητὰς του, τὸν σοφώτατον ἐκεῖνον Λέοντα ποῦ εἶχε τὸ ἐπώνυμον Ξυλοκώδων, τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Ἰωαννίκιον, τὸν Σωτήριχον καὶ τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Συμεὼν, καὶ μερικοὺς ἄλλους ἄνδρες ἐπιθυμιῶν τοῦ πνεύματος², δὲν θὰ μοῦ ἐπαρκέσει, γιὰ νὰ ἐκφρασθῶ ἀποστολικῶς³, ὁ χρόνος καὶ ὁ χάρτης γιὰ τὴν διήγησιν περὶ αὐτῶν. Ἄλλ' ἄρκετὰ εἶπαμε γι' αὐτά.

-
1. Ἀπὸ αὐτὸ συνάγεται ὅτι ὁ ἐπίσκοπος προέρχονταν ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἰταλίας.
 2. Δαν. 9, 23.
 3. Εἶχε γίνει 30 ἐτῶν δηλαδὴ.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΙΣ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΕΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ

59 Ἐπεὶ δὲ καλῶς ἔσχε ταῦτα πάντα τῷ θαυμαστῷ
 Συμεώνη, καὶ καλῶς τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον συνήγα-
 γέ τε καὶ συνεκρότησε καὶ μαθητὰς ἀξιολόγους τῷ πνεύ-
 ματι ζέοντας καὶ ὀλοφύχως τῷ Κυρίῳ δουλεύοντας ἀ-
 5 πετέλεσεν, ἐλύπει δὲ σφοδρῶς αὐτὸν τὰ πράγματα καὶ
 ἢ τούτων φροντὶς ἀποσπῶντα τοῦτον τῆς καλλίστης καὶ
 φίλης ἡσυχίας, σκέπτεται θείῳ κινούμενος πνεύματι τοῦ
 κοινοβίου καὶ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν παλαιὰν παράδο-
 σιν ποιήσασθαι πρόνοιαν καὶ τὸ ἀνενόχλητον ἑαυτῷ τοῦ
 10 λοιποῦ πραγματεύσασθαι καὶ τῆς φίλης ἡσυχίας ἐπαπο-
 λαύειν αὐθις ὡς πρότερον. Ἐκράτει γὰρ τὴν ἐκείνου ψυ-
 χὴν ὁ ἔρως τῆς ἡσυχίας, καὶ ἐν μέσῳ θορύβων ἀνα-
 στρεφόμενον ἠλλοιωμένον εἶχεν αὐτὸν τῇ ἀλλοιώσει τῇ
 κρείττονι. Κρίσει οὖν Σεργίου τοῦ πατριάρχου ὑπεξίστα-
 15 ται μὲν ἐκουσίως τῆς ἡγουμενείας αὐτός, ἡγούμενον δὲ
 ἀντ' αὐτοῦ τὸν μαθητὴν Ἀρσένιον προχειρίζεται τὴν κα-
 τὰ Χριστὸν ἡλικίαν ἄρτι αὐξήσαντα καὶ εἰς ἄνδρα τέ-
 λειον ἀναδραμόντα τῷ πνεύματι καὶ ποιμαίνειν δυνάμε-
 νον τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς δὲ μίαν ἑαυτῷ ἀφο-
 20 ρίζει γωνίαν εἰς τὰς χεῖρας ἀποβλέπων τοῦ μαθητοῦ
 ὡς εἰς τῶν ἄλλων διὰ ταπεινώσιν χριστομίμητον. Ἄπτε-
 ται τοιγαροῦν ἐντεῦθεν ὁ μὲν μαθητῆς Ἀρσένιος τῆς
 φροντίδος τοῦ κοινοβίου, ὁ δὲ ποιμὴν καὶ διδάσκαλος
 τῶν ὑπὸ τὴν μονὴν ἀπάντων τῆς καταμόνας σχολῆς
 25 καὶ τῆς θεωρίας τῶν λόγων τῆς κτίσεως, ὡσὰν ὁ μὲν
 τὸ ποίμνιον ἄγη, ὁ δὲ προσευχῇ στηρίξῃ τὸν ἄγοντα

59,10 - 11 ἐπαπολαβεῖν Η.

59,22 μὲν πτραλ. Η.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΡΣΕΝΙΟ

59

Ἐνῶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρρύθμισε καλὰ ὁ θαυμαστός Συμεών, ἀφοῦ συνήγαγε καὶ συγκρότησε καλὰ τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ καὶ κατάρτισε ἀξιολόγους μαθητὰς πού ἦσαν στὸ πνεῦμα θερμοὶ καὶ ὑπηρετοῦσαν ὀλοψύχως τὸν Κύριο, τὸν ἐλυποῦσαν πολὺ οἱ ὑποθέσεις καὶ οἱ φροντίδες γι' αὐτές, διότι τὸν ἀποσποῦσαν ἀπὸ τὴν καλλίστη καὶ ἀγαπητὴ ἡσυχία. Γι' αὐτό, κινούμενος ἀπὸ θεῖο Πνεῦμα, σκέπτεται νὰ ρυθμίση τὰ πράγματα τοῦ κοινοβίου καὶ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν παλαιὰ παράδοσι¹, ὥστε στὸ ἐξῆς νὰ διάγη χωρὶς ἐνοχλήσεις καὶ νὰ ἀπολαύη τῆς φίλης ἡσυχίας πάλι ὅπως πρωτύτερα. Διότι κατεῖχε τὴν ψυχὴ του ὁ ἔρως τῆς ἡσυχίας καὶ ἀκόμη καὶ ὅταν ἀναστρεφόταν ἀνάμεσα στοὺς θορύβους τὸν εἶχε μεταμορφωμένον μὲ τὴν ἀνώτερη μεταμόρφωσι. Μὲ κρίσι λοιπὸν τοῦ πατριάρχου Σεργίου ἀπαλλάσσεται αὐτὸς ἐκουσίως ἀπὸ τὴν ἡγουμενία, προχειρίζεται δὲ στὴν θέσι τοῦ ἡγούμενου τὸν μαθητὴ τοῦ Ἀρσένιο πού μόλις εἶχε φθάσει τὴν ἡλικία τοῦ Χριστοῦ² καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα εἶχε ἀναδειχθῆ σὲ τέλειον ἄνδρα καὶ μπορούσε νὰ ποιμαίνη τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς δὲ ξεχωρίζει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του μία γωνία, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἀνέμενε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ μαθητοῦ σὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄλλους λόγω τῆς χριστομίμητης ταπεινώσεως. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν ὥρα ὁ μὲν μαθητὴς Ἀρσένιος ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τοῦ κοινοβίου, ἐνῶ ὁ ποιμὴν καὶ διδάσκαλος ὄλων ὅσοι ἦσαν ὑπὸ τὴν στέγη τῆς μονῆς ἐπιδόθηκε στὴν μοναχικὴ ἀσχολία καὶ στὴν θεωρία τῶν λόγων τῆς κτίσεως, ὥστε ὁ μὲν ἕνας νὰ ὀδηγῆ τὸ ποίμνιο, ὁ δὲ ἄλλος μὲ τὴν προσευχὴ

1. Ἐβρ. 11, 32.

2. Οἱ ἡγούμενοι παρέδιδαν ἐνωρὶς τὴν ἡγουμενία σὲ νεωτέρους, ὅπως ὁ Πλάτων τὴν Στουδίου στὸν Θεόδωρο.

καὶ τῶν ἄλλων ἀναθεωρῆ τὰς ἀφανεῖς κινήσεις καὶ ἰθύνη ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ τελεώτερον.

60 Ἄλλὰ γὰρ πρῶτα μὲν συνειλεγμένων τῶν μαθητῶν παραινεῖ μέσον αὐτῶν τὸν θαυμαστὸν Ἀρσένιον καὶ τοιαύτη χρῆται πρὸς αὐτὸν διδασκαλίᾳ οὕτως εἰπὼν

«Τὰ μὲν πρὸς σέ μου σπλάγχνα καὶ τοὺς λοιποὺς
5 τῶν ἐμῶν τέκνων καὶ ἀδελφῶν οὐ λανθάνει πάντα καὶ αὐτὸς δὲ οἶδας ἀκριβῶς, ὡς πάτερ καὶ ἀδελφέ, καὶ οὐκ ἂν ἐπιλήσμων τῆς ἐμῆς ἀγάπης, τῆς ἐμῆς προσπαθείας, τῶν ὑπὲρ ὑμῶν μου δακρῦων, ὧν ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐπὶ χρόνοις εἴκοσι καὶ πέντε κεκένωκα ἐνώπιον
10 τοῦ Θεοῦ γενήσῃ ποτέ, ἀλλὰ καὶ μνησθήσῃ τούτων, καὶ τῆς ἐμῆς πίστεως τῆς πρὸς τὸν πνευματικόν μου πατέρα καὶ πατέρα ὑμῶν, τὸν μακάριον λέγω Συμεῶν, μιμητῆς ἔση, τὴν ἐμὴν εἰδῶς ἀναστροφὴν, καὶ προηγῆσῃ πιστῶς τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν σου, καὶ ὡς οἰκείων
15 φροντίσεις μελῶν, εἰ δέοι δὲ καὶ τὴν ψυχὴν σου θήσεις ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ οὐ προτιμήσεις ἕτερόν τι τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων τῆς ἀγάπης αὐτῶν. Καὶ γὰρ ἐπεὶ σε τῶν ἄλλων ἀπάντων εἰς ἡγουμενεῖαν ἐξελέξατο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τῆς ἐμῆς προέκρινε ταπεινώ-
20 σεως, δεῖ σε κατὰ τὸν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν λόγον ἔσχατον πάντων εἶναι τῷ φρονήματι καὶ τῇ κατὰ Θεὸν ταπεινώσει σου, ἵνα ὡς μὲν δυνατὸς τὰ ἀσθενήματα βαστάξης τῶν ἀδυνάτων, ὡς δὲ ἰατρὸς τὰ νοσήματα τῶν ἀδελφῶν θεραπεύης, ὡς δὲ ποιμὴν τὸ πλανώμενον ἐπιστρέφῃς, καὶ τὸ μὲν καλῶς ἔχον πολυτό-
25 κον ἐργάζῃ ταῖς ἀρεταῖς, τὸ δὲ ψώρας γέμον καὶ ἀνιάτως ἔχον ἀφορίζῃς τῆς ἀγέλης σου τῆς λογικῆς, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὑγιέσι μεταδῶ τοῦ νοσήματος. Ἐγὼ δὲ ὡς ἤδη γηράσας καὶ πολλὰ καμῶν σχολάσω τῶν πόνων μι-

νά στηρίξη τὸν ὁδηγὸ καὶ ἐπιθεωρώντας τίς ἀφανεῖς κινήσεις τῶν ἄλλων νά τοὺς κατευθῦνη στοῦ καλύτερο καὶ τελειότερο.

60 Ἄρχικῶς βέβαια ἔδωσε παραινέσεις στὸν θαυμαστό Ἄρσένιο ἐμπρὸς σὲ σύναξι τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ παρέσχε τίς ἐξῆς ὁδηγίαις.

«Κανεῖς δὲν λησμονεῖ καὶ σὺ ὁ ἴδιος γνωρίζεις ἀκριβῶς ποιά εἶναι τὰ αἰσθήματά μου πρὸς ἐσὲ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τέκνα καὶ ἀδελφούς μου, πάτερ καὶ ἀδελφέ. Δὲν θὰ λησμονήσης ποτέ τὴν ἀγάπη μου, τὴν συμπάθειά μου, τὰ γιὰ χάρι σας δάκρυά μου, τὰ ὅποια ἔχουσα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἔτη. Ἀντιθέτως θὰ τὰ θυμῆθῃς καὶ θὰ γίνῃς μιμητὴς τῆς πίστεώς μου πρὸς τὸν πνευματικὸν μου πατέρα καὶ πατέρα σας, τὸν μακάριο Συμεὼν δηλαδή, γνωρίζοντας τὴν διαγωγή μου, καὶ θὰ προΐστασαι πιστῶς τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν σου, καὶ θὰ φροντίσης γι' αὐτοὺς ὡς μέλη σου, ἂν δὲ χρειάζεται θὰ βάλης καὶ τὴν ψυχὴ σου ὑπὲρ αὐτῶν καὶ δὲν θὰ προτιμήσης κανένα ἄλλο πρᾶγμα τοῦ κόσμου περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀγάπη αὐτῶν. Διότι, ἀφοῦ τὸ ἅγιο Πνεῦμα σὲ ἐξέλεξε ἀνάμεσα ἀπὸ ὄλους τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν ἡγουμενία καὶ σὲ διώρισε διὰ τῆς ταπεινώσεώς μου, πρέπει κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας νά εἶσαι τελευταῖος ὄλων στοῦ φρόνημα καὶ τὴν κατὰ Θεὸ ταπεινώσι³ καὶ ἔτσι ὡς δυνατὸς μὲν θὰ βαστάζῃς τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων, ὡς ἰατρὸς θὰ θεραπεύσης τὰ νοσήματα τῶν ἀδελφῶν, ὡς ποιμὴν δὲ θὰ ἐπαναφέρῃς τὸ περιπλανώμενο, καὶ τὸ μὲν ὑγιὲς θὰ καθιστᾶς πολυτόκο στὶς ἀρετές, τὸ δὲ ψωριασμένο καὶ ἀνίατο θὰ ξεχωρίζῃς ἀπὸ τὴν λογικὴ σου ἀγέλη, γιὰ νά μὴ μεταδώσῃ τὸ νόσημα καὶ στοὺς ὑγιεῖς. Ἐγὼ δὲ ὡς γέρων πλέον καὶ πολὺ κουρασμένος, θὰ ξεκουρασθῶ λίγο ἀπὸ

3. Μάρκ. 9, 34.

30 κρὸν καὶ ἔσομαί σοι πρὸς Θεὸν εὐθύμῳ καὶ ἀνενοχλή-
τω ψυχῇ».

61

«Σπεῦδε οὖν, τέκνον ἐμὸν ἐν Κυρίῳ, τὸ τοῦ Κυρίου
σου ποιμνιον ἐπαυξάνειν τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ἐν αὐτῷ λο-
γικῶν προβάτων· μὴ πρὸς ἀνέσεις ἢ τρυφᾶς ἐκκλίνης
τοῦ σώματος, ἑαυτῷ μᾶλλον ἢ τοῖς ἀδελφοῖς σου τὰ τῆς
5 μονῆς θησαυρίζων ἀπολαύσεως ἕνεκεν. Μὴ συνεχεῖς ἀ-
γαπήσης τὰς προόδους ποιεῖσθαι ἀρκετὸν γάρ σοι καὶ
ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐξερχομένῳ τὰς ἀναγκαιοτέρας ἐκτε-
λεῖν ὑποθέσεις τῆς κατὰ σὲ μονῆς, τὰς δ' ἄλλας οἱ δια-
κονοῦντες ποιήσουσιν τὸ ἀπερίσπαστόν σοι διατηροῦν-
10 τες ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ δηλονό-
τι προσκαρτέροῦντι τῶν ἀδελφῶν. Μὴ ἑαυτῷ μὲν τρα-
πέζας πολυτελεῖς ἐτοιμάξης, τοῖς δέ γε ὑπὸ σὲ ἀδελ-
φοῖς καταπεφρονημένας καὶ ταπεινάς καὶ τὸν ὄξυνον
παρέχης οἶνον εἰς πόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ κοινὴ μὲν ἢ τρά-
15 πεζα (ἄνευ ἀρρωστίας καὶ ὑπαντῆς φίλων) τῶν τοῦ
αὐτοῦ σοι καὶ βίου καὶ φρονήματός σοί τε καὶ τοῖς τέ-
κνοις ἔστω, εἴτε διὰ λαχάνων ἐφθῶν καὶ σπερμάτων,
εἴτε διὰ ἰχθύων ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ Κυριακὴν ἢ
καὶ δεσποτικὴν ἑορτὴν παρὰ τοῦ κελλαρίτου κοινῶς ἐ-
20 τοιμάζεται. Τὰς τῆς μονῆς σου διακονίας σαντῷ μόνῳ
οὐ καταπιστεύσεις πάσας ποιεῖν, ἀρκεῖ σοι γὰρ ἡ πρῶ-
τη καὶ ἀναγκαία, ἢ τῶν ἀδελφῶν σου λέγω ψυχικὴ ἐπι-
μέλεια. Ἐκάστῳ δὲ τῶν ἐν εὐλαβείᾳ ζώντων καὶ φόβῳ
Θεοῦ τὰς διακονίας διανεμεῖς τοῦ κοινοβίου σου, πασῶν
25 δηλονότι τούτων τοὺς λόγους ἐξετάζων αὐτὸς κατὰ τὴν
τοῦ μάρτυρος Χριστοῦ καὶ ὁμολογητοῦ πατρὸς ἡμῶν Θεο-
δώρου τοῦ Στουδιώτου παράδοσιν, ἣν πατροπαραδότως
εἰς πλουσίαν κληρονομίαν ἐλάβομεν.

61,21 πάσας: πάντα H.

61,27 Στουδίτου H.

τούς κόπους καὶ θὰ σοῦ εἶμαι ἐπίτροπος πρὸς τὸν Θεὸ
 μὲ ψυχῇ εὐθυμῇ καὶ ἀνενόχλητῃ».

61

«Σπεῦδε λοιπόν, τέκνο μου ἐν Κυρίῳ, νὰ αὐξάνῃς τὸ ποι-
 μνιο τοῦ Κυρίου σου μὲ τὴν ἐπιμέλεια τῶν μέσα σ' αὐτὸ
 λογικῶν προβάτων· νὰ μὴ παρεκκλίνῃς πρὸς ἀνέσεις καὶ
 τρυφές, θησαυρίζοντας τὰ ἀγαθὰ τῆς μονῆς γιὰ τὸν ἑαυ-
 τὸ σου μᾶλλον παρὰ γιὰ τοὺς ἀδελφούς σου, χάριν ἀπο-
 λαύσεως. Νὰ μὴ ἀγαπήσῃς τίς συνεχεῖς ἐξόδους· διότι
 ἀρκετὸ σοῦ εἶναι, γιὰ νὰ ἐκτελῆς τίς ἀναγκαιότερες ὑπο-
 θέσεις τῆς μονῆς σου, νὰ ἐξέρχεσαι καὶ μία μόνο φορὰ
 τὴν ἐβδομάδα· τίς ἄλλες ὑποθέσεις θὰ ἐκτελοῦν οἱ ἀρ-
 μόδιοι διοικηταί, ἐξασφαλίζοντάς σου ἄνεσι γιὰ νὰ ἀφο-
 σιώνεσαι στὴν διακονία τοῦ λόγου καὶ τὴν φροντίδα τῶν
 ἀδελφῶν. Νὰ μὴ ἐτοιμάζῃς γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου μὲν πολυ-
 τελῆ φαγητὰ, γιὰ τοὺς ὑπὸ τὴν καθοδήγησί σου δὲ ἀδελ-
 φούς εὐτελῆ καὶ ταπεινά, καὶ νὰ μὴ προσφέρῃς τὸν ξυνὸ
 οἶνο σ' αὐτούς, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχη κοινὴ τράπεζα (ἐκτὸς
 ἀσθενείας καὶ ἐπισκέψεως φίλων) γιὰ σένα καὶ τὰ τέκνα
 σου ποὺ ἔχετε ὅλοι τὸν ἴδιο βίο καὶ τὸ ἴδιο φρόνημα, εἴτε
 μὲ λάχανα μαγειρευμένα καὶ σπόρια, εἴτε μὲ ψάρια μία φο-
 ρὰ τὴν ἐβδομάδα, Κυριακὴ ἢ δεσποτικὴ ἑορτὴ, ποὺ ἐτοιμά-
 ζεται ἀπὸ τὸν κελλαρίτη. Νὰ μὴ ἀναθέτῃς ὅλες τίς δια-
 κονίες τῆς μονῆς σου μόνο γιὰ ἐκτέλεσι, διότι ἀρκετὴ
 εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἀναγκαία, ἡ ψυχικὴ ἐπιμέλεια τῶν ἀ-
 δελφῶν σου. Θὰ κατανέμῃς τίς διακονίες τοῦ κοινοβίου
 σὲ ὅλους ὅσοι ζοῦν μὲ εὐλάβεια καὶ φόβο Θεοῦ, ἀλλὰ σὲ
 ὅλες θὰ ἐξετάζῃς ἐσὺ τὸν ἀπολογισμό, κατὰ τὴν παρά-
 δοσι τοῦ μάρτυρος καὶ ὁμολογητοῦ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ πα-
 τρός ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τὴν ὁποία παρελά-
 βαμε ὡς πλουσία κληρονομία πατροπαραδότως».

62

«Ὁὐ ἔση θυμῷ καὶ ὀργῇ κατὰ τῶν σῶν φερόμενος
 τέκνων καὶ ἀδελφῶν ἄνευ τινὸς πράγματος κίνδυνον
 προξενούντος ψυχαῖς, ἠπίω δὲ λόγῳ μᾶλλον καὶ φθέ-
 γματι διδάξεις αὐτοὺς πῶς δεῖ περιπατεῖν καὶ ἀναστρέ-
 5 φεσθαι ἕκαστον μέσον τῆς ἀδελφότητος· τοὺς νέους καὶ
 ἀστηρίκτους φείδεσθαι ἑαυτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελ-
 φῶν, ἵνα μὴ πρόξενοι βλάβης γίνωνται τοῖς ὄρωσι διά-
 τε τῆς παρρησίας καὶ τῶν ἀτάκτων τῆς νεότητος ἐπι-
 τηδευμάτων· τοὺς ἐν τῇ ἀσκήσει χρονίσαντας ἐν λόγῳ
 10 διδάξεις συνέσεως τὴν ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν, τὴν
 ταπείνωσιν, τὸ πένθος, τὴν ἐπιμέλειαν τῆς εὐχῆς καὶ
 τοῦ γίνεσθαι διὰ πράξεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἰς
 ὠφέλειαν τῶν λοιπῶν· τοὺς ἱερεῖς τὴν εὐλάβειαν, τὴν
 ἡσυχίαν, τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν, τὴν γνῶ-
 15 σιν τῶν ἀποστολικῶν κανόνων καὶ παραδόσεων, τὴν
 τῶν δογμάτων ἀκρίβειαν, τὴν καθαρότητα τῆς καρδί-
 ας, τὴν ἀέναον προσευχὴν καὶ κατάνυξιν, καὶ τὴν ἐπὶ
 τοῦ θείου βήματος ἐν φόβῳ παράστασιν, καὶ ἵνα διὰ
 λόγου καὶ πράξεως πάσῃ τῇ ἀδελφότητι καὶ τοῖς ἕξω
 20 ἄλλας ὡσι θεῖον καὶ φῶς λόγον ζωῆς ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς.
 Εἰ δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀτάκτων δεῖ σέ ποτε κινήθῃναι εὐ-
 λόγῳ θυμῷ ἐν ράβδῳ παιδείας πρὸς τὸ ἀνακοπήν τινα
 ποιήσασθαι τοῦ κακοῦ καὶ φαύλην ἀναστεῖλαι συνήθει-
 αν, οὐδὲ τοῦτο ξένον τῆς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας· πᾶσα
 25 γὰρ πράξις ἡμῶν ἢ κακίαν μὲν ἀναστέλλουσα δικαιο-
 σύνη δὲ καὶ ἀρετῇ βοηθοῦσα ἐπαινετὴ καὶ θεάρεστος.
 Τὰ τῆς ἰδίας μονῆς οὐ γονεῦσι καὶ ἰδίοις σου ταμιεύ-
 σεις, ἅπαξ τῶν τοιούτων ἀπορραγεῖς καὶ τῆς προσπα-
 θείας ἀλογήσας αὐτῶν, ἀλλ' ὡς δεσποτικοῖς προσέξεις
 30 πράγμασι, καὶ οὕτω ταῦτα φυλάξεις ὡς λόγον ὀφεί-
 λων καὶ ὑπὲρ οἴκτροῦ πράγματος ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ,

62, 9 ἐν τῇ: ἐν Η.

62,12 τοῦ παραλ. Η.

62,28 ἅπαξ γὰρ Η.

62

«Νὰ μὴ φέρεσαι μὲ θυμὸ καὶ ὀργὴ κατὰ τῶν τέκνων καὶ ἀδελφῶν σου, χωρὶς λόγου ποῦ προξενεῖ κίνδυνον στίς ψυχές, μᾶλλον δὲ νὰ διδάσκησιν αὐτοὺς μὲ ἤπιο λόγο καὶ φωνή, πῶς πρέπει νὰ περιπατῇ καὶ νὰ συναναστρέφεται ὁ καθένας τοὺς ἀνάμεσα στὴν ἀδελφότητα· νὰ διδάξῃ τοὺς νέους καὶ ἀδυνάτους νὰ φυλάγονται ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, γιὰ νὰ μὴ γίνωνται πρόξενοι βλάβης στοὺς βλέποντας τόσο μὲ τὴν ἐλευθεριότητα ὅσο καὶ μὲ τίς ἀταξίες τῆς νεότητος. Τοὺς πολυχρονισμένους στὴν ἄσκησιν νὰ διδάξῃ μὲ λόγο συνετὸ τὴν ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν, τὴν ταπείνωσιν, τὸ πένθος, τὴν ἐπιμέλεια τῆς προσευχῆς καὶ τὸ νὰ ὠφελοῦν τοὺς ἄλλους μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· τοὺς ἱερεῖς νὰ διδάξῃ τὴν εὐλάβεια, τὴν ἡσυχία, τὴν μελέτη τῶν θείων Γραφῶν, τὴν γνῶσιν τῶν ἀποστολικῶν κανόνων καὶ παραδόσεων, τὴν ἀκρίβεια τῶν δογμάτων, τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, τὴν ἀέναον προσευχὴ καὶ κατάνυξι, τὴν ἐμφοβὴ παρουσίας ἐμπρὸς τὸ θεῖο βῆμα, καὶ τὸ νὰ εἶναι μὲ λόγον καὶ πράξι σ' ὅλην τὴν ἀδελφότητα καὶ τοὺς ἕξω ἀπὸ αὐτὴν θεῖο ἄλλας καὶ φῶς, ἔχοντας μέσα σας λόγον ζωῆς⁴. "Ἐν δὲ καμμία φορὰ χρειασθῆ νὰ κινηθῆς καὶ κατὰ τῶν ἀτάκτων σὲ εὐλογο θυμὸ μὲ παιδευτικὴν ῥάβδον, γιὰ νὰ ἀνακόψῃς κάπως τὸ κακὸ καὶ ἀναστείλῃς φαύλην συνήθειαν, οὔτε αὐτὸ δὲν εἶναι ξένο πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· διότι κάθε πρᾶξι μας ποῦ ἀναστέλλει τὴν κακίαν καὶ βοηθεῖ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν εἶναι ἐπαινετὴ καὶ θεάρεστη. Τὰ ἀγαθὰ τῆς μονῆς σου νὰ μὴ τὰ ἀποταμιεύῃς γιὰ τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς σου, ἐφ' ὅσον ἀποσπάσθηκες γιὰ πάντα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κατεφρόνησες τὴν συμπάθειαν πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ νὰ τὰ προσέχῃς ὡς πράγματα τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τὰ φυλάξῃς κατὰ τέτοιον τρόπον, ὡς νὰ ὀφείλῃς ἀπολογισμὸν στὸν Θεὸν καὶ γιὰ τὸ παραμι-

4. Φιλ. 2, 16.

ἐκείνοις δὲ ὡς πενομένοις εἰ πένονται παρέξεις τὰ πρὸς
 τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν καὶ μόνην. Μὴ ἐν προσποιήσει
 πραότητος διὰ ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων μικροῦ τινος
 35 πράγματος ἐφ' ὕβρει γινομένου τοῦ εὐαγγελικοῦ βίου
 καὶ τῆς τῶν μοναχῶν καταστάσεως καταφρονήσεις,
 ἀλλὰ τὸν σὸν μιμούμενος Χριστὸν καὶ Θεόν, ἐμβριμού-
 μενος καὶ ἑαυτὸν ἀπαθῶς ἐκταράσσω, ἐκδίκησιν ποιῶ
 τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ».

63

«Ἐστὼ σοι μετὰ πάντων καὶ ἐπὶ τῇ ἐξετάσει τῶν
 λογισμῶν ἐκάστου ἀκρίβεια, ὡσὰν εἰδείης τίνες μὲν
 αὐτῶν δέονται τῆς τῶν εὐχομένων καὶ κοινωνούντων
 συστάσεως, τίνες δὲ ἀφορισμοῦ καὶ τῆς μετὰ τῶν με-
 5 τανοούντων τάξεως, ἵνα μὴ τὴν ἐκκλησίαν Θεοῦ ἀντι-
 ναοῦ ἁγίου σπήλαιον ληστῶν ἢ πορνείον ἐν γνώσει ἢ ἐν
 ἀγνοίᾳ ποιήσης, καὶ τὸ φοβερὸν ἐπὶ τούτῳ κρῖμα οὐκ
 ἐκφεύξη τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. Εὐλαβεῖς ποιήσεις κατὰ
 τὸ γεγραμμένον τοὺς πνευματικούς σου υἱοὺς καὶ διδά-
 10 ξεις εὐλαβεῖσθαι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ τό-
 πων ὁμοῦ καὶ σκευῶν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ· μόνοις
 γὰρ ἴσθι τοῖς ἱερωμένοις εὐλαβεστάτοις τῶν μοναχῶν
 τοῖς καὶ τῶν μυστηρίων μετέχουσι τὸ ἄπτεσθαι αὐτῶν
 παρὰ τῶν ἀποστόλων ἀφιερῶθη. Διὰ ταῦτα οὐ συγχω-
 15 ρήσεις πᾶσι καὶ τοῖς βουλομένοις τὴν τοῦ θείου βήματος
 εἴσοδον, ἀλλ' ἢ μόνοις ὡς εἴρηται τοῖς ἱερωμένοις καὶ ἡ-
 γιασμένοις τῶν ἀδελφῶν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τῶν λυ-
 σιτελούντων σου τῇ μονῇ ἔχεις τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν
 πατροπαράδοτον τύπον ἡμῶν ἐν τῇ θεοπνεύστῳ Διατυ-
 20 πώσει τοῦ μεγαλομάρτυρος Χριστοῦ καὶ δμολογητοῦ Θεο-
 δώρου τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου ἡμῶν τε τῶν
 δούλων αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν τοῦ Στουδιώ-

62.33 μόνως Η.

62.26 καταφρονήσας Η.

κρότερο πράγμα· σ' εκείνους δέ, τούς συγγενείς, να προσφέρης σάν σε πτωχούς, ἄν είναι πτωχοί, τὰ ἀπαιτούμενα γιὰ τίς ἀνάγκες τους καί μόνο. Να μὴ καταφρονήσης ἕνα δῆθεν μικρὸ πράγμα ποῦ ἔγινε πρὸς ἐξύβρισι τοῦ εὐαγγελικοῦ βίου καί τῆς μοναχικῆς καταστάσεως, μὲ προσποιήσι πραότητος γιὰ ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ, μιμούμενος τὸν Χριστὸ καὶ Θεὸ ἀγανακτώντας καὶ ταρασσόμενος ἀπαθῶς⁵, νὰ ἐκδικῆσαι τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ».

63

«Μαζὶ μὲ ὅλα νὰ τηρῆς ἀκρίβεια καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασι τῶν λογισμῶν τοῦ καθενός, γιὰ νὰ μάθης ποιοὶ ἀπὸ αὐτοὺς χρειάζονται τὴν συμπαράταξι μὲ τοὺς προσευχομένους καὶ κοινωνοῦντας, καὶ ποιοὶ χρειάζονται ἀφορισμὸ καὶ τοποθέτησι μαζὶ μὲ τοὺς μετανοοῦντας, ἔτσι ὥστε νὰ μὴ καταστήσης, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοία, τὴν ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἀντὶ ναοῦ ἀγίου σπήλαιο ληστῶν ἢ πορνείο, καὶ νὰ μὴ κατορθώσης νὰ ἐκφύγῃς τὸ φοβερὸ γι' αὐτὸ κρίμα τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. Να καταστήσης εὐλαβεῖς τοὺς πνευματικούς σου υἱούς κατὰ τὸ γεγραμμένο⁶ καὶ νὰ τοὺς διδάξης νὰ εὐλαβοῦνται τοὺς ἱεροὺς τόπους τοῦ Θεοῦ μαζὶ μὲ τὰ σκεύη τῆς λατρείας του. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγίζουσιν αὐτὰ ἔχει δοθῆ ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους μόνο στοὺς ἱερωμένους εὐλαβεστάτους μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι μετέχουν καὶ στὰ μυστήρια. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃς σὲ ὅλους τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν εἴσοδο στὸ ἱερὸ βῆμα, παρὰ μόνο, ὅπως ἐλέχθηκε, στοὺς ἱερωμένους καὶ ἀγιασμένους ἀδελφούς. Γιὰ ὅλα δὲ τὰ ἄλλα, ποῦ εἶναι χρήσιμα στὴν μονὴ σου, ἔχεις τὴν διδασκαλία καὶ τὸν πατροπαράδοτο κανονισμό μας στὴν θεόπνευστη Διατύπωσι τοῦ μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου, τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου μας τόσο ἡμῶν τῶν

5. Ἰω. 11, 33.

6. Δευτ. 15, 31.

του. Ἐὰν οὕτω φυλάξης, οὕτω δὲ καὶ ποιήσης ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τῶν σῶν ἀδελφῶν τὴν ψυχὴν σου τιθεῖς, πιστὸς 25 ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου ὅτι πολὺς ἔσται ὁ μισθός σου ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἡ κληρονομία σου μετὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχιποίμενος τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν τῶν πιστῶν, ἡ δὲ ἐν τῷ μέλλοντι ἀνάπαυσις σου μετὰ Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, Συμεὼν καὶ Θεοδώρου τῶν μακαρίων 30 πατέρων ἡμῶν. Αὕτη μὲν, ὦ πάτερ, ἀδελφὲ καὶ ἡγούμενε, ἡ πρὸς σέ μου διδασκαλία καὶ ὑποτύπωσις».

64 «Δεῦτε τοιγαροῦν καὶ ὑμεῖς, ὦ τέκνα καὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες μου, οὓς ἐπισυνήγαγον μετὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μου καὶ οὓς διὰ Πνεύματος ἁγίου ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ λόγου ἐγέννησα, καὶ ἀκούσατέ μου τοῦ 5 ἀναξίου πατρὸς καὶ διδασκάλου ὑμῶν, καὶ ἔμοι μὲν ὡς κεκοπιακότι δότε τόπον σχολῆς καὶ μικρᾶς τῶν πόνων ἀνέσεως, ἵνα μικρὸν ἀναψύξω καὶ ἑμαυτὸν ἐπισκέψωμαι, τῷ δέ γε παρὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος καὶ τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως προκριθέντι εἰς ἡγούμενον ὑμῶν κλινα- 10 τε τὸ γόνυ καὶ τὰς καρδίας ὑμῶν, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ δέξασθε αὐτὸν ὡς ἐμὲ τὸν καὶ αὐτὸν καὶ ὑμᾶς γεγεννηκότα διὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος, καὶ ταπεινώθητε ἐνώπιον τῆς κραταιᾶς χειρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἤδη ποιμένος ὑμῶν διὰ τῆς 15 ἐκλογῆς ὑμῶν τῆς ἁγίας. Μηδεὶς οὖν ἐξ ὑμῶν τῆς αὐτοῦ καταφρονεῖτω νεότητος, μηδεὶς τοῦ ἀπλάστου λόγου καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ· εἰ γὰρ καὶ ἰδιώτης ὑπάρχει τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ πάντως καὶ τῇ γνώσει τῆς χάριτος. Ὁ γὰρ ἔμπρακτος λόγος τὴν γνώσιν ἔχων τὴν 20 ἄνωθεν σοφώτερός ἐστι τῆς μεμωραμένης τῶν ἀνθρώπων σοφίας, καθ' ὃ τῶν ἀστέρων λαμπρότερος καὶ κρείττων ὑπάρχει ὁ ἥλιος».

ιδίων ὅσο καὶ τοῦ ὀσίου πατρός μας Στουδιώτου⁷. Ἐάν ἔ-
 ται τηρήσης καὶ ἔτσι πράξης, δίδοντας γιὰ τὴν ἀγάπη τῶν
 ἀδελφῶν σου τὴν ψυχὴ σου, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου ἔ-
 χει πιστότητα· πολὺς θὰ εἶναι ὁ μισθός σου στοὺς οὐ-
 ρανούς καὶ ἡ κληρονομία σου θὰ εἶναι μαζί με τὸν Ἰη-
 σοῦ Χριστό, τὸν ἀρχιποίμενα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν τῶν πι-
 στῶν, ἡ δὲ ἀνάπαυσις σου κατὰ τὸ μέλλον θὰ εἶναι μαζί
 με τὸν Ἀντώνιο, τὸν Εὐθύμιο, τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Θεό-
 δωρο, τοὺς μακαρίους πατέρας μας. Αὐτὴ εἶναι, πάτερ,
 ἀδελφὲ καὶ ἡγούμενε, ἡ πρὸς ἐσὲ διδασκαλία μου καὶ
 ὑποτύπωσις».

«Τώρα εἶναι ἡ σειρά σας, τέκνα καὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες
 μου, τοὺς ὁποίους συνάθροισα μαζί με τὸν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ τὸν Θεὸ μου καὶ τοὺς ὁποίους ἐγέννησα με τὴν
 διδασκαλία τοῦ λόγου⁸. Ἀκούσατέ με, τὸν ἀνάξιο πατέ-
 ρα καὶ διδάσκαλό σας, καὶ σ' ἐμὲ μὲν τὸν κουρασμένο δώ-
 σατε εὐκαιρία ἀναπαύσεως καὶ μικρῆς ἀνέσεως ἀπὸ τοὺς
 κόπους γιὰ ν' ἀναπνεύσω λίγο καὶ ν' ἀσχοληθῶ με τὸν
 ἑαυτό μου, σ' αὐτὸν δὲ πού ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάρι καὶ ἀπὸ
 τὴν ταπεινότητά μου προκρίθηκε ἡγούμενος κλίνετε τὰ
 γόνατα καὶ τίς καρδιές σας, σᾶς παρακαλῶ στοῦ ὄνομα
 τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δεχθῆτε τον σὰν ἐμέ, ὁ ὁποῖος ἐ-
 γέννησα καὶ αὐτὸν καὶ σᾶς διὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος, καὶ
 ταπεινωθῆτε ἐμπρὸς στοῦ δυνατοῦ χέρι τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτοῦ
 πού ἔγινε τώρα ποιμὴν διὰ τῆς ἀγίας ἐκλογῆς σας. Κα-
 νεῖς σας λοιπὸν νὰ μὴ καταφρονῆ τὴν νεότητά του⁹, τὸν ἄ-
 πλαστο λόγο καὶ τὴν ἄπλαστη διδασκαλία του· καὶ ἂν ἀ-
 κόμη εἶναι ἀπαίδευτος στὸν λόγο, δὲν εἶναι καὶ στὴν γνῶ-
 σι τῆς χάριτος. Διότι ὁ ἐμπρακτος λόγος, πού κατέχει τὴν
 ἄνωθεν χάρι, εἶναι σοφώτερος ἀπὸ τὴν μωραμένη σοφία
 τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ὁ ἥλιος εἶναι λαμπρότερος καὶ ἀνώ-
 τερος ἀπὸ τὰ ἄστρα».

7. Συμεὼν ὁ Εὐλαθής.

8. Α' Κορ. 1, 9, 10, 18.

9. Α' Τιμ. 4, 12.

65 «Διὰ δὴ τοῦτο κλίνετε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ φθέγγεται ὑμῖν προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς, ὅσα ἤκουσέ τε καὶ ἔγνω καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ διηγήσαντο αὐτῷ. Ἡ γὰρ ἀληθῆς ταπείνωσις ἐνθεν
 5 τοῖς καλῶς ὀρῶσι τῶν τε μαθητευομένων καὶ παντὸς ἑτέρου γνωρίζεται, ἐκ τοῦ ὑπέχειν τὸ οὖς εἰς τὸ ἀκοῦσαι τί αὐτῷ λαληθήσεται καὶ διὰ στόματος τῶν διδασκάλων τούτῳ γνωσθήσεται. Οὕτω γὰρ πᾶς ἄνθρωπος δέχεται τὸν σπόρον τοῦ λόγου τῷ ἀδελφῷ ταπεινούμενος, καὶ οὕτω καρποφορεῖν οἶδεν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν, τὸν τέλειον καρπὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μηδείς ἀντιλέγων ἢ ἀπειθῶν ἔστω ἐνώπιον αὐτοῦ, μηδείς ἀνυπότακτος ἢ θρασύς, ἀλλὰ πάντες ὑπήκοοι, πάντες ἀπειθεῖς, πάντες ὑποτασσόμενοι γίνεσθε τῷ πατρὶ ὑμῶν
 15 τῷ πνευματικῷ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον αὐτὸς ἀγρυπνεῖν ὀφείλει καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῇ καὶ μὴ στενάζων· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν ἔσται τοῦτο κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν. Τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμόνων σπειρομένους ὑμῖν λογισμοὺς πίστει
 20 φερόμενοι ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, ἐπειδὴ κατὰ τὸ εἰρημένον μώλωπες θριαμβευόμενοι οὐ προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χειρόν. Ὡσπερ γὰρ οἱ ὄφεις, μέχρις ἂν ἔνδον ὑπὸ τῶν ἰδίων φωλεῶν κρύπτονται, ζῶσί τε καὶ γεννῶσιν ὄφεις πολλούς, ἐπὰν δὲ τῶν φωλεῶν ἐξελθόντες, σύροντες
 25 φανερώς ἑαυτούς, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν ἐμφανίζονται τοῖς ἀνθρώποις καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀναιροῦνται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ στηλιτευόμενοι παρ' ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν φανερούμενοι ἀναιροῦνται τῇ μαχαίρᾳ τοῦ θείου λόγου αὐτοῦ καὶ οὐ γεννῶσιν ἐν ἡ-
 30 μῖν τὰς συγκαταθέσεις, δι' ὧν ἐπὶ τὰ φαῦλα ἢ πρᾶξις ἐξάγεται».

65

«Γι' αὐτὸ λοιπὸν σκύψατε τὰ αὐτιά σας στὰ λόγια τοῦ στόματός του καὶ θὰ σᾶς εἰπῇ σοφὰ ζητήματα ἀπὸ παλαιά, ὅσα ἄκουσε καὶ ἔμαθε καὶ τοῦ διηγήθηκαν οἱ πατέρες του^{9α}. Διότι ἡ ἀληθινὴ ταπείνωσις σὲ ὅσους βλέπουν καλὰ μαθητευομένους ἢ ἄλλους, γνωρίζεται ἀπὸ τοῦτο, ἀπὸ τὸ ἂν στρέφη τὸ αὐτὶ ν' ἀκούσῃ τί θὰ τοῦ λαληθῇ καὶ τί θὰ τοῦ γνωρισθῇ διὰ τοῦ στόματος τῶν διδασκάλων. Ἔτσι πραγματικὰ δέχεται κάθε ἄνθρωπος τὸν σπόρο τοῦ λόγου, ταπεινούμενος στὸν ἀδελφόν, καὶ ἔτσι βλέπει νὰ καρποφορῇ τὸ ἓνα τριάντα καὶ τὸ ἄλλο ἐξήντα καὶ τὸ ἄλλο ἑκατό, τὸν τέλειο καρπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος¹⁰. Κανεὶς νὰ μὴ ἀντιλέγη καὶ ἀπειθῇ ἐνώπιόν του, κανεὶς νὰ μὴ εἶναι ἀνυπάκουος καὶ θρασύς, ἀλλ' ὅλοι νὰ εἰσθε ὑπάκουοι, ὅλοι εὐπειθεῖς, ὅλοι ὑποτακτικοὶ στὸν πνευματικὸ σας πατέρα, ἐπειδὴ κατὰ τὸν θεῖο ἀπόστολο αὐτὸς ὀφείλει νὰ ἀγρυπνῇ καὶ νὰ εὐχεται ὑπὲρ τῶν ψυχῶν σας, γιὰ νὰ πράττῃ τοῦτο μὲ χαρὰ καὶ ὄχι μὲ στεναγμό· διότι τοῦτο θὰ σᾶς εἶναι ἀνωφελές κατὰ τὴν παροῦσα ζωὴ¹¹. Τοὺς λογισμοὺς ποὺ σπεύρονται σὲ σᾶς ἀπὸ τοὺς δαίμονες, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὴν πίστι νὰ τοὺς ἐξομολογεῖσθε σ' αὐτόν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ λόγιον, τραύματα ποὺ φανερώνονται δὲν θὰ χειροτερεύσουν¹². Ὅπως δηλαδὴ τὰ φίδια, ἕως ὅτου κρύπτονται μέσα στὶς φωλιές των, ζοῦν καὶ γεννοῦν πολλὰ φιδάκια, ὅταν δὲ ἐξέλθουν ἀπὸ τὶς φωλιές των ἔρποντας φανερὰ αὐτὰ τὰ ἴδια φανερώνονται στοὺς ἀνθρώπους καὶ φονεύονται ἀπὸ αὐτούς, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοί, στηλιτευόμενοι ἀπὸ ἡμᾶς καὶ φανερούμενοι ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, φονεύονται μὲ τὴν μάχαιρα τοῦ θείου λόγου καὶ δὲν γεννοῦν μέσα μας τὰ σπέρματα, διὰ τῶν ὁποίων ἡ πρᾶξις κατευθύνεται πρὸς τὰ φαῦλα».

9α. Ψαλμ. 77, 2 ε.
 10. Μάρκ. 4, 8' 20.
 11. Ἐβρ. 13, 17.
 12. Λόγιον τοῦ Γερωντικοῦ.

66

«Εἰ δὲ καὶ εἰς ἔργον ἐκ ραθυμίας ἐκβῆ τὰ τῶν φαύ-
λων ἐννοιῶν καὶ πράξομέν τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀπονου-
στάξαντες, ἀλλὰ παρακαλῶ μηδὲ οὕτως ἐν τῷ γεγονότι
χρονίσωμεν· δρᾶμωμεν δὲ σπουδαίως καὶ τοῖς ποσὶ
5 προσπέσωμεν τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ τὸ ἔργον ἀν-
επαισχύντως μετὰ δακρῦων ἐκφραυλίσωμεν τοῦ κακοῦ
καὶ δεξώμεθα ἐν μετανοίᾳ θερμῇ τὰ στυπτικὰ ἢ καὶ
καίοντα φάρμακα παρ' αὐτοῦ, καὶ ταχέως τευξόμεθα
τῆς ἰάσεως. Ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ πρατ-
10 τομένοις μὴ ἀπαρέσκεσθε, ἀλλ' εἰ καὶ παρὰ τὸ δοκοῦν
τοῖς πατράσιν εἰσὶν, ὑποκλίνετε τό γε νῦν ἔχον αὐτῷ
τὰς κεφαλὰς. Εἶτα εἰ τινες ἐξ ὑμῶν χρόνῳ καὶ βίῳ καὶ
λόγῳ τῶν λοιπῶν διαφέρουσι, κατ' ἰδίαν γνωριζέτωσαν
αὐτῷ τοῦ κεκωλυμένου τὸν λόγον, καθὼς καὶ ὁ μέγας
15 ὑπετυπώσατο Βασίλειος. Ὑπομείνατε αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ
ἐπαγωγῆς καὶ πικρίας διὰ τὸν Κύριον, μηδαμῶς αὐτῷ
ἀντιλέγοντες ἢ ἀνθιστάμενοι· ὁ γὰρ ἀντιλέγων ἢ ἀνθι-
στάμενος αὐτῷ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐξουσίᾳ ἀνθέστηκεν, ὡς φη-
σι Παῦλος· ἐν ὅσοις γὰρ οὐκ ἔστι παράβασις Θεοῦ ἐντο-
20 λῆς ἢ ἀποστολικῶν κανόνων καὶ διαταῶσεων, ἐν πᾶσιν ἀ-
νάγκη πᾶσα ὑπακούειν αὐτῷ ὀφείλετε καὶ ὡς τῷ Κυρίῳ
πεῖθεσθαι· ἐν ὅσοις δὲ κινδυνεύει τὸ τοῦ Χριστοῦ εὐαγγέ-
λιον καὶ οἱ νόμοι τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, οὐ μόνον οὐ δεῖ
πεῖθεσθαι τούτῳ παραινῶντι ὑμῖν καὶ διατασσομένῳ,
25 ἀλλ' οὐδὲ ἀγγέλω ἄρτι ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ὑμῖν εὐαγγελι-
ζομένῳ, παρ' ὃ οἱ αὐτόπται τοῦ λόγου εὐηγγελίσαντο».

67

«Φυλάξατέ μοι ταῦτα καὶ ἃ ἰδία καὶ καταμόνας ἔ-
καστον ὑμῶν ἐξεδίδαξα εἰς κατόρθωσιν ἀρετῆς, τέκνα
μου καὶ ἀδελφοί, ὡς παρακαταθήκην Θεοῦ ἐν τοῖς τα-

56, 5 ὀσίου παραλ. Η.

66,21 αὐτῷ παραλ. Η.

66

«Ἐὰν δὲ ἐξ αἰτίας τῆς ραθυμίας μας οἱ φαῦλοι λογισμοὶ ἐπιτύχουν καὶ νυσταγμένοι πράξωμεν κάποια ἀνθρώπινη ἀδυναμία, παρακαλῶ οὔτε τότε νὰ μὴ καθυστερήσουμε ἄς τρέξωμε γρήγορα νὰ προσπέσωμε στὰ πόδια τοῦ ὁσίου πατρός μας, νὰ κατηγορήσωμε χωρὶς ἐντροπὴ τὸ κακὸ μὲ δάκρυα καί, δεχόμενοι μὲ θερμὴ μετάνοια στυπτικὰ ἢ καυτηριαστικὰ φάρμακα ἀπὸ αὐτόν, νὰ εὐροῦμε γρήγορα τὴν θεραπεία. Νὰ μὴ δυσαρεστήσθε μὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα καὶ πραττόμενα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τίς γνῶμες τῶν πατέρων, νὰ ὑποκλίνετε σ' αὐτόν τίς κεφαλές σας ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐπειτα, ὅσοι τυχὸν ἀπὸ σᾶς ὑπερτεροῦν τῶν λοιπῶν σὲ χρόνια καὶ βίον καὶ λόγο, ἄς τοῦ γνωστοποιήσουν ἰδιαιτέρως τὸν λόγο τοῦ κωλύματος πρὸς ἐφαρμογὴ των, ὅπως διετύπωσε στοὺς ὄρους ὁ Μέγας Βασιλεῖος¹³. Χάριν τοῦ Κυρίου ὑπομείνατέ τον σὲ ὦρες ἐρεθισμοῦ καὶ πικρίας, χωρὶς ν' ἀντιλέγετε ἢ ἀνθίστασθε σ' αὐτόν^{13α}. διότι ὁ ἀντιλέγων ἢ ἀνθιστάμενος σ' αὐτόν ἀνθίσταται στὴν ἐξουσία τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος¹⁴. Πραγματικὰ σὲ θέματα ποὺ δὲν σημειώνεται παράβασις ἐντολῆς Θεοῦ ἢ ἀποστολικῶν κανόνων καὶ διατάξεων, ὀφείλετε νὰ ὑπακούετε καθ' ὅλα καὶ νὰ πείθεσθε σ' αὐτόν ὡσὰν στὸν Κύριο. Σὲ ὅσα δὲ κινδυνεύουν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ νόμοι τῆς Ἐκκλησίας του, ὄχι μόνον σ' αὐτόν δὲν πρέπει νὰ πείθεσθε ὅταν σᾶς παραινῇ καὶ διατάσῃ, ἀλλ' οὔτε σὲ ἄγγελο ποὺ μόλις ἦλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ εὐαγγελίζεται σὲ σᾶς διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ,τι εὐαγγελίσθησαν οἱ αὐτόπτες τοῦ Λόγου».

67

«Φυλάξετέ μου αὐτὰ καὶ ὅσα ἐδίδαξα ἰδιαιτέρως τὸν καθένα σας γιὰ τὴν κατόρθωσι τῆς ἀρετῆς, τέκνα μου καὶ ἀδελφοί, σὰν παρακαταθήκη τοῦ Θεοῦ στὰ ταμεῖα τῶν καρ-

13. Ὅροι κατὰ πλάτος 27.

13α. Σοφ. Σολ. 5, 8.

14. Ρωμ. 13, 2.

μειίοις τῶν καρδιῶν ὑμῶν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐπερ-
 5 γάσασθε αὐτοῖς καὶ πολυπλασιάσατε ὡς καλοὶ δοῦλοι
 Χριστοῦ, ἵνα διὰ τῆς φυλακῆς καὶ ἐργασίας τῶν ἐλα-
 χίστων τούτων ταλάντων ἐπὶ πολλῶν ἀγαθῶν τῆς τοῦ
 Θεοῦ βασιλείας ἀπόλαυσιν ἀποκατασταθῆτε τῇ τοῦ Χρι-
 στοῦ χάριτι, καὶ αὐτῷ συμβασιλεύσητε καὶ κληρονομή-
 10 σητε τὴν ἡτοιμασμένην τοῖς δικαίοις τοῦ Θεοῦ βασιλεί-
 αν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἀσπάσασθε οὖν ἐμέ τε καὶ
 τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν κῦριν ἡγούμενον ἐν φιλήματι ἁγίῳ,
 καὶ ὁ Θεὸς ἡ εἰρήνη ἡ πάντα νοῦν ὑπερέχουσα βραβεύ-
 σοι ὑμῖν τὴν εἰρήνην αὐτοῦ καὶ ὁδηγήσοι ὑμᾶς εἰς τὴν
 15 ὁδὸν τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν καὶ αὐξήσοι ὑμᾶς τὸ αὐτοῦ
 ποιμνιον φυλάττοντας τὴν πίστιν εἰς τοὺς κατὰ Θεὸν
 πατέρας ὑμῶν εἰς πλῆθος ἁγίων, εἰς λαὸν περιούσιον
 καὶ εἰς βασίλειον αὐτοῦ ἱεράτευμα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

ΟΠΤΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ

68 Ταῦτα τοιγαροῦν καὶ πλείονα τούτων ἕτερα παραι-
 νέσας αὐτῷ τε τῷ θαυμαστῷ Ἀρσενίῳ τῷ ἡγουμένῳ
 καὶ τῇ λοιπῇ ἀδελφότητι ὁ ἅγιος πατήρ ἡμῶν Συμεών,
 τὸ τῆς ἡσυχίας ἐργαστήριον ὑπεισέρχεται καὶ τῆς φίλης
 5 αὔθις φιλοσοφίας μετὰ πλείονος τῆς προθέσεως ἄπτε-
 ται. Ὡς δ' οὖν αὐτῷ μὲν ὁ μακρὸς τῆς ἀσκήσεως διάυλος
 διηνύετο, προέκοπτον δὲ αἱ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐν αὐτῷ ἐ-
 πιδόσεις, ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον καὶ θεοειδέστερον ἀναγομέ-
 νης αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ οἱ μὲν πόνοι τῶν ἱερῶν ἀγώ-
 10 νων ἐπὶ τὸ ἄπονον ἢ μᾶλλον ξένως εἰπεῖν ἐπὶ θεοπρεπεῖς

67,8 - 9 τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι: παρὰ Χριστοῦ Η.

67,12 Κύριον Η.

67,14 ἡμῖν, ἡμᾶς Η.

68, 3 ὁ ἐν ἁγίοις Η.

68, 9 αὐτῷ Η.

διῶν σας. "Ὅχι δὲ μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἀξιοποιήσατε καὶ πολλαπλασιάσατέ τα σὰν καλοὶ δοῦλοι Χριστοῦ, ἔτσι ὥστε μὲ τὴν φύλαξι καὶ ἀξιοποίησι τῶν ἐλαχίστων τούτων ταλάντων νὰ ἀξιωθῆτε μὲ τὴν χάρι τοῦ Χριστοῦ τῆς ἀπολαύσεως πολλῶν ἀγαθῶν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συμβασιλεύσετε μὲ αὐτὸν καὶ κληρονομήσετε τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ τὴν ἐτοιμασμένη γιὰ τοὺς δικαίους ἀπὸ τῆς καταβολῆς τοῦ κόσμου¹⁵. Ἀσπασθῆτε λοιπὸν ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα σας, τὸν κῦρι ἡγούμενο, μὲ φίλημα ἅγιο, καὶ ὁ Θεός, ἡ εἰρήνη ποῦ ὑπερβαίνει κάθε νοῦ¹⁶, εἶθε νὰ σᾶς χαρίσῃ τὴν εἰρήνη καὶ νὰ σᾶς ὀδηγήσῃ στὸν δρόμο τῶν ἐντολῶν του καὶ ν' αὐξήσῃ σᾶς, τὸ ποίμνιό του, καθὼς φυλάσσετε τὴν ἀφοσίωσι στοὺς κατὰ Θεὸ πατέρες σας, σὲ πλῆθος ἅγιο, σὲ λαὸ περιούσιο καὶ σὲ βασιλικὸ ἱερατεῖο ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ¹⁷.

ΟΠΤΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ

68

Ἄφου λοιπὸν ἔδωσε αὐτές καὶ ἄλλες ἀκόμη παραινέσεις τόσο στὸν θαυμαστὸ Ἄρσένιο, τὸν ἡγούμενο, ὅσο καὶ στὴν ἄλλη ἀδελφότητα ὁ ἅγιος πατήρ μας Συμεών, εἰσέρχεται στὸ ἐργαστήριό τῆς ἡσυχίας καὶ ἐκδίδεται πάλι στὴν φίλη του φιλοσοφία μὲ μεγαλύτερη διάθεσι. Καθὼς δὲ διήνυε τὸ μακρὸ στάδιο τῆς ἀσκήσεως, προέκοπταν οἱ πρὸς τὸ ἀνώτερο ἐπιδόσεις του, καὶ ἡ ψυχὴ του ἀνέβαινε πρὸς τὸ ὑψηλότερο καὶ θεοειδέστερο, τότε οἱ μὲν κόποι τῶν ἱερῶν ἀγώνων μεταστρέφονταν πρὸς τὸ ἄπονο ἢ μᾶλλον, παραδόξως, πρὸς θεοπρεπεῖς ἀνέσεις τῶν ἀσωμάτων δυ-

15. Ματθ. 25, 34.

16. Φιλ. 4, 7.

17. Α' Πέτρ. 2, 9.

ἀνέσεις τῶν ἄσωμάτων δυνάμεων μετηλλάττοντο, ἡ δὲ φύσις τοῦ σώματος ἡλλοιοῦτο πρὸς ἀφθαρσίαν ἐξισταμένη δυνάμει κρείττονι τῆς ἑαυτῆς ταπεινώσεως, εἰς ὀπτασίας αὐθις καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου ἠρπάζετο καὶ
15 τῶν μελλόντων προεθεώρει τὴν ἔκβασιν.

69 Τοῖνον καὶ ἐν μιᾷ ὥς εἰς προσευχὴν ἰστάμενος ἦν καθαρὰν καὶ προσωμίλει Θεῷ, εἶδε καὶ ἰδοὺ ὁ ἀἷρ ἤρξατο διαυγάζειν αὐτοῦ τῷ νοῖ, ἔνδον δὲ ὦν τοῦ κελλίου ἐδόκει αἶθριος ἔξω διατελεῖν· νύξ δὲ ἦν περὶ πρώτη
5 αὐτῆς φυλακὴν. Ὡς δὲ φαίνειν ἄνωθεν ἤρξατο δίκην αὐγῆς πρωϊνῆς - ὡ τῶν φρικτῶν ὄψεων τοῦ ἀνδρὸς - ἡ οἰκία καὶ πάντα παρήρχοντο καὶ ἐν οἴκῳ οὐδόλως εἶναι ἐνόμιζεν. Ὡς ἐξίστατο δὲ ὄλως ὄλω κατανοῶν τῷ νοῖ ἐκεῖνο τὸ δεικνύμενον φῶς, ἠὔξανέ τε κατὰ μικρὸν
10 αὐτὸ καὶ τὸν ἀέρα ἐποίει λαμπρότερον φαίνεσθαι καὶ ἑαυτὸν ἔξω τῶν γηϊνῶν σὺν ὄλω τῷ σώματι κατενόει γινόμενον. Ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ τρανότερον ἔτι φαιδρύνεσθαι τὸ φῶς ἐκεῖνο προσέθετο, καὶ ὥς μεσημβρία ἡλίου ἄνωθεν ἐπιλάμποντος αὐτῷ ἔωρᾶτο, μέσον ἰστάμενον τοῦ
15 φαινομένου ἑαυτὸν κατενόει καὶ ὄλον ἐν ὄλω τῷ σώματι καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐγγινομένης ἡδύτητος αὐτῷ χαρᾶς καὶ δακρῶν ἔμπλεων. Ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸ παραδόξως τὸ φῶς ἀπτόμενον ἔβλεπε τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ κατ' ὀλίγον γινόμενον ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ. Τὸ παράδοξον
20 οὖν τοῦ δράματος τούτου τῆς προτέρας αὐτὸν θεωρίας ἀπέστησε καὶ μόνον κατανοεῖν ἐποίει τὸ ἐν αὐτῷ πανεξαισίως τελούμενον. Ἐβλεπεν οὖν ἕως οὗ κατ' ὀλίγον ὄλον ὄλω τῷ σώματι αὐτοῦ, τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ἐγκάτοις αὐτοῦ ἐδόθη καὶ πῦρ ὄλον καὶ φῶς αὐτὸν ἀπε-
25 τέλεσεν. Ὡσπερ δὲ πρότερον τὴν οἰκίαν, οὕτω τηρι-

69,16 ἐκεῖθεν: ἐγγυθεν Η.

69,18 ἀψόμενον Η.

νάμεων, ἡ δὲ φύσις τοῦ σώματος ἀλλοιωνόταν πρὸς τὴν ἀφθαρσία ἐξερχομένη ἀπὸ τὴν ταπείνωσί της μὲ τὴν ἐπενέργεια μιᾶς ἀνώτερης δυνάμεως, ἀρπαζόταν πάλι σὲ ὀπτασίες καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου καὶ προεθεωροῦσε τὴν ἔκβασι τῶν μελλόντων πραγμάτων.

69

Κάποτε λοιπὸν, καθὼς στεκόταν σὲ καθαρὴ προσευχὴ καὶ συνωμιλοῦσε μὲ τὸν Θεό, εἶδε τοῦτο. Ὁ ἀέρας ἄρχισε νὰ καταυγάζη τὸν νοῦ του κι' ἐνῶ ἦταν μέσα στὸ κελλί, ἐνόμιζε ὅτι εἶναι στὸ ὑπαιθρο· ἦταν δὲ νύκτα στὴν πρώτη της φυλακὴ περίπου¹. Καθὼς δὲ ἄρχισε νὰ φέγγη ἀπὸ ἐπάνω σὰν πρωϊνὴ αὐγὴ - ὦ, πόσο φρικτὰ ὀράματα τοῦ ἀνδρός -, ἡ οἰκία καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐξαφανίζονταν καὶ δὲν ἐπίστευε ὅτι εἶναι καθόλου σὲ σπίτι. Καθὼς δὲ ἐξίστατο, κατανοώντας μὲ ὅλον τὸν νοῦ τελείως ἐκείνο τὸ δεικνυόμενον φῶς, αὐτὸ βαθμιαίως αὐξανόταν καὶ ἔκανε τὸν ἀέρα νὰ φαίνεται λαμπρότερος καὶ αἰσθανόταν ὅτι ὁ ἴδιος μὲ ὅλο του τὸ σῶμα ἔχει βγῆ ἔξω ἀπὸ τὰ γήινα. Ἀλλὰ βεβαίως, ἐπειδὴ τὸ φῶς ἐκείνο συνέχιζε νὰ λαμπρύνεται ζωηρότερα καὶ τοῦ ἐφαινόταν σὰν μεσουράνημα ἡλίου ποὺ λάμπει ἀπὸ ὑψηλὰ αἰσθανόταν σὰν νὰ στέκεται ὁ ἴδιος στὸ μέσο τοῦ φαινομένου καὶ ὅλος σὲ ὅλο τὸ σῶμα νὰ εἶναι γεμᾶτος χαρὰ καὶ δάκρυα ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ τὴν ἐκεῖθεν γλυκύτητα. Καὶ μάλιστα ἔβλεπε ὅτι τὸ ἴδιο τὸ φῶς παραδόξως ἤγγισε τὴν σάρκα του καὶ βαθμιαίως διαπεροῦσε τὰ μέλη του. Τὸ παράδοξο λοιπὸν τοῦ ὀράματος τούτου τὸν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὴν προηγουμένη θεωρία του καὶ τὸν ἔκανε νὰ διαλογίζεται μόνον τὸ πανεξαισίως γινόμενον μέσα του. Τὸ ἔβλεπε λοιπὸν λίγο λίγο νὰ εἰσδύη ὅλο σὲ ὅλο τὸ σῶμα του, τὴν καρδιὰ καὶ τὰ ἔγκατά του, ἕως ὅτου τὸν κατέστησε ὀλόκληρον πῦρ καὶ φῶς. "Ὅπως δὲ προη-

1. Πρώτη φυλακὴ εἶναι τὸ πρῶτο τρίωρο τῆς νύκτας.

καῦτα τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν, τὸ πάχος καὶ τὸ εἶδος τοῦ σώματος ἀγνοῆσαι τοῦτον πεποίηκε, καὶ δακρῦων ἐπαύσατο. Φωνὴ οὖν ἐκ τοῦ φωτὸς ἐπ' αὐτῷ γίνεται καὶ φησιν «οὕτως ἀλλαγῆναι τοὺς ζῶντας καὶ περι-
30 λειπομένους ἁγίους ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι κέκριται καὶ οἱ οὕτως γενόμενοι ἀρπαγῆσονται», καθὰ καὶ Παῦλός φησιν.

70 Ἐπὶ πολλὰς ὥρας οὕτω τοίνυν διατελῶν καὶ ἰστάμενος ὁ μακάριος, καὶ μυστικαῖς τισιν ἀκαταπαύστως ἀννυμῶν φωναῖς τὸν Θεόν, κατανοῶν τε τὴν περιέχουσαν αὐτὸν δόξαν καὶ τὴν δοθῆναι μέλλουσαν αἰωνίως
5 τοῖς ἁγίοις μακαριότητα, ἤρξατο λογιζέσθαι καὶ λέγειν ἐν ἑαυτῷ «ἄρά γε πάλιν ἐπιστρέψω εἰς τὸ πρότερον σχῆμα τοῦ σώματος, ἢ οὕτω διάγων ἔσομαι;». Ὡς οὖν τοῦτο διελογίσαστο, αὐτίκα ὡσπερ σκιὰν ἢ ὡς πνεῦμα τέως ἔγνω τὸ σχῆμα περιφέρειν τοῦ σώματος· φῶς γὰρ
10 ὅλον ἑαυτὸν ἀνείδεον ἀσχημάτιστόν τε καὶ ἄϋλον ὡσπερ εἴρηται κατενόει γενόμενον σὺν τῷ σώματι, καὶ τὸ μὲν σῶμα ἐγίνωσκε συνεῖναι αὐτῷ, πλὴν ἀσώματόν πως καὶ ὡς πνευματικόν· βάρος γὰρ ἢ παχύτητα τέως οὐδόλως ἔχειν τοῦτο ὑπώπτευε καὶ ἐθαύμαζεν ὁρῶν ἐ-
15 αὐτὸν ἐν σώματι ὡς ἀσώματον. Ἄλλὰ γὰρ τῇ προτέρᾳ φωνῇ πάλιν τὸ ἐν αὐτῷ λαλοῦν φῶς οὕτως ἔλεγε· «τοιούτοι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι ἔ-
20 σονται πάντες οἱ ἅγιοι περιβεβλημένοι ἀσωμάτως πνευματικὰ σώματα ἢ κουφότερα καὶ λεπτότερα καὶ ὑψη-
πετέστερα ἢ παχύτερα καὶ βαρύτερα καὶ χαμαιπετέστερα, ἐξ ὧν ἢ στάσις καὶ ἢ τάξις καὶ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν οἰκειώσεις ἐκάστῳ τῆνικαῦτα γενήσεται.

— — — — —

70, 2 ἀκατασπάστως Η.

70, 4 αὐτόν: αὐτῷ Η.

γουμενως τήν οίκία, ἔτσι τώρα τόν ἔκανε νά χάση τήν αἴσθησι τοῦ σχήματος, τῆς θέσεως, τοῦ πάχους καί τοῦ εἴδους τοῦ σώματος· καί ἔσταμάτησε νά δακρύζη. Φωνή λοιπόν ἀπευθύνεται σ' αὐτόν ἀπό τὸ φῶς, καί λέγει· «ἔτσι ἀποφασίσθηκε ν' ἀλλαγῶν οἱ ζῶντες καί ὑπολειπόμενοι ἅγιοι τήν ὥρα τῆς ἐσχάτης σάλπιγγος καί οἱ κατ' αὐτόν τὸν τρόπο ἀλλαγμένοι θ' ἀρπαγοῦν, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος².

70

Σ' αὐτήν λοιπόν τήν κατάστασι εὐρισκόμενος καί ἰστάμενος ὁ μακάριος πολλές ὥρες ἀνυμνώντας τὸν Θεὸ ἀκαταπαύστως μὲ μυστικὲς φωνές καί κατανοώντας τήν δόξα πού τὸν περιέβαλλε καί τήν μακαριότητα πού ἔμελλε νά δοθῆ αἰωνίως στοὺς ἁγίους, ἄρχισε νά διαλογίζεται καί νά λέγη μέσα του· «ἄρά γε θὰ ἐπιστρέψω πάλι στὸ προηγούμενο σχῆμα τοῦ σώματος ἢ θὰ παραμείνω ὅπως εἶμαι τώρα;». Μόλις λοιπόν ἐσκέφθηκε τοῦτο, ἀμέσως κατάλαβε ὅτι περιέφερε πλέον τὸ σχῆμα τοῦ σώματος σὰν σκιά καί σὰν πνεῦμα· διότι, ὅπως ἐλέχθηκε, αἰσθανόταν τὸν ἑαυτό του ὅτι εἶχε γίνει ὀλόκληρος ἀνείδεος, ἀσχημάτιστος καί ἄυλος, καί ὅτι ἐγνώριζε ὅτι τὸ σῶμα συνυπῆρχε μὲ αὐτόν, ἀλλὰ κάπως ἀσώματο καί πνευματικό· διότι δὲν αἰσθανόταν τοῦτο νά ἔχη πλέον βάρος ἢ παχύτητα καί ἐθαύμαζε βλέποντας τὸν ἑαυτό του μέσα σὲ σῶμα ὡς ἀσώματον. Ἐν τούτοις ὁμως τὸ μέσα του λαλοῦν φῶς ἔλεγε μὲ τήν προηγουμένη πάλι φωνή· «τέτοιιοι θὰ εἶναι μετὰ τήν ἀνάστασι στὸν μέλλοντα αἰῶνα ὅλοι οἱ ἅγιοι περιβεβλημένοι ἀσωμάτως πνευματικὰ σώματα, ἢ ἐλαφρότερα καί λεπτότερα καί ὑψιπετέστερα ἢ παχύτερα καί βαρύτερα καί χαμαιπετέστερα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ ὀρισθῆ τότε στὸν καθένα ἡ στάσις καί ἡ τάξις καί ἡ οἰκείωσις πρὸς τὸν Θεό».

2. Α' Θεο. 4, 17.

71 Ταῦτα τοίνυν ἀκηκοῶς ὁ θεοπτικώτατος καὶ θεόλη-
 πτος Συμεῶν, ἰδὼν τε τὸ ἀνεκκλάητον φῶς τοῦ Θεοῦ
 καὶ εὐχαριστήσας τῷ δοξαῶσαντι Θεῷ τὸ γένος ἡμῶν
 καὶ κοινωνὸν τῆς αὐτοῦ θεότητός τε καὶ βασιλείας ἀπερ-
 5 γασαμένω, ἐπανῆλθεν ὅλως αὐθις εἰς ἑαυτόν, καὶ πάλιν
 ἔνδον τοῦ κελλίου ἐν τῷ προτέρῳ τρόπῳ καὶ σχή-
 ματι εὐρέθη ἄνθρωπος ὅλως ὦν· πλὴν ὄρκοις ἐπληρο-
 φόρει πρὸς οὓς ἐθάρρει καὶ ἀπεκάλυπτεν αὐτοῦ τὰ μυ-
 στήρια, ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὴν κουφότητα ταύτην
 10 εἶχον τοῦ σώματος, μήτε κόπου μήτε πόνου μήτε πεί-
 νης μήτε δίψης τὸ σύνολον αἰσθανόμενος. Ἄλλὰ γὰρ
 ἐπεὶ τοῦ πνεύματος διὰ τῶν τοιούτων ἐγένετο μόνου,
 καὶ πεπληρωμένος ἦν τῶν ἐνθέων χαρισμάτων αὐτοῦ,
 εἰκότως καὶ αὐτός, κεκαθαρμένος ὦν εἰς ἄκρον τὸν νοῦν,
 15 ὡς οἱ προφηῆται πάλαι τὰς ὁράσεις ἔβλεπε καὶ τὰς ἀπο-
 καλύψεις κυρίου τὰς φρικτάς· οὕτω γὰρ καὶ ἀποστολι-
 κὴν τὴν διάνοιαν ἔχων ὡς ὑπὸ τοῦ θείου ἐνεργουμένου τε
 καὶ κινουμένου πνεύματος, τὴν χάριν εἶχε τοῦ λόγου ἐκ-
 χυνομένην διὰ τῶν χειλέων αὐτοῦ καὶ ἐπίσης ἐκείνων ἀ-
 20 γράμματος ὦν ἐθεολόγησε καὶ τοῖς αὐτοῦ θεοπνεύστοις
 συγγράμμασι τοὺς πιστοὺς ἐκδιδάσκει τὴν τῆς εὐσεβεί-
 ας ἀκρίβειαν. Οὕτως οὖν ἔχων καὶ τοιοῦτος τῷ πνεύ-
 ματι ὦν ἐκτίθεται λόγους ἀσκητικούς κεφαλαιωδῶς πε-
 ρὶ ἀρετῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων αὐταῖς κακιῶν, ἐξ
 25 ὧν αὐτὸς δι' ἐμπράκτου φιλοσοφίας ἔγνω καὶ γνώσε-
 ως θείας, καὶ τοῖς ἀσκοῦσι τὸν ἐμφιλόσοφον βίον λογο-
 γραφεῖ τὴν ἀκρίβειαν, καὶ γίνεται τῷ ἰσραηλιτικῷ τῶν
 μοναζόντων λαῷ ποταμὸς Θεοῦ πεπληρωμένος ὑδάτων
 τοῦ πνεύματος.

71, 7 ὅλος Η.

71.10 μήτε πόνου παραλ. Η.

71

Ἄφοῦ ἄκουσε λοιπὸν αὐτὰ ὁ θεοπτικώτατος καὶ θεόληπτος Συμεών, ἄφοῦ εἶδε τὸ ἀνεκκλάλητο φῶς τοῦ Θεοῦ καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ πού ἐδόξασε τὸ γένος μας καὶ τὸ κατέστησε κοινωὸν τῆς θεότητος καὶ βασιλείας του, ἐπανῆλθε ἀμέσως στὸν ἑαυτό του πλήρως καὶ εὐρέθηκε πάλι νὰ εἶναι μέσα στὸ κελλί του ἐντελῶς ἄνθρωπος κατὰ τὸν προηγούμενο τρόπο καὶ σχῆμα. Μόνο πού διαβεβαίωνε μὲ ὄρκους ὅσους εἶχε ἐμπίστους καὶ τοὺς ἀπεκάλυπτε τὰ μυστικά του, ὅτι εἶχε αὐτὴν τὴν ἐλαφρότητα τοῦ σώματος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται καθόλου οὔτε κόπο οὔτε πόνο οὔτε πείνα οὔτε δίψα. Ἀλλὰ βέβαια, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν ἐγινόταν τοῦ Πνεύματος μόνου καὶ ἦταν γεμᾶτος μὲ τὰ ἔνθεα χαρίσματα του, εὐλόγως, καθὼς ἦταν καὶ αὐτὸς καθαρὸς στὸ νοῦ, ἔβλεπε τίς φρικτὲς ὁράσεις καὶ ἀποκαλύψεις τοῦ Κυρίου, ὅπως παλαιὰ οἱ προφῆτες. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε ἔτσι καὶ ἀποστολικὴ διάνοια, ὡς ἐνεργούμενος καὶ κινούμενος ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα, εἶχε τὴν χάρι τοῦ λόγου νὰ χύνεται ἀπὸ τὰ χεῖλη του καί, ἐνῶ ἦταν ἐξ ἴσου μὲ ἐκείνους ἀγράμματος, ἐθεολόγησε καὶ μὲ τὰ θεόπνευστα συγγράμματά του διδάσκει τοὺς πιστοὺς τὴν ἀκρίβεια τῆς εὐσεβείας. Σ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν πνευματικὴν κατάστασι εὐρισκόμενος, συντάσσει ἀσκητικὰ κεφάλαια περὶ ἀρετῶν καὶ περὶ τῶν ἀντιθέτων σ' αὐτὰς κακιῶν, καρπὸν τῶν ὅσων ἐγνώρισε ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἔμπρακτης φιλοσοφίας καὶ θείας γνώσεως, καὶ ἀναπτύσσει τὴν ἀκριβῆ ὁδὸν γιὰ ὅσους ἀσκοῦν τὸν φιλοσοφικὸν βίον καὶ γίνεται στὸν ἰσραηλιτικὸν λαὸν τῶν μοναστῶν ποταμὸς Θεοῦ γεμᾶτος πνευματικὰ ὕδατα.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΕΥΛΑΒΟΥΣ ΣΥΜΕΩΝ

72

Ἐπεὶ δὲ οὕτως ἡσυχάζων εἰργάζετο τὴν ἡσυχασταῖς ἀρμόζουσαν ἐργασίαν, καὶ οὕτως ὑψώθη διὰ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος ὡς ἕξομοιωθῆναι διὰ βίου καὶ λόγου καὶ γνώσεως τοῖς πάλαι πατράσι καὶ θεολόγοις, ἔ-
 5 χρῆν δὲ κατ' ἐκείνους διὰ πυρὸς καὶ αὐτὸν διαβῆναι τῶν πειρασμῶν καὶ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ δοκιμασθῆναι ὡς τοῦ Ἰώβ, ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ πειράζοντος καὶ αὐτῷ παραδίδοται. Τὸ δὲ πῶς, ἐντεῦθεν ὡς ἔχει τὰ τοῦ πράγματος διηγῆσομαι.

10

Συμεὼν ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὃ τὴν ἐπώνυμον φερωνύμως ὁ Εὐλαβῆς, ὁ καὶ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου Συμεὼν πατὴρ χρηματίσας ὁμοῦ καὶ διδάσκαλος, ἐπεὶ πρὸς γῆρας ἦκεν ἤδη καλὸν τεσσαράκοντα πέντε χρό-
 νοις νομίμως τὸ τῆς συνειδήσεως ἀθλήσας μαρτύριον,
 15 χάριτος ἀποστολικῆς ἠξιώθη ἰάσεις καὶ θαύματα πεποιηκῶς καὶ βίβλον ὅλην πάσης ὠφελείας οὔσαν πνευματικῆς ἀγράμματος ὧν θείῳ Πνεύματι συνεγράφατο. Ἔδει δὲ αὐτὸν καταπαῦσαι τῶν μακρῶν ἐκείνων τῆς ἀσκήσεως πόνων, περὶ ὧν ὁ μαθεῖν ζητῶν ἐκ τῶν κα-
 20 τὰ πλάτος γεγραμμένων αὐτῷ εἴσεται ἀκριβῶς νενοσηκῶς τὰ τῆς λύσεως πρὸς Κύριον ἐνεδήμησεν, ἐκδημήσας τοῦ πολυάθλου καὶ καρτερικοῦ αὐτοῦ σώματος. Τοῦτον οὖν καὶ τὰ τούτου λαμπρὰ κατορθώματα οἷα δὴ μαθητῆς ὁ μακάριος οὗτος εἰδὼς καὶ τὸν ἀποστολικὸν
 25 αὐτοῦ βίον ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, Θεοῦ ἔργα καὶ θεῖα χαρίσματα μὴ εἰδὼς κατορῦττειν, ἀλλ' ἀνακηρύττειν καὶ ἀννυμεῖν, ὕμνους εἰς αὐτὸν καὶ ἐγκώμια ἐκ θείας ἀποκαλύψεως συνεγράφατο, καὶ ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ.

ΕΩΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΣΥΜΕΩΝ ΕΥΛΑΒΟΥΣ

72

Ἐπιδιδόμενος ἔτσι κατὰ τὴν ἡσυχία στὴν ἐργασία πού ἀρμόζει στοὺς ἡσυχαστάς, ὑψώθηκε μὲ τὴν χάρι τοῦ πνεύματος τόσο πολύ, ὥστε νὰ ἐξομοιωθῆ κατὰ τὸν βίο καὶ τὸν λόγο καὶ τὴν γνῶσι μὲ τοὺς παλαιούς πατέρες καὶ θεολόγους. Ἐχρειαζόταν λοιπὸν νὰ διαβῆ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνων διὰ τοῦ πυρὸς τῶν πειρασμῶν, καὶ νὰ δοκιμασθῆ ἢ ὑπομονή του σὰν τοῦ Ἰώβ· ἐζητήθηκε ἀπὸ τὸν πειραστή καὶ τοῦ παραδόθηκε¹. Κατὰ ποιὸν τρόπο συνέβηκε τοῦτο, θὰ διηγηθῶ στὴν συνέχεια.

Ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας Συμεών, πού ἐπαξίως ἔφερε τὸ ἐπώνυμο Εὐλαβῆς, ἐχρημάτισε δὲ πατὴρ καὶ διδάσκαλος μαζί τοῦ θαυμαστοῦ τούτου Συμεών, ἀφοῦ ἔφθασε ἤδη σὲ καλὸ γῆρας ἔχοντας ἀθλήσει κατὰ τοὺς κανόνες τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεως ἐπὶ σαράντα πέντε ἔτη, ἀξιώθηκε ἀποστολικῆς χάριτος, ὥστε καὶ θεραπείες καὶ θαύματα νὰ κάνη καί, ἐνῶ ἦταν ἀγράμματος, νὰ γράψῃ ὀλόκληρο βιβλίο μὲ τὴν χάρι τοῦ θεοῦ Πνεύματος, γεμᾶτο πνευματικῆ ὠφέλεια. Ἐπρεπε βέβαια καὶ αὐτὸς νὰ ἀναπαυθῆ ἀπὸ τοὺς μακροὺς ἐκείνους κόπους τῆς ἀσκήσεως, περὶ τῶν ὁποίων ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ μάθῃ ἀκριβῶς ἀπὸ ὅσα ἐκτενῆ ἔγραψε αὐτός. Ἐπειτα ἀπὸ θανάσιμη ἀσθένεια ἐνεδήμησε πρὸς τὸν Κύριο, ἀφοῦ ἐξεδήμησεν ἀπὸ τὸ πολυάθλο καὶ καρτερικὸ σῶμα του. Αὐτὸν λοιπὸν καὶ τὰ λαμπρὰ κατορθώματά του ξεύροντας σὰν μαθητῆς ὁ μακάριος αὐτὸς καὶ γνωρίζοντας ἀκριβῶς τὸν ἀποστολικό του βίο, μὴ συνηθισμένος νὰ κρύβῃ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ χαρίσματα θεῖα, ἀλλὰ ἀποφασισμένος νὰ τὰ διακηρύσσει καὶ νὰ τὰ ἀνυμνῆ, συνέγραψε πρὸς τιμὴν του κατὰ θεῖα ἔμπνευσι ὕμνους καὶ ἐγκώμια καὶ ὅλον τὸν βίο του.

1. Ἰώβ 2, 8.

“Ἴνα δὲ καὶ πρὸς ζῆλον ἐγείρη τινὰς εἰς τὸ μιμήσασθαι
 30 τὸν ὑμνούμενον καὶ τῆς ἀρετῆς ἐργάτας γενέσθαι, τὴν
 μνήμην αὐτοῦ κατὰ τὴν τῶν ἀποστόλων παράδοσιν ἐ-
 τησίως μετὰ πάντων λαμπρῶς ἐώρταξε τῶν ἁγίων,
 στήλην ἀρετῆς γεγραμμένην τὴν ἱστορίαν ἀναζωγραφή-
 σας τῆς εἰκόνοσ αὐτοῦ.

73 Ἦκουσε ταῦτα καὶ Σέργιος ὁ πατριάρχης καὶ μετα-
 πεμφάμενος τὸν ἅγιον πυνθάνεται περὶ τῶν ἀκουσθέν-
 των αὐτῷ. Ὡς δὲ περὶ πάντων ἀνεδίδαξεν αὐτὸν ὁ μα-
 κάριος καὶ ὅπως ἐκ θείας ἀποκαλύψεωσ ἀνωθεν ἐμ-
 πνευσθεῖς τοὺς ὑμνοὺς τῷ πατρὶ ἀνετάξατο καὶ τὸν
 5 βίον αὐτοῦ συνεγράφατο, ζητεῖ ταῦτα διελθεῖν καὶ αὐ-
 τοῖς ἐντυχεῖν τοῖς ὑπ’ αὐτοῦ γεγραμμένοις. Λαβὼν οὖν
 ἐπὶ χεῖρας τὰς βίβλους ὁ πατριάρχης καὶ ἅπασαν τὴν
 πραγματείαν φιλοπόνως διελθὼν ἠγάσθη ἐπὶ τῷ πρά-
 γματι, καὶ πολλὰ προσεπαινέσας καὶ τὸ βέβαιον τῆσ αὐ-
 10 τοῦ πίστεωσ μεγάλως ἐγκωμιάσας ἀπέλυσεν, ὑπομιμνή-
 σκειν αὐτῷ προτρεπάμενος κατὰ τὸν τῆσ μνήμησ και-
 ρὸν τοῦ πατρός, ὡσ ἂν καὶ αὐτὸς κηρὸς καὶ μύρα πα-
 ρέχη καὶ ἀφοσιῶται τὴν τιμὴν τῷ ἁγίῳ. Ἐγένετο ταῦ-
 τα ἐπὶ χρόνοις ἑκκαίδεκα, καὶ ὁ Θεὸς μὲν ἐπὶ τῇ μνήμη
 15 τοῦ θεράποντοσ αὐτοῦ ἐδοξάζετο, εὐφραίνοντο δὲ οἱ λα-
 οὶ ἐγκωμιαζομένου τοῦ δικαίου, ἐτρέφοντο πένητες, ἐ-
 φωταγωγοῦντο ναοί, ἀρετὴ ἐκηρύσσετο καὶ πολλοὶ πρὸς
 μίμησιν διανίσταντο.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

74 Τί οὖν ὁ πονηρός; ἠσύχασεν εἰς τέλος ταῦτα ὁρῶν
 ἢ ἐπελάθετο τῆσ ἐμφύτου κακίας; Οὔμενον οὐδαμῶσ,
 ἀλλ’ ἐξανίσταται καὶ τῷ παλαιῷ χρησάμενοσ ὄπλω, τῷ
 φθόνῳ, ὄγκον πειρασμῶν ἐπεγείρει κατὰ τοῦ Συμεῶν
 5 καὶ παντοίας ἐπιφορὰσ θλίψεων. Ἄλλ’ ἐστῶσιν ἀκού-

72,24 τὸν παραλ. Η.

73,12 καιρὸν τῆσ τοῦ Πατρός μνήμησ Η.

73,15 ὁ Θεός: Θεός Η.

Γιὰ νὰ διεγείρη δὲ μερικοὺς πρὸς τὸν ζῆλο νὰ μιμηθοῦν τὸν ὑμνούμενο καὶ νὰ γίνουν ἐργάτες τῆς ἀρετῆς, ἐώρταζε ἐτησίως τὴν μνήμη του κατὰ τὴν παράδοσι τῶν ἀποστόλων σὰν ὄλων τῶν ἀγίων καὶ ἐφιλοτέχνησε τὴν εἰκόνα του ὡς ζωγραφιστὸ μνημεῖο ἀρετῆς.

73

Ἦκουσε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ προσκαλώντας τὸν ἅγιο ζητεῖ πληροφορίας γιὰ τὰ ἀκουσθέντα. Ὄταν δὲ ὁ μακάριος τοῦ ἔδωσε ἐξηγήσεις γιὰ ὅλα καὶ ἐβεβαίωσε ὅτι συνέθεσε τοὺς ὕμνους στὸν πατέρα καὶ συνέγραψε τὸν βίο κατ' ἔμπνευσι ἀπὸ θεία ἀποκάλυψι ἄνωθεν, ζητεῖ νὰ τὰ διεξέλθῃ καὶ νὰ μελετήσῃ τὰ γραπτὰ του. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ πατριάρχης ἐπῆρε τὰ βιβλία στὰ χέρια του καὶ διεξῆλθε ἐπιμελῶς ὅλη τὴν πραγματεία, εὐχαριστήθηκε ἀπὸ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸν ἀπέλυσε μὲ πολλοὺς ἐπαίνους γι' αὐτὸν καὶ μὲ μεγάλα ἐγκώμια γιὰ τὴν βεβαιότητα τῆς πίστεώς του· τὸν προέτρεψε μάλιστα νὰ τοῦ ὑπενθυμίζῃ κατὰ τὸν καιρὸ τῆς μνήμης τοῦ πατρός, ὥστε νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς κεριὰ καὶ μῦρα καὶ νὰ τὰ ἀφιερῶνῃ στὴν τιμὴ τοῦ ἀγίου. Αὐτὰ ἔγιναν ἐπὶ δεκαῆξι ἔτη, καὶ ὁ Θεὸς μὲν ἐδοξαζόταν μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς μνήμης τοῦ θεράποντός του, τὰ δὲ πλήθη εὐφραίνονταν μὲ τὸν ἐγκωμιασμὸ τοῦ δικαίου, ἐτρέφονταν πτωχοί, ἐφωταγωγοῦνταν ναοί, ἡ ἀρετὴ ἐβραβεύονταν καὶ πολλοὶ παρεκινουῦνταν πρὸς μίμησι.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

74

Τί ἔκανε λοιπὸν ὁ Πονηρός; Βλέποντας αὐτὰ ἠσούχασε ἔως τὸ τέλος καὶ ἐξέχασε τὴν ἔμφυτη κακία; Ὄχι βέβαια, καθόλου. Ἀντιθέτως ἐξεγείρεται καὶ χρησιμοποιώντας τὸ παλαιὸ ὄπλο, τὸν φθόνον, ὑποκινεῖ ὄγκον πειρασμῶν κατὰ τοῦ Συμεῶν καὶ ἔφοδο παντοειδῶν θλίψεων. Ἄλλ' ἀκού-

σατε τοῖς ὤσι. Στέφανός τις ἐγένετο πρόεδρος ἐν τῇ
 μητροπόλει Νικομηδέων, Στέφανος ὁ τῆς Ἀλεξίνης,
 ἀνὴρ λόγῳ καὶ γνώσει τῶν πολλῶν διαφέρων καὶ δυ-
 νατὸς οὐ μόνον παρὰ πατριάρχῃ καὶ βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ
 10 δοῦναι λύσεις παντὶ τῷ πνυθανομένῳ περὶ καινῶν ζη-
 τημάτων εὐρροία λόγου καὶ γλώττης εὐστροφία, ὃς καὶ
 τὸν τῆς ἐπισκοπῆς παραιτησάμενος θρόνον λόγοις οἷς
 ἐκεῖνος καὶ Θεὸς οἶδεν ἀδήλοις, συνῆν ἀεὶ τῷ πατρι-
 ἀρχῃ, καὶ μεγάλην ἐφέρετο παρὰ πᾶσι τὴν φήμην τῆς
 15 γνώσεως. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ μακάριος Συμεὼν τὴν ἀλη-
 θινὴν γνώσιν ἔχων τοῦ πνεύματος παρὰ πᾶσι τῷ τότε
 καιρῷ ἐπέραστος ἦν, καὶ ἤδετο ὑπὸ πάντων ἢ τούτου
 γνώσις καὶ ἐθαυμάζετο, καὶ οὐ μόνον ὡς σοφὸς τῷ
 πνεύματι, ἀλλὰ δὴ καὶ ὡς ἅγιος παρὰ παντὸς ἐτιμᾶτο
 20 ἀνθρώπου, ἦλθε ταῦτα (οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν πόλιν κρυ-
 βῆναι τοιαύτην ἐπ' ὄρους κειμένην σοφίας Θεοῦ) καὶ
 εἰς ἀκοᾶς τοῦ ρηθέντος ἀνδρός. Ὁ δὲ οἶα δὴ μεγάλα
 περὶ ἑαυτοῦ φρονῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὑπερ-
 φρονῶν, ὥσπερ εἰ τοῦ ἁγίου κατεμωκᾶτο τῆς φήμης,
 25 καὶ τοὺς περὶ τῆς ἐκείνου γνώσεως λέγοντας κατεμέμ-
 φετο, ἀμαθῆ τὸν ἅγιον ἀποκαλῶν καὶ πάντῃ ἄγροικόν
 τε καὶ ἀναυδον καὶ μηδὲ γρυῖξαι δυνάμενον ἐνώπιον σο-
 φῶν τῶν εἰδότεων ἐντεχνον κρίσιν ποιεῖσθαι τῶν λόγων.
 Ὡς οὖν ταῦτα μὲν ἔλεγεν ὁ σοφώτατος σύγκελλος καὶ
 30 κατὰ τοῦ ἁγίου ἐφρόνει, οἱ δὲ πείραν ἔχοντες ἐκείνου
 βεβαίαν τὴν φήμην μᾶλλον ἐπλάτυνον ἀνὰ πᾶσαν τὴν πό-
 λιν καὶ οὐκ ἔστι παρόμοιος τῷ Συμεώνῃ ἐν γνώσει καὶ
 σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ κατὰ ταύτην ἐβόων τὴν γενεάν, βασκα-
 νίας κέντροις ἐβάλλετο ἀκούων ταῦτα ὁ σύγκελλος. Τὸν
 35 γὰρ φθόνον ἔχων τρεφόμενόν τε καὶ ὑποτυφόμενον ἐν

σατε με τεντωμένα τ' αὐτιά. Κάποιος Στέφανος ἔγινε πρόεδρος τῆς μητροπόλεως τῶν Νικομηδέων, ὁ Στέφανος τῆς Ἀλεξίνας, ἄνδρας ποὺ διακρινόταν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς στὸν λόγο καὶ στὴ γνῶσι καὶ ἦταν δυνατὸς ὄχι μόνο πρὸς τὸν πατριάρχη καὶ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ στὸ νὰ δίνη λύσεις σὲ καθένα ποὺ ἐρωτοῦσε γιὰ περίεργα πράγματα μὲ εὐγλωττία καὶ εὐστροφία. Ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν θρόνο τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, γιὰ ἀδήλους λόγους ποὺ ξεύρει ἐκεῖνος καὶ ὁ Θεός, ἐζοῦσε μαζί μὲ τὸν πατριάρχη καὶ εἶχε γενικῶς μεγάλη φήμη γιὰ τὴν γνῶσι του. Ὁ Συμεὼν ἐπίσης ἔχοντας τὴν ἀληθινὴ γνῶσι τοῦ πνεύματος, ἦταν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀγαπητὸς σὲ ὅλους· ἡ γνῶσις του διαφημίζονταν κι' ἐθαυμάζονταν ἀπὸ ὅλους, καὶ ἐκτιμώνταν ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο, ὄχι μόνο ὡς σοφὸς κατὰ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἅγιος. Ἡ φήμη του ἔφθασε (ἀφοῦ δὲν ἦταν δυνατό νὰ κρυβῆ τέτοια πόλις κειμένη ἐπάνω στὸ ὄρος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ¹) καὶ στ' αὐτιά τοῦ ἀναφερθέντος ἀνδρός. Αὐτὸς δέ, ἐπειδὴ εἶχε μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ περιφρονοῦσε ὅλους τοὺς ἄλλους, ἄρχισε νὰ διακωμωδῇ τὴν φήμη τοῦ ἁγίου καὶ νὰ μέμφεται ὅσους ὠμιλοῦσαν γιὰ τὴν γνῶσι ἐκείνου, ἀποκαλώντας τὸν ἅγιο ἀμαθῆ καὶ ἐντελῶς ἀγροῖκο, ἄφωνο καὶ ἀνίκανο νὰ ἐκφέρῃ γρῦ ἐνώπιον σοφῶν πεπαιδευμένων στὴν ἐντεχνη κριτικὴ τοῦ λόγου. Ἐνῶ λοιπὸν αὐτὰ ἔλεγε καὶ ἐπίστευε γιὰ τὸν ἅγιο ὁ σοφώτατος σύγκελλος, ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἐγνώριζαν ἀπὸ ἐμπειρία διέδιδαν ἀκόμη περισσότερο τὴν βεβαία φήμη του σ' ὅλη τὴν πόλι καὶ ἐτόνιζαν ὅτι δὲν ὑπάρχει παρόμοιος μὲ τὸν Συμεὼν σὲ γνῶσι καὶ σοφία καὶ ἀρετὴ κατ' αὐτὴν τὴν γενεά· ὁ σύγκελλος στὸ ἄκουσμα αὐτῶν ἐκτυπώνταν μὲ κεντρίσματα βασκανίας. Διότι ἔχοντας τὸν φθόνο ἐκτρεφόμενο κρυφὰ μέσα του, ἐθεωροῦσε ἀνυπό-

1. Ματθ. 5, 14.

ἑαυτῷ, οὐ φορητὴν ἠγεῖτο ζημίαν εἰ Συμεῶν ἐν τῷ τότε καιρῷ πλείονα ἔξει Στεφάνου τὴν φήμην τῆς γνώσεως παρὰ τὴν Κωνσταντίνου καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τοῦ λόγου σοφίας, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ λογογραφεῖν αὐτὸν
40 ἤκουε περὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ θεολογίας ἄπτεσθαι, αὐτὸς ἐν λόγοις μόνοις καὶ φωνῇ διακένω περιβομβῶν τὸν ἀέρα καὶ μόνην τέρπων τὴν ἀκοήν.

75 Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἶχε, καὶ ὁ φθόνος ὑπετύφετο μᾶλλον καὶ ὅσον οὕπω τὸν ἐμπρησμόν κατεμήνυε. Βραχὺς ὁ χρόνος, καὶ ὑπαντᾶται κατὰ τὸ ὑπερῶον τοῦ πατριαρχείου τῷ συγκέλλῳ ὁ ἅγιος καὶ φησι πρὸς αὐτὸν
5 φίλου προσωπεῖον ὑποδυσάμενος, «χαίροις, εὐλαβέστατε κῦρι Συμεῶν, ὁ τὴν γνώσιν μετὰ τῆς εὐλαβείας καὶ τὸν λόγον περίφημος». Ὁ δὲ ἅγιος, «ὁ Θεός, ὃ ἐγὼ λειτουργῶ, δώῃ σοι τὸν μισθὸν τῆς πρὸς ἡμᾶς σου φιλίας, εὐλογημένε μου δέσποτα, ἀντιμετρῶν σοι τῷ ἀσπασμῷ
10 τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματος». Καὶ ὁ σύγκελλος, «ἐκ πολλοῦ μοί» φησι «δι' ἐφέσεως ἦν ἀπολαῦσαι τῆς σῆς δμιλίας καὶ συγκαθεσθῆναί σοι καὶ περὶ τινων ἀναγκαίων κοινολογήσασθαι, οἷα δὴ φίλῳ ἀνδρὶ καὶ ἀεὶ καταλαμπομένῳ καὶ περὶ τὴν ὄντως θεωρίαν σχολάζοντι. Ἄλλ' ἐ-
15 πει τὰ πράγματα σχολὴν καθαρὰν ἄγειν ἡμᾶς οὐκ ἔῴσι, τῆς ἐπιθυμίας ἀνεκοπτόμην. Καὶ νῦν, ὡς ὄρας, γέγονέ μοι πρόξενος τοῦ καλοῦ ἢ παρ' ἐλπίδα πρὸς τὰ ἐνταῦθα ὑπαντῆ σου καὶ ἄφιξις. Ἄλλὰ τὸν νοῦν ἐπιστήσας ἔφ' οἷς μέλλω πυνθάνεσθαί σε, σοφώτατε ὡς ἔχεις πρὸς τῆς
20 τριάδος αὐτῆς, λῦσόν μοι τὸ θεώρημα· πῶς, εἶπέ, χωρίζεις τὸν Υἱὸν ἀπὸ τοῦ Πατρός, ἐπινοία ἢ πράγματι;». Τοῦτο προκατασκευάσας διὰ τῆς δεδολωμένης αὐτοῦ πεύσεως, ὡς ἂν εἴ τι τούτων εἴποι τοῦ ἑτέρου προκρίνας τὸ ἕτερον, ἀμφικρήμνου τοῦ προβλήματος ὄντος, ὡς

φορη Ζημία, ἂν ὁ Συμεὼν εἶχε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη περισσότερη ἀπὸ αὐτόν, τὸν Στέφανο, φήμη γιὰ γνῶσι στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τὰ πρεσβεῖα στὴν σοφία τοῦ λόγου, πολὺ περισσότερο μάλιστα ποὺ ἄκουσε ὅτι λογογραφεῖ περὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ ἐπιλαμβάνεται τῆς θεολογίας, ἐνῶ αὐτὸς μόνο μὲ λόγους καὶ κούφια φωνὴ περιβομβοῦσε τὸν ἀέρα καὶ μόνο τὴν ἀκοὴ ἔτερπε².

75

Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι εὐρίσκονταν τὰ πράγματα, ἐνῶ ὁ φθόνος ὑπέκαιε περισσότερο καὶ προεμήνυε τὸν ἐμπρησμό ποὺ θ' ἀκολουθοῦσε σὲ λίγο. Σὲ λίγον καιρὸ συναντᾶται στὸ ὑπερῶο τοῦ πατριαρχείου μὲ τὸν σύγκελλο ὁ ἅγιος, καὶ ἐκεῖνος λέγει πρὸς αὐτόν ὑποδυόμενος προσωπεῖο φίλου, «χαῖρε, εὐλαθέστατε κύρι Συμεὼν, ποὺ μαζί μὲ τὴν εὐλάβεια εἶσαι περίφημος γιὰ τὴν γνῶσι καὶ τὸν λόγο». Ὁ δὲ ἅγιος λέγει, «ὁ Θεός, στὸν ὁποῖο λειτούργῳ, εἶθε νὰ σοῦ δώσῃ τὸν μισθὸ γιὰ τὴν πρὸς ἐμᾶς φιλία σου, εὐλογημένε μου δέσποτα, ἀνταποδίδοντας στὸν χαιρετισμὸ σου τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματος». Καὶ ὁ σύγκελλος λέγει, «ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἐπιθυμοῦσα ν' ἀπολαύσω τῆς συναναστροφῆς μαζί σου, νὰ καθῆσω μαζί σου καὶ νὰ συζητήσω γιὰ ὠρισμένα ἀναγκαῖα θέματα, ὡσὰν μὲ φίλο ἄνδρα, πάντοτε καταλαμπόμενο καὶ ἀσχολούμενο μὲ τὴν ἀληθινὴ θεωρία. Ἄλλ' ἐπειδὴ σὶ ὑποθέσεις δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ ἔχωμε ἀληθινὴ ἄνεσι, ἡ ἐπιθυμία μου ἀνακόπτονταν. Καὶ τώρα, ὅπως βλέπεις, ἡ πρὸς τὰ ἐδῶ ἀνέλπιστη ἐπίσκεψίς σου καὶ ἄφιξις μοῦ ἔγινε πρόξενος τοῦ καλοῦ. Ἄλλὰ δίδοντας προσοχὴ σὲ ὅσα πρόκειται νὰ σ' ἐρωτήσω, σοφώτατε στὸ τριαδικὸ θέμα, λῦσε μου τὴν ἀπορία. Εἰπέ μου, πῶς χωρίζεις τὸν Υἱὸ ἀπὸ τὸν Πατέρα, κατὰ ἐπίνοια ἢ κατὰ πραγματικότητα;». Μὲ τὴν δολία ἐρώτησί του προκατασκεύασε τοῦτο ὅ,τι ἀπὸ τὰ δύο καὶ ἂν προέκρινε, ἀφοῦ τὸ πρόβλημα εἶναι ἀμφίκριμνο, ὁ Συμεὼν ὡς

2. Φαίνεται ὅτι τότε δὲν εἶχε ἀκόμη παρουσιάσει τὰ συγγράμματά του.

25 δῆθεν ἀμαθῆς ὁ Συμεὼν ὀλισθήσῃ καὶ πολλὴν καθ' ἑαυτοῦ τὴν κατὰ γνῶσιν καὶ τὸν γέλῳτα κινήσῃ ἔλεγχθεισὴ ἐκ μιᾶς προσβολῆς, καὶ τοῖς ἐπαινέταις κατὰ δῆλος γένηται δῆθεν ἡ ἀγνοσία αὐτοῦ.

76

Ὁ δὲ ἅγιος πρὸς τῇ πεύσει καὶ τὸ περίεργον τοῦ ἀνδρὸς ἐκπλαγεὶς ἔφη «ὑμῖν ἐδόθη γνῶναι τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ τοῖς ἀρχιερεῦσι, ὧ σοφώτατε δέσποτα, καὶ ἀναπτύσσειν ταῦτα τοῖς ἐρωτῶσιν ὡς κεχρεωστημένον
5 ἔστιν ὄφλημα· ἡμῖν δὲ τοῖς ταπεινοῖς καὶ οἷς οὐδὲν ἕτερον διὰ παντὸς ἐφιλοσοφήθη τοῦ βίου ἢ μόνον τὸ ἑαυτοῦς ἐπιγνῶναι, τὸ ὑπέχειν τοῖς διδασκάλοις τὸ οὔσ καὶ τὴν σιωπὴν ἐπὶ τῶν σοφωτέρων ἀσπάζεσθαι. Χρὴ οὖν μᾶλλον σὲ μυσταγωγῆσαι ἡμᾶς τὴν περὶ τούτων
10 γνῶσιν, καὶ πρὸς τούτῳ διδάξαι ταπεινοφρονεῖν καὶ τὰ οἰκεῖα μόνον θρηνεῖν ἀμαρτήματα, καὶ μὴ περιέργως τὰ βαθύτερα καὶ ὑψηλότερα ἡμῶν ἐρευνᾶν. Ἄλλ' εἰ καὶ δοκιμὴν ζητεῖς τοῦ ἐν ἐμοὶ πνεύματος καὶ μαθεῖν ἐθέλεις τίς ἢ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἢ τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι
15 τί δίδοται, ἐγὼ μὲν, ὡς ὄρας, μαθητῆς εἰμι ἀλιεύων τὸν προφορικὸν οὐκ ἔχων λόγον, σοφώτατε. Δυνατὸς δὲ ἔστιν ὁ διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ καὶ λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος, προσθεῖναι μοι ὧτίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰ ὧτά μου τῆς ψυχῆς, καὶ ἃ δεῖ με ἀποκριθῆναι καὶ εἰπεῖν περὶ
20 τοῦτου δοῦναι διὰ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος αὐτομολοῦντι πρὸς τὸ κελλίον καὶ γεγραμμένως ἐκθέσθαι καὶ ἀποστεῖλαί σοι». Ὁ οὖν σύγκελλος τὸ γεγραμμένως ἀκούσας, καταμειδιῶν καὶ καταμωκώμενος τοῦ ἀγίου, οὕτως ἔφη «καὶ ἐμοὶ ἔστιν ἐφετὸν πεπονημένον παρὰ σοῦ δέ-
25 ξασθαι τὸ θεώρημα».

δῆθε ἀμαθῆς θὰ ὀλίσθαινε, καὶ τότε θὰ ἐκινουῖσε σέ βάρος του ἄφθονη κατάκρισι καὶ γέλωτα, ἐλεγχόμενος μὲ τὴν πρώτη ἐπίθεσι, καὶ ἡ ἀγνωσία του θὰ ἐγινόταν ὀλοφάνερη στοὺς ἐπαινέτες του.

76

Ὁ δὲ ἅγιος, ἔκπληκτος καὶ γιὰ τὴν ἐρώτησι καὶ γιὰ τὴν περιέργεια τοῦ ἀνδρός, εἶπε· «σέ σᾶς τοὺς ἀρχιερεῖς ἔχει δοθῆ νὰ γνωρίσετε τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ³, σοφώτατε δέσποτα, καὶ ἔχετε ὑποχρέωσι ν' ἀναπτύσσετε αὐτὰ στοὺς ἐρωτῶντας. Σέ μᾶς ὅμως τοὺς ταπεινοὺς, ποὺ δὲν ἔχομε φιλοσοφήσει τίποτε ἄλλο ἀπὸ ὅλον τὸν βίον παρὰ μόνο τὸ νὰ ἐπιγινώσκωμε ἑαυτοὺς, ἔχει δοθῆ νὰ τείνωμε τὸ αὐτὶ στοὺς διδασκάλους καὶ ἐνώπιον τῶν σοφωτέρων νὰ ἀσπαζώμαστε τὴν σιωπῆ. Πρέπει λοιπὸν μᾶλλον ἐσύ νὰ μᾶς μυσταγωγῆσι στὴν γνῶσι γι' αὐτὰ καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ νὰ μᾶς διδάξης νὰ ταπεινοφρονοῦμε καὶ μόνο νὰ θρηνοῦμε τὰ οἰκεῖα ἀμαρτήματα καὶ νὰ μὴ ἐρευνοῦμε μὲ περιέργεια τὰ βαθύτερα καὶ ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν δύναμί μας. Ἄλλ' ἂν ζητῆς δοκιμῆ καὶ τοῦ μέσα μου εὕρισκομένου πνεύματος καὶ θέλης νὰ μάθης ποιά εἶναι ἡ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ποὺ δίδεται στοὺς πτωχοὺς κατὰ τὸ πνεῦμα, ἐγὼ μὲν, ὅπως βλέπεις, εἶμαι μαθητῆς τῶν ἀλιέων καὶ δὲν ἔχω προφορικὸ λόγον, σοφώτατε. Δυνατὸς δὲ εἶναι αὐτὸς ποὺ δίδει εὐχὴ στὸν προσευχόμενον καὶ λόγον σ' αὐτὸν ποὺ ἀνοίγει τὸ στόμα του⁴, νὰ μοῦ λεπτύνῃ τὴν ἀκοή καὶ νὰ μοῦ ἀνοίξῃ τὰ αὐτιά τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ πνεύματος νὰ μοῦ δώσῃ ὅσα πρέπει ν' ἀποκριθῶ καὶ εἰπῶ περὶ τούτου, ὥστε καταφεύγοντας στὸ κελλί μου νὰ τὰ ἐκθέσω γραπτὰ καὶ νὰ σοῦ τὰ ἀποστείλω». Ὁ σύγκελλος λοιπὸν, ἀφοῦ ἄκουσε τὴν λέξι «γραπτὰ», χαμογελῶντας περιπαικτικὰ τὸν ἅγιο, εἶπε ἔτσι· «κι' ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ δεχθῶ ἀπὸ σέ ἓνα γραπτὸ πόνημα γιὰ τὸ πρόβλημα».

3. Ματθ. 13, 11.

4. Ἐφ. 6, 19.

77 Ὁ μὲν οὖν εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν ὑπερώων ἐχώρη-
 σεν. Ὁ δὲ πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ὑποστρέψας τῇ καθαρᾷ
 καὶ ἄθολώτῳ καθοπλίζεται προσευχῇ καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς
 τοῦ θείου τὴν καρδίαν πυρποληθεὶς ἄπτεται τοῦ προ-
 5 βλήματος, ἐκ προοιμίῳ τὴν γενομένην ἔλλαμψιν ἐν αὐ-
 τῷ πεζῷ τῷ λόγῳ καὶ μετὰ ταπεινοῦ φθέγματος ὑπο-
 φαίνων. Δεπτύνας οὖν τὴν ἔννοιαν τοῦ ρητοῦ καὶ τῇ
 σαφηνείᾳ τοῦ λόγου διευκρινήσας καὶ διὰ στίχων ἀμέ-
 τρων κατὰ ποιητικὴν μέθοδον εἰς λόγον καθαρῶς συντά-
 10 ξας τὸ πόνημα, λέλυκέ τε καὶ διεσκέδασε τὰ δυσδιάλυτα
 τοῦ σοφοῦ ἄμματα δυνάμει λόγου καὶ πνεύματος καὶ νοη-
 μάτων πυκνότητι, ὡς λέων ἐμπεσὼν εἰς ἄγρην καὶ μό-
 νῳ τῷ βρυχήματι αὐτὴν τε διαρρήξας καὶ τοὺς ἀγρευτὰς
 φυγάδας ἀποτελέσας. Ἄλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸς ὡς ἐν πα-
 15 ραδρομῇ τοῦ σοφοῦ καθαψάμενος διὰ τῆς τῶν αἰνιγμά-
 των ἀναγωγῆς, καὶ τὸν λόγον μεταπηξάμενος τῷ τὴν
 γλῶτταν ἠκονημένῳ ἔξαποστέλλει συγκλῶ, αὐτὸς ἐν-
 τεῦθεν ἑαυτὸν ἐτοιμάσας εἰς πειρασμούς. Ἦδη γὰρ
 προέγνω τῷ πνεύματι ὡς οὐκ ἠρεμήσει οὐδ' ὑπενέγκη
 20 τὴν ἥτταν καλῶς ἥττηθεὶς, εἰ μὴ καὶ κακοποιήσῃ δυσ-
 τυχῶς ὑπὸ τοῦ φθόνου κρατούμενος, ἐπειδὴ κατὰ τὸ
 γεγραμμένον παντὶ πρὸς τὸ ἀντιτεῖνον ἢ παράταξις.

78 Δέχεται τοίνυν ὁ τεθηγμένην ἔχων τὴν γλῶτταν
 τὴν τοῦ προβλήματος λύσιν, ἐντυγχάνει τοῖς βαθυτά-
 τοις τοῦ ἁγίου νοήμασιν, ὄρᾳ τοῦ λόγου τὸ μέγεθος ἐν
 λέξεσιν ἀπλαῖς ἀφελείας, ὄρᾳ τὴν σαφήνειαν ἐν καθα-
 5 ρότητι λόγου, τῶν νοημάτων τὴν δύναμιν ἐν σφοδρό-
 τητι, τὸ ἐπιεικὲς τῆς ἐντεύξεως ἐν γλυκύτητι, τὴν τῆς
 μεθόδου γοργότητα, τὴν τοῦ ἥθους βαρύτητα, τὴν τοῦ
 ποιήματος δεινότητα ἐν ἀμαθειῇ ἀνδρὶ καὶ ἀγεύστῳ τῆς
 θύραθεν γνώσεως, καὶ ἐκπλήττεται τὴν διάνοιαν καὶ
 10 σὺν τῷ κεκροτημένῳ λόγῳ καὶ αὐτὴν ἐγκόπτεται τὴν

77

Ὁ ἕνας ἐπροχώρησε στὰ ἐσωτερικά τῶν ὑπερώων, ὁ δὲ ἄλλος ἐπέστρεψε πρὸς τὸ ποίμνιό του, ὅπου ὀπλίζεται μὲ τὴν καθαρὰ καὶ ἀθόλωτη προσευχή, ἀφοῦ δὲ ἐπυρπολήθηκε στὴν καρδιὰ ἀπὸ τὸ θεῖο πῦρ, ἐπιλήφθηκε τοῦ προβλήματος καὶ στὸ προοίμιο ἀπετύπωσε τὴν γενομένη σ' αὐτὸν ἔλλαμψι σὲ πεζὸ λόγο καὶ μὲ ταπεινὴ φράσι. "Ἐπειτα λοιπὸν, ἀφοῦ ἐλέπτυνε τὴν ἔννοια τῆς προτάσεως καὶ τὴν διευκρίνησε μὲ σαφῆ λόγο, συνέταξε τὸ πόνημα σὲ ἀμέτρητους στίχους μὲ καθαρὸ λόγο." Ἐτσι ἔλυσε καὶ ἐξέμπλεξε τοὺς δυσδιαλύτους κόμβους τοῦ σοφοῦ μὲ δύναμι λόγου καὶ πνεύματος καὶ μὲ πυκνότητα νοημάτων, σὰν λέων πού ἐνέπεσε σὲ παγίδα καὶ τὴν ἔσπασε μὲ μόνον τὸν βρυχηθμό του καὶ κατέστησε φυγάδες τοὺς κυνηγούς. Ἀλλὰ βέβαια προσέβαλε καὶ αὐτὸς τὸν σοφὸ ἀκροθιγῶς μὲ ὑψηλοὺς ὑπαινιγμούς. Ἀντέγραψε τέλος τὴν πραγματεία καὶ τὴν ἔστειλε στὸν ἀκονισμένο κατὰ τὴν γλῶσσα σύγκελλο, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀπὸ τότε ἐτοιμάσθηκε γιὰ τοὺς πειρασμούς. Διότι ἤδη προεγνώρισε κατὰ τὸ πνεῦμα ὅτι δὲν θὰ ἡρεμήσῃ οὔτε θὰ παραδεχθῇ τὴν ἡττα πού καλῶς ὑπέστη, ἂν δὲν κακοποιήσῃ ἀπαισίως, κυριαρχούμενος ἀπὸ τὸν φθόνον, ἐπειδὴ κατὰ τὸ γεγραμμένο ὁ καθένας παρατάσσεται ἔναντιον ἐκείνου πού ἀντιτείνει.

78

Δέχεται λοιπὸν αὐτὸς μὲ τὴν γλῶσσα ἀκονισμένη τὴν λύσι τοῦ προβλήματος, διαβάζει τὰ βαθύτατα νοήματα τοῦ ἀγίου, βλέπει τὸ μεγαλειῶδες τοῦ λόγου μὲ ἀπλές καὶ ἀφελεῖς λέξεις, βλέπει τὴν σαφήνεια μὲ τὸν καθαρὸ λόγο, τὴν σφοδρὴ δύναμι τῶν νοημάτων, τὴν γλυκεῖα μετριότητα τῆς ἐκφράσεως, τὴν γοργότητα τῆς μεθόδου, τὴν βαρύτητα τοῦ ἤθους, τὴν δεινότητα τοῦ ἔργου ἐνὸς ἀνδρὸς ἀμαθοῦς καὶ ἀγεύστου τῆς κοσμικῆς γνώσεως, καὶ ἐκπλήσσεται κατὰ διάνοια· μαζί μὲ τὸν ἐνανθρωμένο λόγο

ἐνοῦσαν φωνήν. Ἄλλα τί τὸ ἐντεῦθεν; Βάλλεται τοῖς
 κέντροις τοῦ σοφωτάτου λόγου τὴν καρδίαν ὁ σύγκελλο-
 λος, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σολομῶντα «λόγοι σοφῶν ὡς τὰ
 βούκεντρα». Διεγείρεται θυμωθεὶς, καὶ ταῖς κατὰ τοῦ
 15 ἁγίου λοιδορίαις πρὸς ἄμυναν διανίσταται. Καὶ πρῶτον
 μὲν ἔρευναν ποιεῖται τοῦ βίου αὐτοῦ, εἴ πού τι καὶ ἐπι-
 λήψιμον εὐρῶν εἰς βοήθειαν ἔξει τοῦτο τῆς τυρευομέ-
 νης κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας. Εἶτα ὡς μηδὲν εὗρεν ἐν
 τῷ ἀλήπτῳ, διεγείρει τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας
 20 οἱ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς μάνδρας ἐκείνου, καὶ καταβοῶν αὐ-
 τοῦ ἐπισκῆπτει διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τιμὴν καὶ πα-
 νήγυριν. Οἱ μὲν οὖν ἐβόων καὶ ἔλεγον ἀνομίαν κατὰ
 τοῦ δικαίου, ὁ δὲ εἰς οὐρανὸν ἔθετο τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ
 ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διῆλθεν ἐπὶ τῶν ἀκοῶν τοῦ ἀρχιερέ-
 25 ὡς καὶ ἀδικίαν εἰς ὕψος τῆς ἁγίας συνόδου ἐλάλησεν.

79 Ἐπεὶ δὲ ἄνωθεν εἴρηται οὐκ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γινο-
 μένου ὁ ἀρχιερεὺς ἦν καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἐπισκόπων, ἀ-
 πεσεῖοντο μὲν κατ' ἀρχὰς τὴν διαβολὴν, εἰδότες φθό-
 νῳ βληθέντα τὸν σύγκελλον, «καὶ τί τοῦτο, ἔλεγον, ἀπᾶ-
 5 δον τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τοῖς κανόσιν ἐστίν, ὅπό-
 τε οὐδὲ βλάβη τις, ἀλλὰ τοῦναντίον ὠφέλειαν ψυχαῖς
 προξενεῖται, ἀρετῆς ἐγκωμιαζομένης ἀναφανδόν;». Ὁ
 δὲ εὐφυῆς ἐς τὰ μάλιστα ὢν πρὸς πειρασμὸν διεγεῖραι,
 διορύττων οὐκ ἐνεδίδου τοῦ ἀρχιερέως ὁσημέραι τὰς
 10 ἀκοάς. Ὁ γοῦν πατριάρχης καὶ οἱ τῆς ἁγίας συνόδου
 ἀρχιερεῖς τὰς ἀκοάς ἔβυον ἐπὶ δυσὶν ἐνιαυτοῖς τῇ βα-
 σκάνῳ φωνῇ τόπον μὴ διδόντες εἰσόδου. Δι' αἰσχύ-
 νης γὰρ εἶχον αὐτοὶ ἑαυτοὺς καταμέμφεσθαι, ἐπεὶ ὁ
 μὲν μύροις καὶ κηροῖς ἐτησίως τῷ ἁγίῳ ἀπένειμε τὴν
 15 τιμὴν, τῶν δὲ αὐτόμολοι οἱ πλείονες ἐν τῇ τοῦ πατρὸς

τοῦ κόπτεται καὶ αὐτὴ ἡ φωνή. Καὶ ποία εἶναι ἡ συνέχεια; Κτυπᾶται ὁ σύγκελλος μὲ τὰ κεντριά τοῦ σοφωτάτου λόγου στὴν καρδιά, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σολομῶντα οἱ λόγοι τῶν σοφῶν εἶναι σὰν τὰ βούκεντρα⁵. Διεγέυρεται ἀπὸ τὸν θυμὸ καὶ ξεσηκώνεται σὲ ἄμυνα μὲ τίς λοιδορίες κατὰ τοῦ ἀγίου. Καὶ πρῶτα μὲν διενεργεῖ ἔρευνα τοῦ βίου του, μήπως εὔρη κάτι ἐπιλήψιμο, γιὰ νὰ τὸ ἔχη σὲ βοήθεια τῆς προετοιμαζομένης ἐναντίον του συκοφαντίας. Ἐπειτα, καθὼς δὲν εὔρε τίποτε στὸν ἄμεμπτο, διεγείρει μερικοὺς ἐκκλησιαστικούς, ποὺ ἦσαν μάλιστα ἀπὸ τὴν κοινότητα ἐκείνου, καὶ τοὺς ἐπιφορτίζει νὰ καταβοήσουν ἐναντίον του ἐξ αἰτίας τῆς τιμῆς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῆς πανηγύρεως. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ἐκραύγαζαν καὶ ὠμιλοῦσαν ἀνόμως κατὰ τοῦ δικαίου, αὐτὸς δὲ ἔθεσε τὸ στόμα του στὸν οὐρανὸ καὶ ἡ γλῶσσα του ἐπέρασε στ' αὐτιά τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἐλάλησε ἄδικα στὸ ὕψος τῆς ἀγίας συνόδου.

79

Ἐπειδὴ δὲ, ὅπως ἐλέχθηκε ἀνωτέρω, ὁ ἀρχιερεὺς δὲν ἦταν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γινομένου, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι, ἀρχικὰ ἀπέκρουσαν τὴν διαβολή, γνωρίζοντας ὅτι ὁ σύγκελλος εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ φθόνον, καὶ ἔλεγαν, «κατὰ τί ἡ πρᾶξις αὐτὴ ἀπάδει πρὸς τὴν καθολικὴ ἐκκλησία καὶ τοὺς κανόνες της, ἀφοῦ μάλιστα δὲν προξενεῖται οὔτε καμμία βλάβη, ἀλλ' ἀντίθετα ὠφέλεια στὶς ψυχὰς μὲ τὸν δημόσιο ἐγκωμιασμὸ τῆς ἀρετῆς;». Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξαιρετικῶς εὐφυῆς στὸ νὰ διεγείρη πρὸς πειρασμό, δὲν ἔπαυσε νὰ διεγείρη καθημερινῶς τίς ἀκοές τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ πατριάρχης λοιπὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῆς ἀγίας συνόδου ἔκλειαν τ' αὐτιά τους στὴν φθονερὴ φωνὴ ἐπὶ δύο ἔτη, μὴ ἐπιτρέποντας τόπο εἰσόδου. Διότι ἐθεωροῦσαν ἐντροπὴ τους νὰ μεμφθοῦν ἑαυτοὺς, ἐπειδὴ ὁ μὲν πρῶτος ἀπένεμε τὴν τιμὴ στὸν ἅγιο κάθε χρόνο μὲ μῦρα καὶ κερριά, ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲ οἱ περισσότεροι ἔφθαναν αὐτο-

5. Ἐκκλ. 12, 10.

έορτῆ παρεγίνοντο, καὶ οὕτω τιθέναι τὸ φῶς σκότος ἤσχύνοντο καὶ τὸ σκότος φῶς καὶ εἶπεῖν τὸ πικρὸν τῆς τοῦ συγκέλλου γλώττης γλυκύ, τὸ δὲ γλυκὺ τῆς τοῦ Συμεῶν ἀληθείας πικρὸν. Τοίνυν καὶ ὡς εἶχεν οὕτω ταῦ-
 20 τα, μάχη τις ἦν μέσον ἀληθείας καὶ ψεύδους, τῆς μὲν συνηγορούσης τῷ δικαίῳ καὶ δυνατῶς ἀπορραπιζούσης τὴν τοῦ ψεύδους παράνοιαν, τοῦ δὲ τῆ ἀδικίας συναιρουμένου καὶ τῷ καλῷ ὑπερβολῆ σκαιότητος ἀντιπίπτοντος.

ΔΙΩΓΜΟΣ ΚΑΤΑ ΣΥΜΕΩΝ

80 Εἰς τί οὖν καταλήγει τὰ τῆς μάχης αὐτοῖς; νικᾷ τὸ κακόν, ἐνίοτε γὰρ καὶ πρὸς καιρὸν συγχωρούμενον καὶ κατευμεγεθεῖ τοῦ καλοῦ. Καὶ ὄρα πῶς νικᾷ τὴν Ἰωάννου δικαιοσύνην ἢ τῆς Ἡρωδιάδος κακία κατορ-
 5 χεῖται ταύτης πρὸς τὸ παρὸν καὶ καυχᾶται τὰ νικητήρια· οὕτω τοιγαροῦν καὶ ὁ φθόνος ὧδε τῆς ἀληθείας καταψευσάμενος αἶρει τὸ νίκος τοῦ δικαίου κατακαυχησάμενος καὶ ὑπερφρονήσας αὐτοῦ· τῷ συνεχεῖ γὰρ ὁ σύγκελλος τῆς διαβολῆς δι' ὄχλου τῷ πατριάρχη καὶ
 10 τοῖς ἀρχιερεῦσι γινόμενος, ὡς τῆς ἀδικίας, ὃ τῶν ἐνεδρῶν τοῦ σατανᾶ, σαλεύει τὰς τούτων ψυχάς, ἀνθρώπων πάντως καὶ αὐτῶν ὄντων, καὶ δοῦναί τινα κατηγορίας ἀφορμὴν αὐτῷ ἐπισκῆπτουσι κατὰ τοῦ ἁγίου, ὡς ἂν καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ σπουδαζομένη ψῆφος μὴ ἄνευ
 15 προφάσεως γένηται. Οὕτω καὶ πέτρας οἶδα κοιλαίνεσθαι τὸ στερρὸν καὶ ἀντίτυπον ἐνδελεχοῦσης ρανίδος, καὶ ψυχῆς τὸ σταθερὸν τε καὶ ἔμμονον ἐπιμενούσης τινός καὶ διορτυτούσης κακίας.

81 Ἐπειδὴ γὰρ ἐτησίως τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τὴν μνήμην πανηγυρικῶς ἐώρταξεν οἶα δὴ τούτου μαθη-

προσώπως στήν έορτή τοῦ πατρός, καί έντρέπονταν ἔτσι νά μετονομάσουν τό φῶς σέ σκότος καί τό σκότος σέ φῶς, καί νά εἰποῦν τό πικρό τῆς γλώσσας τοῦ συγκέλλου γλυκῦ, τό δέ γλυκῦ τῆς ἀληθείας τοῦ Συμεών πικρό. Ἄφοῦ λοιπόν σ' αὐτήν τήν κατάστασι εὐρίσκονταν τὰ πράγματα, διεξαγόταν μάχη μεταξύ ἀληθείας καί ψεύδους, τῆς ἀληθείας πού συνηγοροῦσε στό δίκαιο καί ἀπέκρουε ἰσχυρῶς τήν παρανοϊκότητα τοῦ ψεύδους, καί τοῦ ψεύδους πού συμμαχοῦσε μέ τήν ἀδικία καί ἀπό ὑπερβολική σκαιότητα ἐπέπιπε ἐναντίον τοῦ καλοῦ.

ΔΙΩΓΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

80

Σέ τί ἀποτέλεσμα λοιπόν καταλήγει ἡ μάχη τους; Νικᾶ τό κακό, πού μερικές φορές συγχωρούμενο προσκαίρως ὑπερισχύει τοῦ καλοῦ. Καί βλέπε πῶς νικᾶ τήν δικαιοσύνη τοῦ Ἰωάννη ἡ κακία τῆς Ἡρωδιάδος τήν κατατροπώνει προσωρινῶς μέ ἓνα χορό καί καυχᾶται μέ τόν θρίαμβο. "Ἐτσι λοιπόν καί ἐδῶ ὁ φθόνος πολεμώντας τήν ἀλήθεια μέ ὄπλο τό ψεῦδος κατανικᾶ τό δίκαιο καί μέ θριαμβευτική καύχησι τό περιφρονεῖ. Πραγματικά ὁ σύγκελλος μέ τήν συνεχῆ διαβολή, ἐνοχλώντας ἐπιμόνως τόν πατριάρχη καί τοὺς ἀρχιερεῖς (ὅποια ἀδικία, ὅποιες ἐνέδρες τοῦ Σατανᾶ), σαλεύει τίς ψυχές των, διότι καί αὐτοί ἄνθρωποι εἶναι ὅπωςδῆποτε. Αὐτοὶ δέ τοῦ παραγγέλλουν νά δώση ἓνα πρόσχημα κατηγορίας κατά τοῦ ἀγίου, ὥστε ἡ σχεδιαζομένη ἐναντίον του ἀπόφασις νά μή εἶναι ἀναιτιολόγητος. Μέ τόν ἴδιο τρόπο πού, ὅπως γνωρίζω, κοιλιίνεται ἡ στερεά καί σκληρῆ ἐπιφάνεια τῆς πέτρας ἀπό μία σταλαματιά πού πέφτει ἀδιάκοπα, κάμπτεται καί ἡ σταθερότης καί ἐμμονή τῆς ψυχῆς ἀπό τήν κακία πού ἐκτίθεται ἐπιμόνως καί διαβρωτικῶς.

81

Ὁ ἰδικός μου Συμεών ἐώρταζε ἐτησίως τήν μνήμη τοῦ πνευματικοῦ πατρός πανηγυρικῶς, ὡς μαθητῆς του. Ἐκεῖ-

τῆς ὁ ἔμῳ Συμεών, ἐκεῖνος δὲ προνεκρωθεὶς ἐξ ἄκρας
 ἀπαθείας τὴν σάρκα, ἔτι περιῶν τέλεον τὰς ἐμφύτους
 5 ἀπεμωράνθη κινήσεις αὐτῆς καὶ οἷα νεκρὸς πρὸς νε-
 κρὸν αἴσθησιν ἔχων ἐν τοῖς αὐτοῦ πλησιάζουσι σώμα-
 σιν, ὑπεκρίνετο τὴν ἐμπάθειαν, τοῦτο μὲν συσκιάζειν
 βουλόμενος τὸν τῆς ἀπαθείας αὐτοῦ θησαυρὸν (ἔφευ-
 γε γάρ, ὡς ὄφιν δάκνοντα τὴν πτέρναν, τὴν δόξαν καὶ
 10 τοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνους), τοῦτο δὲ καὶ τινὰς εἰ-
 οῖόν τε καὶ πάντα τοὺς κάτω κειμένους τῷ δελεάματι
 τούτῳ λανθανόντως τοῦ βυθοῦ τῆς ἀπωλείας ἀνελκύ-
 σαι καὶ τοῦ θανάτου λυτρώσασθαι, δράσεται τῆς θαυ-
 μαστῆς ἀλείας ἐκείνου τὴν μέθοδον εἰς ἀφορμὴν εὐ-
 15 προσώπου κατηγορίας ὁ σύγκελλος καὶ προβάλλεται
 ταύτην ἐπὶ συνόδου λέγων· ὡς ἁμαρτωλῶν ὄντα τὸν αὐ-
 τοῦ πνευματικὸν πατέρα μετὰ τῶν ἁγίων οἷάπερ ἅγιον
 ἀνυμνεῖ. Αὕτη ἡ ἐφευρεθεῖσα τῷ σοφῷ συγκέλλω κα-
 τηγορία κατὰ τοῦ μηδὲν μηδαμῶς ἠδίκηκότος αὐτόν πο-
 20 τε Συμεών· αὕτη ἡ τῆς τοῦ μακαρίου τούτου κατακρί-
 σεως ἀφορμῆ, ἴσην ἔχουσα μετὰ τῆς κατηγορίας Χρι-
 στοῦ τὴν κατάγνωσιν· φάγος γὰρ κἄκεῖνος καὶ οἰνο-
 πότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν παρὰ τῶν θεο-
 κτόνων τηνικαῦτα κατηγορεῖτο, καὶ ὡς δαιμονῶν ἦτι-
 25 μάζετο, ἐπειδὴ πατέρα ἴδιον ἔλεγε καὶ ἐτίμα τὸν Θεόν,
 καθὼς πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνετο· «ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔ-
 χω, ἀλλ' ὅτι τιμῶ τὸν πατέρα μου, ὑμεῖς ἀτιμάζετε με».
 82 Ἄγεται οὖν ὁ μακάριος Συμεών λόγους ἀποδώσων
 ἀνευθύνου εὐθύνης μέσον συνόδου ἁγίας, καὶ εἰσάγεται
 ὁ μηδένα μηδαμῶς ἀδίκησας κατάκριτος, καὶ φησιν ὁ
 πατριάρχης· «τίς ἡ τοσαύτη σου, κῦρι Συμεών, περὶ
 5 τὴν τιμὴν τοῦ πατρὸς φιλοτιμία, ὡς καὶ πᾶσαν τὴν πό-

νος βέβαια, ἂν καὶ εἶχε προηγουμένως νεκρωθῆ σαρκικῶς ἀπὸ ἄκρα ἀπάθεια, καὶ ζώντας ἀκόμη εἶχε μαραμένους ἐντελῶς ὅλες τίς ἔμφυτες κινήσεις τῆς σαρκὸς καὶ τὰ σώματα ποὺ τὸν ἐπλησίαζαν τὰ αἰσθανόταν σὰν νεκρὸς πρὸς νεκρὸ, ὑποκρινόταν ὅτι ἦταν ἀκόμη ἐμπαθῆς· καὶ τοῦτο, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἤθελε νὰ συσκιᾶσῃ τὸν θησαυρὸ τῆς ἀπαθείας του (ἀπέφευγε πραγματικὰ τὴν δόξα καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων σὰν φίδι ποὺ δαγκάνει τὴν πτέρνα), ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπιθυμοῦσε μὲ αὐτὸ τὸ δέλεαρ νὰ ἀνεγκύση χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν ἀπὸ τὸν βυθὸ τῆς ἀπωλείας μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ξαπλωμένους κάτω, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸ ὅλους, καὶ νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατο. "Ἐτσι ἄρπαξε τὴν μέθοδο τῆς θαυμαστῆς ἀλιευτικῆς ἐκείνου ὁ σύγκελλος καὶ τὴν προβάλλει ἐμπρὸς στὴν σύνοδο λέγοντας, ὅτι, ἐνῶ ὁ πνευματικὸς του πατήρ ἦταν ἀμαρτωλός, τὸν ἀνυμνεῖ μαζὶ μὲ τοὺς ἁγίους ὡς ἅγιος. Αὕτῃ εἶναι ἡ κατηγορία ποὺ ἐφεῦρε ὁ σοφὸς σύγκελλος κατὰ τοῦ Συμεῶν ὁ ὁποῖος δὲν τὸν εἶχε ἀδικήσῃ ποτὲ καθόλου. Αὐτὸ ἦταν τὸ πρόσχημα τῆς καταρτίσεως τοῦ μακαρίου τούτου, ποὺ εἶναι ἔξ ἴσου ἀξιόμμεπτο μὲ τὴν κατηγορία κατὰ τοῦ Χριστοῦ· διότι καὶ ἐκεῖνον τὸν κατηγοροῦσαν ὡς φάγο καὶ οἰνοπότη, ὡς φίλο τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν¹ οἱ τότε θεοκτόνοι, καὶ τὸν ὠνόμαζαν ὡς δαιμονισμένο, ἐπειδὴ ἔλεγε καὶ ἐκτιμοῦσε ὡς πατέρα του τὸν Θεό, ὅπως ἀποκρινόταν πρὸς αὐτοὺς: «ἐγὼ δαιμόνιο δὲν ἔχω, ἀλλὰ ἐσεῖς μὲ ἀτιμάζετε διότι τιμῶ τὸν Πατέρα μου»².

82

Ὁδηγεῖται λοιπὸν ὁ Συμεῶν ἐνώπιον τῆς ἁγίας συνόδου νὰ ἀπολογηθῆ γιὰ εὐθύνη ἀνεύθυνη καὶ εἰσάγεται ὡς ὑπόδικος αὐτὸς ποὺ κανένα δὲν ἀδίκησε ποτέ. Καὶ λέγει ὁ πατριάρχης: «Γιὰ ποῖό λόγο δείχνεις τόσην ἐπίδειξι πρὸς τὴν τιμὴ τοῦ πατρός, κύρι Συμεῶν, ὥστε στίς πανη-

1. Ματθ. 11, 19.

2. Ἰω. 8, 49.

λιν ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐκείνου συντρέχειν καὶ τὴν ὑ-
 περβολὴν τῆς τιμῆς ἐκπλήττεσθαι, καὶ ταῦτα κατηγο-
 ρουμένου, ὡς ὁρᾷς, παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου συγκέλλου
 πικρῶς καὶ οὐκ ἀγαθὰς ὑπολήψεις ἔχοντος περὶ αὐτοῦ;
 10 Εἰ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐγὼ ἐπαινῶν ἀποδέχομαι τοῦτο, ἀλλ’
 οὖν ἐπειδὴ πολλὰκις δι’ ὄχλου ἡμῖν καὶ τῇ συνόδῳ ὁ σύγ-
 κελλος γέγονε καὶ τινα λέγει τοῦ κεκοιμημένου καταβο-
 ῶν, ἔᾶσαι τὴν πόλιν περὶ τὴν φιλοτιμίαν, καὶ μετὰ μό-
 νων τῶν ὑπὸ σὲ μοναχῶν τὰ τῆς μνήμης ἐκείνου ποιεῖν
 15 σε βούλομαι οὕτω γὰρ πάντως καὶ ὁ κατήγορός σου τῆς
 πολλῆς κατὰ σοῦ λωφήσει ποτὲ μανίας καὶ ἡμεῖς τῆς
 αὐτοῦ ἀπαλλαγῶμεν ὀχλήσεως». Ὁ δὲ μακάριος ὑπολα-
 βὼν ἔφη· «περὶ μὲν τῆς εἰς τὸν πνευματικόν μου πα-
 τέρα πίστεώς τε καὶ πανηγύρεως ὅσα ἔξεστι λέγειν
 20 εὖ οἶδ’ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπίστασαι μᾶλλον ἐμοῦ τοῦ σοῦ
 οἰκέτου, πανίερε δέσποτα· περὶ δὲ τῶν κατ’ ἐκείνου
 παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου συγκέλλου κατηγοριῶν τότε
 αὐτὸν ἀπολογίας ἀξιῶσω, ὅταν ἂ λέγη κατηγορῶν ἀπο-
 δεῖξη». Καὶ ὁ πατριάρχης· «εὐστόχως φησὶ νομίμως
 25 ἀπελογήσω· ἀλλ’ ἔχεις τό γε νῦν ἔχον ἀποδείξαι σύ,
 ὡς δεδογμένον τοῖς πατράσι καὶ ἀποστόλοις ποιεῖς οὕ-
 τω τὴν τοῦ σοῦ πατρὸς μνήμην ἴσα καὶ τῶν παλαιῶν
 ἁγίων ἑορτάζων, ἵνα καὶ σεαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀκριβείας
 τῶν ἱερῶν νόμων νομίμως ποιῶντα συστήσης;». Καὶ
 30 ὁ ἅγιος· «εἰ μὴ τὰς ἀποδείξεις ἔχω δοῦναι, ὥσπερ ὁ
 ἐμὸς ἔφης δεσπότης, ἀπὸ πάσης τῆς θείας Γραφῆς
 ἐπὶ τοῦτό με παρορμώσας, ἔστω καὶ ὁ ἐμὸς ἀληθεύων
 κατήγορος ἐφ’ οἷς με κατηγορεῖ καὶ πιστὸς εἰς τὸ ἀ-
 κουσθῆναι, καὶ γὰρ παντὸς ἐπιτιμίου ὑπεύθυνος». Καὶ ὁ
 35 πατριάρχης· «ὡς ἔχεις ἤδη λέξον ἐξαυτῆς τὰ ἀπὸ τῶν

82,13 πόλιν, περὶ τὴν: πολλὴν περιττὴν Η.

82,25 ἀπελογίσω Η.

82,32 παρορμήσας Η.

γύρεις εκείνου να συγκεντρώνεται ὅλη ἡ πόλις καὶ νὰ ἐκπλήσσειται ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴ τῆς τιμῆς, καὶ μάλιστα ἐνῶ κατηγορεῖται, ὅπως βλέπεις, πικρῶς ἀπὸ τὸν θεοφιλέστατο σύγκελλο, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἀγαθὴ ὑπόληψι γι' αὐτόν; Διότι, ἂν καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀποδέχομαι τὴν πράξι σου μὲ ἐπαίνους, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ὁ σύγκελλος ἐνώχλησε πολλὰς φορές ἐμᾶς καὶ τὴν σύνοδο καὶ ἐκφέρει μερικὰς κατηγορίας κατὰ τοῦ ἀποθανόντος, θέλω νὰ ἀφήσῃς τὴν πόλι ἔξω ἀπὸ τὸν πανηγυρισμὸ καὶ νὰ ἐορτάζῃς τὴν μνήμη του μόνο μὲ τοὺς μοναχοὺς σου. Διότι ἔτσι ὅπωςδήποτε καὶ ὁ κατήγορός σου θὰ τερματίσῃ τὴν μανία του ἐναντίον σου κι' ἐμεῖς θ' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν ἐνόχλησί του». Ὁ δὲ μακάριος ἀπαντώντας εἶπε· «ὡς πρὸς τὴν πίστι καὶ τὴν πανήγυρι πρὸς τὸν πνευματικὸ μου πατέρα ὅσα μπορῶ νὰ εἰπῶ γνωρίζω καλὰ ὅτι τὰ ξεύρεις καὶ σὺ καλύτερα ἀπὸ ἐμὲ τὸν ὑπηρέτη σου, πανίερε δέσποτα· ὡς πρὸς δὲ τίς ἐναντίον ἐκείνου κατηγορίες τοῦ θεοφιλεστάτου συγκέλλου, θὰ τὸν ἀξιῶσω ἀπολογίας τότε, ὅταν φέρῃ ἀποδείξεις γιὰ τίς κατηγορίες του». Καὶ ὁ πατριάρχης· «εὐστόχως ὁμιλεῖς καὶ νομίμως ἀπολογήθηκες ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν μπορεῖς ν' ἀποδείξεις ἐσὺ ὅτι ἐνεργεῖς σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλία τῶν πατέρων καὶ ἀποστόλων ὅταν ἐορτάζῃς ἔτσι τὴν μνήμη τοῦ πατρός σου ἴσα μὲ τῶν παλαιῶν ἀγίων, γιὰ νὰ κατοχυρώσῃς ὅτι καὶ σὺ ἐνεργεῖς νομίμως μὲ βάσι τὴν ἀκρίβεια τῶν ἱερῶν νόμων;». Καὶ ὁ ἅγιος· «ἂν δὲν ἔχω νὰ δώσω τίς ἀποδείξεις, ὅπως εἶπε ὁ δεσπότης μου, πού μὲ παρορμοῦν σ' αὐτὸ ἀπὸ ὅλην τὴν θεία Γραφή, τότε ἄς θεωρηθῇ ὅτι ὁ κατήγορός μου λέγει τὴν ἀλήθεια σὲ ὅσα μὲ κατηγορεῖ καὶ ἄς πιστευθῇ αὐτός, ἐγὼ δὲ ἄς θεωρηθῶ ἔνοχος γιὰ κάθε ἐπιτίμιο». Καὶ ὁ πατριάρχης· «εἶπέ λοιπὸν ὅπως εἶσαι αὐτὴν τὴν στιγμή τὰ στοιχεῖα τῶν θείων νόμων πού

θείων συνιστῶντά σε νόμων, καὶ ἡμεῖς ἐστώσαις ἀκοαῖς ἀκούσομεν».

83

Ἄρξάμενος τοίνυν τοῦ λέγειν ὁ τᾶ θεῖα σοφὸς Συμεὼν ὧδέ πως ἔφη πεπαρρησιασμένη ψυχῇ. Τίς οὐκ οἶδεν, ὧ σύνοδος ἱερά, τὰς τῷ εὐαγγελίῳ γεγραμμένας φωνὰς τοῦ Χριστοῦ διαρρήδην οὕτω βοῶσας· ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με; καὶ πάλιν· ὁ δεχόμενος ἅγιον εἰς ὄνομα ἁγίου μισθὸν ἁγίου λήψεται, καὶ ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται. Τί δέ φασι καὶ οἱ
 10 αὐτόπται τοῦ λόγου ἐν ταῖς αὐτῶν Διατάξεις; Οὐχὶ τὸν λαλοῦντά σοι, εἶπον, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ δοξᾶσαις, μνησθήσῃ δὲ αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός, τιμήσεις δὲ αὐτὸν ὡς τοῦ εὖ εἶναί σοι πρόξενον γενόμενον; Ὅπου γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ διδασκαλία ἐκεῖ καὶ ὁ Θεὸς πάρεστι.
 15 καὶ αὐθις; Ἐἰ γὰρ περὶ τῶν κατὰ σὰρκα γονέων φησὶ τὸ ὄσιον λόγιον, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα τελευτᾷ, πόσω μᾶλλον ἡμᾶς περὶ τῶν πνευματικῶν γονέων ἡμῶν ὁ λόγος παραινέσει τιμᾶν αὐτοὺς καὶ στέργειν εἰς εὐεργέτας καὶ πρεσβευτὰς πρὸς Θεόν; Τοὺς δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀναγεννήσαντας, τοὺς τῷ ἁγίῳ Πνεύματι πληρώσαντας, τοὺς τῷ λόγῳ γαλακτοτροφήσαντας, τοὺς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀναθρεψαμένους, τοὺς ἐν ταῖς νοουθεσίαις στηρίξαντας, τοὺς τοῦ σωτηρίου σώ-
 25 ματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος ἀξιῶσαντας, τοὺς τῶν ἁμαρτιῶν λύσαντας καὶ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ κοινωνοὺς καὶ συγκληρονόμους θεμένους ἡμᾶς. Τούτους

σέ κατοχυρώνουν, κι' ἔμεῖς θὰ σέ ἀκούσωμε μὲ τεντωμένα αὐτιά».

83

Ἀρχίζοντας λοιπὸν ὁ σοφὸς στὰ θεῖα Συμεῶν νὰ ὁμιλῇ εἶπε τὰ ἐξῆς μὲ θαρραλέα φωνή· «Ποιὸς δὲν γνωρίζει, ὡ ἱερά σύνοδος, τίς καταγεγραμμένες στὸ εὐαγγέλιο φωνές τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἐξαγγέλλουν φανερά ἔτσι, ὅποιος δέχεται ἐσᾶς δέχεται ἐμέ, καὶ ὅποιος ἀθετεῖ ἐσᾶς ἀθετεῖ ἐμέ, ὅποιος δὲ ἀθετεῖ ἐμέ ἀθετεῖ αὐτὸν ποὺ μὲ ἀπέστειλε»³, καὶ ἐπίσης, ὅποιος δέχεται ἅγιο στὸ ὄνομα ἀγίου θὰ λάβῃ μισθὸ ἀγίου, καὶ ὅποιος δέχεται προφήτη στὸ ὄνομα προφήτη θὰ λάβῃ μισθὸ προφήτη;⁴. Τί δὲ λέγουν καὶ οἱ αὐτόπτες τοῦ λόγου στίς Διατάξεις των; Δὲν εἶπαν, ὅποιον σοῦ ὁμιλεῖ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν δοξάσης, νὰ τὸν μνημονεύεις δὲ ἡμέρα καὶ νύκτα, νὰ τὸν τιμήσης δὲ σὰν αὐτὸν ποὺ σοῦ ἔγινε πρόξενος τοῦ εὖ εἶναι; Διότι ὅπου εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ παρευρίσκεται καὶ ὁ Θεός⁵. Καὶ πάλι· ἰδίῳ, ἂν τὸ ἱερό λόγιο, λέγη περὶ τῶν σαρκικῶν γονέων, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου, γιὰ νὰ εὐημερήσης, καὶ ὅποιος κακολογεῖ πατέρα ἢ μητέρα, νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατο, πόσο περισσότερο θὰ παραινέσῃ ἐμᾶς περὶ τῶν πνευματικῶν γονέων μας ὁ λόγος νὰ τοὺς τιμοῦμε καὶ νὰ τοὺς ἀγαποῦμε ὡς εὐεργέτες καὶ πρεσβευτὰς πρὸς Θεόν; Αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἀναγέννησαν δι' ὕδατος, ποὺ μᾶς ἐγένμισαν ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ μᾶς ἐγαλακτοτρόφησαν μὲ τὸν λόγο, ποὺ μᾶς ἀνέθρεψαν μὲ τὴν διδασκαλία, ποὺ μᾶς ἐστήριξαν μὲ τίς νουθεσίες, ποὺ μᾶς ἀξίωσαν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, ποὺ μᾶς ἀπήλλαξαν ἀπὸ τίς ἁμαρτίες καὶ μᾶς κατέστησαν κοινωνοὺς καὶ συγκληρονόμους τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ; Εὐλαβούμενοι αὐτοὺς νὰ

3. Ματθ. 10, 40.

4. Ματθ. 10, 41.

5. Διαταγαὶ Ἀποστόλων 8, 9.

εὐλαβούμενοι τιμᾶτε παντοίαις τιμαῖς, οὗτοι γὰρ παρὰ Θεοῦ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν εἰλήφασι;».

84

«Τί δὲ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς Ἰωάννης ἐγκωμιάζων τὸν Φιλογόνιον; Εἰ ὁ κακολογῶν φησι πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτᾷ, εὐδηλον ὅτι ὁ εὐλογῶν ζωῆς ἀπολαύσεται, καὶ εἰ τοὺς φυσικοὺς γονεῖς τοσαύτης
5 παρ' ἡμῶν ἀπολαύειν εὐνοίας χρή, πολλῶ μᾶλλον τοὺς πνευματικούς, καὶ μάλιστα ὅταν τοὺς μὲν κατοικομέ-
νους ὁ ἔπαινος μηδὲν ποιῆ λαμπροτέρους, τοὺς δὲ συν-
ιέντας ἡμᾶς καὶ τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς ἀκούοντας
βελτίους ἐργάζεται. Ὁ μὲν γὰρ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-
10 θὰς οὐδὲν ἂν δέοιτο τῆς ἀνθρωπίνης εὐφημίας πρὸς μείζονα καὶ μακαριωτέραν λῆξιν ἀπελθῶν, ἡμεῖς δὲ οἱ
τέως ἐνταῦθα στρεφόμενοι καὶ πολλῆς πανταχόθεν πα-
ρακλήσεως χρήζοντες τῶν ἐγκωμίων δεόμεθα τῶν ἐκεί-
νου, ἵνα εἰς τὸν αὐτὸν ζῆλον διαναστῶμεν. Διὰ τοῦτο
15 καὶ τις σοφὸς παραινεῖ λέγων· μνήμη δικαίου μετ' ἐγ-
κωμίου, οὐχ ὡς τῶν ἐπελθόντων ἀλλ' ὡς τῶν ἐγκωμια-
ζόντων ταύτη τὰ μέγιστα ὠφελουμένων. Ὅτι δὲ τὸ οὐ-
τως γινόμενον παρ' ἡμῶν εὐαπόδεκτόν ἐστι τῷ Θεῷ καὶ
οὕτω γίνεσθαι ἢ τοῦ πνεύματος ἄνωθεν ἰκονόμησε χά-
20 ρις, μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ Μωϋσῆς τε ὁ θεόπτης τοὺς
τῶν παλαιῶν βίους, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτοῦ
βίον ἀναγραφάμενος, Ἐσδρας τε καὶ ὁ σοφώτατος Σο-
λομὼν τὸν τοῦ Ἰωβ ἀναγραφάμενος βίον καὶ αὐτὸς ὁ
τὸ στόμα χρυσοῦς τοὺς ἁγίους ἐγκωμιάζων. Φησὶ γάρ
25 ἑτοῦς τῶν ἁγίων βίους καὶ τὴν πολιτείαν διὰ τοῦτο ἀ-
ναγράφουσι ἡμῖν καταλέλοιπεν ἢ τοῦ Θεοῦ χάρις, ἵνα
μαθόντες, ὡς τῆς αὐτῆς ὄντες ἡμῖν φύσεως ἅπαντα τὰ
τῆς ἀρετῆς κατώρθωσαν, διαναστῶμεν περὶ τὴν ταύτης
ἐργασίαν καὶ σφοδρὸν τὸν ἔρωτα τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀ-

84, 6 κατηχομένους Η.

84, 7-8 συνιέντας Η.

τούς τιμᾶτε μὲ παντοειδεῖς τιμές, διότι αὐτοὶ ἔχουν λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ ἐξουσία ζωῆς καὶ θανάτου»⁶.

84

«Τί δὲ λέγει ὁ χρυσόγλωσσος Ἰωάννης, ἐγκωμιάζοντας τὸν Φιλογόνιο; ἔάν, λέγει, αὐτὸς ποῦ κακολογεῖ πατέρα ἢ μητέρα τιμωρῆται μὲ θάνατο, εἶναι εὖλογο ὅτι αὐτὸς ποῦ τοὺς εὖλογεῖ θά ἀπολαύσῃ ζωῆς, καὶ ἐάν πρέπει οἱ φυσικοὶ γονεῖς ν' ἀπολαύσουν τόσῃν εὖνοια ἀπὸ μᾶς, πολὺ περισσότερο οἱ πνευματικοί, καὶ μάλιστα ὅταν τοὺς μὲν ἀποθαμένους δὲν καθιστᾶ καθόλου λαμπροτέρους ὁ ἔπαινος, ἐμᾶς δὲ τοὺς συνερχομένους καὶ λέγοντας καὶ ἀκούοντας καθιστᾶ καλυτέρους. Διότι αὐτὸς μὲν ποῦ ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ δὲν χρειάζεται καθόλου τὸ ἀνθρώπινο ἐγκώμιο, ἀφοῦ ἀπῆλθε σὲ ἀνώτερο καὶ μακαριώτερο τέλος, ἐμεῖς δὲ ποῦ στρεφόμεσθε τώρα ἐδῶ καὶ χρειαζόμεσθε ἀπὸ παντοῦ πολλὴν παρηγορία ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ἐγκώμια ἐκείνου, γιὰ νὰ ἀνυψωθοῦμε στὸν ἴδιο Ζῆλο. Γι' αὐτὸ καὶ κάποιος σοφὸς παραινεῖ λέγοντας: ἡ μνήμη δικαίου πρέπει νὰ συνοδεύεται μὲ ἐγκώμιο, ὄχι διότι ἀπῆλθε, ἀλλὰ διότι μὲ αὐτὸ ὠφελοῦνται μέγας οἱ ἐγκωμιασταί. Ὅτι δὲ τὸ γινόμενο ἀπὸ ἐμᾶς μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶναι εὐπρόσδεκτο ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἔτσι οἰκονόμησε ἄνωθεν ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος νὰ γίνεται, ἐπιβεβαιώνει τὸν λόγο μου ὁ θεόπτης Μωυσῆς, ποῦ συνέγραψε τοὺς βίους τῶν παλαιῶν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τὸν ἰδικό του, ὁ Ἑσδρας καὶ ὁ σοφώτατος Σολομὼν ποῦ συνέταξε τὸν βίον τοῦ Ἰὼβ καὶ αὐτὸς ὁ Χρυσόστομος ποῦ ἐγκωμίασε τοὺς ἀγίους. Διότι αὐτὸς λέγει: τοὺς βίους καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἀγίων ἔχει ἀφήσει καταγεγραμμένους σὲ μᾶς ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ γιὰ τοῦτο, ἀφοῦ μάθωμε ὅτι, ἐνῶ εἶναι τῆς ἰδίας μὲ ἐμᾶς φύσεως, κατώρθωσαν ὅλα τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἀρετῆς, νὰ παρακινηθοῦμε πρὸς τὴν ἐκτέλεσι αὐτῆς καὶ νὰ ἀνάψωμε

6. Διαταγαὶ Ἀποστόλων 2, 33.

30 γάπης ἀνάψωμεν. Πῶς οὖν τοῦτο γενήσεται; Ἄν συνεχῶς ἐχώμεθα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ ἐν διανοίᾳ αὐτοὺς περιφέροντες τῆς αὐτῆς ἐκείνοις ἐχώμεθα πολιτείας· ἐν τούτῳ γὰρ πλέον ἢ πᾶσαν ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ὁ Θεὸς δοξασθήσεται. Εἰ γὰρ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ οὐ φωνὴν ἀφιέντες ἀλλ' ἐτέρους διὰ τῆς ὀψεως εἰς τοῦτο παρασκευάζοντες, πολλῶ μᾶλλον οἱ παρεχόμενοι βίον θαυμαστόν, κἂν σιγῶσι, τὸν Θεὸν δοξάζουσι, ἐτέρων δι' αὐτοὺς τὸν Θεὸν δοξαζόντων».

85 «Ὅρατε ὅπως δοξάζεται Θεὸς διὰ τῆς εἰς τὸν ἕμὸν πατέρα τιμῆς, ᾧ δεσπότηι, ἣν ἀπονέμομεν ἡμεῖς ἐτησίως αὐτῷ. Μάθετε ἀκριβῶς ὅτι οὐ μόνον εἰς δόξαν Θεοῦ ἐστι τὸ γινόμενον, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμόν ἐστι σφόδρα τοῖς 5 λαοῖς· καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν φησιν ὁ σοφός, 'ἐγκωμιαζομένου δικαίου εὐφρανθήσονται λαοί', ὅπερ ὁ μέγας ἔρμηνεύων Βασίλειος Γόρδιον ἐγκωμιάζων τὸν μάρτυρα οὕτω φησίν· 'εὐφραίνονται οἱ λαοὶ εὐφροσύνην πνευματικὴν ἐπὶ μόνῃ τῇ ὑπομνήσει τῶν τοῖς δικαίοις κατωρ- 10 θωμένων εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν ἀγαθῶν ἀφ' ὧν ἀκούουσιν ἐναγόμενοι. Ἡ γὰρ τῶν πολιτευομένων ἱστορία οἷόν τι φῶς τοῖς σωζομένοις πρὸς τὴν τοῦ βίου ὁδὸν ἐμποιεῖ. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἀνθρώποις ἐκ τῆς τῶν λόγων αὐξήσεως συνίσταται τὰ ἐγκώμια, τοῖς δι- 15 καίοις δὲ ἀρκεῖ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἢ ἀλήθεια πρὸς τὸ δεῖξαι αὐτῶν τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρετῆς, ὥστε ὅταν διηγώμεθα τοὺς βίους τῶν διαπρεψάντων ἐν εὐσεβείᾳ, δοξάζομεν πρῶτον τὸν δεσπότην διὰ τῶν δούλων, ἐγκωμιάζομεν τοὺς δικαίους διὰ τῆς μαρτυρίας 20 ὧν ἴσμεν, εὐφραίνομεν δὲ τοὺς λαοὺς διὰ τῆς ἀκοῆς

σφοδρὸν ἔρωτα τῆς ἀγάπης πρὸς αὐτοὺς. Πῶς ὁμως θὰ γίνῃ τοῦτο; "Ἄν προσκολληθούμε συνεχῶς στοὺς ἄνδρες ἐκείνους καὶ περιφέροντάς τους στὴν διάνοια ἀκολουθοῦμε τὴν ἴδια μὲ ἐκείνους πολιτεία· διότι ὁ Θεὸς θὰ δοξασθῆ περισσότερο μὲ αὐτὸ παρά μὲ ὅλα τὰ ἄλλα μαζί. Πραγματικὰ, ἂν οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξα Θεοῦ⁷, χωρὶς ν' ἀφήσουν φωνὴ ἄλλ' ἐτοιμάζοντας σ' αὐτὸ ἄλλους διὰ τῆς θέας, πολὺ περισσότερο δοξάζουν τὸν Θεὸ αὐτοὶ ποὺ προσφέρουν βίο θαυμαστό, καὶ ἂν ἀκόμη σιγοῦν, διότι ἄλλοι δοξάζουν γι' αὐτοὺς τὸν Θεό"⁸.

85

«Βλέπετε πῶς δοξάζεται ὁ Θεὸς διὰ τῆς τιμῆς πρὸς τὸν πατέρα μου, ὦ δέσποτα, τὴν ὁποία ἀπονέμομε ἐμεῖς ἐτησίως σ' αὐτόν. Μάθετε ἀκριβῶς ὅτι τοῦτο ὄχι μόνο γίνεται σὲ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ ὠφέλιμο στοὺς λαούς· καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸ ἀπὸ ὅσα λέγει ὁ σοφός, ὅταν ἐγκωμιάζεται δίκαιος, εὐφραίνονται λαοί⁹, τὸ ὁποῖο ἐρμηνεύοντας ὁ μέγας Βασίλειος, καθὼς ἐγκωμιάζει τὸν μάρτυρα Γόρδιο, διατυπῶνει ὡς ἐξῆς¹⁰· εὐφραίνονται οἱ λαοὶ εὐφροσύνη πνευματικὴ μὲ μόνη τὴν ὑπόμνησι τῶν κατορθωμάτων τῶν δικαίων, ὀδηγούμενοι σὲ ζῆλο καὶ μίμησι τῶν ἀγαθῶν μὲ ὅσα ἀκούουν. Διότι ἡ ἱστορία τῶν συμπεριφερομένων καλῶς δημιουργεῖ κάτι σὰν φῶς γιὰ τοὺς σωζομένους πρὸς τὴν ὁδὸ τοῦ βίου. Πραγματικὰ στοὺς ἄλλους μὲν ἀνθρώπους τὰ ἐγκώμια καρτερίζονται μὲ τὴν ὑπερβολὴ τῶν λόγων, στοὺς δικαίους δὲ ἀρκεῖ ἡ ἀλήθεια τῶν πράξεών τους, γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ὑπερβολικὴ ἀρετὴ. "Ἔτσι, ὅταν διηγούμαστε τοὺς βίους ἐκείνων ποὺ διέπρεψαν στὴν εὐσέβεια, δοξάζομε πρῶτα τὸν δεσπότη διὰ τῶν δούλων, ἐγκωμιάζομε τοὺς δικαίους διὰ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν ποὺ γνωρίζομε καὶ εὐφραίνομε

7. Ψαλμ. 18, 1.
8. Εἰς Φιλογόνιον 1.
9. Παροιμ. 29, 2.
10. Εἰς Γόρδιον 1.

τῶν καλῶν. Ὡσπερ γὰρ τῷ πυρὶ αὐτομάτως ἔπεται τὸ φωτίζειν καὶ τῷ μύρῳ εὐωδιάζειν, οὕτω καὶ ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσιν ἀναγκαίως ἔπεται τὸ ὠφέλιμον».

86

«Ἴνα δὲ καθ' ὑπερβολὴν λέγων δείξω ὑμῖν ὅτι οὐδὲ συμφέρον ἐστὶ τῷ βίῳ μὴ τιμᾶσθαι τοὺς ἐν πολλοῖς κατορθώμασι διηνυκότας τὸν βίον, καθὰ δὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ ποιῶ σήμερον, αὐτὸν τὸν ἐν θεολογίᾳ βεβοημένον
 5 Γρηγόριον εἰς μαρτυρίαν παραγαγὼν καταπαύσω τὸν λόγον. Τί οὖν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις Ἀθανασίου φησί; Ὁὐδὲ γὰρ ὅσιον οὐδὲ ἀσφαλὲς ἀσεβῶν μὲν βίους τιμᾶσθαι ταῖς μνήμαις, τῶν δὲ ἐν εὐσεβείᾳ διενεγκόντων σιωπῇ παραπέμπεσθαι'. Εἰ τοίνυν ὡς παρ' ἐμοῦ ἀκηκόατε σήμερον, ᾧ ἱερᾷ σύνοδος, οὕτω κελεύει τὸ εὐαγγέλιον,
 10 οὕτω τοῦ λόγου οἱ αὐτόπται διδάσκουσι καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο ἡμῖν οὕτω ποιεῖν ὡσπερ ἐγὼ τοὺς πιστοὺς προτρεπόμενοι, τίνος ἄλλου τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνθρώπων ἄρα ἐπ' ἀνατροπῇ τῶν εἰρημένων διδάσκοντος ἀκουσόμεθα; Εἰ δὲ καὶ βαθύτερόν τι τούτων ὁ ἐμὸς κατήγορός ἐστιν εἰδῶς ὃ ἐμέ τε ἴσως καὶ τοὺς πατέρας καὶ τοὺς ἀποστόλους διέλαθε, προτεινέσθω τοῦτο μέσον ὑμῶν τῶν ἁγίων, κἀγὼ σιωπῶν ἀκούσομαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πεισθήσομαι καὶ τὸ δοκοῦν τοῖς ἱεροῖς νόμοις
 20 εὐθύμῳ ψυχῇ διαπράξομαι, εἰ τὸ πιθανὸν ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς ἐπιφέρεται.

87

Ὡς δὲ ὁ κατήγορος σύγκελλος πικρὸς ἦν ὁ μόνος κατήγορος τοῦ δικαίου μὴ ἔχων εἰπεῖν ἢ χρήσεις τῶν θείων Γραφῶν ἢ εὐπρόσωπον ἀφορμὴν, δι' ὧν ἀνασκευάζειν ἔμελλε τὰ ὑπὸ τοῦ ἁγίου ρηθέντα, ἔσχε δὲ καὶ τὴν
 5 ἐντροπὴν ἀπάρτι πᾶσαν τῶν συνεδριαζόντων αὐτῷ νεύουσαν εἰς αὐτόν, κωφοῖς ἄδειν ἐώκει ὁ Συμεὼν καὶ

τούς λαούς μέ τὸ ἄκουσμα τῶν καλῶν. Ὅπως δηλαδὴ στήν φωτιὰ ἀκολουθεῖ αὐτομάτως τὸ φῶτισμα καί τὸ μῦρο τὸ εὐωδίασμα, ἔτσι καί στίς ἀγαθές πράξεις ἀκολουθεῖ ἀναγκαίως τὸ ὠφέλιμο».

86

«Γιὰ νὰ σὰς δείξω δὲ κατὰ ὑπερβολικὸ τρόπο ὅτι δὲν εἶναι καθόλου συμφέρον στήν διαγωγή μας νὰ μὴ τιμοῦνται αὐτοὶ ποὺ ἐπέρασαν τὴν ζωὴ τους μέ πολλὰ κατορθώματα, ὅπως κάνω ἀκριβῶς κι' ἐγὼ σήμερα, θὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρία τοῦ διασήμου στήν θεολογία Γρηγορίου καί ἔπειτα θὰ τερματίσω τὸν λόγο. Τί λοιπὸν λέγει στὸ ἐγκώμιο γιὰ τὸν Ἀθανάσιο; Ἐν εἶναι ὅσιο οὔτε ἀσφαλές τῶν μὲν ἀσεβῶν ὁ βίος νὰ τιμᾶται μέ μνημόσυνα, τῶν δὲ διακριθέντων κατὰ τὴν εὐσέβεια νὰ παραδίδεται στήν σιωπή¹¹. Ἐὰν λοιπὸν, ὅπως ἀκούσατε ἀπὸ ἐμέ σήμερα, ὦ ἱερὰ σύνοδος, ἔτσι παραγγέλλει τὸ εὐαγγέλιο, ἔτσι διδάσκουν οἱ αὐτόπτες τοῦ Λόγου καί οἱ πατέρες μᾶς διηγήθηκαν προτρέποντας τοὺς πιστοὺς νὰ πράττουν ἔτσι ὅπως κάμνω ἐγὼ, ποιὸν ἄλλον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους λοιπὸν ποὺ διδάσκει τὴν ἀνατροπὴ αὐτῶν τῶν διδασκαλιῶν θ' ἀκούσωμε; Ἐὰν δὲ ὁ κατήγορός μου γνωρίζει καί κάτι βαθύτερο ἀπὸ αὐτὰ, ποὺ ἴσως διέφυγε τὴν προσοχὴ καί ἐμοῦ καί τῶν πατέρων καί τῶν ἀποστόλων, ἄς τὸ προτείνῃ ἀνάμεσα σὲ σὰς τοὺς ἁγίους, κι' ἐγὼ θὰ τὸ ἀκούσω σιωπηλός· κι' ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καί θὰ πεισθῶ καί θὰ ἐκτελέσω ὅ,τι ὀρίζουν οἱ ἱεροὶ νόμοι μέ πρόθυμη ψυχὴ, ἄν εἶναι κατωχυρωμένο μέ ἐπιχειρήματα ἀπὸ τὴν θεία Γραφή».

87

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κατήγορος σύγκελλος ἦταν μόνο πικρὸς κατήγορος τοῦ δικαίου ποὺ δὲν μπορούσε νὰ προσαγάγῃ οὔτε μαρτυρίες τῶν θείων Γραφῶν οὔτε παραδεκτὴ αἰτιολογία, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ ἀνασκευάσῃ ὅσα εἶπε ὁ ἅγιος, εἶχε δὲ ἀπὸ τώρα καί τὴν συμπάθεια ὅλων τῶν συνέδρων σύμφωνη μαζί του, ἐφαινόταν ὁ Συ-

11. Λόγος 21 εἰς Ἀθανάσιον 21.

πρὸς τοῖς λόγοις καταντήσασα ἢ ἐξέτασις λύεται. Ἐ-
 πεί δὲ φιλόνεικον ὁ φθόνος κακόν, καὶ οὔτε νικώμε-
 νος ἠττᾶσθαι φιλεῖ, οὔτε νικῶν ἠρεμεῖ, εἶχετο σπου-
 10 δαίως τῆς μάχης ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργούμενος. Ἐνθεν
 τοι καὶ ἐν ἄλλοις ἐξ ἔτεσιν εἶλκέ τε εἰς κρίσεις τὸν δι-
 καιον αἰδῶ πᾶσαν ἀποσεισάμενος καὶ κρίματι θανάτου
 παραδοῦναι αὐτὸν ἔσπευδεν — ὦ τῆς ἀνοχῆς σου, Χρι-
 στὲ βασιλεῦ — ὁ σοφός, ὁ ἀρχιερεύσας, ὁ μονᾶζων, ὁ
 15 καὶ φῶς γνώσεως τοῖς ἄλλοις εἶναι δοκῶν καὶ τὸ ἄ-
 λας τοῦ πνεύματος οἰόμενος ἐπιφέρεσθαι. Ἄλλὰ γὰρ
 ἐπειδὴ πάντα ἐξήγειρε σχεδὸν τοὺς ἀρχιερεῖς κατὰ
 τοῦ δικαίου, καὶ αὐτὸν ὡς οὐκ ὦφελε τὸν πατριάρχη
 ἐχθρὸν αὐτοῦ ἀπειργάσατο. Ἦσαν δὲ τινες καὶ τῶν
 20 ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Συμεῶν διάβολοι τὴν τοῦ Ἰούδα
 μανίαν καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ διδασκάλου νοσοῦντες, αὐ-
 τῷ τε τῷ πατριάρχη καὶ τῷ συγκέλλῳ θαρρήσαντες,
 κλέπτουσιν ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν τὴν τοῦ ἁγίου πατρὸς
 αὐτοῦ Συμεῶν εἰκόνα, δι' ἧν καὶ ὁ πολὺς πόλεμος τοῦ
 25 συγκέλλου, καὶ ἀναβιβάζουσιν εἰς τὸ πατριαρχεῖον αὐ-
 τήν, ἣν οἱ ὄρωντες μετὰ πολλῶν ἁγίων συνεικονισμέ-
 νην καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, οἱ μὲν, ὅσοι τῆς μοίρας ἦ-
 σαν τοῦ κατηγοροῦ, ἐβλασφήμουν τὸν ἅγιον ψευδῆ κα-
 τηγοροῦντες, οἱ δέ, ὅσοι τῆς ἀληθοῦς γνώσεως μετεῖ-
 30 χον ποσῶς, τῶν δραματοργῶν κατεστέναζον, καὶ τὴν
 ὕβριν ἔφριπτον τοῦ εἰπόντος Χριστοῦ, «ὁ δεχόμενος ὑ-
 μᾶς ἐμὲ δέχεται», καὶ «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων
 τῶν ἀδελφῶν μου ἐμοὶ ἐποιήσατε», ὡς εἰδότες ἐνδε-
 δυμένους Χριστὸν τοὺς ἁγίους αὐτοῦ.

88 Οὕτως οὖν παρὰ μὲν τῶν βλασφημούμενος, παρὰ δὲ
 τῶν ἐπαινούμενός τε καὶ συνηγορούμενος ὁ χαρακτήρ

μεῶν σὰν νὰ ἔψαλλε σέ κωφοὺς καὶ νὰ ὠμιλοῦσε στὸν ἀέρα. Γι' αὐτὸ ἡ ἐξέτασις, ἀφοῦ κατάντησε σὰν ἐριστικὴ λογομαχία, λύεται. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φθόνος εἶναι φιλόνηκο κακὸ καὶ οὔτε ὅταν νικᾶται ὑποκύπτει οὔτε ὅταν νικᾶ ἡ-
 ρεμεῖ, ὁ κατεχόμενος ἀπὸ αὐτὸν ἐνεργοῦσε μὲ ζῆλο τὴν μάχη. Ἔτσι ἐπὶ ἕξι ὀλόκληρα ἔτη ἔσυρε τὸν δίκαιο σὲ κριτήρια, ἀποβάλλοντας κάθε ἐντροπή, καὶ ἔσπευδε νὰ τὸν παραδώσῃ σὲ ποινὴ θανάτου, — ὅποια ἀνοχή, Χριστέ βασιλεῦ — ὁ σοφός, ὁ ἀρχιερεὺς, ὁ μοναχός, ποὺ ἐνόμιζε ὅτι εἶναι φῶς γνώσεως γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ ἐπίστευε ὅτι μετέδιδε τὸ ἅλας τοῦ πνεύματος. Ἀλλὰ βέβαια, ἀφοῦ ἐξήγειρε ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ δικαίου, δυστυχῶς κατέστησε ἐχθρὸ του καὶ τὸν ἴδιο τὸν πατριάρχη. Ἦσαν δὲ καὶ ἀπὸ τὴν μονὴ τοῦ Συμεῶν μερικοὶ διάβολοι ποὺ ὑπέφεραν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν μανία τοῦ Ἰούδα κατὰ τοῦ διδασκάλου· αὐτοὶ λοιπὸν, θαρρώντας στὸν πατριάρχη καὶ τὸν σύγκελλο, κλέπτουν μία νύκτα τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου πατρὸς τοῦ Συμεῶν, γιὰ τὸν ὁποῖο διεξαγόταν καὶ ὁ μέγας πόλεμος τοῦ συγκέλλου καὶ τὴν ἀνεβάζουν στὸ πατριαρχεῖο. Ὅσοι τὴν εἶδαν νὰ εἶναι ἱστορημένη μαζὶ μὲ πολλοὺς ἀγίους, ἀλλὰ καὶ μαζὶ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ἄλλοι μὲν, αὐτοὶ δηλαδὴ ποὺ ἀνῆκαν στὴν μερίδα τοῦ κατηγοροῦ, ἐβλασφημοῦσαν τὸν ἅγιο κατηγορώντας τον ψευδῶς, ἄλλοι δέ, ὅσοι ἦσαν κάπως μέτοχοι τῆς ἀληθινῆς γνώσεως, ἐστέναζαν γιὰ τοὺς δραματοποιοῦς καὶ ἔφριπταν γιὰ τὴν ὕβρι κατὰ τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶπε, «ὅποιος δέχεται σὰς δέχεται ἐμέ»¹², καὶ «ἐφ' ὅσον ἐπράξατε τοῦτο σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς μου, τὸ ἐπράξατε σ' ἐμέ»¹³, διότι ἐγνώριζαν ὅτι οἱ ἅγιοί του εἶναι ἐνδυμένοι τὸν Χριστό.

88

Ἔτσι λοιπὸν, ἡ ζωγραφιὰ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου, ἀπὸ ἄλλους μὲν βλασφημουμένη ἀπὸ ἄλλους δὲ ὑποστηριζο-

12. Ματθ. 10, 20.

13. Ματθ. 25, 40.

τῆς εἰκόνοσ τοῦ ἁγίου εἰσάγεται παρὰ τοῦ κατηγόρου
 ἐπὶ συνόδου· ἐμφανισθέντος δὲ πᾶσι τοῦ χαρακτηῆρος,
 5 ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ πατριάρχῃ, ἄγεται πάλιν ὁ δίκαιος
 καὶ περὶ ταύτης λόγους εἰσπράττεται καὶ φησιν· «ἐγὼ
 μὲν, ὡς γε λελογισμένως ἑμαυτὸν ἐξετάζω, οὐδὲν ἄ-
 σύνηθες ἢ ξένον τῇ παραδόσει τῶν πατέρων καὶ ἀπο-
 στόλων πεποιήκα, ἀλλὰ καθὼς παρέθεντο ἡμῖν ἐξ ἀρ-
 10 χῆς οἱ κατὰ διαδοχὴν τὰ ἔθιμα καὶ τοὺς τύπους παρα-
 λαβόντες τῆς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας πατέρες ἡμῶν, ἵ-
 να τῶν πατέρων ἡμῶν τῶν ἁγίων ἱστορῶμεν τοὺς χα-
 ρακτηῆρας καὶ τιμῶμεν καὶ ἀσπαζώμεθα, ὡς πρὸς τὸ
 πρωτότυπον τῆς τιμῆς διαβαινούσης, αὐτὸν τὸν Χρι-
 15 στὸν, οὗ καὶ τὴν εἰκόνα φοροῦμεν, εἰ καὶ τὴν ἡμετέ-
 ραν αὐτὸς οὐκ ἀπηξίωσεν ἀναδέξασθαι, γέγραφα ταύ-
 την τὴν εἰκόνα ὡς δούλου Χριστοῦ καὶ τὰ μέλη φοροῦν-
 τος αὐτοῦ καὶ γεγονότος συμμόρφου τῆς εἰκόνοσ αὐ-
 τοῦ· ἦν καὶ σεβόμενος ἀσπάζομαι προσκυνῶν τὸν Χρι-
 20 στὸν ἐν τῷ ἁγίῳ τούτῳ καὶ αὐτὸν ἐν τῷ Χριστῷ καὶ
 Θεῷ, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐν τῷ Χριστῷ διὰ Πνεύματος καὶ
 ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ
 Χριστῷ καὶ Θεῷ κατὰ τὸ ὅσιον λόγιον· 'ἐν ἐκείνῃ' φησὶ
 'τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ μου
 25 καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν'».

89 «' Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ Δαμασκηνὸς πατὴρ ἡμῶν Ἰωάν-
 νης οὕτω προτρεπόμενος ποιεῖν πᾶσι πιστοῖς ὡδέ φη-
 σι· 'τοὺς προστάτας παντὸς τοῦ γένους ἡμῶν, τοὺς τῷ
 Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν τὰς ἐντεύξεις ποιουμένους τιμητέον,
 5 ναοὺς ἐγείροντας τῷ Θεῷ ἐπὶ τῷ τούτων ὀνόματι, καρ-
 ποφορίας προσάγοντας, τὰς τούτων μνήμας γεραίρον-

μένη, εισάγεται ἀπὸ τὸν κατήγορο ἐνώπιον τῆς συνόδου. Ὄταν δὲ ἐμφανίσθηκε σ' ὄλους ἡ ζωγραφιά, ἀλλὰ καὶ στὸν ἴδιο τὸν πατριάρχη, ὁδηγεῖται πάλι ὁ δίκαιος ἐκεῖ, καλεῖται σὲ ἀπολογία καὶ λέγει· «ἐγὼ μὲν ἐξετάζοντας τὸν ἑαυτὸ μου λογικῶς, δὲν ἔχω κάμει τίποτε, ἀσύνηθες καὶ ξένο πρὸς τὴν παράδοσι τῶν πατέρων καὶ ἀποστόλων, ἀλλ' ἔπραξα, ὅπως μᾶς συνέστησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ οἱ πατέρες μας, ποὺ παρέλαβαν διαδοχικῶς τὰ ἔθιμα καὶ τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, νὰ παριστάνωμε τίς εἰκόνες τῶν ἁγίων πατέρων μας καὶ νὰ τίς τιμοῦμε καὶ ἀσπαζώμαστε, μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι ἡ τιμὴ διαβαίνει πρὸς τὸ πρωτότυπο¹⁴, δηλαδὴ πρὸς τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, τοῦ ὁποίου καὶ φοροῦμε τὴν εἰκόνα, ἂν καὶ αὐτὸς δὲν ἀπηξίωσε νὰ παραλάβῃ τὴν ἰδική μας, ἔτσι ἐζωγράφησα αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ πατρός μου σὰν δούλου τοῦ Χριστοῦ, ποὺ φορεῖ τὰ μέλη του καὶ ἔχει γίνει σύμμορφος τῆς εἰκόνας του¹⁵. τὴν εἰκόνα αὐτὴ σέβομαι καὶ ἀσπάζομαι, προσκυνώντας τὸν Χριστὸ στὸ πρόσωπο τοῦ ἁγίου τούτου καὶ αὐτὸν στὸν Χριστὸ καὶ Θεό, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι στὸν Χριστὸ διὰ πνεύματος καὶ ὁ Χριστὸς στὸν Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ ὁ Πατὴρ στὸν Χριστὸ καὶ Θεὸ κατὰ τὸ ἱερὸ λόγιον· ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα» λέγει· «ἴθι γνωρίσετε σεῖς ὅτι ἐγὼ εἶμαι στὸν πατέρα μου καὶ σεῖς σ' ἐμὲ καὶ ἐγὼ σὲ σᾶς»¹⁶.

89

«Ἀλλὰ καὶ ὁ Δαμασκηνὸς πατὴρ μας Ἰωάννης προτρέποντας ὄλους τοὺς πιστοὺς νὰ πράττουν ἔτσι λέγει τὰ ἐξῆς· ἵπρέπει νὰ τιμοῦμε τοὺς προεστῶτες ὄλου τοῦ γένους μας, οἱ ὁποῖοι ἐνεργοῦν τίς διήσεις πρὸς τὸν Θεὸ ὑπὲρ ἡμῶν, ἐγείροντας ναοὺς στὸ ὄνομά τους, προσφέροντας καρπούς, πανηγυρίζοντας τίς μνημεσ των, καὶ εὐ-

14. Βλ. Βασιλείου, Περὶ Ἁγίου Πνεύματος 17, PG 32, 1490 B καὶ Ἰω. Δαμασκηνοῦ, PG 94, 1252 D, 1269 B, 1357 C.

15. Ρωμ. 8, 29.

16. Ἰω. 14, 20.

τας, καὶ ἐν αὐταῖς εὐφραινόμενους πνευματικῶς, ἵνα
 οἰκεία τῶν συγκαλούντων ἢ εὐφροσύνη γένηται'. Καί
 μετ' ὀλίγον, 'ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
 10 ματικαῖς καὶ κατανύξει καὶ τῶν δεομένων ἑλέω τοὺς
 ἁγίους, πιστοί, θεραπεύσωμεν, οἷς μάλιστα καὶ Θεὸς
 θεραπεύεται, στήλας αὐτοῖς ἐγείρωμεν ὄρωμένας τε εἰ-
 κόνας καὶ αὐτοὶ ἔμψυχοι στῆλαι καὶ εἰκόνες αὐτῶν τῆ
 τῶν ἀρετῶν μιμήσει γενώμεθα'. Εἰ τοίνυν καταφεύδο-
 15 μαι ταῦτα λέγων τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, καταφεύδο-
 μαι μετὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πίστεως, καὶ πράγμα εἰρ-
 γασάμην ἀσύνηθες, ὃ οὐδεὶς ἐν τῆ τῶν πιστῶν ἐκκλησίᾳ
 μέχρι τοῦ παρόντος πεποίηκεν, ἁγίου ἀνδρὸς ἢ καὶ κοι-
 νοῦ ἱστορήσας εἰκόνα· εἰ δὲ τοῦτο μὲν πανταχοῦ παρὰ
 20 παντὸς πιστοῦ κατὰ πᾶσαν γίνεται ἐκκλησίαν, ἐγὼ δὲ
 μόνος σήμερον παρὰ τοῦ σοφοῦ συγκέλλου λόγους ὡς πα-
 ρανομήσας ἐν τούτῳ εἰσπράττομαι, καὶ ὡς ὑπεύθυνος
 κρίνομαι καὶ τιμωρίαν καὶ ποινὰς ὑποστῆναι κινδυνεύω,
 ποῦ τὸ δίκαιον; Εἶπατε. 'Εγὼ γὰρ οὐ μόνον ὡς ὄρατε
 25 ἱστόρησα, ἀλλὰ καὶ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀνανεωθὲν μοναστήριον
 πίστει καὶ πόθῳ κατὰ παντὸς τοίχου σὺν τῷ Χριστῷ
 τὸν χαρακτῆρα τοῦτον ἱστόρησα στήλην ἀρετῆς ἀνεγεί-
 ρας καὶ ἄλλοις πράγματος ἀγαθοῦ ὑπογραμμὸν προθεῖς
 καὶ ἀρχέτυπον».

90 Ταῦτα εἰπὼν καὶ πάντων ἐπ' ὄψεσι προσκυνήσας
 τὴν τιμίαν εἰκόνα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἤσπασατο αὐτὴν
 ἐν λέξεσιν οὕτως εἰπὼν· «ἅγιε Συμεών, ὃ τῆς τοῦ Κυ-
 ρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰκόνοσ διατῆς τοῦ ἁγίου
 5 Πνεύματος κοινωνίας γενόμενος σύμμορφος, ὃ δοξά-
 σας αὐτὸν ἐν τοῖς μέλεσί σου τῆ νεκρώσει τῶν ἡδονῶν,
 ὃ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀπαθείας φαιδρὸν ἐνδυσάμενος τῆ χρο-
 νίῳ ἀσκήσει, ὃ τοῖς ἰδίῳ ἀπολούσάμενος δάκρυσιν ἐξ-

φραινόμενοι κατ' αὐτές πνευματικῶς, γιά νά οικειωθοῦμε τήν εὐφροσύνη αὐτῶν πού μας συγκαλοῦν'. Καί ἔπειτα, ἔμε ψαλμοὺς καί ὕμνους καί πνευματικές ᾠδές¹⁷, μέ κατά- νυξι καί ἔλεος πρὸς ὅσους ἔχουν ἀνάγκη, ἄς θεραπεύσω- με τοὺς ἀγίους, πιστοί, μέ αὐτὰ πού θεραπεύεται κατ' ἐ- ξοχὴν καί ὁ Θεός· ἄς στήσωμε πρὸς τιμὴ τους μνημεῖο καί ζωγραφιστές εἰκόνες, καί ἄς γίνωμε καί ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἔμ- ψυχα μνημεῖα καί εἰκόνες των μέ τήν ἀρετή¹⁸. Ἐάν λοι- πόν, λέγοντας αὐτά, ψεύδομαι ἐναντίον τοῦ κηρύγματος τοῦ Σωτῆρος, μαζί μέ τήν ἀλήθεια ψεύδομαι καί κατὰ τῆς πίστεως, καί ἔκαμα κάτι ἀσυνήθιστο, ὅμοιο τοῦ ὁποίου κα- νένας δέν ἔκανε στήν Ἐκκλησία τῶν πιστῶν μέχρι τοῦ παρόντος, ζωγραφίζοντας εἰκόνα τοῦ ἀγίου ἀνδρός ἢ καί κοινοῦ ἀνθρώπου. Ἐάν δέ τοῦτο γίνεται παντοῦ σέ κάθε Ἐκκλησία ἀπό κάθε πιστό, ἐγὼ δέ ὁ μόνος σήμερα καταγ- γέλλομαι ἀπό τὸν σοφὸ σύγκελλο σάν νά παρενόμησα καί κρίνομαι ὡς ὑπεύθυνος, κινδυνεύω δέ νά ὑποστῶ τιμωρία καί ποινές, πού εἶναι τὸ δίκαιο; Εἶπατε. Διότι ἐγὼ δέν τὸν ἐζωγράφισα μόνο φορητῶς, ὅπως τὸ βλέπετε, ἀλλὰ καί στὸ μοναστήρι πού ἀνανέωσα ἐζωγράφισα μέ πίστι καί πόθο τήν εἰκόνα τούτου μαζί μέ τοῦ Χριστοῦ σέ κάθε τοῖ- χο, ἀνεγείροντας μνημεῖο ἀρετῆς καί προβάλλοντας ὡς ὑπογραμμὸ καί ἀρχέτυπο ἀγαθῆς διαγωγῆς σέ ἄλλους».

90

Ἄφοῦ εἶπε αὐτὰ καί ἐμπρὸς σέ ὄλων τὰ μάτια προσκύ- νησε τήν τιμία εἰκόνα τοῦ πατρός του, τήν ἐχαιρέτισε μέ τίς ἐξῆς λέξεις: «Ἄγιε Συμεών, σὺ πού ἔγινες διὰ τοῦ ἀγίου Πνεύματος σύμμορφος τῆς εἰκόνας τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁹, πού τὸν ἐδόξασες στὰ μέλη σου μέ τήν νέκρωσι τῶν ἡδονῶν, πού μέ τήν πολύχρονη ἄσκησι ἐν- δύθηκες φαιδρὸ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀπαθείας, πού ἐλούσθη-

17. Ἐφ. 5, 19.

18. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς PG 94, 1165 B καί 1168 A.

19. Ρωμ. 8, 29.

ισωθεῖσι τῷ πλήθει τῆ πηγῆ τοῦ βαπτίσματος, ὃ φέρων
 10 ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν, ὃν ἐπόθησας, καὶ ὑφ' οὗ πολλὰ
 ἠγαπήθης, καὶ παρ' οὗ τοῖς θαύμασιν ἐδοξάσθης, ὃ ἐκ
 τῆς ἄνωθεν ἐνεχθείσης μοι φωνῆς τὴν ἴσην μαρτυρη-
 θείς τῶν ἀποστόλων ἁγιωσύνην, πρόστηθί μου τοῦ τα-
 πεινοῦ καὶ διὰ σὲ σήμερον, ὡς ὄρᾳς, κρινομένου, καὶ
 15 δύναμιν παρασχεθῆναί μοι πρέσβευε, ἵνα τοὺς ὑπὲρ σοῦ
 καὶ τῆς σῆς εἰκόνοσ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ Χριστοῦ (ἐ-
 πειδὴ πάντα πλὴν ἁμαρτίας ἠμπέσχετο τὰ ἡμέτερα καὶ
 οἰκειοῦται τὰ εἰς ἡμᾶς Θεὸς ὢν), γενναίως ὑποφέρω
 προπηλακισμούς τε καὶ τωθασμούς, παροινούμενος, ὡς
 20 ἂν καὶ τῆς αὐτῆς σοι δόξης συγκοινωνὸς γένοιμι, ἧς καὶ
 ἐν σαρκὶ ζῶν ἔτι ἀπήλαυσας, ὡς ἐμοὶ ἐδείχθης ἐκ δε-
 ξιῶν τοῦ Θεοῦ παριστάμενος, καὶ νῦν ἀπολαύεις μετὰ
 πάντων τῶν ἁγίων τρανότερον».

91

Οὕτως εὐξάμενος στραφεὶς ἰλαρῶς πῶς πρὸς τὸν
 κατήγορον ἔβλεψε καὶ φησιν· «εὐγέ σοι, ὦ καλὲ δέσπο-
 τά μου καὶ σύγκελλε, τῶν ἀγώνων καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ
 δικαίου ἐνστάσεως, ὅπως τᾶλλα λελοιπῶς πάντα καὶ τῆς
 5 οἰκείας ἐπιμελούμενος συνειδήσεως τῶν ἀποστολικῶν
 ἀντέχη σπουδαίως κανόνων καὶ διατάξεων, καὶ οὐ λύ-
 εις μίαν καὶ τὴν ἐλαχίστην τοῦ Χριστοῦ ἐντολήν. Ἄλ-
 λά τί βραδύνομεν καὶ τί ἔτι τὴν καθ' ἡμῶν ἀναβάλλη
 ψῆφον; Πάντα σὰ, οἱ θρόνοι, αἱ ἐξουσίαι, οἱ ὑπηρέ-
 10 ται, αἱ ἀκοαί, αὐτὸ τοῦτο τὸ βούλεσθαι. Χρῶ τοῖς σοῖς.
 Ἔτοιμοι τοῦ παθεῖν ἡμεῖς πάντα, ὅσα σου τῷ φθόνῳ
 προκατεσκευάσται». Ὡς δὲ ταῦτα μὲν ὁ ἅγιος ἔλεγεν,
 ἐκεῖνος δὲ τῷ φθόνῳ ἐπρίετο καὶ οὐκ εἶχεν ὃ τι καὶ
 πράξοι ἔτι τὴν σύνοδον ἀναβαλλομένην ὄρων καὶ εὐλα-
 15 βουμένην τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν τοῦτο καθαρῶς ἐν γνώ-
 σει δίκαιον ἱερουργοῦντα, ὃ τέως ἴσχυσε, χωρεῖ κατὰ

κες με τὰ δάκρυά σου τὰ ὅποια ἐξισώθηκαν με τὸν πλοῦτο τῆς πηγῆς τοῦ βαπτίσματος, πού φέρεις μέσα σου τὸν Χριστὸ τὸν ὁποῖο ἐπόθησες, ἀπὸ τὸν ὁποῖο πολὺ ἀγαπήθηκες καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐδοξάσθηκες με τὰ θαύματα, πού με τὴν φωνὴ ἢ ὁποῖα μου ἀπευθύνθηκε ἄνωθεν ἐμαρτυρήθηκες ὅτι ἔχεις ἴση ἀγιωσύνη με τοὺς ἀποστόλους, συμπαραστάσου σ' ἐμέ τὸν ταπεινὸ πού κρίνομαι σήμερα ἐξ αἰτίας σου, ὅπως βλέπεις, καὶ πρέσβευε νὰ μου παρασχεθῇ δύναμη, γιὰ νὰ ὑποφέρω γενναίως τοὺς γιὰ χάρι σου καὶ τῆς εἰκόνας σου, μᾶλλον δὲ τοῦ Χριστοῦ (ἐπειδὴ ἐδέχθηκε ὅλα τὰ ἰδικὰ μας πλὴν τῆς ἁμαρτίας καί, παρ' ὅλο πού εἶναι Θεός, οἰκειώθηκε τίς ἰδιότητές μας), προπηλακισμοὺς καὶ χλευασμοὺς, ὅταν ὑβρίζωμαι, ὥστε νὰ γίνω συγκοινωνὸς καὶ τῆς ἰδίας μ' ἐσὲ δόξης, τῆς ὁποίας ἀπήλαυσες καὶ ὅταν ἀκόμη ἐζοῦσες καὶ τώρα ἀπολαῦεις ἐντονώτερα μαζί με ὅλους τοὺς ἁγίους».

91

Ἄφου προσευχήθηκε ἔτσι, στρεφόμενος με κάποια ἰλαρότητα ἐκύτταξε τὸν κατήγορο καὶ εἶπε· «εὐγε σου, ὦ καλὲ δέσποτά μου καὶ σύγκελλε, γιὰ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν ἀφοσίωσί σου στὸ δίκαιο· εὐγε σου πού ἄφησες ὅλα τὰ ἄλλα καὶ φροντίζοντας γιὰ τὴν συνείδησί σου τηρεῖς με ζῆλο τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνες καὶ διατάξεις, καὶ δὲν λύεις καμμία, οὔτε τὴν ἐλαχίστη ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλὰ τί καθυστεροῦμε, καὶ γιὰτί ἀναβάλλεις ἀκόμη τὴν ἐναντίον μας ψῆφο; ὅλα ἰδικὰ σου εἶναι, οἱ θρόνοι, οἱ ἐξουσίες, οἱ ὑπηρέτες, οἱ ἀκοές, αὐτὸ τοῦτο τὸ βούλεσθαι. Χρησιμοποίησε τὰ μέσα σου. Ἐμεῖς εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ πάθωμε ὅλα ὅσα ἔχουν προκατασκευασθῇ ἀπὸ τὸν φθόνο σου». Καθὼς ὁ μὲν ἅγιος ἔλεγε αὐτὰ, ἐκεῖνος δὲ ἔπνεε τὰ μένεα ἀπὸ τὸν φθόνο καὶ δὲν εἶχε τί νὰ κἀνη, βλέποντας ὅτι ἡ σύνοδος ἀνέβαλλε ἀκόμη καὶ εὐλαβεῖτο τὸ εὐαγγέλιο καὶ τὸν δίκαιο πού τὸ ἐφήρμοζε με καθαρότητα καὶ γνῶσι, ἔκαμε ὅ,τι μπορούσε τότε, προχωρεῖ κατὰ τῆς εἰ-

τῆς εἰκόνοσ καὶ τὸν πατριάρχην ἀναπείθει καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ἁγίας συνόδου ξέσαι κἂν τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἁγίας εἰκόνοσ τὴν ἔχουσαν, «ὁ ἅγιος». Ὁ καὶ πεποιη-
 20 κότες λῆξιν μικρὰν παρέχουσιν αὐτοῦ τῷ θυμῷ, καὶ οὕτως πάλιν λύεται τὸ κριτήριον ἀντιδοθείσης τῆς εἰκόνοσ τῷ Συμεώνη.

92 Τί οὖν; Σεσιώπηκε τοῦ λοιποῦ ὁ τὴν βασκανίαν ἐφάπαξ δεξάμενοσ; Οὐδαμῶσ. Τὰ κέντρα γὰρ τῆς ἀληθι-
 νῆσ σοφίασ τοῦ Συμεῶν κατακεντοῦντα τὴν καρδίαν αὐτοῦ οὐκ ἐδίδου ὅλωσ αὐτῷ ἤρεμεῖν. Ὅθεν καὶ τὸν
 5 πατριάρχην (ὡ πῶσ ἐκτραγωδήσω τὸ τηνικαῦτα γεγονὸς ἄτοπον ἐν τῇ πόλει;) ταῖσ κατὰ τῶν ἁγίων τούτων συκοφαντίαισ ἀναταράξασ (φεῦ τῆσ κακίασ, ἐσ ὅσα καὶ κατὰ ποίων πραγμάτων χωρεῖ) ἐξαποστεῖλαι ὡσ οὐκ ὄφελε πείθει καὶ καθελεῖν πάσασ τὰσ ἁγίασ εἰκόνασ
 10 τοῦ μεγάλου πατρὸσ ἐκείνου, ἔνθα καὶ ὅπου ἱστορημέναι ἐγράφησαν. Ὅντωσ γὰρ ἄπτεται καὶ τῶν ἀρίστων ὁ μῶμοσ. Πῶσ οὖν οὐκ ἐμνήσθη ὁ ἐπὶ σοφίᾳ βεβοημένος ἐκεῖνοσ ἀνὴρ τοῦ θείου πατρὸσ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ οὕτω περὶ τῶν ἁγίων ἀποφαινομένου εἰκόνων
 15 καὶ λέγοντοσ, «γινωσκέτω οὖν πᾶσ ἄνθρωποσ ὡσ ὁ τὴν εἰκόνα τὴν πρὸσ δόξαν καὶ ὑπόμνησιν τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆσ τούτου μητρὸσ Θεοτόκου ἢ τινοσ τῶν ἁγίων καὶ πρὸσ αἰσχύνην τοῦ διαβόλου καὶ τῆσ ἥττησ αὐτοῦ καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ ἐκ θείου πόθου καὶ ζήλου γενομέ-
 20 νην καταλύειν ἐπιχειρῶν καὶ μὴ προσκυνῶν καὶ τιμῶν καὶ ἄσπαζόμενοσ ὡσ εἰκόνα τιμίαν καὶ οὐχ ὡσ Θεόν, ἐχθρόσ ἐστί τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆσ ἁγίασ Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἐκδικητῆσ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, ἔργω ἐπιδεικνύμενοσ τὴν λύπην ὅτι ὁ Θεὸσ καὶ
 25 οἱ ἅγιοι αὐτοῦ τιμῶνται καὶ δοξάζονται; Ἡ γὰρ εἰκὼν

92,15 ὡσ ὁ Δαμασκηνοσ δσ κ ὡ δ.

92,21 Θεόν: Χριστόν Η.

κόνος καὶ πείθει τὸν πατριάρχη καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ἁγίας συνόδου νὰ ξύσουν τουλάχιστο τὴν ἐπιγραφή τῆς ἁγίας εἰκόνας μὲ τὴν ἀναγραφή «ὁ ἅγιος». Κάνοντας αὐτό, ἔδωσαν μικρὴ παῦσι στὸν θυμὸ του καὶ ἔτσι ἐλύθηκε πάλι ἡ συνεδρίασις τοῦ κριτηρίου, ἡ δὲ εἰκὼν ἐδόθηκε στὸν Συμεών.

92

Τί συνέβηκε ἔπειτα; Ἐσιώπησε στὸ ἐξῆς αὐτός πού ἐδέχθηκε μιὰ καὶ καλὴ τὸν φθόνου; Καθόλου. Διότι τὰ κεντριά τῆς ἀληθινῆς σοφίας τοῦ Συμεών, πού κατακεντούσαν τὴν καρδιά του, δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν καθόλου νὰ ἡρεμήσῃ. Γι' αὐτό, ἀναταράσσοντας καὶ τὸν πατριάρχη μὲ τίς συκοφαντίες κατὰ τῶν ἁγίων τούτων (ὦ, πῶς νὰ διεκτραγωδήσω τὸ ἄτοπο πού ἔγινε τότε στὴν πόλι; φεῦ, σὲ πόσα καὶ κατὰ ποίων πραγμάτων προχωρεῖ ἡ κακία!), τὸν πείθει δυστυχῶς νὰ ἐξαποστείλῃ καὶ καθαιρέσῃ ὅλες τίς ἅγιες εἰκόνες τοῦ μεγάλου ἐκείνου πατρός, ὅπουδήποτε ἦσαν ζωγραφισμένες. Πραγματικά καὶ οἱ ἄριστοι δὲν ἐξαιροῦνται ἀπὸ τὴν μομφή. Πῶς λοιπὸν δὲν ἐθυμῆθηκε ὁ περίφημος γιὰ τὴν σοφία ἐκεῖνος ἀνὴρ τὸν θεῖο πατέρα Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνὸ πού ὡς ἐξῆς ἀποφαίνεται περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, «ἄς γνωρίζῃ λοιπὸν ὁ καθένας ὅτι αὐτός πού ἐπιχειρεῖ νὰ καταλύσῃ τὴν εἰκόνα πού φιλοτεχνήθηκε ἀπὸ θεῖο πόθο καὶ ζῆλο γιὰ τὴν δόξα καὶ τὴν ἀνάμνησι τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς μητρός του, τῆς Θεοτόκου, ἢ ἐνός ἀπὸ τοὺς ἁγίους καὶ πρὸς ἐντροπὴ τοῦ Διαβόλου καὶ κατατρόπωσι αὐτοῦ καὶ τῶν δαιμόνων του, καὶ δὲν προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ καὶ ἀσπάζεται αὐτὴν σὰν εἰκόνα τιμῆς, ἀλλ' ὄχι σὰν Θεόν, εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων καὶ συνήγορος τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων του, πού ἐπιδεικνύει στὴν πρᾶξι τὴν λύπη διότι ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἅγιοί του τιμῶνται καὶ δοξάζονται; διότι ἡ εἰκὼν εἶναι

θρίαμβός ἐστι καὶ φανέρωσις καὶ στηλογραφία εἰς μνή-
μην μὲν τῶν ἀριστευσάντων καὶ διαπρεψάντων, εἰς αἰ-
σχύνην δὲ τῶν ἠττηθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τοῦ
πονηροῦ».

- 93 Τί τοίνυν γίνεται; Εὐθύς οἱ τὸ δεινὸν τοῦτο τολμή-
σαντες ἀποστέλλονται καὶ τὰς μὲν τῶν τοῦ δσίου ἀν-
δρὸς εἰκόνων (ὡ πῶς ἀδακρυτὶ τὸ τολμηθὲν τότε τοῖς
ἀκούουσι διηγῆσομαι;) ἀξίνη καθεῖλον φονώση χειρὶ,
5 ποτὲ μὲν κατὰ τῆς κεφαλῆς τὴν εἰκόνα παίοντες ἀσχέ-
τω θυμῷ, ποτὲ δὲ κατὰ τῶν στέρνων, ἄλλοτε κατὰ τῆς
γαστροῦ, ἐνίοτε δὲ κατὰ τῶν μηρῶν, καὶ οὐ πρότερον
τοῦ παίειν ὑφῆκαν, ἕως οὗ εἰς κόνιν ταύτας ἐλέπτυ-
ναν· τὰς δὲ ἀσβόλη καὶ τιτάνῳ προσεπιχρίσαντες ἐξη-
10 φάνισαν, ὀλοφυρομένων περιπαθῶς τῶν ὄρωντων μο-
ναχῶν τε καὶ λαϊκῶν τὰ πραττόμενα παρὰ χριστιανῶν
ἐν μέσῳ τῆς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας, ἃ πάλαι παρὰ τοῦ
Κοπρωνύμου ἐπὶ καταστροφῇ τῶν θείων ἐκκλησιῶν γε-
γόνασι, καὶ τοὺς δραματουροῦς τῶν τοιούτων μὴ δυ-
15 ναμένων ἀμύνασθαι διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῆς πίστεως.
Καὶ τὰ μὲν τῆς σκηνηῆς ὡς ἔν τισι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
ἱερῶν καταπετασμάτων καλλωπισμοῦ ἔνεκα γράφεται,
παλαῖστραι φημι καὶ κυνηγέσια καὶ ὄρχηστραι, κυνῶν
δὲ γένη καὶ πιθήκων καὶ ἔρπετῶν θηρίων τε καὶ πετει-
20 νῶν ἐγέλαι καὶ ἵππων, τέρψις ἐλογίσθη καὶ κόσμος αὐ-
τοῖς· ἀνθρώπου δὲ μορφαὶ καὶ εἰκόνες, οὗ τὴν μορφήν
ὁ πλαστουροῦς πεφιληκῶς ἐμορφώθη καὶ μεθ' ἧς γρά-
φεται ἄνθρωπος τέλειος καὶ Θεὸς τέλειος ἐν μιᾷ γνω-
ριζόμενος ὑποστάσει, ὡς εἰδωλον καθηρέθη ἐκ μέσου
25 τῆς ἐκκλησίας, καὶ οὐδεὶς ἐγένετο λόγος τοῦ σκανδά-

θρίαμβος καὶ φανέρωσις καὶ στηλογραφία ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ τὴν μνήμη αὐτῶν ποὺ ἀρίστευσαν καὶ διέπρεψαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰ ἐντροπὴ αὐτῶν ποὺ ἐνικήθηκαν καὶ καταβλήθηκαν ἀπὸ τὸν Πονηρό»²⁰.

93

Τί γίνεται λοιπόν; Ἀμέσως ἀποστέλλονται οἱ ἄνθρωποι ποὺ θὰ ἀποτολμοῦσαν αὐτὸ τὸ δεινὸ καὶ ἄλλες μὲν εἰκόνες τοῦ ὁσίου ἀνδρὸς (ὦ, πῶς νὰ διηγηθῶ στοὺς ἀκροατάς μου ἄνευ δάκρυα ὅσα ἀποτολμήθηκαν τότε;) τίς καθήρεσαν μὲ φονικὰ χέρια καὶ ἀξίνα, ἄλλοτε κτυπώντας τὴν εἰκόνα στὸ κεφάλι μὲ ἀκράτητο θυμὸ, ἄλλοτε στὸ στήθος, ἄλλοτε στὴν γαστέρα, ἐνίοτε στοὺς μηρούς, καὶ δὲν ἐσταμάτησαν νὰ τίς κτυποῦν, ἕως ὅτου τίς μετέβαλαν σὲ σκόνη· ἄλλες τίς ἐξαφάνισαν ἐπιχρίοντάς τες μὲ καπνιά καὶ ἀσβέστη, ἐνῶ ἐθρηνοῦσαν μὲ πάθος οἱ μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ ποὺ ἔβλεπαν τὰ πραττόμενα ἀπὸ Χριστιανοὺς στὸ μέσο τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, ὅμοια μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔγιγαν παλαιὰ ἀπὸ τὸν Κοπρώνυμο πρὸς καταστροφὴ τῶν θείων ἐκκλησιῶν, καὶ δὲν μπορούσαν ν' ἀποκρούσουν τοὺς δράστες αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν λόγῳ τῆς ὁμωνυμίας τῆς πίστεως. Καὶ οἱ μὲν παραστάσεις τῆς θεατρικῆς σκηνῆς, ὅπως παριστάνονται γιὰ χάρι καλλωπισμοῦ σὲ μερικὲς ἐκκλησίες καὶ σὲ παραπετάσματα, δηλαδὴ ἀγωνίσματα καὶ κυνήγια καὶ χοροὶ, καθὼς ἐπίσης καὶ παντοειδεῖς σκύλοι καὶ πίθηκοι καὶ ἔρπετά, θηρία καὶ ἀγέλες πτηνῶν καὶ ἵππων, θεωροῦνται ἀπὸ αὐτοὺς εὐχαρίστησις καὶ διακόσμησις· ἀνθρώπους δὲ μορφὲς καὶ εἰκόνες, κατὰ τὴν μορφὴ τοῦ ὁποίου ἀπὸ ἀγάπη πρὸς αὐτὴν ἐμορφώθηκε ὁ πλαστοουργός²¹ καὶ μὲ τὴν ὁποία ζωγραφίζεται ἀναγνωριζόμενος σὲ μία ὑπόστασι ὡς τέλειος ἄνθρωπος καὶ τέλειος Θεός, καθαιρέθηκε σὰν εἶδωλο ἀπὸ τὸ μέσο τῆς ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν καθόλου ἀπὸ αὐτοὺς τὸ

λου τούτοις ἢ τῶν σκανδαλισθέντων ἀνθρώπων. Ὡς ἀπόλοιτο ἡ κακία καὶ ὁ ταύτης αἷτιος φθόνος δι' οὗ πάντων ἁγίων αἱ μυριάδες ἔργον θανάτου βιαίου γεγόνασι. Οὕτω φθονηθεὶς ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν Ἰωάννης τῷ
 30 αἰγυπτίῳ Θεοφίλῳ ἔργον τοῦ φθόνου αὐτοῦ οὐράνιος ἄνθρωπος γέγονεν· οὕτω καὶ τῷ σοφῷ Στεφάνῳ τῆς Ἀλεξίνης ὁ ἐμὸς Συμεὼν, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, τὸ πολύφωνον ὄργανον τοῦ πνεύματος, φθονηθεὶς τὰ ἴσα δεινὰ τῷ ρηθέντι ἁγίῳ παρ' ἐκείνου ὑπέμεινε.

ΕΞΟΡΙΑ ΣΥΜΕΩΝ

94 Ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ τὴν φλόγα τοῦ φθόνου ἔτι πλέον ὑποτυφομένην ἔώρα ὁ τὰ θεῖα πολὺς Συμεὼν, καὶ ὅτι οὐκ ἤρεμήσει, εἰ μὴ κακοποιήσῃ ὁ τοῖς λόγοις δυνατὸς καὶ ἀντιπαραταττόμενος αὐτῷ τε καὶ τῇ ἀληθείᾳ,
 5 δεῖν ἔγνω ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖται ἐγγράφως ἀπολογήσασθαι. Ἐνθεν τοι καὶ τὸν πρῶτον ἀπόλογον σχεδιάσας αὐτοῦ ἐν καιρῷ παλινδικίας φρονίμως ἔταμιεύσατο, ὅλον ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἐτοιμάσας εἰς θάνατον. Βραχὺς ὁ ἐν μέσῳ καιρῶς, καὶ πάλιν ὁ ἐμὸς Συμεὼν
 10 ἄγεται ἀπὸ τοῦ ἀσκητηρίου ἐπὶ τὸ κριτήριον. Ἡ τῶν λόγων μάχη αὐθις συγκροτεῖται παραπλησία. Ἡ πάλη τῶν ἀμφοτέρων ταῖς προλαβούσαις ὁμοῖα ἢ παύσασθαι πάντῃ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκωμίων καὶ τῶν φαιδρῶν πανηγύρεων ἢ ἐκ μέσου γενέσθαι μὴ μόνον τῆς παρ' αὐτοῦ
 15 κτισθείσης μονῆς, ἀλλὰ καὶ πάσης ταύτης τῆς μεγάλης καὶ περιφανοῦς πόλεως. Εἶχεν οὖν οὕτω τὰ τῆς ὑποθέσεως καὶ ὁ ἀπόλογος δίδοται παρὰ τοῦ ἁγίου τῷ πατριάρχῃ. Ὡς δὲ μέσον τῆς ἁγίας συνόδου, ἐφ' ἱκανὰς τὰς ὥρας ἀνεγινώσκετο, καὶ τῇ δυνάμει τῶν νοη-

σκάνδαλο ἢ οἱ σκανδαλισθέντες ἄνθρωποι. Εἶθε νὰ καταστραφῆ ἡ κακία καὶ ὁ αἰτιός της φθόνος, διὰ τοῦ ὁποίου ὅλες οἱ μυριάδες τῶν ἁγίων ἔγιναν προῖον θανάτου βιαίου. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο φθονηθεὶς ὁ χρυσόγλωσσος Ἰωάννης ἀπὸ τὸν αἰγύπτιο Θεόφιλο ἔγινε οὐράνιος ἄνθρωπος ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ φθόνου του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ὁ ἰδικός μου Συμεών, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, τὸ πολύφωνο ὄργανο τοῦ Πνεύματος, φθονηθεὶς ἀπὸ τὸν σοφὸ Στέφανο τῆς Ἀλεξίνας, ὑπέφερε ἀπὸ αὐτὸν ἴσα δεινὰ μὲ τὸν ἀναφερθέντα ἅγιον.

ΕΞΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

94

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ σοφὸς στὰ θεῖα Συμεών ἔβλεπε τὴν φλόγα τοῦ φθόνου νὰ ἐξάπτεται ἀκόμη περισσότερο καὶ ἀντιλαμβανόταν ὅτι ὁ δυνατὸς στοὺς λόγους ἀντίπαλος τόσο αὐτοῦ ὅσο καὶ τῆς ἀληθείας δὲν θὰ ἠρεμοῦσε, ἂν δὲν κατώρθωνε νὰ κακοποιήσῃ, ἐσκέφθηκε ὅτι πρέπει νὰ ἀπολογηθῆ ἑγγράφως γιὰ ὅσα κατηγορεῖται. Γι' αὐτὸ συνέταξε τὴν πρώτη ἀπολογία καὶ φρονίμως τὴν διεφύλαξε γιὰ τὸν καιρὸ νέας δίκης, ἐνῶ ἐτοίμασε ὀλόκληρον τὸν ἑαυτό του γιὰ τὸν θάνατο ὑπὲρ τοῦ καλοῦ. Πρὶν περάσῃ πολὺς χρόνος, ὁ Συμεών μου ὁδηγεῖται πάλι ἀπὸ τὸ ἀσκητήριον στὸ κριτήριον. Συγκροτεῖται πάλι παρομοία λογομαχία. Ἡ πάλη τῶν δύο μερίδων εἶναι ὁμοία μὲ τις προηγουμένους· ἢ νὰ παύσῃ τελείως τὰ ἐγκώμια καὶ τις λαμπρὲς πανηγύρεις τοῦ πατρὸς ἢ ν' ἀπομακρυνθῆ ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν μονὴ ποῦ ἔκτισε ὁ ἴδιος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὀλόκληρη αὐτὴν τὴν μεγάλη καὶ περικφανῆ πόλι. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο εὕρισκόταν ἡ ὑπόθεσις, ὅποτε ἡ ἀπολογία ἐδόθηκε ἀπὸ τὸν ἅγιον στὸν πατριάρχη. Καθὼς δὲ ἀναγινωσκόταν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας καὶ συνεκλό-

20 μάτων, εὐμεγέθει τοῦ λόγου, αὐτῇ τε τῇ τῶν χρήσεων
 εὐαρμοστία σὺν ἀκμῇ καὶ σφοδρότητι, ἐν ἀξιωματικῇ
 τοῦ λόγου ἰδέα καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς ἀληθείας τῶν
 ἀκροωμένων κατεβρόντησε τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔχοντες
 25 παραλύσωσιν, ἀνέστησάν τε τῶν θρόνων ἀφασία πεδη-
 θέντες τὰς γλώττας καὶ ἐρήμην τῷ δικαίῳ καταψηφί-
 ζονται καὶ ἐξορίαν καταδικάζουσι.

95 Τοιοῦτον, ὦ φίλοι, τὸ τοῦ σοφοῦ συγκέλλου καὶ μο-
 ναχοῦ καὶ ἱερέως σοφὸν ἀποτελεσμα, καὶ ἐς τοσοῦτον
 ἀνέβη ὕψος λαμπρότητος ἢ βεβοημένη γνῶσις αὐτοῦ
 μετὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης. Οἷμοι ὅτι ὠμοιώθη-
 5 μεν λαῶ οἱ τῆς ἱερᾶς τάξεως μὴ ἔχοντι γνῶσιν κατὰ
 τὸν εἰρηκότα, «καὶ ἐδόθη ἡμῖν μήτρα δυστυχῶς ἀτεκνοῦ-
 σα καὶ μαστοὶ ξηροί».

Ἐπεὶ δὲ τὴν Προποντίδα τῆς πρὸς ἡμᾶς Χρυσοπό-
 λεως διαπεράσαντες τὸν μακάριον ἐπὶ τι πολίχνιον οἱ
 10 ἀπάγοντες αὐτὸν προσώκειλαν τὸ πλοιάριον, ὃ Παλου-
 κιτῶν ὀνομάζεται, ἄσκευον πάντη χειμῶνος ὥρα, καὶ ἐν
 ἐρήμῳ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ τοῦ κατακρίτου δελφῖνος ἵσταται
 κίων, τὸν ἅγιον ἔστησαν μονώτατον αὐτὸν καταλείψαν-
 τες καὶ μηδὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς οἱ ἀσυμπαθεῖς ἀξιῶ-
 15 σαντες. Ὁ οὖν μακαριώτατος Συμεὼν ὡς τὴν τοῦ συγ-
 κέλλου μανίαν εἶδε νικήσασαν καὶ τὸν φθόνον αὐτοῦ τὸ
 βεβουλευμένον διαπεράναντα ηὐχαρίσκει μὴ σκυθρωπά-
 σας τῷ κατ' αὐτὸν οὕτω γενέσθαι συγκεχωρηκότι Θεῷ.
 Τοιγαροῦν καὶ ἐπὶ τοῦ τραχυτάτου βουνοῦ ἐκείνου ἀνα-
 20 στρεφόμενος εὐθύμῳ πῶς ἔψαλλε τῇ ψυχῇ λέγων· «φω-
 νῆ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνῆ μου πρὸς Κύριον

84,20 - 22 αὐτῇ τε τῇ ἐν ἀξιωματικῇ τοῦ λόγου ἰδέᾳ καὶ τῇ λαμπρότητι
 τῶν χρήσεων εὐαρμοστία σὺν ἀκμῇ καὶ σφοδρότητι τῆς ἀλη-
 θείας Η.

νισε τὴν διάνοια τῶν ἀκροατῶν μὲ τὴν δύναμι τῶν νοημάτων, τὸ μεγαλεῖο τοῦ λόγου, τὴν εὐαρμοστία τῶν ρητῶν μαζί μὲ τὴν ζωηρότητα καὶ σφοδρότητα, μὲ τὸ ἀξιοπρεπὲς ὕψος τοῦ λόγου καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ἀληθείας, ἐκεῖνοι, μὴ ἔχοντας μὲ ποιούς παραλογισμοὺς νὰ καταλύσουν τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς λογικῆς, ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τίς ἔδρες των μὲ τίς γλῶσσες δεμένες ἀπὸ τὴν ἀφασία, κατέκριναν τὸν δίκαιο ἐρήμην καὶ τὸν κατεδίκασαν σὲ ἔξορία.

95

Τέτοιο ἦταν, ὦ φίλοι, τὸ σοφὸ κατόρθωμα τοῦ σοφοῦ συγκέλλου καὶ μοναχοῦ καὶ ἱερέως καὶ σὲ τόσο ὕψος λαμπρότητος ἀνέβηκε ἡ περιβόητη γνῶσις του μαζί μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ἀλλοίμονον, ποὺ οἱ ἀνήκοντες στὸ ἱερὸ τάγμα ὠμοιωθήκαμε μὲ λαὸ ποὺ δὲν ἔχει γνῶσι κατὰ τὸν λόγο τοῦ προφήτη, «καὶ δυστυχῶς μᾶς ἐδόθηκε μήτρα στείρα καὶ μαστοὶ ξηροί»¹.

Οἱ δὲ ἀπαγωγεῖς του, ἀφοῦ ἐπέρασαν τὴν Προποντίδα στὸ ὕψος τῆς Χρυσουπόλεως πρὸς τὸ μέρος μας², προσώρμισαν τὸ πλοiάριο σὲ μία πολίχνη, ὀνσμαζομένη Παλουκιτών, ποὺ δὲν εἶχε καμμία εὐκολία σὲ καιρὸ χειμῶνος. Σὲ μία ἔρημη τοποθεσία, ὅπου ὑψώνεται καὶ ἡ στήλη τοῦ καταδικασμένου δελφινιοῦ, ἄφησαν τὸν ἅγιο μόνον του χωρὶς νὰ φροντίσουν οὔτε γιὰ τὴν τροφή τῆς ἡμέρας. Ὁ μακαριώτατος Συμεών, ὅταν εἶδε ὅτι ἐνίκησε ἡ μανία τοῦ συγκέλλου καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ φθονερό του βούλευμα, εὐχαριστεῖ χωρὶς μεμψιμοιρίες τὸν Θεὸ ποὺ ἔτσι ἐπέτρεψε νὰ ρυθμισθῇ ἡ τύχη του. Γι' αὐτὸ τριγυρίζοντας ἐπάνω στὸ τραχύτατο ἐκεῖνο βουνό, ἔψαλλε μὲ εὐθυμία λέγοντας· «μὲ τὴν φωνή μου ἔκραξα πρὸς τὸν Κύριο, μὲ τὴν φωνή μου ἐδεήθηκα πρὸς τὸν Κύριο· θὰ ἐκθέσω ἐνώ-

1. Ὡσηὲ 4, 6. 9, 14.

2. Δηλαδὴ ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου γράφει ὁ βιογράφος.

ἔδεήθην· ἐκχέω ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλίψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελαῶ· ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἢ ἐπορευόμην, ἔκρουσαν παγίδα μοι κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ
25 καὶ ἐπέβλεπον καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με». Καὶ πάλιν· «ἴδου ὁ Θεός μου, σωτήρ μου Κύριος καὶ πεπορθῶς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ καὶ σωθήσομαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ οὐ φοβηθήσομαι, διότι ἡ δόξα μου καὶ ἡ αἰνεσίς μου Κύριος, καὶ ἐγένετό μοι σωτήρ».

96

Κατελθὼν τοίνυν εἰς τὴν τοῦ βουνοῦ ὑπώρειαν καὶ εὐκτήριοι ἐκεῖσε τῆς ἀγίας ἐπονομαζόμενον Μαρίνης ἐρείπιον εὐρών, εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ καὶ τὰς τῆς ἐνάτης ὥρας εὐχὰς ἀπέδωκε τῷ Θεῷ. Εἶτα μικρᾶς μετασχὼν ἀναπαύσεως δεξιούται τὸν φίλον σύγκελλον οἷα δὴ Χριστοῦ μαθητῆς τοῖσδε τοῖς γράμμασι.

«Τῷ πανιέρῳ καὶ ἀγίῳ δεσπότῃ μου τῷ ἐνδοξοτάτῳ συγκέλλῳ, ὁ διὰ σοῦ ἐξόριστος καὶ δεδιωγμένος Συμεὼν ὁ σός. Ἴδου, πανίερε δέσποτα, τῶν κατὰ Θεόν σου
10 ἀγῶνων καὶ λόγων τὰ σπέρματα οἷα πεποιήκασιν τὰ γεώργια, οἷαν μοι δόξαν καὶ χαρὰν προεξένησαν, ὅσων μοι στεφάνων γεγόνασιν αἷτια, ὅσης με τῆς εὐφροσύνης ἐπέπλησαν εἰς ὕψος τε πνευματικῆς ἀνῆγαγον γνώσεως καὶ ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου τοῦ νοῦς καλῶς προσε-
15 ρείσαντο καὶ αὐτὴν με τὴν πέτραν ἐνδύσασθαι παρεσκεύασαν, ἐξ ἧς ἔχω τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν ἐνυποστάτως βλύζον ἐν ἐμοί, κινούμενον καὶ λαλοῦν καὶ γράφειν μὲν πρὸς σὲ προτρεπόμενον, πάσης τε θυμηδίας ἔμπιπλῶν, καὶ μὴ ἔῶν ὅλως με τῶν θανατηφόρων πειρασμῶν ἐ-
20 παισθάνεσθαι, ἀλλ' ὡς τοὺς τρεῖς παῖδας ἀφλέκτους ἐν τῇ καμίνῳ ἐφύλαξεν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὡς ἐν σκηνηῇ αὐτοῦ κρύπτον, ἄλυπον διατηρεῖ καὶ ἀπήμαντον. Ὑπὲρ ὧν καὶ εὐχαριστῶ σοι, εὐχαριστῶν τε καὶ ὑπερευχόμενος

95,17 τὸν βεβουλευμένον διαπεράνασαν Η.

96,12 - 13 ἐπλησαν Η.

πλέον του τὴν δέησί μου, θὰ ἀπαγγείλω ἐνώπιόν του τὴν θλίψι μου· σ' αὐτὸν τὸν δρόμο ποὺ ἐβάδιζα μοῦ ἔκρυσαν παγίδα· ἔστρεψα τὴν προσοχή μου πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἔβλεπα, καὶ κανεὶς δὲν μὲ ἀνεγνώριζε»³. Καὶ πάλι· «Ἰδοὺ ὁ Θεός μου, ὁ Σωτὴρ μου εἶναι ὁ Κύριος καὶ ἔχω ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν, καὶ θὰ σωθῶ ἀπὸ αὐτόν καὶ δὲν θὰ φοβηθῶ, διότι ὁ Κύριος εἶναι ἡ δόξα μου καὶ τὸ ἄσμα μου, καὶ ἔγινε Σωτὴρ μου»⁴.

96

Κατεβαίνοντας λοιπὸν στὴν ὑπώρεια τοῦ βουνοῦ, εὗρηκε ἐκεῖ ἓνα ἐρειπωμένο παρεκκλήσι στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Μαρίας, εἰσηλθε σὲ αὐτὸ καὶ ἀπηύθυνε στὸν Θεὸ τίς εὐχὲς τῆς ἐνάτης ὥρας. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ σύντομη ἀνάπαυσι ἐχαιρέτησε τὸν φίλο σύγκελλο, σὰν μαθητὴ τοῦ Χριστοῦ ἀληθινός, μὲ τὸ ἐξῆς γράμμα.

«Πρὸς τὸν πανίερο καὶ ἅγιο δεσπότη μου, τὸν ἐνδοξότατο σύγκελλο, ὁ Συμεὼν ὁ δικός σου, ποὺ ἐξ αἰτίας σου εἶναι ἐξόριστος καὶ διωγμένος. Ἰδοὺ, πανίερε δέσποτα, ποῖα προϊόντα παρήγαγαν οἱ σπόροι τῶν κατὰ Θεὸ ἀγώνων καὶ λόγων σου, ποιά δόξα καὶ χαρὰ προξένησαν, ποιῶν στεφάνων αἴτια ἔγιναν, πόση εὐφροσύνη μὲ ἐγένευσαν καὶ σὲ πόσο ὕψος πνευματικῆς γνώσεως μὲ ἀνέβασαν· ἐστήριξαν τὰ πόδια τοῦ νοῦ μου καλῶς ἐπάνω σὲ πέτρα⁵ καὶ μὲ προετοίμασαν νὰ ἐνδυθῶ αὐτὴν τὴν πέτρα ἀπὸ τὴν ὁποία ἔχω τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν νὰ ἀναβλύζη μέσα μου ἐνυποστάτως⁶, νὰ κινῆται καὶ νὰ λαλῆ καὶ νὰ μὲ προτρέπη νὰ γράψω πρὸς σέ, νὰ μὲ γεμίζη κάθε εὐφροσύνη καὶ νὰ μὴ μὲ ἀφήνη καθόλου νὰ αἰσθάνωμαι τοὺς θανατηφόρους πειρασμούς, ἀλλὰ, ὅπως ἐφύλαξε τοὺς τρεῖς παῖδες ἀφλέκτους μέσα στὴν κάμινο, ἔτσι καὶ ἐμέ, κρύβοντάς με σὰν μέσα στὴ σκηνή του⁷, μὲ διατηρεῖ ἄλυπο καὶ ἀπαθῆ·

3. Ψαλμ. 141, 1 - 5.

4. Ἦσ. 12, 2.

5. Ψαλμ. 39, 2.

6. Ἰγνατίου, Πρὸς Ρωμαίους 7, 2. Ἰω. 4, 14.

7. Δαν. 3.

οὐδέποτε παύσομαι. Λοιπὸν εἶ τινα καὶ ἕτερα ἔχεις εἰς
 25 προσθήκην εὐφροσύνης καὶ δόξης τῶν ἀγαπώντων σε,
 μὴ ἀποκνήσης ποιήσασθαι, ὅπως ὁ μισθὸς σοὶ πολλα-
 πλασιασθῆ καὶ ἡ ἀντάμειψις παρὰ Θεοῦ τοῦ ταῦτα νο-
 μοθετήσαντος δαφιλεστέρα σοὶ γένηται. Ἔρρωσο».

97

Ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ὁ μεγάλη ἐπὶ σο-
 φία φυσῶν σύγκελλος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀναγνοῦς καὶ
 τὰ πλείω μὴ ἐπιγνοῦς, βᾶλλεται πλέον τοῖς κέντροις
 τοῦ λόγου ἢ ὡς ἐδόκει τοῖς κακοῖς τὸν ἅγιον ἔβαλλε,
 5 καὶ ἀντιπνέει λόγοις μὲν οὐδαμῶς, οὐ γὰρ οἴος τε ἦν,
 τοῖς δὲ πράγμασι. Αὐτίκα γοῦν καὶ μακρόθεν ὄντα το-
 ξεύειν ἐπιχειρεῖ τὸν ἀήττητον οὐχ ὡς σοφὸς λογικαῖς
 τισιν ἀντιθέσεσιν, οὐδὲ γὰρ εἶχε τὸν λόγον ἐλεύθερον
 ἄτε μὴ ἀπὸ ἀγάπης κινούμενος, ἀλλ' ὡς τὰ πάντα δει-
 10 νὸς καὶ τὴν πονηρίαν πολὺς καταλαλιαῖς δολίαις καὶ τι-
 σιν ἐπιβούλοις καὶ ἀνελευθέροις τεχνάσμασι. Τοῖνον
 καὶ τῷ πατριάρχῃ ὡς εἶχεν εὐθύς κατὰ τοῦ Συμεῶν
 ἐντυχῶν καὶ ἐπιπιθυρίσας αὐτῷ εἰς τὸ οὐς καὶ ταῖς
 διαβολαῖς τοὺς ἄνθρακας τοῦ θυμοῦ δυνατῶς ἐμφυσή-
 15 σας, ἀνάπτει πάλιν αὐτοῦς καὶ φλόγα μεγίστην ἐγεί-
 ρει αὐθις τῷ Συμεῶν πειρασμῶν. Ὡς γὰρ τὸ φιλότι-
 μον ἀκριβῶς ἤδει τοῦ γενναίου ἐν ταῖς τοῦ πατρὸς ἐ-
 ορταῖς καὶ τὴν εἰς τοὺς πένητας ἀφθονωτάτην τῶν
 χρημάτων διάδοσιν, ὑπονοεῖ καθ' ἑαυτὸν ὁ κατὰ τὸν
 20 Μίδακ ἐκεῖνον τὰ πάντα βλέπων χρυσὸν χρυσοῦ θησαυ-
 ροῦς κατορωρυγμένους ἔχειν τὸν ἄνδρα ὑφ' ἣν τοὺς ἀ-
 σκητικοὺς ἀγῶνας κατεβάλλετο κέλλαν· καὶ αὐθις πεί-
 θει τὸν πατριάρχῃν ἐξαποστεῖλαι καὶ τοὺς θησαυροῦς ἀν-
 ερευνῆσαι τοὺς μηνυθέντας αὐτῷ τοῦ ἀγίου, οὐ μόνον
 25 δέ, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς καὶ τὴν ἅπασαν δημεῦσαι τὴν ἐνοῦ-

97, 2 ὕψος Η.

97,22 ἀγῶνας: ἰδρῶτας Η.

Γι' αὐτὰ σὲ εὐχαριστῶ καὶ ποτὲ δὲν θὰ παύσω νὰ σ' εὐχαριστῶ καὶ νὰ ὑπερεύχωμαι γιὰ σέ. Ἐπομένως, ἂν ἔχης νὰ προσθέσης καὶ ἄλλα στὴν εὐφροσύνη καὶ δόξα αὐτῶν ποὺ σ' ἀγαποῦν, μὴ διστάσης νὰ τὸ πράξης γιὰ νὰ πολλαπλασιασθῇ ὁ μισθός σου καὶ γίνῃ πλουσιωτέρα ἢ ἀνταμοιβὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ ποὺ ἐνομοθέτησε αὐτὰ. Χαῖρε».

97

Ὅταν ἔλαβε αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴ ὁ πεφυσιωμένος γιὰ τὴν σοφία του σύγκελλος καὶ ἀνέγνωσε τὸ κείμενό της, ἀλλὰ δὲν κατενόησε τὰ περισσότερα, τραυματίζεται ἀπὸ τὰ κεντρίσματα τοῦ λόγου περισσότερο αὐτὸς ἀπὸ ὅσο ἐνόμιζε ὅτι ἐκτύπησε τὸν ἅγιο μὲ τὴν κακομεταχείρισί. Καὶ ἀπαντᾷ, ὄχι μὲ λόγια, διότι δὲν ἦταν ἰκανός, ἀλλὰ μὲ ἔργα. Ἀμέσως λοιπὸν, ἂν καὶ ἦταν μακριά, ἐπιχειρεῖ νὰ τοξεύσῃ τὸν ἀήττητο, ὄχι ὡς σοφὸς μὲ λογικὲς ἀντιθέσεις, διότι δὲν εἶχε ἐλεύθερο λόγο, ἀφοῦ δὲν ἐκινῶνταν ἀπὸ ἀγάπη, ἀλλὰ ὡς δεινὸς σὲ ὅλα καὶ ἰκανὸς στὴν πονηρία μὲ δόλιες καταλαλιὰς καὶ μὲ ἐπίβουλα καὶ κρύφια τεχνάσματα. Συνάντησε λοιπὸν ἀμέσως τὸν πατριάρχη γιὰ νὰ καταφερθῇ ἐναντίον τοῦ Συμεῶν καὶ ψιθυρίζοντας του στὸ αὐτὶ καὶ φυσώντας δυνατὰ μὲ τίς διαβολὲς τοῦ ἀνθρακες τοῦ θυμοῦ, τοὺς ἀνάβει πάλι καὶ σηκώνει πάλι ὑψηλὴ φλόγα πειρασμῶν ἐναντίον τοῦ Συμεῶν. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐγνώριζε ἀκριβῶς τὴν μεγαλοδωρία τοῦ γενναίου κατὰ τίς ἐορτὲς τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἄφθονη διάθεσι χρημάτων πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ὑποψιάζεται αὐτὸς ποὺ σὰν τὸν ἀρχαῖο ἐκεῖνο Μίδα ἔβλεπε τὰ πάντα ὡς χρυσὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει θησαυροὺς χρυσοῦ κρυμμένους κάτω ἀπὸ τὸ κελλί στὸ ὁποῖο διεξῆγε τοὺς ἀσκητικὸς ἀγῶνες. Καὶ πείθει πάλι τὸν πατριάρχη νὰ στείλῃ προσωπικὸ νὰ ἐρευνήσῃ γιὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἁγίου ποὺ τοῦ ἀναφέρθηκαν, ὄχι δὲ μόνον αὐτὸ ἀλλὰ καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς νὰ δη-

σαν αὐτῶ εὐπορίαν, βίβλων λέγω καὶ χρειῶν ἄλλων καὶ σκεπασμάτων τοῦ σώματος.

98

Ὅρατε οἷα ὁ φθόνος καὶ τὸ κατὰ τοῦ πλησίον μῖσος ἐργάζεται; Τυφλώττει γὰρ ἀληθῶς καὶ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα φαντάζεται καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔστιν ὑπόστασις ὡς ἐνυποστάτοις αὐτοῖς χρῆται καὶ διαμάχεται. Διερευνᾶται οὖν ἡ τοῦ μακαρίου κέλλα, ἡ τὸν θησαυρὸν ἐσχηκυσία ποτε τῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος ἔνοικον, περὶ θησαυρῶν χρυσίων κατορυχθέντων τοῦ τὰ πάντα βδελυξαμένου καὶ ρίψαντος καὶ μηδὲν πλὴν τοῦ τριχίνου καὶ τῆς ἀμπεχόνης τῶν σκεπασμάτων κτησαμένου τοῦ σώματος, ᾧ καὶ τὸ ἐφόλκιον εἰς βάρος ἦν τῆς σαρκὸς καὶ αὐτὸ ἐκτεταριχευμένον ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀσκήσεως. Διερευνᾶται δὲ σκαφείοις τισὶ καὶ μηχανήμασιν ἀνασκαλευομένου τοῦ ἐδάφους, διορυττομένων τῶν τοίχων, ἀνακαλυπτομένης τῆς στέγης καὶ αὐτοῦ τοῦ χοῦς εἰς ἀέρα λικμιζομένου. Ὡς δὲ πολλὰ δι' ὅλης ἡμέρας ἡ ἄψυχος ἀπαιτουμένη κέλλα καὶ ἴσην τῷ οἰκοδεσπότῃ αὐτῆς ὑποστᾶσα τὴν τιμωρίαν, οὐδὲν ὧν ἀπητεῖτο καὶ ὧν ἐπόθουν οἱ ἐρευνῶντες τυχεῖν καταστιχθεῖσα ἀπέδωκε, δημεύεται τὰς ἀποκειμένας ἐν αὐτῇ βίβλους καὶ τὴν μικρὰν ἐκείνου παραμυθίαν τοῦ σώματος, ὅση περὶ τὸν χιτῶνα καὶ τὰ σκεπάσματα ἦν τοῦ ἀνδρὸς διὰ τὴν ἐνοῦσαν ἀσθένειαν. Μαθὼν οὖν δέχεται μετὰ χαρᾶς οἷα δὴ ἀποστολικὸς τὴν διάνοιαν ὁ Συμεὼν καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, μεγάλα τῶν κατασοφισαμένων αὐτοῦ καταγνοῦς καὶ τῆς εὐηθείας καταγελάσας αὐτῶν, ὅτι δὴ καὶ χρυσοῦ θησαυροῦς ἐνόμισαν εὐρεῖν παρ' ᾧ ἡ κατὰ Χριστὸν πενία πλοῦτος ἦν διὰ βίου παντὸς καὶ

98,16 ἴσον Η.

98,26·27 παρ' ὧν Η.

μεύσουν και ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, δηλαδή τὰ βιβλία, τὰ ἄλλα χρειαζόμενα και τὰ σκεπάσματα τοῦ σώματος.

98

Βλέπετε τί δημιουργεῖ ὁ φθόνος και τὸ μῖσος κατὰ τοῦ πλησίον; Πραγματικὰ τυφλώνει και φαντάζεται τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ἐκλαμβάνει ὡς ὑπαρκτὰ πράγματα ἀνύπαρκτα και κηρύσσει τὸν πόλεμο. Ἐρευνᾶται λοιπὸν τὸ κελλί τοῦ μακαρίου⁸, τὸ ὁποῖο εἶχε κάποτε ἔνοικο τὸν θησαυρὸ τῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος, γιὰ νὰ εὔρεθοῦν θησαυροὶ χρυσοῦ κρυμμένοι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶχε περιφρονήσει και πετάξει τὰ πάντα και δὲν κατεῖχε κανένα ἄλλο σκέπασμα τοῦ σώματος πλὴν ἀπὸ τὸ τρίχινο ζωστικὸ και τὸ ἐπανάρασσο, γιὰ τὸν ὁποῖο και τὸ φορτίο τῆς σαρκὸς ἀκόμη τῆς ἀποξηραμένης ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἀσκησι ἦταν βαρὺ. Γίνεται δὲ ἡ ἔρευνα μὲ σκαπτικὰ και ἄλλα μηχανήματα, ἀνασκαλεύουν τὸ ἔδαφος, τρυποῦν τοὺς τοίχους, ἀναποδογουρίζουν τὴν στέγη και λικμίζουν ἀκόμη και τὸ χῶμα στὸν ἀέρα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄψυχο κελλί ἂν και ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα ὑπέστη πολλὰ και δέχθηκε ἴση τιμωρία μὲ τὸν οἰκοδεσπότη του και ἀνασκάφηκε, δὲν ἀπέδωσε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐζητοῦσαν και ἐποθοῦσαν νὰ ἐπιτύχουν οἱ ἐρευνητῆς, τοῦ δημεύουν τὰ βιβλία ποὺ εὔρισκονταν σ' αὐτὸ και τὴν πτωχὴ ἐκείνη παρηγοριὰ τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρός, δηλαδή τὰ εἶδη ἐνδυμασίας και σκεπασμάτων, ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀσθένειά του. "Ὅταν λοιπὸν ἔμαθε γιὰ τὴν ἀρπαγὴ τῶν ὑπαρχόντων του, τὸ ἐδέχθηκε μὲ χαρὰ σὰν ἀποστολικὸς κατὰ τὴν διάνοια ἄνδρας· ἀλλὰ τοὺς ἐπέκρινε πολὺ διότι ἐσοφίσθησαν τέτοια πράγματα γι' αὐτὸν και ἐγέλασε γιὰ τὴν μωρία τους, νὰ φαντασθοῦν ὅτι μπορεῖ νὰ εὔρουν και θησαυροὺς χρυσοῦ σ' αὐτὸν ποὺ γιὰ ὅλον τὸν βίον πλοῦτος ἦταν ἢ κατὰ Χριστὸ

8. Τὸ κελλί ποὺ ἐρευνήθηκε εὔρισκόταν στὴν Μονὴ Ἁγίου Μάμαντος, ἐνῶ ὁ Συμεὼν τώρα ἔμενε στὸ ἐρειπωμένο παρεκκλήσι, στὴν ἀπέναντι ὄχθη.

ἢ ἔνδεια τράπεζα πολυτελής καὶ τῶν ἀβροδαιτοτέρων τράπεζα πολλῶ γε ἀφθονωτέρα.

99

Ἄλλ' ὁ μὲν ἔδρα οἷα δὴ σοφὸς τὴν κακίαν ἐκεῖνα δι' ὧν ἐδόκει δριμύτερον τοῦ ἁγίου καθάπτεσθαι· ὁ δὲ αὐθις ἐπέστελλε καὶ πλεον ἐκεῖνος ἢ οὗτος τὰς πληγὰς κατὰ καρδίας ἐδέχετο, καὶ φησιν ἐπιστείλλας αὐτῷ.

5 «Καλούς μοι στεφάνους ὁ καλὸς Στέφανος καὶ δεσπότης μου ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς στεφάνοις πάλιν προσέθετο.

Ἄλλὰ τί σοι ἀνταποδώσομεν ὑπὲρ ὧν ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς ἀγαθῇ κινούμενος διαθέσει πεποίηκας καὶ ποιεῖς καὶ οἶδ' ὅτι πάλιν ποιήσεις, εὐεργετῶν καθ' ἑκάστην ἡ-

10 μᾶς ἐπὶ χρόνοις ἤδη ἑπτὰ; Τί οὖν σοι ἀπολογησόμεθα τῷ περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδαίῳ καὶ φιλοτιμώτερον εἰδότει δεξιοῦσθαι τοῖς γλυκέσι σου φαρμάκοις τοὺς φίλους;

Ἄλλὰ δεῶμεθά σου μὴ στής τῆς προθέσεως, μὴ καταπαύσης ἀπὸ τῶν ἔργων σου, πρόσθε εἰ δοκεῖ τούτοις τὰ

15 ἔτι γλυκυτέρους τῇ ἐπιτάσει ποιοῦντα τοὺς πόνοους μοι.

Ἡὔξησάς μοι τὸ φῶς, τὴν χαρὰν, τὴν ἡδύτητα, ἃ καὶ βλύζει παραδόξως ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς εἰρήνης τῶν λογισμῶν τὴν ἄρρητον εὐφροσύνην τοῦ πνεύματος, ἃ καὶ αὐξήσεις ἔτι πάντως καὶ ἔτι ποιῶν τὰ οἰκεία καὶ τῷ

20 φιλουμένῳ τάχιον ἐνώσας ἡμᾶς Θεῷ, ὑπὲρ οὗ φέρω πάντα προθύμως καὶ δι' ὃν ὄρας τὴν ἄλυσιν ταύτην παρὰ σοῦ τῆς ἐξορίας περικείμεαι. Ἔρρωσο. Τῷ πανιέρῳ καὶ ἁγίῳ δεσπότη μοι ὁ διὰ σοῦ ἐξόριστος καὶ τῶν προσόντων γυμνὸς γεγονὸς Συμεὼν ὁ σός».

100

Ἐπεὶ δὲ τὸ εἰρημένον εὐκτῆριον καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἴστατο ἐνός ἦν τῶν ἐν τέλει ἀνδρῶν Χριστοφόρου ἐκεῖνου ᾧ Φαγούρα ἦν τὸ ἐπώνυμον, κατάδηλος γίνεται καὶ

98,29 τράπεζα πολλῶ γε παραλ. Η.

99, 2 δριμυτέρως Η.

πενία καὶ τράπεζα πολυτελῆς ἢ ἀνέχεια, καὶ μάλιστα τράπεζα πολὺ ἀφθονωτέρα ἀπὸ τῶν ἀβροδιαίτων.

99 Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς σοφὸς κατὰ τὴν κακία ἔπραττε ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα ἐνόμιζε ὅτι θὰ ἔθιγε σκληρότερα τὸν ἅγιο. Αὐτὸς δὲ ἔστειλε πάλι ἐπιστολὴ καὶ περισσότερο ἐδεχόταν ἐκεῖνος ἀπὸ αὐτὸν τίς πληγὲς στὴν καρδιά· καὶ λέγει στὴν ἐπιστολῇ.

«Καλοὺς στεφάνους προσέθεσε πάλι στοὺς στεφάνους μου ὁ καλὸς Στέφανος καὶ δεσπότης μου. Ἄλλὰ τί νὰ σοῦ ἀνταποδώσωμε γιὰ ὅσα κινούμενος ἀπὸ ἀγαθὴ διάθεσι ἔκανες σ' ἐμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ κάνεις, καὶ γνωρίζω ὅτι πάλι θὰ κάνης, εὐεργετώντας μας καθημερινῶς ἐπὶ ἑπτὰ ἤδη ἔτη; Τί νὰ ἀπολογηθοῦμε λοιπὸν σὲ σένα πού σὲ τέτοια πράγματα εἶσαι σπουδαῖος καὶ γνωρίζεις νὰ προσφέρης γενναιωδῶρως στοὺς φίλους τὰ γλυκὰ σου φάρμακα; Ἄλλὰ σὲ παρακαλοῦμε μὴ σταματήσης τὴν ἐπιχείρησί σου, μὴ καταπαύσης τὰ ἔργα σου, πρόσθεσε, ἂν σοῦ ἀρέση, σ' αὐτὰ ὅσα μὲ τὴν ἐπίτασι καθιστοῦν ἀκόμη γλυκυτέρους τοὺς πόνους μου. Μοῦ αὔξησες τὸ φῶς, τὴν χαρᾶ, τὴν γλυκύτητα, τὰ ὁποῖα ἀναβλύζουν μέσα μου διὰ τῆς εἰρήνης τῶν λογισμῶν τὴν ἄρρητη εὐφροσύνη τοῦ πνεύματος· εἶθε νὰ μοῦ τὰ αὐξήσης ἀκόμη περισσότερο, πράττοντας τὰ δικά σου, καὶ νὰ μᾶς ἐνώσης μὲ τὸν Θεό, χάριν τοῦ ὁποῖου ὑποφέρω τὰ πάντα προθύμως καὶ γιὰ τὸν ὁποῖο, ὅπως βλέπεις, μοῦ ἔχει ἐπιβληθῆ ἀπὸ σὲ αὐτὴ ἡ ἀλυσίδα τῆς ἐξορίας. Χαῖρε.

Πρὸς τὸν πανῆρο καὶ ἅγιο δεσπότη μου ὁ ἐξ αἰτίας σου ἐξόριστος καὶ γενόμενος γυμνὸς ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά μου Συμεὼν ὁ δικός σου».

100 Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀναφερθὲν παρεκκλήσι καὶ ὁ τόπος στὸν ὁποῖο ἐστεκόταν ἀνήκε σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀξιωματούχους, δηλαδὴ σ' ἐκεῖνον τὸν Χριστόφορο πού ἐπωνομαζόταν Φα-

αὐτῷ μαθητῇ ὄντι ἢ ἔξορία τοῦ ἁγίου καὶ ἢ πρὸς τὸ
 5 εὐκτήριον αὐτοῦ κατασκήνωσις. Ἐξαυτῆς οὖν τὴν
 Προποντίδα ὁ ἀνὴρ διαπλεύσας καὶ ἕως τοῦ τόπου γε-
 νόμενος, ὡς εἶδε τὸν μακάριον μεθ' ἐνὸς μαθητοῦ ἐκεῖ-
 σε καθήμενον, μηδὲν τῶν εἰς παραμυθίαν τοῦ σώματος
 ἔχοντα, δακρῶν πληρωθεὶς πίπτει πρηγῆς ἐπὶ τοὺς ὠ-
 10 ραίους πόδας ἐκείνου καὶ περιπαθῶς τὴν τοῦ διδασκά-
 λου συμφορὰν ἀνακλαίεται. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν
 μεμαθήκει τῆς ἔξορίας αὐτοῦ, πολλὰ καταγνοὺς τῶν πε-
 ρὶ τὸν διώκτην, ὡς δεδιωγμένον αὐτὸν καὶ πᾶν πονηρὸν
 ρῆμα ἀκηκοότα ἔνεκεν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἔμακάρι-
 15 ζεν. Ἐδυσώπησε δὲ λόγοις τὸν ἅγιον τὰ κατὰ χρείαν τοῦ
 σώματος κομίζεσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ μὴ ἐνδεῶς ἔχειν τῶν
 ἀναγκαίων. Ὁ δὲ ἅγιος· «τί δὲ δεῖ», φησί, «καὶ πλεόν
 ἡμῖν, ὦ τέκνον, τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ἣν ἄρτος καὶ ἄ-
 λας μετὰ ὕδατος ἀφθονωτέραν ἡμῖν ἀπεργάζονται τῶν
 20 πολυτελῶν τοῖς ἐδέσμασιν; Ἄλλ' εἴ τί σοι μᾶλλον διὰ
 φροντίδος ἐστὶν ἡμᾶς τοὺς γεγεννηκότας σε διὰ πνεύ-
 ματος θεραπεῦσαι, ἐπιδώσεις μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἀστέγοις
 τοῦτο δὴ τὸ εὐκτήριον κατὰ δωρεὰν καὶ εἴ που Θεὸς
 ἐπὶ τὴν θλίψιν ἡμῶν ἐπίδοι, καὶ ἐπιβλέπων ἐπιβλέψειε
 25 καὶ παραμυθίας τινὸς ἀξιῶσειε τοὺς δεδιωγμένους ἡμᾶς
 χάριν τῆς αὐτοῦ ἐντολῆς, μονὴν μοναστῶν καὶ οἶκον
 σωζομένων αὐτὸ ἀποκαταστήσομεν, καὶ σοῖ μὲν ἔσται
 εἰς μισθὸν τὸ πρᾶγμα καὶ καταλλαγὴν πρὸς Θεόν, ἡμῖν
 δὲ εἰς προσευχῆς ἐργαστήριον καὶ ἐργασίαν τῶν ἐντο-
 30 λῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἦκουσεν ὁ ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τῷ ρήμα-
 τι κατὰ πολὺ εὐφρανθεὶς δωρεῖται τὸ εὐκτήριον τῷ
 ἁγίῳ καὶ ἀφιεροῖ ἔξαυτῆς αὐτὸ τῷ Θεῷ.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΩΩΣΙΣ

γούρας, πληροφορεῖται καὶ αὐτός, πού ἦταν ἐπίσης μαθητῆς του, τὴν ἔξορία τοῦ ἁγίου καὶ τὴν κατασκήνωσι στο παρεκκλήσι του. Ἀμέσως λοιπὸν ἐπέρασε ὁ ἄνθρωπος τὴν Προποντίδα καὶ ἔφθασε στὸν τόπο. Μόλις εἶδε τὸν μακάριο νὰ κάθεται μαζί μὲ ἓνα μαθητὴ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ἔχη τίποτε ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα στο σῶμα, γεμᾶτος δάκρυα πίπτει πρηνῆς στὰ ὠραῖα πόδια του καὶ κλαίει μὲ συγκίνησι γιὰ τὴν συμφορὰ τοῦ διδασκάλου. Ὅταν δὲ ἔμαθε καὶ τὴν αἰτία τῆς ἔξορίας του, τὸν μὲν διώκτη ἐπέκρινε πολυειδῶς, αὐτὸν δὲ ὡς διωγμένο καὶ ἔχοντα ἀκούσει κάθε πονηρὸ λόγο χάρι τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ⁹, τὸν ἐμακάρισε. Παρεκάλεσε τὸν ἅγιο μὲ λόγια νὰ τοῦ ἐπιτρέψη νὰ φέρη τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τίς σωματικές ἀνάγκες καὶ νὰ μὴ στερῆται τὰ ἀναγκαῖα. Ὁ δὲ ἅγιος λέγει: «Τί μᾶς χρειάζεται, τέκνο, περισσότερο ἀπὸ τὴν καθημερινή τροφή, τὴν ὁποία τὸ ψωμί καὶ τὸ ἄλας μᾶς τὴν καθιστοῦν ἀφθονώτερη ἀπὸ τὰ πολυτελῆ φαγητά; Ἄν ὅμως σκέπτεσαι νὰ περιποιηθῆς περισσότερο ἐμᾶς πού σ' ἐγεννήσαμε πνευματικῶς, θὰ χαρίσης σ' ἐμᾶς τοὺς ἀστέγους μᾶλλον τοῦτο ἐδῶ τὸ παρεκκλήσι καί, ἂν ποτε ὁ Θεὸς παρατηρήσῃ τὴν θλίψι μας καὶ ἐπιβλέψῃ καὶ ἀξιῶσῃ κάποιας παρηγοριᾶς ἐμᾶς τοὺς διωγμένους χάριν τῆς ἐντολῆς του, θὰ τὸ μετατρέψωμε σὲ κατοικία μοναστῶν καὶ οἴκο σωζομένων. Ἔτσι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα γιὰ σένα μὲν θὰ εἶναι σὰν ἀντιμισθία καὶ ἀξιεργία πρὸς τὸν Θεό, γιὰ μᾶς δὲ θὰ εἶναι ἐργαστήριον προσευχῆς καὶ ἐφαρμοστήριον τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ». Ἄκουσε ὁ ἄνθρωπος καὶ πανευτυχῆς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν δωρίζει τὸ παρεκκλήσι στὸν ἅγιο καὶ τὸ ἀφιερώνει ἀμέσως στὸν Θεό.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΩΩΣΙΣ

101

Ἄλλὰ ἡ ἔκθεσις τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ

9. Ματθ. 5, 11.

λόγος ἀναμεινάτω, ἐχέσθω δὲ τῆς διηγήσεως ἔτι τῶν τοῦ πατρὸς παθημάτων καὶ διηγείσθω πάντα ὡς πέπρακται.

5 Ἐπεὶ οὖν ἡ φῆμη τοῦ ἀνδρὸς εἰς ὄσους ἔφθανεν, ὡς ἀστραπή τις αὐτοὺς περιήστραπτε, καὶ πολλοὺς ἔπειθε φοιτᾶν πρὸς αὐτόν, εἶχε δὲ ἄλλους μὲν ἄλλη, ἑτέρους δὲ ἑτέρα ὑπόληψις περὶ τῆς ὑπερορίας αὐτοῦ, δεῖν ἔγνω πρόνοιαν καὶ τῶν σκανδαλιζομένων ποιήσασθαι ὡς ἀπο-
10 στολικὸς τὴν διάνοιαν.

Διὸ καὶ τοῖς προσφοιτῶσιν ἐκδιηγούμενος τὰ ὑπὸ τῶν κατηγορῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν πεπραγμένα, οὓς μὲν εἰς δάκρυα συμπαθείας ἐκίνει ὄρων-
15 τας τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ τὴν γύμνωσιν, οἱ δὲ ὄσοις ἦν γνῶσις θεία καὶ λόγος ἐλεύθερος ἑμακάριζον αὐτὸν λέγοντες· «μακάριος εἶ, πάτερ, ὅτι διωγμὸν ὑπέμεινας καὶ ὄνειδισμοὺς διὰ δικαιοσύνην κατὰ τὸν οὕτω κεκραγότα ἀπόστολον· εἰ ὄνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦ-
20 μα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέπαιται. Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ὡς κλέπτῃς ἢ κακοποιός· εἰ δὲ ὡς χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τῷ Θεῷ ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ». Ταῦτα λέγοντες ὑπέστρεφον πε-
25 πληροφορημένοι εἰς τὸν ἠκριβωμένον βίον καὶ λόγον αὐτοῦ.

102 Ἀλλὰ γὰρ ἵνα μὴ μόνον τοῖς προσφοιτῶσι, τοῖς μακρὰν δὲ μᾶλλον οὖσιν αὐτοῦ τοῖς νῦν τε καὶ τοῖς μετέπειτα ἐρχομένοις ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀποδείξῃ ἀθῶον πάσης κατακρίσεως καὶ τὴν αἰτίαν πᾶσαν ἀπογυμνώσῃ
5 τῆς ὑπερορίας αὐτοῦ, ἐκτίθεται τὸν κατὰ ἑαυτοῦ λίβελλον καὶ τῷ πατριάρχῃ ἐπιστέλλει Σεργίῳ ἐν ἀπλαῖς λέ-

101, 6 περιήστραπται Η.

101,21 τὸν Θεὸν Η.

μοναστηρίου ἄς περιμένη γι' ἀργότερα, ἄς δοθῇ δὲ τώρα ἡ συνέχεια τῶν παθημάτων τοῦ πατρὸς καὶ ἄς ἐκτεθοῦν ὅλα ὅπως συνέβηκαν.

Ἡ φήμη τοῦ ἀνδρὸς περιέλαμπε σὰν ἀστραπή ὅλους ἐκείνους στοὺς ὁποίους ἔφθανε καὶ πολλοὺς ἔπειθε νὰ τὸν ἐπισκέπτονται. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ μὲν ἀπὸ τοὺς δὲ εἶχαν διαφορετικὴ ἀντίληψι γιὰ τὴν ἔξορίά του, μὲ τὴν ἀποστολική του σκέψι ἀντιλήφθηκε ὅτι ἔπρεπε νὰ προνοήσῃ καὶ γιὰ τοὺς σκανδαλιζομένους.

Γι' αὐτὸ διηγώνταν στοὺς ἐπισκέπτες του τίς σὲ βάρος του πράξεις τῶν κατηγορῶν του καὶ ἄλλους μὲν ἐκινούσε σὲ δάκρυα συμπαθείας, καθὼς ἔβλεπαν τὸ γῆρας καὶ τὴν γυμνότητά του, ἄλλους δέ, ὅσοι εἶχαν θεία γνῶσι καὶ γλῶσσα ἐλεύθερη, σὲ μακαρισμὸ σὰν αὐτόν, «μακάριος εἶσαι, πάτερ, ποῦ ὑπέμεινες διωγμὸ καὶ ὄνειδισμοὺς γιὰ χάρι τῆς δικαιοσύνης κατὰ τὸν ἀπόστολο ποῦ εἶπε ἔτσι· ἂν ὄνειδίζεσθε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, εἰσθε μακάριοι διότι τὸ πνεῦμα τῆς δόξης καὶ δυνάμεως, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀναπαύεται σ' ἐσᾶς. Νὰ μὴ ὑποφέρῃ κανεὶς ἀπὸ σᾶς ὡς φονεὺς, ὡς κλέπτης ἢ κακοποιός· ἐὰν ὅμως ὑποφέρῃ ὡς χριστιανὸς νὰ μὴ ἐντρέπεται, ἀλλὰ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο νὰ δοξάζῃ τὸν Θεό, διότι εἶναι καιρὸς νὰ ἀρχίσῃ ἡ κρίσις ἀπὸ τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ»¹. Αὐτὰ λέγοντας ἐπέστρεφαν βεβαιωμένοι περὶ τῆς τελειότητος τοῦ βίου καὶ τοῦ λόγου του.

102

Ἐν τούτοις ὅμως, γιὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἀθῶος καθε κατηγορίας καὶ νὰ ξεσκεπάσῃ ὅλην τὴν αἰτία τῆς ἔξορίας του, ὄχι μόνον στοὺς ἐπισκέπτες του, ἀλλὰ καὶ στοὺς μακρινούς, τοὺς τωρινούς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ἀνθρώπους, συντάσσει βιβλιᾶριο σχετικὰ μὲ τίς περιπέτειές του καὶ τὸ στέλλει μαζί μὲ γράμμα στὸν πατριάρχη Σέρ-

1. Α' Πέτρ. 4, 14·17.

ξεσιν ἄφελείας καὶ ἐν τούτοις τὴν τε πίστιν αὐτοῦ καὶ
 τὴν παρρησίαν δημοσιεύει τρανῶς. Ταῦτα οὖν γεγρα-
 φῶς ἀποστέλλει Γενεσίῳ τῷ πατρικίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
 10 ἄρχουσιν, οἷς ἦν εὐσεβείας διδάσκαλος, τοῦ προσκομί-
 σαι τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι τῆς ἐκκλησίας.
 Τοῖνυν καὶ ἀνελθόντες οἱ περίβλεπτοι τῶν ἀρχόντων
 πρῶτα μὲν ὑπαντῶσι καὶ λόγοις συμπλέκονται τῷ πα-
 τριάρχῃ περὶ τῆς τοῦ ἁγίου ὑπερορίας καὶ δέους πλη-
 15 ροῦσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τὸ παρανόμον ἐξελέγχοντες,
 εἶτα τὸν λίβελλον καὶ τὴν ἐπιστολὴν αὐτῷ ἐγχειρίζου-
 σιν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς παραγενομένους πολλοὺς ὄντας
 καὶ περιφανεῖς ἀπιδῶν καὶ τὸ περίβλεπτον αὐτῶν αἰδε-
 σθείς, δείσας μὴ καὶ μέχρι βασιλέως τὰ τοῦ δράματος
 20 ἔλθῃ καὶ εἰς μεγάλην αὐτοῦ κατάγνωσιν ἀποβῆ, κελεύει
 ἐπὶ συνόδου ταῦτα ἀναγνωσθῆναι. Ὡς δὲ ἀνεγινώσκον-
 το καὶ οἱ μητροπολίται προσεχῶς ἤκουν, πολλοὶ μὲν ἐκ
 τούτων τοῦ δραματοῦροῦ κατεγίνωσκον καὶ κατεστέ-
 ναζον τῶν τοιούτων συγκέλλου, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπερε-
 25 λᾶλουν τοῦ φρονήματος τοῦ ἁγίου καὶ τῆς καθαρᾶς πο-
 λιτείας αὐτοῦ.

103

Ἄλλὰ τῶν γραφέντων τελειωθείσης τῆς ἀναγνώ-
 σεως, φησὶν ὁ πατριάρχης τοῖς ἄρχουσι καὶ μαθηταῖς
 τοῦ ἁγίου «Ἐγὼ μὲν, ἐνδοξότατοι, οὐδεμίαν ἔλαβον
 πώποτε πονηρὰν ὑπόληψιν κατὰ τοῦ κυροῦ Συμεῶν,
 5 ἀλλὰ καὶ ἀναγνοὺς κατ' ἀρχὰς τὰ εἰς τὸν πατέρα τού-
 του ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα, ἤσθην ἐπ' αὐτοῖς τὸν ἐκεί-
 νου βίον εἰδῶς, καὶ ψάλλειν ἐπέτρεψα ἐπ' ἐκκλησίας
 αὐτὰ ὑπερεπαινέσας τὴν πίστιν αὐτοῦ. Ἄλλ' οὐκ οἶδ'
 ὅθεν καὶ τίς γέγονεν ἀναμεταξὺ ἐκείνου καὶ τοῦ συγκέλ-
 10 λου διαφορά, καὶ μυρίας κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς αὐ-

102,13 συμπλέκοντες H.

102,13 κατεγίνωσκον καὶ παραλ. H.

103, 1 τελευθείσης H.

γιο, γραμμένο με άπλές και άφελείς λέξεις, και σ' αυτό διακηρύσσει τρανῶς τήν πίστι του και τις πεποιθήσεις του. Ἄφοῦ λοιπὸν ἔγραψε αὐτά, τὰ ἀποστέλλει στὸν πατρίκιό Γενέσιο καὶ στοὺς ἄλλους ἄρχοντες, τῶν ὁποίων ἦταν διδάσκαλος εὐσεβείας, γιὰ νὰ τὰ προσκομίσουν στὸν πατριάρχη καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ διακεκριμένοι λοιπὸν ἄρχοντες ἀνέβηκαν μαζί, συνήντησαν τὸν πατριάρχη πρῶτα, ἄνοιξαν συζήτησι περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ ἁγίου καὶ ἐγέμισαν τὴν ψυχὴ του μὲ δέος δεικνύοντας τὸ παράνομο τῆς ἐνεργείας· ἔπειτα τοῦ παραδίδουν τὸ βιβλίARIO καὶ τὴν ἐπιστολή. Αὐτὸς δέ, παρατηρώντας ὅτι αὐτοὶ ποὺ εἶχαν ἔλθει ἦσαν πολλοὶ καὶ ἐπιφανεῖς καὶ ὑπολογίζοντας τὴν δύναμί τους, ἐφοβήθηκε μήπως ἢ ὑπόθεσις φθάση καὶ μέχρι τοῦ βασιλέως καὶ ἀποβῆ σέ σοβαρὴ κατάκρισί του· παραγγέλλει λοιπὸν ν' ἀναγνωσθοῦν αὐτὰ ἐνώπιον τῆς συνόδου. Καθὼς δέ ἀναγινώσκονταν καὶ οἱ μητροπολίτες ἄκουαν μὲ προσοχή, πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς κατέκριναν μὲ στεναγμοὺς τὸν αὐτουργὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν σύγκελλο, πολλοὶ δέ ὑπεστήριζαν τὸ φρόνημα τοῦ ἁγίου καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ βίου του.

103

Ἄλλὰ ὅταν ἐτελείωσεν ἢ ἀνάγνωσις τῶν γραπτῶν, λέγει ὁ πατριάρχης στοὺς ἄρχοντες καὶ μαθητὰς τοῦ ἁγίου· «Ἐγὼ μὲν, ἐνδοξότατοι, δὲν εἶχα ποτὲ καμμία ὑποψία κατὰ τοῦ κυροῦ Συμεῶν· ὅταν μάλιστα στήν ἀρχὴ ἀνέγνωσα ὅσα εἶχε γράψει πρὸς τιμὴ τοῦ πατρὸς του, εὐχαριστήθηκα γι' αὐτά, ἄφοῦ ἐγνώριζα τὸν βίΟ ἐκείνου, καὶ ἐπέτρεψα νὰ τὰ ψάλλουν στήν ἐκκλησία ὑπερεπαινώντας τὴν πίστι του. Ἄλλὰ δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποιά αἰτία καὶ ποιά ἦταν ἡ διαφορὰ ποὺ δημιουργήθηκε μεταξὺ ἐκείνου καὶ τοῦ συγκελλο, ἢ ὁποία προκάλεσε μῦριες κατηγορίες κατὰ τοῦ

τοῦ τὰς κατηγορίας ἐξήγειρεν οὐδὲν πλέον ἐχούσας ἢ
μόνον διαβολάς. Ἄ δὲ πέπονθε παρ' ἡμῶν, οὐχ ὡς πα-
ρασφαλεῖς ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας δόγμασι, δι' ὧν ἡ ὀρ-
θὴ καὶ ἀμώμητος πίστις ὠχύρωται, πέπονθεν, ἀλλ' ἐπει-
15 δὴ ἐκεῖνος μὲν τοῦ ἰδίου ἀμεταθέτως εἶχε σκοποῦ, καὶ
τιμῶν τὸν πατέρα τοῦ λαμπρῶς ἐορτάζειν οὐκ ἐπαύετο,
οἱ κατήγοροι δὲ αὐτοῦ ἐταράσσοντο καὶ δι' ὄχλου καθ'
ἐκάστην ἡμῖν ἐγίνοντο, διὰ τοῦτο τῆς μονῆς αὐτοῦ καὶ
τῆς πόλεως αὐτὸν παρεκίνησα. Νῦν δέ, εἰ βούλεται καὶ
20 τοῖς ἐμοῖς εἴξει λόγοις, κύριος αὐθις καὶ τῆς ἰδίας μο-
νῆς γενήσεται, καὶ ἀρχιερέα τοῦτον ἐν μιᾷ τῶν ὑψηλῶν
μητροπόλεων συνευδοκούσης πάσης τῆς ἱερᾶς συνόδου
χειροτονήσω, καὶ τὰ κακῶς ἐκβεβηκότα διορθώσεως
τεύξονται τῆς προσηκούσης, καὶ ὑμῶν ἡ εἰς αὐτὸν πί-
25 στις ἀσβεστος διαφυλαχθήσεται».

104 **Εἶπε** καὶ ἀποστείλας εἰσάγει τὸν ἅγιον ἀπὸ τῆς ἐξο-
ρίας. Λαληθείσης τοίνυν τῆς εἰσόδου πανταχοῦ τοῦ ἁγί-
ου, ἐπισυνάγονται πάντες ὡς εἰς μεγάλην ἐορτὴν λαϊκοί
τε καὶ μοναχοί, ἱερεῖς καὶ λευῖται, καὶ ὅσοι περὶ τὴν
5 σύγκλητον ἄνδρες περιφανεῖς, οἷς ἦν γνωστὸς ὁ μακά-
ριος ἐκ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὧν διδάσκαλος καὶ πατὴρ ἐχρη-
μᾶτιζε, καὶ συνανέρχονται αὐτῷ πρὸς τὸν πατριάρχη.
Ὡς δὲ δῆλη γέγονεν ἡ τοῦ πατρὸς ἀνοδος, ἐξέρχεται ὁ
πατριάρχης ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ καὶ ὑπαντᾶται μετᾶ
10 τῶν ἐν τέλει τούτῳ ὁ ἅγιος. Ὁ δέ· «τί σοι», φησὶν, «ἔ-
δοξεν, εὐλαβέστατε κῦρι Συμεών, ἑαυτὸν μὲν εἰς τα-
ραχὰς ἐμβαλεῖν, ἡμᾶς δὲ ἐκταράξαι, τοὺς δὲ φιλοῦντάς
σε τούτους μαθητάς λυπῆσαι, καὶ τοιαῦτα παθεῖν, ἃ τυ-
χὸν ἔδει κατακρίτῳ ἐπενεχθῆναί τινι, μή τι γε τοιούτῳ
15 τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀρετὴν οἷος σύ; Ἐγὼ γάρ, μάρτυς

πατρός του πού ἦσαν ἀπλές διαβολές. Ὅσα δὲ ὑπέφερε ἀπὸ ἐμᾶς, δὲν τὰ ἔπαθε διότι ἔχει σφαλῆ στὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὁποίων κατοχυρώνεται ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητη πίστις, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν ἦταν ἀμετάθετος ἀπὸ τὸν σκοπὸ του καὶ δὲν ἔπαυε νὰ ἐορτάζη λαμπρῶς πρὸς τιμὴ τοῦ πατρός του, οἱ δὲ κατήγοροι αὐτοῦ ἐταράσσονταν καὶ μᾶς ἐνοχλοῦσαν καθημερινῶς, γι' αὐτὸ τὸν μετεκίνησα ἀπὸ τὴν μονὴ καὶ τὴν πόλι. Τώρα ὅμως, ἂν θέλῃ καὶ δεχθῆ τις συστάσεις μου, θὰ γίνῃ πάλι κύριος τῆς μονῆς του καὶ μὲ τὴν σύμφωνη γνώμη τῆς ἱερᾶς συνόδου θὰ τὸν χειροτονήσω ἀρχιερεᾶ σὲ μία ἀπὸ τίς ὑψηλές μητροπόλεις, καὶ ὅλες οἱ ἀδικίες θὰ διορθωθοῦν προσηκόντως καὶ ἡ δικὴ σας ἀφοσίωσις σ' αὐτὸν θὰ διαφυλαχθῆ ἄσβεστη.

104

Εἶπε καὶ ἐκάλεσε μὲ ἀπεσταλμένους τὸν ἅγιον ἀπὸ τὴν ἔξορία. Καθὼς λοιπὸν διαδόθηκε ἡ εἴσοδος τοῦ ἁγίου, συγκεντρώνονται ὅλοι σὰν σὲ μεγάλη ἐορτῆ, λαϊκοὶ καὶ μοναχοί, ἱερεῖς καὶ λευίτες, καὶ ὅλοι οἱ διάσημοι συγκλητικοί, στοὺς ὁποίους ἦταν γνωστὸς ὁ μακάριος ἀπὸ τὴν ἀρετῆ, καὶ τῶν ὁποίων ἦταν διδάσκαλος καὶ πατήρ, καὶ ἔρχονται μαζί μὲ αὐτὸν πρὸς τὸν πατριάρχη. Ὅταν δὲ ἀναγγέλθηκε ἡ ἄνοδος τοῦ πατρός, ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης σὸ μικρὸ σεκρέτο² καὶ τὸν συναντᾷ ὁ ἅγιος μαζί μὲ τοὺς ἀξιωματούχους. Καὶ αὐτὸς λέγει «τί σοῦ ἦλθε, εὐλαθέστατε κύρι Συμεών, νὰ ὑποβάλης τὸν ἑαυτὸ σου σὲ ταραχές, ἐμᾶς νὰ μᾶς συνταράξῃς καὶ αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς πού σ' ἀγαποῦν νὰ λυπήσῃς, καὶ νὰ πάθῃς τέτοια, πού θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθοῦν σὲ κάποιον κατάκριτο, καὶ ὄχι βέβαια σὲ κάποιον πού ἔχει τέτοια γνῶσι καὶ ἀρετῆ ὅπως ἐσύ; Ἐγὼ πραγματικά, μάρτυς μου εἶναι ἡ ἔφορος δίκη, εἶχα μεγάλη

2. Τὸ μικρὸ γραφεῖο τῶν Πατριαρχείων.

ἢ Ἐφορος δίκη, μεγάλην καὶ ἀγαθὴν εἶχον τὴν ὑπόλη-
 ψιν περὶ σοῦ, καὶ ἄλλα τινὰ ἔστρεφον καθ' ἑαυτὸν ὑ-
 πὲρ σοῦ, ἃ καὶ εἰς πέρας ἄξω εἶ γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις
 πειθαρχήσεις καὶ τῆς πολλῆς ἐνδῶσεις ἐνστάσεως.
 20 Ἀλλὰ θέλησον τέως κἂν ἐν τούτῳ ἡμῶν ἐπακοῦσαι,
 καὶ πάλιν πρὸς τὴν μάνδραν σου, ἐν ἧ πόρους κατεβά-
 λου πολλούς, ἐπίστρεφον, καὶ περὶ τοῦ ἐορτάζειν τὰ
 τῆς τοῦ πατρός σου μεταστάσεως οὐδὲν ἡμεῖς εἵργο-
 μεν· πλὴν τοῦτο παραινοῦμεν, ὑφείναι μικρὸν τῆς φαι-
 25 δρότητος καὶ τῶν πολυημέρων σου πανηγύρεων, καὶ
 μετ' ἄμόνων ὑπὸ σὲ μοναχῶν καὶ τῶν ἄλλοθεν κατὰ φιλί-
 ας ἐρχομένων ἐορτάζειν, μέχρις ἂν οἱ φθόνῳ κατὰ σοῦ
 κινούμενοι ἢ παύσωνται ἢ ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς παρουσίας
 ζωῆς γένωνται, καὶ τηνικαῦτα ἔση ποιῶν ὡς ἀρεστὸν
 30 σοί τε δοκεῖ καὶ Θεῷ».

105 Ὁ δὲ ἅγιος ὑπολαβὼν ἔφη· «Περὶ μὲν τῆς ταραχῆς
 καὶ τοῦ σκανδάλου ὧν εἶρηκας, ὃ ἐμὸς δεσπότης, οὐκ
 ἐγὼ αἴτιος, ἀλλ' ὃ συνετὸς σύγκελλος καὶ κατενώπιον
 αὐτοῦ ἐπιστήμων, ὃ καὶ δωρεὰν ἐφθονήθη ἐγὼ δι' οὐ-
 5 δὲν ἕτερον ἢ διὰ περιττὰς καὶ ματαίας ζητήσεις, αἷς
 ἐκείνῳ φίλον ἐμματαιάζειν καὶ μεθ' ὧν ἐπαπορεῖν δο-
 κεῖ καὶ πειράζειν τὴν τῶν ἄλλων γνῶσιν καὶ σύνεσιν,
 ἵνα μηδεὶς ἐκείνου τὸ πλεόν ἔχειν δοκῆ, ἀλλ' ἵνα πάν-
 τες ἠττῶνται τῆς ἐκείνου σοφίας καὶ γνώσεως. Ὅς
 10 καὶ τὸ κριμα τῆς ταραχῆς ταύτης βαστάσει δικαίως,
 καθ' ἃ φησιν ὁ ἀπόστολος οὕτω λέγων· ὃ ταρασσὼν ὑ-
 μᾶς, ἐκεῖνος βαστάσει καὶ τὸ κριμα, ὅστις ἂν ᾖ. Περὶ
 δὲ ὧν ἔπαθον καὶ ὑπέστην, ἴσως δὲ καὶ ὑποστήσομαι,

104,23 οὐδὲ Η.

104,26 - 27 κατὰ φιλίας παραλ. Η.

105,2 ὃ ἐμὸς δέσποτα Η.

105,11 οὕτω λέγων παραλ. Η.

καὶ ἀγαθὴ ὑπόληψι γιὰ σένα καὶ ἔτρεφα μερικὲς ἄλλες σκέψεις γιὰ σένα, τίς ὁποῖες καὶ θὰ πραγματοποιήσω, ἂν πειθαρχήσης στὰ λόγια μου καὶ ἀφήσης τὴν μεγάλη ἀντίστασή σου. Ἄλλὰ δέξου τώρα νὰ μᾶς ἀκούσης τουλάχιστο σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, καὶ γύρισε πάλι στὴν μάνδρα σου ὅπου κατέβαλες πολλοὺς πόνους, καὶ ἐμεῖς δὲν θὰ σὲ ἐμποδίσωμε νὰ ἐορτάζης τὴν μετάστασι τοῦ πατρός σου. Ὅμως σὲ προτρέπομε τοῦτο, νὰ μειώσης λίγο τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν διάρκεια τῶν πανηγυρέων σου, νὰ ἐορτάζης μόνο μὲ τοὺς μοναχοὺς σου καὶ μὲ τοὺς ἀπὸ ἄλλου ἔρχομένους φίλους, μέχρις ὅτου οἱ κινούμενοι ἐναντίον σου ἀπὸ φθόνον ἢ παύσουν ἢ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν βίον καὶ τὴν παρούσα ζωὴ, καὶ τότε θὰ ἐνεργῆς ὅπως εἶναι ἀρεστό σὲ σένα καὶ στὸν Θεό».

105

Ὁ δὲ ἅγιος ἀπήντησε· «Περὶ μὲν τῆς ταραχῆς καὶ τοῦ σκανδάλου ποῦ ἀνέφερες, δέσποτά μου, δὲν εἶμαι ἐγὼ αἴτιος, ἀλλ' ὁ συνετὸς καὶ κατὰ τὴν ἀποψὶ τοῦ ἐπιστήμων σύγκελλος ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐφθονήθηκα ἐγὼ χωρὶς λόγο, ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ γιὰ ἀσήμαντες καὶ μάταιες συζητήσεις, μὲ τίς ὁποῖες ἀρέσει σ' ἐκεῖνον νὰ ματαιολογῆ καὶ μὲ τίς ὁποῖες νομίζει ὅτι δυσκολεύει καὶ πειράζει τὴν γνῶσι καὶ σύνεσι τῶν ἄλλων, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται κανεὶς ὅτι ὑπερτερεῖ ἐκεῖνου, ἀλλὰ νὰ ὑπολείπωνται ὅλοι τῆς σοφίας καὶ γνῶσεως ἐκεῖνου. Αὐτὸς δικαίως θὰ βαστάσῃ τὸ κρῖμα τῆς ταραχῆς αὐτῆς, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος· ὅποιος σὰς ταρασσεί, ἐκεῖνος θὰ βαστάσῃ τὸ κρῖμα, ὅποιος κί' ἂν εἶναι»³. Γιὰ ὅσα δὲν ἔπαθα καὶ ὑπέφερα, ἴσως δὲ καὶ ὑποστῶ, ὁμολογῶ χάρι στὸν Θεό μου καὶ σὲ σένα τὸν

3. Γαλ. 5, 10.

χάριν ὁμολογῶ τῷ Θεῷ μου καὶ σοὶ τῷ δεσπότη μου,
 15 ὅτι οὐχ ὡς μοιχὸς ἢ κακοποιός, ἀλλ' ὡς δοῦλος Χρι-
 στοῦ καὶ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων καὶ διατάξεων ἀν-
 τεχόμενος ἔπαθον καὶ ἔτι πείσομαι τὰχα, καθά με Πέ-
 τρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων διδάσκει οὕτω λέγων
 'μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ ὡς κλέπτῃς
 20 ἢ ὡς κακοποιός, εἰ δὲ ὡς χριστιανὸς μὴ αἰσχυνέσθω'.
 Διὸ οὐ μόνον οὐκ αἰσχύνομαι ἔφ' οἷς ὑφίσταμαι διὰ τὴν
 κελεύουσαν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μὴ ἀθετεῖν τοὺς πατέρας
 ἡμῶν, ἀλλὰ χαίρω καὶ μακάριον ἡγῆμαι ἑμαυτόν, ὅτι
 καὶ αὐτὸς ὁ ταπεινὸς ἐγὼ κατηξιώθην ὑπὲρ μιᾶς ἐντο-
 25 λῆς τοῦ Θεοῦ μου λόγους εἰσπραχθῆναι καὶ ὑπὲρ δικαιο-
 σῦνης κατακριθῆναι καὶ ὑπερορίαν ὑποστῆναι κατὰ
 τοὺς παλαιοὺς πατέρας ἡμῶν».

106

«Περὶ δὲ τῆς εἰς ἐμέ σου παλαιᾶς διαθέσεως καὶ αὐ-
 τὸς ἐγὼ μάρτυς, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μέσον
 πολιτευομένη ἡμῶν ἀλήθεια, ὅτι καὶ τετίμηκας ἡμᾶς
 παρὰ τὴν ἀξίαν πολλᾶκις, καὶ διὰ τιμῆς εἶχες ἀεὶ τὰ
 5 ἡμέτερα, καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν ἡμῶν ἐκθειά-
 ζων τὰ τελούμενα παρ' ἡμῶν, καὶ ὁμολογῶ τὰ τῆς σῆς
 δέσπατά μου πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως. Ἄλλ' ὁ τοῦ Σατα-
 νᾶ φθόνος, οὐκ οἶδ' ὅπως εἶπω, ὡς οὐκ ὄφελεν ἔστρε-
 πέ σου τὰ σπλάγχνα καὶ τὸ γλυκὺ πικρὸν ἀπειργάσατο
 10 καὶ τὸ φῶς ἔθετο σκότος, οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ ἔφ'
 ὄσσην ἦλθε τὴν γῆν τὰ δραματουργηθέντα καθ' ἡμῶν
 τοῖς ἀκούουσιν. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ὡς ἔφησ' ἐλο-
 γίζου ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ κατὰ σεαυτὸν ἔστρεφες, καὶ ἔτι
 ἐννοῆ καὶ πληρῶσειν αὐτὰ ὑπισχνῆ, εἰ πειθαρχήσομεν
 15 τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις, εἰ μὲν περὶ τῶν προσκαίρων
 εἰσὶν ἀγαθῶν καὶ τῆς παρουσίας τῶν ἀνθρώπων δόξης

105,14 σοὶ τῷ: σοὶ Η.

106, 8 εἰπεῖν Η.

δεσπότη μου, διότι ἔπαθα ὄχι ὡς μοιχός ἢ κακοποιός, ἀλλὰ ὡς δοῦλος Χριστοῦ καὶ πιστός στοὺς ἀποστολικούς κανόνες καὶ διατάξεις, καὶ ἐνδεχομένως θὰ ἐξακολουθήσω νὰ πάσχω, ὅπως μὲ διδάσκει ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων Πέτρος, λέγοντας: 'νὰ μὴ ὑποφέρῃ κανεὶς ὡς φονεὺς ἢ ὡς κλέπτης ἢ ὡς κακοποιός, ἐὰν ὅμως πάσχη ὡς Χριστιανός, νὰ μὴ ἐντρέπεται'.⁴ Γι' αὐτὸ ὄχι μόνο δὲν ἐντρέπομαι γιὰ ὅσα ὑποφέρω χάριν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ποὺ παραγγέλλει νὰ μὴ ἀθετοῦμε τοὺς πατέρες μας, ἀλλὰ χαίρομαι καὶ θεωρῶ τὸν ἑαυτὸ μου εὐτυχῆ, διότι καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καταξιώθηκα νὰ δικασθῶ χάριν μιᾶς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ μου καὶ νὰ καταδικασθῶ χάριν τῆς δικαιοσύνης καὶ νὰ ὑποστῶ ἐξορία κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν παλαιῶν πατέρων μας».

106

«Ὡς πρὸς τὴν παλαιὰ σου διάθεσι γιὰ μένα μάρτυς εἶμαι κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ ἀλήθεια ποὺ ἐπικρατεῖ ἀνάμεσά μας, ὅτι καὶ πολλές φορές μᾶς ἐτίμησες ὑπὲρ τὴν ἀξία μας καὶ πάντοτε ἐκτιμοῦσες τὴν διαγωγή μας καὶ ἐξεθείαζες ὑπερβολικὰ τὴν ἀφοσίωσι πρὸς τὸν πατέρα μας, θαυμάζοντας τὰ τελούμενα ἀπὸ ἐμᾶς, καὶ ἀναγνωρίζω τὴν εὐμενῆ σου πρὸς ἐμᾶς διάθεσι, δέσποτα. Ἄλλ' ὁ φθόνος τοῦ Σατανᾶ, δὲν γνωρίζω πῶς νὰ τὸ εἰπῶ, σοῦ κατέστρεψε δυστυχῶς τίς διαθέσεις καὶ κατέστησε πικρὸ τὸ γλυκὸ καὶ ἔκαμε σκότος τὸ φῶς, ὄχι μόνο γιὰ μᾶς ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους ὅσοι ἀκουσαν τὰ γενόμενα σὲ βᾶρος μας, σὲ ὅσα μέρη τῆς γῆς ἔφθασε ἡ φήμη τους. Ὅτι δὲ ἐσκεπτόσουν καὶ κάτι ἄλλο γιὰ μᾶς, ὅπως εἶπες, τὸ ὁποῖο ἔστρεφες στὸ νοῦ σου καὶ ἀκόμη σκέπτεσαι καὶ ὑπόσχεται ὅτι θὰ τὸ ἐκπληρώσῃς, ἂν πειθαρχήσωμε στὰ λεγόμενα ἀπὸ σέ, ἂν μὲν πρόκειται γιὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ καὶ γιὰ τὴν

4. Α' Πέτρ. 4, 14 - 17.

τε καὶ τιμῆς, λόγος τούτων οὐδεὶς μοι τῷ δούλῳ σου, τοῦτο πεφιλοσοφηκότι πάλαι, τὸ τὴν μὲν ἀτιμίαν τῶν ἀνθρώπων ὡς πρόξενον οὐραγίου δόξης ἡγεῖσθαι, τὴν δὲ
 20 δόξαν αὐτῶν ὡς ὕβριν, καὶ λοιδορίαν ὑφίστασθαι· εἰ δὲ περὶ τινῶν θεοφιλῶν καὶ τῶν εἰς ψυχὴν φερόντων τὸ κέρδος, ἔξεις με πάντως τοῖς σοῖς προστάγμασι προθύμως ὑποταττόμενον. Καὶ τίς γὰρ οὐκ ἐπαινέσει τοῦτο, ὀπηνίκα ἂν Χριστὸς καὶ οἱ τούτου μαθηταὶ εἶπον καὶ ἐν-
 25 ετείλαντο διδάσκεις τηρεῖν ὁ δεσπότης μου, κατὰ τὸν εἰρηκότα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, 'διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν'; Θέλησον οὖν κατὰ τὸ θεῖον λόγιον διδάσκειν τοῖς προλαβοῦσιν ἀγίοις πατράσιν ἐπόμενος, καὶ ὡς ὁμότροπὸν σε τῶν ἀποστόλων δε-
 30 ξόμεθα, καὶ γῆ καὶ σπόδος ὑπὸ τοὺς ἀγίους σου πόδας γενοίμεθα, καὶ τὸ πατεῖσθαι ὑπὸ σοῦ, καθὰ προέγραψα, ἀγιασμὸν ἡγησόμεθα· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐντολάς σου μέχρι θανάτου φυλάξομεν, καὶ σὺ ὑπεραγαπήσεις ἡμᾶς ὡς δούλους καὶ εὐγνώμονας μαθητὰς
 35 τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς καλῶς λέγοντας ὑπερεπαινέσεις ἡμᾶς».

107 «Εἰ δὲ μὴ διδάσκειν οὕτως ἐθέλεις, ἵνα καὶ τοῖς σοῖς ὡς εἴρηται πειθαρχῶμεν προστάγμασιν, ἀλλὰ μεθ' ὑποσχέσεών τινῶν, δι' ὧν φανήσομαι τοῖς ἐνθρώποις ἐν βίῳ περιδοξὸς καὶ σύνεδρος ἔσομαί σοί τε καὶ πᾶσι τοῖς
 5 ἀρχιερεῦσι τῆς ἐκκλησίας, προβιβάζεις ἡμᾶς ἀθετῆσαι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἅγιον, τὸν φωτίσαντα ἡμᾶς καὶ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύοντα καὶ προϊστάμενον ἡμῶν ἐν ταῖς τοῦ βίου ἀεὶ περιστάσεσιν, ὡς φιλοστοργότατος πατήρ, καὶ διὰ τούτου προσκροῦσαι σπουδάξεις ἡμᾶς τῷ
 10 εἰπόντι Χριστῷ, 'ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ', οὐδὲν ἔ-

παρουσα δόξα καὶ τιμὴ τῶν ἀνθρώπων, ἐγὼ ὁ δοῦλος σου δὲν τὰ ὑπολογίζω καθόλου αὐτὰ, ἀφοῦ ἀπὸ παλαιὰ ἔχω ἀποφασίσει τὴν μὲν ὑποτίμησι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους νὰ θεωρῶ ὡς πρόξενο δόξης, τὴν δὲ δόξα ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ὑφίσταμαι ὡς ὕβρι καὶ λοιδορία. Ἐὰν δὲ τὸ κέρδος ἀνήκη στὴν κατηγορία τῶν θεοφιλῶν ἀγαθῶν ποὺ ὠφελοῦν τὴν ψυχὴ, ὅπωςδήποτε θὰ μὲ ἔχης προθύμως ὑποτεταγμένο στὰ προστάγματά σου. Πραγματικὰ ποιός δὲν θὰ ἐπαινέση τοῦτο, ἀφοῦ διδάσκεις ὅσα εἶπαν καὶ παρήγγειλαν νὰ τηροῦμε ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡδιδάσκοντάς τους νὰ τηροῦν ὅλα ὅσα σὰς παρήγγειλα;»⁵. Θέλησε λοιπὸν κατὰ τὸ θεῖο λόγιον νὰ διδάσκη, ἀκολουθώντας τοὺς προγενεστέρους ἀγίους πατέρες, καὶ θὰ σὲ δεχθοῦμε ὡς ὁμότροπον τῶν ἀποστόλων καὶ θὰ γίνωμε χῶμα καὶ στάκτη κάτω ἀπὸ τὰ ἅγια πόδια σου, καὶ τὸ νὰ πατοῦμαστε ἀπὸ σέ, ὅπως ἔγραψα προηγουμένως, θὰ τὸ θεωρήσωμε ἁγιασμό. "Ὅχι μόνο δὲ αὐτό, ἀλλὰ θὰ φυλάξωμε καὶ τίς ἐντολές σου μέχρι θανάτου καὶ σὺ θὰ μᾶς ὑπεραγαπήσης ὡς δούλους καὶ εὐγνώμονες μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ μᾶς ὑπερεπαινέσης ὡς λέγοντας καλά».

107

«Ἐὰν ὅμως δὲν θέλης νὰ διδάσκης ἔτσι, ὥστε καὶ νὰ πειθαρχοῦμε, ὅπως εἶπαμε, στὰ προστάγματά σου, ἀλλὰ μὲ ὑποσχέσεις ὅτι θὰ φανῶ περίδοξος στὴν ζωὴ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ γίνω σύνεδρος σου καὶ ὄλων τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας μᾶς παρακινῆς ν' ἀθετήσωμε τὸν πατέρα τὸν ἅγιον, ποὺ μᾶς ἐφώτισε καὶ τώρα πρεσβεύει ὑπὲρ ἡμῶν καὶ μᾶς προστατεύει πάντοτε στίς περιστάσεις τοῦ βίου ὡς φιλοστοργότατος πατήρ, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο φροντίζεις νὰ προσκρούσωμε στὸν Χριστὸ ποὺ εἶπε, ἅποιος ἀθετεῖ ἐσᾶς, ἀθετεῖ ἐμένα»⁶, τότε κι'

5. Ματθ. 28, 20.

6. Λουκᾶ 10, 26.

τερον ἀλλ' ἢ μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμεῖς
 εἶπωμεν, 'πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις'.
 Εἰ γὰρ ἀνθρώποις τοῦτο ποιῶν ἀρέσκειν ἔσπευδον, Χρι-
 στοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. 'Ἐγὼ γὰρ ἴσθι ἀπὸ γε τοῦ
 15 παρόντος οὐ προκρίνω τῆς διὰ δικαιοσύνην Θεοῦ γε-
 νομένης μοι ὑπερορίας μοναστήριον ἢ πλοῦτον ἢ δό-
 ξαν ἢ ἕτερόν τι τῶν σπουδαζομένων ἀνθρώποις ἐν βίῳ.
 Οὐδὲν γὰρ με τούτων, ἀλλ' οὐδὲ θάνατος, οὐδὲ ζωὴ χω-
 ρίσει ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ μου ἀγάπης καὶ αὐτοῦ τοῦ
 20 πνευματικοῦ μου πατρός· ἀφ' οὗ γὰρ τὴν φροντίδα πᾶ-
 σαν τῆς ἡγουμενείας τῷ μαθητῇ μου κατεπίστευσα 'Αρ-
 σενίῳ καὶ προϊστασθαι ἀντ' ἐμοῦ κέκρικα τῶν αὐτοῦ ἀ-
 δελφῶν, ὅπως ἐγὼ καὶ ὧν ἐκεῖσε τῶν πραγμάτων καὶ
 πόνων μου ἔξω γέγονα καὶ ὡς μὴ ὧν ἦμην ἐν μέσῳ αὐ-
 25 τῶν ἐπρόϊτος καθεζόμενος, καὶ ἐπεὶ διὰ δικαιοσύνην καὶ
 φυλακὴν ἐντολῆς Θεοῦ ζῶντος ἐξωρίσθην ἐκεῖθεν, οὐκέ-
 τι ἄλλο ἀνθυποστρέψω ἐκεῖσε ἕως ἐν ζῴσιν εἶμι, ἀλλὰ
 συναποθανοῦμαι τῇ ἐντολῇ τοῦ Χριστοῦ μου μὴ ἀθετήσας
 αὐτόν, καὶ εὖ οἶδα ὅτι οὐκ ἐκπέσω τῶν αὐτοῦ θεοπνεύ-
 30 στων μακαρισμῶν. 'Ἐφη γὰρ, 'μακάριοί ἐστε, ὅταν ὄνει-
 δίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ρῆ-
 μα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ».

108

Ταῦτα τοίνυν ὁ πατριάρχης παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ὡς
 ἤκουσεν «ὄντως, ἔφη, Στουδίτης εἰ φιλοπάτωρ, κῦρι
 Συμεών, καὶ τὴν ἐκείνων ἐνστασιν καὶ αὐτὸς φέρεις
 ἐπαινουμένην τάχα καὶ νομίμως ἔχουσαν». Διὸ καὶ σύν-
 5 τομον ἀπεφήνατο τὴν αὐτοῦ κρίσιν οὕτως εἰπὼν «ἐγὼ
 μὲν ἔλεγον, τῆς πολλῆς σε περὶ τὸ πρᾶγμα ἐνστάσεως
 περικόπομαι ποσῶς. 'Ἐπεὶ δὲ ὁ αὐτὸς εἰ ἔτι καὶ οὐδα-
 μῶς ἠλλοίωσαι, ἀλλὰ ἀμεταθέτως ἔχεις τῆς πρὸς ἐκεῖ-

ἐμεῖς δὲν θὰ εἰποῦμε τίποτε ἄλλο παρὰ ἴπρέπει νὰ πειθαρχοῦμε στὸν Θεὸ μᾶλλον παρὰ σὲ ἀνθρώπους⁷. Ἐὰν πραγματικά, κάμοντας τοῦτο, ἔσπευδα νὰ ἀρέσω στοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἦμουν δοῦλος τοῦ Χριστοῦ. Διότι γνώριζε ὅτι ἐγὼ ἀπὸ τώρα δὲν προτιμῶ μοναστήρι ἢ πλοῦτο ἢ δόξα ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ ὅσα ἐπιδιώκουν στή ζωὴ οἱ ἀνθρωποι ἀντὶ τῆς ἐξορίας ποῦ μοῦ ἐπιβλήθηκε γιὰ τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ δὲν θὰ μὲ χωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μου καὶ αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός. Διότι, ἀφ' ὅτου ἐμπιστεύθηκα ὅλην τὴν φροντίδα τῆς ἡγουμενείας στὸν μαθητὴ μου Ἀρσένιο καὶ τὸν προέκρινα νὰ προϊσταται ἀντὶ γιὰ μένα τῶν ἀδελφῶν του, ἐγὼ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἦμουν ἐκεῖ, ἀπαλλάχθηκα ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τοὺς κόπους μου καὶ εὐρισκόμουν ἀφανῆς ἀνάμεσά τους σὰν νὰ μὴ ὑπάρχω. Καὶ ἐπειδὴ χάρι δικαιοσύνης καὶ φυλάξεως τῆς ἐντολῆς τοῦ ζῶντος Θεοῦ ἐξωρίσθηκα ἀπὸ ἐκεῖ, δὲν ἐπιστρέφω πάλι ἀπὸ ἐκεῖ ἕως ὅτου ζῶ, ἀλλὰ θὰ συναποθάνω μαζί μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ μου, χωρὶς νὰ τὸν ἀθετήσω, καὶ γνωρίζω καλὰ ὅτι δὲν θὰ ἐκπέσω τῶν θεοπνεύστων μακαρισμῶν του. Διότι εἶπε ἴθα εἴσθε μακάριοι, ὅταν σᾶς ὄνειδίσουν καὶ διώξουν καὶ εἶπουν ἕξ αἰτίας μου κάθε κακὸ λόγο ἐναντίον σας ψευδόμενοι⁸.

108

Καθὼς λοιπὸν ὁ πατριάρχης ἄκουσε αὐτὰ, ποῦ δὲν τὰ ἐπερίμενε, εἶπε· «ἀληθινὰ εἶσαι φιλοπατερικός Στουδίτης, κύρι Συμεών, καὶ διαθέτεις τὴν ἐπιμονὴ ἐκείνων, ποῦ εἶναι ἴσως ἀξιέπαινή καὶ νόμιμη». Γι' αὐτὸ καὶ σὲ λίγο ἐξέφερε τὴν κρίσι του μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους· «Ἐγὼ ἤλπιστα ὅτι θὰ περιέκοπτα κάπως τὴν ἐπιμονὴ σου στὸ θέμα αὐτό. Ἐπειδὴ δὲ εἶσαι ἀκόμη ὁ ἴδιος καὶ δὲν ἔχεις καθόλου ἀλ-

7. Πράξ. 5, 29.

8. Ματθ. 5, 11.

νον τὸν πνευματικόν σου πατέρα τιμῆς τε καὶ πίστεως,
 10 τοῦτο μὲν ἐμοί τε καὶ πᾶσιν ἐπαινετὸν δοκεῖ καὶ νόμιμον.
 Σὺ δὲ πάντως ἐδείχθης τοῖς λόγοις τοῖς ἡμετέροις μὴ
 πειθαρχῶν. Τοῦ λοιποῦ οὖν ἔσο ἔνθα καὶ βούλει, τοῖς
 σοῖς δηλαδὴ μαθηταῖς συναναστρεφόμενος καὶ τὰ κατὰ
 βούλησιν ποιῶν καὶ μὴ πρὸς ἡμῶν κωλυόμενος, εἴτε ἐν
 15 τοῖς ἔξω, εἴτε ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πανηγυρίζων εἰ καὶ τοῖς
 φίλοις συνευφραινόμενος». Οὕτως εἰπὼν ἀπέλυσεν αὐ-
 τοὺς ἐν εἰρήνῃ.

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

109 Ὁ οὖν μακάριος Συμεών, ὁ καὶ δίχα διωγμοῦ ἐθε-
 λοῦσιος μάρτυς ἀναδειχθεὶς ἐν τε τῷ τῆς συνειδήσεως
 μαρτυρίῳ καὶ ἐν τῇ ὑπομονῇ τῶν διὰ τὴν ἐντολήν τοῦ
 Θεοῦ ἐπελθόντων αὐτῷ πειρασμῶν, τοῖς φίλοις αὐτοῦ
 5 τέκνοις, τοῖς δηλωθεῖσιν ἄρχουσι, τοῦ πατριαρχείου χαί-
 ρων συνεξελθῶν, μετὰ πάντων ἐκείνων ξενίζεται ἐν τῷ
 οἴκῳ τοῦ θαυμαστοῦ Χριστοφόρου, ᾧ ἦν ἡ Φαγοῦρα τὸ
 ἐπώνυμον, καὶ κεῖσε ἡμέρας πεπονηκῶς οὐκ ὀλίγας, αὐ-
 τῷ τε πρῶτον καὶ τοῖς αὐτοῦ δυσὶν ἀδελφοῖς μεταδοὺς
 10 τῆς ὠφελείας ἀφθόνως, ἔπειτα δὲ καὶ πολλοῖς ἄλλοις,
 τῆς διδασκαλίας τῶν αὐτοῦ μελιρρύτων λόγων τὴν μέ-
 θεξιν δαψιλῆ χαρισάμενος, ἱερεῦσι, λευῖταις, ἄρχουσι,
 ιδιώταις, ἀνδράσι τε καὶ γυναιξί, παισὶ τε καὶ γέροισι,
 καὶ ὅσοις δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ καταφανῆς ἦν καὶ ἐπέραστος,
 15 διαπερᾶ πρὸς τὴν φίλην αὐτοῦ ἐρημίαν ἡσυχίας ἐκεῖσε
 ποθῶν κατασκευάσαι κελλίον. Ὁ δὲ διδοὺς νεοσσοῖς ἀε-
 τῶν νοσσιᾶν καὶ ἄρτον εἰς βρωσὶν ἀνθρώποις Θεὸς ὕει
 δίκην ὑετοῦ καὶ τῷ μακαρίῳ τούτῳ τὰ χρήματα, καὶ
 ἀνοίγει αὐτῷ τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀρχόντων, καὶ πάν-
 20 τες ὁμοῦ χορηγοῦσι, συγγενεῖς φίλοι τέκνα, χρυσοῦ πο-

λαγῆ, ἀλλά μένεις ἀμετακίνητος ἀπὸ τὴν πρὸς ἐκείνον τὸν πνευματικὸ σου πατέρα τιμῆ καὶ πίστι, αὐτὸ βέβαια θεωρεῖται ἀπὸ ἐμένα καὶ ἀπὸ ὅλους ἀξιέπαινο καὶ νόμιμο. Σὺ πάντως ἐδείχθηκες ἀπειθάρχος στὰ λόγια μας. Στὸ ἐξῆς λοιπὸν νὰ εἶσαι ὅπου θέλεις, συναναστρεφόμενος δηλαδὴ τοὺς μαθητὰς σου καὶ πράττοντας τὰ θελήματά σου χωρὶς νὰ ἐμποδίζεσαι ἀπὸ ἐμᾶς, νὰ πανηγυρίζης καὶ νὰ συνευφραίνεσαι μὲ τοὺς φίλους εἴτε στὰ ἔξω εἴτε μέσα σ' αὐτὴν τὴν πόλι». Ἄφου εἶπε αὐτά, τοὺς ἀπέλυσε εἰρηνικά.

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

109

Ὁ μακάριος λοιπὸν Συμεών, ποὺ ἀποδείχθηκε ἐθελούσιος μάρτυς καὶ χωρὶς διωγμὸ τόσο κατὰ τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεως ὅσο καὶ κατὰ τὴν ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν ποὺ τὸν εὐρῆκαν χάριν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἐξῆλθε ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο χαρούμενος μαζί μὲ τὰ ἀγαπητὰ του τέκνα, τοὺς ἀναφερθέντας ἄρχοντας. Μαζὶ μὲ ὅλους αὐτοὺς φιλοξενεῖται στὸν οἶκο τοῦ θαυμαστοῦ Χριστοφόρου τοῦ Φαγούρα καί, μένοντας ἐκεῖ ἀρκετὲς ἡμέρες, μετέδωκε ἄφθονη ὠφέλεια πρῶτα σ' αὐτὸν καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς του, ἔπειτα δὲ καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους, χαρίζοντας πλουσία τὴν μέθεξι τῆς διδασκαλίας τῶν μελιρρῦτων λόγων του σὲ ἱερεῖς καὶ λευῖτες, ἄρχοντες καὶ ἰδιῶτες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, παιδιὰ καὶ γέροντες, δηλαδὴ σὲ ὅλους ὅσοι ἐγνώριζαν καὶ ἀγαποῦσαν τὸν ἄνδρα. Ἀπὸ ἐκεῖ τέλος ἐπέρασε στὴν φίλην του ἐρημία, μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ κατασκευάσῃ ἐκεῖ ἡσυχαστικὸ κελλί. Ὁ δὲ Θεός, ποὺ δίνει φωλεὰ στοὺς νεοσσούς τῶν ἀετῶν καὶ ἄρτο στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ φάγουν, ρίχνει σὰν βροχὴ τὰ χρήματα καὶ στὸν μακάριο τοῦτον καὶ τοῦ ἀνοίγει τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀρχόντων, καὶ ὅλοι μαζί, συγγενεῖς, φίλοι, παιδιὰ, τοῦ χο-

σότητα ἱκανήν, ἣν δεξάμενος ὁ μακάριος ἄπτεται Θεῷ
 θαρρήσας, ᾧ καὶ ὑπὲρ τούτου προσηύξατο, τοῦ ἔργου
 καὶ τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ μοναστηρίου.

110 Ἄλλὰ τίς ἱκανὸς τοὺς ἀναφυέντας πάλιν ἐκεῖθεν
 αὐτῷ πειρασμοὺς ἀπὸ τε δαιμόνων καὶ τῶν πλησιοχώ-
 ρων ἐκδιηγῆσασθαι; Οἱ μὲν γὰρ ἀφανῶς ὄσαι ὄραι,
 οἱ δὲ φανερῶς τοὺς ὀδόντας ἔβρυχον κατ' αὐτοῦ, λί-
 5 θοις ἔβαλλον, ὕβρεσιν ἔπλυνον, ἀπειλαῖς καὶ φόβοις ἐξ-
 εδειμάτουν αὐτόν· τί οὐκ ἐποιοῦν πρὸς τὸ ἀναχαιτίσαι
 αὐτόν τῆς τοῦ φροντιστηρίου οἰκοδομῆς; ἀλλ' ὁ τὴν
 πέτραν ἐνδεδυμένος Συμεὼν, ἐπ' αὐτὴν ἐρηρυσμένας
 ἔχων αἰετὰς βάσεις τῆς διανοίας αὐτοῦ, ταῖς τῶν πει-
 10 ρασμῶν προσβολαῖς τε καὶ ἀντιπνοίαις ἀκατάσειστος
 καὶ ἀκράδαντος ἔμεινεν. Οἱ μὲν γὰρ πρόσκοι φθόνῳ
 βαλλόμενοι ταῖς ἀπειλαῖς φανερῶς διεκώλυον, καὶ ταῖς
 βολαῖς τῶν λίθων αὐτόν ἐξεδίωκον, οἱ δὲ πάλαι ἐκπο-
 λεμωθέντες αὐτῷ δαίμονες τὰς οἰκοδομὰς κατέσειον
 15 αὐτοῦ ἀφανῶς καὶ κόπους αὐθις παρεῖχον αὐτῷ. Καὶ
 τί τὰ πολλὰ λέγω; Θάλασσα κακῶν ἐπὶ ἀγρίοις κύμα-
 σιν αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἠγείρετο ἢ τῶν πειρασμῶν τρι-
 κυμία ἐκ δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων ὁμοῦ. Πλὴν ὅμως
 διὰ πολλῶν πόνων πρὸς αὐτοῦ τελειοῦται, ὡς νῦν ὁ-
 20 ρᾶται, τὸ βραχύτατον τοῦτο ποιμνιον, παρ᾿δεισον ἐν
 αὐτῷ καὶ ἀμπελῶνα φυτεύσαντος εἰς παραμυθίαν τῶν
 μελλόντων προσκαρτερεῖν ἐν αὐτῷ μοναχῶν.

Ἦν οὖν ὁ Συμεὼν πάλιν συγκροτῶν ἄλλο ποιμνιον
 καὶ φιλοτιμότερον ἐορτάζων τὴν τοῦ πατρὸς ἐορτὴν ἢ
 25 πρότερον· συνήρχετο γὰρ σχεδὸν ἅπας ἐν τῷ ναῷ τῆς
 Θεοτόκου τῶν Εὐγενίου, ἔνθα καὶ μετόχιον ἐξωνήσα-

ρηγοῦν ἰκανὴ ποσότητα χρυσοῦ. Παίρνοντάς τὴν ὁ μακάριος ἄρχισε τὸ ἔργο τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ μοναστηρίου μετὰ τὴν πεποίθησιν στὸν Θεό, στὸν ὁποῖο προσευχήθηκε καὶ γι' αὐτὸ.

110

Ἄλλὰ ποῖός εἶναι ἰκανὸς νὰ διηγηθῇ τοὺς πειρασμοὺς ποὺ τοῦ ἐδημιουργήθηκαν πάλι μετὰ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴ ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ τοὺς πλησιοχώρους; Ἐκεῖνοι μὲν ἀφανῶς κάθε στιγμὴ, αὐτοὶ δὲ φανερῶς ἔτριζαν τὰ δόντια ἐναντίον του, ἔρριχναν λίθους, τὸν ἔπλυναν μετὰ ὕβρεις, τὸν ἐτρομοκρατοῦσαν μετὰ ἀπειλὰς καὶ ἐκφοβισμοὺς. Τί δὲν ἔκαναν γιὰ νὰ τὸν σταματήσουν ἀπὸ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ μοναστηρίου; Ἄλλὰ ὁ ἐνδυμένος μετὰ τὴν πέτρα Συμεών¹, ἔχοντας πάντοτε στερεωμένα σ' αὐτὴν τὰ θεμέλια τῆς διανοίας του², ἔμεινε ἀκλόνητος καὶ ἀκράδαντος ἀπὸ τίς σφοδρὰς προσβολὰς τῶν πειρασμῶν. Οἱ γείτονες, κινούμενοι ἀπὸ φθόνον, τὸν ἐμπόδιζαν μετὰ ἀπειλὰς φανερά, καὶ τὸν ἐκδίωκαν μετὰ λιθοβολισμοὺς, οἱ δὲ δαίμονες ποὺ εἶχαν καταπολεμηθῆ παλαιὰ ἀπὸ αὐτὸν ἔσειαν τίς οἰκοδομὰς του ἀφανῶς καὶ τοῦ ἐδημιουργοῦσαν νέους κόπους. Καὶ τί χρειάζεται νὰ λέγω πολλά; Ἡ τρικυμία τῶν πειρασμῶν ἀπὸ δαίμονες καὶ ἀνθρώπους, μαζὶ ἐσηκωνόταν καθημερινῶς ἐναντίον του σὰν θάλασσα κακῶν κατὰ ἄγρια κύματα. Πλὴν ὁμως ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς κόπους ὀλοκληρῶνται, ὅπως φαίνεται τώρα, τοῦτο τὸ μικρὸ ποιμνιοστάσιον, καὶ ἔπειτα φυτεύει σ' αὐτὸ κῆπον καὶ ἀμπελῶνα γιὰ παραγωγή τῶν μοναχῶν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐγκατασταθοῦν σ' αὐτὸ.

Ἔτσι λοιπὸν ὁ Συμεών ἐπιδόθηκε πάλι στὴν συγκρότησιν ἄλλου ποιμνίου καὶ στὸν ἐορτασμὸ τῆς μνήμης τοῦ πατρὸς πανηγυρικώτερα ἀπὸ πρὶν. Διότι συνέρχονταν στὸν ναὸ τῆς Θεοτόκου στὴν συνοικία τοῦ Εὐγενίου, ὅπου ἀγό-

1. Γαλ. 3, 27. Α' Κορ. 10, 4.

2. Ψαλμ. 39, 20.

το, ὃ τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κληρὸς, τῷ λαο-
 συνάκτη ἐπόμενος, καὶ πολλοὶ ἔκ τε μοναζόντων καὶ
 λαϊκῶν, καὶ ἐν ἡμέραις ὅλαις ὁκτὼ τὰ τῆς ἑορτῆς ἔ-
 30 τελεῖτο, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ κωλύων ἢ κατηγορῶν ὡς τὸ
 πρότερον.

111 Ἄλλὰ γάρ, ἐπεὶ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔρ-
 γων αὐτοῦ, ἄπτεται πάλιν τῆς φίλης ἡσυχίας, ἧς οὐκ
 ἐχωρίσθη ποτὲ καὶ πολλαῖς ταραχαῖς πραγμάτων ὠμί-
 λησε, καὶ ὅλως τῶν συνήθων θεωριῶν καὶ ἐλλάμψεων
 5 ἐν τῷ πνεύματι γίνεται. Ἐντεῦθεν τὴν ὕλην καὶ τὸ
 πάχος τοῦ σώματος διασχὼν ἐκδημεῖ τούτου, καὶ οὐ
 μηδαμῶς ἐχωρίσθη Θεοῦ, ἐνοῦται τούτῳ διὰ λόγου καὶ
 πνεύματος τελεώτερον καὶ γλῶσσα πυρὸς ἢ τούτου γί-
 νεται γλῶττα, καὶ θεολογεῖ τῶν θείων ὕμνων τοὺς ἔ-
 10 ρωτας, καὶ ἄκων δημοσιεύει τῇ βιαίᾳ πνοῇ τοῦ πνεύ-
 ματος ἃ τε εἶδεν ἐν ἀποκαλύψει Θεοῦ καὶ ἃ ἐν ὀπτα-
 σίαις ὑπὲρ τὴν φύσιν γεγόμενος ἐθεάσατο. Τῇ γὰρ ἐν-
 εργείᾳ τοῦ θείου πυρὸς ἐνεργούμενος, ὅλος πῦρ, ὅλος
 φῶς καθ' ἑκάστην γινόμενος, Θεὸς ἐχρημάτιζε θέσει,
 15 καὶ ὡς Υἱὸς Θεοῦ, ἀνακεκαλυμμένῳ ξενοτρόπως ἔνθεν
 ἤδη προσώπῳ τῷ Πατρὶ καὶ Θεῷ κατὰ τὸν Μωσέα ὠ-
 μίλει, καὶ τὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ θείου πυρὸς μέλανι ἐν
 δακτύλῳ Θεοῦ ὡς πλάκας ἐχάραττε. Πρὸς τούτοις ἐκ-
 τίθεται καὶ τοὺς ἀπολογητικούς καὶ ἀντιρρητικούς αὐ-
 20 τοῦ λόγους ἐνταῦθα δυνατοὺς δυνατῶς ἐν δυνάμει σο-
 φίας, κατὰ τῶν ἀντιδιατιθεμένων τούτους ἀναταξά-
 μενός.

112 Ἄλλ' οὐκ ἡρέμει ταῦτα ὁρῶν ὁ καὶ αὐτὸν ὡς τὸν
 Ἰωβ ἐξαιτησάμενος δαίμων ἐκμαίνει γὰρ τοὺς παρα-
 κειμένους τῇ μονῇ ἀγχιτέρμονας κατ' αὐτοῦ, καὶ ποτὲ

ρασε μετόχιο, ὅλος σχεδὸν ὁ κληρὸς τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἀκολουθώντας τὸν λαοσυνάκτη, καὶ πολλοὶ μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, καὶ διαρκοῦσε ὀκτῶ ὀλόκληρες ἡμέρες ὁ ἑορτασμός, χωρὶς νὰ ἐμποδίζη ἢ νὰ κατηγορῆ κανεὶς, ὅπως πρὶν.

111

Ἄλλὰ βέβαια, ὅταν ἐσταμάτησε ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα του, ἐπιδίδεται πάλι στὴν φίλη του ἡσυχία, ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν ἐχωρίσθηκε ποτέ, ἔστω καὶ ἂν ἐμπλέχθηκε σὲ πολλές ταρχώδεις ὑποθέσεις, καὶ παραδίδεται ὀλοσχερῶς στὶς συνήθεις θεωρίες καὶ ἐλλάμψεις κατὰ τὸ πνεῦμα. Τότε ξεπερνώντας τὴν ὕλη καὶ τὸ πάχος τοῦ σώματος ἐκδημεῖ ἀπὸ αὐτό καὶ ἐνώνεται μὲ τὸν Θεὸ τελειότερα διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν εἶχε καθόλου χωρισθῆ ἄλλωστε, καὶ ἡ γλῶσσα του γίνεται γλῶσσα πυρός καὶ θεολογεῖ τοὺς ἔρωτες τῶν θείων ὕμνων καὶ ἀκουσίως δημοσιεύει μὲ τὴν βιαία πνοή τοῦ πνεύματος ὅσα εἶδε μὲ ἀποκάλυψι τοῦ Θεοῦ καὶ ὅσα ἐθεώρησε σὲ ὀπτασίες ἀνεβαίνοντας ἐπάνω ἀπὸ τὴν φύσι. Διότι, κινούμενος διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ θείου πυρός καὶ γινόμενος καθημερινῶς ὅλος πῦρ, ὅλος φῶς, μεταβαλλόταν σὲ θέσει Θεὸν καὶ ὡς υἱὸς Θεοῦ μὲ ἀποκαλυμμένο πρόσωπο³ ὠμιλοῦσε ἤδη ἀπὸ ἐδῶ ξενοτρόπως μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Θεὸ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μωϋσέως, καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργείας τοῦ θείου πυρός ἐχάρασσε μὲ μελάνι διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ Θεοῦ σὰν σὲ πλάκες. Ἐκτός αὐτῶν συντάσσει ἐδῶ καὶ τοὺς ἀπολογητικούς καὶ ἀντιρρητικούς λόγους του, δυνατοὺς δυνατὰ κατὰ τὴν δύναμι τῆς σοφίας, τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων του.

112

Ἄλλ' ὁ Δαίμων, ποὺ εἶχε ζητήσει καὶ αὐτὸν σὰν τὸν Ἰώβ⁴, δὲν ἠρεμοῦσε βλέποντας αὐτά. Διεγείρει τὴν μανία τῶν γειτονικῶν πρὸς τὴν μονὴ κατοίκων, καὶ αὐτοὶ ἄλλο-

3. Β' Κορ. 3, 18.

4. Ἰώβ 1, 12.

μὲν ὕβρεσιν αὐτὸν καὶ λοιδορίαις ἔπλυνον, καὶ πικρῶς
 5 κατωνεΐδιζον, ἔστι δ' ὅτε καὶ χεῖρας αὐτῷ ἐπέβαλλον
 καὶ ταῦτα γέροντι ἤδη καὶ ἀδυνάτῳ ὄντι, καὶ εἰς γῆν
 κατέρρασσον (ὡ τῆς ἀνοχῆς σου Χριστέ καὶ τῆς ἀφά-
 του μακροθυμίας) φονώση χειρί, ποτὲ δὲ καὶ λίθοις
 ἐλιθοβόλουν τὸν δίκαιον. Τοίνυν καὶ τούτων εἰς ἓν μιᾶ
 10 λίθον λαβῶν, ὅσον ἢ χεὶρ φέρειν ἠδύνατο, πέμπει δυ-
 νατῶς αὐτὸν κατὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ καθέζεσθαι εἰώθει
 ὁ ἅγιος καὶ γράφειν τὰ τῆς θείας χάριτος λόγια, καὶ
 τὸν ὕελον συντρίψας ὁ λίθος διέρχεται κατὰ τοῦ μῆνιγ-
 γος τοῦ ἁγίου, καὶ ἀντικρὺ πίπτει τῆς αὐτοῦ ὄψεως,
 15 οὗ καὶ τῆ βιαία μόνον φορᾶ δίνης ἐπληρώθη ἡ αἰδέσι-
 μος αὐτοῦ κεφαλῇ, ἦτινι καὶ εἰ προσερράγη φερόμε-
 νος, οὐδὲν ἂν ἦν τὸ κωλύσον αὐθωρὸν παραπέμψαι τῷ
 θανάτῳ τὸν ἅγιον. Τί οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ μιμητῆς τοῦ εἰ-
 πόντος, «οὐκ ἀποδώσεις κακὸν ἀντὶ κακοῦ», πράττει;
 20 Ἀγαθοῖς πράγμασιν αὐτὸν τε καὶ πάντας ἄλλους τοὺς
 κακοῦντας αὐτὸν ἠμείβετο, διόπερ γαληνῶ τῷ φθέγμα-
 τι φωνεῖ τὸν αὐτοῦ μαθητὴν Συμεὼν καὶ φησιν· «ὄρᾳς
 τὴν καθ' ἡμῶν ἀπειλήν, ἀδελφέ;». Ὑποδείξας αὐτῷ
 καὶ τὸν λίθον· «ἄλλ' ἄπιθι καὶ τὸν καθ' ἡμῶν τοῦ ἀν-
 25 θρώπου θυμὸν σβέσον ἐλέω τῆς εὐποιΐας, ἐκ τοῦ ὅστε-
 ρήματος ἡμῶν τὰ πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ ἀφθόνως ἐπι-
 χορηγήσας αὐτῷ».

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ΗΝ Ο ΜΕΓΑΣ

113 Τοιοῦτος ἦν ὁ μέγας οὗτος τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς,
 τὰ μὲν ἐπαγόμενα αὐτῷ παρὰ δολίων ἀνδρῶν ὑπομένων,
 τοὺς δὲ κακοῦντας ἀγαθοῖς ἀμειβόμενος. Ὅθεν καὶ ὡς
 ὁμότροπος τῶν ἀποστόλων καὶ μιμητῆς τοῦ Χριστοῦ
 5 λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπείλει,

τε μὲν τὸν ἔπλυναν μὲ ὕβρεις καὶ λοιδορίες καὶ τὸν ὠνεΐδιζαν πικρά, μερικὲς φορές ἐσήκωναν καὶ χέρια ἐπάνω του, ἂν καὶ ἦταν γέρων καὶ ἀδύνατος ἤδη, καὶ τὸν ἔρριπταν κατὰ γῆς (ὦ, πόση ἀνοχή καὶ πόση ἄφατη μακροθυμία ἔχεις, Χριστέ) μὲ φονικὸ χέρι, ἄλλοτε δὲ ἐλιθοβολοῦσαν τὸν δίκαιο. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς μάλιστα κάποια φορὰ ἔλαβε λίθο, ὅσον μεγάλο μπορούσε νὰ χωρέση τὸ χέρι του, καὶ τὸν πετᾶ δυνατὰ πρὸς τὸν τόπο, ὅπου συνήθιζε νὰ κάθεται ὁ ἅγιος καὶ νὰ γράφῃ τὰ λόγια τῆς θείας χάριτος. Ὁ λίθος, ἀφοῦ συνέτριψε τὸ ὑαλωτό, διέρχεται κατὰ τοῦ μῆνιγγος τοῦ ἀγίου, καὶ πέφτει ἀντίκρου ἀπὸ τὴν ὄψι του· καὶ μὲ μόνο τὸ ὀρμητικὸ κτύπημα ἐγένεμισε ζάλη τὸ σεβαστὸ κεφάλι του· ἂν εἶχε κτυπήσει σ' αὐτὸ κατὰ τὴν φορὰ του, τίποτε δὲν θὰ ἐμπόδιζε νὰ στείλῃ τὸν ἅγιο τὴν ἴδια στιγμή στὸν θάνατο. Τί πράττει λοιπὸν τότε ὁ μιμητὴς τοῦ εἰπόντος, «νὰ μὴ ἀνταποδώσης κακὸ γιὰ κακόν»⁵; Ἀντάμειψε μὲ ἀγαθὰ τόσο αὐτὸν ὅσο καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους ποὺ τὸν κακοποιοῦσαν· γι' αὐτὸ φωνάζει μὲ γαλήνια λαλιά τὸν μαθητὴ του Συμεῶν καὶ λέγει «βλέπετε τὴν ἐναντίον μας ἀπειλή, ἀδελφέ;» καὶ τοῦ ὑπέδειξε τὸν λίθο. «Ἀλλὰ πήγαινε καὶ σβῆσε τὸν ἐναντίον μας θυμὸ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ ἔλεος τῆς φιλανθρωπίας, χορηγώντας σ' αὐτὸν ἀφθόνως τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν θεραπεία ἀπὸ τὸ ὑστέρημά μας».

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ΗΝ Ο ΜΕΓΑΣ

113 Τέτοιος ἦταν ὁ μέγας αὐτὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ποὺ τὰ μὲν δεινὰ τὰ ὁποῖα τοῦ προκαλοῦσαν δόλιοι ἄνδρες ὑπέμενε, τοὺς δὲ κακομεταχειριζομένους αὐτὸν ἀντάμειβε μὲ ἀγαθὰ. Γι' αὐτὸ ὡς ὁμότροπος τῶν ἀποστόλων καὶ μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐδεχόταν λοιδορίες δὲν ἀντιλοι-

5. Ρωμ. 12, 17.

διωκόμενος ἠνείχετο, βλασφημούμενος παρεκάλει, καὶ ἔχαιρε χαρὰν ἀνεκλάλητον ἐν ταῖς θλίψεσιν, ὁρῶν ἐ-
αυτὸν διερχόμενον διὰ τῶν μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ.

Οὕτως οὖν ἔχων καὶ οὕτω βιοῦς ἀποστολικῶς κατὰ τὸ
10 εὐαγγέλιον ὁ μακάριος τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς ἐξέρχεται
τῆς ἀπατηλῆς τοῦ κόσμου αἰσθήσεως, καὶ τῷ μὲν σώ-
ματι συνεπορεύετο τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ τῆς γῆς, τῇ δὲ
ψυχῇ Θεῷ νοερῶς συνεγίνετο διὰ τοῦ θείου φωτός,
καὶ τοῖς ἀγγέλοις συνδιητᾶτο ἐν οὐρανοῖς· ὃν εἶ τις ἄγ-
15 γελον ἐπίγειον εἶποι καὶ ἄνθρωπον οὐράνιον, κρίνειν οἴ-
δεν εὐστόχως περὶ θείων πραγμάτων. Ὡς μὲν γὰρ οὐ-
ράνιος ἄνθρωπος τοῖς καλοῖς ἔλαμπεν ἔργοις μέσον τῶν
ἀνθρώπων τῆς γῆς, καὶ διὰ γνώσεως οὐρανίου καὶ σο-
φίας Θεοῦ ἐφώτιζε τῶν ἐντυγχανόντων αὐτῷ μετὰ
20 πίστεως τὰς ψυχάς· ὡς δὲ ἐπίγειος ἄγγελος προεώρα
καὶ προεγίνωσκεν ἔσθ' ὅτε τὰ μέλλοντα, καὶ προφητι-
κῶς περὶ τούτων προέλεγε, καὶ τὸ πέρας ἐλάμβανεν
ἕκαστον ἐν τῷ ἰδίῳ καιρῷ. Καὶ μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ ἡ πε-
ρὶ Ἰωάννου τοῦ περιβλέπτου ἐκείνου ἀνδρὸς ἐν βασι-
25 λείοις, ὃς ἐπὶ Βασιλείου τοῦ αὐτοκράτορος πρωτονοτά-
ριος τοῦ δρόμου ἐγένετο, προγνωστικῆ πρόρρησις τοῦ ἁ-
γίου, ὅπως παρρησίᾳ τὸν μέγαν ἐκεῖνον πειρασμὸν προ-
εἶπε, καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνων δέκα φοβερᾶ τις κατὰ
τοῦ ἀνδρὸς ἐκ βασιλέως ἐξέβη ἀπόφασις, καὶ δριμυτά-
30 τη ποινῇ αὐτὸν διεδέξατο, σὺν ταύτῃ δὲ καὶ ἡ τοῦ δεή-
σεων Ἰωάννου γαμβροῦ πέλοντος τοῦ ἁγίου· ὃς καὶ ἐν

113,10 μαθητῆς παραλ. Η.

113,15 εἶποι καὶ ἄνθρωπον: καὶ ἄνθρωπον καλέσει Η.

113,27 ἐκεῖνον Η.

δοροῦσε, ὅταν ἐπάθαινε δὲν ἀπειλοῦσε, ὅταν διωκόταν, ἀνεχόταν, ὅταν τὸν βλασφημοῦσαν, παρακαλοῦσε γι' αὐτούς, καὶ στίς θλίψεις αἰσθανόταν ἀνέκφραστη χαρά, βλέποντας νὰ διέρχεται διὰ τῶν μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ¹.

Μὲ αὐτὴν τὴν διάθεσι καὶ αὐτὸν τὸν ἀποστολικὸ βίον κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ὁ μακάριος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν ἀπατηλὴ αἴσθησι τοῦ κόσμου· κατὰ τὸ σῶμα συμπορευόταν μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ψυχὴν παρευρισκόταν νοερῶς διὰ τοῦ θείου φωτὸς μὲ τὸν Θεὸ καὶ συναναστρεφόταν τοὺς ἀγγέλους στοὺς οὐρανοὺς. Ὅποιος τὸν καλέσει ἐπίγειο ἄγγελος καὶ οὐράνιο ἄνθρωπος², γνωρίζει νὰ κρίνη εὐστόχως περὶ θείων πραγμάτων. Πραγματικὰ ὡς οὐράνιος μὲν ἄνθρωπος ἔλαμπε μὲ τὰ καλὰ ἔργα του ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς καὶ διὰ οὐρανίου γνώσεως καὶ σοφίας Θεοῦ ἐφώτιζε τίς ψυχὰς αὐτῶν ποὺ τὸν ἐπλησίαζαν μὲ πίστι. Ὡς ἐπίγειος δὲ ἄγγελος προέβλεπε καὶ προεγνώριζε μερικὰς φορὰς τὰ μέλλοντα καὶ τὰ ἐξήγγελλε προφητικῶς, ὥστε καθένα ἀπὸ αὐτὰ νὰ πραγματοποιηθῆται στὸν καιρὸ του. Καὶ μαρτυρεῖ τὸν λόγο ἢ προγνωστικὴ ἐξαγγελία τοῦ ἁγίου περὶ τοῦ Ἰωάννη, ἐκείνου τοῦ περιβλέπτου ἀνδρὸς στὰ ἀνάκτορα, ὁ ὁποῖος ἦταν πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου³· ὁ ἅγιος προεῖπε σαφῶς τὸν μέγαλον πειρασμὸν του καὶ μετὰ παρέλευσι δέκα ἐτῶν ἐκδόθηκε φοβερὴ ἀπόφασις τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τὸν βασιλέα καὶ τοῦ ἐπιβλήθη σκληροτάτη ποινή. Μαρτυρεῖ ἐπίσης ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ Ἰωάννη ἐπὶ τῶν δεήσεων⁴, ποὺ ἦταν γαμβρὸς τοῦ ἁγίου. Τίς δύο αὐτές

1. Ματθ. 5, 3 - 12.

2. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 38, 11.

3. Ὁ πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου εἶχε καθήκοντα σχετικὰ μὲ τὴν ἀρχιγραμματεία τῆς ὑπηρεσίας ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Βλ. γι' αὐτὸν στὴν εἰσαγωγή.

4. Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων ἦταν εἰσηγητὴς ἐπὶ τῶν αἰτήσεων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

τῷ κατὰ πλάτος βίῳ αὐτοῦ πλατύτερον ὡς κατὰ μέρος ἐξέβησαν ἐξεθέμεθα.

- 35 Τοιοῦτος ἦν ὁ βίος αὐτοῦ καὶ τοιοῦτον τὸ ὀπτικὸν τῆς καθαρωτάτης ἐκείνης ψυχῆς, ὡς ὄραν αὐτὸν πρὸ χρόνων πολλῶν τὰ μέλλοντα ἐν ἐσχάτοις γενέσθαι καιροῖς, καὶ προγινώσκειν αὐτὰ καθὰ τις ἐν ταῖν χεροῖν βίβλον κατέχων καὶ τῇ διηνεκεῖ ταύτης μελέτην ἐν γνώ-
40 σει καθαρᾷ τῶν ἐγκειμένων γινόμενος.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΙΝΑ

- 114 Ἄλλα γὰρ ἀναμνησθέντες καὶ τινῶν θαυμάτων αὐτοῦ, οὐ θαῦμα μέγα ὄλος ὁ βίος καὶ μᾶλλον ὁ λόγος τῆς σοφίας Θεοῦ καὶ τῆς γνώσεως, ὃν ἀποστολικῶς διὰ τῆς ἐπιπνοίας ὡς ἐκεῖνοι τοῦ πνεύματος κατεπλούτισεν, ἐπὶ
5 τὴν μακαρίαν αὐτοῦ τελευτὴν καὶ τὸν λόγον ἰθύνωμεν.
Ἦδωρ οὐκ ἦν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, καὶ ἔκαμνον οἱ μαθηταὶ πολλὰ τὸν κάματον ὑπομένοντες διακομίζοντες κάτωθεν τοῦτο τοῖς νώτοις αὐτῶν. Τοῦτο μέγਾਲως μᾶλλον ἐλύπει τὸν ἅγιον ἢ τοὺς αὐτοῦ μαθητάς.
10 Ὡς δὲ δυνατὸν οὐκ ἦν εὐρεθῆναι ἕδωρ ἐν τῷ χώρῳ ἐκείνῳ, πέτρα γὰρ ἦν σχεδὸν ὄλος μία, γνωρίζει Θεῷ διὰ προσευχῆς τῷ πάντα εἰδότε τὴν ὀδύνην αὐτοῦ μετὰ στεναγμοῦ τῆς ψυχῆς, τῶν κοπιῶντων εἰς τὴν τοῦ ὕδατος ἀνακομιδὴν κατοικτείας τὸν πόνον. Δεῖται οὖν γνωρί-
15 σαι αὐτῷ μυστικῶς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ραγεῖσα ἡ πέτρα βλύσει τοῖς διψῶσιν εἰς χρεῖαν τὸ ἕδωρ. Γνωρισθέντος οὖν αὐτῷ τοῦ τόπου παρὰ Θεοῦ, τὴν δόξαν ἐκεῖνος φεύγων ἀεὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἄκοντα ἔκρυπτεν ἑαυτόν. Ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις ἐξήτει λυθῆναι εἰς γῆρας ἐλάσασα πο-

113,32 πλάτους Η.

114, 2 ὁ βίος: βίος Η.

περιπτώσεις ἔχομε ἐκθέσει λεπτομερέστερα στήν ἐκτενῆ βιογραφία του.

Τέτοιος ἦταν ὁ βίος του καί τέτοιο τὸ ὀπτικὸ τῆς καθαρωτάτης ἐκείνης ψυχῆς, ὥστε νὰ βλέπη πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ὅσα πρόκειται νὰ γίνουν σὲ μεταγενεστέρους καιροὺς καί νὰ τὸ προγνωρίζη σὰν κάποιος ποὺ κρατεῖ στὰ χέρια του βιβλίον καί μὲ τὴν συνεχῆ μελέτη του γίνεται πλήρης γνώστης τῶν κειμένων του.

ΜΕΡΙΚΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

114

Ἄλλ' ὅμως εἶναι καιρὸς, ἀφοῦ μνημονεύσωμε μερικὰ ἀπὸ τὰ θαύματα αὐτοῦ, τοῦ ὁποῦ ὅλος ὁ βίος ἦταν μέγα θαῦμα καί ἀκόμη περισσότερο ὁ λόγος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ καί τῆς γνώσεως, τὸν ὁποῖο κατεπλούτισε διὰ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Πνεύματος ὅπως οἱ ἀπόστολοι, νὰ κατευθύνωμε τὸν λόγο πρὸς τὴν μακαρία τελευτῆ του.

Δὲν ὑπῆρχε νερὸ στήν μονὴ ποὺ ἔκτισε καί οἱ μαθηταὶ του ἐκοπίαζαν ὑπερβολικά, μεταφέροντας τοῦτο ἀπὸ κάτω στοὺς ὤμους των. Τοῦτο ἐλυποῦσε τὸν ἅγιον πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅσο τοὺς μαθητάς του. Ὅπως δὲ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ εὔρεθῆ νερὸ στὸν χῶρον ἐκεῖνον, διότι ὅλος σχεδὸν ἀποτελοῦσε μία πέτρα, γνωστοποιεῖ στὸν Θεὸν ποὺ γνωρίζει τὰ πάντα στήν ὀδύνη του διὰ προσευχῆς μὲ στεναγμὸ ψυχῆς, ἐλεεινολογώντας τὸν κόπον τῶν μοναχῶν γιὰ τὴν μεταφορὰ τοῦ νεροῦ. Παρακαλεῖ λοιπὸν νὰ τοῦ γνωστοποιήσῃ μυστικῶς τὸν τόπον, ὅπου ἡ πέτρα ραγιζομένη θ' ἀναβλύσῃ νερὸ γιὰ χρῆσιν ἀπὸ τοὺς διψασμένους. Ὅταν λοιπὸν ὁ Θεὸς τοῦ ἐγνωστοποίησε τὸν τόπον, ἀποφεύγοντας ἐκεῖνος πάντοτε τὴν δόξα τῶν ἀνθρώπων, ἔκρυβε τὴν γνώσιν του παρὰ τὴν θέλησίν του. Ἐπειδὴ ὅμως

20 λυχρόνιον καὶ ὅσον οὐπω μετὰ τὴν πολλὴν ἐκείνην ὑπο-
 μονὴν τῶν πειρασμῶν ἔμελλεν ἀποδοῦναι καὶ τὴν κοινὴν
 ὀφειλὴν, προγνούς ὁ μακάριος τοῦτο καὶ ἤδη τῆς τελευ-
 ταίας ἀψαμένης αὐτοῦ νόσου, διὰ τοῦ φορείου φερόμε-
 νος ἐν μιᾷ, ἐπὶ τὸ ὑπαιθρον τῆς μικρᾶς ἐκείνης αὐλῆς
 25 ἀπαγαγοῦσι θεῖναι τοῖς φέρουσιν αὐτὸν ἐπισκῆπτει. Τού-
 του οὖν γεγονότος, ζητεῖ διακομισθῆναι αὐτῷ γηπονικὸν
 ἐργαλεῖον, ὃ κοινῶς τζαπίον καλεῖται, καὶ λαβὼν αὐτὸ
 καὶ εὐλογητὸς εἰπὼν ὁ Θεός, κρούει μέσον ὡς εἶχε τοῦ
 ὑπαίθρου τρεῖς, καὶ τοῖς μοναχοῖς ἐντέλλεται τοὺς ὀρύτ-
 30 τοντας ἄγαγεῖν καὶ διὰ τᾶχους ὀρύξαι τὸν τόπον. Ὡς δὲ
 οἱ μὲν εἶχοντο τοῦ ἔργου θερμῶς, ὠρύχθη δὲ βαθὺ καὶ
 ἦν οὐδαμοῦ ὕδωρ, ἀλλὰ περιτυχόντες ἄγαν ἀντιτύπω πέ-
 τρα καὶ δεινῶς ὀξεία, ἔστησαν τοῦ ἔργου κεκοπιακότες
 πολλὰ καὶ διαρρηῆξαι μὴ δυναθέντες αὐτήν. Ἦκουσε ταῦ-
 35 τα ὁ ἅγιος ἄρτι τὰ περὶ τῆς ἐκδημίας καὶ διαθήκης
 αὐτοῦ ὑπαγορευῶν τῷ γραφοντι καὶ φησιν· «εἶπατε τοῖς
 τὸ φρέαρ ὀρύττουσιν· εἰς τὸ ἄκρον διαρρηῆξατέ μοι τῆς
 πέτρας καὶ ἔτι κοπιάσατε οὐδαμῶς, εὐθὺς γὰρ ἀναδοθῶ-
 σιν δαυιλῶς ὑμῖν ἐξ αὐτῆς αἱ πηγαί». Μίαν οὖν τὴν
 40 φορὰν τῆς πληγῆς ποιήσαντες κατ' αὐτῆς οἱ ταύτην
 πολλάκις τετυφότες βαρέως καὶ μηδὲν ἀνύσαντες, εὐ-
 θὺς ταύτην διέρρηξαν καὶ ἡ πέτρα ραγεῖσα καθαρῶτατόν
 τε καὶ ποτιμώτατον ὕδωρ ἐκ τῶν λαγόνων ἀνέδωκε καὶ
 τὸ ὄρυγμα εἰς φρέαρ ἐξ ἐκείνου γεγονὸς περίεστιν εἰς
 45 μαρτύριον ἧς ἔτυχε πρὸς Θεὸν παρησίας. Οὕτως ἐπα-
 κοῦει Θεὸς τῶν ὀσίων αὐτοῦ καὶ σιωπῶντων τῶν ἀλα-

114,23 ἀψόμενος H.

114,29 ὑπαιθρίου H.

114,39 ἡμῖν H.

114,41 ἀνοίσαντες H.

114,43 πότιμον H.

114,45 Θεοῦ H.

ἡ φύσις, πού εἶχε φθάσει σέ πολυχρόνιο γῆρας, ἐζητοῦσε νά λυθῆ καί σέ λίγον καιρό μετὰ τὴν πολλή ἐκείνη ὑπομονή τῶν πειρασμῶν ἐπρόκειτο νά ἀποδώσῃ καί τὴν κοινὴ ὀφειλή, ὁ μακάριος προέβλεψε τοῦτο καί μόλις τὸν κατέλαβε πλέον ἡ τελευταία νόσος, φερόμενος κάποτε μὲ τὸ φορεῖο, παραγγέλλει στοὺς μεταφορεῖς του νά τὸν τοποθετήσουν στὸ ὑπαιθρο τῆς μικρῆς ἐκείνης αὐλῆς. Ἄφοῦ λοιπὸν ἔγινε αὐτό, ζητεῖ νά τοῦ προσκομισθῆ τὸ ἀγροτικὸ ἐργαλεῖο πού κοινῶς καλεῖται τζαπί, καί ὅταν τὸ ἐπῆρε καί εἶπε «εὐλογητὸς ὁ Θεός», κρούει τρεῖς φορές ὅπως ἦταν στὸ ὑπαιθρο καί παραγγέλλει στοὺς μοναχοὺς νά φέρουν τοὺς σκαφεῖς γιὰ νά σκάψουν γρήγορα τὸν τόπο. Ἄφοῦ δὲ αὐτοὶ ἐπιδόθηκαν θερμῶς στὸ ἔργο καί ἀνοίχθηκε βαθύ πηγάδι, ἀλλὰ νερὸ δὲν ὑπῆρχε πουθενά, ἐπειδὴ ἔτυχαν σέ σκληρὴ καί τραχυτάτη πέτρα ἔσταμάτησαν τὸ ἔργο, χωρὶς νά μπορέσουν νά τὴν σπάσουν παρὰ τίς ἐπίμονες προσπάθειές των. Τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἅγιος, ἐνῶ ὑπαγόρευε στὸν γραμματέα του τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκδημία καί τὴν διαθήκη του, καί λέγει· «εἶπετε σ' αὐτοὺς πού σκάβουν τὸ πηγάδι· κτυπήστε μου στὸ ἄκρο τῆς πέτρας καί δὲν θὰ κοπιάσετε ἄλλο, διότι εὐθύς ἀμέσως θὰ ἀναπηδήσουν γιὰ σὰς ἄφθονες πηγές». Μόλις λοιπὸν ἔφεραν ἓνα κτύπημα κατ' αὐτῆς, αὐτοὶ πού εἶχαν κτυπήσει βαριὰ πολλές φορές καί δὲν εἶχαν ἐπιτύχει τίποτε, ἀμέσως τὴν διέσπασαν καί ἡ ραγισμένη πέτρα ἔδωσε ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς καθαρῶτατο καί ποσιμῶτατο νερό. Καί τὸ ὄρυγμα πού ἀπὸ τότε ἔγινε πηγάδι σώζεται ἀκόμη γιὰ μαρτύριο τῆς παρρησίας του πρὸς τὸν Θεό¹. Ἔτσι ἐπακούει ὁ Θεὸς τίς ἀλάλητες φωνές τῶν ὁσίων του ἀκόμη καί ὅταν σιω-

1. Αὐτὸ τὸ θαῦμα λέγεται «πρῶτο» καί ἔγινε μὲ ἐμφάνισι τοῦ ἁγίου. Προφανῶς εἶναι τὸ πρῶτο θαῦμα πού ἔκαμε μετὰ τὸν θάνατό του ὁ Συμεών.

λήτων φωνῶν, καὶ ἄκοντας αὐτοὺς δημοσιεύει διὰ τῶν ἔργων τῆς χάριτος.

115

Ἄλλ' ἀναγκαῖον εἶπεῖν καὶ ὁ πρῶτον ἐμφανίσας ἑαυτὸν κατ' ὄψιν Ἄννη τῆ τῆς Βαρδαίνης ἠγουμένη θαῦμα πεποίηκεν εἰς αὐτήν, ὡς ἐκείνη ζώση φωνῆ διηγήσατο ἡμῖν οὕτως εἰποῦσα· «Λάβρω ποτὲ πυρετῶ συσχε-
 5 θείσα δεινῶς ἐφλεγόμην τὰ σπλάγχνα, καὶ ὡς κηρὸν ἐτηκόμην τὰς σάρκας, καὶ ὡσεὶ φρύγιόν μου τὰ ὀστέα συνεφρύγετο, καὶ τὰς ἁρμονίας ὅλου διελυόμην τοῦ σώματος. Πλείστας οὖν ἡμέρας τῶ σφοδρῶ τηκομένης μου πυρετῶ καὶ μετρίας γοῦν τροφῆς γεύσασθαι μηδ' ὀπω-
 10 σοῦν δυναμένης, ἐπεὶ κραταιότεραν τὴν νόσον τῶν ἰατρικῶν βοηθημάτων εἶδον οἱ ἰατροί, καὶ τὴν δύναμιν ἀποτεμνομένην ἐώρων τοῦ σώματος, τὰς σάρκας τε δεινῶς ἐκτακείσας, καὶ τὴν φωνὴν ἀποσβεσθεῖσαν τοῦ φθέγματος, ἀπεγνωκότες τὴν σωτηρίαν μου ὑπεχώρησαν μόνην
 15 με μόνη τῆ μητρὶ ἔμπνουν νεκρὰν καταλείψαντες. Ἡ γοῦν μήτηρ (καὶ τί γὰρ ἢ μήτηρ;) ὡς τοὺς μὲν ἰατροὺς ἀπειπόντας ἀκήκοε τὴν ζωὴν μου, ἐμὲ δὲ κεκαλυμμένην ἔβλεπε τὰς δράσεις ἐν συνεχεῖ τῶ ἄσθματι πνέουσαν ἤδη τὰ ἔσχατα, λαβοῦσά με εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐθρήνει
 20 πικρῶς, καὶ βρεχομένη τοῖς δάκρυσιν ἐξεδέχετο ἐκλιπούσης μου καλύψαι τοὺς ὀφθαλμούς. Οὕτως οὖν ἐγὼ ἔχουσα καὶ τῶν γινομένων εἰς ἐμὲ ἀναίσθητος μένουσα, ὄρῶ κατ' ὄψιν τὸν μακάριον Συμεὼν δεξιὰν ὀρέγοντα τῶ ἀγίῳ τούτου πατρὶ Συμεῶν τῶ Εὐλαβεῖ, καὶ μετὰ
 25 μεγάλῃς δόξης πρὸς με ἐρχόμενον. Ὡς δ' ἤγγισέ μοι, πραεῖα φησὶ τῆ φωνῆ· «χαίροις, ὦ κυρία μου Ἄννα. Τίς ἢ κατασχοῦσά σε δεινὴ ἄρρωστία, καὶ τί ἔχουσα οὕτω συνέχη ἀσάλευτος ἐπὶ κλίνης κειμένη, μήτε τῆ

115,15 νεκρὸν Η.

115,15 με παραλ. Η.

115,26 φησὶ μετὰ χαίροις Η.

ποῦν καὶ διὰ τῶν ἔργων τῆς χάριτος τοὺς κάμνει γνωστοὺς ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλουν.

115

Ἄλλ' εἶναι ἀναγκαῖο νὰ εἰποῦμε καὶ τὸ πρῶτο θαῦμα ποῦ ἐνήργησε, ἐμφανιζόμενος στὴν Ἄννα, τὴν ἡγουμένη τῆς Βαρδαίνης², ὅπως μᾶς τὸ διηγήθηκε ἐκείνη προφορικῶς ὡς ἐξῆς. «Κατειλημμένη κάποτε ἀπὸ δυνατὸ πυρετὸ ἐφλεγόμεον φοβερὰ στὰ σπλάγχνα, ἔλειωναν σὰν κερὶ οἱ σάρκες μου, τὰ ὀστέα μου ἐκαίονταν σὰν φρύγανα καὶ διαλύονταν ὅλοι οἱ ἄρμοι τοῦ σώματός μου. Ἐνῶ λοιπὸν ἔλειωνα πολλές ἡμέρες ἀπὸ τὸν δυνατὸ πυρετὸ καὶ δὲν μπορούσα νὰ γευθῶ οὔτε ὀλίγη τροφή, ὅταν οἱ ἰατροὶ εἶδαν ὅτι ἡ ἀρρώστια ἦταν ἰσχυρότερη ἀπὸ τὰ ἰατρικὰ βοηθήματα καὶ ἔβλεπαν ὅτι ἡ δύναμις τοῦ σώματος ἐχανόταν καὶ οἱ σάρκες ἔλειωναν ἐπικινδύνως καὶ ἡ φωνὴ ἔσθηνε, ἀπογοητευμένοι γιὰ τὴν σωτηρία μου ἀπεχώρησαν καὶ με ἐγκατέλειψαν μόνην στὴν μητέρα μου μόνο σὰν νεκρὴ ποῦ ἀνέπνεε. Ἡ μητέρα λοιπὸν (σὰν μητέρα ποῦ ἦταν), ὅταν ἄκουσε ὅτι οἱ ἰατροὶ εἶχαν ἀπελπισθῆ γιὰ τὴν ζωὴ μου, ἐμένα δὲ με ἔβλεπε νὰ ἔχω σκεπασμένα τὰ μάτια, νὰ πνέω ἤδη τὰ λοίσθια με συνεχῆ ρόγχο, παίρνοντάς με στοὺς κόλπους τῆς ἐθρηνοῦσε πικρῶς καὶ βρυχομένη με δάκρυα ἐπερίμενε νὰ μοῦ σκεπᾶσθαι τὰ μάτια μόλις πεθάνω. Ἐνῶ λοιπὸν εὐρισκόμουν σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι καὶ δὲν αἰσθανόμουν ὅσα μοῦ συνέβαιναν, βλέπω σὲ ὄρασι τὸν μακάριο Συμεὼν νὰ τείνη τὴν δεξιὰ του στὸν ἅγιον πατέρα τούτου Συμεὼν τὸν Εὐλαβῆ καὶ νὰ ἔρχεται πρὸς ἐμὲ με μεγάλη δόξα. Καὶ καθὼς μ' ἔγγισε, λέγει με γλυκειὰ φωνή· «Χαίρε, κυρία μου Ἄννα· ποιά εἶναι ἡ φοβερὴ ἀρρώστια ποῦ σὲ κατέλαβε καὶ τί ἔχεις ποῦ κοιτέσαι ἔτσι ἀσάλευτη στὴν κλίνη, χωρὶς νὰ ὁμιλῆς οὔτε στὴν μητέρα

2. Βάρδαινα ἦταν ἡ μονὴ τῆς Βάρδαινας, συζύγου τοῦ Βάρδα, ἴσως τοῦ Βάρδα Φωκᾶ ἐδῶ.

μητρὶ μήτε ἡμῖν ὁμιλοῦσα τοῖς φίλοις, μήτε τροφῆς
 30 γευσασμένη καθόλου;». Ἐπὶ τῆς φωνῆς οὖν τοῦ ἁγίου
 ὡσπερ εἰς ἑμαυτὴν ἐπανελθοῦσα ἀνέβλεψά τε ἅμα καὶ
 τὸ στόμα διανοίξασα, λεπτόν τι καὶ κατηναγκασμένον,
 γνωρίσασα τοῦτον ἔφην «ἀποθνήσκω, πάτερ μου τιμιώ-
 35 τάτε». Ὁ γοῦν ἅγιος Συμεὼν ὁ Στουδιώτης στραφεὶς
 λέγει τῷ μακαρίῳ τούτου μαθητῇ, τούτῳ δὲ τῷ ἁγίῳ
 Συμεῶνι· «ἀνάστησον, κύριε Συμεῶν, κρατήσας αὐτὴν
 ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ δὸς αὐτῇ φαγεῖν». Ὁ δὲ τοῦτο πε-
 ποιηκῶς ἔδοξέ με τρέφειν, τροφὰς παρὰ τῆς ἐμῆς ἐκ-
 ζητήσας μητρός. Ὡς δὲ παρὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἔτρά-
 40 φην χειρῶν, εὐθύς ἰσχὺν ὑγείας λαβοῦσα ἀνέσφηλά τε
 τῆς κλίνης, καὶ τὴν μητέρα καλέσασα, τὴν ὄψιν αὐτῇ
 τε διηγησάμην ἅμα ἢ πρόην ἄφρονος καὶ νεκρά, καὶ τρο-
 φὰς αἰτησασμένη παρ' αὐτῆς μάλα ἠδέως ἔτράφην, καὶ
 ὅλη ὑγιῆς ἐξάνεστην.
 45 Οὕτω καὶ νῦν τὸ ἱερὸν ἐνεργεῖ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς
 κατὰ Θεὸν καὶ αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον ζῶντας καὶ τηροῦν-
 τας ἀπαραλείπτως τὰς αὐτοῦ ἐντολάς.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

116 Ἄλλὰ τοῦτο μὲν τοιοῦτον. Φέρει δὲ καὶ πρὸς τὰς
 λοιπὰς τοῦ πατρὸς θαυματουργίας τὸν λόγον ἰθύνωμεν.
 Παρὰ τοῦ μακαρίου τούτου πατρὸς παιδίον ὃν ἀνετράφη
 ὁ Νικηφόρος ἐκεῖνος. Οὗτος τοίνυν μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου
 5 κοίμησιν ἐποκαρεῖς ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Μαρίας, ἐ-
 κλήθη καὶ αὐτὸς Συμεὼν· αὐτόπτης δὲ θαυμάτων τινῶν
 γεγονὸς τοῦ πατρὸς ἐπὶ μάρτυρι Θεῷ ἱερέως ὢν ταῦτά
 μοι διηγήσατο οὕτως εἰπὼν».

σου οὔτε σ' ἐμᾶς τοὺς φίλους σου, καὶ χωρὶς νὰ γεύεσαι καθόλου τροφή;'. Σὰν νὰ ἐπανῆλθα στὸν ἑαυτὸ μου λοιπὸν ἀπὸ τὴν φωνὴ τοῦ ἁγίου, ἐσήκωσα τὰ μάτια καί, καθὼς τὸν ἀναγνώρισα, ἄνοιξα τὸ στόμα μου, ἀδύνατο καὶ σφικτό, καὶ εἶπα· «Πεθαίνω, πάτερ μου τιμιώτατε». Ὁ ἅγιος λοιπὸν Συμεὼν ὁ Στουδίτης, στρεφόμενος πρὸς τὸν μακάριο μαθητὴ του, τὸν ἅγιον τοῦτον Συμεὼν δηλαδή, λέγει· «Σήκωσέ την, κῦρι Συμεὼν, κρατώντας την ἀπὸ τὸ χέρι καὶ δῶσε της νὰ φάγη'. Αὐτὸς δέ, καθὼς ἔκανε τοῦτο, μοῦ ἐφάνηκε ὅτι μὲ ἔτρεφε μὲ τροφὴς ποὺ ἐζήτησε ἀπὸ τὴν μητέρα μου. Ἄφοῦ δὲ ἐτράφηκα ἀπὸ τὰ ἅγια ἐκεῖνα χέρια, ἔλαβα εὐθύς ἀμέσως εὐρωστία, ἀνασηκώθηκα ἀπὸ τὴν κλίνη καὶ ἐκάλεσα τὴν μητέρα, στὴν ὁποία διηγήθηκα τὴν ὄρασι, ἐγὼ ποὺ πρῶτύτερα ἤμουν ἄφωνη καὶ νεκρὴ καί, ἀφοῦ ἐζήτησα φαγητὰ ἀπὸ αὐτὴν, ἐτράφηκα μὲ πολλὴν εὐχαρίστησι κι' ἐσηκώθηκα τελείως ὑγιῆς.

"Ἐτσι ἐνεργεῖ καὶ τῶρα τὸ ἱερὸ εὐαγγέλιο σὲ ὄσους ζοῦν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιο καὶ τηροῦν ἀπαρλείπτως τὶς ἐντολές του.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

116

"Ἐτσι εἶναι τὸ θαῦμα τοῦτο. "Ἄς κατευθύνωμε ὁμῶς τὸν λόγον καὶ πρὸς τὶς ἄλλες θαυματουργίες τοῦ πατρὸς. Ὁ Νικηφόρος ἐκεῖνος ἀνατράφηκε ὡς παιδί ἀπὸ τὸν μακάριο τοῦτον πατέρα. Αὐτὸς λοιπὸν μετὰ τὴν κοίμησι τοῦ ἁγίου ἐκουρεύθηκε μοναχὸς στὴν μονὴ τῆς Ἁγίας Μαρίας καὶ ὠνομάσθη καὶ αὐτὸς Συμεὼν. "Ἐγινε αὐτόπτης μερικῶν θαυμάτων τοῦ πατρὸς, τὰ ὁποῖα μοῦ διηγήθηκε μὲ μάρτυρα τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ἱερεὺς ὁ ἴδιος πλέον. Λέγει·

Ἔτι νέος φησὶν ὢν καὶ ἄρτι τὸν τεσσαρεσκαιδέκα-
 10 τον χρόνον ἀνύων τῆς ἐμῆς ἡλικίας, προσήχθη παρὰ
 τῶν ἐμῶν συγγενῶν τῷ ἁγίῳ, καὶ εἰς τοὺς ὑπηρετοῦν-
 τας κατετάγη αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἐμὴ τῆς ὀρέξεως φύσις
 οὐκ οἶδ' ὅπως εἶπω τὴν τῶν ἰχθύων οὐ προσίετο βρω-
 15 σιν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων αὐτῶν, εἴ τι γὰρ καὶ κατηναγκά-
 σθη παρ' ὄτουον λαβεῖν εἰς μετάληψιν καὶ μάλιστα ἐκ
 νεαρῶν καὶ οὐ τεταριχευμένων ἰχθύων, ἤμουν τε αὐτὸ
 ἐξαυτῆς καὶ ἀνετρέπετό μου ἡ φύσις καὶ ἀηδίας πάσης
 ἐγενόμην μεστός. Οὕτω τοίνυν ἔχοντός μου καὶ δεινῶς
 20 ὑπὸ τῆς ἀνορεξίας παθαινομένου, προτείνει ἐπὶ τραπέζης
 ποτὲ ὁ ἅγιος τὴν χεῖρα καὶ φαγεῖν ἐδίδου μοι μέρος ἰ-
 χθύος ὀπτοῦ. Ἐμοῦ δὲ παρισταμένου καὶ λαβεῖν ἐκεῖνο
 παραιτουμένου, ἐπεὶ τὴν αἰτίαν τῆς παραιτήσεως ἐρω-
 τήσας ὁ ἅγιος ἔμαθε παρ' ἐμοῦ, συστείλας τὴν χεῖρα ἐ-
 σχόλασε βραχὺ καθ' ἑαυτόν, ὅσῳ γνωρίσαι τοῦτο δι' εὐ-
 25 χῆς τάχα τῷ τὰ πάντα εἰδότει Θεῷ πρὸ γενέσεως. Εἶτα
 μετὰ τὸ μυστικῶς αὐτὸν ἐντυχεῖν τῷ Θεῷ, ἐγγίσει οἱ
 προστάττει μοι, καὶ ἐγγίσαντι ἄρας τὴν χεῖρα ἐκεῖνος
 καὶ τὸ μέρος τοῦ ἰχθύος εὐλογήσας ἐκεῖνο, δούς τοῦτό
 μοι φαγεῖν ἔφη «λαβὼν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ μου φάγε
 30 καὶ ἔση κατὰ φύσιν ἔχων ἀπὸ γε τοῦ νῦν προσιεμένην
 τὴν ὀρεξιν ἃ ὁ Θεὸς δέδωκεν ἡμῖν εἰς μετάληψιν εἰπὼν
 ἴδου δέδωκα ὑμῖν πάντα ὡς λάχανα χόρτου». Ταῦτα
 τοῦ ἁγίου εἰπόντος καὶ ἐμοῦ φαγόντος ἐν πίστει τὸ βρω-
 μα, εὐθὺς ἐν ἔξει ὀρέξεως πρὸς τὴν τῶν ἰχθύων ἐγενό-
 35 μην μετάληψιν Θεοῦ χάριτι καὶ εὐχαῖς τοῦ πατρός, καὶ
 ἡδύτερον ἔκτοτε τούτους ἤσθιον μᾶλλον ἢ πρῶην τὰ κρέα
 λαϊκὸς ὢν. Τοῦτο πρῶτον σημεῖον τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ

116,12 αὐτοῦ Η.

116,15 ὄτου Η.

Ἐνῶ ἤμουν ἀκόμη νέος καὶ διήνυα μόλις τὸ δέκατο τέταρτο ἔτος τῆς ἡλικίας μου, ὠδηγήθηκα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μου στὸν ἅγιο καὶ κατατάχθηκα στοὺς ὑπηρέτες του¹. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φύσις τῆς ὀρέξεώς μου, δὲν ξεύρω πῶς, ἀπὸ τὴν νηπιακὴ μου ἡλικία δὲν ἀνεχόταν τὴν βρωσιτῶν ψαριῶν, καὶ ὡσάκις ὑποχρεωνόμουν ἀπὸ κάποιον νὰ φάγω ἀπὸ αὐτά, καὶ μάλιστα νωπὰ καὶ ὄχι ταριχευμένα ψάρια, τὰ ἔκαμα ἐμετὸ ἀμέσως, ἀνατρέπονταν τὰ ἐντόσθιά μου καὶ ἐγέμιζα ἀηδία. Ἐνῶ ἔτσι αἰσθανόμουν καὶ ἔπασχα δεινῶς ἀπὸ τὴν ἀνορεξία, προτείνει κάποτε στὴν τράπεζα ὁ ἅγιος τὸ χέρι καὶ μοῦ δίνει ἓνα κομματάκι ψητοῦ ψαριοῦ νὰ φάγω. Ἐνῶ δὲ ἐγὼ ἀηδιασμένος ἀρνιώνωμουν νὰ τὸ λάβω, ὅταν ὁ ἅγιος ἐρώτησε γιὰ τὴν αἰτία τῆς ἀρνήσεως καὶ ἔμαθε ἀπὸ ἐμέ, ἐτράβηξε τὸ χέρι του καὶ συγκεντρώθηκε γιὰ λίγο στὸν ἑαυτό του, ὅσο ἐχρειαζόταν γιὰ νὰ γνωστοποιήσῃ τάχα τοῦτο διὰ προσευχῆς στὸν Θεὸ πού γνωρίζει τὰ πάντα πρὸ τῆς γενέσεώς των. Ἐπειτα, μετὰ τὴν μυστικὴ του συνάντησι πρὸς τὸν Θεὸ, μὲ προστάσσει νὰ τὸν πλησιάσω, καὶ ὅταν τὸν ἐπλησίασα, ἐσήκωσε τὸ χέρι του καὶ ἀφοῦ εὐλόγησε ἐκεῖνο τὸ κομματάκι ψαριοῦ, μοῦ τὸ ἔδωσε νὰ φάγω λέγοντας· «πάρε στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ μου, φάγε καὶ ἀπὸ τώρα τουλάχιστο θὰ ἔχῃς τὴν ὄρεξι δεκτικὴ γιὰ ὅσα μᾶς ἔδωσε ὁ Θεὸς γιὰ τροφή λέγοντας· ἴδού, σᾶς ἔδωσα ὅλα ὡς τὰ λάχανα τοῦ χόρτου»². Ἀφοῦ αὐτὰ εἶπε ὁ ἅγιος καὶ ἐγὼ ἔφαγα τὸ φαγητὸ μ' ἐμπιστοσύνη, εὐθύς ἀμέσως μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ τίς εὐχὲς τοῦ πατρὸς ἀπέκτησα τὴν ὄρεξι γιὰ τὴν μετάληψι τοῦ ψαριοῦ, καὶ ἔκτοτε ἔτρωγα αὐτὰ εὐχαριστότερα ἀπὸ ὅσο ἔτρωγα τὸ κρέας προηγουμένως, ὅταν ἤμουν λαϊκός. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτο θαῦμα τῆς ἀγιωσύνης πού ἔκανε σ' ἐμέ ὁ μακάριος, ὅπως ὁ Ἰη-

1. Καὶ ὁ Συμεὼν ὁ Νέος εἶχε μεταβῆ στοῦ Στουδίου στὴν ἴδια ἡλικία, ἀλλὰ δὲν ἐγίνε δεκτός. Καὶ ὁ Στηθαῖος ἐπίσης δεκατετραετῆς ἀποτάχθηκε τὸν κόσμο.

2. Γεν. 9, 3.

πεποίηκεν ὁ μακάριος εἰς ἐμέ, ὡς ὁ Ἰησοῦς καὶ Θεός μου τὸ ἐν Κανᾶ γάμω τῆς Γαλιλαίας σημεῖον.

117

Ἄλλὰ γὰρ ἐπεὶ συνήθης εἰς πάντα ἐγενόμην τῷ ἁγίῳ, καὶ πολλῆς ἀπῆλانون παρ' αὐτοῦ τῆς ἀγάπης καὶ κηδεμονίας τῆς κατὰ πνεῦμα, οὐκ ἐδίδου χώραν ἐτέρω τῶν συνόντων αὐτῷ μοναχῶν συνεῖναι καθόλου ἢ συμμέ-
 5 νειν αὐτῷ ἐν ἐνὶ καὶ αὐτῷ κελλίῳ πλήν ἐμοῦ, εἴτε διὰ τὸ εἶναί με ἄκακον καὶ ἀπόνηρον εἰς παῖδας ἔτι τελοῦντα (πολλὴ γὰρ ἦ φροντίς ἦν αὐτῷ διαπαντός καὶ ἀκρίβεια τοῦ μὴ παρά τινος γνωρισθῆναί ποτε τὴν ἐργασίαν αὐ-
 10 τοῦ), εἴτε καὶ διὰ δουλείαν τινᾶ τοῦ γήρωσ αὐτοῦ ἢ καὶ ἐξ οἰκονομίας αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὥστε φανερωθῆναι αὐ-
 τὸν καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ὅποια τίς ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ μέσον κόσμου καὶ πόλεως κατὰ τὴν παροῦσαν γενεάν, διὰ τὸ μέλλειν αὐτὸν ὅσον οὐπω ἀναδραμεῖν εἰς Θεόν, οὐκ ἔχω λέγειν, ἕως τότε μηδενός ποτε ἐν τῷ κελλίῳ
 15 αὐτοῦ ἔνδον μείναντος μετ' αὐτοῦ. Τοιγαροῦν καὶ ὡς ἐν μιᾷ γωνίᾳ ἐκείμην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς κέλλης αὐ-
 τοῦ, ποτὲ κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὡς ὑπὸ τινος διαπνι-
 σθείς, εἶδον ὀφθαλμοῖς ἐγρηγορόσι φρικτὸν θέαμα καὶ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι τηνικαῦτα τελεσθὲν ἐπ' αὐτῷ. Ἐπει-
 20 δὴ γὰρ ἡ δέησις, εἰκῶν μεγάλη, τῇ στέγῃ πλησιάζου-
 σα τῆς κέλλης αὐτοῦ ὑπερθεν ἐπηώρητο, καὶ λύχνος ἦν καιόμενος ἔμπροσθεν τῆς εικόνας, εἶδον καὶ ἰδοὺ καὶ τὰ ἴσα τῆς εικόνας ἐκρέματο — μαρτυρεῖ μοι Χρι-
 25 στός ἡ ἀλήθεια — εἰς τὸν ἀέρα ὁ ἅγιος ὡσεὶ πήχεις τέσ-
 σαρρας, τὰς χεῖρας ἔχων ὑψοῦ καὶ εὐχόμενος, ὅλος φω-
 τὸς καὶ ὅλος λαμπρότητος. Τοῦτο τὸ φρικτὸν ὡς εἶδον καὶ ἐξαισίον θαῦμα παιδίον ὦν καὶ ἄπειρος τοιούτων, δε-

117, 1 πάντας Η.

117, 2 ἀπέλαβον Η.

117, 3 κατὰ Πνεῦμα παραλ. Η.

117,16 ὑπὸ τὸ ἐδαφος Η.

117,27 τούτων Η.

σοῦς καὶ Θεὸς τὸ θαῦμα στὸν γάμο τῆς Κανὰ τῆς Γαλιλαίας³.

117

Ἄλλὰ βέβαια ἐγὼ ἔγινα σὲ ὅλα οἰκείος πρὸς τὸν ἅγιο καὶ ἀπέκτησα πολλὴν πνευματικὴ ἀγάπη καὶ φροντίδα ἀπὸ αὐτὸν. Δὲν ἐπέτρεπε λοιπὸν σὲ ἄλλον ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ποὺ ἐζοῦσαν μαζὶ μὲ αὐτὸν νὰ συμβιώνουν καὶ νὰ μένουν μαζὶ μὲ αὐτὸν σ' ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ κελλί ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα, εἴτε διότι ἤμουν ἄκακος καὶ ἀπόνηρος ἀκόμη σὰν παιδί ποὺ ἤμουν (πραγματικὰ κατέβαλλε πολλὴν φροντίδα πάντοτε καὶ προσπάθεια γιὰ νὰ μὴ γνωρίση ποτὲ κανεὶς τὴν ἄσκησί του) εἴτε γιὰ ἐξυπηρέτησι τῶν γηρατειῶν του καὶ κατ' οἰκονομία τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ φανερωθῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ ἡ ἀρετὴ του ποιά εἶναι στὸν βίο ἀνάμεσα στὸν κόσμον καὶ τὴν πόλι κατὰ τὴν παροῦσα γενεά, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο σὲ λίγο ν' ἀνεβῆ στὸν Θεό, δὲν ξέρω τί νὰ εἰπῶ. Γεγονὸς εἶναι ὅτι ἕως τότε δὲν ἔμεινε ποτὲ κανεὶς μαζὶ του μέσα στὸ κελλί. Ἐνῶ λοιπὸν ἐκοιμώμουν στὸ πάτωμα, σὲ μία γωνιὰ τοῦ κελλιοῦ του, κάποτε κατὰ τὰ μεσάνυκτα, σὰν νὰ ἀφυπνίσθηκα ἀπὸ κάποιον, εἶδα μὲ ξύπνιους ὀφθαλμοὺς νὰ συμβαίνη σ' αὐτὸν ἓνα φρικτὸ θέαμα καὶ νὰ τὸ ἴδῃς καὶ νὰ τὸ ἀκούσης. Πλησίον τῆς στέγης τοῦ κελλιοῦ του ἦταν ἀπὸ ἐπάνω κρεμασμένη ἡ μεγάλη εἰκὼν τῆς Δεήσεως⁴, καὶ ἐμπρὸς τῆς ἐκαιόταν μιὰ κανδήλα. Καὶ ξαφνικὰ εἶδα στὸ ἴδιο ὕψος τῆς εἰκόνας νὰ κρεμᾶται — μάρτυς μου ὁ Χριστός, ἡ ἀληθεια— στὸν ἀέρα ὁ ἅγιος ἕως τέσσερις πῆχες, ἔχοντας τὰ χέρια πρὸς τὸ ὕψος καὶ προσευχόμενος ὅλος γεμᾶτος φῶς, ὅλος λαμπρότητα. Καθὼς εἶδα τοῦτο τὸ φρικτὸ κί' ἐξαίσιον θαῦμα, ἄπειρο παιδί ἀπὸ τέτοιες ἐμπειρίες, φοβι-

3. Ἰω. 2, 11.

4. Εἶναι τὸ λεγόμενον τρίμορφο. Ὁ Χριστός καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὰς ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Πρόδρομος. Ἐδῶ εἶναι μία ἀπὸ τὶς πρῶτες μνεῖες τῆς παραστάσεως.

δοικῶς ὑπὸ τὸ στρῶμα εἰσῆλθον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν μου καλύψας. Πρωΐας δὲ γενομένης ὑπὸ τοῦ φόβου συνεχόμενος εἶπον τῷ ἁγίῳ τὸ ὄραμα κατ' ἰδί-
 30 αν. Ὁ δὲ μηδενὶ τοῦτο εἰπεῖν καθόλου ἐμβριμησάμενός με ἐπέσκηπεν.

118

Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν θέλημα τῷ Θεῷ ἕως τέλους λανθάνειν αὐτόν, ἀλλ' ἔδει καὶ τὴν χάριν δημοσιεῦσαί ποτε ἑαυτήν, ἥς ἐκεῖνος πλουσίως ἀπήλαυσεν ἄνωθεν, καὶ μὴ βουλητὸν ὑπῆρχεν αὐτῷ γύναιόν τι πενόμενον παι-
 5 δίον ὡσεὶ χρόνων τεσσάρων παράλυτον ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἐπιφερόμενον δεινῶς ἐκτεταρι-
 χευμένον τῇ νόσῳ καὶ μικροῦ μηδὲ ζῆν πιστευόμενον, ἐκ τῆς ἐστίας κινήσασα ἢ πάντα διοικοῦσα καὶ διευθύνουσα πρόνοια, ἐπὶ τὴν μονὴν καὶ τὸν ἅγιον ἤγαγεν,
 10 ἥτις δύο μεριζομένη κακοῖς, πενία καὶ νόσῳ βαρεία τοῦ οἰκείου παιδός, ἔκαμνεν οὐ μικρῶς κατατροχομένη καὶ δακρῦων ποταμοὺς καταφέρουσα. Διὸ καὶ ἄνω γενομένη τῆς κλίμακος τῆς πρὸς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Μαρίας ἀνερχομένης τίθησι τὸν παῖδα λανθανόντως πρὸς
 15 τοῦδαφος, καὶ δρομαίως παλινοστήσασα ὑπεχώρησεν, ἵνα τῶν δύο κακῶν ὑφ' ὧν ἐπιέζετο τὸ ἐν ἀποσκευασμένη, μικρᾶς τινος αἰσθηται καὶ βραχείας ἀνακωχῆς. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὴν μονὴν καὶ τὸν ἅγιον μοναχοὶ ἐξελθόντες εἶδον κείμενον τὸ παιδίον ὄλον ξηρόν, ὄλον ἀκίνητον,
 20 ἄφωνον, μόνον τοῖς ἀνεωγμένοις ἀγρίως ὀφθαλμοῖς καὶ τῷ ἐγκοπτομένῳ συνεχῶς ἄσθματι γνωριζόμενον ὅτι ζῆ, ἀπαγγέλλουσιν ὡς φοβερόν τι πρᾶγμα καὶ ξένον ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς τῷ ἁγίῳ. Ὁ δὲ τὴν ἐκ νάρθηκος αὐτοῦ βακτηρίαν λαβὼν, ὑφ' ἣν ὑπεστηρίζετο καὶ ἐβοήθει τῷ γῆ-
 25 ρα καὶ τῇ ἀδυναμίᾳ τοῦ ἰδίου σώματος, ἐξῆλθεν ἰδεῖν καὶ αὐτὸς τὸ τραγώδημα καὶ οὐχὶ παιδίον ἐκεῖνο. Ὡς

σμένος ἐμπῆκα κάτω ἀπό τό στρῶμα καί ἐσκέπασα τήν κεφαλή καί τό πρόσωπό μου. Μόλις ἐξημέρωσε κατεχόμενος ἀπό τό φόβο εἶπα τό ὄραμα στόν ἅγιο ἰδιαιτέρως. Αὐτός δέ μέ ἐπέπληξε καί μοῦ παρήγγειλε νά μή τό εἰπῶ σέ κανένα καθόλου.

118

Ἐπειδὴ ὅμως δέν ἦταν θέλημα τοῦ Θεοῦ νά μένη ἕως τό τέλος ἀγνοούμενος, ἀλλ' ἔπρεπε κάποτε καί ἡ χάρις, τῆς ὁποίας ἀπήλαυσε ἀπό ἄνω πλουσίως, νά γνωστοποιηθῆ, ἔστω καί παρά τήν θέλησί του, συνέβηκε τό ἐξῆς. Ἐνα πτωχό γύναιο εἶχε παιδί ἕως τεσσάρων ἐτῶν, παρᾶλυτο καί ἀκίνητο συγχρόνως, τό ὁποῖο ἔφερε στήν ἀγκαλιά της τρομερὰ ἐξαντλημένο ἀπό τήν νόσο καί πιστευόμενο ὅτι σχεδόν δέν ζῆ. Ἡ πρόνοια ποῦ διοικεῖ καί διευθύνει τὰ πάντα τήν παρέλαβε ἀπό τό σπίτι της καί τήν ὠδήγησε στήν μονή καί τόν ἅγιο. Ἡ γυναίκα αὐτή, σχιζομένη ἀπό δύο κακά, πτωχεῖα καί βαρεῖά νόσο τοῦ παιδιοῦ της, ὑπέφερε κατατρυχομένη πικρῶς καί χύνοντας ποταμούς δακρύων. Γι' αὐτό, ὅταν ἀνέβηκε στήν κλίμακα ποῦ ἀνέρχεται τό παρεκκλήσι τῆς Ἁγίας Μαρίας, ἀπέθεσε τό παιδί κρυφά στό ἔδαφος, καί ἐγύρισε πίσω τρέχοντας, ἔτσι ὥστε ἀπορρίπτοντας τό ἕνα ἀπό τὰ δύο κακά ποῦ τήν ἐπίεζαν, νά αἰσθανθῆ κάποια μικρή καί σύντομη ἀνακούφισι. Καθώς δέ οἱ γύρω ἀπό τήν μονή καί τόν ἅγιο μοναχοὶ ἐξῆλθαν καί εἶδαν τό παιδί ξαπλωμένο, ὀλόξηρο, ἐντελῶς ἀκίνητο, ἄφωνο, δίνοντας σημεῖα ζωῆς μόνο μέ τὰ ἀγρίως ἀνοιγμένα μάτια του καί τό συνεχῶς διακοπτόμενο ἄσθμα, ἀναγγέλλουν στόν ἅγιο τό γεγονός ὡς φανερό καί παράξενο πρᾶγμα στήν θεά. Αὐτός δέ, ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπό τήν θήκη τήν ράβδο, μέ τήν ὁποία ἐστηριζόταν καί ἐβοηθοῦσε τό γῆρας του καί τήν ἀδυναμία τοῦ σώματός του, ἐξῆλθε νά ἰδῆ καί ὁ ἴδιος ἐκεῖνο τό τραγικό ὄν καί ὄχι παιδί. Καθώς λοιπὸν ἐκύτταζε μ' ἐκείνους τοὺς συμ-

οὖν τοῖς συμπαθεστάτοις ἐκείνοις ἐναπέβλεψεν ὀφθαλ-
 μοῖς, καὶ εἶδεν δ' ἰδεῖν καὶ μόνον θέαμα ἦν τοῖς ὄρῳσι
 φρικτὸν καὶ πάσης γέμον ἐκπλήξεως, ἐδάκρυσεν ἐπ'
 30 αὐτῷ, καὶ ἐκ βαθέων καρδίας ἐστέναξεν, ἐκπλαγεὶς αὐ-
 τήν τε τὴν ὄψιν τοῦ ὄρωμένου, καὶ εἰς ὅσον ἡ ἐνέργεια
 τοῦ πονηροῦ ἰσχύει κατὰ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ. Τοί-
 νυν καὶ στραφεὶς εἰς ἡμᾶς ὁ μακάριος κύκλω φησὶ
 πάντων ἡμῶν παρισταμένων αὐτοῦ· «ὕμεῖς δὲ τί ἄρα
 35 καὶ λογίζεσθε, φησὶν, ἢ καὶ βούλεσθε περὶ τοῦ παιδίου
 τούτου;». Πάντων δὲ ἡμῶν ὡς ἐκ συνθήματος εἰρηκό-
 των· «ταφῆναι χρὴ πάντως καὶ τῇ γῆ δοθῆναι, οἷα δὴ
 νεκρὸν καὶ ὅσον οὔπω καὶ αὐτὴν μέλλον τὴν πνοὴν πα-
 ραδοῦναι». «οὐχ οὕτως, ἔφη· οὐδὲ γὰρ λελογισμένως μοι
 40 δεδώκατε τὴν ἀπόκρισιν». Καὶ τὴν βακτηρίαν ἀποθέμε-
 νος, κύψας ὁ γέρων καὶ ἅγιος, λαμβάνει αὐτὸ ταῖς οἰ-
 κείαις χερσὶ καὶ τίθησιν ὑπὸ τὸν θρόνον, ἐν ᾧ καθεζό-
 μενος ἐν ταῖς συνάξεσιν ἀνεπαύετο. Ἐπισκῆψας δὲ ἡ-
 μῖν καταβιβάσαι τὸν λύχνον τὸν ἐπίπροσθεν τῆς ἁγίας
 45 ἀπηωρημένον Μαρίνης, λαβὼν ἔλαιον ἐκεῖθεν καὶ χρί-
 σας τὸ ἐξηραμμένον δεινῶς ἐκεῖνο παιδίον, ἐπευξάμενός
 τε καὶ τῇ χειρὶ σφραγίσας αὐτὸ — ὡς ἐμεγάλυνας τοὺς
 ἁγίους σου, Χριστὲ βασιλεῦ — εὐθύς εἰς ἑαυτὸ παραδό-
 ξως ἔλθὼν ἀναζωπηρηθέν τε καὶ ἰσχύον εὐρωστίας λα-
 50 βὼν ἀπὸ μόνης τῆς τῶν χειρῶν ἐκείνων τῶν ὀσίων ἐπι-
 θέσεως, ἀνέστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὃ ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ
 αὐτοῦ κατακείμενον ἦν καὶ ἀκίνητον, καὶ τὸν θρόνον τοῦ
 ἁγίου κρατῆσαν, εἶτα τὰ ἔνθεν τε κακεῖθεν τῆς ἐκκλησί-
 ας σκάμνα χειραπτόμενον ἥλλατό τε καὶ ἐβάδιζε, καὶ τὰς
 55 τροφὰς ὡς εἶχεν ἐζήτει, καὶ τραφὲν ὑγείας πάσης ἀπή-
 λαυσε, καὶ τῇ μητρὶ ἀπεδόθη ἐργάτης τοῦ ἐράνου τῆς
 πενίας καὶ τῆς δυστυχίας αὐτῆς. Καὶ ταῦτα μὲν τῆς
 αὐτοῦ ἀναδείξεως.

παθεστάτους ὀφθαλμούς, καὶ εἶδε αὐτὸ ποῦ καὶ μόνο μὲ τὸ κύτταγμα ἦταν φρικτὸ καὶ ἐκπληκτικὸ θέαμα στοὺς βλέποντας, ἐδάκρυσε γι' αὐτὸ καὶ ἐστέναξε βαθειά ἀπὸ τὴν καρδιά του· ἐξεπλάγη τόσο γιὰ τὴν ὄψιν τοῦ βλεπομένου ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἕως ποῖο σημεῖο φθάνει ἡ ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ κατὰ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ. Ἐστράφηκε λοιπὸν ὁ μακάριος πρὸς ἐμᾶς ποῦ ἤμαστε ὅλοι γύρω του κυκλικά καὶ λέγει· «ἐσεῖς τί σκέπτεσθε ἢ τί θέλετε γιὰ τὸ παιδί τοῦτο;». Ὅταν δὲ ὅλοι ἐμεῖς σὰν ἀπὸ σύνθημα εἶπαμε, «πρέπει πάντως νὰ ταφῆ καὶ νὰ δοθῆ στὴν γῆ σὰν νεκρὸ σχεδὸν καὶ μέλλον σὲ λίγο νὰ παραδώσῃ τὴν πνοή του», εἶπε· «δὲν εἶναι σωστὸ· δὲν μοῦ ἐδώσατε λογικὴ ἀπόκρισι». Καὶ ἀφήνοντας τὴν ράβδον τοῦ ὁ γέρων καὶ ἅγιος, ἔσκυψε, τὸ ἐπῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ ἐτοποθέτησε κάτω ἀπὸ τὸν θρόνον, στὸν ὁποῖο ἀναπαυόταν καθισμένος κατὰ τίς συνάξεις. Ἀφοῦ δὲ μᾶς παρήγγειλε νὰ κατεβάσωμε τὴν ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Ἁγία Μαρίνα κρεμασμένη κανδήλα, ἐπῆρε ἀπὸ ἐκεῖ ἔλαιον καὶ ἔχρισεν τὸ δεινῶς ξηραμένο ἐκεῖνο παιδί· ἀφοῦ δὲ τέλος προσευχήθη καὶ τὸ ἐσφράγισεν μὲ τὸ χέρι —πόσο ἐμεγάλυνες τοὺς ἀγίους σου, Χριστέ βασιλεῦ—, εὐθύς τὸ παιδί ἦλθεν παραδόξως στὸν ἑαυτὸ του, ἀναζωογονήθη καὶ ἔλαβε δύναμι ὑγείας ἀπὸ μόνη τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἀγίων ἐκείνων χειρῶν, ἐσηκώθη στὰ πόδια του, αὐτὸ ποῦ κατακοίτονταν σ' ὅλην τὴν ζωὴν ἀκίνητο, καὶ ἐκράτησεν τὸν θρόνον τοῦ ἀγίου· ἔπειτα χειροπιάνοντας τὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σκαμνιά τῆς Ἐκκλησίας ἐπηδοῦσε καὶ ἐβάδιζε κί' ἐζητοῦσε ἐπιμόνως τροφή, ὅταν δὲ ἐστράφηκε, ἀπέκτησε πλήρη ὑγείαν καὶ ἀποδόθηκε στὴν μητέρα του, γιὰ νὰ γίνῃ ἐργάτης βοηθὸς στὴν πτωχεία καὶ δυστυχία τῆς. Αὐτὰ λοιπὸν γιὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παιδιοῦ.

119

Γυνή δέ τις ἑτέρα ἄρτι καὶ αὐτὴ νεανίαν ἔχουσα τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἡλικίαν ὀρᾶσθαι ποθούμενον, ὑπὸ τοῦ φθόνου πλεονεκτεῖται τοῦ πονηροῦ καὶ κρουσθέντα ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου, δαιμονῶντα καὶ ἀφρὸν ἀποπτύ-
 5 οντα ἐπεφέρετο. Αὕτη τοιγαροῦν ὑπὸ τῆς ἄνωθεν προνοίας καὶ χάριτος κινηθεῖσα φέρει τὸν υἱὸν ἐπὶ τὴν μονὴν καὶ τὸν ἅγιον, καὶ τὴν κλίμακα ἀνελθοῦσα ἴστατο προσευχομένη ἐπίπροσθεν τῶν τῆς ἐκκλησίας θυρῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τὸν Θεὸν ἰκετεύουσα. Ἐπεὶ δὲ ὀφθῆναι
 10 καὶ ἰδεῖν τὸν ἅγιον ἐπεζήτησε, μηνύεται αὐτῷ ἡ τοῦ γυναίου ἀξίωσις. Ὁ δὲ πᾶσι χριστομιμήτως εὐπρόσιτος ὢν, ἀνδράσι, γυναιξί, παιδίοις, γέρουσι, νέοις, ξένοις, γνωρίμοις, ἀνθρώπῳ παντί, ἐξέρχεται πρὸς αὐτὴν συνήθως τῇ βακτηρίᾳ χρώμενος αὐτοῦ καὶ ἐπιστηριζόμε-
 15 νος, γαληνῶ καὶ ἡσύχῳ ποδί. Ὡς οὖν ἐκείνη μὲν τὴν τιμὴν τῆς γονυκλισίας ἀπένειμε τῷ ἁγίῳ μετὰ δακρῶν καὶ πίστεως, ὁ νεανίας δὲ εἰς τὴν ὄψιν τῆς ἀγγελομόρφου θεᾶς αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις ἠτένισεν ὀφθαλμοῖς, ρίπτει αὐτὸν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ στρε-
 20 βλῶσαν δεινῶς, κείμενον εἶχε καὶ τετριγότα τὰς μύλας, ἀφρὸν τε ἀποπτύοντα καὶ ὡς ἔριφον κράζοντα. Ὁ τοίνυν ἅγιος οὕτω θεασάμενος στρεβλούμενον ὑπὸ τοῦ δαίμονος τοῦ ἀκαθάρτου καὶ εἰς τὴν γῆν κυλιόμενον τὸν νεανίαν, οἰκτείρας αὐτὸν καὶ ἐκ βαθέων στενά-
 25 ξας ψυχῆς ἐπ' αὐτῷ, δάκρυά τε κενώσας ἐνώπιον τοῦ χαρακτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἄνωθεν ἐγγεγραμμένου τῆς πύλης, ἐμβρυμησάμενός τε καὶ ἐπιτιμήσας τῷ πνεύματι, φησὶν ἀκουόντων ἡμῶν «ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος ὁ Θεός μου, πονηρὸν καὶ ἀκάθαρον δαῖμον»
 30 ἔξελθε ἀπὸ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ». Εἶπε, καὶ ἔλαιον

119,14 χρώμενος αὐτοῦ καὶ ἐπιστηριζόμενος: ἐπιστηριζόμενος τῇ ἐ-
 αυτοῦ Η.

119,21 τε παραλ. Η.

Ἄλλη μία γυναίκα ποῦ εἶχε καὶ αὐτὴ υἱό, νεαρὸ καὶ ἐπιθυμητὸ στὴν ὄρασι γιὰ τὴν διάπλασί του, καταβάλλεται ἀπὸ τὸν φθόνο τοῦ πονηροῦ· εἶδε τὸ παιδί της νὰ κτυπᾶται ἀπὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα, νὰ εἶναι δαιμονισμένο καὶ νὰ ἀφρίζη καὶ τὸ ἐβαστοῦσε ἡ ἰδία. Κινουμένη λοιπὸν ἡ γυναίκα ἀπὸ τὴν ἄνωθεν πρόνοια καὶ χάρι φέρει τὸν νέο ἐπάνω στὴν μονὴ καὶ στὸν ἅγιο, καὶ ἀφοῦ ἀνέβηκε τὴν κλίμακα ἐστάθηκε προσευχομένη ἐμπρὸς στὴν θύρα τῆς ἐκκλησίας καὶ παρακαλώντας τὸν Θεὸ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ἐπειδὴ δὲ ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῇ καὶ ἰδῆ τὸν ἅγιο, ἀναγγέλλεται σ' αὐτὸν ἡ αἴτησις τῆς γυναίκας. Αὐτὸς δὲ, ὅπως κατὰ μίμησι τοῦ Χριστοῦ ἦταν εὐπρόσιτος σὲ ὅλους, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, γέροντες, νέους, ξένους, γνωρίμους, σὲ κάθε ἄνθρωπο, ἐξέρχεται πρὸς αὐτὴν, χρησιμοποιοῦντας κατὰ τὴν συνήθειά του τὴν ράβδο καὶ στηριζόμενος σ' αὐτὴν, μὲ γαλήνιο καὶ ἥσυχο βᾶδισμα. Καθὼς λοιπὸν ἐκείνη μὲν ἀπέδωσε στὸν ἅγιο τὴν τιμὴ τῆς γονυκλισίας μὲ δάκρυα καὶ πίστι, ὁ δὲ νεανίας ἀτένισε μὲ τὰ μάτια του τὴν ἀγγελικὴ μορφή του, τὸν ρίπτει τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα κατὰ γῆς καὶ βασανίζοντάς τον φοβερὰ, τὸν ἐκράτησε ξαπλωμένον, νὰ τρίζουν τὰ δόντια του, νὰ ἐκβάλλη ἀφρὸ καὶ νὰ κράζη σάν κατσίκι. Ὁ ἅγιος λοιπὸν, καθὼς τὸν εἶδε νὰ βασανίζεται ἔτσι ἀπὸ τὸν δαίμονα τὸν ἀκάθαρτο καὶ νὰ κυλίνεται στὴν γῆ, τὸν ἐλυπήθηκε· ἐστέναξε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του γι' αὐτόν· ἔχυσε δάκρυα ἐμπρὸς στὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ, ποῦ ἦταν ζωγραφισμένη ἐπάνω ἀπὸ τὴν πύλη, καὶ ἐπιπλήττοντας τὸ πνεῦμα βαρειά, λέγει ἐμπρὸς σ' ὅλους μας· «σὲ ἐπιτιμᾶ Κύριος ὁ Θεός μου, πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε δαίμον· ἐξελθε ἀπὸ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ». Εἶπε, καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὴν κανδήλα τῆς εἰκόνας ἔλαιο καὶ ἄλει-

ἀπὸ τοῦ λύχνου τῆς εἰκόνης λαβὼν καὶ ἀλείψας τὸν πάσχοντα, δοὺς αὐτῷ χεῖρα ἀνέστησε, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὑγιᾶ μετὰ τῆς μητρὸς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ μηκέτι ὀχληθέντα ὑπὸ τῆς ἐπιηρείας τοῦ δαίμονος.

120

Ποτὲ τοῦ ἁγίου ἐπὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν πατρικὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπερχομένου, καὶ γενομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν τῆς Βιθυνῶν μέγιστον ὄντα, τὸν Γάλλον, ὄρᾳ ἐπὶ τὴν ὄχθην ἰστάμενον ἄλιέα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἰχθύας τῷ καλᾶμῳ καὶ τῇ σαγήνῃ ἀγρεύοντα. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ ἅγιος, πυνθάνεται αὐτὸν εἰ ἄρα καὶ ἰχθύας ἔχει πιπράσαι αὐτῷ. Ὁ δέ «πολλὰ κοπιάσας» φησὶν «ἀπὸ βαθέος ὄρθρου μέχρι τοῦ νῦν, τίμιε πάτερ, ἐνάτης ὥρας οὔσης ὡς ὄρᾳς τῆς ἡμέρας, οὐδὲν οὐδαμῶς ἐπίασα ἢ ἐμαυτῷ πρὸς βρωσιν ἢ ἑτέρῳ πρὸς πρᾶσιν». Καὶ ὁ ἅγιος· «χάλασόν μοι τὸ ἄγκιστρον εἰς ἐμὸν ὄνομα, καὶ εἴ γέ τι κρατήσεις ἐπὶ Θεῷ, λήψη παρ' ἐμοῦ ἀργύριον τιμῆς ἕνεκα τοῦ ἀγρευθέντος ἰχθύος, καὶ γὰρ τὸ ἀγρευθὲν ἀναλάβοιμι». Ὁ οὖν ἄλιεύς εὐθύς ἢ τάχους εἶχεν πρὸς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ διαπετάζει τὸ ἄγκιστρον, καὶ - ὦ Χριστέ τῶν θαυμάτων καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἁγίων σου - οὐδὲ μικρὸν ἀναμείνας ἀνασπᾶ τοῦτο τῇ χειρὶ καὶ μέγιστον ἰχθὺν ἀναφέρει ἐκεῖθεν. Ὡς δὲ παρὰ προσδοκίαν πᾶσαν τὸν ἰχθὺν ὁ ἄλιεύς ἐθεάσατο μέγαν παρ' αὐτοῦ ἀγρευθέντα, λαμβάνει αὐτὸν καὶ ὑπὸ τὸ ἴδιον φυλάττει ἱμάτιον. Καὶ ὁ ἅγιος· «λάβε φησὶ τὸ συμφωνηθὲν σοὶ καὶ δός μοι τὸν εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἀγρευθέντα ἰχθύν». Ὁ δέ· «χρήζω τοῦτόν» φησὶν «εἰς τὸν δεῖνα πατρικίον, καὶ οὐ πιπράσκω αὐτόν». Ὁ δὲ ἅγιος τὴν κακίαν ἐντεῦθεν κατανοήσας αὐτοῦ καὶ τὸ ἄδικον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καταλιπὼν αὐτὸν καὶ μικρὸν μεταβὰς ἐπηρᾶτο

120,13 Θεοῦ Η.

120,25 - 26 ἐκεῖθεν Η.

ψε τὸν ἀσθενῆ, τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι καὶ τὸν ἐσήκωσε· ἔτσι τὸν ἀπέλυσε ὑγιῆ μαζί με τὴν μητέρα στὸν οἶκο του, σὲ σημεῖο ὥστε νὰ μὴ ὀχληθῆ ποτὲ πλέον ἀπὸ τὴν ἐπήρεια τοῦ δαίμονος.

120

Ὅταν ὁ ἅγιος μετέβαινε κάποτε στὴν πατρίδα του, στὸ πατρικὸ του σπίτι, καὶ ἔφθασε στὸν μεγάλου ποταμὸ τῆς Βιθυνίας, τὸν Γάλλο, βλέπει στὴν ὄχθη νὰ στέκεται ἕνας ἄλιεύς πού ἐψάρευε ψάρια μετὰ τὸ καλάμι καὶ τὸ δίκτυ. Μόλις τὸν εἶδε λοιπὸν ὁ ἅγιος, τὸν ἐρώτησε ἂν ἔχη ψάρια νὰ τοῦ πωλήσῃ. Αὐτὸς ἀπήντησε· «ἐνῶ ἐκοπίασα πολὺ ἀπὸ βαθιὰ χαράγματα, τίμιε πάτερ, ἕως τώρα πού, ὅπως βλέπεις, εἶναι ἐνάτη ὥρα τῆς ἡμέρας, δέν ἔπιασα κανένα ἀπολύτως εἶτε νὰ φάγω ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶτε νὰ πωλήσω σὲ ἄλλον. Καὶ ὁ ἅγιος· «ρίξε τὸ ἀγκίστρι στὸ ὄνομά μου καὶ ὅ,τι πιάσης μετὰ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ τὸ πάρω ἐγὼ καὶ σὺ θὰ λάβῃς ἀπὸ ἐμὲ ἀργυρὸ νόμισμα γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ ψαριοῦ». Ὁ ἄλιεύς λοιπὸν πετᾷ τὸ ἀγκίστρι ὅσο γρηγορώτερα μποροῦσε πρὸς τὸ μέσο τοῦ ποταμοῦ, καὶ — ὦ Χριστέ, τί θαύματα καὶ τί δύναμι ἔχουν οἱ ἅγιοί σου! — χωρὶς νὰ περιμένῃ καθόλου, τὸ ἐσήκωσε μετὰ τὸ χέρι καὶ ἀνέσυρε ἀπὸ ἐκεῖ μεγάλο ψάρι. Μόλις δὲ ὁ ἄλιεύς ἀνελπίστως εἶδε τὸ μεγάλο ψάρι πού ἐψάρευσε, τὸ λαμβάνει καὶ τὸ φυλάγει κάτω ἀπὸ τὸ ἔνδυμά του. Λέγει ὁ ἅγιος· «πάρε τὰ χρήματα πού συμφωνήσαμε καὶ δός μου τὸ ψάρι πού ἀλίευσες στ' ὄνομά μου». Αὐτὸς ὅμως ἀπαντᾷ· «τὸ χρεωστῶ στὸν τάδε πατρικίον καὶ δέν τὸ πωλῶ». Ὁ δὲ ἅγιος ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ αὐτὸ τὴν κακία καὶ τὴν ἀδικία τῆς ψυχῆς του, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ πηγαίνοντας λίγο μακρύτερα καταράσθηκε τὴν ἀδικία καὶ ἀμέσως τὸ ψάρι ἐξέφυγε

τῷ ἀδίκῳ, καὶ παραχρῆμα ἀποσκευασάμενος ὁ ἰχθύς τὸ
 ἱμάτιον καὶ εἰς ὕψος πηδήσας ἀκοντίζει ἑαυτὸν μέσον
 30 τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀφήσει τὸν ἀγνώμονα ὡς τὸ πρῶην
 κενόν.

121

Φίλος ἦν τῷ μακαρίῳ τούτῳ πατρὶ κατὰ τὸ ἐμπόριον
 τῆς Χρυσοπόλεως, ᾧ ὄνομα Ὁρέστης. Οὗτος ἱκανῶς
 ἔχων εἰς περιουσίαν καὶ εὐπορίαν χρημάτων ἀνευδεῆς
 τὰ πολλὰ ὑπῆρχεν ἀνὴρ, καὶ μετὰ γυναικὸς καὶ παιδῶν
 5 εὐθυμῶν ἦν εἰς τὸν βίον καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ
 βασκῆνας ὁ βᾶσκανος αὐτῷ δαίμων τῆς εὐθηνίας καὶ
 παραχωρηθεὶς κρούει ἀοράτως αὐτὸν κατὰ κόρρης δι'
 ἐπιλήψεως, καὶ ὄλον ἐστράφη τὸ στόμα τοῦ ἀνδρὸς εἰς
 τὸ οὐς αὐτοῦ, καὶ ἀπεσβέσθη καὶ τὴν ἐνοῦσαν φωνήν.
 10 Φορᾶδην οὖν ἀναβαστάσαντες αὐτὸν ἀποκομίζουσιν εἰς
 τὴν οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὴν γυναῖκα. Ὡς δὲ
 τὸν ἄνδρα μὲν ἢ γυνή, οἱ παῖδες δὲ τὸν πατέρα οὕτω δει-
 νῶ πάθει κατασχεθέντα εἶδον παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ
 μηδὲ προσδοκώμενον ἐπιζῆσαι τῷ πάθει, θρῆνους ἐκό-
 15 πτοντο μετὰ πάντων τῶν συνόντων ἅμα καὶ φίλων, καὶ
 μεγάλα βοῶντες ἀπαράκλητα ἔκλαιον. Μηνύεται τοίνυν
 ἢ συμφορὰ τοῦ ἀνδρὸς τῷ πατρὶ, καὶ ὅτι ὁ φίλος Ὁ-
 ρέστης ὅσον οὐπω τῆς παρούσης ζωῆς ἀπορρήγνυται. Ὁ
 δὲ οἷα δὴ τῷ πνεύματι τὸ μέλλον προγνούς· «ἄγωμεν, ἔ-
 20 φη τῷ μηνύσαντι, καὶ ὄψομαι τὸν φίλον ὁ φίλος ἐρχό-
 μενος, καὶ ὀφθήσομαι ὑπ' αὐτοῦ». Λαβὼν οὖν τὴν βα-
 κτηρίαν αὐτοῦ ἤψατο τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἀπαγούσης ὁδοῦ,
 «κἄγώ» φησι «τοῦ ἁγίου προώδευσον». Ὡς οὖν ἐπὶ τὴν
 οἰκίαν ἦλθε τοῦ φίλου, καὶ ἢ γυνή τὸν ἅγιον ἐθεάσατο
 25 γοερὸν καὶ διωλύγιον ὀλολύξασα· «ἰδού» φησιν «πάτερ
 ὄν ἐφίλεις ὁ φίλος καὶ ὑφ' οὗ θερμῶς ἐφιλήθης ἐκλεί-
 πει, αἰ αἰ, καὶ ὅσον οὐπω χήρα τοῖς πᾶσιν ὀφθήσομαι,
 καὶ τὰ ἐμὰ τέκνα ὀρφανὰ καὶ πατρὸς ἔρημα ἔσσονται.

ἀπὸ τὸ ἔνδυμα καὶ πηδώντας ψηλὰ ἔξακοντίσθηκε στὴ μέση τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀφήνει τὸν ἀγνώμονα ὅπως πρῶτα ἀδειανόν.

121

Ὁ μακάριος αὐτὸς πατὴρ εἶχε φίλο στὸ λιμάνι τῆς Χρυσόπολεως ὀνομαζόμενον Ὁρέστη. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἔχοντας μεγάλη περιουσία καὶ χρηματικὴ εὐπορία δὲν ἐστερεῖτο τίποτε· ἐζοῦσε εὐτυχῆς στὴν κοινωνία καὶ τὸ σπίτι του μὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιὰ του. Ἀλλὰ ὁ βάσκανος δαίμων, φθονώντας τὴν εὐτυχία του, τὸν κτυπᾷ κατὰ θεία παραχώρησι ἀοράτως στὸ πρόσωπο μὲ ἡμιπληγία· ὅλο τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου ἐστράφηκε πρὸς τὸ αὐτί του καὶ ἔχασε τὴν φωνή του. Τὸν ἀνέβασαν λοιπὸν σὲ φοράδα καὶ τὸν μετέφεραν στὸ σπίτι, στὰ παιδιὰ καὶ τὴν γυναῖκα του. Καθὼς εἶδαν λοιπὸν ἢ τὴν γυναῖκα τὸν ἄνδρα καὶ τὰ παιδιὰ τὸν πατέρα νὰ ἔχη καταληφθῆ ἁφνικὰ ἀπὸ τόσο φοβερὸ πάθος καὶ νὰ μὴ ἔχη ἐλπίδα νὰ ἐπιζήσῃ τοῦ πάθους, ἐδόθησαν σὲ θρήνους μαζί μὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ ἔκλαιαν ἀπαρηγόρητοι μὲ μεγάλες φωνές. Ἀναγγέλλεται λοιπὸν στὸν πατέρα ἢ συμφορὰ τοῦ ἀνδρός, καὶ ὅτι ὁ φίλος Ὁρέστης σὲ λίγο φεύγει ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ. Αὐτὸς δὲ σὰν νὰ προεγνώριζε τὸ μέλλον μὲ τὸ πνεῦμα εἶπε πρὸς τὸν ἀγγελιαφόρο· «ἄς πᾶμε, γιὰ νὰ ἰδῶ τὸν φίλο ὁ φίλος ^{-εὐχρ. εἶνε} καὶ νὰ ἰδωθῶ ἀπὸ αὐτόν». Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆρε τὴν ράβδο του ἔπιασε τὸν δρόμο πρὸς τὰ ἐκεῖ καί, λέγει ὁ ἀφηγητής, «ἐγὼ προηγούμενην τοῦ ἁγίου». Καθὼς λοιπὸν ἦλθε στὸ σπίτι τοῦ φίλου καὶ ἡ γυναῖκα εἶδε τὸν ἅγιο, ἐθρήνησε γοερῶς καὶ ἐκτενῶς. Λέγει «Ἰδού, πάτερ, αὐτὸς ποὺ ἀγαποῦσε ἐσὺ ὁ φίλος καὶ ποὺ σὲ ἀγαποῦσε θερμῶς ἐκλείπει· αἱ, αἱ, καὶ σὲ λίγο θὰ μὲ βλέπουν ὅλοι χήρα, καὶ τὰ παιδιὰ μου θὰ εἶναι ὀρφανά, χωρὶς πατέρα. Ἀλλὰ βοήθη με,

Ἄλλὰ βοήθει μοι ἀξιῶ τῇ σῆ δούλῃ, καὶ δεήθητι τοῦ
 30 Θεοῦ ἢ κάμει συναποψύξαι αὐτῷ καὶ μηδεμίαν ὥραν ὀ-
 πισθεν τοῦ ἀνδρὸς ἐναπολειφθῆναι ἢ κἂν ἰδεῖν αὐτὸν εἰς
 τὰ κατὰ φύσιν ἀνορθωθέντα ποσῶς καὶ περὶ τῆς οἰκίας
 καὶ τῶν πραγμάτων διαταξάμενον».

122

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἅγιον ἔλεγε. Ὁ
 δὲ ὡς εἶδεν οὕτω τὸν φίλον δεινῶ πάθει κατασχεθέντα
 ἄφωνόν τε καὶ τυφλὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κείμενον καὶ μη-
 δέν τι τῶν γινομένων ἢ λεγομένων ἐπαισθανόμενον, δά-
 5 κρυα συμπαθείας ἔχεεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ «οἴμοι, φίλε Ὁρέ-
 στα, οἶόν» φησι «πέπονθας, οἶον εἰς σέ ὁ βᾶσκανος δαί-
 μων εἰργάσατο». Οὕτως εἰπὼν εἰς εὐχὴν ἐκτείνας τὰς
 χεῖρας, καὶ πρὸς τὸν ὑπακούοντα Κύριον τῆς δεήσεως
 αὐτοῦ ἄρας τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, ἄπτε-
 10 ται τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ ποιήσας ἐπ' αὐτῷ τὴν
 τῶν νενοσηκότων εὐχὴν σφραγίζει εὐθύς τό τε στόμα
 καὶ ἅμα ὅλην αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, καὶ παραυτίκα - ὡ τῆς
 ἀφᾶτου σου ἀγαθότητος Κύριε - εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀπο-
 καθίσταται ὁ ἀνὴρ, καὶ τὸ ἴδιον στόμα ἐλεύθερον τῆς τοῦ
 15 πονηροῦ ἀπολαβῶν ἐπηρείας καὶ μᾶστιγος, ὁμιλίας ἀ-
 ξιοῖ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ χαῖρε τῷ ἀγίῳ προσφθέγγεται.
 Τοιγαροῦν καὶ οὐκ ἐνέλιπεν ἔκτοτε, ἕως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἦν ὁ μακάριος, εὐεργετηθεὶς ὁ φίλος ἀποκομίζειν τὴν
 καρποφορὰν τῷ ἀγίῳ καὶ τὴν εὐχαριστίαν ἀπονέμειν
 20 αὐτῷ. Ἄλλ' ὁ μὲν τὰ μὲν κομιζόμενα διὰ τὴν ἀγάπην
 ἐδέχετο, «εὐχαριστεῖν δὲ ἔλεγεν ἐπὶ πᾶσι μόνῳ Θεῷ, ἀ-
 δελφέ, τῷ δυνατῷ ποιεῖν αὐτοῦ τὰ θαυμάσια ἐπὶ πᾶσι
 τοῖς ἡλπικόσιν εἰς αὐτόν· αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποιήματα,
 καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι γεγόναμεν,
 25 κτισθέντες ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς εἰς δόξαν τῆς αὐτοῦ ἀγα-
 θεότητος, ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ ὄντες ὡς ὄρᾳς ἁμαρτωλοὶ
 καὶ ἀσθένειαν κατὰ πάντα τὴν ἴσῃν ὑμῖν περικείμενοι.

παρακαλῶ, τὴν δούλη σου, καὶ προσευχήσου στὸν Θεὸ ἢ κι' ἐγὼ νὰ ξεψυχήσω μαζί του καὶ νὰ μὴ μείνω οὔτε ὥρα πίσω ἀπὸ τὸν ἄνδρα μου ἢ ἀλλιῶς νὰ τὸν ἰδῶ νὰ ἐπανέρχεται στὴν φυσικὴ του κατάστασι καὶ νὰ διαχειρίζεται τὸ σπίτι καὶ τίς ὑποθέσεις μας».

122

Αὐτὰ ἔλεγε ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἅγιο. Αὐτὸς δέ, καθὼς εἶδε τὸν φίλο νὰ κατέχεται ἀπὸ τόσο δεινὸ πάθος, νὰ κοιτῆται στὴν κλίνη ἄφωνος καὶ τυφλὸς καὶ νὰ μὴ αισθάνεται τίποτε ἀπὸ τὰ γινόμενα ἢ λεγόμενα, ἔχυνε ἐπάνω σ' αὐτὸν δάκρυα συμπαθείας καὶ λέγει· «ἀλλοίμονο, φίλε Ὁρέστη, τί ἔπαθες, τί κακὸ σοῦ ἔκανε ὁ φθονερός δαίμων». Ἐπειτα, ἐκτείνοντας τὰ χέρια του σὲ προσευχὴ καὶ σηκώνοντας τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Κύριο πού εἰσακούει τὴν δέησί του, ἐγγίζει τὴν κεφαλὴ τοῦ ἀνδρός καί, ἀφοῦ ἀπήγγειλε ἐπ' αὐτοῦ τὴν εὐχὴ τῶν ἀσθενῶν, σφραγίζει ἀμέσως τὸ στόμα καὶ ὅλη τὴν κεφαλὴ του καὶ ἀμέσως — πόσο ἀνέκφραστη εἶναι ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε — ὁ ἄνθρωπος ἀποκαθίσταται στὴν φυσικὴ του κατάστασι, ξαναπῆρε τὸ στόμα του ἐλεύθερο ἀπὸ τὴν ἐπήρεια καὶ μάστιγα τοῦ πονηροῦ, ὁμιλεῖ πρὸς τὴν γυναῖκα του καὶ ἀπευθύνει τὸ χαῖρε στὸν ἅγιο. Ἀπὸ τότε λοιπὸν δὲν παρέλειπε ὁ εὐεργετηθεὶς φίλος, ὅσον καιρὸ ἐζοῦσε ὁ μακάριος, νὰ τοῦ προσφέρῃ «καρποφορὰ» σὰν φόρο εὐγνωμοσύνης. Ἄλλ' αὐτὸς ἐδεχόταν μὲν ἀπὸ ἀγάπη τὰ προσφερόμενα, ἔλεγε ὅμως, «πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλα μόνο τὸν Θεό, ἀδελφέ, πού εἶναι δυνατὸς ὥστε νὰ ἐνεργῇ θαυμάσια σὲ ὅλους ὅσοι ἐλπίζουν σ' αὐτόν· διότι αὐτοῦ ποιήματα εἴμαστε καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἔχομε ὀδηγηθῆ σὲ ὑπαρξί ἀπὸ τὸ μὴ ὄν, κτισμένοι πρὸς ἔργα ἀγαθὰ γιὰ τὴν δόξα τῆς ἀγαθότητός του· ἄνθρωποι εἴμαστε κι' ἐμεῖς, ὅπως βλέπεις, ἀμαρτωλοὶ καὶ περιβεβλημένοι μὲ ἀδυναμία ἴσην σὲ ὅλα μέ σας. Ὅχι μόνο αὐτὸ δέ, ἀλλὰ πρέπει νὰ

Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκείου βίου ἐπιμέλειαν χρῆ
 σπουδαίως ποιεῖσθαι μή τι καὶ λανθανόντως ἢ καὶ ἔκου-
 30 σίως τῶν μὴ ἀνηκόντων τῇ θεοσεβείᾳ καὶ τῶν ἀναξίων
 τοῦ βουλήματος τοῦ Θεοῦ πράττωμεν, καὶ διὰ τοῦτο
 χώραν διδόντες τῷ βασκάνῳ καὶ πονηρῷ δαίμονι καθ'
 ἡμῶν τοῖς τοιοῦτοῖς περιπίπτωμεν πειρασμοῖς. "Ὁρα δὴ
 τοῦ λοιποῦ, ἀδελφέ, ὡς ὑγιῆς τῇ χάριτι γέγονας τοῦ Θε-
 35 οῦ, μηκέτι κατασχεθῆς κακοφροσύνη καὶ ἁμαρτία, ἵνα
 μὴ χειρόν τι τοῦ γεγονότος ἐπὶ σὲ γένηται, καθά φησιν
 ὁ Θεὸς καὶ Λόγος οὐχὶ μόνον τῷ παραλύτῳ, ἀλλὰ καὶ
 πᾶσι φιλαγάθως ἡμῖν».

123

Ἄλλὰ γὰρ πῶς παραδράμω τὸ ἐν τοῖς διαπληκτι-
 ζομένοις αὐτῷ τηνικαῦτα τέρας φρικτόν, ὃ παρ' αὐτοῦ
 γέγονεν ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν; αἰεὶ γὰρ τὸ προσυπαν-
 τῶν μοι τῶν ἐκείνου θαυμάτων μείζον τοῦ φθάσαντος
 5 δείκνυται, καὶ τὸν λόγον ἀνασειράζει τοῦ δρόμου ἔλθειν
 ἐπὶ τὸ τέλος ἀγωνιζόμενον, καὶ βιάζεται εἰπεῖν καὶ φα-
 νερὰ θεῖναι, ἃ ὁ Θεὸς κεκρυμμένα ὄντα νῦν ἡμῖν ἐφα-
 νέρωσεν. Ἔχει δὲ οὕτως τοῦ φρικτοῦ τούτου θαύμα-
 τος ἢ διήγησις. Δύο ποτὲ ἄνδρες ἐκ τῶν προσοίκων
 10 ἀδελφοὶ ἐκ μητρικῶν τῶν ὠδίνων τῷ ἁγίῳ διὰ τὴν
 τῆς μονῆς κτίσιν ἰσχυρῶς ὡς εἶχον διεπληκτίζοντο, ὕ-
 βρεσι καὶ ὄνειδισμοῖς βάλλοντες καὶ ἐπαπειλούμενοι
 δριμέως αὐτῷ. Ὡς δὲ ὁ μὲν προσηνῶς αὐτοῖς ἀπεκρί-
 νατο, παρακαλῶν, δυσωπῶν, πάντα ποιῶν καὶ λέγων
 15 τὰ πρὸς εἰρήνην φέροντα αὐτῶν τὰς ψυχάς, οἱ δὲ τῇ
 ζέσει τοῦ θυμοῦ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνήπτοντο κατ' αὐ-
 τοῦ, καὶ ὕβρεσι τὸν ἅγιον ἐπλυνον, ἤρξατο αὐτοῖς προ-
 μαρτύρεσθαι τὸ φοβερὸν κρῖμα τοῦ Θεοῦ, οἷόν ἐστι κα-
 τὰ τῶν ὕβριστῶν καὶ διαλοιδουμένων τοὺς δούλους
 20 τοῦ Θεοῦ. Ὁ οὖν εἷς ἐξ αὐτῶν, ᾧ ἦν ὄνομα Δαμιανός,
 μὴ ὑπενεγκῶν τὸ βάρος τοῦ ἀσκέτου θυμοῦ, ὠθει τὸν

φροντίζωμε καὶ γιὰ τὴν διαγωγή μας μὲ ζῆλο, μὴ τυχὸν πράττωμε, εἴτε ἀκουσίως εἴτε ἐκουσίως, κάτι ἀπὸ τὰ μὴ ἀνήκοντα στὴν θεοσέβεια καὶ ἀπὸ τὰ ἀνάξια τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ δίνοντας ἔτσι εὐκαιρία στὸν βάσκανο καὶ πονηρὸ δαίμονα ἐναντίον μας περιπίπτωμε σὲ τέτοιους πειρασμούς. Πρόσεχε λοιπὸν στὸ ἐξῆς, ἀδελφέ, τώρα πού μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ ἔγινες ὑγιής, νὰ μὴ καταληφθῆς πλέον ἀπὸ κακοφροσύνη καὶ ἁμαρτία, γιὰ νὰ μὴ σοῦ συμβῆ τίποτε χειρότερο ἀπὸ αὐτὸ, σύμφωνα μὲ ὅσα λέγει ὁ Θεὸς καὶ Λόγος, ὄχι μόνο στὸν παράλυτο⁵, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους μας φιλαγάθως».

123

Ἄλλὰ βέβαια πῶς θὰ παρατρέξω τὸ φρικτὸ θαῦμα πού συνέβηκε σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς πού διαπληκτίζονταν μὲ αὐτόν; Πραγματικὰ πάντοτε κάθε παρουσιαζόμενο θαῦμα μοῦ φαίνεται μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο, παρασύρει τὸν λόγο, πού ἀγωνίζεται νὰ φθάσῃ στὸ τέλος, καὶ μὲ ἐξαναγκάζει νὰ εἰπῶ καὶ ἐκθέσω φανερά, ὅσα ὁ Θεός, κρυμμένα πρωτύτερα, τὰ ἐφάνέρωσε τώρα σ' ἐμᾶς. Ἡ διήγησις τοῦ φρικτοῦ τούτου θαύματος εἶναι ὡς ἐξῆς. Κάποτε δύο γείτονες, ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν ἴδια μητρικὴ γαστέρα, διαπληκτίζονταν μὲ τὸν ἅγιο γιὰ τὴν οἰκοδόμησι τῆς μονῆς, προσβάλλοντάς τον μὲ ὕβρεις καὶ ὄνειδισμούς καὶ ἀπειλώντας τον δριμέως. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς μὲν ἀποκρινόταν μὲ σαφήνεια, παρακαλώντας, δυσωπώντας, κάνοντας καὶ λέγοντας λόγους πού μπορούσαν νὰ φέρουν εἰρήνη στὶς ψυχές τους, ἐνῶ αὐτοὶ μὲ τὴν θερμὴν τοῦ θυμοῦ ἀναβάν συνεχῶς περισσότερο ἐναντίον του, καὶ ἔπλυναν τὸν ἅγιο μὲ ὕβρεις, ἄρχισε νὰ ἐξαγγέλλῃ σ' αὐτούς τὴν φοβερὴ κρίσι τοῦ Θεοῦ ἐναντίον τῶν ὑβριστῶν καὶ προσβολέων τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἓνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτούς, πού ὀνομαζόταν Δαμιανός, μὴ μπορώντας νὰ βαστάσῃ τὸ βά-

5. Ἰω. 5, 14.

ἄγιον τῆ παλαμναία καὶ βαναύσω χειρὶ τούτου καὶ καταρράσσει αὐτὸν κατὰ γῆς. Εἶτα δεδοικῶς μὴ ποτε ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ μετὰ θυμοῦ εἰς αὐτόν, μεταμελη-
 25 θεὶς κύπτει διὰ τάχους καὶ ἀνιστᾶ τὸν ἄγιον τοῦ Θεοῦ
 ἱερέα ἀπὸ τῆς γῆς, ἀκηκοῶς ἐξ αὐτοῦ· «ὁ Θεός, ἀδελ-
 φέ, συγχωρήσει σοι καὶ μὴ στήση σοι τὴν ἁμαρτίαν
 ταύτην.

124 Ὁ δέ γε ἕτερος, ὃ ἦν Ἐπιπνοῖα, εἰς πολὺν ὑ-
 θλον λοιδοριῶν τε καὶ ὑβρεῶν τὸ ἀναιδὲς μηκύνας αὐ-
 τοῦ τῆς ψυχῆς, καὶ μηδὲ μικρὸν φεισάμενος ἑαυτοῦ,
 μηδὲ κἂν ὅλως ἐπισχῶν τῆς ἐρεσχελίας ὁ δειλαιοσ, ἐμ-
 5 παροινεῖ τῷ ἁγίῳ, ὑποκριτὴν καὶ ἀχυροκάπνιστον καὶ
 ἀπατεῶνα τῶν ὑπαντῶντων καὶ προσομιλούντων αὐτῷ
 ἀποκαλέσας αὐτόν. Ὁ οὖν μακάριος, ὡς εἶδεν αὐτοῦ
 τὴν ἄμετρον ἀναίδειαν εἰς πολὺν ἔκταθεισαν καὶ κατὰ
 τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος, ὅστις ἦν αὐτὸς
 10 ἐκεῖνος, τὴν γλῶτταν τὸν ἀναιδῆ ἀκονήσαντα, οὐ μόνον
 δέ, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωοποιὸν νέκρωσιν ἦν ἐπεφέρετο ἐξ
 ἱερῶν ἀγώνων τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς
 θείας χάριτος τὴν εἰς αὐτόν μυστικῶς ἐνεργοῦσαν, τὸ
 τε ἦθος ἐκεῖνο τὸ γαληνόν, αὐτό τε τὸ ἀσκητικώτατον
 15 χρῶμα καὶ πάντα συλλήβδην εἰπεῖν τὰ καλά, ἃ φέρων
 εἶχεν ἐκ τῆς ἐπιπνοίας τοῦ πνεύματος, ἐνυβρίσαντα, μι-
 μεῖται τὸν Ἐλισσαιὲ ζῆλον, ὃν ποτε ἐκεῖνος κατὰ τῶν
 ἀκαθάρτων παιδῶν ἐκείνων ζῆλῳ θείῳ κινούμενος ἔ-
 δειξε, βορᾶν διὰ τῆς ἀρᾶς παραδούς τοῖς θηρίοις αὐ-
 20 τούς, καὶ ζήλου μεστὸς γεγονῶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος
 πυρποληθεὶς ἀνωθεν, τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν· «εἰ τοίνυν,
 ὡς αὐτὸς σὺ διαβεβαιοῖ τοῖς λόγοις, ὑποκριτῆς ἐγὼ ἄ-
 χυρα καπνιζόμενος καὶ τοῦτο ἔχων ἐκεῖθεν τὸ χρῶμα
 πρὸς ἀπάτην, ὡς ἔφησ, τῶν ἐμοὶ προσυπαντῶντων ἀν-
 25 θρώπων καὶ ὁμιλούντων, ἀμὴν ἤδη λέγω σοι ἐν ἀληθείᾳ,

ρος τοῦ ἀσυγκρατήτου θυμοῦ, ὠθεῖ τὸν ἅγιο μέ τὸ βάνουσο καὶ φονικὸ χέρι του καὶ τὸν ρίπτει κατὰ γῆς. Ἐπειτα, φοβούμενος μὴ τυχὸν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ σ' αὐτὸν μέ θυμὸ, σκύβει μετανοημένος γρήγορα καὶ σηκώνει τὸν ἅγιο ἱερέα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ τότε ἄκουσε ἀπὸ αὐτόν, «ὁ Θεός, ἀδελφέ, νὰ σὲ συγχωρήσῃ καὶ νὰ μὴ σοῦ ὑπολογίση αὐτὴν τὴν ἁμαρτία».

124

Ὁ δὲ ἄλλος, ποῦ ὠνομαζόταν Ἄνθης, ἐκτείνοντας τὴν ἀναίδεια τῆς ψυχῆς του σὲ πολλὴ φλυαρία λοιδοριῶν καὶ ὑβρέων καὶ χωρὶς νὰ λυπηθῇ οὔτε γιὰ λίγο τὸν ἑαυτό του, χωρὶς νὰ συγκρατήσῃ καθόλου τὴν μωρολογία του ὁ δειλαιος, καθυβρίζει σκαιῶς τὸν ἅγιο, ἀποκαλώντας τον ὑποκριτὴ, ἀχυροκάπνιστο⁶ καὶ πλανευτὴ τῶν ἀνθρώπων ποῦ τὸν συναντοῦν καὶ τὸν συναναστρέφονται. Ὁ μακάριος λοιπὸν εἶδε τὴν ἄμετρη ἀναίδειά του νὰ προχωρῇ πολὺ καὶ τὸν ἀναιδῆ νὰ ἔχῃ ἀκονίσει τὴν γλῶσσα κατὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος, ποῦ ἦταν αὐτός ὁ ἴδιος, εἶδε ἐπὶ πλέον ὅτι ἐξύθρισε τὴν ζωποιοὶ νέκρωσι ποῦ ἀπέκτησε ἀπὸ ἱεροὺς ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνέργεια τῆς θείας χάριτος ποῦ ἐπενεργοῦσε μέσα του, τὸ γαλήνιο ἐκεῖνο ἦθος, ἐπίσης τὸ ἀσκητικώτατο χρῶμα καὶ ὅλα μαζί τὰ καλὰ, τὰ ὁποῖα εἶχε πάρει ἀπὸ τὴν ἐπίπνοια τοῦ Πνεύματος. Μιμεῖται λοιπὸν τὸν ζῆλο τοῦ Ἐλισσαιέ, τὸν ὁποῖο ἔδειξε κάποτε ἐκεῖνος κατὰ τῶν ἀκαθάρτων παιδιῶν, κινούμενος ἀπὸ θεῖο ζῆλο, παραδίδοντας αὐτὰ βορὰ στὰ θηρία μέ τὴν κατάρα του· γεμᾶτος ζῆλο ἀπὸ τὴν ἄνωθεν πυρπόλησι τοῦ πνεύματος, λέγει πρὸς αὐτόν τὰ ἐξῆς· «ἀφοῦ διαβεβαιώνεις ἐσὺ μέ τὰ λόγια ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὑποκριτῆς καὶ καπνίζομαι μέ ἄχυρα κι' ἔχω τοῦτο τὸ χρῶμα ἀπὸ αὐτό, γιὰ νὰ ἐξαπατῶ, ὅπως εἶπες, τοὺς ἀνθρώπους ποῦ μέ συναντοῦν καὶ μέ συναναστρέφονται, ἀληθινὰ σοῦ λέγω, αὐτὸ τὸ χρῶμα θὰ πάρῃς καὶ σὺ μέ διόγκωσι τῆς κοι-

6. Ἡ ὑβρις σημαίνει ὅτι ὁ ἀσκητὴς χρησιμοποιεῖ τεχνικὰ μέσα γιὰ νὰ φαίνεται μαυροκίτρινος καὶ ἀδύνατος.

τοῦτο σὺ τὸ χρῶμα ποιήσεις ὀγκωθεὶς τὴν γαστέρα, καὶ ἔση πάντως καὶ αὐτὸς ὡς ἐγὼ τοὺς ἀνθρώπους ἔξαπα-
 τῶν». Ἐίπε, καὶ - ὡ τῆς ἀφύκτου σου δίκης Θεὸ τοῦ
 παντὸς - σὺν τῷ λόγῳ καὶ ταύτην ἐκείνην τὴν τῆς ἡμέ-
 30 ρας ἔσπεραν ἀνακλιθεὶς ἐν τῇ ἑαυτοῦ κλίνῃ ὁ δυστυχεὴς
 οὐκέτι ἐξ αὐτῆς ἀναστῆναι ἴσχυσεν, ἀλλὰ νόσῳ βαρεία
 ληφθεὶς ὀγκωθεὶς τε εἰς ὑπερβολὴν καὶ κίτρω ἔοικὸς τὸ
 χρῶμα τῆς ἰδίας ποιήσας ὄψεως, ἐν ρηταῖς ἡμέραις ταύ-
 τη τῇ νόσῳ ἐναπέψυξε καὶ τῇ φοβερᾷ ὀργῇ τοῦ Θεοῦ.
 35 Τοῦτο δὲ γέγονεν εἰς φόβον μὲν τῶν ἀπαιδευτῶν καὶ ἀ-
 συνέτων ἀνθρώπων, ἵνα μὴ τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἐνοικου-
 σης ἐν αὐτοῖς χάριτος καταφρονῶσιν, εἰς ἔκβασιν δὲ τοῦ
 εἰρημένου ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἐν ταῖς αὐτῶν διατάξε-
 σιν ἔνθα παραγγελίαν ποιοῦνται περὶ τοῦ δεῖν τιμᾶν τοὺς
 40 πνευματικοὺς πατέρας ἡμῶν ἐν τῷ λ' κεφαλαίῳ τοῦ
 δευτέρου βιβλίου κατὰ λέξιν ἔχοντος οὕτως· «οὔτοι», φη-
 σί, «παρὰ Θεοῦ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν εἰλήφασιν ἐν
 τῷ δικάζειν τοὺς ἡμαρτηκότας καὶ καταδικάζειν εἰς θά-
 νατον ζωῆς αἰωνίου καὶ λύειν ἁμαρτιῶν τοὺς ἐπιστρέ-
 45 φοντας καὶ ζωογονεῖν αὐτούς».

125 Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη πεπλήρωτο τῆς παρούσης
 ζωῆς τῷ ἁγίῳ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, καὶ
 τὸ τούτων πέρας ἐγνωρίσθη αὐτῷ, νόσῳ συσκευάζεται
 τῇ τελευταίᾳ, καὶ ἡ κλίνῃ αὐτὸν νοσηλευόμενον δέχεται
 5 ἡ δὲ νόσος ρύσις ἦν τῆς γαστρὸς τὴν οὐσίαν κενοῦσα
 καὶ τὸν σύνδεσμον τῶν συνδραμόντων στοιχείων εἰς ἑ-
 καστον ἀπολύουσα. Ἐκείτο οὖν ὁ μακάριος ἔφ' ἱκανὰς
 τὰς ἡμέρας τῇ νόσῳ κρατηθεὶς καὶ τὴν δύναμιν ὑπετέ-
 μνετο, τὰς σάρκας ἐτήκετο, καὶ τοῦ δεσμοῦ παρελύετο.
 10 Ἐς τοσοῦτον γὰρ ταριχευθεῖσαν ἔσχεν ὑπὸ τῆς ἀρρωστι-
 ας τὴν σάρκα, ὡς μὴ σαλευθῆναι δύνασθαι αὐτὸν ἀφ' ἑ-

λιᾶς σου καὶ θὰ ἔξαπατᾶς τότε καὶ σὺ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ἐγώ». Εἶπε, καὶ — ὅποια ἄφρευκτος δίκη, Θεέ τοῦ παντός — μὲ τὸν λόγο τοῦτο ὁ δυστυχῆς ἐκεῖνος, καθὼς ἐξάπλωσε τὸ θράδυ τῆς ἡμέρας ἐκείνης στὴν κλίνη του, δὲν μπόρεσε νὰ σηκωθῆ ἀπὸ αὐτήν. Ἐτυπημένος ἀπὸ βαρεῖα ἀσθένεια, διωγκώθηκε ὑπερβολικὰ, ἀπέκτησε χρῶμα ὄψεως ὅμοιο μὲ κίτρο, καὶ σὲ καθωρισμένες ἡμέρες ἀπέθανε ἀπὸ τὴν ἀσθένεια αὐτὴ καὶ τὴν φοβερὴ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ δὲ ἔγινε ἀφ' ἐνός μὲν γιὰ ἐκφοβισμό τῶν ἀπαιδευτῶν καὶ ἀσυνέτων ἀνθρώπων, γιὰ νὰ μὴ καταφρονοῦν τοὺς ἀγίους καὶ τὴν χάρι πού κατοικεῖ μέσα τους, ἀφ' ἐτέρου δὲ γιὰ τήρησι τῶν λόγων τῶν Ἀποστόλων στίς Διατάξεις των, ὅπου παραγγέλλουν ὅτι πρέπει νὰ τιμοῦμε τοὺς πνευματικούς πατέρες μας, στὸ τριακοστὸ κεφάλαιο τοῦ δευτέρου βιβλίου πού κατὰ λέξι λέγει τὰ ἐξῆς: «αὐτοὶ ἔχουν λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ ἐξουσία ζωῆς καὶ θανάτου στὸ νὰ δικάζουν τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ νὰ τοὺς καταδικάζουν σὲ θάνατο αἰωνίου διαρκείας, νὰ λύουν ἀπὸ τίς ἁμαρτίες τοὺς μετανοοῦντας καὶ νὰ τοὺς ζωογονοῦν»⁷.

125

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ χρόνος τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν εἶχε συμπληρωθῆ γιὰ τὸν ἅγιο καὶ αὐτὸς ἐγνώρισε τὸ τέλος των, καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν τελευταία νόσο καὶ τὸν δέχεται ἡ κλίνη ἀσθενῆ. Ἡ δὲ νόσος ἦταν ρευσικὴ τῆς κοιλιᾶς πού ἄδειαζε τὴν οὐσία της καὶ διέλυσε τὴν ἔνωσι τῶν συνδεδεμένων στοιχείων τοῦ σώματός του. Ἦταν λοιπὸν ξαπλωμένος ἀρκετὲς ἡμέρες ὁ ἅγιος, κυριαρχημένος ἀπὸ τὴν νόσο καὶ ἔχανε τὴν δύναμί του, οἱ σάρκες του ἔλειωναν καὶ ἡ ὀργανικὴ του σύνδεσις πარέλυε. Τόσο δὲ εἶχε ξηραθῆ τὸ σῶμα του ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, ὥστε νὰ μὴ μπορῆ νὰ σαλευθῆ μόνος

7. Διαταγαὶ Ἀποστόλων 2, 33. Τὸ κεφάλαιο εἶναι 33, ὄχι 30.

αυτοῦ, εἰ μὴ πρότερον χεῖρα βοηθείας δεδώκαμεν, καὶ
 διὰ μηχανῆς τινος ἔνθεν ἢ ἐκεῖθεν τοῦτον ἐστρέψαμεν.
 Οὕτω τοίνυν ἔχοντας αὐτοῦ καὶ ὑφ' ἡμῶν βασταζομέ-
 15 νου ἡνίκα καὶ πρὸς τὴν χρεῖαν ἢ φύσις ἠπειγέτο, ἐπι-
 σκῆπτει μοι μόνῳ προσκαρτερεῖν καὶ προσμένειν αὐτῷ.
 Ἄλλ' ἔτι νέος ὢν ἐγὼ καὶ δεινῶς εἰς βάθος ὑπὸ τοῦ ὕ-
 πνου κρατούμενος, φανερόν τοῦτο ποιῶ τῷ ἁγίῳ, καὶ
 ὡς οὐκ ἐξικανοῦσαν ἔχω τὴν ἰσχὺν εἰς τὴν θεραπείαν
 20 αὐτοῦ μόνος προσκαρτερεῖν, ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου οἷα
 δὴ δοῦλος κυριευόμενος. Ὁ δὲ ἐν ταύτῃ, «δεῦρο τῆ θή-
 κη», φησὶν (ἦν ἄρκλαν κοινῶς ὀνομάζειν εἰώθαμεν),
 «πεσῶν ἀναπαύθητι πλησίον ἐμοῦ, καὶ ῥᾶον ἔξεις τοῦ
 πάθους». Τοῦτο πεποιηκότος ἐμοῦ κατὰ τὴν ἐκείνου,
 25 φησί, πρόσταξιν, καὶ τῆ ἐσπέρα, καθ' ἣν τοῦτο προσέ-
 ταξεν, ὑπνώσαντος ἐν αὐτῇ, οὐκέτι Θεοῦ χάριτι καθᾶ
 καὶ πρῶην τῷ ὕπνῳ κατεβυθίσθην, ὅλως ποτὲ ἢ τὴν
 ἀνάγκην εἶχον ἐκείνην καταφερόμενος ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ'
 ὥσπερ τι βαρὺ ἄχθος ἀποσεισάμενος αὐτὸν ἐγρηγορῶν
 30 ἡμῖν ἔκτοτε, οὐ μόνον ἔξυπνος ὢν, ἀλλὰ καὶ καθεύδων,
 ταῖς πρεσβείαις αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰρημένον «ἐγὼ» φησι
 «καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου γρηγορεῖ».

126 Ἄλλὰ πᾶσι τούτοις ἐπισυνάψας καὶ ὃ εἶδον σημει-
 ον, φησὶν, ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τῆς αὐτοῦ
 κατακλίσεως, τοῦ περὶ τούτων δρόμου καταπαύσω τὸν
 λόγον. Ἐπειδὴ, καθ' ὥσπερ ἔφθην εἰπὼν, οὐδενὶ ἑτέρῳ
 5 πλὴν ἐμοῦ συνεχώρει τὴν μετ' αὐτοῦ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐ-
 τῷ κελλίῳ παραμονήν, ἐκείμην κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐ-
 τοῦ κατακλίσεως ἐπάνω τῆς εἰρημένης θήκης ἐκείνης,
 καὶ τὴν ὅλην νύκτα διεκαρτέρουν, ποτὲ μὲν ὑπνῶν, ποτὲ
 δὲ καὶ καθυπηρετῶν αὐτῷ ὁπότ' ἂν ἐν χρεῖα τινὸς ἐγέ-
 10 νετο. Τοῦ χρόνου δὲ τῆς ἄρρωστίας αὐτοῦ παριππεύσαν-
 τος, καὶ ἀπᾶρτι δεινῶς ἑκατεργασαμένης αὐτὸν τῆς νό-
 σου, καὶ ὅσον οὐπω λῦσαι τοῦτον φιλονεικούσης τῶν
 125,10 βοηθείαν.

του, ἂν δὲν τοῦ ἐδίναμε πρὶν χέρι βοηθείας καὶ δὲν τὸν ἐστρέψαμε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ κάποια μηχανή. Ἐνῶ λοιπὸν σὲ τέτοια κατάστασι εὕρισκόταν, ὥστε καὶ γιὰ τὴν φυσικὴ του ἀνάγκη νὰ βαστάζεται ἀπὸ ἐμᾶς, μοῦ παραγγέλλει μόνον ἐγὼ νὰ τοῦ παραστέκωμαι καὶ νὰ τὸν ὑπηρετῶ. Ἄλλ' ἐγὼ, σὰν νέος ἀκόμη καὶ φοβερὰ κυριαρχημένος ἀπὸ βαθύ ὕπνο, ἐγνωστοποίησα τοῦτο στὸν ἅγιον τοῦ εἶπα ἀκόμη ὅτι δὲν ἔχω ἀρκετὴ δύναμι γιὰ νὰ τὸν ἐξυπηρετήσω μόνος μου, ἀφοῦ εἶμαι κυριαρχημένος ἀπὸ τὸ πάθος αὐτὸ σὰν δοῦλος. Αὐτὸς δὲ λέγει, «ἔλα σ' αὐτὴν τὴν κόγχη (τὴν ὁποία συνήθως ὀνομάζομε ἄρκλα), πῆσε καὶ ἀναπαύσου κοντά μου καὶ θὰ ἀπαλλαγῆς εὐκολὰ ἀπὸ τὸ πάθος». Ἀφοῦ ἔπραξα τοῦτο, λέγει, κατὰ τὴν πρόσταξί του, καὶ ὅταν τὸ βράδυ πού μὲ πρόσταξε ἐκοιμήθηκα σ' αὐτὴν, μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ δὲν ἐβυθίσθηκα στὸν ὕπνο ὅπως πρῶτύτερα πού ἀναγκαστικῶς μὲ τυραννοῦσε, ἀλλὰ ἀπὸ τότε, σὰν νὰ εἶχα ἀποσειση ἓνα μεγάλο βάρος ἤμουν ἄγρυπνος, ὄχι μόνον ὅταν ἤμουν ξυπνητός, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐκοιμώμουν, μὲ τίς πρεσβείες αὐτοῦ σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τῆς Γραφῆς, «ἐγὼ, λέγει, κοιμοῦμαι, καὶ ἡ καρδιά μου γρηγορεῖ»⁸.

126

Προσθέτοντας σὲ ὅλα αὐτὰ τὸ σημεῖο πού εἶδα σ' αὐτόν, λέγει, κατὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο τῆς κατακλίσεώς του, θὰ σταματήσω τὸν λόγο περὶ τῆς διηγήσεως τῶν θαυμάτων αὐτῶν. Ἐπειδὴ, ὅπως μόλις πρὸ ὀλίγου ἀνέφερα, δὲν ἐπέτρεπε σὲ κανένα ἄλλον ἐκτὸς ἀπὸ ἐμέ, νὰ μείνη στὸ ἴδιο κελλί μὲ αὐτόν, κατὰ τὸν καιρὸ τῆς κατακλίσεώς του ἤμουν ξαπλωμένος στὴν κόγχη πού ἀνέφερα καὶ ἔμεινα ὅλη τὴν νύκτα, ἄλλοτε κοιμώμενος καὶ ἄλλοτε ὑπηρετώντας αὐτόν, ὡσὰκις ἐχρειαζόταν. Ὁ χρόνος τῆς ἀρρώστιας του ἐπροχωροῦσε καὶ τώρα πλέον ἡ νόσος τὸν εἶχε καταβάλει δεινῶς καὶ ἐπεδίωκε νὰ τὸν λύση ἀπὸ τὰ

8. Ἄσμα 5, 2.

δεσμῶν τῆς σαρκός, ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν ὡς ἤμην κεί-
 μενος ἐπάνω τῆς θήκης ἐκείνης καὶ λεπτόν τι καὶ ἀ-
 15 δρανές ὑπνου μεταλαμβάνων, ὥσπερ ὑπὸ τινος, καθὰ
 καὶ πρόσθεν εἰρήκαμεν, ἀφυπνίσθην, καὶ ὄρῳ τὸν μα-
 κάριον καὶ ἰσάγγελον τοῦτον, ὃν μόλις μετὰ μηχανῆς
 τινος ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν σαλεύοντες ἐπάνω τῆς κλίνης
 ἐστρέφομεν ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας κατεργασθέντα - ὦ τοῦ
 20 φρικτοῦ θαύματος - ὑπὸ τὸν ἀέρα τῆς κέλλης κρεμάμε-
 νον αὐθις ὡσεὶ πήχεις ἀπὸ τῆς γῆς τέσσαρας ἢ καὶ
 πλέον, καὶ προσευχόμενον τῷ Θεῷ αὐτοῦ ἐν ἀνεκλαλή-
 τῳ φωτί. Ὡς οὖν οὕτως εἶδον αὐτόν, ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τῆς
 πρόσθεν θεωρίας μεμνημένος ὑπῆρχον ἀπάρτι τῆς με-
 25 γάλης ἀγιωσύνης αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγγελικῆς αὐτοῦ κα-
 ταστάσεως, ἐθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ κείμενος ἡσυχῇ καὶ
 φρίκης ὑπάρχων μεστός. Διελογιζόμεν δὲ κατ' ἑμαυ-
 τὸν καὶ ἔλεγον ἄρα πῶς ὁ μὴ χθές καὶ πρῶην δυναμέ-
 νος ἀφ' ἑαυτοῦ στραφῆναι τῆς κλίνης ἐπάνω ἢ κἂν ὄ-
 30 λως σαλευθῆναι καὶ ἀναστῆναι ἄνευ βοηθείας ἐτέρων
 χειρῶν, οὕτω μόνος ἐξανέστη τῆς κλίνης καὶ οὕτως
 ἀεροβατῶν εὐχεται ὁ σάρκα φορῶν κάτω βρίθουσαν
 καὶ ἄνθρωπος ὢν ὡς ἡμεῖς;

127 Ταῦτα τοίνυν στρέφων κατ' ἑμαυτὸν καὶ θαυμά-
 ζων, αὐθις καὶ μὴ βουλόμενος κατεβυθίσθην τῷ ὑπνῳ,
 ἔτι κρεμάμενον τὸν ἅγιον εἰς ἀέρα καταλιπῶν. Τοιγα-
 ροῦν καὶ μετ' ὀλίγον αἴφνης ἀφυπνισθεὶς (εἶχον γὰρ
 5 πάλλουσαν τὴν καρδίαν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ ἐκείνῳ καὶ ξέ-
 νῳ ὀράματι) ὄρῳ τὸν ἅγιον ἤδη ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλινό-
 μενον καὶ τὴν σκέπην τοῦ σώματος ἀράμενον ἀφ' ἑαυ-
 τοῦ καὶ σκεπόμενον, ὃ καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων κατέπληξε
 καὶ ἐξέστησέ μου τὸν λογισμόν. Διὸ καὶ οὕτως ἔλεγον
 10 πρὸς ἑμαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός· «πῶς ὃν ἡ νόσος

δεσμά τῆς σαρκός· Μία νύκτα λοιπόν, καθὼς ἤμουν ξαπλωμένος σ' ἐκείνη τὴν θήκη καὶ ἀπελάμβανα λίγον ὕπνο, ἀφυπνίσθηκα σὰν ἀπὸ κάποιο πρόσωπο⁹, ὅπως εἶπα καὶ πρωτύτερα, καὶ βλέπω τὸν μακάριο καὶ ισάγγελο τοῦτον, τὸν ὁποῖο μόλις μὲ ἓνα μηχανήμα ἐκινούσαμε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἐστρέψαμε ἐπάνω στὴν κλίνη, καταβεβλημένον ἀπὸ τὴν ἀρρώστια — ὁποῖον φρικτὸ θαῦμα— νὰ εἶναι κρεμασμένος πάλι μετέωρος τέσσερις ἢ καὶ περισσότερους πήχεις ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆ, καὶ νὰ προσεύχεται στὸν Θεό του σὲ ἀνέκφραστο φῶς. "Ὅταν λοιπόν τὸν εἶδα ἔτσι, ἀφοῦ ἐνθυμώμουν ἤδη τὴν μεγάλη ἀγιωσύνη του ἀπὸ τὴν προηγουμένη ὄπτασία καὶ τὴν ἀγγελικὴ του κατάστασι, ἐθαύμαζα γι' αὐτόν, εὕρισκόμενος σὲ ἡσυχία καὶ γεμᾶτος φρίκη. Διαλογιζόμενος λοιπόν μέσα μου καὶ ἔλεγα ἄραγε πῶς αὐτός ὁ ἄνθρωπος ποὺ χθὲς καὶ προχθὲς δὲν μπορούσε νὰ στραφῆ μόνος του ἐπάνω στὴν κλίνη οὔτε κἂν νὰ σαλευθῆ καθόλου καὶ νὰ σηκωθῆ χωρὶς τὴν βοήθεια ἄλλων χειρῶν, ἐσηκώθηκε ἔτσι μόνος του ἀπὸ τὴν κλίνη καὶ προσεύχεται ἀεροβατώντας μὲ αὐτόν τὸν τρόπο, αὐτός ποὺ φορεῖ σάρκα ἐπίγεια καὶ εἶναι ἄνθρωπος ὅπως ἐμεῖς;

127

Αὐτὰ λοιπόν στρέφοντας στὴν σκέψι μου καὶ θαυμάζοντας, ἐβυθίσθηκα πάλι στὸν ὕπνο χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἀφήνοντας τὸν ἅγιο κρεμασμένον ἀκόμη στὸν ἀέρα. "Ἐπειτα, ὅταν σὲ λίγο ἀφυπνίσθηκα ξαφνικᾶ (διότι ἡ καρδιά μου ἐκτυποῦσε δυνατὰ μὲ τὸ παράδοξο καὶ παράξενο ἐκεῖνο ὄραμα), βλέπω τὸν ἅγιο νὰ εἶναι τώρα ξαπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης, νὰ ἔχη σηκώσει μόνος του τὸ σκέπασμα καὶ νὰ ἔχη σκεπάσει τὸ σῶμα του, πρᾶγμα ποὺ μὲ κατέπληξε καὶ μοῦ συνεπῆρε περισσότερο τὸν λογισμό. Γι' αὐτό, θαυμάζοντας τὸ γεγονός, ἔλεγα πρὸς τὸν ἑαυτό μου τὰ ἑξῆς· «Πῶς, αὐτός τὸν ὁποῖο παρέλυσε καὶ ἀκίνητο-

9. Βλ. ἀνωτέρω κεφ. 117.

παρέλυσε καὶ ἀκίνητον ἀπειργάσατο, ἡ θεία χάρις ἡ πλουσίως ἐνοικήσασα εἰς αὐτὸν ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ διὰ Πνεύματος ἁγίου ὅλον ἐνίσχυσεν, ὅλον ἐνεδυνάμωσεν καὶ ἀπὸ γῆς ἤρπασεν εἰς ἀέρα πρὸς ὀμίλιαν αὐτῆς, καὶ
 15 ἦττον ἔσχε τῆς ἐνοικησάσης εἰς αὐτὸν ἐκ νεότητος θείας δυνάμεως ἢ τῆς νόσου καὶ τῆς ἀρρωστίας φθορά; Ἄλλὰ τοιοῦτον ἡ ἐξ ὕψους κατερχομένη δύναμις εἰς τοὺς ἁγίους καὶ ὁμοτρόπους τῶν ἀποστόλων δι' ἐπιφοιτήσεως τῆς τοῦ Πνεύματος. Οὐ γὰρ νόσον μόνον καὶ
 20 φθορᾶς καὶ ἀρρωστίας, ὑφ' ὧν οἶδεν ἡ σὰρξ λύεσθαι τε καὶ φθειρεσθαι καὶ εἰς γῆν ἀναλύεσθαι, ἀλλὰ καὶ βασάνων καὶ θανάτου καὶ μυχῶν ἄδου ὑπερτέρα καὶ δυνατωτέρα καθέστηκεν». Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ ἡμέρα γένοιτο καὶ τῆς ὑπηρεσίας εἰχόμεθα τοῦ ἁγίου, θαρρήσας ἀπο-
 25 καλύπτω καταμόνας αὐτῷ τὸ μυστήριον. Ὁ δέ· «δεσμὸν ἔχεις» φησὶν «ἐκ Θεοῦ καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως μηδενὶ τὸ ὄραμα τοῦτο εἰπεῖν, πρὶν ἂν ἴδης με ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐκδημήσαντα». Ὁ καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ἐφύλαξα, καὶ οὐδενὶ δῆλον τοῦτο πεποίηκα.
 30 Ἔως ὧδε τὰ τοῦ Νικηφόρου τοῦ καὶ Συμεῶν πρὸς ἡμᾶς διηγήματα.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

128

Ἐπεὶ δὲ τρεῖς πρὸς τοῖς δέκα ἐν τῇ ὑπερορίᾳ πεποίηκε χρόνους, καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ τοὺς πειρασμούς, πολλοὺς τοὺς πόνους καὶ τὰς θλίψεις ὁ γενναῖος τὴν ὑπομονὴν καθυπέστη, ἐζήτει δὲ τὴν λύσιν ἢ φύσιν ἡ-
 5 δη πρὸς βαρὺ γῆρας ἐλάσασα, νόσῳ καὶ ἀρρωστία κάτοχος γίνεται. Ἐκτήξασα δὲ καὶ κατεργασαμένη τοῦτον εἰς τέλος, ἡ μὲν φύσις αὐτῆ τὰ ἑαυτῆς ἔπασχεν,

127,13 ἐδυνάμωσεν Η.

ποίησε ἢ νόσος, ἢ θεία χάρις πού ἐνοίκησε μέσα του πλουσίως ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ διὰ Πνεύματος ἁγίου, τὸν ἐνίσχυσε τελείως, τὸν ἐδυνάμωσε τελείως καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὴν γῆ στὸν ἀέρα πρὸς συνάντησί της καὶ ἡ φθοροποιὸς ἐνέργεια τῆς νόσου καὶ τῆς ἀρρώστιας ἐνικήθηκε ἀπὸ τὴν θεία δύναμι πού ἐνοίκησε σ' αὐτόν ἀπὸ τὴν νεότητα; Ἄλλὰ τέτοια εἶναι ἡ δύναμις πού κατέρχεται ἀπὸ τὸ ὕψος πρὸς τοὺς ἁγίους καὶ ὁμοτρόπους τῶν Ἀποστόλων δι' ἐπιφοιτήσεως τοῦ Πνεύματος. Γίνεται ὑπερτερη καὶ δυνατώτερη ὄχι μόνο νόσου καὶ φθορᾶς καὶ ἀρρώστιας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα λύεται καὶ φθείρεται καὶ διαλύεται στὴν γῆ ἢ σὰρξ, ἀλλὰ καὶ βασάνων καὶ θανάτου καὶ μυχῶν ἄδου». Ὅταν δὲ ἐξημέρωσε καὶ ἄρχισα τὴν ὑπερησία στὸν ἅγιο, ἐπῆρα θάρρος καὶ τοῦ ἀποκαλύπτω ἰδιαιτέρως τὸ μυστήριον. Αὐτὸς δὲ λέγει· «δεσμεύεσαι ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὴν ταπεινότητά μου νὰ μὴ εἰπῆς τὸ ὄραμα τοῦτο σὲ κανένα, πρὶν μὲ ἰδῆς νὰ ἐκδημήσω ἀπὸ τὴν σάρκα». Πράγμα πού ἐφύλαξα ἕως σήμερα καὶ δὲν τὸ ἐφάνέρωσα σὲ κανένα.

Ἐδῶ σταματοῦν τὰ πρὸς ἐμᾶς διηγήματα τοῦ Νικηφόρου, ἀλλοιῶς λεγομένου Συμεών.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

128

Ἄφου δὲ ἐπέρασε δεκατρία ἔτη στὴν ὑπερορία καὶ ἐτράβηξε πολλοὺς πειρασμούς, πολλοὺς πόνους καὶ πολλές θλίψεις ὁ γενναῖος καὶ ὑπομονετικὸς πατήρ, ἡ δὲ φύσις, πού εἶχε φθάσει ἤδη σὲ βαρὺ γῆρας ἐζητοῦσε τὴν διάλυσί της, καταλαμβάνεται ἀπὸ νόσο καὶ ἀρρώστια, πού τὸν ἔλειωσαν καὶ τὸν κατέβαλαν. Καὶ ἡ μὲν φύσις

εἰκὸς γὰρ ἦν ἢ δὲ ψυχὴ ἐκείνου δι' ὅλου κεκολλημέ-
 νη Θεῷ ὑπῆρχεν, ὧ καὶ πρὸ τῆς λύσεως ἔζη καὶ ἐ-
 10 θεολόγει καὶ συνεγίνετο. Διὸ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος
 λύσιν ἐδεῖτο ταχεῖαν γενέσθαι, ἵνα πρὸς οὐρανοὺς κου-
 φισθῇ τῷ τῶν ἀρετῶν ἄρματι, καὶ εἰς ἀκηράτους σκη-
 νώσεις ἐπαναπαύσῃται. Ὅθεν αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς
 ιδίους στηρίζων μαθητὰς τῇ παρακλήσει τοῦ λόγου
 15 παρεμυθεῖτο, ὁμοῦ τε τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς
 ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκδημίας προλέγων αὐτοῖς, καὶ μὴ
 πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ καιρὸν ἀφιλοσόφως ὥσπερ οἱ μὴ
 ἔχοντες ἐλπίδα οὕτω κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν ἐπισκή-
 20 γίζων τοῦ βίου αὐτοῦ. Ὡς γὰρ πρὸς τοὺς θρηνοῦντας
 τὴν ὀρφανείαν ἐκείνου καὶ τὴν στέρησιν ἐμβλέψας εἶ-
 δε· «τί με λείποντα ὀδύρεσθε;» εἶπεν, «τετάρτην ἰνδι-
 κτιῶνα τάφῳ καλύπτετε θνήσκοντα, εἰς πέμπτην με
 πάλιν ὄψεσθε ἰνδικτιῶνα καὶ ἐξιόντα τοῦ τάφου καὶ ὑ-
 25 μῖν συνεσόμενον τοῖς ποθοῦσιν». Ταῦτ' εἰπὼν, ἐπεὶ καὶ
 ἡ ὠρισμένη, κατὰ τὴν δωδεκάτην τοῦ Μαρτίου ἐνειστή-
 κει, ἐν μεθέξει τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων
 ὥσπερ ἔθος αὐτῷ καθ' ἑκάστην ὁ ἀοίδιμος γεγωνῶς καὶ
 τὸ ἀμὴν εἰπὼν, ἄδειν τὰ ἐπιτάφια τοῖς ἑαυτοῦ προ-
 30 ετρέπετο μαθηταῖς.

129 Οἱ μὲν οὖν ἦδον ἡμέραις λαμπάσι καὶ δεδακρυμέ-
 νοις τοῖς ὄμμασι, ὁ δὲ ὑποῦ τὰς ἱεράς αὐτοῦ χεῖρας
 ἐπάρας καὶ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν ἔτι δύναμιν μικρὸν προσ-
 ευξάμενος, εἶτα ἐπὶ σχῆμα τυπώσας αὐτὰς καὶ ὄλον
 5 ἑαυτὸν ἐντίμως συστειλάς, κατὰ τὸ μέσον τῆς ὑμνωδί-
 ας, «εἰς χεῖράς σου, Χριστέ βασιλεῦ, τὸ πνεῦμά μου πα-

128,1 - 129,30 παραλ. LΞ, παραλ. L.

128,21 ἐκείνου καὶ τὴν στέρησιν παραλ. H.

128,22 τετάρτην ΔΠ διαγεγραμ. B πέμπτην H.

128,23 τάφῳ με H.

129, 2 τοῖς παραλ. H.

του, ὅπως ἦταν εὐλογο, ἔπασχε τὰ δικά της, ἡ δὲ ψυχὴ του ἦταν προσκολλημένη πλήρως στὸν Θεό, στὸν ὁποῖο ἐζοῦσε καὶ πρὸ τῆς διαλύσεως, τὸν ὁποῖο ἐξυμνοῦσε, μὲ τὸν ὁποῖο συναναστρεφόταν. Γι' αὐτὸ παρακαλοῦσε νὰ πραγματοποιηθῇ γρήγορα ἡ λύσις της ἀπὸ τὸ σῶμα, γιὰ νὰ ὑψωθῇ πρὸς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὸ ἄρμα τῶν ἀρετῶν καὶ ἐπαναπαυθῇ σὲ ἄφθορες κατασκηνώσεις. Ἔτσι λοιπὸν, στηρίζοντας τὸν ἑαυτὸ του καὶ τοὺς μαθητάς του, τοὺς παραμυθοῦσε μὲ τὴν παρηγοριὰ τοῦ λόγου, προλέγοντάς τους συγχρόνως τὴν ἐποχὴ καὶ ἡμέρα τῆς ἐκδημίας του ἀπὸ τὸ σῶμα· τοὺς παρήγγειλε νὰ μὴ κόπτονται καὶ θρηνοῦν πρὸ τοῦ καιροῦ καὶ μετὰ τὸν καιρὸ σὰν αὐτοὺς ποὺ ἀφρόνως δὲν ἔχουν ἐλπίδα καὶ ἐπισφράγιζε μαζὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του. Μόλις δηλαδὴ τοὺς εἶδε νὰ θρηνοῦν γιὰ τὴν ὀρφανεία τους, εἶπε· «τί μὲ θρηνεῖτε γιὰ τὴν ἀποχώρησί μου; τὴν τετάρτη ἰνδικτιῶνα θὰ μὲ καλύψετε ἀποθνήσκοντα, τὴν πέμπτη ἰνδικτιῶνα θὰ μὲ ἰδῆτε πάλι νὰ βγαίνω ἀπὸ τὸν τάφο καὶ νὰ συζήσω μαζὶ μὲ σᾶς ποὺ μὲ ποθεῖτε». Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ, ὅταν ἔφθασε ἡ ὠρισμένη ἡμέρα κατὰ τὴν δωδεκάτη Μαρτίου, ὁ αἰοίδιμος μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ὅπως συνήθιζε καθημερινῶς, εἶπε τὸ ἀμὴν καὶ προέτρεψε τοὺς μαθητάς του νὰ ψάλλουν τὰ νεκρώσιμα.

129

Αὐτοὶ μὲν ἔψαλλαν μὲ ἀναμμένες λαμπάδες καὶ δακρυσμένα μάτια, ἐκεῖνος δὲ ἐσήκωσε τὰ ἱερά χέρια του ψηλὰ καί, ἀφοῦ προσευχήθηκε λίγο κατὰ τὴν δύναμι ποὺ τοῦ εἶχε ἀπομείνει ἀκόμη, ἔπειτα τὰ ἐσταύρωσε, συμμαζεύθηκε ἀξιοπρεπῶς καὶ εἶπε μὲ ἡρεμία καὶ γαλήνη «στὰ χέρια σου, Χριστέ βασιλεῦ, παραδίδω τὸ πνεῦμα μου»¹.

1. Λουκᾶ 23, 46.

ρατίθημι» ἤρέμα καὶ γαληνὸν ἐπειπὼν, χαίρων ὁ περι-
 βόητος καὶ πολυάθλος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ καρ-
 τερικοῦ καὶ πολυάθλου σώματος αὐτοῦ ἐξεδήμησεν, ἐν
 10 φαιδροῖς τοῖς ἄθλοις ἐκδημήσας πρὸς Κύριον καὶ ὀλοκαυ-
 τωθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ παμφάγου ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
 θανάτου ὡς ἱερεῖον ἄμωμον καὶ εὐπρόσδεκτον τῷ Θεῷ,
 καθὼς ἐν τῷ ἐπιταφίῳ αὐτοῦ τὸν τρόπον ἀνεγραψάμε-
 θα. Προστίθεται οὖν τοῖς δικαίοις ὁ δίκαιος, ὁ ὄσιος
 15 τοῖς ὄσιοις, τοῖς θεολόγοις ὁ θεολόγος, ὁ ἱερομάρτυς
 καὶ ὁμολογητῆς καὶ μέγας διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας
 Χριστοῦ τοῖς ὁμολογηταῖς καὶ διδασκάλοις καὶ ἱερομάρ-
 τυσι, ἐν ἄθλοις ὁμολογίας τε καὶ ἀσκήσεως· ἀλλὰ γὰρ
 τριάκοντα χρόνων μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀοιδίμου τού-
 20 του πατρὸς διεληλυθότων, κατὰ τὴν προφητείαν αὐτοῦ
 προμηνύεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἱερῶν τούτων λειψάνων
 διὰ σημείου, τυπωθέντος ἄρρητῶ λόγῳ τοῦ ε' στοιχείου
 ἐν μαρμάρῳ τῆς κέλλης τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ Νικήτα τοῦ
 Στηθάτου τελείαν ὑποστιγμὴν ἔχοντος, ὡσπερ γέγρα-
 25 πται καὶ παρὰ πολλῶν ἐθεάθη. Τοίνυν καὶ τῆς πέμπτης
 τελειωθείσης ἰνδίκτου κατὰ τὸ ,ΣΦΞ' ἔτος, ἀνακομι-
 ζονται ἀπροσδοκῆτως τὰ πάσης ἔμπλεα χάριτος καὶ
 εὐωδίας αὐτοῦ λείψανα καὶ ὑπὲρ γῆν λάμποντα, συγ-
 καλοῦντα πολλούς, καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ μαθητὰς
 30 τῇ προσψαύσει καὶ τῷ ἀσπασμῷ ἀγιάζοντα.

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ΗΝ Ο ΤΡΙΣΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ

130 Τοιοῦτος ἦν, ἀδελφοί, ὁ τρισόλβιος καὶ τρισμακά-
 ριστος πατὴρ ἡμῶν Συμεών, μέγας μὲν κατὰ τὸ κρυ-

129,18 ἀσκήσεως: ἰάσεως Η.

129,27 ἔμπλεα παρ α λ. Η.

129,28 - 29 λάμποντα, συγκαλοῦντα διαγράφ. ΒΔ
 πολλούς: πολλὰς ΒΔ.

129,30 προσψαύσει: παρουσία Η.

Ἔτσι ὁ περιβόητος καὶ πολὺάθλος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐξεδήμησε ἀπὸ τὸ καρτερικὸ καὶ πολυγυμνασμένο σῶμα του χαρούμενος· ἐξεδήμησε πρὸς τὸν Κύριο μὲ λαμπροὺς ἄθλους καὶ ἔγινε ὀλοκαύτωμα ἀπὸ τὸ παμφάγο πῦρ τὸν καιρὸ τοῦ θανάτου σὰν ἄμωμη θυσία, εὐπρόσδεκτη ἀπὸ τὸν Θεό², ὅπως ἀκριβῶς ἀναγράψαμε στὸν ἐπιτάφιό του. Προστίθεται λοιπὸν ὁ δίκαιος στοὺς δικαίους, ὁ ὅσιος στοὺς ὀσίους, ὁ θεολόγος στοὺς θεολόγους, ὁ ἱερομάρτυς καὶ ὁμολογητὴς καὶ μέγας διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στοὺς ὁμολογητὰς καὶ διδασκάλους καὶ ἱερομάρτυρες, στὰ ἀθλήματα ὁμολογίας καὶ ἀσκήσεως. Ὄταν δὲ ἐπέρασαν τριάντα ἔτη ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ αἰοιδίμου τούτου πατρὸς, σύμφωνα μὲ τὴν προφητεία του προμηνύεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων του διὰ θαύματος, δηλαδὴ διὰ τυπώσεως τοῦ στοιχείου ε' κατὰ ἄρρητον λόγον στὸ μάρμαρο τοῦ κελλιοῦ τοῦ μαθητοῦ του Νικήτα Στηθάτου, ποὺ εἶχε τελεία ὑποστιγμὴ, σὰν νὰ ἦταν χαραγμένο, καὶ ἔτσι ἐθεάθηκε ἀπὸ πολλούς. Ἀφοῦ λοιπὸν συμπληρώθηκε καὶ ἡ πέμπτη ἰνδικτιῶν, κατὰ τὸ ἔτος 6560³, ἀνακομίζονται ἀπροσδοκῆτως τὰ γεμᾶτα χάρι καὶ εὐωδία λείψανά του, ποὺ ἔλαμπαν ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆ, συγκαλοῦσαν πολλούς καὶ ἀγίαζαν τοὺς φίλους του καὶ μαθητὰς μὲ τὴν ψαῦσι καὶ τὸν ἀσπασμό.

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ΗΝ Ο ΤΡΙΣΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ¹

130

Τέτοιος ἦταν, ἀδελφοί, ὁ τρισευτυχὴς καὶ τρισμακάριστος πατὴρ μας Συμεών, μέγας κατὰ τὰ μυστικὰ τοῦ

2. Βλ. Λευιτ. 3, 4· 22, 18 ε' καὶ Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 33, 15.

3. Ἀπὸ κτίσεως κόσμου, δηλαδὴ τὸ 1052 ἀπὸ Χριστοῦ.

1. Βλ. καὶ κεφάλαιο 113.

πτόμενον τῷ Θεῷ, τοῖς ἀνθρώποις δὲ ἀγνοούμενος, ἀ-
 ποστολικὸς τοῖς ἔργοις καὶ τὴν διάνοιαν, ζῶν ἀληθῶς
 5 ὡσπερ εἴρηται κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ Θε-
 οῦ. "Ὅθεν καὶ ζῶν ἐδόξασεν ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεὸν καὶ με-
 τὰ θάνατον, λάμπας ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἀγα-
 θαῖς πράξεσι. Διὸ καὶ εἰκότως ἐδοξάσθη καὶ αὐτὸς ὑπ'
 αὐτοῦ. "Ὅτι δὲ τοῖς ἀποστόλοις ὁμότροπος ἦν τοῦ Χρι-
 10 στοῦ καὶ τῆς αὐτῆς καὶ οὗτος ἀπήλαυσε χάριτος, δῆ-
 λον οὐ μόνον ἐξ ὧν πεποίηκε θαυμάτων καὶ ἐκ τοῦ
 λόγου τῆς σοφίας, θεολογήσας ἀγράμματος ὧν καὶ εἰς
 ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου κατὰ τὸν Παῦλον
 ἐλθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς τῶν ἱματίων αὐτοῦ,
 15 καθὰ καὶ περὶ ἐκείνων ἀκούομεν. "Ὡσπερ γὰρ αἱ σκιαὶ
 τῶν ἀποστόλων Χριστοῦ θαύματα ξενοτρόπως ἐποίουν,
 οὕτω καὶ τῶν ἱματίων τούτου ἡ εὐώδης ὁσμὴ εὐφροσύ-
 νην ἐδίδου καὶ ψυχῆς ἀγαλλίασιν τοῖς ἀπτομένοις αὐ-
 τῶν, μύρου τινὸς ξένου καὶ παραδόξου εὐωδίας ἀπο-
 20 πεμπόντων. Καὶ εἰκότως, διαδοθείσης γὰρ ἐν αὐτοῖς
 τῆς ἔνδοθεν κατοικησάσης ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος χά-
 ριτος, τῶν ἐγγιζόντων αὐτῷ μετὰ πίστεως εὐφροσύνης
 καὶ ἀγαλλιάσεως ἀπὸ τῆς ἐκπεμπομένης ἐξ αὐτῶν εὐ-
 ωδίας ἐπλήρου τὰς καρδίας ὁμοῦ καὶ τὰ πνεύματα.
 25 Ταύτης τοίνυν τῆς χάριτος οὐ μόνον ὁ συγγραφεὺς αὐ-
 τὸς ἐγὼ καὶ μαθητῆς ἐκείνου ἐν μεθέξει ἐγενόμην πλου-
 σία, ἀλλὰ καὶ ἕτερός μοι τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ὁ Θεό-
 δουλος, τοιοῦτόν τι διηγήσατο· «ποτέ μοι», φησὶν, «ὁ
 ἅγιος ἕνα τῶν χιτωνίσκων αὐτοῦ ἐδωρήσατο, ἐγὼ δὲ
 30 ὡς ἐδεξάμην αὐτὸν μετὰ πίστεως, εὐθύς ἀποδυσάμενος
 τὰ ἱμάτια καὶ τὸν οἰκειὸν ἀποθέμενος χιτῶνα περιεβαλ-
 λόμην αὐτὸν γυμναῖς ταῖς σαρξί. Τοιγαροῦν καὶ ὡς ἦλ-

Θεοῦ, ἀλλ' ἀγννούμενος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀποστολικὸς στὰ ἔργα καὶ τὴν διάνοια. Ἐζοῦσε πραγματικά, ὅπως ἔχει λεχθῆ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. "Ἐτσι καὶ ζώντας ἀκόμη ἐδόξασε στὸν ἑαυτό του τὸν Θεὸ καὶ μετὰ θάνατο, λάμποντας ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων μὲ τις ἀγαθὲς πράξεις. Γι' αὐτὸ καὶ εὐλόγως ἐδοξάσθηκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ αὐτόν. "Ὅτι δὲ ἦταν ὁμότροπος μὲ τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπήλαυσε καὶ αὐτὸς τῆς ἰδίας χάριτος, εἶναι φανερὸ ὄχι μόνο ἀπὸ τὰ θαύματα ποὺ ἐπραγματοποίησε καὶ ἀπὸ τὸν λόγο τῆς σοφίας, ἀφοῦ ἐθεολόγησε, ἐνῶ ἦταν ἀγράμματος, καὶ ἦλθε σὲ ὄπτασιες καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου κατὰ τὸν Παῦλο¹, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐπαφή τῶν ἱματίων του, καθὼς ἀκούομε καὶ περὶ ἐκείνων. "Ὅπως δηλαδὴ οἱ σκιές τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ἔκαμαν παραδόξως θαύματα², ἔτσι καὶ τῶν ἱματίων του ἡ εὐώδης ὁσμή ἔδιδε εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασι ψυχῆς σὲ ὄσους τὰ ἔγγιζαν, διότι ἀνέδιδαν εὐωδία ἐνὸς παραξένου καὶ παραδόξου μύρου. Καὶ εὐλόγως· διότι, ἀφοῦ εἶχε διαδοθῆ σ' αὐτὰ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος ποὺ κατοικοῦσε μέσα του, ἐγέμιζε μὲ εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασι ἀπὸ τὴν ἐκπεμπομένη ἀπὸ αὐτὰ εὐωδία τις καρδιές καὶ τὰ πνεύματα αὐτῶν ποὺ τὸν προσέγγιζαν μὲ πίστι.

Δέν ἤμουν μάλιστα ἐγώ, ὁ συγγραφεὺς καὶ μαθητῆς ἐκείνου, ὁ μόνος ποὺ ἔλαβα πλουσίως αὐτὴν τὴν χάρι, ἀλλὰ καὶ κάποιος ἄλλος μαθητῆς του, ὁ Θεόδουλος, μοῦ διηγήθηκε κάτι τέτοιο. Κάποτε, λέγει, ὁ ἅγιος μοῦ ἐδώρησε ἓνα ἀπὸ τοὺς χιτωνίσκους του, ἐγὼ δέ, ἀφοῦ τὸν ἐδέχθηκα μὲ πίστι, ἀμέσως ἐκδυόμενος τὰ ἐνδύματά μου καὶ ἀποθέτοντας τὸν δικό μου χιτῶνα, τὸν ἐνδύθηκα κατὰ σαρκα. "Ὅταν λοιπὸν ἦλθα νὰ πέσω στὴν κλίνη μου καὶ νὰ

2. Β' Κορ. 12, 1.

3. Πράξ. 5, 15.

θον πεσεῖν ἐπὶ τὴν ἰδίαν κλίνην καὶ τραπῆναι εἰς ὕ-
πνον, τοσαύτης ἡσθόμην ὡς ὑπὸ μύρου πολυτίμου τῆς
35 εὐωδίας, ὡς χαλάσαι ἐπὶ τῆς ὄσας ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ἐ-
μὴν κεφαλὴν καὶ ἀπολαύειν αὐτῆς καὶ κόρον μὴ λαμ-
βάνειν με τῆς ἐκπεμπομένης εὐφροσύνης ἐκεῖθεν. Πολ-
λάκις δέ μου αὐτὸν ἀποπλύναντος καὶ ἀνακαθάραντος,
ἔμεινε τὴν αὐτὴν εὐωδίαν ἔχων, μέχρις οὗ κατεκόπη
40 καὶ εἰς λεπτὰ διηρέθη παλαιωθείς».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων, καὶ τῆς ἐνοικησᾶσης
ἐν αὐτῷ χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος.

ΜΕΡΙΜΝΑ ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ

131

Χρεῶν δὲ εἰπεῖν καὶ γραφῇ παραδοῦναι καὶ ἂ καμοὶ
οὐ μόνον διὰ νυκτερινῆς ὄψεως περὶ τῶν αὐτοῦ συγ-
γραμμάτων ἐπέσκηψεν, ἀλλὰ καὶ ἂ προφητικῶς οἶα δὴ
τὰ ἐσόμενα μακρόθεν προβλέπων διὰ γραφῆς ἀπεφθέγ-
5 ξατο πρὸς με περὶ αὐτῶν, ὅπως δι' ἐμοῦ καὶ πᾶσιν ἄλ-
λοις γενέσθαι μέλλουσι φανερὰ εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐν-
τυγχανόντων αὐτοῖς. Ἔτι περιῶν ὁ μακάριος ἐν τῇ
παρούσῃ ταύτῃ ζωῇ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ θείου Πνεύματος
χορηγούμενα μυστήρια τῷ νοῦ αὐτοῦ καὶ ἄκων γράφων
10 ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ (οὐδὲ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄνεσις ἢ καθό-
λου ἐδίδοτο παρὰ τοῦ σφύζοντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλομέ-
νου πνεύματος, ἕως οὗ ἂ ἐκεῖνο λαλοῦν ἦν καὶ ἐνερ-
γοῦν ἐνδοθεν αὐτοῦ γραφῇ παραδέδωκεν), ἐδίδου κα-
μοὶ τὰ σχεδιαζόμενα ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετέγραφον ταῦτα
15 εἰς τε μεμβράνας βιβλίων καὶ κοντᾶκια ἕτερα. Ἐπεὶ δὲ
μετὰ τὸ ταῦτα μεταπῆξαι ἀντέστρεφον πάλιν αὐτὰ πρὸς
αὐτόν, ἔδοξέ μοι ἐν μιᾷ ποτε παρ' ἐμαυτῷ ἐν παρακατα-

130,33 ἐπί: ὑπὸ Η.

130,34 πολυτιμίου Η.

130,42 τοῦ Πνεύματος χάριτος Η.

131, 7 περιόντος τοῦ μακαρίου Η.

131, 9 ὄκοντος αὐτοῦ γράφοντος Η.

δοθῶ στὸν ὕπνο, τόσῃν εὐωδία αἰσθανόμεουν σὰν ἀπὸ πολύτιμο μῦρο, ὥστε ἀπὸ τὸ ἄνοιγμά του νὰ φέρω μέσα σ' αὐτὸ τὴν κεφαλή μου, γιὰ ν' ἀπολαύω τῆς εὐωδίας καὶ νὰ μὴ χορταίνω ἀπὸ τὴν εὐφροσύνη πού ἀναδιδόταν ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐνῶ δὲ τὸν ἔπλυνα καὶ τὸν ἐκαθάρισα πολλές φορές, διατήρησε τὴν ἴδια εὐωδία, ἕως ὅτου μὲ τὴν παλαίωσί του κατακόπηκε καὶ ἐσχίσθηκε σὲ λεπτὰ κομμάτια.

Αὐτὰ περὶ τούτων καὶ περὶ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος πού ἐνοίκησε σ' αὐτόν.

ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ

131

Εἶναι φυσικὰ ἀνάγκη νὰ παραδώσω σὲ γραφὴ καὶ ὅσα παρήγγειλε σὲ μένα, καὶ μάλιστα ὄχι μόνο ὅσα παρήγγειλε γιὰ τὰ συγγράμματά του διὰ νυκτερινῆς ὀπτασίας, ἀλλὰ καὶ ὅσα μοῦ εἶπε μὲ ἐπιστολὴ γι' αὐτὰ προφητικῶς σὰν νὰ προέβλεπε ἀπὸ μακριὰ τὰ μέλλοντα, πῶς δηλαδὴ πρόκειται δι' ἐμοῦ νὰ φανερωθοῦν καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους γιὰ ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν τους. Ζώντας ἀκόμη ὁ μακάριος σ' αὐτὴν τὴν παροῦσα ζωὴ, κατέγραφε νύκτα καὶ ἡμέρα καὶ ἄθελα ἀκόμη τὰ χορηγούμενα στὸν νοῦ του μυστήρια ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα (διότι τὸ Πνεῦμα πού ἔσφυζε καὶ ἐπηδοῦσε μέσα του δὲν τοῦ ἄφηνε καθόλου ἄνεσι, ἕως ὅτου κατέγραφε ὅλα ὅσα ἐκεῖνο ἐλαλοῦσε καὶ ἐνεργοῦσε μέσα του). Ἔδιδε λοιπὸν καὶ σὲ μένα ὅσα ἐσχεδίαζε καὶ τὰ μετέγραφα σὲ βιβλία μεμβράνινα καὶ σὲ ἄλλα χαρτιά. Μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν τὰ ἐπέστρεφα σ' αὐτόν, ἀλλὰ κάποια φορὰ ἐσκέφθηκα νὰ κρατήσω ἓνα ἀπὸ τὰ χαρτιά. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κομιστής, ὅταν ἐρωτήθηκε ἀπὸ ἐκεῖνον γιὰ

σχεῖν τῶν κοντακίων. Ὡς δὲ ὁ ἀποκομίσας ἐρωτώμενος
 παρ' ἐκείνου περὶ τοῦ λείποντος οὐκ εἶχε λελογισμένως
 20 ἀπολογήσασθαι ἀγνοῶν περὶ τούτου, ὥσπερ ἠγανάκτη-
 σε κατ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἀπεπέμψατο. Τοῦτο τοίνυν
 ἐκηκοῶς ἐγὼ ὤμην ὅτι δόλον τινὰ ὑπέλαβε κατ' ἐμοῦ
 ὁ μακάριος, ἐπεὶ κατέσχον παρ' ἐμαντῶ τὸ κοντάκιον,
 καὶ λύπη ληφθεὶς ἀπελογισάμην αὐτῶ περὶ τούτου διὰ
 25 γραφῆς. Ὁ δὲ θείῳ διηνεκῶς κινούμενος Πνεύματι,
 καὶ τὸ μέλλον ἐκβῆναι ἐν ὑστέροις καιροῖς βουλόμενος
 γραφῆ καὶ ἀκοαῖς παραδοῦναι, καὶ τὸ προφητικὸν τῆς
 ψυχῆς αὐτοῦ ἐνδείξασθαι τε ὁμοῦ καὶ πιστώσασθαι τοῖς
 ἐσχάτοις ἐρχομένοις καιροῖς, ἐν ἀπλαῖς οὕτω πως καὶ
 30 ἰδιωτικαῖς λέξεσιν ἐπιστέλλει μοι, καὶ φησι·

32

«Τὸ πιττάκιόν σου, πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον, ἐδε-
 ξάμεθα μὲν, οὐκ ἀπεδεξάμεθα δέ, ἀλλὰ καὶ πολλῆς σου
 τῆς εὐηθείας κατέγνωμεν, ὅτι δὴ καὶ τοιαῦτα ὅλως ἐ-
 λογίσω περὶ ἡμῶν, ὡς δόλω ποτέ τινι ἢ περιεργία πρὸς
 5 τὸ λυπῆσαί με τὸ χαρτίον σὺ ἀπεκράτησας ἐνεθυμῆθην
 τοῦτο ἢ ἐλογισάμην ἐγώ. Ποῖος γὰρ ἐν τούτῳ δόλος ἢ
 ποία θλίψις μοι προσγενήσεται ποτε, εἰ καὶ φαίνομαι
 περὶ πολλοῦ ταῦτα ποιούμενος; Ἄλλ' ὅτι πάντως ἠγνό-
 ουν σε τοῦτο ἔχειν, καὶ ὑπέλαβον ἐκ καταφρονησεως
 10 τοῦ ὑπουργοῦντός μοι ἴσως τοῦτο ἀπολεσθῆναι ἢ κατὰ
 τὴν ὁδὸν ἢ καὶ ἄλλως πως, καὶ εἰς τοῦτο ἐλυπῆθην,
 ἐπεὶ εἶς σέ, ὃν ὡς ἐμαντὸν ἔχειν ἄπαξ καθωμολόγησα,
 καὶ πάντα τὰ ἐμά σοι ἐθάρρησα, καὶ διὰ σοῦ καὶ πᾶσιν
 ἄλλοις ἐλπίζων φανερὰ γενήσεσθαι, καθὼς ὁ Χριστὸς
 15 τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἔλεγεν, ἅ εἰς τὸ οὖς ἠκούσατε,
 κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμαίων, ποίαν ὑπόληψιν πονηρὰν
 κατὰ σοῦ εἶχον ἀναλαβέσθαι; Ἐγὼ γὰρ διὰ τοῦτό σε

131,24 λυπῆ Η.

132,11 τοῦτον Η.

132,19-20 λογίσασθαι Η.

τὸ κομμάτι πού ἔλειπε, δὲν εἶχε νὰ δῶση λογικὴ ἐξήγησι, ἀφοῦ ἀγνοοῦσε γι' αὐτό, ὁ ἅγιος κατὰ κάποιο τρόπο ἀγανᾶκτησε ἐναντίον του καὶ τὸν ἀπέπεμψε. Ἀκούοντας αὐτὸ ἐγώ, ἐνόμισα ὅτι ὁ μακάριος ὑπωπτεύθηκε κάποιον δόλο ἀπὸ ἐμένα, ἐπειδὴ ἐκράτησα κοντὰ μου τὸ χαρτί καὶ γεμᾶτος λύπη ἀπολογήθηκα σ' αὐτὸν περὶ τούτου μὲ ἐπιστολή. Αὐτὸς δέ, κινούμενος συνεχῶς ἀπὸ θεῖο Πνεῦμα, καὶ θέλοντας νὰ παραδοθῆ σὲ γραφὴ καὶ ἀκοή, αὐτὸ πού ἐπρόκειτο νὰ συμβῆ στοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς καὶ νὰ ἐνδείξη καὶ ἐπιβεβαιώση τὴν προφητικὴ ἰκανότητα τῆς ψυχῆς του γιὰ τὰ ἐρχόμενα ἔσχατα χρόνια, μοῦ γράφει τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴ μὲ ἀπλές καὶ ἀφελεῖς λέξεις.

132

«Τὸ γράμμα σου, τέκνο μας πνευματικὸ, τὸ ἐδεχθήκαμε, ἀλλὰ δὲν τὸ ἀποδεχθήκαμε· σὲ κατεκρίναμε μάλιστα γιὰ τὴν πολλή σου εὐήθεια, διότι κατ' ἀρχὴν ἔκανες τέτοιες σκέψεις γιὰ μᾶς, ὅτι ἐσκέφθηκα ἢ ὑπωπτεύθηκα ἐγώ ὅτι κατεκράτησες αὐτὸ τὸ χαρτί ἀπὸ δόλο ἢ περιέργεια, γιὰ νὰ μὲ λυπήσης. Διότι ποιὸς δόλος θὰ ὑπῆρχε σ' αὐτὸ καὶ ποιά θλίψις θὰ μοῦ προκαλοῦνταν ἀπὸ αὐτό, ἔστω καὶ ἂν φαίνωμαι ὅτι τὰ ὑπολογίζω σοβαρά; Ποιά πονηρὴ ὑποψία μποροῦσα νὰ σχηματίσω ἐναντίον σου, ἀφοῦ πάντως ἀγνοοῦσα ὅτι ἔχεις ἐσὺ τοῦτο, καὶ ὑπέθεσα ὅτι τοῦτο εἶχε ἴσως χαθῆ στὸ δρόμο ἢ ἀλλοιῶς ἀπὸ ἀπροσεξία τοῦ ὑπηρέτη μου, καὶ γι' αὐτὸ ἐλυπήθηκα; Διότι ὅσο γιὰ σένα, ἀποδέχθηκα ὀριστικῶς νὰ σὲ ἔχω σὰν τὸν ἐαυτό μου καὶ σοῦ ἐμπιστεύθηκα ὅλα τὰ δικά μου, ἐλπίζοντας διὰ σοῦ νὰ φανερωθοῦν καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους, καθὼς ἔλεγε ὁ Χριστὸς στοὺς μαθητάς του, ὅσα ἀκούσατε στὸ αὐτί, κηρύξατέ τα ἐπάνω ὑπὸ τὰ δῶματα¹. Ἐγὼ ἄλλωστε γι' αὐτὸ καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μεταγράψης αὐτὰ σὲ τετρά-

1. Ματθ. 10, 27.

καὶ παρακαλῶ ἐν τετραδίοις μεταγράψαι αὐτά, ἵνα τὰ
σχέδη πάντα σοι καταλείψω. Καὶ πῶς με τοιαῦτα λο-
20 γίζεσθαι ὑπέλαβες κατὰ σοῦ; Ὅμως ὁ Θεὸς συγχωρή-
σει σοι τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, ὅτι ἔξω τῆς ἀγάπης ἡ-
μᾶς εἶναι ἔκρινας τῆς πάντα ὑπομενούσης καὶ μηδέπο-
τε ἐκπιπτούσης, εἰ μὴ τις ἐκουσίως ταύτης ἀποσπα-
σθῆ· ἐκείνη δὲ μένει ἄτμητος, ἀδιαίρετος, πάντας τοὺς
25 βουλομένους ἐπιστρέφειν καὶ πάλιν κολλᾶσθαι αὐτῇ εὐ-
μενῶς προσδεχομένη καὶ γνησίως προσκολλωμένη, πολ-
λάκις δὲ καὶ τοὺς μὴ βουλομένους ἐλκύουσα καὶ προσ-
καλουμένη πρὸς ἑαυτήν, ἥ καὶ σέ, τέκνον, εὐχομαι κολλ-
ληθῆναι καὶ ἐνωθῆναι, ἵνα δύνασαι μὴ λογίζεσθαι τὸ
30 κακὸν ἢ τὸ ὄν ἢ καὶ τὸ μηδόλως ὄν, ἀλλὰ μένειν σε διη-
νεκῶς ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς πάντας
ἀσκανδάλιστον. Ἄμην».

133 Ταῦτα τοιγαροῦν πρὸς ἐμὲ γεγραφώς, ἐπεὶ ἔτι νέ-
ος ὢν ἐγὼ καὶ ἀτελῆς τὸν λόγον τῆς γνώσεως ἄρτι τὸν
ἴουλον ἐπανθοῦντα ἐπιφερόμενος, τὴν δύναμιν τῶν ρη-
μάτων αὐτοῦ γνῶναι μὴ δυνηθεὶς, γραφῆ τέως ταύτην
5 τε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἄς ἐπέστειλε διαφόρους πρὸς με
παρέδωκα, ἄνωθεν οἶμαι καλῶς κινηθεὶς ἐπὶ τοῦτο.
Χρόνων δὲ παρεληλυθότων ἐκκαίδεκα καὶ πολλοῖς μα-
χόμενος καὶ προσπαλαίων, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, διὰ μέ-
σου τοῖς πειρασμοῖς, οὐ μόνον ταύτης λήθην ἔλαβον
10 τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ πάντων ἄλλων τῶν θεοπνεύ-
στων αὐτοῦ συγγραμμάτων. Ποτὲ δὲ τῆς ἀγαθότητος
τοῦ Θεοῦ με ταῖς ἐκείνου δεήσεσιν ἐπισκεψαμένης καὶ
πρὸς τὰς θλίψεις καὶ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν ἰδοῦσης, ἄς
ὑφιστάμεθα πρὸς ἕκτισιν τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν ἐν
15 τούτῳ τῷ βίῳ, καὶ τὴν εἴσοδον αὐθις ἀκώλυτον ἡμῖν

133, 5 διαφόρως Η.

133,12 με: καὶ Η.

δια, ὥστε νά σοῦ ἀφήσω ὅλα τὰ σχέδια. Πῶς λοιπόν ὑπεπτεύθηκε ὅτι σκέπτομαι τέτοια πράγματα ἐναντίον σου; Ὁμως ὁ Θεός νά σοῦ συγχωρήσῃ τήν ἁμαρτία αὐτή, ὅτι ἔκρινες ὅτι εἴμαστε ἔξω ἀπό τήν ἀγάπη ἢ ὁποῖα ὑπομένει τὰ πάντα καί ποτέ δέν φεύγει, ἂν δέν ἀποσπασθῇ κανεῖς ἐκουσίως ἀπό αὐτήν· ἐκείνη μένει ἀδιάσπαστη, ἀδιαίρετη, ἀποδεχομένη εὐμενῶς τοὺς θέλοντας νά ἐπιστρέψουν καί νά προσκολληθοῦν πάλι σ' αὐτήν, πολλές μάλιστα φορές ἐλκύοντας καί προσκαλώντας κοντά της καί τοὺς μὴ θέλοντας. Σ' αὐτήν, τέκνο μου, εὐχομαι νά προσκολληθῆς καί νά ἐνωθῆς καί σὺ, γιὰ νά μπορῆς νά μὴ σκέπτεσαι τό κακό, ἢ τὸ ὑπαρκτὸ ἢ τὸ ἐντελῶς ἀνύπαρκτο, ἀλλὰ νά μένης διαρκῶς σέ κάθε περίπτωση καί σέ ὅλα ἀσκανδάλιστος ἀπὸ ἐμᾶς καί ἀπὸ ὄλους. Ἄμην».

133

Αὐτὰ λοιπόν ἔγραψε πρὸς ἐμέ. Ἐγὼ ὅμως, ἐπειδὴ ἤμουν ἀκόμη νέος καί ἀτελής στήν γνῶσι, καί μόλις ἄνθιζε τὸ χνουῖδι στὸ πρόσωπό μου, δέν μπόρεσα νά καταλάβω τὴν ἔννοια τῶν λόγων του· ἔτσι κατέγραψα τότε τόσο αὐτὴν τὴν ἐπιστολή, ὅσο καί τίς ἄλλες πού μοῦ ἔστειλε, κινούμενος σ' αὐτὸ εὐτυχῶς ἀπὸ ἄνω, ὅπως νομίζω. Ὁταν δὲ ἐπέρασαν δεκαέξι ἔτη, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ὁποίων ἐπολεμοῦσα καί ἐπάλαια πρὸς πολλούς, ὅπως ἐλέχθηκε προηγουμένως, στὸ μέσο τῶν πειρασμῶν, ὄχι μόνο αὐτὴν τὴν ἐπιστολή ἐλησμόνησα, ἀλλὰ καί ὅλα τὰ ἄλλα θεόπνευστα συγγράμματά του. Κάποτε ὅμως μὲ τίς δεήσεις ἐκείνου ἢ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ μ' ἐπισκέφθηκε καί εἶδε τίς θλίψεις καί τίς ἀνάγκες μας, τίς ἀποῖες ὑφιστάμεθα γιὰ τὴν ἔκτισι τῶν ἁμαρτημάτων μας σ' αὐτὸν τὸν βίον, καί ἀφήρεσε τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν εἴσοδό μας πάλι στήν θεόσωστο ποίμνη τοῦ Στουδίου, ἀφοῦ δηλαδὴ ὅλοι οἱ πο-

ποιησάσης ἐν τῇ θεοσώστῳ ποιίμνῃ ἡμῶν τῇ τοῦ Στου-
 δίου, πάντων δηλαδὴ τῶν πολεμούντων ἡμᾶς ἀποσοβη-
 θέντων παρ' αὐτῆς καὶ ἰσθηνηκότων, ὡς εἶχον ἐπισκε-
 πτόμενος ἐξαυτῆς ἐμαυτὸν διὰ τῆς φίλης ἐμοὶ μετανοί-
 20 ας καὶ ἡσυχίας καὶ τῶν δακρῶν, ἐπαπολαύων τε καὶ
 τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, ἣτις ἐστὶν ἡ παράκλησις λέγω
 τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου ἢ διὰ τῆς γλυκυτάτης κατα-
 νύξεως γινομένη ἐν τῇ καρδίᾳ, (καλὸν γὰρ εὐγνωμονεῖν
 καὶ ἀνακηρύττειν εἰς πάντα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ), ἐκ-
 25 στασίς με λαμβάνει τις καὶ ἀλλοιώσις αἴφνης, ἀλλοιώ-
 σεως τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δευτέρας οὔσης ἐβδομά-
 δος τηνικαῦτα τῶν νηστειῶν, ὑπὸ φρικτῆς ὀπισθεν κα-
 τὰ τὴν πέμπτην τῆς πρώτης ἐβδομάδος ἡμέραν κατα-
 ληφθέντα ὀράσεως. Τοιγαροῦν καὶ πάσας ἀλλοιώσασα
 30 τὰς αἰσθήσεις μου, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν φύσιν τὰς φρένας,
 τὰς κινήσεις μου πάσας τοῦ σώματος, ἐπιλαθέσθαι με
 πεποίηκε κατὰ τὸν θεῖον Δαυὶδ καὶ τὸν ἄρτον μου φα-
 γεῖν ὄλος γὰρ ἐγενόμην - μαρτυρεῖ μοι Χριστὸς ἡ ἀλή-
 θεια - ὡς μὴ περικείμενος σῶμα κοῦφον γὰρ ἐδόκουν
 35 καὶ ὡς πνευματικὸν αὐτὸ περιφέρειν, μὴ πεινῶν, μὴ
 διψῶν, μὴ κόπων καὶ ἀγρυπνίας ἐπαισθανόμενος, ἐκ
 τῆς ἐν ἐμοὶ γενομένης ἐλευθερίας τε καὶ κουφότητος,
 δι' ἀπορρήτου σιγῆς τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καὶ τῶν
 λογισμῶν τῆς διανοίας καὶ διὰ γαλήνης ἀφράστου τῆς
 40 καρδίας μου. Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκχυθεῖσα εἰς
 αὐτὴν τὰς αἰσθήσεις μου τῆς ψυχῆς ἤρεν ἅμα πάσας
 εἰς οὐρανοὺς καὶ ἤμην ἐν γαληνῷ φωτὶ ὡς τις ἀσώ-
 ματος, καὶ ἦν ἐν ἡδονῇ πολλῇ καὶ ἀφράστῳ χαρᾷ ἐν
 ὄλαις ἡμέραις ἑπτὰ ἡ καρδία μου ὑπ' οὐδενὸς ὀχλου-
 45 μένη πάθους ἢ λογισμοῦ ἢ ἀνάγκης εἶπειν φυσικῆς,

133,28 πέμπτην τῆς πρώτης ἐβδομάδος ΒΔL πρώτην τῆς ἐβδομάδος Η.

133,38 κόπον καὶ ἀγρυπνίαν Η.

133,44 καρδία: ψυχὴ Η.

λέμιοί μας απομακρύνθηκαν και έξασθένησαν. "Ετσι από τότε μπορούσα να επισκέπτωμαι τόν έαυτό μου διά τής αγαπητῆς μου μετανοίας και τής ήσυχίας και τῶν δακρῶν, ἀπολαύοντας και τήν δωρεά τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ παράκλησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος πού εἰσέρχεται στήν καρδιά διά τής γλυκυτάτης κατανύξεως (διότι καλό εἶναι νά εἴμαστε εὐγνώμονες και νά διακηρύσσωμε σέ ὅλους τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ). Μὲ καταλαμβάνει λοιπόν κάποτε ξαφνικά μιὰ ἔκστασις και ἀλλοίωσις, κατὰ τήν ἀλλοίωσι τῆς δεξιᾶς τοῦ Ἰψίστου³, κατὰ τήν δευτέρα ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, ἀφοῦ ἤδη πρώτύτερα, κατὰ τήν Πέμπτη ἡμέρα τῆς πρώτης ἑβδομάδος καταλήφθηκα ἀπό φρικτὴ ὄρασι. Αὐτὴ λοιπόν ἡ ἔκστασις, ἀφοῦ μοῦ ἀλλοίωσε ὅλες τίς αἰσθήσεις, ὅλην γενικῶς τήν φύσι, τίς σκέψεις, τίς κινήσεις τοῦ σώματός μου ὅλες, μ' ἔκανε νά λησμονήσω νά φάγω τὸν ἄρτο μου κατὰ τὸν θεῖο Δαβίδ⁴. Διότι ἔγινε ἐντελῶς σάν νά μὴ περιβάλλωμαι ἀπό σῶμα —μάρτυς μου εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἀλήθεια—. Διότι μοῦ ἐφαινόταν σάν νά τὸ περιφέρω ἀνάλαφρο και πνευματικὸ, ἀφοῦ δέν ἐπεινοῦσα, δέν ἐδιψοῦσα, δέν αισθανόμουν κόπους και ἀγρυπνίες ἐξ αἰτίας τῆς ἐλευθερίας και λεπτότητος πού εἶχε προκληθῆ μέσα μου, μέσα σέ ἀπόρρητη σιγὴ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς και τῶν λογισμῶν τῆς διανοίας, μέσα σέ ἄφραστη γαλήνη τῆς καρδιᾶς μου. Πραγματικὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἐξεχύθηκε σ' αὐτὴν ἀνύψωσε ὅλες μαζί τίς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς στοὺς οὐρανοὺς και ἤμουν σέ γαλήνιο φῶς σάν ἀσώματο ὄν. Ἡ καρδιά μου εὕρισκόταν ἐπὶ ὀλόκληρες ἡμέρες σέ ἄφθονη ἡδονὴ και ἄφραστη χαρά, χωρὶς νά ἐνοχλῆται ἀπό κανένα πάθος ἢ λογισμὸ ἢ ἀνάγκη, θὰ ἐλέγαμε, διότι ὅλη ἡ αἰσθησις τοῦ κόσμου ἔφυγε

3. Ψαλμ. 76, 10.

4. Ψαλμ. 101, 4.

τῆς αἰσθήσεως ἀπ' ἐμοῦ πάσης ἅμα φυγούσης τοῦ κόσμου ἢ ξενωθείσης ἢ χωρησάσης εἰς τὸ μὴ ὄν.

134

Ὡς δὲ οὕτως ὑπὸ τοῦ μακαρίου τούτου πάθους εἰ-
 χόμην, ἔτι ἡσυχάζων καὶ ὦν ἐν τοῖς ὑπερώοις τοῦ προ-
 δρομικοῦ καὶ μεγάλου ναοῦ, κινεῖται μετὰ γλυκυτάτης
 τῆς κατανύξεως ἢ ψυχῆ μου εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ μα-
 5 καρίου τούτου καὶ ἁγίου μου πατρὸς Συμεῶν τοῦ ἐμὲ
 φωτίσαντος καὶ εἰς τὴν ὁδὸν με τῆς ζωῆς ἐμβιβάσαν-
 τος. Ἡσθόμην γὰρ ὡσπερ τινὸς μυστικῶς ἀναμιμνή-
 σκοντός μου τὸν νοῦν καὶ ὑποτιθεμένου ὦν εἰς παντελεῖ
 λήθην ἦλθον, οἶον τὴν εὐσέβειαν τοῦ μακαρίου τούτου
 10 πατρὸς, τὴν ἐπαράμιλλον αὐτοῦ ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς,
 τὴν διηνεκῆ κατὰ νυξιν, τὰ καθημερινὰ δάκρυα, τὴν τα-
 πείνωσιν, τὴν πραότητα, τὴν ἀγάπην ἐκείνην τὴν ἀνυ-
 πόκριτον, τὴν ἀθόλωτον καὶ ἀέναον προσευχήν, τὴν ἐγ-
 κράτειαν, τὴν νηστείαν, τὴν ὀλόνηκτον ἀγρυπνίαν, τὴν
 15 τῶν πειρασμῶν ὑπομονήν, τὴν ἐν πᾶσιν οἷς ὑπέμενε
 θλιβεροῖς καθ' ἑκάστην εὐχαριστίαν, τὴν ἐλεη-
 μοσύνην, τὴν εἰς τοὺς δεομένους μετάδοσιν, τὴν συμ-
 πάθειαν, τὴν μακροθυμίαν, τὴν χρηστότητα τῶν ἡθῶν,
 τὴν ἀγαθοσύνην καὶ εὐθύτητα τῆς ψυχῆς, τὸ ἀταπει-
 20 νωτον τοῦ φρονήματος, τὸ ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς
 ἀληθείας ἐνστατικόν, τὸ ἅμαχον, τὸ νηφάλιον, τὸ σῶ-
 φρον, τὸ ἐπιεικές, τὸ δίκαιον, τὸ ὀρθόδοξον, τὸ φιλά-
 δελφον, τὸ γαληνόν, τὸ καθαρὸν τῆς καρδίας δι' ὃ καθ'
 ἑκάστην μετεῖχε τῶν θείων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ,
 25 τὸ πεφωτισμένον τοῦ λόγου, τὸ ἡδὺ τῆς ἐντεύξεως, τὸ
 λαμπρότατον καὶ καθαρώτατον τῆς ψυχῆς ὅθεν εἶχε
 τὸ πρόσωπον φαιδρὸν ὡσπερ ἥλιον, τὸ ἡμερον, τὸ ἡσυ-
 χον, τὸ καρτερικὸν ἐν ταῖς θλίψεσι, τὸ ἀφιλάργυρον,
 τὸ ἀφιλένδεικτον, τὸ ἀκενόδοξον, τὸ ἀπόνηρον, τὸ τα-
 30 πεινόν, τὸ ἀπλοῦν, τὸ μέτριον, τὸ φιλεύσπλαγχνον, τὸ

ἀπὸ ἐμέ, εἴτε πηγαίνοντας στήν Ξένη εἴτε προχωρώντας στήν ἀνυπαρξία.

134

Ἐνῶ δὲ κατεχόμενον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπὸ τὸ μακάριο τοῦτο πάθος, ἡσυχάζοντας ἀκόμη καὶ εὕρισκόμενος στὰ ὑπερῶα τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Προδρόμου, κινεῖται ἡ ψυχὴ μου μὲ γλυκυιότη κατάνυξι στήν ἀγάπη τοῦ μακαρίου τούτου καὶ ἀγίου πατρός μου Συμεῶν πού μ' ἐφώτισε καὶ μ' ἔφερε στήν ὁδὸ τῆς ζωῆς. Πραγματικά αἰσθάνθηκα σὰν κάποιος νὰ μοῦ ἐκινουῖσε μυστικῶς τίς ἀναμνήσεις τοῦ νοῦ μου καὶ νὰ μοῦ φέρη στήν μνήμη ὅσα εἶχα ξεχάσει τελείως, ὅπως εἶναι ἡ εὐσέβεια τοῦ μακαρίου τούτου πατρός, ἡ ἀπαράμιλλη ἐργασία του γιὰ τὴν ἀρετὴ, ἡ ἀδιάλειπτη κατάνυξις, τὰ καθημερινὰ δάκρυα, ἡ ταπεινωσις, ἡ πραότης, ἐκείνη ἡ ἀνυπόκριτη ἀγάπη, ἡ ἀθόλωτη καὶ ἀέναη προσευχὴ, ἡ ἐγκράτεια, ἡ νηστεία, ἡ ὀλονύκτια ἀγρυπνία, ἡ ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν, ἡ καθημερινὴ εὐχαριστία γιὰ ὅσες θλίψεις ὑπέμενε, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ μετὰδοσις στοὺς πτωχοὺς, ἡ συμπάθεια, ἡ μακροθυμία, ἡ χρηστότης τῶν ἡθῶν, ἡ ἀγαθοσύνη καὶ εὐθύτης τῆς ψυχῆς, τὸ ἀταπεινωτὸ φρόνημα, ἡ ἐπιμονὴ ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας, τὸ ἄμαχο, τὸ νηφάλιο, τὸ σῶφρον, τὸ ἐπιεικές, τὸ δίκαιο, τὸ ὀρθόδοξο, τὸ φιλάδελφο, τὸ γαλήνιο, τὸ καθαρὸ τῆς καρδιᾶς λόγῳ τοῦ ὁποίου μετεῖχε καθημερινῶς τῶν θείων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, τὸ φωτισμένο τοῦ λόγου, τὸ γλυκὺ τῆς συζητήσεως, τὸ λαμπρότατο καὶ καθαρότατο τῆς ψυχῆς ἀπὸ ὅπου εἶχε τὸ πρόσωπο παιδρὸ σὰν ἥλιο, τὸ ἡμερο, τὸ ἡσυχό, τὸ καρτερικὸ στίς θλίψεις, τὸ ἀφιλάργυρο, τὸ ἀνεπίδεικτο, τὸ ἀκενόδοξο, τὸ ἀπόνηρο, τὸ ταπεινὸ, τὸ ἀπλό, τὸ μετριόφρον, τὸ φιλεύσπλαχνο,

φιλάγαθον, τὸ φιλόπτωχον, τὸ φιλόστοργον ἐν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, τὸ ἀμνησίκακον ἐν τοῖς κακοποιοῦσιν αὐτόν, τὸ ἰλαρόν, τὸ χάριεν, τὸ φιλόκαλον, τὸ φιλάρετον καὶ πρὸς τούτοις τὰ τούτων ἔτι τελεώτερά τε καὶ ὑψηλότερα, τὴν σοφίαν τοῦ λόγου, τὴν γνῶσιν τῶν ἀπορρήτων τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, τὸ ὕψος τῆς θεολογίας αὐτοῦ, τὸ βάθος τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτοῦ, τὰς φρικτὰς ὀπτασίας κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον, τὰς μυστικὰς ἀποκαλύψεις, τὴν τοῦ ἀπείρου καὶ θείου φωτὸς θεωρίαν, τὸ χερουβικὸν ἐν τῇ παραστάσει τῆς λειτουργίας τῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ἐν ἧ καθαρῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔβλεπε κατερχόμενον καὶ ἁγιάζον αὐτόν καὶ τὰ δῶρα, τὰς προγνώσεις, τὰς προφητείας, τὸ προσρατικόν· ἔτι δὲ τὰς νουθεσίας, τὰς κατηχήσεις, τὸν ἔμπρακτον καὶ διδακτικὸν λόγον, τὰ τούτου συγγράμματα, τὰς ἐρμηνείας τῆς θείας Γραφῆς, τοὺς ἠθικοὺς καὶ κατηχητικοὺς λόγους ἐκείνους, τὰς ἐπιστολάς, τοὺς ἀπολογητικοὺς αὐτοῦ λόγους, τοὺς ἀντιρρητικούς, τῶν θείων ὕμνων τοὺς ἔρωτας.

135 Τούτων οὖν ὑπομιμνησκόμενος πάντων τὴν μεγαλειότητα, ὡς ἐγένετο τοσοῦτων ἀγαθῶν θησαυρός, ὡς ἐγένετο σκεῦος ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ καὶ πεπλούτηκε πᾶσαν ἀρετήν, ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος, ἐπειδὴ πεφίληκε καὶ ἠρμόσατο ἑαυτῷ τὴν σοφίαν διὰ ὑπερβολὴν καθαρότητος, οὐκ εἶχον, ἀπειρος ὢν ἔτι τῆς θαυμαστῆς ταύτης τοῦ πνεύματος ἐνεργείας, ὅπως ἀκριβῶς ὑπολάβω, πόθεν μοι ταῦτα καὶ παρὰ τίνος μυστικῶς ἐνηχοῦνται, καὶ τίς ἐστὶν ὁ ταῦτα λέγων
10 ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ κινῶν τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν ἐκείνου ἀγάπην, ἕως οὗ διαποροῦμενόν με ἰδοῦσα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ζητοῦντα μαθεῖν τὴν αἰτίαν ὅθεν παραδόξως ταῦτά μοι λέγονται, προσέθετο εἰπεῖν εἰς τὸ οὖς μου

τὸ φιλάγαθο, τὸ φιλόπτωχο, τὸ φιλόστοργο στὰ τέκνα του, τὸ ἀμνησικάκο γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν κακοποιοῦσαν, τὸ ἰλαρό, τὸ χαριτωμένο, τὸ φιλόκαλο, τὸ φιλάρετο. Αἰσθάνθηκα ἐπίσης σὰν κάποιος νὰ μοῦ εἶχε ξαναφέρῃ στὴν σκέψη τὰ τελειότερα καὶ ὑψηλότερα ἀπὸ αὐτά, τὴν σοφία τοῦ λόγου, τὴν γνῶσι τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, τὸ ὕψος τῆς θεολογίας του, τὸ βάθος τῆς ταπεινοφροσύνης του, τὶς φρικτὲς ὀπτασίαις κατὰ τὸν μακάριο Παῦλο, τὶς μυστικὲς ἀποκαλύψεις, τὴν θεωρία τοῦ ἀπείρου καὶ θείου φωτός, τὸ χερουβικὸ κατὰ τὴν τέλεσι τῆς λειτουργίας τῶν φρικτῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ὁποία ἔβλεπε καθαρὰ νὰ κατέρχεται τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ ἀγιάζη αὐτὸν καὶ τὰ δῶρα, τὶς προγνώσεις, τὶς προφητεῖαι, τὸ προορατικὸ ἐπὶ πλέον δὲ τὶς νουθεσίαις, τὶς κατηχήσεις, τὸν ἔμπρακτο καὶ διδακτικὸ λόγον, τὰ συγγράμματά του, τὶς ἐρμηνεῖαι τῆς θείας Γραφῆς, τοὺς ἠθικοὺς καὶ κατηχητικοὺς ἐκείνους λόγους, τὶς ἐπιστολὰς, τοὺς ἀπολογητικοὺς τοῦ λόγου, τοὺς ἀντιρρητικούς, τοὺς ἔρωτες τῶν θείων ὕμνων⁵.

135

Μοῦ ἐρχόταν λοιπὸν στὴν μνήμη τὸ μεγαλεῖο ὅλων τῶν πραγμάτων τούτων, πῶς ἔγινε θησαυρὸς τόσων ἀγαθῶν, πῶς ἔγινε σκεῦος ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ κι' ἐπλούτησε μὲ κάθε ἀρετῇ, ὅλον τὸν πλοῦτο τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, ἐπειδὴ ἀγάπησε καὶ μὲ τὴν ὑπερβολικὴ καθαρότητα ἤνωσε στὸν ἑαυτὸ του τὴν σοφία. Σὰν ἄπειρος ὅμως ἀκόμη αὐτῆς τῆς θαυμαστῆς ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος δὲν μποροῦσα ν' ἀντιληφθῶ ἀκριβῶς, ἀπὸ ποῦ καὶ ἀπὸ ποῖον μοῦ ἔρχονταν μυστικῶς στ' αὐτιά καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ μοῦ ἔλεγε τὰ πράγματα αὐτὰ στὴν καρδιά μου κι' ἐκινουῦσε τὴν ψυχὴ μου στὴν ἀγάπη ἐκείνου, ἕως ὅτου μὲ εἶδε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπορῶ καὶ νὰ ζητῶ νὰ μάθω τὴν αἰτία γιὰ τὴν ὁποία μοῦ λέγονται αὐτὰ κατὰ

5. Ἐδῶ εἶναι ὁ πληρέστερος κατάλογος τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν ποὺ ὑπάρχει στὸν Βίο.

«ταῦτά ἐστιν ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος ἐπιδημίας καὶ παρα-
 15 κλήσεως, καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς τοῖς ἀποστό-
 λοις αὐτοῦ καὶ δι' αὐτῶν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς πιστοῖς· ὁ δὲ
 παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμπει ὁ Πατὴρ ἐν
 τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπο-
 μνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν». Ταῦτα πάντα ὡσπερ
 20 εἴρηται ὑπομιμνησκόμενος καὶ εἰς τὴν ἀγάπην πλατυνό-
 μενος τοῦ τρισολβίου τούτου πατρός, ἠναγκαζόμενη ἐπὶ
 μάρτυρι Θεῷ ὡσπερ ὑπὸ τινος ἔνδοθεν κινούμενος καὶ
 νυσσομένος τὴν ἐνάρετον ἐγκωμιάσαι πολιτείαν αὐτοῦ
 καὶ ὕμνους τινὰς ἐπαξίους τῷ ὕψει τῆς ἁγιωσύνης αὐ-
 25 τοῦ συντάξαι εἰς ὕμνωδιαν αὐτοῦ. Ἐμοῦ δὲ ἐπὶ πολλὰς
 ἀναβαλλομένου ἡμέρας διὰ τὸ μὴ πεῖραν ἔσχηκεναι ποτὲ
 τῆς ἐπὶ τὸ γράφειν τὰ τοιαῦτα τέχνης (οὐ γὰρ ἔφθασα
 τῇ θύραθεν γνώσει καταπυκνωθῆναι καλῶς καὶ στομω-
 θῆναι τοῖς λόγοις νέος καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτης τὴν ἡλι-
 30 κίαν τῷ βίῳ καὶ τοῖς θορύβοις ἀποταξάμενος, καὶ τὴν
 διατριβὴν τῶν μαθημάτων ἀπολιπών), οὐκ ἦν μοι νύκτα
 καὶ ἡμέραν ἀνάπαυσις ὑπὸ τοῦ ἐμπυρίζοντός με πνεύμα-
 τος ἔνδοθεν καὶ ἐπὶ τοῦτο σφόδρα με νύσσοντος καὶ κι-
 νοῦντος.

136 Διὰ δὴ τοῦτο καὶ μὴ φέρων ἐπὶ πολὺ τὴν ἀνάγκην,
 πρῶτα μὲν ὕμνους κανόνων ἐκτίθημι εἰς τὸν ἐν ἁγίοις
 πατέρα ἡμῶν καὶ ὁμολογητὴν Θεόδωρον τὸν Στουδιώτην
 εἰς γυμνασίαν τοῦ λόγου καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν πόθου ἐκπλή-
 5 ρωσιν. Εἶτα τοῖς λόγοις καθάπερ ὑφ' ἡδονῆς ἀρρήτου
 γλυκανθεῖσά μου ἢ διάνοια ἐξεθέμην καὶ εἰς τὸν μακάριον
 τοῦτον καὶ μέγαν πατέρα ἡμῶν Συμεώνην ἐπιτάφιον λό-
 γον καὶ ὕμνους ἄδεσθαι καὶ ἐγκώμια, πηγαζούσης μου
 τῆς διανοίας ὡσπερ ἀπὸ πηγῆς τινος καθαρᾶς τῶν νοη-
 10 μάτων ἐφθόνως καὶ ἀκωλύτως τὰ νάματα, μὴ ἐξικανού-
 σης μου τῆς χειρὸς τῇ ταχυτῆτι τοῦ τὸν λόγον ἐπιχορη-

παράδοξο τρόπο· και αυτή καταδέχθηκε να μου ειπῆ στο αὐτί· «Αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐπιδημία και παραμυθία τοῦ Πνεύματος, καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς και Θεὸς στοὺς ἀποστόλους του και δι' αὐτῶν σὲ ὅλους ἐσᾶς τοὺς πιστοὺς· ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο θὰ στείλῃ ὁ Πατὴρ στοὺς ὄνομά μου, αὐτὸς θὰ σᾶς διδάξῃ τὰ πάντα και θὰ σᾶς ὑπενθυμίσῃ ὅλα ὅσα σᾶς εἶπα»⁶. Ἐνθυμούμενος λοιπὸν ὅλα αὐτά, ὅπως ἐλέχθηκε, και ὑπερηφανεύόμενος γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ τρισμακαρίστου τούτου πατρὸς, ἀναγκαζόμενος, μὲ μάρτυρα τὸν Θεὸ, σὰν νὰ μ' ἐκινούσῃ και νὰ μ' ἐκέντριζε κάτι ἀπὸ μέσα, νὰ ἐγκωμιάσω τὴν ἐνάρετη πολιτεία του και νὰ συντάξω γιὰ ὑμνώδησί του μερικοὺς ὕμνους ἐπαξίους γιὰ τὸ ὕψος τῆς ἀγιωσύνης του. Ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ τὸ ἀνέβαλλα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἀφοῦ δὲν εἶχα ποτὲ ἀποκτήσει πείρα ἀπὸ τὴν τέχνη τῆς συγγραφῆς τοιούτων πραγμάτων (διότι δὲν ἐπρόλαβα νὰ ἀποκτήσω πλοῦσία γνῶσι και νὰ γυμνασθῶ στὴν λογογραφία, ἀφοῦ ἀπαρνήθηκα τὸν βίον και τοὺς θορύβους κι' ἐγκατέλειψα τὴν σπουδὴ τῶν μαθημάτων νέος και σὲ ἡλικία δεκατεσσάρων ἐτῶν), δὲν μπορούσα ν' ἀναπαυθῶ νύκτα και ἡμέρα ἀπὸ τὸ Πνεῦμα ποὺ μ' ἔκαιε μέσα μου και μ' ἐκινούσῃ και μ' ἐκέντιζε σ' αὐτὸ δυνατό.

136

Γι' αὐτὸ λοιπὸν, μὴ ὑποφέροντας ἄλλο τὴν πίεσι, πρῶτα συνέθεσα τροπάρια κανόνος στὸν ἅγιο Πατέρα μας και ὁμολογητὴ Θεόδωρο Στουδιώτη, γιὰ νὰ ἀσκηθῶ στὸν λόγο και νὰ ἐκπληρώσω τὸν πρὸς αὐτὸν πόθο μου. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἡ διάνοιά μου ἐγλυκάθηκε ἀπὸ τοὺς λόγους, σὰν ἀπὸ ἄρρητη ἡδονή, συνέθεσα και στὸν μακάριο τοῦτον και μεγάλο πατέρα μας Συμεών, ἐπιτάφιο λόγο, ὕμνους γιὰ ψαλμωδία και ἐγκώμια· ἡ διάνοιά μου ἐπήγαζε ἀνεμποδίτως ἄφθονα τὰ νάματα τῶν νοημάτων σὰν καθαρὴ πηγὴ, ἐνῶ τὸ χέρι μου δὲν ἐπρολάβαινε τὴν ταχύτητα αὐ-

6. Ἰω. 15, 26.

γοῦντός μοι ἔνδοθεν. Ταῦτα τοιγαροῦν ἐκθέμενος, ἀνα-
 καθάρας τε καὶ εἰς χάριτην μεταπηξάμενος, ὑπέδειξά τι-
 νι τῶν πολλῆν ἔχόντων τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἔσωθεν
 γνώσεως πείραν, καὶ ἀκηκοὼς παρ' αὐτοῦ ὡς οὐκ ἔ-
 15 λαττόν εἰσι τῶν παλαιῶν ὑμνογράφων καὶ τοῦ ἐκκλη-
 σιαστικοῦ χαρακτῆρος, ἐκπεράσας καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ
 σορῶ τοῦ μακαρίου τούτου πατρὸς ἕμνησα μεθ' ἑτέρων
 ἀνδρῶν εὐλαβῶν τὸ ὕψος τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ, καὶ
 τὸν ἐπιτάφιον λόγον ἀνέγνω, ἀφοσιούμενος αὐτῷ τὴν
 20 κατὰ δύναμιν τιμὴν τε καὶ ὑμνωδίαν. Πόθῳ τοίνυν καὶ
 πίστει πολλῇ ταῦτα πεποιηκῶς εἰς αὐτόν, ὄψις με τοι-
 αύτη ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν ἀναδέχεται.

137 Ἐδόκουν ὡς ὑφ' ἑτέρου καλούμενος καὶ οὕτω λέ-
 γοντος πρὸς με, φωνεῖ σε ὁ πατήρ, ἀδελφέ, ὁ πνευμα-
 τικός, καὶ ἔρχου ἀκολουθῶν μοι», ἔπεσθαι αὐτῷ σὺν
 χαρᾷ πάσῃ καὶ προθυμίᾳ ψυχῆς, οὐ γὰρ ἤμην ἀξιωθεῖς
 5 ἀφ' οὐπερ πρὸς Θεὸν ἐνεδήμησεν ἰδεῖν αὐτόν ἕως τό-
 τε. Ὡς δ' ἐγενόμην πλησίον εἰς οἴκημά τι βασιλικὸν καὶ
 λαμπρότατον, ὃ κουβίκλιον οἶδε καλεῖν ἢ συνήθεια, ἐπέ-
 τρεψέ μοι τὴν εἴσοδον ὃ καλέσας διαπετάσας τὰς θύ-
 ρας, καὶ ἰδοὺ θεωρῶ ἐπὶ πολυτίμου κλίνης καὶ ὑψηλῆς
 10 ὑπτίον πῶς τὸν ἅγιον κείμενον καὶ οἷά τινα βασιλέα
 περιδοξὸν ἀναπαυόμενον, λαμπρὸν τὸ πρόσωπον ἔχον-
 τα καὶ ὡσπερ ἐπιμειδιῶντα καὶ βλέποντα εἰς ἐμέ. Καὶ
 ὡς κατ' ὄψιν αὐτοῦ ἐγενόμην, νεύει μοι τῇ χειρὶ καὶ
 τῷ νεύματι προσεγγίσει αὐτῷ. Καὶ εὐθύς ἐγὼ σὺν εὐ-
 15 φροσύνη καρδίας πολλῇ ἔδραμον, καὶ κλίνας τὸ γόνυ
 τὴν τιμὴν ἀπένειμον ὡς εἶχον αὐτῷ μετ' αἰδοῦς πάσης
 καὶ εὐλαβείας. Ὁ δέ, ἐπεὶ ἀναστὰς προσῆλθον αὐτῷ,
 ἐνηγκαλίζετό με καὶ κατησπάζετο εἰς τὸ στόμα, καὶ οὐ-
 τῶ μοι ἰλαρῶ καὶ γλυκεῖ τῷ φθέγματι ἔλεγεν· «ἀνέ-

137, 7 κουβούκλιον Η.

137, 9 πολυτιμίου Η.

τοῦ πού μου ἐπιχορηγοῦσε ἀπὸ μέσα τὸν λόγον. Ἄφοῦ λοιπὸν συνέθεσα αὐτὰ, τὰ διώρθωσα καὶ τὰ ἀντέγραψα σὲ χαρτί, τὰ ἔδειξα σὲ κάποιον, πού εἶχε πολλή πείρα τόσο τῆς κοσμικῆς ὅσο καὶ τῆς χριστιανικῆς γνώσεως· ὅταν ἄκουσα ἀπὸ αὐτὸν ὅτι δὲν εἶναι κατώτερα τῶν παλαιῶν ὑμνογράφων καὶ δὲν στεροῦνται ἐκκλησιαστικοῦ ὕψους, ἐπέρασα ἔξω καὶ ἀπῆλθα στὸν τάφο τοῦ μακαρίου τούτου πατρός, ὅπου ὕμνησα τὸ ὕψος τῆς ἀγιωσύνης του μαζί με ἄλλους εὐλαβεῖς ἄνδρες καὶ ἀνέγνωσα τὸν ἐπιτάφιο λόγο καὶ τοῦ ἀφιέρωσα κατὰ δύναμι τὴν τιμὴ καὶ ὑμνωδία. Ἄφοῦ λοιπὸν εἶχα πράξει αὐτὰ με πόθο καὶ πίστι πολλή, κάποια νύκτα με κατέλαβε ἡ ἐξῆς ὄπτασία.

137

Μου ἐφαινόταν ὅτι, προσκαλούμενος ἀπὸ κάποιον ἄλλον πού μου ἔλεγε, «σὲ φωνάζει ὁ Πατὴρ ὁ πνευματικός, ἀδελφέ, καὶ ἐλθὲ ἀκολουθώντας με», τὸν ἀκολούθησα με μεγάλη χαρὰ καὶ ψυχικὴ προθυμία, διότι δὲν εἶχα ἀξιωθῆναι ἰδῶν τὸ πρόσωπό του ἕως τότε, ἀφ' ὅτου ἐπεδήμησε πρὸς τὸν Θεό. Καθὼς δὲ ἔφθασα κοντὰ σὲ βασιλικὸ καὶ μεγαλοπρεπὲς οἶκημα, πού συνήθως καλεῖται κουβίκλιο⁷, μου ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον αὐτὸς πού μ' ἐκάλεσε ἀνοίγοντας τίς θύρες. Βλέπω λοιπὸν τὸν ἅγιο νὰ εἶναι ξαπλωμένος ὑπτίως κάπως ἐπάνω σὲ πολυτελῆ καὶ ὑψηλὴ κλίνη καὶ ἀναπαυόμενος σὰν περίδοξος βασιλεύς, ἔχοντας λαμπρὸ πρόσωπο καὶ κυττάζοντας πρὸς ἐμένα με μεϊδίαμα. Μόλις ἐφθασα ἐνώπιόν του, μου δείχνει με τὸ χέρι καὶ με τὸ νεῦμα νὰ τὸν πλησιάσω. Καὶ εὐθὺς ἔτρεξα με ἐξαιρετικὰ εὐφρόσυνη καρδιά, καὶ κλίνοντας τὸ γόνατον ἀπένειμα κατὰ δύναμι τὴν τιμὴ με κάθε σεβασμὸ καὶ εὐλάβεια. Αὐτὸς δέ, ἀφοῦ ἐσηκώθηκα καὶ προσῆλθα σ' αὐτόν, με ἀγκάλιασε καὶ με ἀσπάσθηκε στὸ στόμα, καὶ μου εἶπε με ἰλαρὸ

7. Κουβίκλιον εἶναι τὸ διαμέρισμα τῶν ἀνακτόρων πού περιελάμβανε τοὺς βασιλικούς κοιτῶνες.

20 παυσάς με, τέκνον μου ποθεινὸν καὶ φιλούμενον». Λα-
 βόμενος δέ μου καὶ τῆς δεξιᾶς χειρός, τέθεικεν αὐτὴν
 ὑπὸ τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸν δεξιόν, τῇ δὲ ἑτέρα αὐτοῦ χει-
 ρὶ δεικνύων μοι ἦν ἠπλωμένον καὶ γεγραμμένον χαρ-
 τίον ἐν ταύτῃ κατέχων αὐτό, καὶ ἔλεγεν· «ἵνα τί δὲ καὶ
 25 ἐπελάθου τοῦ λέγοντος· 'ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
 ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι;'.
 Ὡς δὲ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος εἶπεν, ἐγὼ δὲ εὐθύς σὺν τῷ
 λόγῳ ἔξυπνος γέγονα, ὃ καθ' ὕπαρ καὶ οὐ καθ' ὕπνου
 τοῦτο ἰδὼν, ἐν τοσαύτῃ χαρᾷ εὖρον ἑμαυτὸν καὶ εὐφρο-
 30 σύνη ψυχῆς καὶ τὸ στόμα γέμον γλυκύτητος, καὶ ἀγαλ-
 λιάσεως τὴν καρδίαν μου, ὥστε ἀπὸ τῆς ἄγαν ἠδονῆς
 καὶ τῆς τοῦ πνεύματος εὐφροσύνης ἀποδύσασθαι τὸ
 σῶμα ἐζήτουν καὶ γυμνῇ τῇ ψυχῇ γενέσθαι ἔνθα ἡ κα-
 τοικία ἐκείνῳ ἐδόθη μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀ-
 35 γίων ἐν τῇ αὐλῷ μακαριότητι

138

Ἔστι δὲ ὄρασις ἐστὶν ἀληθῆς καὶ οὐκ ἐνύπνιον τοῦ-
 το, πείθει με καὶ ἡ γενομένη τηνικαῦτα χαρὰ ἐν ἐμοὶ
 μετ' εὐφροσύνης ἀρρήτου καρδίας, καὶ ἅμα ἡ ἐντυπω-
 θεῖσα τῷ νοῦ μου ἀνεξάλειπτος περὶ τούτου μνήμη. Τὰ
 5 γὰρ φαντάσματα ὁμοῦ τε κατὰ φαντασίαν τῇ ψυχῇ ἐπι-
 γίνονται καὶ τοῦ φαντασθέντος ἀφυπνισθέντος ἄδηλα
 καὶ ἀμνημόνευτα καθόλου τῷ νοῦ γίνονται οὐχ οὕτω δὲ
 ἔχει ἐπὶ τῶν ὄψεων τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἰς μακροὺς
 χρόνους καὶ μέχρι τέλους ἐπιμένουσι τῷ νοῦ ὡς ἐδεί-
 10 χθησαν· πείθει δὲ με καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος εἰς Και-
 σάριον οὕτω γράφων καὶ τὴν γενομένην αὐτῷ περὶ
 τούτου ὄψιν ὡς ἀλήθειαν ἀποδεξάμενος καὶ οἷς γράφει
 πιστούμενος· «τότε» φησὶ «Καيسάριον ὄψομαι μηκέτι
 ἐκδημοῦντα, μηκέτι φερόμενον, μηκέτι ἐλεούμενον,

καὶ γλυκὸ λόγο τὰ ἐξῆς· «μὲ ἀνέπαυσε, τέκνο μου ποθεινὸ καὶ ἀγαπητό». Παίρνοντας δὲ μὲ τὸ δεξιό μου χέρι, τὸ ἔθεσε κάτω ἀπὸ τὸν δεξιὸ μηρό του, ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι ἐκρατοῦσε ἀνοικτὸ γραμμένο χαρτί, τὸ ὁποῖο μοῦ ἔδειχνε· καὶ ἔλεγε· «Γιατί ἐλησμόνησε τὸν λέγοντα· αὐτὰ νὰ τὰ μεταδώσης σὲ πιστοὺς ἀνθρώπους ποὺ θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ διδάξουν καὶ ἄλλους;». Καθὼς δὲ αὐτὸς μὲν εἶπε αὐτά, ἐγὼ δὲ εὐθύς μὲ τὸν λόγο ἐξύπνησα, ἐγὼ ποὺ εἶδα τοῦτο ξύπνιος καὶ ὄχι κοιμισμένος, εὐρήκα τὸν ἑαυτὸ μου σὲ τόση χαρὰ καὶ εὐφροσύνη ψυχῆς, τὸ στόμα μου γεμᾶτο γλυκύτητα καὶ τὴν καρδιά μου γεμάτη ἀγαλλίασι, σὲ σημεῖο ὥστε ἀπὸ τὴν μεγάλη ἡδονὴ καὶ τὴν εὐφροσύνη τοῦ πνεύματος, ἐπιζητοῦσα ν' ἀποδυθῶ τὸ σῶμα καὶ μὲ γυμνὴ ψυχὴ νὰ φθάσω ἐκεῖ ὅπου ἐδόθηκε σ' ἐκεῖνον κατοίκησις μαζὶ μὲ ὄλους τοὺς ἀπὸ αἰώνων ἀγίους, στὴν αὐλὴ μακαριότητα.

138

Ὅτι δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθινὴ ὄρασις καὶ ὄχι ἐνύπνιο, μὲ πείθει τόσο ἡ χαρὰ ποὺ ἀναπτύχθηκε μέσα μου μαζὶ μὲ ἄρρητη εὐφροσύνη καρδιᾶς, ὅσο καὶ ἡ ἀνεξάλειπτη μνήμη περὶ τούτου ποὺ ἐντυπώθηκε στὸν νοῦ μου. Πραγματικὰ τὰ φαντάσματα ἀφ' ἑνὸς μὲν δημιουργοῦνται στὴν ψυχὴ κατὰ φαντασία καί, ὅταν ἀφυπνισθῇ ὁ φαντασιωθεὶς, δὲν ἀφήνουν στὸν νοῦ κανένα σημεῖο καὶ καμμιά μνήμη. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιο μὲ τίς ὄπτασιες τῆς ἀληθείας, οἱ ὁποῖες παραμένουν στὸν νοῦ ὅπως ἐδείχθησαν ἐπὶ μακροὺς χρόνους καὶ μέχρι τέλους. Μὲ πείθει δὲ καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος μὲ ὅσα γράφει στὸ ἐγκώμιο πρὸς τὸν Καισάριο, ὅπου φαίνεται ὅτι ἀποδέχεται ὡς ἀλήθεια τὴν ὄπτασις αὐτοῦ καὶ ἔτσι διαβεβαιώνει· «Τότε, λέγει, θὰ ἴδω τὸν Καισάριο ὄχι ἀποθαμένον, ὄχι μεταφερόμενον, ὄχι ἐλεει-

15 λαμπρόν, ἔνδοξον, ὑψηλόν, οἷός μοι καὶ κατ' ὄναρ ὤ-
φθης πολλάκις, ὦ φίλτατε ἀδελφῶν ἔμοι καὶ φιλαδελ-
φότατε». Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς μητρὸς ἀσθε-
νούσης τοιοῦτόν τι θεασαμένου, ἀληθῆς τῆς ὄψεως ἢ
ἔκβασις γέγονε, καὶ πιστοῦται ταύτην ἐν οἷς οὕτω γρά-
20 φων καὶ πείθει με ταύτην ὄρασιν ἀληθείας εἶναι καὶ οὐ
φαντασίαν ἐνυπνίου τινά· φησὶ γάρ· «πῶς οὖν τρέφει ταύ-
την Θεός; οὐ μάννα βρέξας ὡς τὸ πάλαι τῷ Ἰσραήλ»· καὶ
μετ' ὀλίγα· «τίνα δὲ τρόπον; Ἔδοξεν ἔμὲ τὸν αὐτῇ φίλ-
τατον (προετιμᾶτο γὰρ ἡμῶν ἄλλος οὐδ' ἐν ὄνειρῳ),
25 ἀθρόως ἐπιστάντα νυκτὸς μετὰ κανοῦ καὶ ἄρτων λαμ-
προτάτων, ἐπευξάμενόν τε αὐτοῖς καὶ σφραγίσαντα,
ὡσπερ φίλον ἡμῖν, θρέψαι τε καὶ ρῶσαι καὶ συναγα-
γεῖν τὴν δύναμιν. Καὶ ἡ τῆς νυκτὸς ὄψις ἔργον ἦν ἀλη-
θείας· ἐξ ἐκείνου γὰρ ἑαυτῆς γίνεται καὶ τῆς χρηστο-
30 τέρας ἐλπίδος, τῷ τοῦτο δῆλον ἐναργεῖ καὶ φανερῶ γε-
νέσθαι γνωρίσματι». Καὶ ὅτι μὲν ὄρασις ἀληθείας καὶ
οὐ φαντασία τις ἄλογος καὶ τὸ κἄμοι δειχθὲν ὑπάρχει,
ικανῶς διὰ πάντων τῶν εἰρημένων ἡμῖν ἐδείξαμεν.

139

Τὴν γοῦν τῆς ὄψεως κρίσιν κατ' ἑμαυτὸν ἐκζητῶν
καὶ ἀνακρίνων, ὡσπερ τις μυστικώτερον ἐμυσταγώγη-
σέ με ταύτην, πλὴν ὅμως καὶ παλαιῶ σοφωτάτῳ τᾷ
θεῖᾳ καὶ τὰ ἀνθρώπινα δεῖν ἔγνω ταύτην ἀνακαλύψαι,
5 ὃς ἅμα τῷ συμβαλεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ τὰ αὐτὰ ἰσο-
φώνως τῇ γενομένη μοι περὶ ταύτης μυσταγωγία ὑπο-
λαβὼν ἔλεγε· «διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν τὸν ἅγιόν φησι πρὸς
σέ, ἀνέπαυσάς με, τέκνον μου ποθεινὸν καὶ φιλούμενον,
τὴν τῶν ὕμνων ἀποδοχὴν καὶ τῶν ἐγκωμίων τῶν πρὸς
10 αὐτὸν ὑπεσήμεινε, δεικνὺς ὅτι τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἐγκ-
ωμίων τῶν πρὸς αὐτοὺς οἱ ἐν Θεῷ ζῶντες ἅγιοι καὶ
μετὰ θάνατον χαίροντες ἀντιλαμβάνονται μετὰ πάσης

νολογούμενον, ἀλλὰ λαμπρόν, ἔνδοξο, ὑψηλό, ὅπως μοῦ ἐφάνηκες πολλές φορές σέ ὄνειρο, ὦ ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ καὶ φιλαδελφότατε». "Ὁχι μόνο αὐτὸ δέ, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶδε κάτι τέτοιο γιὰ τὴν ἀσθενῆ μητέρα του, ἡ ἔκβασις τῆς ὄπτασις τὴν ἐπαλήθευσε καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσε μὲ ὅσα γράφει, καὶ μὲ πείθει ὅτι αὐτὴ ἡ ὄπτασία εἶναι ὄρασις ἀληθείας καὶ ὄχι φαντασία ἐνυπνίου· διότι λέγει, «πῶς λοιπὸν τὴν τρέφει ὁ Θεός; "Ὁχι βρέχοντας μάννα, ὅπως παλαιὰ στὸ Ἰσραήλ». Καὶ ἔπειτα ἀπὸ λίγα· «Μὲ ποιὸν δὲ τρόπο; Μοῦ ἐφάνηκε ὅτι ἐγὼ ὁ ἀγαπητός της (διότι δὲν ἀγαποῦσε κανένα περισσότερο ἀπὸ ἐμένα οὔτε σέ ὄνειρο) ἦλθα ξαφνικὰ τὴν νύκτα μὲ κανίστρι καὶ ἐξαίρετα ψωμιὰ καί, ἀφοῦ εὐχήθηκα ἐπάνω σ' αὐτὰ καὶ τὰ ἐσφράγισα μὲ σταυρό, ὅπως συνηθίζομε, τὴν ἔθρεψα καὶ τὴν ἐνίσχυσα καὶ τῆς ἔδωσα δύναμι. Καὶ ἡ ὄπτασία τῆς νυκτός ἦταν ἔργο τῆς ἀληθείας· διότι ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἐπανέρχεται στὸν ἑαυτὸ της καὶ ἀποκτᾶ τὴν καλύτερη ἐλπίδα, διότι τοῦτο ἐδηλώθηκε μὲ σαφές καὶ φανερό γνώρισμα»⁹. Καὶ ὅτι μὲν τὸ δειχθὲν καὶ σέ μένα ἦταν ὄρασις ἀληθείας καὶ ὄχι παράλογος φαντασία, τὸ ἐδείξαμε ἀρκετὰ δι' ὄλων ὅσα ἐλέχθησαν ἀπὸ ἐμᾶς.

139

Ἀναζητώντας λοιπὸν μόνος μου καὶ ἐξετάζοντας τὴν ἔννοια τῆς ὄπτασις, μοῦ τὴν ἐδίδαξε κάποιος σὰν μὲ μυστικὸ τρόπο, πλὴν ὅμως ἐσκέφθηκα ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀποκαλύψω σ' ἓνα γέροντα, σοφώτατο στὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὁ ὁποῖος, μόλις ἄκουσε τὰ λεγόμενα, εἶπε ἀκριβῶς τὰ ἴδια μὲ τὴν μυστικὴ ἐξήγησι ποῦ εἶχα λάθει. «Διὰ τοῦ ὅτι ὁ ἅγιος σου εἶπε, λέγει, μὲ ἀνέπαυσε, τέκνο μου ποθεινὸ καὶ ἀγαπητό, ὑπεσήμανε τὴν ἀποδοχὴ τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἐγκωμίων σου πρὸς αὐτόν, δεικνύοντας ὅτι οἱ ἅγιοι ποῦ ζοῦν μὲ τὸν Θεὸ ἀντιλαμβάνονται τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμια ποῦ τοὺς ἀπευθύνονται μετὰ θάνατο μὲ

9. Λόγος 18. 30. PG 35. 1022 - 1023.

ἀποδοχῆς. Τοῦτο γὰρ καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐμφαίνει ἐν τῷ μυστηρίῳ καὶ τῇ θεωρίᾳ τῶν κεκοιμη-
 15 μένων, ὡς διαβαινοῦσης τῆς δόξης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ αὐτῆς δηλονότι τῆς ὠφελείας τῶν ἀκροωμένων βελτιουμένων ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἁγίων καὶ τὰς πράξεις μιμουμένων αὐτῶν. Διὰ δὲ τοῦ ἀσπασμοῦ τὴν ἐντεῦθεν γενομένην οἰκείωσιν πρὸς αὐ-
 20 τοὺς καὶ τὴν ἐξ ἐκείνων διδομένην χάριν τοῖς ταῦτα γράφουσιν ὑπεδήλου. Τὸ δὲ θεῖναι τὴν δεξιάν σου χεῖρα εἰς τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸν δεξιὸν τὸν ὄρκον, ὃν ἀπήτησεν ὁ Ἀβραάμ ποτε τὸν οἰκογενῆ καὶ ἐπίτροπον αὐτοῦ οὕτως εἰπὼν, ἴθες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρὸν
 25 μου, καὶ ὁμοσόν μοι τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὑπηνίττετο, ὄρκον ἀπαιτῶν σε περὶ τῶν γεννημάτων τοῦ πνεύματος, ὧν συνελάβετο ἐν γαστρὶ διανοίας αὐτοῦ ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐκύησεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἥγουν τῆς γενεᾶς ταύτης τῶν ἀνθρώπων, λέγω δὴ περὶ τῶν αὐ-
 30 τοῦ συγγραμμάτων τῶν χορηγηθέντων αὐτῷ παρὰ τοῦ πνεύματος ἄνωθεν, ὡσὰν ταῦτα γραφῆ καὶ πιστοῖς ἀνθρώποις παράθης εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, καθὼς σοι διὰ τοῦ ἀποστολικοῦ καθυπέμνησε ρήματος, ἑταῦτά φησι παρὰθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ
 35 ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι, καὶ τὸν χάρτην ἠπλωμένον καὶ γεγραμμένον ὑπέδειξεν».

140

Οὕτω τοιγαροῦν τῆς ὄψεως τὴν κρίσιν ὑπὸ τοῦ διανοίγοντος ἡμῶν τὸν νοῦν εἰς τὸ συνιέναι τὰς Γραφὰς καὶ ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν σοφωτάτου γέροντος μυσταγωγηθεῖς, ἐμνήσθην αὐτίκα καὶ τῆς πρὸς μέ πο-
 5 τε γενομένης γραφῆς παρὰ τοῦ ἁγίου καὶ τῶν θεοπνευστων συγγραμμάτων αὐτοῦ καὶ καθὼς τηνικαῦτα προφητικώτατα γέγραφε πρὸς με, οὕτω πάντα εἰς τὸν ἴδιον ἐξέβη καιρὸν, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ ἔτι ἐκβήσεται,

χαρά και ἐπιδοκιμασία. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει και ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης στό Μυστήριο καί Θεωρία τῶν Κεκοιμημένων¹⁰, μέ τήν πεποίθησι ὅτι ἡ δόξα διαβαίνει πρὸς τὸν Θεὸ καί ὅτι ἡ ὠφέλεια ἀνήκει στοὺς ἀκροατὰς ποὺ γίνονται καλύτεροι ἀπὸ τὴν ἀκρόασι, διότι μιμοῦνται τὴν πολιτεία καί τίς πράξεις τῶν ἁγίων. Διὰ τοῦ ἀσπασμοῦ δὲ ὑπεδήλωσε τὴν οἰκείωσι πρὸς αὐτοὺς ποὺ ἐπέρχεται μέ αὐτὸ καί τὴν χάρι ποὺ δίδεται ἀπὸ ἐκείνους πρὸς τοὺς γράφοντας αὐτά. Τὸ ὅτι δὲ ἔθεσε τὸ δεξιὸ χέρι σου στὸν δεξιὸ μηρὸ του ὑπαινισσόταν τὸν ὄρκο ποὺ ἀπήτησε παλαιὰ ὁ Ἀβραὰμ ἀπὸ τὸν δοῦλο καί ἐπίτροπό του μέ τὰ λόγια, ἴβαλε τὸ χέρι σου κάτω ἀπὸ τὸν μηρὸ μου καί ὀρκίσου μου στὸν Θεὸ τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, Ζητώντας σου ὄρκο γιὰ τὰ γεννήματα τοῦ πνεύματός του, τὰ ὁποῖα συνέλαβε στὴν γαστέρα τῆς διανοίας του μέ φόβο Θεοῦ καί ἐγέννησε στὴν γῆ, δηλαδὴ σ' αὐτὴν τὴν γενεὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἐννοῶ βέβαια τὰ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα ἐχορηγήθηκαν σ' αὐτὸν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα ἄνωθεν, γιὰ νὰ τὰ προσφέρῃς σὲ γραφὴ καί σὲ πιστοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν, ὅπως σοῦ ὑπενθύμισε μέ τὸ ἀποστολικὸ λόγιο, ἄυτὰ διάδωσέ τα σὲ πιστοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ διδάξουν καί ἄλλους, καί ὑπέδειξε τὸν χάρτη ἀπλωμένον καί γραμμένον».

140

Ἄφου λοιπὸν ἔτσι ἐδιδάχθηκα τὴν ἔννοια τῆς ὀπτασίας ἀπὸ τὸν διανοίγοντα τὸν νοῦ μας γιὰ τὴν κατανόησι τῶν Γραφῶν καί ἀπὸ τὸν παλαιὸ στὰ χρόνια σοφώτατο γέροντα, ἐθυμήθηκα ἀμέσως καί τὴν παλαιὰ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου πρὸς ἐμέ καί τὰ θεόπνευστα συγγράμματά του ἀντιλήφθηκα ὅτι ὅσα ἔγραφε πρὸς ἐμένα τότε προφητικώτατα, ἐπραγματοποιήθηκαν ἔτσι στὸν καιρὸ τους, πιστεῦω δὲ ὅτι θὰ συνεχίσουν νὰ πραγματοποιοῦνται. Πραγματικὰ ὅλα

10. Ἐκκλ. Ἱεραρχία 7.

πάντων δηλαδὴ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐλθόντων εἰς
 10 τὰς ἐμὰς χεῖρας, ὑπ' ἄλλου δυσκόλου κεκρατημένων καὶ
 ὡσπερ βασιλικοῦ θησαυροῦ φυλαττομένων ἐπὶ χρόνοις
 τρισκαίδεκα, ὡς καὶ ἐνὸς βιβλίου διαπραθέντος ἀπὸ τῶν
 συγγραμμάτων αὐτοῦ πρὸς ἐμὲ διακομισθῆναι καὶ ἐπι-
 συναφθῆναι τοῖς ὑπολοίποις. Ἐνθεν τοι καὶ κατὰ τὴν
 15 αὐτοῦ προφητείαν καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ἐπιστόλιον κληρο-
 νόμος γενόμενος τοῦ πλούτου τῶν χαρισμάτων αὐτοῦ, ὃν
 ἔδωρήσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς ὡς τοῖς αὐτόπταις τοῦ Λόγου
 διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος δωρεᾶς, πανταχοῦ τοῦτον ἀνα-
 κηρύττω καὶ πᾶσιν ἀφθόνως εἰς εὐεργεσίαν καὶ ὠφέλει-
 20 αν ψυχῆς χορηγῶν προτίθημι τὰς θεολογίας αὐτοῦ, κὰν
 οἱ βασκαίνοντες τοῖς καλοῖς διὰ τὴν ἤτταν οὐ βούλονται
 περὶ οὗ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἐνθεν τε
 κἀκεῖθεν ἐλπίζω λαβεῖν διὰ τῶν τοῦ μακαρίου τούτου
 καὶ ἁγίου δεήσεων, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ εἰπὼν ἀψευδῶς,
 25 «ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου
 λήψεται»· καὶ αὖθις, «ὁ δεχόμενος ἅγιον εἰς ὄνομα ἁγίου
 μισθὸν ἁγίου λήψεται, καὶ ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄ-
 νομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται»· καὶ αὖθις·
 «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, ὁ δὲ ἐμὲ δεχόμενος δέχε-
 30 ται τὸν ἀποστείλαντά με».

Ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλλις.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

141 **Τί δαί;** Καταλείπομεν ἀμνημόνευτα καὶ ἅ μετὰ τὴν
 αὐτοῦ κοίμησιν ἕτερα ὁ θεολογικώτατος καὶ μέγας πα-
 τῆρ ἡμῶν Συμεὼν ἐποίησέ τε καὶ ποιεῖ θαύματα ἐτησί-
 ως; Καὶ πῶς οὐκ εἰσπραχθησόμεθα δίκας ἐνδίκως πα-
 5 ρὰ Θεοῦ περὶ τούτου ὡς καταφρονηταὶ τῶν θείων πρα-

140,21 καλοῖς: κακοῖς H.

141, 2 μέγας: ὁμολογητῆς H.

τὰ συγγράμματά του περιῆλθαν στὰ χέρια μου, ἀφοῦ κατακρατήθηκαν καὶ ἐφυλάχθηκαν ὡς βασιλικὸς θησαυρὸς ἀπὸ ἄλλον δύσκολον ἐπὶ δεκατρία χρόνια· ἀκόμη δὲ καὶ ἓνα βιβλίον ἀπὸ τὰ συγγράμματά του ποῦ εἶχε πωληθῆ διακομίσθηκε πρὸς ἐμένα καὶ ἐπισυνάφθηκε στὰ ὑπόλοιπα. Ἄφοῦ δὲ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, κατὰ τὴν προφητεία του καὶ τὴν ἱερὴ ἐπιστολή, ἔγινον κληρονόμος τοῦ πλοῦτου τῶν χαρισμάτων του, τὸν ὁποῖο τοῦ ἐδώρισε ὁ Θεὸς ὅπως στοὺς αὐτόπτες τοῦ Λόγου διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Πνεύματος, τὸν διακηρύσσω παντοῦ καὶ χορηγώντας τον ἀφθόως σὲ ὅλους γιὰ εὐεργεσία καὶ ὠφέλεια ψυχῆς προβάλλω τίς θεολογικὲς του ἀπόψεις, ἔστω καὶ ἂν οἱ βάσκανοι τῶν καλῶν, ὠργισμένοι ἀπὸ τὴν ἡττα τους, δὲν τὸ θέλουν. Γι' αὐτὸ καὶ ἐλπίζω νὰ λάβω τὴν ἀντιμισθία ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Κυρίου τόσο ἐδῶ ὅσο καὶ ἐκεῖ διὰ τῶν δεήσεων τοῦ μακαρίου τούτου καὶ ἀγίου, διότι αὐτὸς εἶναι ποῦ εἶπε, «ὁ δεχόμενος ἅγιον στὸ ὄνομα ἀγίου θὰ λάβῃ μισθὸ ἀγίου, καὶ ὁ δεχόμενος προφήτην στὸ ὄνομα προφήτη θὰ λάβῃ μισθὸ προφήτη»¹¹, καὶ πάλι, «ὁ δεχόμενος ἐσᾶς δέχεται ἐμένα, ὁ δὲ δεχόμενος ἐμένα δέχεται αὐτὸν ποῦ μὲ ἔστειλε»¹².

Ἄρκετὰ ὅμως εἶναι ὅσα εἶπαμε γι' αὐτά.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

141

Τί λοιπόν; Θὰ ἀφήσωμε ἀμνημόνευτα καὶ τὰ ἄλλα θαῦματα ποῦ ἔκανε ὁ θεολογικώτατος καὶ μέγας πατήρ μας Συμεὼν μετὰ τὴν κοίμησί του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κᾶνῃ ἐτησίως; Καὶ πῶς δὲν θὰ καταδικασθοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸ γι' αὐτὸ ὡς καταφρονηταὶ τῶν θείων πραγμάτων; Θὰ

11. Ματθ. 10,41.

12. Ματθ. 10,40.

γμάτων; Ἄλλὰ δεῦτε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν τοῖς πιστοῖς, λόγον μηδένα τῶν Ἰουδαιοφρόνων ἀνδρῶν καὶ βασκάνων ποιούμενος, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ὅσα τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος μετὰ πότμον ὁ
 10 ἁγιώτατος πατὴρ ἡμῶν ἐποίησε θαύματα εἰς δόξαν Θεοῦ τοῦ δοξαζάντος αὐτὸν μέσον τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ.

Ἰερεὺς τις καὶ μονάζων ἄρτι ἐξ ὄρους ὀρμῶμενος Λάτρου καὶ πρὸς ξενιτείαν ἐκδοὺς ἑαυτὸν, τόπους πολλοὺς ἱστορήσας καὶ διελθὼν καταπαύει τῆς ἄλλης ἐν τῷ
 15 μικρῷ ποιμνίῳ τῆς ἁγίας Μαρίνης τῷ κατὰ τὴν Χρυσόπολιν ὑπὸ τοῦ ἁγίου κτισθέντι. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖσε μοναζόντων ὁ εἰρημένος ἱερεὺς ἐξενίσθη, ἀρεσθεὶς ἐκεῖνος εἰς τὴν τοῦ μικροῦ ποιμνίου καταμονήν, συνδιάγειν καὶ συζῆν ἠρετίσατο τοῖς αὐτοῦ μοναχοῖς καὶ
 20 τοὺς ἀσκητικοὺς συνάμα πόνους καθυπομένειν· ὃν καὶ οἱ τηνικαῦτα ὄντες ἐκεῖσε μονάζοντες ἀποδεξάμενοι, ὥσπερ εἴρηται, τάττουσι τῇ αὐτῶν ἀδελφότητι, καὶ εἰς τῆς ἐκείνων οὗτος ὀμηγύρεως γίνεται. Ὡς οὖν ἐν πάσαις ταῖς τελουμέναις ἐν τῷ εὐκτηρίῳ δοξολογίαις συν-
 25 ἐψάλλε πᾶσιν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς θείας λειτουργῶν ἀντιχετο λειτουργίας, ἐπεὶ κατὰ τὸ κέρασ τοῦ βήματος ἐπίπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ χαρακτήρ τῆς εἰκόνοσ τοῦ ἁγίου πατρὸσ Συμεῶν ἀπηώρητο, ἀπιστίας ἐκεῖνοσ βληθεὶσ λογισμοῖσ ἐνδοιάζειν ἤρξατο καθ' ἑαυτὸν καί,
 30 «πόθεν ἄρα οὗτοσ, ἔλεγε, καὶ ἐκ ποίων σημείων καὶ θαυμάτων ὡσ οἱ πάλαι τὴν ἁγιωσύνην αὐτοῦ ἐπιστώσατο, ἵνα γνοὺσ καὶ αὐτόσ ἐγὼ ἔξω νῦν αὐτόν ὡσ ἅγιον, οἷα δὴ πιστωθεὶσ ἐκεῖθεν, ὥσπερ τοὺσ παλαιούσ ἔχει ἔκπαλαι τῶν χρόνων ἐκ τῶν τοιούτων ἢ τῶν πιστῶν
 35 ἐκκλησία;».

142

Οὕτω τοίνυν αὐτοῦ τοῖς τοιούτοις ἐνδοιάζοντοσ λογισμοῖσ ὡσ ὑπὸ πνεύματοσ ἀπιστίας ἐνεργουμένου, ἐν

διηγηθῶ λοιπὸν τῶρα σὲ σᾶς τοὺς πιστοὺς, χωρὶς νὰ ὑπολογίσω καθόλου τοὺς ἰουδαϊόφρονες καὶ βασκάνους ἄνδρες, ὅσα ὁ Θεὸς ἔπραξε στοὺς πατέρες μας καὶ ὅσα θαύματα ἔκανε μετὰ τὸν θάνατό του ὁ ἀγιώτατος πατήρ μας μέ τὴν δύναμι τοῦ Πνεύματος σὲ δόξα Θεοῦ ποὺ τὸν ἐδόξασε στὸ μέσο τῆς ἐκκλησίας του.

Κάποιος ἱερομόναχος ποὺ ἔπειτα ἀπὸ λίγη παραμονὴ ἐξεκίνησε ἀπὸ τὸ ὄρος Λάτρος καὶ ἀνεχώρησε σὲ Ξενιτιά, ἀφοῦ ἐπέρασε καὶ εἶδε πολλοὺς τόπους, κατέπαυσε τὴν περιπλάνησι στὸ μικρὸ ποίμνιο τῆς ἀγίας Μαρίνας ποὺ ἐκτίσθηκε ἀπὸ τὸν ἅγιο κατὰ τὴν Χρυσόπολι. Ἄφοῦ δὲ ὁ ἱερεὺς αὐτὸς ἐφιλοξενήθηκε ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ μοναχοὺς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν διαμονή στὸ μικρὸ ποίμνιο, ἀποφάσισε νὰ συμμονάσῃ καὶ συμβιώσῃ μέ τοὺς ἐκεῖ μοναχοὺς καὶ νὰ διεξαγάγῃ μαζί τους τοὺς ἀσκητικοὺς κόπους. Οἱ μοναχοὶ ποὺ εὐρίσκονταν τότε ἐκεῖ τὸν ἐδέχθησαν, ὅπως ἐλέχθηκε, καὶ τὸν ἐνέταξαν στὴν ἀδελφότητά τους. "Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἓνας ἀπὸ τὴν κοινότητά τους, συνέψαλλε μαζί μέ ὅλους κατὰ τὴν διάρκεια ὅλων τῶν ἀκολουθιῶν ποὺ ἐτελοῦνταν στὸ ναὸ καὶ μετεῖχε ὡς λειτουργὸς τῆς θείας λειτουργίας. Ἐπειδὴ στὸ κέρασ τοῦ θήματος, ἐμπρὸς στὸ θυσιαστήριον, ἦταν κρεμασμένη ἡ εἰκὼν τοῦ ἀγίου πατρὸς Συμεών, ἐκεῖνος προσβλήθηκε ἀπὸ λογισμοὺς ἀπιστίας, ἄρχισε νὰ διστάζῃ μέσα του καὶ ἔλεγε: «ἀπὸ ποῦ ἄραγε καὶ μέ ποιά σημεῖα καὶ θαύματα ἐπεβεβαίωσε αὐτὸς τὴν ἀγιωσύνη του, ὅπως οἱ παλαιοί, γιὰ νὰ μάθω καὶ ἐγὼ καὶ τὸν δεχθῶ ὡς ἅγιον, πειθόμενος ἀπὸ αὐτά, ὅπως δέχεται ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία τῶν πιστῶν τοὺς παλαιοὺς ἀπὸ τέτοιες ἐνδείξεις;».

Ἐνῶ λοιπὸν αὐτὸς μέ τέτοιους λογισμοὺς ἐδίσταζε, ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ πνεῦμα τῆς ἀπιστίας, κάποια ἡμέρα,

μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὡς ἡ ἑωθινή παρὰ πάντων ἔτελέσθη
 δοξολογία καὶ οἱ μοναχοὶ πάντες τοῦ εὐκτηρίου ἐξῆλθον
 5 καὶ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἐχώρησαν κέλλας, ἐκεῖνος ἔκου-
 σίως μονώτατος ἐν τῷ εὐκτηρίῳ χλευάζων ἐπὶ κακῷ
 μόρῳ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τὸν ἅγιον ἐναπέμεινε. Σκο-
 τισθεὶς οὖν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ὁ ἄθλιος προσέρχεται τῇ
 τοῦ ἁγίου εἰκόνι, καὶ ὡς πλησίον γένοιτο ταύτης, ἐκ-
 10 τείνει ὁ ἀναιδῆς ἀναιδῶς κατὰ τῆς εἰκόνοσ τὴν ἑαυτοῦ
 δεξιὰν καὶ φησιν ἐν ὑπερηφανία καὶ ἐξουθενώσει· «τοῦ-
 τον ἐγὼ ἠγήσομαί ποτε καὶ δοξάσω ἢ τὸ σύνολον προσ-
 κυνήσω ἄσυνέτως ὡς ἅγιον;»· καὶ σὺν τῷ λόγῳ ἔτι ταύ-
 τῆς τῆς φωνῆς οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ὀργῇ
 15 τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτόν· αὐτὴν γάρ, ἣν κατὰ τῆς ἁ-
 γίας εἰκόνοσ ἐξέτεινε χεῖρα, εὐθύς ὁ μάταιος ἐξηράν-
 θη, καὶ οὕτως ἐπὶ σχήματος ἔστη ἐκτεταμένην ἔχων,
 μὴ πρὸς ἀγκῶνα συσταλῆναι παρ' ἐκείνου ἰσχύουσαν.
 Ἀλλὰ βληθεὶς ἐντεῦθεν ὁ ἀνόητος εἰς δριμείας ὁδύνας,
 20 ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος, μὴ μεταβῆναι δυνηθεὶς ὄλωσ
 ἐκεῖθεν, ταῖς γοεραῖς φωναῖς ἑαυτὸν τοῖς πᾶσιν ἐδη-
 μοσίευσεν. Ὑπὸ τῆς βοῆς οὖν ἐκείνου θροηθέντες οἱ
 μοναχοὶ καὶ εἰς τὸ εὐκτήριον εἰσδραμόντες, εὖρον κρι-
 σει δικαίᾳ Θεοῦ τιμωρούμενον τοῦτον, ὡς δεδομένον οἰ-
 25 ἀπερ ἀπὸ τῆς δεξιᾶσ χειρός, καὶ πρὸς τὸν ἀέρα κρε-
 μάμενον τῆς εἰκόνοσ ἐπίπροσθεν, καὶ βοαῖς γοεραῖς
 πρὸς ἔλεον αὐτοῦ κάμπτοντα τοὺς εἰς αὐτὸν ὄρωντας
 μονάζοντας. Οἱ γοῦν συνδραμόντες τῶν μοναχῶν, ἐπεὶ
 τὴν αἰτίαν ἐξ ἐκείνου μάθοιεν τῆς εἰς αὐτὸν τοιαύτης
 30 ὀργῆσ τοῦ Θεοῦ, πολλὰ τῆς αὐτοῦ καταστενάξαντες
 τόλμης καὶ ἅμα τοῦτον κατελεήσαντες, ἐδέοντο τοῦ Θε-
 οῦ καὶ τοῦ θεσπεσίου πατρὸσ Συμεῶν λυθῆναι τὸν ἄ-
 θλιον τῆς δεινῆσ τιμωρίας ἐκείνης. Διὸ καὶ ἀπὸ τοῦ
 λύχνου τῆς εἰκόνοσ αὐτοῦ λαμβάνοντες ἔλαιον καὶ τὴν
 35 ἐξηραμένην ὄλην αὐτοῦ χεῖρα, ὑφ' ἧσ εἰς ἀέρα ἐκρέ-

μόλις έτελέσθηκε ή έωθινή ακολουθία από όλους και όλοι οι μοναχοί έξηλθαν από τον ναό κι' έπροχώρησαν στα κελλιά τους, εκείνος παρέμεινε όλομόναχος στον ναό, χλευάζοντας τον άγιο για κακή μοίρα τής κεφαλής του. Σκοτισμένος λοιπόν από τον διάβολο ό άθλιος προσέρχεται στην εικόνα του άγίου και, όταν τήν έπλησίασε, έκτείνει ό άναιδής κατά τής εικόνας τό δεξιό του χέρι και λέγει με ύπερηφάνεια και καταφρόνησι· «αυτόν θα θεωρήσω έγώ ποτέ ή θα δοξολογήσω ή γενικώς θα προσκυνήσω άσυνέτως σαν άγιο;». Και με τον λόγο, ένω άκόμη ή φωνή αύτή ήταν στό στόμα του, τον έκτύπησε ή όργή του Θεού. Πραγματικά ό ματαιόφρων έξηράθηκε άμέσως στό χέρι που άπλωσε κατά τής άγίας εικόνας κι' έμεινε στημένος στην χειρονομία αύτή, έχοντάς το άπλωμένο και μη μπορώντας να τό συστείλη προς τον άγκώνα. Άλλά αισθανόμενος από αυτό φοβερούς πόνους, ό άνόητος, και μη μπορώντας να μετακινηθῆ καθόλου από εκεί, έγνωστοποίησε τήν κατάστασί του σε όλους με δυνατές φωνές χωρίς να τό θέλη ό ίδιος. Οι μοναχοί λοιπόν, θορυβημένοι από τήν κραυγή εκείνου, έτρεξαν μέσα στον ναό και τον εύρηκαν τιμωρούμενον κατά δικαία κρίσι του Θεού, σαν δεμένο από τό δεξιό χέρι, κρεμασμένο στον άέρα εμπρός στην εικόνα, να ζητῆ με δυνατές κραυγές τό έλεος των μοναχών που τον έβλεπαν. Οι μοναχοί που προσέτρεξαν σ' αυτόν λοιπόν, όταν έμαθαν από εκείνον τήν αίτία τής σε βάρος του όργῆς του Θεού, κατεστέναξαν βαθειά για τήν τόλμη του, από οίκτο όμως γι' αυτόν, παρεκάλεσαν τον Θεό και τον θεσπέσιο πατέρα Συμεών να άπαλλαγῆ από εκείνη τήν τρομερή τιμωρία ό άθλιος. Γι' αυτό, παίρνοντας έλαιο από τήν κανδήλα τής εικόνας του και αλείφοντας τό ξηραμένο χέρι του, από τό όποιο έκρεμόταν στον άέρα, από τον ώμο έως τα δάκτυλα, μόλις κατώρ-

ματο, ἀπὸ τοῦ ὤμου καὶ μέχρι δακτύλων ἀλείφοντες, μόλις ἴσχυσαν ἀπὸ πρωΐας καὶ μέχρις ἡλίου δυσμῶν εἰς ἔλεον αὐτοῦ κάμψαι Θεὸν καὶ τὸν ἅγιον, τοῦ λυθῆ-
 ναι τὴν τολμηρὰν αὐτοῦ χεῖρα τῶν ἀφύκτων καὶ ἀορά-
 40 τῶν δεσμῶν τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦ-
 τον τὸ θαῦμα φρικτὸν καὶ παράδοξον.

143 Τούτου δὲ παρόμοιον καὶ ἐν ἄλλῳ γέγονεν ἀπιστίας
 λογισμοῖς καθυποβληθέντι κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου πανήγυ-
 ριν ὡς οὐκ ὄφελεν. Ἔστι δὲ τοιοῦτον· τελουμένης τῆς
 τοῦ ἁγίου ἡμῶν πατρὸς πανηγύρεως κατὰ τὴν τοιαύ-
 5 τὴν μονήν, ἐπεὶ πλῆθος οὐκ ὀλίγον συνῆλθεν ἐν ταύτῃ,
 ἦσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κοσμιδίου
 μονάζοντες, εἰς τούτων ὁ καλλίφωνος ἐκεῖνος Ἰγνά-
 τιος, κατὰ τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ ὄρθρου ὡς τὸ πρὸς τὸν
 ἅγιον γραφὲν ἠδυφώνως ἦδε κοντάκιον, καὶ τοὺς περὶ
 10 αὐτὸν οἴκους λιγυρᾷ διήρχετο τῇ φωνῇ, ἐνεργείᾳ καὶ
 φθόνῳ τοῦ σατανᾶ ἀπιστίας καὶ αὐτὸς ἐβλήθη λογισμοῖς
 κατὰ τοῦ τρισολβίου πατρὸς, ἀτενῶς δρῶν πρὸς τὴν αὐ-
 τοῦ θείαν εἰκόνα εἰς τὸ κέρασ ὡς εἴρηται κρεμαμένην
 τοῦ βήματος. Ὑπὸ τῶν τοιούτων οὖν λογισμῶν ἀφανῶς
 15 τοῦ ἀνδρὸς ἐνεργουμένου, βουληθεὶς ὁ ἅγιος θεραπεῦσαι
 τὴν ἐκείνου ψυχὴν ὑπὸ τοῦ φθόνου βλαπτομένην τοῦ δια-
 βόλου, καὶ τοῖς συνάδουσιν αὐτῷ πᾶσι χάριτος μεταδοῦ-
 ναι καὶ ὄφελείας, ἔτι ἄδοντος ἠδυφώνως αὐτοῦ, αἰ-
 φνης κατ' ὄψιν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ὑπαγορευόντος αὐτοῦ
 20 Μεθοδίου ἀπὸ τῆς τῶν Στουδίου δραμόντος μονῆς, ὡσ-
 περ ἀπανθρακωθεῖσα κατὰ τὸ πρόσωπον ἢ τοῦ ἁγίου εἰ-
 κῶν καὶ φλογοειδῆς γενομένη ἤρξατο πῶς κυμαίνεσθαι
 καὶ ὧδε κᾶκεῖσε φέρεσθαι κατὰ τὸ κέρασ τοῦ βήματος,
 ἐν ᾧ ἀπηώρητο. Τοῦτο τοίνυν ὡς Ἰγνάτιος ἐθεάσατο
 25 τὸ παράδοξον θαῦμα, εὐθύς ἐσβέσθη τε αὐτοῦ ἢ φωνὴ
 καὶ ἐνεὸς καὶ ἀναυδος καὶ ἄλαλος ἔστη. Ὡς δὲ οἱ με-

θωσαν ἀπὸ τὸ πρῶτῃ ἕως τὴν δύσι τοῦ ἡλίου νὰ κάμψουν πρὸς ἔλεός του τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἅγιο, ὥστε νὰ λυθῇ τὸ αὐθαδισμένον χεῖρ του ἀπὸ τὰ ἄφευκτα καὶ ἀόρατα δεσμὰ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. Τέτοιο ἦταν αὐτὸ τὸ θαῦμα, φρικτὸ καὶ παράδοξο.

143

Παρόμοιο μὲ αὐτὸ ἐγινε καὶ σὲ ἄλλον, ποῦ ἀπρεπῶς ὑπέκυψε σὲ λογισμὸ ἀπιστίας κατὰ τὴν πανήγυρι τοῦ ἁγίου. Εἶναι δὲ τὸ ἐξῆς. Ἐνῶ ἐτελεῖτο ἡ πανήγυρις τοῦ ἁγίου πατρός μας στὴν μονὴ ἐκείνη, συγκεντρώθηκε σ' αὐτὴν ὄχι ὀλίγο πλῆθος, μεταξὺ τοῦ ὁποίου ἦσαν καὶ μοναχοὶ τῆς βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κοσμιδίου. Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, ὁ καλλίφωνος ἐκεῖνος Ἰγνάτιος, καθὼς ἔψαλλε γλυκᾶ κατὰ τὴν ἀγρυπνία τοῦ ὄρθρου τὸ κοντάκιον ποῦ εἶχε γραφῆ πρὸς τιμὴ τοῦ ἁγίου καὶ μὲ μελωδικὴ φωνὴ ἐπερνοῦσε μὲ τὴν σειρὰ τοῦς οἴκους του, μὲ ἐνέργεια καὶ φθόνον τοῦ Σατανᾶ προσβλήθηκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ λογισμοὺς ἀπιστίας κατὰ τοῦ τρισμακαρίστου πατρός, βλέποντας ἀτενῶς πρὸς τὴν θεία εἰκόνα του, ποῦ ὅπως ἐλέχθηκε ἦταν κρεμασμένη στὸ κέρασ τοῦ βήματος. Ἐνῶ λοιπὸν ὁ ἄνδρας ἐπηρεάζοταν ἀπὸ τέτοιους λογισμοὺς ἀφανῶς ὁ ἅγιος ἠθέλησε νὰ θεραπεύσῃ τὴν ψυχὴ του ποῦ ἦταν προσβεβλημένη ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ διαβόλου καὶ νὰ μεταδώσῃ χάρι σ' ὅλους ὅσοι συνέψαλλαν μὲ αὐτόν. Ἔτσι, καθὼς ἀκόμη αὐτὸς ἔψαλλε μελωδικᾶ, ξαφνικᾶ ἐμπρὸς στὰ μάτια αὐτοῦ καὶ στὰ μάτια τοῦ κανονάρχου τοῦ Μεθοδίου, ποῦ εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὴν Μονὴ Στουδίου, ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου ἐφάνηκε σὰν ἀπανθρακωμένη στὸ πρόσωπον καὶ σὰν φλογισμένη, καὶ ἄρχισε κάπως νὰ κυμαίνεται καὶ νὰ αἰωρῆται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ στὸ κέρασ τοῦ βήματος, ὅπου ἦταν ἀνηρτημένη. Μόλις λοιπὸν ὁ Ἰγνάτιος εἶδε αὐτὸ τὸ θαῦμα, ἀμέσως ἐσθῆσθηκε ἡ φωνὴ του καὶ ἔμεινε ἄφωνος, ἄναυδος καὶ ἄλαλος. Καθὼς δὲ οἱ ψάλτες καὶ πανηγυρισταὶ εἶδαν αὐτόν μὲν

λωδοῦντες καὶ πανηγυρίζοντες ἅμα τὸν μὲν ἄλαλον εἶ-
 δον αἰφνίδιον, τὴν δὲ τοῦ ἁγίου εἰκόνα κυμαιομένην
 καὶ σειομένην καθ' ἑαυτήν, ἐπυνθάνοντο τί συνέβη τῷ
 ἄδοντι καλλιφώνῳ, τίς δὲ ἦ αἰτία τῆς ἐκείνου κωφεύ-
 30 σεως, καὶ τί λογιζόμενος τοῦτο πέπονθεν ὁ καλλίφωνος.
 Ὁ δὲ ἀληθῆς ὢν καὶ ἐπιγνώμων, κατανυγείς τὸν τῆς
 ἀπιστίας ἔξωμολογήσατο λογισμὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ,
 καὶ ὅπως ἀτενίζων πρὸς τὴν τοῦ ἁγίου εἰκόνα φλογι
 εοικυῖαν εἶδε τὴν ὄψιν αὐτῆς ἐπισείουσιν οἶον αὐτῷ,
 35 καὶ τρανώς διὰ τῆς κινήσεως τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν αὐτῇ
 τοῦ ἁγίου Πνεύματος χάριν δεικνύουσιν, καθά ποτε
 καὶ διὰ γλωσσῶν πυρίνων ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ταύτην
 ὑπέδειξε τοῖς λαοῖς ὁ Θεός.

Καὶ τοὺς μὲν ὑποβληθέντας λογισμοῖς ἀπιστίας
 40 τούτῳ τῷ τρόπῳ πιστοὺς διαφερόντως εἰργάσατο.

144

Ἄλλ' εἰ δοκεῖ καὶ ἔφ' ἕτερον θαῦμα τοῦ θεολόγου
 πατρὸς ἔλθωμεν. Τῶν καθυπηρετούντων τῷ μαθητῇ
 τοῦ ἁγίου, λέγω δὴ τῷ Στηθάτῳ Νικήτῃ, εἷς ἦν καὶ ὁ
 Μανασσῆς ἐκεῖνος. Οὗτος τοιγαροῦν εἰς δυσεντερίας
 5 περιπεσῶν νόσημα, ὃ λέγεται ἰλεός, καὶ ἐπὶ πεντεκαί-
 δεκα ἡμέρας τὰ σῖτα μὲν λαμβάνων συνήθη τοῦ σώμα-
 τος εἰς διατροφήν, ἔξοδον δὲ τῶν περιττευμάτων αὐ-
 τοῦ μηδὲ πω ποιοῦμενος, περὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐκιν-
 δύνευε, καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν τὸν θάνατον ἐκδεχόμε-
 10 νος, διὰ τὸ καὶ τὴν δυσωδίαν τῆς γαστρὸς παρὰ φύσιν
 ἐκ τοῦ στόματος τούτου ἐξέρχεσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν πᾶ-
 σαν ἰατρικὴν μέθοδον καὶ πᾶν φάρμακον ἰατρικὸν ἀ-
 πρακτον ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἢ νόσος ἤλεγχεν αὕτη,
 καὶ τῆς παρούσης παρὰ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσθῆ ζωῆς,
 15 αὐτὸς τῶν ἄλλων πάντων ἀλογήσας, δι' ὧν παραμυθεῖ-
 ται τὸ σῶμα νοσηλευόμενον, καταφεύγει διὰ μετάνοίας
 καὶ προσευχῆς εἰς Θεόν. Διὸ καὶ ἐξ ἀθυμίας πολλῆς

Ξαφνικὰ ἄλαλον, τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ ἁγίου νὰ κυμαίνεται καὶ νὰ σείεται μόνη της, ἐρώτησα τί συνέβηκε στὸν καλλίφωνο ψάλτη, ποιά ἦταν ἡ αἰτία τῆς κωφεύσεως ἐκείνου καὶ τί διαλογιζόμενος ὁ καλλίφωνος ἔπαθε τοῦτο. Αὐτός δέ, ἐπειδὴ ἦταν φιλαλήθης καὶ συνετός, ὡμολόγησε μὲ κατάνυξι τὸν λογισμό ἀπιστίας τῆς ψυχῆς του καὶ πῶς, ἀτενίζοντας πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἶδε τὴν ὄψι της σὰν φλόγα νὰ σείεται ἐναντίον του καὶ νὰ δεικνύη καθαρῶς διὰ τῆς κινήσεως τὴν χάρι τοῦ ἁγίου Πνεύματος ποὺ ἐνοικεῖ σ' αὐτήν, ὅπως τὴν ὑπέδειξε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους διὰ πυρίνων γλωσσῶν κάποτε, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν ἀποστόλων¹.

Τοὺς ὑποβληθέντας λοιπὸν σὲ λογισμοὺς ἀπιστίας κατέστησε πιστοὺς μὲ αὐτὸν τὸν ξεχωριστὸ τρόπο.

144

Ἄλλ', ἂν θέλετε, ἄς ἔλθωμε καὶ σὲ ἄλλο θαῦμα τοῦ θεολόγου πατρός. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἁγίου, δηλαδὴ τοῦ Νικήτα Στηθάτου, ἦταν ἐκεῖνος ὁ Μανασσοῦς. Αὐτός λοιπὸν περιέπεσε σὲ νόσημα δυσεντερίας, ποὺ λέγεται εἰλεός, καὶ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρες ἐλάμβανε μὲν τὰ συνηθισμένα φαγητὰ γιὰ διατροφή τοῦ σώματος, ἀλλὰ δὲν εἶχε καθόλου ἔξοδο τῶν περιττωμάτων του. Ἐτσι ἐκινδύνευσε τὴν ζωὴ του, περιμένοντας κάθε ἡμέρα τὸν θάνατο κατὰ κάποιο τρόπο, ἀφοῦ καὶ ἡ δυσωδία τοῦ στομάχου ἐξερχόταν παρὰ φύσι ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ νόσος αὐτὴ ἀπέδειξε ἄπρακτα κάθε ἰατρικὴ μέθοδο καὶ κάθε ἰατρικὸ φάρμακο στὸν ἄνδρα αὐτὸν καὶ οἱ ἰατροὶ τὸν ἀπήλπισαν ἀπὸ τὴν παρούσα ζωὴ, αὐτός, περιφρονώντας ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα παρηγοροῦν τὸ νοσηλευόμενο σῶμα, καταφεύγει διὰ μετανοίας καὶ προσευχῆς στὸν Θεό. Γι' αὐτό, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν πολλὴ ἀθυμία ἔχυσέ ρυάκια δακρῶν καὶ παραδόθηκε στὸν ὕπνο, βλέπει σὲ νυκτερινὴ ὄπτασία τὸν ἀναφερθέντα μαθητὴ τοῦ

1. Πράξ. 18, 19.

δακρύων λιβάδας καταγαγών και εἰς ὕπνον ἐντεῦθεν
 τραπείς, ὄρα κατ' ὄψιν νυκτὸς τὸν ρηθέντα μαθητὴν
 20 τοῦ ἁγίου, ᾧ και καθυπηρέτει ὡς εἴρηται, φωνοῦντα
 και προσκαλούμενον τοῦτον, ἐπίπροσθεν παρεστῶτα τῆς
 τοῦ ἁγίου εἰκόνας και οὕτως εἰπόντα πρὸς αὐτόν· «Μα-
 νασσῆ, ἄρας τὸν λύχνον τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου πατρὸς
 πίε ὡς ἔχεις αὐτόν, και ρᾶον ἔξεις τῆς νόσου». Ὁ δὲ
 25 ὡς ἤκουσε, σὺν τῷ λόγῳ λαβὼν τοῦτον και ὄλον κατ'
 ὄναρ πιών, εὐθύς ἔτι κατεχόμενος τῷ ὕπνῳ νύσσεται
 τὴν γαστέρα, και τὸν ὕπνον ἀποτιναξάμενος τῆς κλίνης
 ὡς εἶχεν ἐκπεπηδηκῶς, τῶν πεντεκαίδεκα ἡμερῶν τὸν
 ἐναποκείμενον φορυτὸν τῆς γαστρὸς ἐξέχεέ τε ἅμα ἐν
 30 μιᾷ, και καθαρᾶς τῆς ὑγιείας ἀπέλαυσεν. Οὕτως οὖν ἐκ
 παραδόξου τῆς θεραπείας τετυχηκῶς, ἥς οὐκ ἴσχυσε
 πρὸ τούτου διὰ φαρμάκων ἰατρικῶν τυχεῖν προσδρα-
 μῶν ἰατροῖς, εὐχαρίστει θερμῶς τῷ ἁγίῳ τῇ θείᾳ προσ-
 πεσῶν τούτου μετὰ δακρύων εἰκόνι, και ἠδέως τὸ γε-
 35 γονὸς εἰς αὐτόν παρ' αὐτοῦ ἐκδιηγούμενος τὴν τούτου
 πρὸς Θεὸν παρρησίαν και ἁγιότητα τρανῶς πᾶσιν ἐκή-
 ρυττε. Καὶ τοῦτο μὲν ἤδη τοιοῦτον.

145

Ἄνδρες δὲ δύο τινὲς εὐλαβεῖς, ὧν ὁ μὲν Ἰωάννης,
 ὁ δὲ Φιλόθεος ἐκαλεῖτο, κατὰ τὴν θείαν τοῦ Κυρίου ἐν-
 τολὴν και ἀπόφασιν συμφωνήσαντες ἐν τῷ κόσμῳ, και
 τούτου τὴν ἀποταγὴν φρονίμως ἅμα πεποιηκότες, τὸ ἱε-
 5 ρὸν τῶν μοναζόντων ἐνεδύσαντο σχῆμα, και πρὸς ἀσκη-
 τικοὺς ἀγῶνας αὐθαιρέτως ἐχώρησαν. Ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν
 ἀνδρῶν τούτων ἀσκητικὸν καταγῶγιον ἔμελλεν ἀνεγεί-
 ρειν ἢ πρόνοια εἰς γυμνασίαν ἀρετῆς τῶν ἀποτάξασθαι
 βουλομένων τῷ κόσμῳ και διὰ πόνων εὐσεβείας τῶν
 10 μοναζόντων εὐαγγελικοῦ βίου ἀντιποιεῖσθαι, κινεῖ τού-
 τος ἄνωθεν και ταῦτα πενία συζῶντας και ἀπορία και
 μηδὲ τῆς ἐφημέρου εὐποροῦντας τροφῆς, και μονὴν

ἀγίου, τὸν ὁποῖο ὑπηρετοῦσε, ὅπως ἐλέχθηκε. Αὐτός, εὐρισκόμενος ἐμπρὸς στήν εἰκόνα τοῦ ἀγίου, τὸν ἐφώναξε καὶ τὸν προσκάλεσε μὲ τούς λόγους· «Μανασσῆ, σήκωσε τὴν κανδήλα τῆς εἰκόνας τοῦ πατρὸς καὶ πίε, ὅπως μπορεῖς, ἀπὸ αὐτὴν, καὶ θὰ ἀνακουφισθῆς ἀπὸ τὴν νόσο». Αὐτὸς δέ, χωρὶς καθυστέρησι, ἀμέσως μετὰ τὸν λόγο τοῦτο, ἐπῆρε τὴν κανδήλα καὶ τὴν ἤπιε ὀλόκληρη· καὶ ἀμέσως, ἐνῶ ἀκόμη ἦταν κοιμισμένος, αἰσθάνεται νυγμὸ στήν γαστέρα. Ἀποτινάσσοντας λοιπὸν τὸν ὕπνο, ἐπήδησε γρήγορα ἀπὸ τὴν κλίνη, ἔχυσε διαμιάς ὅλη τὴν μᾶζα τοῦ στομάχου καὶ ξαναβρῆκε πλήρη ὑγεία. Ἀφοῦ λοιπὸν εὕρηκε θεραπεία μὲ τὸν παράδοξο αὐτὸν τρόπο, ποὺ δὲν κατώρθωσε νὰ εὔρη μὲ ἰατρικὰ φάρμακα τρέχοντας στοὺς ἰατρούς, εὐχαριστοῦσε θερμῶς τὸν ἅγιο, προσπίπτοντας μὲ δάκρυα στήν θεία εἰκόνα του· καὶ ἀποδίδοντας μόνος του τὸ γεγονὸς σ' αὐτὸν διεκήρυσσε σὲ ὅλους τρανῶς τὴν παρρησία του πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀγιότητα. Αὐτὰ λοιπὸν περὶ τοῦ θαύματος τούτου.

145

Δύο εὐλαβεῖς ἄνδρες, καλούμενοι ὁ ἓνας Ἰωάννης καὶ ὁ ἄλλος Φιλόθεος, ἀφοῦ συμφώνησαν στὸν κόσμον κατὰ τὴν θεία ἐντολή τοῦ Κυρίου² καὶ φρονίμως τὸν ἀπαρνήθηκαν καὶ οἱ δύο μαζί, ἐνδύθηκαν τὸ ἱερὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν καὶ ἐπροχώρησαν αὐθορμήτως πρὸς ἀσκητικούς ἀγῶνες. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρόνοια ἐπρόκειτο νὰ ἀνεγείρη διὰ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἓνα ἀσκητικὸ καταγώγιο γιὰ νὰ γυμνάσουν στήν ἀρετὴ ὅσους θέλουν ν' ἀπαρνηθοῦν τὸν κόσμον καὶ διὰ κόπων εὐσεβείας ποὺ ἀρμόζουν σὲ μοναχοὺς ν' ἀποκτήσουν εὐαγγελικὸ βίον, τοὺς κινεῖ ἄνωθεν, μολονότι ἦσαν πτωχοὶ καὶ ἄποροι καὶ δὲν εἶχαν οὔτε τὴν καθημερινὴ τροφή ἄφθονη, καὶ οἰκοδομοῦν ἱερὰ μονὴ ἀσκητῶν μὲ τὴν

2. Ματθ. 18, 19.

ἀνεγείρουσιν ἱερὰν ἀσκητῶν συνεργίᾳ Θεοῦ καὶ δυνά-
 μει, κατὰ τὸν ἀνάπλου τῆς προποντίδος τοῦ Βυζαντί-
 15 ου, οὕτω σεμνὴν καὶ ὠραίαν, οὕτω περικαλλῆ καὶ χα-
 ρίτων μεστήν, ὡς ἐξίστασθαι τοὺς τὴν τῶν ἀνδρῶν εἰ-
 δότας πενίαν ὁμοῦ καὶ εὐτέλειαν, ὁρῶντας τὴν τῆς μο-
 νῆς πολυέξοδον κτίσιν καὶ τὴν ταύτης κατασκευήν.
 Μετὰ γοῦν τὸ τὴν τοιαύτην ἀπαρτίσαι μονὴν ὁ μὲν αὐ-
 20 τῶν θεόφιλος ὢν καὶ θερμὸς εἰς ἀγῶνας πνευματικούς
 ὁ καὶ φερωνύμως κληθεὶς Φιλόθεος, κελλίον ἡσυχαστι-
 κὸν ἑαυτῷ κατασκευάσας εἰς ἔγκλειστρον, ὑπεισέρχε-
 ται τοῦτο, καὶ κλείει πᾶσαν πρόοδον, καὶ τοὺς τελεω-
 τέρους τῆς ἡσυχίας ἀγῶνας ἡρετίσατο προθύμως με-
 25 τέρχεσθαι ὁ δὲ ἀσθενὴς ὢν τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος
 οἶα δὴ εὐνοῦχος, ὁ Ἰωάννης, τὴν τῆς μονῆς οἰκονομίαν
 ὑπεισέδν, καὶ ταύτης ὡς φρόνιμος μετήει οἰκονόμος.

146

Ἄλλὰ γὰρ ὁ Φιλόθεος ὡς ἔκρινεν εἰσελθεῖν εἰς τὸ
 τῆς ἡσυχίας σεμνὸν ἐργαστήριον, σκέπτεται προτοῦ
 πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ
 εἰς τοὺς ἐκεῖσε πανσέπτους ναοὺς ἐποδοῦναι, καὶ ἰδεῖν
 5 καὶ ὁμιλῆσαι καὶ βουλευσασθαι περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου
 ἀνδράσι πνευματικοῖς, καὶ οὕτω πᾶσι συντάξασθαι καὶ
 πρὸς τὴν τοῦ κελλίου ἐκείνου ἡσυχίαν χωρῆσαι μετὰ
 Θεόν. Τοίνυν καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσελθὼν καὶ
 εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ πανσέπτους ναοὺς προσκυνήσας, καὶ
 10 ἀποδοὺς ἐν τούτοις τὰς εὐχὰς τῷ Θεῷ, ἔρχεται καὶ
 πρὸς τὴν περίφημον μονὴν τοῦ Στουδίου, Νικήταν ἐ-
 κείνον ἀσπάσασθαι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Στηθαῶτος, καὶ τού-
 τω περὶ τοῦ τοιούτου σκοποῦ συμβουλεύσασθαι. Ἐπεὶ
 δὲ ὁ ρηθεὶς οὗτος ἀνὴρ μαθητῆς τοῦ θεολόγου τούτου
 15 πατρὸς διάπυρος ἐχρημάτιζε, τῷ Φιλοθέῳ προσομιλῶν

145,18 κτῆσιν H.

146, 9 εἰς τοὺς: τοὺς H.

συνέργεια καὶ δύναμι τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀνάπλον τῆς Προποντίδος τοῦ Βυζαντίου. Ἦταν δὲ αὐτὴ ἡ μονὴ τόσο λαμπρὴ, καὶ ὠραία, τόσο περικαλλὴς καὶ χαριτωμένη, ὥστε νὰ ἀποροῦν οἱ γνωρίζοντες τὴν πτωχεία καὶ ἀνέχεια τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν, βλέποντας τὴν πολυτελεῆ οἰκοδομὴ καὶ κατασκευὴ τῆς μονῆς. Ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀποπεράτωσι αὐτῆς τῆς μονῆς λοιπὸν ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτούς, ὡς θεόφιλος καὶ θερμὸς σὲ πνευματικούς ἀγῶνες, ὁ καταλλήλως ὀνομαζόμενος Φιλόθεος, ἀφοῦ κατεσκεύασε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἓνα ἡσυχαστικὸ κελλὶ μὲ τὴν μορφὴ τοῦ ἐγκλείστρου³, εἰσέρχεται σ' αὐτό, κλείει κάθε ἐξοδο καὶ ἐδέχθηκε προθύμως νὰ διεξαγάγῃ τοὺς τελειότερους ἀγῶνες τῆς ἡσυχίας. Ὁ δὲ ἄλλος, ἔχοντας ἀσθενεῖς σωματικὲς δυνάμεις ὡς εὐνοῦχος, ὁ Ἰωάννης, ἀνέλαβε τὴν διαχείρησι τῆς μονῆς καὶ τὴν διεξῆγε σὰν φρόνιμος οἰκονόμος.

146

Ὁ Φιλόθεος ὅμως, ὅταν ἀποφάσισε νὰ εἰσέλθῃ στὸ σεβαστὸ ἐργαστήρι τῆς ἡσυχίας, σκέπτεται νὰ μεταβῆ προηγουμένως στὴν Βασιλεύουσα καὶ νὰ προσευχηθῆ στοὺς ἐκεῖ πανσέπτους ναοὺς, νὰ ἰδῆ καὶ νὰ συνομιλήσῃ καὶ νὰ συζητήσῃ γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ μὲ πνευματικούς ἀνδρες· ἔπειτα, ἀφοῦ συμβουλευόταν ὄλους, θὰ προχωροῦσε μὲ τὴν θέλησι τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἡσυχία τοῦ κελλιοῦ ἐκείνου. Ἀφοῦ λοιπὸν ἦλθε στὴν Κωνσταντινούπολι, ἐπροσκύνησε στοὺς ἐκεῖ πανσέπτους ναοὺς καὶ προσευχήθηκε στὸν Θεὸ μέσα σ' αὐτούς, ἔρχεται καὶ πρὸς τὴν περίφημη Μονὴ τοῦ Στουδίου, γιὰ νὰ χαιρετήσῃ ἐκεῖνον τὸν Νικήτα, ποὺ ἐπονομάζεται Στηθαῖος, γιὰ νὰ συμβουλευθῆ καὶ αὐτὸν γιὰ τὸν σκοπὸ του. Ὁ ἀναφερθεὶς ἀνθρωπος ἐχρημάτισε ἐνθερμος μαθητῆς τοῦ θεολόγου τούτου πατρός. Καθὼς λοιπὸν συζητοῦσε μὲ τὸν Φιλόθεο καὶ διηγώνταν σ'

3. Ἦθελε νὰ γίνῃ ἐγκλειστος, ὥστε νὰ μὴ ἐξέρχεται ποτὲ ἀπὸ τὸ ὀλόκλειστο κελλί.

καὶ τὸν βίον τοῦ ἁγίου ἐκδιηγούμενος, ποίους τε πει-
 ρασμοὺς καὶ ὄσας θλίψεις διὰ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν
 ἀγάπην καὶ τὸν πατέρα ὑπέμεινεν, οἷας τε χάριτος ἄ-
 νωθεν ἐπίσης ἠξιώθη τοῖς ἀποστόλοις, ὅπως δὲ θείῳ
 20 ἐθεολόγησε πνεύματι ἀμαθῆς τῶν θύραθεν ὧν μαθημά-
 των, καὶ διδασκαλίας λόγους συνεγράψατο εἰς οἰκοδο-
 μὴν τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ, εἰς θερμὸν ἔρωτα τοῦ ἁγι-
 ου τὴν τοῦ ἀνδρὸς ψυχὴν εἰκότως διήγειρε. Τοῖνυν καὶ
 ζητήσαντι βίβλον ἐγχειρίσας αὐτῷ μίαν τῶν θεοπνεύ-
 25 στων συγγραμμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἀπέ-
 λυσε χαίροντα τοῦτον ὑπεισελθεῖν τὸ ἐγκλειστρον καὶ
 τοὺς ἰδρώτας ἐκεῖσε κενῶσαι τῆς ἀρετῆς. Ὁ γοῦν θεο-
 φιλῆς ἐκεῖνος Φιλόθεος πρὸ τοῦ ὑπεισελθεῖν τὸ τῆς
 ἡσυχίας ἐργαστήριον, ὡς τῶν ἱερῶν ἀγώνων σπουδαί-
 30 ως ἀντείχετο, λογισμοὶ φροντίδος ὡσπερ ἦν εἰκὸς ἐπει-
 σήεισαν τῆς ἐν τῇ ἐγκλείστρῳ βιαίας ἀσκήσεως καὶ τῶν
 ἐν αὐτῇ τᾶχα ἰδρώτων καὶ παλαισμάτων· τοιοῦτον γὰρ
 πάντως ψυχὴ ἐναγώνιος πόνους ἐπὶ πόνοις ἀεὶ προσ-
 τιθέναι ζητοῦσα, ὡς ἐπ' αὐτῇ πληροῦσθαι προδήλως τὸ
 35 σοφὸν ἐκεῖνο λόγιον, «ὃ προστιθεῖς γινῶσιν προστίθη-
 σιν ἄλγημα».

147

Τοιγαροῦν καὶ ὡς οὕτως εἶχεν ὁ ἀνὴρ καὶ θερμῶς ἐ-
 δέετο τοῦ Θεοῦ ὑπομονὴν αὐτῷ καὶ ἰσχὺν καὶ σύνεσιν
 ἐπιβραβεῦσαι τοῦ τὰς θλίψεις καὶ τὴν στένωσιν τοῦ ἐγ-
 κλειστηρίου φερεπόνως καθυπομεῖναι, γίνεται πως
 5 καθ' ὑπαρ ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν, καὶ ἀκοῦει κρούοντος
 ὡσπερ ἐν τῷ πυλῶνί τινος. Ὡς δ' ἔσπευδεν ἰδεῖν τίς
 ὁ κρούων ἐστίν, ὄρᾳ τὴν πύλην ἀνοίξας πολιὸν ἄνδρα
 καὶ αὐτὸν εὐνοῦχον εὐσχῆμονά τε καὶ σεμνοπρεπῆ καὶ
 τὸ εἶδος ἀγγελικὸν ὡς τὰ μάλιστα, χάριτος θείας πλη-
 10 ρες τὸ πρόσωπον φέροντα, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· «τίς
 εἶ τίμιος, πάτερ, καὶ τίνα ζητεῖς, ἐπιδεδημηκῶς πρὸς

αὐτὸν τὸν βίο τοῦ ἁγίου, ποιούς πειρασμούς καὶ πόσες θλίψεις ὑπέφερε λόγω τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ τὸν πατέρα, ποιᾶς χάριτος ἀξιώθηκε ἄνωθεν ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἀποστόλους, καὶ πῶς ἐθεολόγησε διὰ τοῦ θείου Πνεύματος ἂν καὶ ἦταν ἀμαθῆς τῶν κοσμικῶν μαθημάτων καὶ συνέγραψε διδακτικὰ ἔργα πρὸς οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, διηγείρε εὐλόγως τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνδρὸς σὲ θερμὸ ἔρωτα τοῦ ἁγίου. Ὅταν λοιπὸν ἐζήτησε βιβλίον, τοῦ ἐγχείρισε ἓνα ποῦ περιεῖχε θεόπνευστα συγγράμματα καὶ διδαχὰς του, καὶ τὸν ἀπέλυσε χαρούμενον, γιὰ νὰ εἰσέλθῃ στὸ ἐγκλειστρο καὶ νὰ ἀδειάσῃ ἐκεῖ τοὺς ἰδρωτέας τῆς ἀρετῆς. Ὁ θεοφιλῆς λοιπὸν ἐκεῖνος Θεόφιλος, πρὶν νὰ εἰσέλθῃ στὸ ἐργαστήριον τῆς ἡσυχίας, καθὼς ἀναλογιζόταν μὲ ζῆλο τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνες, ἐδέχθηκε ὅπως ἦταν εὐλόγο λογισμοὺς ἀνησυχίας γιὰ τὴν σκληρὴ ἄσκησιν ἐν τῷ ἐγκλείστρῳ καὶ γιὰ τοὺς ἰδρωτέας καὶ τοὺς ἀγῶνες σ' αὐτήν. Τέτοια εἶναι βεβαίως ἡ ἀγωνιστικὴ ψυχὴ, ποῦ ζητεῖ πάντοτε νὰ προσθέτῃ κόπους σὲ νέους κόπους, γιὰ νὰ ἐκπληρώνεται σ' αὐτὴν φανερὰ ἐκεῖνο τὸ σοφὸ λόγιον, «ὅποιος προσθέτει στὸν ἑαυτὸ του γνῶσιν, προσθέτει πόνον»⁴.

147

Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν καὶ ἐνῶ προσευχόταν στὸν Θεὸ θερμῶς, γιὰ νὰ τοῦ παράσῃ ὑπομονὴ καὶ ἰσχύ καὶ σύνεσιν, ὥστε νὰ ὑποφέρῃ ὑπομονετικῶς τὶς θλίψεις καὶ τὴν στένωσιν τοῦ ἐγκλειστηρίου, κάποια νύκτα ἄκουσε στὸν ὕπνον του κάποιος νὰ κτυπᾷ τὸν πυλῶνα. Καθὼς δὲ ἔτρεξε νὰ ἰδῇ ποιὸς κτυπᾷ καὶ ἄνοιξε τὴν πύλη βλέπει ἓναν ἀσπρομάλλη ἄνδρα, εὐνοῦχο καὶ αὐτὸν, εὐπρόσωπο καὶ σεμνοπρεπῆ, μὲ ἀγγελικὴ καθ' ὅλα μορφὴ καὶ μὲ τὴν θείαν χάριν ἀποτυπωμένην στὸ πρόσωπον· καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν· «ποιὸς εἶσαι, τίμιε πάτερ, καὶ ποιὸν ζητεῖς ποῦ ἦλθες πρὸς τὴν

4. Ἐκκλ. 1, 18.

τὴν ἡμετέραν ταπεινώσιν; Ὁ δὲ μελιχίῳ τῷ φθέγματι, «ἐγὼ φησι Συμεῶν εἶμι ὁ κατὰ τὴν Χρυσόπολιν καὶ τὴν ἐκεῖσε μονὴν τῆς ἁγίας Μαρίνης τὰς οἰκήσεις ποι-
 15 ούμενος, καὶ ἦλθον ἐνταῦθα εἶναι καὶ συνοικῆσων ὑμῖν». Ὁ δὲ Φιλόθεος, «καὶ τίς σου φησι τὸν χιτῶνα διέρρηξε, πάτερ;». Εἶδεν γὰρ διερρωγότα τοῦτον χιτῶνα φοροῦντα. Ὁ δὲ ἅγιος «πονηροὶ τινες ἄνθρωποι τοῦτό μοι ποιήκασι δωρεάν· ἀλλὰ τί ἔχων, φίλε Φιλόθεε, φροντί-
 20 ζεις καθ' ἑαυτόν; Περὶ ὧν δεῖν μεριμνᾶν καὶ φροντίζειν, εἰκότως ἔσο τοῦτο πρῶτον εἰδώς, ὅτι ὁ μέλλων ἐν κοινωνίᾳ γενέσθαι τῶν φρικτῶν μυστηρίων, ἀποτάσσεσθαι ὅτι μάλιστα πολυποσίᾳ καὶ δείπνοις ὀφείλει, καὶ μόνοις ἑσπέρας τρισὶ ποτηρίοις εἰς πόσιν χρῆσθαι καὶ
 25 παραμυθίαν τοῦ σώματος, καὶ μετὰ τὴν μετουσίαν αὐτῶν τοῖς αὐτοῖς ὡσαύτως ἀρκεῖσθαι ἐν διαίτῃ καὶ τραπεζῇ λιτῇ». Τί προοιμιαζόμενος διὰ τούτων καὶ ἐμφαινων αὐτῷ; «Ὅτι φησὶ δέον εἰδέναί σε ἀγώνων τοιούτων ἀπτόμενον ἀσκήσεως καὶ ἡσυχίας, οὕτω δεῖ καθαί-
 30 ρεῖν ἑαυτόν δι' ἐγκρατείας καὶ δακρύων καὶ προσευχῆς, ὡς ἔτοιμον γίνεσθαι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, δι' ἧς ἡσυχάζων καὶ προσευχόμενος ἀρεμβάστως, πεφωτισμένον ἔξεις τὸν νοῦν ἐκ πλουσίας μετουσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ θεωριῶν
 35 τῶν κεκρυμμένων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὡς γέγραπται· 'τὸ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ'».

148

Ὡς γοῦν οὕτως ὁ ἅγιος ὠμίλει τῷ Φιλοθέῳ, βάλλει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔσωθεν τῶν ἱματίων ἐκείνου, καὶ ἄπτεται γυμνοῦ τοῦ στομάχου ἐν τῇ κλίνῃ κειμένου, καὶ κρατῶν αὐτοῦ ὡσπερ ἐμέτρει τοῦτον κινῶν τὴν χεῖρα, καὶ
 5 τοῖς δακτύλοις καὶ τῇ παλάμῃ συνέσφιγγε χωρητικὸν οἶονεὶ ὀλίγων τροφῶν ἀπεργαζόμενος. Διὸ καὶ τὸν Φιλόθεον ἀσπασάμενος· «εἰ βούλει, ἔφη, πρὸς τὴν ἡμετέ-

ταπεινότητά μου»; Αὐτός δὲ μὲ γλυκεῖα φωνὴ λέγει, «ἐγὼ εἶμαι ὁ Συμεών, ὁ ὁποῖος κατοικῶ κατὰ τὴν Χρυσόπολι καὶ κατὰ τὴν ἐκεῖ μονὴ τῆς Ἀγίας Μαρίας καὶ ἦλθα νὰ μείνω ἐδῶ καὶ νὰ συγκατοικήσω μὲ σᾶς». Ὁ δὲ Φιλόθεος λέγει, «καὶ ποῖος σοῦ ἔσχισε τὸν χιτῶνα, πάτερ;». Διότι τὸν εἶδε νὰ φορῆ σχισμένον χιτῶνα. Ὁ δὲ ἅγιος ἀπήντησε, «κάποιοι πονηροὶ ἄνθρωποι μου τὸ ἔκαναν χωρὶς λόγο· ἀλλὰ τί ἔχεις, φίλε Φιλόθεε, καὶ εἶσαι σκεπτικός; Γί' αὐτὰ πού μεριμνᾶς καὶ φροντίζεις, πρέπει φυσικὰ νὰ γνωρίζης ὅτι αὐτὸς πού πρόκειται νὰ κοινωνήσῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὀφείλει ν' ἀπαρνηθῆται σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν πολυποσία καὶ τὰ δεῖπνα καὶ νὰ πίνῃ μόνο τρία ποτήρια τὸ βράδυ γιὰ παρηγορία τοῦ σώματος καὶ μετὰ τὴν μετάληψι αὐτῶν νὰ ἀρκῆται σὲ παρόμοια λιτὴ δίαιτα καὶ τράπεζα». Τί ἤθελε νὰ δηλώσῃ καὶ φανερώσῃ μὲ αὐτά; «Ὅτι, ὅταν ἀναλαμβάνης τέτοιους ἀγῶνες ἀσκήσεως καὶ ἡσυχίας, πρέπει νὰ καθάρῃς τὸν ἑαυτό σου δι' ἐγκρατείας καὶ δακρύων καὶ προσευχῆς κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ εἶσαι ἕτοιμος καθημερινῶς γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Μὲ αὐτὴν τὴν ὑποδοχὴν, ἡσυχάζοντας καὶ προσευχόμενος χωρὶς ρεμβασμό, θὰ ἔχῃς τὸν νοῦ φωτισμένο ἀπὸ τὴν πλουσία μετουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τίς θεωρίες τῶν ἀποκρύφων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶναι γραμμένο· Τὸ Πνεῦμα ἐρευνᾶ ὅλα, ἀκόμη καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ⁵».

148

Ὅπως λοιπὸν ὁ ἅγιος ὠμιλοῦσε ἔτσι στὸν Φιλόθεο, βάλλει τὸ χέρι του μέσα ἀπὸ τὰ ἱμάτια ἐκείνου καὶ ἐγγίζει γυμνὸ τὸ στομάχι του, ὅπως ἦταν ξαπλωμένος στὴν κλίνη καὶ κρατώντας τὸ σᾶν νὰ τὸ ἐμετροῦσε μὲ μετακίνηση τοῦ χεριοῦ καὶ συσφίγγοντάς το μὲ τὴν παλάμη σᾶν νὰ περιώριζε τὴν χωρητικότητά του γιὰ τροφές, εἶπε· «ἄν

5. Α' Κορ. 2, 10.

ραν ξενίαν ἐκπεράσας ἐλθέ, καὶ ὀψόμεθα πάλιν καὶ ἄ-
 σπασόμεθά σε τὸν φίλον Φιλόθεον». Ταῦτ' ἐκείνου εἰ-
 10 πόντος καὶ τούτου ἀκούσαντος, ὁμοῦ μὲν ἤρθη ὁ ἅγιος
 τῆς θεωρίας τοῦ Φιλοθέου, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ὁ Φιλόθε-
 ος γεγωνῶς εὐθυμίας πάσης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὖρε πε-
 πληρωμένην, καὶ φυσικὴ ἔκτοτε ἢ ἐγκράτεια ἐγένετο
 αὐτῷ μετ' ὀλιγοδείας καὶ τραπέζης λιτῆς διεξιόντι τὴν
 15 αὐτοῦ ἐγκεκλεισμένην ζωὴν, ὁμοῦ δὲ καὶ χαίρων διη-
 γεῖτο τοῖς συνοῦσι τὴν ὀπτασίαν καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πρὸς
 αὐτὸν ἐπιδημίαν τε καὶ ἐμφάνειαν. Ἄλλα γὰρ ὡς ἤσθε-
 το τινὸς ἀντιλήψεως ἐκεῖθεν ὁ σεμνὸς τὰ πάντα Φιλό-
 θεος, θείαν εἶναι κρίνας τὴν ὄρασιν καὶ οὐκ ἀπάτην, ἔ-
 20 γνω δεῖν τὴν εὐγνωμοσύνην ἐνδείξασθαι. Τοίνυν καὶ
 μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ ἀδελφῶν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ
 ἁγίου ἐξέρχεται, καὶ δὴ πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκπερά-
 σας Χρυσόπολιν κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ ἁγίου ἐπίσκη-
 ψιν, ζητεῖ τὴν ρηθεῖσαν τοῦ ἁγίου μονήν, καὶ εὐρών,
 25 ἐπεὶ τὸν σορὸν τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου ὑπέδειξαν αὐ-
 τῷ οἱ ἐκεῖσε μονάζοντες, πίπτει πρηγῆς ἐν αὐτῇ καὶ τῷ
 θεολόγῳ πατρὶ Συμεῶν ἀφοσιοῦται μετ' εὐχαριστίας
 καὶ τιμῆς πάσης τὴν προσκύνησιν ὡς εἰκὸς ἦν. Λαβὼν
 30 φέροντα ἐγκώμια παρὰ τοῦ ρηθέντος μαθητοῦ τοῦ ἁγίου,
 ἀλλὰ καὶ τὰς θεοπνεύστους διδασκαλίας αὐτοῦ, ἔχει τε
 ὅλον τὸν ἅγιον ἐν ἑαυτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἐκεῖσε συνδιάγει
 ὁ ἅγιος. Διὸ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς μνήμην ἐτησίως πανη-
 γυρίζει εὐφραινόμενος ἐν αὐτῇ, καὶ προκοπὰς καὶ ἀνα-
 35 βάσεις ἐν καρδίᾳ ὁσημέραι ψαλμικῶς διατίθεται.

**Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸς ἑτέρων παρὰ τοῦ ἁγίου ὠ-
 φέλεια.**

**Τίνα δὲ καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ γνήσιον μαθητὴν μετὰ
 πότμον εἰργάσατο, εἰ δοκεῖ, ἀκουσώμεθα. Κατὰ τὸν και-**

θέλης, πέρασε τὸν Βόσπορο καὶ ἔλθε πρὸς τὸν Ξενῶνα μας, γιὰ νὰ σὲ ἰδοῦμε πάλι καὶ σὲ ἀσπασθοῦμε τὸν φίλο Φιλόθεο». Ἀφοῦ αὐτὰ εἶπε ἐκεῖνος καὶ αὐτὸς ἄκουσε, ἀμέσως ὁ μὲν ἅγιος ἐξαφανίσθηκε ἀπὸ τὴν θεωρία, ὁ δὲ Φιλόθεος ἦλθε στὸν ἑαυτό του καὶ εὐρῆκε τὴν ψυχὴ του γεμάτη εὐθυμία. "Ἐκτοτε τοῦ ἔγινε φυσικὴ ἢ ἐγκράτεια καὶ ἐπερνοῦσε τὴν ἔγκλειστη ζωὴ του μὲ ὀλίγες ἀνάγκες καὶ λιτὸ φαγητό, ἐνῶ συγχρόνως διηγώνταν μὲ χαρὰ στοὺς συναδέλφους τὴν ὄπτασία καὶ τὴν ἐπιδημία καὶ φανέρωσι τοῦ ἁγίου σ' αὐτόν. Ἐπειδὴ ὁ καθ' ὅλα σεμνὸς Φιλόθεος ἐδοκίμασε κάποια βοήθεια ἀπὸ ἐκεῖ, ἔκρινε ὅτι ἡ ὄρασις εἶναι θεία καὶ ὄχι ἀπατηλή, ἐσκέφθηκε ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπιδείξη τὴν εὐγνωμοσύνη. Ἐξέρχεται λοιπὸν μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους του ἀδελφούς πρὸς ἀναζήτησι τοῦ ἁγίου. Περνώντας δὲ πρὸς τὴν ἰδική μας Χρυσόπολι, σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τοῦ ἁγίου πρὸς αὐτόν, ἀναζητεῖ τὴν ἀναφερθεῖσα μονὴ τοῦ ἁγίου καὶ τὴν εὐρῆκε. Μόλις οἱ ἐκεῖ μοναχοὶ τοῦ ὑπέδειξαν τὴν σορὸ τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου, πίπτει σ' αὐτὴν πρηνῆς καί, ὅπως ἦταν εὐλογο, ἀπέδωσε στὸν θεολόγο πατέρα Συμεῶν τὴν προσκύνησι μὲ εὐχαριστία καὶ κάθε τιμὴ. Ἀφοῦ δὲ ἔλαβε τότε τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου καὶ τὰ ἐγκώμια ποὺ εἶχαν γραφῆ πρὸς αὐτόν ἀπὸ τὸν ἀναφερθέντα μαθητὴ τοῦ ἁγίου, ἀλλὰ καὶ τὶς θεόπνευστες διδαχὲς του, ἔχει μέσα του ὅλον τὸν ἅγιο καὶ ὁ ἅγιος συνδιαγεί μὲ ὅλους τοὺς ἐκεῖ. "Ἔτσι καὶ τὴν μνήμη τοῦ πατρὸς πανηγυρίζει κάθε χρόνο μὲ εὐφροσύνη καὶ καθημερινῶς προκόπτει καὶ διαθέτει ἀναβάσεις μέσα στὴν καρδιά του κατὰ τὴν ψαλμικὴ ἔκφρασι⁶.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου πρὸς ὠφέλεια ἄλλων.

149

Ποιὰ δὲ ἐνήργησε καὶ πρὸς τὸν γνήσιο μαθητὴ του μετὰ θάνατο, ἅς τὰ ἀκούσωμε, ἂν θέλετε. Κάποτε, κατὰ

6. Ψαλμ. 83, 6.

ρὸν τῶν πανσέπτων ποτὲ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς νη-
 στειῶν ὁ ρηθεὶς τοῦ ἀγίου γνήσιος μαθητῆς Νικήτας
 5 ὁ καὶ Στηθαῖτος, τῶν ἱερῶν συνήθως ἀγῶνων ἐχόμενος,
 πνεύματι πορνείας οἰκονομικῶς τῆς χάριτος συσταλεί-
 σης καθυποβάλλεται. Συνετὸς οὖν ὑπάρχων ὡς τὰ μά-
 λιστα ὁ ἀνὴρ καὶ βίον ἐναγώνιον ἔχων ἐν ἀσιτία καὶ πά-
 ση κακοπαθείᾳ, καθ' ἑαυτὸν ἐξίστατο ἀπορῶν. Διὸ καὶ
 10 ζητῶν πόθεν καὶ ἐκ ποίας αἰτίας ὑπεισέδυσαν αὐτῷ οἱ
 ρυπαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ ἐν τοιούτῳ καιρῷ, ἐν
 ᾧ τεταριχευμένον τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἀγῶνων ἔφερε τῆς
 νηστείας καὶ σχεδὸν ἀπονενεκρωμένον εἰπεῖν ἄγαν ἐξ
 ἄκρας ἀσιτίας καὶ ἀγρυπνίας, μὴ εὐρίσκων, σφόδρα τῆ
 15 λύπη καὶ τῆ ἀθυμία ἐβάλλετο, μὴ ἔχων ὅ τι καὶ δρᾷσει
 εἰς θεραπείαν τοῦ πάθους. Τῆ οὖν λύπη συνεχόμενος
 δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἅγιον ποιεῖται θερμῶς. Καὶ
 δὴ οὕτω παρακαλῶν καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
 ἀγίου, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετὰ τὸ τῆς ἀπραγματεύτου
 20 τραπέζης ἐκείνης μεταλαβεῖν καὶ μετρίας τροφῆς, εἰς
 τὸ ἀσκητικὸν αὐτοῦ χαράδριον ἀνακλίνεται μετὰ λύπης,
 ὑποχθόνιον ἔχων ἔτι καὶ ὑπὸ θόλους τὴν οἴκησιν. Ὡς
 δ' ἔδοξεν ὑπνοῦν μήπω κλειῖσας τοὺς ὀφθαλμούς, ὄρᾳ
 καθ' ὕπαρ ὡς γρηγορῶν ἔκειτο ἐλθόντα τὸν ἅγιον φα-
 25 νερῶς καὶ πρὸς τὴν τούτου κλίνην καθίσαντα, εἶτα τοῦ
 ἱματίου ἀψάμενον καὶ καλοῦντα τοῦτον πρὸς ὄνομα. Φη-
 σὶ δέ· «οὐκ οἶδας, τέκνον ἐμόν, ὅθεν σοι οὗτοι καὶ ἐκ
 ποίας αἰτίας παρεισέδυσαν οἱ ἐμπαθεῖς λογισμοί;». Ὁ
 δὲ ὡς αἰφνης εἶδε καὶ ἤκουσε τοῦ ἀγίου, συσταλεῖς
 30 πρὸς ἑαυτὸν μετὰ φόβου πρὸς αὐτὸν ἀποκρίνεται· «πᾶ-
 σαν περὶ τούτου φησὶν ἔρευναν, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ποιη-
 σάμενος οὐπω τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ὀχλήσεως ἠδυσ-
 νήθην εὐρεῖν». Καὶ ὁ ἅγιος· «ἀλλ' ἐγὼ σοι ταύτην ἤδη
 μηνύσων ἦλθον καὶ τοῖς ἐμοῖς λόγοις πρόσεχε ἴσθι ταύ-

τὴν περίοδο τῶν πανσέπτων νηστειῶν τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, ὁ ἀναφερθεὶς γνήσιος μαθητὴς τοῦ ἁγίου Νικητῆς Στηθαῖος ἐπιδιδόμενος κατὰ τὴν συνήθειά του στοὺς ἱεροὺς ἀγῶνες, κατ' οἰκονομία τῆς χάριτος σὲ στιγμή συστολῆς προσβάλλεται ἀπὸ πνεῦμα πορνείας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἐξαιρετικὰ συνετὸς καὶ ἀκολουθοῦσε βίον ἀγωνιστικὸν μὲ ἀσιτία καὶ κάθε κακοπάθεια ἦταν ἐκπληκτος καὶ ἀποροῦσε ἀπὸ μέσα του. Ἔτσι, ἀναζητώντας ἀπὸ ποῦ καὶ ἀπὸ ποιά αἰτία τοῦ διείδυσαν μέσα του οἱ ρυπαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ τέτοιον καιρὸν, κατὰ τὸν ὅποιον εἶχε τὸ σῶμα του ξηραμένο ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς νηστείας καὶ σχεδὸν ἀπονεκρωμένο ἀπὸ τὴν ἄκρα ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία, μὴ εὐρίσκοντας, ἐκτυπῶταν δυνατὰ ἀπὸ τὴν λύπη καὶ τὴν ἀθυμία, ἀφοῦ δὲν μπορούσε νὰ πράξῃ τίποτε γιὰ θεραπεία τοῦ πάθους. Συνεχόμενος λοιπὸν ἀπὸ λύπη ἐπιδίδεται σὲ θερμὴ δέησι πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἅγιο. Μία λοιπὸν ἡμέρα, ἐνῶ ἔτσι παρακαλοῦσε κι' ἐδέονταν στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἅγιο, ἀφοῦ μετέλαβε ἐκείνης τῆς πενιχρᾶς τραπέζης καὶ λιτῆς τροφῆς, ἀνακλίνεται μὲ λύπη στὸ ἀσκητικὸν του σπήλαιον, διότι κατοικοῦσε ἀκόμη σὲ ὑπόγειον καὶ θολωτὸ μέρος. Μόλις τοῦ ἐφάνηκε ὅτι θὰ ἐκοιμῶταν, πρὶν ἀκόμη κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅπως ἦταν ξαπλωμένος ξυπνητὸς, βλέπει σὲ ὄραμα τὸν ἅγιο νὰ ἔρχεται φανερὰ καὶ νὰ κάθεται κοντὰ στὴν κλίνη του, ἔπειτα νὰ ἐγγίξῃ τὸ ἱμάτιόν του καὶ νὰ τὸν καλῇ μὲ τὸ ὄνομά του. Λέγει δέ· «δὲν γνωρίζεις, τέκνο μου, ἀπὸ ποῦ καὶ γιὰ ποιά αἰτία σοῦ διείδυσαν αὐτοὶ οἱ ἐμπαθεῖς λογισμοί;». Αὐτὸς δέ, μόλις εἶδε ξαφνικὰ καὶ ἄκουσε τὸν ἅγιο, συμμαζεῦθηκε στὸν ἑαυτό του μὲ φόβον καὶ ἀποκρίθηκε· «ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἐνήργησα κάθε ἔρευνα γι' αὐτό, δὲν μπόρεσα νὰ εὑρῶ τὴν αἰτία αὐτῆς τῆς ἐνοχλήσεως». Καὶ ὁ ἅγιος· «ἀλλ' ἐγὼ ἦλθα τώρα νὰ σοῦ τὴν φανερώσω, πρόσεχε

35 την εἶναι, τέκνον, ἐξ ὑπερηφανίας τε καὶ οἰήσεως τοῦ
 λογιστικοῦ μέρους τῆς σῆς βεβαίως ψυχῆς ταπεινώ-
 σόν σου τὸ φρόνημα παραμετρῶν ἑαυτὸν καὶ τὰ σὰ ταῖς
 τοῦ Χριστοῦ ἐντολαῖς, καὶ ταχέως φεύξεται ἀπὸ σοῦ». *Ταῦτ'*
 εἰπὼν εὐθὺς ἐκρύβη τῆς ἐκείνου ὁράσεως. Ὁ δὲ
 40 πρὸς ἑαυτὸν ἐλθὼν καὶ διὰ σπουδῆς τοῦ χαραδρίου ἐξα-
 ναστάς, ἐδίωκεν ὀπίσω τοῦ ἁγίου καὶ τὸν καθυπηρε-
 τοῦντα ἠρώτα «εἶδες τῶν ὧδε τὸν ἅγιον Συμεὼν ἐξελ-
 θόντα;». Ἐνθεν τοι καὶ τὸ λογιζόμενον ἀκριβῶς ἐξερευ-
 νήσας αὐτοῦ, εὔρε σαφῶς τὴν αἰτίαν ὡς πρὸς αὐτὸν
 45 ὁ ἅγιος ἔφη δι' ἧς τὸ πάθος τῆ ἐκείνου ψυχῆ παρὰ
 προσδοκίαν καὶ τοιοῦτον καιρόν. Διὸ καὶ τὸ φρόνημα
 ταπεινώσας αὐτοῦ, ἐνὶ παθήματι τῶν Χριστοῦ, τῷ ἐμ-
 πτύσματι, παραμετρήσας τὰ δῆθεν ἑαυτοῦ κατορθώμα-
 τα, εὐθὺς τῆς τῶν λογισμῶν καὶ τοῦ πάθους ἠλευθερώ-
 50 θη ὀχλήσεως, καὶ παράκλησις τοῦτον τοῦ ἁγίου Πνεύ-
 ματος διεδέξατο διὰ δακρῶν καὶ κατανύξεως, εὐχαρι-
 στοῦντα μεγάλως τῷ θεολόγῳ πατρί, καὶ πίστιν ἐν ἀ-
 γάπῃ πρὸς αὐτὸν προστιθέμενον. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦ-
 τον.

150 *Θέλων* δεῖξαι ὁ Θεός, ὅτι εὐαπόδεκτόν ἐστιν αὐτῷ τε
 καὶ τῷ τούτου θεράποντι Συμεὼν καὶ πρὸς ὠφέλειαν
 τῆς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας, εἰ τῶν θεοπνεύστων αὐτοῦ
 λόγων μεταγραφὴ γένοιτο, δεικνύει καὶ νῦν, ὥσπερ πά-
 5 λαι τῷ μαθητῇ Πρόκλῳ τοῦ Χρυσορρήμονος, τὴν ὄψιν
 τοιάνδε Ἰωάννη μαθητῇ τῷ τοῦ Στηθαίου. Ἐπειδὴ γὰρ
 ἐξ ἀποκαλύψεως προτραπείς ποτε παρὰ τοῦ ἁγίου ὁ
 εἰρημένος Νικήτας οὗτος ὁ καὶ Στηθαῖος, καθὼς ἐν
 τῷ διὰ πλάτους ἀναγέγραπται τοῦ ἁγίου βίῳ, τὰς θεο-
 10 πνεύστους διδασκαλίας καὶ τὰς ἐπωφελεῖς αὐτοῦ συγ-
 γραφὰς μεταγράψαι, εἶχετο σπουδαίως τῆς τούτων ἐν

λοιπόν στα λόγια μου γνώριζε, τέκνο, ότι βεβαίως αυτή προέρχεται από την υπερηφάνεια και οίησι του λογιστικού μέρους της ψυχής σου ταπεινώσε το φρόνημά σου, συγκρίνε τον εαυτό σου και τα ιδικά σου προς τις εντολές του Χριστού, και γρήγορα θα σου φύγη». Αφού είπε αυτά, εύθυσ εκρύβηκε από την ὄρασι εκείνου. Αὐτός δὲ ἦλθε στὸν εαυτό του και ἐσηκώθηκε γρήγορα ἀπὸ τὸ σπήλαιο, ἔτρεξε πίσω ἀπὸ τὸν ἅγιο και ἐρωτοῦσε τὸν ὑπηρέτη «εἶδες τὸν ἅγιο Συμεὼν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ ἐδῶ;». Τότε, ἀφού ἐξερεύνησε μὲ ἀκρίβεια τὸ λογιστικό του, εὐρῆκε σαφῶς, ὅπως τοῦ εἶπε ὁ ἅγιος, τὴν αἰτία λόγῳ τῆς ὁποίας ἐνέσκηψε στὴν ψυχὴ του τὸ πάθος παρὰ προσδοκία και τέτοιον καιρό. Ταπεινώνοντας γι' αὐτὸ τὸ φρόνημά του και συγκρίνοντας τὰ δῆθεν κατορθώματά του μ' ἕνα ἀπὸ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐμπτυσμό, ἀπαλλάχθηκε εύθυσ ἀπὸ τὴν ἐνόχλησι τῶν λογισμῶν και τοῦ πάθους και τὸν κατέλαβε παρηγορία τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ δακρύων και κατανύξεως. Εὐχαρίστησε γι' αὐτὸ μὲγάλως τὸν θεολόγο πατέρα και ἀνέπτυξε ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀφοσίωσι και ἀγάπη του πρὸς αὐτόν. Ἔτσι εἶναι αὐτὸ τὸ περιστατικό.

150

Θέλοντας ὁ Θεὸς νὰ δείξη ὅτι εἶναι εὐπρόσδεκτο σ' αὐτόν και τὸν ὑπηρέτη του Συμεὼν και ἐπωφελές γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῶν πιστῶν, ἂν ἐγινόταν ἀντιγραφή τῶν θεοπνεύστων λόγων του⁷, δεικνύει και τώρα, ὅπως παλαιὰ στὸν μαθητὴ τοῦ Χρυσορρήμονος Πρόκλο, τὴν ἐξῆς ὄψασι στὸν Ἰωάννη, μαθητὴ τοῦ Στηθάτου. Ἐπειδὴ ὁ ἀναφερθεὶς αὐτὸς Νικήτας Στηθαῶτος εἶχε κάποτε πρότασι δι' ἀποκαλύψεως ἀπὸ τὸν ἅγιο, ὅπως ἔχει γραφῆ στὸν ἐκτενῆ βίῳ τοῦ ἁγίου⁸, νὰ μεταγράψῃ τις θεόπνευστες δι-

7. Βλ. Συμεὼν Μεταφραστοῦ, Βίος ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου 23, PG 114, 1103 ἐέ.

8. Βλ. ἀνωτέρω 131 ἐέ.

μεμβράναις γραφῆς ὁ ἀνὴρ, βλέπει ὁ μαθητῆς αὐτοῦ
 ὄψιν κατ' ὄναρ τοιαύτην· ἔδοξε γὰρ κατὰ τὴν συνήθει-
 15 αν ὁ Ἰωάννης εἰσελθεῖν ἔσω τῆς κέλλης τοῦ εἰρημένου
 ἀνδρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ ἀκοῦσαι τι περὶ ὠφελείας ψυ-
 χῆς· ὡς δ' ἤγγισε δῆθεν τῇ θύρᾳ τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ
 ἦν ὁ Στηθαῖος τῇ ἡσυχίᾳ σχολάζων, ἐπεὶ πρὸς αὐτὸν
 ὤρμησεν εἰσελθεῖν, ὄρᾳ μὲν αὐτὸν καθήμενον καὶ τὴν
 20 γραφίδα κινουῖντα καὶ σπουδαίως διαπονούμενον εἰς
 τὴν τῶν θεοπνεύστων λόγων τοῦ ἁγίου μετάπηξιν, τὸν
 δὲ θεσπέσιον καὶ θεολόγον πατέρα Συμεώνην ἀντικρὺ
 τούτου καθήμενον καὶ αὐτόν, καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ βα-
 κτηρία ἐπιστηριζόμενον, τὴν δεξιὰν δὲ ἐκτεταμένην
 25 πρὸς αὐτὸν ἔχοντα, καὶ ὡσπερ τὰ τῶν ἰδίων σχεδῶν
 ὑποδεικνύοντα τούτῳ, καὶ γνησίως στόμα πρὸς στόμα
 περὶ τούτων διαλεγόμενον καὶ μυσταγωγοῦντα αὐτῷ τὰ
 βάθη τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θεωρίας τῶν λόγων καὶ τῆς
 μυστικῆς θεολογίας τὰ δόγματα, ἃ θεολογήσας ἐπίσης
 30 τοῖς πάλαι θεολόγοις πηγὴν ἀειζῶων ναμάτων εἰς ἴαμα
 ψυχῶν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ κατέλιπε. Τοῦτο τοί-
 νυν ὡς εἶδεν ὁ Ἰωάννης, γνωρίσας τὸν ἅγιον, καίτοι
 μὴ εἰδὼς αὐτὸν ἐν τοῖς ζῶσι, καὶ δυσωπηθεὶς τὸν ἀγ-
 γελοειδῆ τοῦ πατρὸς χαρακτῆρα, συνεστάλη πρὸς ἑαυ-
 35 τὸν φόβῳ ληφθεὶς καὶ οὐκ ἔδοξεν εἰσελθεῖν· εἶτα μετ'
 ὀλίγον τοῦ ἁγίου ἐξελθόντος ἐκεῖθεν καὶ ἀνωφερῆ ὁδὸν
 γαληνῶ βαδίζοντος τῷ ποδί, ἀκοῦειν αὐτοῦ ἔδοξε πρὸς
 ὄνομα καλοῦντος αὐτὸν καὶ φησιν· «Ἰωάννη, εἶπον τῷ
 ἐμῷ Νικήτᾳ· σπεῦσον, τέκνον, τελειῶσαι τὴν τῶν ἐ-
 40 μῶν πονημάτων μετάπηξιν, καὶ ὁ ζητεῖς γενηθήσεται
 σοι πάντως καὶ πληρωθήσεται».

Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸν αὐτοῦ μαθητὴν τὸν Στηθαῖον
 Νικήταν τοιαῦτα τοῦ ἁγίου μετὰ τὴν αὐτοῦ κοίμησιν.

Πῶς δὲ παραδράμω καὶ κεῖνο, ὅπερ καὶ ἀκουόμενον
 ἐξιστᾷ τοὺς ἀκούοντας; Συνάψω δ' ὅμως καὶ τοῦτο

δαχές καὶ τὰ ψυχωφελῆ συγγράματά του, αὐτὸς δὲ ἐπιδόθηκε μὲ ζῆλο στὴν μεταγραφὴ ἐπὶ μεμβρανῶν, βλέπει ὁ μαθητὴς του τὴν ἐξῆς ὄπτασίαν. Ἐνόμισε ὁ Ἰωάννης ὅτι κατὰ τὴν συνήθειά του εἰσῆλθε μέσα στό κελλί τοῦ ἀναφερθέντος ἀνδρός γιά νά ζητήσῃ καὶ ἀκούσῃ κάτι γιά ὠφέλεια ψυχῆς. Μόλις ἐπλησίασε τάχα τὴν θύρα τοῦ δωματίου, στό ὁποῖο ἦσαν ὁ Στηθαῖος καὶ ἐπιδιδόταν στὴν ἡσυχία, καθὼς ὤρμησε νά εἰσέλθῃ πρὸς αὐτόν, βλέπει αὐτόν μὲν καθισμένον νά χρησιμοποιοῖ τὴν γραφίδα καὶ νά ἐργάζεται μὲ ζῆλο στὴν μεταγραφὴ τῶν θεοπνεύστων λόγων τοῦ ἀνδρός, τὸν δὲ θεσπέσιον θεολόγον πατέρα Συμεῶν νά κάθεται καὶ αὐτὸς ἀντίκρου του. Εἶδε τὸν Συμεῶν νά στηρίζεται μὲ τὸ ἓνα χέρι στό ραβδί του καὶ νά ἔχῃ τὸ δεξιό του χέρι ἀπλωμένο πρὸς αὐτόν, σὰν νά τοῦ ὑποδεικνύῃ τὰ σχέδιά του, νά διαλέγεται μὲ αὐτόν στόμα πρὸς στόμα καὶ νά τὸν διδάσκῃ τὰ βάθη ὑψηλῆς του θεωρίας τῶν λόγων καὶ τὰ δόγματα τῆς μυστικῆς θεολογίας, τὰ ὁποῖα θεολογώντας ἐξ ἴσου μὲ τοὺς παλαιούς θεολόγους ἄφησε στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς πηγὴ ἀειζῶων ναμάτων γιά θεραπείαν τῶν ψυχῶν. Μόλις λοιπὸν εἶδε τοῦτο ὁ Ἰωάννης, πού ἀναγνώρισε τὸν ἅγιο, ἂν καὶ δὲν τὸν ἐγνώριζε ὅταν ἐζούσε αὐτός, ἐσεβάσθηκε τὸ ἀγγελικὸ πρόσωπο τοῦ πατρός, συμμαζεύθηκε στὸν ἑαυτὸ του, κατειλημμένος ἀπὸ φόβο, καὶ δὲν ἐτόλμησε νά εἰσέλθῃ. Λίγο ἀργότερα, ὅταν ὁ ἅγιος ἐξῆλθε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐβάδισε μὲ ἡσυχὸ βῆμα ἀνηφορικὸ δρόμο, ἐνόμισε ὅτι ἄκουσε νά τὸν καλῆ μὲ τὸ ὄνομά του καὶ νά λέγῃ· «Ἰωάννη, εἶπέ στὸν Νικήτα μου· σπεῦσε, τέκνο, νά τελειώσῃς τὴν μεταγραφὴ τῶν συγγραμμάτων μου, καὶ ὅ,τι ἐπιθυμεῖς θὰ σοῦ πραγματοποιηθῇ καὶ ἐκπληρωθῇ ὅπωςδὴποτε.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα τοῦ ἀγίου πρὸς τὸν μαθητὴ του Στηθαῖο Νικήτα μετὰ τὴν κοίμησί του.

Πῶς δὲ νά παραλείψω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο καὶ μὲ τὸ ἄκουσμά του μόνο καταπλήσσει τοὺς ἀκροατάς; Θὰ τὸ

τοῖς φθάσασιν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν καὶ εὐφρο-
 σύνην τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ. Τῆς ἑορτῆς ποτε τοῦ ἁ-
 5 γίου τελουμένης κατὰ τὴν γ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς
 καθ' ἣν ἑορτάζομεν τὴν ἔξορίαν αὐτοῦ, εἰς τῶν συνε-
 ορταζόντων καὶ Κοσμᾶς ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς καὶ
 καθηγούμενος τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ κατὰ τὸν βου-
 νὸν τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου ἔτυχεν εἶναι. Ἐπεὶ οὖν ἡ πα-
 10 νήγυρις μετ' ἐγκωμίων ἐγένετο τοῦ ἁγίου καὶ χαρὰ
 μετ' εὐφροσύνης τοὺς συνεορτάζοντας πάντας εἶχεν ἐν
 τῷ δοξάζεσθαι τὸν Θεὸν ἐν αὐτῇ καὶ πένητας τρέφεσθαι
 καὶ φωταγωγεῖσθαι ναοὺς, ζῆλος ὑπείσῃει Θεοῦ τῷ
 εἰρημένῳ ἀνδρὶ καὶ κατὰ νοῦν ἐμέμφετό πως ἑαυτόν,
 15 ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς τὰς θεοπνεύστους διδασκαλίας ἔχων
 καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου πανηγυρίζει ὁμοίως τὰ
 τῆς ἑορτῆς τοῦ θεολόγου πατρὸς. Τοίνυν καὶ παρακλή-
 σιν ἐποιήσατο πρὸς τὸν πολλάκις ρηθέντα τοῦ ἁγίου μα-
 θητὴν τοῦ λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ τὴν τοῦ θεολόγου πατρὸς
 20 εἰκόνα, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐκείνῳ γραφέντας ὕμνους ὁμοῦ
 καὶ τὰ ἐγκώμια, ὡσάν καὶ αὐτὸς ἐτησίως πανηγυρίζη
 κατὰ τὴν ἰδίαν μονὴν τὴν τοῦ ἁγίου μνήμην καὶ τὴν
 εὐλογίαν κατὰ τὸ γεγραμμένον κομίζεται ἄνωθεν· «οἱ
 εὐλογοῦντές σε, φησί, εὐλογηθήσονται, καὶ οἱ καταρώ-
 25 μενοί σε κεκατήρηνται». Ἐνθεν τοι καὶ δυσωπήσας αὐ-
 τὸν ὁ ἀνὴρ, ὡσπερ εἴρηται, καὶ μίαν τῶν εἰκόνων λαβὼν
 ἐξ αὐτῶν μετὰ πίστεως τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Συμε-
 ῶν, ἐχειρίζει ταύτην ἐνὶ τῶν μοναχῶν τῆς αὐτοῦ μονῆς
 τοῦ διασῶσαι αὐτὴν ἐν τῇ ρηθείᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου
 30 μονῆ, προάγειν τε αὐτῷ ἐπισκῆπτει καὶ τῆς ἐπὶ τὸν βου-
 νὸν φερούσης ἔχεσθαι. Λαβὼν οὖν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος
 τὴν τοῦ ἁγίου εἰκόνα καὶ καταφρονήσας τῶν ὑπὸ τοῦ
 ἡγουμένου ρηθέντων αὐτῷ παραινέσεων περὶ τῆς εἰ-
 κόνος, δίδωσιν αὐτὴν Σκύθη τινὶ δούλῳ γεγονότι ποτὲ
 35 τοῦ ρηθέντος ἡγουμένου τοῦ φέρειν αὐτὴν ἐπὶ τὸν βου-

συνάψω λοιπὸν καὶ αὐτὸ στὰ προηγούμενα σὲ δόξα Θεοῦ καὶ ὠφέλεια καὶ εὐφροσύνη τῆς Ἐκκλησίας του. Ὅταν κάποτε ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου τὴν τρίτη Ἰανουαρίου, κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζουμε τὴν ἐξορία του, ἕνας ἀπὸ τοὺς συνεορταστὰς ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ ὁ Κοσμᾶς, ὁ εὐλαβεστάτος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στοῦ βουνό τοῦ Αὐξεντίου. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ πανηγυρίς ἐπροχωροῦσε μὲ ἐγκώμια τοῦ ἁγίου καὶ ὄλους τοὺς συνεορταστὰς κατεῖχε χαρὰ καὶ εὐφροσύνη σὲ μία κατάστασι δοξολογήσεως τοῦ Θεοῦ, διατροφῆς πτωχῶν καὶ φωταγωγήσεως ναῶν, εἰσῆλθε στὸν ἀναφερθέντα ἄνδρα Ζῆλος Θεοῦ· κατηγοροῦσε κάπως τὸν ἑαυτοῦ του κατὰ διάνοια, διότι, ἐνῶ ἔχει καὶ αὐτὸς τίς θεόπνευστες διδαχές καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου, δὲν πανηγυρίζει ὁμοίως τὴν ἐορτὴ τοῦ θεολόγου πατρός. Παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν ἐπανειλημμένως μνημονευθέντα μαθητὴ τοῦ ἁγίου νὰ τοῦ δοθῇ ἀπὸ αὐτὸν ἡ εἰκὼν τοῦ θεολόγου πατρός, ἐπίσης δὲ καὶ οἱ ὕμνοι καὶ τὰ ἐγκώμια ποὺ ἐγράφηκαν ἀπὸ ἐκεῖνον, ὥστε νὰ πανηγυρίζῃ καὶ αὐτὸς κάθε χρόνο τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου στὴν μονὴ του καὶ νὰ δέχεται ἄνωθεν τὴν εὐλογία κατὰ τὸ γεγραμμένον· «ὅσοι σὲ εὐλογοῦν θὰ εὐλογηθοῦν καὶ ὅσοι σὲ καταρῶνται θὰ εἶναι καταραμμένοι»⁹. Τότε ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐφιλοτίμησε κι' ἔλαβε ἀπὸ αὐτοῦς μία εἰκόνα τοῦ μεγάλου πατρός μας Συμεών, ὅπως ἔχει λεχθῆ. Παρέδωσε τὴν εἰκόνα σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς του, γιὰ νὰ τὴν μεταφέρῃ στὴν ἀναφερθεῖσα μονὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, καὶ τοῦ παραγγέλλει νὰ προηγηθῇ ἀκολουθώντας τὸν δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στοῦ βουνό. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος ἔλαβε τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, κατεφρόνησε τίς παραινέσεις ποὺ εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν ἡγούμενο, τὴν ἔδωσε σὲ κάποιον Σκύθη¹⁰, ποὺ κάποτε ἦταν

9. Ἄρ. 23, 25.

10. Προφανῶς Σλάβος.

νὸν ἀνερχομένῳ σπουδαίως καὶ ἔπεσθαι.

152 Ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος, κλῶψ αὐτόχρομα καὶ δραπέτης ὢν, τὴν εἰκόνα λαβὼν καὶ εἰς τοῦπίσω χωρήσας, εἰς ἀκάτιόν τε ἀπὸ Χαλκηδόνος εἰσελθὼν, διαπερᾶ τὴν Προποντίδα, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθὼν πρᾶσκει αὐτὴν βενετικῶ. Ὡς δ' ἐπὶ τὴν ἰδίαν μονὴν ὁ ἡγούμενος ἔφθασε, ζητεῖ τὸν μοναχόν, ᾧ τὴν εἰκόνα παρέθετο, καὶ οὐδαμοῦ ἢ εἰκῶν, οὐδαμοῦ ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος, ᾧ ἔδωκεν ὁ μοναχὸς ἕξ ἀφροσύνης τὴν τοῦ ἁγίου εἰκόνα. Οὐ πολλαὶ διῆλθον ἡμέραι, καὶ ἐπεὶ λύπη 10 καὶ ἀθυμία περὶ τοῦ γεγονότος τὸν ἡγούμενον κατεῖχε, τῶ ἀναψηλαφῶντι ὁ δοῦλος παρὰ Θεοῦ παραδίδοται. Ὁ δὲ ὁμολογεῖ ἔταζόμενος πεπρακέναι τὴν εἰκόνα εἰς βενετικούς. Δίδοται ἢ τιμὴ τῶ ἀγοραστῆ, ἣν λαβὼν ὁ δοῦλος ἐκδεδαπάνηκεν. Ἀνασώζουσιν οἱ τὴν τοῦ Θεο- 15 λόγου πατρὸς λαβόντες εἰκόνα ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Στεφάνου μονῇ, συνάμα τῶ δραπέτῃ δούλῳ ἐκείνῳ καὶ μαστιγία. Ὡς δ' ἡ ἁγία εἰκὼν ἐσῶθη - ᾧ τῆς ἀφύκτου δίκης τοῦ Θεοῦ - ἥνικα εἰς τὸ θυσιαστήριον ἀπετέθη κατὰ τὸ κέρασ τοῦ βήματος, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπὶ 20 τὸν κεκλοφότα καὶ τολμητίαν ἐκεῖνον· δαίμονι γὰρ ἀλάλῳ καὶ δεινῶ κρουσθεῖς δικαίᾳ κρίσει ὁ δεῖλαιος εὐθὺς ὑπτίως ἐπίπροσθεν πάντων ἔπεσε τετρυγῶς τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ἀφροὺς ἀποπτύων καὶ κράζων οἷα δὴ τράγος τὰ παρακεκομμένα καὶ ἄσημα. Ἀλλ' ἔφ' ἱκανὰς 25 τῇ παιδείᾳ ταύτῃ ἐπιμείνας ἡμέρας ὁ ἄθλιος μόλις ἀφέθη τῆς τοῦ δαίμονος μᾶστιγος τῇ τοῦ ἁγίου Συμεὼν συμπαθείᾳ, καὶ ἰάσεως ἔτυχεν.

Οὕτω τοίνυν δοξάζει τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ σεβασμίους πᾶσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀποδεί- 30 κνυσιν ἐκκλησίᾳ. Ὅτι αὐτῶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

152, 3 καὶ εἰς ἀκάτιόν τε Η.

152.18 ἐκκλησιαστήριον Η.

ὑπηρέτης τοῦ ἡγουμένου του, γιὰ νὰ τὴν μεταφέρῃ ἀνεβαίνοντας στὸ βουνό, ἐνῶ αὐτὸς θ' ἀκολουθοῦσε.

152

Ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος ὅμως, πραγματικὸς κλέπτης καὶ δραπέτης, μόλις ἔλαβε τὴν εἰκόνα, ἐγύρισε πίσω, εἰσῆλθε σὲ πλοiάριο ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα, διαπερᾶ τὴν Προποντίδα καὶ φθάνει στὴν βασιλεύουσα, ὅπου τὴν ἐπώλησε σ' ἓνα Β. "Ὅταν ὁ ἡγούμενος ἔφθασε στὴν μονὴ του, ἀναζητεῖ τὸν Βενετὸ μοναχό, στὸν ὁποῖο ἐμπιστεύθηκε τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ οὔτε εἰκὼν οὔτε ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος, στὸν ὁποῖο ὁ μοναχὸς ἀπὸ ἀφροσύνη εἶχε δώσει τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, δέν ἐφαινόταν πουθενά. Σὲ λίγες ἡμέρες, κατὰ τὶς ὁποῖες τὸν ἡγούμενο κατεῖχε λύπη καὶ ἀθυμία γιὰ τὸ συμβάν, ὁ δοῦλος παραδίδεται ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἀνακριτὴ. Αὐτὸς δέ, ἐξεταζόμενος, ὁμολογεῖ ὅτι εἶχε πωλήσει τὴν εἰκόνα σὲ Βενετούς. Δίδεται ἡ τιμὴ στὸν ἀγοραστή, τὴν ὁποία εἶχε λάβει καὶ δαπανῆσει ὁ δοῦλος. Αὐτοὶ ποὺ ἔλαβαν τὴν εἰκόνα τοῦ θεολόγου πατρὸς τὴν μετέφεραν στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, μαζί μ' ἐκεῖνον τὸν ἀχρεῖο δραπέτη δοῦλο. Μόλις δέ ἡ εἰκὼν ἐσώθηκε καὶ ἐτοποθετήθηκε στὸ θυσιαστήριον κατὰ τὸ κέρασ τοῦ βήματος — ὦ, ποῖα ἄφευκτη τιμωρία! — ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀνέβηκε σ' ἐκεῖνον τὸν αὐθάδη κλέπτη. Πραγματικᾶ, κτυπημένος ἀπὸ ἄλαλο καὶ φοβερὸ δαίμονα κατὰ δικαία κρίσι ὁ ταλαίπωρος, εὐθύς ἀμέσως ἔπεσε ὑπὸ τὸν ἐνώπιον ὄλων, τρίζοντας τὰ δόντια, πτύοντας ἀφροὺς καὶ ἐξάγοντας σὰν τράγος διακεκομμένες καὶ ἄναρθρες κραυγές. Ἀλλὰ ὁ ἄθλιος, ἀφοῦ ἔμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες σ' αὐτὴν τὴν τιμωρία, μὲ δυσκολία ἀφέθηκε ἀπὸ τὸ κτύπημα τοῦ δαίμονος καὶ ἐπέτυχε θεραπεία διὰ τῆς συμπαθείας τοῦ ἁγίου Συμεών.

"Ἔτσι πραγματικᾶ δοξάζει ὁ Θεὸς αὐτοὺς ποὺ τὸν δοξάζουν καὶ τοὺς ἀναδεικνύει σεβαστοὺς ἀπὸ ὅλους στὴν Ἐκκλησία του. Διότι σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΥΜΕΩΝ
Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Κατὰ τὰ λεγόμενα στὸν Βίο, ὁ Συμεὼν ἐγεννήθηκε στὴν Γαλάτη τῆς Παφλαγονίας, πὺ ἀπεῖχε ὀκτὼ ἡμέρες ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, θὰ μπορούσαμε νὰ εἰποῦμε γύρω στὰ 400 χιλιόμετρα. Οἱ γονεῖς του Βασίλειος καὶ Θεοφανώ, πὺ ἀνῆκαν στὴν ἐπαρχιακὴ ἀριστοκρατία, τὸν ἔφεραν «ἀπαλὸν» ἀκόμη κατὰ τὴν ἡλικία στὴν Κωνσταντινούπολι, κοντὰ στοὺς πᾶππους του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν «ἐνδοξοὶ» τότε στὰ ἀνάκτορα. Σκοπὸς τῆς ἐνεργείας αὐτῆς τῶν γονέων ἦταν νὰ δώσουν τὴν εὐκαιρία στὸν υἱὸ τους νὰ σπουδάσῃ, πρᾶγμα πὺ δὲν μπορούσε νὰ ἐπιτύχει στὴν ἀγροτικὴ περιοχὴ πὺ ἐξοῦσαν οἱ ἴδιοι. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἦταν ἡλικίας 6 ἐτῶν ὅταν ὠδηγήθηκε ἐκεῖ, αὐτὸ δὲ συνάγεται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν πορεία πὺ εἶχαν οἱ σπουδῆς του. Στὴν ἀρχὴ παραδόθηκε στὸν γραμματιστὴ γιὰ στοιχειώδη μαθήματα¹ καὶ στὴν συνέχεια παρακολούθησε τὰ μαθήματα τοῦ γραμματικοῦ. Συνῆθως κάθε κύκλος μαθημάτων διαρκούσε 4 ἔτη καὶ ὁ Συμεὼν στὸ τέλος τῶν δύο κύκλων εἶχε φθάσει τὴν ἡλικία τῶν 14 ἐτῶν. Δὲν εἶχε διάθεσι νὰ συνεχίσῃ τὶς σπουδῆς του παρακολουθώντας μαθήματα ἀνωτάτου ἐπιπέδου, ρητορικῆς δηλαδὴ καὶ φιλοσοφίας. Εἶχε ὅμως ἤδη ἀσκηθῆ ἐπιτυχῶς στὴν ταχυγραφία καὶ καλλιγραφία καὶ, σημειώνει ὁ βιογράφ-

1. Τὰ μαθήματα τοῦ γραμματιστοῦ ἀρχίζαν τὰ παιδιὰ σὲ ἡλικία 7 ἐτῶν, ὅπως καὶ σήμερα.

2. Βίος κεφ. 2 καὶ 27.

φος, τοῦτο μπορεῖ νὰ πιστοποιηθῆ διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν βιβλίων πού ἔγραψε².

Σύμφωνα μὲ τὸν μαθητὴ καὶ βιογράφου του Νικήτα Στηθάτο ὁ Συμεὼν ἦταν ὠραῖος στὴν ἐμφάνισι καὶ παρουσίαζε ὠριμότητα στὴν παράστασί του, πρᾶγμα πού ἔδωσε στὸν ἀπὸ τὸν πατέρα θεῖο του ἐνθάρρυνσι νὰ τὸν παρουσιάσῃ στὰ ἀνάκτορα. Ὁ θεῖος του αὐτὸς διέπρεπε τότε στὰ τῶν κοιτωνιτῶν, δηλαδὴ ἦταν προϋστάμενος τῶν θαλαμηπόλων τῶν ἀνακτόρων καὶ εἶχε πολὺ θάρρος ἐνώπιον τῶν βασιλέων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, πού ἦταν αὐτάδελφοι, υἱοὶ τοῦ Ρωμανοῦ Β', καὶ ὁμόστεφοι πορφυρογέννητοι. Φαίνεται ὅτι ὁ θεῖος ὑπηρετοῦσε ἀκριβῶς στοὺς δύο νεαροὺς βασιλεῖς, ἀλλ' ἐπιδιώξις του δὲν ἦταν νὰ παρουσιάσῃ σ' αὐτοὺς τὸν ἀνεψιό, διότι αὐτοὶ δὲν εἶχαν πραγματικὴ ἐξουσία ἀκόμη. Ἐπιδιώξις του ἦταν νὰ τὸν παρουσιάσῃ στὸν αὐτοκράτορα καὶ ὄχι ἀπλῶς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ σ' αὐτόν· «τῷ αὐτοκράτορι αὐτὸν δοῦναι καὶ οἰκειώσασθαι»³, δηλαδὴ νὰ τὸν δώσῃ στὸν αὐτοκράτορα καὶ νὰ τὸν κἀνῃ ἐσωτερικὸ ἀυλικό. Ὁ Συμεὼν ἂν καὶ ἀρνήθηκε νὰ δεχθῆ τὴν πρότασι, διότι δὲν ἤθελε νὰ δεσμευθῆ ὀλοκληρωτικῶς στὰ βιωτικὰ πράγματα, ἔδέχθηκε τὸ ἀξίωμα τοῦ σπαθαροκουβικουλαρίου καὶ τοῦ μέλους τῆς συγκλήτου. Ὁ βαθμὸς τοῦ σπαθαρίου, πού ἐσήμαινε φύλαξ καὶ ὑπασπιστής, ἦταν τῶρα πλέον ἀπλῆ τιμητικὴ διάκρισις, ἀλλ' εἶχε καὶ ὠρισμένες ὑπηρεσιακὰς ὑποχρεώσεις, πολὺ περισσότερο συνδυασμένες μὲ τὸν βαθμὸ τοῦ συγκλητικοῦ, πού ἐλάμβανε τῶρα ὁ Συμεὼν ἴσως σὲ διαδοχὴ τοῦ πάππου του.

Φαίνεται ὅτι ὁ θεῖος ἐπέμενε νὰ τὸν ὠθήσῃ στὴν ἀνακτορικὴ σταδιοδρομία καὶ αὐτὸς, ἀφοῦ εἶχε δεχθῆ ἐκεῖνο τὸ ἀξίωμα, δὲν εἶχε τὴν πρόθεσι νὰ δεχθῆ τίποτε περισσότερο, ἐκαραδοκοῦσε μάλιστα τὴν εὐκαιρία

3. Βίος κεφ. 3.

ν' ἀπαλλαγῆ καὶ ἀπὸ αὐτό, ὅταν ξαφνικᾶ ὁ περιόδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐξεβλήθηκε ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωὴ μὲ ἀπαίσιο θάνατο⁴. Χωρὶς καμμία ἀμφιβολία ὁ περιόδοξος ἀνὴρ εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος Φωκᾶς, πατριῶς τῶν δύο νεαρῶν βασιλέων, πὺν ἐδολοφονήθηκε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 979. Ἐπειδὴ ὁ Συμεὼν μόλις ἔμπαινε τότε στὸ 14ο ἔτος τῆς ἡλικίας του, πρέπει νὰ εἶχε γεννηθῆ τὸ 956 καὶ νὰ ἔφθασε στὴν πρωτεύουσα τὸ 963.

Ἀρπάζει λοιπὸν αὐτὴν τὴν εὐκαιρία ὁ Συμεὼν καὶ καταφεύγει στὴν μονὴ τοῦ Στουδίου, γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴν εἰσοδογὴ σ' αὐτὴν, ἐλπίζοντας στὴν σύστασι τοῦ πνευματικοῦ τὸν ὁποῖον εἶχε ἀπὸ πολὺν καιρὸ, τοῦ Συμεὼν τοῦ Εὐλαβοῦς, Στουδίτου μοναχοῦ. Αὐτὸς ὅμως τοῦ ἀναχαίτισε αὐτὴν τὴν ὁρμὴ, διότι διήνυε ἀκόμη τὸ δέκατο τέταρτο ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ ὑπέδειξε ν' ἀναμένῃ περισσότερη ὠρίμανση⁵.

Ἐκτοτε ὁ νέος ἔμεινε στὴν οἰκία τοῦ θείου του, ἐργαζόμενος καὶ ἐπιδιδόμενος σὲ θεολογικὰς μελέτας. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο χρειάζεται νὰ χρησιμοποιηθοῦν συγκριτικῶς τόσο ὁ Βίος τοῦ Συμεὼν⁶, ὅσο καὶ ἡ Κατήχησις 22¹, πὺν φέρει αὐτοβιογραφικὸ χαρακτήρα. Στὴν Κατήχησι αὐτὴ ὁ Συμεὼν ὁμιλεῖ σὲ τρίτο πρόσωπο γιὰ ἕνα νέο, ὀνομαζόμενον Γεώργιο, ἀλλὰ εἶναι βέβαιον ὅτι πρόκειται γι' αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ φαίνεται ὅτι αὐτὸ ἦταν τὸ κοσμικὸ ὄνομα τοῦ Συμεὼν, πρὶν προσέλθῃ στὸν μοναχικὸ βίον. Ὁ Γεώργιος αὐτός, εἰκοσαετῆς στὴν ἡλικία, ὠραῖος στὸ πρόσωπον καὶ ἐπιβλητικὸς στὸ παράστημα, ἦταν γνῶριμος μὲ κάποιον ἅγιον μοναχὸ πὺν ἐζοῦσε σ' ἕνα ἀπὸ τὰ μοναστήρια τῆς πόλεως. Ἐπῆρε ἀπὸ αὐτὸν ἕνα βιβλίον, τὸ Περὶ τοῦ πνευματικοῦ νόμου

4. Βίος κεφ. 3.

5. Βίος κεφ. 4.

6. Κεφ. 4.

τοῦ Μάρκου Μοναχοῦ, στὸ ὁποῖο ἐδιᾶβασε ἐνδιαφέροντα παραγγέλματα περὶ ἐπιμελείας τῆς συνειδήσεως, ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν καὶ προσευχῆς. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι αὐτῶν τῶν ἀναγνωσμάτων, ἐνῶ κατὰ τὴν ἡμέρα ἠσχολεῖτο στὴν διαχείρισι τοῦ οἴκου ἐνὸς πατρικίου καὶ ἐφρόντιζε γιὰ τὶς ἀπαραίτητες προμήθειές του, τὸ βράδυ ἄφωσιωνόταν σὲ ἐντονη καὶ θερμῇ προσευχῇ συνοδευομένη ἀπὸ στεναγμούς καὶ δάκρυα. Μιὰ νύκτα, τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς, ξαφνικὰ ἐγέμισε τὸ δωμάτιο ἄπλετο φῶς· καταλήφθηκε ἀπὸ ἐκστασι, ὃ νοῦς του ἔφθασε στὰ οὐράνια, ὅπου εἶδε νὰ στέκεται δίπλα στὸ φῶς ὁ πνευματικός του γέρων. Πατρικίος βέβαια πρέπει νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ θεῖος του καὶ αὐτοῦ τὸν οἶκο ἐφρόντιζε ὁ Συμεών, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ λεγόμενα στὸν Βίο.

Ὁ Βίος περιλαμβάνει παρομοία ἔκθεσι μὲ μικρὲς διαφορές. Πρῶτα διαβεβαιώνει ὅτι τὸ βιβλίον ἦταν τῶν θεσπεσίων ἀνδρῶν Μάρκου καὶ Διαδόχου, καὶ ὄχι μόνο τοῦ Μάρκου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ὁ Στηθάτος ἐδῶ ἀντέγραψε ἐσφαλμένως ἀπὸ τὴν Κατήχησι, διότι μπορεῖ νὰ εἶχε ἀνεξάρτητη διήγησι ὑπ' ὄψι, κατὰ τὴν ὁποία στὸν κώδικα περιέχονταν ἔργα καὶ τῶν δύο ἀνδρῶν, ἀλλὰ τὸ χωρίον ποῦ ἐπηρέασε τὴν σκέψι τοῦ Συμεῶν ἀνῆκε στὸ ἀναφερθὲν ἔργο τοῦ Μάρκου. Ὁ Βίος περιγράφει στὴν συνέχεια τὴν ἐκστασι, ἀλλὰ λέγει ὅτι τοῦτο συνέβηκε πρὶν περάσουν πολλὰ ἔτη, μετὰ παρέλευσι ὀλίγου χρόνου. Ἐπειδὴ ὀλίγο προηγουμένως ἀνέφερε ὅτι τότε ὁ Συμεών ἦταν μόνο 14 ἐτῶν, πρέπει νὰ ἐδοκίμασε τὴν ἐμπειρία αὐτὴν σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία. Ὅπως ὅμως μαρτυρεῖ ἡ Κατήχησις 22 τὴν ἐδοκίμασε σὲ ἡλικία 20 ἐτῶν. Αὐτὴ ἡ διαφορὰ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸν χα-

7. Κατήχησις 22, 2 ἐέ.

8. «Οὐδὲ περιόδων πολλῶν ἐτῶν ἐδεήθη». «μετὰ ὀλίγου χρόνου παρέλευσιν» κεφ. 4.

ρακτῆρα τῆς σημερινῆς μορφῆς τοῦ Βίου, ἡ ὁποία, ὅπως ἐξηγεῖται στὸν οἰκεῖο τόπο, προέρχεται ἀπὸ ἐπιτομὴ τοῦ «Βίου κατὰ πλάτος», εἶναι δὲ γι' αὐτὸ δυνατὸ κατὰ τὴν ἐπίτμησι νὰ παραλείφθηκε κάποιον οὐσιῶδες χωρίον πὸν ἔδινε ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ὁ Συμεὼν (Γεώργιος ἀκόμη ἕως τότε) ἦταν εἰκοσαετῆς, ὅταν ἔδοκίμασε αὐτὴν τὴν ἐμπειρία. Καταλήφθηκε ἀπὸ χαρᾶ καὶ ἔκπληξι, ἐδάκρυσεν ἀπὸ τὴν καρδίαν του καὶ τὰ δάκρυα συνωδευόταν ἀπὸ γλυκύτητα. Πυρπολούμενος ἀπὸ θεῖον πῦρ, παρακάλεσε τὸν πνευματικὸν του πατέρα νὰ τὸν δεχθῆ στὸν μοναχικὸν βίον, ἀλλ' αὐτὸς τὸν ἀπέτρεψε γι' ἄλλη μία φορά. Βέβαια συνέχιζε ἀκόμη τὴν ὑπηρεσίαν του στὸ κράτος, ὅπως λέγεται ἀπὸ τὸν βιογράφο⁹. Διαφορετικὴ κάπως εἰκόνα δίδεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Συμεὼν στὶς Εὐχαριστίαις του. Ἐκεῖ λέγεται ὅτι ἡ πρώτη ὄπτασίαν τοῦ ἀπετέλεσε ἀφορμὴ προσωρινῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὰ βιωτικά, μετὰ τὴν ὁποία ἐπέστρεψε πάλιν σ' αὐτά. Ἡ δευτέρα ὄπτασίαν ἦταν ἐκείνη πὸν τὸν ἀπεμάκρυνε ὀριστικά. Αὐτὸ τονίζεται τόσο πολὺ καὶ στὶς δύο Εὐχαριστίαις, ὥστε πρέπει νὰ πιστεύσωμε ὅτι ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα¹⁰.

Ἐξὶ ἔτη λοιπὸν μετὰ τὴν πρώτην ἐκείνην φοβερὴν ὄπτασίαν, ὁ Συμεὼν εἶδε καὶ ἄλλη σημαντικώτερη πὸν ἀπετέλεσε καὶ τὴν ἀφορμὴν τῆς ὀριστικῆς ἀποταγῆς. Εὐθὺς ἀμέσως ὁμοῦ τοῦ ἀνατέθηκε ἐπίσημη ἀποστολὴ στὴν ἰδιαίτην πατρίδα, τὴν ὁποία αὐτὸς θὰ συνεδύαζε μὲ ἐπίσκεψιν πρὸς τοὺς γονεῖς του. Ὅταν δέ, πρὶν ἀπέλθῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς, ἐπῆγε νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν πνευματικὸν του, εἶδε μὲ χαρὰ ὅτι ἐκεῖνος ἦταν πρό-

9. Βίος 6.

10. Εὐχαριστία 7 καὶ 14. Β' Εὐχαριστία 2.

θυμος τώρα νᾶ τὸν εἰσαγάγη στήν μοναχική ἄσκησι. Ὁ πατήρ του, πού εἶχε διαπιστώσει τὶς προθέσεις τοῦ υἱοῦ, κατέβαλε ἔντονες ἀλλὰ μάταιες προσπάθειες νᾶ τὸν ἀποτρέψη. Αὐτός, ἀφοῦ ἔπειτα ἀπὸ μῆνες ἐπέστρεψε στήν Κωνσταντινούπολι, ἔτρεξε πρός τὸν γέροντά του σὰν διψασμένη ἔλαφος στὶς πηγές τῶν ὑδάτων. Ἔγινε τότε δεκτὸς ὡς δόκιμος στήν Μονή Στουδίου¹¹, σὲ ἡλικία 27 ἐτῶν. Τότε προφανῶς ἔλαβε τὸ ὄνομα Συμεών, ὃ ἄλλοτε ὀνομαζόμενος Γεώργιος.

Σ' ἓνα αὐτογραφικὸ τεμάχιο, στήν Κατήχησι 16¹², περιγράφει μία ἄλλη πνευματικὴ ἐμπειρία του ὃ Συμεών, σὰν νᾶ τοῦ τὴν διηγῆται ἓνας νέος. Ἦταν ὑποτακτικὸς ἐνὸς ἀγίου ἀνδρός, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἤκουε γιὰ οὐράνιες ἐλλάμψεις πού ἔρχονταν στοὺς ἀγωνιστὰς. Κάποια ἡμέρα τὸν συνώδευσε σὲ ἐπίσκεψι πνευματικῶν τέκνων του καὶ ὅταν ἐπέστρεψαν ἦταν κατὰκοπος. Μετὰ τὸ δεῖπνο ὃ Συμεών ἐπιδόθηκε στήν προσευχή, ὁπότε ἐγέμισε πνευματικὴ χαρὰ καὶ ἡδονή. Ἐπесе πρηνῆς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φῶς λαμπρότατο τοῦ συνήρπασε τὸν νοῦ καὶ τὴν ψυχή. Δὲν ἀντιλαμβανόταν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο τὸ φῶς ἐκεῖνο καὶ δὲν αἰσθανόταν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο τὴν ἄρρητη εὐφροσύνη ἀπὸ τὸ φῶς ἐκεῖνο. Ἀργότερα τὸ φῶς ἐξασθένησε καὶ τότε αἰσθάνθηκε βαρειά ἀπογοήτευσι γιὰ τὸν χωρισμὸ ἀπὸ αὐτό. Αὐτὴ εἶναι ἡ τρίτη ἐκστατικὴ ὄπτασι τοῦ Συμεών πολὺ ἐντονώτερη ἀπὸ τὶς πρῶτες. Τότε, ἀπὸ τὴν κατάνυξι καὶ τὸν θεῖο φωτισμὸ τοῦ ἐδόθηκε λόγος σοφίας καὶ γνώσεως, ὥστε νᾶ γίνῃ διδάσκαλος τῶν παλαιότερων καὶ νᾶ θαυμάζεται ἀπὸ ὅλους. Οἱ ἐπιστολές πού ἔγραφε σὲ ἐρωτῶντας προκαλοῦσαν ἔκπληξι σὲ πολλούς¹³.

11. Βίος κεφ. 10.

12. 16, 1 - 6. Ἡ ἴδια ἐκστασις περιγράφεται στὸν Βίο 19.

13. Βίος 20.

Ἦταν ἀφωσιωμένος στὸν πνευματικό του, ὁ ὁποῖος μάλιστα μὲ ἔγκρισι τοῦ ἡγουμένου τῶν Στουδιτῶν Πέτρου τὸν ἐφιλοξένησε ἀρχικὰ στὸ κελλί του. Ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ἀνάξιο νὰ ἐγγίση τὰ ἐνδύματα τοῦ διδασκάλου καὶ εὐλαβεῖτο ἀκόμη καὶ τὸ χῶμα ὅπου ἐπατοῦσαν τὰ πόδια του. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν προσωπικῶν σχέσεων δὲν ταίριαζε σ' ἓνα κοινόβιο, ὅπου οἱ μοναχοί, δόκιμοι καὶ κουρευμένοι, ἔχουν ἀναφορὰ μόνο στὸν ἡγούμενο καὶ σὲ ὅποιον ἔχει ἐντολὴ ἀπὸ αὐτόν, καὶ τέτοιο πρᾶγμα δὲν μπόρεσε ν' ἀφήση ἀπείρακτο τὸ πνεῦμα τῆς πονηρίας. Ἡ ἀντίδρασις πὺν προκλήθηκε ἀνάγκασε τὸν Συμεὼν τὸν Εὐλαβῆ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Συμεὼν τὸν Νέο, δόκιμο ἀκόμη, στὴν παρακείμενη Μονὴ Ἀγίου Μάμαντος, πὺν εὐρισκόταν μέσα ἀπὸ τὰ τεῖχη, κοντὰ στὴν πύλη τῆς Ξηροκέρκου, τὴν σημερινὴ πύλη Βελιγραδίου. Ὡς δόκιμος τῆς νέας αὐτῆς μονῆς μποροῦσε τώρα νὰ δέχεται ἐπισκέψεις τοῦ γέροντός του κατὰ διαστήματα, ὥστε νὰ λαμβάνῃ πνευματικὲς συμβουλές. Μετὰ μία νέα ἀποκάλυψι ὁ Εὐλαβῆς τὸν ἀπέκρινε μοναχό¹⁴. Σύμφωνα μὲ τὶς μαρτυρίες πὺν ἀναφέρθηκαν προηγουμένως ὁ Συμεὼν εἰσῆλθε στὴν Στουδίου σὲ ἡλικία 27 ἐτῶν, ἐπέραςε ἓνα περίπου ἔτος σ' αὐτὴν καὶ μερικὸς μῆνες ὡς δόκιμος στὸν ἅγιο Μάμαντα. Ὁταν ὑπέστη τὴν μοναχικὴ κουρὰ πρέπει νὰ ἦταν γύρω στα 29 καὶ αὐτὸ συνέβηκε τὸ 985 ἢ 986.

Μετὰ ἀπὸ δύο ἔτη πνευματικῶν ἀγῶνων εἶχε ξεπεράσει τὴν μέσην τοῦ δρόμου καὶ προχωροῦσε πρὸς τὴν τελειότητα τῆς σοφίας, ἡ γλῶσσα του εἶχε δυναμωθῆ, οἱ ἐπιστολές του μετέφεραν σὲ πολλοὺς τὸν ἀγαθὸ λόγον· ὁ διδάσκαλος ἀντιλήφθηκε ὅτι εἶχε φθάσει στὴν κατάστασι τοῦ τελείου ἀνδρός, στὸ ἀνάστημα τοῦ Χριστοῦ,

14. Βίος κεφ. 22 - 24.

καὶ ἐσκεπτόταν νὰ τὸν καταστήσῃ λύχνο καιόμενο στὴν λυχνία τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ἀπεβίωσε ὁ καλὸς ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Μάμαντος Ἀντώνιος. Τότε μὲ ψῆφο τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος καὶ ἀπόφασι τοῦ πατριάρχου Νικολάου Β' Χρυσοβέργη χειροτονεῖται ἱερεὺς καὶ ἐγκαθίσταται ἡγούμενος τῆς μονῆς τὸ ἔτος 988¹⁵. Τὴν ὥρὰ τῆς χειροτονίας του εἶδε τὸ ἅγιο Πνεῦμα νὰ κατέρχεται στὴν κεφαλὴ του καὶ ἐπρόκειτο νὰ τὸ βλέπῃ κατερχόμενο στὴν θεῖα λειτουργία καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τῶν 48 ἐτῶν τῆς ἱερουργίας του.

Ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος εἶχε ἰδρυθῆ ἀπὸ τὸν Φαρασμάνη, θαλαμηπόλο τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὃ ναὸς της ὁμῶς ἀνεγέρθηκε ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου Γεωργία. Τώρα ἦταν πτωχὴ καὶ ἡμιερειπώμενη¹⁶. Ἀπέκειτο λοιπὸν στὸν νέο ἡγούμενο νὰ τὴν ἀναμορφώσῃ φυσικῶς καὶ πνευματικῶς. Κατεδάφισε τὰ σαθρὰ κτίρια, οἰκοδόμησε νέα ἀπὸ τὰ θεμέλια καὶ ἀνακαίνισε τὸν ναό, στολίζοντάς τον μὲ μάρμαρα καὶ εἰκόνες. Καὶ ἔπειτα αὐξήσῃ τὴν ἀδελφότητά της καὶ τὴν ἐδίδαξε¹⁷.

Ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἐζητοῦσε βέβαια τὴν πρᾶξι «πιστοποιήσατε», ἔλεγε, «τοὺς λόγους σας μὲ ἔργα, γιὰ νὰ εὕρω μικρὴ ἀναψυχὴ»¹⁸. Ἀλλὰ φυσικᾶ ἐζητοῦσε καὶ κατι πέρα ἀπὸ αὐτὴν, τὴν θεωρία. Γιὰ νὰ χαράξῃ τὴν δρθὴν στὸ σημεῖο αὐτῆ γραμμῆ, ἐχρειάσθηκε νὰ παλαίσῃ κοπιωδῶς. Ἡ ἀγιότης τοῦ βίου του ἦταν γενικῶς ἀναγνωρισμένη, ἀλλ' ἦταν ὁ ἴδιος ἀνήσυχος ὡς πρὸς

15. Βίος κεφ. 29 - 30.

16. Σωφρονίου Λεοντουπόλεως, «Αἱ ἐν Βυζαντίῳ ἱεραὶ Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος», Ὁρθοδοξία 21 (1947), 207 - 213. 271 - 277, 331 - 334.

17. Βίος, 34 ἐέ.

18. Κατηχήσεις 19, 3.

τὴν γραμμὴν πὺν ἀκολουθοῦσε, ἴσως διότι ἡ ὀρθότης τῆς ἀμφισβητοῦνταν ἀπὸ τοὺς αὐστηρὰ πρακτικοὺς ἄνδρες τῆς ἰδικῆς του μονῆς καὶ τῆς τοῦ Στουδίου. Οἱ ἀντιρρήσεις ἐγεννοῦσαν καὶ σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο ἀμφιβολίες περὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου τὸ ὅποιο ἔβλεπε στὰ ὄραματά του ἦταν θεῖο ἢ δαιμονικό;

Ἐφρόντιζε νὰ ἔχη στενὸ προσωπικὸ σύνδεσμο μὲ τοὺς μοναχοὺς του καὶ τοὺς ἐθέρμανε μὲ τὶς κατηχήσεις του. Ἀλλὰ δὲν εὔρισκε πάντοτε ἀνταπόκριση ἀνάμεσά τους, διότι αὐτοὶ ἦσαν «πρακτικοί», ἡ μυστικὴ ὁδὸς εἶχε λησμονηθῆ ἀπὸ αἰῶνες καὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ Συμεῶν νὰ καταστοῦν θεωρητικοὶ τοὺς ἐξένισε. Οἱ πολλοὶ τὸν ἀγγελικὸ βίο τὸν ἐθεωροῦσαν ὡς ὑπόθεσι τοῦ μέλλοντος αἰῶνος καὶ ἡ ἐξομοίωσις μὲ τοὺς παλαιοὺς πατέρες τοὺς ἐφαινόταν ἀδύνατη τώρα. Ἀρνιῶταν κυρίως τὴν δυνατότητα τῆς θεωρίας καὶ θεοπτίας. Κατὰ τὸν Συμεῶν ἀδυναμία ὑπάρχει μόνο γιὰ ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν τὴν ἐπιδιώκουν, καὶ γιὰ ἐκείνους πὺν ἰσχυρίζόμενοι ἀδυναμία κλείνουν τὴν ἄνοδο πρὸς τὸν Θεό, τὴν ὅποια ἀνοιξε ὁ Χριστός· καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν αἵρετικοί. «Ἐκείνους ὀνομάζω αἵρετικούς, τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι τινα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις καὶ ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸν δυνάμενον φυλάξαι τὰς εὐαγγελικὰς ἐντολὰς καὶ κατὰ τοὺς ἁγίους γενέσθαι πατέρας»¹⁹.

Πολλοὶ ὁμως μοναχοὶ του, ἀντὶ κατανοήσεως, ἐπέδειξαν ἀδικαιολόγητη ἐχθρότητα, σὰν νὰ εἶχαν γίνει ὄργανα τοῦ πονηροῦ. Κάποια φορὰ τριάντα ἀπὸ αὐτοὺς, πὺν ἴσως ἀποτελοῦσαν τὸ ἡμισυ τῆς ἀδελφότητος, ἐστασίασαν, διέκοψαν ὀμιλία του κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ὀρθρου καὶ ὤρμησαν ἐναντίον του μὲ σκοπὸ νὰ τὸν ἐκδιώξουν ἀπὸ τὴν μονή. Μὲ χαμόγελο αὐτὸς παρέμεινε

19. Κατήχησις 29, 7.

ἀκίνητος καὶ αὐτὸ τοὺς ἀπέτρεψε²⁰. Προσέφυγαν πρὸς τὸν πατριάρχη Σισίννιο²¹, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνο δὲν τοὺς ἐδικαίωσε, ἀλλὰ τοὺς ἐπέβαλε τὴν ποινὴ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὴν μονή. Ὁ Συμεὼν τοὺς συγχώρησε ἀπὸ καρδιᾶς, τοὺς ἐβοήθησε ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς καὶ βαθμιαίως τοὺς συνεκέντρωσε πάλι στὸ μοναστήρι.

Ἀπὸ τότε ἐκυβέρνησε τὴν ποιίμνη του ἀδιατάρακτος στὴν ἡγουμενία. Διαπρεπεῖς μαθηταὶ συνέρρεαν ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές, ἀνάμεσα στοὺς ὁποῖους ἀναφέρονται ὀνομαστικὰ ὁ Ἀρσένιος, πὺν ἐπρόκειτο νὰ τὸν διαδεχθῆ στὴν ἡγουμενία, καὶ ὁ Ἴταλὸς ἐπίσκοπος Ἰερόθεος. Εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἡ περίπτωσις τοῦ δευτέρου. Ἐπειτα ἀπὸ ἀκούσιο φόνου ἐγκατέλειψε τὴν ἔδρα του, ἐπιδόθηκε σὲ ζωὴ μετανοίας, ἐπισκέφθηκε τὸν πάπα στὴ Ρώμη καὶ ἔπειτα τὸν πατριάρχη στὴν Κωνσταντινούπολι, τέλος δὲ ἔγινε δεκτὸς στὸν Ἀγιο Μάμαντα μὲ σύστασι τοῦ πατρικίου Γενεσίου. Αὐτὴ ἡ διακίνησις μεταξὺ Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως σημαίνει ὅτι ὁ ἐπίσκοπος προερχόταν ἀπὸ βυζαντινὴ ἐπαρχία τῆς Ἰταλίας καὶ ἡ μετακίνησις του ἔγινε τὴν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ὁ θρόνος τῆς Ρώμης ἐλεγχόταν γιὰ μικρὸ διάστημα ἀπὸ τὸ Βυζάντιο διὰ τοῦ Φιλαγάθου, γύρω στὸ 998.

Μετὰ 25 ἐτῶν διακονία στὴν ἡγουμενία ἀποσύρθηκε οἰκειοθελῶς, γιὰ νὰ ἐπιδοθῆ στὸν ἡσυχαστικὸ βίον, τὸ 1013. Κατὰ τὴν σύστασί του τὸν διαδέχθηκε ὁ μαθητῆς του Ἀρσένιος, ἐνῶ αὐτὸς κατέλαβε κάποια γωνιὰ τῆς μονῆς, ὅπου «ἡσυχάζων εἰργάζετο τὴν ἡσυχασταῖς ἀρμόζουσαν ἐργασίαν»²². Κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν

20. Βίος κεφ. 38.

21. Ἐπομένως τὸ ἐπεισόδιο συνέβηκε κατὰ τὰ ἔτη 996 - 998.

22. Βίος κεφ. 72.

ἀσχολήθηκε μὲ μεγαλύτερη ἄνεσι καὶ ἔντασι στήν συγγραφή.

Δὲν ἐβράδυναν ὅμως πολὺ νὰ τοῦ δημιουργηθοῦν προβλήματα, αὐτὴν τὴν φορὰ ἀπὸ ἀφορμὴ τὸν ἑορτασμὸ τῆς μνήμης τοῦ γέροντός του Συμεῶν τοῦ Εὐλαβοῦς. Πραγματικὰ ὁ εὐγνώμων μαθητής, ἡγούμενος ἀκόμη, συνέστησε ἑορτασμὸ γιὰ τὸν διδάσκαλο, ἐφ' ὅσον ἐγνώριζε καλὰ τὸν ἀποστολικό του βίο καὶ ἐπίστευε ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρύπτη τὰ θεῖα χαρίσματα του, ἀλλὰ νὰ τὰ διακηρύσσει· συνέταξε λοιπὸν τὸν Βίο του καὶ συνέθεσε ὕμνους καὶ ἐγκώμια σ' αὐτόν. Ἄν εἶχε διασωθῆ αὐτὴ ἢ βιογραφία θὰ ἐγνωρίζαμε πολλές λεπτομέρειες γιὰ τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ τοῦ ἀσκητοῦ, ἀλλὰ ἔχει χαθῆ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἀκολουθία· πρέπει λοιπὸν νὰ περιορισθοῦμε στὰ στοιχεῖα πὺ δίνει γιὰ τὸν Εὐλαβῆ ὁ Νικήτας στὸν Βίο τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου καὶ ὁ τελευταῖος στὰ κείμενά του.

Ὁ Εὐλαβῆς δὲν εἶχε χειροτονηθῆ ἱερεύς. Ὁ Νέος λέγει, «ἐγὼ ἐμαθητεύθην πατρὶ χειροτονίαν ἐξ ἀνθρώπων μὴ ἔχοντι»²³. Ὅμως ἀσκοῦσε ἔργα πὺ ἀνήκουν σὲ ἱερέα· ἔκειρε μοναχοὺς καὶ καθωδηγοῦσε ψυχές. Προφητικὴ φυσιογνωμία, εἶχε ἐπαναφέρει συνήθειες πὺ εἶχαν παλαιοὶ ἡγέτες τῆς ἐρήμου καὶ ἀσκοῦσε τὸ ἔργο του μὲ μεγάλη ἐπιτυχία, ἂν καὶ προκαλοῦσε ἀντιδράσεις. Παρ' ὅλο πὺ ἦταν ἀγράμματος ἔγραψε δλόκληρο βιβλίον γεμᾶτο πνευματικὴ ὠφέλεια²⁴. Τὸ βιβλίον αὐτό, τοῦ ὁποίου δὲν δίνει τὸν τίτλον ὁ Στηθαῖος, φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Λόγος ἀσκητικὸς ἀπὸ 40 κεφάλαια. Ἔχει ἐκδοθῆ στήν Φιλοκαλία τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου ἀνάμεσα στὰ κεφάλαια τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου²⁵. Ἡ

23. Ἐπιστολὴ 1, K. Holl, *Enthusiasmus und Bussgewalt*, σ. 127.

24. Βίος κεφ. 72.

25. Τὰ κεφ. 120 - 152 (= PG 120, 668 - 686).

ταύτισις γίνεται ἀπὸ ὠρισμένες ἀναφορὲς στὰ ἔργα τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου. "Ὅπως εἶδαμε, οἱ σχέσεις τῶν δύο Συμεῶν προεκάλεσαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀντιδράσεις, ἀλλ' ἔγιναν παράδειγμα γιὰ τὴν ἀναδιάρθρωσι τοῦ συστήματος τῶν γερόντων²⁶.

"Ὅπως λέγει ὁ Νέος στὴν Κατήχησι 16,2, ὁ γέρον ἦταν «περὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη ἑλληλακῶς», ὅταν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦταν 28 ἐτῶν, δηλαδὴ τὸ 984. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἐγεννήθηκε περίπου τὸ 924. "Ὅταν ἐπέθανε εἶχε φθάσει σὲ «καλὸν» γῆρας, ἀφοῦ εἶχε ἀθλήσει τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεως ἐπὶ 45 ἔτη. Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ καθορίσωμε μὲ ἀκρίβεια τὸ ἔτος θανάτου, διότι σὲ αὐτὲς τὶς εἰδήσεις δὲν ἀναφέρεται οὔτε πόσων ἐτῶν ἦταν ὅταν εἰσῆλθε στὸν μοναχικὸ βίον οὔτε πόσων ἐτῶν ἀπέθανε, ἐνῶ ἄλλες ἔμμεσες χρονολογικὲς ἐνδείξεις εἶναι ἀόριστες καὶ ἀβέβαιες.

'Εκεῖνο πού πρέπει νὰ θεωρηθῆ βέβαιο εἶναι ὅτι ὁ Νέος μὲ τὴν τόση ἀφοσίωσί του πρὸς τὸν διδάσκαλο δὲν πρέπει νὰ ἄφησε νὰ περάσῃ καιρὸς, γιὰ ν' ἀποδώσῃ τιμὲς σ' αὐτόν· θὰ τὸ ἔκανε πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατό του, ἴσως στὸ τεσσαρακονθῆμερο μνημόσυνο ἢ στὸ ἐτήσιο. 'Επίσης πρέπει νὰ θεωρηθῆ βέβαιο ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἦταν μέσα στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ ὁ ἑορτασμὸς ἦταν πανηγυρικός, ἡ πατριαρχικὴ ἀρχὴ θὰ ἐμάθαινε χωρὶς καθυστέρηση περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ. Ὁ πατριάρχης πού ἐπληροφορήθηκε· γιὰ τὸ γεγονὸς τῆς ἀποδόσεως ἰδιωτικῆς τιμῆς σ' ἓνα νέο ἅγιο ἦταν ὁ Σέργιος (1001-1020), πού σημαίνει ὅτι ὁ Εὐλαβῆς ἐπέθανε στὰ χρόνια αὐτοῦ ἢ στὰ ἀμέσως προηγούμενα δύο ἔτη χηρείας τοῦ θρόνου, πάν-

26. Βλ. Isidora Rosenthal Kamarinea, "Symeon der Neue Theologie und Symeon Studites. Ein Vorbild der Liebe des Schülers zum Lehrer,, Oekum. Einheit 3 (1952), 103-120.

τως μετὰ τὸν θάνατο τοῦ προκατόχου του Σισινίου (999). Τοῦτο εἶναι ἓνα ἀκόμη ἐνδεικτικὸ σημεῖο περὶ τῆς χρονολογίας πὺν ἐδεχθήκαμε γιὰ τὸν Συμεῶν τὸν Νέο.

Ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς καθιερώσεως τῆς ἐπετείου τιμῆς, ὁ ἑορτασμός συνεχίσθηκε ἀπροσκόπτως ἐπὶ 16 ἔτη²⁷. Στὸ μεταξὺ ἄρχισε ἡ ἀντίδρασις ἐκ μέρους τοῦ Στεφάνου Νικομηδείας πὺν διήρκεσε δύο ἔτη χωρὶς ἀποτέλεσμα, διότι οἱ ἀρχιερεῖς τῆς συνόδου «τὰς ἀκοὰς ἔβυον», ἔκλειαν τ' αὐτιά τους στὴν βάσκανη φωνή²⁸. Αὐτὰ τὰ δύο ἔτη πρέπει νὰ ὑπολογισθοῦν στὰ 16 τῆς ἀπροσκόπτου ἑορτασμοῦ. Ἐπειτα ἀκολούθησαν ἕξι ἔτη κατατρεγμῶν καὶ διωγμῶν ἐναντίον τοῦ Συμεῶν.

Τὸ ἔναυσμα ἔδωσε γι' αὐτὸ ὅπως ὑποδηλώθηκε ἤδη, ὁ Στέφανος Νικομηδείας, υἱὸς τῆς Ἀλεξίνας, δηλαδὴ τῆς συζύγου τοῦ Ἀλεξίου. Ὁ Στέφανος αὐτὸς ἦταν ἀπὸ τοὺς λογιότερους ἄνδρες τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ εἶχε σοβαρὴ ἐπιρροὴ στοὺς πολιτικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς παράγοντες. Παρουσιάζεται πρώτη φορὰ στὸ προσκῆνιο κατὰ τὸ τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννη Τσιμισκῆ (975), ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκάλεσε τοὺς εἰδικωτέρους στὰ ἄστρονομικὰ θέματα, γιὰ νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τί ἐσήμαινε ἡ ἐμφάνισις ἐνὸς κομήτη στὸ στερέωμα πὺν διατηρήθηκε ὀγδόντα ἡμέρες. Οἱ εἰδικοί, παρερμηνεύοντας τὸ φαινόμενο, ἐδήλωσαν στὸν αὐτοκράτορα, ὅτι τοῦτο ἐσήμαινε νίκες κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ μακροβιότητα καὶ ἐπρόκειτο ἐντὸς ὀλίγου νὰ συμβῆ τὸ ἀντίθετο. Ὁ Λέων Διάκονος²⁹ λέγει ὅτι αὐτοὶ πὺν ἔκαναν τὴν παρερμηνεία ἦσαν «Συμεῶνης τε ὁ Λογοθέτης καὶ Μάγιστρος καὶ ὁ τῆς Νικομηδείας πρό-

27. Βίος κεφ. 73.

28. Βίος κεφ. 79.

29. Ἱστορία 10, 6.

εδρος Στέφανος, ἄνδρες τῶν τότε σοφῶν ὄντως ἔλλογιμώτεροι». Ἀμέσως κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Βασίλειος Β' τὸν ἐπιφόρτισε μὲ ἀποστολὴν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν στασιαστὴ στρατηγὸν Βάρδα Σκληρὸν νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα, πρᾶγμα πὸν ἀπέκρουσε ἐκεῖνος. Ἄν καὶ νεαρὸς ἀκόμη, ὅπως φαίνεται, ἦταν καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο. Ἐπειτα δὲν φαίνεται γιὰ πολλὰ χρόνια. Ἀφωσιώθηκε στὰ ἐπισκοπικά του καθήκοντα, τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἀνέλαβε μετὰ τὰ ἀναφερθέντα ἐπεισόδια, ἂν καὶ οἱ ἱστορικοὶ ἐχρησιμοποίησαν ἐδῶ τὸν μετέπειτα τίτλο του. Στὶς ἀρχὲς τοῦ ἐπομένου αἰῶνος, γέρων πλέον, παραιτήθηκε τῆς θέσεώς του καὶ παρέμεινε στὴν πρωτεύουσα ὡς σύγκελλος. Ὁ τίτλος τοῦ συγκέλλου προσφερόταν τότε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα καὶ ὁ φορεὺς εἶχε ἰσχὺν τόσο στὰ ἀνάκτορα ὅσο καὶ στὸ πατριαρχεῖο.

Ὁ Στηθαῖος παραδέχεται τὴν μεγάλη μόρφωσι καὶ σοφία του, ἀλλὰ μειώνει πολὺ τὸ ἦθος του καὶ ἀποδίδει τὶς ἐνέργειές του ἔναντι τοῦ Συμεῶν στὴν ζηλοφθονία. Στὴν πραγματικότητα ὁ Στέφανος ἦταν ἓνας παραδοσιακὸς κοσμικὸς ἱεράρχης πὸν ἐφρόντιζε νὰ διατηρῇ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ κῦρος του καὶ δὲν ἦταν διατεθειμένος νὰ ἀνεχθῇ νεωτερισμοὺς σὰν αὐτὸν πὸν ἤθελε νὰ εἰσαγάγῃ ὁ Συμεῶν. Γι' αὐτὸν ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀγιότητος ἦταν ὑπόθεσις τοῦ παρελθόντος καὶ ὄχι τοῦ παρόντος. Εἶναι ὅμως παράδοξο ὅτι ὁ ἴδιος σὲ χειρόγραφο τοῦ 11ου αἰῶνος φέρεται ὡς ὄσιος: «τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου συγκέλλου καὶ μητροπολίτου Νικομηδείας»³¹.

Κατὰ τὰ λεγόμενα στὸν Βίος³² ὁ Στέφανος δὲν ἀνε-

30. Κεδρηνός, Ἱστορίαι II, 420, Bonn.

31. Κῶδ. Paris Gr. 1162.

32. Βίος 37.

χόταν εύκολα ν' ἀκούη περὶ τῆς ἁγιότητος καὶ κυρίως περὶ τῆς συγγραφικῆς δεινότητος τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου, ἐνῶ ὁ ἴδιος μπορούσε νὰ διακριθῆ ἴσον στὸν προφορικὸ λόγο. Ὅταν ὁμως κάποτε συναντήθηκε μὲ αὐτὸν τυχαίως στὸ πατριαρχεῖο, γιὰ πρώτη φορά, τοῦ ἐζήτησε νὰ διατυπώσῃ τὶς ἀπόψεις του ἐπὶ τοῦ θέματος, «πῶς χωρίζεις τὸν Υἱὸν ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, ἐπινοοῖα ἢ πράγματι;». Ὁ Συμεῶν διετύπωσε τὴν ἀποψὶ του μὲ μιὰ ἔμμετρη πραγματεία πὺν σώζεται μεταξὺ τῶν ὕμνων του³³. Ἦταν τόση ἡ ἐντύπωσις τοῦ Στεφάνου, ὥστε ἀποφάσισε νὰ μειώσῃ τὸ κῦρος του καὶ ἐπειδὴ δὲν μπορούσε νὰ εὔρη τίποτε τρωτὸ στὸν ἴδιο, ἄρχισε νὰ κατηγορῆ τὸν διδάσκαλό του. Ὁ Εὐλαβῆς χάριν ταπεινώσεως συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός· τώρα λοιπὸν ὁ Στέφανος κατηγοροῦσε τὸν μαθητὴ του ὅτι τιμᾷ ὡς ἅγιο ἓνα ἁμαρτωλό. Ὅπως εἶδαμε προηγουμένως, ἐπὶ δύο ἔτη δὲν μπορούσε νὰ πείσῃ κανένα, τελικῶς ὁμως ἐπεκράτησε ἡ ἀποψὶς του, πίσω ἀπὸ τὴν ὁποία εὗρισκόταν ἡ σκέψις ὅτι μόνο ἡ Ἐκκλησία, διὰ τῶν ἐπισήμων ὁργάνων της, μπορεῖ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἁγιότητα ἐνὸς προσώπου. Αὐτὸ εἶναι φυσικὰ σωστό, ἀλλὰ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἁγιότητος κατὰ τὶς ὀρθόδοξες συνήθειες ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ ποίμνιο τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἱεραρχία δὲν κάνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐπισήμως αὐτὸ πὺν τοῦ ἀποδίδεται ἀπὸ τὸ πλήρωμα.

Στὸ μεταξύ, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς μας, ὁ Συμεῶν πρέπει νὰ εἶχε ἀποσυρθῆ τῆς ἡγουμενίας καὶ ἐβάσταζε τὸ βάρος τῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἁγιότητος τοῦ διδασκάλου του. Τελικῶς, μετὰ ἕξι ἐτῶν δίωξι, ὁ Στέφανος κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ μὲ τὸ μέρος του τὸν

33. Ὑμνος 21.

34. Βίος κεφ. 94 - 95.

πατριάρχη και τούς συνοδικούς, οἱ ὅποιοι ἀπηγόρευσαν τὴν ἀπόδοσι τιμῶν ἀγιότητος στὸν Εὐλαβῆ ἐπισήμως καὶ ἐξώρισαν τὸν Νέο στὴν περιοχή τῆς Χρυσοπόλεως, στίς 3 Ἰανουαρίου τοῦ 1020. Ὁ Συμεὼν ἀποσύρθηκε σ' ἓνα ἐρημοκκλήσι τῆς Ἀγίας Μαρίνας καί, πρὶν προχωρήσῃ σὲ ἄλλες ἐνέργειες, ἔγραψε δύο γράμματα πρὸς τὸν διώκτη του γεμᾶτα εἰρωνία γιὰ τὸ καλὸ πού τοῦ ἔκανε μὲ τὶς διαβολές καὶ τὸν κατατρεγμὸ του³⁵.

Τὸ ἐρημοκκλήσι μὲ τὸν γύρω χῶρο του ἀνῆκε στὸν μαθητὴ τοῦ Συμεὼν Χριστόφορο, κρατικὸ ἀξιωματοῦχο, ὁ ὅποιος, μαθαίνοντας τὴν περιπέτειά του, τὸν ἐπισκέφθηκε· τοῦ ἐχάρισε τὸν τόπο³⁶ καὶ μετέφερε ἀπολογητικὴ ἐπιστολή του πρὸς τὸν πατριάρχη, ὁ ὅποιος, φοβούμενος μήπως μάθῃ τίποτε ὁ αὐτοκράτωρ, τὸν ἐκάλεσε ἄλλη μία φορὰ σὲ ἀπολογία. Ὁ πατριάρχης ἐξέφρασε τὴν ἐκτίμησί του γι' αὐτὸν καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασή του νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς ἐξουρίας καὶ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μείνῃ, ὅπου ἐπιθυμεῖ, ἀρκεῖ νὰ ἐορτάζῃ μόνο ἰδιωτικῶς τὴν μνήμη τοῦ πνευματικοῦ του³⁷.

Ὁ Συμεὼν ἐπροτίμησε νὰ διαμείνῃ στὴν ἐρημιὰ τῆς Ἀγίας Μαρίνας, ὅπου ἀνήγειρε νέο μονύδριο, παρὰ τὶς ἀντιδράσεις τῶν περιοίκων, καὶ ἐσχημάτισε νέο μικρὸ ποίμνιο. Ἡ ὀριστικὴ ἐγκατάστασις στὸ χῶρο αὐτὸ πρέπει νὰ πραγματοποιήθηκε τὸ 1020. Ἀπέθανε ἐκεῖ σὲ ἡλικία 79 ἢ 80 ἐτῶν, στίς 12 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1037. Σύμφωνα μὲ τὸν Βίον³⁸ ὁ θάνατος συνέβηκε 13 ἔτη μετὰ τὴν ἐξουρία, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς δὲν ταιριάζει μὲ τὰ χρονολογικὰ δεδομένα πού ἀκολουθήσαμε. Ἐπειδὴ ἡ παροῦσα μορφή τοῦ Βίου εἶναι ἐπίτομη μπορεῖ

35. Βίος κεφ. 98 - 99.

36. Βίος κεφ. 100.

37. Βίος κεφ. 101 - 108.

38. Κεφ. 128.

νά ἔχει παραλειφθῆ κάποιο οὐσιῶδες στοιχεῖο κατὰ τὴν ἐπίτμησι. Γενικῶς, ὅπως εἶπαμε στὴν εἰσαγωγή στὸν Βίο καὶ εἰδικῶς στὴν παράγραφο περὶ τῆς χρονολογήσεως τοῦ Συμεῶν, δὲν δεχόμαστε τὴν ἀκρίβεια τῶν χρονολογικῶν μαρτυριῶν τοῦ κεφαλαίου 128 καὶ 129, πὺ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστο πρόσθετες. Περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ Συμεῶν ἔχει γίνεαι λόγος στὸ σημεῖο ἐκεῖνο.

Ὁ Νικήτας Στηθάτος ἀπὸ τὸ 1050 καὶ ἔπειτα κατέβαλε ἔντονες προσπάθειες νὰ ἐπιβάλη τὴν ἀναγνώρισι τῆς ἀγιότητος τοῦ διδασκάλου του Συμεῶν, βοηθούμενος ἀπὸ ἄλλους μαθητὰς του, ὅπως ἦσαν ἕνας τρίτος Συμεῶν, ὁ Ἰωάννης καὶ ἄλλοι. Συνέταξε τὸν βίο του, συνέθεσε ἀκολουθία καὶ διέδωσε ἀντίγραφα τῶν συγγραμμάτων του. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἰδίου αἰῶνος, τοῦ 11ου, ἄρχισε ὁ παραμερισμὸς τῆς μνήμης, ἴσως λόγῳ συγχύσεως τῶν ἔργων του μὲ μεσσαλιανικὰ κείμενα ἢ λόγῳ νοθεύσεως τῶν ἔργων του μὲ μεσσαλιανικὲς προτάσεις³⁹. Ἐμφανίσθηκε ἐκ νέου τὸν 14ο αἰῶνα μὲ τοὺς ἡσυχαστὰς, στὴν ἀρχὴ μὲ ἕνα ψευδώνυμο κείμενο, ἔπειτα μὲ ὅλα τὰ ἔργα του πὺ ἄρχισαν νὰ ἀντιγράφωνται σὲ μεγάλη ἔκτασι. Στὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται κείμενα του σὲ μετὰφρασι ἢ στὸ πρωτότυπο καὶ ὁ Νικόδημος Ἀγιορείτης συνέθεσε νέα ἀκολουθία γιὰ τὴν 12 Ὀκτωβρίου τώρα, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ τὴν ἐπιβάλη πλήρως.

Ὁ Συμεῶν ὅμως ἔχει ἐπιβληθῆ πλέον στὴν συνείδηση τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, παρὰ τὶς ἰδιόρρυθμες ἀπόψεις του σὲ ὠρισμένα σημεῖα. Εἶναι ὁ Νέος Θεο-

39. J. Gouillard, "Constantin Chrysomallos sous le masque de Symeon le Nouveau Théologien", La Vie religieuse à Byzance, London 1981.

λόγος. Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔχει διπλῆ ἀναφορά. Ὠνομάσθηκε ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του Νέος μὲν γιὰ διακρίσει ἀπὸ τὸν παλαιὸ Συμεῶν τὸν Εὐλαβῆ, θεολόγος δὲ σὲ σύγκρισι μὲ τὸν Ἰωάννη τὸν Εὐαγγελιστὴ καὶ τὸν Γρηγόριο Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ ὅτι αὐτὸς μόνο μαζὶ μὲ τοὺς δύο ἐκείνους ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἀνδρες ὠνομάσθηκε θεολόγος, εἶναι ἐνδεικτικὸ τῶν τᾶσεων του. Ὅπως ἐκεῖνοι οἱ δύο, ὁμιλεῖ καὶ αὐτὸς περὶ ἀγάπης, περὶ φωτὸς, περὶ ἀμέσου ἐμπειρίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Νικήτας Στηθαῖτος στὸν Βίο του (36) ἀναφέρει ὅτι «ὡς ὁ ἠγαπημένος ἐθεολόγει», ὅπως ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος.

2. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

Ὁ πνευματικὸς ἀγὼν στὸν ὁποῖο εἶχε ἀποδυθῆ ὁ Συμεῶν καὶ ἐκαλοῦσε ἐπίσης τοὺς μαθητὰς του ν' ἀποδυθῶν ἔχει νόημα ὅταν κανεῖς πιστεύῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργῆται καὶ κινῆται κατὰ τὴν παροῦσα γενεᾶ ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα ἢ νὰ τὸ κατανοῆ καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται. Βέβαια ὁποῖος δὲν ἔχει μέσα του τὸ Πνεῦμα δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὅσοι τὸ ἔχουν τὸ ἀντιλαμβάνονται¹.

Ἐκεῖνο πὸν ὁ Συμεῶν ἐτόνιζε μὲ ὅλους τοὺς τρόπους ἦταν ἡ ἀνάγκη νὰ φθάσωμε στὴν θέα τοῦ θείου φωτὸς καὶ στὴν θέωσι ἀναγνωρίζοντας ὅμως αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ φθάσωμε στὸ σημεῖο νὰ ἰσχυρισθοῦμε ὅτι ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὶς ἀρετὲς πὸν προέβαλαν οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς ἐρήμου τὴν ἀποταγή, τὴν μετάνοια, τὸν

1. Κεφάλαια 1, 85.

ἀγῶνα κατὰ τῶν παθῶν, τὴν σωματικὴν ἄσκησι. Τὰ κεφάλαιά του, ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ συγγράμματά του δὲν ἦσαν μόνο θεολογικὰ καὶ γνωστικά, ἀλλὰ καὶ «πρακτικά». Καὶ ἡ πρᾶξις ἦταν ἡ πρώτη βαθμίδα τῆς ἐνάρετης ζωῆς. Γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς στὸν δρόμο τῆς τελειότητος ἀπαιτεῖται κατάλληλη μέθοδος καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς μεθόδου ἀπαιτεῖ διδάσκαλο, πνευματικὸ ὁδηγό, γέροντα. Ἡ δικαίωσις τοῦ γεροντικοῦ συστήματος πνευματικῆς καθοδηγήσεως, πὺν ἐγκαινίασε γι' ἄλλη μία φορά, ἔπειτα ἀπὸ αἰῶνες, ὁ Συμεὼν Εὐλαβῆς, εὐρίσκειται πίσω ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀγῶνες πὺν διεξήγαγε ὁ Συμεὼν ὁ Νέος κατὰ τὴν νεανικὴν του παρουσία στὴν Μονὴ Στουδίου, κατὰ τὴν ὠριμότητά του στὴν ἡγουμενία τοῦ Ἀγίου Μάμαντος καὶ κατὰ τὸ γῆρας του στὴν Ἀγία Μαρίνα. Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεό, διότι ὁ ἴδιος εὐτύχησε νὰ ἔχη ἓνα τόσο ἱκανὸ καὶ ἅγιο διδάσκαλο.

«Εὐχαριστῶ πὺν, ὅταν ἐπόθησα νὰ συναντήσω ἓνα ἀπὸ τοὺς ἁγίους σου καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ αὐτὸν στὴν πίστι νὰ εὕρω ἔλεος κοντὰ σου, ἐσὺ ὄχι μόνο ἱκανοποίησες τὸν πόθο μου, ἀγαθέ, καὶ μοῦ ὑπέδειξες ἓνα γνήσιο δοῦλο σου, τὸν μακάριο καὶ ἅγιο Συμεὼν δηλαδῆ, καὶ εὐδόκησες ν' ἀγαπηθῶ ἀπὸ ἐκεῖνον, ἀλλὰ μοῦ ἐχάρισες καὶ μύρια ἄλλα ἀγαθὰ, πὺν δὲν τὰ ἤλπιζα»².

Ὁ πνευματικὸς του πατήρ, ὁ Εὐλαβῆς, δὲν φαίνεται νὰ ἦταν ἱερεὺς, ἀλλ' ὅπως ἐπισημαίνει ὁ μαθητής, εἶχε τὸ χάρισμα νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίες· τὸ εἶχε λάβει ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα³. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὑπερτονίζεται ἀπὸ πολλοὺς ξένους κριτικούς, σὲ σημείω ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ἡ ἄποψις ὅτι καὶ ὁ Συμεὼν ὁ Νέ-

2. Α' Εὐχαριστία. Σὲ μετάφρασι.

3. Ἐπιστολὴ 1, K. Holl, Enthusiasmus und Bussgewalt, Leipzig 1898, 110, 127.

ος ἦταν κήρυξ μιᾶς ἱερωσύνης ὑψηλοτέρας φύσεως, παρεχομένης ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν Θεό. Τὸ ὀρθὸ εἶναι ὅτι ὁ Εὐλαβής, ὅπως πολλοὶ ἄββάδες τοῦ 4ου καὶ 5ου καὶ 6ου αἰῶνος, ἀσκοῦσε τὴν πνευματικὴν καθοδήγησι χωρὶς νὰ εἶναι ἱερεὺς, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶχε πάρει τὸ χάρισμα ἀπὸ ἄλλον ὁδηγό, καὶ τὸ χάρισμα περιοριζόταν μόνο στὴν καθοδήγησι, δὲν ἐπεκτεινόταν στὴν τέλεσι τῶν μυστηρίων.

Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ Συμεὼν ὁ Νέος ἐκινεῖτο μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἰδικό του χάρισμα ἀπέδιδε στὴν ἐπίθεσι τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως κατὰ τὴν χειροτονία του. Δὲν ἔπραττε τίποτε ἄλλο, ἔλεγε, παρὰ κατὰ ὑποχρέωσι νὰ ξεδιπλώνη τὸ τάλαντο καὶ τὸ χάρισμα ποῦ τοῦ ἐδόθηκε διὰ τῆς προφητείας τὴν ὥρα τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως.

«Ὡς ὑπόχρεοι τῆς αὐτοῦ χάριτος διακονοῦμεν ὑμῖν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνακαλύπτομεν τὸ τάλαντον ὃ ἐδόθη ἡμῖν καὶ τὸ χάρισμα διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ εἰς τὴν ἱερωσύνην ἡμᾶς τελειώσαντος, καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ κορυφαιότατος ἡμῖν τῶν ἀποστόλων ἐντέλλεται»⁴.

Ἐξ ἄλλου πραγματικὰ τὸ κέντρο τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς εἶναι γιὰ τὸν Συμεὼν ἡ θεία εὐχαριστία, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Χριστὸς μᾶς μεταδίδει τὴν ἄχραντη σάρκα ποῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὶς ἄγνές λαγόνες τῆς Πανάχραντης Μαρίας καὶ Θεοτόκου. Τρώγοντας ἑμεῖς αὐτὴν τὴν σάρκα λαμβάνομε μέσα μας ὅλον τὸν σαρκωθέντα Θεό⁵. Διότι τὰ στοιχεῖα εἶναι ὁ ἴδιος ὁ θεῖος Λόγος.

4. Κατήχησις 34, 7.

5. Ἠθικός 1. 10, 3.

«Ὅπου γὰρ ἄρτος τίθεται καὶ κενοῦται ὁ οἶνος εἰς ὄνομα τῆς σῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος, Λόγε, ἐκεῖ ὑπάρχεις σὺ αὐτός, ὁ Θεός μου καὶ Λόγος, καὶ ταῦτα σῶμα γίνεται σὸν ἀληθῶς καὶ αἷμα ἐπελεύσει τοῦ Πνεύματος καὶ δυνάμει ὑψίστου».

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων τῆς πνευματικῆς ζωῆς γίνεται βέβαια ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ πνευματικοῦ πατρός, ἀλλὰ πάντοτε μὲν βάσι τὴν «θεόπνευστη διδασκαλία» τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν θεσπεσίων πατέρων μας¹. Καὶ ὅλα αὐτὰ μέσα στὰ πλαίσια τῆς κοινότητος, τῆς Ἐκκλησίας, τὸ σῶμα πὸν συναρμολογεῖται ἀπὸ τοὺς ἁγίους τοῦ Χριστοῦ, πὸν εἶναι ἐγγεγραμμένοι στὴν πολιτεία τῶν οὐρανῶν⁸. Εἶναι ἓνα σῶμα πὸν εὐρίσκεται συνεχῶς ὑπὸ συγκρότησι, διότι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς εὐρισκομένους μέσα σ' αὐτὸ δὲν ἔχουν ὀριστικοποιήσει τὴν θέσι τους καὶ ἄλλοι εἶναι ἀκόμη ἔξω ἀπὸ αὐτό.

«Ἐπεὶ δὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ νύμφη Χριστοῦ καὶ κόσμος ὁ ἄνω καὶ ναὸς Θεοῦ ἢ Ἐκκλησία ἐστὶ, τὰ δὲ μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ οἱ ἅγιοι καθεστήκασι πάντες, οὐπω δὲ οἱ πάντες παρήχθησαν ἢ εὐηρέστησαν, οὐδὲ τὸ σῶμα δηλονότι ὀλόκληρον ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ὁ ἄνω κόσμος πεπλήρωται, αὐτὸς οὗτος τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας φησί, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν εἰσιν ἐν τῷ κόσμῳ σήμερον ἄπιστοι οἱ καὶ πιστεύσωσι τῷ Χριστῷ, πολλοὶ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἄσωτοι οἱ καὶ μεταμεληθήσονται μετανοήσαντες, πολλοὶ ἀπειθεῖς οἱ καὶ πεισθήσονται, πολλοὶ ἔτι καὶ ἀκμὴν τεχθήσονται καὶ εὐαρεστήσουσιν ἕως τῆς ἐσχάτης σάλπιγγος τῷ Θεῷ, τεχθῆναι δεῖ πάντας τοὺς προ-

6. Ὑμνος 19, 55 - 59.

7. Θεολογικός 1, 17.

8. Ἠθικός 1, 6, 2.

εγνωσμένους καὶ παραχθῆναι καὶ πληρωθῆναι τὸν ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρωτοτόκων Ἱερουσαλήμ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις· καὶ τηνικαῦτα τὸ τέλος καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ πληρωθήσεται»⁹.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ γίνουν ὅλοι ἅγιοι μὲ ὑπόδειγμα καὶ ἰδεῶδες τὴν Θεοτόκο Μαρία, μὲ τὴν ὁποία οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τριπλῆ συγγένεια· διότι προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο πηλὸ τῆς δημιουργίας, διότι κοινωνοῦν μαζί της διὰ τῆς μεταλήψεως τῆς σαρκὸς της ποὺ προσέλαβε ὁ Χριστός, διότι διὰ τῆς ἁγιωσύνης ποὺ λαμβάνουν κατὰ τὸ πνεῦμα συλλαμβάνουν τὸν Θεὸ κατὰ τρόπον ὅμοιο μὲ αὐτήν¹⁰. Ἡ φροντίδα τοῦ Συμεὼν νὰ ἔχη ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἁγίους διὰ τῆς λατρείας καὶ ἀνιστορήσεως εἰκότων τους φανερώνει πόσο ζωντανὴ ἦταν στὴν σκέψι του αὐτὴ ἡ ἰδέα περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας ἁγίων.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξι τῆς τελειότητος χρειάζεται ἡ ἀποταγὴ τοῦ κόσμου, ἡ ἀπάρνησις. Πρέπει βέβαια νὰ ἔχωμε ὑπ' ὄψι ὅτι ὁ Συμεὼν συνῆθως ὁμιλεῖ πρὸς μοναχοὺς καὶ γιὰ μοναχοὺς, ἂν καὶ μερικὲς φορὲς κάνει ἐπεκτάσεις καὶ στὴν ἐγκόσμια μερίδα τῆς Ἐκκλησίας. Διακρίνει τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄνδρες σὲ τρεῖς κατηγορίες, ἐρημίτες, κοινοβιάτες, ποιμένες, καὶ δὲν προκρίνει ὁ ἴδιος καμμία· ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι ἄξιοι νὰ καταστήσουν παμμακάριστο τὸν κατὰ Θεὸ βίον.

«Πολλοὶ μὲν τὸν ἐρημικόν, ἄλλοι δὲ τὸν μιγάδα ἡγουν τὸν κοινοβιακὸν ἑμακάρισαν βίον, ἕτεροι δὲ τὸ προϊστασθαι λαῶν, νουθετεῖν τε καὶ διδάσκειν καὶ συνιστᾶν Ἐκκλησίας, ἐξ ὧν διάφοροι σωματι-

9. Ἡθικός 1, 8, 1.
10. Ἡθικός 1, 10, 7.

κῶς τε καὶ ψυχικῶς πεφύκασι διατρέφεσθαι. Ἐγὼ δὲ οὐδέτερον τούτων τοῦ ἑτέρου προκρίναιμι, οὐδὲ τὸν μὲν ἐπαινοῦ, τὸν δὲ ψόγου ἄξιον εἶποιμι, ἀλλ' ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἔργοις καὶ πράξεσιν ὁ διὰ Θεὸν καὶ κατὰ Θεὸν βίος παμμακάριστος»¹¹.

Ἐκεῖνό ποὺ εἶναι ἀσυμβίβαστο γιὰ τὸν Χριστιανὸ εἶναι ἢ παράδοσις στὸν κόσμο. Γιὰ τὴν ἀληθινὴ ἀπάργνησι ὅμως δὲν ἀρκεῖ ἢ ἐγκατάλειψις τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀπαιτοῦνται πένθος καὶ δάκρυα, τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας¹².

Ἡ προσευχὴ εἶναι μία ἀπὸ τῆς θεμελιώδεις λειτουργίης τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Καὶ εἶναι διπλῆς φύσεως· ἢ κοινὴ προσευχὴ στὶς ἀκολουθίης τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία ὁ Συμεὼν καλεῖ «τετυπωμένην εὐχήν»¹³, καὶ ἢ ἰδιωτικὴ προσωπικὴ προσευχὴ, τὴν ὁποία συναντοῦμε σὲ ὅλες τῆς σελίδες τῶν ἔργων του καὶ σὲ ὅλες τῆς στιγμῆς τῆς ζωῆς του.

Ἄλλα αὐτὰ ἀρμόζουν στὸ ἀρχικὸ στάδιο τῆς πνευματικῆς τελειότητος, τὴν προᾶξι, ἂν καὶ ἢ προσευχὴ στὴν ὑψηλότερη μορφὴ τῆς ἰδιάζει στὰ ὑψηλότερα στάδια. Ἡ προᾶξις εἶναι κυρίως ἀγὼν πρὸς ἀπόκτησι τῆς ἀπαθείας, γινώσις εἶναι ὁ ἀγὼν πρὸς κατανόησι τοῦ θείου, θεολογία εἶναι ἢ θεωρία τῶν θείων, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Συμεὼν ἐναλλάσσει τῆς λέξεις θεωρία καὶ θεολογία. Ἡ θεολογία εἶναι τὸ ὑψιστὸ στάδιο τελειώσεως, γι' αὐτὸ «οὔτε τῷ θεολογοῦντι ἀρμόζει μετάνοια οὔτε τῷ μετανοοῦντι θεολογία· καθ' ὅσον γὰρ ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν κατὰ τοσοῦτον ὑψηλοτέρα ἢ θεολογία τῆς μετανοίας ἐστίν»¹⁴.

11. Κεφάλαια 3, 65.

12. Κεφάλαια 3, 23. Κατήχησις 5, 4.

13. Κατήχησις 26, 2.

14. Κεφάλαια 2, 1.

Παρουσιάζει ζοφερή τήν κατάστασι τῆς ἀμαρτωλότητος, σύμφωνα μὲ παλαιότερα πρόσωπα, καὶ μάλιστα ποιητικά, ὅπως εἶναι τὸ τοῦ Μεγάλου Κανόνος τοῦ Ἀνδρέα Κρήτης. Παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ δεχθῆ δέησι ἀπορυπαρὰ χεῖλη καὶ βδελυρὴ καρδιά¹⁵. Ἡ ψυχὴ εἶναι περισφιγμένη ἀπὸ ἔρπετὰ σὰν ὁ Λαοκόων.

Τότε βλέπει ἔνθα κεῖται,
 ἔνθα ἔστι καθειργμένη,
 ὄλον βόρβορον τὸν τόπον,
 ἀκαθάρτων ἰοβόλων
 ἔρπετῶν μεμεστωμένον,
 ἑαυτὴν δὲ δεδεμένην
 καὶ δεσμοῖς κατεσφιγμένην
 χεῖρας ἅμα τε καὶ πόδας
 καὶ αὐχμῶσαν καὶ ρυπῶσαν,
 καὶ δῆγμασι τῶν ἔρπετῶν
 τετραυματισμένην ἅμα
 καὶ τὰς σάρκας οἰδαινούσας
 ἑαυτῆς φέρουσαν ἅμα
 μετὰ πλήθους γε σκωλήκων.
 Ταῦτα βλέπων πῶς οὐ φρίξει,
 πῶς οὐ κλαύσει, πῶς οὐ κράξει
 καὶ θερμῶς μετανοήσει
 καὶ αἰτήσεται ρυσθῆναι
 τῶν δεσμῶν τῶν δεινοτάτων;¹⁶

Τὰ δάκρυα συντελοῦν στήν λύτρωσι ἀπὸ αὐτὸν τὸν ζόφο. Ἡ μετοχὴ στὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ γίνεται «ἐν θεωρίᾳ καὶ γνώσει καὶ πείρᾳ»¹⁷.

Εἶναι ἀπρόσιτος καὶ ἀκατανόητος ἡ θεία φύσις, ἀφοῦ δὲ εἶναι ἀκατανόητη εἶναι καὶ ἀνέκφραστη· ἂν εἰ-

15. Ὑμνος εἰς μετάληψιν, Ζαγοραίου 55, 1 - 2 (2, 84).

16. Ὑμνος 30, 221 - 239.

17. Ἠθικός 10, 50.

ναι μερικὲς φορὲς ἀδύνατο νὰ ἐκφράσωμε καὶ ἐρμηνεύσωμε κάτι πὸν κατανοοῦμε, πολὺ περισσότερο δὲν μποροῦμε νὰ ἐρμηνεύσωμε τὸ ἀκατανόητο. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι ἀκατανόητο αὐτὸ πὸν δὲν εἶναι τίποτε ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια¹⁸; Εἶναι ὁ τρόπος σκέψεως τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ὀλοσχερῶς ἄγνωστος ὁ Θεός. Παρατηρεῖται ἓνα παιγνίδι μεταξὺ γνώσεως καὶ ἀγνοσίας του. Ἡ ἐπίτευξις τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ γίνεται αἰτία τῆς ἀγνοσίας ὄλων τῶν ἄλλων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερβολικὴ ἔλλαμψις του προξενεῖ πλήρη ἀβλεψία καὶ ἡ ὑπὲρ τὴν αἴσθησι τελεία αἴσθησις αὐτοῦ προκαλεῖ τὴν ἀναισθησία ὄλων τῶν ἔξω ἀπὸ αὐτὸν ὄντων¹⁹. Διότι αὐτὴ ἡ γνώσις εἶναι ἄλλης μορφῆς καὶ φύσεως.

Ἄλλωστε ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς εἶναι διπλῆς φύσεως, γνωριστῆς καὶ ἀγνώριστης, συλληπτῆς καὶ ἀσύλληπτης.

Οὐχ ὁρᾶται δὲ ὁ πλήρης
 ἀλλ' ὁρᾶται ἀοράτως,
 ὡς ἀκτὶς ἡλίου μόνη,
 καὶ ληπτὸς αὐτοῖς τυγχάνει,
 ἄληπτος ὢν κατ' οὐσίαν.
 Ἡ ἀκτὶς μὲν καθορᾶται,
 ἡλῖος τυφλοῖ δὲ μᾶλλον,
 καὶ ἀκτὶς αὐτοῦ ληπτὴ σοι
 ὡσπερ εἶπομεν, ἀλήπτως²⁰.

Δὲν φαίνεται ὁ Θεὸς στὴν οὐσία του, ἀλλὰ φαίνεται ἡ ἀκτίνα του, ἡ ἐνέργειά του, ὅπως θὰ ἀνέπτυσσε λεπτομερῶς ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς μετὰ τριακοντα ἔτη.

Δὲν εἶναι ἡ σπουδὴ ἐκείνη πὸν δίδει τὴν γνώσι τοῦ Θεοῦ. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Συμεῶν ἡ καλλιέργεια τῶν γραμ-

18. Θεολογικός 2, 9.

19. Κεφάλαια 2, 2.

20. Ὑμνος 23, 231 - 239.

μάτων και τῆς φιλοσοφίας εἶχε φθάσει σὲ ὑψηλὰ ἐπίπεδα και ὑπῆρχαν λόγιοι πού ἀπέδιδαν ἀπεριόριστες δυνατότητες στὴν ἀνθρωπίνη σοφία, αὐτὸ δὲ εἶναι ἐκεῖνο πού θέλει νὰ ἀντικρούση ὁ ἴδιος. Ἐάν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ γράμματα και τὰ μαθήματα γιὰ τὴν ἐπίγνωσι τῆς ἀληθινῆς σοφίας και τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ ὑπῆρχε καμμιά ἀνάγκη τῆς θείας πίστεως και τῶν μυστηρίων²¹. Ἡ γνώσις ὅμως τῶν θείων μυστηρίων ἀνήκει σ' ἐκείνους τῶν ὁποίων ὁ νοῦς καταλάμπεται καθημερινῶς ἀπὸ τὸ Πνεῦμα λόγω τῆς καθαρότητος τῆς ψυχῆς, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ ἔχουν ἀνοιχθῆ τελείως ἀπὸ τὶς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης²². Αὐτὴ ἡ γνώσις εἶναι ἀπρόσιτη γιὰ τοὺς ἀπίστους, ἀλλ' ἀποτελεῖ κτῆμα τοῦ πιστοῦ²³. Καὶ προσφέρεται διὰ ποικίλων σημείων.

«Ταύτην οὖν (τὴν γνώσιν) διὰ ποικίλων και πολυτρόπων σημείων λαμβάνουσιν οἱ πιστοί, δι' αἰνιγμάτων, δι' ἐσόπτρων, διὰ μυστικῶν και ἀνεκφράστων ἐνεργειῶν, διὰ θείας ἀποκαλύψεως, δι' ἐλλάμψεων ἀμυδρῶν, διὰ θεωρίας τῶν λόγων τῆς κτίσεως και ἑτέρων πολλῶν, ἐξ ὧν καθ' ἑκάστην αὖξει ἡ πίστις τῶν τοιούτων και εἰς ἀγάπην Θεοῦ ἀνεισιν»²⁴.

Ὁ Βίος περιγράφει πολλὰ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες ὁ Συμεὼν εἶχε περιπέσει σὲ ἔκστασι, τὸ ἴδιο δὲ πράττει και αὐτὸς σὲ πολλὰ σημεία τῶν ἔργων του. Φῶς ἐπιλάμπει νοερῶς πού τοῦ ἀρπάζει τὸν νοῦ και τὴν ψυχὴ. Καταλαμβάνεται ἀπὸ ἔκπληξι, χάνει τὶς αἰσθήσεις του και δὲν ἔχει συνείδησι οὔτε πού βρίσκεται

21. Ἡθικός 9, 1.

22. Ἡθικός 9, 3.

23. Ἡθικός 10, 4.

24. Θεολογικός 1, 9.

οὔτε ποιός εἶναι²⁵. Ὁ Συμεὼν τονίζει ὅτι αὐτὸ τὸ φαινόμενο ἀνήκει στὴν ἐμπειρία «τῶν εἰσαγωγικῶν εἰς εὐσέβειαν», τῶν ἀρχαρίων. Ὄταν ὅμως πολυχρονίση κάποιος σ' αὐτὴν τὴν θεωρία τοῦ φωτὸς χωρὶς ἐπιστροφικὴ κίνησι, τότε αὐτὸς δὲν βλέπει ἀπλῶς τὸ φῶς, ἀλλὰ εἶναι μέσα στὸ φῶς, χωρὶς νὰ χάσῃ τίς αἰσθήσεις καὶ τὸν λογισμό του²⁶.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Συμεὼν περικλείουν σὲ κάθε σχεδὸν σελίδα τους τίς λέξεις φῶς, ἔλλαμψις, λαμπρός, καὶ ἄλλες παρόμοιες. Φῶς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς κατὰ τὴν ἀποκάλυψί του. «Φῶς ὁ Θεὸς καὶ ὡς φῶς ἡ θεὰ αὐτοῦ»²⁷. Στὴν συγκλονιστικὴ ἐρμηνεία μιᾶς ἀπὸ αὐτὲς τίς ἐμπειρίες ὁ μαθητὴς τρέχει στὸν διδάσκαλο καὶ ἀρχίζει ὁ διάλογος.

— Εἶδα.

— Τί εἶδες, τέκνο;

— Φῶς, πάτερ, πάρα πολὺ γλυκό· τί εἶδους, δὲν φθάνει ὁ νοῦς μου νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ, πάτερ.

Καθὼς λοιπὸν λέγει τοῦτο σκιρτᾷ καὶ πάλλει ἡ καρδιά του, καὶ ἀνάπτεται ἀμέσως πρὸς τὸν πόθο τοῦ ὀφθέντος. Ἐπειτα ξαναρχίζει μὲ δάκρυα τὸν λόγο.

— Μοῦ ἐμφανίσθηκε ἐκεῖνο τὸ φῶς, πάτερ· ἐσηκῶθηκε ἀπότομα τὸ κτίριο τοῦ κελλιοῦ μου κι' ἐπέρασε ὁ κόσμος, φεύγοντας, νομίζω, ἀπὸ τὴν παρουσία του. Ἐπειτα δὲ μόνος ἐγὼ συντροφιά μὲ μόνον τὸ φῶς. Δὲν γνωρίζω δὲ ἂν ἦταν καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐκεῖ τότε, πάτερ· ἀγνοῶ ἂν εἶχα ἐξέλθει ἀπὸ αὐτό, ἀλλὰ τότε δὲν ἐγνώριζα ὅτι φορῶ σῶμα, καὶ περιβάλλομαι μὲ σῶμα. Ἡ δὲ χαρὰ μου ἦταν ἀπερίγραπτη, ὅπως καὶ τώρα, ἡ ἀγάπη καὶ ὁ πόθος

25. Βλ. π.χ. Κατηχήσεις 16, 4. 22, 7.

26. Ἠθικός 1, 12, 17.

πολύς, ὥστε τὰ δάκρυά μου νὰ χύνωνται σὰν ποτάμια, καθὼς καὶ τώρα, ὅπως βλέπεις».

— Αὐτὸς εἶναι, τέκνο.

Καὶ μὲ τὸν λόγο αὐτὸν τὸν βλέπει πάλι καὶ βαθμιαίως καθορίζεται τελείως καὶ καθοριζόμενος παίρνει θάρρος καὶ ἐρωτᾷ ἐκεῖνον τὸν ἴδιο.

— Ὁ Θεός μου εἶσαι;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ὁ Θεός πὺν ἔγινα γιὰ σένα ἄνθρωπος· καὶ ἰδὸν ἐγὼ, ὅπως βλέπεις, σὲ ἔκαμα καὶ θὰ σὲ κάμω Θεός²⁸.

Τὸ φῶς ἄλλοτε φαίνεται μέσα στὸν ἄνθρωπο καὶ ἄλλοτε ἔξω ἀπὸ αὐτόν· τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς καὶ τὸν βαθμὸ τῆς τελειώσεως. «Τέως ἐῶρων συχνότερον φῶς, ποτὲ μὲν ἔνδον, ὅτε γαλῆνης καὶ εἰρήνης ἡ ψυχῇ μου ἀπῆλαυε, ποτὲ δὲ ἔξω που μακρὰν ἐφαίνετο καὶ τελείως ἐκρύπτετο». Ὅταν δὲ ἐκρυπτόταν, τοῦ προκαλοῦσε ἀβάστακτη θλίψι μὲ τὴν σκέψι ὅτι δὲν θὰ ξαναφανῆ. Ἄλλ' ἔπειτα ἀπὸ θρηνο καὶ ταπείνωσι ξαναφαινόταν πάλι, σὰν ὁ ἥλιος πὺν διασπᾷ τὸ πάχος τοῦ νέφους καὶ παρουσιάζεται σφαιροειδῆς καὶ γλυκὺς²⁹.

Τελικῶς ὁ ἴδιος ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ἄνθρωπος, γίνεται φῶς. Βλέποντας τὰ παράξενα αὐτὰ θεάματα, φωτίζεται ὁλόκληρος καὶ γίνεται φωτοειδής. Ὁ ἴδιος ὁ νοῦς γίνεται φῶς καὶ βλέπει τὰ πάντα σὰν φῶς· καὶ τὸ φῶς ζῆ καὶ παρέχει ζωὴ στὸν βλέποντα. Βλέπει τὸν ἑαυτὸ του ἐνωμένο τελείως μὲ τὸ φῶς· καὶ βλέποντας, ἔπειτα συστέλλεται καὶ γίνεται ὅπως ἦταν προηγουμένως. Βλέπει τὸ φῶς στὴν ψυχῇ καὶ ἐξίσταται καὶ ἐξιστάμενος τὸ βλέπει μακρὰ, ἐπιστρέφοντας

28. Ἡθικός 5, 13. Σὲ μετάφρασι.

29. Α' Εὐχαριστία 11.

ὁμως εὐρίσκεται πάλι στὸ μέσο τοῦ φωτός³⁰.

Αὕτῃ ἢ ἔνωσις μὲ τὸ φῶς ἀποτελεῖ βαθυτάτη πνευματικὴ ἐμπειρία· ἢ ἐμπειρία ὁμως προχωρεῖ παραπέρα, πρὸς τὴν ἔνωσι μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὴν θέωσι.

Ὁ Θεὸς εἶναι σὰν πῦρ· ἦλθε στὴν γῆ καὶ ἔβαλε πῦρ. Σὲ ὅσους ἀναφθῆ τὸ πῦρ, ἀνεβαίνει σὲ μεγάλη φλόγα καὶ φθάνει ἕως τὸν οὐρανό, καὶ δὲν ἀφήνει καθόλου τὸν πυρωμένο νὰ ἡρεμήσῃ. Τὸν ὠθεῖ πρὸς συνάντησι μὲ τὸν Θεό. Ὁ θεῖος ἔρως εἶναι ἡ δύναμις ποὺ φέρει τὸν Θεὸ πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸν Θεό· ἢ θεία ἀγάπη, ποὺ κάπου κάπου προσωποποιεῖται ἀπὸ τὸν Συμεών. Ἡ ἀγάπη εἶναι κάτι ποὺ φέρει καὶ καθ' ἑαυτὴν πνευματικὴ ἡδονὴ στὸν ἄνθρωπο.

«³¹ Ὡ ἀγάπη παμπόθητε, μακάριος ὁ σὲ ἀσπασάμενος, ὅτι οὐκέτι κάλλος γηγενοῦς ἐμπαθῶς ἐπιθυμήσεις ἀσπάσασθαι. Μακάριος ὁ σοὶ περιπλακεὶς ἐξ ἔρωτος θείου· ἅπαντα γὰρ τὸν κόσμον ἐρνήσεται καὶ παντὶ πλησιάζων ἀνθρώπῳ οὐδαμῶς μολυνθήσεται. Μακάριος ὁ τὰ σὲ κάλλη καταφιλήσας καὶ κατατρυφήσας αὐτῶν ἐξ ἀπείρου πόθου, ὅτι ψυχικῶς ἀγιασθήσεται ἐκ τοῦ ἀχράντως ἀποστάζοντος ὕδατος καὶ αἵματος ἀπὸ σοῦ»³¹.

Φαίνεται ἐδῶ σὰν νὰ ταυτίξῃ τὴν ἀγάπη μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἀγαπώμενο, τὸν Χριστό, ἀλλὰ τὸν διακρίνει σαφῶς παρακάτω.

«³² Ὡ ἀγάπη θεία, ποῦ Χριστὸν περιέχεις; Ποῦ αὐτὸν κατακρύπτεις; Τί τὸν τοῦ κόσμου Σωτῆρα λαβοῦσα, μακρὰν γέγονας ἀφ' ἡμῶν; Ἄνοιξον καὶ ἡμῶν τοῖς ἀναξίοις μικρὰν σου θύραν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἴδωμεν τὸν δι' ἡμᾶς παθόντα Χριστὸν καὶ πιστεύσωμεν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ὡς οὐκέτι ἀποθανοῦ-

30. Κατήχησις 2, 17.

31. Κατήχησις 1, 4.

μεν, ἀφ' οὗ αὐτὸν θεασόμεθα»³².

Ἡ ἀγάπη, τὸ φῶς, ἡ θεὰ ὁδηγοῦν στήν ἔνωσι καὶ τὴν θέωσι πὺ εἶναι συνηρητημένη με τὴν ἐνανθρώπησι, με τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ἐγεννήθηκε ὁ Θεὸς ἀτρέπτως ὡς ἄνθρωπος, ἔτσι καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο ἀτρέπτως Θεό.

Εἰ δὲ γέγονεν Υἱὸς ὄντως ἄνθρωπος
υἱὸν σε ποιεῖ τοῦ Θεοῦ πάντως ἔργω³³.

Ὡσπερ ἐγεννήθη γὰρ Θεὸς ἀτρέπτως,
ἄνθρωπος ἐν σώματι καὶ πᾶσιν ὤφθη,
οὕτως ἀφράστως πνευματικῶς γεννᾷ με
καὶ ἄνθρωπον μένοντα Θεὸν ποιεῖ με³⁴.

Γινόμαστε κοινωνοὶ θείας φύσεως, τέκνα τοῦ πατρός, ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἐβαπτισθήκαμε στὸ πανάγιο Πνεῦμα³⁵. Ἡ ἔνωσις γίνεται με δλόκληρη τὴν Τριάδα καὶ ὁ θεούμενος ἀποκτᾷ τριαδικὰ χαρακτηριστικά· γίνεται τρισυπόστατος κατὰ χάρι, ἕνας θέσει θεὸς ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχὴ καὶ θεῖο Πνεῦμα πὺ μετέλαβε³⁶.

Αὐτὰ συμβαίνουν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὥρα, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴ. Ὁ καθαρὸς δὲν κρίνεται στήν μέλλουσα κρίσι, διότι ἔχει ἤδη κριθῆ. «Ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει καὶ δίκη οὗ κρίνεται, προκέκριται γὰρ οὐδὲ ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἐκείνου ἐλέγχεται, προπεφώτισται γὰρ»³⁷. Αὐτοὶ πὺ καταλαμβάνονται πάντοτε ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς δὲν περιμένουν νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου· αὐτὴ θᾶ παρουσιασθῆ γιὰ ἐκείνους πὺ εὗρισκονται στὸ σκότος τῶν παθῶν καὶ ποθοῦν τὰ ἐγκόσμια³⁸. Γιὰ τοὺς ἐλλαμπομέ-

32. Κατήχησις 1, 5.

33. Ὑμνος 50, 177 - 178.

34. Ὑμνος 50, 203 - 206.

35. Ὑμνος 50, 153 - 156.

36. Κατήχησις 15, 5.

37. Ἠθικός 10, 5.

38. Ἠθικός 10, 6.

νους συνεχίζεται τότε ἡ πρόοδος πὸν ἄρχισε. Καὶ ἡ πρόοδος δὲν ἔχει τελειωμό.

Οὐδὲ γὰρ τέλος ἔσεται προκοπῆς εἰς αἰῶνας, ἢ στᾶσις τῆς προσθήκης γὰρ τοῦ ἀτελέστου τέλους ποιήσει καὶ κατάληψιν πάντως ἀκαταλήπτου, καὶ προσκορῆς γενήσεται ὁ ἀκόρεστος πᾶσιν. Ἄλλὰ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ καὶ τοῦ φωτὸς ἡ δόξα ἄβυσσος ἔσται προκοπῆς, ἀτέλεστος ἀρχὴ δέ· καὶ ὡσπερ ἔχοντες Χριστὸν ἔνδον μεμορφωμένον τούτῳ αὐτῷ παρίστανται λάμποντι ἀπροσίτως· οὕτω τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἀρχὴ τυγχάνει δόξης, καὶ - ἵνα σοι σαφέστερον τὸ νόημα ποιήσω - ἐν τέλει ἔξουσιν ἀρχὴν καὶ ἐν ἀρχῇ τὸ τέλος³⁹.

3. ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

Ὁ βιογράφος τονίζει ὅτι ὁ Συμεὼν ἦταν ὀλιγογράμματος καὶ ἀμαθῆς¹, καὶ ὁ ἴδιος δὲ ὑπαινίσσεται κάτι τέτοιο. Αὐτὸ βέβαια δὲν εἶναι οὔτε τυπικᾶ ἀκριβές, διότι, ὅπως παρατηρήσαμε κατὰ τὴν βιογραφίαν του, εἶχε παρακολουθήσει μαθήματα στὸν γραμματιστὴ καὶ στὸν γραμματικό, δηλαδὴ στοιχειώδους καὶ μέσης παιδείας, κατὰ τὰ σημερινὰ κριτήρια, καὶ ἐπὶ πλέον εἶχε ἐκμάθει τὴν τέχνη τῆς ταχυγραφίας καὶ καλλιγραφίας. Καὶ εἶναι μὲν σωστὸ ὅτι δὲν παρακολούθησε πρόγραμμα ἀνωτάτης παιδείας, αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμπόδισε ν' ἀναδειχθῇ σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους μυστικοῦς συγγραφεῖς τῆς ἱστορίας. Δὲν εἶναι καθόλου ἀμαθῆς, διότι συνέχισε τὶς ἰδιωτικὲς μελέτες του καὶ

39. Ὑμνος 1, 180 - 190. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Πρὸς Θαλάσσιον 59, PG 90, 613 C.

1. Βίος κεφ. 36.

ἀπέκτησε ἀξιόλογες πνευματικὲς ἐμπειρίες. Ἐγνώριζε ἄριστα τὴν Γραφή, ἰδίως τὴν Καινὴ Διαθήκη, εἶχε πλουσία γνῶσι τῆς ἀσκητικῆς γραμματείας, τῶν θεολογικῶν συγγραμμάτων τῶν μεγάλων πατέρων, ἦταν λαμπρὸς ψυχολόγος. Καὶ δὲν ἀγνοοῦσε οὔτε τὴν κοσμικὴ λογοτεχνία. Εἶχε ἐπίσης καλὴ γνῶσι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τὴν ἐχρησιμοποιοῦσε σὰν ἀριστοτέχνης τοῦ λόγου, ἂν καὶ συστηματικὰ ἀπέφευγε τὴν καλλιλογία καὶ τὰ ρητορικὰ τεχνάσματα.

Ἡ ἐπίδοσίς του στὴν ἀντιγραφή βιβλίων μὲ καλλιτεχνικὲς ἀξιώσεις πρέπει νὰ τὸν ἐβοήθησε πολὺ στὴν διεύρυνσι τῶν γνώσεών του. Ἀργότερα φαίνεται ὅτι τὸ χέρι του ἀτόνησε, γι' αὐτὸ καί, ἀφοῦ ἀπλῶς ἐσχεδιάζε προχείρως τὰ γραπτά του, ἀνέθετε στὸν Νικήτα Στηθατο νὰ τὰ μεταγράφη, ὅπως θὰ ἰδοῦμε.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου² Νικήτας Στηθατος δίνει μ' ἐπιμονὴ καὶ προσοχὴ εἰδήσεις γιὰ τὴν συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ διδασκάλου, γιὰ τὶς παλαιότερες φάσεις τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχη ἀντλήσει πληροφορίες ἀπὸ ἄλλους. Καὶ οἱ μαρτυρίαι αὐτῆς ἔχουν ἐπιβεβαιωθῆ ἀπὸ τὴν χειρόγραφη παράδοσι, πλὴν μιᾶς περιπτώσεως.

Πρὶν ἀφιερωθῆ στὸν μοναχικὸ βίον, σὲ ἡλικία 27 ἐτῶν, ὁ Συμεὼν δὲν φαίνεται νὰ ἐπεδίωξε ποτὲ νὰ γράψῃ, ἀλλὰ τὸ ἔπραξε εὐθὺς ἀπὸ τὰ πρῶτα του μοναχικὰ βήματα. Ὁ βιογράφος σημειώνει ὅτι ἤδη ἀπὸ τὴν σύντομη παραμονὴ του στὴν μονὴ Στουδίου ξεπέρασε καὶ τοὺς παλαιοὺς στὴν ἀσκησι, ὅπως μπορεῖ κανεὶς νὰ βεβαιωθῆ ἀπὸ τὶς θαυμάσιαι ἀπαντήσεις πού ἔδινε μὲ ἐπιστολὰς σὲ ὄσους τὸν ἐρωτοῦσαν³. Εἶναι προφανὲς ὅτι φί-

2. Βίος 20. Βλ. καὶ 29.

λοι του είχαν ενδιαφέρον νὰ μάθουν περὶ τῆς νέας του ἐμπειρίας καὶ αὐτὸς δὲν ἐδίσταζε νὰ τοὺς πληροφοροῦν.

Ἄργότερα ἐπιδόθηκε καὶ στὴν συστηματικὴ διαπραγματεύσει θεολογικῶν θεμάτων. «Διὰ τοῦτο ἀμαθῆς ὢν πάντων τῶν θύραθεν μαθημάτων, ὡς ὁ ἠγαπημένος ἐθεολόγει καὶ τὰ τῆς θεολογίας ὄλαις νυξὶν ἀνετάττετο»³. Ὅπως ἐδηλώθηκε ἀνωτέρω, οἱ ἀναφορὲς τοῦ βιογράφου στὴν συγγραφικὴ δραστηριότητά του εἶναι συχνές· σὲ τρία ὅμως σημεῖα δίνει πραγματικοὺς καταλόγους ἔργων του. Ὁ πρῶτος ἀναφέρεται στὸ ἔργο του κατὰ τὴν ἡγουμενία στὴν Μονὴ Ἁγίου Μάμαντος, καὶ μάλιστα στὴν πρώτη φάσι της, καὶ περιεῖχε μνεῖα τεσσάρων εἰδῶν συνθέσεων.

«Πῆ μὲν τῶν Θείων ὕμνων τοὺς ἔρωτας ἐν ἀμέτρῳ μέτρῳ συνέταπτε, πῆ δὲ τοὺς Λόγους τῶν ἐξηγήσεων ἐν πυκνότητι ἔγραφε νοημάτων, καὶ ποτὲ μὲν τοὺς Κατηχητικοὺς συνεγράφετο λόγους, ποτὲ δέ τισιν ἐπιστέλλων ἐξάκουστος ἐγίνετο»⁴.

Ὁ δεύτερος κατάλογος ἀναφέρεται στὴν δραστηριότητά του κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἡγουμενίας στὸ μονῆριο τῆς Ἁγίας Μαρίας, στὴν Χρυσόπολι.

«Καὶ θεολογεῖ τῶν Θείων ὕμνων τοὺς ἔρωτας... Πρὸς τούτοις ἐκτίθεται καὶ τοὺς ἀπολογητικοὺς καὶ ἀντιρρητικοὺς αὐτοῦ λόγους»⁵

Στὸ τρίτο σημεῖο παρατίθεται, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Συμεῶν, μία ἀνακεφαλαίωσις τῆς συγγραφικῆς δραστηριότητός του, γιὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ γίνῃ ἐκτενέστε-

3. Βίος 36.

4. Βίος 37.

5. Βίος 111.

ρος λόγος. Ὁ Στηθαῖος ἀναφέρει ὅτι τὴν ἐποχὴν πού αὐτὸς μὲν ἦταν ἀκόμη στὴν ἡλικία πού μόλις ἄρχιζε νὰ φαίνεται τὸ χνούδι στὸ πρόσωπό του, ὁ δὲ Συμεὼν ἦταν πλέον γέρον, τοῦ ἔδινε τὰ «σχέδη» ἢ τὰ «σχεδιαζόμενα» ἀπ' αὐτόν, γιὰ νὰ τὰ μεταγράψῃ σὲ τετράδια. Σὲ μία περίπτωσι πού κατεκράτησε ἓνα τετράδιο ὁ Συμεὼν ἔκαμε παρατηρήσεις στὸν κομιστή, ὁ Στηθαῖος ὅμως ἐνόμισε ὅτι μπορεῖ νὰ εἶχε ὑποψίες ἐναντίον του. Τότε ὁ γέρον τοῦ ἔγραψε ἓνα γράμμα, στὸ ὁποῖο τοῦ ἔλεγε, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ ἔχη σκεφθῆ τέτοιο πρᾶγμα, ἀφοῦ ὁ ἴδιος γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τοῦ ἔστειλε τὰ «σχέδη», γιὰ νὰ τὰ μεταγράψῃ, ὥστε ὁ ἴδιος νὰ πάρῃ τὰ τετράδια καὶ τελικῶς ν' ἀφήσῃ στὸν Νικήτα τὰ «σχέδη»⁶.

Λόγω τοῦ νεαροῦ τῆς ἡλικίας του ὁ Νικήτας δὲν ἦταν τότε σὲ θέσι ν' ἀντιληφθῆ τὴν ἐννοια τῶν λόγων τοῦ Συμεὼν. Τὴν συνέλαβε ἀργότερα, 13 ἔτη μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Συμεὼν, κατόπιν μιᾶς ἀποκαλύψεως, ὁπότε τοῦ ἦλθαν στὴν μνήμη πράγματα τὰ ὁποῖα ἐξ αἰτίας τῶν περιπετειῶν τῆς ζωῆς του εἶχε λησμονήσει· τὸ πρόσωπο τοῦ σεβασμίου διδασκάλου του, οἱ ἀρετές του, τὰ συγγράμματά του. Ἐθυμήθηκε λοιπὸν τῶρα «τὰς νοουθεσίας, τὰς κατηχήσεις, τὸν ἔμπρακτον καὶ διδακτικὸν λόγον, τὰ τούτου συγγράμματα, τὰς ἐρμηνείας τῆς θείας Γραφῆς, τοὺς ἠθικοὺς καὶ κατηχητικοὺς λόγους ἐκείνους, τὰς ἐπιστολάς, τοὺς ἀπολογητικοὺς αὐτοῦ λόγους, τοὺς ἀντιρρητικούς, τῶν θείων ὕμνων τοὺς ἔρωτας»⁷. Αὐτὸς εἶναι ὁ πληρέστερος κατάλογος ἔργων τοῦ Συμεὼν πού περιέχει ὁ Βίος, ἀν καὶ δὲν εἶναι καθ' ὅλα πλήρης.

6. Βίος 131, 132.

7. Βίος 134.

Ἐκτοτε ὁ Νικήτας προέβηκε σ' εὐρεία διάδοσι τῶν συγγραμμάτων. Ὁ Β. Krivochéine⁸ ἀναπτύσσει τὴν ὑπόθεσι ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν πρὸν παρεσκεύασε ὁ Νικήτας ἢ ἦταν ἡ δεύτερη, μετὰ τὴν πρώτη ἔκδοσι πρὸν ἔκανε ὁ ἴδιος ὁ Συμεῶν· προσθέτει μάλιστα ὅτι ἀπέναντι σ' ἐκείνη αὐτὴ ἦταν «ἀναθεωρημένη, βελτιωμένη καὶ ἐπηυξημένη». Στηρίζει τὴν ἀποψί του στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ χειρόγραφη παράδοσις τῶν Κατηχήσεων εἶναι χωρισμένη σὲ δύο τύπους. Ἄλλ' οἱ παραλλαγές τοῦ κειμένου εἶναι τόσο ἀσήμαντες (σπάνιες παραλείψεις καὶ παραναγνώσεις), ὥστε κατὰ κανένα τρόπο νὰ μὴ πρόκειται περὶ δύο ἐκδόσεων. Ὑπάρχουν μάλιστα παλαιογραφικὲς ἐνδείξεις, πρὸν φανερώνουν ὅτι ὁ τύπος I, αὐτὸς πρὸν ἀποδίδεται στὸν ἴδιο τὸν Συμεῶν, εἶναι νεώτερος τοῦ τύπου II. Τόσο ὁ J. Darrouzès πρὸν ἐξέδωσε τοὺς Λόγους¹⁰ ὅσο καὶ ὁ J. Koder πρὸν ἐξέδωσε τοὺς Ὑμνους¹¹ δὲν εὐρίσκουν τέτοια στοιχεῖα καὶ πιστεύουν ὅτι ὁ Νικήτας εἶναι αὐτὸς πρὸν ἔκανε τὴν πρώτη ἔκδοσι τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν.

Γιὰ νὰ διατυπωθῆ κατωχυρωμένη ἀποψίς ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, πρέπει νὰ διευκρινισθῆ, τί περιῆλθε στὰ χέρια τοῦ Νικήτα 13 ἔτη μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Συμεῶν· τὰ πρόχειρα αὐτόγραφέα του ἢ μία συστηματικὴ ἔκδοσις τῶν συγγραμμάτων ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο; Ἡ ἀπάντησις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀσφαλῆς. Ὅτι κείμενα τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ ἐκυκλοφοροῦσαν καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς του, γίνεται φανερό ἀπὸ τὰ λεγόμενα στὸν Βίο, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι μὲ τὶς ἐπιστολές του ἢ τὶς ἐπιστολιμαῖες διατριβές του ἐγινόταν ἐξακουστός

8. Catéchèse I, SChr. 96, σ. 165 - 172.

9. Αὐτόθι σ. 167.

10. Traités théologiques et éthiques I, SChr. 122, σ. 66 ἔ.

11. Hymnes 1. Schrét. 156, σ. 49.

σὲ ὄλους¹². Ὁ Στέφανος Νικομηδείας εἶχε ἀκούσει ὅτι ὁ Συμεὼν εἶχε συγγράψει θεολογικὰ κείμενα¹³. Ἐν τούτοις αὐτὰ δὲν ἦσαν συλλογαὶ πού εἶχαν παρασκευασθῆ σὲ βιβλιογραφεῖο γιὰ εὐρύτερη διάδοσι, ἀλλὰ μεμονωμένα μικρὰ κείμενα.

Πρώτη φορὰ ἐσκέφθηκε ὁ Συμεὼν νὰ ἐνεργήσῃ γιὰ τὴν ἔκδοσι τῶν ἔργων σὲ πολὺ προχωρημένη ἡλικία, τρία ἔτη πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του. Ὅπως ἀναφέρθηκε πρὸ ὀλίγου, τότε ἀνέθεσε στὸν Νικήτα Στηθαῖο, μαθητὴ του, ὁ ὁποῖος ἄγνωστο γιὰ ποιὸν λόγο ἔμεινε στὴν Μονὴ Στουδίου καὶ ὄχι κοντὰ του στὸ Μονύδριο Ἀγίας Μαρίας, τὴν μεταγραφὴ τῶν σχεδίων του. Ὁ Darrouzès¹⁴ νομίζει ὅτι ὁ Νικήτας, ὡς δόκιμος στὴν Στουδίου, εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀντιγράψῃ μερικὰ ἔργα τοῦ Συμεὼν, ἀλλὰ ὅτι τοῦτο ἀποτελοῦσε ἐνθουσιαστικὴ ἐκδήλωσι τοῦ νεαροῦ μαθητοῦ· τὸ ἀκριβὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Νικήτας «μετέγραφε» συστηματικῶς καὶ κατὰ παραγγελίαν τὰ κείμενα πού τοῦ ἔστειλε ὁ Συμεὼν καὶ αὐτὰ τὰ κείμενα ἦσαν στὴν μορφή τῶν «σχεδῶν». Ἐδῶ πάλι ὁ Krivochéine ἐκλαμβάνει τὰ σχέδια ὡς ἀπλᾶ σχεδιάσματα, ὑποτυπώδη μορφή τῶν ὑπὸ σύνθεσι κειμένων, καὶ φρονεῖ ὅτι ὁ Νικήτας μὲ θάσι αὐτὰ τὰ «σχέδια» καὶ τὴν πρώτη ἔκδοσι τοῦ Συμεὼν ἐτοίμασε τὴν δική του ἔκδοσι μὲ ἀναθεωρημένο κείμενο. Ὁ Βίος ὅμως καθιστᾷ σαφὲς ὅτι τὰ σχέδια ἦσαν «σχέδια» ὑπὸ τὴν σημερινὴ γραφειοκρατικὴ ἔννοια, ὡς πρόχειρα γραμμένη, μὲ βραχυγραφίες καὶ συντμήσεις, μορφή τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου. Ὁ Νικήτας μετέγραψε πιστῶς ἀπὸ τὰ πινακίδια, τὰ «σχέδια», καὶ ἔστειλε πίσω στὸν γέροντά του τόσο τὰ καλλιγραφημένα τετράδια (βιβλία

12. Βίος 37, «ἐξάκουστος πᾶσιν ἐγένετο», βλ. καὶ 20.

13. Βίος 74.

14. SChr. 122, σ. 66.

και κοντάκια) ὅσο και τὰ σχέδια, αὐτὸς δὲ στὴν ἐπιστολή του, πὸν ἀναφέρθηκε προηγουμένως, ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμία ν' ἀφήση τελικῶς στὸν μαθητὴ του αὐτὸν ὅλα τὰ «σχέδια», ὥστε νὰ διαδώσῃ τὰ συγγράμματά του.

Ὁ Συμεὼν ὅμως ἐπέθανε, χωρὶς, ὅπως φαίνεται, νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν κληροδοσία τῶν σχεδῶν ἢ ἄλλῃ μορφῇ τῶν κειμένων του στὸν Νικήτα. Ὅταν ὁ μαθητὴς ἐπανέφερε στὴν μνήμη του τὸν διδάσκαλο, 13 ἔτη μετὰ τὸν θάνατό του, δηλαδὴ τὸ 1049, τὰ κείμενα εὐρίσκονταν ὑπὸ τὴν κατοχὴ κάποιου ἄλλου, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται ὡς «δύσκολος», πὸν μπορεῖ νὰ σημαίνει δύστροπος ἀλλὰ και ἐπίμονος ζηλωτής. Αὐτὸς τὰ προσέφερε στὸν Νικήτα, ὁ ὁποῖος μάλιστα κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ κι' ἓνα τεμάχιο πὸν εἶχε πωληθῆ σὲ τρίτο πρόσωπο. Ὅλα αὐτὰ σημαίνουν ὅτι τὰ συγγράμματα τοῦ Συμεὼν δὲν ἐκυκλοφοροῦσαν σ' εὐρεῖς κύκλους, ἴσως και λόγω τῆς ἐπίσημης δυσμενείας ἐναντίον του, και τώρα για πρώτη φορά, ἔπειτα ἀπὸ ἐντολές πὸν δίδονται μάλιστα δι' ἀποκαλύψεων, γίνεται αὐτὴ ἢ προσπάθεια. Ἔτσι ὁ Νικήτας μποροῦσε τῶρα νὰ εἰπῆ, «πᾶσιν ἀφθόνως προτίθημι τὰς θεολογίας αὐτοῦ»¹⁵.

Αὐτὰ πὸν περιῆλθαν στὰ χέρια τοῦ Νικήτα κατ' αὐτὴν τὴν περίπτωσι τί ἦσαν; Τὰ πρόχειρα σχέδια ἢ τὰ καθαρογραμμένα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο και προφανῶς διωρθωμένα ἀπὸ τὸν Συμεὼν τετράδια; Ἡ σύνδεσις τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ 1049 μετὰ τὴν ἐπιστολή τοῦ Συμεὼν κατὰ τὸ 1033 μποροῦσε νὰ σημαίνει κατ' ἀρχὴν ὅτι αὐτὰ ἦσαν τὰ σχέδια. Ὅμως ἐκεῖνο πὸν εἶχε πωληθῆ σὲ κάποιο τρίτο πρόσωπο δὲν θὰ ἦταν σχέδιο, ἀλλὰ βιβλίον και ὁ λόγος στὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ Βίου¹⁶ εἶναι

15. Βίος 140.

16. Βίος 140.

περὶ «συγγραμμάτων», δηλαδή περὶ τῶν κωδίκων πού εἶχαν συγκροτηθῆ ἀπὸ τὰ καλλιγραφημένα τετράδια. Ἴσως στὸ μεταξὺ νὰ εἶχαν χαθῆ τὰ σχέδιά του. Πάντως τώρα μῶλις γίνεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν μὲ φροντίδα τοῦ Νικήτα καὶ τῶν μαθητῶν του. Καὶ ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶναι πιστὴ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου πὺν ἔβγῆκε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ συγγραφέως, διότι θὰ ἦταν ἀκατανόητο ἓνας μαθητῆς μὲ τὴν ἀφοσίωσι πὺν εἶχε ὁ Νικήτας πρὸς τὸν διδάσκαλό του νὰ ἔχη ἐπιφέρει ὁποιοσδήποτε ἀλλοιώσεις.

Ἵτι πρῶτος ἐκδότης τῶν ἔργων τοῦ Συμεῶν εἶναι ὁ Νικήτας Στηθαῖτος, συνάγεται ἀπὸ πολλὰ στοιχεῖα.

α) Ἵπὸ τὸν πρόλογο τοῦ Νικήτα πὺν ἔχει προταχθῆ στὸς ὕμνους ἀπὸ τὰ ἐπισυναπτόμενα συγγράμματα, τῶν ὁποίων μερικὰ εἶναι συντεταγμένα ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ κύκλου του.

β) Ἵπὸ τοὺς ἱαμβικοὺς στίχους πὺν προτάσσονται στὸς θεολογικοὺς λόγους. Οἱ στίχοι εἶναι τοῦ Νικήτα διακόνου καὶ διδασκάλου στὸν ὁποῖο ὁ Στηθαῖτος ἀφιερῶνει τὴν Ἵεραρχία του.

γ) Ἵπὸ τὶς σημειώσεις τῆς ὥας πολλῶν χειρογράφων, οἱ ὁποῖες φαίνονται νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοσι καὶ μαρτυροῦν συγγένεια μὲ θέσεις τοῦ Νικήτα Στηθαῖτου σ' ἔργα του.

δ) Ἵπὸ τὶς ἐκδόσεις πὺν περιέχονται στὸν Βίο πὺν συντάχθηκε ἀπὸ τὸν Νικήτα καὶ στὰ συμπληρώματά του, ὅπως ἐσημειώσαμε προηγουμένως.

ε) Ἵπὸ τὸ πλῆθος χωρίων συγγραμμάτων τοῦ Συμεῶν πὺν ἔχει χρησιμοποιήσει στὸν Βίο ὁ συντάκτης του Νικήτας.

Ἵργότερα βέβαια μπορεῖ νὰ ἔγινε κάποιου εἶδους ἐπέμβασις στὴν γραμματεία τοῦ Συμεῶν γιὰ τὴν δημιουργία νέων κειμένων, ἀλλὰ αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε παρακάτω.

Τὰ χειρόγραφα πὸν περιέχουν ἔργα τοῦ Συμεῶν ἀνέρχονται σ' ἑκατοντάδες καὶ τὰ πρῶτα, πὸν περιλαμβάνουν μεμονωμένα ἔργα, προέρχονται ἤδη ἀπὸ τὸν 11ο αἰῶνα. Τὸν 14ο αἰῶνα αὐξάνονται ἀποτόμως καὶ τὸν 17ο καὶ 18ο αἰῶνα ἐμφανίζονται πολλὰ νέα. Παρὰ τὴν ἐπιμελημένη ἐργασία πὸν ἔκαμαν οἱ τελευταῖοι ἐκδότες, ἡ ἐντύπωσίς μας εἶναι ὅτι δὲν ἔχει ἐξαντληθῆ ἡ μελέτη τῆς χειρόγραφης παραδόσεως στὸ σύνολό της.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τὰ ἔργα τοῦ Συμεῶν περιφρονήθησαν ἐπιμόνως ἀπὸ τοὺς Δυτικούς, ὡς προϊόντα ἐνὸς προδρόμου τῶν μισητῶν ἡσυχαστῶν. Ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων του στὸ πρωτότυπο ἐγκαταλείφθηκε καὶ ἀπέμεινε μόνο ἡ μετάφρασις τοῦ Pontanus ἡ ὁποία περιέλαβε τὰ Κεφάλαια, 34 Λόγους, 38 Ὑμνους μαζὶ μὲ τὸν πρόλογο, τὶς 2 Εὐχαριστίες καὶ τὸν Διάλογο¹⁷.

Μεγάλῃ προσπάθεια ἀναλήφθηκε στὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, κατὰ τὴν περίοδο τῆς πνευματικῆς ἀναλαμπῆς στὸν ἑλληνικὸ χῶρα. Ὁ πρῶτος πὸν συνέλαβε τὸ σχέδιο τῆς ἐκδόσεως ἦταν ὁ Διονύσιος Ζαγοραῖος, ἀσκητῆς σὲ μονύδριον τῆς νησίδος Πιπέρι πὸν τὴν ἐπραγματοποίησε τὸ 1790. Ὁ Διονύσιος βέβαια, ἔχοντας πρακτικὲς ἐπιδιώξεις, ἀντὶ ἐκδόσεως τοῦ πρωτοτύπου, μετέφρασε τὰ κείμενα στὴν δημώδη γλῶσσα τῆς ἐποχῆς. Συμπεριέλαβε σ' αὐτὴν 92 «λόγους», δηλαδὴ 18 ἀλφαβητικὸς λόγους, 25 λόγους ἐκ τῆς συγγραφῆς, 3 ἐπιστολές, 24 κατηχήσεις, 15 ἠθικὸς λόγους, 3 θεολογικὸς λόγους, 2 εὐχαριστίες, τὴν μέθοδο προσευχῆς καὶ ἓνα ἀταύτιστο. Ἐκτὸς αὐτῶν συμπεριέλαβε στὸ πρῶτο μέρος, πάλι

17. Symeonis Junioris Opuscula. Ingolstadt, 1603 (=PG 120).

σὲ μετάφρασι, τὸν Βίο τοῦ Συμεών, τὰ Κεφάλαια τοῦ Συμεών καὶ τὰ Κεφάλαια Συμεών τοῦ Εὐλαβοῦς. Στὸ δεύτερο μέρος ἐξέδωσε τοὺς ὕμνους στὸ πρωτότυπο, συνολικῶς 55.

Ὁ Διονύσιος πρέπει νὰ ἐχρειάσθηκε πολλὰ χρόνια, γιὰ νὰ συγκεντρώσῃ τὸ ὑλικό, νὰ τὸ μεταφράσῃ καὶ νὰ τὸ παρουσιάσῃ, κατὰ τρόπο βέβαια ὄχι πολὺ συστηματικὸ ἀπὸ ἄποψι ταξινομήσεως. Στὸ μεταξὺ ὁ Νικόδημος Ἀγιορείτης ἐξέδωσε στὴν Φιλοκαλία του¹⁸ τὰ Κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἐνσωματώθηκαν στὴν PG.

Ἀπὸ τὴν ἔκδοσι τοῦ Ζαγοραίου ἔγινε ἡ μετάφρασις τοῦ Θεοφάνη Γονοῦν σὲ δύο τόμους¹⁹, καθὼς καὶ μεταφράσεις σὲ ἄλλες βαλκανικὲς γλῶσσες.

Χωρὶς ἀποτέλεσμα ἀπέβηκαν οἱ προσπάθειες τοῦ Petit καὶ τοῦ Uspensky. Ὁ Louis Petit ἀπὸ τὸ 1902 ἄρχισε τὴν ἐπεξεργασία ὑλικοῦ γιὰ ἔκδοσι τῶν συγγραμμάτων τοῦ Συμεών, ἀλλὰ δὲν ἐπρόλαβε νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ. Ἐν τούτοις οἱ φάκελλοὶ του ἀπετέλεσαν τὴν βάση γιὰ τὴν προετοιμασία τῆς νεώτερης ἐκδόσεως.

Ὁ Παντελεήμων Uspensky ἀνέλαβε παρόμοια προσπάθεια ἀνεξαρτήτως, ἐταξίδευσε στὸ Ἅγιο Ὄρος καὶ συγκέντρωσε σχετικὸ ὑλικό²⁰. Μετέφρασε στὰ Ρωσικὰ τοὺς Ὑμνους.

Πλήρης ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Συμεών ἐπραγματοποιήθηκε στίς ἡμέρες μας στὴν σειρὰ τῶν Sources Chrétiennes ἀπὸ τοὺς J. Darrouzès, B. Krivochéine καὶ J. Kodet, μαζὶ μὲ γαλλικὴ μετάφρασι.

Θὰ ἐξετάσωμε στὴν συνέχεια τὰ συγγράμματα τοῦ

18. Βενετία 1782. Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἐκλογή ἀπὸ τὰ κεφάλαια.

19. Μόσχα 1882, 1890.

20. Βλ. «Σημειώσεις ἐνὸς ταξιδιώτη στὸ Ἅγιο Ὄρος ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς μελέτης τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου», Bogoslovsky Vestnik 24 (1915), 87-121 (ρωσικά).

Συμεῶν πὸν σώζονται. Πέρα ἀπὸ αὐτὰ ὁμως μνημονεύονται καὶ ἄλλα πὸν πρέπει νὰ ἔχουν χαθῆ, μερικὰ μάλιστα πολὺ ἐνωρίς. Αὐτὰ εἶναι πρῶτα τὰ ἀναφερόμενα στὸ πρόσωπο τοῦ διδασκάλου του Συμεῶν Εὐλαβοῦς· ὕμνοι, ἐγκώμια, Βίος²¹. Ἐπειτα ἔρχονται δύο ἀπολογητικοὶ λόγοι, πὸν ἀναφέρονται στὸν Βίο ἐπανειλημμένως²². Προφανῶς τὰ κυριώτερα σημεῖα αὐτῶν τῶν λόγων ἐνσωματώθηκαν στὶς ἀπολογίες πὸν κατὰ τὸν βιογράφο ἀπηύθυνε ὁ Συμεῶν ἐνώπιον τῆς Συνόδου²³. Τέλος φέρονται σὰν νὰ ἔχουν ἀπολεσθῆ καὶ «οἱ λόγοι τῶν ἐξηγήσεων» ἢ «ἐρμηνεῖαι τῆς θείας Γραφῆς»²⁴, ἀλλ' αὐτοὶ μπορεῖ νὰ ταυτίζονται μὲ τὶς δύο πρῶτες πραγματεῖες τοῦ σώματος τῶν Ἠθικῶν, οἱ ὁποῖες διαφέρουν ἀπὸ τὶς ἐπόμενες καὶ στηρίζονται σὲ μιὰ γενικὴ ἐρμηνεῖα τῆς Γραφῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Σώζεται μία τριπλῆ σειρά Κεφαλαίων μὲ τοὺς τίτλους

- α) Κεφάλαια πρακτικὰ καὶ θεολογικὰ ἑκατόν.
- β) Κεφάλαια γνωστικὰ καὶ θεολογικὰ εἴκοσι πέντε.
- γ) Κεφάλαια θεολογικὰ καὶ πρακτικὰ ἑκατόν.

Στὸν Βίο γίνεται σαφῆς λόγος γι' αὐτὰ. «Οὕτως οὖν ἔχων καὶ τοιοῦτος τῷ πνεύματι ὧν ἐκτίθεται λόγους ἀσκητικούς κεφαλαιωδῶς περὶ ἀρετῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων αὐταῖς κακιῶν, ἐξ ὧν αὐτὸς δι' ἐμπράκτου φιλοσοφίας ἔγνω καὶ γνώσεως θείας, καὶ τοῖς ἀσκοῦσι τὸν ἐμφιλόσοφον βίον λογογραφεῖ τὴν ἀκρίβειαν»²⁵.

21. Βίος 72.

22. Κεφ. 111 καὶ 134 γενικῶς, 77 καὶ 102 εἰδικώτερα.

23. Κεφ. 83 - 86, 88 - 90, 105 - 107.

24. Βίος 37 καὶ 134.

25. Βίος 71.

Ὁ βιογράφος τοποθετεῖ τὴν σύνταξί τους στὴν περίοδο μετὰ τὴν παραίτησι ἀπὸ τὴν ἡγουμενία τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, ἀλλ' ἢ ὑπαρξίς τριῶν συλλογῶν μὲ παραλλᾶσσοντα ὀνόματα φανερώνει ὅτι ἡ σύνταξις των ἔγινε κατὰ διάφορες ἐποχές.

Μὲ ὕφος ἀπλὸ καὶ σαφές, χωρὶς ρητορεία καὶ ἐντυπωσιακὰ εὐρήματα ἀλλ' ἀποφθεγματικὰ καὶ σοβαρὰ περιγράφονται σ' αὐτὰ οἱ τρεῖς βαθμίδες τῆς πνευματικῆς προόδου τοῦ ἀσκητοῦ, ἀπὸ τῆς ἀμαρτωλῆς ζωῆς στὴν πρᾶξι, ἀπὸ τὴν πρᾶξι στὴν γνῶσι καὶ ἀπὸ τὴν γνῶσι στὴν θεολογία· ἀλλ' οἱ βαθμίδες περιγράφονται ἀνάμικτα, ὅπως συμβαίνει πάντοτε στὸ εἶδος τοῦτο τῆς χριστιανικῆς γραμματείας.

ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

Οἱ κατηχήσεις εἶναι διδαχὲς τὶς ὁποῖες ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς μοναχοὺς του ὁ Συμεὼν κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἡγουμενίας του στὴν μονὴ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος. Ἀναπτύσσει σ' αὐτὲς ποικίλα θέματα ἀπὸ ὅσα ἀπασχολοῦν τοὺς μοναχοὺς, ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ, καὶ τὰ ἀναλύει μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ νὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἀδελφότητα στὴν τελείωσι. Συχνὰ ἐκφράζει προσωπικὲς πνευματικὲς ἐμπειρίες εἴτε ἀμέσως σὲ πρῶτο πρόσωπο εἴτε ἐμμέσως σὲ τρίτο πρόσωπο.

Ἡ κατήχησις πρὸς τὴν ἀδελφότητα ἐκ μέρους τοῦ ἡγουμένου ἦταν κάτι μέσα στὰ καθήκοντα τοῦ ἡγουμένου ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ καὶ ἐγινόταν ἄλλοτε καθημερινῶς καὶ ἄλλοτε ἀραιότερα. Δὲν καταγράφονται ὅλες οἱ κατηχήσεις τοῦ Συμεὼν, πὺν θ' ἀνέρχονταν σὲ χιλιάδες, ἀλλ' ὠρισμένες· καὶ τὸ μέγεθος μερικῶν ἀπὸ αὐτὲς εἶναι τέτοιο πὺν πρέπει νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ἀποτελοῦν συνθέσεις τοῦ ὑλικοῦ περισσοτέρων τῆς μιᾶς πραγματικῶν

κατηχήσεων. Οἱ κατηχήσεις τοῦ Θεοδώρου Στουδίου εἶναι κατὰ κανόνα βραχύτερες.

Στὸν Βίο γίνεται δύο φορές λόγος γιὰ τὶς κατηχήσεις, ὡς σύγγραμμα· στὴν τελευταία ἀνακεφαλαίωσι (134) καὶ στὸ κεφάλαιο 37. Σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο (37) γίνεται λόγος περὶ τῶν κειμένων τὰ ὁποῖα συνέταξε ὁ Συμεὼν κατὰ τὸ στάδιο τῆς ἡγουμενίας του στοῦ Ἀγίου Μάμαντος, καὶ μάλιστα τὸ πρὸ τῆς ἀνταρσίας τῶν μοναχῶν, δηλαδὴ πρὸ τοῦ 998. Σώζεται δὲ καὶ ἡ ἀρχικὴ κατήχησις πὺ ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς μόλις ἀνέλαβε τὴν ἡγουμενία²⁶. Γι' αὐτὸ ὁ Krivochéine φρονεῖ ὅτι οἱ Κατηχήσεις στὸ σύνολό τους προέρχονται ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ στάδιο. Ἐν τούτοις ἄλλα τεμάχια μαρτυροῦν πολὺ προχωρημένη ἡλικία, ὅπως εἶναι τὸ χωρίο τῆς 17,7, στὸ ὁποῖο ὁ συγγραφεὺς δηλώνει, «τὸ τέλος τῆς ἐμῆς ζωῆς ἐγγίζον ὁρῶ ὅσον οὐπω», πράγμα πὺ ἀπαιτεῖ πολὺ μεταγενέστερο χρόνο. Ὅταν ὁ βιογράφος λέγη ὅτι «τοὺς κατηχητικούς συνεγράφετο λόγους»²⁷, δὲν ἐννοεῖ ὅτι συνέγραψε ὅλες τὶς κατηχήσεις, ἀλλὰ ἀπλῶς ὅτι συνέγραψε κάποιες. Ἡ συλλογὴ στὸ σύνολό της καταρτίσθηκε ἀργότερα.

Σώζονται σήμερα 34 κατηχήσεις, οἱ ὁποῖες διατηροῦνται σὲ δεκάδες χειρογράφων. Μερικὰ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα, τῶν ὁποίων ἀρχαιότερα εἶναι τὸ Paris. gr. 895 τοῦ 11ου αἰῶνος, περιέχουν ὄχι ὅλες τὶς κατηχήσεις, ἀλλὰ μερικὲς μόνο. Πολλὰ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα δὲν ἔχουν μελετηθῆ οὔτε κἂν ἐντοπισθῆ.

ΛΟΓΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΜΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΙ

Ἐπάρχουν στὴ χειρόγραφη παράδοση δύο συλλογές

26. Εἶναι ἡ Κατήχησις 1.

27. Στὸ κεφ. 37.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Συμεῶν καὶ σὲ στενὸ σύνδεσμο μὲ τὶς Κατηχήσεις. Ἡ πρώτη φέρει τὸν τίτλο «Ἐκ τῆς συγγραφῆς λόγοι τριάκοντα τρεῖς» καὶ ἡ δεύτερη «Ἐκ τῆς συγγραφῆς Κεφάλαια εἴκοσι τέσσαρα».

Στὴν συλλογὴ τῶν λόγων περιλαμβάνονται ἑπτὰ κείμενα ταυτιζόμενα πλήρως μὲ ἑπτὰ ἀντίστοιχες κατηχήσεις: Λόγος 18=Κατήχησις, 25, 19=24, 25=26, 26=14, 27=15, 30=29, 32=4. Στους ἄλλους λόγους περιλαμβάνεται ὑλικὸ τῶν Κατηχήσεων ἀπὸ μικρὰς φράσεις ἕως μεγάλα τεμάχια, ἀλλὰ τὸ ὑλικὸ τῶν Κατηχήσεων εὐρίσκεται σὲ ὅλη τὴν ἑκτασι τῶν λόγων, χυμένο καὶ τοποθετημένο μὲ νέα δομὴ. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸ ὅτι παραλείπονται σ' αὐτὴν τὴν σύνθεσι ὅλα τὰ σημεῖα ὅπου περιγράφονται προσωπικὲς ἐμπειρίαι τοῦ Συμεῶν καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀναφέρονται σὲ μυστικὰ πνευματικὰ βιώματα τῶν μοναχῶν, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι τὸ κείμενο μὲ αὐτὴν τὴν μορφή προσωριζόταν γιὰ εὐρύτερο κοινό.

Στὴν συλλογὴ τῶν Ἀλφαβητικῶν Κεφαλαίων μία κατήχησις ἔχει ἐνσωματωθῆ πλήρως, ἡ 33=Λόγος 24 ἐνῶ ἄλλο ἄφθονο ὑλικὸ τῶν κατηχήσεων ἔχει παραληφθῆ σὲ ἑκτενεῖς ἐνότητες.

Ἐπάρχει βέβαια καὶ ὑλικὸ τῶν Κατηχήσεων ποὺ δὲν ἔχει ἀντιστοιχία μὲ ὑλικὸ τῶν Λόγων ἢ τῶν Κεφαλαίων, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀντιστρόφως. Ὁ Β. Kri-vochiéne ἀποδίδει τὸ φαινόμενο αὐτὸ στὴν ἐπέμβασι ἐνὸς νέου συντάκτη. "Ὅπως εἶδαμε, πιστεύει ὅτι οἱ Κατηχήσεις εἶχαν δύο παραλλαγὰς ἢ ἐκδόσεις ἕως ἐνα χρονικὸ σημεῖο τὴν μία ἐπὶ τὸν ἴδιο τὸν συγγραφέα, τὴν δεύτερη ἀπὸ τὸν Στηθαῖο. Ἐνα ἄλλο χέρι, τὸ τρίτο, ποὺ μπορεῖ νὰ ἦταν πάλι τοῦ Στηθαῖου, συνέταξε τὴν μορφή τῶν Λόγων μὲ βάσι τὴν δεύτερη ἐκθεσι τῶν Κατηχήσεων καὶ τὶς σημειώσεις τοῦ Συμεῶν. Ἀργό-

τερα ἓνα τέταρτο χέρι κατήρτισε τὰ Ἀλφαβητικὰ Κεφάλαια.

Αὐτὲς οἱ διαδοχικὲς ἀνασυντάξεις τοῦ ὑλικοῦ προϋποθέτουν συγκλονιστικὴ ἐπίδρασι τῆς γραμματείας τοῦ Συμεῶν στὰ ἀμέσως ἐπόμενα τοῦ θανάτου του χρόνια, πρᾶγμα ποὺ δὲν μαρτυρεῖται. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ παρουσία ἀφθόνου ὑλικοῦ ἀπὸ τὶς Κατηγήσεις στὶς δύο αὐτὲς συλλογὲς δὲν σημαίνει ὅτι τὴν ἀνασύνταξι ἔκανε κάποιος ἄλλος. Κάθε συγγραφεὺς μπορεῖ νὰ χρησιμοποίησῃ - καὶ συχνὰ χρησιμοποιεῖ - τὸ ἴδιο ὑλικὸ σὲ πολλαπλὲς συνάφειες, καὶ τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ Συμεῶν. Μπορεῖ λοιπὸν οἱ συλλογὲς αὐτὲς νὰ καταρτίσθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Συμεῶν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του. Ἐκείνη ὅμως ἡ ἔκφρασις «Ἐκ τῆς συγγραφῆς» ἀποτελεῖ μᾶλλον ἔνδειξι ὅτι πρόκειται πραγματικὰ γιὰ ἐκλογὴ ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τῶν Κατηγήσεων, ποὺ πιθανῶς ἔγινε ἀργότερα. Ἡ μήπως πρόκειται ἐδῶ περὶ τῶν «σχεδῶν» ποὺ παρέδιδε ὁ Συμεῶν στὸν Στηθαῖο γιὰ ἀντιγραφή;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Δύο ἑξαιρέτα κείμενα εἶναι οἱ Εὐχαριστίες τοῦ Συμεῶν, ποὺ ἀποτελοῦν εὐχὲς πρὸς τὸν Θεὸ καὶ διδαχὲς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς συγχρόνως. Ἄν καὶ ἀποτελοῦν χωριστὰ κείμενα, ἡ πρώτη συχνὰ τοποθετεῖται ὡς ἐπίλογος τῶν Κατηγήσεων, ἐνῶ ἄλλοτε καὶ οἱ δύο τοποθετοῦνται σποραδικὰ μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν ἢ δίπλα στοὺς Ὑμνοὺς καὶ τὰ Κεφάλαια. Εἶναι θαυμάσια ἀπὸ θεολογικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἄποψι τεμάχια.

ΛΟΓΟΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΙ ΤΡΕΙΣ

Μνημονεύονται ἐπανειλημμένως στὸν Βίο²⁸, ὅπου ἐκτὸς ἀπὸ αὐτοῦ γίνεται λόγος καὶ γιὰ ἓνα ἄλλον ποὺ ἔγραψε κατὰ παραγγελία τοῦ Στεφάνου Νικομηδείας σὲ στίχους²⁹. Οἱ τρεῖς λόγοι ἀποσκοποῦν στὸ νὰ κατοχυρώσουν τὴν ἐνότητα τῶν τριαδικῶν προσώπων. Βάσις ἐκκινήσεως εἶναι τὸ χωρίο «ὁ Πατήρ μου μείζων μου ἔστι» τοῦ Ἰωάννου³⁰, τὸ ὁποῖο ἦταν ἐπὶ πολλὰ χρόνια, ἕως τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ 12ου αἰῶνος, σύνθημα τῆς θεολογίας τῶν κοσμικῶν κύκλων τοῦ Βυζαντίου.

Στὸν πρῶτο λόγο, εἰφοῦ παρουσιάζει τὴν θέσι τῶν ἀντιθέτων περὶ ἀνωτερότητος τοῦ Πατρός, τὴν ἀναιρεῖ καὶ τέλος περιβάλλει τὴν ἀληθινὴ γνῶσι τοῦ Θεοῦ, ἣ ὁποία εἶναι γιὰ τοὺς τελείους. Στὸν δεύτερο ὁμιλεῖ ἐναντίον ἐκείνων ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ διδάξουν χωρὶς Πνεῦμα, τῶν ψευδοθεολόγων, τονίζει ὅτι τὸ Πνεῦμα μένει στίς καθαρὰς ψυχές, ποὺ εἶναι οἱ μόνες ποὺ μποροῦν νὰ θεολογήσουν ἀληθινά. Ἡ τριαδολογικὴ ἔκθεσις τοῦ Συμεῶν χρησιμοποιεῖ στὸν λόγο αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τῆς ἀναλογίας ἀπὸ τὰ τρία μέρη τῆς ψυχῆς. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ τρίτου λόγου ἀκολουθεῖ τὴν γραμμὴ, κατὰ τὴν ὁποία, ἂν ὁ Πατήρ εἶναι κάτι, εἶναι καὶ ὁ Υἱὸς τὸ ἴδιο, καὶ ἂν ὁ Υἱὸς εἶναι κάτι, τὸ ἴδιο εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα. Ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα εἶναι Πνεῦμα ὁμότιμο, ὁμοούσιο καὶ ὁμόθρονο. Ἡ τριαδολογία τοῦ Συμεῶν ἀπηχεῖ τὴν ἐπίσημη καὶ παραδοσιακὴ ἀποψὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἔχουν ἐντόνως ἀντιρρητικὸ χαρακτήρα καὶ πρέπει νὰ ἐγράφησαν μετὰ τὴν πρώτη συνάντησι τοῦ Συμεῶν μὲ τὸν Στέφανο Νικομηδείας καὶ σὲ ἀν-

28. Βίος 111 καὶ 134.

29. Βίος 77. Εἶναι ὁ ὑπ' ἀρ. 21 ὕμνος.

30. Ἰω. 14, 28.

τιμετώπισι ἀντιλήψεων τῶν κύκλων αὐτοῦ, δηλαδή μετὰ τὸ 1012. Μαζὶ μὲ τοὺς ἠθικοὺς σώζονται σὲ δύο ἢ τρεῖς δεκάδες χειρογράφων ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ πρῶτος ἐκδότης ἔλαβε ὑπ' ὄψιν 12.

ΛΟΓΟΙ ΗΘΙΚΟΙ ΔΕΚΑ ΠΕΝΤΕ

Στοὺς λόγους αὐτοὺς διακρίνομε δύο ομάδες κειμένων, στῶν ὁποίων τὴν πρώτη περιλαμβάνονται οἱ λόγοι 1—2 καὶ στὴν δεύτερη οἱ λόγοι 3—15.

Οἱ δύο πρῶτοι λόγοι εἶναι μᾶλλον πραγματεῖες πὺ χωρίζονται σὲ κεφάλαια. Ὁ πρῶτος (κεφάλαια 11) πραγματεύεται περὶ τῆς κτίσεως καὶ τῆς ἀνακτίσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν παύλειο τυπολογικὴ ἔρμηνεία τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς σωτηρίας, περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεό, περὶ τοῦ μυστικοῦ γάμου καὶ τῆς συλλήψεως τοῦ Χριστοῦ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ δεύτερος (κεφάλαια 7) πραγματεύεται περὶ παλαιοῦ καὶ νέου παραδείσου. Διευτυπώσαμε ἤδη τὴν γνώμη ὅτι ἀνάμεσα στοὺς Ἑθικοὺς λόγους πιθανῶς συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ ἐξηγητικά τοῦ Συμεῶν. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ δύο πρῶτοι λόγοι πὺ πραγματεύονται τὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας βάσει τῆς ἁγίας Γραφῆς ἀποτελοῦν τὰ ἐξηγητικά, τὰ ὁποῖα στὸν κατάλογο τοῦ Βίου³¹ προηγοῦνται ἀμέσως τῶν Ἑθικῶν «τὰς ἐρμηνείας τῆς θείας Γραφῆς, τοὺς Ἑθικοὺς... λόγους». Ἐξηγητικούς ὅμως λόγους φέρεται νὰ συνέτασσε ὁ Συμεῶν ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς³² καὶ αὐτὲς οἱ πραγματεῖες ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ ταυτίζονται τελείως μ' ἐκείνους, διότι στὸν πρόλόγόν τους ὁ ἴδιος ἀναφέρει ὅτι

31. Βίος 134.

32. Βίος 37.

γράφει αὐτὰ τὰ κείμενα ἐδῶ, ἀφοῦ ἔτερματίσθηκε ἡ ἀντίθεσις τους πρὸς ἐκείνους, τοὺς ἀντιπάλους· «ἄρτι τῆς πρὸς ἐκείνους λήξαντας στασεως»³³ Θὰ μπορούσαμε νὰ εἰποῦμε ὅτι οἱ παλαιῆς ἐξηγητικῆς ὁμιλίης ἀναχωνεύθησαν σ' αὐτὲς τὶς δύο πραγματεῖες πὺν ἔτοποθετήθησαν πρῶτες στὴν Βίβλο τῶν Ἡθικῶν, ἀν καὶ τὸ πριεχόμενὸ τους εἶναι βιβλικοθεολογικό.

Οἱ ἄλλοι λόγοι, πὺν εἶναι συντομώτεροι καὶ δὲν χωρίζονται σὲ κεφάλαια, ἀναπτύσσουν πλῆθος ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν θεμάτων, ὅπως εἶναι περὶ τῶν ἀρρήτων ρημάτων τοῦ Παύλου(3), περὶ ἀπαθείας καὶ τελειώσεως(4), περὶ θέας τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ(5), περὶ ἀπαθείας καὶ ἐναρέτου ζωῆς(6), περὶ τοῦ πραγματικοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ(7), περὶ συλλήψεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλλᾶμψεως(8), περὶ ἀληθινῆς γνώσεως(9), περὶ τῆς φοβερῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου(10), περὶ ἀποκτήσεως τῶν ἀρετῶν, ἀποταγῆς καὶ διαποιμάνσεως(11), περὶ ἐξαγορᾶς τοῦ καιροῦ(12), περὶ χοϊκοῦ καὶ οὐρανοῦ(13), περὶ ἑορτῶν καὶ κοινωνίας(14), περὶ ἡσυχίας(15).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Λόγο 5, πὺν εἶχε ἐκδώσει ὁ J. Hausherr μαζὶ μὲ τὴν μέθοδο³⁴, οἱ ἄλλοι λόγοι ἐκδόθησαν γιὰ πρώτη φορὰ προσφάτως μαζὶ μὲ τοὺς θεολογικούς.

ΘΕΙΩΝ ΥΜΝΩΝ ΕΡΩΤΕΣ

Ἄ Βίος τοῦ Συμεῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν τελικὸν κατάλογο, ἀναφέρει δύο ἀκόμη φορὲς τὴν σύνθεσι θείων Ὑμνων³⁵, πρᾶγμα πὺν φανερώνει ὅτι ἡ σύνθεσις των δὲν ἔγινε διὰ μιᾶς. Οἱ ὕμνοι αὐτοὶ εἶναι ἔξοχο δεῖγμα τῆς

33. Ἡθικός 1, πρόλογος.

34. Or. Chr. 9 (1927), 150 - 209.

35. Κεφ. 37 καὶ 111.

λαμπρᾶς συγγραφικῆς παραγωγῆς τοῦ Συμεῶν. Συντασσόμενοι ἕνας ἕνας σ' ὄλη τὴν διάρκεια τοῦ βίου του, ἀπετέλεσαν μέσο ποιητικῆς ἐκφράσεως τῆς πλουσίας πνευματικῆς ἐμπειρίας τοῦ συγγραφέως, τῆς ἐμπειρίας πὺν ἐγεννώνταν σ' αὐτὸν ἀπὸ τὶς ἐνέργειες τοῦ Πνεύματος κι' ἐπλημμύριζε τὸ μοναχικὸ κελλὶ καὶ τὴν ψυχὴ του μὲ θεῖο φῶς. Ὁ ποιητῆς μετουσιώνει τὸ φῶς αὐτὸ σὲ στίχους. Δὲν πρέπει νὰ ξενίζει τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπέλεξε γιὰ τὴν ποιήσι του τὴν πολιτικὴ στιχουργία, τὸν ἀνακρεόντειο ὀκτασύλλαβο, τὸν ἱαμβικὸ δωδεκασύλλαβο καὶ τὸν πολιτικὸ δεκαπεντασύλλαβο· τὸ ἔπραξε διότι δὲν προώριζε τὶς συνθέσεις του γιὰ τὴν λατρεία, στὴν ὁποία προσιδιάζει ἡ ρυθμικὴ στιχουργία, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνάγνωσι. Τὰ ποιήματα τοῦ Συμεῶν ἀποτελοῦν τὸ λαϊκὸ ἀντίστοιχο τῶν μοναστικῶν κατηχήσεων.

Τὴν συλλογὴ καὶ ἔκδοσι τῶν ὕμνων ἔκανε ὁ Νικήτας Στηθάτος, πὺν φαίνεται ὅτι ἔδωσε σ' αὐτὴν καὶ τὸν διονυσιανὸ τίτλο «θεῶν ὕμνων ἔρωτες»³⁶. Ὁ πρόλογος πὺν προέταξε ὁ Νικήτας εἶναι γεμᾶτος ἀπηγήσεις ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, ἀλλὰ ἀπαντᾶ καὶ στὶς ἐναντίον τοῦ Συμεῶν καὶ τοῦ ἔργου του ἐπιθέσεις. Μία σειρὰ ἀπὸ δεκατρία ἐπιγράμματα, πὺν ἔχουν ἐπισυναφθῆ στὸν πρόλογο, φανερώνουν τὴν μεγάλη ἀπήχησι τῶν ποιημάτων στοὺς λογίους τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεώς των. Ἔχουν συντεθῆ ἀπὸ τοὺς Ἰωάννη Ἀδριανοπόλεως, Ἱερὸθεο ἱερομόναχο Πηγῆς (δύο), Ἀλέξιο φιλόσοφο, Νικήτα διάκονο καὶ χαρτοφύλακα, Βασίλειο Πρωτασηκρηῆτι (τέσσερα), Νικήτα διάκονο καὶ διδάσκαλο³⁷, Νικόλαο Κερκύρας, Θεοφύλακτο Ἀχρῖδος (δύο). Ὁ Ἀλέξιος ὁ φιλόσοφος κατήρτι-

36. Βλ. Οὐρ. ἱεραρχία 7, 4.

37. Ὁ Koder ταυτίζει τὸν διδάσκαλο μὲ τὸν Χαρτοφύλακα ὡς καὶ ἡμεῖς, Νικήτα Στηθάτου Μυστικὰ Συγγράμματα, Θεσσαλονίκη 1957, σ. 56 ἔ.

σε επίσης τὸν πίνακα τῶν ὕμνων σύμφωνα μὲ σχόλιο χειρογράφου.

Τὰ σχόλια πὸν παραθέτονται στὴν ὡς χειρογράφων φαίνεται ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὸν Νικήτα Στηθάτο, ἂν καὶ ὠρισμένα, σὰν τὸ ἀναφερθὲν πρὸ ὀλίγου, εἶναι ὀπωσδήποτε ἀπὸ ἄλλο χέρι. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ ἀνήκει στὸν Νικόλαο μητροπολίτη Χωννῶν.

Οἱ ὕμνοι διατηροῦνται σὲ πλῆθος χειρογράφων, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτο χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1105, πὸν δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν ἔκδοσι πὸν κατάρτισε ὁ Στηθάτος.

Ὁ πρῶτος ἐκδότης τῶν ὕμνων Διονύσιος Ζαγοραῖος (1790) φαίνεται ὅτι ἐχρησιμοποίησε μόνον ἓνα χειρόγραφο καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ παραδώσῃ ἀξιόλογο κείμενο, ἂν καὶ ἐξυπηρέτησε τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἐπὶ δύο σχεδὸν αἰῶνες. Ὁ Διονύσιος συμπεριέλαβε στὴν ἔκδοσί του 55 ὕμνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῶν δύο τελευταίων, 54 καὶ 55, λόγω ἰσχυρῶν ἀντενδείξεων τῆς χειρόγραφης παραδόσεως³⁹. Ὁ πρῶτος ἀποτελεῖ ὕμνο στὴν Τριάδα, καὶ ὁ δεύτερος στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ σὲ ὦρα μεταλήψεως. Ὁ Koder τὸν 54 ἀποδίδει στὸν Συμεὼν τὸν Μεταφραστή, τὸν 55 στὸν Ἰωάννη Δαμασκηνό⁴⁰. Ὁ Ζαγοραῖος ἔχει παραλείψει γιὰ διαφόρους λόγους τέσσερις ὕμνους· τὸν 10 διότι εἶναι πολὺ σύντομος, δεκατετράστιχος, καὶ τοῦ διέφυγε, τὸν 15 λόγω τολμηρῶν ἐκφράσεων, τὸν 21 διότι ὡς καθαρῶς δογματικὸς ἦταν ἀταίριαστος στὸ πνευματικὸ πλαίσιο

38. Τοῦ Marcianus 494, στὸ τέλος τοῦ ὕμνου 58.

39. Δὲν εὐρίσκονται σὲ κανένα χειρόγραφο τῆς συλλογῆς τῶν ὕμνων. ἀλλὰ διασώζονται ὁ μὲν 54 μαζί μὲ εὐχὴ τοῦ Συμεὼν Μεταφραστοῦ, ὁ δὲ 55 στὸ Ὁρολόγιο ὡς εὐχὴ τῆς μεταλήψεως.

40. Hymnes, SChr. 156, σ. 20 - 21. Βλ. καὶ Jahrb. Oest. Byz. Ges. 14 (1965), 129 - 139.

τῆς συλλογῆς, καὶ τὸν 53 διότι προφανῶς ἔλειπε ἀπὸ τὸ χειρόγραφο του. Ἐπίσης παραλείπει σποραδικῶς στίχους ἄλλων ὕμνων. Ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 47 ὕμνος του καλύπτει δύο ὕμνους τῆς ἐκδόσεως Koder, τοὺς 52 καὶ 54⁴¹.

Ἀπὸ τὴν ἔκδοσι αὐτὴν ἀπέρρευσε ἡ μετάφρασις τοῦ Uspensky στὴν ρωσικῆ, ἐνῶ πολὺ ἐνωρίτερα εἶχε γίνῃ ἀπὸ τὸν Pontanus μετάφρασις 38 ὕμνων στὴν λατινικὴ ἀπὸ χειρόγραφο. Ὡς βάσι στίς δικές τους κατ' ἐκλογὴν μεταφράσεις στὴν γερμανικὴ εἶχαν τὸν Pontanus, ὁ M. Buber (Leipzig 1909) καὶ K. Kirchhof (Hellerau 1930, 1952²).

Μεμονωμένους ὕμνους ἐξέδωσαν κατὰ καιροὺς οἱ Σ. Εὐστρατιάδης, P. Maas, G. Soyter, I. Hausherr⁴².

Κριτικὴ ἔκδοσι τοῦ συνόλου τῶν ὕμνων κατάρτισε κι' ἐδημοσίευσε τελευταίως σὲ τρεῖς τόμους ὁ J. Koder (Sources Chrétiennes 156, 174, 196). Τὸ σύνολο τῆς συλλογῆς περιλαμβάνει 58 ποιήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα (ἀρ. 21) εἶναι ἡ ἔμμετρο ἁπάντησις στὸ ἐρώτημα ποὺ ἔθεσε στὸν Συμεὼν ὁ Στέφανος Νικομηδείας. Ἐξ ἄλλου ἓνα ἄλλο (ἀρ. 5) εἶναι ἀλφαβητικὸ ποίημα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 δίστιχα. Ὅπως ὁμως παρατήρησε ὁ P. Maas, ἡ σύνδεσις τοῦ δευτέρου στίχου μὲ τὸν πρῶτο εἶναι πάντοτε ἐξεζητημένη καὶ ξένη πρὸς τὶς συνήθειες τοῦ Συμεὼν⁴³. Θεωρεῖται λοιπὸν πιθανὸ ὅτι

41. Βλ. Δ. Λ. Σταθόπουλος, Περὶ τῶν ἐκδόσεων τῶν ὕμνων τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, ἀνάτ. ἀπὸ τὴν Θεολογία, Ἀθῆναι 1963.

42. Ὁ Σ. Εὐστρατιάδης τοὺς ὕμνους 5 καὶ 28, Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῶν Βλατέων ἀποκειμένων κωδικῶν, Θεσσαλονίκη 1918, σ. 118 - 124 καὶ Γρηγ. Παλαμᾶς 3 (1919) 85 - 91. Ὁ P. Maas, τοὺς ὕμνους 4, 5, 10, 15, "Aus der Poesie des Mystikers Symeon", Festgabe A. Ehrhard, Bonn Leipzig 1922, 328 - 341. Ὁ G. Soyter τὸν ὕμνο 17 μερικῶς, "Byzantinische Dichtung", Komment. Griech. u. Latein. Texte 6, σ. 28 - 31. - I. Hausherr, μέρος τοῦ ὕμνου 21. Viede Symeon, LXIII - LXV.

τὸν δεύτερο στίχο σὲ ὅλα τὰ ἀρχικὰ μονόστιχα πρόσθεσε ὁ Νικήτας Στηθαῖτος.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Στὸν Βίο τοῦ Συμεῶν μνημονεύεται ἐπανειλημμένως ἢ σύνταξις θεολογικοῦ περιεχομένου ἐπιστολῶν⁴⁴. Σώζονται σήμερα πέντε ἐπιστολές, ἀπὸ τῆς ὁποῖας ἢ ὑπ' ἀριθμὸ 1 ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸν Lequien ἀνάμεσα στὰ ἔργα τοῦ Ἰωάννη Δαμασκηνοῦ, ἀλλ' ὁ Κ. Holl τῆς ἀποκατέστησε τὴν πατρότητα. Ἀναφέρεται στὴν ἐξομολόγησι κατὰ τρόπο πὺν ὑπερτονίζει τὴν σημασία τοῦ πνευματικοῦ πατρός.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ὁ Διάλογος αὐτὸς πὺν διεξάγεται μ' ἓνα σχολαστικό, καθηγητὴ τῆς ρητορικῆς, φέρεται ὑπὸ τὰ ὄνόματα τοῦ Συμεῶν καὶ τοῦ Διαδόχου Φωτικῆς. Ὁ Des Places πὺν τὸν ἐξέδωσε τὸν ἀποδίδει στὸν Διαδόχο, οἱ ἄλλοι κριτικοὶ δὲν δέχονται τὴν ἀποψι αὐτῆ καὶ τὸν ἀποδίδουν στὸν Συμεῶν. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὸ σκηνικὸ προσαρμόζεται περισσότερο στὸν 5ο παρὰ στὸν 11ο αἰῶνα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Ἡ Μέθοδος τῆς Ἱερᾶς προσευχῆς καὶ προσοχῆς πὺν φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Συμεῶν καὶ μαζὶ μὲ τὸ παρόμοιο δοκίμιο Νικηφόρου τοῦ Ἡσυχαστοῦ ἔδωσε τῆς βάσεις στὴν τεχνικὴ τῆς προσευχῆς τῶν ἀρχαρίων ἢ ἡσυχαστῶν, εἶναι ἔργο ἀγνώστου ἀσκητικοῦ συγγραφέως πὺν πρέπει νὰ ἔζησε τὸν 13ο αἰῶνα.

43. "Aus der Poesie des Mystikers Symeon,, σ. 340. J. Koder, SChr. 156, σ. 19.

44. Βίος 20 «ταῖς ἐπιστολαῖς κατέπληττεν», 29 «λόγους ἀγαθοὺς ἐπιστέλλων ἐρεῦγεται», 134 «τὰς ἐπιστολάς».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μελέτες

- K. Holl, *Enthusiasmus und Bussgewalt*, Leipzig 1898.
- I. Hausherr, *La méthode d' Oraison hesychaste*, *Orient. Christ.* 36 (IX, 2), Roma 1927.
- *Un grand mystique byzantin*, Roma 1928.
- G. Wunderle, "Wesenszüge der byzantinischen Mystik aufgezeigt an Symeon dem Jüngeren dem Theologen,,", *Der Chr.*, Osten, Regensburg 1939, 120 - 150.
- H. M. Biedermann, *Das Menschenbild bei Symeon dem Jüngeren dem Theologen*, Würzburg 1949.
- L. Rosenthal Kamarinea, "Symeon der Neue Theologe und Symeon Studites,,", *Oekum. Einheit* 3 (1952), 103 - 120.
- B. Krivochéine, "The writings of St. Symeon the New Theologian,,", *Orient. Chr. Per.* 20 (1954), 298 - 328.
- J. Gouillard, "Symeon,,", *DTC* 14/2, 2941 - 2959.
- D. L. Stathopoulos, *Die Gottesliebe bei Symeon dem Neuen Theologen*, Bonn 1964.
- P. Miquel, "La conscience de la grâce selon Syméon le Nouveau Théologien,,", *Irénikon* 42 (1969), 314 - 342.
- Kl. Deppe, *Der Wahre Christ*, Göttingen 1971.
- W. Völker, *Praxis und Theoria bei Symeon dem Neuen Theologen*, Wiesbaden 1974.
- G. Maloney, *The Mystic of Fire and Light, St. Symeon the New Theologian*, Denvill 1975.
- J. Van Rossum, *The Ecclesiological Problem in St. Symeon the New Theologian*, New York 1976.
- B. Krivochéine, *Dans la lumière du Christ, S. Syméon le Nouveau Théologien*, Chevetoque 1980.
- Στ. Ράμφου, *Ἡ πολιτεία τοῦ Νέου Θεολόγου*. Ἀθήναι 1981.

Ἐκδόσεις

Ἕμνοι

Διονύσιος Ζαγοραῖος, Συμῶν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ Εὕρισκόμενα θ',
Βενετία 1890. Σῦρος (Σμύρνη) 1886.

J. Koder, Syméon le Nouveau Théologien Hymnes, 1 - 3, SChr. 156.
: 174, 196.

Κεφάλαια

Νικόδημος Ἀγιορείτης, Φιλοκαλία 1960³, 3, 237 - 270 (=PG 120,
604 - 688).

Διονύσιος Ζαγοραῖος, Τὰ Εὕρισκόμενα α', 527 - 564 (μετάφρ.).

J. Darrouzès, Syméon le Nouveau Théologien, Chapîtres théolo-
giques, gnostiques et pratiques, SChr. 51.

Κατηχήσεις

Διονύσιος Ζαγοραῖος, τὰ Εὕρισκόμενα α'.

B. Krivochéine, Symeon le Nouveau Théologien, Catéchèses 1 - 3,
SChr. 96, 104, 113.

Εὐχαριστίαι

Μαζί μέ τὰς Κατηχήσεις.

Λόγοι Θεολογικοὶ καὶ Ἠθικοὶ

Διονύσιος Ζαγοραῖος, Τὰ Εὕρισκόμενα α'.

J. Darrouzès, Syméon le Nouveau Théologien, Traités théologi-
ques et éthiques, 1 - 2, Schrét. 122, 129.

Μέθοδος Ἱερῶς Προσευχῆς

J. Hausherr, La méthode d'oraison hésychaste, Orient. Christiana
36 (IX, 2), Roma 1927, 173 - 209.

Διάλογος μετὰ Σχολαστικοῦ

P. E. des Places, "Catéchèse inédite de Diadoque de Photicée,,,
Mélanges Lebreton II, Rech. de Science Relig. 40
(1952), 129 - 138.

Ἐπιστολή 1

K. Holl, Enthusiasmus und Bussgewalt, σ. 110 - 127.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὰ Κεφάλαια τοῦ Συμεῶν ἐκδόθησαν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ λατινικὴ μετάφρασι τοῦ Rontanus¹ μαζί μὲ ἄλλα κείμενά του. Νεοελληνικὴ μετάφρασις των ἐμφανίσθηκε τὸ 1792 στὴν Βενετία μαζί μὲ τὰ ἄλλα συγγράμματά του, κατωμένη ἀπὸ τὸν Διονύσιο Ζαγοραῖο. Στὸ μεταξὺ ὅμως ὁ Νικόδημος Ἀγιορείτης ἐξέδωσε τὰ Κεφάλαια στὴν Φιλοκαλία, κατὰ τρόπο ἑλλιπῆ καὶ ἀνεπαρκῆ, ἀνάμικτα μὲ κείμενο τοῦ διδασκάλου τοῦ συγγραφέως δηλαδῆ, Συμεῶν τοῦ Εὐλαβοῦς. Ὁ Νικόδημος ἐξέδωσε 153 κεφάλαια μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Συμεῶν, ἀπὸ αὐτὰ ὅμως μόνο τὰ 119 εἶναι δικὰ του, τὰ ἄλλα (120--152) εἶναι τοῦ διδασκάλου του καὶ τὸ τελευταῖο εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Βίο του. Ὁ Ζαγοραῖος εἶχε σαφῆ γνῶσι γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Εὐλαβοῦς, τὸ ὁποῖο ἐξέδωσε χωριστά. Τὸ κείμενο τῆς Φιλοκαλίας συμπεριελήφθηκε στὴν PG(τ. 120) μαζί μὲ τὴν μετάφρασι τοῦ Rontanus κατὰ τρόπο πὸ προκαλεῖ σύγχυσι στὸν ἀναγνώστη.

Πλήρης ἔκδοσις ἔγινε ἀπὸ τὸν J. Darrouzès στὴν σειρὰ τῶν Sources Chrétiennes (ἀρ. 51, 1957). Ὁ ἐκδότης μνημονεύει 48 χειρόγραφα πὸ περιλαμβάνουν τὸ κείμενο, ὁλόκληρο ἢ ἐν μέρει, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατὰ τίς ἐνδείξεις πὸ παρέχει, ἔλαβε ὑπ' ὄψι τὰ εἴκοσι. Ὑπάρχουν βέβαια καὶ ἄλλα χειρόγραφα πέρα ἀπὸ αὐτά, πρᾶγμα πὸ φανερῶνει τὴν εὐρεῖα διάδοσι τοῦ λαοφιλοῦς αὐτοῦ κειμένου. Ὁ Darrouzès ξεχωρίζει τὰ χειρόγραφα σὲ

1. Ingolstadt 1603 (=PG 120).

πέντε οἰκογένειες, πὸν δὲν ἔχουν σημαντικὲς διαφορὲς μεταξὺ τους.

Τὰ χειρόγραφα διαφέρουν μεταξὺ των κυρίως στὸν ἀριθμὸ κεφαλαίων πὸν περιέχουν, ὁ ὁποῖος ποικίλλει, λίγα δὲ εἶναι αὐτὰ πὸν περιλαμβάνουν τὸ σύνολο. Τὰ σωζόμενα κεφάλαια ἀνέρχονται σὲ 225 καὶ τὸν ἀριθμὸ αὐτὸν φέρει μία οἰκογένεια χειρογράφων στὸ τέλος: «Τέλος τῶν σκε' κεφαλαίων». Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὸν ὁ Εὐάγριος ἐγκαινίασε αὐτὸ τὸ λογοτεχνικὸ εἶδος, τὰ κεφάλαια συσσωματώνονται στὸν ἀριθμὸ ἑκατό, τὸν ἀριθμὸ τῆς τελειότητος, ἢ στὸν ἀριθμὸ πενήντα, τὸ μισὸ τοῦ ἑκατό. Ὅσες φορές κάποια ἐνότης κεφαλαίων φθάνει σὲ διαφόρο ἀπὸ αὐτοὺς ἀριθμὸ, πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ ἀτέλεια ἢ στὴν σύνταξι ἢ στὴν ἀνεπάρκεια τῆς παραδόσεως. Μπορεῖ δηλαδὴ νὰ μὴ πρόλαβε ὁ συγγραφεὺς νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ ἔργο σὲ ἑκατοντάδες ἢ μπορεῖ ἢ παραδόσεις νὰ μὴ διέσωσε τὶς ἑκατοντάδες πλήρεις.

Καὶ γιὰ ἓνα ἄλλον λόγο θὰ ἐπεριμέναμε νὰ ἔχη συντάξει τριακόσια κεφάλαια ὁ Συμεών. Ὁ μαθητὴς του Νικήτας Στηθαῖος, πὸν τὸν ἐμιμήθηκε σὲ πάρα πολλὰ, ἔγραψε τρεῖς ἑκατοντάδες κεφαλαίων καὶ δὲν θὰ εἶχε γι' αὐτὸ ὑπόδειγμα μία συλλογὴ, ἀποτελουμένη ἀπὸ δύο ἑκατοντάδες καὶ ἓνα τέταρτο. Πῶς ἐφθάσαμε σ' αὐτὸν τὸν ἀριθμὸ, εἶναι ἄγνωστο, ἀλλὰ κάποια ἰδέα μᾶς δίνει ἡ ἱστορία τῆς συγγραφικῆς παραγωγῆς τοῦ Συμεών.

Ὅπως ἐσημειώθηκε στὴν ἀπαρίθμησι τῶν συγγραμμάτων τοῦ Συμεών ἀνωτέρω, στὸν Βίο γίνεται λόγος γιὰ τὰ κεφάλαια. «Οὕτως οὖν ἔχων καὶ τοιοῦτος τῷ πνεύματι ὢν ἐκτίθεται λόγους ἀσκητικοὺς κεφαλαιωδῶς περὶ ἀρετῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων αὐταῖς κακιῶν, ἐξ ὧν αὐτὸς δι' ἐμπράκτου φιλοσοφίας ἔγνω καὶ γνώσεως θείας, καὶ τοῖς ἀσκοῦσι τὸν ἐμφιλόσοφον βίον λο-

γογραφεί τὴν ἀκρίβειαν»². Μὲ αὐτὴν τὴν σημείωσι ὁ βιογράφος τοποθετεῖ τὴν σύνταξι τῶν κεφαλαίων στὴν περίοδο μετὰ τὴν παραίτησι τοῦ Συμεῶν καὶ τὴν ἡγουμενία τῆς Μονῆς Ἀγίου Μάμαντος, ὁπότε ἀφιερώθηκε στὴν ἡσυχία, τὴν ἀπόδοσι τιμῆς στὸν διδάσκαλό του καὶ τὴν συγγραφή.

Εἶναι ὁμως βέβαιο ὅτι ἀπὸ κανένα συγγραφέα δὲν συντάσσονται κεφάλαια ἀπ' εὐθείας σὲ ἑκατοντάδες. Τὰ κεφάλαια εἶναι ἀπὸ τὰ εἶδη ἐκεῖνα ποὺ συνθέτονται κατὰ τεμάχιο, γιὰ νὰ δοθῆ στὴν μοναχικὴ κοινότητα ὡς σύνθημα τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ἐβδομάδος. Ἐπειτα τὰ ἔτοιμα τεμάχια συλλέγονται γιὰ νὰ ἀποτελέσουν μία ἢ καὶ περισσότερες ἑκατοντάδες. Αὐτὸ εἶναι ἴσως τὸ μόνο ἔργο τοῦ Συμεῶν ποὺ ἐκυκλοφοροῦσε εὐρέως κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὄχι ὁμως ὠλοκληρωμένο, ἀλλὰ κατὰ τμήματα.

Ἐκεῖνο ποὺ μποροῦμε νὰ ὑποθέσωμε ἀπὸ τὴν ἔνδειξι τοῦ βιογράφου εἶναι ὅτι, ὅταν ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὴν ἡγουμενία ὁ Συμεῶν, τὸ 1013, ἀσχολήθηκε μὲ τὴν συλλογὴ τῶν κεφαλαίων, ποὺ ἦσαν καταγεγραμμένα σκόρπια κατὰ τεμάχιο ἢ κατὰ ομάδες, καὶ μὲ τὴν κατάταξι τους σὲ ἑκατοντάδες³. Κατήρτισε δύο ἑκατοντάδες «πρακτικῶν καὶ θεολογικῶν» κεφαλαίων καὶ ἔπειτα ἐπιδόθηκε στὴν κατάρτισι μιᾶς ἄλλης ἑκατοντάδος «γνωστικῶν καὶ θεολογικῶν», ὥστε νὰ ἐκπροσωποῦνται σ' αὐτὰ ἀπόψεις γιὰ τὶς τρεῖς βαθμίδες τῆς μοναχικῆς τελειώσεως πρῶξις, γνῶσις, θεολογία. Ἄν εἶχε ἀποτελεσθῆ αὐτὴ ἢ τρίτη ἑκατοντάς, δὲν μπορεῖ νὰ λεχθῆ μὲ βεβαιότητα, ἀλλ' εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι εἶχε, διότι ὁ Συμεῶν ἦτος πολυγράφος καὶ ταχυγράφος, καὶ διότι ὁ τρια-

2. Βίος 71.

3. Μερικὰ ἦσαν ἤδη ἐνσωματωμένα σὲ ἄλλα κείμενα, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι στὴν Κατήχησι 28.

δικὸς ἀριθμὸς τοῦ ἦταν προσφιλέως. Ἄν εἶχε ὀλοκληρωθῆ, πρέπει νὰ ἐκολοβώθηκε κατὰ τὴν παράδοσι τῶν ἔργων, καὶ μάλιστα πολὺ ἐνωρίς. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι, ἐνῶ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ἑκατοντάς ἔχουν ἕνα εἶδος ἐπιλόγου στὸ τελευταῖο κεφάλαιο, τὸ ἑκατοστό, ἡ εἰκοσιπεντάς δὲν ἔχει, ἀλλὰ καταλήγει ἀπότομα.

Κάθε κεφάλαιο εἶναι καρπὸς μιᾶς ἐμπειρίας καὶ μιᾶς σκέψεως τοῦ Συμεών, ἀλλὰ πουθενὰ δὲν ἐκφράζεται τὸ προσωπικὸ στοιχεῖο. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ οὔτε τὰ ἐντελῶς χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς θεολογίας τοῦ Συμεών δὲν ἐμφανίζονται σ' αὐτά, τοῦλάχιστο ἐντόνως. Δὲν κυριαρχεῖ ἡ ἐννοια τῆς αἰσθήσεως τοῦ θείου φωτός οὔτε ἡ ἐκστατικὴ βίωσις οὔτε ἡ δραματικὴ ἐμπειρία. Ὁ συγγραφεὺς θέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν παράδοσι στὴν περίπτωσι αὐτῆ, διαποτίζοντας τὶς παραδοσιακὰς ἀντιλήψεις μὲ ἐλαφρὲς δόσεις ἰδιαίτερης διδασκαλίας του. Ἐκεῖνο πὸν ἐπεξήτησε μὲ αὐτὲς τὶς θαυμάσιες παραγράφους τὸ ἐπέτυχε κατὰ τρόπο ἐντυπωσιακό: Νὰ δείξῃ τὸν δρόμο τοῦ ἀγῶνος πὸν ὀδηγεῖ στὴν ἀπάθεια, στὴν γνῶσι τῶν ὄντων καὶ στὴν θεωρία τοῦ φωτός, τὴν θεολογία νὰ δείξῃ τὸν δρόμο πρὸς τὴν τελειότητα.

Στὴν παροῦσα ἔκδοσι θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ μὴ τηρηθῆ ἡ σειρά πὸν τοποθετεῖ τὴν εἰκοσιπεντάδα μεταξὺ τῶν δύο ἑκατοντάδων, ἂν καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χειρογράφου παραδόσεως στηρίζῃ αὐτὴν τὴν σειρά. Καὶ μόνο γιὰ τὸν λόγο ὅτι ἡ ὁμὰς αὐτῆ τῶν εἰκοσιπέντε κεφαλαίων εἶναι «γνωστικὴ καὶ θεολογικὴ», ἀποτελεῖ ἐνδειξὴ ὅτι πρέπει νὰ τοποθετηθῆ τελευταία. Ἀλλὰ ἡ διαφοροποιήσις θὰ δημιουργοῦσε βιβλιογραφικὴ διαταραχὴ.

Στὴν παράδοσι πολὺ συχνὰ τὰ κεφάλαια ἀντιγράφονται ἐκλεκτικῶς, ἀφοῦ παραλειφθοῦν λίγα ἢ πολλὰ ἀπὸ αὐτά. Μερικὲς φορὲς ὁμῶς προσθέτονται τεμάχια. Ἔτσι ἀντὶ τῶν στρογγυλῶν ἀριθμῶν ἔχομε συχνὰ 101 + 102 + 25, καὶ μάλιστα τόσο πολὺ ἐπιβλήθησαν

στην συνείδησι τῶν ἀντιγραφῶν αὐτοὶ οἱ ἀριθμοί, ὥστε μερικὰ χειρόγραφα τούς φέρουν καὶ στὸν τίτλο τῶν διαιρέσεων τῆς συλλογῆς.

Ἡ πρώτη ἑκατοντὰς λοιπὸν φέρει 101 ἀντὶ 100 κεφαλαίων, πρᾶγμα πὺν δὲν εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν προῖθεσι τοῦ συγγραφέως καὶ μὲ τὴν μέθοδο τῆς κεφαλαιακῆς γραμματείας. Πρέπει νὰ ὑποθέσουμε λοιπὸν ἢ ὅτι τὸ τελευταῖο κεφάλαιο, τὸ ἑκατοστὸ πρῶτο, ἔχει προστεθῆ ἀπὸ μεταγενέστερο χέρι ἢ ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ ἑκατὸ κεφάλαια διασπάσθηκε γιὰ κάποιον, ἴσως πολὺ ἀπλὸ λόγο, σὲ δύο, ὁπότε ὁ ἀριθμὸς τοῦ τελευταίου ἀυξήθηκα κατὰ ἓνα. Εἶναι ἀπίθανο νὰ συνέβηκε τὸ πρῶτο, διότι τὸ τελευταῖο κεφάλαιο μαρτυρεῖται ἰσχυρῶς ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς παραδόσεως καὶ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς συλλογῆς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμε ὅτι συνέβηκε τὸ δεύτερο, ἢ διάσπασις. Πραγματικὰ πρέπει νὰ παρατηρήθηκε διάσπασις στὰ χειρόγραφα, ἀλλὰ εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἐντοπίσωμε. Στὸ λογοτεχνικὸ αὐτὸ εἶδος κάθε κεφάλαιο εἶναι αὐτόνομο, ἔχει δηλαδὴ αὐτοτέλεια νοήματος πὺν γίνεται ἀντιληπτὸ χωρὶς σύνδεσι μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τὰ ἐπόμενα, ἀκόμα καὶ ὅταν ἀναπτύσση θέμα ὅμοιο μὲ τῶν προηγουμένων ἢ ἐπομένων. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἢ διάσπασις δὲν μπορεῖ νὰ ἔγινε ἀνάμεσα στὰ κεφάλαια 86+87, τὰ ὁποῖα ἐνώνουν οἱ κώδ. Ottobonianus 436 καὶ Canonicianus 15, πρᾶγμα πὺν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἐνδειξις ὅτι ἢ ἄλλη παράδοσις τὰ διέσπασε. Ἡ ἔνωσις ἔγινε ἀκριβῶς γιὰ νὰ ἐπιτευχθῆ ὁ ἀριθμὸς ἑκατό. Δὲν μπορεῖ ἐπίσης ἢ διάσπασις νὰ ἔγινε στὰ κεφάλαια 51+52 ἢ 57+58, ὅπως προτείνει ὁ Dar-

4. Π.χ. Paris. 858, Laud. 21, Scorial. U, III 19 τὰ ὁποῖα ὁ Darrouzès τοποθετεῖ στὴν πέμπτη οἰκογένεια.

rouzès, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ κεφάλαια ἔχουν αὐτοτέλεια. Ἡ διάσπασις ἐνδεικνύεται ἀπὸ τὸν κώδικα Ξενοφῶντος 36 πὺν ἐνώνει τὰ κεφάλαια 97+98 σ' ἕνα⁵. Τὸ δεύτερο ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο κεφάλαια ἀρχίζει μὲ τὴν φράσι «ταῦτα μὲν ἅπαντα», ἣ ὁποία φανερώνει ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει αὐτοτέλεια, ἀλλὰ ἀποτελεῖ συνέχεια τῶν προηγουμένων, στὸν κώδικα μάλιστα αὐτὸν πρὶν ἀπὸ τὴν φράσι ὑπῆρχε ὁ σύνδεσμος «ἀλλὰ» πὺν τονίζει ἀκόμα περισσότερο τὴν σύνδεσι «Ἄλλὰ ταῦτα μὲν πάντα». Προφανῶς λοιπὸν σὲ κάποιο στάδιο τῆς παραδόσεως, ἕνας ἀντιγραφεὺς ἐξέλαβε τὸ «ἀλλὰ» ὡς ἀριθμὸ 4η' κι' ἔτσι τὸ κεφάλαιο αὐτὸ (τὸ 97) διασπάσθηκε σὲ δύο καὶ τὸ σύνολο ἔφθασε τὰ 101.

Ἡ δεύτερη ἑκατοντὰς ἔφθασε - σ' ἕνα μεγάλο μέρος τῆς παραδόσεως - στὸν ἀριθμὸ 102 μὲ τὴν προσθήκη ἑνὸς ἐρμηνευτικοῦ σχολίου ἀγνώστου προελεύσεως καὶ ἑνὸς ἀπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ Νικήτα Στηθάτου (2, 64)⁶. Καὶ αὐτὰ τὰ δύο κεφάλαια δὲν προστέθηκαν χωρὶς λόγο. Κάποιο μέρος τῆς παραδόσεως μπορεῖ νὰ ἔχασε δύο γνήσια κεφάλαια ἢ νὰ ἤνωσε τέσσερα κεφάλαια σὲ δύο, ὅποτε χρειᾶσθηκε νὰ προστεθοῦν αὐτὰ τὰ ξένα τεμάχια γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς 100. Τὰ δύο αὐτὰ ὅμως ἀργότερα τὰ ἐπῆρε καὶ τὸ μέρος τῆς παραδόσεως πὺν δὲν εἶχε τὴν ἀπώλεια ἐκείνη, ὥστε σ' αὐτὴν ὁ ἀριθμὸς ἔφθασε τὰ 102. Γιὰ παράδειγμα πάλι ἀναφέρω τὸν κώδικα Ξενοφῶντος 36, ὁ ὁποῖος ἀφ' ἑνὸς μὲν παραλείπει τὸ κεφάλαιο 39, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνώνει τὰ κεφάλαια 26+27 σὲ ἕνα, ὅποτε τὸ σύνολο

5. Ὁ Darrouzès, σ. 26, λέγει ὅτι ὁ κώδιε αὐτὸς ἐνώνει τὰ κεφ. 96+97 ἀπὸ παραδρομῆ. Βλ. τὸ σωστὸ σ. 21.

6. Βλ. J. Darrouzès σ. 115.

φθάνει τὰ 98 καὶ τὰ δύο παρέμβλητα ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν συμπλήρωσι τοῦ ἀρχικοῦ ἀριθμοῦ.

Στὴν εἰκοσιπεντάδα ἔχομε ἐπίσης μία προσθήκη ἀπὸ ἓνα συμπλήρωμα παραγράφων συμεωνικοῦ χαρακτήρος πὸν ἀπαντᾶται στὸν κώδικα Baroc. 69¹.

Κατὰ συμμόρφωσι πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς παρουσίας σειρᾶς δὲν ἐπιχειροῦμε κριτικὴ ἔκδοσι, περιττὴ ἄλλωστε, ἀφοῦ ὑπάρχει τῆς σειρᾶς Sources Chrétien⁸, ἔστω καὶ ἂν ἔχη ὠρισμένες ἑλλείψεις. Τὸ κείμενο αὐτὸ ἐχρησιμοποίησαμε γιὰ τὴν ἐξαγωγή τοῦ δικοῦ μας κειμένου. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ παρεβάλαμε τὸν κώδικα Ξενοφῶντος 36, τοῦ ἔτους 1321, πὸν εἶναι ἀπὸ τοὺς καλυτέρους γιὰ τὸ ἔργο αὐτό⁹. Ἀντὶ ὑπομνήματος σημειώνονται μόνο οἱ διαφορῆς τῆς ἐκδόσεως Darrouzès (D) στὶς περιπτώσεις πὸν προτιμήσαμε τὸν κώδικα Ξενοφῶντος.

7. Βλ. J. Darrouzès σ. 116 - 119.

8. Syméon Le Nouveau Théologien, Chapitres Théologiques, Gnostiques et Pratiques, ὑπὸ J. Darrouzès, S. Chr. 51, Paris 1957.

9. Φαίνεται ὅτι ὁ Darrouzès δὲν ἐχρησιμοποίησε προσωπικῶς ἢ μὲ προσοχὴ τὸν κώδικα αὐτόν, πρᾶγμα πὸ ἔξηγεῖ καὶ τοὺς τελείως ἀσχετοὺς ἀριθμοὺς σελίδων πὸ ἀναφέρει κατὰ τὴν περιγραφή του, στὴν σ. 15 τῆς ἐκδόσεώς του. Οἱ πραγματικοὶ ἀριθμοὶ εἶναι 503 ἀντὶ 407, 522 ἀντὶ 427, 544 - 550 ἀντὶ 469 - 475.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΕΚΑΤΟΝ

- 1** Θεὸς τοῖς μὲν σωματικῶς ὁρῶσιν οὐδαμοῦ ἔστιν, ἀ-
όρατος γάρ, τοῖς δὲ πνευματικῶς νοοῦσι πανταχοῦ ἔστι,
πάρεστι γάρ· ἐν γὰρ τῷ παντὶ καὶ ἔκτος τοῦ παντός ἔ-
στιν, ἐν τούτῳ καὶ ἐγγύς ἔστι τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν
5 καὶ μακρὰν ἀπὸ ἁμαρτωλῶν ἢ σωτηρία αὐτοῦ.
- 2** Μνήμη Χριστοῦ φωτίζει τὸν νοῦν καὶ δαίμονας ἐκ-
διώκει· τὸ δὲ φῶς τῆς ἁγίας Τριάδος φαῖνον ἐν καθαρᾷ
καρδίᾳ παντὸς ἀφιστᾷ τοῦ κόσμου καὶ τὸν μέτοχον αὐ-
τοῦ ἀπ' ἐντεῦθεν ἤδη ἐμπορεῖσθαι ποιεῖ τῆς μελλούσης
10 δόξης, καθόσον ἀνθρώπῳ χωρητὸν τῷ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν
χάριτος ἐνεργουμένῳ, κρυπτομένῳ δὲ εἰσέτι τῷ παρα-
πετάσματι τῆς σαρκός.
- 3** Εἰς οὐδὲν ἕτερον μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁρωμένων
εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός ἔστι, καὶ ἔστι καὶ ἔσεται, πάντως
15 οἱ τῆς αὐτοῦ χάριτος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πλουσίως με-
τέχοντες, εἰ καὶ τῇ γῆ πάρεισιν, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ἤδη
τῷ μέλλοντι αἰῶνι συνήφθησαν, εἰ καὶ στένουσί πως τῇ
σκιᾷ καὶ τῷ ἐφορκίῳ βαρούμενοι.
- 4** Ὁ Κύριος οὐ τοὺς ἀπλῶς διδάσκοντας μακαρίζει ἀλ-
20 λὰ τοὺς πρότερον διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐργασίας ἀνα-
βλέψαι ἀξιωθέντας καὶ θεασαμένους ἐν ἑαυτοῖς τὸ φω-
τίζον φῶς τοῦ Πνεύματος ἀστρόπτον καὶ δι' αὐτοῦ
γνόντας ἐν ἀληθινῇ τούτου ὁράσει καὶ γνώσει καὶ ἐν-
εργείᾳ τὰ περὶ ὧν εἰπεῖν καὶ ἄλλους διδάξαι· χρῆ οὖν

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΕΚΑΤΟ

- 1 Ὁ Θεὸς γιὰ ἐκείνους μὲν ποὺ βλέπουν σωματικῶς δὲν εἶναι πουθενά, διότι εἶναι ἀόρατος, ἀλλὰ γιὰ ὅσους ἔχουν πνευματικὴ νόησι εἶναι παντοῦ, διότι εἶναι παντοῦ παρών. Διότι εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸ σύμπαν καὶ ἐκτὸς τοῦ σύμπαντος· κατὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς μὲν εἶναι κοντὰ τοὺς ὀρεβομένους αὐτόν, ἡ δὲ σωτηριώδης ἐνέργειά του εἶναι μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.
- 2 Ἡ μνήμη Χριστοῦ φωτίζει τὸν νοῦ καὶ διώχνει τοὺς δαίμονες· τὸ δὲ φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, φέγγοντας στήν καθαρὴ καρδιά, ἀπομακρύνει ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον καὶ κάμνει τὸν μέτοχό του νὰ εἶναι ἤδη ἀπὸ ἐδῶ γεμάτος ἀπὸ τὴν μέλλουσα δόξα, ὅσο εἶναι χωρετὸ σὲ ἄνθρωπο ἐνεργούμενον ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάρι, κρυμμένον ὅμως ἀκόμη στὸ παραπέτασμα τῆς σαρκός.
- 3 Ἄν μετὰ τὴν παρέλευσι τῶν ὀρατῶν πραγμάτων δὲν μὲνη τίποτε ἄλλο παρὰ μόνο ὁ Θεός, καὶ εἶναι καὶ θὰ εἶναι, πάντως οἱ μετέχοντες τῆς χάριτός του πλουσίως σ' αὐτόν τὸν κόσμον, ἂν καὶ εὐρίσκωνται στήν γῆ, κατὰ τὸ πλεῖστο ἔχουν ἤδη συναφθῆ μὲ τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ἔστω καὶ ἂν στενάξουν κάπως στήν σκιά κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ φορτίου τους.
- 4 Ὁ Κύριος δὲν μακαρίζει τοὺς ἀπλῶς διδάσκοντας ἀλλὰ ἐκείνους ποὺ προηγουμένως ἀξιώθηκαν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν¹ καὶ εἶδαν μέσα τους τὸ λαμπρὸ φῶς τοῦ Πνεύματος ν' ἀστράπη καὶ δι' αὐτοῦ μὲ ἀληθινὴ ὄρασι καὶ γνῶσι καὶ ἐνέργεια τούτου ἔμαθαν ὅσα πρέπει νὰ εἰποῦν καὶ νὰ διδάξουν ἄλλους. Ὅπως λοιπὸν εἶπαμε,

1. Ματθ. 5, 19.

οὕτω πρῶτον, ὡς εἴρηται, ἀναχθῆναι τοὺς διδάσκειν ἐπιχειροῦντας, ἵνα μὴ περὶ ὧν οὐκ ἐπίστανται λέγοντες τοὺς πειθομένους αὐτοῖς καὶ ἑαυτοὺς πλανήσαντες ἀπολέσωσιν.

5 5 Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεὸν οὐ πιστεύει ὅτι ἔστι Θεός, ἄφρων γάρ ἐστιν· ὁ δὲ τοῦτο πιστεῦων φοβεῖται αὐτόν, φοβούμενος δὲ τηρεῖ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς· ὁ δὲ φοβεῖσθαι λέγων τὸν Θεόν, μὴ φυλάσσων δὲ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ οὐκ
10 ἔστιν ἐν αὐτῷ· οὗ γάρ, φησί, φόβος, ἐντολῶν τήρησις. Τούτου δὲ μὴ ὄντος ἐν ἡμῖν μηδὲ τῆς φυλακῆς τῶν θείων ἐντολῶν, οὐδὲν τῶν ἔθνικῶν καὶ ἀπίστων διενηνόχαμεν.

6 Ἡ πίστις καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος καὶ ἡ τήρησις τῶν
15 αὐτοῦ ἐντολῶν κατὰ ἀναλογίαν τῆς καθάρσεως τοὺς μισθοὺς προξενεῖ· καθόσον γάρ καθαιρόμεθα κατὰ τοῦτον εἰς ἀγάπην Θεοῦ ἀπὸ τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν ἀναγόμεθα καὶ οἶονεὶ μεταβαίνομεν ἀπὸ τοῦ φόβου κατὰ προκοπὴν ἐπὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν καὶ τηρικαῦτα ἀκού-
20 ομεν πρὸς αὐτοῦ· «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με». Καὶ οὕτω προστιθῶμεν ἐπὶ τοῖς ἀγῶσιν ἀγῶνας, ἵνα τὴν ἀγάπην ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπιδειξώμεθα. Τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸς ὡς ὑπέσχετο ἡμᾶς ἀγαπᾷ· αὐτοῦ δὲ ἡμᾶς ἀγαπῶντος,
25 καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὡσαύτως ἡμᾶς ἀγαπᾷ, προοδοποιῶντος τοῦ Πνεύματος δηλαδὴ καὶ τὴν οἰκίαν προευτρεπίζοντος ὡς ἐν μιᾷ συνόδῳ τῶν ὑποστάσεων μονὴν γίνεσθαι ἡμᾶς Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος.

7 Ἡ γνωστῶς καὶ εὐαισθητῶς γινομένη ἐνοίκησις
30 τῆς τρισυποστάτου θεότητος ἐν τοῖς τελείοις οὐ πλήρωσις πόθου ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρχὴ καὶ αἰτία σφο-

οί ἐπιχειροῦντες νὰ διδάσκουν πρέπει νὰ ἀνυψωθοῦν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, γιὰ νὰ μὴ πλανήσουν καὶ ἀσπλέσουν καὶ ὄσους πείθονται σ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἑαυτοὺς των, ὁμιλῶντας γιὰ πράγματα ποὺ ἀγνοοῦν.

5 Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεὸ δὲν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός, διότι εἶναι ἄφρων². ὁ δὲ πιστεύων τοῦτο, τὸν φοβεῖται, φοβούμενος δὲ τηρεῖ τις ἐντολές του· ὁ δὲ λέγων ὅτι φοβεῖται τὸν Θεό, ἀλλὰ μὴ φυλάσσω τὶς ἐντολές του, εἶναι ψεύστης καὶ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ· διότι ὅπου ὑπάρχει φόβος, λέγει, τηροῦνται οἱ ἐντολές³. Ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχη σ' ἐμᾶς οὔτε ὁ φόβος οὔτε ἡ τήρησις τῶν θείων ἐντολῶν, δὲν διαφέρομε κατὰ τίποτε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ τοὺς ἀπίστους.

6 Ἡ πίστις καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν του μᾶς προμηθεύει τοὺς μισθοὺς σύμφωνα μὲ τὴν ἀναλογία τῆς καθάρσεως· διότι ὅσο καθαριζόμαστε, τόσο ἀνυψωνόμαστε ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ κάποιον τρόπο μεταβαίνομε προοδευτικῶς ἀπὸ τὸν φόβο στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε ἀκοῦμε ἀπὸ τὸν Χριστό «αὐτὸς ποὺ ἔχει τὶς ἐντολές μου καὶ τὶς ἐκτελεῖ, αὐτὸς εἶναι ποὺ μὲ ἀγαπᾷ»⁴. Καὶ ἔτσι στοὺς ἀγῶνες ἃς προσθέτουμε ἀγῶνες, γιὰ νὰ ἐπιδείξωμε τὴν ἀγάπη ἀπὸ τὰ ἔργα. Ἀφοῦ γίνῃ αὐτό, αὐτὸς μᾶς ἀγαπᾷ, ὅπως ὑποσχέθηκε· ἀφοῦ δὲ αὐτὸς μᾶς ἀγαπᾷ, καὶ ὁ Πατὴρ του μᾶς ἀγαπᾷ ἐπίσης, ἐνῶ βέβαια τὸ Πνεῦμα προπορεύεται καὶ προευτρεπίζει τὴν οἰκία, ὥστε νὰ γίνωμε κατοικία σὲ ἐνιαία σὺναξι τῶν ὑποστάσεων, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

7 Ἡ κατανοητῶς καὶ ἀντιληπτῶς γινομένη ἐνοίκησις τῆς τρισυπόστατης θεότητος στοὺς τελείους δὲν εἶναι πλήρωσις πόθου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρχὴ καὶ αἰτία σφοδροτέρου καὶ

2. Ψαλμ. 13, 1.

3. Ψαλμ. 111, 1.

4. Ἰω. 14, 21.

οὕτω πρῶτον, ὡς εἴρηται, ἀναχθῆναι τοὺς διδάσκειν ἐπιχειροῦντας, ἵνα μὴ περὶ ὧν οὐκ ἐπίστανται λέγοντες τοὺς πειθομένους αὐτοῖς καὶ ἑαυτοὺς πλανήσαντες ἀπολέσωσιν.

5 5 Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεὸν οὐ πιστεύει ὅτι ἔστι Θεός, ἄφρων γάρ ἐστιν· ὁ δὲ τοῦτο πιστεύων φοβεῖται αὐτόν, φοβούμενος δὲ τηρεῖ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς· ὁ δὲ φοβεῖσθαι λέγων τὸν Θεόν, μὴ φυλάσσω δὲ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ οὐκ
10 ἔστιν ἐν αὐτῷ· οὗ γάρ, φησί, φόβος, ἐντολῶν τήρησις. Τούτου δὲ μὴ ὄντος ἐν ἡμῖν μηδὲ τῆς φυλακῆς τῶν θείων ἐντολῶν, οὐδὲν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀπίστων διενηνόχαμεν.

6 Ἡ πίστις καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος καὶ ἡ τήρησις τῶν
15 αὐτοῦ ἐντολῶν κατὰ ἀναλογίαν τῆς καθάρσεως τοὺς μισθοὺς προξενεῖ· καθόσον γὰρ καθαιρόμεθα κατὰ τοῦτον εἰς ἀγάπην Θεοῦ ἀπὸ τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν ἀναγόμεθα καὶ οἶονεὶ μεταβαίνομεν ἀπὸ τοῦ φόβου κατὰ προκοπὴν ἐπὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν καὶ τηνικαῦτα ἀκού-
20 ομεν πρὸς αὐτοῦ· «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με». Καὶ οὕτω προστιθῶμεν ἐπὶ τοῖς ἀγῶσιν ἀγῶνας, ἵνα τὴν ἀγάπην ἀπὸ τῶν ἔργων ἐπιδειξώμεθα. Τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸς ὡς ὑπέσχετο ἡμᾶς ἀγαπᾷ· αὐτοῦ δὲ ἡμᾶς ἀγαπῶντος,
25 καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὡσαύτως ἡμᾶς ἀγαπᾷ, προοδοποι-οῦντος τοῦ Πνεύματος δηλαδὴ καὶ τὴν οἰκίαν προευτρεπίζοντος ὡς ἐν μιᾷ συνόδῳ τῶν ὑποστάσεων μονὴν γίνεσθαι ἡμᾶς Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος.

7 Ἡ γνωστῶς καὶ εὐαισθήτως γινομένη ἐνοίκησις
30 τῆς τρισυποστάτου θεότητος ἐν τοῖς τελείοις οὐ πλήρωσις πόθου ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρχὴ καὶ αἰτία σφο-

οί ἐπιχειροῦντες νὰ διδάσκουν πρέπει νὰ ἀνυψωθοῦν μέ αὐτὸν τὸν τρόπο, γιὰ νὰ μὴ πλανήσουν καὶ ἀπολέσουν καὶ ὄσους πείθονται σ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἑαυτοὺς των, ὁμιλῶντας γιὰ πράγματα ποὺ ἀγνοοῦν.

5 Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεὸ δὲν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός, διότι εἶναι ἄφρων². ὁ δὲ πιστεύων τοῦτο, τὸν φοβεῖται, φοβούμενος δὲ τηρεῖ τις ἐντολές του· ὁ δὲ λέγων ὅτι φοβεῖται τὸν Θεὸ, ἀλλὰ μὴ φυλάσσων τις ἐντολές του, εἶναι ψεύστης καὶ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ· διότι ὅπου ὑπάρχει φόβος, λέγει, τηροῦνται οἱ ἐντολές³. Ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχη σ' ἐμᾶς οὔτε ὁ φόβος οὔτε ἡ τήρησις τῶν θείων ἐντολῶν, δὲν διαφέρομε κατὰ τίποτε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ τοὺς ἀπίστους.

6 Ἡ πίστις καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν του μᾶς προμηθεύει τοὺς μισθοὺς σύμφωνα μέ τὴν ἀναλογία τῆς καθάρσεως· διότι ὅσο καθαριζόμαστε, τόσο ἀνυψωνόμαστε ἀπὸ τὸν φόβο του στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ κάποιον τρόπο μεταβαίνομε προοδευτικῶς ἀπὸ τὸν φόβο στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε ἀκοῦμε ἀπὸ τὸν Χριστό «αὐτὸς ποὺ ἔχει τις ἐντολές μου καὶ τις ἐκτελεῖ, αὐτὸς εἶναι ποὺ μέ ἀγαπᾷ»⁴. Καὶ ἔτσι στοὺς ἀγῶνες ἄς προσθέτωμε ἀγῶνες, γιὰ νὰ ἐπιδείξωμε τὴν ἀγάπη ἀπὸ τὰ ἔργα. Ἄφοῦ γίνῃ αὐτό, αὐτὸς μᾶς ἀγαπᾷ, ὅπως ὑποσχέθηκε· ἀφοῦ δὲ αὐτὸς μᾶς ἀγαπᾷ, καὶ ὁ Πατὴρ του μᾶς ἀγαπᾷ ἐπίσης, ἐνῶ βέβαια τὸ Πνεῦμα προπορεύεται καὶ προευνεπίζει τὴν οἰκία, ὥστε νὰ γίνωμε κατοικία σὲ ἐνιαία σύναξι τῶν ὑποστάσεων, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

7 Ἡ κατανοητῶς καὶ ἀντιληπτῶς γινομένη ἐνοίκησις τῆς τριουπόστατης θεότητος στοὺς τελείους δὲν εἶναι πλήρως πόθου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀρχὴ καὶ αἰτία σφοδροτέρου καὶ

2. Ψαλμ. 13, 1.

3. Ψαλμ. 111, 1.

4. Ἰω. 14, 21.

δροτέρου καὶ μείζονος πόθου. Ἐκτοτε γὰρ οὐκ ἔῃ τὸν ὑποδεξάμενον αὐτὴν ἤρεμεῖν, ἀλλ' ὡς ὑπὸ πυρὸς εἰ ἐκκαιόμενον καὶ πυρούμενον ἐπαίρεσθαι εἰς φλόγα πόθου θειοτέρου ποιεῖ. Κατάληψιν γὰρ καὶ τέλος τοῦ πο-
 5 θουμένου εὔρειν ὁ νοῦς μὴ δυνάμενος οὐδὲ μέτρον τῷ πόθῳ καὶ τῇ ἀγάπῃ δύναται δοῦναι, ἀλλὰ τῷ ἀτελέστῳ τέλει φθάσαι καὶ καταλαβεῖν βιαζόμενος, ἀτέλεστον αἰετὸν τὸν πόθον καὶ ἀπλήρωτον τὴν ἀγάπην ἐν ἑαυτῷ περιφέρει.

8 10 Ὁ εἰς τοῦτο τὸ πέρας ἔλθων οὐ δοκεῖ εὐρηκέναι ἀρχὴν πόθου ἢ ἀγάπης ἐν ἑαυτῷ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς μὴ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν διάκειται, τὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης μὴ καταλαβεῖν δυνηθείς· ὅθεν καὶ ὡς ἔσχατον ἠγούμενος ἑαυτὸν πάντων τῶν φοβουμένων τὸν Θεόν, ἐνάξι-
 15 ον ἑαυτὸν ἠγεῖται ἀπὸ ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ τῶν πιστῶν σωτηρίας.

9 «Πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι»· ἡ γὰρ «πίστις ἀντὶ δικαιοσύνης λογίζεται. «Τέλος γὰρ νόμου Χριστός». Ἡ δὲ εἰς αὐτὸν πίστις δικαιοῖ καὶ τελειοῖ τὸν πιστεύοντα,
 20 ὡς ἀντὶ ἔργων νόμου λογιζομένης τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἥτις διὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ εὐαγγελίου βεβαιουμένη καὶ δεικνυμένη, ζωῆς αἰωνίου τῆς ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ μετόχους τοὺς πιστοὺς ἀπεργάζεται.

10 Πίστις ἐστὶ τὸ διὰ Χριστὸν ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ ἐντολῆς
 25 ἀποθανεῖν καὶ τὸν θάνατον τοῦτον ζωῆς πρόξενον εἶναι πιστεύειν, τὴν πτωχείαν ὡς πλοῦτον λογίζεσθαι. τὴν εὐτέλειαν καὶ ἐξουδένωσιν ὡς δόξαν τῷ ὄντι καὶ περιφάνειαν, καὶ ἐν τῷ μηδὲν ἔχειν τὰ πάντα κατέχειν πιστεύειν, μᾶλλον δὲ κεκτηῆσθαι «τὸν ἀνεξιχνία-
 30 στον πλοῦτον τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Χριστοῦ» καὶ πηλὸν ἢ καπνὸν ἅπαντα τὰ δρώμενα καθορᾶν.

5. Μάρκ. 9, 23.

6. Ρωμ. 4, 9.

μεγαλυτέρου πόθου. Διότι ἔκτοτε δὲν ἀφήνει τὸν ὑποδε-
ξάμενο αὐτὴν νὰ ἡρεμῇ, ἀλλὰ τὸν ὠθεῖ, σὰν νὰ καίεται
πάντοτε ἀπὸ φωτιὰ καὶ νὰ πυρώνεται, πρὸς τὴν φλόγα
θειοτέρου πόθου. Διότι ὁ νοῦς, μὴ μπορώντας νὰ εὔρη
ὄρια καὶ τέλος τοῦ ποθουμένου, δὲν μπορεῖ νὰ δώσῃ οὔτε
μέτρα στὸν πόθο καὶ τὴν ἀγάπη· ἀλλὰ βιαζόμενος νὰ φθά-
σῃ στὸ ἀτελείωτο τέλος καὶ νὰ τὸ πιᾶσῃ, περιφέρει μέσα
του διαπαντός τὸν πόθο ἀτελείωτο καὶ τὴν ἀγάπη ἀπλήρωτη.

8 "Ὁποῖος ἔφθασε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο δὲν νομίζει ὅτι ἔχει
εὔρει μέσα του ἀρχὴ πόθου ἢ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
φέρεται σὰν νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὸν Θεό, ἀφοῦ δὲν κατώρθωσε
νὰ καταλάβῃ τὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης. Γιὰ τοῦτο, θεωρών-
τας τὸν ἑαυτό του ὡς τὸν τελευταῖο ἀπὸ τοὺς φοβουμέ-
νους τὸν Θεό, θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀπὸ ὅλην του τὴν ψυχὴ
ἀνάξιο τῆς σωτηρίας μαζί μὲ τοὺς πιστοὺς.

9 «Ὅλα εἶναι δυνατὰ στὸν πιστεύοντα»⁵, διότι «ἡ πίστις
ὑπολογίζεται ὡς δικαιοσύνη»⁶. Πραγματικὰ «τέλος τοῦ νό-
μου» εἶναι ὁ Χριστός⁷. Ἡ δὲ πίστις σ' αὐτὸν δικαιώνει καὶ
τελειώνει τὸν πιστεύοντα, ἐφ' ὅσον ἡ πίστις στὸν Χριστό
ὑπολογίζεται ἀντὶ ἔργων νόμου καὶ βεβαιουμένη καὶ δει-
κνυομένη διὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ εὐαγγελίου καθιστᾷ τοὺς
πιστοὺς μετόχους τῆς ἐν Χριστῷ αἰωνίου ζωῆς.

10 Πίστις εἶναι τὸ νὰ ἀποθάνωμε χάριν τοῦ Χριστοῦ, κατὰ
τὴν ἐντολὴ του καὶ νὰ πιστεύωμε ὅτι ὁ θάνατος αὐτός εἶ-
ναι πρόξενος ζωῆς, νὰ θεωροῦμε πλοῦτο τὴν πτωχεῖα, δό-
ξα ἀληθινὴ καὶ ὑπερηφάνεια τὴν εὐτέλεια καὶ ἐξουδένωσι,
καὶ νὰ πιστεύωμε ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχωμε τίποτε κατέχομε
τὰ πάντα⁸, μᾶλλον δὲ νὰ ἀποκτήσωμε «τὸν ἀνεξιχνίαστο
πλοῦτο τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Χριστοῦ»⁹, καὶ ὅλα τὰ βλε-
πόμενα νὰ τὰ ἀντικρύζωμε ὡς πηλὸ ἢ καπνό.

7. Ρωμ. 10, 4.

8. Β' Κορ. 6, 9 - 10.

9. Ἐφ. 3, 8.

- 11 Ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἐστὶ τὸ μὴ μόνον καταφρονῆσαι τῶν ἐν τῷ βίῳ τερπνῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ καρτερεῖν καὶ ὑπομεῖναι πάντα πειρασμὸν ἐπερχόμενον ἐν λύπαις καὶ θλίψεσι καὶ συμφοραῖς, ἕως ἂν θελήσῃ, καὶ ἐπισκέψηται ἡμᾶς ὁ Θεός. «Ὑπομένων γάρ, φησὶν, ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι».
- 12 Οἱ τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ἐν τινι προτιμῶντες τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς πίστιν οὐ κέκτηνται πρὸς Χριστόν· πάντως γὰρ ὑπὸ τῆς ἰδίας κρίνονται συνειδήσεως, εἴ γε 10 καὶ συνείδησιν ζῶσαν ἔχουσι περὶ τῆς ἀπιστίας αὐτῶν· πιστῶν γὰρ τοῦτό ἐστὶ τὸ ἐν μηδενὶ μηδαμῶς τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραβαίνειν τὴν ἐντολήν.
- 13 Πίστις ἢ εἰς Θεὸν ἐπιθυμίαν καλῶν ἔτεκε καὶ φόβον κολάσεων· ἢ δὲ τῶν κρειττόνων ἐπιθυμία καὶ ὁ φόβος τῶν κολάσεων τήρησιν ἐντολῶν ἀκριβῆ κατειργάσαντο, ἢ δὲ ἀκριβῆς τῶν ἐντολῶν τήρησις τὴν ἰδίαν τοὺς ἀνθρώπους ἐκδιδάσκει ἀσθένειαν, ἢ δὲ κατανόησις τῆς ἀληθοῦς ἀσθενείας ἡμῶν θανάτου μνήμην ἐ- 20 γέννησεν. Ὁ δὲ σύννοικον ταύτην κτησάμενος, αὐτὸς μαθεῖν ἐμπόνως ζητήσῃ ὅποια ἔσται αὐτῷ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ βίου τούτου καὶ ἀναχώρησιν. Ὁ δὲ γε περὶ τῶν μελλόντων γνῶναι σπουδάζων πρῶτον πάντων ἑαυτὸν ἀποστερεῖσαι τῶν παρόντων ὀφείλει· ὁ γὰρ ἐν 25 τούτοις καὶ μέχρις εὐτελοῦς τινος ὑπὸ προσπαθείας κρατούμενος ἐκείνων τὴν γνῶσιν τελείαν οὐ δύναται κτήσασθαι. Εἰ δὲ καὶ ταύτης γεύσεται κατ' οἰκονομίαν τινὰ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τάχιον ἐάσει τὰ ὑφ' ὧν καὶ ἐν οἷς κρατεῖται κατὰ προσπάθειαν καὶ ὅλος τῆς τοιαύτης γέ- 30 νηται γνώσεως, μηδὲν ἕτερον ταύτης ἔξωθεν ἐννοεῖν

11 Ἡ πίστις στὸν Χριστὸ εἶναι ὄχι μόνο ἡ καταφρόνησις τῶν τερπνῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις καὶ ὑπομονὴ κάθε πειρασμοῦ ποῦ ἐπέρχεται σὲ λύπες καὶ θλίψεις καὶ συμφορές, ἕως ὅτου θελήσῃ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ ὁ Θεός. Διότι, λέγει, «στὴν ὑπομονή μου ἐπερίμενα τὸν Κύριο, καὶ με εἰσήκουσε»¹⁰.

12 Οἱ προτιμῶντες τοὺς γονεῖς των ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ σὲ κάποιο θέμα δὲν ἔχουν πίστι πρὸς τὸν Χριστό· πάντως κρίνονται ἀπὸ τὴν συνείδησί τους, ἂν ἔχουν ζωντανὴ συνείδησι μέσα στὴν ἀπιστία τους· διότι γνῶρισμα τῶν πιστῶν εἶναι τοῦτο, νὰ μὴ παραβαίνουν κατὰ κανένα τρόπο σὲ τίποτε τὴν ἐντολὴ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Ἡ πίστις στὸν Θεὸ ἐγέννησε τὴν ἐπιθυμία καλῶν καὶ τὸν φόβο τιμωριῶν, ἡ δὲ ἐπιθυμία τῶν ἀνωτέρων καὶ ὁ φόβος τῶν τιμωριῶν κατεργάσθησαν τὴν ἀκριβῆ τήρησι τῶν ἐντολῶν, ἡ δὲ ἀκριβῆς τήρησις τῶν ἐντολῶν διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν ἀδυναμία τους καὶ ἡ κατανόησις τῆς ἀληθινῆς ἀσθενείας μας ἐγέννησε τὴν μνήμη τοῦ θανάτου. Αὐτὸς δὲ ποῦ ἀπέκτησε αὐτὴν ὡς σύνοικο, αὐτὸς θὰ ζητήσῃ ἐπιμόνως νὰ μάθῃ ποιά θὰ εἶναι ἡ κατάστασις του μετὰ τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸν βίον τοῦτον καὶ τὴν ἀναχώρησι. Αὐτὸς δὲ ποῦ φροντίζει νὰ γνωρίσῃ τὰ μέλλοντα, πρῶτα ὀφείλει νὰ στερήσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ ὅλα τὰ παρόντα. Διότι ὅποιος ἀπὸ συμπάθεια εἶναι προοδεμένος ἔστω καὶ σὲ κάποιο ἀσήμαντο ἀπὸ αὐτά, δὲν μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ τελεία γνῶσι. Ἐὰν δὲ ἀπὸ συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ γευθῇ καὶ αὐτὴν, ἐφ' ὅσον τὸ τοχύτερο δὲν ἀπαρνηθῇ αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ μέσα στὰ ὁποῖα κρατεῖται λόγῳ συμπαθείας καὶ παραδοθῇ ὀλόκληρος σ' αὐτὴν τὴν γνῶσι, μὴ καταδεχόμενος νὰ σκέπτεται ἐκουσίως τίποτε ἄλλο ἐκτὸς

10. Ψαλμ. 39, 1.

ἐκουσίως καταδεχόμενος, καὶ αὕτη ἦν δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

14 Ἡ ἀποταγή τοῦ κόσμου καὶ παντελῆς ἀναχώρησις, ξενιτείαν ἀναλαβομένη πάντων τῶν ἐν βίῳ ὑλῶν καὶ 5 ἡθῶν καὶ γνωμῶν καὶ προσώπων καὶ ἄρνησιν σώματος καὶ θελήματος, μεγάλης ὠφελείας πρόξενος γίνεται τῷ οὕτω θερμῶς ἀποταξαμένῳ ἐν βραχεῖ τῷ καιρῷ.

15 Ὁ φεύγων τὸν κόσμον, ὄρα μηδαμῶς δῶς σὴν ψυχὴν εἰς παρακλήσιν κατ' ἀρχὰς ἐν αὐτῷ τὰς οἰκήσεις 10 ποιούμενος, εἰ καὶ πάντας σε τοῦτο ποιεῖν συγγενεῖς καὶ φίλοι καταναγκάζουσι. Τοῦτο γὰρ αὐτοῖς οἱ δαίμονες ὑποβάλλουσι, ὅπως τὴν θέρημην ἀποσβέσωσι τῆς καρδίας σου· εἰ γὰρ καὶ μὴ τελείως ἐμποδίσαι σου τὴν πρόθεσιν δυνηθῶσιν, ἀλλὰ γε χαυνοτέραν ταύτην πάν- 15 τως καὶ ἀσθενῆ ἀπεργάσσονται.

16 Ὄταν πρὸς πάντα τὰ τοῦ βίου ἡδέα εὐρεθῆς ἀνδρεῖος καὶ ἀπαράκλητος, τότε εἰς συμπάθειαν δῆθεν οἱ δαίμονες τοὺς συγγενεῖς μεταστρέψαντες, κλαίειν ποιοῦσι καὶ θρηνεῖν διὰ σὲ πρὸ προσώπου σου. Καὶ τοῦτο ἀλη- 20 θές εἶναι γνώση, ὅταν σὺ μὲν ἄτρεπτος καὶ ἐν ταύτῃ ἐμμείνης τῇ προσβολῇ, ἐκείνους δὲ εἰς μανίαν τὴν κατὰ σοῦ καὶ μῖσος αἴφνης ἐξαφθέντας ἴδης καὶ ὡς ἐχθρόν σε ἀποστρεφομένους καὶ ὄραν οὐκ ἐθέλοντας.

17 Τὴν παρὰ τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ φίλων σου 25 θλίψιν ὄρων διὰ σὲ γινομένην, γέλα ἐπὶ τῷ ὑποβάλλοντι ταῦτα ποικίλως κατὰ σοῦ γίνεσθαι δαίμονι καὶ μετὰ φόβου καὶ σπουδῆς πολλῆς ὑποχώρησον καὶ τὸν Θεὸν ἐκτενῶς ἐκδυσώπει τοῦ τάχιον εἰς λιμένα καλοῦ πατρὸς .καταντῆσαί σε, ἐν ᾧ τὴν ψυχὴν σου κεκοπωμένην καὶ 30 πεφορτισμένην ὑπάρχουσαν αὐτὸς ἀναπαύσει· πολλὰ

αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἢ γνῶσις τὴν ὁποία νομίζει ὅτι ἔχει θὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ¹¹.

14 Ἡ ἀποταγὴ τοῦ κόσμου καὶ πλήρης ἀναχώρησις, πού συνεπάγεται ἀποξένωσι καὶ ὅλα τὰ πράγματα καὶ τὶς συνήθειες, τὶς γνῶμες καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ ἄρνησι σώματος καὶ θελήματος, σὲ λίγον καιρὸ γίνεται πρόξενος μεγάλης ὠφελείας σ' αὐτόν πού τὴν ἔκανε μὲ τόση θέρμη.

15 Ἐσὺ πού φεύγεις τὸν κόσμο, κύτταξε νὰ μὴ δώσης ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὴν ψυχὴ σου σὲ παράκλησι νὰ ἐγκατασταθῆς σ' αὐτόν, ἔστω καὶ ἂν ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι σὲ ἀναγκάζουν νὰ τὸ πράξης. Τοῦτο τὸ ὑποβάλλουν οἱ δαίμονες, γιὰ νὰ σβήσουν τὴν θέρμη τῆς καρδιάς σου· διότι καὶ ἂν δὲν μπορέσουν νὰ ἐμποδίσουν τελείως τὴν πρόθεσί σου, ὅπωςδήποτε θὰ τὴν καταστήσουν χαυνότερη καὶ ἀσθενέστερη.

16 Ὄταν εὐρεθῆς ἀνδρεῖος καὶ ἀσυγκίνητος ἀπέναντι σὲ ὅλα τὰ εὐχάριστα τοῦ βίου, τότε οἱ δαίμονες, μεταστρέφοντας δῆθεν σὲ συμπάθεια τοὺς συγγενεῖς, τοὺς κάνουν νὰ κλαίουں καὶ νὰ θρηνοῦν γιὰ σένα ἐνώπιόν σου¹². Θὰ καταλάβῃς ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθινὸ, ὅταν ἐσὺ μὲν μείνης ἀμετάστροφος καὶ σ' αὐτὴν τὴν ἐπίθεσι, τοὺς δὲ συγγενεῖς ἰδῆς νὰ ἐξάπτωνται ξαφνικὰ σὲ μανία καὶ μῖσος ἐναντίον σου, νὰ σὲ ἀποστρέφονται σὰν ἐχθρὸ καὶ νὰ μὴ θέλουν νὰ σὲ βλέπουν.

17 Βλέποντας τὴν θλίψι πού δοκιμάζουν γιὰ σένα οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ φίλοι, νὰ γελάς γιὰ τὸν δαίμονα πού ποικιλοτρόπως ὑποκινεῖ νὰ γίνωνται αὐτὰ ἐναντίον σου. Ὑποχώρησε μὲ πολὺν φόβο καὶ ζῆλο καὶ παρακάλει τὸν Θεὸ ἐκτενωῶς γιὰ νὰ φθάσης τὸ ταχύτερο στὸ λιμάνι ἐνὸς καλοῦ πατρὸς, στὸ ὁποῖο αὐτὸς θ' ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴ σου πού εἶναι κουρασμένη καὶ βαρυφορτωμένη· διότι τὸ

12. Βλ. τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς τοῦ Συμεών, Βίος Συμεών 8.

γὰρ ἔχει τὸ πέλαγος τοῦ βίου πρόξενον κινδύνων καὶ ἀπωλείας ἐσχάτης.

18 Ὁ μισῆσαι θέλων τὸν κόσμον ἀγάπην ἐκ βαθέων ψυχῆς ἔχειν ὀφείλει πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μνήμην τούτου
5 ἀέναον· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ὡς ταῦτα μετὰ χαρᾶς πάντα καταλιμπάνειν ποιεῖ καὶ σκυβάλων δίκην ταῦτα ἀποστρέφεισθαι.

19 Μὴ θέλε δι' εὐλόγους αἰτίας ἢ μᾶλλον ἀλόγους τῷ κόσμῳ προσμεῖναι τὸ σύνολον, ἀλλ' ὅτε κληθῆς, συντό-
10 μως ὑπάκουσον· ἐν οὐδενὶ γὰρ ἑτέρῳ οὕτω Θεὸς ὡς ἐν ταχύτητι ἡμῶν ἐπευφραίνεται, ἐπειδὴ καὶ κρεῖσσον ὑπακοὴ σύντομος μετὰ πενίας ἢ βραδύτης μετὰ πλήθους χρημάτων.

20 Εἰ ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα παρέρχονται,
15 ὁ δὲ Θεὸς μόνος αἰδιός ἐστι καὶ ἀθάνατος, χαίρετε ὅσοι δι' αὐτὸν τὰ φθαρτὰ κατελείψατε· φθαρτὰ δὲ εἰσὶν οὐ μόνον πλοῦτος καὶ χρήματα, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις ἀμαρτίας φθορὰ ἐστι· μόναι δὲ αἱ τοῦ Θεοῦ ἐντολαὶ φῶς εἰσὶ καὶ ζωὴ καὶ τοῦτο παρὰ πάντων κα-
20 λοῦνται.

21 Εἰ φλόγα ἔλαβες, ἀδελφέ, καὶ δραμῶν παρεγένου ἐν κοινοβίῳ ἢ πνευματικῷ πατρὶ διὰ τοῦτο, κἂν προτρέπη παρ' αὐτοῦ ἢ παρὰ τῶν συνασκουμένων σοι ἀδελφῶν λουτροῖς ἢ βρώμασιν ἢ ἄλλαις σωματικαῖς θεραπεί-
25 αῖς χρήσασθαι ἀναπαύσεως χάριν, τοῦτο μὴ καταδέξῃ, ἀλλ' ἀεὶ παρεσκευασμένος ἔσο πρὸς νηστείαν, πρὸς κακοπάθειαν, πρὸς ἐγκράτειαν ἀκροτάτην, ἵνα, εἰ μὲν παρὰ τοῦ σοῦ ἐν Κυρίῳ πατὴρ προτραπῆς μετασχεῖν παρακλήσεως, εὐρεθῆς ἐκείνῳ μὲν ὑπήκοος, τὸ δὲ ἰδιόν σου
30 μὴδὲ ἐν τούτῳ ποιῶν ἐκ προαιρέσεως θέλημα· εἰ δὲ μή, μετὰ χαρᾶς ὑπομενεῖς ἅπερ ἐκουσίως ποιῆσαι ἠθέλησας ψυχικῶς ὠφελούμενος. Τοῦτο γὰρ φυλάττων, ἔ-

πέλαγος τοῦ βίου ἔχει πολλές ἀφορμές πού προξενοῦν κινδύνους καὶ ἐσχάτη ἀπώλεια.

18 "Ὅποιος θέλει νὰ μισήσῃ τὸν κόσμον ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀπὸ βάθος ψυχῆς ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἀένναο μνήμη του. Διότι τίποτε ἄλλο δὲν τὸν κάνει νὰ ἐγκαταλείπῃ τὰ πάντα μὲ χαρὰ καὶ νὰ τὰ ἀποστρέφεται σὰν σκύβαλα, ὅσο αὐτὰ τὰ δύο.

19 Νὰ μὴ θέλῃς νὰ παραμείνῃς καθόλου στὸν κόσμον, μὲ εὐλογες ἢ μᾶλλον παράλογες προφάσεις, ἀλλ' ὅταν ἀνακληθῆς, νὰ ὑπακούσῃς ἀμέσως· διότι ὁ Θεὸς μὲ τίποτε ἄλλο δὲν εὐφραίνεται τόσο, ὅσο μὲ τὴν ταχύτητά μας, ἐπειδὴ προτιμότερο εἶναι σύντομη ὑπακοὴ μὲ πτώχεια παρὰ βραδύτης μὲ πλῆθος χρημάτων.

20 "Ἄν ὁ κόσμος καὶ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου παρέρχωνται, μόνος δὲ ὁ Θεὸς εἶναι αἰδῖος καὶ ἀθάνατος, νὰ εἰσθε εὐχαριστημένοι ὅσοι ἐγκαταλείψατε γι' αὐτὸν τὰ φθαρτά· φθαρτὰ δὲ δὲν εἶναι μόνο ὁ πλοῦτος καὶ τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ κάθε ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις ἀμαρτίας εἶναι φθορὰ· μόνο δὲ οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς καὶ ζωὴ, καὶ ἔτσι καλοῦνται ἀπὸ ὅλους.

21 Ἐὰν ἔλαβες φλόγα, ἀδελφέ, καὶ γι' αὐτὸ προσέτρεξες σὲ κοινόβιο ἢ σὲ πνευματικὸν πατέρα, ἀκόμη καὶ ἂν σὲ προτρέψῃ αὐτὸς ἢ οἱ συνασκηταὶ ἀδελφοί σου νὰ χρησιμοποίησῃς λουτρὰ ἢ τροφές ἢ ἄλλες σωματικὲς θεραπείες γι' ἀνακούφισι, νὰ μὴ τὸ δεχθῆς· ἀντιθέτως νὰ εἶσαι πάντοτε ἔτοιμος γιὰ νηστεία, γιὰ κακοπάθεια, γι' ἄκρα ἐγκράτεια. "Ἐτσι, ἂν μὲν προτραπῆς ἀπὸ τὸν δικό σου πατέρα ἐν Κυρίῳ νὰ λάβῃς παρηγοριά, σ' ἐκεῖνον μὲν νὰ εὐρεθῆς ὑπάκουος, χωρὶς ὅμως νὰ ἐκτελῆς οὔτε σ' αὐτὸ τὸ δικό σου θέλημα μὲ τὴν προαίρεσί σου· εἰδεμὴ, θὰ ὑπομείνῃς μὲ χαρὰ ὅσα ἐκουσίως ἠθέλησες νὰ πράξῃς ὠφελοῦμενος ψυχικῶς. Τηρώντας αὐτὸν τὸν κανόνα, θὰ εἶναι σὰν νὰ

ση διὰ παντός ἐπὶ πᾶσιν ὡς νηστεύων καὶ ἐγκρατευόμενος καὶ τὸ ἴδιον ἀποταξάμενος παντάπασι θέλημα· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνοῦσαν ἐν τῇ καρδίᾳ σου φλόγα ἀσβεστον διατηρήσεις, τὴν πάντων καταφρονεῖν σε βιά-
5 ζουσαν.

22 "Ὅταν πάντα τὰ παρ' ἑαυτῶν οἱ δαίμονες πράξωσι καὶ τὸν κατὰ Θεὸν ἡμῶν σκοπὸν μεταστῆσαι οὐ δυναθῶσιν ἢ ἐμποδίσαι, τότε τοῖς τὴν εὐλάβειαν ὑποκρινομένοις ὑπαισέρχονται καὶ δι' αὐτῶν τοὺς ἀγωνιζομένους
10 ἐμποδίζειν πειρῶνται. Καὶ πρῶτον μὲν, ὡς ἐξ ἀγάπης δῆθεν καὶ συμπαθείας κινούμενοι, εἰς σωματικὰς ἀναπαύσεις χωρεῖν παραινοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ τὸ σῶμα ἀδυνατήσῃ, φασί, καὶ εἰς ἀκηδῖαν ἐμπέσητε. "Ἐπειτα εἰς συντυχίας ἀνωφελεῖς ἐκκαλούμενοι, τὰς ἡ-
15 μέρας ἐν ταύταις προσαναλίσκειν αὐτοὺς ποιοῦσιν. Εἰ μὲν τις ὑπακούσας τῶν σπουδαίων ὁμοιωθῆ αὐτοῖς, στρέφονται καὶ ἐπεγγελῶσι τὴν αὐτοῦ ἀπώλειαν· εἰ δὲ μὴ ὑπαχθῆ τοῖς αὐτῶν λόγοις ἀλλὰ τηρεῖ ἑαυτὸν ξένον ἐκ πάντων καὶ σύννου καὶ ἀπαρρησίαστον, κινοῦνται
20 εἰς φθόνον καὶ πάντα ποιοῦσι καὶ πράττουσιν ἕως οὗ καὶ τῆς μονῆς αὐτὸν ἐκδιώξωσιν· οὐ φέρει γὰρ κενοδοξία ἄτιμος ἐπαινουμένην ταπείνωσιν ὄρᾱν ἀπεναντίας αὐτῆς.

23 "Ἀγχεται κενόδοξος ταπεινόφρονα ὄρῶν προχέοντα
25 δάκρυα καὶ δισσῶς ὠφελούμενον, Θεὸν ἵλεω δι' αὐτῶν ἐργαζόμενον καὶ ἀνθρώπους εἰς ἔπαινον ἐπισπώμενον ἀβουλήτως.

24 'Ἀφ' οὗ σεαυτὸν ὅλον τῷ πνευματικῷ σου ἀνάθη πατρὶ, ἴσθι ὡς ξένος εἰ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἔξωθεν ἐπιφέρῃ,

13 φασί : φησὶ D

28 ἀνόθη : ἀναθη D

νηστεύης καὶ νὰ ἐγκρατεύεσαι διὰ παντός καὶ σ' ὅλες τίς περιπτώσεις καὶ σὰν νὰ ἔχης ἀπαρνηθῆ τελείως τὸ δικό σου θέλημα. "Ὅχι δὲ αὐτὸ μόνο, ἀλλὰ καὶ θὰ διατηρήσης ἄσθηστη τὴν φλόγα ποὺ ἐνυπάρχει στὴν καρδιά σου καὶ σὲ πιέζει νὰ καταφρονῆς τὰ πάντα.

22 "Ὅταν οἱ δαίμονες πράξουν ὅσα εἶναι στὸ χέρι τους καὶ δὲν μπορέσουν νὰ μετακινήσουν ἢ ἐμποδίσουν τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸ μας¹³, τότε ὑπεισέρχονται στοὺς ὑποκρινομένους τὴν εὐλάβεια καὶ ἐπιχειροῦν διὰ μέσου αὐτῶν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς ἀγωνιζομένους. Καὶ πρῶτα μὲν αὐτοί, κινούμενοι τάχα ἀπὸ ἀγάπη καὶ συμπάθεια, τοὺς παραινοῦν νὰ ὑποχωροῦν σὲ σωματικὲς ἀνέσεις, ὥστε οὔτε τὸ σῶμα νὰ ἀδυνατήσῃ, λέγουν, οὔτε σὲ ἀκηδία νὰ περιπέσετε. "Ἐπειτα, προσκαλώντας τους σὲ ἀνωφελεῖς συναντήσεις τοὺς παρασύρουν νὰ δαπανοῦν σ' αὐτὲς τὸν καιρὸ τους. Ἐὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς ζηλωτὰς ὑπακούσῃ σ' αὐτοὺς καὶ ὁμοιωθῆ μὲ αὐτοὺς, στρέφονται καὶ ἐμπαίζουν τὴν ἀπώλειά του· ἐὰν δὲ δὲν ὑποκύψῃ στὰ λόγια τους, ἀλλὰ τηρῆ τὸν ἑαυτὸ του ξένον ἀπέναντι ὅλων καὶ συμμαζεμμένον καὶ ἐπιφυλακτικόν, κινοῦνται σὲ φθόνον, κάνουν καὶ ἐνεργοῦν τὰ πάντα, ἕως ὅτου τὸν διώξουν καὶ ἀπὸ τὴν μονή¹⁴· διότι ἡ ἄδοξη κενοδοξία δὲν ἀντέχῃ νὰ βλέπῃ τὴν ταπείνωσι νὰ ἐπαινῆται ἐνώπιόν της.

23 Ὁ κενόδοξος αἰσθάνεται ἄγχος, ὅταν βλέπῃ τὸν ταπεινόφρονα νὰ χύνη δάκρυα καὶ νὰ ὠφεληθῆ διπλά, ἀφ' ἑνὸς μὲν καθιστώντας μὲ αὐτὰ τὸν Θεὸ ἴλεω, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρασύροντας τοὺς ἀνθρώπους σ' ἔπαινο χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ.

24 Ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ ἀνέθεσες τὸν ἑαυτὸ σου ὅλον στὸν πνευματικὸ σου πατέρα, γνώριζε ὅτι εἶσαι ξένος γιὰ ὅλα

13. Βλ. τὸν τίτλο τοῦ σχετικοῦ δοκιμίου τοῦ Γρηγορίου Νύσσης. «Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ».

14. Ὅπως συνέβηκε μὲ τὸν ἴδιο τὸν Συμεὼν στὴν Στουδίου, Βίος 16.

ἀνθρωπίνοις λέγω πράγμασί τε καὶ χρήμασιν· οὐ χωρὶς
μηδὲν ἐν αὐτοῖς πράξαι ἢ ποιῆσαι θελήσης, ἀλλὰ μηδὲ
μικρὸν ἢ μέγα αἰτήση πρᾶγμα αὐτῷ ἔἴσαι σοι, εἰ μὴ τι
αὐτὸς τῇ οἰκείᾳ γνώμῃ ἢ προστάξῃ λαβεῖν σε ἢ αὐτὸς
5 ἐκεῖνος αὐτοχείρως παρέξῃ σοι.

25 Μὴ δῶς ἄνευ τοῦ κατὰ Θεὸν πατρός σου ἔλεημοσύ-
νην ἐξ ὧν χρημάτων εἰσήνεγκας, ἀλλὰ μηδὲ διὰ μεσίτου
σοῦ λαβεῖν τινα ἐξ αὐτῶν παρ' ἐκείνου θελήσης. Κρεῖτ-
τον γὰρ πτωχὸν καὶ ξένον εἶναί τε καὶ ἀκούειν σε ἢ
10 σκορπίζειν χρήματα καὶ διδόναι τοῖς πένησι, εἰσαγωγι-
κὸν ὄντα· πίστεως δὲ ἀκραιφνοῦς τὸ πάντα ὡς ἐν χειρὶ
Θεοῦ τῇ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἀναθέσθαι βουλήσει.

26 Μὴ δὴ λαβεῖν ὕδατος αἰτήση ποτόν, εἰ καὶ συμβῇ
σε φλέγεσθαι, μέχρις ἂν οἰκοθεν κινήθῃς ὁ πνευματικός
15 σου πατήρ προτρέψῃται. Ἔγχε γὰρ σεαυτὸν καὶ βιά-
ζου ἐν πᾶσι, πείθων καὶ λέγων τῷ λογισμῷ· «εἰ θέλει
ὁ Θεός»· καὶ εἰ ἦς ἄξιος τοῦ ποιεῖν, ἀποκαλύπτει πᾶν-
τως τῷ πνευματικῷ σου πατρὶ καὶ λέγει σοι «πίε» καὶ
τηνικαῦτα πίεσαι μετὰ καθαροῦ συνειδότος, εἰ καὶ πα-
20 ρὰ τὸν καιρὸν ἢ ὥρα ἐστίν.

27 Ὁ πείραν ἐσχηκῶς πνευματικῆς ὠφελείας καὶ ἀνό-
θευτον πίστιν κτησάμενος, μάρτυρα τῆς ἀληθείας τὸν
Θεὸν προβαλλόμενος εἶπεν· «ἐθέμην τοιοῦτον ἐν ἑμαυ-
τῷ λογισμὸν ὥς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν αἰτήσασθαι πο-
25 τε τῷ πατρὶ μου ἢ πάρεξ αὐτοῦ μεταλαβεῖν τινος τὸ
καθόλου, ἕως ἂν ὁ Θεὸς πληροφορήσῃ αὐτὸν καὶ προσ-
τάξῃ μοι· καὶ οὕτως ἔχων οὐδέποτε, φησί, τοῦ σκοποῦ
μου ἀπέτυχον».

3 μή τι : μή τοι D

4 σε παραλ. D

8 σοῦ : σου D

12 τῇ : ἢ D

ὅσα φέρεις ἀπ' ἔξω μαζί σου, ἐννοῶ ἀνθρώπινα πράγματα καὶ χρήματα. Χωρὶς αὐτὸν μὴ θελήσης τίποτε νὰ πράξης ἢ κάμης σχετικῶς μὲ αὐτά, ἀλλὰ οὔτε νὰ τοῦ ζητήσης νὰ σοῦ ἀφήσῃ ὁποιοδήποτε μικρὸ ἢ μεγάλο πρᾶγμα, ἐκτὸς ἂν αὐτὸς μὲ δική του πρωτοβουλία ἢ σὲ προστάξῃ νὰ πάρῃς κάτι ἢ σοῦ προσφέρῃ ὁ ἴδιος μὲ τὰ χέρια του κάτι.

25 Νὰ μὴ δώσης ἐλεημοσύνη ἀπὸ τὰ χρήματα ποῦ ἔφερες στὸ μοναστήρι χωρὶς τὴν γνώμη τοῦ κατὰ Θεὸν πατρὸς σου¹⁵, ἀλλ' οὔτε νὰ θελήσης νὰ λάβῃ κάποιος ἀπὸ ἐκεῖνον ἀπ' αὐτὰ διὰ τῆς μεσιτείας σου. Διότι εἶναι προτιμότερο νὰ εἶσαι καὶ νὰ λέγῃσαι πτωχὸς καὶ ξένος παρὰ νὰ σκορπίζῃς χρήματα καὶ νὰ δίδῃς στοὺς πένητες, ὅσον καιρὸ εἶσαι ἀρχάριος. Γνώρισμα τῆς γνησίας πίστεως εἶναι τὸ νὰ ἀναθέσῃς τὰ πάντα στὴν βούλησι τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ὡσὰν στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ.

26 Μὴ Ζητήσης νὰ πάρῃς οὔτε νερὸ γιὰ νὰ πιῆς, ἀκόμη καὶ ἂν συμβῇ νὰ φλέγῃσαι, μέχρις ὅτου ὁ πνευματικὸς σου πατὴρ μόνος του σὲ προτρέψῃ. Πίεζε καὶ βίαζε τὸν ἑαυτὸ σου σὲ ὅλα, πείθοντας καὶ λέγοντας στὸν λογισμό, «ἂν θέλῃ ὁ Θεός» καὶ ἂν εἶσαι ἄξιος νὰ πιῆς, αὐτὸς ὅπωςδήποτε ἀποκαλύπτει στὸν πνευματικὸ σου πατέρα, ποῦ σοῦ λέγει, «πιέ», καὶ τότε πίνεις μὲ καθαρὴ συνείδησι, ἀκόμη καὶ ἂν ἡ στιγμή εἶναι παράκαιρη.

27 Ὅποιος ἐδοκίμασε πνευματικὴ ὠφέλεια καὶ ἀπέκτησε ἀνόθευτη πίστι, προβάλλοντας μάρτυρα τῆς ἀληθείας τὸν Θεό, εἶπε· «ἔθεσα μέσα μου τέτοιον λογισμό, νὰ μὴ ζητήσω ποτὲ ἀπὸ τὸν πατέρα μου οὔτε φαγὶ οὔτε ποτό, οὔτε νὰ πάρω καθόλου κάτι χωριστὰ ἀπὸ αὐτόν, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς τὸν πληροφωρήσῃ καὶ μὲ προστάξῃ· μὲ αὐτὴν τὴν διάθεσι, λέγει, δὲν ἀπέτυχα ποτὲ τοῦ σκοποῦ μου».

15. Τὰ χρήματα, ποῦ ὁ ἴδιος ὁ Συμεὼν εἶχε φέρει ἀπ' ἔξω, τὰ ἐμοίρασε ὁ πνευματικὸς του Συμεὼν Εὐλαθῆς στοὺς πτωχοὺς καὶ ἔτσι τὸν κατέστησε «ἐλεύθερο», Βίος 10.

28 Ὁ πίστιν κτησάμενος ἐναργῆ πρὸς τὸν κατὰ Θεὸν πατέρα αὐτοῦ, βλέπων αὐτόν, αὐτὸν βλέπειν λογίζεται τὸν Χριστόν· καὶ συνὼν ἢ ἀκολουθῶν αὐτῷ, Χριστῷ συνεῖναι καὶ ἀκολουθεῖν βεβαίως πιστεύει. Ὁ τοιοῦτος
5 οὐκ ἐπιθυμήσει ἑτέρῳ τινὶ ὁμιλῆσαι ποτε, οὐ προτιμήσει τι τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων ὑπὲρ τὴν ἐκείνου μνήμην ὁμοῦ καὶ ἀγάπην. Τί γὰρ καὶ μεῖζον ἢ ὠφελιμώτερον ἐν τῇ παρούσῃ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τοῦ συνεῖναι Χριστῷ; Τί δὲ καὶ ὠραιότερον ἢ γλυκύτερον
10 τῆς θείας αὐτοῦ; Εἰ δὲ καὶ ὁμιλίας ἀξιοῦνται παρ' αὐτοῦ, πάντως ζωὴν τὴν αἰώνιον ἐκ ταύτης ἀρύεται.

29 Ὁ ἐκ διαθέσεως τοὺς λοιδοροῦντας ἢ ἀδικοῦντας ἢ μισοῦντας καὶ ἀποστεροῦντας αὐτὸν ἀγαπῶν καὶ ὑπὲρ τούτων εὐχόμενος, εἰς προκοπὴν ἐν ὀλίγῳ μεγάλην ἀνέρχεται. Ἐν αἰσθήσει γὰρ καρδίας τοῦτον γινόμενον
15 εἰς ἄβυσσον ταπεινώσεως καὶ εἰς δακρῶν πηγὰς τὸν λογιζόμενον καταφέρει, ἐν οἷς καταποντίζεται τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς· ἀνάγει δὲ εἰς οὐρανὸν ἀπαθείας τὸν νοῦν καὶ θεωρητικὸν ἀπεργάζεται καὶ τῇ γεύσει τῆς
20 ἐκεῖθεν χρηστότητος πάντα σκύβαλα τὰ τοῦ παρόντος βίου ἡγεῖσθαι ποιεῖ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τροφήν καὶ τὴν πόσιν μὴ ἐνηδόνως ἢ συχνοτέρως προσίεσθαι.

30 Πίστιν ἐναργῆ ἔδειξεν ὁ καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ὁ ὁδηγὸς καὶ πατήρ αὐτοῦ ἴσταται, ὡς ἅγιον εὐλαβούμενος
25 καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτοῦ χερσὶ λαμβάνων ζεόντως καὶ ἐπιχέων τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ καὶ τῇ καρδίᾳ

16 τὸν : τὸ D

16. Σ' αὐτὰ τὰ κεφάλαια ὁ Συμεὼν παρουσιάζει τὸν πνευματικὸ πατέρα σὰν ὁμοίωμα τοῦ Χριστοῦ.

28

“Οποιος απέκτησε καθαρὴ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν κατὰ Θεὸ πατέρα του, βλέποντας αὐτὸν, λογίζεται ὅτι βλέπει τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸ καὶ εὐρισκόμενος μὲ αὐτὸν καὶ ἀκολουθώντας αὐτὸν, πιστεύει μὲ βεβαιότητα ὅτι εὐρίσκεται μὲ τὸν Χριστὸν καὶ αὐτὸν ἀκολουθεῖ¹⁶. Τέτοιος ἄνθρωπος δὲν θὰ ἐπιθυμήσῃ ποτὲ νὰ συναναστραφῇ μὲ κανένα ἄλλον, δὲν θὰ προτιμήσῃ τίποτε ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀνάμνησι καὶ ἀγάπη ἐκείνου¹⁷. Διότι τί μεγαλύτερον καὶ ὠφελιμώτερον ὑπάρχει, στὴν παροῦσα καὶ στὴν μέλλουσα ζωὴ, ἀπὸ τὴν συνύπαρξι μὲ τὸν Χριστὸ; Τί ὠραιότερον ἢ γλυκύτερον ἀπὸ τὴν θέα του; Ἐὰν δὲ ἀξιωθῇ ἀπὸ αὐτὸν καὶ συναναστροφῆς, τότε κερδίζει ἀπὸ αὐτὴν καὶ τὴν αἰώνια ζωὴ ὅπωςδήποτε.

29

“Οποιος ἀγαπᾷ ἀπὸ καρδιᾶ ὅσους τὸν λοιδοροῦν ἢ τὸν ἀδικοῦν ἢ τὸν μισοῦν καὶ τὸν ἀποστεροῦν, καὶ προσεύχεται ὑπὲρ αὐτῶν, αὐτὸς γρήγορα ἀνέρχεται σὲ μεγάλη προκοπή. Αὕτῃ ἢ πρᾶξις, γινομένη μὲ καρδιακὴ συναίσθησι, φέρει τὸν στοχαστικὸν σὲ ἄβυσσος ταπεινώσεως καὶ σὲ πηγὴς δακρύων, ὅπου καταποντίζεται τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς¹⁸ ἀνεβάσει δὲ σὲ οὐρανὸ ἀπαθείας τὸν νοῦ καὶ τὸν καθιστᾷ θεωρητικὸν καὶ μὲ τὴν γεῦσι τῆς ἀπὸ ἐκεῖ χρηστότητος τὸν φέρει νὰ θεωρῇ σκύβαλα ὅλα τὰ πράγματα τοῦ παρόντος βίου, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν τροφὴ καὶ τὸ ποτὸ νὰ μὴ τὰ προσλαμβάνῃ ἡδονικὰ καὶ συχνά.

30

Δείχνει ζωντανὴ πίστι ὁποιος εὐλαβεῖται ὡς ἅγιον καὶ τὸν τόπον, στὸν ὁποῖο στέκεται ὁ ὁδηγὸς καὶ πατέρας του, καὶ παίρνει στὰ χέρια του τὴν σκόνῃ τῶν ποδιῶν του μὲ θερμῇ, τὴν σκορπίζει ἐπάνω στὸ κεφάλι του καὶ τὴν ἀλείφει

17. Αὐτὸ τὸ κεφάλαιο πρέπει νὰ ἐγράφηκε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐλαβοῦς τὸν ὁποῖο ἔχει ὡς πρότυπον ὁ συγγραφεύς.

18. Εἶναι τὸ λογιστικόν, τὸ θυμικόν, τὸ ἐπιθυμητικόν. Εἶναι ἡ συνηθισμένη διαίρεσις τῆς ψυχῆς σὲ τρία μέρη, τὴν ὁποῖαν ἀναπτύσσει ἐκτενῶς ὁ Νικήτας Σιθηάτος, Περὶ ψυχῆς 36.

προσαλείφω, ὡς ἴαμα τῶν τούτου παθῶν καὶ τῶν ἁμαρτημάτων καθαρτικόν, ἐκείνω δὲ αὐτῷ μὴ προσεγγίσει τολμῶν μηδὲ ἁπλῶς προσπαῦσαι τινος τῶν αὐτοῦ χιτώνων ἢ σκεπασμάτων ἄνευ τῆς ἐκείνου προστάξεως· καὶ μεταχειριζόμενός τι τῶν ἐκείνου, μετὰ φόβου καὶ μετὰ αἰδοῦς τοῦτο ποιεῖ, ἀνάξιον ἑαυτὸν κρίνων μὴ μόνον τῆς τούτου θέας καὶ λειτουργίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ διαγωγῆς.

31 Πολλοὶ μὲν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασιν ἀποτάσσονται, ὀλίγοι δὲ καὶ τοῖς θελήμασιν ἑαυτῶν· περὶ ὧν καὶ ὁ θεῖος λόγος καλῶς ἀποφαίνεται, «πολλοὶ μὲν κλητοὶ» λέγων «ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί».

32 Ὅταν μετὰ πάσης κάθῃ ἐπὶ τραπέζης τῆς ἀδελφότητος καὶ νοερῶς σοι σκιά τὰ πάντα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιγράφονται καὶ τοῦ ἡδέος τῶν βρωμάτων οὐκ ἐπισθάνῃ, ἀλλ' ὄλην ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῷ θαύματι ἐκπληκτον καὶ τοῖς δᾶκρυσιν ἔμπλεον, τότε γίνωσκε τὴν τοῦ Θεοῦ μοι χάριν οὕτω ταῦτα ὑποδεικνύειν διὰ τὴν ἐκ τοῦ φόβου πολλήν σου ταπείνωσιν, ὅπως, ἰδὼν τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ καὶ διδαχθεὶς τῶν αἰσθητῶν τὴν ἀδράνειαν, εἰς ἀγάπην τῶν νοητῶν μετεγκεντρίσῃς τὸν φόβον σου. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ πνευματικὴ γνῶσις, ἣν καὶ λεγομένην ἀκούεις, ἣτις μέσον τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγάπης εὐρίσκεται καὶ ἀπὸ τούτου εἰς ταύτην διαβιβάζει ἀνεπαισθήτως καὶ ἀκινδύνως τὸν ἄνθρωπον.

33 Οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως τὴν εἰς Θεὸν τελείαν ἀγάπην ἀναφαίρετον κτήσασθαι τινα εἰ μὴ κατὰ τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς γνώσεως· αὕτη δὲ κατὰ μικρὸν αὐξάνεται τῇ πρακτικῶς πονούσῃ καθεκάστην ψυχῇ. Τοῦτο γὰρ εἰδὼς καὶ ὁ ἀπόστολος ἔφη· «ἀπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς καλλονῆς τῶν κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς θεωρεῖται».

στό στήθος του, σάν ἰατρικὸ τῶν παθῶν του καὶ καθαρτικὸ τῶν ἁμαρτημάτων, δὲν τολμᾷ δὲ νὰ πλησιάσῃ ἐκείνον τὸν ἴδιο οὔτε ἀπλῶς νὰ ἐγγίσῃ ἓνα χιτῶνα ἢ σκέπασμά του χωρὶς τὴν ἐντολὴ ἐκείνου¹⁹. Καὶ ὅταν μεταχειρίζεται κάτι δικό του, τὸ κάνει μὲ φόβο καὶ σεβασμὸ, κρίνοντας τὸν ἑαυτὸ του ἀνάξιο ὄχι μόνο τῆς θέας καὶ ὑπηρεσίας τούτου, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσόδου στοῦ κελλί του.

31 Πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀπαρνοῦνται τὸν βίον τοῦτον καὶ τὰ πράγματα τοῦ βίου, ὀλίγοι δὲ ὅσοι ἀπαρνοῦνται καὶ τὰ θελήματά τους. Γι' αὐτοὺς καλῶς ἀποφαίνεται ὁ θεῖος λόγος λέγοντας «πολλοὶ εἶναι οἱ κλητοί, ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί»²⁰.

32 Ὅταν παρακάθεσαι στὴν τράπεζα μὲ ὅλη τὴν ἀδελφότητα καὶ ὅλα τὰ πράγματα σοῦ παριστάνονται νοερῶς ὡς σκιά στοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δὲν αἰσθάνεσαι τὴν γεῦσι τῶν φαγητῶν, ἀλλ' ἔχεις ὅλην τὴν ψυχὴ ἐκπληκτὴ ἀπὸ τὸ θαῦμα καὶ γεμάτη δάκρυα, τότε γινώριζε ὅτι αὐτὰ σοῦ τὰ ὑποδεικνύει ἔτσι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ λόγω τῆς πολλῆς ταπεινώσεώς σου ἀπὸ τὸν φόβο, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ μεταβάλης τὸν φόβο σου σὲ ἀγάπη τῶν νοητῶν, ἀφοῦ ἰδῆς τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ καὶ διδαχθῆς τὴν ἀδράνεια τῶν αἰσθητῶν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ πνευματικὴ γινῶσις, ὅπως λέγεται, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἀνάμεσα στὸν φόβο καὶ τὴν ἀγάπη καὶ μεταφέρει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τοῦτον σ' αὐτὴν ἀνεπαισθήτως καὶ ἀκινδύνως.

33 Δὲν εἶναι δυνατὸ ν' ἀποκτήσῃ κανεὶς ἀναφαιρέτως τὴν τελεία ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ παρὰ κατὰ τὸ μέτρο τῆς πνευματικῆς γνώσεως· αὕτη δὲ αὐξάνεται βαθμιαίως στὴν πρακτικῶς κοπιάζουσα καθημερινῶς ψυχὴ. Τοῦτο δὲ γινώριζοντας καὶ ὁ ἀπόστολος εἶπε· «ὁ δημιουργὸς γινώριζεται ἀπὸ τὸ μέγεθος καὶ τὴν καλλονὴ τῶν κτισμάτων κατ' ἀναλογία»²¹.

19. Τοῦτο ἔπραττε ὁ Συμεὼν ἀπέναντι στοῦν διδάσκαλό του, Βίος 12.

20. Ματθ. 22, 14.

21. Ρωμ. 1, 20.

34 Μέγεθος οὐρανοῦ καὶ γῆς πλάτος καὶ τῶν ἄλλων ἀ-
 πάντων τοὺς λόγους οὐδεὶς ἀξίως καταμαθεῖν δύναται
 τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς. Τὰ γὰρ ὑπερβαίνοντα καὶ
 νοῦν καὶ διάνοιαν, πῶς ὀφθαλμοὶ κατανοῆσαι σώματος
 5 ἐξισχύσουσι; Μόλις γὰρ καὶ νοῦς καθαρθεὶς λογισμῶν
 καὶ ἐλευθερωθεὶς τῶν προλήψεων, ἐλέει τε καὶ χάριτι
 Θεοῦ φωτισθεὶς, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ φωτισμοῦ καὶ
 τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων ἀξίως δυνήσεται καθιδεῖν.

35 Ὡσπερ ἐν νυκτὶ τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς ἐν ἐκεί-
 10 νῳ τῷ τόπῳ βλέπομεν μόνον ἔνθα ἂν τοῦ φωτὸς τὸν
 λύχνον ἀνάψωμεν, ὁ δὲ λοιπὸς ἅπας κόσμος τὸ καθ'
 ἡμᾶς νύξ ἐστίν, οὕτω τοῖς ἐν νυκτὶ ἁμαρτημάτων κα-
 θεύδουσιν ὁ ἀγαθὸς δεσπότης φῶς μικρὸν γίνεται, Θε-
 ὸς ὢν τοῖς πᾶσιν ἀχώρητος, φειδόμενος τῆς ἀσθενείας
 15 ἡμῶν. Καὶ τότε αἰφνης ἐναβλέπων ὁ ἄνθρωπος καὶ θε-
 ωρῶν τὴν φύσιν τῶν ὄντων, ὡς οὐποτε αὐτὴν ἐθεάσα-
 το, ἐκπλήττεται καὶ ἀνωδύνως αὐτόματα προχέει τὰ δά-
 κρυα, δι' ὧν καθαίρεται καὶ βαπτίζεται τὸ δεύτερον βά-
 πτισμα, βάπτισμα ἐκεῖνο, ὃ λέγει διὰ τῶν εὐαγγελίων
 20 ὁ Κύριος· «ἐὰν μή τις γεννηθῆ δι' ὕδατος καὶ πνεύμα-
 τος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»·
 καὶ πάλιν, «ἐὰν μή τις γεννηθῆ ἄνωθεν», ἄνωθεν δὲ
 εἰπῶν, τὴν ἐκ τοῦ πνεύματος ἠνίξατο γέννησιν.

36 Τὸ πρότερον βάπτισμα ἔχει τὸ ὕδωρ προὑπογράφων
 25 τὰ δάκρυα, ἔχει τὸ μύρον τοῦ χρίσματος προσημαῖνον
 τὸ νοητὸν μύρον τοῦ Πνεύματος. Τὸ δὲ δεύτερον οὐκέ-
 τι τύπος τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὴ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια.

- 34 Κανείς δὲν μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ ἀξίως διὰ τῶν αἰσθη-
τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ πλάτος τῆς
γῆς καὶ τις ἀναλογίες ὄλων τῶν ἄλλων. Διότι τὰ ὑπερβαί-
νοντα καὶ νοῦ καὶ διάνοια, πῶς θὰ μπορέσουν νὰ κατανοή-
σουν οἱ σωματικοὶ ὀφθαλμοί; Καὶ ὁ νοῦς ἄλλωστε καθαρ-
μένος ἀπὸ λογισμοὺς καὶ ἐλευθερωμένος ἀπὸ προλήψεις,
φωτισμένος ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ, μόλις
θὰ μπορέσῃ κατὰ τὸ μέτρο τοῦ φωτισμοῦ νὰ συλλάβῃ ἀ-
ξίως τὴν θεωρία τῶν ὄντων.
- 35 Ὅπως κατὰ τὴν νύκτα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέπομε
μόνο σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο, ὅπου θ' ἀνάψωμε τὸ λυχνάρι,
ὅλος δὲ ὁ ἄλλος χῶρος εἶναι γιὰ μᾶς νύκτα, ἔτσι γιὰ τοὺς
κοιμωμένους στὴν νύκτα τῶν ἀμαρτημάτων ὁ ἀγαθὸς δε-
σπότης ἐνῶ εἶναι γιὰ τὰ πάντα ἀχώρητος, γίνεται μικρὸ
φῶς, ἀπὸ συγκατάβασι στὴν ἀσθένειά μας. Καὶ τότε ξα-
φνικᾶ ὁ ἄνθρωπος, σηκώνοντας τὰ μάτια του καὶ θεωρών-
τας τὴν φύσι τῶν ὄντων, τὴν βλέπει ὅπως δὲν τὴν εἶδε
ποτέ, ἐκπλήσσεται καὶ χωρὶς πόνου χύνει αὐτομάτως δά-
κρυα, μὲ τὰ ὁποῖα καθαίρεται καὶ βαπτίζεται δεύτερο βά-
πτισμα, τὸ βάπτισμα ἐκεῖνο ποὺ λέγει ὁ Κύριος στὰ εὐαγ-
γέλια· «ἐὰν δὲν γεννηθῇ κανείς δι' ὕδατος καὶ πνεύματος,
δὲν θὰ εἰσέλθῃ στὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν»²²· καὶ πάλι,
«ἐὰν δὲν γεννηθῇ κανείς ἀπὸ ἄνω»²³, λέγοντας δὲ ἀπὸ
ἄνω ὑπαινίσσεται τὴν γέννησι ἀπὸ τὸ πνεῦμα.
- 36 Τὸ πρῶτο βάπτισμα ἔχει τὸ ὕδωρ σύμβολο τῶν δακρύ-
ων, ἔχει τὸ μύρο τοῦ χρίσματος προτύπωσι τοῦ νοητοῦ
μύρου τοῦ Πνεύματος. Τὸ δὲ δεύτερο δὲν εἶναι πλέον
τύπος τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἡ ἴδια ἡ ἀλήθεια²⁴.

24. Τὰ δάκρυα εἶναι σημεῖο ὅτι συνειδητοποιεῖ κανείς τὴν πνευ-
ματικὴ σημασία τοῦ βαπτίσματος.

- 37 Οὐ πράξεων μόνον πονηρῶν ἀπέχεσθαι δεῖ ἀλλὰ καὶ λογισμῶν καὶ ἐννοιῶν ἐναντίων χρῆ σπουδάξειν τὸν ἀσκητὴν ἐλεύθερον εἶναι, ἐνδιατρίβειν δὲ ἀεὶ ταῖς ψυχώφελέσι καὶ πνευματικαῖς ἐνθυμήσεσιν, ἵν' οὕτως ἀ-
5 μέριμνος ἀπὸ τῶν βιωτικῶν διαμείνη.
- 38 Ὡσπερ ὁ ὅλον αὐτοῦ ἀπογυμνώσας τὸ σῶμα, ἐὰν καλύμματι τινι κεκαλυμμένους ἔχη τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ θελήσῃ ἄραι καὶ ἀποσεύσασθαι αὐτό, οὐ δύναται ἀπὸ μῶνης τῆς γυμνότητος τοῦ λοιποῦ σώματος ἰδεῖν τὸ φῶς,
10 οὕτω καὶ ὁ πάντων τῶν ἄλλων πραγμάτων ὁμοῦ καὶ χρημάτων καταφρονήσας καὶ αὐτῶν ἀπαλλαγείς τῶν παθῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν βιωτικῶν ἐνθυμήσεων καὶ τῶν πονηρῶν ἐννοιῶν ἐλευθερώσῃ τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμόν, οὐκ ὄψεται ποτε τὸ νοητὸν φῶς, αὐτὸν τὸν Κύριον ἡ-
15 μῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεόν.
- 39 Ὡσπερ κάλυμμα ἐν ὀφθαλμοῖς ἐπιτεθέν, οὕτω λογισμοὶ κοσμικοὶ καὶ βιωτικαὶ ἐνθυμήσεις ἐν διανοίᾳ ἡγουν ἐν ὀφθαλμῷ ψυχῆς γίνονται. Καθόσον οὖν ἐαθῶσι χρόνον, οὐ βλέπομεν· ἐπὰν δὲ ἐξαρθῶσι τῇ τοῦ θανάτου
20 μνήμῃ, τότε τρανῶς ἴδωμεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν ἄνω κόσμον ἐρχόμενον.
- 40 Ὁ ἐκ γενετῆς ὢν τυφλὸς οὐ νοήσει οὐδὲ πιστεύσει τῶν γραφομένων τὴν δύναμιν, ὃ δὲ βλέπει ποτὲ καταξιωθείς συμμαρτυρήσει εἶναι ἀληθῆ τὰ λεγόμενα.
- 41 25 Ὁ βλέπων τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς οἶδε πότε μὲν νύξ, πότε δὲ ἡμέρα ἐστίν· ὃ δὲ τυφλὸς τὰ ἀμφοτέρω ἀγνοεῖ. Καὶ ὁ πνευματικῶς ἀναβλέψας καὶ τοῖς νοεροῖς ὄρων ὀφθαλμοῖς, θεασάμενος τὸ ἀληθινόν καὶ ἄδυτον φῶς, ὅταν ἐκ ραθυμίας εἰς τὴν προτέραν ἀποστραφῇ
30 τύφλωσιν καὶ τοῦ φωτὸς ἀποστερηθῇ, εὐαισθήτως αἰσθάνεται τῆς τούτου στέρησεως καὶ πόθεν αὕτη συνέβη γενέσθαι οὐκ ἀγνοεῖ. Ὁ δὲ γε μένων τυφλὸς ἐκ γε-

- 37 Δέν πρέπει ν' απέχη μόνο πονηρῶν πράξεων ὁ ἀσκητής, ἀλλά πρέπει νά φροντίζει ν' ἀπαλλαγῇ ἀπό ἐνάντιες σκέψεις, νά ἀσχολῆται δέ πάντοτε μέ τίς ψυχωφελεῖς καί πνευματικές ἐνθυμήσεις, γιά νά παραμείνη ἔτσι ἀπερίσπαστος ἀπό τά βιωτικά.
- 38 Ὅπως ὅποιος γυμνώσῃ ὅλο τὸ σῶμα του, ἐάν ἔχῃ σκεπασμένα τά μάτια του μέ ἓνα κάλυμμα καί δέν θελήσῃ νά τὸ σηκώσῃ ἢ ἀποσύρῃ, δέν μπορεῖ μέ μόνη τήν γυμνότητα τοῦ ὑπολοίπου σώματος νά ἰδῇ τὸ φῶς, ἔτσι καί ὅποιος καταφρονήσῃ ὅλα τά ἄλλα πράγματα καί χρήματα μαζί καί ἀπαλλαγῇ ἐπίσης ἀπό τά πάθη, ἂν δέν ἐλευθερώσῃ τὸν ὀφθαλμὸ τῆς ψυχῆς ἀπό τίς βιωτικές ἀναμνήσεις καί τίς πονηρὲς σκέψεις, δέν θά ἰδῇ ποτὲ τὸ νοητὸ φῶς, αὐτὸν τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ καί Θεό.
- 39 Σάν κάλυμμα ποῦ τοποθετεῖται στὰ μάτια, τέτοιοι εἶναι οἱ κοσμικοὶ λογισμοὶ καί οἱ βιωτικές ἐνθυμήσεις στήν διάνοια, δηλαδή στὸν ὀφθαλμὸ τῆς ψυχῆς. Ὅσον καιρὸ λοιπὸν μείνουν ἐκεῖ, δέν θά βλέπωμε· ὅταν ὅμως ἀφαιρεθοῦν μέ τὴν μνήμη τοῦ θανάτου, τότε θά ἰδοῦμε καθαρὰ τὸ ἀληθινὸ φῶς ποῦ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ἐρχόμενο στὸν κόσμ²⁵.
- 40 Ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς δέν πρόκειται νά καταλάβῃ οὔτε νά πιστεύσῃ τὴν σημασία τῶν γραφομένων, ἐνῶ ὅποιος καταξιώθηκε κάποτε νά ἰδῇ, θά συμμαρτυρήσῃ ὅτι τὰ λεγόμενα εἶναι ἀληθινά.
- 41 Ὁ βλέπων μέ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς γνωρίζει πότε εἶναι νύκτα καί πότε ἡμέρα· ὁ δὲ τυφλὸς ἀγνοεῖ καί τὰ δύο. Καί ὅποιος ἀνέβλεψε πνευματικῶς καί βλέπει μέ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς, ἀφοῦ θεωρήσῃ τὸ ἀληθινὸ καί ἄδυτο φῶς, ὅταν ἀπὸ ραθυμία ἐπιστρέψῃ στήν προηγουμένη τύφλωσι καί στερηθῇ τὸ φῶς, ἀντιλαμβάνεται εὐαισθητῶς τὴν στέρησί του καί δέν ἀγνοεῖ ἀπὸ ποῦ συνέβηκε αὐτή.

25. Ἰω. 1, 9.

νετῆς οὐδὲν τῆ πείρα καὶ τῆ ἐνεργεία περὶ τούτων ἐπίσταται, εἰ μὴ τι ἐξ ἀκοῆς ἀκούσῃ καὶ μάθη περὶ ὧν οὐποτε ἐθεάσατο, καὶ διηγήσεται ἄλλοις ἅπερ ἀκήκοεν, αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκουόντων μὴ εἰδόντων περὶ ποίων πραγμάτων ἀλλήλοις προσδιαλέγονται.

42 Ἀδύνατον καὶ τὴν σάρκα τῷ κόρῳ τῶν βρωμάτων κατεμπιπλᾶν καὶ πνευματικῶς τῆς νοεράς καὶ θείας ἐπαπολαύειν χρηστότητος. Ὅσω γὰρ τὴν γαστέρα τις θεραπεύσει, κατὰ τοσοῦτον ἐκείνης ἑαυτὸν ἀποστερήσει.
10 καθόσον δὲ τὸ σῶμα ὑπωπιάσει, ἀναλόγως καὶ τῆς πνευματικῆς τροφῆς τε καὶ παρακλήσεως ἐμπλησθήσεται.

43 Καταλείψωμεν πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, μὴ πλοῦτον μόνον καὶ χρυσὸν καὶ τὰς ἄλλας ὑλας τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς αὐτὰ τέλεον ἀπὸ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπελάσωμεν. Μισήσωμεν μὴ τὰς ἡδονὰς μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀλόγους κινήσεις αὐτοῦ, καὶ νεκρῶσαι τοῦτο διὰ πόνων σπουδᾶσωμεν· διὰ τούτου γὰρ ἐνεργοῦνται τὰ τῆς ἐπιθυμίας καὶ εἰς ἔργον ἐξάγονται, καὶ ζῶντος αὐτοῦ, ἀνάγκη πᾶσα νεκρὰν
15 τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἶναι καὶ δυσκίνητον πρὸς πᾶσαν Θεοῦ ἐντολὴν ἢ καὶ παντελῶς ἀκίνητον.

44 Καθάπερ ἡ φλόξ τοῦ πυρὸς εἰς ὕψος αἰεὶ αἴρεται, ὡς ἐὰν στρέψῃς τὴν ὕλην ἀφ' ἧς ἀνάπτεται, οὕτω καὶ ἡ τοῦ κενოდόξου καρδία ταπεινωθῆναι οὐ δύναται, ἀλλ' ὡς ἐὰν εἴπῃς αὐτῷ τὰ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ, μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαίρεται· ἐλεγχόμενος γὰρ ἢ καὶ νουθετούμενος, ἀντιλέγει σφοδρῶς, ἐπαινούμενος δὲ ἢ καὶ παρακαλοῦμενος, ἀνυψοῦται κακῶς.

Ἄνθρωπος μεμελετηκῶς ἀντιλέγειν ἑαυτῷ δίστομός
30 ἐστὶ μάχαιρα, ἀναιρῶν ἀγνώστως τὴν ἰδίαν ψυχὴν καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀλλότριον αὐτὴν ἐργαζόμενος.

18 τούτου : τοῦτο D

27 δὲ παραλ. D

“Οποῖος ὁμως μένει τυφλός ἐκ γενετῆς, δὲν γνωρίζει τίποτε γι’ αὐτὰ μὲ τὴν πείρα καὶ τὴν ἐνέργεια, ἐκτός ἐὰν ἀκούσῃ καὶ μάθῃ μὲ τὸ ἄκουσμα κάτι ἀπὸ πράγματα ποῦ δὲν εἶδε ποτέ· τότε θὰ διηγηθῇ σὲ ἄλλους ὅσα ἄκουσε, ἐνῶ τόσο αὐτός ὅσο καὶ οἱ ἀκροαταὶ του δὲν γνωρίζουν περὶ ποίων πραγμάτων διαλέγονται.

42 Εἶναι ἀδύνατο καὶ τὴν σὰρκα νὰ γεμίζῃς μὲ χορταστικά φαγητὰ καὶ πνευματικῶς νὰ ἀπολαύῃς τῆς νοερᾶς καὶ θείας καλωσύνης. Διότι ὅσο θεραπείση κανεῖς τὴν κοιλιά, τόσο θὰ στερήσῃ τὸν ἑαυτό του ἐκείνης τῆς καλωσύνης· ὅσο δὲ βασανίσῃ τὸ σῶμα, ἄλλο τόσο θὰ χορτάσῃ πνευματικὴ τροφή καὶ παρηγοριά.

43 Νὰ ἐγκαταλείψωμε ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ὄχι μόνο τὸν πλοῦτο καὶ τὸν χρυσὸ καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιθυμία πρὸς αὐτὰ νὰ ἀπελάσωμε τελείως ἀπὸ τίς ψυχές μας. Νὰ μισήσωμε ὄχι μόνο τίς ἡδονές τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τίς ἄλογες κινήσεις του, καὶ νὰ φροντίσωμε νὰ τὸ νεκρώσωμε μὲ τίς ἀσκήσεις. Διότι διὰ μέσου τοῦ σώματος ἐνεργοῦνται καὶ ἐκτελοῦνται οἱ ἐπιθυμίες, καὶ ἂν αὐτὸ εἶναι ζωντανό, εἶναι ἀναγκαστικά καὶ ἡ ψυχὴ μας νεκρὴ καὶ δυσκίνητη πρὸς κάθε ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἢ καὶ ἐντελῶς ἀκίνητη.

44 “Ὅπως ἀκριβῶς ἡ φλόγα τοῦ πυρὸς πετάγεται πάντοτε ψηλά, ὅσες φορές ἀνακατεύεις τὰ ξύλα ἀπὸ τὰ ὅποια ἀνάπτεται, ἔτσι καὶ τοῦ κενοδόξου ἢ καρδιὰ δὲν μπορεῖ νὰ ταπεινωθῇ, ἀλλὰ ὅσο τοῦ εἰπῆς τὰ σχετικά μὲ τὴν ὠφέλειά του, τόσο περισσότερο ἀνυψώνεται· πραγματικὰ ὅταν ἐλέγχεται ἢ καὶ νουθετῆται, ἀντιλέγει ἐντόνως, ὅταν ἐπαινῆται ἢ καὶ ἐνθαρρύνεται, ἀνυψώνεται κακῶς.

45 “Ἀνθρωπος ποῦ μέλημά του εἶναι ν’ ἀντιλέγῃ εἶναι δίκικοπο μαχαίρι γιὰ τὸν ἑαυτό του· φονεύει ἀναιπαισθήτως τὴν ψυχὴ του καὶ τὴν καθιστᾷ ξένη πρὸς τὴν αἰώνια Ζωή.

46 Ὁ ἀντιλέγων ὁμοίως ἔστι τῷ ἐκουσίως ἐκδοτον ἐ-
 αυτὸν ποιοῦντι τοῖς ὑπεναντίοις τοῦ βασιλέως ἐχθροῖς.
 Ἡ γὰρ ἀντιλογία ἀρπᾶγιόν ἐστι, δέλεαρ ἔχον τὴν δι-
 καιολογίαν, δι' ἧς ἀπατώμενοι, τὸ ἄγκιστρον καταπί-
 5 νομεν τῆς ἁμαρτίας, ὑφ' οὗ καὶ ἀρπάζεσθαι εἴωθεν, ὡς
 ἀπὸ τῆς γλώττης καὶ τοῦ λαιμοῦ, ὑπὸ τῶν πνευμάτων
 τῆς πονηρίας ἢ ἀθλία ψυχὴ καὶ ποτὲ μὲν εἰς ὕψος ὑ-
 περηφανίας ἀνάγεσθαι, ποτὲ δὲ εἰς χάος ἀβύσσου ἁ-
 μαρτίας καταποντίζεσθαι καὶ μετὰ τῶν ἐξ οὐρανοῦ ἐκ-
 10 πεπτωκότων καταδικάζεσθαι.

47 Ὁ ἀτιμαζόμενος ἢ ὑβριζόμενος καὶ σφόδρα ἀλγῶν
 τὴν καρδίαν γινωσκέτω ἐκ τούτου ὅτι τὸν παλαιὸν ὄφιν
 περιφέρει ἐγκόλπιον. Εἰ μὲν οὖν μετὰ σιωπῆς ὑπομεί-
 νη ἢ μετὰ πολλῆς ἀποκριθῆσεται ταπεινώσεως, ἀσθε-
 15 νῆ τοῦτον καὶ ἐκλελυμένον εἰργάσατο. Εἰ δὲ μετὰ πι-
 κρίας ἀντεῖπη ἢ καὶ λαλήσῃ μετὰ θρασύτητος, δέδωκεν
 ἰσχὺν τῷ ὄφει τὸν ἰὸν ἐκχέαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἀν-
 ημέρως τὰ ἐντὸς αὐτοῦ κατεσθίειν, ὡς ἐντεῦθεν καθε-
 κάστην ἐνδυναμούμενον αὐτὸν κατὰ βρωμα ποιεῖσθαι τὴν
 20 ἐπ' ἀγαθοῖς διόρθωσιν καὶ ἰσχὺν τῆς ἀθλίας τοῦτου ψυ-
 χῆς, καὶ ζῆν μὲν αὐτὸν ἔκτοτε τῇ ἁμαρτίᾳ, νεκρὸν δὲ
 παντελῶς εἶναι τῇ δικαιοσύνῃ.

48 Ἐὰν ἀποτάξασθαι βουληθῆς καὶ τὴν εὐαγγελικὴν
 πολιτείαν ἐκδιδαχθῆναι, μὴ ἀπείρω μηδὲ ἐμπαθεῖ διδα-
 25 σκάλῳ ἑαυτὸν ἐκδῶς, ἵνα μὴ ἀντὶ εὐαγγελικῆς διαβολι-
 κῆν πολιτείαν ἐκδιδαχθῆς, ἐπειδὴ καλῶν μὲν διδασκά-
 λων καλὰ τὰ μαθήματα, κακῶν δὲ κακὰ, καὶ σπερμάτων
 πονηρῶν πάντως πονηρὰ τὰ γεώργια.

Εὐχαῖς καὶ δάκρυσι τὸν Θεὸν καθικέτευσον πέμψαι
 30 σοι ὁδηγὸν ἀπαθῆ τε καὶ ἅγιον· ἐρεῦνα δὲ καὶ αὐτὸς τὰς
 θείας Γραφάς, μάλιστα τὰς τῶν ἁγίων πατέρων πρα-

- 46 Ὁ ἀντιρρησίας εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν αὐτόμολο πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τοὺς βασιλέως ἐχθρούς. Διότι ἡ ἀντιλογία εἶναι ἄγκιστρο, ποὺ δέλεαρ ἔχει τὴν ἀξίωσι ὅτι ἔχομε δίκαιο, μὲ τὴν ὁποία ἐξαπατώμαστε καὶ καταπίνομε τὸ ἄγκιστρο τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατὰ κανόνα ἀρπάζεται ἡ ἀθλία ψυχὴ, σὰν ἀπὸ τὴν γλῶσσα καὶ τὸν λαιμό, ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, καὶ ἄλλοτῆ μὲν ἀνεβάζεται σὲ ὕψος ὑπερηφανείας, ἄλλοτε δὲ καταποντίζεται σὲ χάος ἀβύσσου ἁμαρτίας καὶ καταδικάζεται μαζὶ μὲ τοὺς πεπτωκότας ἀπὸ τὸν οὐρανό²⁶.
- 47 Ὅποιος ἀτιμάζεται ἢ ὑβρίζεται, ἂν πονῆ στὴν καρδιά δυνατά, πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ αὐτὸ ὅτι περιφέρει μέσα στοὺς κόλπους τοῦ τὸν παλαιὸ ὄφι. Ἐὰν λοιπὸν ὑπομείνῃ μὲ σιωπὴ ἢ ἀποκριθῇ μὲ πολλὴ ταπείνωσι, ἐξασθενίζει καὶ παραλύει τοῦτον. Ἐὰν δὲ ἀντεῖπῃ μὲ πικρία ἢ καὶ ὁμιλήσῃ μὲ θρασύτητα, δίδει στὸν ὄφι δύναμι νὰ χύσῃ τὸ δηλητήριο στὴν καρδιά του καὶ νὰ καταφάγῃ ἄγρια τὰ ἐντόσθιά του, ὥστε στὸ ἐξῆς ἐνδυναμούμενος αὐτὸς καθημερινῶς νὰ κατατρώγῃ τὴν πρὸς τὰ καλὰ διόρθωσι καὶ δύναμι τῆς ἀθλίας ψυχῆς του· ἔτσι αὐτὸς θὰ ζῆ ἔκτοτε στὴν ἁμαρτία, θὰ εἶναι δὲ ἐντελῶς νεκρὸς γιὰ τὴν δικαιοσύνη.
- 48 Ἐὰν θελήσῃς ν' ἀποταχθῆς καὶ νὰ διδαχθῆς τὴν εὐαγγελικὴ πολιτεία²⁷, νὰ μὴ παραδοθῆς σὲ ἄπειρο ἢ ἐμπαθῆ διδάσκαλο, γιὰ νὰ μὴ διδαχθῆς ἀντὶ τῆς εὐαγγελικῆς τὴν διαβολικὴ πολιτεία, ἐπειδὴ καλῶν μὲν διδασκάλων τὰ μαθήματα εἶναι καλὰ, κακῶν δὲ εἶναι κακά, καὶ τῶν πονηρῶν σπόρων τὰ προϊόντα εἶναι ὅπωςδὴποτε πονηρά.
- 49 Ἰκέτευσε τὸν Θεὸ μὲ προσευχὴς καὶ δάκρυα νὰ σοῦ στείλῃ ὁδηγὸ ἀπαθῆ καὶ ἅγιον²⁸. Ἐρεῦνα δὲ καὶ σὺ ὁ ἴδιος τίς θεῖες Γραφές, καὶ πρὸ πάντων τὰ πρακτικὰ συγγράμ-

27. Τὸ πολίτευμα, ὁ οὐρόνιος τρόπος ζωῆς καὶ διαγωγῆς. Ἀντίθετη εἶναι ἡ διαβολικὴ πολιτεία.

28. Βλ. Εὐχαριστία 1, 1 καὶ Κεφάλαια 1, 4.

κτικὰς συγγραφάς, ἵνα ταύταις ἀντιπαρατιθεῖς τὰ παρὰ τοῦ διδασκάλου καὶ προεστῶτός σοι διδασκόμενα, ὡς ἐν κατόπτρῳ βλέπειν δύνασαι ταῦτα καὶ καταμανθάνειν, καὶ τὰ μὲν συνάδοντα ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐγκολποῦσθαι
5 καὶ κατέχειν τῇ διανοίᾳ, τὰ δὲ νόθα καὶ ἄλλότρια διακρίνειν καὶ ἀποπέμπεσθαι, ἵνα μὴ πλανηθῆς. Πολλοὶ γάρ, ἴσθι, πλάνοι καὶ ψευδοδιδάσκαλοι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις γεγόνασιν.

50 Πᾶς ὁ μὴ βλέπων, ἄλλους δὲ ὀδηγεῖν ὑπισχνούμενος,
10 πλάνος ἐστὶ καὶ τοὺς ἐπομένους αὐτῷ εἰς βόθρον ἀπωλείας ἐντίθησι κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν· «τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται».

51 Ὁ τυφλὸς πρὸς τὸ Ἐν τυφλὸς ὅλως πρὸς πάντα ἐστίν, ὁ δὲ βλέπων ἐν τῷ Ἐνὶ ἐν θεωρίᾳ τῶν πάντων
15 ἐστὶ τῆς θεωρίας τε πάντων ἀπέχεται, καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν πάντων γίνεται, καὶ τῶν θεωρουμένων ἔξω ἐστίν· ἐν τῷ Ἐνὶ οὗτος ὢν τὰ πάντα ὄρᾳ, καὶ ἐν πᾶσιν ὢν οὐδὲν τῶν πάντων ὄρᾳ.

52 Ὁ βλέπων ἐν τῷ Ἐνὶ διὰ τοῦ Ἐνὸς καὶ ἑαυτὸν καὶ
20 πάντα, καὶ ἅπαντα καθορᾷ, καὶ κεκρυμμένος ὢν ἐν αὐτῷ, οὐδὲν τῶν πάντων ὄρᾳ.

53 Ὁ μὴ τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐπουρανίου ἀνθρώπου τε καὶ Θεοῦ ἐν τῷ λογικῷ καὶ νοερῷ ἀνθρώπῳ εὐαισθητῶς καὶ γνωστῶς ἐνδυσά-
25 μενος, αἷμα μόνον ἐστὶν ἔτι καὶ σὰρξ, πνευματικῆς δόξης αἰσθησὶν μὴ δυνάμενος διὰ τοῦ λόγου λαβεῖν, καθάπερ καὶ οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς διὰ λόγου μόνον γνῶναι οὐ δύνανται.

54 Ὁ ἀκούων οὕτως καὶ βλέπων καὶ αἰσθανόμενος οἶδε

29. Ματθ. 15, 14.

30. Τὸ Ἐνα ἐδῶ εἶναι τὸ Θεῖο Ὄν.

ματα τῶν ἁγίων πατέρων, ὥστε παραβάλλοντας μὲ αὐτὰ τὰ διδάγματα τοῦ διδασκάλου καὶ προϊσταμένου σου, νὰ μπορῆς νὰ τὰ βλέπης σὰν σέ καθρέπτη καὶ νὰ μαθαίνης· καὶ ὅσα μὲν συμφωνοῦν μὲ τὶς θεῖες Γραφές νὰ τὰ ἐγκολπώνεσαι καὶ νὰ τὰ κρατῆς στὴν διάνοια, τὰ δὲ νόθα καὶ ξένα νὰ τὰ ξεχωρίζης καὶ νὰ τ' ἀπορρίπτῃς, γιὰ νὰ μὴ πλανηθῆς. Διότι, γνώριζε, αὐτὲς ἐδῶ τὶς ἡμέρες πολλοὶ πλάνοι καὶ ψευδοδιδάσκαλοι ἐμφανίσθησαν.

50 Ὅποιος δὲν βλέπει, ὑπόσχεται δὲ νὰ ὀδηγῆ ἄλλους, εἶναι πλάνος, καὶ αὐτοὺς πού τὸν ἀκολουθοῦν τοὺς ρίπτει σὲ βόθρο ἀπωλείας κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου· «ἂν ἓνας τυφλὸς ὀδηγῆ τυφλό, καὶ οἱ δύο θὰ πέσουν σὲ βόθρο»²⁹.

51 Ὁ τυφλὸς πρὸς τὸ Ἔνα³⁰ εἶναι ἐντελῶς τυφλὸς πρὸς ὅλα, ἐνῶ ὅποιος βλέπει πρὸς τὸ Ἔνα, ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ θεωρῆ τὰ πάντα καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὴν θεωρία τῶν πάντων, εὐρίσκεται μέσα στὴν θεωρία τῶν πάντων καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ θεωρούμενα· αὐτός, εὐρισκόμενος στὸ Ἔνα, βλέπει τὰ πάντα, καὶ ἐνῶ εἶναι σὰν πάντα, δὲν βλέπει τίποτε ἀπὸ τὰ πάντα³¹.

52 Ὅποιος βλέπει στὸ Ἔνα, διὰ τοῦ Ἐνὸς καθορᾶ καὶ τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὅλους καὶ ὅλα καί, καθὼς εἶναι κρυμμένος σ' αὐτό, δὲν βλέπει τίποτε ἀπὸ τὰ πάντα³².

53 Ὅποιος δὲν ἐνδύθηκε εὐαισθήτως καὶ ἐνσυνειδητῶς τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐπουρανίου ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ³³, στὸν λογικὸ καὶ νοερὸ ἄνθρωπο, εἶναι ἄκομα αἷμα καὶ σάρκα· δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ λάβῃ μὲ τὸν λόγο αἰσθησι πνευματικῆς δόξης, ὅπως οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ δὲν μποροῦν νὰ ἀντιληφθοῦν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μὲ μόνο τὸν λόγο³⁴.

54 Ὅποιος ἀκούει καὶ βλέπει καὶ αἰσθάνεται μὲ αὐτὸν

31. Τὸ ἴδιο τεμάχιο περιέχεται στὶς Κατηχήσεις 28, 18.

32. Βλ. Κατήχησις 28, 18.

33. Α' Κορ. 15, 49.

34. Βλ. Κατηχήσεις 28, 19.

τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν, ὡς ἤδη τὴν εἰκόνα φορέ-
 σας τοῦ ἐπουρανίου καὶ εἰς ἄνδρα τέλειον ἀνελθὼν τοῦ
 πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ οὕτως ἔχων δύναται
 καὶ καλῶς ὁδηγεῖν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν
 5 τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ. Ὁ δὲ μὴ εἰδὼς καὶ ἄλλως ἔ-
 χων πρόδηλός ἐστιν ὅτι οὐδὲ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς
 τετρανωμένα καὶ ὑγιῆ ἐπιφέρεται, ὧ καὶ μᾶλλον κα-
 λῶς ἔξει τὸ ἄγεσθαι ἢ τὸ ἄγειν ἐπικινδύνως.

55 Ὁ τῷ διδασκάλῳ καὶ ὁδηγῷ αὐτοῦ ὡς Θεῷ ἀτενί-
 10 ζων ἀντιλέγειν οὐ δύναται. Εἰ δὲ οἶεται καὶ λέγει ἀμ-
 φότερα ἔχειν, ἴστω, πεπλάνηται· ὁποῖαν γὰρ οἱ τοῦ Θε-
 οῦ πρὸς τὸν Θεὸν ἔχουσι τὴν διάθεσιν ἀγνοεῖ.

56 Ὁ πιστεύων ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ποιμένου αὐτοῦ τὴν ἐ-
 αυτοῦ ὑπάρχειν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον οὐκ ἀντεῖπη πο-
 15 τέ· ἢ δὲ τούτων ἀγνοία ἀντιλογίαν γεννᾷ, τὴν πρόξενον
 τοῦ νοητοῦ καὶ αἰωνίου θανάτου.

57 Πρὸ τοῦ λαβεῖν τὴν ἀπόφασιν τὸν κατὰδικον, τόπος
 δίδοται ἀπολογίας αὐτῷ λαλεῖν τῷ δικαστῇ περὶ ὧν ἔ-
 πραξεν· μετὰ δέ γε τὴν τῶν πρακτέων φανέρωσιν καὶ
 20 τὴν τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν, οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μέγα τοῖς
 βασανίζουσιν ἀντιλέγει.

58 Πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τοῦτο τὸ δικαστήριον τὸν μο-
 ναχὸν καὶ φανερωῶσαι αὐτοῦ τὰ ἐγκάρδια, ἴσως ἀντι-
 λέγειν ἔξεστιν αὐτῷ, τὰ μὲν κατὰ ἀγνοίαν τὰ δὲ καὶ ὡς
 25 οἰομένῳ κρύπτειν τὰ ἑαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τῶν λογι-
 σμῶν ἀποκάλυψιν καὶ εἰλικρινῆ ἔξαγόρευσιν οὐκ ἔξε-
 στιν ἀντιλέγειν τῷ μετὰ Θεὸν δικαστῇ καὶ ἐξουσιαστῇ
 αὐτοῦ μέχρι θανάτου ποτέ. Ὁ γὰρ μοναχὸς ἐν τούτῳ

τὸν τρόπο, γνωρίζει τὴν σημασία τῶν λεγομένων, διότι ἤδη ἐφόρεσε τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου καὶ ἀναδείχθηκε σὲ τέλειο ἄνδρα τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ⁵⁵. Εὐρισκόμενος σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι μπορεῖ καὶ νὰ ὀδηγῆ καλῶς τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ στὸν δρόμο τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος ὅμως δὲν γνωρίζει αὐτὰ κι' εὐρίσκεται σὲ ἄλλη κατάστασι, εἶναι πρόδηλο ὅτι δὲν ἔχει οὔτε τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς καθαρισμένα καὶ ὑγιῆ· γι' αὐτὸν προτιμότερο εἶναι νὰ ὀδηγῆται καλῶς παρὰ νὰ ὀδηγῆ ἐπικινδύνως⁵⁶.

55 Ὅποιος ἀτενίζει τὸν διδάσκαλο καὶ ὀδηγὸ του σὰν Θεό, δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀντιλέγη. Ἐὰν δὲ νομίζῃ καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι συνδυάζει καὶ τὰ δύο, νὰ ξεύρῃ ὅτι πλανᾶται· διότι ἀγνοεῖ ποιά διάθεσι ἔχουν πρὸς τὸν Θεὸ οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ.

56 Ὅποιος πιστεύει ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατός του εἶναι στὸ χέρι τοῦ ποιμένος του, δὲν θὰ ἀντεῖπῃ ποτέ· ἡ δὲ ἄγνοια τούτων γεννᾷ τὴν ἀντιλογία, πού εἶναι πρόξενος τοῦ νοητοῦ καὶ αἰωνίου θανάτου.

57 Πρὶν λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ὁ κατάδικος, τοῦ δίδεται εὐκαιρία ἀντιλογίας, νὰ εἰπῇ στὸν δικαστὴ γιὰ ὅσα ἔπραξε· μετὰ ὅμως τὴν ἀπόδειξιν τῶν πράξεων καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστοῦ δὲν δικαιούται ν' ἀντεῖπῃ στοὺς βασανιστὰς τίποτε, οὔτε μικρὸ οὔτε μεγάλο.

58 Πρὶν εἰσέλθῃ ὁ μοναχὸς σ' αὐτὸ τὸ δικαστήριον καὶ φανερώσῃ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς του, ἴσως τοῦ ἐπιτρέπεται καὶ ν' ἀντιλέγη, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια εἴτε ἀπὸ προσπάθεια νὰ κρύψῃ τὰ μυστικά του. Μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν ὅμως τῶν λογισμῶν καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀντιλέγῃ ποτέ μέχρι θανάτου στὸν δεῦτερον μετὰ τὸν Θεὸ δικαστὴ καὶ ἐξουσιαστή του. Διότι ὁ μοναχὸς, ἀπὸ τὴν

36. Βλ. Κατηχήσεις 28. 19. Κεφάλαια 2, 6.

κατ' ἀρχὰς εἰσελθὼν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἀπογυμνώσας τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ πέπεισται ἐκ προοιμίῳν, εἴ γε καὶ ὀπωσοῦν γινῶσιν κέκτηται, ὅτι μυρίων ὑπάρχει θανάτων ἄξιος, καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς αὐτοῦ καὶ τῆς τα-
 5 πεινώσεως πάσης τιμωρίας καὶ κολᾶσεως λυτρωθῆναι πιστεύει, εἰ ὡς ἀληθῶς ἄρα τοῦ μυστηρίου τὸν τρόπον ἐπίσταται.

59

Ὁ ἀνεξάλειπτα ταῦτα φυλάττων ἐν τῇ ἑαυτοῦ δια-
 νοία τὴν καρδίαν οὐδέποτε κινήθησεται, παιδευόμενος
 10 ἢ νουθετούμενος ἢ ἐλεγχόμενος, ἐπειδὴ ὁ ἐμπίπτων τοῖς τοιούτοις κακοῖς, λέγω δὴ τῇ ἀντιλογία καὶ ἀπιστία τῇ πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ διδάσκαλον, εἰς πέταυρον καὶ βυθὸν ἄδου ἔτι ζῶν ἐλεεινῶς καταφέρεται καὶ οἶκος τοῦ Σατανᾶ καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς
 15 ἀκαθάρτου δυνάμεως γίνεται, ὡς ἀπειθείας καὶ ἀπωλείας υἱός.

60

Παρακαλῶ σε τὸν τῆς ὑπακοῆς ταῦτα στρέφειν συνεχῶς ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ πάση σπουδῇ ἀγωνίσα-
 σθαι τοῦ μὴ κατελθεῖν ἐν τοῖς εἰρημένοις τοῦ ἄδου κα-
 20 κοῖς, ἀλλ' οὕτω δέεσθαι τοῦ Θεοῦ θερμῶς καθ' ἑκάστην καὶ λέγειν· «Θεὲ καὶ Κύριε τῶν ἀπάντων, ὁ πάσης πνοῆς, καὶ ψυχῆς ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ὁ μόνος ἰάσα-
 σθαί με δυνάμενος, ἐπάκουσόν μου τῆς δεήσεως τοῦ ταιπώρου· καὶ τὸν ἐν ἐμοὶ ἐμφωλευόντα δράκοντα τῇ
 25 τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἐπιφοιτήσει θανατώσας ἀφάνισον· καὶ μὲ πτωχὸν καὶ γυμνὸν πάσης ὑπάρχοντα ἀρετῆς τοῖς τοῦ ἁγίου μου πατρὸς ποσὶ μετὰ δακρῶν προσπεσεῖν ἀξίωσον καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς συμπάθειαν τοῦ ἐλεῆσαι με ἔλκυσσον. Καὶ δῶς, Κύριε,
 30 ταπεινώσιν τῇ καρδίᾳ μου καὶ λογισμοὺς πρέποντας ἀμαρτωλῶ συνθεμένῳ σοι μετανοεῖν, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλείψης ψυχὴν ἀπαξ συνταξαμένην καὶ ὁμολογή-

στιγμή πού εἰσῆλθε σ' αὐτό τὸ δικαστήριον κι' ἐξεσκεπάσε τὰ κρυφὰ τῆς καρδιάς του, ἔχει πεισθῆ ἐκ τῶν προτέρων, ἂν ἔχη ἀποκτήσει κάποια γνῶσι, ὅτι εἶναι ἄξιος μυρίων θανάτων καὶ πιστεύει ὅτι διὰ τῆς ὑπακοῆς καὶ ταπεινώσεώς του θὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ κάθε τιμωρία καὶ κόλασι, ἂν τουλάχιστο ἔχει ἀντιληφθῆ πραγματικὰ τὴν φύσιν τοῦ μυστηρίου τούτου.

59 Ὅποιος φυλάσσει αὐτὲς τίς σκέψεις ἀνεξάλειπτες στὴν διάνοιά του, δὲν θὰ ἐπαναστατήσῃ ποτὲ μὲ τὴν καρδιά του, ὅταν παιδεύεται ἢ νουθετῆται ἢ ἐλέγχεται, ἐπειδὴ ὅποιος περιπίπτει σὲ τέτοια κακά, δηλαδὴ στὴν ἀντιλογία καὶ ἀπιστία πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα του καὶ διδάσκαλο, ζώντας ἀκόμη κατεβάζεται στὴν παγίδα³⁷ καὶ τὸν βυθὸν τοῦ Ἄδου ἐλεεινῶς καὶ γίνεται οἶκος τοῦ Σατανᾶ καὶ ὅλης τῆς ἀκάθαρτης δυνάμεως ὡς υἱὸς τῆς ἀπειθείας καὶ ἀπωλείας³⁸.

60 Συνιστῶ σὲ σένα τὸν ἄνθρωπον τῆς ὑπακοῆς νὰ γυρίζῃς αὐτὰ τὰ πράγματα συνεχῶς στὴν διάνοιά σου καὶ ν' ἀγωνίζεται μὲ κάθε ζῆλο, ὥστε νὰ μὴ κατεβῆς στὰ ἀναφερθέντα κακά τοῦ Ἄδου, ἀλλὰ νὰ παρακαλῆς τὸν Θεὸν καθημερινῶς μὲ θερμῆ καὶ νὰ λέγῃς τὰ ἑξῆς. «Θεὲ καὶ Κύριε τῶν ὄλων, πού ἐξουσιάζεις κάθε πνοὴ καὶ ψυχὴ, ὁ μόνος δυνάμενος νὰ μὲ λατρεύσῃς, ἐπάκουσε τὴν δέησιν ἐμοῦ τοῦ τλαιπώρου· ἀφάνισε τὸν φυλακισμένον μέσα μου δράκοντα θανατώνοντάς τον μὲ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ παναγίου σου Πνεύματος· ἀξίωσέ με τὸν πτωχὸν καὶ γυμνὸν ἀπὸ κάθε ἀρετῆ νὰ προσπέσω στὰ πόδια τοῦ ἀγίου πατρός μου μὲ δάκρυα καὶ κίνησε τὴν ἀγία ψυχὴν σου σὲ συμπάθεια καὶ ἔλεος γιὰ μένα³⁹. Καὶ δῶσε, Κύριε, ταπεινώσῃς στὴν καρδιά μου καὶ λογισμοὺς καταλλήλους σ' ἓναν ἁμαρτωλὸν πού ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ σὲ σένα, καὶ μὴ ἐγκαταλείψῃς

38. Ἐφεσ. 2, 2. Ἰω. 17, 12.

39. Βίος 12. 19.

σασαν καὶ ἀντὶ παντὸς τοῦ κόσμου ἐκλεξαμένην καὶ προτιμησαμένην σε. Οἶδας γάρ, Κύριε, ὅτι θέλω σωθῆναι, εἰ καὶ ἡ πονηρὰ μου συνήθεια ἐμπόδιόν μου καθίσταται· ἀλλὰ δυνατὰ σοι, Δέσποτα, πάντα ὅσα παρὰ
5 ἀνθρώποις ἀδύνατα».

61 Οἱ καλὸν τὸν θεμέλιον τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος ἐν τῇ αὐτῇ καταβαλόντες τῆς εὐσεβείας μετὰ φόβου καὶ τρόμου, καὶ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ὑπακοῆς τῶν πνευματικῶν πατέρων τοὺς πόδας ἀσαλεύτους ἐρείσαντες, καὶ
10 ὡς ἐκ Θεοῦ στόματος τὰ παρ' ἐκείνων ἐντελλόμενα ἀκούοντες, καὶ τῷ θεμελίῳ τούτῳ τῆς ὑπακοῆς ἀδιστάκτως ἐποικοδομοῦντες αὐτὰ ἐν ταπεινώσει ψυχῆς, εὐθὺς κατορθοῦσι καὶ κατορθοῦται αὐτοῖς τὸ μέγα τοῦτο καὶ πρῶτον κατόρθωμα, τὸ ἑαυτοὺς ἀπαρνήσασθαι.
15 Τὸ γὰρ πληροῦν ἄλλότριον θέλημα καὶ μὴ τὸ ἑαυτοῦ, οὐ μόνον ἀπάρνησιν τῆς ἰδίας ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ νέκρωσιν τὴν πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα ἐμποιεῖ.

62 Τῷ τῷ ἑαυτοῦ πατρὶ ἀντιλέγοντι συγχαίρουσι δαίμονες, τῷ δὲ μέχρι ταπεινουμένῳ θανάτου θαυμάζουσιν
20 ἄγγελοι· ἔργον γὰρ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος ἐργάζεται, ἕξομιούμενος τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, τῷ τὴν ὑπακοὴν πεπληρωκότι τῷ ἰδίῳ πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

63 Ὁ πολὺς καὶ ἄκαιρος συντριμμὸς τῆς καρδίας σκοτίζει καὶ θολοῖ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν μὲν καθαρὰν εὐ-
25 χὴν καὶ ταπείνωσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔξαφανίζει, πόνον δὲ καρδιακὸν ἐμποιεῖ, ἐντεῦθεν δὲ σκληρότητα καὶ πώρωσιν ἄπειρον· διὰ δὲ τούτων τὴν ἀπόγνωσιν τοῖς πνευματικοῖς οἱ δαίμονες πραγματεῦνται.

64 Ὅπηνίκα σοι ταῦτα ὑπαντήσωσι, μοναχέ, εὐρηγῆς δὲ
30 ζῆλον καὶ πόθον τελειότητος ἐν τῇ ψυχῇ σου πολύν, ὡς

40. Λουκᾶ 18, 27. Ματθ. 19, 26. Μάρκ. 10, 27.

41. Φιλ. 2, 8.

διαπαντός μία ψυχή που ὀριστικῶς συντάχθηκε μαζί σου καὶ σέ ὠμολόγησε, καὶ ἀντὶ ὅλου τοῦ κόσμου ἐξέλεξε καὶ προτίμησε ἐσένα. Διότι γνωρίζεις, Κύριε, ὅτι θέλω νὰ σωθῶ, ἂν καὶ ἡ πονηρὴ μου συνήθεια γίνεται ἐμπόδιό μου· ἀλλὰ, Δέσποτα, σέ σένα εἶναι δυνατὰ ὅσα εἶναι ἀδύνατα μου καὶ λογισμοὺς καταλλήλους σ' ἓναν ἁμαρτωλὸ που

61

“Ὅσοι ἔθεσαν καλὰ τὸ θεμέλιο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος στὴν αὐλή τῆς εὐσεβείας μὲ φόβο καὶ τρόμο κί' ἐστήριξαν ἀσάλευτα τὰ πόδια τους ἐπάνω στὴν πέτρα τῆς ὑπακοῆς τῶν πνευματικῶν πατέρων, καὶ ἀκούουν τὰ παραγγελλόμενα ἀπὸ ἐκείνους σὰν ἀπὸ στόμα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἐποικοδομοῦν χωρὶς δισταγμὸ σ' αὐτὸ τὸ θεμέλιο τῆς ὑπακοῆς μὲ ταπείνωσι ψυχῆς, αὐτοὶ ἐπιτυγχάνουν εὐθέως· καὶ κατορθώνεται ἀπὸ αὐτοὺς πρῶτα τοῦτο τὸ μέγα κατόρθωμα, τὸ νὰ ἀπαρνηθοῦν ἑαυτοὺς. Διότι τὸ νὰ ἐκτελῆ κανεὶς τὸ ξένο θέλημα καὶ ὄχι τὸ δικό του, προκαλεῖ ὄχι μόνο ἀπάρνησι τῆς ψυχῆς του, ἀλλὰ καὶ νέκρωσι πρὸς ὅλον τὸν κόσμο.

62

Μὲ τὸν ἀντιλέγοντα πρὸς τὸν πατέρα του συγχαίρουν οἱ δαίμονες, τὸν ταπεινούμενο δὲ μέχρι θανάτου θαυμάζουν οἱ ἄγγελοι· διότι ὁ τοιοῦτος πραγματοποιεῖ ἔργο Θεοῦ, ἕξομοιούμενος μὲ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐτήρησε τὴν ὑπακοή πρὸς τὸν Πατέρα του μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυρικοῦ⁴¹.

63

Ἡ μεγάλη καὶ ἄκαιρη συντριβὴ τῆς καρδιᾶς σκοτίζει καὶ θολώνει τὴν διάνοια, καὶ τὴν μὲν καθαρὴ εὐχή καὶ ταπείνωσι ἐξαφανίζει ἀπὸ τὴν ψυχή, προξενεῖ δὲ καρδιακὸ πόνον, καὶ ἀκολούθως ἄπειρη σκληρότητα καὶ πώρωσι· διὰ μέσου αὐτῶν δημιουργοῦν οἱ δαίμονες τὴν ἀπόγνωσι στοὺς πνευματικούς.

64

Ὅποτεδῆποτε σοῦ ἐμφανισθοῦν αὐτά, μοναχέ, καὶ εὐρης μέσα στὴν ψυχή σου πολὺν ζῆλο καὶ πόθο τελειότη-

ἐπιθυμεῖν σε πᾶσαν μὲν ἐντολήν πληρῶσαι τοῦ Θεοῦ
καὶ μηδὲ μέχρις ἄργοῦ λόγου παραπίπτειν καὶ ἁμαρτάνειν,
μηδενὸς δὲ τῶν πάλαι ἀπολειφθῆναι ἁγίων κατὰ
πρᾶξιν καὶ γνῶσιν καὶ θεωρίαν, ὁρᾶς δὲ σαυτὸν κω-
5 λυόμενον παρὰ τοῦ ὑποστείροντος τὰ τῆς ἀθυμίας ζι-
ζάνια μὴ ἐλάσαι εἰς τοσοῦτον ὕψος ἁγιωσύνης ἐν τῷ
ὑποβάλλειν αὐτὸν ἐν σοὶ λογισμοὺς καὶ λέγειν, ἀδύνατόν
σοι μέσον τοῦ κόσμου σωθῆναι καὶ φυλάξαι πᾶσας τὰς
ἐντολὰς ἀνελλιπῶς τοῦ Θεοῦ», τότε εὖ ἐν μιᾷ καθίσας
10 κατὰ μόνας γωνίᾳ, σύστειλον σεαυτὸν καὶ ἐπισύναξόν
σου τὸν λογισμόν καὶ δὸς ἀγαθὴν βουλήν τῇ σῇ ψυχῇ καὶ
εἶπέ· «Ἴνα τί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τί
συνταράσσεις με; Ἐλπίσον ἐπὶ τὸν Θεὸν ὅτι ἐξομολο-
γήσομαι αὐτῷ. Σωτήριον γὰρ τοῦ προσώπου μου οὐχὶ
15 τὰ ἔργα μου, ἀλλ' ὁ Θεὸς μού ἐστι». Τίς γὰρ ἐξ ἔργων
νόμου δικαιωθήσεται; Οὐ δικαιωθήσεται γὰρ ἐνώπιον
αὐτοῦ πᾶς ζῶν. Ἀλλ' ἐκ πίστεως τῆς εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν
μου ἐλπίζω σωθῆναι διὰ τῆς ἀφάτου αὐτοῦ εὐσπλαγ-
χνίας δωρεᾶν. «Ἵπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ», Κυρίῳ
20 τῷ Θεῷ μου προσκυνῶ καὶ αὐτῷ ἐκ νεότητός μου λα-
τρεύω, τῷ δυναμένῳ με σῶσαι ἐν μόνῳ τῷ ἐλέει αὐτοῦ.
Ἀπόστηθι οὖν ἀπ' ἐμοῦ· ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας με κατ' εἰ-
κόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ καταργήσει σε».

65 Ὁ Θεὸς ἐξ ἡμῶν οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητεῖ τῶν ἀνθρώ-
25 πων ἀλλ' ἡ τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, καὶ μόνον· τοῦτο δὲ οὐκ
ἔστιν ἔργον νόμου ἀλλὰ φυλακὴ ἀπαράβατος τῆς εἰκό-
νος καὶ τοῦ ἄνωθεν ἀξιώματος, ἐν οἷς, κατὰ φύσιν ἐ-
στῶτες καὶ τὸν χιτῶνα φοροῦντες λελαμπρισμένον τοῦ

τος, ὥστε νὰ ἐπιθυμῆς νὰ ἐκπληρώσης κάθε ἐντολή τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ παρεκκλίνης καὶ ἀμαρτάνης οὔτε μέχρι τῆς ἐκφορᾶς ἐνὸς ἀνωφελοῦς λόγου, νὰ μὴ ὑστερήσης δὲ κανενὸς τῶν παλαιῶν ἀγίων κατὰ πρᾶξι καὶ γνῶσι καὶ θεωρία⁴², βλέπης δὲ νὰ παρεμποδίζεσαι ἀπὸ τὸν παρασπείροντα τὰ ζιζάνια τῆς ἀπελπισίας⁴³, γιὰ νὰ μὴ προχωρήσης σὲ τόσο ὕψος ἀγιωσύνης, ὑποβάλλοντας μέσα σου λογισμούς, σὰν αὐτόν, «εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθῆς ἀνάμεσα στὸν κόσμον καὶ νὰ φυλάξης χωρὶς παράλειψι ὅλες τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ» τότε, ἀφοῦ καθήσης μόνος σου σὲ κάποια γνώμια, συμμαζεύσου, συγκέντρωσε τὸν λογισμό σου, δῶσε ἀγαθὴ βουλή στὴν ψυχὴ σου καὶ εἶπέ· «Γιατί εἶσαι περίλυπη, ψυχὴ μου, καὶ γιατί μὲ συνταράσσεις; Ἔλπισε στὸν Θεό, διότι θὰ τὸν δοξάσω. Διότι σωτηρία τοῦ προσώπου μου δὲν εἶναι τὰ ἔργα μου, ἀλλὰ ὁ Θεός μου»⁴⁴. Πραγματικὰ ποιὸς θὰ δικαιωθῆ ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου⁴⁵; Δὲν πρόκειται νὰ δικαιωθῆ κανεὶς ἄνθρωπος ἐνώπιόν του⁴⁶. Ἄλλ' ἐλπίζω νὰ σωθῶ ἀπὸ τὴν πίστι στὸν Θεό μου δωρεὰν διὰ τῆς ἄφατης εὐσπλαγχνίας του. Πῆγαινε πίσω μου, Σατανᾶ', προσκυνῶ Κύριον τὸν Θεό μου⁴⁷ καὶ αὐτόν λατρεύω ἀπὸ τὴν νεότητά μου, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ μὲ σώσῃ μὲ μόνον τὸ ἔλεός του. Φύγε λοιπὸν ἀπὸ κοντά μου· ὁ Θεός ποῦ μ' ἔπλασε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσί του⁴⁸ θὰ σὲ καταργήσῃ».

65

Ὁ Θεός δὲν ἀπαιτεῖ τίποτε ἄλλο ἀπὸ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους παρὰ μόνον νὰ μὴ ἀμαρτάνωμε· τοῦτο δὲ δὲν εἶναι καρπὸς τηρήσεως τοῦ νόμου ἀλλὰ ἀπαράβατη φύλαξις τῆς εἰκόνας καὶ τῆς ἄνωθεν ἀξιωσύνης. Παραμένοντας σ' αὐτὰ κατὰ φύσιν καὶ φορώντας τὸν λαμπρὸ χιτῶνα τοῦ

42. Εἶναι ἡ τριάς τῶν ὁδῶν ποῦ ἐμφανίζεται καὶ στὸν τίτλο τῶν κεφαλαίων· πρακτικῶν, γνωστικῶν, θεολογικῶν.

43. Ματθ. 13, 25.

45. Γαλ. 2, 16.

47. Ματθ. 4, 10.

44. Ψαλμ. 41, 6.

46. Ψαλμ. 141, 2.

48. Γεν. 1, 26.

Πνεύματος, ἐν τῷ Θεῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, θέσει θεοὶ καὶ υἱοὶ Θεοῦ χρηματίζοντες, ἐν τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ σημειούμενοι.

66

Ἀκηδία καὶ βάρος τοῦ σώματος, ἐξ ὀκνηρίας καὶ
 5 ἀμελείας προσγεγόμενα τῇ ψυχῇ, τοῦ συνήθους ἀφιστῶσι κανόνος καὶ σκότῳσιν τῇ διανοίᾳ προξενούσι καὶ ἀθυμίαν, ὡς ἐντεῦθεν δειλίας καὶ βλασφημίας λογισμοὺς ἐπιπολάζειν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μηδὲ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῆς προσευχῆς εἰσελθεῖν τὸν ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς
 10 ἀκηδίας πειραζόμενον δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ὀκνεῖν αὐτὸν καὶ κατὰ τοῦ ποιητοῦ τῶν ἀπάντων ἐνθυμεῖσθαι παράλογα. Γνοὺς οὖν τὴν αἰτίαν καὶ πόθεν σοι ταῦτα ἐπῆλθον, σπουδαίως εἰσελθε εἰς τὸν συνήθη τόπον τῆς προσευχῆς σου, καὶ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ προσπεσὼν δεήθητι μετὰ στεναγμοῦ καὶ δακρῦων ἐν ὀδύνη καρδίας
 15 σου τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βάρους τῆς ἀκηδίας καὶ τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καὶ δοθήσεται σοι ἐμπόνως κρούοντι καὶ ἐπιμένοντι ἢ τούτων ἐν τάχει ἐλευθερία.

67

Ὁ καθαρὰν τὴν καρδίαν κτησάμενος, οὗτος δειλίαν
 20 ἐνίκησεν· ὁ δὲ ἀκμὴν καθαιρόμενος, ποτὲ μὲν βάλλει αὐτὴν ποτὲ δὲ βάλλεται ὑπ' αὐτῆς· ὁ δὲ μηδὸλως ἀγωνιζόμενος, ἢ παντελῶς ἀναισθητεῖ καὶ ἐν τῷ φίλος εἶναι παθῶν καὶ δαιμόνων πρὸς τῇ κενοδοξίᾳ καὶ οἴησιν νοσεῖ, δοκῶν εἶναι τι μηδὲν ὄν, ἢ δειλίας δοῦλος ὑπάρχει καὶ ὑποχείριος, τρέμων ὡς τῷ φρονήματι νήπιος
 25 καὶ φοβούμενος φόβον ἐκεῖ ἐνθά φόβος οὐκ ἔστιν οὐδὲ δειλία τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον.

68

Ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν δαιμόνων ὄρμας οὐ φοβεῖται οὐδὲ τὰς ἀσθενεῖς ἐφόδους αὐτῶν ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπων πονηρῶν ἀπειλάς· ὥσπερ δέ τις φλόξ ἢ φλέγον

Πνεύματος, μένομε στὸν Θεὸ καὶ αὐτὸς μένει σ' ἐμᾶς, ὀνομαζόμενοι θέσει θεοὶ καὶ υἱοὶ Θεοῦ, σημαδευμένοι μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ.

66

Ἡ ἀκηδία⁴⁹ καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος, ποὺ προσγίνονται στὴν ψυχὴ ἀπὸ ὀκνηρία καὶ ἀμέλεια, ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸν συνήθη κανόνα καὶ προξενοῦν σκοτισμὸ στὴν διάνοια καὶ ἀθυμία, ὥστε ἀπὸ αὐτὸ νὰ ἐμφανισθοῦν στὴν καρδιά λογισμοὶ δειλίας καὶ βλασφημίας καὶ νὰ μὴ μπορῇ ὁ πειραζόμενος ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας νὰ εἰσέλθῃ οὔτε στὸν συνήθη τόπο τῆς προσευχῆς, νὰ ὀκνηρεύῃ καὶ νὰ σκέπτεται παράλογα πράγματα κατὰ τοῦ ποιητοῦ τῶν ὅλων. Ἀφοῦ ἀντιληφθῆς τὴν αἰτία καὶ ἀπὸ ποῦ σοῦ ἦλθαν αὐτά, εἰσελθε γρήγορα στὸν συνήθη τόπο τῆς προσευχῆς σου καὶ προσπίπτοντας στὸν φιλάνθρωπο Θεὸ, ἰκέτευσε μὲ στεναγμὸ καὶ δάκρυα, μέσα σὲ καρδιακὴ ὀδύνη, τὴν ἀπαλλαγὴ σου ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀκηδίας καὶ τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καί, ἂν κρούης δυνατὰ καὶ ἐπίμονα, θὰ σοῦ δοθῇ γρήγορα ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ αὐτά.

67

“Ὅποιος ἀπέκτησε τὴν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς του, αὐτὸς ἐνίκησε τὴν δειλία· ὅποιος δὲ εἶναι ἀκόμη στὸ στάδιο τοῦ καθαρμοῦ, ἄλλοτε μὲν τὴν κτυπᾷ, ἄλλοτε δὲ κτυπᾶται ἀπὸ αὐτήν· “Ὅποιος δὲ δὲν ἀγωνίζεται καθόλου, ἢ ἀναισθητεῖ τελείως καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι φίλος παθῶν καὶ δαιμόνων πλὴν τῆς κενοδοξίας πάσχει καὶ ἀπὸ οἴησι, νομίζοντας ὅτι κάτι εἶναι, ἐνῶ δὲν εἶναι, ἢ εἶναι δοῦλος καὶ ὑποχείριος τῆς δειλίας, ποὺ τρέμει ὡς νῆπιος κατὰ τὸ φρόνημα καὶ φοβεῖται ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει φόβος οὔτε δειλία γιὰ ὅσους φοβοῦνται τὸν Κύριο.

68

Ὁ φοβοῦμενος τὸν Θεὸ δὲν φοβεῖται ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων οὔτε τίς ἀσθενεῖς ἐφόδους των, ἀλλ' οὔτε πονηρῶν ἀνθρώπων ἀπειλές. “Ὄντας δὲ ὅλος σάν φλόγα ἢ φλογισμένη φωτιά, περιερχόμενος ἡμέρα καὶ νύκτα σὲ ἀπροσί-

49. Ἀκηδία εἶναι ἢ ἀπὸ χαύνωσι ἀμέλεια, ἓνα ἀπὸ τὰ θανάσιμα ἀμαρτήματα τῆς ἀσκητικῆς.

πῦρ ὅλος ὢν, ἐν ἀδύτοις τόποις καὶ ἀφεγγέσι νυκτὸς καὶ ἡμέρας περιῶν, φυγαδεύει τοὺς δαίμονας, φεύγοντας μᾶλλον αὐτὸν ἢπερ αὐτοὺς ἐκεῖνος, μὴ ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῆς ἐκπεμπομένης ἐξ αὐτοῦ φλογοειδοῦς ἀκτίνος τοῦ θείου πυρός.

69 Ὅς τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ στοιχεῖ, οὗτος μέσον ἀνδρῶν ἀναστρεφόμενος πονηρῶν οὐ φοβεῖται, τὸν φόβον αὐτοῦ ἐνδοθεν ἔχων καὶ φέρων τὸ ἀκαταμάχητον ὄπλον τῆς πίστεως, μεθ' ἧς ἰσχύει καὶ δύναται πάντα δρᾶν,
10 καὶ αὐτὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς πολλοῖς δυσχερῆ καὶ ἀδύνατα· ἀλλ' ὡσπερ τις γίγας ἐν μέσῳ πιθήκων ἢ λέων βρυχώμενος ἐν μέσῳ κυνῶν καὶ ἄλωπέκων διάγων, πεποιθώς ἐστὶν ἐπὶ Κύριον καὶ τῷ στερεῶι τοῦ φρονήματος καταπλήττει αὐτοὺς καὶ ἐκδειματοῖ τὰς φρένας αὐτῶν,
15 ὡς ράβδον σιδηρᾶν τὸν ἐν σοφίᾳ λόγον ἐπιφεροῦμενος.

70 Μὴ θαυμάσης, ἐὰν ὑπὸ δειλίας κυριευόμενος πάντα φοβούμενος τρέμης· ἔτι γὰρ ἀτελής εἶ καὶ ἀνίσχυρος καὶ ὡσπερ νήπιον τὰ μορμολύκεια δέδοικας· ἡ γὰρ δειλία πάθος ἐστὶ νηπιῶδες καὶ καταγέλαστον κενοδόξου
20 ψυχῆς. Πρὸς τοῦτον οὖν τὸν δαίμονα μὴ θέλε λόγους λέγειν ἢ ἀντιρρήσεις ποιεῖσθαι· τῆς γὰρ ψυχῆς τρεμούσης καὶ κλονουμένης, οὐκ ὠφελήσουσι λόγοι· ἀφείς δὲ τούτους, ὅση σοι δύναμις τὸν λογισμὸν σου ταπείνωσον καὶ θᾶττον γνώσεις ἠφανισμένην δειλίαν.

71 25 Ὑπὸ ἀκηδίας ποτέ τις κατασχέθεις, χαῦνον τὸν νοῦν καὶ σκοτεινὸν ἔσχε καὶ ἔκλυτον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς μικρὸν ἐκ τούτου τὸ πένθος ἐκλείπει ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ τὴν φλόγα ἐν αὐτῷ σβεσθῆναι τοῦ Πνεύματος καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ σώματος αὐτοῦ πλησθῆναι
30 καπνοῦ· οὐ μὴν ἀλλὰ γὰρ καὶ νάρκωσις μελῶν ἐν αὐτῷ, γενομένη ἐξ ὀκνηρίας, εἰς ὕπνον ἄμετρον κατεφέρετο, ὡς ἐξ ἀνάγκης ἐλλείπειν αὐτῷ καὶ τὴν συνήθη ἀκολου-

τους καὶ ἀφεγγεῖς τόπους, φυγαδεύει τοὺς δαίμονες, οἱ ὅποιοι τὸν ἀποφεύγουν περισσότερο ἀπὸ ὅσο ἐκεῖνος αὐτούς⁵⁰, γιὰ νὰ μὴ ἐμπρησθοῦν ἀπὸ τὴν φλογοειδῆ ἀκτίνα τοῦ θείου πυρὸς ποὺ ἐκπέμπεται ἀπὸ αὐτόν.

69 Ὅποιος βαδίζει μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς δὲν φοβεῖται ὅταν κινῆται ἀνάμεσα σὲ πονηροὺς ἄνδρες, διότι ἔχει μέσα του τὸν φόβο καὶ φορεῖ τὸ ἀκαταμάχητο ὄπλο τῆς πίστεως, ἀπὸ τὴν ὁποία λαμβάνει ἰσχύ γιὰ νὰ ἐνεργῇ τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ ὅσα φαίνονται δύσκολα καὶ ἀδύνατα στοὺς πολλούς· ἀλλὰ ζώντας σὰν γίγας ἀνάμεσα σὲ πιθήκους ἢ λέων βρυχόμενος ἀνάμεσα σὲ σκύλους καὶ ἀλεπούδες, ἔχει πεποίθησι στὸν Κύριο καὶ τοὺς καταπλήσσει μὲ τὸ σταθερὸ του φρόνημα καὶ τοὺς τρομοκρατεῖ κινώντας τὸν σοφὸ λόγον σὰν σιδερένια ράβδο.

70 Μὴ ἀπορήσης, ἄν, κυριευμένος ἀπὸ τὴν δειλία, φοβῆσαι τὰ πάντα καὶ τρέμης· διότι εἶσαι ἀκόμη ἀτελής καὶ ἀνίσχυρος καὶ φοβεῖσαι ὅπως τὸ νήπιο τὰ σκιάχτρα· πραγματικὰ ἡ δειλία εἶναι πάθος κενόδοξης ψυχῆς νηπιῶδες καὶ καταγέλαστο. Πρὸς τοῦτον τὸν δαίμονα λοιπὸν νὰ μὴ θέλης νὰ ἐκφέρης λόγους ἢ νὰ προβάλης ἀντιρρήσεις· διότι ὅταν ἡ ψυχὴ τρέμη καὶ κλονίζεται, οἱ λόγοι δὲν ὠφελοῦν· ἀφήνοντας δὲ αὐτούς, ταπείνωσε μὲ ὅλη σου τὴν δύναμι τὸν λογισμό καὶ γρήγορα θ' ἀντιληφθῆς νὰ ἐξαφανίζεται ἡ δειλία.

71 Κάποιος, κατασχεμένος κάποτε ἀπὸ ἀκηδία, εὗρηκε τὸν νοῦ του χαυνωμένον καὶ σκοτεινὸν καὶ τὴν ψυχὴν του ἐκλυτῆ, ὥστε ἀπ' αὐτὸ παρ' ὀλίγον νὰ ἐκλείψῃ τὸ πένθος ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ νὰ σβῆσῃ μέσα του ἡ φλόγα τοῦ Πνεύματος, καὶ ὅλος ὁ οἶκος τοῦ σώματός του νὰ γεμίσῃ καπνός· ὄχι δὲ μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ μία νάρκωσις τῶν μελῶν του ποὺ προῆλθε ἀπὸ ὀκνηρία τὸν ἔρριψε σὲ ἀτελείωτο ὕπνον, ὥστε ἀναγκαστικὰ νὰ παραλείπῃ καὶ τὴν συνηθισμένη ἀκο-

50. Βλ. ἐμπειρία τοῦ Συμεῶν στὸ ἐρημοκκλήσι τῆς γενετείρας του, Βίος 7.

θίαν. Πρὸς ταῦτα δὲ δι' ἐγκρατείας ἀνθισταμένος καὶ ἀγρυπνίας, ὡς τὸν ὕπνον ἐνίκησε, θᾶττον ἢ καρδία αὐτοῦ ἐξ οἰήσεως ἐσκληρύνετο, καὶ πένθους ἐκλείποντος, ἡ δειλία αὐτῷ ὑπεισήρχετο. Ὡς δὲ πάλιν ἤσθετο ταύτην οὖσαν ἐν αὐτῷ, ἄωρὶ τῆς κέλλης αὐτοῦ ἔξω ἐγένετο καὶ εἰς ζοφώδη τόπον καὶ σκοτεινὸν ἀπελθὼν, στάς τε ἐν αὐτῷ καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανούς ἀνατείνας καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν ἑαυτῷ ἐκτυπώσας, ὄμμα τε ψυχῆς πρὸς Θεὸν ἀνατείνας, ὡς μικρὸν ἐταπεινώσε τὸν λογισμόν, εὐθύς ὁ τῆς δειλίας ἐξ αὐτοῦ δαιμόνων ἀπέστη μικρόν. Ὁ δὲ κραταιότερος αὐτοῦ, ὁ δεινὸς τῆς κενοδοξίας ἐχθρὸς, ὑπέκλεπτε τούτου τὸν λογισμόν, κατασπᾶσαι βουλόμενος αὐτὸν καὶ αὐθις τῷ τῆς δειλίας δαίμονι παραδοῦναι ὅπερ κατανοήσας, τεθαύμακε καὶ τὸν Θεὸν ἐδυσώπει θερμῶς ῥύσασθαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν τοιούτων παγίδων τοῦ διαβόλου.

72

Πολλὴ καὶ πᾶσιν, οἶμαι, δυσνόητος ἡ τούτων συμπλοκὴ καὶ κακία καὶ μέθοδος τῶν δαιμόνων ὑπάρχει. Ἐγνων γὰρ τὸν τῆς δειλίας δαίμονα τῷ τῆς ἀκηδίας 20 συνερχόμενον καὶ συγκροτοῦντα, καὶ τοῦτον ἐκείνῳ βοηθοῦντα καὶ συναιρόμενον, καὶ τὸν μὲν πρῶτον φόβον ἐν τῇ ψυχῇ μετὰ σκληρότητος ἐμποιοῦντα, τὸν ἕτερον δὲ σκότῳσιν καὶ πάρεσιν ἔτι τε πώρωσιν ψυχῆς τε καὶ νοῶς καὶ ἀπόγνωσιν ἐργαζόμενον. Δοκίμιον δὲ τοῖς 25 ἀγωνιζομένοις ἢ ἀκηδία, πρόξενος αὐτοῖς ταπεινώσεως γινομένη.

73

Τοῖς προκόψασιν ἐν εὐχῇ ἢ καὶ ἐπιμελουμένοις εὐχῆς ὁ τῆς ἀκηδίας μάλιστα δαιμόνων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολεμεῖν εἴωθεν. Οὐδεὶς γὰρ ἕτερος τῶν ἄλλων δαιμόνων 30 κατὰ τῶν τοιούτων ἰσχύει, εἴτε κατὰ οἰκονομικὴν παραχώρησιν τούτου κατ' αὐτῶν ἰσχύσαντος, εἴτε καὶ ἐκ τῶν τοῦ σώματος ἀνωμαλιῶν τὴν καθ' ἡμῶν λαβόν-

λουθία. Ἄνθιστάμενος πρὸς αὐτὰ μὲ ἐγκράτεια καὶ ἀγρυπνία, μόλις ἐνίκησε τὸν ὕπνο, γρήγορα ἐσκληρύνθηκε μέσα του ἡ δειλία. Μόλις δὲ ἀντιλήφθηκε πάλι ὅτι αὐτὴ ἦταν μέσα του, ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ κελλί του πάρωρα καὶ ἀπομακρυνόμενος σὲ τόπο ζοφερὸ καὶ σκοτεινὸ, ἀφοῦ ἐστάθηκε σ' αὐτὸν καὶ ἐσήκωσε τὰ χέρια στοὺς οὐρανοὺς κι' ἐσημάτισε ἐπάνω του τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ὕψωσε δὲ καὶ τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεό, μόλις ἐταπείνωσε λίγο τὸν λογισμό, ἀμέσως ἀπομακρύνθηκε γιὰ λίγο ἀπὸ αὐτὸν ὁ δαίμων. Ἐκεῖνος ὅμως σὰν ἰσχυρότερος ἀπὸ αὐτόν, ὁ φοβερὸς ἐχθρὸς τῆς κενοδοξίας, ὑπέκλεψε τὸν λογισμό του, θέλοντας νὰ τὸν καταβιάσῃ καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ πάλι στὸν δαίμονα τῆς δειλίας. Κατανοώντας λοιπὸν αὐτὸς τοῦτο, ἐθαύμασε καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸ θερμῶς ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τέτοιες παγίδες τοῦ διαβόλου.

72

Νομίζω ὅτι ἡ σύνδεσις καὶ κακία καὶ μέθοδος τῶν δαιμόνων τούτων εἶναι ποικίλη καὶ δυσνόητη σὲ ὅλους. Εἶδα πραγματικὰ ὅτι ὁ δαίμων τῆς δειλίας συνέρχεται καὶ συντάσσεται μὲ τὸν τῆς ἀκηδίας, καὶ ὅτι αὐτὸς βοηθεῖ καὶ ἐνισχύει ἐκεῖνον, καὶ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος προκαλεῖ φόβον στὴν ψυχὴ μαζὶ μὲ σκληρότητα, ὁ δὲ δεῦτερος προξενεῖ σκοτισμὸ καὶ ἀφροντισία, καθὼς ἐπίσης πώρῃσι ψυχῆς καὶ νοῦ καὶ ἀπόγνωσι. Δοκιμαστήριον δὲ τῶν ἀγωνιζομένων εἶναι ἡ ἀκηδία, ποὺ γίνεται γι' αὐτοὺς πρόξενος ταπεινώσεως.

73

Τοὺς προωδευμένους στὴν προσευχὴ ἢ καὶ ἐπιμελουμένους τῆς προσευχῆς συνηθίζει νὰ πολεμῇ κυρίως ὁ δαίμων τῆς ἀκηδίας. Διότι κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς δαίμονες δὲν ἔχει ἰσχύ ἐναντίον τέτοιου εἴδους ἀνθρώπων παρὰ αὐτὸς, εἴτε ἀπὸ προνοιακὴ παραχώρησι ὑπερίσχυσε κατ' αὐτῶν εἴτε ἀπὸ τίς ἀνωμαλίες τοῦ σώματος ἔλαβε τὴν

τος ἰσχύν, ὡς γε πείθομαι μάλλον. Τὸ δὲ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· πολλὰ φαγῶν καὶ τὸν στόμαχον βαρηθεὶς καὶ εἰς κόρον ὑπνώσας, ἔκυρίευσε τοῦ νοός μου τὸ πάθος καὶ ἠττήθην· εἶτα πάλιν ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐγκρατευσάμενος, τὸν νοῦν μου σκοτεινὸν καὶ δυσκίνητον εἰργασάμην καὶ αὐθις εἰς τὸ αὐτὸ περιέπεσα πάθος. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος κρásaεως, οὐκ οἶδ' ὅπως εἶπω, καὶ τῆς ἀχλυώδους παχύτητος τοῦ νοτιαίου ἀνέμου ταῦτα συμβαίνειν τοῖς ἀγωνιζομένοις.

74 10 Ἀκηδία θάνατος ψυχῆς καὶ νοός ἐστι. Ταύτην εἰ παρεχώρησεν ὁ Θεὸς καθ' ἡμῶν ἐνεργῆσαι κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῆς, οὐδεὶς ἂν ἐσώθη τῶν ἀγωνιζομένων ποτέ. Ἡμέτερον δὲ ὅμως ἐστὶ τὸ ἀντιστῆναι αὐτῇ κατὰ τὸ ἐνὸν τῆς δυνάμεως Θεοῦ δὲ τὸ καὶ μυστικῶς ἡμᾶς
15 διεγείρειν καὶ φανερῶς νικητὰς ἀποδείξαι αὐτῆς. Ἀδύνατον δὲ τινα θανόντα ἀναστῆναι δίχα βοηθείας τοῦ ἐν νεκρῶν ἑαυτὸν ἀναστήσαντος.

75 Ὀπηνίκα εἰς οἴησιν κλαπεῖς ὁ νοῦς ἐν αὐτῇ ἐμβαθύνῃ καὶ εἶναι τι ἐναγωνίως ἔχων καθ' ἑαυτὸν ὑπο
20 λάβῃ, τηνικαῦτα ἢ ἀοράτως αὐτὸν φωτίζουσα χάρις ἀφίπταται, καὶ βραχὺ κενὸν καταλείψασα, εὐθύς ἐλέγχεται αὐτοῦ ἢ ἀσθένεια, ὡσπερ ἀγρίων κυνῶν ἐπιδραμόντων αὐτῷ τῶν παθῶν καὶ καταπιεῖν ζητούντων αὐτόν· οὗ καὶ ἐξαπορουμένου, μὴ ἔχοντος δὲ ποῦ φυγεῖν
25 καὶ σωθῆναι, πρὸς τὸν δυνάμενον σῶσαι αὐτὸν καταφεύγει διὰ ταπεινώσεως Κύριον.

76 Ὁ ἔξω γεγονῶς τοῦ κόσμου παντὸς ὡς ἐν ἐρήμῳ ἀβάτῳ καὶ μεστῇ θηρίων ὄντα κατανοεῖ ἑαυτόν. Ὄθεν φόβῳ ἀρρήτῳ καὶ τρόμῳ ἀνεκδιηγῆτῳ συνεχόμενος, βοᾷ
30 πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μὲν Ἰωνᾶς, ἐκ τοῦ κήτους καὶ τῆς θαλάσσης τοῦ βίου, ὡς δὲ Δανιήλ, ἐκ τοῦ λάκκου τῶν

ισχύ ἐναντίον μας, ὅπως μᾶλλον πιστεύω ἐγώ. Τὸ δὲ λεγόμενο σημαίνει τοῦτο· ἐπειδὴ ἔφαγα πολὺ κι' ἐβάρυνε τὸ στομάχι μου καὶ παρακοιμήθηκα, ἐκυρίευσε τὸν νοῦ μου τὸ πάθος κι' ἐνίκηθηκα· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πάλι, ἐπειδὴ ἐγκρατεύθηκα σὲ ὑπερβολικὸ βαθμὸ, κατέστησα τὸν νοῦ μου σκοτεινὸ καὶ δυσκίνητο καὶ ἔτσι περιέπεσα στὸ ἴδιο πάθος. Μερικὲς φορές μάλιστα συμβαίνουν αὐτὰ στοὺς ἀγωνιζομένους καὶ ἀπὸ τὴν κρᾶσι τοῦ ἀέρος, δὲν ξεύρω πῶς νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ ἀπὸ τὴν ἀχλυώδη παχύτητα τοῦ νοτίου ἀνέμου⁵¹.

74 Ἡ ἀκηδία εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. "Ἄν παραχωροῦσε σ' αὐτὴν ὁ Θεὸς τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ ἐναντίον μας κατὰ τὴν δύναμί της, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους δὲν θὰ ἐσωζόταν ποτέ. Εἶναι ὅμως στὸ χέρι μας νὰ ἀντισταθοῦμε σ' αὐτὴν κατὰ τὴν δύναμί μας, τοῦ Θεοῦ δὲ τὸ χέρι εἶναι νὰ μᾶς διεγείρῃ μυστικῶς καὶ νὰ μᾶς ἀναδείξῃ φανερῶς νικητὰς ἐναντίον της.

75 "Ὅποτε ὁ νοῦς ἀρπαγῆ ἀπὸ οἴησι, ἐμβαθύνῃ σ' αὐτὴν καὶ μέσα στὸν ἀγῶνα του, ὑποθέσῃ ὅτι κάτι εἶναι, τότε ἡ χάρις ποὺ τὸν φωτίζει ἀοράτως ἀπομακρύνεται καὶ τὸν ἀφήνει γρήγορα ἀδειανὸν· ἀμέσως λοιπὸν ξεσκεπάζεται ἡ ἀσθένειά του, ἐνῶ τὰ πάθη ἐπιτίθενται ἐναντίον του σὰν ἄγρια σκυλιὰ καὶ ζητοῦν νὰ τὸν καταπιοῦν. Αὐτὸς λοιπὸν, μέσα στὴν ἀμηχανία του, καθὼς δὲν ἔχει ποῦ νὰ φύγῃ καὶ σωθῆ, καταφεύγει μὲ ταπείνωσι πρὸς τὸν δυνάμενο νὰ τὸν σώσῃ Κύριο.

76 "Ὅποιος ἔφυγε ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, φαντάζεται τὸν ἑαυτό του σὰν νὰ εἶναι σὲ ἐρημία ἀπάτητη καὶ γεμάτη θηρία. Κατειλημμένος λοιπὸν ἀπὸ ἀνέκφραστο φόβο καὶ ἀπερίγραπτο τρόμο, βοᾷ πρὸς τὸν Θεό, ὡς Ἴωνᾶς μὲν ἀπὸ τὸ κῆτος καὶ τὴν θάλασσα τοῦ βίου⁵², ὡς Δανιὴλ ἀπὸ

51. Ὁ ἄνεμος σιρόκκος. Ὁ δαίμων τῆς ἀκηδίας λέγεται καὶ μεσημβρινός.

52. Ἴωνᾶς 2, 1 ἐξ.

ἀγρίων παθῶν καὶ λεόντων, ὡς δὲ οἱ τρεῖς παῖδες, ἐκ
 τῆς καμίνου τοῦ ἐμφύτου τῆς ἐπιθυμίας πυρὸς τῆς και-
 ομένης, ὡς δὲ Μανασσῆς, ἐκ τοῦ χαλκουργήματος τοῦ
 πηλίνου τούτου καὶ θνητοῦ σώματος. Οὗ καὶ εἰσακού-
 5 ων ὁ Κύριος, ρύεται αὐτὸν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀγνοίας
 καὶ τῆς φιλίας τοῦ κόσμου, καθάπερ τὸν προφήτην ἐκ
 τοῦ κήτους ἐκείνον, τοῦ μηκέτι παλινοστήσαι πρὸς ταῦ-
 τα· ρύεται αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου τῶν πονηρῶν λογισμῶν
 τῆς ἐπιθυμίας, τῶν ἀρπαζόντων καὶ κατεσθιόντων τὰς
 10 τῶν ἀνθρώπων ψυχάς, ὡς τὸν Δανιήλ· ἀπὸ τῶν ἐμπα-
 θῶν προλήψεων τοῦ πυρός, τοῦ καταφλέγοντος καὶ λυ-
 μαινομένου αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς πράξεις ἀτό-
 πους βία συνωθοῦντος καὶ ἔλκοντος, φυλάττει αὐτὸν
 ἀκατάφλεκτον, τῷ ἁγίῳ Πνεύματι δροσίζων αὐτοῦ τὴν
 15 ψυχὴν, ὡς καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἐκείνους· καὶ ἀπὸ τῆς
 γεώδους ταύτης καὶ βαρείας καὶ ἐμπαθεστάτης σαρκὸς
 ἀταπείνωτον διατηρήσας καὶ ἄπτωτον, υἷὸν φωτὸς καὶ
 ἡμέρας αὐτὸν ἀπεργάζεται καὶ τῆς ἀθανασίας ἔνθεν
 ἤδη ἀπογεύει αὐτόν.

17 20 Ψυχὴ ἢ σχετικῶς οἰκοῦσα ἐν τῇ ταπεινώσει ταύτη
 τοῦ σώματος, καὶ τῶν ἡδονῶν τούτου ἀντιποιοιούμενη
 καὶ τῆς δόξης τῶν ἀνθρώπων ἀντεχομένη, ἢ τούτων
 μὲν ἀλογήσασα αἰσθανομένη δὲ τοῦ ἀέρος τούτου τῆς
 εὐθυμίας, πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ἐντολὴν Θεοῦ
 25 ἀκίνητος ὑπάρχει παντάπασι καὶ ἀπρόθυμος, ὡς κατα-
 βαρουμένη καὶ πεδουμένη δεινῶς ὑπὸ τῶν εἰρημένων
 κακῶν. Ἐπᾶν δέ, διεγερθεῖσα πόνοις κακοπαθείας καὶ
 δάκρυσι μετανοίας, τὸ βάρος ἀφ' ἑαυτῆς ἀποσείσηται
 τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἄλμην τοῦ γεώδους φρονήματος
 30 τοῖς νάμασιν ἀποκλύσηται τῶν δακρῦων καὶ ὑπεράνω
 τῆς ταπεινώσεως γένηται τῶν ὀρωμένων καὶ φωτὸς ἀ-
 πολαύση καθαροῦ καὶ ἐλευθερίας ἀξιωθῆ τῶν τυραν-

τόν λάκκο τῶν ἀγρίων παθῶν καὶ λεόντων⁵³, ὡς οἱ τρεῖς παῖδες ἀπὸ τὴν καιομένη κάμινο τῆς ἐσωτερικῆς φωτιᾶς τῆς ἐπιθυμίας⁵⁴, ὡς Μανασσῆς δὲ ἀπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ πηλίνου τούτου καὶ θνητοῦ σώματος⁵⁵. Ὁ Κύριος δέ, εἰσακούοντάς τον, τὸν σῶζει ἀπὸ τὸν βυθὸ τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς φιλίας πρὸς τὸν κόσμο, ὅπως τὸν προφήτη ἐκεῖνον ἀπὸ τὸ κῆτος, ὥστε νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ ποτὲ πλέον πρὸς αὐτά· τὸν σῶζει ἀπὸ τὸν λάκκο τῶν πονηρῶν λογισμῶν τῆς ἐπιθυμίας, ποὺ ἀρπάζουν καὶ κατατρώγουν τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ὅπως τὸν Δανιήλ· ἀπὸ τίς ἐμπαθεῖς ἐφόδους τοῦ πυρός, ποὺ καταφλέγει καὶ καταστρέφει τὴν ψυχὴ του, τὸν ὠθεῖ καὶ τὸν ἔλκει βιαίως πρὸς ἄτοπες πράξεις, τὸν φυλάττει ἀκατάφλεκτο, δροσίζοντας τὴν ψυχὴ του μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως τοὺς Ἰσραηλίτες ἐκεῖνους παῖδες· καὶ διατηρώντας τον ἀταπείνωτο καὶ ἄπτωτο ἀπὸ αὐτὴν τὴν γεώδη καὶ βαρειά καὶ ἐμπαθεστάτη σάρκα, τὸν καθιστᾷ υἱὸν φωτός καὶ ἡμέρας⁵⁶, καὶ τὸν γεύει μὲ ἀθανασία ἤδη ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν.

77

Ἡ ψυχὴ ποὺ κατοικεῖ συγγενικῶς σ' αὐτὴν τὴν ταπείνωσι τοῦ σώματος, καὶ ἐπιδιώκει τίς ἡδονές του καὶ ἐπιζητεῖ τὴν δόξα τοῦ ἀνθρώπου ἢ ποὺ δὲν ὑπολογίζει μὲν αὐτά, αἰσθάνεται ὅμως τὸν ἀέρα τοῦτο τῆς εὐθυμίας εἶναι ἐντελῶς ἀκίνητη πρὸς κάθε ἀρετὴ καὶ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπρόθυμη, σὰν νὰ εἶναι κατάφορτη καὶ σφικτοδεμένη ἀπὸ τὰ ἀναφερθέντα κακά. Ὄταν ὅμως, ἀφυπνισμένη ἀπὸ κόπους κακοπαθείας καὶ δάκρυα μετανοίας, ἀποσεισθῇ ἀπὸ ἐπάνω τῆς τὸ βάρος τῆς σαρκός, καὶ μὲ τὰ ρεύματα τῶν δακρύων ἀποπλύνῃ τὴν ἄλμη τοῦ γεώδους φρονήματος, φθάσῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀναξιότητα τῶν ὀρωμένων, ἀπολαύσῃ καθαροῦ φωτός καὶ ἀξιωθῇ ἐλευθερίας ἀπὸ τὰ τυ-

54. Δαν. 3, 24.

55. Β' Παραλ. 33, 12.

56. Α' Θεσσ. 5, 5.

νούντων παθῶν, αὐτίκα προφητικῶς καὶ αὐτὴ βοᾷ πρὸς Θεόν· «Διέρρηξας τὸν σάκκον μου καὶ περιέξωσάς με εὐφροσύνην, ὅπως ἂν ψάλλῃ σοι ἡ δόξα μου καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ».

78 5 Τρεῖς μὲν ἡ θεία Γραφή τόπους, ἐν οἷς ἐμφιλοχωρεῖν ὁ νοῦς εἶωθεν, ὑποσημαίνεται. Ἐγὼ δὲ δύο μᾶλλον εἶναί φημι, οὐκ ἐναντία τῇ Γραφῇ δογματίζων, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τὸ μέσον οὐκ ἀριθμῶν· οἷόν τι λέγω, ὃ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χώρας εἰς ἑτέραν μεταβάς χώραν, οὐχὶ καὶ τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἣν ὤδευσε χώραν ἢ πόλιν καλέσειεν, εἰ καὶ πολλάτινα καὶ θαυμαστά κατ' αὐτὴν θεᾶσεται πράγματα. Ὁ γὰρ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὴν τῆς ἐπαγγελίας μεταβάς γῆν καὶ ἐν ταύτῃ κατοικισθεῖς, πάντων μὲν τῶν
10 ἐν μέσῳ μέμνηται καὶ ταῦτα διηγεῖται τοῖς πᾶσιν· οὐ μέντοι δὲ ἀπὸ πρώτης εἰς δευτέραν, καὶ ἀπὸ δευτέρας εἰς τρίτην πόλιν ἢ χώραν μεταβῆναι λέγει, ἀλλ' ὡσπερ ἀπὸ δουλείας εἰς ἑλευθερίαν καὶ ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ ἀπὸ αἰχμαλωσίας εἰς τὴν τῆς οἰκείας πατρίδος ἀποκατάστασιν. Οὕτω καὶ ἀπὸ ἐμπαθείας εἰς ἀπάθειαν
20 καὶ ἀπὸ τῆς τῶν παθῶν δουλώσεως εἰς τὴν ἑλευθερίαν τοῦ Πνεύματος καὶ ἀπὸ τῆς παρὰ φύσιν προλήψεως, ὅπερ αἰχμαλωσίαν ὁ πνευματικὸς ἀποκαλεῖ νόμος, εἰς τὴν ὑπὲρ φύσιν ἐπάνοδον, ἀπὸ τοῦ βιωτικοῦ πελάγους
25 καὶ κλύδωνος πρὸς τὴν ἔξω τοῦ κόσμου γαληνιαίαν κατάστασιν, ἀπὸ τῆς πικρίας τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν τε καὶ θλίψεων εἰς τὴν ἀνεκκλάητον γλυκῦτητα καὶ ἀμεριμνίαν γῆινου παντὸς πράγματος, ἀπὸ τῆς περὶ τὰ πολλὰ ἐπιθυμίας περιστάσεώς τε καὶ τύρβης πρὸς τὸ
30 ἐν μόνον καὶ τὴν ὀλικὴν σχέσιν αὐτοῦ καὶ ἀγάπην, ὃ νοῦς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων μεταβαίνειν εἶωθεν.

79 Ἡ μετάβασις τοῦ νοῦς ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐπὶ τὰ ἀόρατα καὶ ἡ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν

ραννικά πάθη, ἀμέσως κραυγάζει καὶ αὐτὴ προφητικῶς πρὸς τὸν Θεό· «ἐξέσχισες τὸ ἔνδυμά μου καὶ μὲ ἔζωσες μὲ εὐφροσύνη, γιὰ νὰ σοῦ ψάλλῃ ἡ δοξολογία μου καὶ μὴ καταισχυθῶ»⁵⁷.

78 Τρεῖς τόπους ἐπισημαίνει ἡ θεία Γραφή, ὅπου συνηθίζει νὰ διαμένῃ ὁ νοῦς. Ἐγὼ δὲ ἰσχυρίζομαι ὅτι μᾶλλον εἶναι δύο, μὴ δογματίζοντας ἀντίθετα πρὸς τὴν Γραφή, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἀπλῶς μὴ ὑπολογίζοντας τὸ ἐνδιάμεσο μεταξὺ ἀρχῆς καὶ τέλους, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι, αὐτὸς ποῦ μετέβηκε ἀπὸ πόλι σὲ πόλι καὶ ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, δὲν θὰ μπορούσε νὰ καλέσῃ χώρα ἢ πόλι καὶ αὐτὸν τὸν δρόμο, ἔστω καὶ ἂν παρατηρήσῃ σ' αὐτὸν πολλὰ καὶ θαυμαστὰ πράγματα. Πραγματικὰ αὐτὸς ποῦ μετέβηκε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἐγκαταστάθηκε σ' αὐτὴν, θυμᾶται μὲν ὅλα τὰ ἐνδιάμεσα καὶ τὰ διηγεῖται σὲ ὅλους, δὲν λέγει ὅμως ὅτι μετέβηκε ἀπὸ πρώτη σὲ δεύτερη καὶ ἀπὸ δεύτερη σὲ τρίτη χώρα, ἀλλὰ σκέπτεται σὰν νὰ ἐπέρασε ἀπὸ δουλεία σ' ἐλευθερία καὶ ἀπὸ σκότος σὲ φῶς καὶ ἀπὸ αἰχμαλωσία στὴν ἐπιστροφή στὴν πατρίδα του. "Ἐτσι καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων συνηθίζει νὰ μεταβαίνει ἀπὸ τὴν ἐμπάθεια στὴν ἀπάθεια, ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσι τῶν παθῶν στὴν ἐλευθερία τοῦ Πνεύματος, ἀπὸ τὴν παρὰ φύσι κατάπτωσι, τὴν ὁποία ὁ πνευματικὸς νόμος ἀποκαλεῖ αἰχμαλωσία, στὴν ἐπάνοδο ὑπὲρ φύσι, ἀπὸ τὸ βιωτικὸ πέλαγος καὶ τὸν κλύδωνα πρὸς τὴν ἔξω τοῦ κόσμου γαλήνια κατάστασι, ἀπὸ τὴν πικρία τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν καὶ θλίψεων στὴν ἀνεκκλάλητη γλυκύτητα καὶ ἀμεριμνησία γιὰ κάθε γήινο πρᾶγμα, ἀπὸ τὴν γιὰ τὰ πολλὰ ἐπιθυμία, τὴν δυσχέρεια καὶ τὴν ταραχὴ πρὸς τὸ μοναδικὸ "Ἐνα καὶ στὴν ὀλικὴ κατοχὴ αὐτοῦ καὶ ἀγάπῃ.

79 Ἡ μετάβασις τοῦ νοῦ ἀπὸ τὰ ὀρώμενα στὰ ἀόρατα καὶ ἐγκατάστασις του ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ στὰ ὑπεραισθητὰ προ-

57. Ψαλμ. 29, 12 ε. Βλ. Βίο 13.

τούτου ἐμφιλοχώρησις λήθην πάντων τῶν ὀπισθεν ἐμποιεῖ. Ταύτην οὖν ἐγὼ ἡσυχίαν ὄντως καὶ ἡσυχίας χῶρον καὶ τόπον ἀποκαλῶ, εἰς ὃν ὁ ἀνελθεῖν ἀξιωθεῖς, οὐχ ὡς ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ
 5 νύκτας τοσαύτας ποιήσας πάλιν ἐκεῖθεν κατενεχθήσεται, ἀλλὰ καλὸν ἐκεῖ εἶναι βεβαιωθεῖς οὐκέτι πρὸς τὰ κάτω καθόλου ἐπιστραφήσεται· οἶκος δὲ τῆς Τριάδος ἐντεῦθεν γενόμενος καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Τριάδι, ὡς ἐν αὐτῇ ὢν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἐγκατοικῆσει, τῆς ἀ-
 10 γάπης δηλονότι κρατούσης αὐτὸν καὶ μὴ ἐώσης πεσεῖν.

80

Οὐχ ὁ ἡσυχάζων μόνος ἢ ὁ ὑποτασσόμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἡγουμενέων καὶ ὁ πολλῶν προϊστάμενος καὶ αὐτὸς ὁ διακονῶν, ἀμέριμνος ὀφείλει εἶναι, ἡγουν ἐλεύθερος ἀπὸ πάντων τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἀναμφιβόλως· εἰ
 15 γὰρ μεριμνῶμεν, παραβάται τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς εὐρισκόμεθα τῆς λεγούσης, «μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε ἢ τί ἐνδύσησθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ»· καὶ πάλιν, «βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ
 20 μερίμναις βιωτικαῖς».

81

Ὁ ἐν τοῖς βιωτικοῖς ἔχων πράγμασι τὸν λογισμὸν μεριμνῶντα οὐκ ἔστιν ἐλεύθερος· ὑπὸ γὰρ τῆς τούτων μερίμνης κατέχεται καὶ δεδούλωται, κἂν ὑπὲρ ἑαυτοῦ μεριμνᾷ ταῦτα κἂν δι' ἑτέρους. Ὁ δὲ ἀπὸ τούτων ἐλεύ-
 25 θερος, οὔτε δι' ἑαυτόν, οὔτε δι' ἑτέρους μεριμνήσει βιωτικῶς, κἂν ἐπίσκοπος, κἂν ἡγούμενος, κἂν διάκονος εἶναι τύχη· ἀλλ' οὐδὲ ἀργήσῃ ποτὲ ἢ τινος καταφρονήσῃ τῶν εὐτελεστάτων καὶ σμικροτάτων, θεαρέστως δὲ

58. Ματθ. 17, 4 «καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὡδε εἶναι», στὸ ὄρος τῆς μεταμορφώσεως.

Ξενεῖ λήθη ὄλων τῶν ἐγκαταλειπομένων ὀπίσω. Αὐτὴν λοιπὸν ἀποκαλῶ ἐγὼ πραγματικὴ ἡσυχία καὶ χῶρο καὶ τόπο ἡσυχίας. "Ὁποῖος ἀξιωθῆ ν' ἀνεβῆ σ' αὐτὸν τὸν τόπο δὲν θὰ κἀνη σὰν ὁ Μωυσοῦς, δηλαδὴ ἀφοῦ μείνη ἐπάνω στὸ ὄρος σαράντα ἡμέρες καὶ ἄλλες τόσες νύκτες, πάλινὰ κατεβῆ ἀπὸ ἐκεῖ, ἀλλὰ, ἀφοῦ βεβαιωθῆ ὅτι εἶναι καλὸ νὰ μείνη ἐκεῖ⁵⁹, δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ καθόλου πρὸς τὰ κάτω. Ἄφοῦ γίνῃ ἀπὸ ἐδῶ οἶκος τῆς Τριάδος, θὰ κατοικήσῃ καὶ αὐτὸς στὴν Τριάδα, ὡς εὕρισκόμενος στὴν ἴδια τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, διότι βεβαίως θὰ τὸν συγκρατῆ ἡ ἀγάπη καὶ δὲν θὰ τὸν ἀφήνῃ νὰ πέσῃ.

80

"Ὅχι μόνο ὁ ἡσυχαστὴς ἢ ὁ ὑποτακτικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἡγούμενος καὶ ὁ προϊστάμενος πολλῶν μοναχῶν, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ εὕρισκόμενος σὲ διακονία, πρέπει νὰ εἶναι ἀμεριμνος, δηλαδὴ ἀπολύτως ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλα τὰ βιωτικὰ πράγματα. Διότι, ἂν ἐπιδιδῶμαστε στὶς μέριμνες, εὕρισκόμεμαστε παραβάτες τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ποῦ λέγει, «μὴ μεριμνήσετε γιὰ τὴν ζωὴ σας τί θὰ φᾶτε ἢ τί θὰ πιῆτε ἢ τί θὰ ἐνδυθῆτε, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιζητοῦν οἱ ἐθνικοί»⁵⁹, καὶ πάλιν, «βλέπετε μήπως βαρυφορτωθοῦν οἱ καρδιές σας μέσα στὴν κραιπάλη καὶ μέθη καὶ στὶς βιωτικὲς μέριμνες»⁶⁰.

81

"Ὁποῖος ἔχει τὸν λογισμό του περίφροντι στὰ βιωτικὰ πράγματα δὲν εἶναι ἐλεύθερος· διότι κατέχεται καὶ εἶναι ὑποδουλωμένος ἀπὸ τὴν μέριμνα τούτων, εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του τὰ φροντίζει εἴτε γι' ἄλλους. "Ὁποῖος δὲ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ αὐτὰ, δὲν θὰ μεριμνήσῃ βιωτικῶς οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτό του οὔτε γι' ἄλλους, εἴτε ἐπίσκοπος εἴτε ἡγούμενος εἴτε διάκονος τύχῃ νὰ εἶναι. Ἄλλὰ οὔτε θὰ μείνη ποτέ ἀργός, ἢ θὰ καταφρονήσῃ κάτι, ἔστω εὐτελέστατο καὶ ἐλάχιστο· ἀντιθέτως, κάνοντας καὶ πράττοντας

59. Ματθ. 6, 25.

60. Λουκᾶ 21, 34.

ἅπαντα ποιῶν καὶ πράττων, ἀμέριμνος ἐν πᾶσι διατε-
λέσει καὶ ἐν τῷ βίῳ παντί.

- 82** Ἔστι μέριμνα ἄπρακτος καὶ πρᾶξις ἀμέριμνος, ὡς
καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἀμεριμνία ἔμπρακτος καὶ ἀργία ἐμμέ-
5 ριμνος· ἃς καὶ ὁ Κύριος ἐδήλωσεν εἰπὼν τὴν μὲν ἐν τῷ
εἰπεῖν, «ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ γὰρ ἐργά-
ζομαι», καὶ πάλιν, «ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολ-
λυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, οὐκ ἀ-
ναιρῶν τὸ ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ τὴν χωρὶς μερίμνης ἐργα-
10 σίαν ἐκδιδάσκων ἡμᾶς· τὴν δὲ ἐν τῷ αὐθις εἰπεῖν «τίς
μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πη-
χυν ἓνα;» ἀναιρῶν τὴν ἄπρακτον μέριμναν· περὶ δὲ τῆς
ἐμπράκτως γινομένης ἔφη, «καὶ περὶ ἐνδύματος ἢ τρο-
φῆς τί μεριμνᾶτε; οὐχ ὁρᾶτε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ καὶ
15 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ πῶς τὰ μὲν αὐξάνει, τὰ δὲ δια-
τρέφεται;». Οὕτω τὴν μὲν ἀναιρῶν, τὴν δὲ βεβαιῶν, ὁ
Κύριος διδάσκει ἡμᾶς πῶς δεῖ μὴ μεριμνῶντας μεμε-
ριμνημένως ἐργάζεσθαι, καὶ πῶς ἀμερίμνους ὄντας τῆς
μὴ προσηκούσης ἐργασίας ἀπέχεσθαι.

- 83** 20 Μὴ καταλύσης σου τὴν οἰκίαν ἐν τῷ βούλεσθαί σε
τὴν τοῦ πλησίον οἰκοδομῆσαι· ὄρα γὰρ ὡς χαλεπὸν τὸ
ἔργον καὶ δύσκολον, μήποτε προαιρουμένου σου τοῦτο,
καὶ τὴν σὴν καθαιρήσης, καὶ ἀνοικοδομῆσαι τὴν ἐκεί-
νου ἰσχύσης οὐδόλως.

- 84** 25 Ἐὰν μὴ τελείαν ἀπροσπάθειαν τῶν πραγμάτων καὶ
τῶν χρημάτων κτήση τοῦ βίου, μὴ θελήσης οἰκονομίαν

61. Ἰω. 5, 17.

62. Ἰω. 6, 27.

63. Εἶναι ἀπὸ αὐτὸ σαφές ὅτι ἡ μέριμνα σ' αὐτὰ τὰ κεφάλαια σημαί-
νει τὴν ἀγχώδη φροντίδα.

· τὰ πάντα θεαρέστως, θὰ μείνη ἀμέριμος γιὰ ὅλα καὶ σ' ὅ-
λον τὸν βίον.

82

Ἐπάρχει μέριμνα ἄπρακτῃ καὶ πράξις ἀμέριμνη, ὅπως
καὶ ἀντιστρόφως ὑπάρχει ἀμεριμνησία ἔμπρακτῃ καὶ ἀρ-
γία περίφροντις. Αὐτὲς τίς καταστάσεις ἐδήλωσε καὶ ὁ
Κύριος μὲ τοὺς λόγους του· τὴν μὲν μία στὸ χωρίο, «ὁ
πατήρ μου ἐργάζεται ἕως τώρα καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐργάζο-
μαι»⁶¹, καὶ πάλι, «νὰ ἐργάζεσθε ὄχι γιὰ τὴν φθειρομένη
βρῶσι, ἀλλὰ γιὰ τὴν διατηρουμένη στὴν αἰώνια ζωὴ»⁶²,
θέλοντας μὲ αὐτὰ ὄχι νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐργασία ἀλλὰ
νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν ἐργασία χωρὶς μέριμνα⁶³. Τὴν ἄλλῃ δὲ
ἐδήλωσε μὲ τὸ ὅτι εἶπε πάλι, «ποῖος μὲ τὴν φροντίδα του
μπορεῖ νὰ προσθέσῃ ἓνα πῆχυ στὸ ἀνάστημά του;»⁶⁴ ἀναι-
ρώντας τὴν ἄπρακτῃ, τὴν χωρὶς ἀποτέλεσμα μέριμνα.
Γιὰ τὴν ἔμπρακτῃ δὲ ἀμεριμνησία εἶπε, «καὶ γιὰ ἔνδυμα
καὶ τροφή τί μεριμνᾶτε; Δὲν βλέπετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, πῶς τὰ πρῶτα αὐξάνονται
καὶ τὰ δεύτερα διατρέφονται;»⁶⁵. Ἔτσι, ἀναιρώντας τὴν
μία καὶ ἐπικυρώνοντας τὴν ἄλλῃ, ὁ Κύριος μᾶς διδάσκει
πῶς πρέπει νὰ ἐργαζώμαστε ἀμερίμνως χωρὶς νὰ μερι-
μνοῦμε καὶ πῶς ὄντας ἀμέριμοι νὰ ἀπέχωμε τῆς ἀταί-
ριαστῆς ἐργασίας.

83

Μὴ κατεδαφίσῃς τὴν οἰκία σου θέλοντας νὰ οἰκοδο-
μήσῃς τὴν τοῦ πλησίον· διότι πρέπει νὰ σκεφθῆς ὅτι τὸ
ἔργο εἶναι κοπιαστικὸ καὶ δύσκολο, μήπως, ἐνῶ προτίθε-
σαι νὰ κάμῃς τοῦτο, καὶ τὴν δική σου κρημνίσῃς καὶ τὴν
ἐκείνου δὲν κατορθώσῃς καθόλου νὰ οἰκοδομήσῃς.

84

Ἐφ' ὅσον δὲν ἀποκτᾶς τελεία ἀδιαφορία γιὰ τὰ πρά-
γματα καὶ χρήματα τοῦ βίου, μὴ θελήσῃς νὰ ἀναλάβῃς

64. Ματθ. 6, 27.

65. Ματθ. 6, 28.

ἐγχειρισθῆναι πραγμάτων, ἵνα μὴ ἄλῶς ἐν τούτοις καὶ ἀντὶ τοῦ λήψεσθαι μισθὸν διακονίας, κλέπτου καὶ ἱεροσύλου καταδίκην ὑφέξεις. Εἰ δὲ ὑπὸ τοῦ προεστῶτος πρὸς τοῦτο ἐκβιασθῆς, ὡς πῦρ μεταχειριζόμενος φλέγον διάκεισο, καὶ τὴν προσβολὴν τοῦ λογισμοῦ δι' ἐξαγορεύσεως καὶ μετανοίας ἀπειργων, ἀβλαβῆς τῇ τοῦ προεστῶτος εὐχῇ διατηρηθήσῃ.

85 Ὁ μὴ γεγονῶς ἀπαθῆς οὐδ' ὅ τί ἐστὶν ἀπάθειαν οἶδεν, ἀλλ' οὐδὲ πιστεύειν εἶναι τινα τοιοῦτον ἐπὶ τῆς γῆς δύναται. Πῶς γὰρ ὁ μὴ ἑαυτὸν ἀπαρνησάμενος πρῶτον καὶ τὸ αἷμα προθύμως κενώσας τὸ ἑαυτοῦ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ταύτης τῷ ὄντι ζωῆς ἄλλον ὑπονοήσῃ ταῦτα πεποιηκέναι εἰς τὸ κτήσασθαι τὴν ἀπάθειαν; Οὕτω δὲ καὶ ὁ δοκῶν Πνεῦμα ἅγιον ἔχειν μηδὲν ἔχων οὐ πιστεύει ποτέ, τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ γινομένας ἀκούων ἐν τοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχουσιν, ὅτι ἐστὶ τις κατὰ τὴν γενεὰν ταύτην, ἐπίσης τοῖς ἀποστόλοις Χριστοῦ καὶ τοῖς ἀπ' αἰῶνος ἁγίοις, θείῳ ἐνεργούμενος καὶ κινούμενος Πνεύματι ἢ ἐν ὀπτασίᾳ τούτου γνωστῶς καὶ εὐαισθητῶς γινόμενος. Ἐκαστος γὰρ ἐκ τῆς οἰκείας καταστάσεως καὶ τὰ τοῦ πλησίον κρίνει ὡς ἔχει εἴτε ἀρετῆς εἴπεῖν εἴτε κακίας.

86 Ἄλλο ἀπάθεια ψυχῆς καὶ ἄλλο ἀπάθεια σώματος· ἡ μὲν γὰρ καὶ τὸ σῶμα καθαγιάζει τῇ οἰκείᾳ λαμπρότητι καὶ τῇ φωτοχυσίᾳ τοῦ Πνεύματος, ἡ δὲ αὐτῇ μόνῃ καθ' ἑαυτὴν εἰς οὐδὲν τὸν κεκτημένον ὠφελεῖν δύναται.

87 Ἐτερον ἀκίνησία τῶν ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν μελῶν καὶ ἕτερον κτησις ἀρετῶν· ἡ μὲν γὰρ ἐκ φύσεως πρόσεστιν, ἡ δὲ καὶ τὰς φυσικὰς κινήσεις ἀπάσας κα-
30 ταστέλλει.

66. Τὸ κεφάλαιο 87 εἶναι ἐνωμένο μὲ τὸ προηγούμενο σὲ μερικὰ χειρόγραφα, ἔτσι ὥστε τὸ σύνολο τῶν κεφαλαίων τῆς ἑκατοντάδος νὰ εἶναι πραγματικὰ ἑκατὸ.

διαχείρισι πραγμάτων, γὰ νὰ μὴ αἰχμαλωτισθῆς ἀπὸ αὐτά, καὶ ἀντὶ νὰ λάβῃς ἀμοιβὴ γιὰ τὴν διακονία ὑποστῆς καταδίκη ὡς κλέπτης καὶ ἱερόσυλος. Ἐὰν δὲ ἀναγκασθῆς ἴσ' αὐτό ἀπὸ τὸν προεστῶτα, νὰ φέρεσαι σὰν νὰ χειρίζεσαι φλογισμένο πῦρ καί, ἐμποδίζοντας τὴν ἐπίθεσι τοῦ λογισμοῦ δι' ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, θὰ διατηρηθῆς ἀβλαβῆς ἀπὸ τὴν εὐχὴ τοῦ προεστῶτος.

85

Ἐποιοὺς δὲν ἔγινε ἀπάθης, οὔτε γνωρίζει τί εἶναι ἀπάθεια οὔτε μπορεῖ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὑπάρχει κανεὶς τέτοιος ἐπὶ τῆς γῆς. Διότι αὐτὸς ποῦ δὲν ἀπαρνήθηκε πρῶτα τὸν ἑαυτό του καὶ δὲν ἔχυσε τὸ αἷμα του προθύμως ὑπὲρ τῆς πραγματικῆς μακαρίας αὐτῆς ζωῆς, πῶς θὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἔχει κάμει αὐτὰ κάποιος ἄλλος γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀπάθεια; Ἐτσι καὶ ὅποιος νομίζει ὅτι ἔχει ἅγιο Πνεῦμα, ἐνῶ δὲν ἔχει τίποτε, ἀκούοντας νὰ γίνωνται οἱ ἐνέργειές του ἴσ' αὐτοῦς ποῦ ἔχουν τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ποτὲ δὲν θὰ πιστεύσῃ ὅτι ὑπάρχει κανεὶς στὴν σημερινὴ γενεὰ ποῦ ἐνεργεῖται καὶ κινεῖται ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα, ἢ ποῦ θεᾶται τοῦτο ἐνσυνειδήτως καὶ εὐαισθητῶς ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς ἁγίους τῆς ἀρχαιότητος. Διότι ὁ καθέννας κρίνει ἀπὸ τὴν δική του κατάστασι καὶ τὴν κατάστασι τοῦ πλησίον, εἴτε περὶ ἀρετῆς εἴτε περὶ κακίας πρόκειται.

86

Ἄλλο εἶναι ἀπάθεια ψυχῆς καὶ ἄλλο ἀπάθεια σώματος· διότι ἡ μὲν πρώτη καθαγιάζει καὶ τὸ σῶμα μὲ τὴν λαμπρότητά της καὶ τὴν φωτοχυσία τοῦ Πνεύματος, ἡ δὲ δευτέρη καθ' ἑαυτὴν μόνη της δὲν μπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ σὲ τίποτε ἐκεῖνον ποῦ τὴν ἔχει.

87"

Ἄλλο εἶναι ἡ ἀκίνησι τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν μελῶν καὶ ἄλλο ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀρετῶν· διότι ἡ μὲν μία προσυπάρχει ἐκ φύσεως, ἡ δὲ ἄλλη καταστέλλει καὶ τίς φυσικὰς κινήσεις ὅλες.

- 88 Οὐκ ἔστι τὸ μὴ ἐπιθυμεῖν τινος τῶν τοῦ κόσμου τερ-
πνῶν καὶ ἡδέων ἴσον τοῦ τῶν αἰωνίων καὶ ἀοράτων ἐ-
φίεσθαι ἀγαθῶν· ἄλλο γὰρ τοῦτο καὶ ἕτερον ἐκεῖνο· τῶν
μὲν γὰρ προτέρων πολλοὶ κατεφρόνησαν, τῶν δὲ δευτέ-
5 ρων ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων ἐφρόντισαν.
- 89 Οὐκ εἶ τι τὸ ἀποστρέφασθαι καὶ μὴ ζητεῖν τὴν δόξαν
τῶν ἀνθρώπων, τοῦτό ἐστι καὶ τὸ τῆς δόξης ἐκκρέμα-
σθαι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πολὺ τὸ μέσον ἐν ἀμφοτέροις· τὴν
μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παθῶν ἄλλων πολλοὶ κυριευθέντες ἀπώ-
10 σαντο, τὴν δὲ ὀλίγοι λίαν κόπῳ καὶ πόνῳ πολλῶ λαβεῖν
ἠξιώθησαν.
- 90 Οὐχ ἐν τὸ εὐτελεῖ ἐσθῆτι ἀρκεῖσθαι καὶ μὴ ἐπιθυ-
μεῖν στολῆς λαμπραῆς καὶ τὸ ἐνδεδῦσθαι τὸ φῶς ἐστι τοῦ
Θεοῦ· τοῦτο γὰρ ἕτερον κἀκεῖνο ἄλλο· τοῦ μὲν γὰρ ὑπὸ
15 μυρίων ἐπιθυμιῶν καθελκόμενοι τινες εὐκόλως κατεφρό-
νησαν, τὸ δὲ μόνοι περιβάλλονται ἐκεῖνοι οἱ ἀνευδότης
αὐτὸ ζητοῦντες διὰ πάσης κακοπαθείας καὶ υἱοὶ φωτὸς
καὶ ἡμέρας διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν γινόμενοι ἐκπλη-
ρώσεως.
- 91 20 Ἄλλο τὸ ταπεινολογεῖν καὶ ἕτερον τὸ ταπεινοφρο-
νεῖν, καὶ ἄλλο ταπείνωσις καὶ ἕτερον τὸ ἄνθος τῆς τα-
πεινώσεως, καὶ ὁ ταύτης καρπὸς ἄλλο καὶ τὸ τοῦ καρ-
ποῦ τούτου κάλλος καὶ τὸ τοῦ κάλλους ἡδὺ ἕτερον, καὶ
ἄλλο παρὰ ταῦτα αἱ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου ἐνέργειαι.
25 Τούτων δὲ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν εἰσι, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν·
καὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν, τὸ πάντα νοεῖν, τὸ πάντα φρονεῖν,
τὸ πάντα λογίζεσθαι καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ὅσα πρὸς
ταπείνωσιν ἡμᾶς ἄγουσιν· ἡ δὲ ἁγία ταπείνωσις καὶ
τὰ λοιπὰ αὐτῆς ιδιώματα, τὰ χαρίσματα καὶ αἱ ἐνέργει-
30 αι αὐτῆς, δῶρον Θεοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἡμῶν, ὧν οὐδεὶς κα-
ταξιωθήσεται ποτε, εἰ μὴ τὰ ὅσα ἐφ' ἑαυτῶ εἰσι κα-
λῶς προκαταβάλληται σπέρματα.

- 88** Τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμοῦμε κάποιο ἀπὸ τὰ τερπνὰ καὶ ἡδονικά τοῦ κόσμου δὲν ἰσοῦται μὲ τὸ νὰ ποθοῦμε τὰ αἰώνια καὶ ἀόρατα ἀγαθὰ· ἄλλο εἶναι τοῦτο καὶ ἄλλο ἐκεῖνο. Τὰ πρῶτα λοιπὸν κατεφρόνησαν πολλοί, τὰ δεύτερα ὅμως λίγοι ἄνθρωποι ἐφρόντισαν.
- 89** Τὸ νὰ ἀποστρέφεται κανεὶς καὶ νὰ μὴ ζητῇ τὴν δόξα τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ νὰ συνάπτεται στὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξύ τους· διότι τὴν πρώτη πολλοὶ ἀπώθησαν, ἂν καὶ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἄλλα πάθη, τὴν δεύτερη ὅμως πολὺ ὀλίγοι ἀξιώθηκαν νὰ λάβουν μὲ πολὺν κόπο καὶ πόνο.
- 90** Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο τὸ νὰ ἀρκῆται κανεὶς σὲ εὐτελὲς ἔνδυμα καὶ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ λαμπρὴ στολὴ καὶ τὸ νὰ ἐνδύεται τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ· ἄλλο εἶναι τοῦτο καὶ ἄλλο ἐκεῖνο. Τὸ μὲν εὐτελὲς ἔνδυμα μερικοί, ἂν καὶ ἐπιέζονταν ἀπὸ μύριες ἐπιθυμίες, εὐκόλα τὸ κατεφρόνησαν, τὸ δὲ φῶς περιβάλλονται μόνο ἐκεῖνοι ποὺ τὸ ἐπιζητοῦν ἀνευδότης μὲ κάθε εἶδος κακοπάθειας καὶ γίνονται υἱοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας⁶⁷ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν.
- 91** Ἄλλο εἶναι τὸ ταπεινολογεῖν καὶ ἄλλο τὸ ταπεινοφρονεῖν, ἄλλο ἢ ταπείνωσις καὶ ἄλλο τὸ ἄνθος τῆς ταπεινώσεως, ἄλλο ὁ καρπὸς αὐτῆς καὶ ἄλλο τὸ κάλλος τοῦ καρποῦ τούτου καὶ ἢ γλυκύτης τοῦ κάλλους, καὶ ἄλλο ἀπὸ ὅλα αὐτὰ οἱ ἐνέργειες ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦτον. Ἀπὸ αὐτὰ δὲ ἄλλα εἶναι στὴν ἐξουσία μας καὶ ἄλλα ὄχι. Στὴν ἐξουσία μας εἶναι τὸ νὰ τὰ νοοῦμε ὅλα, τὸ νὰ τὰ φρονοῦμε ὅλα, τὸ νὰ σκεπτώμαστε καὶ λέγωμε καὶ πράττωμε ὅλα ὅσα ὁδηγοῦν πρὸς τὴν ταπείνωσι· ἢ δὲ ἁγία ταπείνωσις καὶ τὰ ἄλλα ιδιώματά της, τὰ χαρίσματα καὶ οἱ ἐνέργειές της, εἶναι δῶρο Θεοῦ καὶ ὄχι ἀπὸ ἐμᾶς· αὐτὰ πάντως κανεὶς δὲν θὰ τὰ ἀξιωθῇ ποτέ, ἂν δὲ προκαταβάλλῃ καλῶς τὰ σπέρματα ποῦ εἶναι στὴν ἐξουσία του.

67. Α' Θεσσ. 5, 5.

92

Τὸ μὴ ἀγανακτεῖν ἐν ἀτιμίαις καὶ ὑβρεσι καὶ ἐν πειρασμοῖς καὶ θλίψεσιν ἄλλο, καὶ ἄλλο τὸ εὐδοκεῖν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὸ εὐχεσθαι ὑπὲρ τῶν ταῦτα ποιούντων εἰς ἡμᾶς ἕτερον· καὶ ἄλλο τὸ ἀπὸ ψυχῆς αὐτοὺς ἀγαπᾶν, καὶ
 5 ἕτερον παρὰ ταῦτα τὸ νοερῶς ἀνατυποῦν τὸ πρόσωπον ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν καὶ ὡς γνησίους φίλους ἀπαθῶς αὐτοὺς κατασπάζεσθαι ἐν δάκρυσιν ἀγάπης εἰλικρινοῦς, ἴχνους δηλονότι ἀηδίας καθόλου τινὸς μὴ εὐρισκομένου τότε ἐν τῇ ψυχῇ. Μείζον δὲ τούτων ἀπάντων ὧν εἴ-
 10 πομεν, ὅταν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν, τὴν ἴσην ἔχη τις καὶ ὁμοίαν ἀναλλοιώτως διάθεσιν πρὸς τοὺς κατὰ πρόσωπον λοιδοροῦντας καὶ ἐνδιαβάλλοντας καὶ κατακρίνοντας καὶ καταδικάζοντας καὶ ὑβρίζοντας καὶ ἐμπτύοντας αὐτόν, ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸς τοὺς ἐν προσχή-
 15 ματι μὲν φιλίας ἔξωθεν διακειμένους, λάθρα δὲ τὰ ὁμοια διαπραττομένους μὲν, μὴ λανθάνοντας δέ. Ἄσυγκρίτως δὲ τούτων πάλιν μείζον εἶναι, ὑπολαμβάνω τὸ ἐν λήθῃ παντελεῖ γενέσθαι, ὧν ἂν πάθοι τις καὶ μήτε ἀπόντων τῶν θλιψάντων αὐτόν μήτε παρόντων μεμνη-
 20 σθαί τινος τῶν γεγονότων, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς φίλοις καὶ τούτους ἀνεγνοίως τῶν συμβάντων προσαποδέχεσθαι ἐν τε συνομιλίαις ἐν τε συνεστιάσεσιν.

93

Οὐκ οἶον τὸ μεμνηῆσθαι Θεοῦ, τοιοῦτον καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν Θεόν· οὐδὲ οἶον τὸ φοβεῖσθαι αὐτόν, τοιοῦτον
 25 καὶ τὸ τηρεῖν τὰς αὐτοῦ ἐντολάς· ἄλλο γὰρ ταῦτα καὶ ἄλλο ἐκεῖνα, τελείων δὲ ὅμως καὶ ἀπαθῶν τὰ ἀμφοτέρω.

94

Ἄλλο ἢ ἀναμαρτησία καὶ ἕτερον ἢ τῶν ἐντολῶν ἐργασία· ἢ μὲν γὰρ ἀγωνιζομένων καὶ τῶν κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ζώντων ἐστίν, ἢ δὲ πρώτη μόνων τῶν τὴν πρῶ-
 30 τὴν κτησαμένων ἀπάθειάν ἐστιν.

95

Οὐκ εἴ τι πάντως ἀργία, τοῦτο καὶ ἡσυχία· οὐδὲ εἴ

92

Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀγανακτοῦμε γι' ἀτιμίες καὶ ὑβρεις, γιὰ πειρασμοὺς καὶ θλίψεις, καὶ ἄλλο τὸ νὰ εὐχαριστοῦμαστε γι' αὐτὰ καὶ νὰ εὐχώμαστε ὑπὲρ ἐκείνων ποὺ τὰ προκαλοῦν σ' ἐμᾶς⁶⁸. ἄλλο εἶναι τὸ νὰ τοὺς ἀγαποῦμε ἀπὸ ψυχὴ καὶ ἄλλο ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ νὰ ἀποτυπώνωμε νοερῶς τὸ πρόσωπο τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς καταφιλοῦμε ἀπαθῶς ὡς γνησίους φίλους μὲ δάκρυα εἰλικρινοῦς ἀγάπης. ὁπότε φυσικὰ δὲν εὐρίσκεται καθόλου οὔτε ἶχνος ἀηδίας στὴν ψυχὴ. Ἀνώτερο δὲ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀναφέραμε εἶναι, ὅταν ἀκόμη καὶ στὸν καιρὸ τῶν πειρασμῶν ἔχη κανεὶς ἴση καὶ ὁμοία ἀναλλοιώτως διάθεσι πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸν λοιδοροῦν κατὰ πρόσωπο καὶ τὸν διαβάλλουν, τὸν κατακρίνουν καὶ τὸν καταδικάζουν, τὸν ὑβρίζουν καὶ τὸν ἐμπτύουν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πρὸς ἐκείνους ποὺ ἐξωτερικὰ τηροῦν τὸ πρόσχημα φιλίας, κρυφὰ δὲ διαπράττουν τὰ ὅμοια χωρὶς νὰ διαφεύγουν τὴν προσοχή. Ἀσυγκρίτως δὲ ἀνώτερο τούτων πάλι θεωρῶ ὅτι εἶναι τὸ νὰ λησμονήσῃ κανεὶς τελείως ὅσα ἔχει ὑποφέρει καὶ νὰ μὴ τὰ θυμᾶται, εἴτε παρόντες εἴτε ἀπόντες εἶναι αὐτοὶ ποὺ τὸν ἔθλιψαν, νὰ προσδέχεται δὲ καὶ αὐτοὺς ὁμοίως μὲ τοὺς φίλους στίς συναναστροφές καὶ συνεστιάσεις χωρὶς ἀνάμνησι τῶν συμβάντων.

93

Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο τὸ νὰ ἐνθυμῆται κανεὶς τὸν Θεὸ καὶ τὸ ν' ἀγαπᾷ τὸν Θεό· οὔτε τὸ ἴδιο τὸ νὰ φοβῆται αὐτὸν καὶ τὸ νὰ τηρῆ τις ἐντολές του· διότι ἄλλο εἶναι αὐτὰ καὶ ἄλλο ἐκεῖνα, καὶ τὰ δύο ὁμως ἀρμόζουν στοὺς τελείους καὶ ἀπαθείς.

94

Ἄλλο εἶναι ἡ ἀναμαρτησία καὶ ἄλλο ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐντολῶν· ἡ δεύτερη εἶναι οἰκεία στοὺς ἀγωνιζομένους καὶ στοὺς ζῶντας κατὰ τὸ εὐαγγέλιο, ἡ δὲ πρώτη εἶναι οἰκεία μόνο σ' ἐκείνους ποὺ ἀπέκτησαν τὴν πρώτη ἀπάθεια.

95

Δὲν εἶναι ὅ,τι ἡ ἀργία, τοῦτο καὶ ἡ ἡσυχία· οὔτε ὅ,τι ἡ

68. Ματθ. 5, 44.

τι ἡσυχία, τοῦτο καὶ σιωπή· ἄλλο δὲ ταῦτα καὶ ἄλλο. Ἡ μὲν γὰρ μὴ βουλομένων ἐστὶν εἰδέναι τίς ἢ τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ μέθεξις μηδὲ τί τῶν καλῶν κατορθῶσαι· ἢ δέ, τῶν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ ποιουμένων αἰεὶ τὴν σχολὴν καὶ παρακαθημένων τῷ λόγῳ τῆς ἐμφύτου σοφίας Θεοῦ καὶ τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος ἐρευνῶντων καὶ ξένων μυστηρίων ἐν μνήσει γινομένων Θεοῦ. Ἡ δὲ τρίτη, τῶν τὴν νοερὰν ἐργασίαν ἐργοζομένων ἐστὶν ἐν προσοχῇ ἐμμερίμνου διανοίας τῶν λογισμῶν.

96 10 Οὗ ταῦτὸν ἀναχώρησις, ἢ ἐκ τόπου εἰς τόπον μετάβασις, καὶ αὐτὴ ἢ ὄντως ἀληθῆς ξενιτεία, ἀλλ' ἕτερον καὶ ἕτερον. Ἡ μὲν γάρ, τῶν πιστευόντων ἐστὶ καὶ ἡ διὰ ὀλιγωρίαν ὑπὸ ἀστάτου μεταφερομένων νοῶς ἢ διὰ ὑπερβολὴν θερμότητος, ἐφιεμένων ἔτι τῶν κρειπτόνων 15 ἀγῶνων. Ἡ δὲ τῶν ἐσταυρωμένων ἐστὶ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι καὶ μετὰ μόνου Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων εἶναι αἰεὶ ἐπιποθούντων καὶ μὴ ἐπιστρεφομένων ὅλως πρὸς τὰ ἀνθρώπινα.

97 Ἔτερον τὸ ἀνθίστασθαι καὶ πολεμεῖν τοῖς ἐχθροῖς καὶ 20 ἕτερον τὸ τελείως ἠττῆσαι καὶ ὑποτάξαι καὶ θανατῶσαι αὐτούς· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἀγωνιστῶν καὶ γενναίων τὴν ἀσκησιν, τὸ δὲ δεύτερον, ἀπαθῶν καὶ τελείων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἅπαντα πράξεις τῶν ἐν φωτὶ ἀπαθείας περιπατούντων, ἀγίων εἰσὶν· οἱ δὲ τούτων ἔξω εἰς 25 τοὺς εἶναι καταμανθάνοντες μὴ πλανηθῶσιν ὑπὸ τινος μῆδὲ τὰς ἰδίας ἀπατῶσι ψυχάς, ἀλλ' ἰδέτωσαν ὡς ἐν σκότει ματαίως διαπορεύονται.

98 Πολλοὶ μὲν, ἄλλος δι' ἄλλο τι καὶ δι' ἕτερον ἕτερος, πρὸς ταῦτα ἠπειχθησαν· ὀλίγοι δὲ λίαν οἱ μετὰ ἐμφύ-

69. Σ' ἓνα χειρόγραφο τὰ κεφάλαια 97 καὶ 98 εἶναι ἠνωμένα, ὥστε διατηρεῖται στὸ τέλος ὁ ἀριθμὸς ἑκατό.

ήσυχία, τοῦτο καὶ ἡ σιωπὴ· ἄλλο τὸ ἓνα καὶ ἄλλο τὸ ἄλλο. Ἡ πρώτη εἶναι κατάστασις ἐκείνων ποῦ δὲν θέλουν νὰ γνωρίζουν ποιά εἶναι ἡ μέθεξις τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τί εἶναι ἡ ἐπίτευξις τῶν καλῶν· ἡ δευτέρα εἶναι γνώρισμα ἐκείνων ποῦ ἀσχολοῦνται πάντοτε μὲ τὴν γνῶσι τοῦ Θεοῦ, προσέχουν τὸν λόγο τῆς ἔμφυτης σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἐρευνοῦν τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος καὶ μυοῦνται τὰ παραξένα μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ τρίτη ἀρμόζει στοὺς ἐκτελοῦντας τὴν νοερὰ ἐργασία μὲ προσοχὴ ἐμμέριμνης διανοίας τῶν λογισμῶν.

96 Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο ἡ ἀναχώρησις, δηλαδὴ ἡ ἀπὸ τόπο σὲ τόπο μετάβασις, καὶ ἡ πραγματικῶς ἀληθινὴ ξενιτεία, ἀλλὰ εἶναι ἄλλο καὶ ἄλλο ἡ καθεμία. Ἡ μία ταιριάζει στοὺς ἀκόμη πυγμαχοῦντας, οἱ ὁποῖοι ἢ λόγῳ ἀδιαφορίας παρασύρονται ἀκόμη ἀπὸ ἄστατο νοῦ, ἢ λόγῳ ὑπερβολικῆς θερμότητος ποθοῦν ἀκόμη τοὺς ἀνωτέρους ἀγῶνες. Ἡ ἄλλη ταιριάζει στοὺς ἐσταυρωμένους γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ποῦ ποθοῦν νὰ εἶναι πάντοτε μὲ μόνο τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ δὲν στρέφονται καθόλου πρὸς τὰ ἀνθρώπινα.

97 Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ ἀνθίσταται κανεὶς καὶ νὰ πολεμῇ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἄλλο τὸ νὰ τοὺς νικήσῃ τελείως καὶ τοὺς ὑποτάξῃ καὶ τοὺς θανατώσῃ· τὸ πρῶτο εἶναι τῶν ἀγωνιστῶν καὶ γενναίων στὴν ἄσκησι, τὸ δὲ δεύτερο εἶναι τῶν ἀπαθῶν καὶ τελείων. Ἄλλὰ αὐτὰ μὲν ὅλα εἶναι πράξεις τῶν ἀγίων ποῦ περιπατοῦν στὸ φῶς τῆς ἀπαθείας· ὅσοι δὲ ἀντιλαμβάνονται ὅτι εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτές, νὰ μὴ πλανηθοῦν ἀπὸ κανένα καὶ νὰ μὴ ἀπατήσουν τίς ψυχές των, ἀλλ' ὡς προσέξουν ὅτι βαδίζουν ματαίως στὸ σκότος⁶⁹.

98 Πολλοὶ ἔσπευσαν πρὸς αὐτὰ, ὁ καθένας γιὰ κατι ἄλλο· πολλοὶ ὀλίγοι ὅμως εἶναι ὅσοι ἐπεχείρησαν μὲ ἔμφυτο φόβο

του φόβου καὶ ἀγάπης Θεοῦ τῆς πράξεως αὐτῶν ἐπε-
 χείρησαν, οἱ καὶ μόνοι ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος βοη-
 θούμενοι συντόμως κατορθοῦσι τὴν τῆς ἀρετῆς ἐργα-
 σίαν καὶ πρὸς τὰ εἰρημένα προσεπεκτείνονται. Οἱ δ' ἄλ-
 5 λοι ἀφίενται ὡς «ἐν ἀβάτῳ» περιπλανᾶσθαι, κατὰ τὸ
 εἰρημένον «καὶ οὐχ ὁδῶ», κατὰ τὸ «ἐξαπέστειλα αὐτοὺς
 κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσον-
 ται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν».

99

Ἄλλως ἔχων τὰ μὲν αἰσθητῶς λεχθέντα νοήσειε, περὶ
 10 δὲ τῶν πνευματικῶς καὶ νοερῶς εἰρημένων, ψιλᾶς ἔξει
 τῶν νοημάτων τὰς θεωρίας, μᾶλλον δὲ ἀναπλάσει ἀνα-
 πλάσματα ψευδῆ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ, τῆς δὲ ἀληθεί-
 15 ας τῶν λεγομένων μακρὰν ὡς ψευσθεὶς ἔσται σφόδρα.

100

Ἄλλως ἔχων τὰ μὲν αἰσθητῶς λεχθέντα νοήσειε, περὶ
 20 δὲ τῶν πνευματικῶς καὶ νοερῶς εἰρημένων, ψιλᾶς ἔξει
 τῶν νοημάτων τὰς θεωρίας, μᾶλλον δὲ ἀναπλάσει ἀνα-
 πλάσματα ψευδῆ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ, τῆς δὲ ἀληθεί-
 25 εὐχου τοῦ ταπεινοῦ ὡς μετὰ Θεοῦ συνάφειαν ἐσχηκῶς
 καὶ παρησίαν πρὸς αὐτὸν ἀκαταίσχυντον.

25 Θεοῦ : Θεὸν D

70. Ψαλμ. 106, 40.

71. Ψαλμ. 80, 13.

καὶ ἀγάπη Θεοῦ νὰ τὰ ἐκτελέσουν· μόνο αὐτοί, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν ἄνωθὲν χάρι, κατορθώνουν γρήγορα τὴν ἄσκησι τῆς ἀρετῆς καὶ ἐπεκτείνονται ἐπίσης πρὸς τὰ λεχθέντα. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀφήνονται νὰ περιπλανῶνται σὰν σὲ «ἄβατο» τόπο καὶ ὄχι «ὁδόν»⁷⁰, κατὰ τὸ ρητὸ καὶ κατὰ τὸ «τοὺς ἔξαιπέσειλα στίς ἐπιθυμίας τῆς καρδιᾶς των, θὰ βαδίσουν κατὰ τίς ἐπιθυμίας των»⁷¹.

99

“Ὁποῖος ἔχει λάβει πείρα αὐτῶν τῶν καταστάσεων διὰ τοῦ καλλίστου ζήλου, θὰ γνωρίσῃ τὴν σημασία τῶν λεγομένων. “Ὁποῖος εἶναι σὲ ἄλλη κατάστασι, τὰ μὲν αἰσθητῶς λεχθέντα θὰ ἐννοήσῃ, διὰ δὲ τὰ πνευματικῶς καὶ νοερῶς λεγόμενα θὰ λάβῃ τίς θεωρίας γυμνές ἀπὸ νοήματα, μᾶλλον δὲ θὰ πλάσῃ ψευδῆ φαντάσματα στὴν διάνοιά του, ἐνῶ θὰ εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῶν λεγομένων σὰν σὲ ψευδαισθήσεις.

100

“Ὅταν κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ ἰδρώτων φθάσῃς ἐπάνω ἀπὸ τὴν μικρότητα τοῦ σώματος καὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τίς ἀνάγκες του, τὸ περιφέρεις ἐλαφρὸ καὶ σὰν πνευματικὸ, μὴ αισθανόμενο οὔτε κόπο οὔτε πείνα οὔτε δίψα, ὅποτε βλέπεις τὸν ὑπεράνω τοῦ νοῦ καλύτερα ἀπὸ καθρέπτη καὶ μὲ ἀνοιγμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὰ δάκρυα βλέπεις αὐτὸν ποὺ κανεὶς δὲν ἔχει ἰδεῖ ποτέ⁷² καὶ καθὼς ἡ ψυχὴ σου δαγκώνεται ἀπὸ τὸν ἔρωτα ἐκείνου, τονίζεις θρηῆνο ἀνάμικτο μὲ δάκρυα· τότε νὰ μνημονεύῃς καὶ νὰ ὑπερεύχεσαι καὶ γιὰ ἐμένα τὸν ταπεινὸ, διότι ἔχεις ἀποκτήσει συνάφεια μὲ τὸν Θεὸ καὶ παρρησία ἀκαταίσχυνη πρὸς αὐτόν.

72. Ἡ ἑκατοντάς πρέπει νὰ ἔχη ἑκατὸ μόνο κεφάλαια. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸ 101 προέκυψε εἴτε μὲ προσθήκη ἀπὸ δεύτερο πρόσωπο εἴτε μὲ διάσπασι ἑνὸς κεφαλαίου σὲ δύο (βλ. σημειώσεις στὸ 87 καὶ στὸ 97).

73. Ἰω. 1, 18.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕ'

1 Οὔτε τῷ θεολογοῦντι ἀρμόζει μετάνοια οὔτε τῷ με-
τανοοῦντι θεολογία· καθόσον γὰρ ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ
ἀπὸ δυσμῶν, κατὰ τοσοῦτον ὑψηλότερα ἢ θεολογία τῆς
μετανοίας ἐστίν. Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ὁ ἐν νόσοις καὶ
5 ἀσθενείαις διάγων ἢ ὡς ρακοδυτῶν πέννης καὶ κράζων
ἐλεημοσύνην, οὔτως ὁ ἐν μετανοίᾳ ὢν καὶ τὰ τῆς με-
τανοίας ἔργα ἐν ἀληθείᾳ ποιῶν χρηματίζει· ὁ δέ γε θεο-
λογῶν ὁμοίως ἐστὶ τῷ ἐν ταῖς βασιλείοις αὐλαῖς ἀνα-
τρεφομένῳ ἐν λαμπρότητι βασιλικωτάτης στολῆς καὶ
10 οἰκείῳ ὄντι τῷ βασιλεῖ λαλοῦντί τε αὐτῷ ἀεὶ καὶ ἐξ
αὐτοῦ καθ' ὥραν ἐνηχουμένῳ τρανώς τὰ ἐκείνου προσ-
τάγματα καὶ θελήματα.

2 Ἡ προσθήκη τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ ἀγνωσίας τῶν
ἄλλων ἀπάντων αἰτία καὶ πρόξενος γίνεται, οὐ μὴν ἄλ-
15 λὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἐλλάμψεως αὐ-
τοῦ παντελῆς ἀβλεψία, καὶ ἢ ὑπὲρ αἴσθησιν ὑπερτελῆς
αἴσθησις πάντων τῶν ἔξω ταύτης ὄντων ἀναισθησία.
Ἡ γὰρ ὁποῖα καὶ ποταπὰ καὶ ποῦ καὶ τίνα καὶ πῶς τὰ
ἐν οἷς ἐστὶν ἀγνοοῦσα καὶ καταμαθεῖν ἢ κατανοῆσαι ὄ-
20 λως ταῦτα μὴ ἐξισχύουσα πῶς αἴσθησις ἐστὶ, καὶ οὐχὶ
μᾶλλον ὑπὲρ αἴσθησιν μὲν ἐκεῖνα, ὁ δὲ νοῦς ἐν αἰσθήσει
τῆς ἑαυτοῦ ἀσθενείας ἀναισθητος πρὸς τὰ ὑπὲρ αἴσθη-
σιν εὔρεθῆ; «Ἄ γὰρ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ

1. Θεολογία εἶναι ἢ κατάστασις τῆς θεωρίας τοῦ Θεοῦ, μετάνοια εἶναι
κατάστασις τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐντολῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ

- 1 Ούτε σὸν θεολογοῦντα ἀρμόζει μετάνοια οὔτε σὸν μετανοοῦντα θεολογία· διότι ἡ θεολογία εἶναι τόσο ὑψηλότερη ἀπὸ τὴν μετάνοια¹ ὅσο ἀπέχει ἡ Ἀνατολή ἀπὸ τὴν Δύσι². Αὐτὸς ποῦ εἶναι στὴν κατάστασι τῆς μετανοίας καὶ ἐκτελεῖ τὰ ἔργα τῆς μετανοίας εἰλικρινῶς εἶναι σὰν ὁ ἄνθρωπος ποῦ ζῆ μέσα σὲ ἀρρώστιες καὶ ἀσθένειες ἢ σὰν ρακένδυτος πτωχὸς ποῦ ζητεῖ ἐλεημοσύνη· ἐκεῖνος ὅμως ποῦ θεολογεῖ εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ποῦ διατρίβει στίς βασιλικές αὐλές μὲ λαμπρὴ ἀνακτορικὴ στολή καὶ εἶναι οἰκεῖος σὸν βασιλέα, τοῦ ὁμιλεῖ πάντοτε κατὰ πρόσωπο καὶ κάθε στιγμὴ ἀκούει καθαρὰ τὰ προστάγματα καὶ θελήματά του.
- 2 Ἡ ἀπόκτησις τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ γίνεται αἰτία καὶ πρόξενος ἀγνωσίας ὅλων τῶν ἄλλων πραγμάτων, καθὼς ἐπίσης καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἔλλαμψις ἀπὸ αὐτὸν εἶναι πλήρης ἀβλεψία, καὶ ἡ ὑπὲρ αἴσθησις ὑπερτελεῖα αἴσθησις εἶναι ἀναισθησία ὅλων τῶν εὐρισκομένων ἔξω ἀπὸ αὐτήν. Πραγματικὰ ἡ λειτουργία ποῦ ἀγνοεῖ ποιοῦ εἶδους, ποιᾶς προελεύσεως, ποῖα καὶ πῶς εἶναι τὰ πράγματα μέσα στὰ ὁποῖα εὐρίσκεται, καὶ δὲν κατορθώνει νὰ τὰ μάθῃ ἢ ἔστω καὶ νὰ κατανοήσῃ, πῶς θὰ εἶναι αἴσθησις, καὶ δὲν θὰ εἶναι μᾶλλον ἐκεῖνα μὲν τὰ πράγματα ὑπὲρ αἴσθησι, ὁ δὲ νοῦς στὴν αἴσθησι τῆς ἀσθενείας του ἀναισθητος πρὸς τὰ ὑπὲρ αἴσθησι; Διότι «ὄσα ὀφθαλμὸς δὲν

2. Ψαλμ. 102, 12.

ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη», πῶς αἰσθήσει ὑποβληθήσονται;

3 Ὁ τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν ἡμῖν χαριζόμενος Κύριος διδωσιν ἡμῖν καὶ ὑπὲρ αἰσθησιν αἰσθησιν ἄλλην διὰ τοῦ
5 Πνεύματος αὐτοῦ, ὅπως τῶν ὑπὲρ αἰσθησιν αὐτοῦ δωρεῶν καὶ χαρισμάτων ὑπερφυῶς διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων τρανώς καὶ καθαρώς αἰσθανώμεθα.

4 Πᾶς ὁ ἀναίσθητος πρὸς τὸ ἐν πρὸς πάντα ἀναίσθητός ἐστιν, ὡς καὶ ὁ αἰσθησιν ἔχων πρὸς τὸ ἐν ἐν αἰσθήσει πάντων ἐστὶ καὶ τῆς αἰσθήσεως πάντων ἐκτός ἐστιν.
10 Ἐν τῇ αἰσθήσει πάντων ἐστὶ καὶ ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως αὐτῶν οὐ καταλαμβάνεται.

5 Ὁ κωφὸς πρὸς τὸν λόγον κωφὸς πρὸς πᾶσαν φωνὴν ἐστὶν, ὡς καὶ ὁ ἀκούων τοῦ λόγου πάντων ἀκούει· οὗτος
15 κωφεύων ἐστὶ πρὸς πᾶσαν φωνήν, πάντων ἀκούει καὶ οὐδενός, εἰ μὴ τῶν ἐν λόγῳ μόνων τοὺς λόγους ποιουμένων, καὶ οὐδὲ αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ λόγου μόνου τοῦ ἐν τῇ φωνῇ ἀφώνως φθεγγομένου.

6 Ὁ ἀκούων οὕτω καὶ βλέπων καὶ αἰσθανόμενος οἷδε
20 δε τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν. Ὁ δὲ μὴ εἰδῶς πρόδηλός ἐστιν ὅτι οὐδὲ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς τετρανωμένα καὶ ὑγιῆ ἐπιφέρεται· οὕτω δὲ ἔχων οὐπω ἔγνω ὅτι ἐπόπτῃς ἐκτίσθη τῆς ὀρωμένης κτίσεως καὶ μύστης τῆς νοουμένης, ἀλλ' ἐν τιμῇ ὦν, παρεσυνεβλήθη
25 θη καὶ ὁμοιωθῆ τοῖς ἀνοήτοις καὶ ἀχθοφόροις κτήνεσι καὶ ὁμοιωθεὶς μένει τοιοῦτος ἔτι μὴ ἐπαναστραφεῖς, μὴ ἐπανακληθεῖς, ἢ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀξίωμα ἀναχθεῖς κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκονομίας τοῦ δεσπότητος καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

3. Α' Κορ. 2, 9.

4. Βλ. Κατηχήσεις 28, 18, καὶ Κεφάλαια 51 καὶ 52.

5. Βλ. Κατηχήσεις 28, 18.

εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἤκουσε καὶ ὅσα δὲν ἔφθασαν σὲ καρδιὰ ἀνθρώπου»³, πῶς θὰ ὑποβληθοῦν στὴν αἴσθησι;

3 Ὁ Κύριος ποὺ μᾶς χαρίζει τὰ ὑπὲρ αἴσθησι μᾶς δίδει διὰ τοῦ Πνεύματός του ἄλλη αἴσθησι ὑπὲρ αἴσθησι, ὥστε δι' ὅλων τῶν αἰσθήσεων νὰ αἰσθανώμαστε τρανῶς καὶ καθαρῶς κατὰ ὑπερφυῆ τρόπο τις ὑπὲρ αἴσθησι δωρεές καὶ τὰ χαρίσματα του.

4 Κάθε ἄνθρωπος ποὺ εἶναι ἀναίσθητος πρὸς τὸ Ἔνα εἶναι ἀναίσθητος πρὸς ὅλα, ὅπως καὶ αὐτὸς ποὺ ἔχει αἴσθησι πρὸς τὸ Ἔνα ἔχει αἴσθησι ὅλων καὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν αἴσθησι ὅλων· εἶναι στὴν αἴσθησι ὅλων, ἀλλὰ δὲν κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν αἴσθησί τους⁴.

5 Ὁ κωφὸς πρὸς τὸν Λόγο εἶναι κωφὸς πρὸς κάθε φωνή, ὅπως καὶ ὁ ἀκούων τὸν Λόγο, ἀκούει τὰ πάντα· αὐτὸς κωφεύει πρὸς κάθε φωνή, ἀκούει τὰ πάντα καὶ κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους μόνο ποὺ μορφώνουν τοὺς λόγους στὸν Λόγο, καὶ οὔτε κἂν αὐτούς, ἀλλὰ μόνο τὸν Λόγο ὁ ὁποῖος φθέγγεται στὴν φωνὴ ἀφώνως.

6 Ὅποιος ἀκούει καὶ βλέπει καὶ αἰσθάνεται ἔτσι, γνωρίζει τὴν σημασία τῶν λεγομένων. Ὅποιος δὲν γνωρίζει, προφανῶς δὲν ἔχει οὔτε τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς καθαρὰ καὶ ὑγιῆ. Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι εὐρισκόμενος δὲν ἔχει ἀντιληφθῆ ἀκόμη ὅτι ἐκτίσθηκε ὡς ἐπόπτης τῆς ὀρωμένης κτίσεως καὶ μύστης τῆς νοουμένης⁵, ἀλλ' ἐνῶ εἶναι σὲ τιμητικὴ θέσι ἐξισώθηκε καὶ ἐξωμοιώθηκε μὲ τὰ ἄλογα καὶ ἀχθοφόρα κτήνη⁶, καὶ ἀφοῦ ἐξωμοιώθηκε, μένει σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι ἀκόμη, χωρὶς νὰ ἐπιστραφῆ, χωρὶς νὰ ἐπιναφερθῆ οὔτε νὰ ἀναβιβασθῆ πάλι στὸ πρῶτο ἀξίωμα, κατὰ τὴν δωρεὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ Δεσπότη καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ⁷.

6. Βλ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 38, 11. 45, 7. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις 26.

7. Ψαλμ. 48, 13.

8. Κεφάλαια 1, 54. Κατηχήσεις 28, 19.

- 7 Κάτω ὦν μὴ ἐρεῦνα τὰ ἄνω· πρὸ δὲ τοῦ γενέσθαι σε ἄνω, μὴ πολυπραγμονήσης τὰ κάτω, ἵνα μὴ ὀλισθήσας ἀμφοτέρων ἐκπέσης, μᾶλλον δὲ συναπολειφθῆς τοῖς κάτω.
- 8 5 Καθάπερ ὁ ἀπὸ πτωχείας ἐσχάτης ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς πλοῦτον ἀνενεχθεῖς, καὶ περιφανὲς ἀξίωμα στολήν τε παρ' αὐτοῦ λαμπρὰν ἐνδυθεῖς καὶ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἴστασθαι κελευσθεῖς, αὐτόν τε τὸν βασιλέα μετὰ πόθου ὄρᾳ καὶ ὡς εὐεργέτην ὑπεραγαπᾷ, τὴν στολήν τε ἣν ἐνεδύσατο τρανώως κατανοεῖ καὶ τὸ ἀξίωμα ἐπιγινώσκει καὶ τὸν δοθέντα αὐτῷ πλοῦτον ἐπίσταται· οὕτω καὶ μοναχὸς ὁ ἀληθῶς ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων ἀναχωρήσας καὶ προσελθὼν τῷ Χριστῷ, ἀνακληθεῖς τε εὐαισθήτως καὶ πρὸς ὕψος 15 πνευματικῆς θεωρίας διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐργασίας ἀνενεχθεῖς, αὐτόν τε τὸν Θεὸν ἀπλανῶς ὄρᾳ καὶ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ἀλλοίωσιν τρανώως κατανοεῖ· βλέπει γὰρ αἰεὶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος τὴν περιλάμπουσαν αὐτόν, ἣτις ἐνδυμα καλεῖται καὶ βασιλείος ἀλουργίς, 20 μᾶλλον δ' ὅπερ αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός, εἴπερ αὐτὸν οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες ἐπενδύονται.
- 9 Ὁ τὸν οὐράνιον πλοῦτον πεπλουτηκῶς, τὴν παρουσίαν λέγω καὶ κατασκήνωσιν τοῦ εἰπόντος, «ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν», 25 ἐν γνώσει ψυχῆς ἐπίσταται ὅσης ἀπέλαυσε χάριτος καὶ ὅσον καὶ οἶον ἐπιφέρεται ὄλβον κατὰ τὰ ἀνάκτορα τῆς καρδίας αὐτοῦ· ὡς γὰρ φίλος φίλῳ διαλεγόμενος τῷ Θεῷ, πεπαρησιασμένος παρίσταται πρὸ προσώπου τοῦ ἐν ἀπροσίτῳ κατοικοῦντος φωτί.
- 10 30 Μακάριος ὁ πιστεύων τούτοις, τρισμακάριος ὁ σπεύδων διὰ πράξεως καὶ ἀγώνων ἱερῶν καταλαβεῖν τὴν

- 7 Ἐφ' ὅσον εἶσαι κάτω, νά μὴ ἐρευνᾶς τὰ ἄνω· πρὶν ἀνεβῆς δὲ ἐπάνω, μὴ πολυπραγμονήσης γιὰ τὰ κάτω, γιὰ νά μὴ γλιστρήσης καὶ ἀπὸ τὰ δύο καὶ πέσης, μᾶλλον δὲ ἀπομείνης μαζὶ μὲ τὰ κάτω.
- 8 Αὐτός πού ἀπὸ ἐσχάτη πτωχεῖα ἀνυψώνεται ἀπὸ τὸν βασιλέα σὲ πλοῦτο, πού ἐνδύεται ἀπὸ αὐτὸν περίοπτο ἀξίωμα καὶ λαμπρὰ στολὴ καὶ πού προσκαλεῖται νά στέκεται ἐνώπιόν του, αὐτός βλέπει μὲ πόθο τὸν βασιλέα καὶ τὸν ὑπεραγαπᾶ ὡς εὐεργέτη, ἀντιλαμβάνεται σαφῶς τὴν σημασίαν τῆς στολῆς πού ἐνδύθηκε, ἀναγνωρίζει τὸ ἀξίωμα καὶ ἐπιγινώσκει τὸν πλοῦτο πού ἔλαβε. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς πού πραγματικὰ ἀναχώρησε ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματά του καὶ προσῆλθε στὸν Χριστό, πού ἀνακλήθηκε εὐαισθητῶς καὶ διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν ἀνυψώθηκε πρὸς τὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς θεωρίας, αὐτός καὶ τὸν Θεὸ βλέπει ἀπλάνευτα καὶ τὴν ἀλλοίωσιν πού ἔγινε σ' αὐτὸν κατανοεῖ καθαρὰ· διότι βλέπει πάντοτε τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος πού τὸν περιλάμπει, ἢ ὁποῖα καλεῖται ἔνδυμα καὶ βασιλικὴ πορφύρα, μᾶλλον δὲ ἢ ὁποῖα εἶναι αὐτός ὁ Χριστός, ἂν αὐτὸν ἐνδύωνται οἱ πιστεύοντες σ' αὐτόν.
- 9 Αὐτός πού ἔχει ἀποκτήσει τὸν οὐράνιον πλοῦτον, δηλαδὴ τὴν παρουσίαν καὶ ἐνοίκησιν ἐκείνου πού εἶπε, «ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ θὰ ἔλθωμε καὶ θὰ κάμωμε σ' αὐτόν τὴν διαμονή μας»⁹, γνωρίζει ἐνσυνειδήτως πόση χάρι ἀπήλαυσε, γνωρίζει πόσου καὶ ποιοῦ εἴδους θησαυρὸν ἔχει στά ἀνάκτορα τῆς καρδιάς του. Διότι διαλεγόμενος μὲ τὸν Θεὸ ὡς φίλος πρὸς φίλον, παρουσιάζεται μὲ θάρρος ἐνώπιον τοῦ κατοικοῦντος στὸ ἀπρόσιτο φῶς¹⁰.
- 10 Μακάριος εἶναι ὁποῖος πιστεύει σ' αὐτά, τρισμακάριος εἶναι ὁποῖος σπεύδει διὰ πρακτικῆς καὶ ἱερῶν ἀγώνων

10. Α' Τιμ. 6, 16.

γνώσιν τῶν εἰρημένων· ἄγγελος, ἵνα μή τι πλέον εἶπω, ὁ πεφθακῶς διὰ θεωρίας καὶ γνώσεως ἐν τῷ ὕψει ταύτης τῆς στάσεως καὶ πλησίον Θεοῦ ὡς Υἱὸς Θεοῦ γεγονώς.

11 5 Ὁν τρόπον ὁ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης ἰστάμενος βλέπει μὲν τῶν ὑδάτων τὸ ἄπειρον πέλαγος, οὐ μόντοι τὸ πέρασ τούτων καταλαβεῖν δύναται, ἀλλὰ μέρος τι καθορᾷ· οὕτω καὶ ὁ εἰς τὸ ἄπειρον πέλαγος τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης διὰ θεωρίας ἐνατενίσαι ἀξιωθεῖς καὶ
10 κατιδεῖν αὐτὸ νοερῶς, οὐχ ὅσον ἐστίν, ἀλλ' ὅσον ἐφικτὸν τοῖς νοεροῖς ὄμμασιν αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καθορᾷ.

12 Ὡσπερ ὁ παρὰ τὴν θάλασσαν ἐστηκῶς οὐ μόνον αὐτὴν ὄρᾷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὕδατα αὐτῆς εἰσέρχεται ὅσον βούλεται, οὕτω καὶ ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Θεοῦ οἱ βουλόμενοι τῶν πνευματικῶν ἐν μεθέξει ἅμα καὶ θεωρία, καθόσον
15 δι' ἐφέσεως ἐπειχθῶσι, μετὰ γνώσεως γίνονται.

13 Καθάπερ ὁ παρὰ τὰς θαλαττίας ὄχθας ἰστάμενος, ἕως μὲν ἔξω τῶν ὑδάτων ἐστίν, ἅπαντα καθορᾷ καὶ τὸ πέλαγος τῶν ὑδάτων κατανοεῖ, ἐπὰν δὲ ἀρξῆται εἰσέρχεσθαι ἐν τοῖς ὕδασι καὶ ἐν ἐκείνοις βαπτίζεσθαι, καθόσον
20 κατέρχεται, κατὰ τοσοῦτον καὶ τῆς θεωρίας τῶν ἔξω ἀπολιμπάνεται· οὕτω καὶ οἱ τοῦ θείου φωτὸς ἐν μεθέξει γινόμενοι, καθόσον εἰς γνώσιν προκόπτουσι θείαν, εἰς ἀγνωσίαν μᾶλλον κατὰ ἀναλογίαν ἐμπίπτουσιν.

14 Ὡσπερ ὁ εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης μέχρι γονάτων
25 ἢ τῆς ὀσφύος γινόμενος ἅπαντα τρανῶς τὰ ἔξωθεν ὄντα τῶν ὑδάτων ὄρᾷ, ἐπὰν δὲ εἰς τὴν ἄβυσσον κατέλθῃ καὶ ὅλος αὐτὸς ὑπὸ τὰ ὕδατα γένηται, οὐκέτι τῶν ἔξωθεν ὄρᾷν τι δύναται, εἰ μὴ τοῦτο μόνον οἶδεν ὅτι ὅλος ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ἐστίν· οὕτω συμβαίνει γίνεσθαι καὶ εἰς τοὺς κατὰ προκοπὴν πνευματικὴν ἀυξάνοντας καὶ εἰς τελειότητα γνώσεως καὶ θεωρίας ἀνερχομένους.

ν' ἀποκτήσῃ τὴν γνῶσι τῶν λεχθέντων ἄγγελος εἶναι, διὰ νὰ μὴ εἰπῶ τίποτε περισσότερο, αὐτὸς ποὺ διὰ θεωρίας καὶ γνώσεως ἔφθασε στὸ ὕψος αὐτῆς τῆς καταστάσεως καὶ ἦλθε στὸν Θεὸ ὡς υἱὸς Θεοῦ.

11 Ὅπως ὁ ἱστάμενος κοντὰ στὸν αἰγιαλὸ τῆς θάλασσας βλέπει μὲν τὸ ἄπειρο πέλαγος τῶν ὑδάτων, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ καταλάβῃ τὸ πέρασ των, ἀλλὰ βλέπει μόνο ἓνα μέρος· ἔτσι καὶ ὅποιος ἀξιώθηκε ν' ἀτενίσῃ διὰ τῆς θεωρίας στὸ ἄπειρο πέλαγος τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸ ἰδῇ νοερῶς, βλέπει ὄχι ὅσο εἶναι, ἀλλ' ὅσο εἶναι δυνατό στὰ νοερὰ μάτια τῆς ψυχῆς του.

12 Ὅπως ὁ ἱστάμενος κοντὰ στὴν θάλασσα δὲν βλέπει μόνο αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ εἰσέρχεται στὰ ὕδατά της ὅσο θέλει, ἔτσι καὶ στὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ὅσοι θέλουν φθάνουν στὴν μέθεξι καὶ θεωρία τῶν πνευματικῶν μὲ ἐπίγνωσι, ἐφ' ὅσον σπεύσουν μὲ πόθο.

13 Ὅπως ὁ ἱστάμενος κοντὰ στὶς θαλάσσιες ὄχθες, ὅσον καιρὸ μὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ ὕδατα, παρατηρεῖ τὰ πάντα καὶ ἀντιλαμβάνεται τὸ πέλαγος τῶν ὑδάτων, ὅταν δὲ ἀρχίσῃ νὰ εἰσέρχεται στὰ ὕδατα καὶ νὰ θυθίζεται σ' ἐκεῖνα, ὅσο κατέρχεται, τόσο χάνει τὴν θέα τῶν ἔξω· ἔτσι καὶ ὅσοι ἔφθασαν στὴν μέθεξι τοῦ θείου φωτός, ὅσο προκόπτουν σὲ θεία γνῶσι, περιπίπτουν μᾶλλον κατ' ἀναλογία σὲ ἀγνωσία.

14 Ὅπως αὐτὸς ποὺ θὰ εἰσέλθῃ στὰ ὕδατα τῆς θάλασσας ἔως τὰ γόνατα ἢ τὴν ὀσφύ βλέπει καθαρὰ ὅλα τὰ ἔξω ἀπὸ τὰ ὕδατα εὐρισκόμενα, ὅταν δὲ κατέλθῃ πρὸς τὸν βυθὸ καὶ φθάσῃ ὀλόκληρος κάτω ἀπὸ τὰ ὕδατα, δὲν μπορεῖ νὰ ἰδῇ τίποτε, μόνο δὲ τοῦτο γνωρίζει, ὅτι ὅλος εἶναι στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας· ἔτσι γίνεται καὶ μὲ αὐτοὺς ποὺ προοδεύουν κατὰ τὴν πνευματικὴ προκοπὴ καὶ ἀνέρχονται σὲ τελειότητα γνώσεως καὶ θεωρίας.

- 15 "Όταν οἱ πρὸς τὴν πνευματικὴν προκόπτοντες τελειότητα μερικῶς φωτίζονται, ἤτοι μόνον ἐλλάμπονται τὸν νοῦν, τότε τὴν δόξαν Κυρίου νοερῶς ἐνοπτρίζονται καὶ ἐπιγνώσεως γνῶσιν καὶ ἀποκαλύψεις μυστηρίων ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος μυστικῶς ἐκδιδάσκονται ἀπὸ τῆς τῶν ὄντων θεωρίας ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τὰ ὄντα ὄντος ἀναγόμενοι γνῶσιν.
- 16 Οἱ τῇ τελειότητι προσεγγίζοντες καὶ ἔτι βλέποντες ὡς ἐκ μέρους τὴν ἀπειρίαν καὶ ἀκαταληψίαν ὧν περ
10 ὄρωσι κατανοοῦντες ἐκπληττονται· καθόσον γὰρ τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως ὑπείσέρχονται, ἐπίγνωσιν τῆς ἑαυτῶν ἀγνωσίας λαμβάνουσιν· ὁπηνίκα δὲ τὸ ἀμυδρῶς πως φαινόμενον αὐτοῖς καὶ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ δεικνύμενον καὶ μερικῶς ἐλλάμπον αὐτῶν τὸ νοούμενον ὀφθῆναι πλέον
15 εὐδοκῆση καὶ ἐνωθῆναι κατὰ μέθεξιν τῷ ἐλλαμπομένῳ, ὅλον αὐτὸν περιλαμβάνον ἐν ἑαυτῷ, καὶ ὅλος ἐκεῖνος ἐν τῷ βάθει τοῦ Πνεύματος ὡς ἐν μέσῳ ἀβύσσου φωτοειδῶν ὑδάτων ἀπείρων ἐναπολειφθῆ, τηνικαῦτα εἰς παντελεῆ ἀγνωσίαν, ὡς ὑπὲρ ἅπασαν γνῶσιν γενόμενος, ἀ-
20 πορρήτως ἀνέρχεται.
- 17 Ἄπλοῦς ὢν ὁ νοῦς, μᾶλλον δὲ πάσης ἐννοίας γυμνός, καὶ ἐν ἀπλῷ εἰσδύς ὅλος θείῳ φωτὶ, ὑπ' αὐτοῦ καλυπτόμενος, οὐκ ἔχει ἄλλο τι τοῦ ἐν ᾧ ὑπάρχει εὐρεῖν, ἵνα καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου κατανόησιν κινηθῆ, ἀλ-
25 λὰ μένει ἐν τῷ βυθῷ τοῦ θείου φωτός, ἔξω ὅλως ἀποβλέψαι μὴ συγχωρούμενος. Καὶ τοῦτό ἐστιν «ὁ Θεὸς φῶς ἐστι» καὶ φῶς τὸ ἀκρότατον καὶ οἷς γενομένοις πάσης θεωρίας ἀνάπαυσις.
- 18 Ἄκίνητος τηνικαῦτα ὁ ἀεικίνητος νοῦς καὶ πάντη
30 ἀννένοιος γίνεται ὁπηνίκα ὅλος ὑπὸ τοῦ θείου γνόφου

11. Α' Κορ. 13, 12.

12. Ἰω. 1, 5.

- 15** "Όταν οἱ προκόπτοντες στήν πνευματική τελειότητα φωτίζονται μερικῶς, δηλαδή δέχονται ἔλλαμψι μόνο σὸν νοῦ, τότε κατοπτρίζονται νοερῶς τὴν δόξα Κυρίου καὶ ἀπὸ τὴν ἄνωθεν χάρι διδάσκονται μυστικῶς γνῶσι τῆς ἐπιγνώσεως καὶ ἀποκαλύψεις μυστηρίων, ἀνυψούμενοι ἀπὸ τὴν θεωρία τῶν ὄντων πρὸς τὴν γνῶσι τοῦ ὑπὲρ τὰ ὄντα ὄντος.
- 16** Οἱ προσεγγίζοντες στήν τελειότητα καὶ βλέποντες ἀκόμη σὰν ἀπὸ μέρος τὴν ἀπειρία καὶ ἀκαταληψία αὐτῶν ποὺ κατανοοῦν ἐκπλήσσονται· διότι ὅσο εἰσέρχονται σὸ φῶς τῆς γνώσεως τόσο λαμβάνουν ἐπίγνωσι τῆς ἀγνωσίας των. "Όταν δὲ τὸ φαινόμενο σ' αὐτοὺς κάπως ἀμυδρῶς καὶ δεικνυόμενο σὰν σὲ καθρέπτη¹¹ καὶ ἐλλάμπον μερικῶς τὴν νόησί τους εὐδοκῆση πλέον νὰ θεαθῆ καὶ νὰ ἐνωθῆ κατὰ μέθεξι μὲ τὸν ἐλλαμπόμενο, περιλαμβάνοντάς τον ὀλόκληρο μέσα του, καὶ ὀλόκληρος ἐκεῖνος ἐναπολειφθῆ σὸ βάθος τοῦ Πνεύματος σὰν μέσα σὲ ἄβυσσο ἀπειρων φωτειδῶν ὑδάτων, τότε ἀνέρχεται ἀπορρήτως σὲ πλήρη ἀγνωσία, διότι φθάνει ἐπάνω ἀπὸ κάθε γνῶσι.
- 17** "Όταν ὁ νοῦς εἶναι ἀπλός, μᾶλλον δὲ γυμνός ἀπὸ κάθε σκέψι, καὶ εἰσδύση ὅλος σὲ ἀπλὸ θεῖο φῶς, καλυπτόμενος ἀπὸ αὐτό, δὲν μπορεῖ νὰ εὐρῆ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ μέσα σὸ ὁποῖο εἶναι τοποθετημένος, γιὰ νὰ κινηθῆ πρὸς τὴν κατανόησι καὶ ἐκεῖνου, ἀλλὰ μένει μέσα σὸν βυθὸ τοῦ θεῖου φωτός, ποὺ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ κυττάξῃ ἔξω καθόλου. Καὶ αὐτὸ σημαίνει τὸ «ὁ Θεὸς εἶναι φῶς»¹², καὶ μάλιστα τὸ ὑπέρτατο φῶς, σὸ ὁποῖο ὅσοι φθάσουν εὐρίσκουν ἀνάπαυσι ἀπὸ κάθε θεωρία¹³.
- 18** Ὁ ἀεικίνητος νοῦς γίνεται ἀκίνητος καὶ ἀνενόητος τότε, ὅταν καλυφθῆ ὅλος ἀπὸ τὸν θεῖο γνόφο καὶ τὸ θεῖο

13. Ὅσοι φθάσουν σ' αὐτὸ τὸ φῶς, γίνονται οἱ ἴδιοι φῶς καὶ δὲν θὰ βλέπουν ἀπ' ἔξω τὸ φῶς.

καὶ φωτὸς καλυφθῆ· πλήν ἐν θεωρίᾳ ὑπάρχει καὶ αἰσθήσει καὶ ἀπολαύσει τῶν ἐν οἷς ἔστιν ἀγαθῶν. Οὐ γὰρ ὡσπερ ὁ βυθὸς τῶν τῆς θαλάσσης ὑδάτων, οὕτω καὶ ὁ βυθὸς ἔστι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' ὕδωρ ὑπάρχει
 5 ζῶν αἰωνίου ζωῆς. Πάντα δὲ τὰ ἐκεῖσε ἀκατανόητα, ἀνερμήνευτα καὶ ἀκατάληπτά εἰσιν, ἐν οἷς ὁ νοῦς πάντα τὰ ὁρώμενα καὶ νοούμενα διαβὰς γίνεται καὶ ἐν μόνοις ἐκείνοις ἀκινήτως κινεῖται καὶ στρέφεται, ζῶν ὑπὲρ ζωὴν ἐν ζωῇ, φῶς ὦν ἐν φωτὶ καὶ οὐ φῶς τὸ
 10 καθ' ἑαυτὸν· οὐ γὰρ ἑαυτὸν τότε ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ αὐτὸν καθορᾷ καὶ ἐκ τῆς ἐκεῖθεν δόξης τὴν ἔννοιαν ἀλλοιούμενος ὅλον ἑαυτὸν ἀγνοεῖ.

9 Νεκρὸς καὶ οὐ νεκρὸς ὢν ὁ εἰς μέτρα πεφθακὼς τελειότητός ἐστι, ζῶν ἐν ᾧ ὑπάρχει Θεῶ, ὡς μὴ ζῶν
 15 ἑαυτῷ· τυφλός, ὡς οὐ φύσει ὁρῶν πάσης φυσικῆς ὁρᾶσεως ὑπέριτερος γεγονώς, ὡς καινοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κρείττονας ὑπὲρ τοὺς τῆς φύσεως ἀσυγκρίτως λαβῶν καὶ ὑπὲρ φύσιν ὁρῶν· ἀνενέργητος καὶ ἀκίνητος, ὡς πᾶσαν ἑαυτοῦ πληρώσας ἐνέργειαν ἀνέννοιος, ὡς
 20 ἐν τῇ τοῦ ὑπὲρ ἔννοιαν ἐνώσει γενόμενος καὶ καταπαύσας ἔνθα οὐκ ἔστι νοὸς ενεργεια, ἥτοι πρὸς ἐνθύμησιν ἢ λογισμὸν ἢ ἔννοιαν ὅλως κινήσεις· τὰ γὰρ ἀκατανόητα καὶ ἀμήχανα κατανοεῖν ἢ καταμανθάνειν ἀδυνατεῖ καὶ οἶονεὶ ἐν τούτοις ἐπαναπαύεται, ἀνάπαυσιν ἐκείνην, τὴν
 25 ἀκινήσιαν τῆς μακαρίας ἀναισθησίας, ἐν αἰσθήσει βεβαία τῶν ἀνεκφράστων δηλονότι ἀπεριέργως ἐντρυφῶν ἀγαθῶν.

0 Ὁ μὴ πρὸς τὸ τοιοῦτον μέτρον τῆς τελειότητος φθάσαι καταξιωθεὶς καὶ τῶν τοιούτων ἐν κατασχέσει γέ-
 30 νέσθαι καλῶν ἑαυτοῦ μόνου καταγινωσκέτω καὶ μὴ λέγέτω προφασιζόμενος, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τὸ πρᾶγμα ἢ

φῶς· παρ' ὅλα αὐτὰ εἶναι σὲ θεωρία καὶ αἴσθησι καὶ ἀπό-
 λαυσι τῶν ἀγαθῶν στὰ ὅποια εὐρίσκεται. Διότι ὁ βυθὸς
 τοῦ ἁγίου Πνεύματος δὲν εἶναι σὰν ὁ βυθὸς τῶν ὑδάτων
 τῆς θάλασσας· αὐτὸς εἶναι ὕδωρ ζωντανὸ αἰωνίου ζωῆς¹⁴.
 Ὅλα δὲ τὰ ἐκεῖ εἶναι ἀκατανόητα, ἀνερμήνευτα καὶ ἀκα-
 τάλγητα· σ' αὐτὰ ἔρχεται ὁ νοῦς ὅταν ξεπεράσῃ ὅλα τὰ
 ὀρώμενα καὶ νοούμενα καὶ μόνο σ' ἐκεῖνα κινῆται ἀκινή-
 τως καὶ στρέφεται, ζώντας στὴν ζωὴ ὑπὲρ τὴν ζωὴ, ὄντας
 φῶς μέσα στὸ φῶς καὶ ὄχι καθ' ἑαυτὸ φῶς· διότι τότε
 δὲν καθορᾷ ἑαυτὸν ἀλλὰ τὸν ὑπεράνω αὐτοῦ καὶ ἀλλοιού-
 μενος ἀπὸ τὴν ἐκεῖθε δόξα στὴν νόησι ἀγνοεῖ ἑαυτὸν
 πλήρως.

Αὐτὸς ποῦ ἔχει φθάσει σὲ μέτρα τελειότητος εἶναι νε-
 κρὸς, ἂν καὶ δὲν εἶναι νεκρὸς, ζῆ στὸν Θεὸ στὸν ὅποιο
 ὑπάρχει, ἀφοῦ δὲν ζῆ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του¹⁵· εἶναι τυφλός,
 διότι δὲν βλέπει φυσικῶς· ἔχει ὑπερβῆ κάθε φυσικὴ ὄρα-
 σι, διότι ἔλαβε ὀφθαλμοὺς νέους καὶ ἀσυγκρίτως ἀνωτέ-
 ρους ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς· ἀνενέργητος καὶ ἀκίνητος, διότι
 ἐπλήρωσε ὅλην τὴν ἐνέργειά του· ἀνενηνόητος, διότι ἔφθα-
 σε σὲ ἔνωσι μὲ τὸ ὑπὲρ ἔννοια καὶ ἀναπαύθηκε ἐκεῖ ποῦ
 δὲν ὑπάρχει ἐνέργεια νοῦ, δηλαδὴ κινήσις γιὰ ἐνθύμησι
 ἢ λογισμὸ ἢ σκέψι γενικῶς. Διότι ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ
 ἢ καταμάθῃ τὰ ἀκατανόητα καὶ τὰ ἀνέφικτα καὶ κατὰ κά-
 ποιον τρόπο ἐπαναπαύεται σ' αὐτὰ τὴν ἀνάπαυσι ἐκείνη,
 τὴν ἀκινήσι τῆς μακαρίας ἀναισθησίας, ἐντρυφώντας δη-
 λαδὴ ἀνεπιτηδεύτως στὰ ἀνέκφραστα ἀγαθὰ μὲ βεβαία
 αἴσθησι.

Ὅποιος δὲν καταξιώθηκε νὰ φθάσῃ σὲ τέτοιο βαθμὸ
 τελειώσεως καὶ ν' ἀποκτήσῃ τέτοια ἀγαθὰ, τὸν ἑαυτὸ του
 μόνο νὰ κατηγορῆ καὶ νὰ μὴ προφασίζεται ὅτι εἶναι ἀδύ-
 νατο τὸ πρᾶγμα ἢ ὅτι ἐπιτυγχάνεται μὲν ἡ τελειότης, ἀλλὰ

15. Ρωμ. 14, 7.

ὅτι γίνεται μὲν ἡ τελειότης, ἀγνώστως δέ, ἀλλὰ γινωσκέτω, πληροφορούμενος ὑπὸ τῶν θείων γραφῶν, ὅτι τὸ μὲν πρᾶγμα δυνατόν καὶ ἀληθές ἐστίν, ἔργω γινόμενον καὶ γνωστῶς ἐνεργούμενον, τῇ δὲ ἐλλείπει καὶ ἀρ-
5 γία τῶν ἐντολῶν αὐτὸς ἑαυτὸν ἕκαστος τῶν τοιούτων κατὰ ἀναλογίαν ἀποστερεῖ ἀγαθῶν.

21 Πολλοὶ μὲν ἀναγινώσκουσι τὰς θείας Γραφᾶς, οἱ δὲ καὶ ἀναγινωσκομένας ἀκούουσιν, ὀλίγοι δὲ οἱ καὶ τῶν ἀναγινωσκομένων τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἔννοιαν ὁρ-
10 θῶς εἰδέναι δυνάμενοι οἱ ποτὲ μὲν ἀδύνατα εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν θείων γραφῶν λεγόμενα ἀποφαίνονται, ποτὲ δὲ καὶ ἀπίστα παντελῶς ἠγοῦνται, ἢ καὶ ἀλληγοροῦσι ταῦτα κακῶς καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν ἐστῶτα χρόνον λε-
15 γόμενα ὡς πρὸς τὸ μέλλον ἐκβῆναι κρίνουσι, τὰ δὲ περὶ τῶν μελλόντων εἰρημένα, ὡς ἤδη γεγονότα καὶ καθεκᾶστην γινόμενα ἐκλαμβάνονται καὶ οὕτως οὐκ ἔστι κρίσις ὀρθὴ ἐν αὐτοῖς οὐδὲ διάγνωσις ἀληθῆς ἐν θείοις καὶ ἀνθρωπίνοις πράγμασιν.

22 Ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς δύο κόσμους πεποίηκεν, ὄρατον
20 καὶ ἀόρατον, ἓνα δὲ βασιλέα τῶν ὀρωμένων τῶν δύο κόσμων ἐν ἑαυτῷ τοὺς χαρακτῆρας ἐπιφερόμενον κατὰ γε τὸ ὀρώμενον καὶ αὐτὸ τὸ νοούμενον. Τούτοις καταλλήλως καὶ δύο ἐπιλάμπουσιν ἥλιοι, αἰσθητὸς οὗτος καὶ νοητὸς ἄλλος· καὶ ὅπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ὀρωμένοις καὶ αἰ-
25 σθητοῖς ἥλιος, τοῦτο ἐν τοῖς ἀοράτοις καὶ νοητοῖς Θεός, ἥλιος γὰρ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἔστι καὶ λέγεται. Ἴδου γοῦν δύο κατὰ ταῦτα ἥλιοι, εἷς αἰσθητὸς καὶ εἷς νοητὸς, ὥσπερ καὶ δύο κόσμοι, καθὼς εἴρηται· καὶ ὁ μὲν εἷς τῶν δύο, ἤγουν ὁ αἰσθητὸς κόσμος καὶ τὰ ἐν

ἀσυνειδήτως ἀντιθέτως ἄς γνωρίζη, βεβαιούμενος ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, ὅτι τὸ μὲν πρᾶγμα εἶναι δυνατὸ καὶ ἀληθινόν, γινόμενον στὴν πρᾶξι καὶ ἐνεργούμενον ἐνσυνειδήτως, ὁ καθένας δὲ ἀποστερεῖ τὸν ἑαυτοῦ τῶν ἀγαθῶν τούτων ἀναλόγως μὲ τὴν ἔλλειψιν καὶ ἀργίαν τῶν ἐντολῶν¹⁶.

21

Πολλοὶ ἀναγινώσκουν τῆς θείας Γραφῆς, ἄλλοι τῆς ἀκούουσι ν' ἀναγινώσκονται, ὀλίγοι ὅμως εἶναι αὐτοὶ ποῦ μποροῦν νὰ συλλάβουν ὀρθῶς τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἐννοίαν τῶν ἀναγινωσκομένων. Οἱ πολλοὶ ἄλλοτε μὲν ἀποφαίνονται ὅτι εἶναι ἀδύνατα τὰ λεγόμενα στῆς θείας Γραφῆς, ἄλλοτε δὲ τὰ θεωροῦν ἐντελῶς ἀπίστευτα ἢ καὶ τὰ ἀλληγοροῦν κακῶς, καὶ κρίνουν ὅτι τὰ μὲν λεγόμενα κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον πρόκειται νὰ συμβοῦν στὸ μέλλον, τὰ δὲ ἀναφερόμενα γιὰ τὰ μέλλοντα ἐκλαμβάνουν ὡς γεινόμενα ἤδη καὶ γινόμενα καθημερινῶς. Καὶ ἔτσι δὲν παρουσιάζουν ὀρθὴ κρίσιν οὔτε ἀληθινὴ διάγνωσιν σὲ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα.

22

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δύο κόσμους, ὄρατον καὶ ἀόρατον, ἓνα δὲ βασιλεῖα τῶν ὀρωμένων, ὁ ὁποῖος φέρει ἐπάνω του τοὺς χαρακτηῆρες τῶν δύο κόσμων τόσο κατὰ τὸ ὀρώμενον ὅσο καὶ κατὰ τὸ νοούμενον¹⁷. Καταλλήλως πρὸς τοὺς κόσμους αὐτοὺς ἐπιλάμπουν καὶ δύο ἥλιοι, αὐτὸς ὁ αἰσθητὸς καὶ ὁ ἄλλος ὁ νοητὸς· καὶ ὅ,τι εἶναι ὁ ἥλιος στὰ ὀρώμενα καὶ αἰσθητά, τοῦτο εἶναι στὰ ἀόρατα καὶ νοητὰ ὁ Θεός· διότι εἶναι καὶ λέγεται ἥλιος τῆς δικαιοσύνης¹⁸. Ἴδου λοιπὸν σύμφωνα μὲ αὐτὰ δύο ἥλιοι, ἓνας αἰσθητὸς καὶ ἓνας νοητὸς, ὅπως καὶ δύο κόσμοι, καθὼς ἀναφέρθηκε· καὶ ὁ μὲν ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο, δηλαδὴ

16. Τὸ κεφάλαιο εἶναι ἐνσωματωμένο καὶ στοὺς Ἡθικοὺς 10, 51. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε τὴν μεγάλη μέριμνα τοῦ Συμεῶν· νὰ πείσῃ ὅτι καὶ σήμερον μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ τελειότης.

17. Ὁ βασιλεὺς τῶν ὀρατῶν τῶν δύο κόσμων εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Βλ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 38, 12. 45, 8. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις 26.

18. Μαλαχ. 4, 2.

αὐτῷ πάντα, ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ τούτου καὶ ὄρωμένου ἡλίου φωτίζονται· ὁ δὲ ἕτερος, ἦτοι ὁ νοητὸς καὶ οἱ ἐν αὐτῷ, ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης καταλαμβάνονται καὶ φαιδρύνονται. Τὰ τε οὖν αἰσθητὰ ὑπὸ τοῦ
5 αἰσθητοῦ, τὰ τε νοητὰ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἡλίου διηρημένως ἀλλήλων καταφωτίζονται, μηδεμίαν ἔχόντων πρὸς ἀλληλα ἔνωσιν ἢ γνῶσιν ἢ κοινωνίαν τὸ σύνολον, μήτε τῶν νοητῶν πρὸς τὰ αἰσθητὰ, μήτε τῶν αἰσθητῶν πρὸς τὰ νοητὰ.

23 10 Μόνος ἐκ τῶν ὄρωμένων καὶ νοουμένων ἀπάντων ὁ ἄνθρωπος διπλοῦς ἐκτίσθη παρὰ Θεοῦ, σῶμα μὲν ἔχων ἐκ τεσσάρων συνεστηκὸς στοιχείων, αἰσθησίν τε καὶ πνοὴν δι' ὧν τούτων τῶν στοιχείων μετέχει καὶ ζῆ ἐν αὐτοῖς, ψυχὴν δὲ νοερὴν καὶ ἄϋλον καὶ ἀσώματον
10 ἀρρήτως ἐν τούτοις καὶ ἀνεξιχνιάστως συνηνωμένην καὶ συγκεκραμένην ἀμίκτως καὶ ἀσυγχύτως. Ταῦτα δὲ ἐστὶν ἄνθρωπος εἷς, ζῶον θνητὸν καὶ ἀθάνατον, ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, αἰσθητὸν καὶ νοούμενον, ἐποπτικὸν τῆς ὄρωμένης κτίσεως, γνωστικὸν τῆς νοουμένης. "Ὡσπερ
15 γοῦν ἐν τοῖς δυοῖν κόσμοις οἱ δύο ταῖς ἐνεργείαις διαμερίζονται ἡλιοι, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἐνὶ ἀνθρώπῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ σῶμα, ὁ δὲ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιλάμπει, καὶ τοῦ οἰκείου φωτὸς τῆς μεθέξεως ἕκαστος τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐλλαμπομένῳ κατὰ τὴν δεκτικὴν δύναμιν αὐτοῦ ἢ πλου-
20 σίως ἢ ἐνδεῶς μεταδίδωσιν.

24 Ὁ αἰσθητὸς ἡλιος θεωρεῖται, οὐ θεωρεῖ· ὁ νοητὸς καὶ θεωρεῖται παρὰ τῶν ἀξίων καὶ πάντας ὄρα καὶ μᾶλλον τοὺς ὄρωντας αὐτόν. Ὁ αἰσθητὸς οὐ λαλεῖ οὐδὲ λαλεῖν τινὶ δίδωσιν· ὁ νοητὸς καὶ λαλεῖ τοῖς ἑαυτοῦ φί-
25 λοις καὶ λαλεῖν τοῖς πᾶσι χαρίζεται Ὁ αἰσθητὸς ἐν τῷ αἰσθητῷ κήπῳ λάμπας, τῇ θερμότητι τῶν ἀκτίνων τὸ

ὁ αἰσθητὸς κόσμος καὶ ὅλα τὰ μέσα σ' αὐτὸν φωτίζονται ἀπὸ τὸν αἰσθητὸ τοῦτο καὶ ὀρώμενο ἥλιο· ὁ δὲ ἄλλος, δηλαδή ὁ νοητὸς, καὶ οἱ μέσα σ' αὐτὸν καταλάμπονται· καὶ φαιδρύνονται ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης. Ἐπομένως καταφωτίζονται χωριστὰ τὰ αἰσθητὰ ἀπὸ τὸν αἰσθητὸ καὶ τὰ νοητὰ ἀπὸ τὸν νοητὸ ἥλιο, χωρὶς νὰ ἔχουν καθόλου μεταξύ τους ἔνωσι ἢ γνῶσι ἢ κοινωνία, οὔτε τὰ νοητὰ πρὸς τὰ αἰσθητὰ οὔτε τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὰ νοητὰ.

23

Ἄπὸ τὰ ὀρώμενα καὶ νοούμενα μόνο ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθηκε διπλὸς στὴν φύσι, ἔχοντας σῶμα συντεθειμένο ἀπὸ τέσσερα στοιχεῖα¹⁹, αἴσθησι καὶ πνοῇ διὰ τῶν ὁποίων μετέχει τῶν στοιχείων τούτων καὶ ζῆ σ' αὐτά, ψυχὴ δὲ νοερά καὶ ἄυλη καὶ ἀσώματη ποὺ εἶναι ἀρρήτως καὶ ἀνεξιχνιάστως συνηνωμένη μέ αὐτά, ἀμίκτως καὶ ἀσυγχύτως συγκεκραμένη. Εἶναι δὲ αὐτὰ ἓνας ἄνθρωπος, ζῶο θνητὸ καὶ ἀθάνατο, ὀρατὸ καὶ ἀόρατο, αἰσθητὸ καὶ νοούμενο, ἐποπτικὸ τῆς ὀρωμένης φύσεως, γνωστικὸ τῆς νοουμένης²⁰. Ὅπως λοιπὸν στοὺς δύο κόσμους διαμοιράζονται κατὰ τίς ἐνέργειες οἱ δύο ἥλιοι, ἔτσι καὶ στὸν ἓνα ἄνθρωπο· διότι ὁ μὲν ἓνας περιλάμπει τὸ σῶμα, ὁ δὲ ἄλλος τὴν ψυχὴν του, καὶ ὁ καθένας μεταδίδει τὴν μέθεξι τοῦ φωτός του στὸ ἐλλαμπόμενο ἀπὸ αὐτὸ κατὰ τὴν δεκτικὴν του δύναμι ἢ πλούσιως ἢ πτωχικῶς.

24

Ὁ αἰσθητὸς ἥλιος θεωρεῖται, δὲν θεωρεῖ· ὁ νοητὸς καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀξιούς καὶ ὅλους τοὺς βλέπει, περισσότερο δὲ αὐτοὺς ποὺ τὸν βλέπουν. Ὁ αἰσθητὸς δὲν ὁμιλεῖ οὔτε δίδει σὲ κανένα τὴν δύναμι νὰ ὁμιλῇ· ὁ νοητὸς καὶ λαλεῖ στοὺς φίλους του καὶ χορηγεῖ σὲ ὅλους τὴν ἰκανότητα νὰ ὁμιλοῦν. Ὁ αἰσθητὸς, ὅταν λάμπη στὸν αἰσθητὸ κῆπο, μέ τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων ἀποξηραίνει

19. Τὰ τέσσερα στοιχεῖα εἶναι γῆ, ὕδωρ, ἀέρας, πῦρ.

20. Τὸ ἴδιο θέμα πραγματεύεται καὶ ὁ Νικήτας Στηθῆτος στὴν *Περὶ ψυχῆς πραγματεία*, 16 καὶ 27.

ὕγρὸν μόνον ἀποξηραίνει τῆς γῆς, οὐ μέντοι γε καὶ πιαίνει τὰ φυτὰ καὶ τὰ σπέρματα· ὁ νοητὸς δὲ τὰ ἀμφοτέρω ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιφανεῖς κατεργάζεται, τὴν ὑγρότητα ξηραίνει τὴν τῶν παθῶν καὶ τὴν βδελυγμίαν τὴν ἐξ
 5 αὐτῶν ἀποκαθαίρει καὶ πιότητα τῇ νοερᾷ ἐμπαρέχει γῆ τῆς ψυχῆς, ἐξ ἧς ἀρδευόμενα τρέφονται κατ' ὀλίγον τῶν ἀρετῶν τὰ φυτὰ.

25

Ὁ αἰσθητὸς ἥλιος ἀνατέλλει καὶ φωτίζει τὸν κόσμον τὸν αἰσθητὸν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀνθρώπους, θηρία, κτήνη καὶ εἴ τι ἕτερον, ἐφ' οἷς ἐπίσης καὶ τὸ
 10 φῶς ὑφαπλοῖ, δύνει δὲ πάλιν καὶ σκοτεινὸν καταλιμπάνει τὸν τόπον ὅνπερ κατέλαμπεν. Ὁ νοητὸς λάμπει αἰεὶ καὶ ἔλαμπεν, ὅλος ἐν ὅλῳ τῷ παντὶ ἀχωρήτως χωρούμενος, ἐκ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων ἀποκεχώρισται καὶ ὅλος τούτων ἀδιαστάτως διῆσταται, ἐν ὅλῳ ὅλος ὢν
 15 τῷ παντὶ καὶ οὐδαμοῦ, ἐν ὅλοις ὅλος τοῖς ὀρωμένοις κτίσμασι καὶ ὅλος τούτων ἐκτός, ὅλος ἐν τοῖς ὀρωμένοις καὶ ὅλος ἐν τοῖς ἀοράτοις, καὶ πανταχοῦ ὅλος πέραστι καὶ ὅλος οὐδαμῶς οὐδαμοῦ.

21. Τὰ κεφάλαια 23, 24, 25 ἔχουν συμπεριληφθῆ στήν συλλογὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου τῆς Μόσχας τοῦ 1551, ποῦ φέρει τὸν τίτλο Stoglan, Ἑκατὸ κεφάλαια.

μόνο τὴν ὑγρασία τῆς γῆς, ἀλλὰ δὲν λιπαίνει τὰ φυτὰ καὶ τὰ σπέρματα· ὁ δὲ νοητός, ὅταν ἐπιφανῆ στήν ψυχῇ, ἐνεργεῖ καὶ τὰ δύο, ξηραίνει τὴν ὑγρότητα τῶν παθῶν καὶ καθαρίζει τὴν ἀπὸ αὐτὰ προερχομένη βδελυγμία, ἀλλὰ καὶ χορηγεῖ στήν νοερά γῆ τῆς ψυχῆς λίπασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀρδευόμενα τρέφονται βαθμιαίως τὰ φυτὰ τῶν ἀρετῶν.

25²¹

Ὁ αἰσθητός ἥλιος ἀνατέλει καὶ φωτίζει τὸν αἰσθητὸ κόσμον καὶ ὅλα τὰ εὐρισκόμενα σ' αὐτόν, ἀνθρώπους, θηρία, κτήνη καὶ ὅ,τι ἄλλο, στὰ ὁποῖα σκορπίζει ἐξ ἴσου καὶ τὸ φῶς, δύνει δὲ πάλι καὶ ἐγκαταλείπει σκοτεινὸν τὸν τόπον οὗ κατέλαμψε. Ὁ νοητός λάμπει πάντοτε, ὅπως ἔλαμπε, χωρούμενος ἀχωρήτως σὲ ὅλο τὸ σύμπαν, εἶναι δὲ χωρισμένος ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα του καὶ δίσταται ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἀδιαστάτως, εὐρισκόμενος ὅλος σὲ ὅλο τὸ σύμπαν καὶ πουθενά, ὅλος σὲ ὅλα τὰ ὀρώμενα κτίσματα καὶ ὅλος ἔξω ἀπὸ αὐτά, ὅλος στὰ ὀρώμενα καὶ ὅλος στὰ ἀόρατα, καὶ παρευρίσκεται ὅλος παντοῦ καὶ ὅλος καθόλου πουθενά²².

22. Ὁ κῶδ. Ξενοφ. 36 προσθέτει ἓνα ἀκόμη κεφάλαιο χωρὶς ἀρίθμησης, παρμένο, ὅπως φαίνεται, ἀπὸ ἄλλης συνάφειας.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ Ρ' ΚΕΦΑΛΑΙΑ

- 1 *'Απαρχή Χριστός, μεσότης και τελειότης· ἐν πᾶσι γὰρ ὁ ἐν τοῖς πρώτοις, ἐν τε τοῖς μέσοις και τελευταίοις ὡς ἐν τοῖς πρώτοις ἐστίν· οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἐν αὐτῶ διαφορά τις ἐν τούτοις, ὡσπερ οὐδὲ βάρβαρος, οὐ Σκύθης, οὐχ Ἑλληνας, οὐκ Ἰουδαῖος, ἀλλὰ τὰ πάντα και ἐν πᾶσι Χριστός.*
- 2 *Ἡ ἁγία Τριάς, διὰ πάντων διήκουσα ἀπὸ τῶν πρώτων και μέχρι τῶν ἔσχατων ὡς ἀπὸ κεφαλῆς τινος μέχρι ποδῶν, συγκροτεῖ πάντας συγκολλᾷ τε και συννεοῖ και συνδεσμεῖ ἑαυτῇ και συγκροτοῦσα στερροῦς και ἀρραγεῖς ἀπεργάζεται· ἐν ἐνὶ τε αὐτῶν ἑκάστῳ μία και ἡ αὐτῇ δεικνυται γνωριζομένη, ἥτις ἐστὶν ὁ Θεός, ἐν ᾧ και οἱ ἔσχατοι πρώτοι γίνονται και οἱ πρώτοι ὡσπερ οἱ ἔσχατοι.*
- 3 15 *Πάντας τοὺς πιστοὺς ὡς ἓνα βλέπειν ὀφείλομεν οἱ πιστοὶ και ἐφ' ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν εἶναι λογίζεσθαι τὸν Χριστὸν και οὕτως τῇ πρὸς αὐτὸν ἀγάπῃ διάκεισθαι, ὡς ἐτοίμους εἶναι ὑπὲρ αὐτοῦ τιθέναι τὰς ἰδίας ψυχὰς. Οὐδὲ γὰρ τὸ καθόλου λέγειν ἢ νομίζειν ὀφείλομέν τινα πονηρόν, ἀλλὰ πάντας ὡς ἀγαθοὺς ὁρᾶν, ὡσπερ εἶπομεν κἂν γὰρ ὑπὸ παθῶν ὀχλούμενον ἴδῃς τινά, μὴ τὸν ἀδελφὸν ἀλλὰ τὰ πάθη μίσησον τὰ πολεμοῦντα αὐτῶ, κἂν ὑπὸ ἐπιθυμιῶν και προλήψεων τυραννούμενον, ἐπὶ πλεῖον*

1. Α' Κορ. 15, 13.

2. Κολοσ. 3, 11.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΚΑΤΟ

- 1 Ὁ Χριστὸς εἶναι ἀπαρχή¹ καὶ μέσο καὶ τέλος. Διότι σὲ ὅλες τίς περιπτώσεις αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀνάμεσα στοὺς πρῶτους εὐρίσκεται ἐπίσης ἀνάμεσα στοὺς μέσους καὶ στοὺς τελευταίους, ὅπως μεταξὺ τῶν πρῶτων. Πραγματικὰ δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸν διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, ὅπως δὲν ὑπάρχει οὔτε βάρβαρος ἢ Σκύθης, οὔτε Ἑλληνας ἢ Ἰουδαῖος, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς εἶναι τὰ πάντα σὲ ὅλα².
- 2 Ἡ ἀγία Τριάς, προχωρώντας διὰ μέσου ὄλων ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἕως τοὺς τελευταίους, σὰν σῶμα λαμβανόμενο ἀπὸ τὴν κεφαλή ἕως τὰ πόδια, τοὺς συγκροτεῖ ὅλους καὶ τοὺς συγκολλᾷ, τοὺς συνενώνει καὶ τοὺς συνδέει μαζί της καὶ συγκροτώντας τοὺς καθιστᾷ στερεοὺς καὶ ἀρραγεῖς· στὸν καθένα δὲ ἀπὸ αὐτοὺς δεικνύεται σαφῶς μία καὶ ἡ αὐτή, δηλαδὴ ὁ Θεός, στὸν ὁποῖο καὶ οἱ τελευταῖοι γίνονται πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι σὰν οἱ τελευταῖοι³.
- 3 Ἐμεῖς οἱ πιστοὶ ὀφείλομε νὰ βλέπουμε ὅλους τοὺς πιστοὺς σὰν ἓνα καὶ νὰ θεωροῦμε ὅτι στὸν καθένα ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς αὐτὸν πρέπει νὰ εἶναι τέτοια, ὥστε νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ δώσωμε ὑπὲρ αὐτοῦ τίς ψυχές μας⁴. Δὲν πρέπει μάλιστα καθόλου νὰ λέγωμε ἢ νὰ νομίζωμε κανένα πονηρόν, ἀλλὰ ὅλους νὰ τοὺς βλέπωμε σὰν ἀγαθοὺς, ὅπως εἶπαμε. Ἀκόμη καὶ ἂν ἰδῆς κάποιον νὰ ἐνοχλῆται ἀπὸ πάθη, νὰ μὴ μισήσης τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ τὰ πάθη ποὺ τὸν πολεμοῦν· ἂν τὸν ἰδῆς νὰ τυραννῆται ἀπὸ ἐπιθυμίες καὶ προσβολές, νὰ τὸν σπλαγχνισθῆς περισσό-

3. Ματθ. 20, 16.

4. Ἰω. 15, 13 ε.

σπλαγχνίσθητι, μήποτε καὶ αὐτὸς πειρασθῆς, ὡς ὑπὸ τροπὴν ὧν ὕλης εὐπεριστάτου.

4 Ὁν τρόπον αἱ νοεραὶ τάξεις τῶν ἄνω δυνάμεων ἀπὸ
 Θεοῦ κατὰ τάξιν ἐλλάμπονται ἀπὸ τῆς πρώτης ταξιαρ-
 5 χίας ἐπὶ τὴν δευτέραν καὶ ἀπὸ ταύτης ἐπὶ τὴν ἑτέραν
 καὶ καθεξῆς, τῆς θεϊκῆς ἐπὶ πάσας διερχομένης φωτο-
 βολίας, οὕτω καὶ οἱ ἅγιοι, ἀπὸ τῶν θείων ἐλλαμπόμενοι
 ἀγγέλων, τῷ συνδέσμῳ τοῦ Πνεύματος συνδούμενοί τε
 καὶ συνενούμενοι, ἰσότημοι αὐτοῖς καὶ ἐφ᾿αμιλλοὶ γίνον-
 10 ται. Ἀπὸ γὰρ τῶν προλαβόντων ἁγίων οἱ κατὰ γενεᾶν
 καὶ γενεᾶν διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐργασίας ἐρ-
 χόμενοι ἅγιοι, τούτοις κολλώμενοι, ὁμοίως ἐκείνοις ἐλ-
 λάμπονται, τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν λαμβάνοντες κατὰ μέθε-
 ξιν, καὶ ὡσπερ τις γίνονται χρυσῆ ἄλυσις, καθεὶς τού-
 15 των ὄντες γονάτιον ἐν ἑκάτερος τῷ προλαβόντι τῇ πίστει
 καὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ ἀγάπῃ συνδούμενος, ὡς εἶναι μί-
 αν αὐτοῦς καὶ γίνεσθαι σειρὰν ἐν ἐνὶ τῷ Θεῷ μὴ δυνα-
 μένην ταχέως διαρραγῆναι.

5 Εἴ τις κίβδηλος ἐξ ὑποκρίσεως, ἢ ἐξ ἔργων ἐπίμω-
 20 μος, ἢ πρὸς βραχὺ τεθραυσμένος ἐξ ἐνὸς πάθους, ἢ μι-
 κρὸν ἐλλιπῆς ἐξ ἀμελείας ἐν μέρει τυγχάνει, οὐ συγκα-
 ταριθμεῖται τοῖς ὁλοκλήροις, ἀλλ' ὡς ἄχρηστος καὶ ἀδό-
 κimos ἀποβάλλεται, ἵνα μὴ ἐν καιρῷ τάσεως διαρραγῆναι
 ποιήσῃ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀλύσεως καὶ διάστασιν ἐν ἁ-
 25 διαστάτοις καὶ λύπην ἐν ἀμφοτέροις ἐργάσῃται, τῶν μὲν
 ἔμπροσθεν ὑπὲρ τῶν ὑστέρων, τούτων δὲ ὑπὲρ τοῦ χω-
 ρισμοῦ τῶν προαγόντων ἐλγυνομένων.

6 Ὁ τῆς ἐνώσεως τῆς πρὸς τὸν ἔσχατον πάντων ἁγίων
 ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐπιθυμίᾳ σφοδρᾷ διὰ ταπεινοφροσύνης μὴ
 30 ἐφιέμενος, ἀλλὰ μικρὰν τινα κεκτημένος πρὸς αὐτὸν

5. Στὸ θέμα περὶ τοῦ συνδέσμου τῶν ἁγίων εἶναι ἀφιερωμένο τὸ ἕκτο τμήμα τοῦ Ἠθικοῦ 1 τοῦ Συμεῶν.

τερο, μή τυχόν πειρασθῆς καὶ ὁ ἴδιος, ἀφοῦ εἶσαι ἐκτεθειμένος στὴν μεταβολὴ ἀσταθοῦς ὕλης.

4 Μὲ ὅποιον τρόπο ἐλλάμπονται ἀπὸ τὸν Θεὸ οἱ νοερεῖς τάξεις τῶν ἄνω δυνάμεων μὲ τὴν σειρὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ταξιαρχία στὴν δεύτερη καὶ ἀπὸ αὐτὴν σὲ ἄλλην καὶ συνέχεια, ἐφ' ὅσον ἡ θεϊκὴ φωτοβολία διαπερᾶ σὲ ὅλες, ἔτσι καὶ οἱ ἅγιοι, ὅταν ἐλλάμπωνται ἀπὸ τοὺς θεῖους ἀγγέλους, συναπτόμενοι καὶ συνενούμενοι μὲ τὸν δεσμὸ τοῦ Πνεύματος, γίνονται ἰσότιμοι μὲ αὐτοὺς καὶ ἐφάμιλλοι. Διότι οἱ ἅγιοι ποὺ ἔρχονται διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν μετὰ τοὺς προηγουμένους ἀγίους ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, προσκολλώμενοι σ' αὐτούς, ἐλλάμπονται παρομοίως μ' ἐκείνους καὶ παίρνουν κατὰ μεθεξὶ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ γίνονται σὰν χρυσὴ ἀλυσίδα· ὁ καθένας τους εἶναι κρίκος ποὺ συνδέεται πρὸς τὸν προηγούμενο μὲ τὴν πίστι καὶ τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπη, ὥστε νὰ γίνωνται καὶ ὅλοι μαζὶ νὰ εἶναι μία σειρὰ στὸν ἕνα Θεὸ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ διαρραγῆ εὐκόλα⁶.

5 Ἄν κανεὶς εἶναι κίβδηλος ἀπὸ ὑποκρισία ἢ ἐπίμεμπτος ἀπὸ τὰ ἔργα του ἢ εὐκολόσπαστος ἀπὸ κάποιο πάθος ἢ κάπως ἐλλιπὴς σ' ἕνα μέρος ἀπὸ ἀμέλεια, δὲν συγκαταριθμεῖται μὲ τοὺς ὠλοκληρωμένους, ἀλλ' ἀποβάλλεται ὡς ἄχρηστος καὶ ἀδόκιμος, ἔτσι ὥστε σὲ στιγμὴ ἐντάσεως νὰ μὴ δημιουργήσῃ διάρρηξι στὸ σύνδεσμο τῆς ἀλύσεως καὶ προκαλέσῃ διάστασι στὰ ἀδιάστατα καὶ λύπη στὶς δύο πλευρὲς, καθὼς θὰ πονοῦν οἱ μὲν προηγούμενοι γιὰ τὸν χωρισμὸ ἀπὸ τοὺς ἐπομένους, αὐτοὶ δὲ γιὰ τὸν χωρισμὸ ἀπὸ τοὺς προηγουμένους.

6 Ὅποιος δὲν ποθεῖ τὴν ἔνωσι πρὸς τὸν τελευταῖο ὄλων τῶν ἀγίων⁶ μὲ ἀγάπη καὶ σφοδρὴ ἐπιθυμία διὰ ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ ἔχει κάποια ἔστω καὶ μικρὴ δυσπιστία

6. Αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ ἐκληφθῆ καὶ χρονικὰ, ὅποτε ὁ τελευταῖος ἅγιος θὰ ἦταν ὁ διδάσκαλος τοῦ Νέου Θεολόγου Συμεῶν ὁ Εὐλαθής.

ἀπιστίαν, οὐχ ἐνωθήσεται ὅλως ποτὲ οὐδὲ καταταγήσεται σὺν αὐτῷ τοῖς πρώτοις καὶ προλαβοῦσιν ἁγίοις, κἂν δοκῇ πᾶσαν ἔχειν τὴν πίστιν καὶ πᾶσαν τὴν ἀγάπην πρὸς Θεὸν καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἁγίους· ἔξω γὰρ βληθήσεται παρ' αὐτῶν, ὡς μὴ ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἐτάγη καὶ ᾧ συναφθῆναι ὑπὸ Θεοῦ πρὸ αἰώνων ὠρίσθη διὰ ταπεινοφροσύνης καταδεξάμενος.

7 Τοῦ κατὰ Θεὸν πένθους προηγεῖται ταπεινώσεις, ἔπεται δὲ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη ἀνέκφραστος· τῇ δὲ κατὰ
10 Θεὸν ταπεινώσει περιφύεται ἢ τῆς σωτηρίας ἐλπίς. Καθόσον γὰρ ἀπὸ ψυχῆς ἔχει τις ἑαυτὸν πάντων ἀνθρώπων ἁμαρτωλότερον, κατὰ τοσοῦτον ἢ ἐλπίς συναυξάνει τῇ ταπεινώσει καὶ θάλλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, βεβαιοῦσα ὅτι διὰ ταύτης μέλλει σωθήσεται.

8 15 Καθόσον εἰς βάθος τις κατέρχεται ταπεινώσεως καὶ ἑαυτὸν ἀπογινώσκει ὡς ἀνάξιον τοῦ σωθήσεται, κατὰ τοσοῦτον πενθεῖ καὶ δακρῶν ἀφίησι πηγὰς· τούτων δὲ ἀναλόγως ἢ πνευματικῆ ἀναβλύζει ἐν τῇ καρδίᾳ χαρὰ, ταύτῃ δὲ ἢ ἐλπίς συμπηγάζει καὶ συναυξάνει καὶ τὴν
20 πληροφορίαν τῆς σωτηρίας βεβαιότεραν παρέχεται.

9 Σκοπεῖν ἑαυτὸν ἕκαστον δεῖ καὶ κατανοεῖν, τοῦ μήτε τῇ ἐλπίδι μόνῃ θαρρεῖν δίχα τοῦ κατὰ Θεὸν πένθους καὶ τῆς πνευματικῆς ταπεινώσεως, μήτε τῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ τοῖς δακρῶσι ἀνευ τῆς συνεπομένης τού-
25 τοις πνευματικῆς ἐλπίδος τε καὶ χαρᾶς.

10 Ἔστι νομιζομένη ταπεινώσεις ἐξ ἀμελείας τε καὶ νωθρότητος καὶ τῆς τοῦ συνειδότος σφοδρᾶς καταγνώσεως, ἣν οἱ κεκτημένοι ὡς σωτηρίας λογίζονται πρόξενον· οὐκ ἔστι δέ, τὸ γὰρ χαροποιὸν πένθος ταύτῃ συνε-
30 ζευγμένου οὐ κέκτηται.

11 Ἔστι πένθος πνευματικῆς ἐκτὸς ταπεινώσεως καὶ τοῦτο ὡς ἁμαρτημάτων καθαρτήριο οἱ οὕτως πενθοῦν-

πρὸς αὐτόν, δὲν θὰ ἐνωθῆ καθόλου ποτὲ οὔτε θὰ καταταγῆ μαζί μὲ αὐτόν στοὺς πρώτους καὶ τοὺς ἀρχαιοτέρους ἀγίους, ἔστω καὶ ἂν νομίζη ὅτι ἔχει ὅλη τὴν πίστι καὶ ὅλη τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀγίους· διότι θὰ ἐκβληθῆ ἀπὸ αὐτοὺς ἔξω, ἀφοῦ δὲν καταδέχθηκε μὲ ταπεινοφροσύνη νὰ τοποθετηθῆ στὸν τόπο ὅπου ἐτάχθηκε καὶ ὅπου ὠρίσθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ συναφθῆ πρὸ τῶν αἰῶνων.

7 Τοῦ κατὰ Θεὸν πένθους προηγεῖται ταπείνωσις, ἔπεται δὲ χαρὰ καὶ ἀνέκφραστη εὐφροσύνη, στὴν κατὰ Θεὸν δὲ ταπείνωσι περικλύεται ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας. Διότι ὅσο θεωρεῖ κανεὶς μὲ τὴν ψυχὴ του τὸν ἑαυτό του ταπεινότερο ὄλων τῶν ἀνθρώπων, τόσο ἡ ἐλπίς συναυξάνεται μὲ τὴν ταπείνωσι καὶ βλαστάνει στὴν καρδιά του, βεβαιώνοντας ὅτι δι' αὐτῆς πρόκειται νὰ σωθῆ.

8 Ὅσο κατέρχεται κανεὶς στὸ βάθος τῆς ταπεινώσεως καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ἀνάξιο νὰ σωθῆ, τόσο πενθεῖ καὶ ἀφήνει πηγὲς δακρύων· ἀναλόγως μὲ αὐτὰ ἀναβλύζει στὴν καρδιά ἡ πνευματικὴ χαρὰ, μὲ αὐτὴν δὲ πηγάζει μαζί ἡ ἐλπίς καὶ συναυξάνεται καὶ καθιστᾶ βεβαιότερη τὴν ἀσφάλεια τῆς σωτηρίας.

9 Ὁ καθένας πρέπει νὰ προσέχη τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ τὸν κατανοῆ, ὥστε οὔτε στὴν ἐλπίδα μόνη νὰ θαρρῆ, χωρὶς τὸ κατὰ Θεὸν πένθος καὶ τὴν πνευματικὴ ταπείνωσι, οὔτε στὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὰ δάκρυα χωρὶς τὴν πνευματικὴ ἐλπίδα καὶ χαρὰ ποὺ τὰ ἀκολουθοῦν.

10 Ὑπάρχει μία ἐπίφασις ταπεινώσεως, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀμέλεια καὶ νωθρότητα καὶ ἀπὸ τὴν ἔντονη κατάκρισι τῆς συνειδήσεως, τὴν ὁποία θεωροῦν πρόξενο σωτηρίας ὅσοι τὴν ἔχουν· δὲν εἶναι ὅμως ἔτσι, διότι δὲν ἔχει συζευγμένο μὲ αὐτὴν τὸ χαροποιὸ πένθος.

11 Ὑπάρχει πένθος ἔξω ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ταπείνωσι καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸ δοκιμάζουν, τὸ θεωροῦν ὡς καθαρτήριο ἀ-

τες λογίζονται. Καὶ πλανῶνται ματαίως τοῦτο οἰόμενοι τῆς γὰρ τοῦ Πνεύματος γλυκύτητος ἀπεστέρηνται, τῆς μυστικῶς ἐν τῷ νοερῷ τῆς ψυχῆς ταμειῷ ἐγγινομένης, καὶ τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου οὐ γέγονται· διὸ καὶ
 5 πρὸς ὀργὴν ταχέως οἱ τοιοῦτοι ἐξάπτονται καὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τέλεον καταφρονῆσαι οὐ δύνανται. Ὁ δὲ μὴ τούτων τελείως καταφρονήσας καὶ μῖσος ἀπὸ ψυχῆς πρὸς ταῦτα κτησάμενος, οὐδὲ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας αὐτοῦ βεβαίαν ποτὲ καὶ ἀδίστακτον
 10 δύναται κτήσασθαι· αἰεὶ δὲ ᾧδέ τε κἀκεῖσε ἐν δισταγμῷ περιφέρεται, ἐπὶ τὴν πέτραν μὴ καταβαλὼν τὸ θεμέλιον.

12 Τὸ πένθος διπλοῦν ταῖς ἐνεργείαις ἐστὶ καὶ ὡς μὲν ὕδωρ, διὰ τῶν δακρῶν πᾶσαν σβεννύει τὴν φλόγα τῶν
 15 παθῶν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίρει τοῦ ἐξ αὐτῶν μολυσμοῦ· ὡς δὲ πῦρ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ζωοποιεῖ καὶ ἀναφλέγει καὶ ἐκπυροῖ καὶ ἐκθερμαίνει τὴν καρδίαν καὶ πρὸς ἔρωτα καὶ πόθον Θεοῦ ἐξάπτει αὐτήν.

13 20 Βλέπε καὶ καταμάνθανε τὰς ἐν σοὶ ἐγγινομένας ἐνεργείας ὑπὸ τε τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ πένθους, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐρεύνα προστιθεμένην σοι καθ' ὥραν ὠφέλειαν. Ἔστι δὲ αὕτη τοῖς εἰσαγωγικοῖς πάσης γηϊνης φροντίδος ἀπόθεσις, πάντων, γονέων, ἰδίων καὶ
 25 φίλων ἀπροσπάθεια καὶ ἀπάρνησις, πάντων πραγμάτων καὶ χρημάτων ἔμεριμνία καὶ καταφρόνησις, οὐ μὲχρι ραφίδος μόνον, ἀλλὰ καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ σώματος.

14 Ὁν τρόπον ἐν φλογὶ καιομένης καμίνου χοῦν ἐπιβαλὼν τις ταύτην σβεννύει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἰ
 30 βιωτικαὶ μέριμναι καὶ πᾶσα προσπάθεια εὐτελοῦς καὶ σμικροτάτου πράγματος τὴν ἀναφθεῖσαν ἐν ἀρχαῖς θερμὴν τῆς καρδίας ἐξαφανίζει.

μαρτημάτων. Πλανῶνται οἰκτρῶς πού τὸ νομίζουν αὐτό· διότι ἔχουν στερηθῆ τῆς γλυκύτητος τοῦ Πνεύματος, πού δημιουργεῖται μυστικῶς στὸ νοερὸ ταμεῖο τῆς ψυχῆς, καὶ δὲν γεύονται τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἐξάπτονται γρήγορα σὲ ὀργή καὶ δὲν μποροῦν νὰ καταφρονήσουν τελείως τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος δὲ πού δὲν κατεφρόνησε αὐτὰ τελείως καὶ δὲν ἀπέκτησε στὴν ψυχὴ του μῖσος γι' αὐτὰ, δὲν μπορεῖ ποτέ ν' ἀποκτήσῃ οὔτε ἐλπίδα βεβαία καὶ ἀναμφισβήτητη γιὰ τὴν σωτηρία του· πάντοτε δὲ περιφέρεται ἐδῶ κι' ἐκεῖ μὲ ἀμφιβολία, ἀφοῦ δὲν κατέθεσε τὰ θεμέλια ἐπάνω σὲ βράχο.

12

Τὸ πένθος κατὰ τὶς ἐνέργειές του εἶναι διπλό· ὡς ὕδωρ σβῆνει μὲ τὰ δάκρυα ὅλη τὴν φλόγα τῶν παθῶν καὶ καθαρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸν μολυσμὸ ἀπὸ αὐτὰ ὡς πῦρ δὲ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ζωοποιεῖ, ἀναφλέγει, ἐκπυρώνει καὶ θερμαίνει τὴν καρδιά καὶ τὴν ἐξάπτει πρὸς ἔρωτα καὶ πόθο Θεοῦ.

13

Βλέπε καὶ καταλάβαινε τὶς γεννώμενες μέσα σου ἐνέργειες ἀπὸ τὴν ταπείνωσι καὶ τὸ πένθος, καὶ παρατήρει τὴν ὠφέλεια πού σοῦ προκαλεῖται ἀπὸ αὐτές. Εἶναι δὲ αὐτὴ γιὰ τοὺς ἀρχαρίους ἢ ἀπόθεσις κάθε γηϊνῆς φροντίδας, ἀδιαφορία καὶ ἀπάρνησις ὅλων τῶν ἀνθρώπων, γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, ἢ ἀμεριμνία καὶ καταφρόνησις ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ χρημάτων, ὄχι μόνο μέχρι τῆς βελόνας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ ἰδίου τοῦ σώματος.

14

Μὲ ὅποιον τρόπο βάλλοντας κανεὶς χῶμα στὴν φλόγα ἀναμμένου φούρνου τὴν σβῆνει, μὲ τὸν ἴδιο καὶ οἱ βιωτικὲς φροντίδες καὶ κάθε προσήλωσις σ' ἓνα εὐτελὲς ἔστω καὶ πολὺ μικρὸ πρᾶγμα ἐξαφανίζουν τὴν θερμὴ τῆς καρδιᾶς πού ἀνάφθηκε στὶς ἀρχές.

15 Ὁ τὴν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων τε καὶ ἀνθρώπων
καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ ποιησάμενος ἐν παντελεῖ
καρδίας αἰσθήσει μετὰ χαρᾶς ἄρνησιν καὶ λήθην λαβὼν
τῶν τοιούτων, ὡς τεῖχος ὑπερβᾶς τὴν προσπάθειαν, ὡς
5 ξένος τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων ὑπάρ-
χει, συνάγων τὸν νοῦν ἑαυτοῦ καὶ μόνην μελέτην ποιού-
μενος τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ ἔννοιαν διὸ καὶ αἰεὶ
τὰ περὶ κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως μεριμνᾷ καὶ ὅλως ἐν
τούτοις αἰχμαλωτίζεται φόβῳ ἀρρήτῳ ἐκ τῶν τοιούτων
10 ἐννοιῶν καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀδολεσχίας βαλλόμενος.

16 Ὡσπερ τις κατάδικος δεσμὰ περικείμενος ἐν τῷ θεά-
τρῳ τοῦ τῆδε βίου γίνεται ὁ τὸν φόβον τῆς κρίσεως εἰς
βάθος ἐγκυμονήσας. Ἐνθεν τοι καὶ ὡς ὑπὸ δημίου τι-
νὸς τοῦ φόβου συρόμενος καὶ τὴν ἐπὶ θάνατον ἄγουσαν
15 πορευόμενος φαίνεται, μηδὲν λογιζόμενος ἕτερον εἰ μὴ
τὸν πόνον μόνον καὶ τὴν ὀδύνην ἣν ὑποστῆναι μέλλει ἐκ
τῆς τιμωρίας τῆς αἰωνίου· τοῦτο δὲ ἀνεξάλειπτον φέ-
ρων ἐν τῇ καρδίᾳ, ὁ ἐξ αὐτοῦ ἐγγινόμενος φόβος οὐδὲν
ὅλως τῶν ἀνθρωπίνων ἔῃ μεριμνᾷν αὐτόν· ὡς γὰρ ἤδη
20 τῷ ξύλῳ προσηλωθεὶς καὶ ταῖς ὀδύναις σφοδρῶς πρὸς
θάνατον συνεχόμενος οὕτως αἰεὶ διατελεῖ, μηδὲ ἀτενί-
σαι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς πρόσωπόν τινος συγχωρούμε-
νος, μηδὲ τιμῆς ἢ ἀτιμίας ἀνθρώπων λόγον ποιούμενος·
πάσης γὰρ ἀτιμίας καὶ ἐξουδενώσεως ἄξιον ἑαυτὸν ἀπὸ
25 καρδίας ἔχων, τῶν ἐπιφερομένων ὑβρεων αὐτῷ οὐ
φροντίζει.

17 Πᾶσαν βρωσιν καὶ πόσιν καὶ καλλωπισμὸν ἐνδυμά-
των ὁ τὸν φόβον ἐγκυμονῶν τοῦ θανάτου βδελύξεται καὶ
ἐνηδόνως οὐ φάγεται ἄρτον, οὐ πίεται ὕδωρ, παρέξει
30 δὲ μόνην τὴν χρεῖαν τῷ σώματι ὅσον μόνον αὐταρκές
πρὸς τὸ ζῆν. Πᾶν θέλημα ἑαυτοῦ ἀπαρνήσεται καὶ δοῦ-
λος πάντων ἐν διακρίσει τῶν ἐπιταττομένων γενήσεται.

18 Ὁ δοῦλον ἑαυτὸν δούς τοῖς κατὰ Θεὸν πατράσιν αὐ-
τοῦ διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, οὐ τὰ κουφίζοντα τὸν

- 15 Αὐτὸς ποῦ μὲ πλήρη ἐπίγνωσι καρδιᾶς ἀρνήθηκε εὐχαρίστως τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλα τὰ βιωτικὰ καὶ τὰ ἐλησμόνησε, ἀφοῦ διέβηκε σὰν τείχος τὴν προσηλωσι σ' αὐτά, εἶναι σὰν ἀποξενωμένος ἀπὸ ὅλα τὰ εὐρισκόμενα στὸν κόσμον· συγκεντρώνει τὸν νοῦ του καὶ μοναδικὴ μελέτη ἔχει τὴν μνήμη καὶ τὴν σκέψι τοῦ θανάτου· γι' αὐτὸ καὶ πάντοτε μελετᾷ τὰ θέματα τῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως καὶ αἰχμαλωτίζεται τελείως σ' αὐτά, βαλλόμενος μὲ ἄρρηκτο φόβο ἀπὸ τὴν σκέψεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδοσι σ' αὐτά.
- 16 Σὰν κατάδικος μὲ δεσμὰ στὸ ἀμφιθέατρο τοῦ βίου τούτου γίνεται αὐτὸς ποῦ ἐκυοφόρησε σὲ βάθος τὸν φόβο τῆς κρίσεως. Γι' αὐτὸ φαίνεται νὰ σύρεται ἀπὸ τὸν φόβο σὰν δῆμιον καὶ νὰ πορεύεται τὸν δρόμον πρὸς τὸν θάνατον, χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον τὸ νόνον καὶ τὴν ὀδύνην ποῦ πρόκειται νὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τὴν αἰώνια τιμωρία. Φέροντας στὴν καρδιά του ἀνεξάλειπτη τὴν σκέψι αὐτή, δὲν τὸν ἀφήνει καθόλου νὰ μεριμνήσῃ γιὰ τὰ ἀνθρώπινα ὁ ἀπὸ αὐτὰ προκαλούμενος φόβος. Συμπεριφέρεται πάντοτε σὰν νὰ προσηλώθηκε ἤδη στὸ ξύλον καὶ σὰν νὰ συνέχεται σφοδρῶς ἀπὸ τὴν ὀδύνην πρὸς τὸν θάνατον· δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται ν' ἀτενίσῃ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς του στὸ πρόσωπον κάποιον καὶ δὲν ὑπολογίζει καθόλου τιμὴν καὶ ἀτιμίαν ἀπὸ ἀνθρώπων· διότι θεωρώντας μὲ τὴν καρδιά του ἑαυτὸν ἄξιον κάθε ἀτιμίας καὶ ἐξουθενώσεως, δὲν δίδει σημασίαν στὴν ὕβριν ποῦ τοῦ ἀπευθύνονται.
- 17 Ὅποιος κυοφορεῖ τὸν φόβον τοῦ θανάτου βδελύσσεται κάθε βρῶσιν καὶ πόσιν καὶ ὠραῖον ἔνδυμα, καὶ δὲν τρώγει ἄρτον, δὲν πίνει ὕδωρ ἡδονικὰ· προσφέρει δὲ στὸ σῶμα τὰ ἀναγκαῖα, ὅσα μόνον ἀρκοῦν γιὰ τὴν συντήρησιν. Ἀπαρνείται κάθε δικό του θέλημα καὶ θὰ γίνῃ ὑπηρέτης σὲ ὅλα ὅσα τοῦ παραγγέλλονται μὲ διάκρισιν.
- 18 Ὅποιος παρέδωκε τὸν ἑαυτό του δοῦλον στοὺς κατὰ Θεὸν πατέρας του, ἀπὸ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, ὅταν

τῆς καρδίας αὐτοῦ πόνον ἐπιτασσόμενος ἔλοιτο, οὐ τὰ λύνοντα τὸν τοῦ φόβου δεσμόν, οὐδὲ τοῖς ἐπὶ τὰ τοιαῦτα φιλικῶς ἢ κολακευτικῶς ἢ προστακτικῶς ἐνάγουσιν ὑπακούσῃται, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ αὐξάνοντα αὐτὸν προτιμή-
 5 ση καὶ τὰ τὸν δεσμόν ἐπισφίγγοντα θελήσῃ καὶ τὰ τὸν δῆμιον ἐνισχύοντα ἀγαπήσῃ καὶ ἐν τούτοις ἐμμείνη, ὡς μὴ προσδοκῶν ὅλως ἐλευθερίαν λήψεσθαι ποτε ἐξ αὐτῶν. Ἡ γὰρ ἐλπίς τῆς ἀπαλλαγῆς κουφότερον τὸν πόνον ἐργάζεται, ὅπερ ἐστὶν ἀλυσιτελὲς τῷ μετανοοῦντι
 10 θερμῶς.

19 Παντὶ τῷ κατὰ Θεὸν βιοῦν ἀρχομένῳ ἐπωφελῆς ὁ τῆς κολάσεως φόβος καὶ ὁ πόνος ὁ τικτόμενος ἐξ αὐτοῦ. Ὁ δὲ τοῦ τοιούτου πόνου καὶ δεσμοῦ καὶ δημίου χωρὶς ἀρχὴν βαλεῖν φανταζόμενος, οὐκ ἐπὶ ψάμμου μό-
 15 νου τῶν ἑαυτοῦ πράξεων τὸν θεμέλιον κατεβάλετο, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀέρα οἶεται δίχα θεμελίων συνιστάνειν οἰκίαν, ὅπερ πάντῃ ἀδύνατον. Ὁ γὰρ πόνος οὗτος ὅσον οὐπω πᾶσαν χαρὰν ἀποτίκτει καὶ ὁ δεσμός οὗτος πάντων ἀμαρτημάτων καὶ παθῶν τὰ δεσμὰ διαρρήσσει καὶ ὁ δῆ-
 20 μιος οὗτος οὐχὶ θάνατον ἀλλὰ ζωὴν αἰώνιον προξενεῖ.

20 Ὅς ἂν μὴ θελήσῃ ἀποσκιρτῆσαι καὶ διαφυγεῖν τὸν τικτόμενον πόνον ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἀλλὰ προθέσει καρδίας ἀκολουθήσῃ αὐτῷ καὶ ἐπισφίγγῃ πλεον τὰ τούτου δεσμὰ ἑαυτῷ, ἀναλόγως συντομώ-
 25 τερον ὀδεύσει καὶ πρὸ προσώπου τοῦ βασιλέως τῶν βασιλευόντων παραστήσει αὐτόν. Τούτου δὲ γεγονότος, ἅμα τῷ θεάσασθαι αὐτὸν ἀμυδρῶς πως τῆν δόξαν αὐτοῦ, εὐθέως λυθῆσονται μὲν τὰ δεσμὰ, ὁ δὲ δῆμιος φόβος φεῦξεται μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὁ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 30 τοῦ πόνος τραπήσεται εἰς χαρὰν καὶ πηγὴ γενήσεται βρύουσα αἰσθητῶς μὲν δάκρυα ποταμηδὸν ἀενάως, νοητῶς δὲ γαλήνην, πραότητα καὶ ἄφραστον γλυκασμόν, ἔτι δὲ ἀνδρείαν καὶ τὸ πρὸς πᾶσαν ὑπακοὴν ἐλευθερίως καὶ ἀνεμποδίστως τρέχειν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· ὁ τέ-

διατάσσεται, δὲν θὰ προτιμῆση ὅσα ἀνακουφίζουν τὸν πόνο τῆς καρδιᾶς του, οὔτε ὅσα λύουν τὸν δεσμὸ τοῦ φόβου, δὲν θὰ ὑπακούση στοὺς συμβουλευόντας αὐτὰ φιλικῶς ἢ κολακευτικῶς ἢ προστακτικῶς, ἀλλὰ μᾶλλον θὰ προτιμῆση ὅσα τὸν αὐξάνουν, θὰ θελήσῃ ὅσα σφίγγουν τὸν δεσμὸ περισσότερο, θ' ἀγαπήσῃ ὅσα ἐνισχύουν τὸν δῆμιο καὶ θὰ ἐμμείνη σ' αὐτά, σὰν νὰ μὴ περιμένη ὅτι θὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ αὐτὰ καθόλου. Διότι ἡ ἐλπίς τῆς ἀπαλλαγῆς καθιστᾷ τὸν πόνο ἐλαφρότερο, πρᾶγμα ποῦ εἶναι ἀσύμφορο στὸν μετανουῶντα θερμῶς.

19

Ὁ φόβος τῆς κολάσεως καὶ ὁ πόνος ποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὸν εἶναι ἐπωφελῆς στὸν καθένα ποῦ ἀρχίζει νὰ ζῆ κατὰ τὸν Θεό. Ὁ φανταζόμενος ὅμως ὅτι μπορεῖ ν' ἀρχίσῃ χωρὶς τέτοιον πόνο καὶ δεσμὸ καὶ δῆμιο, ὄχι μόνο καταθέτει τὰ θεμέλια τῶν πράξεων του ἐπάνω στὴν ἄμμο, ἀλλὰ νομίζει ὅτι μπορεῖ νὰ κατασκευάσῃ οἰκία στὸν ἀέρα χωρὶς θεμέλια, πρᾶγμα ἐντελῶς ἀδύνατο. Πραγματικᾶ ὁ πόνος αὐτὸς γεννᾷ σὲ λίγο κάθε χαρὰ καὶ ὁ δεσμὸς αὐτὸς σπᾷ τὰ δεσμὰ ὄλων τῶν ἀμαρτημάτων καὶ παθῶν καὶ ὁ δῆμιος αὐτὸς προξενεῖ ὄχι θάνατο ἀλλὰ αἰώνια ζωή.

20

Ὅποιος δὲν θελήσῃ ν' ἀποσκιρτήσῃ καὶ διαφύγῃ τὸν γεννώμενο ἀπὸ τὸν φόβο τῆς αἰώνιας κολάσεως πόνο, ἀλλὰ τὸν ἀκολουθήσῃ μὲ διάθεσι τῆς καρδιᾶς του καὶ σφίξῃ περισσότερο τὰ δεσμὰ του ἐπάνω του, ἀναλόγως θὰ βαδίσῃ ταχύτερα καὶ θὰ παρουσιάσῃ ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν βασιλευόντων. Ὅταν γίνῃ αὐτό, μόλις ἀντικρύσῃ αὐτὸς κάπως ἀμυδρῶς τὴν δόξα του, ἀμέσως θὰ λυθοῦν τὰ δεσμὰ, ὁ δὲ δῆμιος φόβος θὰ φύγῃ μακριὰ του κί' ὁ πόνος τῆς καρδιᾶς του θὰ μετατραπῇ σὲ χαρὰ καὶ θὰ γίνῃ πηγὴ ποῦ χύνει αἰσθητῶς μὲν ποταμοὺς δακρύων ἀσταμάτητα, νοητῶς δὲ γαλήνη, πραότητα καὶ ἄφραστο γλυκασμό, προσέτι δὲ ἀνδρεία καὶ τὴν τᾶσι νὰ τρέχῃ ἐλεύθερα καὶ ἀνεμπόδιστα πρὸς κάθε ὑπακοή τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο εἶναι ἐδύνατο στοὺς ἀκόμη ἀρ-

ως τοῖς εἰσαγωγικοῖς ἀδύνατον, τῶν δὲ πρὸς τὸ μέσον κατὰ προκοπὴν ἀνελθόντων καὶ ἴδιον, τοῖς δὲ γε τελειο-
 ουμένοις φῶς ἢ πηγὴ αὕτη, τῆς καρδίας αἴφνης ἀλ-
 λουμένης καὶ μεταβαλλομένης, γίνεται.

- 21 5 Ὁ ἔνδον αὐτοῦ τὸ φῶς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔ-
 χων, μὴ φέρων τοῦτο ὄραν, εἰς γῆν προηνῆς πίπτει, κρά-
 ζει τε καὶ βοᾷ ἐν ἐκπλήξει καὶ φόβῳ πολλῷ ὡς ὑπὲρ
 φύσιν, ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ ἔννοιαν πράγμα ἰδὼν καὶ πα-
 θῶν καὶ γίνεται ὅμοιος ἀνθρώπῳ ποθὲν ἀναφθέντι τὰ
 10 σπλάγχνα ὑπὸ πυρός, ὑφ' οὗ φλεγόμενος καὶ τῆς φλο-
 γὸς τὸν ἐμπρησμόν μὴ δυνάμενος φέρειν, ὑπάρχει ὡς-
 περ ἐξεστηκῶς καὶ μηδὲ ἑαυτοῦ γενέσθαι ὅλως ἰσχύων,
 τοῖς δάκρυσιν δὲ καταντλούμενος ἀενάως καὶ ὑπὸ τού-
 των καταψυχόμενος, τὸ πῦρ ἐξάπτεται τοῦ πόθου σφο-
 15 δρότερον. Ἐντεῦθεν δὲ τὰ δάκρυα προχέει πλειόνως καὶ
 τῇ τούτων ἐκχύσει πλυνόμενος λαμπρότερον ἀπαστρά-
 πτει ὅτε δὲ ὅλως ἐκπυρωθεὶς ὡς φῶς γένηται, τότε
 πληροῦται τὸ φάσκον, «Θεὸς θεοῖς ἐνούμενός τε καὶ
 γνωριζόμενος», καὶ τοσοῦτον ἴσως ὅσον ἤδη τοῖς συνα-
 20 φθειῖσιν ἠνώθη καὶ τοῖς ἐγνωκόσιν ἀπεκαλύφθη.

- 22 Καθόσον γνωσθῆναι βουληθῆ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, κα-
 τὰ τοσοῦτον καὶ ἀποκαλύπτεται καθόσον δὲ ἀποκαλυ-
 φθῆ, ὁράται παρὰ τῶν ἀξίων καὶ γινώσκεται. Οὐκ ἔστι
 δὲ τοιοῦτόν τι παθεῖν τινα ἢ ἰδεῖν εἰ μὴ πρότερον τῷ
 25 παναγίῳ Πνεύματι ἐνωθῆ τις, ταπεινὴν καὶ καθαρὰν,
 ἀπλῆν καὶ συντετριμμένην καρδίαν ἐκ πόνων καὶ ἰδρώ-
 των κτησάμενος.

- 23 Πρὸ τοῦ πένθους καὶ τῶν δακρῦων (μηδεὶς ἡμᾶς
 κενοῖς ἀπατάτω λόγοις μηδὲ πλανῶμεν ἑαυτοὺς) οὐκ ἔ-
 30 στιν ἐν ἡμῖν μετάνοια οὐδὲ ἀληθῆς μεταμέλεια οὐδὲ φό-
 βος Θεοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, οὐδὲ κατέγνωμεν ἑ-
 αυτῶν, οὐδὲ ἐν αἰσθήσει τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ

χαρίους, εἶναι οἰκεῖο σ' αὐτοὺς ποὺ κατὰ τὴν προκοπὴν ἀνῆλθαν στὴν μέση, στοὺς τελείους δὲ ἡ πηγὴ αὐτὴ γίνεται φῶς, καθὼς ξαφνικὰ ἡ καρδιὰ ἀλλοιώνεται καὶ μεταβάλλεται.

21

“Ὁποῖος ἔχει μέσα του τὸ φῶς τοῦ παναγίου Πνεύματος, μὴ ἀντέχοντας νὰ τὸ βλέπη, πίπτει στὴν γῆ πρηνῆς, κρᾶζει καὶ βοᾷ μ' ἔκπληξι καὶ δυνατὸ φόβο σὰν νὰ εἶδε καὶ ἔπαθε κάτι ὑπὲρ φύσι, ὑπὲρ λόγο, ὑπὲρ ἔννοια· καὶ γίνεται ὁμοῖος μὲ ἄνθρωπο, τοῦ ὁποίου τὰ σπλάγχνα ἀπὸ κάπου ἐπῆραν φωτιὰ καὶ ὁ ὁποῖος φλεγόμενος ἀπὸ αὐτὴν καὶ μὴ μπορώντας νὰ βαστάσῃ τὴν πύρια τῆς φλόγας, εἶναι σὰν ἐκστασιασμένος καὶ δὲν δύναται νὰ συγκεντρωθῇ, ἀλλὰ πηγάζοντας συνεχῶς ἄφθονα δάκρυα καὶ δροσιζόμενος ἀπὸ αὐτὰ, ἐξάπτει δυνατώτερη τὴν φωτιὰ τοῦ πόθου. Τότε χύνει περισσότερα δάκρυα καὶ πλυνόμενος μὲ τὴν ροὴ τους ἀπαστράπτει λαμπρότερα· ὅταν δέ, ἀφοῦ ἐκπυρωθῇ ὀλόκληρος, γίνεται σὰν φῶς, τότε ἐκπληρώνεται τὸ λόγιο, «Θεὸς ἐνούμενος μὲ θεοὺς καὶ γνωριζόμενος»⁷, τόσο μάλιστα ὅσο ἐνώθηκε ἤδη μὲ τοὺς συναφθέντας καὶ ἀποκαλύφθηκε στοὺς γνωρίσαντας.

bb

“Ὅσο θελήσῃ νὰ γνωρισθῇ ἀπὸ ἐμᾶς ὁ Θεός, τόσο καὶ ἀποκαλύπτεται· ὅσο δὲ ἀποκαλυφθῇ, τόσο βλέπεται ἀπὸ τοὺς ἀξίους καὶ γνωρίζεται. Δὲν εἶναι δὲ δυνατὸ νὰ πάθῃ κανεὶς κάτι τέτοιο ἢ νὰ ἰδῇ, ἂν δὲν ἐνωθῇ προηγουμένως μὲ τὸ πανάγιο Πνεῦμα, ἀφοῦ ἀποκτήσῃ μὲ κόπους καὶ ἰδρωτὲς ταπεινῆ, ἀπλῆ καὶ συντετριμμένη καρδιά⁸.

23

Πρὶν ἀπὸ τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα (κανένας νὰ μὴ μᾶς ἀπατᾷ μὲ κενὰ λόγια⁹, οὔτε νὰ αὐταπατώμαστε), δὲν ὑπάρχει γιὰ μᾶς μετάνοια οὔτε ἀληθινὴ μεταμέλεια οὔτε φόβος Θεοῦ στίς καρδιές μας· δὲν αὐτοκατακριθήκαμε οὔτε ἔφθασε ἡ ψυχὴ μας στὴν συναίσθησι τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ τῶν αἰωνίων βασάνων. Διότι ἂν εἶχε ἀποκτή-

7. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 40 εἰς τὸ Βάπτισμα 6.

8. Ψαλμ. 50, 19.

9. Ἐφεσ. 5, 6 (ὕμᾶς).

τῶν αἰωνίων βασάνων ἐγένετο ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Εἰ γὰρ ταῦτα ἐκτῆσατο καὶ ἐν τούτοις ἐγένετο, εὐθύς καὶ δάκρυα κατήγαγεν ἄν· τούτων γὰρ χωρὶς, οὔτε ἡ σκληρὰ καρδία ἡμῶν ἀπαλυνθῆναί ποτε δύναται, οὔτε ἡ ψυχὴ
 5 ἡμῶν πνευματικὴν ταπείνωσιν κτήσασθαι, οὔτε ταπεινοὶ γενέσθαι ἰσχύσομεν. Ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος γενόμενος ἐνωθῆναι τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ οὐ δύναται· ὁ δὲ μὴ τούτῳ ἐκ καθάρσεως ἐνωθείς, οὔτε ἐν θεωρίᾳ καὶ γνώσει Θεοῦ γενέσθαι δύναται, οὔτε ἄξιός ἐστι τὰς τῆς τα-
 10 πεινώσεως μυστικὰς ἀρετὰς ἐκδιδάσκεσθαι.—

24

“Ὡσπερ τῷ συλλαβίζειν ἄρτι παιδευομένῳ τὰ γράμματα ὁ τὰ τῆς ρητορικῆς καὶ φιλοσοφίας ἐκδιηγούμενος οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐναρχθέντων μᾶλλον κατολιγορῆσαι αὐτὸν καὶ ἀποστῆναι ποιή-
 15 σει, διὰ τὸ μὴ χωρεῖν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τῶν λεγομένων ὅλως τὴν δύναμιν, οὕτω καὶ ὁ τοῖς εἰσαγωγικοῖς τὰ περὶ τελειότητος λέγων, καὶ μᾶλλον τοῖς χαυνοτέροις, οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελήσει ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὀπίσω ὑπάγειν ποιήσει. Πρὸς γὰρ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἀπο-
 20 βλέψαντες καὶ ὅσον ἀπολείπονται τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐννοήσαντες καὶ ὡς ἀδύνατον αὐτοῖς ἔσται τὸ πρὸς τὸ ἄκρον αὐτῆς ἀνελθεῖν οἰηθέντες, καὶ τῶν μερικῶς ἐναρχθέντων ὡς ἀνωφελῶν καταφρονήσουσι καὶ πρὸς ἀπώγνωσιν καταδύσουσι.

25

“Ὅταν οἱ ἔτι κεκρατημένοι καὶ βασιλευόμενοι ὑπὸ τῶν παθῶν ἀκούσωσιν ὅτι ὁ κατὰ Θεὸν τέλειος παντὸς ἀνθρώπου καὶ παντὸς ζώου καὶ θηρίου ἀκαθαρότερον ἑαυτὸν ἡγεῖται, ὃς καὶ ἀτιμαζόμενος χαίρει, λοιδορούμενος εὐλογεῖ, ἀνέχεται διωκόμενος καὶ ὑπὲρ τῶν ἐ-
 30 χθρῶν αὐτοῦ εὐχεται μετὰ δακρύων καὶ πόνου καρδίας, παρακαλῶν τὸν Θεὸν καὶ ἱκετεύων ὑπὲρ αὐτῶν, ἐν πρώτοις μὲν ἐπιστοῦσιν, ἑαυτοὺς ἴσους ἐκείνων συστήσαι πειρώμενοι· ἔπειτα ὑπὸ τῶν θείων Γραφῶν ἐλεγχόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ταῦτα ἔργῳ ἐπιδειξαμένων ἁγίων ἀνα-

σει αὐτὰ καὶ εἶχε φθάσει σ' αὐτὰ, εὐθύς θὰ ἔχυνε καὶ δάκρυα· χωρὶς αὐτὰ ὅμως, δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀπαλυνθῇ ἡ καρδιά μας ἢ ν' ἀποκτήσῃ τὴν πνευματικὴν ταπείνωσι ἢ ψυχὴ μας, οὔτε θὰ μπορέσωμε νὰ γίνωμε ταπεινοί. Καὶ ὅποιος δὲν γίνεῖ τέτοιος δὲν μπορεῖ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ ὅποιος δὲν ἐνώθηκε μὲ αὐτὰ διὰ καθάρσεως, οὔτε στὴν θεωρίαν καὶ γνῶσιν τοῦ Θεοῦ δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ οὔτε ἄξιός νὰ διδαχθῇ τίς μυστικὲς ἀρετὲς τῆς ταπεινώσεως δὲν γίνεται.

24

Ὅπως ὅποιος διδάσκει ρητορικὴ καὶ φιλοσοφία σ' αὐτὸν ποὺ μόλις μαθαίνει νὰ συλλαβίζῃ τὰ γράμματα ὄχι μόνο δὲν θὰ τὸν ὠφελήσῃ τίποτε, ἀλλὰ θὰ τὸν κἀνῃ μᾶλλον νὰ ἀμελήσῃ καὶ ἐγκαταλείψῃ καὶ ὅσα ἄρχισε, διότι ἡ διανοία του δὲν χωρεῖ καθόλου τὴν ἐννοίαν τῶν λεγομένων, ἔτσι καὶ αὐτὸς ποὺ διδάσκει στοὺς ἀρχαρίους τὰ περὶ τελειότητος, κυρίως στοὺς ὀκνηροτέρους, ὄχι μόνο δὲν θὰ τοὺς ὠφελήσῃ καθόλου, ἀλλὰ καὶ θὰ τοὺς κἀνῃ νὰ γυρίσουν ὀπίσω. Διότι παρατηρώντας τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, καταλαβαίνοντας πόσο ἀπέχουν ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴν κορυφὴν καὶ νομίζοντας ὅτι θὰ τοὺς εἶναι ἀδύνατον ν' ἀνέβουν στὸ ἄκρο τῆς, θὰ καταφρονήσουν καὶ ὅσα ἄρχισαν μερικῶς ὡς ἀνωφελῆ καὶ θὰ περιπέσουν σὲ ἀπελπισία.

25

Ὅταν οἱ κυριαρχούμενοι καὶ βασιλευόμενοι ἀκόμη ἀπὸ τὰ πάθη ἀκούουν ὅτι ὁ κατὰ Θεὸν τέλειος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του ἀκαθαρότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ κάθε ζῶον καὶ θηρίον, ὅτι καὶ ἂν ἀτιμάζεται χαίρει, ἂν λοιδορῆται εὐλογεῖ, ἂν διώκεται ἀνέχεται καὶ εὔχεται ὑπὲρ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ¹⁰ μὲ δάκρυα καὶ πόνον καρδιᾶς, παρακαλώντας καὶ ἱκετεύοντας τὸν Θεὸν γι' αὐτούς, πρῶτα μὲν δυσπιστοῦν, ἐπιχειρώντας νὰ παραστήσουν ἑαυτοὺς ἴσους μὲ ἐκείνους, ἔπειτα, ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τίς θεῖες Γραφές καὶ ἀνατρεπόμενοι ἀπὸ τοὺς ἁγίους ποὺ ἔχουν ἐπιδείξει ἐμ-

10. Ματθ. 5, 11-12, 44.

τρεπόμενοι, μὴ ἰσχύειν ἐν τούτοις ἐφικέσθαι ὁμολογοῦσιν· ὅταν δὲ καὶ δίχα τῆς τούτων ἐκπληρώσεως ἀδύνατον ἀκούσωσι σωθῆναι αὐτούς, τότε τελείως, μὴ θέλοντες ἐκκοπήν ποιήσασθαι τοῦ κακοῦ καὶ μετανοῆσαι ἐφ' 5 οἷς ἤμαρτον, ἀπογινώσκουσιν ἑαυτῶν.

26

Τοὺς ὑποκρινομένους τὴν ἀρετὴν καὶ τῷ μὲν κωδῖω τοῦ σχήματος ἄλλο φαινομένους, ἄλλο δὲ ὄντες κατὰ τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον, πάσης τάχα πεπληρωμένους ἀδικίας, μεστοὺς ζήλου καὶ ἐριθείας καὶ ἡδονῶν δυσωδίας, 10 ὡς ἀπαθεῖς οἱ πλείους καὶ ἀγίους τιμῶσι, μὴ κεκαθαρμένον ἔχοντες τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν μηδὲ ἐπιγνῶναι δυνάμενοι αὐτοὺς ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν· τοὺς δὲ ἐν εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ ἀφελότητι καρδίας διαγοντας καὶ ἀγίους ὄντας τῷ ὄντι, ὡς τοὺς λοιποὺς τῶν 15 ἄλλων ἀνθρώπων, παραλογίζονται καὶ καταφρονοῦντες αὐτῶν παρατρέχουσιν.

27

Τὸν λᾶλον καὶ ἐπιδεικτικὸν διδακτικὸν μᾶλλον καὶ πνευματικὸν εἶναι οἱ τοιοῦτοι λογίζονται· τὸν δὲ σιωπηλὸν καὶ περὶ ἀργολογίαν ἀκριβαζόμενον ἀγροϊκὸν καὶ ἄφω- 20 νον ἀποφαίνονται.

28

Τὸν ἐν Πνεύματι ἀγίῳ φθεγγόμενον οἱ ὑψηλόφρονες καὶ τὴν ὑπερηφανίαν νοσοῦντες τοῦ Διαβόλου ὡς ὑψηλόφρονα καὶ ὑπερήφανον ἀποστρέφονται, τοῖς λόγοις αὐτοῦ πληττόμενοι μᾶλλον ἢ κατανυσσόμενοι· τὸν δὲ 25 ἀπὸ κοιλίας ἢ ἐκ μαθημάτων τορνολογοῦντα καὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας καταψευδόμενον ὑπερεπαινοῦσι καὶ ἀποδέχονται, καὶ οὕτως οὐδεὶς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐστὶν ὁ καλῶς καὶ ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα ἰδεῖν καὶ διακρίναι δυνάμενος.

29 30

«Μακάριοι, φησὶν ὁ Θεός, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται». Καθαρὰν οὖν καρδίαν οὐχὶ μία ἀρετὴ οὐδὲ δύο ἢ δέκα πεφύκασιν ἐκτελεῖν, ἀλλὰ πᾶσαι ὁμοῦ ὡς εἰπεῖν οἶονεὶ μία τις οὔσα καὶ εἰς ἄκρον

πράκτως αὐτὰ τὰ ἔργα, ὁμολογοῦν ὅτι δὲν ἔχουν τὴν ἰσχὺ νὰ φθάσουν σ' αὐτά· ὅταν δὲ ἀκούσουν ὅτι χωρὶς τὴν ἐκπλήρωσι αὐτῶν εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθοῦν, τότε, μὴ θέλοντας νὰ ξερριζώσουν τὸ κακὸ καὶ νὰ μετανοήσουν γιὰ τὶς ἁμαρτίες, ἀπελπίζονται πλήρως.

26 Τοὺς ὑποκρινομένους τὴν ἀρετὴ, ποὺ κατὰ μὲν τὴν ἐμφάνισι τοῦ δέρματος φαίνονται ἄλλο, κατὰ δὲ τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο εἶναι ἄλλο, γεμᾶτοι ἴσως καθὲ ἀδικία, φθόνου, ραδιουργία καὶ δυσωδία ἡδονῶν, οἱ πολλοὶ τοὺς τιμοῦν ὡς ἀπαθείς καὶ ἁγίους, διότι δὲν ἔχουν καθαρὸ τὸν ὀφθαλμὸ τῆς ψυχῆς καὶ δὲν μποροῦν νὰ τοὺς ἐπιγνώσουν ἀπὸ τοὺς καρπούς των· τοὺς δὲ διάγοντας μὲ εὐλάβεια καὶ ἀρετὴ καὶ ἀφέλεια καρδιᾶς, ποὺ εἶναι πραγματικὰ ἅγιοι, τοὺς θεωροῦν κακῶς σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ καταφρονῶντας τοὺς παραμερίζουν¹¹.

27 Τέτοιοι ἄνθρωποι θεωροῦν μᾶλλον διδακτικὸ καὶ πνευματικὸ τὸν φλύαρο καὶ ἐπιδεικτικὸ, τὸν δὲ σιωπηλὸ καὶ μετρημένο στὰ λόγια κρίνουν ἀγροῖκο καὶ ἄφωνο¹².

28 Τὸν ὁμιλοῦντα μὲ ἅγιο Πνεῦμα οἱ ματαιόδοξοι καὶ ἄρρωστοι ἀπὸ ὑπερηφάνεια τοῦ Διαβόλου τὸν ἀποστρέφονται ὡς ματαιόδοξο καὶ ὑπερήφανο, κτυπώμενοι μᾶλλον παρὰ κατανυσσόμενοι ἀπὸ τοὺς λόγους του· ἀντιθέτως αὐτὸν ποὺ στρογγυλεῦει τὰ λόγια του ἀπὸ φυσικοῦ του ἢ ἀπὸ ἐκπαίδευσι καὶ τοὺς ἐξαπατᾶ γιὰ τὴν σωτηρία τους τὸν ὑπερεπαινοῦν καὶ τὸν παραδέχονται, καὶ ἔτσι ἀνάμεσα τοὺς δὲν ὑπάρχει κανεὶς καλὸς ποὺ νὰ μπορῇ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ διακρίνη τὸ πρᾶγμα ἀντικειμενικῶς¹³.

29 «Μακάριοι, λέγει ὁ Θεός, εἶναι οἱ καθαροὶ κατὰ τὴν καρδιά, διότι αὐτοὶ θὰ ἰδοῦν τὸν Θεόν»¹⁴. Καθαρὲς δὲ καρδιὲς δὲν εἶναι πλασμένες ν' ἀπεργασθοῦν οὔτε μία οὔτε δύο οὔτε τρεῖς ἀρετές, ἀλλὰ ὅλες μαζί, θὰ ἐλέγαμε, ἐνω-

11. Βλ. Κατηχήσεις 28, 17.
13. Βλ. Κατηχήσεις 28, 17.

14. Μαθ. 5, 8.
12. Βλ. Κατηχήσεις 28, 17.

κατορθωθείσα· καὶ οὐδὲ οὕτως καθαρὰν τὴν καρδίαν
μόναι ποιῆσαι δύνανται, δίχα τῆς παρουσίας καὶ ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος. Καθάπερ γὰρ ὁ χαλκεὺς τὴν μὲν
τέχνην διὰ τῶν ἐργαλείων αὐτοῦ ἐπιδείκνυται, δίχα δὲ
5 τῆς τοῦ πυρὸς ἐνεργείας οὐδὲν ὅλως εἰς ἔργον κατα-
σκευάσαι δύναται, οὕτω δὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος πάντα μὲν
ποιεῖ καὶ ὡς ἐργαλείοις χρᾶται ταῖς ἀρεταῖς, ἄνευ δὲ
τῆς τοῦ πνευματικοῦ πυρὸς παρουσίας ἀνενέργητα μέ-
νει καὶ ἀνωφελῆ, τὸν ρύπον καὶ τὸν ἰχῶρα μὴ καθαί-
10 ροντα τῆς ψυχῆς.

30 "Οπου βαθεῖα ταπεινώσεις, ἐκεῖ καὶ δάκρυον δαψι-
λές· ἔνθα δὲ ταῦτα, ἐκεῖ καὶ ἡ παρουσία τοῦ ἁγίου καὶ
προσκυνητοῦ Πνεύματος. Ταύτης δὲ γενομένης, πᾶσα
καθαρότης καὶ ἁγιωσύνη ἐν τῷ ὑπὸ τούτου ἐνεργουμένῳ
15 γίνεται καὶ ὁρᾶται τούτῳ Θεὸς καὶ ὁ Θεὸς ὁρᾷ ἐπ' αὐ-
τόν· «ἐπὶ τίνα γὰρ, φησὶν, ἐπιβλέψω ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶ-
ον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;».

31 Καταγωνίσασθαι μὲν ἄνθρωπος τὰ πάθη δύναται,
ἐκριζῶσαι δὲ αὐτὰ οὐδαμῶς· καὶ μὴ ποιῆσαι μὲν τὸ πο-
20 νηρὸν ἐξουσίαν ἔλαβε, μὴ ἐνθυμηθῆναι δὲ αὐτὸ οὐκέτι.
Εὐσέβεια δὲ ἐστὶν οὐ τὸ ποιῆσαι μόνον τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ
καὶ τὸ μὴ λογίζεσθαι πονηρά· ὁ οὖν πονηρὰ λογιζόμε-
νος καρδίαν καθαρὰν κτήσασθαι οὐ δύναται· πῶς γὰρ,
μολυνομένης ἐκ τούτου ὡς ὑπὸ πηλοῦ κάτοπτρον.

32 25 Καρδίαν καθαρὰν τοῦτο εἶναι ὑπέιληφα, οὐ τὸ μὴ
ὀχλεῖσθαι ὑπὸ πᾶθους μόνον τινός, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ἐν-
νοεῖν πονηρόν τι ἢ βιωτικὸν ὅτε ἂν βουλευθῆ τις, ἔχειν
δὲ μόνην ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ Θεοῦ μνήμην ἐν ἀκατασχέ-
τω τῷ ἔρωτι· ἐν γὰρ φωτὶ καθαρῷ καθαρῶς ὁρᾷ Θεὸν
30 ὀφθαλμός, μηδενὸς ἑτέρου τῆ θεωρίας μεσάζοντος.

33 Τοῦτο λέγω εἶναι ἀπάθειαν, οὐ τὸ ἔξω μόνον γενέ-

μένες σὲ μιὰ καὶ προωθημένες ἕως τὰ ἄκρα· καὶ οὔτε αὐτὲς μποροῦν μόνες νὰ κάμουν καθαρὴ τὴν καρδιά, χωρὶς τὴν παρουσία καὶ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος. Διότι, ὅπως ὁ χαλκεὺς τὴν μὲν τέχνη του ἐπιδεικνύει μὲ τὰ ἐργαλεῖα του, χωρὶς ὅμως τὴν ἐνέργεια τοῦ πυρὸς δὲν μπορεῖ νὰ κατασκευάσῃ κανένα ἔργο καθόλου, ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅλα τὰ κάμει καὶ χρησιμοποιοῖ ὡς ἐργαλεῖα τὶς ἀρετές, χωρὶς ὅμως τὴν παρουσία τοῦ πνευματικοῦ πυρὸς μὲνουν ἀνενέργητα καὶ ἀνωφελῆ, μὴ μπορώντας νὰ καθαρίσουν τὸν ρύπο καὶ τὴν ἀκαθαρσία τῆς ψυχῆς.

30 Ὅπου ὑπάρχει βαθειὰ ταπείνωση, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἀφθονο δάκρυ· καὶ ὅπου εἶναι αὐτά, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἡ παρουσία τοῦ ἀγίου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος. Ὅταν πραγματοποιηθῇ αὐτή, κάθε καθαρότης καὶ ἀγιωσύνη ἔρχεται στὸν ἐνεργούμενο ἀπὸ αὐτὸ καὶ βλέπεται ἀπὸ αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ὁ Θεὸς βλέπει αὐτόν· διότι, λέγει, «σὲ ποιὸν θὰ κυττάξω παρὰ στὸν πρᾶο καὶ ἡσυχὸ καὶ σεβόμενο τοὺς λόγους μου;»¹⁵.

31 Νὰ καταπολεμήσῃ μὲν τὰ πάθη του μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος, νὰ τὰ ἐκριζώσῃ ὅμως δὲν μπορεῖ καθόλου· καὶ νὰ μὴ διαπράξῃ μὲν τὸ πονηρὸ ἔχει ἐξουσία, νὰ μὴ τὸ σκεφθῇ δὲ δὲν ἔχει ἀκόμη. Εὐσέβεια δὲ εἶναι ὄχι μόνο νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸ, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ συλλογίζεται τὰ πονηρὰ· ὅποιος συλλογίζεται λοιπὸν πονηρὰ δὲν μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ καθαρὴ καρδιά· πῶς θὰ μπορούσε ἄλλωστε, ἀφοῦ ἀπὸ αὐτὸ μολύνεται σὰν καθρέπτης ἀπὸ πηλὸ;

32 Ὡς καθαρὴ καρδιά ἐκλαμβάνω τοῦτο, ὄχι μόνο τὸ νὰ μὴ ἐνοχλῆται κανεὶς ἀπὸ κάποιο πάθος, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ σκέπτεται κάτι πονηρὸ ἢ βιωτικὸ, ὅποτεδῆποτε θέλῃ, νὰ ἔχῃ δὲ μέσα του μόνο τὴν μνήμη τοῦ Θεοῦ σὲ ἀκράτητο ἔρωτα· διότι στὸ καθαρὸ φῶς ὁ ὀφθαλμὸς βλέπει καθαρὰ τὸν Θεό, ἀφοῦ δὲν μεσολαβεῖ τίποτε ἄλλο στὴν θέα.

33 Λέγω ὅτι ἀπάθεια εἶναι τοῦτο, ὄχι μόνο τὸ νὰ ἀπέχῃ

σθαι τῆς πράξεως τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀλλοτριωθῆναι τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὸ γυμνωθῆναι ἡμῶν τὸν νοῦν ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ὡς ἂν ὅτε βουλόμεθα γινώμεθα ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, 5 ἔξω πάντων γινόμενοι ὄρατῶν τε καὶ αἰσθητῶν, οἷον εἰ ἀποκλειομένων ἡμῶν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦς ἡμῶν εἰς τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν ἐμβατεύοντος, συνεπιφερομένου δυνάμει τὰς αἰσθήσεις, μεθ' ἑαυτοῦ ὡσπερ τις ἀετὸς τὰς ἑαυτοῦ πτέρυγας.

34 10 Νοῦς αἰσθήσεων δίχα τὰς ἰδίας ἐνεργείας οὐκ ἐπιδείκνυται καὶ ἄνευ νοῦς αἱ αἰσθήσεις τὰς ἑαυτῶν οὐδαμῶς.

35 Καρδία ἐκείνη λέγεται καὶ ἔστι καθαρὰ, ἡ μηδεμίαν ἐννοιαν ἢ βιωτικὸν λογισμὸν ἐν ἑαυτῇ εὐρίσκουσα, ἡ 15 Θεῶ οὕτως ἀνακειμένη καὶ συνηνωμένη, ὡς μήτε τῶν ἀνιαρῶν μεμνησθαι τοῦ βίου μήτε τῶν τούτου χαροποιῶν, ἀλλὰ διάγειν ὡς τρίτον ἐν θεωρίᾳ τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς παράδεισον ἀρπάζεσθαι καὶ βλέπειν τοὺς ἀρραβῶνας τῶν ἐπηγγελμένων τοῖς ἀγίοις καλῶν καὶ αὐ- 20 τὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐκειῖθεν τεκμαίρεσθαι. Τοῦτο καρδίας καθαρᾶς ἐπ' ἀληθῶς σημεῖον καὶ ἔνδειγμα βέβαιον, ἐν ᾧ τις καὶ τὰ μέτρα γινώσκει τῆς καθαρότητος καὶ ὡς ἐν κατόπτρῳ ἑαυτὸν καθορᾷ.

36 25 Ὡσπερ ὁ ἔξω τῆς οἰκίας ὢν τοὺς ἐνδοθεν ἐγκεκλεισμένους οὐχ ὄρᾷ, οὕτως οὐδὲ ὁ ἑσταυρωμένος τῷ κόσμῳ, ἥτοι νενεκρωμένος, αἰσθησὶν τινα πρὸς τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πράγματα κέκτηται.

37 Ὁν τρόπον τὸ νεκρὸν σῶμα οὔτε πρὸς τὰ ζῶντα οὔ- 30 τε πρὸς τὰ σὺν αὐτῷ νεκρὰ κείμενα σώματα τὴν οἴανοῦν αἰσθησιν ἔχει, οὕτως οὐδὲ ὁ ἔξω τοῦ κόσμου ἐν Πνεύματι γεγονῶς καὶ σὺν Θεῷ ὢν δύναται πρὸς τὸν

ἀπὸ τὴν ἄσκησι τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ἀλλοτριωθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τους, καὶ ὄχι ἀπλῶς αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ν' ἀπαλλαγῇ ὁ νοῦς μας ἀπὸ τὴν σκέψι τους, ἔτσι ὥστε, ὅταν θέλωμε, νὰ φθάνωμε ἐπάνω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ ὄρατὰ καὶ αἰσθητὰ, σὰν νὰ κλείωνται κατὰ κάποιον τρόπο οἱ αἰσθήσεις μας καὶ ὁ νοῦς μας νὰ διεισδύη στὰ ὑπὲρ αἴσθησι, σηκώνοντας μὲ δύναμι τὶς αἰσθήσεις μαζί του σὰν ἀετὸς τὶς πτέρυγές του.

34 Ὁ νοῦς χωρὶς αἰσθήσεις δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτύξη τὶς ἐνέργειές του καὶ οἱ αἰσθήσεις χωρὶς νοῦ δὲν μπορούν ν' ἀναπτύξουν τὶς δικές τους.

35 Ἐκείνη ἡ καρδιά λέγεται καὶ εἶναι καθαρὴ, ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκει μέσα της καμμία σκέψι καὶ κανένα βιωτικὸ λογισμό, ἡ ὁποία εἶναι συνημμένη καὶ ἐνωμένη μὲ τὸν Θεὸ κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε οὔτε τὰ λυπηρὰ τοῦ βίου νὰ θυμᾶται οὔτε τὰ χαροποιὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν θεωρία νὰ εἶναι σὰν νὰ διατρίβη στὸν τρίτο οὐρανὸ καὶ ν' ἀρπάζεται στὸν παράδεισο¹⁶ καὶ νὰ βλέπη τοὺς ἀρραβῶνες τῶν ὑπεσχημένων στοὺς ἀγίους καλῶν καὶ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ συμπεραίνη τὰ ἴδια τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ὅσο ἐπιτρέπεται στὴν ἀνθρωπίνη φύσι. Τοῦτο εἶναι ἀληθινὰ σημεῖο καὶ βέβαιον δεῖγμα καθαρᾶς καρδιᾶς, στὸ ὁποῖο κατὰ τὰ μέτρα τῆς καθαρότητος γνωρίζει κανεὶς καὶ σὰν σὲ καθρέπτη βλέπει τὸν ἑαυτό του.

36 Ὅπως ὁ εὐρισκόμενος ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκία δὲν βλέπει τοὺς μέσα κλεισμένους, ἔτσι οὔτε ὁ ἐσταυρωμένος γιὰ τὸν κόσμον, δηλαδὴ ὁ νεκρωμένος, δὲν διαθέτει καμμία αἴσθησι πρὸς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου¹⁷.

37 Μὲ ὅποιον τρόπο τὸ νεκρὸ σῶμα δὲν ἔχει ὁποιαδήποτε αἴσθησι οὔτε πρὸς τὰ ζῶντα οὔτε πρὸς τὰ μαζί του κατακείμενα νεκρὰ σώματα, ἔτσι οὔτε αὐτὸς ποὺ ἔφθασε ἔξω τοῦ κόσμου μὲ τὸ Πνεῦμα καὶ ποὺ εἶναι μαζί μὲ τὸν Θεὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη αἴσθησι πρὸς τὸν κόσμον ἢ νὰ συμπά-

17. Βλ. Κατηχήσεις 28, 2.

κόσμον αἰσθησιν ἔχειν ἢ προσπάσχειν τοῖς τούτου πράγμασιν, εἰ καὶ ὑπόκειται ταῖς ἀνάγκαις τοῦ σώματος.

38 Πρὸ θανάτου θάνατος, καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων ψυχῶν ἀνάστασις γίνεται, ἔργῳ, δυνάμει, 5 πείρᾳ καὶ ἀληθείᾳ. Τοῦ γὰρ θνητοῦ φρονήματος ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου νοῦς ἐξαφανιζομένου καὶ τῆς νεκρότητος ὑπὸ τῆς ζωῆς ἐκδιωκομένης, ἡ ψυχὴ ὡς ἐκ νεκρῶν ἀναστᾶσα ἑαυτὴν ὁμολογουμένως ὄρᾳ, καθάπερ οἱ ἐξ ὕπνου ἀναστάντες βλέπουσιν ἑαυτούς, καὶ τὸν αὐτὴν ἀναστή- 10 σαντα ἐπιγινώσκει Θεόν, ὃν κατανοοῦσα καὶ ᾧ εὐχαριστοῦσα, ἐξίσταται τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ κόσμου παντός, ἀφράστου ἡδονῆς πληρουμένη, καὶ καταπαύει ἐν αὐτῷ πᾶσαν κίνησιν αὐτῆς νοεράν.

39 Τὰ μὲν εἰσφέρεται παρ' ἡμῶν, τὰ δὲ δίδονται ἡμῖν 15 ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ. Ὅσῳ γὰρ διὰ πόνων καὶ ἰδρώτων ἱερῶν καθαιρόμεθα, λαμπρυνόμεθα διὰ φωτὸς κατανύξεως· καὶ ὅσῳ τῷ φωτὶ λαμπρυνόμεθα, τοῖς δάκρυσιν καθαιρόμεθα, τὸ μὲν οἴκοθεν παρσιάγοντες, τὸ δὲ διδόμενον ἀντιλαμβάνοντες ἄνωθεν.

40 20 Πολλοὶ τὰ ἑαυτῶν εἰσενεγκόντες τὰ ἐκ Θεοῦ συνήθως οὐκ ἔλαβον· καὶ δῆλον ἐξ ὧν ὁ Κάιν καὶ ὁ Ἡσαῦ πεποιήκασιν καὶ πεπόνθασιν. Εἰ γὰρ μὴ ὀρθῶ λογισμῶ καὶ εὐσεβεῖ διαθέσει καὶ πίστει θερμῇ καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνη τὰ παρ' ἑαυτοῦ τις προσενέγκη, οὐκ ἂν ἐπι- 25 βλέψη Θεὸς ἐπ' αὐτόν, οὐκ ἂν τὰ προσφερόμενα ἀποδέξεται· εἰ δὲ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἀντιπαράσχοι τῷ οὕτω προσφέροντι.

41 Νεκρὸς ὁ κόσμος καὶ οἱ τοῦ κόσμου πρὸς τοὺς ἁγίους εἰσὶν· ὄθεν οὐδὲ βλέποντες βλέπουσιν τὰ καλὰ αὐτῶν ἔρ- 30 γα, οὐδὲ ἀκούοντες ὅλως ἰσχύσουσιν συνιέναι τοὺς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ λεγομένους θείους λόγους αὐτῶν. Ἄλλ' οὐδ' οἱ πνευματικοὶ τῶν κοσμικῶν καὶ πονηρῶν ἀνθρώ-

σχη μὲ τὰ πράγματα τούτου, ἂν καὶ ὑπόκειται στίς ἀνάγκες τοῦ σώματος¹⁸.

- 38** Πρὸ τοῦ θανάτου πραγματοποιεῖται θάνατος καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων ἀνάστασις τῶν ψυχῶν, μὲ ἔργο, δύναμι, πείρα καὶ ἀλήθεια. Διότι, ὅταν τὸ θνητὸ φρόνημα ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸν ἀθάνατο νοῦ καὶ ἡ νεκρότης ἐκδιώκεται ἀπὸ τὴν ζωὴ, ἡ ψυχὴ βλέπει πραγματικὰ τὸν ἑαυτὸ της σὰν νὰ ἀναστήθηκε ἐκ νεκρῶν, ὅπως βλέπουν τοὺς ἑαυτοὺς των οἱ ἀνιστάμενοι ἀπὸ τὸν ὕπνο, καὶ ἐπιγινώσκει τὸν Θεὸ πού τὴν ἀνέστησε· κατανοώντας δὲ αὐτὸν καὶ εὐχαριστώντας αὐτόν, ἐξίσταται τῶν αἰσθήσεων καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, γεμίζοντας ἄφραστη ἡδονή, καὶ καταπαύει σ' αὐτόν κάθε νοερά κίνησί της.
- 39** Ἄλλα συνεισφέρονται ἀπὸ μᾶς, ἄλλα μᾶς δίδονται ἀπὸ τὸν Θεὸ ἄνωθεν. Πραγματικὰ ὅσο καθαριζόμαστε διὰ κόπων καὶ ἱερῶν ἰδρώτων, λαμπρυνόμαστε διὰ τοῦ φωτός τῆς κατανύξεως, καὶ ὅσο λαμπρυνόμαστε μὲ τὸ φῶς, καθαριζόμαστε μὲ τὰ δάκρυα, τὸ μὲν ἓνα εἰσάγοντάς το ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας, τὸ δὲ ἄλλο λαμβάνοντάς το ἀπὸ ἄνω.
- 40** Πολλοί, ἂν καὶ εἰσέφεραν τὰ ἰδικὰ τους, δὲν ἔλαβαν τὰ ἀπὸ τὸν Θεὸ ἀναμενόμενα· καὶ τοῦτο γίνεται φανερὸ ἀπὸ ὅσα ἔκαμαν καὶ ἔπαθαν ὁ Κάϊν καὶ ὁ Ἡσαῦ¹⁹. Διότι, ἂν δὲν προσφέρῃ κανεὶς τὰ ἰδικὰ του μὲ ὀρθὸ λογισμὸ καὶ εὐσεβῆ διάθεσι, μὲ θερμὴ πίστι καὶ πολλὴ ταπεινοφροσύνη, δὲν θὰ ἐπιβλέψῃ σ' αὐτόν ὁ Θεός, δὲν θ' ἀποδεχθῇ τὰ προσφερόμενα· καὶ ἂν δὲν τὰ ἀποδεχθῇ, δὲν θὰ παράσχῃ οὔτε τὰ ἰδικὰ του στὸν μὲ αὐτόν τὸν τρόπο προσφέροντα.
- 41** Νεκρὸς εἶναι ὁ κόσμος καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου γιὰ τοὺς ἁγίους· ἐπομένως, οὔτε βλέποντας βλέπουν τὰ καλὰ ἔργα τους οὔτε ἀκούοντας μποροῦν νὰ κατανοήσουν καθόλου τοὺς κατὰ τὸ ἅγιο Πνεῦμα λεγομένους θείους λόγους των. Ἄλλ' ἐπίσης οὔτε οἱ πνευματικοὶ μποροῦν νὰ ἰδοῦν τὰ πονηρὰ ἔργα τῶν κοσμικῶν καὶ πονηρῶν ἀνθρώ-

πων ἰδεῖν τὰ πονηρὰ ἔργα ἢ τοὺς ἔμπαθεῖς λόγους αὐ-
τῶν χωρῆσαι ἐν αὐτοῖς δύνανται, ἀλλὰ βλέποντες καὶ
οὗτοι τὰ ἐν κόσμῳ οὐ βλέπουσι καὶ ἀκούοντες τὰ τῶν
κοσμικῶν ὡς οὐκ ἀκούοντες τῇ αἰσθήσει διάκεινται· καὶ
5 οὕτως οὐδεμία κοινωνία τούτοις πρὸς τὰ ἐκείνων ἢ ἐ-
κείνοις πρὸς τὰ τῶν πνευματικῶν γίνεται.

42

Καθάπερ φωτὸς καὶ σκότους σαφῆς ἢ διαίρεσις καὶ
ἢ μίξις ἀδύνατος, «ποία γάρ, φησί, κοινωνία φωτὶ πρὸς
σκότος ἢ ποία μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου», οὕτως, καὶ
10 ἐν τοῖς Πνεῦμα ἅγιον ἔχουσι, τσαύτη ἢ ἀπ' ἀλλήλων
διάστασις καὶ ὁ χωρισμὸς πρὸς τοὺς μὴ ἔχοντάς ἐστιν.
Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχουσι τὸ πολίτευμα, ἄγγελοι
ἐξ ἀνθρώπων ἤδη γενόμενοι, οἱ δὲ ἐν τῷ προγονικῷ
σκότει καὶ τῇ σκιᾷ τοῦ θανάτου ἔτι κάθηνται, προσηλω-
15 μένοι τῇ γῆ καὶ τοῖς ἐν τῇ γῆ πράγμασι καὶ οἱ μὲν, τῷ
νοητῷ καὶ ἀνεσπέρῳ φωτί, οἱ δὲ μόνῳ τῷ αἰσθητῷ πε-
ριλάμπονται· καὶ οἱ μὲν ἑαυτοὺς καὶ τοὺς πλησίον ὁρῶ-
σιν, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς πλησίον καθ' ἑκάστην
ὁρῶντες ἀποθνήσκοντας ἀγνοοῦσι ὅτι ἀνθρωποὶ εἰσι καὶ
20 ὡς ἀνθρωποὶ ἀποθνήσκουσι, καὶ ἀγνοοῦντες, οὐ πιστεύ-
ουσι περὶ κρίσεως οὐδὲ ὅτι ἀνάστασις ἔσται καὶ ἀνταπό-
δοσις τῶν βεβιωμένων ἐκάστῳ.

43

Εἰ μὲν Πνεῦμα ἅγιόν ἐστὶ σοι, πάντως ἐκ τῶν ἐν
σοὶ γινομένων αὐτοῦ ἐνεργειῶν γνωρίσεις ἃ λέγει περὶ
25 αὐτοῦ ὁ Ἀπόστολος. Φησὶ γάρ, «ὅπου Πνεῦμα Κυρίου,
ἐκεῖ ἐλευθερία» καὶ ὅτι «τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρ-
τίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην» καὶ ὅτι «οἱ
τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμα-
σι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις». Ὅσοι γὰρ ἐβαπτίσθησαν ἐν
30 Πνεύματι ἁγίῳ ὅλον τὸν Χριστὸν ἐνδεδυμένοι εἰσὶ καὶ

15 τῇ γῆ : ἐν γῆ D

19. Γεν. 4, 3 ἐέ.

21. Φιλίπ. 3, 20..

20. Β' Κορ. 6, 15.

22. Ψαλμ. 81, 7.

πων ἢ νὰ χωρέσουν μέσα των τοὺς ἐμπαθεῖς λόγους των, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ βλέποντας τὰ πράγματα τοῦ κόσμου δὲν βλέπουν καὶ ἀκούοντας τὰ πράγματα τῶν κοσμικῶν διακρίνεται σάν νὰ μὴ ἀκούουν μὲ τὴν αἴσθησι· καὶ ἔτσι καμμία κοινωνία δὲν ὑπάρχει τούτων πρὸς τὰ ἐκείνων ἢ ἐκείνων πρὸς τὰ τῶν πνευματικῶν.

42

Ὅπως τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους ἡ διαίρεσις εἶναι σαφῆς καὶ ἡ μίξις ἀδύνατος, διότι, λέγει, «ποία κοινωνία μεταξὺ φωτός καὶ σκότους ὑπάρχει καὶ ποία συνάφεια μεταξὺ πιστοῦ καὶ ἀπίστου;»²⁰, ἔτσι καὶ ἀνάμεσα στοὺς ἔχοντας καὶ στοὺς μὴ ἔχοντας ἅγιο Πνεῦμα ὑπάρχει τόση διάστασις καὶ χωρισμός. Διότι οἱ πρῶτοι ἔχουν τὸ πολίτευμά τους στὸν οὐρανό²¹, γενόμενοι ἤδη ἀπὸ ἀνθρώπων ἄγγελοι, οἱ δὲ ἄλλοι κάθονται ἀκόμη στὸ προγονικὸ σκότος καὶ στὴν σκιά θανάτου, προσηλωμένοι στὴν γῆ καὶ στὰ γήινα· οἱ πρῶτοι περιλάμπονται ἀπὸ τὸ νοητὸ καὶ ἀνέσπερο φῶς, οἱ ἄλλοι ἀπὸ μόνο τὸ αἰσθητό· οἱ πρῶτοι βλέπουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τοὺς πλησίον, οἱ ἄλλοι, βλέποντας καθημερινῶς τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τοὺς πλησίον ν' ἀποθνήσκουν, ἀγνοοῦν ὅτι εἶναι ἄνθρωποι καὶ ὅτι ἀποθνήσκουν ὡς ἄνθρωποι²², καὶ ἀγνοώντας δὲν πιστεύουν στὰ περὶ κρίσεως καὶ ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις γιὰ τίς πράξεις τοῦ καθενὸς στὸν βίον.

43

Ἐὰν ἔχῃς ἅγιο Πνεῦμα, ὅπωςδήποτε ἀπὸ τίς ἐκδηλούμενες μέσα σου ἐνέργειές του θὰ γνωρίσης ὅσα λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ ἀπόστολος. Λέγει πραγματικά, «ὅπου ὑπάρχει Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἐλευθερία»²³, καὶ ὅτι «τὸ μὲν σῶμα εἶναι νεκρὸ ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ ἐξ αἰτίας τῆς δικαιοσύνης»²⁴, καὶ ὅτι «οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ ἐσταύρωσαν τὴν σάρκα μαζί μὲ τὰ παθήματα καὶ τίς ἐπιθυμίες»²⁵. Διότι ὅσοι ἐβαπτίσθησαν σὲ ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἐνδεδυμένοι μὲ ὅλον τὸν Χριστό²⁶ καὶ εἶναι υἱοὶ φω-

23. Β' Κορ. 3, 17.

25. Γαλ. 5, 24.

24. Ρωμ. 8, 10.

26. Γαλ. 3, 27.

υἱοὶ εἰσι φωτὸς καὶ ἐν φωτὶ ἀνεσπέρῳ περιπατοῦσι καὶ βλέποντες τὸν κόσμον οὐ βλέπουσι καὶ ἀκούοντες τὰ τοῦ κόσμου οὐκ ἀκούουσιν. Ὡσπερ γὰρ γέγραπται περὶ τῶν σαρκικῶν ἀνθρώπων ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι καὶ
 5 ἀκούοντες περὶ θείων πραγμάτων οὐ συνιῶσιν οὐδὲ χωρεῖν δύνανται τὰ τοῦ Πνεύματος, μωρία γὰρ αὐτοῖς εἰσιν, οὕτω μοι νοήσεις καὶ περὶ τῶν Πνεῦμα ἅγιον ἔχόντων ἐν ἑαυτοῖς· σῶμα φοροῦσιν ἄλλ' οὐκ εἰσιν ἐν σαρκί, «ὑμεῖς γάρ, φησὶν, οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἄλλ' ἐν πνεύματι,
 10 εἶπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν», νεκροὶ εἰσι τῷ κόσμῳ καὶ ὁ κόσμος αὐτοῖς, «ἐμοὶ γάρ, φησί, κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ».

44 Ὅ ταῦτα εἰδὼς ἐνεργούμενα ἐν αὐτῷ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα ὄντως θεοφόρος καὶ σημειοφόρος ἐστὶ, τὸν
 15 Θεὸν ἔχων, ἤγουν αὐτὸ τὸ πανάγιον Πνεῦμα, ἔνοικον, λαλοῦν καὶ ἐνεργοῦν ἐν αὐτῷ τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ Παύλου. Ὁ δὲ μήπω ταῦτα ἐν ἑαυτῷ ἐγνωκῶς, μὴ ἀπατάσθω, σὰρξ ἐστὶν ἔτι καὶ αἷμα, ὑπὸ τὸν ζόφον δηλονότι τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκὸς καλυπτόμενος· σὰρξ δὲ καὶ
 20 αἷμα βασιλείαν Θεοῦ, ἣτις ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ κληρονομεῖ.

45 Ἀπὸ μὲν τοῦ θείου βαπτίσματος τὴν τῶν ἡμαρτημένων λαμβάνομεν ἄφεσιν καὶ τῆς πρώην κατάρας ἔλευθερούμεθα καὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἁγια-
 25 ζόμεθα, τὴν δὲ τελείαν χάριν κατὰ τὸ «ἐνοικῆσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω», οὐ τότε· τοῦτο γὰρ τῶν βεβαιοπίστων καὶ ἐκ τῶν ἔργων ταύτην ἐπιδεικνύντων ἐστὶ. Μετὰ γὰρ τὸ βαπτισθῆναι ἡμᾶς πρὸς πονηρᾶς καὶ αἰσχυρᾶς πράξεις ἐκκλίνοντες καὶ αὐτὸν τὸν ἁγιασμόν
 30 εἰς ἅπαν ἐποβαλλόμεθα, μετανοία δὲ καὶ ἐξομολογήσει καὶ δάκρυσι κατὰ ἀναλογίαν τὴν ἄφεσιν πρότερον τῶν

27. Λουκᾶ 16, 8.
 29. Λουκᾶ 8, 10.

28. Ματθ. 13, 13.
 30. Α' Κορ. 2, 14.

τὸς²⁷ καὶ βαδίζουν στὸ ἀνέσπερο φῶς καὶ βλέποντας τὸν κόσμον δὲν βλέπουν καὶ ἀκούοντας τὰ πράγματα τοῦ κόσμου δὲν ἀκούουν²⁸. Ὅπως δηλαδὴ ἔχει γραφῆ γιὰ τοὺς σαρκικούς ἀνθρώπους ὅτι βλέποντας δὲν βλέπουν καὶ ἀκούοντας περὶ τῶν θείων πραγμάτων δὲν καταλαβαίνουν²⁹ οὔτε μποροῦν νὰ ἐννοήσουν τὰ τοῦ Πνεύματος διότι εἶναι μωρία γι' αὐτούς³⁰, ἔτσι πρέπει νὰ σκέπτεσαι καὶ γιὰ ἐκείνους πού ἔχουν μέσα τους ἅγιο Πνεῦμα· φέρουν σῶμα, ἀλλὰ δὲν εἶναι σὲ σάρκα, διότι, λέγει, «σεῖς δὲν εἴσθε σὲ σάρκα ἀλλὰ σὲ Πνεῦμα, ἂν κατοικῆ σὲ σὰς Πνεῦμα Θεοῦ»³¹, εἶναι νεκροὶ γιὰ τὸν κόσμον καὶ ὁ κόσμος γι' αὐτούς, διότι, λέγει, «ὁ κόσμος ἐσταυρώθηκε γιὰ μένα κι' ἐγὼ γιὰ τὸν κόσμον»³².

44 Ὅποιος ἔλαβε συνείδησι ὅτι μέσα του ἐνεργοῦνται αὐτὰ τὰ σημεῖα καὶ θαύματα εἶναι θεοφόρος καὶ σημειοφόρος, ἔχοντας ἔνοικο τὸν Θεό, δηλαδὴ αὐτὸ τὸ πανάγιο Πνεῦμα πού λαλεῖ καὶ ἐνεργεῖ σ' αὐτόν τὰ λεχθέντα ἀπὸ τὸν Παῦλο. Ὅποιος ὅμως δὲν ἔχει ἀναγνωρίσει αὐτὰ τὰ σημεῖα μέσα του, ἄς μὴ ἀπατᾶται, εἶναι ἀκόμη σὰρξ καὶ αἷμα, καλυπτόμενος ἀπὸ τὸν ζόφο τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός· λοιπὸν «σὰρξ καὶ αἷμα δὲν κληρονομεῖ βασιλεία Θεοῦ, πού εἶναι τὸ ἅγιο Πνεῦμα»³³.

45 Ἀπὸ τὸ θεῖο μὲν βάπτισμα λαμβάνομε τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἐλευθερωνόμαστε ἀπὸ τὴν παλαιὰ κατὰ ρα καὶ ἁγιαζόμαστε διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν δὲ τελεία χάρι, κατὰ τὸ «θὰ ἐνοικήσω καὶ θὰ περιπατήσω μέσα σ' αὐτούς»³⁴, δὲν λαμβάνομε τότε· διότι τοῦτο εἶναι τὸ ἐπίτευγμα τῶν βεβαιοπίστων πού ἐπιδεικνύουν τὴν πίστι μὲ τὰ ἔργα. Πραγματικὰ μετὰ τὸ βάπτισμά μας, ἐκκλίνοντας πρὸς πονηρὲς καὶ αἰσχρὲς πράξεις, ἀποβάλλομε τελείως τὸν ἴδιο τὸν ἁγιασμό, μετὰ τὴν μετάνοια δὲ καὶ τὴν ἐξομολόγησι καὶ τὰ δάκρυα λαμβάνομε κατ' ἄ-

31. Ρωμ. 8, 9.

33. Α' Κορ. 15, 50.

32. Γαλ. 6, 14.

34. Β' Κορ. 6, 16.

ἡμαρτημένων λαμβάνομεν καὶ οὕτω τὸν ἁγιασμόν μετὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος.

46 Ἀπὸ μὲν τῆς μετανοίας ἔκπλυσις τοῦ μολυσμοῦ τῶν αἰσχυρῶν γίνεται πράξεων, μετὰ δὲ ταύτην, μετοχὴ
5 Πνεύματος ἁγίου· οὐχ ἀπλῶς δέ, ἀλλὰ κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ταπείνωσιν τῶν ἐξ ὅλης μετανοούντων ψυχῆς· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ τελείαν τὴν ἄφεσιν τῶν ἡμαρτημένων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἀναδόχου λαβεῖν. Διὰ τοῦτο καλὸν καθ' ἑκάστην μετα-
10 νοεῖν κατὰ τὴν κελεύουσαν ἐντολήν· τὸ γὰρ «μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» ἀόριστον ἡμῖν ὑπεμφαίνει τὴν ἐργασίαν.

47 Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ταῖς τῷ Χριστῷ νυμφευομέναις ψυχαῖς ὡς ἄρραβῶν δίδοται καὶ καθά-
15 περ ἄρραβῶνος χωρὶς οὐκ ἔχει ἀσφαλῶς ἢ γυνὴ τὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς συνἄφειαν μέλλειν ποτὲ βεβαίως γενήσεσθαι, οὕτως οὐδὲ ψυχὴ βεβαίαν λαμβάνει πληροφορίαν ποτὲ τοῦ μετὰ τοῦ δεσπότη αὐτῆς καὶ Θεοῦ εἰς αἰῶνας συνέσεσθαι, ἢ μυστικῶς καὶ ἀνεκφράστως αὐτῷ
20 συνάπτεσθαι, καὶ τοῦ ἀπροσίτου κάλλους ἐπαπολαύειν αὐτοῦ, εἰ μὴ τῆς χάριτος αὐτοῦ τὸν ἄρραβῶνα λάβῃ καὶ γνωστῶς αὐτὸν ἐν ἑαυτῇ κτήσῃται.

18 Ὁν τρόπον οἱ γραφόμενοι συμβολικοὶ χάρται εἰ μὴ ὑπογραφὰς ἄξιόπιστων μαρτύρων δέξωνται, οὐκ ἔστιν
25 ὁ ἄρραβῶν βέβαιος, οὕτως οὐδὲ πρὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς τῶν ἀρετῶν κτήσεως ἀσφαλῆς ἢ τῆς χάριτος ἔλλαμψις γίνεται. Ὅπερ γὰρ ἐν τοῖς συμφώνοις οἱ μάρτυρες, τοῦτο ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ ἄρραβῶνος ἢ τῶν ἐντολῶν ἐργασία καὶ αἱ ἀρεταὶ καθεστήκασιν
30 τελείαν γὰρ διὰ τούτων λαμβάνει τὴν τοῦ ἄρραβῶνος κατάσχεσιν ἕκαστος τῶν μελλόντων σωθήσεσθαι.

49 Πρῶτον οἰονεῖ τὰ σύμφωνα γράφονται διὰ τῆς ἐρ-

ναλογία πρώτα τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἔπειτα τὸν ἁγιασμὸ μαζὶ μὲ τὴν χάρι ἀπὸ ἄνω.

46 Ἄπο μὲν τὴν μετάνοια πραγματοποιεῖται ἔκπλυσις τοῦ μολυσμοῦ ἀπὸ τίς αἰσχρὲς πράξεις, ἔπειτα δὲ ἀπὸ αὐτὴν μετοχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ὄχι δὲ αὐτομάτως, ἀλλὰ κατὰ τὴν πίστι καὶ τὴν διάθεσι καὶ τὴν ταπείνωσι τῶν μετανουόντων μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ τους· καὶ αὐτὸ πάλι ὄχι μόνο του, ἀλλὰ μετὰ τὴν λῆψι τελείας ἀφέσεως τῶν ἁμαρτημάτων ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀνάδοχο. Γι' αὐτὸ καλὸ εἶναι νὰ μετανουῶμε καθημερινῶς σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ πού παραγγέλλει τοῦτο· τὸ «μετανοεῖτε, διότι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι πλησίον»³⁵, μᾶς ὑποδεικνύει ἀόριστη δραστηριότητα.

47 Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος δίδεται σὰν ἀρραβῶν στὶς ψυχὲς πού νυμφεύονται τὸν Χριστὸ· καὶ ὅπως χωρὶς ἀρραβῶνα ἢ γυναῖκα δὲν εἶναι βεβαία ὅτι πρόκειται νὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἔνωσίς της μὲ τὸν ἄνδρα, ἔτσι οὔτε ἡ ψυχὴ δὲν λαμβάνει ποτὲ πλήρη βεβαιότητα ὅτι θὰ συνδεθῇ αἰωνίως μὲ τὸν δεσπότη της καὶ Θεὸ ἢ θὰ συναφθῇ μὲ αὐτὸν μυστικῶς καὶ ἀνεκφράστως, καὶ νὰ ἀπολαύῃ τοῦ ἀπροσίτου κάλλους του, ἐὰν δὲ λάβῃ τὸν ἀρραβῶνα τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ δὲν τὸν ἀποκτήσῃ συνειδητῶς μέσα της.

48 Ὅπως στὰ συμβόλαια, ἐὰν τὰ ἔγγραφα δὲν φέρουν ὑπογραφὲς ἀξιοπίστων μαρτύρων, ἢ ὑπόσχεσις δὲν εἶναι βεβαία, ἔτσι οὔτε πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσι τῶν ἐντολῶν καὶ τὴν ἀπόκτησι τῶν ἀρετῶν δὲν γίνεται ἀσφαλὴς ἡ ἔλλαμψις τῆς χάριτος. Διότι ὅ,τι εἶναι στὰ συμφωνητικὰ οἱ μάρτυρες, τοῦτο εἶναι ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀρραβῶνος ἢ ἐκτέλεσις τῶν ἐντολῶν καὶ οἱ ἀρετὲς· ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς πού πρόκειται νὰ σωθοῦν λαμβάνει δι' αὐτῶν τελεία τὴν κατοχὴ τοῦ ἀρραβῶνος.

49 Κατὰ κάποιον τρόπο τὰ συμφωνητικὰ πρώτα γράφονται

35. Ματθ. 3, 2.

γασίας τῶν ἐντολῶν, εἶτα ὑπὸ τῶν ἀρετῶν ἐπισφραγίζονται καὶ ὑπογράφονται· καὶ τηνικαῦτα ἐπιδίδωσι τὸν δακτύλιον ὁ νυμφίος Χριστὸς τῇ νύμφῃ ψυχῇ, ἣ γουν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος.

50 5 Ὡσπερ ἡ νύμφη πρὸ τοῦ γάμου τὸν ἀρραβῶνα μόνον παρὰ τοῦ νυμφίου λαμβάνει, τὴν δὲ συμφωνηθεῖσαν προῖκα καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ὑποσχεθείσας δωρεὰς μετὰ τὸν γάμον λαβεῖν ἀπεκδέχεται, οὕτω δὴ καὶ ἡ νύμφη τῶν πιστῶν ἐκκλησία καὶ ἡ ψυχὴ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν πρῶτον ὑπὸ τοῦ νυμφίου Χριστοῦ τὸν ἀρραβῶνα μόνον λαμβάνει τοῦ Πνεύματος, τὰ δὲ αἰῶνια ἀγαθὰ καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν μετὰ τὴν ἐνθὲνδε ἀποδημίαν λαβεῖν ἀπεκδέχεται, πληροφορουμένη διὰ τοῦ ἀρραβῶνος ὡς ἀδιάψευστα τὰ συμπεφωνημένα αὐτῇ ἔσονται.

51 15 Καθὰπερ βραδύνοντος τοῦ νυμφίου ἐν ἀποδημίᾳ, ἡ ἀπασχολουμένου ἐν ἑτέραις τισὶν ὑποθέσεσι καὶ τὸν γάμον τέως ὑπερτιθεμένου ποιῆσαι, ἐὰν ὀργισθεῖσα ἡ νύμφη τῆς ἐκείνου ἀγάπης καταφρονήσῃ καὶ τὸν ἀρραβωνικὸν χάρτην ἢ ἀπαλείψῃ ἢ διαρρήξῃ, ἐκπίπτει τῶν 20 πρὸς τὸν νυμφίον ἐλπίδων εὐθύς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς πέφυκε γίνεσθαι. Ἐπὰν γὰρ εἴπη τις τῶν ἀγωνιζομένων, «ἕως πότε κακοπαθεῖν ὀφείλω;» καὶ τῶν ἀσκητικῶν πόνων κατολιγωρήσῃ καὶ διὰ τῆς ἀμελείας τῶν ἐντολῶν καὶ ἐγκαταλείψεως τῆς διηνεκοῦς μετα- 25 νοίας οἶονεὶ ἀπαλείψῃ καὶ διαρρήξῃ τὰ σύμφωνα, εὐθύς ἐκπίπτει καὶ τοῦ ἀρραβῶνος καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἐλπίδος τελείως.

52 Ὡσπερ ἡ νύμφη ἐὰν πρὸς ἕτερον τὴν ἀγάπην τοῦ ἀρμοσθέντος αὐτῇ νυμφίου μετάθηται καὶ συγκοιτασθῇ 30 αὐτῷ φανερώς ἢ λαθραίως, οὐ μόνον οὐδὲν ἐκ τῶν ὑποσχεθέντων αὐτῇ παρὰ τοῦ νυμφίου ἐλπίζει λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν καὶ μέμψιν τὴν ἐκ τοῦ νόμου προσδοκήσει ἀξίως, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ ἡμῶν γίνεσθαι πέφυκεν. Ἐὰν μετάθηταί τις τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου Χρι-

διά τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν, ἔπειτα σφραγίζονται ἀπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπογράφονται· καὶ τότε ὁ νυμφίος Χριστὸς προσφέρει στὴν νύμφη ψυχὴ τὸ δακτυλίδι, δηλαδὴ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος.

50

Ὅπως ἡ νύμφη, πρὶν ἀπὸ τὸν γάμο, μόνο τὸν ἀρραβῶνα λαμβάνει ἀπὸ τὸν γαμβρό, τὴν συμφωνημένη ὅμως προῖκα καὶ τῆς ὑπεσχημένους σ' αὐτὴν δωρεῆς περιμένει νὰ λάβῃ μετὰ τὸν γάμο, ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ νύμφη τῶν πιστῶν Ἐκκλησία καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς ἀπὸ ἐμᾶς πρῶτα λαμβάνει ἀπὸ τὸν νυμφίον Χριστὸν μόνο τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος, τὰ δὲ αἰώνια ἀγαθὰ καὶ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν περιμένει νὰ λάβῃ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἀπὸ ἐδῶ, διαβεβαιουμένη διὰ τοῦ ἀρραβῶνος ὅτι τὰ συμφωνημένα θὰ εἶναι γι' αὐτὴν ἀδιάψευστα.

51

Ὅπως συμβαίνει στὴν περίπτωσι συνοικεσίου, κατὰ τὸ ὅποιο ὁ γαμβρὸς βραδύνει σὲ ταξίδι ἢ εἶναι ἀπασχολημένος σὲ ἄλλες ὑποθέσεις καὶ ἀναβάλλει τὸν γάμο, ἐὰν ἡ νύμφη ὠργισμένη καταφρονήσῃ τὴν ἀγάπην ἐκείνου καὶ διαγράψῃ ἢ σχίσῃ τὸ χαρτὶ τοῦ ἀρραβῶνος, ἀμέσως χάνει τῆς ἐλπίδος τῆς γιὰ τὸν γαμβρό, ἔτσι φυσικῶς συμβαίνει νὰ γίνεσθαι καὶ στὴν περίπτωσι τῆς ψυχῆς. Ἐὰν εἰπῇ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους «ἕως πότε πρέπει νὰ κακοπαθῶ», καὶ παράμελῃ τὸν ἀσκητικὸν κόπον, μὲ τὴν ἀμέλεια δὲ τῶν ἐντολῶν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς διηνεκοῦς μετανοίας κατὰ κάποιον τρόπο διαγράψῃ καὶ σχίσῃ τὰ συμφωνητικά, ἀμέσως ἐκπίπτει καὶ τοῦ ἀρραβῶνος καὶ τῆς ἐλπίδος πρὸς τὸν Θεόν.

52

Ὅπως ἡ νύμφη, ἂν μεταφέρῃ σὲ ἄλλον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν γαμβρόν ποῦ συνάφθηκε μαζί της καὶ συννευρεθῇ μὲ αὐτὸν φανερὰ ἢ κρυφά, ὅχι μόνο δὲν θὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ λάβῃ τίποτε ἀπὸ τὰ ὑπεσχημένα σ' αὐτὴν ἀπὸ τὸν γαμβρό, ἀλλὰ θὰ ἀναμείνῃ δικαίως καὶ τιμωρία καὶ μομφὴ μὲ βάσιν τὸν νόμον, ἔτσι συμβαίνει φυσικῶς καὶ ὡς πρὸς ἐμᾶς. Ἐὰν μεταθέσῃ κανεὶς τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου Χριστοῦ πρὸς τὴν

στοῦ πρὸς ἄλλου τινὸς ἐπιθυμίαν πράγματος φανερῶς ἢ λαθραίως καὶ κρατηθῆ ἢ καρδία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, μισητὴ ἔσται τῷ νυμφίῳ καὶ βδελυκτὴ καὶ ἀναξία τῆς συναφείας αὐτοῦ· εἶρηκε γάρ, «ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦν-
5 τας ἀγαπῶ».

53

Ὁ ἀρραβῶν ἐν τοῖς κεκτημένοις αὐτὸν ἀφθεγκτος γίνεται, ἀκατανοήτως κατανοούμενος, ἀκρατήτως κρατούμενος, ἀοράτως ὁρῶμενος, ζῶν καὶ λαλῶν καὶ κινούμενος καὶ τὸν κεκτημένον κινῶν, ἀφιπτάμενος τοῦ
10 ἐν ᾧ ἐσφραγισμένως περιέχεται κιβωτίου καὶ πάλιν ἀνεπίστως ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκόμενος, ὡς μήτε τὴν παρουσίαν βεβαίαν μήτε τὴν ὑποχώρησιν ἀνεπίστροφον νομίζειν τὸν κεκτημένον ποιεῖν· καὶ οὕτως, μὴ ἔχων αὐτὸν ὡς ἔχων ἔστί, καὶ ἔχων ὡς μὴ ἔχων, ὁ κεκτημένος
15 τοῦτον διάκειται.

54

Ὁν τρόπον ἐνδοθεν οἰκίας νυκτὸς ἵσταμένου τινός, κεκλεισμένων αὐτῆς τῶν θυρῶν πάντοθεν, εἰς μίαν
διανοίξῃ θυρίδα καὶ ἀστραπὴ τοῦτον αἴφνης περιλάμψη
λαμπρά, μὴ φέρων ἐκεῖνος τοῖς ὀφθαλμοῖς ταύτης τὴν
20 ἀπαυγὴν εὐθὺς ἀσφαλίζει μύων τοὺς ὄπας καὶ συστέλλεται ἔφ' ἑαυτόν, οὕτω δὴ ἐγκεκλεισμένης καὶ τῆς ψυχῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, εἰς ἐξωθεν τούτων ποτὲ ὡς διὰ
θυρίδος τῷ νοῦ παρακύψη, ὑπὸ τῆς ἀστραπῆς τοῦ ἐν
αὐτῇ ἀρραβῶνος, φημὶ δὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κατα-
25 στραφθεῖσα, τὴν λαμπηδόνα μὴ φέρουσα τοῦ ἀστέκτου φωτός, εὐθὺς καὶ τὸν νοῦν καταπλήττεται καὶ ὅλη ἔφ' ἑαυτὴν συστέλλεται, φεύγουσα ὡς εἰς οἰκίαν ὑπὸ τὰ
αἰσθητὰ καὶ ἀνθρώπινα.

55

Δέον ἕκαστον ἐκ τῶν τοιούτων σημείων κατανοεῖν
30 εἰς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐκ τοῦ νυμφίου καὶ δεσπότου Χριστοῦ εἴληφε· καὶ εἰ μὲν ἔλαβε, σπουδαζέτω τοῦτον κατέχειν· εἰ δὲ μήπω τοῦτον λαβεῖν ἠξιώθη, σπουδασάτω διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων καὶ πράξεων καὶ θερμοτάτης μετανοίας λαβεῖν αὐτὸν καὶ φυλάξαι διὰ

ἐπιθυμία κάποιου ἄλλου πράγματος φανερά ἢ κρυφά καὶ κρατηθῆ ἢ καρδιά του σ' αὐτό, θὰ γίνῃ μισητὴ στὸν νυμφίο καὶ βδελυκτὴ καὶ ἀναξία γιὰ τὴν συνάφεια μὲ αὐτόν· διότι εἶπε, «ἐγὼ ἀγαπῶ αὐτοὺς ποὺ μὲ ἀγαποῦν»³⁶.

53 Ὁ ἀρραβῶν γίνεται ἄφραστος γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν κατέχουν, ἀκατανοήτως κατανοούμενος, ἀκρατήτως κρατούμενος, ἀοράτως ὀρώμενος, ζῶν καὶ λαλῶν, κινούμενος καὶ κινῶν τὸν κάτοχο, ἐξαφανιζόμενος ἀπὸ τὸ κιβώτιο στὸ ὁποῖο περιέχεται σφραγισμένος καὶ ἀνελπίστως πάλι εὐρισκόμενος μέσα σ' αὐτό, ὥστε ὁ κάτοχος νὰ μὴ νομίζῃ οὔτε τὴν παρουσία βεβαία οὔτε τὴν ἀπομάκρυνσι ἀνεπίστροφη· κι' ἔτσι ὁ κάτοχος μὴ ἔχοντάς τον νὰ εἶναι σὰν νὰ τὸν ἔχη, καὶ ἔχοντάς τον νὰ φέρεται σὰν νὰ μὴ τὸν ἔχη.

54 Μὲ ὅποιον τρόπο κάποιος ποὺ εὐρίσκεται νύκτα μέσα σ' ἓνα σπίτι μὲ κλεισμένες τίς θύρες ἀπὸ παντοῦ, ἐὰν ἀνοίξῃ μία θυρίδα καὶ τὸν περιλάμψη ξαφνικὰ δυνατὴ ἀστραπή, μὴ ἀντέχοντας νὰ βλέπῃ τὴν λάμψι της, ἀμέσως ἀσφαλίζεται κλείνοντας τὰ βλέφαρα καὶ συμμαζεύεται στὸν ἑαυτό του· ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ ψυχὴ ποὺ εἶναι κλεισμένη στὰ αἰσθητὰ, ἐὰν κάποτε σκύψῃ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ διὰ τοῦ νοῦ σὰν θυρίδος, καταλαμπομένη ἀπὸ τὴν ἀστραπή τοῦ μέσα της εὐρισκομένου ἀρραβῶνος, δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μὴ ὑποφέροντας τὴν λάμψι τοῦ ἀφορήτου φωτός, εὐθύς καταπλήσσει στὸν νοῦ καὶ συστέλλεται ὅλη στὸν ἑαυτό της, φεύγοντας κάτω ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀνθρώπινα σὰν σὲ κάποιο σπίτι.

55 Ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτοῦ τοῦ εἴδους πρέπει νὰ κατανοῆ ὁ καθένας, ἂν ἔχη λάβῃ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἀπὸ τὸν νυμφίο καὶ δεσπότη Χριστό· καὶ ἂν μὲν τὸν ἔλαβε, ἄς φροντίζῃ νὰ τὸν διατηρῆ· ἂν δὲ δὲν ἀξιώθηκε ἀκόμη νὰ τὸν λάβῃ, ἄς φροντίσῃ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων καὶ πράξεων καὶ διὰ θερμότητος μετάνοίας νὰ τὸν λάβῃ καὶ

36. Παροιμ. 8, 17.

τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐπι-
κτῆσεως.

56 Καθάπερ ἡ στέγη πάσης οἰκίας διὰ τῶν θεμελίων
καὶ τῆς λοιπῆς κτίσεως ἴσταται, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ θε-
5 μέλια διὰ τὸ τὴν στέγην βαστάζειν καταβάλλονται ὡς ἀ-
ναγκαῖα καὶ χρήσιμα, καὶ οὔτε στέγη δίχα θεμελίων συν-
ίστασθαι πέφυκεν, οὔτε θεμέλιοι ἄνευ στέγης τῷ βίῳ
χρειώδεις ἢ ὠφέλιμοι ὅλως εἰσίν· οὕτω καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ
χάρις διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν συντηρεῖται ἐργασίας καὶ αἱ
10 πράξεις τῶν ἐντολῶν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ δωρεὰν ὡς θε-
μέλιοι καταβάλλονται, καὶ οὔτε ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος
παραμένειν ἡμῖν πέφυκεν ἄνευ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐργα-
σίας, οὔτε ἡ τῶν ἐντολῶν ἐργασία ἄνευ τῆς χάριτος τοῦ
Θεοῦ χρήσιμος ἢ ὠφέλιμός ἐστιν ἡμῖν.

57 15 Ὁν τρόπον ἡ ἄστεγος οἰκία ἡ ὑπὸ ἀμελείας τοῦ κτί-
σαντος οὕτως ἐαθεῖσα οὐ μόνον ἄχρηστός ἐστιν, ἀλλὰ
καὶ καταγέλωτα τῷ κτίσαντι προξενεῖ, οὕτω καὶ ὁ τοὺς
θεμελίους τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καταβαλλόμενος
καὶ τοίχους ὑψηλῶν ἀρετῶν ἀναστήσας, εἰ μὴ καὶ τὴν
20 χάριν τοῦ Πνεύματος ἐν θεωρίᾳ καὶ γνώσει λήψεται,
ἀτελής ἐστι καὶ παρὰ τῶν τελείων κατελεούμενος. Ἐκ
γὰρ τῶν δύο τούτων αἰτιῶν ταύτης πάντως ἐστέρηται·
ἢ γὰρ τῆς μετανοίας ἠμέλησεν, ἢ πρὸς τὴν τῶν ἀρε-
τῶν συλλογὴν ὡς πρὸς ἄπειρον ὕλην ἀπειρηκώς, ἐνέ-
25 λειπέ τινα τῶν δοκούντων μὲν ἡμῖν ἐλαχίστων, ἀναγ-
καίων δὲ ὄντων πρὸς τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ οἴκου τῶν ἀ-
ρετῶν, ὡς μὴ δύνασθαι ἄνευ ἐκείνων διὰ τῆς τοῦ Πνεύ-
ματος χάριτος στεγασθῆναι αὐτόν.

58 Εἰ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς
30 κατῆλθεν ἵνα δι' ἑαυτοῦ καταλλάξῃ ἡμᾶς ἐχθροὺς ὄντας
τῷ ἰδίῳ Πατρὶ καὶ συνάψῃ γνωστῶς ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ τοῦ
ἀγίου καὶ ὁμοουσίου αὐτοῦ Πνεύματος, ὁ ταύτης ἐκπί-

διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀρετῶν νὰ τὸν φυλάξῃ.

56 Ὅπως ἡ στέγη κάθε οἰκίας στηρίζεται μὲ τὰ θεμέλια καὶ τὴν ἄλλη οἰκοδομή, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ θεμέλια καταθέτονται ὡς ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα γιὰ νὰ βαστάζουν τὴν στέγη, καὶ οὔτε στέγη δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῇ χωρὶς θεμέλια οὔτε θεμέλια χωρὶς στέγη εἶναι χρήσιμα ἢ γενικῶς ὠφέλιμα στὸν βίον, ἔτσι καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ συντηρεῖται διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν καὶ αἱ πράξεις τῶν ἐντολῶν καταβάλλονται ὡς θεμέλια γιὰ τὴν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὔτε ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος ἔχει τὸ φυσικὸ νὰ παραμένῃ σ' ἐμᾶς χωρὶς τὴν ἐκτέλεσι τῶν ἐντολῶν, οὔτε ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐντολῶν εἶναι χρησιμὴ ἢ ὠφέλιμη σ' ἐμᾶς χωρὶς τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ.

57 Ὅπως ἡ ἄστεγη οἰκία, ποῦ ἀφέθηκε ἔτσι ἀπὸ ἀμέλεια τοῦ κτίτορος, ὄχι μόνο εἶναι ἄχρηση, ἀλλὰ καὶ προξενεῖ γέλοια σὲ βάρος τοῦ κτίτορος, ἔτσι καὶ αὐτὸς ποῦ κατέβαλε τὰ θεμέλια τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐντολῶν κί' ἐσήκωσε τοίχους ὑψηλῶν ἀρετῶν, ἂν δὲν λάβῃ καὶ τὴν χάρι τοῦ Πνεύματος μὲ θεωρία καὶ γνῶσι ψυχῆς, εἶναι ἀτελής καὶ ἐλεεινολογεῖται ἀπὸ τοὺς τελείους. Ὅπως δὲ ἔχει στερηθῇ τῆς χάριτος ἀπὸ τις δύο αὐτὲς αἰτίαι· ἢ διότι ἀμέλησε τῆς μετανοίας ἢ διότι κατὰ τὴν συλλογὴ τῶν ἀρετῶν ἀπογοητεύθηκε ὡς νὰ εὐρισκόταν ἐμπρὸς σὲ ἄπειρη ὕλη καὶ παρέλειψε μερικὰ ποῦ σὲ μᾶς μὲν φαίνονται μηδαμινὰ ἀλλ' εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν συγκρότησι τοῦ οἴκου τῶν ἀρετῶν, σὲ σημεῖο ὥστε νὰ μὴ μπορῇ χωρὶς αὐτὰ νὰ στεφανωθῇ μὲ τὴν χάρι τοῦ Πνεύματος..

58 Ἐὰν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς κατῆλθε στὴν γῆ γιὰ τοῦτο ἀκριβῶς, γιὰ νὰ μᾶς συμφιλιώσῃ δηλαδὴ μὲ τὸν Πατέρα του, ἀφοῦ ἡμαστέ ἐχθροὶ πρὸς αὐτόν", καὶ μᾶς συνάψῃ ἐνσυνειδήτως μὲ τὸν ἑαυτό του διὰ τοῦ ἀγίου καὶ ὁμοουσίου Πνεύματός του, αὐτὸς ποῦ ἐκπίπτει αὐτῆς τῆς χά-

πτων τῆς χάριτος ἄλλης ποίας τεύξεται; Πάντως οὐδὲ κατηλλάγη αὐτῷ οὐδὲ τὴν μετ' αὐτοῦ ἔνωσιν διὰ τῆς μετουσίαις τοῦ Πνεύματος ἔσχηκεν.

59 «Εἰσαγάγη τις πῦρ ἐν κόλπῳ, φησὶν ὁ σοφός, τὰ δὲ
5 ἱμάτια οὐ κατακαύσει;». Ἐγὼ δὲ φημι: τίς τὸ ἄστεκτον
καὶ οὐράνιον πῦρ ἐν καρδίᾳ δεξάμενος, οὐ πυρωθήσεται
καὶ λαμπρυνθήσεται καὶ τὰ τῆς θεότητος ἀυγάσει καὶ
αὐτὸς ἀστραπὰς κατὰ ἀναλογίαν τῆς καθάρσεως καὶ τῆς
μετοχῆς τοῦ πυρός· ἢ γὰρ μετοχὴ τῆ καθάρσει, τῆ δὲ
10 μεθέξει συνέπεται κάθαρσις· τούτου δὲ γενομένου, θε-
ὸς ὅλος κατὰ χάριν ὁ ἄνθρωπος γίνεται.

60 Τῶν μὲν ἐμπαθῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν ὁ μετασχὼν
τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπαλλάττεται, τῶν δὲ τῆς φύσε-
ως σωματικῶν ἀναγκῶν οὐ χωρίζεται. Καὶ ὡς μὲν ἔ-
15 λευθερωθεὶς τῶν δεσμῶν τῆς ἐμπαθοῦς ὀρέξεως καὶ
συναφθεὶς τῆ ἀθανάτῳ δόξῃ τε καὶ γλυκύτητι, ἀδιαλεί-
πτως ἄνω τε βιάζεται εἶναι καὶ σὺν Θεῷ διάγειν καὶ
μηδὲ πρὸς βραχὺ τῆς ἐκείνου θεωρίας καὶ ἀκορέστου
τρυφῆς ἀφίστασθαι· ὡς δὲ τῷ σώματι καὶ τῆ φθορᾷ
20 ἐμπεδούμενος, ὑπ' αὐτοῦ κατασπᾶται καὶ σύρεται καὶ
πρὸς τὰ γῆϊνα ἐπιστρέφεται, τοσαύτην δ' ὑπὲρ τούτου
τηνικαῦτα τὴν λύπην δέχεται, ὅσην οἶμαι ἁμαρτωλοῦ
ψυχὴν ἔχειν χωριζομένην ἀπὸ τοῦ σώματος.

61 Ὡσπερ τῷ φιλοσωμάτῳ καὶ φιλοζώῳ, τῷ φιληδόνῳ
25 καὶ φιλοκόσμῳ ὁ χωρισμὸς τῶν τοιούτων θάνατός ἐστιν,
οὕτως τῷ φιλάγνῳ καὶ φιλοθέῳ, τῷ φιλαῦλῳ καὶ φιλα-
ρέτῳ θάνατος τῷ ὄντι ἢ ἐκ τῶν τοιούτων μικρὰ τῆς δια-
νοίας διάστασις. Εἰ γὰρ ὁ τὸ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς ὁ-
ρῶν, εἴαν πρὸς μικρὸν μύση τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ κατακα-
30 λυφθῆ τούτους ὑφ' ἑτέρου, ἄχθεται καὶ λυπεῖται καὶ
φέρειν ὅλως τοῦτο οὐ δύναται, καὶ μάλιστα εἴαν ἀναγ-

21 δ' ὑπὲρ : ὑπὲρ D

38. Παροιμ. 6. 27.

ριτος, ποιάν ἄλλη θ' ἀποκτήσῃ; Πάντως οὔτε συμφιλιώθηκε μὲ αὐτόν οὔτε ἐπέτυχε τὴν ἔνωσι μὲ αὐτόν διὰ τῆς μετουσίας τοῦ Πνεύματος.

59

Ὁ σοφὸς λέγει «μπορεῖ νὰ εἰσαγάγῃ κανεὶς φωτιά στὸν κόλπο του χωρὶς νὰ καύσῃ τὰ ἱμάτιά του»³⁸. Ἐγὼ δὲ λέγω· ποὺς ἄνθρωπος, ἂν δεχθῇ στὴν καρδιά του τὸ ἀφόρητο καὶ οὐράνιο πῦρ, δὲν θὰ πυρωθῇ καὶ λαμπρυνθῇ καὶ δὲν θ' ἀντανακλάσῃ καὶ αὐτὸς τις ἀστραπὲς τῆς θεότητος κατὰ ἀναλογία τῆς καθάρσεως καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ πυρός· διότι ἡ μέθεξις ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν κάθαρσι, ἡ δὲ κάθαρσις ἀκολουθεῖ τὴν μέθεξι· ὅταν θὰ γίνῃ τοῦτο, ὁ ἄνθρωπος καθίσταται κατὰ χάρι πλήρως Θεός.

60

Ὅποιος μετέσχε τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπαλλάσσεται τῶν ἐμπαθῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ἀλλὰ δὲν χωρίζεται τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν τῆς φύσεως. Καὶ ὡς ἐλευθερωμένος μὲν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἐμπαθοῦς ὀρέξεως καὶ συνημμένος μὲ τὴν ἀθάνατη δόξα καὶ γλυκύτητα ἀναγκάζεται νὰ εἶναι ἀδιαλείπτως ἄνω καὶ νὰ διάγῃ μαζὶ μὲ τὸν Θεὸ καὶ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τὴν θεωρία ἐκείνου καὶ τὴν ἀκόρεστη τρυφή· ὡς δεμένος δὲ στὸ σῶμα καὶ τὴν φθορά, κατεβάζεται ἀπὸ αὐτὸ καὶ σύρεται καὶ ἐπαναφέρεται πρὸς τὰ γήινα, τόση δὲ λύπη δέχεται τότε γι' αὐτό, ὅσην νομίζω ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὅταν χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα³⁹.

61

Ὅπως γιὰ τὸν φιλοσώματο καὶ φιλόζωο, τὸν φιλήδονο καὶ φιλόκοσμο, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ εἶναι θάνατος, ἔτσι γιὰ τὸν φίλαγνο καὶ φιλόθεο, τὸν φιλάυλο καὶ φιλάρετο εἶναι πραγματικὰ θάνατος ἢ σύντομη ἔστω διάστασις τῆς διανοίας ἀπὸ τὰ ἀντίστοιχα ἀντικείμενα. Διότι, ἂν ὁ βλέπων τὸ αἰσθητὸ τοῦτο φῶς, μόλις κλείσῃ γιὰ λίγο τοὺς ὀφθαλμοὺς του ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος, στενοχωρεῖται καὶ λυπεῖται καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀνθέξῃ καθόλου, καὶ μάλιστα ἂν ἔβλεπε ἀναγκαῖα καὶ παρά-

39. Τροπάριο νεκρωσίμου ἀκολουθίας, Ἰω. Δαμασκηνοῦ.

καϊά τινὰ καὶ παράδοξα ἦν ὁρῶν· πόσω μᾶλλον ὁ ἐν ἀ-
 γίῳ φωτιζόμενος Πνεύματι καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁρῶν,
 ὕπαρ καὶ νοερῶς, γρηγορῶν καὶ καθεύδων, «ἃ ὀφθαλ-
 μὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν-
 5 θρώπου οὐκ ἀνέβη», εἰς ἃ παρακύναι καὶ ἄγγελοι ἐπι-
 θυμοῦσιν, ἐὰν ἀποσπασθῇ ἐκ τῆς τῶν τοιούτων θεω-
 ρίας ὑπὸ τινος, λυπηθήσεται καὶ θλιβήσεται; Θάνατος
 γὰρ αὐτῷ δοκεῖ τοῦτο καὶ ἀλλοτριώσεις εἰκότως τῆς αἰ-
 ωνίου ζωῆς.

62 10 Διπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος τὴν
 σύστασιν ἔχων, καὶ κόσμος αὐτῷ παρόμοιος γέγονεν ὁ-
 ρατὸς καὶ ἀόρατος, ἐκάστῳ δηλονότι τούτων τὰ ἔργα καὶ
 αἱ φροντίδες τῶν ἔργων ἄρμοδίως ἀφορισθεῖσαι. Ἐν-
 15 θεν τοι καὶ περὶ ὄψεων καὶ ὄνειράτων τοῦτο ἀληθὲς εἰ-
 ναι ὑπέλαβον· ἐν οἷς γὰρ ἡ ψυχὴ ἐνασχολεῖται γρηγο-
 ροῦσα ἢ ἐμβατεύει, ἐν τούτοις καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους ἢ
 ἐμματαιάζει ἢ ἐμφιλοσοφεῖ· εἴτε γὰρ περὶ ἀνθρωπίνων
 φροντίζει πραγμάτων ἐμματαιάζουσα ὄνειροις ἐνασχο-
 20 λεῖται, εἴτε περὶ θείων καὶ οὐρανίων ἐμμελετῶσα ὄψε-
 σιν ἐμβατεύει καὶ ὁράσσει, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ προφήτου
 λεγόμενον, ἐμφιλοσοφεῖ, «καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ὁρά-
 σεις ὄψονται», οὐκ ἐξαπατωμένη ἀλλ' ἀληθείας ἐνατε-
 νίζουσα καὶ ἀποκαλύψει πιστουμένη.

63 Ὅπηνικα τὸ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς περὶ πά-
 25 θη καὶ μίξεις καὶ τρυφᾶς καὶ ἀπολαύσεις ἐρεθίζεται τοῦ
 βίου, τοιαῦτα ὡσαύτως βλέπει καὶ τὰ ἐνύπνια ἢ ψυχὴ·
 εἰ δὲ τὸ θυμικὸν αὐτῆς κατὰ τῶν ὁμοφύλων ἐκθηριοῦται,
 θηρίων ἐφόδους καὶ ἔρπετων πολέμους καὶ μάχας ὄνει-
 30 ροπολεῖ, διαπληκτιζομένη ὡς ἐπὶ δικαστηρίων μεθ' ὧν
 διαφέρεται· εἰ δὲ τὸ λογιστικὸν αὐτῆς ἐπαίρεται ταῖς
 ἀλαξονείαις καὶ ὑπερηφανείαις, ἀρπαγὰς εἰς ἀέρα πτε-
 ροφυεῖς καὶ θρόνων ὑψηλῶν καθέδρας καὶ ἡγεμονίας
 λαοῦ ἐπὶ ἀρμάτων προερχομένη καὶ προπεμπομένη φαν-
 τάζεται.

δοξα πράγματα· πόσο μάλλον θὰ λυπηθῆ καὶ θὰ θλιβῆ ὁ φωτιζόμενος ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα καὶ βλέπων πραγματικῶς καὶ νοερῶς, ξύπνιος καὶ κοιμισμένος, τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, «τὰ ὁποῖα ὀφθαλμὸς δὲν εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἤκουσε καὶ σὲ καρδιὰ ἀνθρώπου δὲν εἰσῆλθαν»⁴⁰, «τὰ ὁποῖα ἐπιθυμοῦν καὶ ἄγγελοι ν' ἀντικρύσουν»⁴¹, ἂν κάποιος τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν θεωρία τέτοιων πραγμάτων. Διότι εὐλόγως θεωρεῖ τοῦτο θάνατο καὶ ἀλλοτρίωσι τῆς αἰώνιας ζωῆς.

62 Καθὼς ὁ ἄνθρωπος εἶναι διφυής, συνιστάμενος ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἔχει δημιουργηθῆ γι' αὐτὸν καὶ παρόμοιος διάκοσμος, ὁρατὸς καὶ ἀόρατος· στὸν καθένα δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν ξεχωρισθῆ καταλλήλως τὰ ἔργα καὶ οἱ φροντίδες γιὰ τὰ ἔργα. Γι' αὐτὸ ὑπέθεσα ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὡς πρὸς τὰ ὄραματα καὶ τὰ ὄνειρα· Πραγματικὰ σὲ ὅσα ἀσχολεῖται ἢ ἐπιδίδεται ἢ ψυχὴ ξύπνια, στὰ ἴδια ματαιολογεῖ ἢ φιλοσοφεῖ καὶ στὸν ὕπνο· ἂν δηλαδὴ φροντίζῃ γι' ἀνθρώπινα πράγματα ματαιολογώντας, ἀσχολεῖται μὲ ὄνειρα, ἂν δὲ ἐμμελετᾷ θεῖα καὶ οὐράνια πράγματα, εἰσέρχεται σὲ ὄπτασις, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον ἀπὸ τὸν προφήτη, φιλοσοφεῖ σὲ ὁράσεις, «καὶ οἱ νεανίσκοι τοὺς θὰ ἰδοῦν ὁράσεις»⁴², μὴ ἐξαπατωμένη ἀλλ' ἀτενίζοντας ἀλήθειες καὶ ἐμπιστευομένη σὲ ἀποκαλύψεις.

63 Ὄταν τὸ ἐπιθυμητικὸ μέρος τῆς ψυχῆς ἐρεθίζεται γιὰ πάθη καὶ μίξεις, τρυφές καὶ ἀπολαύσεις τοῦ βίου, παρόμοια ἐπίσης ἐνύπνια βλέπει ἢ ψυχὴ· ἐὰν δὲ τὸ θυμικὸ τῆς ἀποθηριώνεται κατὰ τῶν ὁμοφύλων, τότε ὄνειρεύεται ἐφόδους θηρίων, πολέμους καὶ μάχες ἐρπετῶν, διαπληκτιζομένη μὲ τοὺς ἀντιπάλους τῆς σὰν σὲ δικαστήρια· ἐὰν δὲ τὸ λογιστικὸ τῆς ἐπαίρεται μὲ τίς ἀλαζονεῖες καὶ ὑπερηφάνειες, τότε φαντάζεται πτερωτὲς ἀρπαγὲς στὸν ἀέρα καὶ καθέδρες σὲ ὑψηλοῦς θρόνους καὶ ἡγεμονίες στὸν λαό, ἀφικνουμένη ἢ προπεμπομένη.

40. Α' Κορ. 2, 9.

41. Α' Πέτρ. 1, 12.

42. Ἰωήλ 3, 1.

64 Μόνων ἐκείνων εἰσὶν ἀληθῆ τὰ ὄραματα, ἃ οὐδὲ χρῆ
καλεῖν ἐνύπνια ἀλλ' ὀράσεις καὶ ὄπτασίας, ὧν ὁ νοῦς ἀ-
πλοῦς ἐγένετο ἐξ ἐπιδημίας τοῦ Πνεύματος καὶ ἐλεύθε-
ρος ἀπὸ πάσης ὀχλήσεως καὶ δουλείας τῶν παθῶν, ὧν
5 ἡ σχολὴ περὶ τὰ θεῖα πᾶσα καὶ ἡ μελέτη περὶ μελλόντων
ἀμοιβῶν καὶ ἀνταποδόσεων, ὧν ἡ ζωὴ ὑπὲρ τὴν τῶν ζών-
των ζωὴν ἀμέριμνος, ἀπερίσπαστος, ἡσυχος, καθαρὰ,
μεστὴ ἐλέους, σοφίας, γνώσεως οὐρανίου καὶ καρπῶν
ἀγαθῶν τῶν γεωργουμένων ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, τῶν δ'
10 ἄλλως καὶ οὐχ οὕτως ἐχόντων, ψευδῆ καὶ συγκεχυμένα
καὶ τὸ ὅλον ἀπάτη σαφής.

65 Πολλοὶ μὲν τὸν ἐρημικόν, ἄλλοι δὲ τὸν μιγάδα ἤγουν
τὸν κοινοβιακὸν ἐμακάρισαν βίον, ἕτεροι δὲ τὸ προϊστα-
σθαι λαοῦ, νουθετεῖν τε καὶ διδάσκειν καὶ συνιστᾶν ἐκ-
15 κλησίας, ἐξ ὧν διάφοροι σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς
πεφύκασι διατρέφεσθαι. Ἐγὼ δὲ οὐδέτερον τούτων τοῦ
ἑτέρου προκρίναιμι, οὐδὲ τὸν μὲν ἐπαίνου τὸν δὲ ψόγου
ἄξιον εἶποιμι ἄν, ἀλλ' ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν ἔργοις καὶ
πράξεσιν ὁ διὰ Θεὸν καὶ κατὰ Θεὸν βίος παμμακάριστος.

66 20 Καθάπερ ἐκ διαφόρων ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ὁ τῶν
ἀνθρώπων συνίσταται βίος, ἄλλου ἄλλην ἐργαζομένου
δηλονότι καὶ συνεισφέροντος, καὶ ἀλλήλοις οὕτω μετα-
διδόντες καὶ ἐξ ἀλλήλων μεταλαμβέοντες ζῶσιν οἱ ἄν-
θρωποι, τὰς σωματικὰς χρείας τῇ φύσει παρέχοντες
25 οὕτως ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν, ἄλλου ἄλ-
λην ἀρετὴν μετιόντος καὶ ἑτέρου ἑτέραν βίου ὁδὸν δια-
νύοντος, εἰς ἓνα σκοπὸν ἐξ ἀμφοτέρων τούτων οἱ πάν-
τες συντρέχουσιν.

67 Σκοπὸς πάντων τῶν κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένων ἔστι τὸ
30 εὐαρεστῆσαι Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ τὴν καταλλαγὴν διὰ
τῆς τοῦ Πνεύματος μετουσίας πρὸς τὸν Πατέρα λαβεῖν
καὶ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν διὰ τούτου πορίσασθαι. Τοῦ-
το γὰρ πάσης ψυχῆς καὶ παντὸς ἀνθρώπου σωτηρία ἔ-
στίν· οὐ μὴ γενομένου, κενὸς ὁ κόπος καὶ ματαία ἡ ἐρ-

- 64 Μόνο εκείνων εἶναι ἀληθινὰ τὰ ὄραματα, τὰ ὁποῖα οὔτε πρέπει νὰ καλοῦμε ἐνύπνια ἀλλ' ὀράσεις καὶ ὄπτασιες, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς μὲ τὴν ἐπιφοίτησι τοῦ Πνεύματος ἔγινε ἀπλὸς καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε ἐνόχλησι καὶ δουλεία τῶν παθῶν, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται πλήρως μὲ τὰ θεῖα καὶ μελετοῦν τίς μελλοντικὲς ἀμοιβὲς καὶ ἀνταποδόσεις, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ εἶναι ἀμέριμνη περισσότερο ἀπὸ ὅσο μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ζωντανῶν, ἀπερίσπαστη, ἡσυχῆ, καθαρῆ, γεμάτη ἔλεος, σοφία, γνῶσι οὐράνια καὶ ἀγαθοὺς καρποὺς καλλιεργουμένους ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τῶν δὲ ἀνθρώπων ποὺ δὲν εὐρίσκονται σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι τὰ ἐνύπνια εἶναι ψευδῆ καὶ συγκεχυμένα καὶ ἐντελῶς ἀπατηλά.
- 65 Πολλοὶ ἐμακάρισαν τὸν ἐρημικὸ βίον, ἄλλοι τὸν μικτό, δηλαδὴ τὸν κοινοβιακό, ἄλλοι δὲ τὸ νὰ κυβερνοῦν λαό, νὰ νοθετοῦν, νὰ διδάσκουν καὶ νὰ διοικοῦν ἐκκλησίαι· ἀπὸ αὐτὰ τὰ λειτουργήματα πολλοὶ διατρέφονται ποικιλοτρόπως, σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Ἐγὼ ὅμως δὲν προέκρινα τῶν ἄλλων κανένα ἀπὸ αὐτοὺς οὔτε θὰ ἐθεωροῦσα τὸν ἕνα ἄξιο ἐπαίνου καὶ τὸν ἄλλον ἄξιον ψόγου, ἀλλὰ σὲ κάθε περίπτωσι καὶ σὲ ὅλα τὰ ἔργα καὶ τίς πράξεις παμμακάριστος εἶναι ὁ βίος γιὰ τὸν Θεὸ καὶ κατὰ τὸν Θεό.
- 66 Ὅπως τὰ βιωτικὰ μέσα τῶν ἀνθρώπων συγκροτοῦνται ἀπὸ διάφορες ἐπιστῆμες καὶ τέχνες, ὅπου δηλαδὴ ὁ καθένας ἐργάζεται ἄλλη τέχνη καὶ συνεισφέρει, καὶ ἔτσι ζοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταδίδοντας πρὸς ἀλλήλους καὶ μεταλαμβάνοντας ἀπὸ ἀλλήλους, ὥστε νὰ προσφέρουν στὴ φύσι τίς σωματικὲς ἀνάγκες, ἔτσι μπορεῖ νὰ ἰδῆ κανεὶς καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν, ὅπου ὁ ἕνας καλλιεργεῖ μιὰ ἀρετὴ καὶ ὁ ἄλλος βαδίζει ἄλλη ὁδὸ βίου, ἀλλὰ ὅλοι κατευθύνονται πρὸς ἕνα σκοπὸ ἀπὸ τίς δύο αὐτὲς ἀφετηρίες.
- 67 Σκοπὸς ὅλων τῶν ἀγωνιζομένων κατὰ Θεὸν εἶναι τὸ νὰ εὐαρεστήσουν Χριστὸν τὸν Θεὸ καὶ νὰ λάβουν τὴν συνδιαλλαγὴ πρὸς τὸν Πατέρα διὰ τῆς μετουσίας τοῦ Πνεύματος καὶ νὰ πορισθοῦν διὰ τούτου τὴν σωτηρία τους. Διό-

γασία ἡμῶν, ἀνόνητός τε πᾶσα βίου ὁδὸς ἢ μὴ πρὸς τοῦτο τὸν ἐν αὐτῇ τρέχοντα φέρουσα.

68

Ἔοικεν ὁ τὸν κόσμον ἅπαντα καταλείψας καὶ πρὸς τὸ ὄρος ὡς πρὸς ἡσυχίαν ἀναχωρήσας, κἀκεῖθεν ἐπι-
 5 δεικτικῶς γρόφων πρὸς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, τοὺς μὲν μακαρίζων τοὺς δὲ κολακεύων καὶ ἐπαινῶν, τῷ γυναι-
 κὸς πόρνης δυσείμονός τε καὶ παγκάκου διαζευχθέντι καὶ εἰς χώραν μακρὴν ἀποδημήσαντι πρὸς τὸ ἀπαλλα-
 γῆναι καὶ τῆς μνήμης αὐτῆς, εἶτα ἐπιλαθομένῳ τοῦ
 10 σκοποῦ δι' ὃν τὸ ὄρος κατειλήφει καὶ πρὸς τοὺς τῆ πόρ-
 νη ἐκείνη συναναστρεφομένους, ἴν' εἶπω, καὶ συμμια-
 νομένους γράφειν ὀρεγομένῳ καὶ αὐτοὺς μακαρίζοντι-
 ὸς εἰ καὶ μὴ τῷ σώματι ἀλλὰ γε τῇ καρδίᾳ πάντως καὶ
 τῷ νοῦ συμπάσχει ἐκ προθέσεως τοῖς τοιούτοις ἀποδε-
 15 χόμενος οἷονεὶ τῆς μετ' ἐκείνης αὐτῶν συμπλοκῆς.

69

Ὅσοι οἱ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου στρεφόμενοι καὶ καθα-
 ρεύοντες τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς καρδίας ἀπὸ πάσης πο-
 νηρᾶς ἐπιθυμίας, ἐπαινετοὶ καὶ μακάριοι, τοσοῦτον οἱ ἐν
 ὄρεσι καὶ σπηλαίοις ἐνδιαιτώμενοι, εἰ τῶν ἐπαινῶν καὶ
 20 μακαρισμῶν καὶ τῆς δόξης ἐφίενται τῶν ἀνθρώπων,
 ψεκτοὶ καὶ ἀπόβλητοι ὡς γὰρ μοιχεύοντες παρὰ τῷ
 τὰς καρδίας ἡμῶν ἐρευνῶντι Θεῷ ἔσονται. Ὁ γὰρ ἐπι-
 θυμῶν ἀκουσθῆναι τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν
 πολιτείαν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐκπορνεύει, κατὰ τὸν πάλαι
 25 τῶν Ἰουδαίων λαόν, ἀπὸ Θεοῦ, ὡς φησιν ὁ Δαβίδ.

70

Ὁ πιστεῖ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀδιστακτῶ τῷ κόσμῳ καὶ
 τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποταξάμενος πιστεύει ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ
 καὶ οἰκτίρμων ὁ Κύριος καὶ προσδέχεται τοὺς ἐν μετα-
 νοίᾳ προσερχομένους αὐτῷ. Εἰδὼς δὲ ὅτι δι' ἀτιμίας
 30 τιμᾶ τοὺς δούλους αὐτοῦ καὶ διὰ πτωχείας ἄκρας πλου-
 τίζει αὐτοὺς καὶ δι' ὑβρεων καὶ ἐξουδενώσεων δοξάζει
 αὐτοὺς καὶ διὰ θανάτου τῆς αἰωνίου ζωῆς μετόχους αὐ-

τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν φέρει πρὸς αὐτὸ τὸν τρέχοντα σ' αὐτήν.

68

Αὐτὸς ποὺ ἐγκατέλειψε ὅλον τὸν κόσμον κι' ἀνεχώρησε στὸ ὄρος γιὰ ἡσυχία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ γράφει ἐπιδεικτικῶς πρὸς τοὺς εὕρισκομένους στὸν κόσμον, ἄλλους καλοτυχίζοντας, ἄλλους κολακεύοντας καὶ ἐπαινώντας, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον ποὺ διαζεύχθηκε γυναῖκα πόρνη, κακοντυμένη καὶ κακοήθη, καὶ ἀπεδήμησε σὲ μακρινὴ χώρα γιὰ ν' ἀπαλλαγῆ καὶ ἀπὸ τὴν μνήμη τῆς ἀκόμη, ἀλλ' ἔπειτα, λησμονώντας τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο κατέλαβε τὸ ὄρος, ἀρέσκεται νὰ γράφῃ στοὺς συναναστρεφομένους μ' ἐκείνη τὴν πόρνη καί, θὰ ἔλεγα, συμμιανομένους, καὶ νὰ τοὺς μακαρίζῃ· αὐτὸς, ἂν καὶ ὄχι στὸ σῶμα, πάντως στὴν καρδιά καὶ στὸν νοῦ συμπάσχει ἐκ προθέσεως μὲ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ἐγκρίνοντας κατὰ κάποιον τρόπο τὴν μῖξι τους μ' ἐκείνη τὴν γυναῖκα.

69

“Ὅσο οἱ ζῶντες ἀνάμεσα στὸν κόσμον καὶ καθαρεύοντες στὶς αἰσθήσεις καὶ στὶς καρδιές ἀπὸ κάθε πονηρὴ ἐπιθυμία, εἶναι ἐπαινετοὶ καὶ μακάριοι, τόσο οἱ διάγοντες στὰ ὄρη καὶ τὰ σπήλαια, ἂν ποθοῦν τοὺς ἐπαίνους καὶ μακαρισμοὺς καὶ τὴν δόξα τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ψεκτοὶ καὶ καταφρονητέοι· διότι γιὰ τὸν Θεὸ ποὺ ἐρευνᾷ τίς καρδιές μας θὰ εἶναι σὰν μοιχοί. Πραγματικῶς ὅποιος ἐπιθυμεῖ ν' ἀκουσθῆ ὁ βίος του καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ πολιτεία του στὸν κόσμον, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ πορνεύει, ὅπως λέγει ὁ Δαβὶδ⁴³, κατὰ τὸ παλαιὸ παράδειγμα τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

70

“Ὅποιος ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου μὲ τὴν ἀταλάντευτη πίστι πρὸς τὸν Θεὸ πιστεύει ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δέχεται τοὺς προσερχομένους σ' αὐτὸν μὲ μετάνοια. Γνωρίζοντας δὲ ὅτι δι' ἀτιμίας τιμᾶ τοὺς δούλους του, δι' ἄκρας πτωχείας τοὺς πλουτίζει, δι' ὑβρεων καὶ ἐξουθενώσεων τοὺς δοξάζει,

τοὺς καὶ κληρονόμους ἀποκαθιστᾶ, κατεπείγεται ὡς ἔ-
 λαφος διψῶσα ἐπὶ τὴν ἀθάνατον πηγὴν δι' αὐτῶν καὶ
 πρὸς τὸ ἀναντες ἐν αὐτοῖς ὡς ἐν κλίμακι βαίνει, δι' ἧς
 ἄγγελοι μὲν ἀναβαίνουνσι καὶ κατέρχονται πρὸς βοήθει-
 5 αν τῶν ἀνερχομένων. Θεὸς δὲ ἄνωθεν τὴν κατὰ δύνα-
 μιν ἡμῶν πρόθεσιν καὶ σπουδὴν ἀναμένων κάθηται, οὐχ
 ὅτι πονοῦντας ἡμᾶς ὄραν τέρεται ἀλλ' ὡς ὄφλημα θέ-
 λων τοὺς μισθοὺς δίδοναι ἡμῖν ὁ φιλάνθρωπος.

71 Τοὺς ἀδιστακτως αὐτῷ προσερχομένους οὐκ ἐᾷ ὅλως
 10 καταπεσεῖν ὁ Κύριος ἀλλ' ἀδυνατοῦντας βλέπων αὐτοὺς
 συνεργεῖ καὶ βοηθεῖ, ὀρέγων αὐτοῖς χεῖρα δυνάμεως ἄ-
 νωθεν καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπανάγει· συνεργεῖ δὲ φανερώς
 τε ἅμα καὶ ἀφανῶς, ἀγνώστως καὶ γνωστῶς, μέχρις οὗ
 πᾶσαν ἀνελθόντες τὴν κλίμακα αὐτῷ προσεγγίσωσι καὶ
 15 ὅλοι ὅλῳ ἐνωθῶσι καὶ ἀπάντων ἐπιλάθωνται τῶν ἐπι-
 γείων, συνόντες αὐτῷ ἐκεῖσε, εἴτε ἐν σώματι εἴτε καὶ
 ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, καὶ συμπολιτευόμενοι καὶ
 τῶν ἀπορρήτων ἐπαπολαύοντες ἀγαθῶν.

72 Δίκαιόν ἐστι τῇ ζεύγλῃ πρῶτον τῶν ἐντολῶν τοῦ Χρι-
 20 στοῦ ὑποτιθέσθαι τοὺς ἀρχένας ἡμῶν καὶ μὴ παροιστρεῖν
 μηδὲ ὀπισθοποδεῖν, ἀλλ' ὀρθῶς καὶ προθύμως μέχρι θά-
 νάτου βαίνειν ἐν αὐταῖς καὶ ἑαυτοὺς ἡμᾶς νεουργεῖν τὸν
 νέον ὄντως Θεοῦ παράδεισον, μέχρις οὗ μετὰ Πατρὸς ὁ
 Υἱὸς διὰ τοῦ ἁγίου εἰσέλθοι καὶ ἐγκατοικήσῃ Πνεύματος
 25 ἐν ἡμῖν· καὶ τηνικαῦτα ὅταν ὅλον αὐτὸν κτησώμεθα ἔνοι-
 κον καὶ διδάσκαλον, ὃ τινι ἂν ἐξ ἡμῶν προστάξῃ καὶ οἶ-
 αν ἐμπιστεύσῃ διακονίαν, ταύτην ἐγχειρισθήσεται καὶ
 κατὰ τὸ ἐκείνω δοκοῦν ποιήσῃ προθύμως· οὐκ ἔξεστι δὲ
 πρὸ καιροῦ ταύτην ἐπιζητεῖν ἀλλ' οὐδὲ διδομένην ἐξ ἀν-
 30 θρώπων λαβεῖν καταδέχεσθαι, ἀλλ' ἐμμένειν ταῖς ἐν-
 τολαῖς τοῦ δεσπότητος ἡμῶν καὶ Θεοῦ καὶ τὸ πρόσταγμα
 αὐτοῦ ἀπεκδέχεσθαι.

καὶ διὰ θανάτου τοὺς καθιστᾶ μετόχους καὶ κληρονόμους τῆς αἰωνίας ζωῆς, σπεύδει μὲ αὐτὰ σὰν διψασμένο ἐλάφι στὴν ἀθάνατη πηγὴ⁴⁴ καὶ προχωρεῖ μὲ αὐτὰ στὸν ἀνήφορο σὰν μὲ μία κλίμακα, διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἄγγελοι ἀνεβοκατεβαίνουν πρὸς βοήθεια τῶν ἀνερχομένων. Ὁ δὲ Θεὸς κάθεται ἀπὸ ἐπάνω περιμένοντας τὴν κατὰ τὴν δύναμί μας πρόθεσι καὶ προσπάθεια, ὄχι διότι εὐχαριστεῖται νὰ μᾶς βλέπη νὰ κοπιᾶζωμε, ἀλλὰ διότι ὁ φιλόανθρωπος θέλει νὰ μᾶς δώση τοὺς μισθοὺς ὡς χρέος.

71 Τοὺς προσερχομένους σ' αὐτὸν χωρὶς δισταγμὸ δὲν ἀφήνει ὁ Κύριος νὰ καταπέσουν, ἀλλὰ, ὅταν τοὺς βλέπη σὲ δυσχέρεια, τοὺς ἐνισχύει καὶ τοὺς βοηθεῖ, προσφέροντάς τους ἀπὸ ἐπάνω δυνατὸ χέρι βοήθειας καὶ τοὺς ἐπαναφέρει κοντὰ του· τοὺς ὑποβοηθεῖ δὲ φανερώς καὶ ἀφανῶς συγχρόνως, ἀγνώστως καὶ γνωστῶς, ἕως ὅτου, ἀφοῦ ἀνέλθουν τὴν κλίμακα, προσεγγίσουν σ' αὐτόν, ἐνωθοῦν ὅλοι μὲ ὅλον καὶ λησμονήσουν ὅλα τὰ ἐπίγεια· ἐκεῖ θὰ συνευρίσκωνται μὲ αὐτόν, εἴτε μέσα στὸ σῶμα εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος δὲν γνωρίζω⁴⁵, συμπολιτευόμενοι μὲ αὐτόν καὶ ἀπολαύοντες τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ.

72 Δίκαιο εἶναι πρῶτα νὰ ὑποβάλωμε τοὺς αὐχένες μας στὸν ζυγὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ μὴ κλωτσοῦν οὔτε νὰ ὀπισθοδρομοῦν, ἀλλὰ νὰ προχωροῦν σ' αὐτές ὀρθῶς καὶ προθύμως μέχρι θανάτου καὶ νὰ καθιστοῦν ἡμᾶς τοὺς ἰδίους νέο πραγματικά παράδεισο Θεοῦ, μέχρις ὅτου ὁ Υἱὸς εἰσέλθῃ μαζί μὲ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ κατοικήσῃ μέσα μας. Καὶ τότε, ὅταν τὸν ἀποκτήσωμε ὅλον ἔνοικο καὶ διδάσκαλο, ὅποιον ἀπὸ μᾶς προστάξῃ καὶ ὅποιαν διακονία τοῦ ἐμπιστευθῇ, αὐτὸς θὰ τὴν ἀναλάβῃ καὶ θὰ τὴν ἐπιτελέσῃ προθύμως κατὰ τὴν πρόθεσί του· δὲν ἐπιτρέπεται δὲ νὰ τὴν ἐπιζητῇ πρόωρα οὔτε νὰ καταδεχθῇ νὰ τὴν λάβῃ διδομένη ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ ἐμμένῃ στίς ἐντολές τοῦ δεσπότη μας καὶ Θεοῦ καὶ νὰ περιμένῃ τὸ πρόσταγμά του.

73 Μετὰ τὸ ἐγχειρισθῆναι διακονίαν ἡμᾶς θείων πραγμάτων καὶ ἐν αὐτῇ διαπρέψαι, εἰ ἐπιτραπῶμεν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος πρὸς ἑτέραν μεταβῆναι διακονίαν ἢ ἐργασίαν ἢ πρᾶξιν, μὴ ἀντιτείνωμεν. Ὁ γὰρ Θεὸς οὔτε ἀργοὺς
5 ἡμᾶς εἶναι οὔτε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐργασία ἐν ἣ ἠρξάμεθα μέχρι τέλους ἐμμένειν βούλεται, ἀλλὰ προκόπτειν καὶ ἀεικινήτους εἶναι πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων ἐπιτυχίαν, τῷ θείῳ δηλαδή καὶ μὴ τῷ οἰκείῳ στοιχοῦντας θελήματι.

74 10 Ὁ τὸ ἴδιον θέλημα νεκρὸν ἐργασάμενος ἀθέλητος πάντως ἐγένετο· ἀθέλητον δὲ τῶν ὄντων καὶ ζώντων καὶ κινουμένων οὐδέν, εἰ μὴ μόνα τις εἶποι τὰ ἀναίσθητα καὶ ἀκίνητα· τὰ γὰρ φυτά, εἰ καὶ κινεῖται καὶ αὖξει ἀλλ' οὐ λέγομεν φυσικῶ θελήματι τὴν κίνησιν ποιεῖσθαι καὶ τὴν
15 αὖξησιν, ἄψυχα γάρ· πᾶν δὲ ἔμψυχον καὶ φυσικὸν ἔχει θέλημα. Ὁ οὖν ἀσκήσει καὶ σπουδῇ τὸ οἰκεῖον ἀπονεκρῶσας θέλημα καὶ ἀθέλητος γεγονὼς πάντως τῆς οἰκείας ἐξέστη φύσεως καὶ ἐν τῷ θέλειν μηθὲν οὐδὲ καλόν τι ἢ κακὸν δύναται ἐνεργεῖν.

75 20 Ὁ τὸ ἴδιον θέλημα ἀπονεκρῶσαι σπουδάζων τὸ τοῦ Θεοῦ ὀφείλει ποιεῖν θέλημα καὶ ἀντὶ τοῦ οἰκείου θελήματος τὸ τοῦ Θεοῦ ἀντεισάγειν ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐμφυτεύειν καὶ ἐγκεντρίζειν τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ πρὸς τούτοις σκοπεῖν ἀκριβῶς εἰ τὰ φυτευόμενα καὶ ἐγκεντριζόμε
25 να, τὰ μὲν εἰς βάθος που ριζωθέντα φύει, τὰ δὲ καὶ συνουλωθέντα καὶ ἐνωθέντα εἰς ἓν δένδρον ἐγένετο, εἰ ἠϋξήθησαν καὶ ἐξήνθησαν καὶ καρπὸν ὠραῖον καὶ γλυκὺν πεποιήκασιν, ὥστε ἀγνοηθῆναι παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν προὑποδεξαμένην τὸν σπόρον γῆν καὶ τὴν ρίζαν ἐφ' ἣν
30 ἐνεκεντρίσθη τὸ ἀκατανόητον καὶ ἄφραστον ἐκεῖνο καὶ ζωηφόρον φυτόν.

76 Ὁ ἐκκόπτων τὸ ἴδιον θέλημα διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον,

- 73 Ἄφοῦ ἀναλάβωμε διακονία θείων πραγμάτων καὶ διαπρέψωμε σ' αὐτήν, ἄν διαταχθοῦμε ἀπὸ τὸ Πνεῦμα νὰ μεταβοῦμε πρὸς ἄλλη διακονία ἢ ἐργασία ἢ πρᾶξι, νὰ μὴ ἀντιτείνωμε. Διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει οὔτε ἀργοὶ νὰ εἶμαστε οὔτε νὰ μένωμε ἕως τὸ τέλος σὲ μία καὶ τὴν αὐτὴ ἐργασία μὲ τὴν ὁποία ἀρχίσαμε, ἀλλὰ νὰ προκόπτωμε καὶ νὰ εἶμαστε ἀεικίνητοι πρὸς τὴν ἐπίτευξι τῶν ἀνωτέρων, φυσικὰ ἀκολουθώντας τὸ θεῖο καὶ ὄχι τὸ δικὸ του θέλημα.
- 74 "Ὁποῖος κατέστησε νεκρὸ τὸ θέλημά του, ἔγινε ὅπως δὴποτε χωρὶς θέλησι. Κανένα δὲ ἀπὸ τὰ ὄντα καὶ ζῶντα καὶ κινούμενα δὲν εἶναι χωρὶς θέλησι, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀναίσθητα καὶ ἀκίνητα γιὰ τὴν ἀκρίβεια· τὰ φυτὰ γιὰ παράδειγμα, ἄν καὶ κινουῦνται καὶ αὐξάνονται, δὲν λέγομε ὅτι ἐκτελοῦν τὴν κίνησι καὶ τὴν αὔξησι μὲ φυσικὸ θέλημα, διότι εἶναι ἄψυχα· κάθε ἔμψυχο δὲ καὶ φυσικὸ ἔχει θέλημα. "Ὁποῖος λοιπὸν ἀπονέκρωσε τὸ θέλημά του μὲ ἄσκησι καὶ ζῆλο καὶ ἔγινε ἀθέλητος, ὅπως δὴποτε ἐξέστη ἀπὸ τὴν φύσι του καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ θέλη τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ ἐνεργῇ οὔτε καλὸ οὔτε κακὸ.
- 75 "Ὁποῖος φροντίζει ν' ἀπονεκρῶσῃ τὸ θέλημά του, ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντὶ τοῦ δικοῦ του θελήματος νὰ εἰσάγῃ μέσα του τὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸ ἐμφυτεύῃ καὶ ἐγκεντρίζῃ στὴν καρδιά του· ἐπὶ πλέον δὲ πρέπει νὰ προσέχῃ ἀκριβῶς, ἄν τὰ φυτευόμενα καὶ ἐμβολιαζόμενα, τὰ πρῶτα ἀφοῦ ριζώσουν στὸ βάθος φυτρώνουν, τὰ δεύτερα ἀφοῦ συναφθοῦν καὶ ἐνωθοῦν γίνονται ἓνα δένδρο, ἄν αὐξήθηκαν καὶ ἄνθησαν καὶ παρήγαγαν ὠραῖο καὶ γλυκὺ καρπὸ, ὥστε ν' ἀγνοηθῇ σ' αὐτὸ καὶ ἡ γῆ ποῦ ὑποδέχθηκε ἀρχικὰ τὸν σπὸρο καὶ ἡ ρίζα στὴν ὁποία ἐμβολιάσθηκε ἐκεῖνο τὸ ἀκατανόητο καὶ ἄφραστο καὶ ζωηφόρο φυτὸ.
- 76 Σ' αὐτὸν ποῦ ἐκκόπτει τὸ θέλημά του γιὰ τὸν φόβο

ἀγνώστως οὕτως ὡς οὐκ οἶδεν, ὁ Θεὸς χαρίζεται αὐτῷ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα καὶ ἀνεξάλειπτον αὐτὸ διατηρεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ διανοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας αὐτοῦ τοῦ ἐπιγινώσκειν αὐτὸ καὶ ἰσχὺν δίδωσι τοῦ ἐκ-
5 πληροῦν αὐτό. Ταῦτα δὲ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνεργεῖ καὶ χωρὶς αὐτῆς γίνεται οὐδέν.

77

“Ὅταν πάση ἰσχύϊ, προθυμία καὶ προαιρέσει μεθ’ ὁρ-
μῆς ἀκατασχέτου τὰ ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μυστικῶς ἡ-
μῖν καὶ ἀγνώστως διδασκόμενά τε καὶ ἐντελλόμενα ἐκ-
10 πληρώσωμεν μηδὲν ὄλως ἐλλείψαντες, τότε ἡμῖν, ὡς πιστοῖς καὶ ὑπηκόοις, ὡς ἀληθινοῖς μαθηταῖς καὶ φί-
λοις, ἀποκαλύπτεται φανερῶς καθὼς πάλαι τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις ἀπεκαλύφθη καὶ πᾶσι
τοῖς δι’ αὐτῶν πιστεύσασιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ
15 τότε γινόμεθα υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν, ὡς φησιν ὁ Παῦ-
λος· «ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θε-
οῦ· εἰ δὲ υἱοί, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ,
συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ».

78

Τῶν καταξιοθέντων γενέσθαι μετὰ Θεοῦ ἐν τῇ συνα-
20 φείᾳ τοῦ Πνεύματος καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ ἀγαθῶν ἀπογεύσασθαι οὐδεὶς δόξης τῆς ἀτίμου καὶ καταπτύ-
στου ἔργῃ προσφερομένης αὐτῷ παρὰ ἀνθρώπων, ἀλλ’
οὐδὲ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ ἢ λίθων τῶν νομιζομένων πα-
ρὰ τοῖς ἀνοήτοις τιμίων· οὐ πλούτῳ ρέοντι προστίθεται
25 τῇ καρδίᾳ, οὐ παρὰ βασιλέων καὶ ἀρχόντων γνωρίζε-
σθαι βούλεται, τῶν οὐκ ἀρχόντων ἀλλ’ ὑπὸ πολλῶν κυ-
ριευομένων· οὐ μέγα τι τοὺς τοιούτους ἡγεῖται καὶ ὑ-
ψηλόν, οὐδὲ προξένους οἶεται εἶναι αὐτοὺς πλείονος δό-
ξης τοῖς πλησιάζουσιν αὐτοῖς, οὐδέ τινος οὐδαμῶς ἐ-
30 τέρου τῶν ἐπιφανῶν καὶ λαμπρῶν ἀνθρώποις ἐπιθυμή-
σει, ὡς οὐδὲ ὑπὸ πλούτου εἰς πενίαν τις κατελθεῖν ἢ

τοῦ Θεοῦ, κατὰ τρόπο πού δέν συλλαμβάνει συνειδητῶς⁴⁶, ὁ Θεός χαρίζει τὸ ἴδικό του θέλημα καὶ τὸ διατηρεῖ ἀνεξάλειπτο στὴν καρδιά του, διανοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας του γιὰ νὰ τὸ ἐπιγινώσκη καὶ τοῦ δίδει δύναμι γιὰ νὰ τὸ ἐκπληρώνη. Αὐτὰ βέβαια ἐνεργεῖ ἢ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τίποτε δέν γίνεται χωρὶς αὐτήν.

77

“Ὅταν ἐκπληρώσωμε μὲ κάθε δύναμι, προθυμία καὶ προαίρεσι, μὲ ἀκατάσχετη ὁρμὴ τὰ διδασκόμενα καὶ διατασσόμενα σὲ μᾶς μυστικῶς καὶ ἀγνώστως ἀπὸ τὸν Θεό, χωρὶς νὰ παραλείψωμε ἐντελῶς τίποτε, τότε ἀποκαλύπτονται σὲ μᾶς φανερῶς, σὰν μαθητὰς καὶ φίλους, ὅπως ἀποκαλύφθηκαν παλαιὰ στοὺς ἁγίους μαθητὰς καὶ ἀποστόλους καὶ σ’ ὅλους ὅσοι ἐπίστευσαν δι’ αὐτοῦ στὸ ὄνομά του· καὶ τότε γινόμαστε υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάρι, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος: «ὅσοι ὀδηγοῦνται ἀπὸ Πνεῦμα Θεοῦ, αὐτοὶ εἶναι υἱοὶ Θεοῦ· ἂν δὲ εἶναι υἱοί, εἶναι καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν τοῦ Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ τοῦ Χριστοῦ»⁴⁷.

78

Κανένας ἀπὸ αὐτοὺς πού καταξιώθηκαν νὰ φθάσουν στὸν Θεό μὲ τὴν συνάφεια τοῦ Πνεύματος καὶ νὰ γευθοῦν τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ του δέν ἐρωτεύεται τὴν ἄτιμη καὶ κατὰπτυστη δόξα πού τοῦ προσφέρεται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλ’ οὔτε χρυσὸ ἢ ἱματισμὸ ἢ λίθους πού ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους θεωροῦνται πολύτιμοι· δέν προσκολλᾶται μὲ τὴν καρδιά του στὸν ρέοντα πλοῦτο, δέν θέλει νὰ γνωρίζεται ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, πού δέν κυριαρχοῦν ἀλλὰ κυριαρχοῦνται ἀπὸ τοὺς πολλούς· δέν θεωρεῖ τούτους κάτι μεγάλο καὶ ὑψηλὸ οὔτε νομίζει ὅτι προξενοῦν περισσότερη δόξα σὲ ὅσους τοὺς πλησιάζουν οὔτε θὰ ἐπιθυμῆσῃ καθόλου ὅ,τιδήποτε ἀπὸ τὰ ἀξιόλογα καὶ λαμπρὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως δέν ἐπιθυμεῖ κανεὶς οὔτε ἀπὸ τὸν πλοῦτο νὰ κατέλθῃ σὲ πτωχεία ἢ ἀπὸ μεγάλη ἀρχὴ καὶ ἐξουσία

46. Μάρκ. 4, 27.

47. Ρωμ. 8, 14· 17.

ἀπὸ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας μεγίστης καὶ περιβλέπτου ἀξιώματος εἰς ἀδοξίαν ἐσχάτην καὶ ἀτιμίαν καταπεσεῖν.

79

Εἰ πάντων σου τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἄφεσιν ἔλαβες εἴτε δι' ἐξαγορεύσεως, εἴτε διὰ τῆς ἀμφιάσεως τοῦ
5 ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, πόσης σοι τοῦτο ἔσται ἀγάπης καὶ εὐχαριστίας καὶ ταπεινώσεως αἴτιον, ὅτι μυρίων ὑπάρχων τιμωριῶν ἄξιος, οὐ μόνον τούτων ἀπηλλάγης ἀλλὰ καὶ υἰοθεσίας καὶ δόξης καὶ οὐρανῶν ἠξίωσαι βασιλείας; Ταῦτα στρέφων ἐν διανοίᾳ καὶ διὰ
10 παντὸς ἐνθουμούμενος, ἔτοιμος ἔσο καὶ προπαρασκευάζου μὴ ἀτιμάσαι τὸν σὲ τιμήσαντα καὶ τὰ μυρία συγχωρήσαντα πταίσματα, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἔργοις σου δοξάσαι καὶ τιμῆσαι, ἵνα καὶ αὐτός σε μειζόνως ἀντιδοξάσῃ ὃν τετίμηκεν ὑπὲρ ἅπασαν τὴν ὀρωμένην κτίσιν καὶ φίλον
15 αὐτοῦ γνήσιον ὀνομάσει σε.

80

Ὅσω ψυχὴ τιμιωτέρα τυγχάνει τοῦ σώματος, τοσοῦτον ὁ λογικὸς ἄνθρωπος κρείσσων τοῦ παντὸς κόσμου ἔστί. Μὴ γάρ, τὰ μεγέθη τῶν ἐν αὐτῷ κτισμάτων κατανοῶν, διὰ τοῦτο τιμιώτερά σου ταῦτα εἶναι νόμιζε,
20 ἄνθρωπε, ἀλλὰ πρὸς τὴν δοθεῖσάν σοι χάριν ἀποβλέψας καὶ τῆς νοεράς καὶ λογικῆς σου ψυχῆς τὴν ἀξίαν καταμαθῶν, ἀνύμνει τὸν ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα ἅπαντα τιμήσαντά σε Θεόν.

81

Σκοπήσωμεν πῶς δοξάσομεν τὸν Θεόν· δοξάζεται δὲ
25 παρ' ἡμῶν οὐκ ἄλλως ἢ ὡς παρὰ τοῦ Υἱοῦ ἐδοξάσθη. Δι' ὧν γὰρ ἐκεῖνος τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα ἐδόξασεν, ἐδοξάσθη δὲ καὶ ὁ Υἱὸς παρὰ τοῦ Πατρὸς δι' αὐτῶν, καὶ κεῖνα καὶ ἡμεῖς σπουδῆ πρᾶξωμεν, ἵνα διὰ τούτων δοξάσωμεν τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κληθῆ-
30 ναι καταδεξάμενον καὶ δοξασθῶμεν παρ' αὐτοῦ τῇ δόξῃ τοῦ Ἰησοῦ, ἣ εἶχε πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι παρ'

καὶ περιβλεπτο ἀξίωμα νᾶ καταπέση σὲ ἐσχάτη ἀδοξία καὶ ἀτιμία.

79

Ἐλαβες τὴν ἄφεσι ὅλων τῶν ἀμαρτημάτων σου, εἴτε κατόπιν ἐξομολογήσεως εἴτε κατόπιν τῆς ἐνδύσεως τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, πόσης ἀγάπης καὶ εὐχαριστίας καὶ ταπεινώσεως αἴτιο θὰ σοῦ εἶναι τοῦτο, διότι, ἐνῶ εἶσαι ἄξιος μυρίων τιμωριῶν, ὄχι μόνο ἀπαλλάχθηκες ἀπὸ αὐτές, ἀλλ' ἀξιώθηκες καὶ υἰοθεσίας καὶ δόξας καὶ βασιλείας οὐρανῶν; Αὐτὰ τὰ πράγματα διαλογιζόμενος καὶ σκεπτόμενος διαπαντός, νᾶ εἶσαι ἔτοιμος καὶ νᾶ προετοιμάζεσαι νᾶ μὴ ἀτιμάσης αὐτόν ποῦ σ' ἐτίμησε καὶ σοῦ συγχώρησε τὰ ἀναρίθμητα πταίσματα, ἀλλὰ μὲ ὅλα τὰ ἔργα σου νᾶ τὸν δοξάσης καὶ νᾶ τὸν τιμήσης, ὥστε κί αὐτός νᾶ ἀντιδοξάσῃ ἀφθονώτερα ἐσέ, τὸν ὁποῖο ἐτίμησε ὑπεράνω ὅλης τῆς ὀρωμένης κτίσεως, καὶ νᾶ σὲ ὀνομάσῃ γνήσιο φίλο του.

80

Ὅσο πολυτιμότερη τοῦ σώματος εἶναι ἡ ψυχὴ, τόσο ὁ λογικὸς ἄνθρωπος εἶναι ἀνώτερος ὅλου τοῦ κόσμου. Νὰ μὴ νομίζης λοιπόν, ἄνθρωπε, μετρώντας τὰ μεγέθη τῶν κτισμάτων ποῦ περιλαμβάνονται σ' αὐτόν, ὅτι αὐτὰ εἶναι πολυτιμότερα ἀπὸ σένα, ἀλλὰ ὑπολογίζοντας τὴν χάρι ποῦ σοῦ ἐδόθηκε καὶ γνωρίζοντας τὴν ἀξία τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς σου, νᾶ ἀνυμνήσῃ τὸν Θεὸ ποῦ σ' ἐτίμησε περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ὀρώμενα.

81

Ἄς ἐξετάσωμε πῶς νᾶ δοξάσωμε τὸν Θεό. Δοξάζεται δὲ αὐτός ἀπὸ μᾶς ὄχι διαφορετικὰ ἀπὸ ὅπως ἐδοξάσθηκε ἀπὸ τὸν Υἱό. Αὐτὰ διὰ τῶν ὁποίων ἐκεῖνος ἐδόξασε τὸν Πατέρα του, ἐδοξάσθηκε δὲ καὶ ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὸν Πατέρα δι' αὐτῶν, ἃς τὰ χρησιμοποιήσωμε καὶ ἐμεῖς μὲ ζῆλο, ὥστε μὲ αὐτὰ νᾶ δοξάσωμε αὐτόν ποῦ καταδέχθηκε νᾶ ὀνομασθῆ Πατὴρ μας στοὺς οὐρανοὺς καὶ νᾶ δοξασθοῦμε ἀπὸ αὐτόν μὲ τὴν δόξα τοῦ Ἰησοῦ, τὴν ὁποία εἶχε ἀπὸ αὐτόν

αὐτοῦ· τάδε εἰσὶν ὁ σταυρός, ἡ γουν ἡ νέκρωσις τοῦ κόσμου παντός, αἱ θλίψεις, οἱ πειρασμοὶ καὶ εἴ τι ἕτερον τῶν παθημάτων Χριστοῦ· ἃ ὑποφέροντες ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, μιμούμεθα τοῦ Χριστοῦ τὰ παθήματα καὶ δοξάζομεν δι' αὐτῶν τὸν Πατέρα ἡμῶν καὶ Θεόν, ὡς υἱοὶ αὐτοῦ χάριτι καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ.

82

Ψυχὴ ἢ μὴ τελείως τῆς σχέσεως καὶ προσπαθείας τῶν ὀρωμένων εὐαισθήτως ἀπαλλαγεῖσα, τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῇ λυπηρὰ καὶ τὰς ἐπερχομένας αὐτῇ ἐπιηρείας παρά τε δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων ἀλύπως φέρειν οὐ δύναται, ἀλλ' οἷον συνδεδεμένη τῇ προσπαθείᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ζημίαις δάκνεται χρημάτων καὶ ἀποστερήσειν ἄχθεται πραγμάτων καὶ πληγαῖς ἐπιφερομέναις αὐτῆς τῷ σώματι σφοδρῶς ὀδυνᾶται.

83

15 Εἴ τις σχέσεως καὶ ἐπιθυμίας τῶν αἰσθητῶν ἀπέρρηξε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ Θεῷ ταύτην συνέδησεν, οὐ μόνον τῶν περὶ αὐτὸν χρημάτων καὶ κτημάτων καταφρονήσει καὶ ὡς ἐπὶ ἀλλοτρίοις καὶ ξένοις στερούμενος αὐτῶν ἀλύπως διατεθῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιφερόμενα 20 τῷ σώματι αὐτοῦ ἀνιαρὰ μετὰ χαρᾶς καὶ τῆς προσηκούσης εὐχαριστίας ὑπομενεῖ, βλέπων ἀεὶ, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, τὸν μὲν ἔξω φθειρόμενον ἀνθρώπον, τὸν δὲ ἐντὸς ἡμέρα καὶ ἡμέρα ἀνακαινούμενον. Ἄλλως δὲ οὐκ ἔστι τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις μετὰ χαρᾶς ὑπενεγκεῖν, 25 γνώσεως γὰρ τελείας ἐν τούτοις χρεία καὶ σοφίας πνευματικῆς· ὁ δὲ τούτων ἐστερημένος ἐν σκότει ἀγνοσίας καὶ ἀνελπιστίας ἀεὶ πορεύεται, μὴ δυνάμενος τὸ φῶς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως ὅλως θεάσασθαι.

84 30

Πᾶς δοκησίφρων ἐκ μαθηματικῆς ὧν ἐπιστήμης μυστήρια Θεοῦ παρακύψαι καὶ ἰδεῖν οὐκ ἀξιοθήσεται ποτε, ἕως ἂν ταπεινωθῆναι πρῶτον θελήσῃ καὶ μωρὸς γέ-

πρὶν ὑπάρξη ὁ κόσμος⁴⁸. Εἶναι δὲ αὐτὰ ὁ σταυρός, δηλαδὴ ἡ νέκρωσις ὅλου τοῦ κόσμου, οἱ θλίψεις, οἱ πειρασμοὶ καὶ ὅποιοδήποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ. Ὑφιστάμενοι αὐτὰ μὲ πολλὴ ὑπομονή, μιμούμαστε τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ καὶ δι' αὐτῶν δοξάζομε τὸν Πατέρα καὶ Θεόμας, σὰν υἱοὶ του κατὰ χάρι καὶ συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ.

82 Ἡ ψυχὴ, ποὺ δὲν ἀπαλλάχθηκε τελείως ἀπὸ τὴν σχέσι καὶ τὴν προσήλωσι στὰ ὀρώμενα ἐνσυνειδήτως, δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρη ἀλύπως τὰ λυπηρὰ ποὺ τῆς συμβαίνουν καὶ τοὺς πειρασμοὺς ποὺ τῆς ἔρχονται ἀπὸ δαίμονες καὶ ἀνθρώπους, ἀλλὰ, σὰν νὰ δένεται μὲ τὴν προσήλωσι στὰ ἀνθρώπινα πράγματα, στενοχωρεῖται γιὰ τὶς ζημίαις χρημάτων καὶ λυπεῖται γιὰ τὶς ἀποστερήσεις πραγμάτων καὶ ὑποφέρει φοβερὰ γιὰ τὶς πληγὰς ποὺ καταφέρονται στὸ σῶμα τῆς.

83 Ὅποιος ἀπέσπασε τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὴν σχέσι καὶ ἐπιθυμία τῶν αἰσθητῶν καὶ τὴν συνέδεσε μὲ τὸν Θεό, ὄχι μόνο θὰ καταφρονήσῃ τὰ γύρω του χρήματα καὶ κτήματα καὶ θὰ μείνῃ ἀδιάφορος, ὅταν τὰ στερηθῇ, σὰν ἀλλότρια καὶ ξένα, ἀλλὰ καὶ τὰ καταφερόμενα στὸ σῶμα του δυσάρεστα θὰ ὑπομείνῃ μὲ χαρὰ καὶ μὲ τὴν προσήκουσα εὐχαριστία, βλέποντας πάντοτε κατὰ τὸν θεῖο ἀπόστολο ν' ἀνακαινίζεται καθημερινῶς⁴⁹. Ἀλλοιῶς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπομείνῃ μὲ χαρὰ τὶς κατὰ Θεό θλίψεις, διότι γι' αὐτὲς χρειάζεται τελεία γνῶσις καὶ πνευματικὴ σοφία· ὁ στερημένος δὲ αὐτῶν πορεύεται πάντοτε σὲ σκότος ἀγνωσίας καὶ ἀπελπισίας, μὴ μπορῶντας καθόλου νὰ θεωρήσῃ τὸ φῶς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρηγοριᾶς.

84 Κάθε δοκησίσοφος λόγῳ τῆς μαθηματικῆς πολυμαθείας του δὲν θ' ἀξιωθῇ ποτὲ νὰ κυττάξῃ καὶ ἰδῇ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ἕως ὅτου θελήσῃ πρῶτα νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ

48. Ἰω. 17, 5.

49. Α' Κορ. 4, 16.

νηται, σὺν τῇ οἰήσει καὶ ἦν κέκτηται γνῶσιν ἀποβαλῶν. Ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν καὶ σοφοῖς τὰ θεῖα ἐν ἀδιστακτῶ πίστει ἀκολουθῶν, ὑπὸ τούτων χειραγωγούμενος, συνεισέρχεται μετ' αὐτῶν ἐν πόλει ζῶντος Θεοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ θείου Πνεύματος ὀδηγούμενος καὶ φωτιζόμενος, ὁ-
5 ρᾶ καὶ διδάσκεται ἅπερ οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εἶδεν ἢ ἰδεῖν ἢ μαθεῖν ποτε δύναται, καὶ τηνικαῦτα γίνεται Θεοῦ διδακτός.

85

Τοὺς διδακτοὺς Θεοῦ οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀνθρώπων ἠγοῦνται μωρούς, αὐτοὶ ὄν-
10 τες ἐν ἀληθείᾳ μωροί, ἐκ μεμωραμένης σοφίας στομωθέντες τῆς θύραθεν, ἣν ἐμώρανεν ὁ Θεός, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, καὶ ἦν ἡ θεολόγος φωνὴ ἐπίγειον οἶδε, ψυχικὴν, δαιμονιώδη, μεστήν ἐριθείας καὶ φθόνου. Ἐξω γὰρ ὄντες οἱ τοιοῦτοι τοῦ θείου φωτός, τὰ ἐν
15 αὐτῷ ἰδεῖν μὴ δυνάμενοι θαύματα, τοὺς αὐλιζομένους ἐν τῷ φωτὶ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βλέποντας καὶ διδάσκοντας ὡς πεπλανημένους λογίζονται, πεπλανημένοι ὄντες αὐτοὶ καὶ ἄγευστοι τῶν ἀπαρρήτων ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ.

86

Διὰ τοῦτο μόνον παραβάλλειν καὶ βλέπειν τοῖς ἐν τῷ
20 κόσμῳ θέλουσιν οἱ χάριτος πεπληρωμένοι Θεοῦ καὶ τετελειωμένοι τῇ γνώσει καὶ σοφίᾳ τῇ ἄνωθεν, ἵνα μισθὸν τινα προξενήσωσιν αὐτοῖς δι' ὑπομνήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ δι' ἀγαθοεργίας, εἰ ἄρα γε ἀκούσωσιν, εἰ ἄρα γε συνήσουσιν καὶ πεισθήσονται, ἐπειδὴ
25 οἱ μὴ τῷ Θεοῦ ἀγόμενοι Πνεύματι ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατοῦσι καὶ οὐκ οἶδασιν οὔτε ποῦ ὑπάγουσιν, οὔτε ἐντίσι προσκόπτουσι. Τάχα γὰρ ποτε ἀνασφήλαντες ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτοὺς οἰήσεως, δέξονται τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀληθῆ διδασκαλίαν καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ
30 θέλημα ἐνοθεύτως καὶ ἀκαπηλεύτως ἀκούσαντες μετανοήσουσι καὶ ποιήσαντες αὐτὸ μεταλάβωσί τινος χαρί-

γίνη μωρός, ἀποβάλλοντας καὶ τὴν γνῶσι πού κατέχει μαζί με τὴν οἴησι. Διότι αὐτός πού πράττει τοῦτο καὶ ἀκολουθεῖ με ἀδίστακτη πίστι τοὺς σοφοὺς στὰ θεῖα, χειραγωγούμενος ἀπὸ αὐτούς, εἰσέρχεται μαζί με αὐτούς στὴν πόλι τοῦ ζῶντος Θεοῦ καὶ ὀδηγούμενος καὶ φωτιζόμενος ἀπὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα, βλέπει καὶ διδάσκεται ὅσα κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δὲν εἶδε καὶ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ ἰδῆ ἢ νὰ μάθῃ, καὶ τότε γίνεται μαθητὴς τοῦ Θεοῦ.

85

Τοὺς σπουδαστὰς τοῦ Θεοῦ θεωροῦν μωροὺς οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐνῶ στ' ἀλήθεια μωροὶ εἶναι αὐτοὶ πού ἐφιμώθηκαν ἀπὸ τὴν μωραμένη κοσμικὴ σοφία, τὴν ὁποία ἐμώρανε ὁ Θεός, κατὰ τὸν θεῖο ἀπόστολο⁵⁰, καὶ τὴν ὁποία ἡ θεολογικὴ φωνὴ θεωρεῖ ἐπίγεια, ψυχικὴ, δαιμονιώδη, γεμάτη ραδιουργία καὶ φθόνος⁵¹. Διότι τέτοιοι ἄνθρωποι, εὕρισκόμενοι ἔξω ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἰδοῦν τὰ μέσα σ' αὐτὸ θαύματα, θεωροῦν ὡς πλανημένους ἐκείνους πού διαγουν μέσα στὸ φῶς, καὶ βλέπουν καὶ διδάσκουν ὅσα εἶναι σ' αὐτό, ἐνῶ αὐτοὶ εἶναι οἱ πλανημένοι καὶ ἄγευστοι τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ.

86

Γι' αὐτό οἱ γεμάτοι χάρι καὶ τελειωμένοι στὴν γνῶσι καὶ τὴν ἄνωθεν σοφία θέλουν νὰ συναντοῦν καὶ νὰ βλέπουν τοὺς εὕρισκομένους στὸν κόσμον μόνο γιὰ νὰ τοὺς προσφέρουν κάποια ὠφέλεια διὰ τῆς ὑπομνήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγαθοεργίας, μήπως τυχὸν ἀκούσουν, μήπως τυχὸν καταλάβουν καὶ πεισθοῦν, διότι ὅσοι δὲν ὀδηγοῦνται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ περιπατοῦν στὸ σκοτάδι καὶ δὲν γνωρίζουν οὔτε ποῦ πηγαίνουν οὔτε σὲ τί θὰ σκοντάψουν. Ἴσως ὅμως κάποτε, ἀναλαμβάνοντας ἀπὸ τὴν ὑπεροψία πού τοὺς κατέχει, θὰ δεχθοῦν τὴν ἀληθινὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀκούοντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀνόθευτο καὶ ἀκαπήλευτο θὰ μετανοήσουν καί, ἀφοῦ τὸ ἐκτελέσουν, θὰ μετάσχουν κάποιου

50. Α' Κορ. 1, 20.

51. Ἰακ. 3, 15.

σματος πνευματικοῦ. Εἰ δὲ μὴ τοιαύτης ὠφελείας γενέσθαι δυνηθῶσιν αὐτοῖς πρόξενοι, θρηνοῦντες τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ὑποστρέφουσιν εἰς τὰς καλιὰς αὐτῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν· ὑπὲρ γὰρ ἄλλου τινὸς οὐδέποτε λυπηθῆσονται οἱ τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως συνόντες καὶ ὑπερεμπιπλάμενοι παντὸς ἀγαθοῦ.

87

“Οτι καὶ νῦν εἰσιν ἀπαθεῖς καὶ ἅγιοι καὶ πεπληρωμένοι τοῦ θείου φωτός, ἀναστρεφόμενοι ἐν μέσῳ ἡμῶν, τοσοῦτον τὰ μέλη νεκρώσαντες ἑαυτῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ πάσης ἀκαθαρσίας καὶ ἐμπαθεστάτης ἐπιθυμίας, ὡς μὴ μόνον ἀφ’ ἑαυτῶν ποτε μὴ λογίζεσθαι ἢ ποιῆσαι ὀρμᾶν τὸ κακὸν ἀλλὰ μηδὲ ὑφ’ ἐτέρου πρὸς τοῦτο ἐλκόμενοι, ἀλλοιώσιν τινα τῆς προσούσης αὐτοῖς ἀπαθείας ὑφίστασθαι ἥδεσαν ἂν, εἴπερ εἰδότες ἦσαν τὰ καθ’ ἑκάστην ἀναγινωσκόμενα θεῖα λόγια καὶ ψαλλόμενα παρ’ αὐτῶν οἱ τοῖς τοιούτοις τὴν τιμωρίαν ἐπιφημίζοντες καὶ διαπιστοῦντες περὶ θείων πραγμάτων διδάσκουσιν ἐν σοφίᾳ τοῦ Πνεύματος. Εἰ γὰρ ἐν γνώσει τελείᾳ ἐγένοντο τῆς θείας Γραφῆς ἐπίστευον ἂν τοῖς ὑπὸ Θεοῦ λαληθεῖσι καὶ δωρηθεῖσιν ἡμῖν ἀγαθοῖς· ἐπεὶ δὲ ἀμέτοχοι τῶν τοιούτων ἐξ οἰήσεως καὶ ἀμελείας εἰσὶ καλῶν, καὶ τοὺς μετεσχηκότας καὶ περὶ τοιούτων διδάσκοντας ἀπιστοῦντες ἐνδιαβᾶλλουσιν.

88

25 Τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ ἐν πάσῃ τῇ θείᾳ Γραφῇ ἀνακηρυττόμενος καὶ παρ’ ἡμῶν μὲν ἀναγινωσκόμενος, μὴ ἐπιγινωσκόμενος δέ, ἢ πάντως ἵνα μετασχηκῶς τῶν ἡμετέρων κοινωνοὺς τῶν ἐκείνου ποιήσῃ ἡμᾶς; Ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο, ἵνα υἱοὺς Θεοῦ ποιήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἡμᾶς, εἰς ὅπερ ἐστὶ κατὰ φύσιν ἐκείνος ἀνάγων κατὰ χάριν τὸ γένος ἡμῶν, γεννῶν ἡ-

πνευματικοῦ χαρίσματος. "Αν ὁμως δὲν μπορέσουν νὰ προσφέρουν στοὺς ἑαυτοὺς των τέτοια ὠφέλεια, θρηνώντας τὴν πώρωσι τῆς καρδιᾶς, ἐπιστρέφουν στίς φωληές τους, εὐχόμενοι νύκτα καὶ ἡμέρα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των· διότι αὐτοὶ ποὺ συνευρίσκονται μὲ τὸν Θεὸ ἀδιαλείπτως καὶ εἶναι πληρωμένοι ἀπὸ κάθε ἀγαθὸ ποτὲ δὲν θὰ λυπηθοῦν γιὰ τίποτε.

87

Ἀσφαλῶς καὶ τώρα ὑπάρχουν ἀπαθεῖς καὶ ἅγιοι καὶ γεμᾶτοι θεῖο φῶς, ποὺ ἐνῶ ζοῦν ἀνάμεσά μας ἔχουν τόσο πολὺ νεκρώσει τὰ ἐπίγεια μέλη τους⁵² ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσία καὶ ἐμπαθεστάτη ἐπιθυμία, ὥστε νὰ μὴ λογίζονται ποτὲ τὸ κακὸ οὔτε νὰ ὀρμοῦν στὴν διάπραξη τοῦ κακοῦ εἴτε μόνοι τους εἴτε συρόμενοι σ' αὐτὸ ἀπὸ ἄλλους. "Ὅσοι λοιπὸν ἀποδίδουν σ' αὐτοὺς μωρία καὶ δυσπιστοῦν ὅτι αὐτοὶ διδάσκουν περὶ θεῖων πραγμάτων μὲ σοφία τοῦ Πνεύματος, θὰ ἀντιλαμβάνονταν ὅτι ὑφίστανται κάποια ἀλλοίωσι ἀπὸ τὴν προσυπάρχουσα μέσα τους ἀπάθεια, ἂν εἶχαν κατανοήσει τὰ καθημερινῶς ἀναγινωσκόμενα καὶ ψαλλόμενα ἀπὸ αὐτοὺς θεῖα λόγια. Διότι, ἂν εἶχαν ἀποκτήσει τελεία γνῶσι τῆς θείας Γραφῆς, θὰ ἐπίστευαν στὰ ἀγαθὰ ποὺ ἐξήγγειλε καὶ μᾶς ἐδώρησε ὁ Θεός· ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ ὑπεροψία καὶ ἀμέλεια αὐτοὶ εἶναι ἀμέτοχοι τῶν τοιούτων καλῶν, ἀπιστώντας διαβάλλουν καὶ ὄσους μετέχουν σ' αὐτὰ καὶ διδάσκουν γι' αὐτὰ.

88

Ποιὸς ἄλλος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος διακηρύσσεται σὲ ὅλη τὴν θεῖα Γραφή καὶ ἀπὸ μᾶς ἀναγινώσκεται μὲν, δὲν ἐπιγινώσκεται δὲ παρὰ ὅπωςδὴποτε νὰ μᾶς καταστήσῃ κοινωνοὺς τῶν ἰδικῶν του μετέχοντας τῶν ἰδικῶν μας; Διότι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινε υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τοῦτο, γιὰ νὰ καταστήσῃ ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους υἱοὺς Θεοῦ, ἀνεβάζοντας τὸ γένος μας κατὰ χάρι σὲ ὅ,τι εἶναι κατὰ φύσιν ἐκεῖνος, γεννώντας μας ἄνωθεν μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα κι' εὐθύς εἰσά

μᾶς ἄνωθεν ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ εὐθύς εἰσάγων ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μᾶλλον δὲ ἐντὸς ἡμῶν ταύτην ἔχειν ἡμῖν χαριζόμενος ὡς μὴ ἐν ἐλπίσιν εἶναι τοῦ εἰσελθεῖν ἡμᾶς ἐν αὐτῇ ἀλλ' ἐν κατασχέσει ταύτης 5 ὄντας βοᾷν, «ἡμῶν δὲ ἡ ζωὴ κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ».

89

Τὸ αὐτεξούσιον καὶ αὐτοπροαίρετον ἡμῶν οὐκ ἀφαιρεῖται τὸ βάπτισμα, ἀλλ' ἐλευθερίαν ἡμῖν χαρίζεται τοῦ μηκέτι καὶ ἄκοντας ἡμᾶς τυραννεῖσθαι ὑπὸ τοῦ διαβό- 10 λου. Ἐφ' ἡμῖν δὲ ἐστὶ μετὰ τὸ βάπτισμα ἢ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοθελῶς ἐμμένειν τοῦ εἰς ὃν ἐβαπτίσθημεν δεσπότην Χριστοῦ καὶ τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι τῶν πρᾶσταγμάτων αὐτοῦ ἢ ἐκκλίνειν τῆς εὐθείας ταύτης ὁδοῦ καὶ πρὸς τὸν ἀντίπαλον καὶ ἐχθρὸν ἡμῶν διάβολον διὰ τῶν 15 πονηρῶν πράξεων παλινδρομεῖν.

90

Οἱ μετὰ τὸ βάπτισμα τοῖς τοῦ πονηροῦ θελήμασιν εἰκοντες καὶ τὰ ἐκείνω βεβουλευμένα διαπραττόμενοι ἑαυτοὺς τῆς ἁγίας τοῦ βαπτίσματος μήτρας ἀπαλλοτρι- οῦσι, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ εἰρημένον. Οὐδὲ γὰρ ἀλ- 20 λοιοῦνται ἡμῶν ἕκαστος ἢ τῆς καθὸ ἐκτισταὶ μεθίσταται φύσεως, ἀλλὰ ἀγαθὸς κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, κακὸν γὰρ ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησεν, ἄτρεπτος τῇ φύσει καθὸ ἐκτισταὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ ὦν, οἷα ἐξ ἐκουσίου γνώ- μης προαιρεῖται καὶ θέλει, ταῦτα καὶ πράττει εἴτε ἀγα- 25 θὰ εἴτε φαῦλα ὡσπερ γὰρ τὴν μάχαιραν κἂν ἐπὶ κακῶ τις αὐτὴν κἂν ἐπὶ καλῷ χρήσῃται, τῆς ἰδίας ἐκείνη οὐ μεθίσταται φύσεως, ἀλλὰ μένει σίδηρος ὦν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ μὲν καὶ πράττει, ὡς εἴρηται, ἅπερ βούλεται, τῆς δὲ οἰκείας οὐκ ἐξίσταται φύσεως.

91

30 Οὐ τὸ εἶνα ἐλεῆσαι σώζει ἀλλὰ τὸ ἐνὸς καταφρονῆσαι τῷ πυρὶ παραπέμπει. Τὸ γὰρ «ἐπείνασα καὶ ἐδίψησα» οὐ πρὸς τὸ ἅπαξ εἴρηται πάντως, οὐδὲ τὸ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ

γοντάς μας στήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, μᾶλλον δέ ἐπιτρέποντας νά τήν ἔχωμε μέσα μας⁵³, ὥστε νά μὴ μένωμε ἀπλῶς μέ τήν ἐλπίδα νά εἰσεέλθωμε σ' αὐτήν, ἀλλά κατέχοντάς την πραγματικά νά διακηρύσσωμε, «ή δέ Ζωή μας εἶναι κρυμμένη μαζί μέ τόν Χριστό στόν Θεό»⁵⁴.

89 Τό βάπτισμα δέν ἀφαιρεῖ τήν αὐτεξουσιότητα καί αὐτοπροαίρεσί μας, ἀλλά μᾶς χαρίζει ἐλευθερία, ὥστε νά μὴ τυραννούμαστε ἀπό τόν Διάβολο καί ἀκουσίως ἀκόμη. Στήν ἐξουσία μας δέ εἶναι μετὰ τό βάπτισμα ἢ νά ἐμμένωμε ἐκουσίως στίς ἐντολές τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, στόν ὁποῖο ἐβαπτισθήκαμε, καί νά πορευώμαστε στήν ὁδὸ τῶν προσταγμάτων του ἢ νά ἐκκλίνωμε ἀπ' αὐτήν τήν εὐθεία ὁδὸ καί διὰ τῶν πονηρῶν πράξεων νά ξαναγυρίσωμε στόν ἀντίπαλό μας καί ἐχθρό Διάβολο.

90 Ὅσοι μετὰ τό βάπτισμα προσχωροῦν στὰ θελήματα τοῦ πονηροῦ καί ἐκτελοῦν τίς ἀποφάσεις ἐκείνου ἀπαλλοτριώνονται ἀπό τήν ἅγια μήτρα τοῦ βαπτίσματος κατὰ τόν λόγο τοῦ Δαβίδ⁵⁵. Πραγματικά δέν ἀλλοιώνεται κανείς μας οὔτε μεθίσταται ἀπό τήν φύσι στήν ὁποία ἔχει κτισθῆ, ἀλλά καθὼς ἐκτίσθηκε ἀγαθός ἀπό τόν Θεό —διότι ὁ Θεός δέν ἐποίησε κακό—, εἶναι δέ ἄτρεπτος στήν φύσι καί τήν οὐσία κατὰ τήν ὁποία ἐκτίσθηκε, ὅσα μέ τήν ἐλεύθερη γνώμη του ἐκλέγει καί θέλει, αὐτὰ καί πράττει, εἴτε ἀγαθὰ εἶναι εἴτε φαῦλα. Ὅπως δηλαδή ἡ μάχαιρα, εἴτε γιά κακό εἴτε γιά καλὸ τήν χρησιμοποιήσῃ κανείς, δέν μετατίθεται ἀπό τήν φύσι της ἀλλὰ μένει σίδηρος, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ μὲν καί πράττει ὅσα θέλει, ὅπως ἐλέχθηκε, ἀλλὰ δέν ἐξίσταται ἀπό τήν φύσι του.

91 Δέν σώζει τόν ἄνθρωπο τό νά ἐλεήσῃ ἕναν, ἀλλὰ τό νά καταφρονήσῃ ἕναν τόν ὁδηγεῖ στό πῦρ. Διότι τό «ἐπείνασα καί ἐδίψασα»⁵⁶ δέν ἔχει λεχθῆ ὅπωςδήποτε γιά μία φορά καί δέν δηλώνει κατάστασι μιᾶς ἡμέρας ἀλλ' ὅλης

55. Ψαλμ. 57, 4.

56. Ματθ. 25, 35.

ἀλλὰ τὸ διὰ βίου παντὸς δηλοῖ οὕτω καὶ τὸ τραφῆναι Χριστόν, ποτισθῆναι τε καὶ ἐνδυθῆναι καὶ εἴ τι ἕτερον τούτοις συνέπεται, οὐ πρὸς ἅπαξ ἀλλὰ διὰ παντὸς καὶ ἐν πᾶσιν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ δούλων ταῦτα δέχεσθαι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν ὠμολόγησεν.

92 Τὸν ἀμερίστως μεριζόμενον καὶ αὐτὸν ὅλον ὄντα ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν πενομένων, πῶς τινες εἰς ἓνα πένητα περικλείουσιν; ὑπόθου οὖν ἑκατὸν εἶναι πένητας ὡς ἓνα Χριστόν, οὐδὲ γὰρ μεμέρισται ὅλως ὁ Χριστός. Ὁ γοῦν τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα δούς ἀνὰ ὄβολόν, τὸν δὲ ἓνα ὑβρίσας ἢ τύπας ἢ ἐκπέμπας κενόν, τίνι ἄρα ταῦτα πεποίηκεν ἢ πάντως τῷ εἰπόντι καὶ ἀεὶ λέγοντι καὶ εἰπεῖν μέλλοντι, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»;

93 15 Ὁ τοῖς ἑκατὸν δούς ἐλεημοσύνην, δυνάμενος δὲ καὶ ἑτέροις δοῦναι, ποτίσαι τε καὶ θρέψαι, πολλοὺς παρακαλοῦντας αὐτὸν καὶ βοῶντας ἀποπεμπάμενος, ὡς μὴ θρέψας Χριστόν κριθήσεται πρὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐν ἐκείνοις πᾶσιν αὐτός ἐστιν ὁ καὶ ἐφ' ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐλαχίστων τρεφόμενος πρὸς ἡμῶν.

94 Ὁ πᾶσι μὲν πάντα τὰ πρὸς χρεῖαν σήμερον παρασχῶν, αὔριον δέ, δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, ἀμελήσει τινῶν ἀδελφῶν καὶ λιμῶ καὶ δίψῃ καὶ ψύχει ἐάσει διαφθαρῆναι αὐτούς, αὐτὸν παρεῖδεν ἀποθανεῖν καὶ αὐτοῦ 25 κατεφρόνησε τοῦ εἰπόντος, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε».

95 Ἐκ τούτων ἐν ἔστι γνῶναι, ὅπως ἰδιοποιεῖται ὁ Κύριος πάντα τὰ τῶν πενήτων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, πρὸς μὲν τοὺς δικαίους λέγων, «ἐμοὶ ἐποιήσατε», πρὸς δὲ 30 τοὺς ἐξ ἀριστερῶν, «ἐμοὶ οὐκ ἐποιήσατε». Οὐ γὰρ τοὺς ἐλεηθέντας μόνον παρ' ἡμῶν ὄρα οὐδὲ τοὺς ἀδικηθέντας ἢ πλεονεκτηθέντας καὶ μυρία ἕτερα παθόντας δει-

τῆς ζωῆς· ἔτσι καὶ τὸ νὰ τρέφεται ὁ Χριστός, νὰ ποτίζεται καὶ νὰ ἐνδύεται, καὶ τὰ σχετικὰ μὲ αὐτά, ὁ Κύριος καὶ Θεός μας ὠμολόγησε ὅτι τὰ δέχεται ἀπὸ τοὺς δούλους του ὄχι γιὰ μία μόνο φορὰ ἀλλὰ παντοτινὰ καὶ σ' ὅλες τίς περιπτώσεις.

92 Τὸν μεριζώμενο ἀμερίστως καὶ τὸν ὄντα ὀλόκληρο στὸν καθένα ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς, πῶς περικλείουν μερικοὶ σ' ἓνα μόνο πτωχό; Ὑπόθεσε λοιπὸν ὅτι ὑπάρχουν ἑκατὸ πτωχοὶ σὰν ἓνας Χριστός, διότι ὁ Χριστός δὲν διαμοιράζεται καθόλου⁵⁷. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ ἔδωσε ἀπὸ ἓνα ὀβολὸ στοὺς ἐνενηντα ἐννέα, τὸν δὲ ἓνα ὕβρισε ἢ ἐκτύπησε ἢ ἔδιωξε ἀδειανόν, σὲ ποιὸν τὰ ἔκανε αὐτὰ ἄρα γε παρὰ ὀπωσδήποτε στὸν εἰπόντα καὶ πάντοτε λέγοντα καὶ μέλλοντα νὰ εἰπῇ, «ἐφ' ὅσον αὐτὸ τὸ ἐκάματε σ' ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους, τὸ ἐκάματε σ' ἐμένα»⁵⁸;

93 Αὐτὸς ποὺ ἔδωσε ἐλεημοσύνη στοὺς ἑκατὸ καὶ μπορεῖ νὰ δώσῃ καὶ σὲ ἄλλους, νὰ ποτίσῃ καὶ νὰ θρέψῃ, ἂν ἀπέπεμψε πολλοὺς ποὺ τὸν παρακαλοῦσαν καὶ τοῦ ἐζητοῦσαν, θὰ κριθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν σὰν νὰ μὴ ἔθρεψε αὐτὸν τὸν ἴδιο, ἐπειδὴ μέσα σ' ἐκείνους ὅλους εἶναι ὁ ἴδιος ποὺ τρέφεται ἀπὸ μᾶς μέσα στὸν καθένα ἀπὸ τοὺς ἐλαχίστους.

94 Αὐτὸς ποὺ προσέφερε σὲ ὅλους ὅλα τὰ ἀναγκαῖα σήμερα, αὔριο δέ, ἂν καὶ μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο, ἀμελήσῃ νὰ τὸ κάμῃ σὲ μερικοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ἀφήσῃ ν' ἀφανισθοῦν ἀπὸ πείνα καὶ δίψα καὶ ψύχος, ἄφησε ν' ἀποθάνη καὶ κατεφρόνησε αὐτὸν τὸν ἴδιο ποὺ εἶπε, «ἐφ' ὅσον τὸ ἐπράξατε σ' ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους, τὸ ἐπράξατε σὲ μένα»⁵⁸.

95 Ἀπὸ αὐτὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μάθῃ ἓνα πρᾶγμα· πῶς ὁ Κύριος ἰδιοποιεῖται ὅλα τὰ τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν μας, πρὸς μὲν τοὺς δικαίους λέγοντας, «σ' ἐμένα τὸ ἐκάματε», πρὸς δὲ τοὺς εὐρισκομένους στὰ ἀριστερά, «σ' ἐμένα δὲν τὸ ἐκάματε». Δὲν ὑπολογίζει μάλιστα μόνο τοὺς ἐλεηθέντας ἀπὸ μᾶς οὔτε μόνο τοὺς ἀδικηθέντας ἢ ἐξαπατηθέντας

νά, ἀλλὰ καὶ τοὺς παροφθέντας, ὡς ἀρκοῦν τοῦτο εἰς καταδίκην ἡμῶν· οὐ γὰρ ἐκείνους, ἀλλ' αὐτὸν παρορωμένον τὸν τὰ ἐκείνων ἅπαντα ἰδιοποιούμενον Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

96 5 Ἐν τούτῳ τὸ ἐκάστου πένητος πρόσωπον ἀναλαβεῖν κατεδέξατο καὶ παντὶ πένητι ἑαυτὸν ἐξωμοίωσεν ἵνα μηδεὶς τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κατεπαίρηται, ἀλλ' ἕκαστος, βλέπων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν πλησίον ὡς τὸν Θεὸν αὐτοῦ, ἐλάχιστον ἐ-
10 αὐτὸν οὐχὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἀλλὰ τοῦ πεποιηκότος αὐτὸν λογιζοίτο καὶ ὡς αὐτὸν ὑποδέχοίτο καὶ τιμᾷ, καὶ πάντα κενοῖ τὰ ὑπάρχοντα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, ὡς ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἐκένωσε τὸ ἴδιον αἷμα διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν.

97 15 Ὁ τὸν πλησίον ἔχειν ὡς ἑαυτὸν κελευσθεὶς οὐ μίαν πάντως ἡμέραν ἀλλὰ διὰ βίου παντός τοῦτον ἔχειν οὕτως ὀφείλει· καὶ ὁ παντὶ τῷ αἰτοῦντι διδόναι προστατόμενος τοῦτο ποιεῖν προστάττεται ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ θέλων ἵνα ποιῶσιν εἰς αὐτὸν ἄλλοι ἂ βούλεται
20 ἀγαθὰ, ταῦτα καὶ αὐτὸς ποιεῖν ἄλλοις ἀπαιτηθήσεται.

98 Ὡσπερ οὖν ὁ ἔχων τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν οὐδὲν πλεόν ἔχειν τοῦ πλησίον ἀνέχεται, εἰ δὲ ἔχη καὶ μὴ μεταδίδωσιν ἀφθόνως, ἕως ἂν καὶ αὐτὸς πτωχὸς γένηται καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ ἐξομοιωθῇ, τῆς ἐντολῆς
25 τοῦ Δεσπότου ἐκπληρωτῆς οὐκ εὐρίσκεται, οὐδὲ ὁ τοῖς αἰτοῦσι πᾶσι διδόναι θέλων, εἰ μὴ μέχρις ὀβολοῦ ἢ κλάσματος ἄρτου κεκτημένος ἀποτρέψη τινὰ τῶν αἰτούντων αὐτόν, οὐδὲ ὁ μὴ ποιῶν τῷ πλησίον ὅσα θέλει ἵνα ἕτερος ποιῇ πρὸς αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ πάντα μὲν πένητα
30 καὶ ἐλάχιστον θρέψας, ποτίσας, ἐνδύσας καὶ τὰ ἄλλα πάντα εἰς αὐτοὺς ἐργασάμενος, ἐνός δὲ μόνου καταφρονήσας καὶ αὐτὸν παριδών, ὡς Χριστὸν τὸν Θεὸν πεινῶντα καὶ διψῶντα παριδών καὶ αὐτὸς λογισθήσεται.

καὶ ὑποστάντας μυρία ἄλλα δεινά, ἀλλὰ καὶ τοὺς παραβλεφθέντας, θεωρώντας καὶ τοῦτο ἄρκετό γιὰ τὴν καταδίκη μας· διότι δὲν παραβλέπομε ἐκείνους, ἀλλὰ τὸν ἴδιο τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος ἰδιοποιεῖται ὅλα τὰ ἰδικά τους.

96 Καταδέχθηκε νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρόσωπο κάθε πτωχοῦ καὶ ἐξωμοίωσε τὸν ἑαυτό του μὲ κάθε πένητα γιὰ τοῦτο ἀκριβῶς, γιὰ νὰ μὴ ἐπαίρεται κανεὶς ἀπὸ ὅσους νηστεύουν σ' αὐτὸν παραπάνω ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ του, ἀλλ' ὁ καθένας, βλέποντας τὸν ἀδελφὸ του καὶ τὸν πλησίον σὰν τὸν Θεό του, νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτό του ἐλάχιστο ὄχι ἀπέναντι στὸν ἀδελφὸ ἀλλὰ ἀπέναντι στὸν ποιητὴ του καὶ νὰ τὸν ὑποδέχεται καὶ τιμᾷ σὰν αὐτόν, καὶ νὰ κενώνῃ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του γιὰ τὴν θεραπεία του, ὅπως ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἐκένωσε τὸ αἷμα του γιὰ τὴν σωτηρία μας.

97 Αὐτὸς ποὺ ἔχει διαταχθῆ νὰ ἔχῃ τὸν πλησίον σὰν τὸν ἑαυτό του⁵⁹, ὀφείλει νὰ τὸν ἔχῃ ἔτσι ὄχι μία ἡμέρα φυσικὰ ἀλλὰ ὅλον τὸν βίον· καὶ ὁ διατασσόμενος νὰ δίδῃ σὲ καθένα ποὺ ζητεῖ⁶⁰ διατάσσεται νὰ κάμῃ τοῦτο σ' ὅλη τὴν ζωὴ του, καὶ ὁ θέλων νὰ κάμουν σ' αὐτόν ἄλλοι τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἐπιθυμεῖ, αὐτὰ ἀπαιτεῖται νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς σὲ ἄλλους.

98 Ὅπως λοιπὸν αὐτὸς ποὺ ἔχει τὸν πλησίον σὰν τὸν ἑαυτό του δὲν ἀνέχεται νὰ ἔχῃ τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὸν πλησίον, ἐὰν δὲ ἔχῃ καὶ δὲν μεταδίδῃ ἀφθόνως, ἕως ὅτου γίνῃ καὶ αὐτὸς πτωχὸς καὶ ἐξομοιωθῆ μὲ τοὺς πλησίον του, δὲν εὐρίσκεται ἐκπληρωτῆς τῆς ἐντολῆς τοῦ Δεσπότη, καθὼς ἐπίσης καὶ αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ δίδῃ στοὺς ζητοῦντας, ἐὰν ἀπομακρύνῃ κάποιον ἀπὸ τοὺς ζητοῦντας ἀπὸ αὐτόν ἔστω γιὰ ἓνα ὀβολό ἢ κομμάτι ἄρτου, ἐὰν ἔχῃ, καὶ αὐτὸς ποὺ δὲν κάμῃ στὸν πλησίον ὅσα θέλει νὰ κάμῃ πρὸς αὐτόν ἄλλος⁶¹, ἔτσι καὶ αὐτὸς ποὺ ἔθρεψε, ἐπότισε, ἔνδυσε κάθε πτωχὸ καὶ ἐλάχιστο, καὶ ἔκαμε σ' αὐτοὺς ὅλα τὰ ἄλλα, ἀλλὰ τὸν κατεφρόνησε καὶ τὸν παρεῖδε σ' ἓνα μόνο πρᾶγμα, θὰ θεωρηθῆ καὶ αὐτὸς ὅτι παρέβλεψε Χριστὸν τὸν Θεό, ἐνῶ ἐπεινοῦσε καὶ ἐδιψοῦσε.

99

Φορτικὰ ταῦτα τοῖς πᾶσιν ἴσως φανήσεται, διὸ καὶ δόξουσιν εὐλογα λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, «τίς ἄρα ταῦτα πάντα ποιῆσαι δυνήσεται, ὥστε πάντα θεραπεῦσαι καὶ θρῆψαι καὶ μηδὲν τούτων τινὰ παριδεῖν;». Ἄλλ' ἀκουέ-
 5 τωσαν Παύλου διαρρηθῆναι βοῶντος· «ἢ γὰρ τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς κρίναντας τοῦτο ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον».

100

Καθάπερ αἱ περιεκτικαὶ ἐντολαὶ συμπεριέχουσι πά-
 10 ριεκτικαὶ ἀρεταὶ τὰς μερικὰς ἐντολάς, οὕτω καὶ αἱ πε-
 ριεκτικαὶ ἀρεταὶ τὰς μερικὰς ἐν ἑαυταῖς συμπεριλαμβά-
 νουσιν ἀρετάς. Ὁ γὰρ πωλῶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἢ
 καὶ διασκορπίζων αὐτὰ τοῖς πτωχοῖς καὶ πένης ἔφ' ἅ-
 παξ γενόμενος πάντα ὑφ' ἐν τῶν μερικῶν ἐντολῶν
 15 ἐξεπλήρωσεν· οὐκέτι γὰρ χρεῖαν ἔχει τῷ αἰτοῦντι δι-
 δόναι ἢ μὴ ἀποστραφῆναι τὸν θέλοντα δανείσασθαι ἀπ'
 αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ὁ ἀδιαλείπτως εὐχόμενος ἐν τούτῳ
 πάντα συνέκλεισε καὶ οὐκέτι ἐπτάκις αἰνεῖν τῆς ἡμέ-
 ρας τὸν Κύριον ἢ ἑσπέρας καὶ πρωτὶ καὶ μεσημβρίας ὑπ'
 ἀνάγκην ἐστίν, ὡς ἤδη πάντα πεπληρωκῶς ὅσα ἐν
 20 κανονικῶς καὶ ἐν ἀφωρισμένοις καιροῖς καὶ ὥραις εὐ-
 χόμεθά τε καὶ ψάλλομεν. Οὕτω καὶ ὁ τὸν διδόντα ἀν-
 θρώποις γινώσκων Θεὸν γνωστῶς ἐν ἑαυτῷ κτησάμενος,
 πᾶσαν ἀγίαν διήλθε γραφὴν καὶ πᾶσαν τὴν ἐκ τῆς ἀ-
 ναγνώσεως ὠφέλειαν ἔκαρπώσατο καὶ οὐκέτι βιβλίων
 25 ἀναγνώσεως δεηθήσεται (πῶς γὰρ ὁ τὸν ἐμπνεύσαντα
 τοῖς τὰς θείας γεγραφόσι γραφὰς συνόμιλον κεκτημέ-
 νος καὶ παρ' ἐκείνου μυούμενος τὰ τῶν ἀποκεκρυμμέ-
 νων μυστηρίων ἀπόρρητα), ἀλλὰ καὶ βίβλος οὗτος τοῖς
 ἄλλοις θεόπνευστος ἐστίν, καινὰ τε καὶ παλαιὰ φέρου-
 30 σα ἐν αὐτῷ, ὡς πάντα τελέσας καὶ καταπαύσας ἐν Θεῷ
 τῇ ἀρχικῇ τελειότητι ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.

99

Ἴσως αὐτὰ φαίνονται σὲ ὅλους φορτικά, γι' αὐτὸ καὶ θὰ νομίσουν ὅτι εὐλόγως λέγουν μέσα τους, «ποιὸς ἄρα γε μπορεῖ νὰ τὰ κάμη ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ θεραπεύσῃ καὶ θρέψῃ ὅλους καὶ νὰ μὴ παραβλέψῃ κανένα ἀπὸ αὐτούς»; Ἄλλ' ἄς ἀκούσουν τὸν Παῦλο διακηρύσσοντα ρητῶς ὅτι «ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μᾶς συνέχει, διότι ἐπεισθήκαμε ὅτι, ἂν ἓνας ἀπέθανε γιὰ ὅλους, ἄρα ἀπέθαναν ὅλοι»⁶².

100

Ὅπως οἱ γενικὲς ἐντολὲς συμπεριέχουν μέσα τους ὅλες τὶς μερικὲς ἐντολὲς, ἔτσι καὶ οἱ γενικὲς ἀρετὲς συμπεριλαμβάνουν μέσα τους τὶς μερικὲς ἀρετὲς. Πραγματικὰ ὁποῖος πωλεῖ τὰ ὑπάρχοντά του ἢ καὶ τὰ διασκορπίζει στοὺς πτωχοὺς καὶ γίνῃ μονομιᾶς πένης, ἐξεπλήρωσε ἐφ' ἅπαξ τὶς μερικὲς ἐντολὲς, διότι δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκη νὰ δώσῃ στὸν αἰτοῦντα ἢ νὰ μὴ ἀποπέμψῃ τὸν θέλοντα νὰ δανεισθῇ ἀπὸ αὐτόν. Ἔτσι καὶ ὁ προσευχόμενος ἀδιαλείπτως περιέκλεισε σ' αὐτὴν τὴν τακτικὴν του τὰ πάντα καὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑμνῇ τὸν Κύριον ἑπτὰ φορές τὴν ἡμέρα⁶³ ἢ θράδῳ καὶ πρωΐ καὶ μεσημέρι⁶⁴, διότι ἤδη ἐξεπλήρωσε ὅλα ὅσα εὐχόμεσθε καὶ ψάλλομε κανονικῶς καὶ σὲ καθωρισμένους καιροὺς καὶ ὥρες. Ἔτσι καὶ ὁποῖος ἔλαβε εὐσυνειδήτως μέσα του τὸν Θεόν⁶⁵, ἐπέραςε ὅλην τὴν ἀγία Γραφήν κι' ἐκαρπώθηκε ὅλην τὴν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσι ὠφέλεια· καὶ δὲν θὰ χρειασθῇ λοιπὸν πλέον ἀνάγνωσι βιβλίων (γιὰ ποιὸν λόγο ἄλλωστε θὰ ἐχρειαζόταν αὐτὸς ποὺ ἔχει σύντροφο τὸν ἐμπνευστὴ αὐτῶν ποὺ ἔχουν γράψῃ τὶς θεῖες Γραφές καὶ μυεῖται ἀπὸ ἐκεῖνον τὰ ἀπόρρητα τῶν ἀποκρύφων μυστηρίων, ἀλλὰ θὰ εἶναι αὐτὸς βίβλος θεοπνευστος στοὺς ἄλλους, ποὺ φέρει νέα καὶ παλαιὰ⁶⁶ μυστήρια, γραμμένα σ' αὐτὴν μὲ τὸν δάκτυλο τοῦ Θεοῦ⁶⁷, ἀφοῦ ἐξετέλεσε καὶ κατέπαυσε ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα του στὸν Θεόν, ποὺ εἶναι ἡ ὑψίστη τελειότης.

62. Β' Κορ. 5, 14.

64. Ψαλμ. 54, 17.

66. Ματθ. 13, 52.

63. Ψαλμ. 118, 164.

65. Ψαλμ. 93, 10.

67. Ἐε. 31, 18.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ Α' ΚΑΙ Β'

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ Συμεὼν ἐκτὸς ἀπὸ πέντε ἔμμετρος εὐχαριστίες¹ συνέταξε καὶ δύο εὐχαριστίες σὲ πεζό. Εἶναι τὰ θαυμάσια κείμενα πὸν ἐκχειλίζουσι ἀπὸ ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμό γιὰ τὸν δρόμο τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως πὸν ἀκολούθησε, ἀπὸ ἀγάπη καὶ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν διδάσκαλό του Συμεὼν τὸν Εὐλαβῆ.

Ἡ Α' Εὐχαριστία παραδίδεται μὲν συνήθως συνειμμένως στὸ τέλος τῶν Κατηχήσεων, ἀλλὰ πάντοτε χαρακτηρίζεται ὡς χωριστὸ ἔργο, γι' αὐτὸ καὶ εἰσάγεται μὲ τὴν ἔνδειξι «τοῦ αὐτοῦ». Ἡ Β' Εὐχαριστία παραδίδεται ἄλλοτε στὸ τέλος τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἄλλοτε στὸ τέλος τῶν ὕμνων.

Τὴν Α' Εὐχαριστία συνέταξε ὁ Συμεὼν γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνη του πρὸ τὸν Θεὸ γιὰ τρεῖς ὑψίστης σημασίας εὐεργεσίες του· ὅτι ἔχοντάς τον μέσα του ὁ Θεὸς πρὸ καταβολῆς κόσμου τὸν ἐτίμησε μὲ τὴν δόξα τοῦ λόγου καὶ τῆς εἰκόνας του, ὅτι τοῦ ἐχάρισε πνευματικὰ ἀγαθὰ περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἤλπιζε καὶ ἐπιθυμοῦσε, καὶ ὅτι τοῦ ὑπέδειξε ἓνα γνήσιο δοῦλο του ὡς ὄδηγὸ καὶ πρεσβευτὴ, τὸν παλαιὸ Συμεὼν. Τὸ πρόσωπο αὐτοῦ τοῦ ὄδηγοῦ, πὸν συχνὰ λέγεται ἀπόστολος, κυριαρχεῖ καὶ στὰ δύο κείμενα. Εἶναι ἄλλωστε αὐτὸς

1. Ὑμνοι 14, 22, 26, 38, 41.

πὸν ἄνοιξε ξαφνικὰ τοὺς πνευματικοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνὸς νέου πὸν δὲν ἐγνώριζε τίποτε, πὸν τοῦ ἔδειξε ὅτι ἡ κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ δὲν ἦταν προνόμιο τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν παλαιῶν ἀγίων, πὸν ἔμεινε τώρα ἀνενεργό, ἀλλὰ δυνατότης ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον τηρήσουν ὠρισμένους ὅρους. Τὸ κείμενο ἐκθέτει τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ συγγραφέως ἕως τὴν στιγμή πὸν ἐρρίζωσε σταθερὰ στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Περιγράφει τὴν ἀλλοτριώσι του ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς, μέσα στὸ σκότος καὶ τὸν ζόφο, τὸν ἔλεγχο τῆς συνειδήσεως καὶ τὸν πόθο τῆς ἀνανήψεως, τὴν κατόπιν ἀποκαλύψεως εὕρεσι τοῦ μεσίτη γιὰ τὴν πνευματικὴ του ἀλλαγὴ καὶ τὴν ἔπειτα ἀπὸ λίγο ἐπιστροφή του στὸ σκότος, τὴν δευτέρη κλῆσι καὶ ὀριστικὴ ὑποταγὴ αὐτὴν τὴν φορά, ὅποτε ἐπέτυχε τὴν ὀριστικὴ ἀλλοίωσι. Δεικνύει τὴν βαθμιαία ἀνοδο πρὸς τὴν πνευματικὴ τελείωσι· πῶς τὸ φῶς κάθε φορά ἐμφανίζεται συχνότερο, ἄλλοτε μέσα του, ὅποτε τοῦ προκαλεῖ ἄφατη γαλήνη καὶ μακαριότητα, καὶ ἄλλοτε ἔξω καὶ μακριά, ὅποτε τοῦ προκαλεῖ ὀδύνη. Σιγὰ σιγὰ τὰ ἄμορφα θεάματα παίρνουν εἶδος καὶ μορφὴ, καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅτι τὸ ὀρώμενο εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, μὲ τὸν ὁποῖο ἔρχεται σὲ προσωπικὸ διάλογο.

Θὰ μπορούσε νὰ σχηματίσει κανεὶς τὴν ἐντύπωσι ὅτι ὁ Συμεὼν συνέταξε τὴν εὐχαριστία αὐτὴ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐγκατάστασί του στὴν μονὴ τοῦ Ἁγίου Μᾶμαντος καὶ τὴν κουρὰ του σὲ μοναχό, διότι δὲν φαίνεται νὰ περιγράφη ἄλλες ἐμπειρίες μεταγενέστερες σ' αὐτὴν. Ἐν τούτοις ὁμως ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι δὲν προέρχεται ἀπὸ τόσο πρῶϊμη ἐποχὴ. Ὁ Συμεὼν εἶναι «μακάριος καὶ ἅγιος», πρᾶγμα πὸν σημαίνει ὅτι εἶχε ἤδη ἀ-

ποθάνει, ἐνώ ἐξ ἄλλου ὑπάρχει ἔσωτερικὴ μαρτυρία ὅτι τὸ κείμενο ἐστάλθηκε σὲ μία μοναχικὴ ἀδελφότητα, στὴν ὁποία ὑπάρχουν «πατέρες καὶ ἀδελφοί», πὸν σημαίνει ὅτι ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς εἶναι πλέον ἀξιοσέβαστο πρόσωπο. Ἄν καὶ πιθανῶς μὲ κάποια ἄλλη μορφή νὰ ἀποτελοῦσε εὐχαριστία πὸν εἶχε συνταχθῆ παλαιότερα, ὑπὸ τὴν σημερινή της μορφή φαίνεται ὅτι συντάχθηκε, ὅταν ἀπέθανε ὁ Εὐλαβῆς καὶ ὁ συγγραφεὺς αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ ἐνισχύσῃ τὴν τάσι γιὰ τὴν ἐπέκτασι τοῦ «πατρικοῦ» συστήματος στὴν μοναχικὴ ἀγωγή. Ποιὰ εἶναι ἡ ἀδελφότης αὕτη, δὲν γνωρίζομε φυσικά, ἀλλὰ πάντως φαίνεται νὰ εἶναι ἡ δική του.

Ἡ Β' Εὐχαριστία ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος δευτερώσεως τῆς πρώτης μὲ διαφορετικὴ ἔκθεσι. Περιγράφει σ' αὐτὴν τὸν πνευματικὸ του δρόμο· τὴν πρώτη ἀναχώρησι καὶ ὑπαναχώρησι, τὴν δεύτερη κλῆσι, ὅποτε μαζὶ μὲ τὸν διδάσκαλο προχωρεῖ πρὸς τὶς πηγές τῶν ὑδάτων τῆς ζωῆς, ἀν καὶ δὲν μπορεῖ αὐτὸς νὰ ἐπωφεληθῆ ἀπὸ ὅλες καὶ μερικὲς φορὲς πίνει θολωμένο νερό, τὴν πορεία πρὸς τὴν θεία λαμπρότητα. ἕως ὅτου γίνε φίλος τοῦ Χριστοῦ.

Περιορίζεται καὶ σ' αὐτὴν στίς πρώτες ἐμπειρίες μέχρι τῆς ὀριστικῆς του στροφῆς στὸν πνευματικὸ βίον καὶ τονίζει τὴν ἀντίδρασι ἄλλων πρὸς τὴν σύνδεσι μὲ τὸν διδάσκαλο. Ἐδῶ γίνεται σαφές ὅτι ὁ διδάσκαλος ἔχει ἀποθάνει. «Τὸν γὰρ συνεργόν μου καὶ βοηθόν, σὸν δὲ ἀπόστολον, ὡς αὐτὸς ἠβουλήθη ἀπ' ἐμοῦ σωματικῶς ἀπεχώρισας» (14).

Τὸ κείμενο τοῦ Β. Krivochéine στίς Sources Chrétiennes εἶναι ἐξόχως ἐπιμελημένο². Ἐσημειώσαμε ἐλά-

2. Syméon Le Nouveau Théologien Catéchèses III, κείμ. Β. Krivochéine μετ. J. Paramelle, SChr. 113, 304 - 356.

χιστες παραλλαγές ἢ διορθώσεις μὲ βάσι τὸν κώδ. Βατοπεδίου 667, τοῦ 14ου αἰῶνος, τὸν ὁποῖο βέβαια εἶχε ὑπ' ὄψιν ὁ ρῶσος αὐτὸς ἐρευνητής. Ἐπειδὴ γενικῶς στὴν ἔκδοσι αὐτὴ δὲν ἔχουν ἀριθμηθῆ οἱ παράγραφοι τῶν ἔργων, ἀλλὰ οἱ στίχοι τῆς ἐκδόσεως, ἐμεῖς προσθέσαμε τέτοιους ἀριθμούς καὶ μερικὲς φορές διευθετήσαμε διαφορετικὰ τὶς ἴδιες τὶς παραγράφους.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ Α' *

1 *Εὐχαριστῶ καὶ προσκυνῶ καὶ προσπίπτω σοι, Κύριε τοῦ παντός καὶ πανάγιε Βασιλεῦ, ὅτι ἠλέησας ἀνάξιον ὄντα με καὶ ἐτίμησας καὶ ἐδόξασας, ὡς αὐτὸς ἠθέλησας ἄνωθεν, ἐπειδὴ καὶ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέ-*
5 *σθαι παρὰ σοῦ ὄλον ἔχων με ἐν ἑαυτῷ, λόγῳ καὶ εἰκόνι με τῆ σῆς δοξάσας ἐτίμησας. Οὐδὲ γὰρ δι' ἄλλο τι ἢ δι' ἐμὲ τὸν κατ' εἰκόνα σῆς καὶ καθ' ὁμοίωσιν πάντα ἐξ οὐκ ὄντων παρήγαγες, βασιλέα με τῶν ἐπιγείων πάντων πεποικηκῶς εἰς δόξαν τῆς σῆς μεγαλοουργίας καὶ ἀγα-*
10 *θότητος. Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι πᾶσάν μου τῆν αἴτησιν καὶ ἐπιθυμίαν εἰς ἀγαθὸν ἐξεπλήρωσας κατὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς τοὺς δούλους σου ὑποσχέσεις, καὶ ὑπὲρ ἃ ἠλπίζον καὶ ἐπεθύμουν ἐχαρίσω μᾶλλον τῷ ἀναξίῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Εἶπας γάρ· «Πᾶν ὃ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀ-*
15 *νόματί μου πιστεύοντες λήψεσθε». Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἕνα τῶν ἁγίων σου ἐπιποθήσαντά με ἰδεῖν καὶ δι' αὐτοῦ πιστεῦσαντα εὐρεῖν ἔλεος παρὰ σοί, αὐτὸς οὐ μόνον τοῦτο πεποίηκας, ἀγαθὲ, καὶ δοῦλόν σου γνήσιον, τὸν μακάριον λέγω καὶ ἅγιον Συμεῶν, καθυπέδειξας καὶ παρ' ἐ-*
20 *κείνου με ἀγαπηθῆναι ἠυδόκησας, ἀλλὰ καὶ μυρία ἄλλα, ἃ οὐκ ἠλπίζον, ἐδωρήσω μοι ἀγαθά.*

2 *Πόθεν γάρ που ἐγίνωσκον ὁ τάλας ἐγὼ ὅτι τοιοῦτος ὑπάρχεις ὁ καλὸς Δεσπότης ἡμῶν. ἵνα ἐπιθυμίαν λάβω τῆν περὶ σοῦ; Πόθεν που ἤδειν ὅτι φανεροῖς σεαυτὸν τοῖς*
25 *ἐρχομένοις πρὸς σὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἔτι διάγουσιν, ἵνα καὶ*

* Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν ὑπὲρ ὧν ἠξίωται δωρεῶν. Καὶ εἰσήγησις ὅπως τοῖς κεκαθαρμένοις τῇ καρδίᾳ Θεὸς ἀεὶ ἐπιφαίνεται, καὶ ἐν ποίοις τοῖς πράγμασι καὶ γνωρίσμασι.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ Α΄

1 Εὐχαριστῶ, προσκυνῶ καὶ προσπίπτω ἐμπρὸς σου, Κύριε τοῦ παντός καὶ πανάγιε βασιλεῦ, ὅτι μέ ἐλέησες τὸν ἀνάξιο, μ' ἐτίμησες καὶ μ' ἐδόξασες, ὅπως τὸ ἠθέλησες ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἐπειδὴ καὶ προτοῦ νὰ γίνῃ ὁ κόσμος ἀπὸ σέ¹, ἔχοντάς με ὀλόκληρον μέσα σου, μέ ἐτίμησες μέ τὴν δόξα τοῦ λόγου καὶ τῆς εἰκόνας σου. Διότι παρήγαγες τὰ πάντα ἀπὸ τὸ μηδὲν ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ γιὰ μένα τὸν πλασμένο κατὰ τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσί σου², καθιστώντας με βασιλέα ὅλων τῶν ἐπιγείων γιὰ τὴν δόξα τῆς μεγαλουργίας καὶ ἀγαθότητός σου. Σ' εὐχαριστῶ πού κάθε αἴτησι κι' ἐπιθυμία μου τὴν ἱκανοποίησες γιὰ τὸ ἀγαθό, σύμφωνα μέ τίς ὑποσχέσεις πρὸς ἐμᾶς τοὺς δούλους σου, κι' ἐχάρισες σ' ἐμένα τὸν ἀνάξιο τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἤλπιζα κι' ἐπιθυμοῦσα. Διότι εἶπες· «ὅτιδήποτε ζητήσετε στὸ ὄνομά μου πιστεύοντας, θὰ τὸ λάβετε»³. Σ' εὐχαριστῶ πού, ὅταν ἐπόθησα νὰ συναντήσω ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀγίους σου καὶ ἀφοῦ μέ τὴν βοήθειά του πιστεύσω, νὰ εὔρω πλησίον σου ἔλεος, ἐσύ ὄχι μόνο τοῦτο μοῦ ἐκπλήρωσες, ἀγαθέ, καὶ μοῦ ὑπέδειξες ἓνα γνήσιο δοῦλο σου, τὸν μακάριο καὶ ἅγιο Συμεὼν δηλαδή, κι' εὐδόκησες ν' ἀγαπηθῶ ἀπὸ ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ μυρία ἄλλα ἀγαθὰ, πού δὲν ἔλπιζα, μοῦ ἐδώρησες.

2 Ἄπὸ ποῦ τάχα νὰ ἐγνώριζα ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος ὅτι τοιοῦτος εἶσαι ὁ καλὸς Δεσπότης μας, γιὰ νὰ συλλάβω μία τέτοια ἐπιθυμία γιὰ σένα; Ἄπὸ ποῦ νὰ ἐγνώριζα ὅτι φανερώνεις τὸν ἑαυτό σου στοὺς ἐρχομένους πρὸς

1. Ἰω 17, 5.

2. Γεν. 1, 26.

3. Ἰω. 14, 13. Ματθ. 21, 22

θεάσασθαι σε ἐξεζήτησα; Πόθεν που ἐγίνωσκον ὅτι χα-
 ρᾶς τοιαύτης καὶ ἀνέσεως καταξιοῦνται οἱ τῆς χάρι-
 τός σου τὸ φῶς ἐν ἑαυτοῖς εἰσδεχόμενοι; Πόθεν δὲ ἢ
 πῶς ὁ τάλας ἐγίνωσκον ὅτι τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον
 5 οἱ εἰς σὲ πεπιστευκότες λαμβάνουσι; πιστεύειν γὰρ τε-
 λείως εἰς σὲ ἐνόμιζον καὶ πάντα ἔχειν ἐδόκουν ὅσα χα-
 ρίση τοῖς φοβουμένοις σε, μηδὲν ὅλως ἔχων, ὡς ὕστε-
 ρον ἔργω τοῦτο μεμάθηκα. Πόθεν που ἐγίνωσκον, Δέ-
 σποτα, ὅτι σὺ εὐόρατος ὢν καὶ ἀχώρητος, δρᾶσαι καὶ
 10 χωρῆσαι ἐντὸς ἡμῶν; Πόθεν που εἶχόν ποτε λογίσα-
 σθαι ὅτι ὁ κτίσας Δεσπότης τὰ σύμπαντα ἀνθρώποις ἐ-
 νοῦσαι οὐς αὐτὸς ἔπλασας, καὶ θεοφόρους τούτους ἐρ-
 γάζη καὶ υἱούς σου ποιεῖς, ἵνα καὶ εἰς πόθον τούτων
 ἦλθον καὶ ταῦτα λαβεῖν ἐζήτησα παρὰ σοί; Πόθεν δὲ
 15 ἦδειν, Κύριε, ὅτι τοιοῦτον ἔχω Θεόν, τοιοῦτον Δεσπό-
 την, τοιοῦτον προστάτην, πατέρα καὶ ἀδελφὸν καὶ βα-
 σιλέα, σὲ τὸν πτωχεύσαντα δι' ἐμὲ καὶ μορφὴν δούλου
 λαβόντα;

3 Ὅντως, Δέσποτά μου φιλάνθρωπε, οὐδὲν οὐδαμῶς
 20 τούτων ἀπάντων ἐγίνωσκον. Εἰ γὰρ καὶ ἐν ταῖς θείαις
 Γραφαῖς, ἃς οἱ ἅγιοί σου ἐξέθεντο, ἐγκύψας ἀνέγνων
 περὶ τούτων ποτέ, ἀλλ' ὡς περὶ ἄλλων τινῶν ἢ πρὸς
 τινὰς ἄλλους λεγομένων ἤκουον καὶ ἀναισθήτως πρὸς
 πάντα διεκείμην τὰ γεγραμμένα, μηδὲ ἐννοιάν ποτε πε-
 25 ρὶ τούτων δυνηθεῖς λαβεῖν. Ἀκούων γὰρ τοῦ κήρυκός
 σου Παύλου βοῶντος καὶ λέγοντος «ἃ ὄφθαλμὸς οὐκ εἶ-
 δε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ
 ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν», ἀδύ-
 νατον εἶναι ἐπειθόμην τοῦ ἐν σαρκὶ ὄντα τινὰ ἐκείνων
 30 ἐν θεωρίᾳ γενέσθαι. Ἐνόμιζον δὲ ὅτι ἐκείνω μόνω κα-

4. Β' Κορ. 8, 9.

5. Φίλιπ. 2, 7.

ἐσέ, ἐνῶ Ζοῦν ἀκόμη σὸν κόσμον, ὥστε νὰ ἔχω ἐπιζητήσει καὶ νὰ σέ ἰδῶ; Ἀπὸ ποῦ νὰ ἐγνώριζα ὅτι οἱ δεχόμενοι μέσα τους τὸ φῶς τῆς χάριτός σου καταξιώνονται τέτοιας χαρᾶς καὶ ἀναψυχῆς; Ἀπὸ ποῦ ἢ πῶς νὰ ἐγνώριζα ὁ ταλαίπωρος ὅτι οἱ πιστεύοντες σ' ἐσέ λαμβάνουν τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιο; Διότι ἐνόμιζα ὅτι ἐπίστευσα σέ σένα τελείως καὶ μοῦ ἐφαινόταν ὅτι εἶχα ὅλα ὅσα χαρίζεις στοὺς φοβουμένους σε, ἐνῶ δὲν εἶχα τίποτε ἀπολύτως, ὅπως τὸ ἀντιλήφθηκα ὕστερα ἀπὸ τὰ πράγματα. Ἀπὸ ποῦ νὰ ἐγνώριζα, Δέσποτα, ὅτι ἐσύ, ἐνῶ εἶσαι ἀόρατος καὶ ἀχώρητος, βλέπεσαι καὶ χωρεῖσαι μέσα μας; Ἀπὸ ποῦ θὰ μπορούσα νὰ σκεφθῶ ὅτι σὺ ὁ Δεσπότης ποῦ ἔκτισες τὰ σύμπαντα ἐνώνεσαι μὲ ἀνθρώπους ποῦ ἔπλασες, τοὺς καθιστᾶς θεοφόρους καὶ τοὺς κάνεις υἱούς σου, ὥστε νὰ ἔχω ποθήσει αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ νὰ ἔχω ζητήσει νὰ τὰ λάβω ἀπὸ σένα; Ἀπὸ ποῦ νὰ ἐγνώριζα, Κύριε, ὅτι ἔχω τέτοιο Θεό, τέτοιο Δεσπότη, τέτοιο προστάτη, πατέρα καὶ ἀδελφὸ καὶ βασιλέα, ἐσὲ ὁ ὁποῖος ἐπτώχευσε⁴ γιὰ μένα καὶ ἔλαβες δούλου μορφή;⁵

3 Πραγματικά, Δέσποτά μου φιλόνηρωπε, δὲν ἐγνώριζα τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καθόλου. Διότι ἀκόμη καὶ ἂν, ἐγκύπτοντας στὶς θεῖες Γραφές ποῦ συνέταξαν οἱ ἅγιοί σου, εἶχα ἀναγνώσει κάποτε γι' αὐτὰ, ἦταν σὰν νὰ ἄκουα νὰ λέγωνται γιὰ κάποιους ἄλλους ἢ πρὸς κάποιους ἄλλους καὶ ἐφερόμουν πρὸς ὅλα τὰ γραμμένα ἀσυναισθήτως, χωρὶς νὰ ἔχω μπορέσει ποτὲ νὰ λάβω κάποια ἰδέα γι' αὐτὰ. Πραγματικά, ἀκούοντας τὸν κήρυκά σου Παῦλο νὰ διακηρύσσει καὶ νὰ λέγη, «τὰ ὁποῖα ὀφθαλμὸς δὲν εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἄκουσε, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνέβηκαν στὴν καρδιὰ ἀνθρώπου, τὰ ὁποῖα ἐτοίμασε ὁ Θεὸς γι' αὐτοὺς ποῦ τὸν ἀγαποῦν»⁶, ἐπίστευα ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ φθάσει στὴν θεωρία ἐκείνων κάποιος ποῦ ζῆ ἀκόμη στὴν σὰρκα. Ἐνόμιζα δὲ ὅτι τὰ ὑπέδειξες αὐτὰ ἀπὸ γεν-

τὰ φιλοτιμίαν ταῦτα ὑπέδειξας καὶ οὐκ ἤδη ὁ ἄθλιος
 ὅτι καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀγαπῶντάς σε τοῦτο γίνεται
 παρὰ σοῦ. Πόθεν δὲ ἢ πῶς ἠδυνάμην εἰδέναί ὅτι πᾶς
 ὁ πιστεύων εἰς σὲ μέλος σὸν γίνεται, χάριτι ἀπαστρά-
 5 πτων θεότητα — τίς δὲ τοῦτο πιστεύσει; — καὶ μακάρι-
 ος γένηται, μακαρίου Θεοῦ μακάριον μέλος γενόμενος;
 Πόθεν ποι ἐγίνωσκον ὅτι σὺ ἀντὶ τροφῆς αἰσθητῆς
 ἀθάνατος καὶ ἄφθαρτος ἄρτος τοῖς διὰ σὲ πεινῶσιν ἀ-
 κόρεστος γίνῃ καὶ πηγὴ τοῖς διψῶσιν ἀθάνατος καὶ χι-
 10 τῶν ἀπαστράπτων τοῖς εὐτελεῖ διὰ σὲ περιβεβλημένοις
 ἱμάτια; Ταῦτα γὰρ ἀκούων διὰ τῶν σῶν κηρύκων λε-
 γόμενα, ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν
 μόνον ὑπελάμβανον γίνεσθαι καὶ οὐκ ἤδειν ὅτι καὶ νῦν
 μᾶλλον ἐπιτελοῦνται, ὅτε καὶ τούτων ἐν χρεῖα πλείονι
 15 καθεστήκαμεν.

4 Ταῦτα οὔτε ἤδειν, πανάγιε Βασιλεῦ, οὔτε ἐν ἐπιθυ-
 μίᾳ τούτων ποτὲ γέγονα, οὔτε ἠτησάμην τι ἐκ τούτων
 λαβεῖν παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ τῶν ἁμαρτιῶν μου μιμνησκό-
 μενος, τὴν ἐκείνων συγχώρησιν μόνον ἐζήτουν καὶ με-
 20 σίτην καὶ πρεσβευτὴν εὐρεῖν, ὡς ἄνωθεν εἶπον, Δέ-
 σποτα, ἐπεθύμησα, ἵνα διὰ τῆς ἐκείνου ἐντεύξεως καὶ
 τῆς πρὸς ἐκεῖνόν μου δουλώσεως κἄν ἐν τῷ μέλλοντι
 εὐροίμι τῶν πολλῶν μου ἁμαρτημάτων τὴν ἄφεσιν. Ὡς
 δὲ ἤκουον ὁμοθυμαδὸν ἀπαντας λέγοντας μὴ εἶναι τοι-
 25 οὔτον ἐπὶ τῆς γῆς ἄρτι ἅγιον, εἰς πλείονα λύπην ἐπι-
 πτον. Πλὴν ὅμως οὐδέποτε τοῦτο ἐπίστευσα, ἀλλὰ πρὸς
 τοὺς τοιούτους ἀπεκρινάμην, Δέσποτα Χριστέ, καθὼς
 οἶδας, καὶ ἔλεγον· «Κύριέ μου, ἔλέησον. Καὶ τοιοῦτον ὁ
 διάβολος τοῦ Δεσπότη Θεοῦ ἐγένετο δυνατώτερος, ἵνα
 30 πάντας ἐφελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ με-

7. Ἡ ἀπόλαυσις τῶν θείων ἀγαθῶν ἀρχίζει ἀπὸ ἐδῶ καὶ συνεχίζεται
 στὸ ἐπέκεινα.

ναιοδωρία μόνο σ' ἐκείνον τὸν ἀπόστολο καὶ δὲν ἐγνώριζα ὁ ἄθλιος ὅτι τοῦτο γίνεται ἀπὸ ἐσένα καὶ πρὸς ὄλους ὅσοι σέ ἀγαποῦν. Ἀπὸ ποῦ δὲ ἦ πῶς θὰ μπορούσα νὰ γνωρίζω ὅτι ὁ καθένας ποῦ πιστεύει σέ σένα γίνεται μέλος σου, ἀπαστρέπτοντας θεότητα κατὰ χάρι — ποῖος ὅμως θὰ τὸ πιστεύσει αὐτό; — καὶ θὰ γίνῃ μακάριος, ἀφοῦ γίνῃ μακάριο μέλος τοῦ μακαρίου Θεοῦ; Ἀπὸ ποῦ νὰ ἐγνώριζα ὅτι ἐσύ, ἀντὶ αἰσθητῆς τροφῆς, γίνεσαι ἀθάνατος καὶ ἄφθαρτος γι' αὐτοὺς ποῦ πεινοῦν γιὰ σένα, ἄρτος ἀχόρταστος, καὶ πηγὴ στοὺς διψασμένους ἀθάνατη καὶ χιτῶν ἀστραφτερός σ' αὐτοὺς ποῦ γιὰ χάρι σου εἶναι ἐνδυμένοι μέ εὐτελεῖ ἱμάτια; Διότι ἀκούοντας αὐτὰ ἀπὸ τοὺς κήρυκές σου λεγόμενα, ὑπέθετα ὅτι γίνονται μόνο στὸν μέλλοντα αἰῶνα καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασι καὶ δὲν ἐγνώριζα ὅτι ἐπιτελοῦνται καὶ τώρα⁷, πολὺ περισσότερο μάλιστα, ἀφοῦ ἔχομε καὶ μεγαλύτερη ἀνάγκη τους.

4

Αὐτὰ τὰ πράγματα οὔτε τὰ ἐγνώριζα, πανάγιε Βασιλεῦ, οὔτε τὰ ἐπεθύμησα ποτέ, οὔτε ἐζήτησα νὰ λάβω ἀπὸ σένα κάτι ἀπὸ αὐτά, παρὰ μόνο, ἐνθυμούμενος τίς ἁμαρτίες μου, ἐζητοῦσα μόνο τὴν συγχώρησι ἐκείνων καὶ ἐπεθύμησα νὰ εὔρω ἓνα μεσίτη καὶ πρεσβευτή, ὅπως εἶπα προηγουμένως, Δέσποτα, ὥστε μέ τὴν συναναστροφῆ πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν ὑποταγὴ μου σ' αὐτὸν νὰ εὔρω, τουλάχιστο στὸ μέλλον, ἄφεισι τῶν πολλῶν μου ἁμαρτημάτων. Ὄταν δὲ ἄκουα νὰ λέγουν ὁμοφώνως ὅτι δὲν ὑπάρχει τώρα πλέον τέτοιος ἅγιος ἐπὶ τῆς γῆς, ἔπεφτα σὲ μεγαλύτερη λύπη. Πλὴν ὅμως αὐτὸ δὲν τὸ ἐπίστευσα, ἀλλ' ἀπαντοῦσα πρὸς αὐτοὺς, καθὼς γνωρίζεις, Δέσποτα Χριστέ, καὶ ἔλεγα: «Κύριέ μου, ἐλέησον. Τόσο λοιπὸν δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Δεσπότη Θεὸ ἔγινε ὁ Διάβολος, γιὰ νὰ τοὺς παρασύρῃ ὄλους πρὸς τὸ μέ-

ρίδα ποιήσεται, ὥστε μὴ καταλειφθῆναί τινα εἰς τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ;».

5 Διὰ τοῦτο, ὡς οἶμαι, φιλάνθρωπε Βασιλεῦ, ἐν τῷ τοῦ βίου σκότει καὶ ἐν μέσῳ τῶν κακῶν καθημένῳ μοι
5 τὸ φῶς σου τὸ ἅγιον ἔλαμψας καὶ ἐν αὐτῷ τὸν σόν σοι καθυπέδειξας ἅγιον. Καὶ ὄν τρόπον ἐπὶ τοῦ δούλου σου Παύλου ἐποίησας, διώκοντά σε καλέσας αὐτὸν διὰ τῆς
θεϊκῆς ἐμφανείας σου (καὶ γὰρ ἐκείνου θεασαμένου σε καὶ εἰπόντος) «τίς εἶ;» οὐκ εἶπας, «'Εγὼ εἶμι ὁ ποιή-
10 σας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν», «ἐγὼ εἶμι ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παραγαγών», οὐδὲ εἶπας· «ἐγὼ εἶμι ὁ ὢν», ἢ «ὁ Θεὸς Σαβαώθ», ἢ «ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου», οὐδὲ ἕτερόν τι ἐκ τῶν τῆς δόξης σου προσηγοριῶν, ἀλλ' ἢ τοῦτο μόνον πρὸς αὐτὸν εἶρηκας, «'Εγὼ
15 εἶμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις, ἵνα γνῶ σαφῶς ὅτι σὺ ὑπάρχεις ὁ σαρκωθεὶς Θεὸς δι' ἡμᾶς, ὃν ἐκεῖνος ἐδίωκεν» οὕτω καὶ ἐπ' ἐμοὶ ἐποίησας, Δέσποτα, ὅτε μοι τὸν ἅγιόν σου Συμεὼν καθυποδείξαι εὐδόκησας.

6 Τοῦ φωτὸς γὰρ τοῦ θεϊκοῦ τὰ πάντα καὶ μὲ τὸν τάλα-
20 να καταφωτίσαντος καὶ τὴν νύκτα ὡς ἡμέραν φαινοτάτην ποιήσαντος, ἐν αὐτῷ με τῷ ὕψει τῆς σῆς θεότητος ὡς ἐν οὐρανῷ φρικτῶς ἰδεῖν αὐτὸν κατηξίωσας, τῆς θεϊκῆς σου δόξης πλησίον ἰστάμενον, οὐ στεφάνῳ τινί, οὐκ ἐνδύματι φαινῶ, οὐκ ἐνηλλαγμένη θεωρία κο-
25 σμήσας αὐτόν, ἀλλ' οἷος ἦν συνδιάγων ἡμῖν καὶ ὀρώμενος καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῆς γῆς, τοιοῦτόν μοι αὐτὸν καθυπέδειξας ἐν τῷ οὐρανῷ. Τίνα τρόπον; Ἴνα μὴ ἕτερον εἶναι τοῦτον, τὸν σὺν ἡμῖν, καὶ ἄλλον τὸν ἐκεῖ μοι ὀφθέντα λογίσωμαι καὶ ἀποπλανηθεὶς τοῦ καλοῦ
30 ποιμένος ἀστοχήσω, τὸ ἀπολωλὸς ἐγὼ πρόβατον.

8. Λουκᾶ 1, 79.

10. Πράξ. 4, 24.

12. Βλ. Α' Βασ. 1, 3.

9. Πράξ. 9, 5· 22, 8

11. Ἐξ. 3, 14.

13. Γεν. 46, 3.

ρος του και να τους κάμη όπαδούς του, ώστε να μή απομείνη κανείς μέ τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ;».

5 Γι' αυτό, ὅπως νομίζω, φιλόανθρωπε Βασιλεῦ, ἐνῶ ἐκαθόμουν στό σκότος τοῦ βίου καί στό μέσο τῶν κακῶν⁸ ἔλαμψες τὸ ἅγιο φῶς σου καί σ' αὐτὸ μοῦ ὑπέδειξες τὸν ἅγιό μου. Καί ὅπως ἔκαμες μέ τὸν δοῦλο σου Παῦλο, πού, ἐνῶ σέ ἐδίωκε, τὸν ἐκάλεσες διὰ τῆς θείας ἐμφανίσεώς σου (διότι ὅταν ἐκεῖνος σέ εἶδε καί εἶπε, «ποιός εἶσαι»⁹, δὲν εἶπες, «ἐγὼ εἶμαι ὁ ποιητῆς τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς»¹⁰, «ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς πού παρήγαγα τὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία στὴν ὕπαρξι», οὔτε εἶπες, «ἐγὼ εἶμαι ὁ ὦν»¹¹ ἢ «ὁ Θεὸς Σαβαώθ»¹² ἢ «ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου»¹³, οὔτε καμμία ἄλλη ἀπὸ τίς ὀνομασίες τῆς δόξης σου, ἀλλὰ τοῦτο μόνο εἶπες πρὸς αὐτόν, «ἐγὼ εἶμαι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος τὸν ὁποῖο ἐσύ διώκεις»¹⁴, γιὰ νὰ γνωρίση σαφῶς ὅτι σὺ ὁ Θεὸς πού ἐνσαρκώθηκες γιὰ μᾶς εἶσαι αὐτὸς πού ἐδίωκε ἐκεῖνος) ἔτσι ἔκαμες καί σ' ἐμένα, Δέσποτα, ὅταν εὐδόκησες νὰ μοῦ ὑποδείξης τὸν ἅγιό σου Συμεών.

6 Πραγματικά, ὅταν τὸ θεϊκό φῶς σου κατεφώτισε τὰ πάντα κι' ἐμέ τὸν ἴδιο καί τὴν νύκτα κατέστησε φωτεινότητα σὰν ἡμέρα, μέ καταξίωσες νὰ τὸν ἰδῶ παραδόξως σ' αὐτὸ τὸ ὕψος τῆς θεότητός του, σὰν σέ οὐρανό, νὰ στέκεται κοντὰ στὴν θεϊκή σου δόξα· δὲν μοῦ τὸν παρουσίασες στολισμένον μέ στέφανο οὔτε μέ ἐνδυμασία λαμπρὴ οὔτε μέ μεταμορφωμένο πρόσωπο, ἀλλ' ὅπως ἦταν ζώντας μαζί μέ μᾶς καί βλεπόμενος καθημερινῶς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔτσι μοῦ τὸν ὑπέδειξες στὸν οὐρανό. Γιὰ ποιὸν λόγο; Γιὰ νὰ μή νομίσω ὅτι ἄλλος εἶναι τοῦτος πού εὐρίσκεται μαζί μας καί ἄλλος ὁ ἐκεῖ φαινόμενος, καί παραπλανώμενος ἔτσι ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸν καλὸν ποιμένα¹⁶ τὸ ἀπολολός ἐγὼ πρόβατο¹⁷.

14. Πράξ. 9, 5. 22, 8.

15. Δίδεται ἐρμηνεία τῆς ὀπτασίας πού περιγράφεται στὸν Βίο 5.

16. Ἰω. 10, 11.

17. Λουκᾶ 15, 6.

7 Ἄλλα γὰρ οὐδὲ ἐν τούτῳ τῷ γεγονότι θαύματι συν-
 ἦκα ὁ ἄθλιος, ραθυμία δὲ καὶ ὀλιγωρία κατ' ὀλίγον κλα-
 πείς, τοῖς προτέροις κακοῖς ἢ καὶ χεῖροσι περιέπεσον.
 Σὺ δέ, Βασιλεῦ εὐσπλαγγνε καὶ μακρόθυμε, οὐδὲ οὕτω
 5 με ἀπεστράφησ, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ με τοῦ ἁγίου ἐπέστρε-
 ψας καὶ εἰς τοὺς ἁγίους αὐτοῦ προσπεσεῖν πόδας με
 κατηξίωσας, τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ καὶ τῷ βραχίονί σου
 τῷ ὑψηλῷ ἐξάξας ἀπὸ τοῦ πλάνου κόσμου καὶ τῶν τοῦ
 κόσμου πραγμάτων καὶ ἡδονῶν καὶ ἀποχωρήσας με πάν-
 10 των σωματικῶς τε ἅμα καὶ ψυχικῶς (ὡ τοῦ θαύματος,
 ὡ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης καὶ συμπαθείας σου τοῦ φι-
 λανθρώπου Θεοῦ), ἔστησας ἐν τῇ τάξει τῶν δουλευόν-
 των σοι. Μετὰ ταῦτα οὖν, Δέσποτα, οὐ μόνον τῶν ἀμυ-
 θήτων μου κακῶν τὴν συγχώρησιν, ἀλλὰ καὶ τὰ προει-
 15 ρημένα ἅπαντα ἀγαθὰ ταῖς τοῦ ἁγίου σου πρεσβείαις
 μοι δέδωκας, μᾶλλον δὲ αὐτὸς πάντα μοι γέγονας.

8 Προσκυνήσαντός σου γὰρ ἐν ἐκείνῳ καὶ τῷ φωτὶ τῆς
 θεϊκῆς δόξης ἐκλάμποντος, πλησιᾶσας αὐτῷ καὶ ἐν με-
 τανοίᾳ καὶ πίστει τοὺς ἐκείνου πόδας κρατήσας, ἐγὼ
 20 εὐθὺς θείας ἠσθόμην θερμότητος, εἶτα μικρᾶς αὐγαζού-
 σης λαμπρότητος, εἶτα θείου ἀπὸ τῶν ἐκείνου λόγων
 ἐμφυσήματος, εἶτα πυρὸς ἐκ τούτου ἐγκαρδίου διὰ δα-
 κρύων βλύζοντος ρεῖθρα ἀένναα. εἶτα ἀκτῖνος ἐν τῷ νοῦ
 μου λεπτῆς ταχύτερον ἀστραπῆς διελθούσης, εἶτα ὡς
 25 φῶς ἐν νυκτὶ καὶ ὡς νεφέλη ἐφάνη μοι μικρὰ καὶ φλο-
 γοειδῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καθίσασα, κειμένου μου
 ἐπὶ πρόσωπον καὶ ποιουμένου τὴν δέησιν. Εἶτα ἀπέπτη
 καὶ μετ' οὐ πολὺ ὤφθη μοι ἐν τῷ οὐρανῷ.

9 Εἶτα ἐναλογιζόμενος τί τὸ ὁρώμενον εἶναι, ἕτερόν τι
 30 ὑπὲρ ταῦτα πάντα παραδοξότερον γίνεται. Κατὰ τοὺς

7 Ούτε μὲ αὐτὸ τὸ θαῦμα ὅμως δὲν ἤλθα σὲ κατανόησι ὁ ἄθλιος, ἀλλὰ καταλαμβανόμενος βαθμιαίως ἀπὸ ραθυμία καὶ ἀμέλεια περιέπεσα στὰ προηγούμενα ἢ καὶ χειρότερα κακά. Σὺ ὅμως, Βασιλεῦ εὐσπλαγχνε καὶ μακρόθυμε, δὲν μὲ ἀποστράφηκες οὔτε τότε, ἀλλὰ μὲ ἐπανεφέρεις δι' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου καὶ μὲ καταξίωσες νὰ πέσω στὰ ἅγια πόδια του, ἀφοῦ μὲ τὸ δυνατὸ χέρι σου καὶ μὲ τὸν ὑψηλὸ βραχίονά σου μ' ἐξήγαγες¹⁸ ἔξω ἀπὸ τὸν πλάνο κόσμο καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τίς ἡδονές τοῦ κόσμου, καὶ ἀποχωρίζοντάς με ἀπὸ ὅλα σωματικῶς καὶ ψυχικῶς μαζί (ὦ τοῦ θαύματος, ὦ τῆς ἀγάπης καὶ συμπαθείας πρὸς ἐμᾶς σου τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ), μ' ἐτοποθέτησες στὴν τάξι τῶν δούλων σου. Μετὰ ἀπ αὐτὸ λοιπόν, Δέσποτα, ὄχι μόνο τὴν συγχώρησι τῶν ἀναριθμήτων κακῶν μου, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ προαναφερθέντα ἀγαθὰ μοῦ ἔδωκες μὲ τίς πρεσβεΐες τοῦ ἁγίου σου, μᾶλλον δὲ ὁ ἴδιος μοῦ ἔγινες τὰ πάντα¹⁹.

8 Πραγματικά, ἐνῶ ἐγκαταστάθηκες σ' ἐκεῖνον καὶ τὸν ἐφώτιζες μὲ τὸ φῶς τῆς θεϊκῆς δόξης, ἐγὼ τὸν ἐπλησίασα κι' ἔπιασα τὰ πόδια του μὲ μετάνοια καὶ πίστι· τότε αἰσθάνθηκα εὐθύς θεία θερμότητα, ἔπειτα μικρὴ λάμψι πού ἀκτινοβολοῦσε, ἔπειτα ἓνα θεῖο ἐμφύσημα ἀπὸ τὰ λόγια του, ἔπειτα πῦρ στὴν καρδιά ἀναμμένο ἀπὸ αὐτὸν πού μὲ τὰ δάκρυα ἀνέβλυζε ἀδιάκοπα ρεύματα, ἔπειτα μία λεπτὴ ἀκτίνα στὸν νοῦ μου πού ἐπέρασε ταχύτερα ἀπὸ ἀστραπή, ἔπειτα μοῦ ἐφάνηκε στὴν νύκτα ὅτι ἐκάθησε ἐπάνω στὸ κεφάλι μου κάτι σὰν φῶς καὶ σὰν νεφέλη μικρὴ καὶ φλογοειδῆς, ἐνῶ ἤμουν πεσμένος κατὰ πρόσωπο καὶ προσευχόμενος. Ἐπειτα ἐπέταξε καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο τὸν εἶδα στὸν οὐρανό.

9 Ἐπειτα ἀναλογιζόμενος τί εἶναι τὸ βλεπόμενο, γίνεται κάτι ἄλλο παραδοξότερο ἀπὸ ὅλα αὐτά. Ἐνῶ δηλαδή μ'

19. Α' Κορ. 15, 28.

ὑπνους γὰρ ὑπὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων πειραζομένου μου καὶ πρὸς πάθος ρεύσεως διὰ μηχανῆς ἐλκομένου μου καὶ ἀνθισταμένου σφοδρῶς καὶ σὲ τὸν Κύριον τοῦ φωτὸς ἐπικαλουμένου μου εἰς βοήθειαν, ὕξυπνος γέγονα,
 5 τῶν πειραζόντων τὰς χεῖρας ἀβλαβῆς ἐκφυγών. Ὡς δὲ καθ' ἑαυτὸν τὴν ἔνστασιν καὶ τὴν ἀνδρείαν, μᾶλλον δὲ τὴν ἀκίνησίαν μου πρὸς τὸ πάθος ἐθαύμαζον,, καὶ «πόθεν τοῦτο ἀσυνήθως» μου λογιζομένου «τὸ τρόπαιον γέγονεν, ἵνα καὶ κοιμώμενος ἀντιμάχωμαι καὶ ἰσχυρότε-
 10 ρος τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐχθρῶν μου καὶ γίνωμαι καὶ κατὰ κράτος αὐτοὺς νίκην νικῶ παραδόξως διὰ Χριστοῦ;», ὡς τοῦ θαύματος, εὐθύς ὃν ἐν τῷ οὐρανῷ εἶναι ἐνόμιζον ἐντός μου τοῦτον εἶδον, σὲ λέγω τὸν ἐμὸν Δημιουργὸν καὶ Βασιλέα Χριστόν, καὶ τότε ἔγνων εἶναι
 15 σὴν τὴν νίκην, ἣν με νενικηκένοι ἐποίησας τὸν διαβόλον.

10

Ἄλλ' ὁμῶς οὐπω ἐγίνωσκον, Δέσποτα, ὅτι σὺ ἦς, ὃ ἀπὸ πηλοῦ πλάσας με, ταῦτά μοι πάντα χαρισάμενος τὰ καλά. Οὐπω ἔγνων ὅτι αὐτὸς σὺ ὑπῆρχες ὁ ἀνυπερήφανος Θεός μου καὶ Κύριος. Οὐπω γὰρ φωνῆς σου ἤξιώ-
 20 θην ἀκοῦσαι, ἵνα γνωρίσω σε, οὐπω ἦς εἰπὼν μοι μυστικῶς ὅτι «ἐγὼ εἶμι». Ἀνάξιος γὰρ ἐτύγχανον καὶ ἀκάθαρτος, ἔτι τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς ἐμπεφραγμένα τῷ τῆς ἁμαρτίας ἔχων πηλῷ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου κεκρατημένους ὑπὸ ἀπιστίας καὶ ἀγνοίας καὶ τῆς τῶν παθῶν
 25 αἰσθήσεως καὶ ἀχλὺς. Καὶ σὲ μὲν οὕτω τὸν Θεὸν ἐώρων· μὴ εἰδὼς δὲ μηδὲ προπεπιστευκῶς ὅτι Θεός, καθ' ὅσον οἶόν τε ὄρασθαι, ὄραται τινι, οὐκ ἐνενόουν ὅτι Θεός ἢ Θεοῦ δόξα ἐστὶ τὸ ποτὲ μὲν οὕτω μοι ποτὲ δὲ ἄλλως δεικνύμενον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀσύνηθες κατέπληττέ με τοῦ
 30 θαύματος, χαρᾶς δὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν ἐπλήρου καὶ τὴν

ἐπείραζαν στὸν ὕπνο οἱ πονηροὶ δαίμονες καὶ μ' ἔσυραν μὲ ἐπινοήσεις πρὸς τὸ πάθος τῆς ρεύσεως, ἐγὼ δὲ ἀντιστεκόμουν ἐνεργῶς κι' ἐπικαλούμουν σὲ βοήθεια ἐσέ τὸν Κύριο τοῦ φωτός, ἐξύπνησα, φεύγοντας σῶος ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πειραστῶν μου. Καθὼς δὲ ἐθαύμαζα μέσα μου τὴν ἀντίστασι καὶ τὴν ἀνδρεία μου, μᾶλλον δὲ τὴν ἀκινήσια μου πρὸς τὸ πάθος, καὶ ἐσκεπτόμουν «ἀπὸ ποῦ μοῦ συνέβηκε αὕτη ἡ ἀσυνήθιστη νίκη, ὥστε καὶ κοιμώμενος νὰ ἀντιμάχωμαι καὶ ἰσχυρότερος τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐχθρῶν μου νὰ γίνωμαι καὶ παραδόξως νὰ κερδίζω ἐναντίον τους νίκη κατὰ κράτος διὰ Χριστοῦ;», ὡ τοῦ θαύματος, αὐτόν ποῦ ἐνόμιζα ὅτι εἶναι στὸν οὐρανὸ τὸν εἶδα μέσα μου, ἐσέ δηλαδὴ τὸν Δημιουργό μου καὶ βασιλέα Χριστό, καὶ τότε ἀντιλήφθηκα ὅτι δική σου εἶναι ἡ νίκη ποῦ μ' ἔκανες νὰ κερδίσω κατὰ τοῦ Διαβόλου.

10

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐγνώριζα ἀκόμη, Δέσποτα, ὅτι σὺ ποῦ μὲ ἔπλασες ἀπὸ πηλό²⁰ εἶσαι αὐτὸς ποῦ μοῦ ἐχάρισες ὅλα αὐτὰ τὰ καλά. Δὲν ἐγνώριζα ἀκόμη ὅτι ἐσὺ ἦσουν ὁ ἀνυπερήφανος Θεός μου καὶ Κύριος. Διότι δὲν εἶχα ἀξιωθῆ ἀκόμη ν' ἀκούσω τὴν φωνὴ σου, γιὰ νὰ σὲ γνωρίσω· δὲν μοῦ εἶχες εἰπεῖ ἀκόμη μυστικῶς, «ἐγὼ εἶμαι»²¹. Ἦμουν ἀνάξιος καὶ ἀκάθαρτος, ἀφοῦ εἶχα ἀκόμη φραγμένα τὰ αὐτιά τῆς ψυχῆς μὲ τὸν πηλό τῆς ἀμαρτίας καὶ τὰ μάτια μου κλεισμένα ἀπὸ ἀπιστία καὶ ἄγνοια, ἀπὸ τὴν αἴσθησι τῶν παθῶν καὶ τὴν ὀμίχλη. Κι' ἐσένα μὲν τὸν Θεό μου ἔτσι σ' ἔβλεπα· μὴ γνωρίζοντας ὅμως καὶ μὴ ἔχοντας πιστεῦσει ἀκόμη ὅτι ὁ Θεὸς βλέπεται ἀπὸ κάποιον, ὅσο εἶναι δυνατὸ νὰ ἰδωθῆ, δὲν ἀντιλαμβανόμουν ὅτι αὐτὸ ποῦ μοῦ ἐδεικνυόταν ἄλλοτε ἔτσι καὶ ἄλλοτε ἀλλοιῶς εἶναι Θεὸς ἢ δόξα Θεοῦ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀσυνήθιστο τοῦ θαύματος μὲ κατέπλησσε, ἐγέμιζε δὲ χαρὰ ὅλη μου τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά, ὥστε

21. Ματθ. 14, 27. Μάρκ. 6, 50. Ἰω. 6, 20.

καρδίαν, ὡς καὶ αὐτό μου οἶεσθαί με τὸ σῶμα μεταλαμ-
βάνειν τῆς χάριτος τῆς ἀφάτου ἐκείνης.

- 11 Οὐπω δὲ τὸ τίς ἦς ὁ ὁρώμενος τρανώς τότε ἐγίνω-
σκον. Τέως ἐῶρων συχνότερον φῶς, ποτὲ μὲν ἔνδον, ὅ-
5 τε γαλήνης καὶ εἰρήνης ἢ ψυχὴ μου ἀπήλαυε, ποτὲ δὲ
ἔξω που μακρὰν ἐφαίνετο ἢ καὶ τελείως ἐκρύπτετο καὶ
κρυπτόμενον θλίψιν μοι ἐνεποίει ἀφόρητον, λογιζομένου
μου ὡς οὐκέτι πάντως φανήσεται. Ἄλλά μοι πάλιν θρη-
νοῦντι καὶ κλαίοντι καὶ πᾶσαν ἐνδεικνυμένῳ ξενιτείαν
10 καὶ ὑπακοὴν καὶ ταπείνωσιν ἐπεφαίνετο ὡσπερ ὁ ἥλιος,
τὸ πάχος τοῦ νέφους διατέμνων καὶ κατὰ μικρὸν προση-
νῆς καὶ σφαιροειδῆς ἐνδεικνύμενος. Οὕτως οὖν ὁ ἀφρα-
στος σύ, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀναφῆς, ὁ ἀκίνητος, ὁ πανταχοῦ
ἀεὶ καὶ ἐν πᾶσι παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, καθ' ὥραν,
15 ἴν' εἶπω, ἐν ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ ὁρώμενος καὶ κρυπτό-
μενος, ἀπιῶν καὶ ἐρχόμενος, γινόμενος ἀφανῆς καὶ αἴ-
φνης φαινόμενος, κατὰ μικρὸν μικρὸν τὸ σκότος ἐν ἐ-
μοὶ ἀπεδίωξας, τὸ νέφος ἐπήλασας, τὸ πάχος ἐλέπτυ-
νας, τὴν λήμην τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν ἀπεκάθηρας, τὰ
20 ὠτα τῆς διανοίας ἀπέφραξας καὶ διήνοιξας, τῆς ἀναι-
σθησίας περιῆρας τὸ κάλυμμα, σὺν τούτοις πᾶν πάθος
καὶ πᾶσαν σαρκικὴν ἡδονὴν κατεκοίμησας καὶ τέλεον
ἀπ' ἐμοῦ ἐξώρισας. Τοιγαροῦν καὶ τοιοῦτόν με ἀπεργα-
σάμενος, τὸν οὐρανὸν παντὸς νέφους ἐκάθηρας· οὐρα-
25 νὸν δὲ λέγω τὴν καθαρθεῖσαν ψυχὴν ἐν ἣ ἀοράτως, οὐκ
οἶδ' ὅπως ἢ πόθεν ἐρχόμενος, ὁ πανταχοῦ παρῶν αἴφνης
εὗρίσκη καὶ ὡς ἄλλος ἥλιος ἀναδείκνυσαι. Βαβαὶ τῆς
ἀφράστου συγκαταβάσεως!

- 12 Ταῦτα πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμάσια, ἀδελφοί!
30 Ἄνερχομένων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὸ τελεώτερον, οὐκέτι ὡς

νά νομίζω ὅτι καὶ τὸ ἴδιο τὸ σῶμα μετέχει ἐκείνης τῆς ἀνέκφραστης χάριτος.

11

Δὲν ἐγνώριζα ὅμως ἀκόμη καθαρὰ ποιός ἦσουν ὁ τότε βλεπόμενος. Ἔπειτα ἔβλεπα συχνότερα φῶς ἄλλοτε ἐφαινόταν μέσα μου, ὁπότε ἡ ψυχὴ ἀπήλαυε γαλήνης καὶ εἰρήνης, ἄλλοτε δὲ ἐφαινόταν κάπου ἔξω μακριὰ ἢ καὶ ἐκρυπτόταν τελείως, καὶ μὲ τὴν ἀπόκρυψί του μοῦ προκαλοῦσε ἀφόρητη θλίψι, διότι ἐφοβώμουν ὅτι ὅπωςδὴποτε δὲν θὰ ξαναφανῆ πλέον. Ἄλλὰ ἐνῶ ἐθρηνοῦσα καὶ ἔκλαια καὶ ἐπεδείκνυα ἀποταγὴ καὶ ὑπακοή καὶ ταπεινώσι, μοῦ παρουσιαζόταν σὰν ἥλιος πού διαπεροῦσε τὸ πάχος τοῦ νέφους κι' ἐμφανιζόταν βαθμιαίως γλυκὺς καὶ σφαιροειδής. Ἔτσι λοιπὸν ἐσύ ὁ ἄφραστος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀναφής, ὁ ἀκίνητος, ὁ παντοῦ καὶ σὲ ὅλα παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν²², κάθε στιγμῆ, θὰ μπορούσα νὰ εἰπῶ, ἡμέρα καὶ νύκτα βλεπόμενος καὶ κρυπτόμενος, ἀπομακρυνόμενος καὶ ἐπανερχόμενος, ἐξαφανιζόμενος καὶ ξαφνικὰ ἐπανεμφανιζόμενος, λίγο λίγο ἔδιωξες τὸ μέσα μου σκότος, ἀπομάκρυνες τὸ νέφος, ἐλέπτυνες τὸ πάχος, ἐκαθάρισες τὴν νόσο τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν, ἀπέφραξες καὶ ἄνοιξες τὰ αὐτιά τῆς διανοίας, ἀφαίρεσες τὸ κάλυμμα τῆς ἀναισθησίας, μαζί μὲ αὐτὰ κατεκοίμησες κι' ἐξώρισες ἀπὸ ἐμὲ κάθε πάθος καὶ κάθε σαρκικὴ ἡδονή. Ἄφοῦ λοιπὸν μὲ κατέστησες τέτοιοι, ἐκαθάρισες τὸν οὐρανὸ ἀπὸ κάθε νέφος ὀυρανὸν δὲ ἐννοῶ τὴν καθαρὴ ψυχὴ, στὴν ὁποία εὐρίσκεται ξαφνικὰ ἐσύ ὁ πανταχοῦ παρῶν, δὲν ξεύρω πῶς ἢ ἀπὸ ποῦ ἐρχόμενος, καὶ φανερώνεσαι σὰν ἄλλος ἥλιος. Ποία ἄφραστη συγκατάβασις!

12

Αὐτὰ εἶναι τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς, ἀδελφοί! Καθὼς δὲ ἐμεῖς ἀνερχόμεσθε πρὸς τὸ τελειότερο, ὁ ἄμορ-

τὸ πρότερον ἄμορφος ἢ ἀνείδεος ὁ ἄμορφος καὶ ἀνείδε-
 ος ἔρχεται ἢ τὴν παρουσίαν καὶ ἀφίξιν τοῦ φωτὸς αὐ-
 τοῦ σιωπῆ πρὸς ἡμᾶς ἀπεργάζεται. Ἄλλὰ πῶς; Ἐν
 μορφῇ τινι, πλὴν Θεοῦ. Θεὸς δὲ οὐκ ἐν σχήματι ἢ ἐκ-
 5 τυπώματι, ἀλλ' ἐν ἀκατανοήτῳ καὶ ἀμηχάνῳ καὶ ἀμόρ-
 φῳ μεμορφωμένος φωτὶ ἀπλοῦς δείκνυται — οὐδὲν γὰρ
 πλέον εἶπειν ἢ ἐκφράσαι δυνάμεθα — τέως ἐμφανῶς
 δείκνυται καὶ γνωρίζεται πάννυ γνωστῶς καὶ λίαν ὁρᾶ-
 ται τρανῶς ὁ ἀόρατος, ἀοράτως λαλεῖ καὶ ἀκούει καί,
 10 ὡς εἶ τις φίλος πρὸς φίλον ἐνώπιος ἐνώπιῳ, προσομι-
 λεῖ ὁ φύσει Θεὸς τοῖς κατὰ χάριν ἐξ αὐτοῦ γεννηθεῖσι
 θεοῖς, καὶ ὡς πατὴρ ἀγαπᾷ καὶ παρὰ τῶν υἱῶν φιλεῖ-
 ται ἄγαν θερμῶς καὶ γίνεται τούτοις ξένον θέαμα καὶ
 φρικτότερον ἄκουσμα, μήτε λαλεῖσθαι παρ' αὐτῶν ἀξι-
 15 ως δυνάμενον, μήτε σιωπῆ συγκαλύπτεσθαι ἀνεχόμενον.

13

Οὐ τῷ πόθῳ ἀεὶ ἀναπτόμενοι καὶ μυστικῶς παρ' αὐ-
 τοῦ ἐνηχούμενοι, ποτὲ μὲν περὶ τῶν ἀλλοτρίων παθῶν
 ἀποδυρόμενοι γράφουσι, ποτὲ δὲ τὰ ἑαυτῶν θριαμβεύ-
 ουσι πταίσματα. Καὶ ποτὲ μὲν, τὰς εἰς αὐτοὺς γενομέ-
 20 νας εὐεργεσίας καὶ ἐνεργείας τῆς χάριτος εὐχαρίστως
 ἐκδιηγούμενοι, θεολογικῶς ἀνυμνοῦσι τὸν θεουργικῶς
 αὐτοὺς ἀλλοιώσαντα ποτὲ δέ, εἶ τι ἐναντίως καὶ ἐσφαλ-
 μένως λεγόμενον περὶ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀ-
 κούσωσι, κατὰ τὸ δοθὲν αὐτοῖς μέτρον τῆς γνώσεως
 25 διορθούμενοι, τοῦτο γράφουσι, τὰς μαρτυρίας ἀπὸ τῶν
 θείων παριστῶντες Γραφῶν καὶ ἠρεμεῖν ὅλως ἢ κόρον
 τῆς διηγήσεως λαβεῖν οὐκ ἰσχύουσι. Τίνα τρόπον; Ἐ-
 πειδὴ οὐκέτι ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοῦ ἐν αὐτοῖς εἰσι Πνεύ-
 ματος, οὗς καὶ κινεῖ καὶ ὑπ' αὐτῶν πάλιν κινεῖται αὐ-
 30 τό, καὶ γίνεται ἐν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐν ταῖς θείαις ἀ-

23. Παίρνοντας μορφή, μπορεί νὰ θεαθῆ ὁ Θεός· ἀλλὰ ἡ μορφή εἶναι
 θεία.

24. Ἐξ. 33, 11.

φος καὶ ἀνείδεος δὲν ἔρχεται ὅπως προηγουμένως ἄμορφος καὶ ἀνείδεος οὔτε πραγματοποιεῖ σιωπηλῶς τὴν παρουσία καὶ ἄφιξι τοῦ φωτός του πρὸς ἐμᾶς. Ἄλλὰ πῶς; Μὲ κάποια μορφή, ἀλλὰ μορφή Θεοῦ²³. Ὁ δὲ Θεός δὲν δεικνύει σὲ σχῆμα ἢ ἐκτύπωμα, ἀλλὰ ἀπλός, μορφωμένος σὲ ἀκατανόητο καὶ ἀνέφικτο καὶ ἄμορφο φῶς —διότι δὲν μπορούμε τίποτε περισσότερο νὰ εἰποῦμε ἢ νὰ ἐκφράσουμε— ἀλλὰ πάντως δεικνύεται φανερά καὶ γνωρίζεται πολὺ στοχαστικὰ καὶ βλέπεται πολὺ καθαρὰ ὁ ἀόρατος, ἀοράτως λαλεῖ καὶ ἀκούει καί, σὰν φίλος πρὸς φίλον, πρόσωπο μὲ πρόσωπο²⁴ συνομιλεῖ ὁ κατὰ φύσιν Θεὸς μὲ τοὺς κατὰ χάρι γεινομένους ἀπὸ αὐτὸν θεοὺς, καὶ σὰν πατὴρ ἀγαπᾷ τοὺς υἱοὺς καὶ ἀγαπᾶται ἀπὸ αὐτοὺς ἐνθέρμως καὶ γίνεται γι' αὐτοὺς παράξενο θέαμα καὶ φρικτότερο ἄκουσμα, ποῦ οὔτε νὰ ἐκφρασθῇ ἀπὸ αὐτοὺς ἀξίως μπορεῖ οὔτε νὰ συγκαλυφθῇ μὲ σιωπὴ ἀνέχεται.

13

Ἀναπτόμενοι πάντοτε μὲ τὸν πόθο αὐτοῦ καὶ ἐνηχούμενοι ἀπὸ αὐτὸν μυστικῶς, ἄλλοτε μὲν γράφουν ὀδυρόμενοι γιὰ τὰ ξένα πάθη, ἄλλοτε δὲ ἐπιδεικνύουν τὰ δικά τους πταίσματα. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὐχαρίστως διηγούμενοι τίς σ' αὐτοὺς γεινόμενες εὐεργεσίαι καὶ ἐνέργειαι τῆς χάριτος, ἀνυμνοῦν θεουργικῶς ἐκεῖνον ποῦ τοὺς ἀλλοίωσε θεουργικῶς· ἄλλοτε δέ, ἂν ἀκούσουν κάτι λεγόμενο ἐναντίως καὶ ἐσφαλμένως γιὰ τὴν ψυχικὴ σωτηρία μας, τὸ διορθώνουν κατὰ τὸ μέτρο τῆς γνώσεως ποῦ τοὺς ἐδόθηκε καὶ τὸ γράφουν, παρουσιάζοντας τίς μαρτυρίες ἀπὸ τίς θεῖαις Γραφάς, καὶ δὲν κατορθώνουν νὰ ἡρεμήσουν καθόλου ἢ νὰ χορτάσουν ἀπὸ τὴν διήγησι. Μὲ ποιὸν τρόπο; Ἐπειδὴ δὲν εἶναι πλέον τῶν ἑαυτῶν του, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος ποῦ εἶναι μέσα τους, τὸ ὁποῖο τοὺς κινεῖ καὶ κινεῖται πάλι ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ γίνεται σ' αὐτοὺς ὅλα ὅσα ἀκούεις νὰ λέγωνται στίς θεῖαις Γρα-

κούεις Γραφαῖς περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν λε-
 γόμενα, μαργαρίτης, κόκκος σινάπεως, ζύμη, ὕδωρ,
 πῦρ, ἄρτος, πόμα ζωῆς, πηγὴ ζῶσά τε καὶ ἄλλομένη,
 ποταμούς ρέουσα λόγων πνευματικῶν, λόγων θείας ζω-
 5 ῆς, λαμπιάς, κλίνη, παστάς, νυμφῶν, νυμφίος, φίλος,
 ἀδελφὸς καὶ πατήρ. Καὶ τί πολλὰ λέγων πειρῶμαι τὰ
 πάντα διεξελθεῖν καὶ ἰδοῦ εἰσιν ἀναρίθμητα; «ἂ γὰρ ὁ-
 φθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν
 ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη», πῶς γλῶσσα μετρήσασα ταῦτα
 10 λόγῳ ἐκδιηγῆσεται; ὄντως οὐδαμῶς. Εἰ γὰρ καὶ ἐντὸς
 ἡμῶν πάντα διὰ τὸ τὸν πάροχον τούτων Θεὸν περιφέ-
 ρειν κεκτήμεθα, ἀλλ' οὔτε νοῦ ἐκμετρηῆσαι, οὔτε λόγῳ
 ἐξηγήσασθαι ταῦτα ὅλως δυνάμεθα.

14 Ταῦτα τοίνυν ἐγράψαμεν, ὧ πατέρες καὶ ἀδελφοί,
 15 οὐκ ἐνδείξεως χάριν (μὴ γένοιτο· τί γὰρ καὶ ἔχομεν
 ἡμέτερον τοῦ ἐνδείξασθαι, εἰ μὴ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡ-
 μῶν ἁμαρτίας καὶ ἀκαθαρσίας καὶ ἀνομίας πολλάς, αἷς
 ὡς οἶμαι οὐδὲ ἡ θαλαττία ψάμμος τῷ πλήθει συνεξισά-
 ζεται;) ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμάσια φανεροῦμεν καὶ πα-
 20 ρατιθέμεθα ὑμῖν, εἰ καὶ μὴ ἀξίως, ἀλλ' οὖν κατὰ γε τὴν
 ἡμετέραν δύναμιν· πρὸς τοῦτοις καὶ ἵνα τοὺς οἰομένους
 Πνεῦμα ἅγιον ἀγνώστως ἔχειν ἀπὸ τοῦ θείου βαπτί-
 σματος διὰ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ὠφελήσωμεν. Δι-
 δάσκει γὰρ ὁ λόγος ἡμᾶς τὴν ἐνοῦσαν ἐν πρώτοις ἡμῖν
 25 παντελεῖ σκότῳσιν τε καὶ ζόφῳσιν ἡγουν τὴν ἀλλοτριώ-
 σιν τοῦ θείου φωτὸς (ὅτε δηλαδὴ καὶ τὴν περὶ Θεοῦ
 ἀγνοίαν σαφῶς διεξέρχεται), ἔπειτα τὸν ἐκ τῆς συνει-
 δήσεως γινόμενον ἔλεγχον, εἶτα τὸν φόβον, εἶτα τὴν

25. Ματθ. 13, 46. 26. Ματθ. 13, 31. Μάρκ. 4, 31. Λουκᾶ 13, 19.
 27. Ματθ. 13, 33. Λουκᾶ 13, 21. 28. Ἰω. 4, 10.
 29. Ματθ. 3, 11. Λουκᾶ 12, 49. 30. Ἰω. 6, 31 - 35· 58.
 31. Ἰω. 4, 14. 32. Ἰω. 7, 38.
 33. Α' Κορ. 2, 9. 34. Λουκᾶ 17, 21.
 35. Ψαλμ. 21, 11. 70, 6.

φές περί τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, μαργαρίτης²⁵, κόκκος σινάπεως²⁶, ζύμη²⁷, ὕδωρ²⁸, πῦρ²⁹, ἄρτος³⁰, πόμα ζωῆς, πηγὴ ζωῆς καὶ ἀλλομένη³¹, ποὺ χύνει ποταμοὺς πνευματικῶν λόγων³², λόγων θείας ζωῆς, λαμπάδα, κλίνη, παστάς, νυμφῶν, νυμφίος, φίλος, ἀδελφός καὶ πατήρ. Καὶ γιατί ἐπιχειρῶ λέγοντας πολλὰ νὰ διεξέλθω τὰ πάντα, ἐνῶ εἶναι ἀναρίθμητα; Διότι «αὐτὰ ποὺ ὀφθαλμὸς δὲν εἶδε καὶ αὐτὶ δὲν ἄκουσε, αὐτὰ ποὺ δὲν ἀνέβηκαν σὲ καρδιὰ ἀνθρώπου»³³, πῶς θὰ τὰ διηγηθῆ γλῶσσα μὲ λόγο μετρώντας τα; Ἀσφαλῶς δὲν μπορεῖ. Διότι, ἂν καὶ τὰ περιμένομε ἔχοντάς τα ὅλα μέσα μας³⁴ ἐξ αἰτίας τοῦ παροχέως αὐτῶν Θεοῦ, πάντως δὲν μπορούμε οὔτε μὲ τὸν νοῦ νὰ τὰ μετρήσωμε οὔτε μὲ τὸν λόγο νὰ τὰ περιγράψωμε καθόλου.

14

Αὐτὰ λοιπόν, πατέρες καὶ ἀδελφοί, δὲν τὰ ἐγράψαμε χάρι ἐπιδείξεως (μὴ γένοιτο· διότι τί ἔχομε δικό μας, γιὰ νὰ ἐπιδείξωμε, παρὰ μόνο ἁμαρτίες ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆς μητέρας μας³⁵ καὶ ἀκαθαρσίες, καὶ ἀνομίες πολλές, ποὺ οὔτε ἡ θαλασσία ἄμμος, νομίζω, δὲν τις φθάνει στὸν ἀριθμό)³⁶ ἀλλὰ γιὰ νὰ φανερώσωμε τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ παραθέτοντάς τα σὲ σᾶς, ἂν καὶ ὄχι ἀξίως, ἀλλὰ πάντως κατὰ τὴν δύναμί μας· καὶ ἐκτὸς τούτου γιὰ νὰ ὠφελήσωμε μὲ αὐτὴν τὴν ἔκθεσι ἐκείνους ποὺ νομίζουν ὅτι ἔχουν ἀσυναισθήτως λάβει ἅγιο Πνεῦμα ἀπὸ τὸ θεῖο βάπτισμα³⁷. Διότι ὁ λόγος αὐτός μας διδάσκει τὴν εὕρισκομένη κατὰ πρῶτον σ' ἐμᾶς πλήρη σκότῳσι καὶ ζόφῳσι, δηλαδὴ τὴν ἀποξένῳσι τοῦ θείου φωτὸς (ὁπότε φυσικὰ διεξέρχεται καὶ τὴν περί Θεοῦ ἄγνοια), ἔπειτα τὸν γινόμενο ἀπὸ τὴν

36. Συνηθισμένη ἔκφρασις στὴν Γραφή. Βλ. καὶ Ἀποφθέγματα, Μωυσῆς 2.

37. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους φαίνεται ὅτι ἡ Εὐχαριστία αὐτὴ ἐγράφηκε καὶ παραδόθηκε σὲ μία μοναχικὴ ἀδελφότητα διάφορη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἐποίμαινε τὴν ἐποχὴ τῆς συγγραφῆς ὁ Συμεών, σὰν διδαχὴ καὶ ἐξομολόγησι, ἢ ἴσως τὴν ἰδική του κατὰ ἀπουσία του.

ἐπιθυμίαν τῆς ἀφέσεως τῶν χρεῶν (ὅτε καὶ μεσίτην ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ πρὸς τοῦτο καὶ βοηθόν, ὡς μὴ δύναμενος δηλονότι ἄναιδῶς προσελθεῖν διὰ τὸ καταβαρεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ πολλῶν τῆς αἰσχύνης ἁμαρτι-
5 ὦν), εἶτα τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεσίτου καὶ ποιμένος καὶ πρεσβευτοῦ· καὶ πῶς τῆ νοερᾷ ἐλλάμπει τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦτον τεθέαται, ὃ καὶ ἀρχὴν γενομένην ἐλλάμπει-
ψεως δείκνυσιν, ἧς πρῶην ὑπῆρχεν ἀμύητος, πῶς τε μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν πάλιν ἡ θεωρία παρηλ-
10 θε τοῦ Πνεύματος καί, στερηθεὶς ταύτης, πάλιν ἐν σκότει ἀμαρτιῶν πολλῶν περιέπεσε. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὴν διὰ τοῦ ποιμένος δευτέραν κλήσιν ἐδήλωσεν, εἶτα τὴν ὑπακοήν, τὴν πίστιν, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ὑποταγήν, ἐκ δὲ τούτων τὴν κατὰ μικρὸν ἐν γνώσει καὶ θεωρίᾳ γινο-
15 μένην ἐν ἡμῖν ἐναργεστάτην ἀλλοίωσιν, ἣν ὁ μὴ ἐπεγνωκῶς ἐν ἑαυτῷ γενομένην κατὰ τὴν τοῦ λόγου ἐξήγησιν οὐ δυνατὸν ἔχειν Πνεῦμα ἅγιον τὸν τοιοῦτον κατοικοῦν ἐν αὐτῷ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὁ λόγος, καθὼς μοι ἄνωθεν εἴρηται, διεξοδικώτερον διερχόμενος, οὐ καυχωμένους
20 ἡμᾶς ἀποδεικνύει, ἀλλὰ διηγούμενους τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, ἃ ἐν τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας φιλαγάθως ἐργάζεται, ὡς ἂν πᾶσα πρόφασις καὶ παρακοὴ ἔνδικον ἀπολήψεται τὴν μισθαποδοσίαν ἐν ἡμέρᾳ ἣ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ᾧ πρέ-
25 πει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

συνείδησι ἔλεγχο, ἔπειτα τὸν φόβο, ἔπειτα τὴν ἐπιθυμία τῆς ἀφέσεως τῶν χρεῶν (ὅποτε ὁ ἄνθρωπος ἀναζητεῖ γι' αὐτὸ καὶ μεσίτη, διότι φυσικὰ δὲν μπορεῖ νὰ προσέλθῃ μόνος του ἀφόβως, ὅπως εἶναι φορτωμένος μὲ πολλές ἀμαρτίες τῆς αἰσχύνης), ἔπειτα τὴν ἐπιτυχία τοῦ μεσίτη καὶ ποιμένος. Στὴν συνέχεια δὲ διδάσκει πῶς μὲ τὴν νοερὰ ἔλλαμψι τοῦ Πνεύματος εἶδε καὶ τοῦτον, πρᾶγμα ποῦ μαρτυρεῖ ὅτι ἔγινε ἀρχὴ ἐλλάμψεως, τῆς ὁποίας ἦταν ἀμύητος προηγουμένως, πῶς ἐπίσης μετὰ τὴν ἀποκάλυψι παρῆλθε πάλι ἡ θεωρία τοῦ Πνεύματος καί, ἀφοῦ ἐστερήθηκε αὐτὴν, πάλι περιέπεσε σὲ σκότος πολλῶν ἀμαρτιῶν. "Ἐπειτα δὲ ἀπὸ αὐτὰ ὁ λόγος ἔδειξε τὴν δευτέρη κλῆσι τοῦ ποιμένος, ἔπειτα τὴν ὑπακοή, τὴν πίστι, τὴν ταπείνωσι, τὴν ὑποταγή, καὶ τὴν ἀπὸ αὐτὰ βαθμιαίως προκαλουμένη μέσα μας, κατὰ γνῶσι καὶ θεωρία, προφανεστάτη ἀλλοίωσι, τὴν ὁποία ὅποιος δὲν ἔχει λάβει συνείδησι ὅτι ἔγινε μέσα του κατὰ τὴν ἐξήγησι τοῦ λόγου δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἔχῃ Πνεῦμα ἅγιο νὰ κατοικῆ μέσα του. Πάντως ὁ λόγος, καθὼς εἶπα προηγουμένως, διεξερχόμενος αὐτὰ τὰ πράγματα λεπτομερέστερα, δὲν σημαίνει ὅτι καυχώμαστε, ἀλλ' ὅτι διηγούμεστε τὰ θαυμάσια ἔργα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα πραγματοποιεῖ φιλαγάθως σὲ ὅσους τὸν ἀναζητοῦν μὲ ὄλην τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά. "Ἐτσι κάθε πρόφασις καὶ παρακοή θὰ λάβῃ δικαία ἀνταπόδοσι³⁸ κατὰ τὴν ἡμέρα ποῦ θὰ κρίνῃ ὁ Θεὸς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, στὸν ὁποῖο ἀρμόζει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύσεις, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ Β'

1 *Εὐχαριστῶ σοι, Δέσποτα, Κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πρὸ καταβολῆς κόσμου γενέσθαι με προορίσας. Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι πρὸ τοῦ φθάσαι τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, ἐν ἧ ἔκέλευσας παραχθῆ-
5 ναί με, αὐτὸς ὁ μόνος ἀθάνατος, ὁ μόνος παντοδύναμος, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, κατελθὼν ἐξ ὕψους ἀγίου σου, τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν μὴ ἐκστάς, καὶ ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου Μαρίας σαρκωθείς καὶ γεννη-
10 ρικοῦ με πτώματος ἠλευθέρωσας καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνοδὸν προηυτρέπισας. Εἶτα καὶ παραχθέντα με καὶ κατὰ μικρὸν αὐξάνοντα, αὐτὸς καὶ τῷ τῆς ἀναπλάσεως ἀγίῳ βαπτίσματί σου ἐξανεκαίνισας, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύ-
15 ματι κατεκόσμησας, καὶ ἄγγελον φωτὸς φύλακά μοι κατέστησας καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἔργων καὶ τῶν τοῦ ἐχθροῦ παγίδων μέχρι τελείας ἡλικίας με ἄτρωτον διε-
φύλαξας.*

2 *Ἐπεὶ δὲ οὐ βία ἡμᾶς, ἀλλ' αὐτοπροαιρέτῳ γνώμη σώζεσθαι ἐδικαίωσας, εἶσας καὶ μὲ τῷ αὐτεξουσίῳ τι-
20 μᾶσθαι καὶ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην ἐκ τῆς τῶν ἐντολῶν σου φυλακῆς αὐτοπροαίρετον ἐπιδείκνυσθαι, ἐγὼ δὲ ὁ ἀγνώμων καὶ καταφρονητῆς, ὥσπερ ἵππος ἀπολυθεὶς ἐκ δεσμῶν, οὕτω τὴν ἀξίαν τῆς αὐτεξουσιότητος λογι-
35 σάμενος, εἰς κρημνὸν ἑμαυτόν, τῆς σῆς δεσποτείας ἀπο-
σκιρτήσας, ἀπέρριπα. Κἀκεῖ με κείμενον καὶ ἀναισθή-*

• Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν περὶ τῶν γεγονότων εὐεργεσιῶν εἰς αὐτὸν παρ' αὐτοῦ. Ἐν ἧ καὶ περὶ εὐχῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ἐν ταύτῃ προκοπῆς. Καὶ περὶ ἐλλάμψεως θείας θεωρίας τε ἀπλανοῦς καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς Θεόν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ Β΄

1 Σ' εὐχαριστῶ, Δέσποτα, Κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, πού με προώρισες νὰ ἔλθω στὴν ὑπαρξί ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία πρὶν ἀπὸ τὴν θεμελίωσι τοῦ κόσμου¹. Σ' εὐχαριστῶ πού, πρὶν φθάσῃ ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα, ὅπου παρήγγειλες νὰ παραχθῶ, ἐσὺ ὁ μόνος ἀθάνατος, ὁ μόνος παντοδύναμος, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλᾶνθρωπος, κατελθὼν ἀπὸ τὸ ἅγιο ὕψωμά σου, χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθῆς ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς κόλπους, σαρκωθεὶς καὶ γεννηθεὶς ἀπὸ τὴν ἁγία Παρθένο Μαρία, με προανέπλασες καὶ με προζωποίησες, με ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὴν προπατορικὴ πτώσι καὶ μοῦ προετοίμασες τὴν ἄνοδο στοὺς οὐρανοὺς. Ἐπειτα, ἀφοῦ παράχθηκα καὶ βαθμιαίως αὐξήθηκα, σὺ ὁ ἴδιος με ἀνανέωσες με τὸ ἅγιο τῆς ἀναπλάσεως βάπτισμά σου καὶ με κατακόσμησες με τὸ ἅγιο Πνεῦμα, μοῦ ἐτοποθέτησες φύλακα ἄγγελο φωτὸς καὶ με διεφύλαξες ἄτρωτο μέχρι ὠρίμου ἡλικίας ἀπὸ τὰ ἐνάντια ἔργα καὶ τὶς παγίδες τοῦ ἐχθροῦ.

2 Ἐπειδὴ δὲ ἔκρινες νὰ μὴ σωζώμαστε με βία ἀλλὰ με αὐτοπροαίρετη γνώμη, ἐπέτρεψες νὰ τιμηθῶ καὶ ἐγὼ με τὸ αὐτεξούσιο καὶ νὰ ἐπιδεικνύω αὐτοπροαίρετη τὴν πρὸς ἐσὲ ἀγάπη μου ἀπὸ τὴν φύλαξι τῶν ἐντολῶν σου, ἐγὼ δὲ ὁ ἀγνώμων καὶ καταφρονητὴς, σὰν ἵππος πού ἀπολύθηκε ἀπὸ τὰ δεσμά, τόσο ὑπολόγισα τὴν ἀξία τῆς αὐτεξουσιότητος, ὥστε ἀπισκιρτώντας ἀπὸ τὴν κυριαρχία ἐρρίφθηκα στὸν κρημνὸ. Κι' ἐνῶ εὐρισκόμουν ἐκεῖ καὶ ἐκυλιόμουν ἀναισθήτως καὶ συντριβόμουν κάθε φορά

1. Ἰω. 17, 24. Ἐφεσ. 1, 4. Α' Πέτρ. 1, 20.

τως ἐγκυλιόμενον καὶ ἐπὶ πλεῖον συντριβόμενον, οὐκ ἀπεστράφης, οὐκ εἴασας κείσθαι καὶ τῷ βορβόρῳ μολύνεσθαι, ἀλλὰ διὰ σπλάγχνα ἔλεους σου ἐξαπέστειλας καὶ κεῖθέν με ἀνήγαγες καὶ λαμπρότερον ἐτίμησας, καὶ
 5 ἀπὸ βασιλέων καὶ ἀρχόντων, ὡς σκεῦος ἄτιμον βουληθέντων μοι χρήσασθαι εἰς λειτουργίαν τῶν θελημάτων αὐτῶν, ἀρρήτοις σου κρίμασιν ἀπελύτρωσας· δῶρα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καίτοι φιλαργύρου μου ὄντος, λαβεῖν με οὐκ εἴασας, δόξαν καὶ περιφάνειαν βίου, διδο-
 10 μένην μοι εἰς ἀπεμπόλησιν τοῦ ἁγιασμοῦ σου, ὡς βδέλυγμα ταύτην λογίσασθαι ἐδώρήσω μοι. Ἄλλὰ ταῦτα πάντα, ἐξομολογοῦμαί σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, εἰς οὐδὲν πάλιν θέμενος, εἰς λάκκον καὶ ἴλυν βυθοῦ αἰσχυρῶν ἐννοιῶν τε καὶ πράξεων ἑμαυτὸν ὁ
 15 ἄθλιος ἐναπέριψα, καὶ κεῖ κατελθὼν τοῖς ἐγκεκρυμμένοις ἐν τῷ σκότει περιέπεσον, ἐξ ὧν οὐκ ἑμαυτὸν ἐγὼ μόνος, ἀλλ' οὐδὲ ὁ σύμπας κόσμος εἰς ἓν ἀθροισθεῖς ἐκεῖθεν ἀναγαγεῖν με καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐξελέσθαι ἠδύνατο.

3 20 Ὅμως ἐκεῖσε κρατούμενόν με ἐλεεινῶς καὶ ἀθλίως περισυρόμενον καὶ συμπνιγόμενον καὶ καταπαιζόμενον παρ' αὐτῶν, ὁ εὐσπλαγχνος σὺ καὶ φιλόανθρωπος Δεσπότης, οὐ παρείδές με, οὐκ ἐμνησικακήσας, οὐκ ἀπεστράφης μου τὴν ἀγνώμονα γνῶμην, οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀ-
 25 φῆκας ὑπὸ τῶν ληστῶν ἐθελοντὶ τυραννεῖσθαι με. Ἄλλ' εἰ καὶ ἐγὼ ἀναισθητῶς συναπαγόμενος αὐτοῖς ἔχαιρον, σὺ ἀσχημόνως ὄραν με περιαγόμενον καὶ συρόμενον οὐκ ἔφερες, Δέσποτα, ἀλλ' ἐσπλαγχνίσθης, ἀλλὰ ἠλέησας, καὶ οὐκ ἄγγελον, οὐδὲ ἄνθρωπον πρὸς με τὸν ἁμαρτωλὸν
 30 καὶ ἄθλιον ἐξαπέστειλας, ἀλλ' αὐτὸς σὺ ὑπὸ τῶν τῆς

2. Στὸν Συμεῶν εἶχε ἀνοιγῆ πολὺ ἐνωρίς λαμπρὸ ἀνακτορικὸ στάδιο, Βίος 3.

περισσότερο, δέν μὲ ἀποστράφηκες, δέν μὲ ἄφησες νὰ εὐρίσκωμαι καὶ νὰ μολύνωμαι στὸν βόρβορο, ἀλλὰ ἀπὸ φιλανθρωπία ἔστειλες καὶ μὲ ἀνέβασες ἀπὸ ἐκεῖ, μ' ἐτίμησες λαμπρότερα καὶ μὲ τὰ ἄρρητα κρίματά σου μ' ἐλύτρωσες ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ποὺ ἤθελαν νὰ μὲ χρησιμοποιήσουν γιὰ ἐξυπηρέτησι τῶν θελημάτων τους σάν εὐτελὲς σκεῦος· δέν μὲ ἄφησες νὰ λάβω δῶρα χρυσά καὶ ἀργυρά, ἂν καὶ ἤμουν φιλάργυρος, μοῦ ἔδωσες τὴν δύναμι νὰ θεωρῶ βδέλυγμα τὴν δόξα καὶ περιφάνεια τοῦ βίου, ἢ ὅποια μοῦ ἐδιδόταν, γιὰ νὰ προδώσω τὸν ἁγιασμό σου². Ἀλλὰ σοῦ ἐξομολογοῦμαι, Κύριε Θεὲ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μὴ λογαριάζοντας καθόλου ὅλα αὐτά, ξαναέρριψα πάλι τὸν ἑαυτό μου ὁ ἄθλιος σὲ λάκκο καὶ σὲ λάσπη βόθρου αἰσchrῶν ἐννοιῶν καὶ πράξεων· καὶ ἀφοῦ κατέβηκα ἐκεῖ, περιέπεσα στοὺς κρυμμένους στὸ σκότος, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὄχι ἐγὼ μόνος μου, ἀλλ' οὔτε ὀλόκληρος ὁ κόσμος συναθροισμένος σ' ἓνα δέν θὰ μπορούσε νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ ἀνεβάζοντάς με ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἀποσπώντας με ἀπὸ τὰ χέρια τους.

3

Ὅμως, ἐνῶ ἐκρατώμουν ἐκεῖ ἐλεεινῶς καὶ ἀθλίως περισυρόμενος καὶ συμπνιγόμενος καὶ περιπαιζόμενος ἀπὸ αὐτοῦς, ἐσύ ὁ εὐσπλαγχνος καὶ φιλάνθρωπος Δεσπότης, δέν μὲ παρεῖδες, δέν ἐμνησικάκησες, δέν ἀποστράφηκες τὴν ἀγνώμονα γνώμη μου, δέν μὲ ἄφησες ἐπὶ πολὺ νὰ τυραννοῦμαι ἐθελουσίως ἀπὸ τοὺς ληστές. Ἀλλὰ μ' ὄλο ποὺ ἐγὼ ἀναισθήτως εὐχαριστώμουν ποὺ συναπαγόμεουν μαζί μὲ αὐτοῦς, ἐσύ, Δέσποτα, δέν ἄνθεξες νὰ μὲ βλέπῃς νὰ περιάγωμαι καὶ νὰ σύρωμαι ἀσχημόνως, ἀλλὰ μ' εὐσπλαγχνίσθηκες, ἀλλὰ μ' ἐλέησες, καὶ δέν ἔστειλες ἄγγελο οὔτε ἄνθρωπο πρὸς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸ καὶ ἄθλιο, ἀλλὰ ἐσύ ὁ ἴδιος, κινούμενος ἀπὸ τὴν φιλευ-

ἀγαθότητός σου σπλάγχνων κινούμενος, τῷ βαθυτάτῳ
λάκκῳ ἐκείνῳ ἐπικλιθεὶς καὶ ἐν τῷ βάθει τοῦ βορβόρου
κάτω που συγκεχωσμένῳ καὶ καθημένῳ τὴν ἄχραντὸν
σου ὑφήπλωσας χεῖρα, καὶ μοῦ μὴ ὀρώντός σε (ποῦ γὰρ
5 καὶ εἶχον ἢ πῶς ἀναβλέπει ὅλως ἴσχυσα ἂν, ὑπὸ τοῦ
βορβόρου συγκεκαλυμμένος καὶ συμπνιγόμενος;) τῶν
τριχῶν τῆς κεφαλῆς μου ἐκράτησας καὶ κεῖθέν με βιαί-
ως σύρων ἀνέσπασας, ἐμοῦ τῶν μὲν πόνων καὶ τῆς
πρὸς τὰ ἄνω ἀθρόας φορᾶς αἰσθανομένου καὶ ὅπως ἂν-
10 ἔρχομαι, ἀγνοοῦντος δὲ ὑπὸ τινος ὅλως ἀνάγομαι ἢ τίς
ποτέ ἔστιν ὁ κρατῶν καὶ ἀνάγων με. Ἄλλ' ἀναγαγὼν
καὶ στήσας με ἐπὶ τὴν γῆν, δούλω σου καὶ μαθητῆ πα-
ραδέδωκας, ὅλον ὄντα με ρυπαρὸν καὶ ὑπὸ τοῦ βορβό-
ρου τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ὦτα καὶ τὸ στόμα ἐμπεφραγμέ-
15 νον, καὶ μηδὲ οὔτω σε βλέποντα ὅστις εἶ, εἶ μὴ μόνον
γνόντα ἐποῖός τίς ποτε ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος ὑπάρ-
χεις, τοῦ βαθυτάτου με λάκκου ἐκείνου καὶ βορβόρου
ἐξήγαγες. Εἰπὼν οὖν μοι, «κράτησον καὶ τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ κολληθεὶς ἀκολούθησον· οὗτος γὰρ σε ἀπαγαγὼν
20 ἀπολούσειε», πίστιν τε βεβαίαν εἰς τοῦτόν μοι χαρισά-
μενος, ὑπεχώρησας. Ποῦ οὖν γεγονῶς ἦς, ἀγνοῶ.

4 Τῷ γοῦν ὑποδειχθέντι μοι παρὰ σοῦ, πανάγιε Δέ-
σποτα, κατὰ τὸ πρόσταγμά σου ἀμεταστρεπτὶ ἠκολούθη-
σα, καὶ κείνου πρὸς τὰς βρύσεις καὶ τὰς πηγὰς κόπῳ
25 πολλῷ ἀγαγόντος με, τυφλὸν ὄντα καὶ ὀπισθεν ἐφελκό-
μενον ἐκείνου τῆ παρὰ σοῦ μοι δοθείσῃ χειρὶ τῆς πίστε-
ως καὶ ἀκολουθεῖν ἀναγκαζόμενον, ἔνθα βλέπων ἐκει-
νος καλῶς τοὺς πόδας ἀνελάμβανε καὶ διὰ τῶν λίθων
καὶ βοθύνων καὶ σκανδάλων διήρχετο ἀπάντων ὑπεραλ-
30 λόμενος, ἐμὲ εἰς ταῦτα προσκρούειν καὶ ἐμπίπτειν συνέ-

3. Γιά τὴν παράδοσι τοῦ Συμεῶν στὸν πνευματικὸ πατέρα Συμεῶν
τὸν Εὐλαβῆ βλ. Βίο 5-6, 10-15.

σπλαγχνία σου, ἔσκυψες ἐπάνω στὸν βαθύτατο ἐκεῖνο λάκκο καί, καθὼς ἤμουν χωμένος καὶ καθισμένος κάπου ἐκεῖ κάτω στὸ βάθος τοῦ βορβόρου, ἄπλωσες τὸ ἄχραντο χέρι σου καί, ἐνῶ ἐγὼ δὲν σέ ἔβλεπα (ποῦ μπορούσα ἄλλωστε ἢ πῶς θὰ ἦταν δυνατὸ ν' ἀναβλέψω καθόλου, ἀφοῦ ἤμουν συνεπαρμένος καὶ συμπνιγόμενος ἀπὸ τὸν βόρβορο;), μ' ἔπιασες ἀπὸ τὶς τρίχες τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀπ' ἐκεῖ σύροντάς με βιαίως μὲ ἀνέσυρες, ἐνῶ ἐγὼ αἰσθανόμενος μὲν τοὺς πόνους καὶ τὴν πρὸς τὰ ἄνω φορά καὶ τὸν τρόπο πού ἀνέβαινα, ἀγνοοῦσα ὅμως ἐντελῶς ἀπὸ ποιὸν ἀνεβάζομαι ἢ ποιὸς τέλος πάντων εἶναι αὐτὸς πού μὲ κρατεῖ καὶ μὲ ἀνεβάζει. Ἄλλ' ὅταν μὲ ἀνέβασες καὶ μ' ἔστησες ἐπάνω στὸ ἔδαφος, μὲ παρέδωσες σ' ἓνα δοῦλο καὶ μαθητῆ σου, ἐνῶ ἤμουν ὀλόκληρος ρυπαρὸς καὶ ἀπὸ τὸν βόρβορο ἦταν φραγμένοι οἱ ὀφθαλμοί, τὰ αὐτιά καὶ τὸ στόμα, κί' ἔτσι οὔτε τότε δὲν σ' ἔβλεπα ποιὸς εἶσαι, παρὰ μόνο ἀντιλήφθηκα πόσο ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος εἶσαι πού μ' ἐξήγαγες ἀπὸ τὸν βαθύ ἐκεῖνο λάκκο καὶ βόρβορο. Ἄφοῦ λοιπὸν μοῦ εἶπες, «κρατῆσου καλὰ καὶ προσκολλώμενος σ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ἀκολούθησέ τον, διότι αὐτὸς θὰ σέ ὀδηγήσῃ γιὰ νὰ σέ λούσῃ», καὶ ἀφοῦ μοῦ ἐχάρισες στερεὰ ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν, ἀπεχώρησες. Ποῦ δὲ μετέβηκες, τὸ ἀγνοῶ⁸.

4

Ἀκολούθησα λοιπὸν χωρὶς ταλάντευσι κατὰ τὸ πρόσταγμά σου τὸν ὑποδειχθέντα ἀπὸ σέ, πανάγιε Δεσπότα, καὶ ἐκεῖνος μὲ ὠδήγησε πρὸς τὶς βρύσες καὶ τὶς πηγές μὲ πολὺν κόπο. Καθὼς ἤμουν τυφλός, ἐσυρόμουν πίσω ἀπὸ ἐκεῖνον μὲ τὸ χέρι τῆς πίστεως πού μοῦ εἶχε δοθῆ ἀπὸ ἐσέ καὶ ἀναγκαζόμενος ν' ἀκολουθῶ, ὅπου ἐκεῖνος ἔχοντας καλὴ ὄρασι ἐσήκωνε καλὰ τὰ πόδια του καὶ ἐπερνοῦσε τοὺς λίθους καὶ τοὺς λάκκους καὶ τὶς παγίδες πηδώντας τα ὅλα, ἐνῶ ἐγὼ συνέβαινε νὰ προσ-

βαινε, καὶ πολλοὺς πόνους καὶ πολλὰς κακώσεις καὶ
 θλίψεις ὑπέμεινα. Ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνος μὲν ἐν πάσῃ πηγῇ
 καὶ βρῦσει ἀφ' ἑαυτοῦ καθ' ὥραν ἐνίπτετο καὶ ἐλούετο,
 ἐγὼ δὲ μὴ βλέπων παρηρόμην τὰς πλείω. Εἰ μὴ γὰρ
 5 ἐκεῖνος τῆς χειρὸς ἐκράτησέ μου καὶ πρὸς τῇ πηγῇ ἔ-
 στησε καὶ τὰς χεῖρας ᾠδήγησέ μου τοῦ νοός, οὐδ' ὅπου
 ποτὲ οὔσαν ἠδυνάμην εὐρεῖν τὴν βρῦσιν τοῦ ὕδατος.
 Ὑποδείξαντος δὲ καὶ πολλάκις ἔασαντός με τοῦ νίψα-
 σθαι, σὺν τῷ καθαρῷ ὕδατι καὶ πηλὸν που προσπαρα-
 10 κείμενον τῇ πηγῇ καὶ βόρβορον ἴσως ἐν ταῖς παλάμαις
 συνανελάμβανον καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἐμόλυνον, ἀλλὰ
 καὶ τὴν βρῦσιν πολλάκις ψηλαφῶν τοῦ ὕδατος εὐρεῖν
 συγκατέσπων τὸν χοῦν καὶ τὸν βόρβορον ἀνετάρασσον
 καὶ μὴ βλέπων ὅλως, μολύνων τῷ βορβόρῳ τὸ πρόσω-
 15 πον ὡσπερ ἐν ὕδατι, καθαρῶς ἐνόμιζον ἀποπλύνεσθαι.

5 Πῶς δὲ τὴν ἐκ τούτου πάλιν ἀνάγκην καὶ βίαν ἐκδιη-
 γήσομαι; Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν πολλάκις διαμαρ-
 τυρουμένων καὶ ὑποτιθεμένων καὶ καθ' ἑκάστην λεγόν-
 των μοι «τί ματαιοπονεῖς, ἀφρόνως ποιῶν, καὶ τῷ ἐμ-
 20 παίκτη τούτῳ καὶ πλάνῳ ἀκολουθεῖς, ἀναβλέψαι ματαί-
 ως καὶ ἀνωφελῶς προσδοκῶν; Οὐδὲ γὰρ νῦν δυνατόν.
 Τί καὶ τοὺς πόδας προσκρούων καὶ αἱμάσσων ἀκολου-
 θεῖς; Τί δὲ μὴ μᾶλλον ἐλεήμοσι προσέρχη,⁴ παρακαλοῦ-
 σι τοῦ ἀναπαύειν καὶ διατρέφειν καὶ καλῶς θεραπεύειν
 25 σε; Οὐ γὰρ ἐνδέχεται σε τῆς λέπρας ἀπαλλαγῆναι τῆς
 ψυχικῆς, οὐδὲ νῦν ἀναβλέψαι ποτέ. Πόθεν γὰρ ὁ ἐμ-
 παίκτης αὐτὸς ἀνεφάνη ἄρτι θαυματουργός, ὑπισχνού-
 μενός σοι τὰ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις τῆς νῦν γενεᾶς ὄν-
 τα ἀδύνατα; Οὐαί σοι, ὅτι καὶ τὴν διδομένην σοι θερα-
 30 πείαν παρὰ τῶν φιλοχρίστων καὶ φιλαδέλφων καὶ συμ-

4. Ἡ ὁκνησις δίπλα στὸν Εὐλαβῆ, Βίος 11 - 15.

κρούω καὶ νὰ πᾶψτω σ' αὐτά· ἔτσι ὑπέμεινα πολλούς πό-
 νους καὶ πολλές κακώσεις καὶ θλίψεις. Ἄλλὰ βέβαια ἔ-
 κείνος μὲν σὲ κάθε πηγὴ καὶ βρύση ἐνιθόταν κι' ἐλουό-
 ταν μόνος του κάθε στιγμή, ἐγὼ δὲ μὴ βλέποντας προσ-
 περνοῦσα τίς περισσότερες. Διότι, ἂν δὲν μοῦ ἔπιανε ἔ-
 κείνος τὸ χέρι καὶ μ' ἔστηνε κοντὰ στὴν πηγὴ καὶ μοῦ
 ὀδηγοῦσε τὰ χέρια τοῦ νοῦ, δὲν θὰ μπορούσα ποτὲ νὰ
 εὐρῶ οὔτε ποῦ εἶναι ἡ βρύση τοῦ ὕδατος. Ὅταν δὲ μοῦ
 ὑπεδείκνυε καὶ πολλές φορές μὲ ἄφηνε νὰ νιφθῶ, μαζί
 μὲ τὸ καθαρὸ νερὸ ἔπαιρνα στίς παλάμες μου καὶ τὸν πηλὸ
 καὶ τὸν βόρβορο ποὺ ἴσως εὐρισκόταν δίπλα στὴν πη-
 γὴ κι' ἐμόλυνα τὸ πρόσωπό μου, ἀλλὰ πολλές φορές
 ψηλαφώντας, γιὰ νὰ εὐρῶ καὶ τὴν βρύση τοῦ ὕδατος,
 ἔρριχνα μαζί κάτω καὶ χῶμα καὶ ἀνατάρασσα τὸν βόρ-
 βορο, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπα καθόλου, μολύνοντας μὲ τὸν
 βόρβορο τὸ πρόσωπο, σὰν νὰ τὸ ἔπλυνα μὲ ὕδωρ, ἐνό-
 μιζα ὅτι πλύνομαι καθαρὰ⁴.

5 Πῶς πάλι νὰ περιγράψω τὴν ἀνάγκη καὶ βία ποὺ ὑ-
 πέστην ἀπὸ αὐτό; Καὶ ὄχι μόνο ἀπὸ αὐτό ἀλλὰ καὶ ἀ-
 πὸ τοὺς συχνὰ διαμαρτυρομένους καὶ εἰσηγουμένους⁵,
 ποὺ μοῦ ἔλεγαν καθημερινῶς· «Γιατί ματαιοπονεῖς, ἀφρόνως
 κάνοντας, καὶ ἀκολουθεῖς αὐτὸν τὸν ἐμπαίκτη καὶ πλᾶνο,
 ἐλπίζοντας ματαίως καὶ ἀνωφελῶς νὰ ἀναβλέψη; Τοῦ-
 το δὲν εἶναι δυνατὸ σήμερα. Γιατί τὸν ἀκολουθεῖς τα-
 λαιπωρώντας καὶ αἱματώνοντας τὰ πόδια; Γιατί δὲν προσ-
 ἔρχεσαι μᾶλλον σὲ ἐλεήμονες ποῦ παρακαλοῦν γιὰ νὰ
 σὲ ἀναπαύσουν καὶ σὲ διαθρέψουν καὶ σὲ περιποιηθοῦν
 καλὰ; Δὲν ὑπάρχει ἐνδεχόμενο ν' ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν
 ψυχικὴ λέπρα καί, οὔτε ν' ἀναβλέψης τώρα ποτὲ. Διότι
 ἀπὸ ποῦ ἐμφανίσθηκε θαυματουργὸς αὐτὸς ὁ ἐμπαίκτης,
 ὑποσχόμενος σὲ σὲ ὅσα εἶναι ἀδύνατα σὲ ὅλους τοὺς
 ἀνθρώπους τῆς παρούσης γενεᾶς; Ἀλλοίμονό σου ποῦ
 καὶ τὴν προσφερομένη σὲ σὲ θεραπεία ἀπὸ τοὺς φιλο-

παθῶν ἀνδρῶν ἀπολέσεις καὶ τὰς κακώσεις καὶ θλίψεις, ἃς ὑφίστασαι ἐπὶ ματαίαις ἐλπίσιν, ὑπομενεῖς καὶ τῶν ἐπαγγελλομένων σοι ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος καὶ πλάνου αὐτοῦ ἐπ' ἀληθείας ἐκπέσης. Τί γὰρ καὶ ἰσχύει ὁ-
 5 λως; Καὶ ἡμῶν δίχα σὺ οὐ συλλογίζῃ ἐν σεαυτῷ, οὐδὲ φρονεῖς; Τί δαί; Οὐχὶ καὶ ἡμεῖς πάντες βλέπομεν; Ἡ τυφλοί, ὡς ὁ πεπλανημένος αὐτός σοι λέγει, ὑπάρχομεν; Ὅντως βλέπομεν ἅπαντες, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλη μείζων ταύτης, μὴ ἀπατῶ, ἀνάβλεψις». Ἀλλὰ τούτων
 10 με πάντων, σὺ ὁ ἐλεήμων καὶ εὖσπλαγχνος, τῶν ὄντως ἀπατεῶνων καὶ πλάνων, τῶν ἀνατροπὴν θολερὰν τὸν πλησίον ποτιζόντων, ἐρρύσω με διὰ τῆς χαρισθείσης μοι παρὰ σοῦ πίστεως καὶ ἐλπίδος, δι' ἧς καὶ τὰ ρηθέντα καὶ ἄλλα πλείονα ἐνίσχυσας ὑπομεῖναι με.

6 15 Ἀλλὰ γὰρ ἐν ἅπασιν τούτοις καρτερήσαντι καὶ μὴ ἀφισταμένῳ μοι, οὕτω πως τεθολωμένως καὶ ψηλαφητῶς καθ' ἐκάστην ἀπονιπτομένῳ καὶ τῷ δοκεῖν ἀπολουομένῳ, ὡς ὁ ἀπόστολός σου καὶ μαθητῆς με ἐδίδασκε, ποτὲ περιπατοῦντι καὶ πρὸς τὴν πηγὴν τρέχοντι,
 20 αὐτὸς σὺ πάλιν, ὁ καὶ πρῶην ἐκ τοῦ βορβόρου ἐκσπᾶσας με, ἐν τῇ ὁδῷ προσυπήντησας. Καὶ τότε πρῶτον τῇ τοῦ προσώπου σου ἀχρᾶντῳ αἴγλῃ τὰ ἀσθενῆ μου περιῆστραψας ὄμματα, καὶ ὃ ἔχειν ἐδόκουν φῶς κἀκεῖνο ἀπώλεσα, γνωρίσαι σε μὴ δυνηθείς. Καὶ πῶς ἂν
 25 ἠδυνήθην, οὐτινος οὐδὲ τὴν τοῦ προσώπου αἴγλην ἰδεῖν, οὐδὲ καταμαθεῖν ἢ κατανοῆσαι ἐξίσχυσας, σὲ αὐτὸν ἰδεῖν ἢ γνῶναι, ὅστις ποτὲ ἦς; Ἐκτοτε οὖν συχνοτέρως καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ πηγῇ ἰσταμένου μου, ὃ ἀνυπερήφανος οὐκ ἀπηξίους κατέρχεσθαι, ἀλλὰ παραγινόμενος καὶ

5. Ἡ βία «ἐκ τούτων» εἶναι ἢ ἀπὸ τὴν ἀσκησι καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῶν δαιμόνων προερχομένη (βλ. προηγουμένη σημείωσι), ἢ βία ἀπὸ τοὺς διαμαρτυρομένους περιγράφεται στὸν Βίο 16-21.

6. Ἀντίθεσις μεταξὺ πρακτικοῦ καὶ θεωρητικοῦ μοναχισμοῦ.

7. Ἀθθ. 2, 15.

χρίστους καὶ φιλαδέλφους καὶ συμπαθεῖς ἄνδρες θὰ χάσης, καὶ τὶς κακώσεις καὶ θλίψεις, ποὺ ὑφίστασαι γιὰ τὶς μάταιες ἐλπίδες, θὰ ὑπομείνης καὶ τὰ ἐπαγγελλόμενα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀπατεῶνα καὶ πλάνο πραγματικὰ θὰ χάσης. Διότι ποιά δύναμι ἔχει καθόλου; Καὶ χωρὶς νὰ σοῦ τὸ εἰποῦμε ἐμεῖς, δὲν τὸ συλλογίζεσαι μόνος σου καὶ δὲν σκέπτεσαι; Τί τάχα; Δὲν βλέπομε κι ἐμεῖς ὅλοι; "Ἡ εἴμαστε τυφλοί, ὅπως σοῦ λέγει αὐτὸς ὁ πεπλανημένος; Πραγματικὰ βλέπομε ὅλοι καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀνώτερη ἀπὸ αὐτὴν ἀνάβλεψις, μὴ ἀπατᾶσαι».. Ἄλλ' ἀπὸ αὐτοὺς ὅλους, τοὺς πραγματικὰ ἀπατεῶνες καὶ πλάνους, ποὺ ἐπότιζαν θολὸ νερὸ τὸν πλησίον⁷, μ' ἐλύτρωσες διὰ τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος ποὺ μοῦ ἐχάρισες, μὲ τὴν ὁποία μ' ἐνίσχυσες νὰ ὑπομείνω καὶ τὰ ἀναφερθέντα καὶ ἄλλα περισσότερα.

Ἄλλά, ἐνῶ ὑπέμεινα σὲ ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν ἐγκατέλειπα, νιπτόμενος κάθε ἡμέρα ἔτσι σὲ θολὰ νερὰ καὶ ψηλαφητῶς καὶ μὲ τὴν γνώμη μου καθαριζόμενος, ὅπως μ' ἐδίδασκε ὁ ἀπόστολός σου καὶ μαθητής⁸, καθὼς κάποτε περιπατοῦσα κι' ἔτρεχα πρὸς τὴν πηγὴ, σὺ ὁ ἴδιος πάλι ποὺ προηγουμένως μὲ εἶχες ἀποσπάσει ἀπὸ τὸν βόρβορο ἤλθες σὲ συνάντησί μου στὴν ὁδὸ⁹. Καὶ τότε γιὰ πρώτη φορά περιάστραψες τὰ ἀσθενικὰ μάτια μου μὲ τὴν ἄχραντη αἴγλη τοῦ προσώπου σου¹⁰, ὁπότε ἔχασα καὶ τὸ φῶς ποὺ ἐνόμιζα ὅτι εἶχα¹¹ καὶ δὲν μπόρεσα νὰ σὲ γνωρίσω. Καὶ πῶς θὰ μπορούσα νὰ ἰδῶ ἢ νὰ γνωρίσω ἐσὲ τὸν ἴδιο, ποῖός μπορεῖ νὰ ἦσουν, ἀφοῦ δὲν κατώρθωσα οὔτε τὴν αἴγλη τοῦ προσώπου σου νὰ ἰδῶ οὔτε νὰ ἀντιληφθῶ ἢ κατανοήσω; Ἐκτοτε λοιπόν, καθὼς ἐστεκόμουν συχνότερα κοντὰ στὴν ἴδια τὴν πηγὴ, σὺ ὁ ἀνυπερήφανος Θεὸς δὲν ἀπαξίωνες νὰ κατέρχεται, ἀλλὰ φθάνοντας πλη-

8. Εἶναι ὁ Συμεὼν ὁ Εὐλαβής, Βίος 23.

9. Καθὼς ἐπέστρεφε ἀπὸ τὸ χωριὸ του Γαλάτη, πρὶν εἰσαχθῆ στὴν Στουδίου, Βίος 9.

10. Οἱ προηγούμενες ἐμφανίσεις ἦσαν ἀπρόσωπες, μὲ μορφὴ φωτός.

11. Λουκᾶ 8, 18.

κρατῶν μου πρῶτον τὴν κεφαλὴν, ἐνέβαπτες αὐτὴν ἐν τοῖς ὕδασι καὶ καθαρώτερον ἐποίεις ὁρᾶν με τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Εὐθύς δὲ ἀφίπτασο, μὴ διδοὺς ἐννοεῖν με ὅστις αὐτὸς ἦς, ὃ ταῦτα ποιῶν ἢ ὄθεν τε ἦλθες
 5 ἢ ποῦ ἀφίκεσαι, οὐδὲ γὰρ ἔτι τοῦτο ἐδίδως μοι. Οὕτω δὲ ἐρχομένου ἐπὶ χρόνον καὶ ἀπιόντος σου, κατ' ὀλίγον ἐφαίνου πλέον καὶ πλέον καὶ με περιήντλεις τοῖς ὕδασι καὶ καθαρώτερον ὁρᾶν καὶ πλέον φῶς ἐχαρίζω μοι.

7 Τοῦτο δὲ ἐγχρονίσας ποιῶν, φρικτὸν με πρᾶγμα καὶ
 10 μυστήριον ἰδεῖν κατηξίωσας. Σοῦ γὰρ παραγινομένου καὶ τῷ δοκεῖν με τοῖς ὕδασι πλύνοντος καὶ περιαντλοῦντος καὶ ἐν αὐτοῖς πολλακίς ἐμβάπτοντος, τὰς ἀστραπὰς τὰς περιλαμπούσας με καὶ τὰς ἀκτῖνας τοῦ προσώπου σου ἀναμιγείσας ἐθεασάμην τοῖς ὕδασι καὶ ἐξέστην, ὁ-
 15 ρῶν φωτοειδεῖ με ὕδατι ἐκπλυνόμενον. Καὶ ποῦποθεν ἦν ἢ τίς ὁ τούτου παροχος, οὐκ ἐγίνωσκον, μόνον δὲ λουόμενος ἔχαιρον τῇ πίστει αὐξάνων, τῇ ἐλπίδι πτερούμενος καὶ ἕως οὐρανοῦ ἀνερχόμενος, τοὺς δὲ πλάνους ἐκείνους, τοὺς τὰ ρήματα τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους
 20 ὑποτιθεμένους μοι, σφόδρα μισῶν καὶ τῆς πλάνης κατελεῶν, οὐδὲ πρὸς συντυχίαν ἢ ὁμιλίαν ὄλως αὐτοῖς συνηρχόμην, ἀλλὰ καὶ τῆς θεᾶς αὐτῶν τὴν βλάβην ἐξέφευγον, τὸν δὲ συνεργὸν καὶ βοηθὸν μου, τὸν ἅγιόν σου λέγω μαθητὴν καὶ ἀπόστολον, ὡς αὐτὸν σὲ τὸν ἐμὲ πλά-
 25 σαντα, ἐσεβόμην, ἐτίμων, ἠγάπων ἀπὸ ψυχῆς, προσπίπτων αὐτοῦ τοῖς ποσὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ «εἴ τι δύνασαι, βοήθει μοι» αὐτὸν ἐξαιτούμενος, πληροφοροῖαν ἔχων ὅτι ὅσα καὶ βούλεται, δύναται παρὰ σοί.

8 Οὕτως οὖν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τῇ χάριτί σου διατε-
 30 λῶν, ἄλλο πάλιν εἶδον φρικτὸν μυστήριον. Λαβόμενος γὰρ με, εἰς οὐρανοὺς ἀνελθὼν, συνηγάγες, εἴτε ἐν σώ-

12. Ψαλμ. 4, 7. 88, 16.

14. Βλ. γι' αὐτὸ Βίο 19.

13. Μάρκ. 9, 22.

σίον μου καὶ πιάνοντας πρῶτα τὴν κεφαλή μου, τὴν ἐβύθιζες στὰ ὕδατα κι' ἔκαμες νὰ βλέπω καθαρώτερα τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου¹². Εὐθύς ἀμέσως δὲ ἀπομακρυνόσουν, χωρὶς νὰ μοῦ ἐπιτρέπης νὰ καταλάβω ὅτι ἦσουν ἐσὺ ποῦ ἔκαμες αὐτὰ ἢ ἀπὸ ποῦ ἦλθες ἢ ποῦ ἐπιστρέφεις· διότι δὲν μοῦ τό ἔδωσες αὐτὸ ἀκόμη. Καθὼς ὅμως ἐρχόσουν ἔτσι γιὰ λίγο καὶ ἀπερχόσουν, βαθμιαίως ἐφαινόσουν ὅλο καὶ περισσότερο, μὲ περιέλουες μὲ ὕδατα καὶ μοῦ ἐχάριζες νὰ βλέπω καθαρώτερο καὶ περισσότερο φῶς.

7 Ἀφοῦ δὲ ἔκαμες τοῦτο ἐπὶ πολὺν χρόνον, μὲ κατὰξίωσες νὰ ἰδῶ φρικτὸ πρᾶγμα καὶ μυστήριον. Πραγματικά, καθὼς ἐρχόσουν καὶ κατὰ τὴν ἀντίληψί μου μ' ἐπλυνες καὶ μὲ περιέλουες μὲ τὰ ὕδατα, καὶ πολλὰ φορὲς μ' ἐβύθιζες σ' αὐτὰ, εἶδα στὰ ὕδατα τίς ἀστραπὲς ποῦ μὲ περιέλαμπαν καὶ τίς ἀκτίνες τοῦ προσώπου σου, βλέποντάς με νὰ σφογγίζωμαι μὲ φωτοειδὲς ὕδωρ. Ἀπὸ ποῦ ὅμως καὶ ποιὸς ἦταν ὁ πάροχος τούτου, δὲν τὸ ἐγνώριζα, μόνο δὲ ἐχαιρόμουν, αὐξάνοντας τὴν πίστι, πτερούμενος μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ ἀνερχόμενος ἕως τὸν οὐρανὸ, ἐνῶ ἐμισοῦσα σφοδρῶς ἐκείνους τοὺς πλάνους ποῦ μοῦ ὑπέβαλλαν τοὺς λόγους τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους καὶ τοὺς ἐλυπόμουν γιὰ τὴν πλάνη τους, καὶ δὲν τοὺς ἐπλησίαζα καθόλου οὔτε κἂν γιὰ συναναστροφή ἢ γιὰ ὀμιλία, ἀλλὰ διέφευγα καὶ τὴν βλάβη ἀπὸ τὴν θεὰ τους. Ἀντίθετα τὸν συνεργὸ καὶ βοηθὸ μου, ἐννοῶ τὸν ἅγιό σου μαθητὴ καὶ ἀπόστολο, ἐσεβόμουν, ἐτιμοῦσα, ἀγαποῦσα ἀπὸ καρδιὰ σὰν ἐσὲ τὸν ἴδιο ποῦ μ' ἐπλάσες, προσπίπτοντας στὰ πόδια του νύκτα καὶ ἡμέρα καὶ παρακαλώντας τον «ἂν μπορῆς βοηθῆ με»¹³, μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι ὅσα θέλει, ἔχει τὴν δύναμι νὰ τὰ ἐπιτύχη ἀπὸ ἐσέ¹⁴.

8 Σ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν κατάστασι εὕρισκόμενος ἐπὶ ἄρκετον χρόνον εἶδα πάλι ἄλλο φρικτὸ μυστήριον. Λαμβάνοντάς με ἀνῆλθες στοὺς οὐρανοὺς καὶ μὲ ἀνέβασες μα-

ματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, σὺ μόνος οἶ-
 δας, ὃ καὶ τοῦτο ποιήσας. Ἄλλὰ γὰρ ὥραν ἐκεῖσε μετὰ
 σοῦ με ποιήσαντα, καὶ τῆς δόξης — τίνος δὲ ἀγνοῶ καὶ
 οὔτινος — τὸ μέγεθος ἐκπλαγεῖς καὶ τῷ ἀμετρήτῳ ὕψει
 5 ἐκθαμβηθεῖς, ὅλος ἔφριξα. Πάλιν δέ με μόνον ἀφῆκας
 ἐν γῆ, ἐν ἣ καὶ ἰστάμην τὸ πρότερον, καὶ εὐρέθην θρη-
 νῶν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν μου ἐκθαμβούμενος. Εἶτα κά-
 τω μετ' οὐ πολὺ ὄντος μου, ἄνω εἰς οὐρανοῦς, διανοι-
 χθέντων αὐτῶν, τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἥλιον ἀμορφον
 10 κατηξίωσας ὑποδείξαι μοι. Καὶ ὅστις ποτὲ ἦς, οὐδ'
 οὔτω μοι γνῶναι δέδωκας (πῶς γάρ, μὴ λαλήσας μοι;),
 ἀλλ' ἐκρύβης εὐθύς καὶ γὰρ περιήειν ζητῶν σε, ὃν οὐκ
 ἐγίνωσκον, καὶ μορφὴν σου ἰδεῖν καὶ γνωστῶς γνῶναι
 ὅστις ἦς ἐπεπόθουν. Διὸ καὶ ἀπὸ τῆς πολλῆς βίας καὶ
 15 τοῦ πυρὸς τῆς ἀγάπης σου διαπαντὸς ἔκλαιον, μὴ εἰδῶς
 αὐτὸν σὲ ὅστις εἶ, τὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πα-
 ραγαγόντα με καὶ ἐκ τοῦ βορβόρου ἐξαγαγόντα καὶ τὰ
 εἰρημένα ἅπαντα γεγονότα μοι.

9 Ὡς οὖν οὔτω πάλιν πολλάκις ὤφθης καὶ πολλάκις
 20 πάλιν μὴ λαλήσας ἐκρύβης μοι μηδὲ ὁλως ὀρώμενος, τὰς
 ἀστραπαῖς δὲ καὶ τὴν αἴγλην τὴν τοῦ προσώπου σου ὀ-
 ρῶν, ὡσπερ πρότερον ἐν τοῖς ὕδασι, πάλιν καὶ πολλά-
 κισ περικυκλούσας με, κρατεῖν δὲ ταύτας ὅλως ἀμηχα-
 νῶν, ἐμιμνησκόμην ὅπου ποτὲ ἄνω εἰδόν σε, καὶ ἄλλον
 25 εἶναι ἀφρόνως ὑπονοούμενος πάλιν ἐζήτηουν μετὰ δα-
 κρύων ιδέσθαι σε. Οὕτως οὖν ἐν πολλῇ λύπη καὶ θλί-
 ψει καὶ στενοχωρία ἑμαυτὸν ἐκπιέζων καὶ ἑμαυτοῦ ἐ-
 πιλανθανόμενος καὶ ὅλου ὅλως τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν
 κόσμῳ, καὶ μηδὲ σκιάν, μηδὲ ὀτιοῦν ἢ ὅτι ἐστὶ τί ποτε
 30 τὸ ὀρώμενον ἐγνοῶν, αὐτὸς ὃ πᾶσιν ἀόρατος, ὃ ἀναφῆς

15. Β' Κορ. 12, 2.

16. Γιὰ τὴν ἐμπειρία αὐτῆ βλ. Κατήχησι 16, 4 - 6 καὶ Βίο 19.

Ζί, είτε μέσα στο σώμα, δέν γνωρίζω, είτε εκτός του σώματος¹⁵, δέν γνωρίζω, σὺ μόνο γνωρίζεις ποὺ τὸ ἔπλασες αὐτό. Ἄφοῦ δὲ ἔμεινα ὥρα ἐκεῖ μαζί σου καὶ ἐξεπλάγηκα ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς δόξης (ποιᾶς δόξης δὲ καὶ ποιοῦ, ἀγνοῶ) καὶ ἐθαμβώθηκα ἀπὸ τὸ ἀμέτρητο ὕψος, ἔφριξα ὀλόκληρος. Πάλι δὲ μὲ ἄφησες μόνον στὴν γῆ, στὴν ὁποία καὶ ἐστεκόμουν προηγουμένως, καὶ εὐρέθηκα νὰ θρηνηῶ καὶ νὰ ἐκπλήσσωμαι ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία μου. Ἐπειτα, ἐνῶ ἤμουν πεσμένος πολλὴν ὥρα, καθὼς ἀνοίχθηκαν ἐπάνω οἱ οὐρανοί, καταξίωσες νὰ μοῦ ὑποδείξης ἐκεῖ τὸ πρόσωπό σου, σὰν ἄμορφο ἥλιο. Καὶ οὔτε ἔτσι δέν μοῦ ἐπέτρεπες νὰ γνωρίσω, ποιὸς ἦσουν (πῶς θὰ ἐγίνεταν αὐτὸ χωρὶς νὰ μοῦ λαλήσης), ἀλλὰ εὐθύς ἐκρύφθηκες κι' ἐγὼ περιέτρεχα ζητώντας ἐσέ, τὸν ὁποῖο δέν ἐγνώριζα, κι' ἐποθοῦσα νὰ ἰδῶ τὴν μορφή σου καὶ νὰ γνωρίσω ἐνσυνειδήτως, ποιὸς εἶσαι. Γί' αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴ βία καὶ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης σου ἔκλαια διαπαντός, μὴ γνωρίζοντας ποιὸς ἀκριβῶς εἶσαι ἐσύ, ὁ ὁποῖος μὲ παρήγαγες στὴν ὕπαρξι ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία, μὲ ἐξήγαγες ἀπὸ τὸν βόρβορο καὶ μοῦ ἐγίνες ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν¹⁶.

9

Ὅπως λοιπὸν ἔτσι ἐμφανίσθηκες πολλές φορές καὶ πάλι πολλές φορές μοῦ ἐκρύβηκες τελείως χωρὶς νὰ ὁμιλήσης, βλέποντας τίς ἀστραπὲς καὶ τὴν αἴγλη τοῦ προσώπου σου, καθὼς προηγουμένως στὰ ὕδατα, νὰ μὲ περικυκλώνουν ἐπανειλημμένως, ἀδυνατώντας ὅμως τελείως νὰ τίς κρατήσω, ἐθυμώμουν ποῦ σέ εἶδα κάποτε ἄνω, καὶ ὑποθέτοντας ἀφρόνως ὅτι εἶναι ἄλλος αὐτός, πάλι ἐζητοῦσα μὲ δάκρυα νὰ σέ ἰδῶ. Ἐτσι λοιπὸν καταπιέζοντας τὸν ἑαυτὸ μου μὲ πολλὴ λύπη καὶ θλίψι καὶ στενοχωρία καὶ λησμονώντας τὸν ἑαυτὸ μου καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἐντελῶς καὶ τὰ εὐρισκόμενα στὸν κόσμον, μὴ σκεπτόμενος οὔτε σκιά οὔτε τίποτε ἄλλο, μὴ σκεπτόμενος κἄν ὅτι ὑπάρχει κάτι τὸ ὀρώμενο, ἐφάνηκες ἐσὺ ὁ ἀόρατος σὲ ὅλους, ὁ ἀνέγγικτος καὶ ἄ-

καὶ ἄληπτος, ἔφανατος καὶ ἐδόκει μοι τὸν ἐμὸν νοῦν καθάιρων καὶ πλατύνων τὸ τῆς ψυχῆς ὀπτικὸν καὶ ἐπιπλεῖον παρέχων ὄρα̃ν τὴν δόξαν σου, καὶ ὅτι μᾶλλον αὐξάνεις αὐτὸς καὶ λάμπων πλέον πλατύνῃ, καὶ τῇ τοῦ
 5 σκότους ὑποχωρήσει αὐτόν σε πλησιάζοντα καὶ ἐρχόμενον κατεμάνθανον, καθὼς πολλάκις καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς πάσχομεν. Σελήνης γὰρ φαινούσης καὶ περιπατούντων οἰονεὶ τῶν νεφῶν, ἡ σελήνη ὄρα̃ται καὶ δοκεῖ τρέχειν ταχύτατα, μηδὲν τῷ συνήθει προστιθεῖσα δρόμῳ ἢ τὴν
 10 ἐξ ἀρχῆς ὑπαλλάσσοι σα πορείαν. Οὕτως οὖν, Δέσποτα, ἐδόκει ἐρχεσθαι ὁ ἀκίνητος καὶ ὁ ἀναλλοίωτος μεγεθύνεσθαι καὶ μορφοῦσθαι ὁ ἄμορφος.

10

“Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τυφλοῦ κατὰ μικρὸν ἀναβλέποντος καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου κατανοοῦντος καὶ οἷ-
 15 ὅς ἐστιν ἐκ τοῦ κατ’ ὀλίγον ἀνιστοροῦντος, οὐχ ὁ χαρακτήρ πρὸς τὴν ὄρασιν μεταποιεῖται ἢ μεταπλάττεται, ἀλλὰ τὸ ὀπτικὸν μᾶλλον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀποκαθαίρομενον, τὸν χαρακτῆρα, οἷός ἐστιν, ὄρα̃, ἐντυπουμένης οἰονεὶ τῆς ἐμφερείας αὐτοῦ ὅλης τῷ ὀπτικῷ καὶ διὰ
 20 τούτου διῶκνουμένης καὶ ἀπομασσομένης καὶ ὡς ἐν πίνακι ἐγχαραττομένης τῷ νοερῷ τε καὶ μνημονευτικῷ τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ αὐτὸς ὠράθη, τῷ φωτὶ τρανώς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκαθάρας μου τὸν νοῦν ὀλικῶς. Κακείνου τρανότερον καὶ καθαρώτερον βλέποντος αὐ-
 25 τός μοι ποθεν ἐδόκει ἐξέρχεσθαι καὶ λαμπρότερος φαίνεσθαι, καὶ χαρακτῆρα μορφῆς ἀμόρφου ὄρα̃ν ἐμπαρεῖχές μοι, καὶ ἔξω με τοῦ κόσμου τότε πεποίηκας (δοκῶ εἰπεῖν καὶ τοῦ σώματος, τοῦτο γὰρ ἀκριβῶς γινῶναι οὐκ ἔδωκας), ὑπερηύγασας δ’ οὖν καὶ τὸ δοκεῖν ὄλω
 30 ὄλω καλῶς βλέποντι ὠφθῆς μοι, καὶ «ὦ Δέσποτα» λέ-

σύλληπτος, καὶ μοῦ ἐφαινόσουν ὅτι καθαρίζεις τὸν νοῦ μου καὶ πλατύνεις τὸ ὀπτικὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἐπιτρέποντας νὰ βλέπω τὴν δόξα σου περισσότερο καὶ λάμποντας ὅτι αὐξάνεις ἀκόμη περισσότερο καὶ πλατύνεσαι σὺ ὁ ἴδιος, καὶ ἀντιλήφθηκα μὲ τὴν ὑποχώρησι τοῦ σκοτίους ἐσὲ τὸν ἴδιο νὰ πλησιάζης καὶ νὰ ἔρχεσαι, ὅπως πολλές φορές καὶ σὰ ἀισθητὰ. Ὅταν πραγματικὰ φέγγη ἡ σελήνη καὶ τὰ νέφη εἶναι σὰν νὰ περιπατοῦν, ἡ σελήνη βλέπεται καὶ φαίνεται σὰν νὰ τρέχη ταχύτατα, χωρὶς νὰ προσθέτη τίποτε στὸν συνηθισμένον δρόμον της ἢ ν' ἀλλάσῃ τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πορεία της. Ἔτσι λοιπὸν, Δέσποτα, ἐφαινόσουν νὰ ἔρχεσαι ἐσὺ ὁ ἀκίνητος, νὰ μεγαλώνης ὁ ἀναλλοίωτος καὶ νὰ μορφώνεσαι ὁ ἄμορφος.

10

Ὅπως στὴν περίπτωσι τυφλοῦ ποῦ ξαναβλέπει βαθμιαίως καὶ ἀντιλαμβάνεται τὸ σχῆμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνιστορεῖ λίγο λίγο ὅ,τι εἶναι¹⁷, δὲν μεταποιεῖται ἢ μεταπλάσσεται ἡ μορφή πρὸς τὴν ὄρασι, ἀλλὰ μάλλον τὸ ὀπτικὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καθαριζόμενον, βλέπει τὴν μορφή ὅπως εἶναι, σὰν νὰ ἐντυπώνεται τὸ σχῆμα του ὅλο στὸ ὀπτικὸ καὶ δι' αὐτοῦ νὰ διαπερᾶ, νὰ καθαρίζεται καὶ νὰ χαράσσεται στὸ νοερὸ καὶ μνημονευτικὸ τῆς ψυχῆς σὰν σὲ πίνακα, ἔτσι καὶ σὺ ἰδώθηκες, ἀφοῦ μοῦ ἐκαθάρισες τελείως τὸν νοῦ μου μὲ τὸ φῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἔβλεπε δυνατώτερα καὶ καθαρώτερα, μοῦ ἐφαινόταν ὅτι ἐσὺ ἐξερχόσουν ἀπὸ κάπου καὶ παρουσιαζόσουν λαμπρότερος, καὶ μοῦ πρόσφερες νὰ βλέπω χαρακτηριστῆρα ἄμορφης μορφῆς καὶ τότε μ' ἔφερες ἔξω τοῦ κόσμου (νομίζω ὅτι μπορῶ νὰ εἰπῶ καὶ τοῦ σώματος, ἀλλὰ δὲν μοῦ ἐπέτρεψες νὰ τὸ γνωρίσω ἀκριβῶς τοῦτο), μὲ ὑπεραύγασες λοιπὸν καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα μοῦ ἐμφανίσθηκες ὅλος σὲ ὅλον, ἐνῶ ἔβλεπα καλά. Ὅταν δὲ εἶπα,

γοντά με, «τίς ποτε ἦς;», τότε φωνῆς με πρῶτον τὸν ἄσωτον κατηξίωσας καὶ οὕτως προσηνῶς προσεφθέγξω μοι, ἔξανισταμένῳ καὶ θαμβουμένῳ καὶ τρέμοντι καὶ ἐν ἔμαντῷ ποσῶς ἐννοοῦντι καὶ λέγοντι· «Τί ποτε ἄρα
5 ἡ δόξα αὕτη καὶ τὸ τῆς λαμπρότητος ταύτης μέγεθος βούλεται; Πῶς δὲ ἡ πόθεν ἐγὼ τοιούτων ἀγαθῶν κατηξίωμαι;». «Ἐγώ, φησὶν, εἰμὶ ὁ Θεὸς ὁ δὲ διὰ σέ γεγονὼς ἄνθρωπος, καὶ ὅτι με ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐπεξήτησας, ἰδὸν ὑπάρξεις ἀπὸ τοῦ νῦν ἀδελφός μου καὶ
10 συγκληρονόμος μου καὶ φίλος μου». Ἐπὶ τούτοις οὖν καταπλαγέντος μου καὶ τῆ ψυχῇ ἐκχυθέντος καὶ τὴν ἰσχὺν διασκορπισθέντος «καὶ τίς εἰμι» ἀνταποκριθέντος «ἐγὼ ἡ τί πεποίηκα ὁ ἄθλιος, Δέσποτα, καὶ ταλαίπωρος, ἵνα με τοιούτων ἀγαθῶν ἄξιον καταστήσης καὶ
15 τοιαύτης δόξης συμμετόχον καὶ συγκληρονόμον ποιήσης;», λογισαμένου μου δὲ ταύτην ὑπὲρ νοῦν εἶναι τὴν δόξαν καὶ τὴν χαρὰν, ὁ Δεσπότης πάλιν σύ, οἷονεὶ φίλος φίλῳ διαλεγόμενος διὰ τοῦ ἐν ἔμοι λαλοῦντος σοῦ Πνεύματος, εἰπὰς μοι· «Ταῦτα διὰ μόνην τὴν πρόθεσιν
20 καὶ προαίρεσιν καὶ πίστιν ἔδωρησάμην σοι καὶ ἔτι δωρήσομαι. Τί γὰρ ἔχεις ἄλλο ἢ ἔσχες ποτὲ σόν, γυμνὸς παρ' ἔμοῦ παραχθείς, ἵνα ἐκεῖνο λαβὼν ἀντ' ἐκείνου ταῦτά σοι δώσοιμι; Ἐὰν γὰρ μὴ λυθῆς τῆς σαρκός, τὸ τέλειον οὐ θεάσῃ, οὐδὲ ἐπαπολαῦσαι ὅλου αὐτοῦ ἰ-
25 σχύσεις καλῶς». Ἐμοῦ δὲ εἰπόντος· «Καὶ τί τούτου μείζον εἶτε λαμπρότερον; Ἐμοὶ τέως ἀρκεῖ τὸ οὕτως εἶναι καὶ μετὰ θάνατον». «Ὡς λίαν εἰ σὺ μικρόψυχος, εἶπας, τοῖς τοιούτοις ἀρκούμενος. Ταῦτα γὰρ πρὸς τὰ μέλλοντα ἴσον εἰσὶν ἱστορηθέντος ἐν χάρτη οὐρανοῦ καὶ
30 ταῖς χερσὶ κρατουμένου· ὅσῳ γὰρ οὗτος τοῦ ἀληθινοῦ

«ὦ Δέσποτα, ποιός εἶσαι λοιπόν;», τότε γιὰ πρώτη φορά μὲ ἀξίωσε φωνῆς τὸν ἄσωτο καὶ μοῦ ὠμίλησες ἔτσι γλυκᾶ, καθὼς ἐσηκωνόμουν θαμβωμένος καὶ ἔντρομος καὶ προσπαθοῦσα κάπως νὰ καταλάβω λέγοντας: «Τί θέλει ἄραγε αὐτὴ ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο αὐτῆς τῆς λαμπρότητος; Πῶς δὲ ἢ ἀπὸ ποῦ ἀξιώθηκα ἐγὼ τέτοιων ἀγαθῶν;». «Ἐγώ, λέγει, εἶμαι ὁ Θεὸς ποῦ ἔγινα ἄνθρωπος γιὰ σένα κι' ἐπειδὴ μὲ ἐπεζήτησες μὲ ὅλη σου τὴν ψυχὴ, ἴδου ἀπὸ τῶρα θὰ εἶσαι ἀδελφός μου καὶ συγκληρονόμος μου καὶ φίλος μου». Κατάπληκτος λοιπὸν ἐγὼ ἀπὸ αὐτὰ, μὲ φοβισμένη τὴν ψυχὴ καὶ παραλυμένη τὴν δύναμι, ἀνταπήντησα, «καὶ ποιός εἶμαι ἐγὼ ἢ τί ἔπραξα ὁ ἄθλιος, Δέσποτα, καὶ ταλαίπωρος, γιὰ νὰ μὲ καταστήσης τέτοιων ἀγαθῶν ἄξιο καὶ νὰ μὲ κάμης τέτοιας δόξης συμμετόχο καὶ συγκληρονόμο;». Ἐνῶ δὲ ἐσκεπτόμουν ὅτι ἡ δόξα αὐτὴ καὶ χαρὰ εἶναι ὑπεράνω τοῦ νοῦ, ἐσὺ ὁ Δεσπότης πάλι, ποῦ διαλέγεσαι σὰν φίλος μὲ φίλο διὰ τοῦ μέσα μου λαλοῦντος Πνεύματος¹⁸, μοῦ εἶπες: «Αὐτὰ σοῦ τὰ ἐδώρισα γιὰ μόνη τὴν πρόθεσι καὶ προαίρεσι καὶ πίστι σου καὶ ἀκόμη θὰ σοῦ δωρίσω. Διότι τί ἄλλο ἔχεις ἢ εἶχες ποτὲ δικό σου, ἀφοῦ ἐδημιουργήθηκες γυμνός ἀπὸ ἐμέ, ὥστε παίρνοντας ἐκεῖνο νὰ σοῦ δώσω γιὰ ἐκεῖνα αὐτὰ; Ἐὰν δὲν λυθῆς ἀπὸ τὴν σάρκα δὲν θὰ ἰδῆς τὸ τέλειο οὔτε θὰ μπορέσης νὰ τὸ ἀπολαύσης ὀλόκληρο καλῶς». Ἐνῶ δὲ ἐγὼ εἶπα, «Καὶ τί εἶναι μεγαλύτερο ἢ λαμπρότερο ἀπὸ αὐτό; Σ' ἐμένα πλέον ἀρκεῖ νὰ εἶμαι ἔτσι καὶ μετὰ θάνατο», ἀπάντησες, «πόσο μικρόψυχος εἶσαι ποῦ ἀρκεῖσαι σ' αὐτὰ τὰ λίγα! Πραγματικὰ αὐτὰ, συγκρινόμενα μὲ τὰ μέλλοντα, εἶναι σὰν οὐρανός ζωγραφισμένος σὲ χάρτη καὶ κρατούμενος στὸ χέρι

οὐρανοῦ ἀπολείπεται, τοσοῦτω πλέον ἀσυγκρίτως ἢ μέλλουσα δόξα ὑπὲρ τὴν νῦν ὀρωμένην σοι ἀποκαλυφθήσεται».

11

Ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησας καὶ μικρὸν μικρὸν ὁ γλυ-
 5 κὺς καὶ καλὸς Δεσπότης ἐκρύβης ἐξ ὀφθαλμῶν μου, εἶτε
 ἐμοῦ μακρύναντος ἀπὸ σοῦ, εἶτε σοῦ ἀπ' ἐμοῦ ἀπελθόν-
 τος, οὐκ οἶδα. Τέως δ' οὖν ἐγενόμην πάλιν ὅλος ἐν ἑ-
 μαυτῷ, ποθὲν νομίσας ἔλθειν, καὶ εἰσηλθὼν ἐν τῷ πρώτῳ
 σκηνώματι. Ὅθεν μιμησκόμενος τοῦ κάλλους τῆς δό-
 10 ξης καὶ τῶν ρημάτων σου, περιπατῶν, καθεζόμενος, ἑ-
 σθίων, πίνων καὶ προσευχόμενος, ἔκλαιον καὶ ἐν χαρᾷ
 διῆγον ἐνεκφράστῳ, γνωρίσας σε, τὸν Ποιητὴν τῶν ἀ-
 πάντων. Πῶς γὰρ καὶ μὴ ἔχαιρον; Ἀλλὰ γὰρ πάλιν λυ-
 πούμενος καὶ οὕτως αὔθις ἰδεῖν σε ἐπιποθῶν, ὡς ἀπῆλ-
 15 θὸν ποτε πρὸς τὸ τὴν ἄχραντον εἰκόνα τῆς σὲ τεκούσης
 ἀσπάσασθαι καὶ ταῦτη προσέπεσα, αὐτὸς πρὸ τοῦ ἀνα-
 στῆναί με, ἐντὸς τῆς ταλαιπώρου καρδίας μου, ὡς φῶς
 ἀποτελέσας αὐτήν, ὠράθης μοι, καὶ τότε ἔγνων ὅτι ἐν
 ἐμοί σε γνωστῶς ἔχω. Ἀπὸ οὖν τότε οὐχὶ μνημονεύων
 20 σου καὶ τῶν περὶ σὲ ἡγάπων σε ἀπὸ τῆς τῶν τοιούτων
 μνήμης, ἀλλ' ἐν ἐμοί σέ, τὴν ἐνυπόστατον ἀγάπην, ἔχειν
 ἐπ' ἀληθείας ἐπίστευσα. Ἡ γὰρ ὄντως ἀγάπη σὺ εἶ, ὁ
 Θεός.

12

Τῇ οὖν πίστει ἢ ἐλπίς ἐμφυτευθεῖσα καὶ ἐν αὐτῇ
 25 ὑπὸ τῆς μετανοίας καὶ τῶν δακρῶν ποτισθεῖσα, ἔπειτα
 καὶ ὑπὸ τοῦ σοῦ φωτὸς ἐλλαμφθεῖσα, ἔρριζώθη καὶ ηὐ-
 ξήθη καλῶς. Εἶτα σὺ αὐτός, ὁ καλὸς τεχνίτης καὶ δη-
 μιουργός, παραγεγονῶς διὰ τῆς τῶν πειρασμῶν μαχαί-
 ρας, φημί δὴ τῆς ταπεινώσεως, τοὺς εἰς πολὺ ὕψος
 30 ἀναχθέντας περιττοὺς κλῶνας τῶν λογισμῶν ἐφελών,

διότι ὅσο ἀπέχει αὐτός ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ οὐρανό, τόσο ἀσυγκρίτως ἀνώτερη ἀπὸ τὴν σήμερα βλεπομένη θὰ σοῦ ἀποκαλυφθῇ ἡ μέλλουσα δόξα»¹⁹.

11 Ἄφοῦ εἶπες αὐτά, ἐσιώπησες καὶ λίγο λίγο ἐκρύφθηκες ἀπὸ τὰ μάτια μου, ὁ γλυκὺς καὶ καλὸς Δεσπότης, εἶτε διότι ἐγὼ ἀπομακρύνθηκα ἀπὸ ἐσέ εἶτε διότι ἔφυγες ἐσὺ ἀπὸ ἐμέ, δὲν γνωρίζω. Τότε λοιπὸν ἐπέστρεψα πάλι ἐντελῶς στὸν ἑαυτό μου, νομίζοντας ὅτι ἀπὸ κάπου ἦλθα, καὶ εἰσῆλθα στὸ προηγούμενο σκῆνωμά μου. "Ἔτσι, ἐνθυμούμενος τὸ κάλλος τῆς δόξης καὶ τῶν λόγων σου, περιπατώντας, καθήμενος, τρώγοντας, πίνοντας καὶ προσευχόμενος, ἔκλαια καὶ ἐπερνοῦσα μὲ ἀνέκφραστη χαρά, ἀφοῦ ἐγνώρισα ἐσέ, τὸν ποιητὴ τῶν ὄλων. Πῶς νὰ μὴ ἐχαιρόμουν δέ; Ἐν τούτοις πάλι λυπούμενος καὶ ποθώντας πάλι νὰ σέ ἰδῶ ἔτσι, ὅταν ἐπῆγα κάποτε ν' ἀσπασθῶ τὴν ἀχραντὴ εἰκόνα τῆς Μητρὸς σου καὶ προσκύνησα σ' αὐτήν, ἐσύ, προτοῦ σηκωθῶ, μοῦ ἐμφανίσθηκες μέσα στὴν ταλαίπωρη καρδιά μου, σὰν νὰ τὴν κατέστησες φῶς, καὶ τότε ἐγνώρισα ὅτι σέ ἔχω μέσα μου συνειδητῶς. Ἀπὸ τότε λοιπὸν δὲν σέ ἀγαποῦσα ἀπὸ τὴν ἐνθύμησι σου καὶ τῶν ἰδικῶν σου, ἀλλὰ ἐπίστευσα ὅτι ἔχω ἀληθινὰ μέσα μου ἐσέ, τὴν ἐνυπόστατη ἀγάπη. Διότι ἡ πραγματικὴ ἀγάπη εἶσαι ἐσύ, ὁ Θεός.

12 Ἡ ἐλπίς λοιπὸν, ἀφοῦ ἐφυτεύθηκε στὴν πίστι κι' ἐποτίσθηκε σ' αὐτήν ἀπὸ τὴν μετάνοια καὶ τὰ δάκρυα, ἔπειτα δὲ ἐλλάμφθηκε ἀπὸ τὸ φῶς σου, ἐρριζώθηκε καὶ αὐξήθηκε καλά. Ἀργότερα ἦλθες ἐσὺ ὁ ἴδιος, ὁ καλὸς τεχνίτης καὶ δημιουργός, γιὰ νὰ κόψης μὲ τὴν μάχαιρα τῶν πειρασμῶν, δηλαδὴ τὴν ταπείνωσι, τοὺς περιττοὺς κλώνους τῶν λογισμῶν ποὺ ξεπετάχθηκαν ψηλά, καὶ στὴν ἐλπίδα μόνη

τῆ ἐλπίδι μόνη, ὡς ἐν μιᾷ ρίζῃ δένδρου, τὴν σὴν ἀγίαν ἀγάπην ἐκκέντρισας. Ταύτην οὖν ὁρῶν ὁσημέραι αὐξάνουσαν καὶ ἀεὶ ὁμιλοῦσάν μοι, μᾶλλον δὲ διὰ ταύτης σὺ καὶ διδάσκων καὶ περιλάμπων με, ὡς ἤδη ὑπὲρ πᾶσαν πίστιν γερονῶς καὶ ἐλπίδα, οὕτω χαίρων διάκειμαι, καθὰ καὶ Παῦλος βοᾷ λέγων, «ὁ γὰρ τις βλέπει, τί καὶ ἐλπίζει;». Εἰ οὖν ἐγὼ σὲ ἔχω, τί πλέον ἐλπίσω;

13 «Ἐκουσόν τι» πάλιν ἔφησας, Δέσποτα. «Ὡσπερ τὸν ἥλιον ὁρᾷς ἐν τοῖς ὕδασι, ἐκεῖνον δὲ αὐτὸν οὐδόλως τότε μᾶλλον κάτω νεύων ὁρᾷς, οὕτω καὶ τὸ ἐν σοὶ γινόμενον νόει μοι καὶ ἀσφαλίζου σεαυτὸν καὶ σπούδαζε ἀεὶ ἐντός σου καθαρῶς καὶ τρανῶς, ὡς τὸν ἥλιον ἐν τοῖς καθαροῖς ὕδασι, καθορᾷν με· καὶ εἶθ' οὕτως ἰδεῖν με, ὡσπερ εἶπόν σοι, καταξιωθήσῃ καὶ μετὰ θάνατον. Εἰ δὲ μή, ὁ κύκλος ὄλος τῶν ἔργων καὶ κόπων καὶ λόγων σου τούτων ὠφελήσουσί σε οὐδέν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ μειζόνως κατακρινούσι καὶ πλείονα θλιψίν σοι προξενήσουσιν, ἐπειδήπερ, ὡς ἀκούεις, «δυνατοὶ δυνατῶς ἔτασθήσονται». Καὶ γὰρ οὐχ οὕτω πένητι ἐκ γενετῆς αἰσχύνῃς αἰτία γίνεται ἢ πενία, οὐδὲ ἢ ἐκ ταύτης λύπη ἐπὶ τοσοῦτον λυπεῖ, ὡς τῷ πλουτήσαντι καὶ δοξασθέντι καὶ ὑψωθέντι καὶ τῷ ἐπὶ γῆς βασιλεῖ οἰκειωθέντι, εἶτα πάντων ἐκπεσόντι ἐκείνων καὶ εἰς παντελεῆ πτωχείαν κατενεχθέντι, καίτοι μὴ οὐχ οὕτως ὄντων τῶν πραγμάτων ἐν τοῖς ἐπιγείοις καὶ ὁρωμένοις καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς πνευματικοῖς πράγμασι καὶ ἀοράτοις. Τοῖς μὲν γὰρ ἐκπεσοῦσι τῆς φιλίας καὶ δουλείας τοῦ ἐπιγείου βασιλέως ἐκ τινος αἰτίας, τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς κυρίου εἶναι καὶ ἐπαπολαύειν αὐτῶν καὶ ζῆν ἔξεστιν, ἐμοῦ δὲ **30** τῆς ἀγάπης καὶ φιλίας εἰ ἐκπέσειέ τις, ζῆν ὄλως οὐ

20. Ρωμ. 8, 23.

21. Σοφ. Σολ. 6, 6.

22. Ἐξακολουθεῖ νὰ ὁμιλῇ ὁ Χριστός.

ἐμβολίασες τὴν ἁγία ἀγάπη σου σὰν μία ρίζα δένδρου. Βλέποντας λοιπὸν αὐτὴν ν' αὐξάνεται καθημερινῶς καὶ νὰ μοῦ ὀμιλῇ παντοτινὰ, μᾶλλον δὲ ὅτι δι' αὐτῆς σὺ εἶσαι ποὺ μὲ διδάσκεις καὶ μὲ περιλάμπεις, σὰν νὰ ὑπερέβηκα ἤδη κάθε πίστι καὶ ἐλπίδα, ζῶ μὲ τόσο χαρούμενη διάθεσι, ὅπως ὁ Παῦλος διακηρύσσει, «ὅτι βλέπει κανεὶς, τί νόημα ἔχει νὰ τὸ ἐλπίζη;»²⁰. Ἐὰν λοιπὸν ἐγὼ σὲ ἔχω, τί νὰ ἐλπίσω περισσότερο;

13

«Ἄκουσε λίγο», εἶπες πάλι Δέσποτα. «Ὅπως βλέπεις τὸν ἥλιο στὰ ὕδατα, αὐτὸν τὸν ἴδιο ὅμως δὲν τὸν βλέπεις καθόλου, ἀφοῦ τότε μᾶλλον σκύβεις πρὸς τὰ κάτω, ἔτσι νὰ ἐκλαμβάνης καὶ τὸ γινόμενο σὲ σένα· νὰ ἀσφαλίζης λοιπὸν τὸν ἑαυτὸ σου καὶ νὰ φροντίζης νὰ μὲ καθορᾶς μέσα σου καθαρῶς καὶ σαφῶς σὰν τὸν ἥλιο στὰ καθαρὰ ὕδατα· καὶ ἔπειτα θὰ καταξιωθῆς νὰ μὲ ἰδῆς ἔτσι, ὅπως σοῦ εἶπα, καὶ μετὰ θάνατο. Εἰ δὲ μὴ, ὀλόκληρος ὁ κύκλος αὐτῶν τῶν ἔργων καὶ κόπων καὶ λόγων σου δὲν θὰ σὲ ὠφελήσουν καθόλου, μᾶλλον δὲ θὰ σὲ κατακρίνουν αὐστηρότερα καὶ θὰ σοῦ προξενήσουν μεγαλύτερη θλίψι, ἐπειδὴ ὅπως ἀκούεις ὅτι δυνατοὶ θὰ κριθοῦν δυνατὰ²¹. Ἄλλωστε ἡ πενία δὲν γίνεται αἰτία τόσης ἐντροπῆς στὸν γεννημένο πένητα, καὶ ἡ ἀπὸ αὐτὴν λύπη δὲν τὸν λυπεῖ τόσο πολὺ, ὅσο ἐκείνον ποὺ ἐπλούτησε καὶ ἐδοξάσθηκε, ποὺ ὑψώθηκε καὶ συνδέθηκε μὲ τὸν ἐπίγειο βασιλέα, ἔπειτα δὲ ἐξέπεσε ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα καὶ κατάντησε σὲ ἐλεεινὴ πτωχεία, ἂν καὶ τὰ ἐπίγεια καὶ ὀρώμενα πράγματα δὲν εἶναι τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τὰ πνευματικὰ καὶ ἀόρατα. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ γιὰ κάποια αἰτία ἐκπίπτουν ἀπὸ τὴν φιλία καὶ ὑπηρεσία τοῦ ἐπιγείου βασιλέως, δικαιοῦνται νὰ μείνουν κύριοι τῶν ὑπαρχόντων τους καὶ νὰ τὰ ἀπολαύουν καὶ νὰ ζοῦν, ἐὰν δὲ ἐκπέση κανεὶς ἀπὸ τὴν δική μου²²

δύναται — ἡ ζωὴ γὰρ αὐτοῦ ἐγὼ εἶμι —, ἀλλ' εὐθὺς ἀπάντων γυμνοῦται καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμοῦ τε καὶ αὐτοῦ αἰχμάλωτος παραδίδοται, ὃν ἐκεῖνοι λαβόντες ὑπὲρ τῆς προτέρας αὐτοῦ εὐνοίας καὶ ἀγάπης, ἧς πρὸς με ἐκέκμητο, 5 μανιωδέστερον αὐτῷ ἐπεμβαίνουσι, τιμωροῦντες, καταγελῶντες καὶ καταπαίζοντες.

14

Ναὶ ὄντως, πανάγιε Βασιλεῦ, οὕτως εἶναι καὶ γὰρ πιστεύω σοι τῷ Θεῷ μου καὶ προσπίπτων καθικετεύω σε, φύλαξόν με τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον ὃν ἠλέησας, καὶ 10 τὸ φυτὸν τῆς ἀγάπης σου, ὅπερ ἐνεκέντρισας ἐν τῷ δένδρῳ τῆς ἐλπίδος μου, τῇ δυνάμει σου στήριξον, μὴ ὑπὸ ἀνέμων σεισθῆ, μὴ ὑπὸ καταιγίδος θραυσθῆ, μὴ ὑπὸ ἐχθροῦ τινος ἐκσπασθῆ, μὴ ὑπὸ ἀμελείας καύσωνος φλεχθῆ, μὴ ὑπὸ ραθυμίας καὶ μετεωρισμῶν ξηρανθῆ, 15 μὴ ὑπὸ φιλοδοξίας τέλεον ἐξαφανισθῆ. Σὺ γὰρ οἶδας, ὁ τοῦτο καὶ χαρισάμενος καὶ κατεργασάμενος ἐν ἐμοί, ὅτι ἔνεκεν τούτου ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου εἶμι ἀβοήθητος, τὸν γὰρ συνεργόν μου καὶ βοηθόν, σὸν δὲ ἀπόστολον, ὡς αὐτὸς ἠβουλήθη ἀπ' ἐμοῦ σωματικῶς ἀπεχώ- 20 ρισας. Σὺ γινώσκεις μου τὴν ἀσθένειαν, σὺ ἐπίστασαι τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν εἰς ἅπαν ἀδυναμίαν μου. Τοιγαροῦν διὰ τοῦτο σπλαγχνίσθητι ἐπὶ πλεῖον ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπ' ἐμοί ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος. Προσπίπτω σοι ἀπὸ καρδίας, ἵνα μὴ ἐάσης με εἰς τὸ θέλημά μου, ὁ ποιή- 25 σας τοσαῦτα καλὰ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ἐν τῇ σῇ ἀγάπῃ ἱδρυσόν μου τὴν ψυχὴν καὶ ἐν ταύτῃ ριζῶσαι τὴν σὴν ἀγάπην ποιήσον ἀσφαλῶς, ἵνα κατὰ τὴν ἄχραντον καὶ ἀγίαν καὶ ἀψευδῆ σου ἐπαγγελίαν σὺ ἧς ἐν ἐμοί καὶ γὰρ ὑπάρχω ἐν σοί, καὶ σκέπωμαι ὑπ' αὐτῆς καὶ γὰρ σκέπω 30 καὶ φυλάττω αὐτὴν ἐν μοί, καὶ σὺ μὲν βλέπῃς με, Δέ-

23. Ἰω. 11, 25. 14, 6. Φιλιπ. 1, 20.

24. Ἰω. 14, 20.

ἀγάπη καὶ φιλία δὲν μπορεῖ νὰ ζήση καθόλου —διότι ἐγὼ εἶμαι ἡ Ζωὴ του²³— ἀλλ' εὐθύς ἀμέσως γυμνώνεται ἀπὸ ὅλα καὶ παραδίδεται αἰχμάλωτος στοὺς ἐχθροὺς ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ πιάνοντάς τον, λόγῳ τῆς προηγουμένης εὐνοίας καὶ ἀγάπης ποὺ εἶχε πρὸς ἐμέ, τοῦ ρίχνονται μα-
νωδέστερα, τιμωρώντας, καταγελώντας, περιπαίζοντάς
τον».

14 Ναὶ πραγματικά, πανάγιε Βασιλεῦ, ἔτσι πιστεύω κί ἐγὼ σ' ἐσὲ τὸν Θεό μου ὅτι εἶναι τὰ πράγματα καὶ προσπίπτοντας σὲ καθικετεύω, φύλαξέ με τὸν ἁμαρτωλὸ καὶ ἀνάξιο ποὺ ἐλέησες, καὶ στήριξε μὲ τὴν δύναμί σου τὸ φυτὸ τῆς ἀγάπης σου ποὺ ἐμβολίασες στὸ δένδρο τῆς ἐλπίδος μου, γιὰ νὰ μὴ σεισθῆ ἀπὸ ἀνέμους, νὰ μὴ σπάσῃ ἀπὸ καταιγίδα, νὰ μὴ ξερριζωθῆ ἀπὸ κάποιον ἐχθρὸ, νὰ μὴ καῖ ἀπὸ καύσωνα ἀμελείας, νὰ μὴ ξηραθῆ ἀπὸ ραθυμία καὶ ἀσωτία, νὰ μὴ ἐξαφανισθῆ τελείως ἀπὸ φιλοδοξία. Διότι ἐσύ, ποὺ μοῦ τὸ ἐχάρισες καὶ τὸ ἐκαλλιέργησες μέσα μου, γνωρίζεις ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ εἶμαι ἀβοήθητος ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο, διότι τὸν συνεργό μου καὶ βοηθό, καὶ ἀπόστολό σου, ὅπως ἠθέλησες ἐσύ, τὸν ἐχῶρισες σωματικῶς ἀπὸ ἐμέ. Σὺ γνωρίζεις τὴν ἀσθένειά μου, σὺ ξεύρεις τὴν ταλαιπωρία καὶ τὴν ἀδυναμία μου σὲ ὅλα. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἀπὸ τώρα σπλαγχνίσου με περισσότερο, πολυεύσπλαγχνε Κύριε. Σοῦ προσπίπτω ἀπὸ καρδιά, γιὰ νὰ μὴ μὲ ἀφήσῃς στὸ θέλημά μου, ἐσύ ποὺ τόσα καλὰ ἔκαμες σ' ἐμέ, ἀλλὰ στερέωσες τὴν ψυχὴ μου στὴν ἀγάπη σου καὶ ρίζωσες σ' αὐτὴν δυνατὰ τὴν ἀγάπη σου, ὥστε κατὰ τὴν ἄχραντη καὶ ἁγία καὶ ἀδιάψευστη ἐπαγγελία σου ἐσύ νὰ εἶσαι σ' ἐμέ κί ἐγὼ νὰ ὑπάρχω σὲ σέ²⁴, νὰ σκεπάζωμαι ἀπὸ αὐτὴν κί ἐγὼ νὰ τὴν σκεπάζω καὶ φυλάττω μέσα μου,

σποτα, ἐν αὐτῇ καγὼ δὲ ὄρᾱν σε καταξιοῦμαι δι' αὐτῆς, νῦν μὲν ὡς ἐν ἑσόπτρῳ, καθὼς εἶπας, καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ ἐν ὅλῃ τῇ ἀγάπῃ ὅλον σε, τὸν ἀγάπην ὄντα καὶ οὕτω καλεῖσθαι καταξιώσαντα ὅτι σοὶ πρέπει πᾶσα
5 εὐχαριστία, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

κι' ἐσὺ μὲν, Δέσποτα, νὰ μὲ βλέπῃς σ' αὐτήν, ἐγὼ δὲ νὰ καταξιώνωμαι νὰ σὲ βλέπῶ δι' αὐτῆς, τώρα μὲν σὰν σὲ καθρέπτη, ὅπως εἶπες, καὶ σ' αἰνιγματῶς, τότε δέ, στὸ μέλλον, σὲ ὅλην τὴν ἀγάπη ὅλον ἐσὲ, ποὺ εἶσαι ἀγάπη καὶ ἔτσι καταξίωσες νὰ καλῆσαι²⁰· διότι σὲ σὲ πρέπει κάθε εὐχαριστία, δύναμις, τιμὴ καὶ προσκύνησις, στὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸ καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἄμην.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὸ σύντομο τοῦτο κείμενο φέρεται στὴν χειρόγραφο παράδοσι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Διαδόχου Φωτικῆς καὶ συχνότερα τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου.

Δὲν ὑπάρχουν ἄλλες μαρτυρίες γιὰ ν' ἀποφασίσωμε περὶ τοῦ συγγραφέως, διότι τὸ περιεχόμενο θὰ μπορούσε νὰ ταιριάσῃ καὶ στοὺς δύο.

Ἐπειδὴ τὸ περιεχόμενό του εἶναι τόσο σύντομο καὶ ἔχει ἀπολογητικὸ χαρακτῆρα, πρέπει ν' ἀναζητήσωμε ἓνα ἔντονο ἐξωτερικὸ ἐρέθισμα. Τέτοια ἐρεθίσματα εἶχε πολλά, ὅπως γνωρίζομε, ὁ Συμεῶν, ἀλλὰ εἶχε καὶ ὁ Διαδόχος. Ὁ Διαδόχος ὅμως εἶχε γράψῃ σὲ ἀνταπόκρισι πρὸς αὐτὸν τὴν Ὁρασι, πὺν εἶναι ἐπίσης σὲ ἐρωταποκρίσεις καὶ ἔχει παρόμοιο περιεχόμενο. Ἐπειδὴ θὰ ἦταν δύσκολο νὰ πιστεύσωμε ὅτι θὰ ἐπιλαμβανόταν τοῦ ἰδίου θέματος μὲ τὸν ἴδιο τρόπο γιὰ δευτέρα φορά, δύσκολα θὰ μπορούσαμε νὰ ἀποδώσωμε καὶ τὸ ἔργο τοῦτο σ' αὐτόν.

Ὅπως ἔχομε παρατηρήσει, ὁ Συμεῶν εἶχε γνῶσι τῶν ἔργων τοῦ Διαδόχου καὶ υἱοθέτησε σὲ πολλά σημεῖα τὴν ὀρολογία του. Εἶχε λόγους εἰς βάσι νὰ μιμηθῇ τὸν ἀπώτερο ἐκεῖνον διδάσκαλο, γράφοντας ἓνα σύντομο κείμενο σ' ἐρωταποκρίσεις περὶ τῆς θεᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν μορφή τοῦ φωτός. Ἄν ἔτσι ἔ-

*χουν τὰ πράγματα, τότε τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι ἀπάντη-
σις στὴν ἀμφισβήτησι τῆς θεᾶς τοῦ Θεοῦ ὡς φωτὸς
ἀπὸ τὸν Στέφανο Νικομηδείας καὶ τοὺς ὁπαδούς του.*

*Τὸ σύντομο τοῦτο σύγγραμμα ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη
φορὰ ἀπὸ τὸν E. des Places, στὸ περιοδικὸ Recherches
de Science Religieuse. Τὸ κείμενό του ἐκδίδεται ἔδῳ μὲ
δύο μόνο ὀρθογραφικὰς διορθώσεις.*

ΚΕΙΜΕΝΟΝ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ

1 Ἐρώτ. Τί ἦν ἐν τῷ κόσμῳ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι;

Ἀπάντ. Θεός, ὁ τὸν κόσμον ποιήσας.

2 Ἐρώτ. Μήπω ὄντος τοῦ κόσμου, πῶς ἦν ἐν τῷ
5 κόσμῳ;

Ἀπάντ. Ὅτι, καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἐν τῷ Θεῷ πάντως ὡς γεγονῶς ἦν ὁ κόσμος καθὸ καὶ οἱ μήπω παραχθέντες ἄνθρωποι ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς ἤδη γεγεννημένοι εἰσὶ παρὰ τῷ Θεῷ. Συνέστηκε γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα,
10 τα, καὶ τὰ μήπω κτισθέντα, εἰ καὶ μὴ καταλαμβάνονται παρ' ἡμῶν.

3 Ἐρώτ. Εἰ οὖν, ὡς λέγεις, ἐν τῷ κόσμῳ ἦν ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι παρ' αὐτοῦ, τί γέγονεν ὁ Θεὸς ὅτε τὸν κόσμον τοῦτον παγήγαγεν; ἄρα διέστη τοῦ
15 κόσμου; Ἡ καὶ αὐθις ἐν τῷ κόσμῳ ἐστίν;

Ἀπάντ. Τόπω μὲν οὐ διέστη τῶν αὐτοῦ ποιημάτων ὁ ταῦτα ποιήσας Θεός· ποῦ γὰρ ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα τῆς ἰδίας πληρῶν θεότητος μεταστήσεται;

ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ

1 Ἐρώτ. Τί ὑπῆρχε στὸν κόσμο πρὶν δημιουργηθῆ ὁ κόσμος;

Ἀπάντ. Ὁ Θεὸς ποῦ ἐδημιούργησε τὸν κόσμο.

2 Ἐρώτ. Πῶς ἦταν στὸν κόσμο, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ὁ κόσμος;

Ἀπάντ. Διότι καὶ πρὶν νὰ γίνη, ὁ κόσμος ἦταν ὅπως δῆποτε στὸν Θεὸ σάν γεννημένος· ὅπως καὶ οἱ μὴ παραχθέντες ἄνθρωποι στὸν κόσμο εἶναι ἤδη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ σάν γεννημένοι ἤδη. Διότι ὑφίστανται σ' αὐτὸν τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ τὰ μὴ κτισθέντα, ἔστω καὶ ἂν δὲν καταλαμβάνονται ἀπὸ μᾶς.

3 Ἐρώτ. Ἐὰν λοιπόν, ὅπως λέγεις, ὁ Θεὸς ἦταν στὸν κόσμο, πρὶν νὰ δημιουργηθῆ ἀπὸ αὐτὸν ὁ κόσμος, τί ἔγινε ὁ Θεὸς ὅταν παρήγαγε τὸν κόσμο τοῦτον. Ἴσως ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν κόσμο; ἢ εἶναι ἀκόμη στὸν κόσμο;

Ἀπάντ. Τοπικῶς μὲν δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὰ ποιήματά του ὁ Θεὸς ποῦ τὰ ἐποίησε· διότι ποῦ νὰ μεταστηθῆ ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ πληρῶν τὰ πάντα μὲ τὴν θεό-

τῆ δὲ φύσει καὶ τῆ οὐσίᾳ καὶ τῆ ὑποστάσει καὶ τοῖς λοιποῖς ἰδιώμασι πάσης κτιστῆς ὑπέγκειται φύσεως καὶ ἀμετρήτως καὶ ἀκαταλήπτως ταύτης διέστηκεν.

4 Ἐρώτ. Πῶς, τόπῳ μὴ διεστηκῶς ἀλλὰ πανταχοῦ,
5 ὡς λέγεις, παρῶν, ἀποκεχωρισμένος τῶν πάντων ἐστίν;

Ἄπαντ. Δυσνόητον μὲν τὸ ἐρώτημα, οὐ μέντοι γε δύσφραστον. Θεῶ δὲ ἀδυνατεῖ οὐδέν· ὅθεν δυνατός ἐστι καὶ περὶ τούτων πληροφορησαί σε. Ἄλλ' ἀκουε συνετῶς καθάπερ ὁ νοῦς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων οὔτε συνέ-
10 χεται ὑπὸ τοίχων οὔτε τόπῳ περιορίζεται, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα οἰκίσκῳ ἐγκλείεται καὶ δεσμοῖς περισφίγγεται, αὐτὸς δ' ἐκτός ἐστι τούτων καὶ ἐλευθερίως πανταχοῦ περιείσιν, μήτε τοῦ σώματος χωριζόμενος μήτε τῆς οἰκίας μακρὰν γινόμενος, ἀλλ' οἶονεὶ καὶ σύνεστι τούτοις
15 κεχωρισμένος καὶ κεχώριστα ἠνωμένος αὐτοῖς, οὔτω καὶ ὁ Θεὸς πανταχοῦ καὶ ἐν πᾶσιν ἐστιν καὶ ἔξω πάντων καὶ οὐδαμοῦ τῆ φύσει καὶ τῆ οὐσίᾳ καὶ τῆ δόξῃ ἐστίν· ἀπερίγραπτος γάρ.

Ἐρώτ. Ὁ οὖν ἀπερίγραπτος πῶς τὰ πάντα πλη-
20 ροῖ; ὁ δὲ τὰ πάντα πληρῶν, πῶς ἀπερίγραπτος καὶ οὐδαμοῦ ἐστίν;

Ἄπαντ. Ἔστι μὲν οὖν ὁμολογουμένως πανταχοῦ ὁ Θεὸς καὶ τὰ πάντα πληροῖ, οὐ συγκεκραμένος δὲ ὅλως τοῖς ὀρωμένοις ἀλλὰ κεχωρισμένος τῷ τρόπῳ ὡπερ εἰ-

τητά του; Κατὰ τὴν φύσι δὲ καὶ τὴν οὐσία καὶ τὴν ὑπόστασι καὶ τὰ ἄλλα ἰδιώματα ὑπέγκειται ὅλης τῆς κτιστῆς φύσεως· καὶ εἶναι ἀπομακρυσμένος ἀπὸ αὐτῆ ἀμετρήτως καὶ ἀκαταλήπτως.

4 Ἐρώτ. Πῶς ὅμως, ἀφοῦ δὲν ἀπέχει τοπικῶς ἀλλ' εἶναι πανταχοῦ παρών, ὅπως λέγεις, εἶναι ἀποχωρισμένος ἀπὸ ὅλα;

Ἀπάντ. Τὸ ἐρώτημα, ἂν καὶ δυσνόητο, δὲν εἶναι δυσανάντητο· διότι γιὰ τὸν Θεὸ τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατο· ἐπομένως ἔχει τὴν δύναμι νὰ σὲ πληροφορήσῃ περὶ τούτων. Ἄλλ' ἄκουε μὲ σύνεσι. Ὅπως ὁ νοῦς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων οὔτε ἀπὸ τοίχους συγκρατεῖται οὔτε σὲ τόπο περιορίζεται, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα ἐγκλείεται σὲ οἰκίσκο καὶ περισφίγγεται σὲ δεσμά, αὐτὸς δὲ εἶναι ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ καὶ περιφέρεται παντοῦ ἐλεύθερος, χωρὶς οὔτε ἀπὸ τὸ σῶμα νὰ χωρίζεται οὔτε ἀπὸ τὴν οἰκία νὰ μένη μακριά, ἀλλὰ κάπως καὶ συνυπάρχει μὲ αὐτὰ χωρισμένος καὶ χωρίζεται ἐνωμένος μὲ αὐτὰ· ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς εὐρίσκεται παντοῦ καὶ σὲ ὅλα καὶ ἔξω ἀπὸ ὅλα, καὶ συγχρόνως δὲν εἶναι πουθενὰ κατὰ τὴν φύσι καὶ τὴν οὐσία καὶ τὴν δόξα· διότι εἶναι ἀπερίγραπτος.

5 Ἐρώτ. Ὁ ἀπερίγραπτος λοιπὸν πῶς πληροῖ τὰ πάντα; ὁ δὲ πληρῶν τὰ πάντα πῶς εἶναι ἀπερίγραπτος καὶ δὲν ὑπάρχει πουθενὰ;

Ἀπάντ. Ὁμολογουμένως βεβαίως ὁ Θεὸς εἶναι παντοῦ καὶ πληροῖ τὰ πάντα, καθόλου ὅμως συγκεκριμένος μὲ τὰ ὀρώμενα, ἀλλὰ χωρισμένος κατὰ τὸν τρόπο ποῦ

ῥήκαμεν· οὐδαμοῦ δέ ἐστι τὸ καθ' ἡμᾶς· οὐδεὶς γὰρ οἶ-
 δεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι, ποῦ ἐστὶν ὁ Θεός· εἰ γὰρ ἀκούεις
 παρεστάναι, ἀλλὰ τῷ θρόνῳ τῆς δόξης· καὶ πρὸς τὴν
 ἐκπεμπομένην λαμπρότητα ἀντιβλέπειν μὴ ἐξισχύοντες,
 5 φόβῳ τὰ ἑαυτῶν κατακαλύπτουσι πρόσωπα, καὶ ἐκθαμ-
 βουόμενοι τὸν θεῖον ὕμνον ἀσιγήτως ἀεὶ ἀναπέμπουσι· τῷ
 γὰρ ἀστέκτῳ τῆς δόξης καταπληττόμενοι, οὐδὲ ἐν περι-
 νοίᾳ γενέσθαι ἢ ἐννοῆσαι δύνανται, ποῦ ὁ δεσπότης ἢ ὁ-
 ποῖος αὐτὸς ἐκεῖνός ἐστιν· εἰ γὰρ πρὸς τὴν ἀπαστράπτου-
 10 σαν αἴγλην ἀντοφθαλμεῖν οὐκ ἰσχύσουσι, πῶς ἄρα πορρω-
 τέρῳ περιεργάζεσθαι δύναιτ' ἄν; "Οτι μὲν οὖν ἐστὶν ὁ
 Θεὸς καὶ πανταχοῦ ἐστὶ καὶ τὰ πάντα πλήροϊ, καὶ οἱ ἄγ-
 γελοι καὶ οἱ καθάραντες ἑαυτοὺς ἅγιοι ἐλλαμφθέντες καὶ
 φωτισθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἴσασι· τὸ δὲ ποῦ
 15 ἢ πῶς ἢ ὁποῖός ἐστιν, οὐδεὶς τῶν ἀπάντων γινώσκει, εἰ
 μὴ ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν καὶ ὁ Υἱὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦ-
 μα τὸ ἅγιον τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ὡς συναἰδιον τού-
 τοις καὶ ὁμοούσιον· ταῦτα γὰρ τὰ τρία, ὡς ἓν ὄντα, καὶ
 γινώσκουσιν ἑαυτὰ καὶ γινώσκονται ὑπ' ἀλλήλων. Ὡς
 20 αὐτὸς εἶπεν ὁ φύσει Θεὸς καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, «οὐδεὶς οἶ-
 δε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ
 οἰκοῦν ἐν αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ
 μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· καὶ πάλιν, «οὐδεὶς γινώσκει τὸν
 Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱός, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τὸν Υἱόν, εἰ
 25 μὴ ὁ Πατὴρ καὶ ὃ ἂν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι».

6

Ἐρώτ. Καὶ πῶς φησιν ὁ Χριστός, «μὴ καταφρο-
 νήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· οἱ γὰρ ἄγγελοι αὐτῶν
 διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ

1. Α' Κορ. 2, 11.
 2. Ματθ. 11, 27.

είπαμε. Πουθενά όμως δέν είναι κατά τήν δυνατοτήτά μας· διότι κανείς δέν γνωρίζει ποῦ εἶναι ὁ Θεός, οὔτε οἱ ἄγγελοι ἀκόμη· διότι, ἂν ἀκούης ὅτι αὐτοὶ παρίστανται πλησίον του, τοῦτο γίνεται πλησίον τοῦ θρόνου τῆς δόξης, καί μὴ μπορώντας ν' ἀντιβλέψουν πρὸς τήν ἐκπεμπομένη ἀπὸ αὐτὸν λαμπρότητα, καλύπτουν ἀπὸ φόβο τὰ πρόσωπά τους, καί θαμβωμένοι ἀναπέμπουν παντοτινὰ τὸν θεῖο ὕμνο ἀσίγαστα. Διότι καταπληττόμενοι ἀπὸ τὸ ἀβάστακτο τῆς δόξης, δέν μποροῦν οὔτε ν' ἀντιληφθοῦν οὔτε νὰ ἐννοήσουν, ποῦ εἶναι ὁ δεσπότης ἢ ποιοῦ εἶδους εἶναι. Πραγματικά, ἂν δέν ἔχουν τήν δύναμι νὰ ἀντιβλέψουν πρὸς τήν ἀστραφτερή αἴγλη, πῶς τότε θὰ μπορούσαν νὰ τὸν περιεργασθοῦν περισσότερο; Ὅτι βέβαια ὑπάρχει ὁ Θεός καί παντοῦ ὑπάρχει καί τὰ πάντα πληροῖ, τὸ γνωρίζουν καί οἱ ἄγγελοι καί οἱ ἅγιοι ποῦ ἐκαθάρισαν ἑαυτούς, ἀφοῦ ἐλλαμφθοῦν καί φωτισθοῦν ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Τὸ δὲ ποῦ ἢ πῶς ἢ ποιοῦ εἶδους εἶναι, κανείς ἀπολύτως δέν γνωρίζει, παρὰ μόνο ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸ καί ὁ Υἱὸς τὸν Πατέρα καί τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο τὸν Πατέρα καί τὸν Υἱὸ, ὡς συναῖδιο καί ὁμοούσιο μὲ αὐτούς. Πραγματικά αὐτὰ τὰ τρία, καθὼς εἶναι ἓνα, καί γνωρίζουν ἑαυτὰ καί γνωρίζονται ἀπὸ ἄλληλα. Ὅπως εἶπε ὁ ἴδιος ὁ φύσει Θεός καί Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κανείς δέν γνωρίζει τὰ τοῦ ἀνθρώπου, παρὰ μόνο τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ποῦ κατοικεῖ σ' αὐτόν· ἔτσι καί τὰ τοῦ Θεοῦ δέν γνωρίζει κανείς παρὰ μόνο τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ»¹· καί πάλι, «Κανείς δέν γνωρίζει τὸν Πατέρα, παρὰ μόνο ὁ Υἱός, καί κανείς δέν γνωρίζει τὸν Υἱὸ, παρὰ μόνο ὁ Πατὴρ καί σ' ὅποιον θέλει ὁ Υἱός νὰ τὸν ἀποκαλύψῃ»².

6 Ἐ ρ ὡ τ. Καί πῶς λέγει ὁ Χριστός, «μὴ καταφρονήσετε ἓνα ἀπὸ τοὺς μικροὺς τούτους· διότι οἱ ἄγγελοί του βλέπουν διὰ παντός τὸ πρόσωπο τοῦ Πατρὸς μου εὐρισκομένου

ἐν οὐρανοῖς», καὶ πάλιν, «μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται», σὺ δὲ λέγεις ὅτι καὶ οἱ ἄγγελοι ἀγνοοῦσιν ὁποῖος καὶ ποῦ ἐστὶν ὁ Θεός;

Ἄ π ά ν τ. Ὡσπερ τοῦ ἡλίου ἐν μεσημβρίᾳ λάμποντος
 5 τὸ ἐκπεμπόμενον μὲν ἐξ αὐτοῦ φῶς τρανῶς καθορῶμεν,
 αὐτὸν δὲ ἐκεῖνον κἂν ποσῶς κατιδεῖν καὶ καταμαθεῖν
 οὐκ ἰσχύομεν, ὅμως δὲ βλέπειν αὐτὸν ἐπ' ἀληθείας λέ-
 γομεν, οὕτω καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἅγιοι τὴν ἀπαστρα-
 πτούσαν δόξαν καθορῶντες τοῦ Πνεύματος, ἐν αὐτῇ καὶ
 10 τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα ὁρῶσιν· οὐχ οὕτως δὲ οἱ ἁ-
 μαρτωλοὶ καὶ ἀκάθαρτοι· ἐκεῖνοι γὰρ τυφλοῖς καὶ ἀναι-
 σθήτοις εἰκόασιν· ὥσπερ γὰρ οἱ τυφλοὶ τὸ φῶς τοῦ αἰ-
 σθητοῦ ἡλίου λάμπον οὐ βλέπουσιν, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ
 τὸ θεῖον φῶς ἀεὶ φαῖνον οὐ καθορῶσιν, οὕτε μὴν ἐπαι-
 15 σθάνονται τῆς θέρμης αὐτοῦ.

7 Ἐ ρ ώ τ. Τί οὖν βλέπουσιν οἱ κεκαθαρμένοι τὸν νοῦν
 καὶ τὴν καρδίαν;

Ἄ π ά ν τ. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ καὶ φῶς τὸ ἁ-
 κρότατον, ἕτερον οὐδὲν ὁρῶσιν οἱ αὐτὸν βλέποντες, εἰ
 20 μὴ φῶς· καὶ τοῦτο δῆλον ἔκ τε τῶν ἰδόντων λάμπαν τὸ
 πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ὡς τὸν ἡλίον, τὰ δὲ ἱμάτια αὐ-
 τοῦ γενόμενα ὡς τὸ φῶς· καὶ ἐκ Παύλου τοῦ ἀποστόλου,
 φῶς ἰδόντος τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίγνωσιν ἐπι-
 στρέψαντος καὶ ἐκ μυρίων ἐτέρων ἁγίων.

8 25 Ἐ ρ ώ τ. Πῶς οὖν πᾶσιν ὁράται, ἐπεὶ αἰδῖον καὶ ἀει-
 λαμπές φῶς ἐστὶν ὁ Θεός;

3. Ματθ. 18, 10.

5. Ματθ. 17, 2.

4. Ματθ. 5, 8.

6. Β' Κορ. 4, 6.

στοὺς οὐρανοὺς»³, καὶ πάλι, «μακάριοι εἶναι οἱ καθαροὶ στήν καρδιά, διότι αὐτοὶ θὰ ἴδουῦν τὸν Θεό»⁴, ἐσύ δὲ λέγεις ὅτι καὶ οἱ ἄγγελοι ἀγνοοῦν ποῖος εἶναι καὶ ποῦ εἶναι ὁ Θεός;

Ἀπάντ. Καθώς, ὅταν λάμπη ὁ ἥλιος τὸ μεσημέρι, τὸ μὲν ἐκπεμπόμενο ἀπὸ αὐτὸν φῶς τὸ βλέπομε καθαρά, αὐτὸν δὲ τὸν ἴδιο δὲν μπορούμε καθόλου νὰ τὸν ἀντικρύσωμε καὶ νὰ τὸν παρατηρήσωμε, ἀλλ' ὅμως λέγομε ὅτι τὸν βλέπομε ἀληθινά· ἔτσι καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἅγιοι, ἀντικρύζοντας τὴν ἀστραφτερὴ δόξα τοῦ Πνεύματος, βλέπουν σ' αὐτὴν καὶ τὸν Υἱὸ καὶ τὸν Πατέρα· ὅχι ὅμως ἔτσι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀκάθαρτοι, διότι αὐτοὶ ὁμοιάζουν μὲ τυφλοὺς καὶ ἀναισθήτους. Ὅπως δηλαδὴ οἱ τυφλοὶ δὲν βλέπουν τὸ φῶς τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου ὅταν λάμπη, ἔτσι λοιπὸν καὶ αὐτοὶ δὲν ἀντικρύζουν τὸ θεῖο φῶς ποῦ λάμπει παντοτινὰ καὶ οὔτε αἰσθάνονται τὴν θέρμη του.

7 Ἐρώτ. Τί βλέπουν λοιπὸν οἱ καθαρμένοι στὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά;

Ἀπάντ. Ἐπειδὴ ὁ Θεός εἶναι φῶς, καὶ μάλιστα τὸ ὑπέρτατο φῶς, τίποτε ἄλλο δὲν βλέπουν ὅσοι βλέπουν αὐτόν, παρὰ μόνο φῶς καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸ τόσο ἀπὸ ἐκείνους ποῦ εἶδαν νὰ λάμπη σὰν ἥλιος τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, τὰ δὲ ἱμάτιά του νὰ γίνωνται σὰν τὸ φῶς⁵, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸν Θεὸ ὡς φῶς καὶ ἐστράφηκε πρὸς τὴν ἐπίγνωσί του⁶ καὶ ἀπὸ μυριάδες ἄλλων ἀγίων.

8 Ἐρώτ. Πῶς λοιπὸν δὲν βλέπεται ἀπὸ ὅλους, ἀφοῦ εἶναι αἶδιο καὶ ἀειλαμπές φῶς ὁ Θεός;

Ἄπαντ. Ἐπειδὴ οὕτως ὠκονόμησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεός· ἵνα μηδεμίαν ἔχη κοινωνίαν τὸ σκότος ἐν τῷ φωτὶ μηδὲ ἐναγῆς καὶ βέβηλος μετὰ τοῦ ἁγίου καὶ καθάρου. Διὸ καὶ ὡς μέγα χάσμα καὶ τεῖχος διείργουσι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν· μᾶλλον δὲ αἱ πονηραὶ ἐνθυμήσεις καὶ οἱ μάταιοι ἡμῶν διαλογισμοὶ οἷα δὴ τεῖχος ὑψηλὸν γίνονται καὶ διιστῶσιν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ὄντως ζωῆς· ὁ γὰρ Θεὸς φῶς ἐστὶ καὶ ζωὴ ἔστιν· ὅσοι τοιγαροῦν ἐστέρηνται τούτου, νεκροὶ εἰσι τῇ ψυχῇ καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς καὶ σκότους συγκληρονόμοι τε καὶ συμμέτοχοι.

9

Ἐρώτ. Καὶ οὐκ ἔστι σωτηρίας τυχεῖν τὸν μὴ εἰς ταῦτα πεφθακότα τὰ μέτρα;

Ἄπαντ. Τοῦ Κυρίου λέγοντος· πολλαὶ μοναὶ παρὰ τῷ Πατρὶ μού εἰσιν, εὐδὴλον ὅτι καὶ πολλαὶ σωτηρίας ὁδοί· πᾶσαι δὲ ἐν μιᾷ τῇ τῆς μετανοίας ὁδῷ τελειοῦνται διὰ τῆς τοῦ κακοῦ ἀποχῆς, εἴτε τὴν τῆς ἐλεημοσύνης εἰποὺς εἴτε τὴν τῆς ξενιτείας εἴτε πάσης ἑτέρας τοῦ ἀγαθοῦ πράξεως ἐκπλήρῳσιν, πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων ἐπιτυχίαν.

7. Β' Κορ. 8, 14.

8. Βλ. Ἦσ. 59, 2. Λουκᾶ 16 26.

9. Ἰω. 14, 2.

Ἄπαντ. Ἐπειδὴ ἔτσι τὰ ἐρρύθμισε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ Θεός, γιὰ νὰ μὴ ἔχη καμμιά ἐπικοινωνία τὸ σκότος μὲ τὸ φῶς⁷, οὔτε ὁ μισαρός καὶ βέβηλος μὲ τὸν ἅγιο καὶ καθαρὸ. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἁμαρτίες μας μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεὸ σὰν μέγα χάσμα καὶ τεῖχος⁸· μᾶλλον δὲ οἱ πονηρὲς σκέψεις καὶ οἱ μάταιοι διαλογισμοὶ μας γίνονται σὰν ὑψηλὸ τεῖχος καὶ μᾶς διαχωρίζουν ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι φῶς καὶ ζωὴ· ὅσοι λοιπὸν στεροῦνται τούτου, εἶναι ψυχικῶς νεκροὶ καὶ συγκληρονόμοι καὶ συμμετοχοὶ τοῦ αἰωνίου πυρός καὶ τοῦ σκότους.

9 Ἐρώτ. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ εὔρη σωτηρία αὐτὸς ποὺ δὲν ἔφθασε σ' αὐτὰ τὰ μέτρα;

Ἄπαντ. Ἀφοῦ ὁ Ἰ Κύριος λέγει ὅτι «πλησίον τοῦ Πατρὸς μου ὑπάρχουν πολλὲς διαμονές»⁹, εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ δρόμοι σωτηρίας· ὅλοι δὲ τελειώνονται σ' ἓνα δρόμο, στὸν τῆς μετανοίας διὰ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὸ κακὸ, εἴτε γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι τῆς ἐλεημοσύνης πρόκειται εἴτε γιὰ τὴν ξενιτειὰ εἴτε γιὰ ὅποιαδήποτε ἄλλη πράξι τοῦ ἀγαθοῦ, χάριν τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀνωτέρων ἀγαθῶν.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς

Γένεσις			Βασιλειῶν Α'		
1	26	430	1	3	554
2	7	558		Β' Παραλειπομένων	
4	3ἑἑ.	496	33	12	438
9	3	242		Ψαλμοὶ	
17	5	548	4	7	578
19	17-26	52	13	1	396
46	3	554	18	1	180
	Ἔξοδος		21	11	564
3	13	554	29	11	60
33	11	562		12	440
	Ἀριθμοὶ		39	1	340
23	25	324		2	200
	Λευιτικὸν			20	226
			41	1	54
3	4	272		2	518
22	18ἑ.	272		6	430
	Δευτερονόμιον		48	13	458
			50	19	486
5	15	556	54	17	538
15	31	140	57	4	532
				10	98
			59	3	92
			70	6	564
				10	282
			77	2ἑ.	144

* Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν γιὰ μὲν τὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς κατὰ σειράν στοὺς κεφάλαια, τὸν στίχο καὶ τὴν σελίδα, γιὰ δὲ τὰ ὀνόματα καὶ πράγματα στὴν σελίδα, τὰ κεφάλαια καὶ τὸν στίχο ποὺ εὐρίσκονται.

80	13	454	6	6	588
81	7	498			
83	6	316		Ὠσηέ	
88	16	578			
93	10	538	4	6	198
101	4	282	9	14	198
102	12	456			
105	39	516		Ἰωήλ	
106	40	454			
111	1	396	3	1	512
118	164	538		Ἰωνᾶς	
141	1-5	200			
	2	430			
			2	1ε.	436
	Ἰώβ				
				Ἀββακούμ	
1	12	228			
2	6	156	2	15	576
4	19	558			
				Μαλαχίας	
	Παροιμιαί Σολομώντα		4	2	468
6	27	510			
8	17	506		Ἡσαΐας	
15	13	102	12	2	200
29	2	180	62	2	492
	Ἐκκλησιαστής				
1	18	312	1	45	70
11	30	108	3		200
12	10	168		24	438
			9	23	90.130
	Ἄσμα Ἀσμάτων		10	11	90
5	2	265		Ματθαῖος	
	Σοφία Σολομώντος		8	2	502
			4	10	430
5	8	146	5	3-12	232

	8-12	232
	11	208. 222. 488
	14	160
	19	394
	42	536
	44	450
6	25	442
	27	444
	28	444
7	12	536
	14	56.92
10	16	474
	20	184.584
	27	278
	40	176. 298
	41	176. 298
11	19	172
12	30	88
	44	488
13	11	164. 564
	18	500
	25	430
	31	564
	33	564
	46	564
14	27	558
15	11-9	116
	14	422
17	4	442
18	19	308
19	26	428
20	16	474
21	22	548
22	14	412
25	34	148
	35	532
	40	184. 534
26	65	96

	Μ ἄ ρ ο ς	
	4	8
		20
		27
		31
6	6	50
	7	15
	8	24ε.
	9	22
		23
		34
10	10	27

	Λ ο υ κ ἄ ς	
	1	79
	8	10
		18
	10	26
	12	49
	13	19
		21
	15	6
	16	8
	17	21
	18	27
	19	26
	21	34
	23	46
		220. 536
		564
		564
		564
		554
		500
		576
		532. 564
		428
		402
		442
		270

	Ἰ ω ἄ ν ν η ς	
	1	5
		9
		18
	2	11
	3	5
		7
	4	10
		466. 554

	14	200.	564
5	14		258
	17		444
6	20		558
	27		444
	31		564
	35		564
	58		564
7	38		564
8	49		172
10	1-2		100
	11		554
11	25		590
	33		140
14	6		590
	13		548
	20	186.	590
	21		396
15	13ε.		474
	26		288
17	5		548
	12		426
	24		566
Ποάξεις			
4	24		554
5	15		274
	29		222
9	3		54
	5		554
18	19		306
22	6		54
	8		554

Ρωμαίους

1	20		412
4	9		398
5	10		508

8	9		500
	10		498
	11		584
	14		522
	17		522
	18		586
	23		588
	29	186.	188
10	4		398
12	17		230
13	2		146
14	3		110
	7ε.		466
	20		116

Κορινθίους Α'

1	9		142
	13		534
	20		528
2	9	458. 512.	550
		564	
	10		314
	14		500
4	16		526
10	4		226
	18		142
13	8		280
	12	464.	592
15	13		474
	28		556
	49		442
	500		500

Κορινθίους Β'

3	17		498
	18		228
5	14		538
6	9-10		398

	15	498
	15	500
8	9	550
12	1	274
	2	518. 580
	2-3	44
	2-4	494

Γαλάτας

2	16	490
3	27	226. 498
5	10	216
	24	498
6	14	500

Ἐφεσίους

1	4	568
2	2	426
3	8	398
4	13	424
5	6	486
	19	188
6	19	164

Φιλιππησίους

1	20	590
2	7	550
	8	428
	16	138
3	20	498
4	7	148

Κολοσσαεῖς

3	3	532
---	---	-----

	5	530
	1	474

Θεσσαλονικεῖς Α'

4	17	152
5	5	438. 448

Τιμάθεον Α'

4	12	142
---	----	-----

Τιμόθεον Β'

2	2	292
4	2	95

Ἐβραίους

2	2	566
11	32	132
13	17	144

Πέτρου Α'

1	12	512
	20	568
2	9	148
4	14-17	210. 220

Ἰωάννου Α'

4	8	592
	16	592

Ἰακώβου

3	15	528
---	----	-----

2. Εύρετήριο ονομάτων

Α

- 'Αβραάμ 296, 139, 23.
 'Αθανάσιος 182, 86, 6.
 Αίγυπτος (30). 440, 13.
 'Αλέξια 169, 74, 7. 196, 93, 32 (343).
 'Αλέξιος, φιλόσοφος (379).
 'Αννα, ἡγουμένη (11).
 'Αννα, ἡγουμένη Βαρδαίνης, 238, 115, 2έ.
 'Αννας 96, 38, 14.
 'Ανδρέας Κρήτης (354).
 'Ανθης 260, 124.
 'Αντώνιος 130, 58, 6. 142, 63, 28.
 'Αντώνιος, ἡγούμ. 'Αγίου Μάμαντος (338).
 'Αρσένιος Παφλαγόνος (11), 76, 25, 18. 106, 45, 24. 106, 46, 9. 108, 46, 17έ. 110, 47, 6έ. 110, 48, 3έ. 112, 48, 26έ. 112, 49, 2έ. 114, 49, 13έ. 114, 50, 8. 116, 50, 18. 124, 55, 6. 132, 59, 16έ. 134, 60, 2. 148, 68, 2. 222, 107, 21. 340, 10έ.
 'Ασία (16).
 Αύξέντιος 324, 151, 9.
 'Αχρὶς (879).

Β

- Βάρδας (344).
 Βασίλειος 130, 58, 6,

- Βασίλειος, αὐτοκράτωρ 232, 113, 25. (332, 344).
 Βασίλειος Β' (150, 19, 4έ. 20. 22). 38, 3, 5.
 Βασίλειος ὁ Μέγας 146, 66, 15, 180, 85, 7.
 Βασίλειος, πατὴρ Συμεών, 34, 2, 6 (331).
 Βασίλειος, πρωτασκηρῆτις (379)
 Βασίλειος Σκαμανδρονός ἢ 'Αντώνιος Στουδίτης 14. 15. 16.
 Βελιγράδι (337).
 Βλαδίμηρος (18).
 Βολλανδισταὶ (9. 10).
 Βυζάντιον 310, 145, 14 (340, 343, 376).

Γ

- Γαλάτη 34, 2, 5 (33).
 Γαλάτωναες 36, 2, 7.
 Γαλιλαία 244, 116, 39.
 Γάλλος, ποταμὸς 252, 120, 4.
 Γενέσιος 122, 54, 8. 124, 55, 1. 212. 102, 9. 340.
 Γεωργία, ἀδελφὴ Μαυρικίου (338).
 Γεώργιος Κεδρονός 15. 16. 17.
 Γεώργιος, ὁ Συμεών κατὰ κόσμον (333. 385. 336).
 Γόρδιος 180, 85, 7.
 Γραφή 80, 28, 7. 296. 140, 2. 362. 562, 26. 564, 1.
 Γραφή ἀγία (377).

Γραφή θεία 46, 6, 36, 74, 24,
12. 78, 26, 25. 80, 27, 18.
138, 62, 14. 174, 82, 31. 182,
86, 21. 182, 87, 2. 286, 134,
46. 364. 377. 418, 31. 420, 4.
440, 5. 468, 2έ. 480, 33. 530,
26.

Γρηγόριος, Θεολόγος 182, 86, 5'
292, 18, 10 (348).

Γρηγόριος Παλαμάς (355).

Δ

Δεσπότης 426, 4. 548, 28. 550,
8. 552, 27έ. 556, 13. 558, 568,
1. 570, 22. 572, 22. 582, 10έ.
584, 13. 586, 5. 588, 8. 604,
8.

Δαμιανός 258, 123, 20.

Δανιήλ 70, 20, 19. 436. 31.

Δαβίδ 60, 13, 30. 92, 35, 19.
282, 133, 32. 516, 25. 532, 19.

Διάδοχος, μοναχός 40, 4, 20.
(334).

Διάδοχος Φωτικῆς (382).

Διαθήκη Καινή (362).

Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης 296, 139,
13 (355. 379. 385).

Διονύσιος Ζαγοραῖος (9. 369.
370. 380).

Ε

Ἐκκλησία (130. 350. 351, 11έ.
352, 2έ. 353).

Ἐλισσαῖος 260, 124, 17.

Ἐλλην 474, 5.

Ἐσδρας 178, 84, 22.

Εὐάγριος (386).

Εὐγένιος 226, 110, 26.

Εὐθύμιος πατριάρχης 17. 142.
63, 29.

Εὐξεινος Πόντος 108, 46, 10.

Εὐστρατιάδης Σ. (381).

Ζ

Ζωναράς (15. 16).

Η

Ἡρωδιάς 170, 80, 4.

Ἡσαῦ 496, 21.

Θ

Θεόδωρος Σεβαστείας (16. 18)

Θεόδωρος Στουδίτης 26. 136, 61,
26. 140, 63, 20. 142, 63, 29.
288, 136, 3.

Θεός 38, 3, 10έ. 40, 4, 6έ. 42,
4, 37. 44, 5, 20έ. 50, 7, 31.
54. 9, 25. 56, 12, 1. 62, 15,
7. 64, 16, 21. 68, 19έ. 70,
20, 9. 72, 22, 14. 74. 23, 17.
78, 26, 12έ. 78. 27, 5έ. 80,
27, 19. 80, 28, 4. 82, 30, 14.
86, 31, 23έ. 92, 35, 24έ. 92,
36, 11έ. 100, 41, 8. 102, 42,
15. 102, 43, 2. 104. 44, 11έ.
106, 45, 11. 108, 46, 24έ. 118,
51, 14. 122, 54, 4. 124, 55,
19έ. 130, 57, 26έ. 134, 60, 10έ.
136, 60, 30. 136, 61, 24. 138,
62, 12έ. 140, 62, 37έ. 140,
63, 5έ. 142, 63, 25. 142, 64,
3έ. 146, 66, 18. 146, 67, 3.
148, 62, 80. 150, 69, 2. 152,
70, 3έ. 154, 71, 2έ. 156, 72,

25. 158, 73, 14. 160, 74, 13έ.
 162, 75, 7. 164, 76, 3έ. 172,
 81, 25. 176, 83, 11έ. 178, 83,
 29. 178, 84, 18έ. 180, 84, 34έ.
 180, 85, 1έ. 186, 88, 21έ. 186,
 89, 4έ. 188, 89, 11. 190, 90,
 18. 192, 92, 21έ. 194, 93, 23.
 200, 95, 26. 200, 96, 4έ. 202,
 96, 27. 206, 99, 20. 208, 100,
 14έ. 210, 101, 19έ. 216, 104,
 30. 218, 105, 14. 222, 107,
 12έ. 224, 109, 4. 226, 109, 21.
 228, 110, 27. 228, 111, 7έ.
 232, 113, 13έ. 234, 114, 3έ.
 236, 114, 28έ. 240, 115, 46.
 240, 116, 7. 242, 116, 25έ.
 244, 116, 38. 244, 117, 10.
 246, 118, 1. 248, 118, 32.
 250, 119, 95. 254, 120, 13.
 256, 121, 30. 258, 122, 31.
 258, 123, 7έ. 260, 123, 24.
 260, 124, 9. 262, 124, 28έ.
 264, 125, 26. 266, 126, 22.
 270, 128, 9. 272, 129, 12.
 274, 130, 3έ. 280, 133, 12.
 282, 133, 21έ. 286, 134, 36.
 286, 135, 3έ. 288, 135, 15έ.
 290, 137, 5. 294, 138, 22.
 294, 139, 11. 296, 139, 15έ.
 298, 140, 17. 298, 141, 5.
 300, 141, 8έ. 302, 142, 15έ.
 304, 142, 38. 306, 143, 38.
 306, 144, 17. 308, 144, 36.
 310, 145, 13. 314, 147, 35έ.
 318, 149, 17έ. 320, 150, 1.
 324, 151, 3έ. 326, 152, 11έ.
 339, 350, 2έ. 351, 3έ. 352,
 13έ. 354, 355, 6έ. 356, 6έ.
 357, 10έ. 358, 7έ. 359, 4έ.

360, 6έ. 392, 1έ. 394, 5έ.
 396, 11έ. 398, 5έ. 400, 27.
 402, 4έ. 404, 7έ. 406, 6έ.
 408, ο. 410, 18έ. 412, 7έ.
 414, 15. 416, 20. 418, 29.
 422, 4έ. 424, 20έ. 426, 10έ.
 428, 1έ. 430, 1έ. 432, 6. 434,
 9έ. 436, 11έ. 438, 24. 440, 2.
 442, 15. 448, 8έ. 450, 23έ.
 452, 3έ. 454, 1έ. 456, 13έ.
 458, 29. 460, 16έ. 462, 3έ. 464,
 26. 468, 19. 470, 11. 474, 12.
 476, 4έ. 478, 4έ. 480, 18. 482,
 33. 484, 11έ. 486, 18έ. 488,
 9έ. 490, 30έ. 492, 15έ. 494,
 15έ. 496, 10έ. 500, 10έ. 502,
 18. 504, 26. 508, 8έ. 510, 17.
 514, 19έ. 516, 25. 518, 5έ.
 520, 4έ. 522, 1έ. 524, 23. 526,
 5έ. 528, 4έ. 630, 6έ. 532, 6έ.
 534, 5. 536, 8έ. 538, 22έ. (543.
 544). 550, 15. 552, 6. 554, 2έ.
 558, 25. 562, 4έ. 364, 11. 564,
 26. 566, 19έ. 570, 12. 684, 7.
 586, 23. 590, 8. 600, 4έ. 602,
 7έ. 604, 2έ. 606, 2έ. 608, 1έ.

Θεοῦ Λόγος 530, 25.

Θεοτόκος 192, 92, 17έ. 226, 110.
26 (350. 352).

Θεοφανώ 34, 2, 6 (331).

Θεόφιλος 196, 93, 30.

Θεοφύλακτος Ἀρχιδιος 18, 7έ.
379.

I

Ἰγνάτιος 304, 143, 7.

Ἰγνάτιος, μοναχός 304, 143, 7έ.

Ἰερόθεος, ἐπίσκοπος δυτικός
(11). 124, 55, 21. 126, 56, 4.

128, 56, 18έ. 123, 57, 3έ. 130.
57, 27. 340, 11.
'Ιερόθεος, ιερομόναχος (379).
'Ιερουσαλήμ (352).
'Ιησοῦς 88, 34, 10. 130, 57, 29.
244, 116, 36. 536, 3.
'Ιησοῦς Χριστός 142, 63, 26.
142, 64, 11. 148, 67, 18. 187,
90, 4. 250, 119, 26. 380 .398,
12, 414, 15. 420, 22. 458, 29.
536, 3.
'Ιουδαῖος 474, 5. 516, 25.
'Ιούδας 184, 87, 20.
'Ιουστινιανός (338).
'Ισραήλ 294, 138, 22.
'Ιωάννης Ἀδριανουπόλεως (379)
'Ιωάννης (Βαπτιστής) 170, 80,
3.
'Ιωάννης Δαμασκηνός 186, 89, 1.
193, 92, 13 (382).
'Ιωάννης εὐαγγελιστής (348.
376).
'Ιωάννης, μαθητῆς Νικήτα Στη-
θάτου, 28. 32. 347.
'Ιωάννης, μοναχός 308, 145, 1.
310, 145, 26. 320, 150, 6.
322, 150, 15έ.
'Ιωάννης, πρωτοτόμος (19).
232, 113, 24.
'Ιωάννης τῆς Κλίμακος 46, 6,
26.
'Ιωάννης Τσιμισκῆς (16. 343).
'Ιωάννης (Χρυσόστομος) 178,
84, 1.
'Ιωαννίκιος 130, 58, 6.
'Ιωβ 156, 72, 7. 178, 84, 23.
228, 112, 2.
'Ιωνᾶς 436, 30.
'Ιωσήφ 64, 17, 2.

'Ιωσήφ Βρίγκας (21).

Κ

Καΐαφας 96, 38, 14.
Καίν 496, 21.
Καισάριος 292, 138, 10έ.
Κανά, 244, 116, 39.
Κέρκυρα (379).
Κίεβον(18).
Κοπρώνυμος 194, 93, 13.
Κοσμᾶς, μοναχός 324, 151, 7.
Κοσμιδίου (Μονή) 304, 143, 6.
Κύριος 42, 4, 42. 42, 5, 14. 44.
5, 34. 60, 13, 30. 82, 30. 3.
132, 59, 4. 136. 146, 66, 16.
150, 68, 14. 156, 72. 21. 188,
90, 3. 198, 95, 21. 200, 95.
25. 250, 119, 29. 256, 122, 13.
272, 129, 10. 298, 140, 22.
308, 145, 2. 360. 392, 19. 402,
28. 412, 20. 420, 11. 424, 21έ.
426, 2. 428, 19. 439, 27. 432,
13. 436, 26. 438, 5. 444, 5έ.
458, 3έ. 464, 3. 480, 4. 516,
28. 518, 10. 534, 4έ. 538, 18.
548, 1. 550, 15. 552, 28. 558,
3έ. 568, 1. 570, 12. 590, 21.
608, 15.
Κωνσταντῖνος, αὐτοκράτωρ 19.
20. 36, 3, 4 (332).
Κωνσταντῖνος (Μέγας) 36, 2, 8.
122, 54, 1. 162, 74, 38.
Κωνσταντινούπολις (10. 15) 310.
146, 8. 331. 336, 5. 340, 16έ.
342, 348.

Λ

Λάμπρος (10).

Λαοκόων (354).
 Λάτρον 300, 141, 13.
 Λέων Διάκονος (343).
 Λέων, μητροπολίτης Κιέβου (18).
 Λέων Σοφός (17). 130, 58, 4.
 Λόγος 258, 122, 37. 298, 140,
 17. (135).
 Λὼτ 52, 9, 6.

M

Μάμαντος Μονή (11. 22. 32).
 82, 30, 5 (337. 338. 340. 342.
 349. 363. 372. 373. 387. 544).
 Μανασσῆς, μαθητῆς Νικήτα
 Στηθάτου 306, 144, 4. 308,
 144, 2. 438, 3.
 Μαρία, Θεοτόκος (350. 352).
 568, 8.
 Μαρίνα ἁγία, παρεκκλήσι 11,
 22έ. 200, 96, 2. 240, 116, 5.
 246, 118, 13. 248, 118, 45.
 300, 141, 15. 314, 147, 14.
 346, 5έ. 349. 363. 366.
 Μάρκος 40, 4, 20.
 Μάρκος Μοναχός (334, 1έ.).
 Μαυρίκιος, αὐτοκράτωρ, 90,
 34, 19 (338).
 Μεθόδιος, μοναχός 304, 143, 20
 Μελέτιος 88, 33, 24.
 Μιχαήλ, μητροπολίτης Κιέβου
 (18).
 Μωϋσῆς 178, 84, 20. 228, 111,
 16. 442, 4.

N

Νικήτας, διάκονος (379).
 Νικήτας Στηθάτος 18. 22. 23.

24, 11έ. 25, 1έ. 26. 27. 28, 3έ.
 29, 7έ. 31. 32. 272, 129, 23.
 306, 144, 3. 310, 146, 11.
 318, 149, 4. 320, 150, 6έ.
 322, 150, 18έ. 334. 341, 15έ.
 344, 347. 348. 362. 364. 365.
 366, 9έ. 367, 7έ. 368, 5έ.
 374. 379. 380. 381. 386. 390.
 Νικηφόρος (11. 208) 240, 16. 4.
 268, 127, 31.
 Νικηφόρος Φωκάς 21, 20έ (333)
 Νικόδημος Ἀγιορείτης (341.
 347. 385).
 Νικόλαος Κερκύρας (379).
 Νικόλαος Χρυσοβέργης 10. 14,
 6έ. 15, 2έ. 16. 17, 2έ. 18, 10έ.
 22. 82, 30, 4. 337.
 Νικόλαος Χωννῶν (380).
 Νικομήδεια (344).

Ξ

Ξηροκέρκου πύλη (337).

Ο

Ὁρέστης 254, 12, 2.
 Ὁρος Ἅγιον (370).

Π

Παλαιστίνη (30).
 Παράκλητος 288, 135, 17.
 Παρθένος 568, 80.
 Πατήρ 46, 6, 35. 52, 8, 18έ.
 68, 20, 1. 72, 22, 1. 86, 31,
 24έ. 108, 47, 5. 186, 88, 22έ.
 268, 127, 12. 288, 135, 17.
 345. 376. 394, 25έ. 460, 24.

514, 31. 518, 23. 524, 26έ.
596, 5. 592, 5. 604, 16έ. 606,
10. 608, 16.

Πατριόσιος (334).

Παῦλος 54, 91, 24. 146, 66, 19.
150, 69, 31. 274, 130, 13. 286,
134, 38. 500, 16. 522, 15. 538,
5. 550, 26. 554, 7. 588, 6.
606, 22.

Παφλαγόνες 34, 2, 2. 104, 45,
5.

Παφλαγονία (331).

Πέτρος 218, 105, 17.

Πέτρος, ἡγούμενος Στουδίου
10. 54, 11, 2. 337.

Πνεῦμα 34, 2, 4. 42, 4, 38. 54,
9, 23. 62, 16, 7. 66, 19, 2.
88, 33, 13. 90, 34, 15. 108,
47, 2. 186, 88, 21. 210, 101,
19. 260, 124, 9έ. 268, 127, 29.
278, 131, 25. 298, 140, 18.
351. 356. 376. 379. 392, 22.
394, 26έ. 412, 26. 424, 25.
432, 28. 440, 22. 446, 18έ.
452, 6. 464, 17. 476, 8. 480,
2έ. 486, 5. 488, 7. 492, 3έ.
494, 32. 500, 25. 502, 13. 504,
4έ. 506, 30. 508, 20έ. 510, 3.
512, 12. 514, 3. 518, 24. 520,
3. 522, 20. 528, 26. 530, 19.
566, 4έ. 584, 19. 606, 9.

Πνεῦμα ἅγιον 84, 30, 20. 84,
31, 21. 86, 31, 26. 142, 64, 3.
144, 65, 11. 176, 83, 21. 188,
90, 5. 268, 127, 13. 282, 133,
22. 286, 134, 42. 288, 135, 17.
306, 143, 36. 314, 147, 34.
348. 349. 438, 14. 466, 4. 496,
31. 498, 10έ. 500, 7έ. 502, 5.

504, 34. 50, 6, 24. 510, 13.
528, 30. 532, 1. 550, 4. 564,
22. 566, 15. 568, 13. 592, 6.
604, 14έ.

Πνεῦμα θεῖον 66, 18, 23. 156,
72, 17. 276, 131, 8. 360. 528,
5.

Πνεῦμα πανάγιον 86, 32, 15.
276, 130, 42. 360.. 486, 25.

Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, 604, 23.

Πρόκλος 320, 150, 5.

Προποντίς 198, 95, 8. 208, 100,
6. 326, 152, 4.

P

Ρωμανὸς Ἀργυρὸς, αὐτοκράτωρ
19. 21.

Ρωμανὸς Β' (332).

Ρώμη 122, 53, 14έ. 340, 15έ.

Σ

Σαβαώθ 554, 12.

Σατανᾶς 218, 106, 7. 424, 14.
428, 19.

Σεβάστεια 16. 18, 8έ.

Σέργιος, πατριάρχης (11. 31).
132, 59, 14. 158, 73, 1. 210,
102, 6 (342).

Σισίνιος, πατριάρχης (11. 17,
6έ.). 96, 39, 13. 340. 343.

Σολομών 168, 77, 13. 178, 84,
22.

Σπυρίδων Καμπανάος (10).

Στέφανος Νικομηδείας 11, 15έ.
31. 8έ. 160, 74, 6. 162, 74,
37. 196, 93, 31. 206, 99, 5.
343, 7έ. 344, 1έ. 345, 365.

376. 381.

Στεφάνου ἁγίου Μονή, 324, 151,
8. 326, 152, 15.

Στουδίου Μονή 10. 26. 333. 336.

339. 349. 362. 366.

Συμεών 9, 1έ. 11, 18έ. 12, 3έ.
23. 24, 19έ. 25, 3έ. 26, 5έ.
13. 14, 4έ. 15. 16. 18, 30έ.
27. 28, 14έ. 29. 30, 21έ. 31.
19έ. 32, 2έ. 34, 1, 5. 38, 3,
21. 40, 4, 3. 44, 6, 2. 46, 6,
9. 48, 6, 43. 50, 7, 30. 52,
9, 15. 54, 11, 8. 56, 12, 1.
58, 13, 5. 60, 13, 18. 64, 17,
6. 66.19, 1. 68, 19, 11. 70,
21, 11. 72, 22, 6. 74, 23. 19έ.
80, 28, 14. 82, 30, 2. 84, 30,
18. 90, 35, 1. 94, 37, 9. 96,
39, 5. 102, 44, 1. 106, 46, 7.
110, 47, 6έ. 112, 48, 17. 114,
50, 6. 116, 50, 10. 126, 56,
4. 130 58, 134, 60, 12. 148,
68, 3. 154, 71, 2. 156, 74, 4.
160, 74, 15. 162, 74, 36. 162,
75, 6. 164, 75, 25. 172, 81,
3έ. 172, 82, 1έ. 182, 87, 6.
184, 87, 20έ. 188, 90, 3. 192,
42, 3. 196, 93, 32. 196, 94,
2έ. 198, 95, 15. 200, 96, 8.
202, 97, 12έ. 204, 98, 23.
206, 99, 24. 212, 103, 4. 214,
104, 11. 222. 108, 3. 224, 109,
1. 226, 110, 8έ. 230, 212, 22.
238, 115, 23. 240, 115, 34.
240, 116, 6. 268, 227, 30.
272, 130, 20. 284, 134, 5.
298, 141, 3. 300, 141, 28. 302,
142, 32. 314, 147, 13. 316,
148, 27. 320, 149, 42. 326,

152, 26. 331. 332, 2έ. 333,
6έ. 334, 14έ. 335, 6έ. 336,
8έ. 337, 12έ. 339, 12έ. 340,
4έ. 341, 16έ. 342, 2έ. 343, 3έ.
344, 19έ. 345, 2έ. 346, 10έ.
347, 4έ. 348, 14έ. 349. 350,
9έ. 352, 14έ. 353, 14έ. 55.
356. 357, 1έ. 359. 361. 362.
363. 364, 3έ. 365, 3έ. 366, 2έ.
367, 5έ. 368, 4έ. 369. 370, 1έ.
371. 372. 373. 374. 375. 376.
377. 378. 379. 381. 382 385.
386. 387. 388 (543. 544). 548,
19. 554, 18.

Συμεών Εὐλαβῆς 10. 11. 30.
31. 156, 72, 11. 238, 115, 24.
333, 337. 341, 5έ. 342. 346.
348. 349. 350. 370. 371. 385.
Συμεώνης (εὐλαβῆς) 44, 5, 22.
58, 12, 16έ. 64, 17, 1. 72, 23,
12. 124, 55, 1. 132, 59, 2.
160, 74, 32. 192, 91, 22. 240,
115, 36. 288. 136, 7. 322, 150,
22. 324, 151, 27. 343. 345
(543. 545).

Συμεών Μεταφραστής (380).

Συμεών ὁ Ἐφέσιος 88, 33, 17.

Συρία (30).

Σωτήρ (369).

Σωτήριχος 130, 68, 6.

Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (10).

T

Τριάς 442, 7. 474, 7.

T

Υἱὸς 268, 127, 12. 3. 376. 394,
28. 458, 29. 518, 24. 524, 25.

592, 6. 604, 16έ. 606, 10.

Υἱὸς τοῦ Θεοῦ 86, 31, 25. 92,
35, 24. 220, 106, 26. 228, 111,
15. 426, 21. 462, 3. 530, 29.
604, 20.

Φ

Φαγούρας 206, 100, 3. 224, 109,
7.

Φαρσαμένης (338).

Φ.λάγαθος (340).

Φιλογόνιος 178, 84, 2.

Φιλόθεος, μοναχός, 308, 145, 2.
310, 145, 21. 310, 146, 1έ.
312, 146, 28. 314, 147, 16.
314, 148, 1έ. 316, 148, 9έ.

Χ

Χαλκηδών 326, 152, 3.

Χριστιανός, -οὶ 194, 93, 11. 218,
105, 20. 210, 101, 21 (353).

Χριστός (14). 52, 8, 22. 54,
10, 5. 62, 16, 6έ. 72, 22, 12.
72, 23, 3έ. 74, 25, 3. 76, 25.
24. 76, 26, 3. 82, 29, 7. 86,
32, 6. 88, 34, 2. 100. 41, 3.
104, 44, 25. 116, 50, 24. 120.
52, 16. 132, 59, 2. 136, 61.
26. 140, 62, 37. 140, 63, 20.
146, 66, 22. 148, 67, 6έ. 172,
81, 21. 176, 83, 4. 184, 87,

13έ. 186, 88, 14έ. 188, 79,
26. 190, 90, 10έ. 190, 91, 7.
192, 92, 16έ. 200, 96, 3. 204.
98, 27. 208, 100, 30. 210, 101,
18. 218. 105, 15. 220, 106, 24.
222, 107, 11έ. 230, 112, 7.
230, 113, 1έ. 232, 113, 8έ.
242, 116, 29. 244, 117, 23.
248, 118, 48. 252, 120, 16.
270, 128, 27. 272, 129, 8έ.
274, 130, 5έ. 278, 132, 14.
282, 133, 32, 284, 134, 24.
286, 134, 41. 288, 135, 15.
312, 146, 17έ. 314, 147, 31.
320, 149, 38έ. 322, 150, 31.
357. 339. 350. 351. 352, 5έ.
359, 360, 4έ. 361. 377. 392,
6. 396, 18έ. 398, 1έ. 418, 3έ.
422, 3έ. 446, 17. 460, 14έ.
474, 1. 474, 6έ. 498, 28έ.
504, 3έ. 506, 31. 519, 30.
518, 19. 522, 18. 526, 38. 532,
5έ. 534, 2έ. 538, 5 (545).

Χριστοφόρος 200, 100, 2. 224,
552, 27. 558, 11έ. 604, 26.
606, 21.
109, 7 (346).

Χρυσόπολις 11. 198, 95, 8. 254,
121, 2, 2. 300, 141, 15. 314
147, 13. 316, 148, 23. 346.
363.

Χρυσορρήμων 320, 150, 5.

3. Εύρετήριο πραγμάτων

A

ἀγαθοεργία 528, 24.
ἀγαθοσύνη 284, 134, 19.
ἀγαθότης 256, 122, 13. 280, 133,
11. 548, 9. 572, 1.
ἀγαλλίασις 274, 130, 18.
ἀγάπη 54, 9, 25. 72, 23, 3. 102'
43, 2. 130, 57, 25. 142, 63, 24.
178, 84, 29. 198, 95, 4. 202,
97, 9. 122, 107, 19. 244, 117,
2. 256, 122, 21. 282, 133, 40.
264, 134, 4έ. 286, 135, 11.
288, 135, 20. 320, 149, 52.
390, 17έ. 396, 6. 404, 10.
408, 7. 414, 21. 476, 16. 504,
18έ. 524, 6. 556, 11. 568, 20.
580, 15. 588, 2έ. 590, 10έ.
592, 3.
ἄγγελος, -οι 452, 17. 462, 1.
476, 8. 498, 12, 512, 5. 568,
14. 570, 29. 604, 2έ. 606, 2έ.
ἀγιασμός 220, 106, 32. 500, 30.
502, 1. 570, 10.
ἀγιότης 308, 144, 36.
ἀγιωσύνη 190, 90, 13. 242, 116,
37. 266. 126, 25. 288, 135,
24. 290, 136, 18. 300, 141,
31. 428, 6.
ἄγνοια 558, 24.
ἀγνωσία 164, 75, 28. 462, 24.
526, 27.
ἀγρυπνία 112, 48, 30. 94, 37, 7.
126, 55, 25. 304, 148, 8. 284,

134, 14. 318, 149, 14.
ἄδης 424, 13. 424, 19.
ἄδικία 168, 78, 25. 170, 79, 22.
490, 8.
ἄδολεσχία 482, 10.
ἄδοξία 524, 2.
ἀθανασία 438, 18.
ἄθυμία 120, 53, 6. 306, 144, 17.
318, 149, 15. 326, 152, 10.
428, 5. 430, 7.
αἶγλη 604, 10.
αἷμα 176, 83, 25. 420, 25. 446,
11. 500, 18. 536, 12.
αἴσθησις 458, 4έ. 494, 10έ.
αἰσχύνη 112, 48, 28. 112, 49, 2.
566, 2. 588, 20.
αἰχμαλωσία 440, 19έ.
ἀκαθαρσία 530, 11, 564, 17.
ἀκαταληψία 464, 9.
ἀκηδία 48, 7, 22. 60, 14. 1.
404, 13. 430, 4έ. 432, 25. 434,
28.
ἀκτημοσύνη 102, 42, 17.
ἀλαζονεία 512, 31
ἀλήθεια 170, 79, 19. 170, 80, 6.
188, 89, 16. 196, 94, 4. 198,
94, 22. 244, 117, 24. 260,
124, 25. 284, 134, 21. 292,
138, 8έ. 294, 138, 20έ. 406,
22. 412, 27. 454, 14. 456, 7.
512, 22. 528, 11. 576, 4. 586,
22. 606, 7.
ἀλλοίωσις 566, 13.
ἀλλοτριώσεις 512, 8.

ἄλουργις 460, 19.
 ἁμάρτημα, -τα 280, 133, 14.
 414, 12. 478, 32. 484, 19.
 552, 23.
 ἁμαρτία 56, 11, 22. 190, 90,
 17. 258, 122, 35. 260, 123, 27.
 262, 124, 44. 280, 132, 21.
 402, 18. 418, 5έ. 582, 18. 558.
 23. 564, 17. 566, 2. 608, 6.
 ἁμαρτωλός, -οὶ 256, 122, 26. 570,
 29. 590, 9.
 ἀμέλεια 430, 5. 504, 23. 508, 25.
 590, 13.
 ἀμεριμνία 434, 4. 480, 26.
 ἀναΐδεια 260, 124, 8.
 ἀναισθησία 48, 6, 41. 50, 7, 27.
 560, 20. 476, 17.
 ἀναμαρτησία 450, 27.
 ἀνάστασις 132, 70, 17. 496, 3.
 498, 21. 552, 12.
 ἀνδραγαθία 46, 6, 36.
 ἀνδρεία 66, 18, 13. 74, 24, 8.
 484, 33. 558, 6.
 ἀνελπιστία 526, 27.
 ἀνομία 564, 17.
 ἀνταπόδοσις 482, 8. 498, 21.
 ἀντιμισθία 298, 140, 22.
 ἀπάθεια 172, 81, 8. 440, 20. 446,
 23. 452, 23. 530, 14.
 ἀπάθεια σώματος 446, 23.
 ἀπάθεια ψυχῆς 446, 23.
 ἀπάτη 260, 124, 24. 578, 19.
 ἀπάρνησις 480, 25.
 ἀπείθεια 110, 48, 9. 424, 15.
 ἀπειρία 464, 9.
 ἀπεμπόλησις 570, 10.
 ἀπιστία 300, 141, 28. 304, 143,
 1έ. 306, 143, 32. 306, 558, 24.
 ἀπόγνωσις 426, 27. 434, 24. 484,

ἀποκάλυψις 156, 72, 28. 286,
 134, 39. 320, 150, 7. 422, 26.
 464, 4. 566, 7έ.
 ἀπώλεια 402, 2. 429, 10. 424.
 15.
 ἀργία 444, 4. 450, 30.
 ἀρετή 34, 1, 12. 40, 4, 4. 70.
 21, 2. 76, 26, 9. 88, 33, 28.
 100, 42, 2. 102, 42, 13. 108,
 47, 3έ. 114, 49, 32. 116, 50,
 17. 118, 51, 21. 120, 53, 5.
 134, 60, 26. 138, 62, 26. 146.
 67, 2. 158, 72, 30. 168, 79,
 7. 214, 104, 6έ. 260, 124, 12.
 270, 128, 12. 284, 134, 10.
 286, 135, 4. 308, 145, 8. 312,
 146, 27. 438, 24. 446, 21έ.
 472, 7. 490, 13. 492, 7. 508,
 19έ. 514, 26. 538, 10.
 ἀρμονία 238, 115, 7.
 ἀσιτία 318, 149, 8έ.
 ἀτιμία 220, 106, 18. 482, 23.
 516, 29. 624, 2.
 αὐτεξούσιον 568, 19.
 αὐτεξουσιότης 568, 19.
 ἀφελότης 490, 13.
 ἄφεις 500, 24. 502, 8. 552, 23.
 564, 29.
 ἀφροσύνη 326, 152, 8.

B

βάπτισμα 412, 19έ. 500, 22.
 532, 8έ. 564, 22. 568, 13.
 βασιλεία 148, 67, 10. 524, 9.
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν 412, 21.
 442, 9. 502, 11. 504, 12. 564,
 1.
 βασκανία 192, 92, 1.
 βδελυγμία 472, 4. 570, 10.

βλάβη 578, 22.
 βλασφημία 430, 7.
 βοήθεια 48, 7, 10. 264, 125, 12.
 266, 126, 30. 436, 16. 518, 4.
 558, 4.
 βόρβορος 572, 6έ. 574, 10έ. 576,
 20. 580, 17.

Γ

γαλήνη 282, 133, 39. 560, 5.
 γάμος 504, 5έ.
 γνώσις 68, 20, 5. 160, 74, 8έ.
 166, 78, 9. 214, 104, 15. 216,
 105, 9. 232, 113, 18. 234, 114,
 3. 280, 133, 2. 288, 135, 28.
 290, 136, 14. 312, 146, 35.
 392, 23. 398, 30. 430, 3. 462,
 19, 19έ. 20, 1έ. 21, 6έ. 22.
 2έ. 464, 4έ. 488, 8. 508, 20
 514, 8. 526, 26. 528, 1. 530,
 19. 562, 24. 666, 12.

Δ

δαμόνιον 172, 81, 26.
 δαίμων, -ες 60, 14, 2. 62, 15, 6.
 66, 18, 15. 128, 56, 18. 144,
 65, 19. 192, 92, 19. 226, 110,
 2έ. 228, 112, 2. 250, 119, 29.
 252, 119, 34. 254, 121, 6. 258,
 122, 32. 326, 152, 20έ. 400,
 26. 404, 6. 426, 28. 430, 9έ.
 432, 20. 434, 10έ. 526, 10.
 558, 1.
 δειλία 430, 19έ. 432, 24. 434,
 10έ .

δεσποτεία 568, 24.
 διαβολή 64, 17, 12. 66, 18, 7.
 168, 79, 3.ά 170, 80, 9. 202,
 97, 14.
 διάβολος 118, 52, 7. 120, 52,
 16. 192, 92, 23. 302, 142, 8.
 434, 16. 490, 22. 532, 9έ.
 558, 15.
 διαλογισμοί 608, 7.
 δικαιοσύνη 74, 24, 10. 102, 43,
 3. 104, 44, 12. 170, 70, 4.
 210, 101, 17. 218, 105, 25.
 222, 107, 15έ. 396, 18. 418, 22
 468, 26. 470, 3. 498, 27.
 δίκη ἔφορος 216, 104, 16.
 διωγμός 66, 18, 7. 102, 43, 6.
 210, 101, 16. 224, 109, 1.
 δόγμα 214, 103, 13. 322, 150,
 29.
 δόξα 44, 5, 27. 84, 31, 7. 88,
 33, 23. 180, 85, 3. 190, 90,
 20. 200, 25, 28. 210, 101, 19.
 218, 106, 16. 220, 106, 19.
 234, 114, 17. 238, 115, 25.
 256, 122, 25. 296, 139, 15.
 300, 140, 10. 324, 151, 3. 326,
 152, 30. 392, 10. 438, 22. 440,
 3. 448, 6έ. 462, 9. 464, 3.
 466, 11. 484, 27. 510, 16. 516,
 20. 524, 7έ. 548, 9. 554, 13.
 556, 18. 558, 28. 570, 9. 580,
 3. 584, 15. 586, 9. 602, 17.
 604, 3έ. 606, 9.
 δοξολογία 38, 3, 14. 52, 9, 8.
 106, 45, 16. 110, 47, 9. 126,
 55, 26. 440, 18. 514, 4. 688,
 27.
 δυστυχία 248, 118, 57.

Ε

ἐγκράτεια 284, 134, 14. 314,
 147, 30. 404, 27.
 εἰκῶν θεία 304, 143, 13. 428, 26.
 548, 5.
 εἰρήνη 68, 19, 13. 86, 33, 9.
 102, 43, 4. 148, 67, 13. 224,
 108, 17. 258, 123, 15. 560, 5.
 ἔλεος 514, 8.
 ἐλεημοσύνη 284, 134, 16. 456,
 6. 534, 15. 608, 18.
 ἐλευθερία 228, 133, 37. 430, 18.
 438, 32. 440, 18. 498, 26.
 532, 8.
 ἔλλαμψις 456, 15. 566, 4.
 ἐλπὶς 38, 3, 27. 74, 23, 18. 120,
 52, 21. 254, 121, 13. 294, 138,
 30. 426, 6. 478, 10ἔ. 484, 8.
 504, 27. 532, 3. 576, 2ἔ. 578,
 17. 586, 24. 588, 1ἔ. 590, 11.
 ἐμπάθεια 440, 20.
 ἐμφάνεια 554, 8.
 ἐνέργεια 466, 19ἔ. 470, 20. 480,
 13. 492, 2. 494, 10. 498. 24.
 562, 20.
 ἐξομολόγησις 500, 31.
 ἐξορία 198, 94, 27. 206, 99, 22.
 208, 100, 4. 214, 104, 1.
 ἐξουδένωσις 302, 142, 11. 482,
 24. 516, 31.
 ἐξουσία 424, 22. 524, 1.
 ἐπίγνωσις 396, 30. 464, 4ἔ. 606,
 23.
 ἐπιθυμία 38, 3, 25. 74, 24, 2.
 90, 34, 15. 102, 42, 7. 130,
 58, 7. 162, 75, 16. 38, 15.
 416, 14ἔ. 438, 2. 440, 29.
 448, 15. 494, 2. 498, 29. 500,

19. 506, 1. 510, 12. 526, 15.
 530, 11. 648, 11ἔ. 564, 29.
 ἐπίπνοια 260, 124, 16.
 ἐπιφοίτησις 424, 25.
 ἐριθεία 490, 9.
 ἔρωσ 44, 5, 39. 52, 9, 20. 72,
 22, 14. 74, 24, 3. 94, 37, 14.
 102, 43, 2. 178, 84, 29. 286,
 134, 49. 312, 146, 22. 454, 24.
 480, 18.
 εὐαγγέλιον 78, 27, 7.
 εὐγνωμοσύνη 316, 148, 20.
 εὐεργεσία 652, 20.
 εὐήθεια 204, 98, 27. 278, 132, 3.
 εὐθυμία 438, 24.
 εὐλάβεια 96, 39, 10. 138, 62, 13.
 290, 17. 404, 8. 49, 13.
 εὐλογία 324, 151, 23.
 εὐποία 230, 112, 25.
 εὐσέβεια 118, 51, 20. 38, 145, 9.
 426, 7.
 εὐσπλαγχνία 428, 18.
 εὐτέλεια 396, 27.
 εὐφροσύνη 74, 24, 4ἔ. 78, 26,
 22 92, 36, 8. 188, 89, 8. 200,
 96, 12. 206, 99, 16. 274, 130,
 17. 276, 130, 37. 290, 137, 15.
 292, 137, 32. 292, 138, 3.
 324, 151, 3ἔ. 440, 3. 478, 9.
 εὐχαριστία 284, 134, 16. 592, 5.
 εὐχή 66, 19, 4. 200, 96, 4. 256,
 122, 7. 310, 146, 3. 446, 7.

Ζ

ζῆλος 192, 92, 19. 260, 124, 17.
 324, 151, 13. 426, 30. 490, 9.
 ζόφος 500, 18.
 ζόφωσις 564, 25.

ζωή 138, 62, 20. 178, 83, 29.
 178, 84, 3. 216, 104, 29. 222,
 107, 18. 248, 118, 51. 262,
 124, 42. 276, 131, 8. 284, 134,
 6. 306, 144, 8έ. 316, 148, 15.
 402, 19. 408, 8. 446, 12. 466,
 9. 496, 7. 498, 27. 514, 6έ.
 536, 17. 590, 1. 608, 9.
 ζωή αιώνιος 262, 124, 44. 416,
 31. 444, 8. 466, 5. 484, 20.
 512, 9. 516, 32.

Η

ήδονή 62, 15, 5. 68, 19, 26.
 72, 23, 13. 92, 36, 7. 282, 133'
 43. 288, 136, 5. 292, 137, 31.
 416, 15. 438, 21. 490, 9. 496,
 12. 510, 12. 556, 9. 560, 22.

Θ

θάνατος 38, 3, 20. 50, 8, 15.
 118, 51, 14. 124, 54, 25. 172,
 81, 13. 178, 83, 29. 184, 87,
 12. 196, 93, 28. 196, 94, 8.
 220. 106, 33. 222, 107, 18.
 230, 12, 18. 262, 124, 42.
 268, 127, 22. 272, 129, 12.
 274, 130, 7. 294, 139, 12. 398,
 19. 414, 19. 422, 14έ. 424,
 4. 426, 22. 436, 10. 482, 7έ.
 484, 20. 496, 3. 498, 14. 510,
 25έ. 512, 7έ. 516, 32. 518, 21.
 584, 27. 588, 14.
 θαῦμα 156, 72, 15. 234, 114, 1έ.
 238, 115, 2. 244, 117, 27.
 258, 123, 4έ. 266, 126, 20.
 274, 130, 11έ. 298, 141, 3.
 300, 140, 10έ. 304, 142, 41.
 304, 148, 25. 306, 144, 1. 410.

16. 500, 14. 556, 1έ. 558, 12έ.
 θέλημα 56, 12, 13. 58, 12, 21.
 98, 40, 14. 100, 41, 10. 102,
 42, 10. 104, 44, 5. 110, 47'
 23. 110, 48, 3έ. 124, 54, 22.
 246, 18, 1. 402, 6. 402, 30.
 404, 2. 426, 15. 456, 12. 482,
 31. 520, 8έ. 522, 2. 528, 31.
 532, 16. 579, 6.

θέλησις 100, 42, 6.

θεολογία 104, 44, 16. 456, 2έ.

θεοσέβεια 258, 122, 30.

θεότης 84, 31, 19. 154, 71, 4.
 256, 122, 26. 394, 30. 510,
 7. 552, 5. 554, 21. 600, 18.

θεωρία 44, 6, 8. 82, 29, 3. 296,
 139, 14. 322, 150, 28. 420,
 15. 428, 4. 462, 9. 464, 28.
 466, 1. 488, 8. 494, 17. 508,
 20. 510, 18. 550, 30. 554, 24.
 566, 7.

θλίψις 66, 18, 7. 126, 55, 22.
 158, 74, 5. 200, 95, 22. 208,
 100, 24. 268, 128, 3. 278, 132,
 7. 280, 133, 13. 284, 134, 28.
 312, 146, 17. 312, 147, 3. 398,
 4. 400, 25. 440, 27. 526, 2έ.
 550, 7. 574, 2. 576, 1. 588,

17.

θρασύτης 418, 15.

θυμηδία 92, 36, 8.

θυμός 70, 21, 5. 98, 39, 26.
 114, 49, 23. 138, 62, 1έ. 194,
 93, 6. 202, 97, 14. 230, 112,
 25. 258, 123, 16έ. 260, 123,
 24.

θυσία 84, 30, 24. 86, 32, 10.
 86, 33, 4.

θυσιαστήριον 86, 32, 14. 300,
141, 27. 326, 152, 18.

Κ

κάθαρσις 488, 8. 510, 10.
κακία 138, 62, 25. 158, 74, 2.
170, 80, 4. 192, 92, 7. 206,
99, 1. 252, 128, 25. 434, 18.
446, 22.

κακοπάθεια 94, 37, 9. 318, 144,
9. 438, 27. 448, 17.

κακουχία 126, 55, 24.

κάκωσις 574, 1. 576, 1.

καρδία 46, 6, 14έ. 50, 7, 28.
62, 15, 5. 78, 26, 22. 82, 30,
9. 84, 31, 21. 92, 36, 11. 100,
41, 19. 102, 43, 4. 150, 69, 23
206, 29, 4. 266, 127, 5. 282,
133, 23έ. 286, 135, 10. 290,
137, 15. 292, 137, 31. 292,
138, 3. 316, 148, 35. 404, 3.
408, 15. 416, 24. 418, 17. 424.
2έ. 424, 30. 426, 23. 430, 8έ.
432, 27. 442, 19. 460, 27. 478,
13. 480, 18. 482, 3. 484, 1έ.
486, 3έ. 488, 4. 490, 24έ. 492,
1. 494, 13έ. 506, 2. 512, 4.
516, 13έ. 522, 25. 530, 3. 559,
27. 564, 8. 566, 20. 586, 17.
606, 1έ.

καρτερία 60, 13, 17. 66, 18, 13.

κατάγνωσις 172, 81, 22. 478, 27.

καταδίκη 536, 2.

καταλλαγή 208, 100, 28.

κατάνυξις 68, 20, 4. 76, 25, 8.
84, 31, 9. 126, 58, 35. 282,
131, 22. 284, 134, 4. 320, 149,
52.

κατάρα 500, 24.

καταφρόνησις 278, 132, 9.

κατήφεια 76, 25, 8.

κενοδοξία 404, 21. 430, 23. 434,
12.

κηδεμονία 244, 117, 3.

κίνδυνος 76, 25, 25. 138, 62, 2.
404, 1.

κόλασις 102, 42, 11. 398, 15.
424, 5. 482, 34. 484, 12έ.

κραιπάλη 442, 19.

κρεοφαγία 116, 51, 4.

κρίμα 216, 105, 12.

κρίσις μέλλουσα 486, 32.

Λ

λαμπρότης 556, 21.

λογισμὸς 86, 32, 9. 116, 49, 33.
266, 127, 9. 282, 133, 39. 300,
140, 29. 300, 142, 1. 304, 143.
2έ. 306, 143, 39. 312, 146, 30.
318, 149, 28. 320, 149, 49.
406, 24. 414, 2. 422, 25. 424,
30. 428, 7έ. 430, 7. 432, 23.
434, 10. 442, 21. 446, 5. 452,
9. 466, 32. 586, 30.

λοιδορία 168, 78, 15. 230, 112,
4.

λύπη 192, 92, 24. 318, 149, 21.
326, 152, 9. 398, 3. 476, 25.
510, 22. 552, 25. 588, 20.

Μ

μακαριότης 292, 137, 35.

μακαρισμός, -οί 516, 20.

μακροθυμία 230, 112, 8. 284,
134, 18.

μανία 98, 40, 13. 174, 82, 16.

194, 87, 21. 400. 21.
 μεγαλουργία 548, 9.
 μέθη 442, 19.
 μέθεξις 462, 15. 464, 15. 470,
 23. 476, 13. 510, 10.
 μέμψις 504, 32.
 μέριμνα 48, 7, 21. 442, 23. 444,
 9. 480, 30.
 μετάληψις 242, 116, 35.
 μεταμέλεια 486, 30.
 μετάνοια 116, 51, 4. 282, 133,
 19. 306, 144, 16. 438, 446, 6.
 456, 1. 500, 31. 502, 3. 504,
 23. 556, 18. 586, 25. 608, 17.
 μετουσία 314, 147, 25. 510, 2.
 μισθαποδοσία 566, 21.
 μῖσος 204, 98, 1. 400, 22.
 μοιχεία 116, 49, 26.
 μολυσμὸς 480, 15. 502, 3.
 μήσις 452, 7.
 μυσταγωγία, 294, 139, 6.
 μυστήριον, -α 78, 27, 10. 86, 22.
 4. 88, 33, 23. 140, 63, 13. 164,
 76, 2. 268, 127, 25. 284, 134,
 24. 286, 134, 36έ. 296, 139,
 14. 314, 147, 22. 314, 147,
 35 578, 30.

N

νεκρότης 496, 6.
 νέκρωσις 48, 6, 41. 260, 124,
 11. 426, 16. 526, 1.
 νηστεία 46, 6, 24. 110, 47, 17.
 284, 134, 14.
 νόμος 428, 26.
 νουθεσία 286, 134, 44.
 νωθρότης 478, 26.

O

ὀδύνη 48, 7, 15, 302, 142, 19.

430, 15. 482, 16έ.
 οἰκονομία 244, 117, 10. 400, 27.
 458, 28. 530, 25.
 ὀκνηρία 430, 4.
 ὀλιγωρία 452, 13. 556, 2.
 ὀμοίωσις 548, 7.
 ὀμοούσιος 604, 18.
 ὀνειδισμὸς 210, 101, 17. 258,
 123, 12.
 ὀργή 138, 62, 1. 140, 63, 8. 262,
 124, 34. 302, 142, 14έ. 304.
 142, 40. 480, 5.
 ὄρκος 154, 71, 7. 296, 139, 22έ.
 οὐσία 602, 1έ.
 ὄφλημα 518, 7.

II

πάθος 558, 2έ. 560, 21. 562.
 παλιנדικία 196, 94, 7.
 παράδεισος 494, 18.
 παρακοή 112, 48, 21. 566, 21.
 παραμυθία 226, 110, 21. 314,
 147, 25.
 παρηρησία 84, 31, 22. 454, 26.
 πειρασμὸς, -οὶ 66, 18, 13. 94,
 38, 6. 102, 43, 5. 138, 62, 10.
 156, 72, 6. 168, 79, 8. 226,
 110, 2έ. 232, 113, 27. 236,
 114, 21. 268, 128, 2. 280,
 133, 9. 284, 134, 15. 312, 146,
 398, 3. 450, 1. 526, 2. 586,
 28.
 πενία 102, 42, 17. 248, 118, 57.
 588, 20.
 πένθος 478, 29.
 περιφάνεια 570, 9.
 πικρία 418, 15.
 πάστις 54, 9, 16. 68, 20, 188,

89, 16. 224, 108, 9. 232, 113,
20. 290, 136, 21. 320, 149, 52.
394, 14. 396, 22. 400, 1. 406,
11. 408, 23. 426, 6. 428, 17.
516, 26. 528, 3. 336, 19. 566,
10. 572, 20έ. 576, 13. 578, 17.
584, 20.

πλάνη 578, 20.

πλεονεξία 116, 49, 27.

πλούτος 522, 31.

πόθος 108, 46, 12. 192, 92, 19.

396, 391. 398, 1. 426, 30. 486.

14.

πολυπραγμοσύνη 460, 2.

πονηρία 418, 7

πορνεία 116, 49, 26.

πόρνη 516, 7.

πραότης 102, 43, 2. 484, 32.

προαίρεσις 522, 7.

προθυμία 56, 12, 9. 110. 47.

20. 290, 137, 4. 522, 7.

πρόνοια 132, 59, 9. 308, 145.

8.

προσευχή 40, 4, 18. 48, 7, 21.

58, 13, 4. 76, 25, 10. 78, 26.

14. 80, 27, 17. 208, 100, 29.

234, 114, 12. 284, 134, 13.

430, 9έ.

προσκύνησις 316, 148, 28. 566,

23. 592, 5.

προφητεία 286, 134, 43.

πτωχεία 396, 26.

πώρωσις 434, 23.

P

ραθυμία 146, 66, 1. 556, 2.

Σ

σάρξ 72, 23, 1. 86, 32, 8. 172,

81, 4. 176, 83, 15. 190, 90,

21. 204, 98, 10. 238, 115, 6.

262, 125, 9έ. 266, 126, 13έ.

268, 127, 28. 274, 130, 32.

416, 6. 420, 25. 438, 14. 498,

28. 500, 9έ. 550, 29, 584, 23.

σατανᾶς 304, 143, 11.

σκληρότης 426, 26.

σκότος 170, 79, 16. 554, 4. 560,

17. 570, 16. 608, 11.

σκότωσις 564, 25.

σοφία 68, 20, 5. 70, 21, 13.

92, 36, 15. 142, 64, 21. 160,

74, 33. 192, 92, 12. 216. 105,

9. 228, 111, 20. 234, 114,

3. 274, 130, 12. 432, 15.

514, 8. 528, 11.

σταυρὸς 126. 56, 10έ. 426, 22.

434, 8.

στενοχώρια 56, 11, 13. 580, 27.

στοργή 52, 9, 10. 106, 46, 3.

108, 46, 34.

συγγνώμη 98, 40, 9. 122, 53.

26.

συγκατάβασις 560, 28.

συγχώρησις 552, 19.

συκοφαντία 66, 18, 8. 192, 92.

7.

συμπάθεια 102, 43, 3. 210, 101,

12. 256, 122, 5. 284, 134, 17.

326, 152, 27. 400, 17. 404, 11.

556, 11.

συμφορὰ 208, 100, 11. 254, 121,

17. 398, 4.

συναίδιος 604, 17.

συνείδησις 398, 9.

σύνεσις 36, 2, 27. 68, 20, 6.

138, 62, 10.

σωτηρία 394, 5. 398, 16. 478,

10έ. 490, 26, 514, 32. 536,

12. 562, 20. 608, 13.

Τ

ταλαιπωρία 580, 7. 590, 21.
 ταπεινοφροσύνη 92, 35, 17. 286,
 134, 37. 476, 29. 478, 7έ. 496,
 28.
 ταπείνωσις 82, 30, 9. 116, 49,
 15έ. 118, 51, 18. 132, 59, 21.
 134, 60, 22. 142, 64, 9. 268,
 127, 26. 314, 147, 12. 408, 16.
 410, 19. 424, 4. 426, 25. 432,
 23. 434, 25. 436, 26. 438, 20.
 448, 21. 454, 16. 476, 8. 478,
 13έ. 480, 21. 488, 5έ. 490, 11.
 502, 6. 524, 6. 560, 10. 566,
 11. 586, 29.
 ταραχή 216, 105, 1. 288, 111, 3.
 τελειότης 426, 30. 462, 32. 466,
 14έ. 474, 1. 538, 31.
 τιμή 172, 82, 5. 186, 88, 14.
 τιμωρία 188, 89, 23. 302, 142,
 33. 424, 5. 482, 17. 504, 32.
 524, 7. 530, 17.
 τρυφή 136, 61, 3. 510, 19. 512,
 25.

Τ

ύδρις 140, 62, 35. 184, 87, 31.
 220, 106, 20. 230, 112, 4. 258,
 123, 17. 516, 31.
 υίθεσία 524, 8.
 ύπακοή 424, 4. 426, 8έ. 484,
 33. 526, 28. 560, 10. 566, 10.
 ύπερφανία 802, 142, 11. 320,
 149, 35. 512, 31.
 ύπόκρισις 476, 19.
 ύπομονή 102, 43, 5. 138, 62, 10.
 156, 72, 6, 224, 109, 3. 268,

128, 4. 284, 134, 15. 312,
 147, 2.

ύπόστασις 602, 1.

ύποταγή 566, 11.

Φ

φθόνος 62, 16, 3. 70, 21, 9.
 72, 22, 1. 116, 49, 26. 118,
 52, 6. 158, 74, 4. 162, 75,
 1. 166, 77, 21. 168, 79, 3.
 184, 87, 8. 190, 91, 13. 196,
 93, 27. 196, 94, 1. 198, 95,
 16. 204, 98, 1. 216, 104, 27.
 226, 110, 11. 304, 143, 11έ.
 404, 20, 528, 14.
 φθορά 268, 127, 20. 402, 18.
 510, 19.
 φιλανθρωπία 68, 19, 9.
 φιλία 588, 27.
 φιλοδοξία 590, 15.
 φιλοσοφία 148, 68, 5. 154, 71,
 25. 488, 12.
 φιλοτιμία 172, 82, 5. 174, 82,
 13. 552, 1.
 φόδος 48, 7, 9. 112, 48, 21.
 226, 110, 5. 262, 124, 35.
 296, 139, 28. 318, 149, 30.
 322, 150, 35. 396, 9έ. 400,
 15. 412, 19. 426, 7. 430, 26.
 432, 6. 434, 21. 436, 29. 482,
 12έ. 484, 2έ. 486, 7. 520, 32.
 564, 28. 604, 5.
 φόνος 116, 49, 26. 118, 52, 6.
 φρίκη 266, 126, 27.
 φρόνημα 70, 21, 11. 114, 49,
 80. 134, 60, 21. 136, 61, 16.
 212, 102, 25. 284, 134, 20.
 320, 149, 37έ. 430, 25. 432,
 13. 496, 5.
 φρόνησις 36, 2, 17.

φύσις 602, 1έ.

φῶς 72, 23, 13. 74, 23, 15.
138, 62, 20. 150, 69, 9. 152,
69, 28. 152, 70, 16. 154, 71,
2. 170, 79, 16έ. 232, 113,
13. 244, 117, 25. 266, 126,
23. 286, 134, 39. 392, 7έ.
402, 19. 414, 9έ. 420, 27.
430, 2. 440, 18. 448, 13.
462, 14. 464, 27έ. 466, 1έ.
470, 23. 486, 3έ. 500, 1. 506,
26. 530, 9. 550, 3. 554, 5έ.
556, 17έ. 558, 3. 560, 4.
562, 2. 564, 26. 568, 14. 576,
23. 578, 1έ. 582, 22. 586, 17.
606, 18έ. 608, 1έ.

φῶς θεῖον 606, 14.

φωτοχυσία 446, 25.

X

χαρὰ 44, 5, 33. 72, 23, 11.
144, 65, 17. 232, 113, 7. 282,
13, 43. 290, 137, 5. 292,
137, 29. 324, 151, 10. 404,
5έ. 484, 18. 526, 20. 558, 30.
586, 11.

χάρως 42, 4, 38. 54, 9, 23. 68.
19, 9. 88, 33, 13. 92, 36, 12.
98, 39, 21. 142, 64, 11. 148,
67, 9. 156, 72, 3έ. 178, 84,
26. 230, 112, 12. 242, 116,
35. 258, 122, 34. 260, 124,
13. 262, 124, 37. 264, 125,
26. 268, 127, 11. 274, 130,
10έ. 276, 130, 42. 286, 135,
12. 306, 143, 36. 312, 147,
9. 318, 149, 6. 394, 15. 414,
6. 636, 20. 460, 25. 464, 5έ.
500, 26. 502, 2έ. 508, 9έ.
510, 1. 526, 6. 528, 21. 550,

2. 560, 2. 562, 20. 578, 29.
χάρισμα 92, 35, 17. 156, 72,
26. 286, 135, 4. 458, 6.
χοῆμα, -τα 444, 26. 480, 26.
256, 12.
χρηστότης 284, 134, 18. 416,
8. 480, 4.

Ψ

ψεῦδος 170, 79, 22. 378, 19.
ψυχή 48, 6, 41. 50, 8, 14. 62,
16, 13. 66, 18, 21. 68, 19,
20. 72, 23, 12. 76, 25, 25.
78, 26, 20. 84, 31, 15. 86,
32, 9. 88, 34, 8. 94, 37, 3.
98, 40, 8. 100, 41, 4. 102, 42,
122, 53, 28. 122, 54, 8έ.
124, 55, 3έ. 136, 60, 31.
138, 62, 3. 142, 63, 24. 148,
68, 9. 164, 76, 19. 168, 79,
6. 170, 80, 11έ. 176, 83, 2.
182, 86, 20. 198, 95, 20. 212,
102, 15. 220, 106, 21. 232,
113, 13έ. 234, 113, 36. 234,
114, 13. 250, 119, 25. 252,
120, 26. 256, 122, 9. 258,
123, 15. 270, 128, 8. 278, 131,
28. 282, 133, 39έ. 284, 134, 4.
282, 133, 39έ. 284, 134, 4.
286, 135, 10. 290, 137, 4.
292, 137, 30. 298, 140, 20.
304, 143, 16. 306, 143, 32.
312, 146, 28έ. 316, 148, 12.
320, 149, 36έ. 322, 150, 16έ.
396, 15. 400, 8. 402, 3. 410,
16έ. 414, 13έ. 416, 0έ. 418,
7έ. 422, 6. 424, 22έ. 426,
12έ. 428, 11. 430, 5. 432,
20έ. 442, 16. 450, 4έ. 452,

23. 458, 21. 460, 25. 462, 11.
 470, 11έ. 472, 3έ. 474, 18.
 478, 11. 480, 3έ. 488, 1. 490,
 11. 492, 10. 496, 4έ. 502, 7έ.
 504, 3έ. 510, 23. 512, 10έ.
 514, 33. 124, 16έ. 526, 7έ.
 558, 22έ. 569, 5. 566. 19.
 578, 25. 582, 2έ. 684, 8έ.
 590, 26. 608, 11.

Ω

ώδις, -νες 258, 123, 10.
 ώφέλεια 40, 4, 24. 64, 17, 8.
 138, 62, 13. 156, 72, 16. 168,
 79, 6. 224, 109, 10. 276, 131,
 6. 296, 139, 16έ. 298, 140.
 19. 304, 143, 18. 316, 148,
 36. 322, 150, 16. 324, 151,
 3. 406, 21. 416, 25. 530, 1.
 538, 24.

4. Εύρετήριο Ξένων συγγραφέων

- Buber M. (381)
Combeffis Fr. (9)
Covoron Θεοφάνης (370)
Darrouzés J. (365. 366. 370.
389. 391)
Grègoire H. (12. 16. 18)
Grumel (17, 19έ')
Haurherr Ειρηναῖος (9, 13έ. 12.
13. 14, 10έ. 16. 17. 18. 19.
20. 21. 22. 23, 14έ. 33. 378.
381).
Holl K. (10. 382).
Kirchhof K. (381)
Koder J. (3. 65. 380. 381)
- Krivocheine B. (365. 366. 370.
373. 374. 544).
Lequien (382)
Louis Petit (370)
Maas P. (381)
Orgele P. (12. 16)
Places Des (382)
Pontanus (369. 381. 385).
Rosen V. R. (16)
Schlumberger G. (16)
Soyter G. (381)
Uspensky P. (370. 381)
Vahya (15., 1έ. 16. 18, 24έ.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ	9—327
ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	9—33
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	9—10
Ἐκδόσεις	9—10
Περιεχόμενα τοῦ Βίου	10—12
Χρονολογία τοῦ Συμεῶν	12—24
Συγγραφεὺς καὶ σύνδεσις τῆς ὕλης	24—30
Σκοπὸς τοῦ ἔργου	30—33
Τὸ κείμενο	33
ΚΕΙΜΕΝΟΝ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	34—327
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	34
ΝΕΑΝΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ	34—54
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΣΤΟΥΔΙΟΥ	54—81
ΑΝΑΔΕΙΞΙΣ ΕΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ	82—88
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ	88—94
ΣΤΑΣΙΣ ΜΟΝΑΧΩΝ	94—104
ΑΡΣΕΝΙΟΣ	104—118
Ο ΔΥΤΙΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ	118—131
ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΙΣ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΕΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΝ	132—148
ΟΠΤΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ	148—158
ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ	158—170
ΔΙΩΓΜΟΣ ΚΑΤΑ ΣΥΜΕΩΝ	170—196
ΕΞΟΡΙΑ ΣΥΜΕΩΝ	196—208
ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΩΩΣΙΣ	208—224
ΘΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ	224—230
ΤΟΙΟΤΤΟΣ ΗΝ Ο ΜΕΓΑΣ	230—234
ΘΑΤΜΑΤΑ ΤΙΝΑ	234—240
ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΘΑΤΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ	240—268
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ	268—272
ΤΟΙΟΤΤΟΣ ΗΝ Ο ΤΡΙΣΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ	272—276
ΜΕΡΙΜΝΑ ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΓΓΡΑΜ-	

ΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ	276—298
ΘΑΤΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ	298—327
ΣΤΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ	329—539
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	331—391
1. Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος	331—348
2. Πνευματικὴ διδασκαλία τοῦ Συμεών	348—361
2. Τὰ συγγράμματα τοῦ Συμεών	361—382
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	383—384
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	385—391
ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	392—539
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΕΚΑΤΟ	392—455
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕ΄	456—473
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ Ρ΄	474—539
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ Α΄ καὶ Β΄	541—593
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	541—546
ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	547—592
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ Α΄	548—566
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ Β΄	568—593
ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΤ ΠΡΟΣ ΣΤΜΕΩΝ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ	595—609
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	597—598
ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	600—609
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	611—635
1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς	611—615
2. Εύρετήριο ὀνομάτων	616—623
3. Εύρετήριο πραγμάτων	624—634
4. Εύρετήριο ξένων συγγραφέων	634
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	635—636